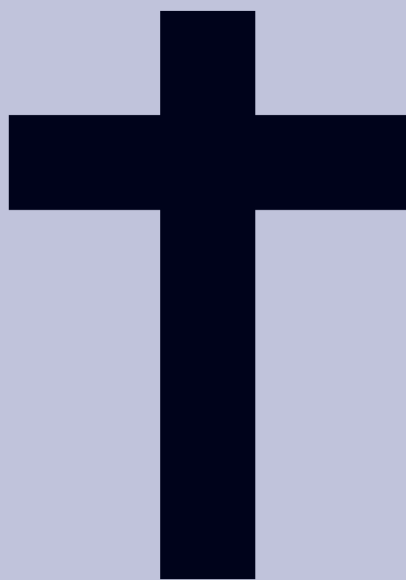

Bafut

Bafut: Ntoò Kristo yî Nsigìnè: mìkàà yî mfì New
Testament

Bafut

Bafut: Ntoò Kristo yî Nsigìnò: mìkàà yî mfiì New Testament

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bafut

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2022-10-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 27 Oct 2022
5d039b4a-c9a1-50b1-8a61-176cf48aa271

Contents

Mateo	1
Mark	56
Lukas	93
Jon	150
Ifà'à	194
BaRoma	246
1 BaKorinto	270
2 BaKorinto	293
BaGalatia	308
BaEfeso	317
BaFilipi	325
BaKolosi	332
1 BaTesalonika	338
2 BaTesalonika	344
1 Timoti	348
2 Timoti	355
Titus	360
Filemon	364
BaHeber	366
Jems	384
1 Peta	391
2 Pita	398
1 Jon	403
2 Jon	410
3 Jon	412
Jude	414
Ìnnú nlwá'ìnjìm	417

Ntoo yì Nsigìnè yì MATEO à le ñwà'ànè aà

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YU

A aṅwà'ànè yù aa a le ñwà'ànè Mateo, ñgàṅtoo Kristo yì mə ikùm yi yì mɔ'ɔ le mbə Levi aà. Ntoo yì ñsigìnè yì mə Mateo à le ñwà'ànè aa i swonə ni mə Yesu à nî Ayo'ò Nwí wa mə Nwí à le ñkà'à mə yu ka yì too tâ à zi nyweensə bê aà. Nswonə ni mə ñnnù tsim jii mə i le mfè'ε a nu Yesu bo bì jii mə à le ñghìrə aa, i le nyon aa ajàn yì mə bi leè ñtε'ε mfoo ñwà'ànè tètə a mum Mìkàà yì Lwèn, ñnnù tsim i fe'ε mboontə aa a mfigitə tâ bè zi mə Yesu à ni tsi'í Ayo'ò Nwí wâ.

Mateo à naṅsə ntaṅtə ñnnù jii mə Yesu à le si dî'ì aa a ni mánjì yì mə ñdî'innù a kòṅə ni mə tâ bì ghotə ñnnù jii mə a dî'ì aà. A ghìrə a naṅsə ñlaa mə Yesu à le mbə Rabbi, Ndi'innù yì ñwè yì mə à le si ghàà nî àdà'a aà. Bìma bi ñnnù bì mɔ'ɔ bì mə Yesu à le ñghàà ghu aa a bə ànnù Nwí a atu nta'a (5-7), ànnù ntoo bè a mùm mbi tâ bì aa nseensə nî ntoo yì ñsigìnè (10), ànnù ñl'ínə ñfansənnù bè a mùm ñghòtə, ànnù mbə ñgǎnyəgənnù (18) ñnnù ñlwí'ínjìm bo bì ànnù ajàn mə ànnù ñifò Nwí a zì aà (24-25).

Mateo à naṅsə ñdî'ì tsi'í sigìnè mə Yesu à nî m̄fò, ñki ntigə nlogə noə ñghaa nlonə ànnù ñifò aburə. (Mateo, tsò mə à le mbə ñú baYuda, ñwa'anə aa a mbo baYuda ya'a aa, a gha'a ntwonə nî ànnù ñifò Nwí aa nî ànnù ñifò aburə. Aburə a təə aa ni ñkùm Nwí yì mə bo le si bo'ɔ a ntwonə aà.) Ñghìrə bi yə mə Yesu à lògə noə ñdî'ì bê ghu ajànə mə bi tswe a mùm ànnù ñifò Nwí aà. 'Mburə naṅsə nlogə ni mə tâ bè bìtsim a nî ñtoò tsim bì zì ntoo yì ñsigìnè ya nlonə ànnù ñifò aburə (24.14). Mateo à lwí'isə nî ñdî'ì yì ñwè ya mə tâ bì ñghε ñghìrə tâ ñgwè'ε mu ñù ñtsim fàa mbi tigə ñgǎnyəgənnù Kristo tá ki tigə yu'unə nii a nî ñnnù jii mə à le ñdî'ì aà (28.18-20).

Bi yatə aṅwà'ànè yù aa laà:

1. Ñwè'è Yesu Kristo bo bì ajàn mə bi le ñjwe yi aà 1.1—2.23
2. Afà'à Jɔn Ñgàṅmùrə bə ñki 3.1-12
3. Ajàn mə bi le mmurə Yesu a ñki bo ajàn mə bi le ñkwà'ànè yi aà 3.13—4.1
4. Afà'à Yesu a Galilea 4.12—18.35
5. Ajàn mə à le ñlò a Galilea ñkɔ'ɔ ni Yerusalem aà 19.1—20.34
6. Ñgyà yì ñlwí'ínjìm a Yerusalem bo bì maa mbèè àla'a 21.1—27.66
7. Ajàn mə à le nyweenə ni ñwo ñdî'ì ñbìinù yi a mbo bè aà 28.1-20

Ñgàṅətə Kristo

(Lk. 3.23-28)

¹ Bi səṅ bìtə bi atsə bi Yesu Kristo, yì mə à le mfè'è a atsə David, mu Abraham aa mə:

² Abraham à le mbə ta bì Isaac,

Isaac a bə ta bì Yakob,

Yakob a bə ta bì Yuda bo bì bɔɔ bi maà bi bi mbânə,

³ Yuda a bə ta bì Perez bo Zerah yì ñdè wàà à le mbə Tamar aa,

Perez a tigə m̄bə ta bì Hezron,

Hezron a tigə m̄bə ta bì Ram,

⁴ Ram a bə ta bì Amminadab,

Amminadab a bə ta bɪ Nashshon,
 Nahshon, abə ta bɪ salmon,
⁵ Salmon a bə ta bɪ Boaz, yïi mə ɲdè yï à lɛ mbə Rahab aa,
 Boaz a bə ta bɪ Obed yïi ɲdè yï à lɛ mbə Ruth, mbə ta bɪ Jesse, ⁶ Jesse
 tɪgè mbə ta bɪ Mfɔ David.
 David, yïi mə à lɛ mbə ta bɪ Solomon yïi ɲdè yï à lɛ mbə ɲgwɛ Uriah aà,
⁷ Solomon a bə ta bɪ Rehoboam,
 Rehoboam a bə ta bɪ Abijah,
 Abijah a bə ta bɪ Asa,
⁸ Asa a bə ta bɪ Jehoshaphat,
 Jehoshaphat a bə ta bɪ Joram,
 Joram a bə ta bɪ Uzziah,
⁹ Uzziah a bə ta bɪ Jotham,
 Jotham a bə ta bɪ Ahaz,
 Ahaz a bə ta bɪ Hezekiah,
¹⁰ Hezekiah a bə ta bɪ Manasseh,
 Manasseh a bə ta bɪ Amos,
 Amos a bə ta bɪ Josiah,
¹¹ Josiah a bə ta bɪ Jechoniah, yïi mə à lɛ ɲjwe waa bɪ bɔɔ bɪ maà bɪ fyâ
 noò mə bɪ lɛ ɲlògè baYuda ɲghɛɛ ɲi bu a ala'a Babylon tsɔ ibù'u
 ntsò aà.
¹² Bo ghèè mē ɲtswe a ala'a Babylon aa,
 Jechoniah a bə ta bɪ Shealtiel,
 Shealtiel a bə ta bɪ Zerubabel,
¹³ Zerubabel a bə ta bɪ Abiud,
 Abiud a bə ta bɪ Eliakim,
 Eliakim a bə ta bɪ Azor,
¹⁴ Azor a bə ta bɪ Zadok,
 Zadok a bə ta bɪ Achin,
 Achin a bə ta bɪ Eliud,
¹⁵ Eliud a bə ta bɪ Eleazar,
 Eleazar a bə ta bɪ Matthan,
 Matthan a bə ta bɪ Yakob,
¹⁶ Yakob a bə ta bɪ Joseph, yïi à lɛ mbə ndoo Mary, Mary mə à lɛ ɲjwe
 Yesu yïi bɪ twonjə ɲi Kristo aà.
¹⁷ Ma la a bə mə bɪta bɪ atsə bɪ Yesu, ɲlɔgɪnə a nu Abraham ɲkɔ'ɔ nywe'e
 a nu David, bɪ lɛ mbə ɲɪghûm ɲtsò ɲɪkwà, m̀bu ɲlò a nu David ɲkɔ'ɔ nywe'e
 fyâ noò mə bɪ lɛ ɲlògè waa ɲghɛɛ ɲi bu a ala'a Babylon tsɔ ibù'u ntsò aa,
 bo kɪ mbə ɲɪghûm ɲtsò ɲɪkwà, ɲkɪ mbu ɲlògɪnè wa noò ibù'u ntsò ɲkɔ'ɔ
 nywe'e a nu Kristo bo kɪ mbə ɲɪghûm ɲtsò ɲi kwà.

Ajàŋ yïi mə bɪ lɛ ɲjwe Yesu aà
(Lk. 2.1-7)

¹⁸ Bɪ lɛ ɲjwe Yesu Kristo aa laà mə: Joseph à lɛ kosə Mary, ɲdè bɪ Yesu ɲi
 ɲgwê yï, lâ mbɔŋ tâ nòò ɲɪyɔ'ɔ yï à ku'u, Mary a yə mə Azwɪ Nwɪ a bəŋnè
 mē ɲghɪrə yu tswe ɲi mù! ¹⁹ Tsɔ mə Joseph à lɛ mbə ɲu yï m̀ɲnù mi mi
 tsɪnə aa, kaa à lɛ ɲwa'à kòŋ mə yu dɪrɪsɛ atu Mary a ɲsi bè. A lɛ ɲtɪgə
 ɲlɔɔ ɲi m̀ɲŋɪ yïi mə yu ka ɲe'esə tuu Mary ghu. ²⁰ A kà mē aa kwa'atə ɲi
 àtu ɲi ma yû ànnù, Angel Mmà'àmbi a zɪ ghu mbo ɲi a ɲjèè, ɲswonjə mə:
 “Joseph, mù m̀fɔ David, tsuu lɔ bɔ'ɔ a lògè Mary ɲi ɲgwê ghò bē, ɲlɔŋ mə
 mu wa mə à tswe ɲi ghu aa a fâ Azwɪ Nwɪ yïi mə a laa m̀ɲsè aà. ²¹ A ka

jwe múmbâñnè tâ ò tswe ìkúm yi ni Yesu* ñlon mæ à ka yí yweensæ bê bi nî ìbî waa aà.”

²² Ma yû ànnù a le mfè'è tsi'ì tsím ma mùu ajàñ aa, tâ ànnù yíi mæ Mmà'àmbi à le ghìrè ñgàñntoò yí a swon aa, tâ à fe'è mbòòntè tsi'ì maa ajàñ mæ:

²³ “Yê nì, Mûngòò mànngyè à ka yí tswe ni mu, i jwe múmbâñnè, tâ bì tswe ìkúm yi ni Emmanuel,” (ñji'ì ìkúm ma ghú i bæ mæ, “Nwî à tswe bi'inè”).

²⁴ Joseph à bìnè mæ wa ñjèè, ñyò'ò Mary tsi'ì wa ajàñ mæ Angel Mmà'àmbi wa à le nswon ghu mbo mæ tâ à ghìrè aà. ²⁵ Lâ kaa à le ñwa'à ni ghu nòñ ñywe'e a noò yíi mæ Mary à le njwe mú yí yí mbâñnè wa aà. A jwè mæ aa Joseph a tswé ìkúm yi ni Yesu.

2

Ajàñ yíi mæ ñgãñlii mìnjòn i le nzì ñkwe'etø Yesu aà

¹ Bi le njwe Yesu aa a ala'a Bethlehem a mbù'ù Yudea, wa noò wa yíi mæ Herod à le mbø Mfò aà. Ma mùu noò, bè bì mò'ò bìi mæ bì le si lîi ni mìnjòn aa, bì le nlò a mbi nsa'a noò, nzi a Yerusalem. ² Bo zî mæ aa, mbetø mæ: “Bi jwe mu wa mæ à ka yí bæ Mfò baYuda aa fæ aa ε? Bì'i le nyø fìnjòn fi a ajàñ yíi mæ fi le mfè'è a mbi nsa'a noò wa noò yíi bì le njwe yi aà. Bì'ì zi aa a mmii yi.”

³ Mfò Herod à yù'ù mæ laà, ntôn yi i lwí, nú yí i tsiginè, ìdìgè i kii ntigè ntsiginè tsi'ì tsiginè a Yerusalem. ⁴ A le ntwon bìlii bi ñgãñmaa'anwî bi tsím bo bi ñgãñndi'ì nòñgsè tsím bi zî a betø a mbo bo mæ: “Bi le ntswe nî ñjwe Nyò'ò Nwî wa aa a fæ aa ε?” ⁵ Bo kwi'ì mæ, “A ñjò'ò àla'a Yerusalem a mbù'ù Yudea. Yulà à nî ànnù yíi mæ ñgàñntoò Nwî à le ñjwà'ànè aà:

⁶ ‘Wò, àla'a Bethlehem, a mbù'u Yudea, wò, kaa ò si kè'etè bê, a titii ìla'a jì wè jii mæ i tswe a mbù'ù Yudea aà; ñlon mæ ntsyàsè bè à ka yí fè'è a titii wò; ñù yíi mæ à ka yí ki tsisè nî bê bâ, baIsrael aà.’ ”

⁷ Herod à yù'ù mæ lâlà, ntwon ñgãñlii mìnjòn jya bo bo tswé ñje'esø ñghaanø, a betø waa bo nanjè nswonø noò wa yíi mæ bo le nyø fìnjòn fya ghu aà. ⁸ A yù'ù mæ, ntigè ntoo waa a wa Bethlehem nswon mæ: “Nì gheε nanjè nlò mu wâ; bæε nì ló nyø, nì tigè mbu mbii nswonø a mbo mè, ta mæ ki ñghεε mmii yi.” ⁹ Bo yù'ùtè mæ ànnù ya mæ mfò wa à swon aa, ntigè mfè'è ñghèè waa. Fìnjòn fya mæ bo le nyø a mbi nsà'a noò aa, fi tigè ñghεε ni mbii bo, ñghεε ntø wa adigè yíi mæ bì le njwe mu wa a tswe ghu aà. ¹⁰ Bo yè mæ fìnjòn fya mburø ndoritè tsi'ì a mbè ànnù. ¹¹ Bo ghèè ñkuu wa nda, ñyø mu wa bo ndè yi Mary, ñwo ghu nsi, nmmii yi. Bo mii mæ yi, ñja'a ìbâà jyaa mfi'ì njoo jii mæ bo le nzì a ntsà'àtø mu wa nì ju aa, mfa ntønø yi ghu; bo le mfa aa gold, ni frankinsense a bò'ò ni mæ ghu mbò. ¹² Bo fè'è mæ ñka mbii waa fu mbanjè ntigè ntsya ni mânji yí dàn ñlon mæ à le si bæ aa bon ñjèè ì lè mæ waa, Nwî a swon a mbo bo mæ tâ bo tsuu bú bìi ghèè fu wa a mbèε mfò Herod.

Ajàñ yíi mæ bi le nlògè Yesu ñkhø ñghèè ni ghu a ala'a Egipto aà

¹³ Noò yíi mæ bo le mmà'àtè ñghεε waa laa, angel Mmà'àmbi a zî a mbo Joseph a múm ñjèè nswon ghu mbo mæ, “Wa Herod à ka ki lòò mu wa mæ

* **1:21** Nji'ì Yesu ì bæ aa “Ñgãnywèensæ bê.” **2:6** Míc. 5.2

yu zwiṭə, bìnə nlogè yi bô ndè yĩ, ñkhə nghèè ni ghu a ala'a Egipto, ñtigə ntswe ghu nywe'e a noò yĩ mè ka yĩ bũ swonə a mbo wò aà.”

¹⁴ Joseph à le mbìnə nlogə mu wa bô ndè yĩ tsi'ĩ nìtugə, nghèè a ala'a Egipto, ¹⁵ ñtigə ntswe ghu nywe'e a noò yĩ mə Herod à le ñkwo aà. Ma yũ ànnù a le mfè'è aa a nlwensə ànnù yĩ mə Mmà'àmbi à le ghìrè ñgàntoò yĩ a foò ñswonə aa mə, “Mè le ntwonə mù ghà a fè'è aa a ala'a Egipto.”

Ajàṅə bi le nzwitə bônkhə aà

¹⁶ Nòò yĩ mə Herod à le nyə mə bè bya mə bi le nlò a mbi nsa'a nòò bi bwe'esə yi aa, ñtôn i le nlwĩ tsi'ĩ si'i si'i. A too bè mə tá bi ghɛ nzwitə bɔɔ mbàṅnè bitsim a ala'a Bethlehem bo bi ni a ila'a jii i le ntswe ghu mbèè aa, ñloginə ni bɔɔ bii bi le mbə ilòò ji baa aa ñtigə nsigə, ñyonə aa wa ni nòò wa mə bè bya le nswonə mə fɛnjɔŋ fya le mfè'è aà.

¹⁷ Ma yũ ànnù a le mfè'è ñlwensə aa ànnù yĩ mə ñgàntoò Nwĩ Yeremiah à le nswonə aa mə:

¹⁸ “Nù a yè'ə a Rama,
nlərə nĩ àkhiì yi,
Rachel a yè'ə bɔɔ bi;
kaa wa'à bii ni mə mbə ñù tsimsə yi,
ñlonə mə bi kwòkə mē aà.”

¹⁹ Nòò yĩ Herod à le ñkwo aa, Angel Mmà'àmbi a zĩ a mbo Joseph a mùm ñjèè a ala'a Egipto nswonə mə, ²⁰ “Bìnə nlogə mu wa bô ndè yĩ, mbiì ala'a Israel, ñlonə mə bè bya mə bi le si lòɔ nzwitə mu wa aa bo kwòkə mē.” ²¹ A le mbìnə nlogə mu wa bo ndè yĩ, mbiì a ala'a Israel. ²² La à bii mē ñyu'u mə Archelaus à lèè ñji ndà taà yĩ ñtigə mfò a ala'a Yudea aa, le mbo'ɔ a nghèè ghu. Nwĩ à le mbu ndi'itə yi a mùm ñjèè mə tá à ghɛ a mbu'u ala'a Galilea. ²³ A le nghèè ñtigə ñka ntswe aa a njò'ò àla'a Nazareth, tá lwensə ànnù yĩ ñgàntoò Nwĩ à le nswonə aa, mə, “Bi ka yĩ ki twonə nii ni ñù baNazareth.”

3

Ajàṅə yĩ mə Jɔn Ñgàṅmùrə bə ñkì à le si swonə ànnù Nwĩ aà

¹ A le mbə maa noò, Jɔn Ñgàṅmùrə bè a ñkì a zĩ a atu nta'a miwèè miwèè yĩ i le ntswe a mbu'u Yudea aa, ñloginə ñka nswonə nĩ ànnù Nwĩ ghu. ² A le si swonə ni mə, “Nĩ bəṅkə mĩntiì muu, mma'atə ibi ghuu nlonə mə ànnù nifɔ aburə a tigə a abò.

³ “Jɔn à le mbə aa ñù wa mə ñgàntoò Nwĩ Yesaiah à le nswonə nlonə yi mə,
‘Nji ñù i tɔṅnə ni a atu nta'a miwèè miwèè ñswonə ni mə,
Nĩ nanşə a mânji Mmà'àmbi,
ñnanşə iyaà ji tá i tsinè!’ ”

⁴ Jɔn à le si wɛ'ɛ itsə'ə jii bi le nanşə nĩ inònə kamel aa, ñkii ñwɛ'ɛ nĩ ikò ñgùù a atii yu; miji mi mi le mbə ñgweenə bo nwu yĩ ñtá'à. ⁵ Bè le si zĩ ghu mbèè ñlo ni a Yerusalem, bo bi a mbù'ù Yudea ntsim, bo bi nĩ ila'à tsim jii i le ntswe ñkarisə ñkĩ Jordan aà. ⁶ Bo le si bii nĩ ifansənnù jyaa, Jɔn a tigè m̀murə nĩ waa a ñkì Jordan.

⁷ Lá nòò yĩ mə à le nyə baFarisai bi ghà'àtə bo bi baSadukai bi zĩ ghu mbo mə tá à murə waa a ñkì aa, a le nswonə a mbo bo mə, “Bũ bɔɔ bi nò! A ghuu aa a wà'àsə wò mə tá nĩ khè àlwintonə Nwĩ yĩ mə a zĩ aa ɛ? ⁸ Nĩ ka ñkoonə mĩntà mii mə mi di'ì ni mə nĩ bəṅkə mē mĩntiì muu, mma'atə

ibî ghuu aà. ⁹ Nì tsee ki mòontè ni mē mbē nì yī ñkhē njo Nwī ñlon mē ni swonē ni mē, 'Taà yī'ī à ni aa Abraham.' Mē swonē a mbo bù mē mbē Nwī à zī àjàn mē mbē yu bēnkè ñgò'ò júlà i tigè bōō bi Abraham! ¹⁰ Tsi'ī tsitsōnē wa bi nōnsè mē ñjàà ñlōō nī ñwā itī ghu tsi'ī mīngàn! Itī tsim jii mē kaa i si mīntà mī siginè koonē aa, bi ka wǎ mmà'a a mō'ō tǎ i khi.

¹¹ "Mē murē ghuu aa a ñkì a ndi'i mē nì bēnkè mē mīnti muu, lâ ñù yī mō'ō a yōnē a ñjīm mē, yī mē à kò'ònē ntsyàtè ghâ, kaa mē wa'à kù'unè tsi'ī tugitè ìbaakòrè ji. A ni yu wa yī à ka yī ki murē ghuu a mûm Azwī yī Làà ni a mum mō'ō aà. ¹² Ayoo nsogē misàn a tswe ghu abo, à ka sōgē misàn mya i tii ntsà'a tsim fi'isē i tigē ghotē misàn mya a mûm àta yu, i bānē tōō ntsà' à jya a ni mō'ō yī mē i khi kaa wa'à mēmē aà."

Ajàn mē bi le mmurē Yesu a ñkì aà

(Mk. 1.9-11; Lk. 3.21-22)

¹³ Yesu à le ntigē nlo a Galilea nzi a mbēē Jon a ñkī Jordan mē tǎ à murē yi a ñkì. ¹⁴ Jon à le ñka nloō ntuù, ñswonē ni mē, "A ku'unē mē bonē a murē wò mmurē gha a ñkì, ò bāñnè mbu nzi bē a mbo mē aa ε?" ¹⁵ Yesu a kwi'i ghu mbo mē, "Mà'atē tǎ à bē laà tsitsōnē; ñlon mē àà àjàn yī mē a ku'unē mē tǎ bi ghīrē tǎ ñnnù tsim i tsinē aà." Jon à le ntigē mbii mmurē yi a ñkì.

¹⁶ Nòò yī bi le mmurē Yesu a ñkì aa, à le ñghēsè mēf'e wa mûm ñkī ñkō'ō ntē a nta'à. Abūrē a le ñja'anē a yē Azwī Nwī a sigē, mbē tsō bugirēmīkuu ntē ghu atū. ¹⁷ Njī Nwī i tigē ñghaa nlo a aburē nswonē mē, "Aa mū ghà yī mbāñnē yī mē mē kōñē aa à ghulà, mē nanjē ndoritē nlonē yī."

4

Ajàn yī mē Satan à le ñkwà'ànē Yesu aà

(Mk. 1.12-13; Lk. 4.1-13)

¹ Ma yaa ànnù a ghè mē ki tsyà, Azwī Nwī a tsyāsè Yesu a atu nta'a miwèè miwèè mē tǎ Devil à kwa'anē yi ghu. ² A le ntswe ghu mitugē mi njwi mīghum mi ñkwà, a si'inē bo bi a tītugē, ñtuu njī, ñjī i yanē yī. ³ Njāñkwà'ànē bē wa a zī ghu mbo nswonē mē, "Mbē ò bē Mu Nwī, ò swonē a mbō ñgò'ò jū mē tǎ i bēnkē ntigē abaà."

⁴ Yesu a kwi'i mē, "Bi ñwa'anē a mûm àñwà'ànē Nwī mē, 'Kaa ñù à si ntī tswe nlon aa tsi'ī àbaa yu yu bē, a kii nloō mīghàà mi tsim mīi mī fē'e a ntsu Nwī aà.' "

⁵ Devil a bú ñlogē Yesu ñghēē ni ghu wa njò'ò àla'a yī ñlàà manjē, ñtē'e yi wa atu nidòò ni ndāmà'anwī, ⁶ ñswonē ghu mbo mē, "Mbē ò bē Mu Nwī, ò tso'onē ñlo fàa atu nda nnāñē a nsyē; ñlon mē bi ñwa'anē mûm àñwà'ànē Nwī mē,

'Nwī à ka swonē ànnù a mbo baangel bi nlonē ghō.'

Mbu nswonē mē,

'Bo ka tigē ñēē gho i tugitē a mbo bo a ndēñ

mbi'ī ò tumē àkòrē yo a nī ñgò'ò.' "

⁷ Yesu a kwi'i mē, "Bi bú ñwà'ànē a mûm àñwà'ànē Nwī mē, 'Tsùu Mmà'àmbi Nwīngōñ ghō kwà'ànē.' "

⁸ Devil a ku'usē mbu ñlogē Yesu ñkō'ō ñghēē ni ghu a atu nta'a yī a le ñkō'ō njōñē aa, ñdi'i itōō tsim jii mē bifō bi mbi bù sa'a aa bo bi ñgha'à

nyaa ghu mbô. ⁹ Nswon ghu mbo mæ, “Mè ka fa ngòŋ ñjoo ma jû tsim a mbo wò mæ mbè ò wo a nsye mmii ghâ.” ¹⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “Lõ nghèê, Satan! Bi ñwa'anə a mûm àŋwà'ànə Nwî mæ, 'Ka mii tsi'i Mmà'àmbi Nwĩngòŋ ghò, ñkii ñka mfa'a tsi'i ghu mbo yuyu.' ”

¹¹ Devil à le ntigə mma'atə Yesu, baangel bi zî mfa'a ghu mbô.

Ajàŋ yïi mæ Yesu à le nlògìnə afà'â yi a Galilea àà
(Mk. 1.4-15; Lk. 4.14-15)

¹² Yesu à yù'u mæ mæ bi ñiŋə Jɔn Ngànɔmùrə bə a ñkì a atsaŋ, ñtigə nlo nghèè a Galilea. ¹³ A ghèè mē ghuu aa, mma'atə Nazareth ñghɛɛ ntigə ntswe a Kapernaum, a mbèè àtsumə Galilea, a mbù'u Zebulem bo Naphtali. ¹⁴ A le mfè'è laa a nlwensə annù yïi mæ ñgànŋntoò Nwĩ Yesaiah à le nswon aa mæ,

¹⁵ “Ala'a Zebulum ni ala'a Naphtali, jii mæ i tswe a mbèe ñkì miyaa, a njii ñkì Jordan, Galilea, wò àla'a bītizi Nwī!

¹⁶ Bè bii mæ bi le si tswe a mûm mfiì idìgè aa bi yè mæ ñkà'à yî wè, bè bii mæ bi le si tswe a ala'a yïi mæ àliləŋə niwo a le ntswe ghu aa, ñkà'à i tà mæ a nu bo.”

¹⁷ Nlògìnə maa noò Yesu a logìnə ñka nswonə nî ànnù Nwī ñswonə ni mæ, “Nì bəŋkə mîntiì muu, mma'atə ibi ghuu, ñlon mæ annù nifɔ aburə a tigə a abô.”

Ajàŋ yïi mæ Yesu à le ntwon ngǎŋkô mbwè ji ñikwà àà
(Mk. 1.16-20; Lk. 4.14-15)

¹⁸ Yesu à kà mē aa ntəə nzi a aghəŋə ñkì miyaa Galilea nyə ngǎŋkômbwè ji baa, a bə Simon yïi bi le si tsonə ni Peta aa, bo mumaà yï Andrew, bi tswé wa mûm ñkì ñlə nî mbwè nî àmbunjya. ¹⁹ Yesu a swon a mbo bo mæ, “Nì zi ñka nyonə nàâ, mè ka ghìrə tâ nì tigə mbə ngǎŋko bə.” ²⁰ Bo kî ñghensə mmà'atə mbunjyâ jyaa jya nyonə yi.

²¹ Bo bo kà mē aa ngəntə a bú nyə bɔɔ bi ma bî mɔ'ɔ bi baa, a bə Jems bo Jɔn, bɔɔ bi Zebedee. Bo bi taà wàà Zebedee le ntswe a mûm àkànu'u ñkɛɛ nî mbunjyâ jyaa. Yesu a twonə waa. ²² Bo kî ñghesə mmà'atə akànu'ù yaa ya bo bi taà wàà nyonə yi.

Ajàŋ mæ Yesu à le ñka ndi'i nî ànnù, ñswonə nî ànnù Nwī ñkii ñghurə nî ngàn mighòò àà
(Lk. 6.17-19)

²³ Yesu à le ntigə ñkarə ni ala'a Galilea tsim ñdi'i nî ñnnù a ndâghòtə baYuda, ñkii nswonə nî ñtoo yï ñsigìnə ya nlonə annù nifɔ aburə. Ñghurə ni mighòò mi tsim bo bi ilò'ɔ tsim jii i le ntswe a nu bə aà. ²⁴ Annù ñlon ngàà yï a le ntigə nseənə a mûm àla'a Syria tsimè. Bè tigə ñlogə nî ñgàn mighòò jyaa tsim, tsi'i bə bii bi le si ghòò ni mighòò a mbuu mbuu, bo bə bii mæ bi le si yu'u nyanə a mbuu mbuu aa, bə bii mæ bi demon le ntswe a nu bo aa, ñgǎŋwo abùbùrè, bo bi bîbwènkè ñzi ni bo, a kî ñghurə waa. ²⁵ Mînnòò mí ghà'atə le ntigə nlo a mbù'u Galilea bo bi ni a Decapolis, ñlo a Yerusalem, ni a Yudea, ni a njii ñkì Jordan nyonə nîi.

5

Annù Nwí yíi mē Yesu à lē nswon a atu nta'a aà
(Lk. 6.20-23)

¹ Yesu à yè mē nnòò bē wa ntigē ḡkò'ò ḡghēē a atu nta'a, ntswe a nsyē, ḡḡānyēḡēnnù jì i yōḡ ntswe ghu mbèè. ² A lōḡìḡè ḡka ndi'i waa mē:

³ “Mbōōnē a mbo bē bii mē bo fumē a mûm Azwī aà, ñlon mē ànnù nifō aburē à nī à yaa.

⁴ “Mbōōnē a mbo bē bii mē mīntīi myaa luu nī àjēḡḡè aà, ñlon mē bi ka tigē bōrisē mīntīi myaa.

⁵ “Mbōōnē a mbo bē bii mē bi bōnē aà, ñlon mē bo ka yī jì mbi yù aà.

⁶ “Mbōōnē a mbo bē bii mē ḡjì i yanē nī waa, mīntīi myaa kīi ñloo ñlon innù jii i tsinē aà, ñlon mē bo ka yī ywurē.

⁷ “Mbōōnē a mbo bē bii mē bi ko mīlīḡḡè bē bi mō'ò aà, ñlon mē bi ka yī kīi ko mīlèḡḡè wàà.

⁸ “Mbōōnē a mbo bē bii mē mīntīi myaa mī laa aà, ñlon mē bo ka yī yē Nwī.

⁹ “Mbōōnē a mbo bē bii mē bi fà'à a ḡghìrē mē tā mōōnē tswe a tītīi bē aà, ñlon mē baa yī tigē twonē waa nī bōō bi Nwī.

¹⁰ “Mbōōnē a mbo bē bii mē bi tso'ò akòrē yaa ñlon mē bo ḡhìrē annù yīi a tsinē aà, ànnù nifō aburē a nī à yaa.

¹¹ “Mbōōnē a mbo bù mē mbē bē ka mbēḡitē nī ghūu, ñtso'ò nī àkòrē yuu, ḡkīi nswonē nī m̄buu innù jì bī tsīm, tsi'ī àdāḡḡè dāḡḡè, a atu bù ñlon ḡḡaa yà aà. ¹² Nī ka ndoritē ḡkīi ḡwyē nsēḡitē ñlon mē m̄tso'òḡḡè mī afà'à mīi mī ḡha'a aa mī tswe a mbo bù a aburē aà. Ñlon mē à kī mbē ajāḡ yīi bi lē si tso'ò akorē ḡḡāḡntoo Nwī jii i lē ntswe a mbii bù aà.

Mbē fīḡḡwan bō ḡkà'à
(Mk. 9.50; Lk. 14.34-35)

¹³ “Nī laa mbē fīḡḡwan a mbō m̄bī. Lā m̄bē fīḡḡwan fī tuu nīi bŭ kī līi bōḡ bi ka tigē bŭ ḡhìrē aa mē akē tā fī bŭ ka nlii aa ē? Kaa fī sī nī àfà'à bŭ ntswe, ntigē mbē aa mē tā bī mē'e tā bē tigē ntēōntē ghu nī mīkòrē.

¹⁴ “Nī laa mbē ḡkà'a mbi ḡhù. Kaa mbē bi wa'ă ḡjò'ò àla'a yīi ì tēō a atu nta'a aa lō'òsē. ¹⁵ Kaa bē si lām kosē nnīḡḡè nī a mûm àntòò ḡkusē, bi bāḡḡḡè ñtē'ē aa bē a atu atetē, ḡkà'à yī wa i tigē ñta ḡkē'etē nī bē bītīm a mûm ñdā. ¹⁶ Ma mùu ajāḡ, nī ḡhìrē tā ḡkà'à ghūu ka nta a nsi mī'i bē, tā bo ka nyē innù jī sigīḡḡè jii nī ḡhìrē aa ta tigē ḡha'asē Taà ḡhùu yīi à tswe a aburē aà.

Ajāḡ yīi mē Yesu a tō'otē nōḡsē Nwī aà

¹⁷ “Nī tsee wa'atē mē mē zī aa a mbwēsē nōḡsē yīi à tswe a mûm ḡḡwà'àḡḡè Moses kē ànnù yīi a tswe a mûm àḡwà'àḡḡè ḡḡāḡntoo Nwī aà. Kaa mē sī zī aa a mbwēsē nōḡsē, mē zī aa bē a nlwensē. ¹⁸ Mē swon tsi'ī annù nīḡḡon a mbo bù mē kaa nli'i nī àḡwà'àḡḡè nī fūūrē kē àntsò'òḡḡè yī fūūrē kaa ka yī wa'à bwe wa nī àḡwà'àḡḡè nōḡsē ñywe'e a noò yīi mē abūrē bo nsyē ka yī tsyà aà; bi ka yī ḡhìrē innù jii i tswe ghu aa tsi'ī tsīm ya'a. ¹⁹ Nù tsu yīi mē a wò tsi'ī ñdi'i yī kēḡḡè yī mō'ò a nī ñdi'i ma jū, ḡkīi ntigē ñdi'i nī a mbo bē bī mō'ò mē bi ka ḡghìrē mala aa, bi ka yī twonē yi nī ḡhù yī kē'etē nsigē nlwi'i a mûm ànnù nifō aburē. Lā ḡhù yīi mē a lē ñdi'i mà jū ḡkīi mmirisē nī bē bī mō'ò mē bi kīi ḡka nlē aa, bi ka yī twonē yi nī ḡhù yī ḡwē a mûm ànnù nifō aburē.

20 “Mè swon a mbo bù mə, mbə innũ juu tsuu tsinə i tsyatə ji ngǎnndi'i nònsè bo bì ji baFarisai, bəə bon kaa nì ka yĩ wa'ǎ a mum annũ nifɔ aburə kuu.

Annũ nlonə alwintɔn bo nzwitə nũ

21 “Nì yu'u mə bi le si swonə a mbo bə a mbii mə, ‘Tsee nũ zwitə; nũ yii mə à ghìrə ma la aa bi ka lɔgə yi ghèè nì ghu a ndántsò'òtə mǐsa'ǎ.’ 22 Lâ, mè swonə a mbo bù mə, ‘Nũ yii mə à lwisə nton a nũ ndim yĩ aa,* a bon mə bì nin isa'a ghu nũ.’ Nũ yii mə à twonə ndim yĩ nĩ àtirə aa, a bon mə bì lɔgə ngghèè nì ghu a nsi ngǎnnsa'a mǐsa'ǎ. Nũ yii mə twonə ndim yĩ nĩ àjɪntə ayoo danə danə aa, a ku'unə mə tâ bì ma'a yi a mum mo'ɔ ti mè.*

23 “Mbə ò yĩ nzi nĩ njoo mmà'anwi jo a nsi nìkèntə nì mo'ɔ nì mmà'a Nwi, ñwa'atə mə ò fànsə annũ a mbo ndim ghò, 24 ò ma'atə njoo mmà'anwi jya wa mbèè nìkèntə nì mo'ɔ, mfoo ngghèè bũ ndim ghò wa mǎnsə ànnũ ya, mbon tâ ò zi mfa njoo mmà'anwi jo jyâ.

25 “Mbə nũ yii à nin isa'a a nu wò a lɔgə gho nka ngghèè nì wò a korè, ò swon bu yu mǎnsə isa'a wa a mǎnjĩ mbon ghèè kuu wá korè; nlon mə bu yu bə ghèè kuu ghu, bon à ka ghèè fa gho a mbo ngǎnnsa'a mǐsa'ǎ tâ à tigə mfa gho a mbô ngǎnmbè àtsanə tâ à ghèè ninə gho a atsanə. 26 Mè swon tsi'ĩ ànnũ nikon a mbo wò mə ò bə kuu wa atsanə bon ò ka tigə tswe ghu i ywe'e a noò yii ò ka yĩ mǎnsə tu nkabə yii mə o tswa nii ghu aa tsi'ĩ ntsim, i sigə ywe'e nĩ ànini yii a lwi'i aà.”

Annũ nlonə annũ mǎghàbè

27 “Nì le nyu'u bi swon a mbii mə, ‘Tsee annũ mǎghàbè ghìrè.’ 28 Lâ mè swon a mbo bù mə, nũ yii mə à lèntə mǎngyè nyə'ətə yi aa, à ghìrè mə annũ mǎghàbè bo yu a múm nti yu. 29 Maa ajən mbə nli'ĩ no nĩ mà'à nì ghìrə mə tâ ò wo a múm innũ jĩ bi, ò twe'è nime'e! A bon mə tâ ò bwe adigə nũ yo yĩ mo'ɔ ntsyatə mə tâ bì yi mmà'a ibiinũ gho tsim a mum mo'ɔ Satan.* 30 Mbə abô yo yĩ mà'à a ghìrə mə tâ ò wo a múm innũ jĩ bi, ò kwyè nime'e! A bon mə tâ ò bwe nìkwèè no nĩ mo'ɔ ntsyatə mə tâ bì yi mmà'a ibii nũ gho tsim a mum mo'ɔ Satan.

Annũ nsà'a nìyɔ'ò

(Mt. 19.19; Mk. 10.11-12; Lk. 16.18)

31 “Bì le swon mə, ‘Nũ yii à fi'i ngwè yĩ a nda yu aa, tâ à yə mə yu fa ànwà'ànə nsà'ànə nìyɔ'ò ghu mbô.’ 32 Lâ, mè swon a mbo bù mə, mbə nũ a fi'i ngwè yĩ a nda yu, ntsuu nlon aa annũ atsùurə bə, bəə bon à ghìrə aa mə tâ à tigə mǎngyà àjirè; nùmbànə yii à yò'ɔ yi aa, a ghìrə aa annũ mǎghàbè bo mǎngyè ma wâ.

Annũ nlonə annũ nka nkàâ

33 “Nì yu'u mə bi le si swonə a mbii mə, ‘Nì tsuu ki kàà annũ a mbwe'esə bə, lâ mbə ò tɛ'ɛ nkaa a mbo Mmà'ambi mə ò ka ghìrə annũ, ò ghìrə ànnũ ma yâ.’ 34 La mè swon a mbo bù mə, nì tɛ'ɛ tsuu burə ki kaa kàà. Nì yi ti kà'a annũ nì tsuu ki kàà. Nì tsee nĩ àbùrə kàà, nlon mə àa adigə yii mə àbèrə Nwi a tswe ghu aà; 35 kə a nsyè, nlon mə àa adigə yii mə Nwi a tètə mikòrə mi ghu aà; kə nĩ Yerusalem, nlon mə àa nìjò'ò àla'ǎ Mfò yĩ ñwè aà. 36 Nì tsee ki kàà nĩ àtũ yuu, nlon mə kaa mbə nì wa'ǎ inun yĩ m̀fù'ù kə

* 5:22 Njwa'anə ji mo'ɔ i kù'ùsə a yuà annũ mə, “Tì ghè mə à ghìrə ànnũ tsu aa” * 5:22 “Raca” à nì nìghàà nì baGrikia (mbègìtə) * 5:29 Mo'ɔ Satan, “Gehenna” a nì nìghàà nì baGrikia, a bə adigə mo'ɔ ti mè.

yî mfiî ghirè aà. ³⁷ Tâ ànnù yîi mē nì ka kî swonjə aa tâ bē tsi'î 'hìnjə' kē 'həgan'; ànnù yi dàn yîi nǐ bù nswonjə aa a tigə nlo aa a mbo nù yî mbi wā.

Annù nlonjə annü nkwi'inə ànnù yî bî
(Lk. 6.29-30)

³⁸ "Nì lē nyu'u mē bi lē nswonjə mē, 'Nìli'i a atu nìli'î, bo bì nìsònjə a atu nìsònjə.' ³⁹ La mē swonjə a mbo bù mē, tsuu ibi yîi nù yî mbi a ghirə a nu bù kî tuu. Lâ mbə nù a fε nigha'à no ni abô mà'à, ò bənjè nî m'ò mfa ghu mbô. ⁴⁰ Mbə nù a lɔɔ gho nì isa'a nka nɔɔ mē yu kwεrə atsə'ê yo yî mà'à, ò kî mfa akutə yo ghu mbô. ⁴¹ Mbə nù a gaansə gho mē tá ò kwεtə yi tâ bu yu gheε malə yî mfuùrè, ò bii bu yu bānjə ñghεε bi baà. ⁴² Mbə nù a yi nɔɔ ayoo a mbo wò, ò fā, n̄tsee tuu a ntsə'ɔsə nù nî àyod.

Annü a nka nkɔŋ ngàn kibàà
(Lk. 6.27-28,32-36)

⁴³ "Nì lē nyu'u bi swonjə mē, 'Ka kònjə a ndîm ghò, nka mbaa ngànkibàà ghò.' ⁴⁴ La mē swonjə a mbo bù mē, nì ka nkɔŋ ngànkibàà juu, nka ntsa'atə nî Nwî a atu bē bii bi tso'ɔ akòrê yuu aa, ⁴⁵ tá tigə bē bɔɔ bi Taà ghùu yîi à tswe a aburə aà; nlonjə mē a ghirə n̄nòò yî a tâ nì a atu bē bî bi bo bì bî sigìnè, ñghirə mbəŋ i loò nì bē bii annü yaa a tsinə aa bo bì bii annü yaa sî tsinə aà. ⁴⁶ Mbə nì ka nkɔŋ aa tsi'î bē bii bi kònjə ghuu aa, bonjə mbə Nwî a bù n̄tso'ɔ ifà'à ghuu aa a ya aa ε? Tsi'î ñgǎnkwerə bitax, bi si ma mùu ajàn ghirə aa ε?

⁴⁷ "Mbə nì ka ntwonjə aa tsi'î bɔɔ bi maà buu, bonjə kwensə nî ànnù yîi nì ghirə aa à nî àkə aa ε? Tsi'î bitizi Nwî, bi si maa ajàn kii ñghirə aa ε?"

⁴⁸ "Nì ghirə tá innù juu i bonjə m̄nsə tsi'î àjàn mē Taà ghuu a aburə à b̄njə m̄nsə aà."

6

Innù nlonjə ñghirə ibònjə

¹ "Nì ka ntsyesə ghuu ntsuu innù jii mē i tsinə aa a nsi mi'i bē kî ghirè bē mē tâ bì ka nyə ghuu. Nlonjə mē nì bē kî ghirè maa ajàn bonjə kaa nì ka wa'ă m̄tsɔ'ɔnè mi ifà'à a mbo Taà ghùu yîi à tswe a aburə aa kwεrə.

² "Maa ajàn, nì yi ti fa ayoo a mbo ñgànjəfumə nì tsuu ntàn kî tɔŋ, tsi'î tsɔ ajàn mē ñgǎnabagilə i ghirə a ndan̄ghotə bo bì a nì m̄m̄fānjə mē tâ bì ka ñgha'asə waa aà. Mē swonjə a mbo bù tsi'î annù n̄ikonjə mē bo kwèrə mē m̄tsɔ'ɔnè mi ifà'â myaa m̄tsimè. ³ Lâ nì yi mbānjə ti fa ayoo a mbo ñgànjəfumə, nì tsuu ghirə mē tâ àbô yuu yî ñkwàbè à zi ayoo yîi mē àbo yî mà'à a tugitə aà. ⁴ Tá tá ñjoo jya mē nì fa aa tâ i tswe a alò'òsə, bonjə Taà ghùu yîi mē a yə idigə a alò'òsə aa, à ka tso'ɔ ifà'â ghuu.

Annù nlonjə annü ntsà'atə Nwî
(Lk. 11.2-4)

⁵ "Nì yi ti tsà'atə Nwî, nì tsuu bē tsi'î tsɔ ñgǎnabagilə mē bo kònjə mē bo kî biinə təə nì a ndan̄ghotə kə a mbèè m̄m̄fānjə mē bē ka nyə waa aà. Mē swonjə a mbo bù tsi'î annù n̄ikonjə mē bo kwèrə mē m̄itənjé myaa.

⁶ Lâ nì yi mbānjə ti tsà'atə Nwî, nì kuu ñghèè a m̄m̄ n̄ja'à n̄da bù, n̄tsetə abà'à, m̄bu'u mbo a mbo Taà ghùu yîi à tswe alò'òsə aa, bonjə Taà ghùu yîi a yə idigə a alò'òsə aa, à ka tso'ɔ ifà'â ghuu.

⁷ "Nì yi ti tsà'atə Nwî, nì tsuu bu'usə kî ghàà m̄ighàà bē àdànə dànə tsi'î tsɔ ajàn yîi mē bitizi Nwî bi ghirə aà. Nlonjə mē bo wa'atə nì mē Nw̄ngòŋ à ka yu'u niyè'ê nyaa i yònjə aa m̄ighàà mya m̄i ghà'à ñgha'a. ⁸ Nì tsuu

tsõ bo bæ, ñlonj mæ Taà ghùù à zi njoo jya j̄ii mæ ni bonj aa mbonj tâ n̄i ka mbetø. ⁹ N̄i tigè ñka ntsa'atø Nw̄i aa laà mæ:

Taà yi'i a aburø,
ghirø tâ bì ka ñgha'asø ñkûm ghô.

¹⁰ Tâ ànnù nifô yo â zi,

Ta bãnsyε aa nyu'u ndi'ì jo tsõ bãburø.

¹¹ Fa miji m̄ii mæ mi ku'unø a mbo b̄i'ì sii aà.*

¹² L̄i'ìnø ifansønnù ji'i a ajàn mæ b̄i'ì k̄ii nli'inø n̄i j̄i b̄i b̄i f̄ansø a nu b̄i'ì aà.

¹³ Ntsuu bii b̄i'ì kwo a ñk̄irè Satan bè. Lâ yweensø yi'i n̄i ìnnù j̄i b̄i.*

¹⁴ “Ñlonj mæ n̄i bæ ki l̄i'ìnø ifansønnù b̄i, bæø bonj Taà ghùù ȳii à tswe a aburø aa à ka k̄ii l̄i'ìnø juu. ¹⁵ Lâ mbø n̄i tsuu ifansønnù b̄i ki l̄i'ìnø bæø bonj kaa Taà ghùù kaa à ka wa'à juu ka nli'inø.

Annù ñlonj annù nsi'isø ibii nu t̄i j̄i

¹⁶ “N̄i yi t̄i si'isø ibiinnù ghuu t̄i j̄i, n̄i tsuu ki jøɲnø tsi'ì tsõ ñgãɲøbagilè ñlonj mæ bo tsuɲ m̄ins̄i myaa mæ tâ bè ka nyø mæ bo si'isø ibii n̄u waa t̄i j̄i. Mè swønø a mbo bù tsi'ì annù ññkoɲ mæ bo kwèrè mè mitsø'ɔnè mi ifa'â myaa mitsimè. ¹⁷ Lâ n̄i yi mbànɲnè t̄i si'isø ibii n̄u ghuu t̄i j̄i, n̄i ka nsi'itø m̄ins̄i muu nyø'ɔ, ¹⁸ tâ bè tsee yø mæ n̄i s̄i'isø ibiinnù ghuu t̄i j̄i. Tâ Taà ghùù ȳii à tswe alò'òsø aa, tâ yø. Bonj Taà ghùù wa mæ a yø idigø a alò'òsø aa, à ka tso'ɔ ifa'â ghuu.

Afù'ù a aburø

(Lk. 12.33-34)

¹⁹ “N̄i tsuu afù'ù yuu a ità f̄aa nsyε ki lèè, a adigø ȳii mæ mbø ñsègè ì kurø kè ntsèbè ì kô, kè biyèrø bægø nyèrø aà. ²⁰ N̄i banjøn ñka nløø afù'ù yuu bæ a at̄a aburø, a adigø ȳii mæ mbø ñsègè ì wa'à kurø, kaa ntsèbè wa'à k̄i ñko, kaa biyèrø wa'à k̄i mbægø nyèrø. ²¹ Nlonj mæ adigø ȳii mæ afù'ù yo a tswe ghu aa, ñt̄ii gho ì ka k̄ii tswe aa ghu.

Ñkà'a ibii n̄u.

(Lk. 11.34-36)

²² “N̄li'ì no laa mbø lâm ibiinnù ghô. N̄li'ì no bæ tswe siginè, bæø bonj mb̄ii n̄u yõ ntsim ì luu n̄i ñkà'à. ²³ Lâ n̄li'ì mo bæ tsuu ì siginè tswe bonj mb̄ii n̄u yõ ntsim ì luu n̄i m̄fi'ì idigè. Mbø ñkà'à ȳii mæ ì tswe a nu bù aa ì bæ m̄fi'ì idigè bæø bonj à n̄i m̄fi'ì idigè ȳi ñswèrè ñswerø.

Nw̄ingòɲ bo bì ñjò

(Lk. 16.13; 12.22-31)

²⁴ “Kaa mbø ñù à wa'à a mbo bità bi afà'à bi baa ka mfa'a; ñlonj mæ à ka bàà ȳi mò'ɔ ì banjøn kòɲ ȳi mò'ò; kè a kâ mfa'a a mbo ȳi mò'ɔ n̄i ñt̄ii ȳi tsim, mbanjøn ntsa'a n̄i ȳi mò'ò. Kaa mbø ò wa'á a mbo Nw̄i bo bì a mbô ñkabø ka mfa'a.”

²⁵ “Ma mùu ajàn, mè tigè ñswõɲ a mbo bù mæ n̄i tsuu innù ki wa'a nlonj ntswënt̄ii yùù, mæ n̄i ka j̄i aa àkè, kè no aa àkè lε, kè ñlonj ibiinnù ghuu, mæ n̄i ka wε'ε aa àkè lε. Ntswé ñt̄ii yùù, ì s̄i miji tsyàtè aa ε? M̄ib̄iinnù muu mi wa'a ñtsè'è ki ntsyàtè aa ε? ²⁶ N̄i lentø b̄is̄iɲ b̄ii bì dàrè a ndøn aà. Kaa bi si waa njoo bwe'e, kaa wa'a k̄ii m̄fu'u nlèè n̄i a at̄a. Lâ Taà ghùù ȳii à tswe a aburø aa, a jε'è n̄i waa. Ndùù ghuu ì s̄i ì waa tsyàtè aa ε? ²⁷ Mbø ñù ñb̄u ghùù ȳi tsù a ku'ùsè mùbànɲtè a n̄i ñtswënt̄ii* ȳi ñlonj mæ a wa'a

* **6:11** Kè àbaa ȳi b̄i'ì ka ló j̄i a yoo aà. * **6:13** Kè ñgãɲmbù'ù ìnnù j̄i bi wá. * **6:27** Kè a n̄i ñsà'atø ȳi.

innù aa ε? ²⁸ Ni wa'a nî innù ònlon itsè'è aa aya aa ε? Nî lentə ibwĩ'i ngèè jii i kwe a ngèè aa. Kaa i si nwùgìnə, kaa ki'i nî àsĩsĩ kii mba'a. ²⁹ Mè swòñə a mbo bù mə tsi'i m̄fò Solomon, a mum nìgha'a ni nì tsim, kaa à le ñki'i atsè'è yĩ tsu wε'ε tá à bon mbə tsi'i tsó jyaa. ³⁰ Lá mbə Nwĩngòñ a ka nwe'ε itsè'è a nù ñgèè a itu m̄inta'a, yii mə i kwe sii a lo ti bə a yoo bi toò a abu aa, bon mbə a ki'i itsè'è a nu bù nan̄sə ñwε'ε ntsyatə aa ε? Abiintiì yuu a kə'ə bi laa aa a ya ε? ³¹ Ma mùu ajàn, a ku'unə mə nì tsuu innù ki wa'a, i betə ni mə, 'Bĩ'i ka ji aa àkè, kè bĩ'i ka no aa àkè, kè bĩ'i ka wε'ε aa àkè lε?' ³² Nlon mə b̄it̄z̄i Nwĩ bi lòò ma jù ñjooò tsimè; lá Taà ghùù a aburə à zi mə ni bon njoo mà jù tsi'i tsimè. ³³ Lá tá nì foo ñka nlóò bə ànnù nifò Nwĩ bo bi ànnù yi yii mə a tsinə aà, bon à ka kii fa njoo mà jù tsi'i tsim a mbo bù.

³⁴ "Ma mùu ajàn, nì tsuu innù ki wa'a nlon annù ayoo bə, nlon mə iyòò ka lõ tswe ni ì jii innù. Tá ñgi'i yĩ sii tá ì ku'unə sii."

7

Annù ñka ntwi m̄lò'ò m̄i b̄ə b̄i m̄o'ò (Lk. 6.37-38,41-42)

¹ "Tsuu m̄lò'ò m̄i b̄ə ki twi tá bi tsuu mo i kii twi. ² Nlon mə ajàn yii mə o twi m̄lò'ò m̄i b̄ə aa, à n̄i ajàn yii mə bi ka yĩ kii twi mó. Fìgè yii mə o fa ni a mbo bə aa, à ni fìgè yii bi ka kii fa ni a mbo wò aà. ³ A ghìr̄é àkè mə ò ka nyə n̄i abà'a ati yii mə a tswe n̄ili'i nd̄im ghò kaa ñki'i nì koonə yii mə à tswe a n̄ili'i wò aa yə aa ε? ⁴ Kè mbə ò tsyà aa la nswon a mbo nd̄im ghò mə, 'Zi ta mə fi'i abà'a ati a n̄ili'i wò', mə koonə à b̄an̄nə ntswe a n̄ili'i wò aa ε? ⁵ Wò ngàn̄abagilè, foo ntyă mb̄ii m̄fi'i koonə wa a n̄ili'i wò, bon ò ka nan̄sə yə abà'a ati ya a n̄ili'i nd̄im ghò i fi'i.

⁶ "Nì tsuu njoo jii i laa m̄an̄sə aa a mbò m̄bu ki fa bon i ka b̄en̄kə i wò a nu bù. Nì tsuu njoo at̄ind̄uù juu a mbo b̄ikwinyàm ki fa bon bi ka n̄in̄tè i ta ñgi'i ghu.

Mbetə, ñlòò b̄ə ñkwèntə (Lk. 11.9-13)

⁷ "Nì ka mbetə bon bi ka ki fa a mbo bù. Nì ka nlóò bon nì ka yə. Nì ka ñkwèntə bon bi ka ña'a a mbo bù. ⁸ Nlon mə ñù ñtsim yii a betə aa, a kwèrə, ñù ñtsin yii a kii nlóò aa, a yə. ñù yii mə a kwèntə aa, bi kii ñña'a ghu mbò. ⁹ Kè à n̄i m̄buu ñù ghuu yii mə à tswe a atit̄i bù mə mbə mú yĩ à betə yi mə tá à fa abaa a mbo yu a b̄an̄nè m̄fa b̄ə ñgò'ò ghu mbo aa ε? ¹⁰ Kè b̄εε mə a betə yi mə à fa f̄ibwè a mbo yu a b̄an̄nè m̄fa bə no aa ε? ¹¹ Mbə bù b̄ii mə nì ni nḡan̄ghirə innù j̄i bi, nì zi ajàn mə mbə nì ka mfa njoo j̄i siginè a mbo b̄òò buu, bon mbə Taà ghùù yii à tswe aburə aa a ki'i njoo j̄i siginè a mbo b̄è b̄ii mə bi betə aa ka mfa aa mə akə aa ε?

¹² "Ka ñghirə a nu b̄è i innù jya jii mə o kòñə mə bi ka ñghirə a nu wò aà. Nlon mə àà ànnù yii mə n̄on̄sə bo bi ñghàà nì nḡan̄ntoo Nwĩ swonə aa a yulà.

N̄tsũ ñkya yì kègə (Lk. 13.24)

¹³ "Nì tsya ni ñtsũ ñkya yì kègə wa ñkuu, nlon mə n̄tsũ ñkya mà wa i jwaanə ntəə, m̄an̄j̄i yì a k̄i m̄fwaatə, i ghèè aa a n̄tsũ n̄wo ni nlwĩ'i ñj̄imè, b̄è kii ñzwu nyonə ghu ñgha'a. ¹⁴ Lá ñtsũ ñkya yii mə i ghèè a m̄um

ñtswéntì aa i kə'ətə; mánjì yì mə a kii nghεε ghu aa a tsyânə, a bə tsi'í mbùmtè bē mə mbə bi yê.

Ati bo fintâ fi
(Lk. 6.43-44)

¹⁵ “Nì ka ntsyεsə ghū nî ñgǎntoo Nwî mbwe'esə, jii i zî a mbo bù mma'a ngùù mbìnjèrè a nu bo, lâ mbàñnè mbə naàngwye mítse'è aà. ¹⁶ Wa nà ka yì zi waa aa a njîm mîntâ myaa. Mbê àtî njôn njôn a koonè manğòlè aa ε? Kè ñtsìbìnjòn i koonè àjòò aa ε? ¹⁷ Wa àtî yì sigìnè a koonè aa mîntà mí sigìnè, àtî yì bi a ñkoonè aa mîntà mí bî. ¹⁸ Kaa mbə àtî yì sigìnè a ki'ì yi mîntà mí bi koonè. Kaa yì bi a wa'á mîntà mí sigìnè ki ñkoonè. ¹⁹ Atî tsim yìi kaa a si mîntà mí sigìnè koonè aa, bi wà mma'a a mum mɔ'ɔ. ²⁰ Wa nà ka yì ki zi waa i yònè aa a njîm mîntâ myaa.

Annù ñlon bə bii bi bwe'esə ibînnū waa aà
(Lk. 13.25-27)

²¹ “Kaa à sî ñù ñtsim yìi mə a twonə nàa mə, ‘Mmà'àmbî, Mmà'àmbî’, aa bə mə à ka yì kuu a múm ànnù nifɔ aburə. A ka yì kuu tsi'í bə bii mə bi ghìrə ànnù yìi mə Taà ghà a aburə a lòò aà. ²² A ka yì bə wa njwi ñtsò'òtə mîsa'a, tâ bə bi ghà'atè zi nswon a mbo mè mə, ‘Mmà'àmbî, Mmà'àmbî, bî'í le si swon ntoo yì ñsigìnè nî ìkùm gho, mfi'í nî ìzwî jî bi nî ìkùm gho, ñkii nghìrə nî ìnnù jî yéyerə jî ghà'atè nî ìkùm gho.’ ²³ Tâ mè swon a mbo bo nî ñsi nî ñsi mə, ‘Wa mè le wa'á ghū zî. Nì lo ghū a mbèε mə ñghεε mba a ñgǎnghìrè ìnnù jî bî!’

Bìbɔɔ bi nda bi baà
(Lk. 6.47-49)

²⁴ “Nù ñtsim yìi a yu'u mighàa ma mù nîfa ni mu aa, à bə aa tsi'í tsò ñù mîtsyè yìi mə à bɔɔ ndá yì a atú àlànɔə ñgò'ò; ²⁵ bεε mbèñ i zi nloo, ñkî i luu, àfisè a ki ntsya ntum nda ya, kaa i ki'ì yi wô, ñlon mə à le mbɔɔ a atu alànɔə ñgò'ò aà. ²⁶ Lâ ñù yìi mə a yu'u mighàa ma mú kaa wa'á ni mu fa'a aa, à bə aa tsi'í tsò àjîntè ñù yìi mə à le ghùrə ndá yì a atú àwànè. ²⁷ Nòò yìi mbèñ i le nloo, mîñkî luuñkè, à fisè a kii ntsya ntumə nî nda ya aa, i wô tsi'í ni nìwò nî wè.”

Adà'a Yesu
(Mk. 1.21-22)

²⁸ Nòò yìi Yesu à le mmànɔsə a nswon ma jû ìnnù aa, ìkùrə nnòò bə wa i yerè àjàñ yìi mə à le si dì'í ànnù Nwî aa, ²⁹ Nlon mə à le si dì'í waa aa tsò ñù yìi à tswe nî àdà'à, kaa wa'á aa tsi'í tsò ñgǎñndì'í nònɔsə jyaa dì'í bə.

8

Ajàñ yìi mə Yesu à le ñghùrè ñù àkìkwen aà
(Mk. 1.40-45; Lk. 5.12-16)

¹ Yesu à lò mə wa atu nta'a nsigə mábêm ñnòò i yonè yi. ² Nù àkìkwen yì mɔ'ɔ à le ñkî nzi ntsi'í yi, nswetə miku'utè mi ghu nsi, ñswon mə, “Mmà'àmbî, ò bə kǎñ, bon ò ghìrə nù yà i laà.”

³ Yesu a nàsè àbô yi mmɔontə yi ghu, ñswon ghu mbo mə, “Mè kònè, tâ nù yò laa.” Akìkwen ya a le ki mburə ñghesə nsigə ghu nu, a laà.

⁴ Yesu a tigè ñswon ghu mbo mə, “Yê, ò ghεε, ò tsuu ànnù tsu a mbo ñù ló swonə, la mbàñnè ñghεε ndì'í ibii nù gho a mbô ñgǎñmà'anwî, ñkî mfa ayoo mma'anwî yìi mə Moses à le lèè aa, tâ dì'í a mbo bə mə nù yò i làa mē.”

Ajàn yïi mæ Yesu à le nghurə ngànjàfà'á àtu bisogyε ηkhì ηù baRoma aà (Lk. 7.1-10)

⁵ Nòò yïi mæ Yesu à le nghèè ηkkuu a Kapernaum aa, àtu bisogyε ηkhì a le nzi ntsi'i yi, m̄bu'u mbo ghu mbo mæ à kwetə yi. ⁶ Nswon mæ, “Mmà'ambí, nìghòò bwentə a ngànjàfà'á ghà, à nònə a ndá tsi'í nì ηgí'ì.”

⁷ Yesu a tigè nswon mæ, “Wa mè ka zǐ i ghurè yi.”

⁸ Atu bisogyε ya a kwi'i mæ, “Mmà'ambí, kaa mè sǐ ku'unè mæ mbə ò zǐ ηkkuu a nda mè; lá, ghènsə nghàà tsi'í nìghàà nǐ fùurè bon ηgànjàfà'á ghà ghú à ka tii. ⁹ Nlon mæ mè laa mbə ηù, ntswe nǐ bə bǐi mæ bi tswe nǐ àda'a a atu mè nsa'a nǐ ghà, mè kǐ ntswe nǐ àdà'a a atu bisogyε bǐi mæ mæ sa'a aà: Mè bə swon nǐ yǐ mò'ɔ mæ, ‘Ghèè!’, bon à ghèè; mè kǐ nswon nǐ yǐ mò'ɔ mæ, ‘Zǐ!’ a kǐ nzi; Bεε mè kǐ nswon a mbo àbù'ú ya mæ ‘Ghìrè yulà ànnù!’ a kǐ ηghirə.”

¹⁰ Yesu à yù'ù mē ànnù ya yǐi mæ à le nswon aa, nyerə, nswon a mbo bə bya mæ bi le sǐ yònə nǐi aa mæ, “Mè swon tsi'í ànnù nǐηkon a mbo bù mæ, tsi'í a ala'a baIsrael, kaa mè leè ηkǐ'í abəηə abǐintii mà yú yə. ¹¹ Mè swonə a mbo bù mæ bə bǐ ghà'atə ka yǐ lò a mbi nsà'a nòò, nǐ a mbi ntso nòò, i zǐ tswe a atu atetə bo bǐ Abraham, Isaac, nǐ Yakob wa a mǔm ànnù nifò aburə, ¹² lá tâ bǐ banə mmè'e bǐbon bi ànnù nifò Nwǐ a mǔm mǐfi idìgè a abεε; tâ bo tigə nyə'ə ghu ηkurə nǐ mǐsònə myaa.” ¹³ Yesu a tigè m̄bu nswon a mbo atu bisogyε ya mæ, “Ka nghèè; wa ànnù ya mæ ò bǐi aa a ka ghìrə ngànjàfà'á ghò wá.” Ngànjàfà'á yǐ wa à le ηkǐ ntii tsi'í maa noò.

Ajàn yïi bi le mbù nghurə bə bǐ ghà'atə aà (Mk. 1.29-30; Lk. 4.38-41)

¹⁴ Yesu à le nghèè ηkkuu a nda Peta nyə nònsə yǐ a nònə ηghoo nǐ fibà. ¹⁵ A ghensə àbò yi mməontə ghu, fibà wa a ma'atə yi, a bǐnè n̄tigə n̄lɔ mǐji mfa a mbo bo bo jǐ.

¹⁶ A bə mē a noò ηkwéfò bi zǐ nǐ bə bǐ ghà'atə bǐi mæ izwǐ jǐ bi i le ntswe a nu bo aà. Yesu a ghèè ηghaa nìghàà nǐ fùurè m̄furə izwǐ jya, ηkǐ nghurə bə bǐtsim bǐi bi le sǐ ghòò aà. ¹⁷ A le ghìrə ma yú ànnù aa a lwensə ànnù yǐi mæ ngàntoò Nwǐ Yesaiah à le nswon aa mæ, “A le ηkwerə ilò'ò jǐ'inè ηkǐ be'e mǐghòò mǐ'inè mitsimə.”

Ànnù bə bi baa bǐi bi le sǐ lòɔ a ηka nyònə Yesu aà (Lk. 9.57-62)

¹⁸ Ajàn mæ Yesu à le nyə m̄nòò mǐ ghà'á ngha'a mǐi mæ mǐ le karisə yi aa, nswonə a mbo ngǎnyəgənnù jǐ mæ tâ bǐ too ηghεε wa njii àtsum yǐ m̄'ò.

¹⁹ Ngànjndǐ'i nònsə yǐ mò'ɔ, à le nzi nswon ghu mbo mæ, “Ndǐ'innù, mè ka kǐ yònə nǐ ghò a nǐ ηgòn idìgə tsim jǐi mæ o ghèè ghu aà.”

²⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “Itso i tswe nǐ m̄mborə myaa, bǐsiη kǐ ntswe nǐ ndá jyaa; la kaa Mu Nù à sǐ nǐ àdìgè yǐi mæ mbə a nònsə àtú yi ghu mm̄intə aa tswé.”

²¹ Ngànyəgənnù yǐ yǐ mò'ɔ à le ηkǐ nswon ghu mbo mæ, “Mmà'ambí, lèə tâ mè bǐi nghèè m̄foo ntwinə taà ya'a.” ²² La Yesu a swon ghu mbo mæ, “Zǐ ηka nyònə nàà, m̄ma'atə tâ bǐku ka ntwin bǐkú bi bə byaa.”

Ajàn yïi mæ Yesu à le nghirə afisə a borə aà (Mk. 4.35-41; Lk. 8.22-25)

²³ Yesu à le ntigə ɲkuu a mûm àkànu'u, ɲgǎɲyөгênnù ji jya i kî ɲyонə yi ɲkuu ghu. ²⁴ Bo kà mē aa ɲghεε, àfisè yî tî a le ɲghèsè mbe'enə ɲka ntsya wa mûm ɲkî. Ƴkànə ɲkî i tumè nî àkànu'u ya a tigè ɲlɔɔ nî m̀bwe wa mûm ɲkî. La Yesu à le mbàɲnè ɲnɔɲ mbwii. ²⁵ Bi le ɲghèè ɲtsigitə yi nswon mə, “Yweensə yi'i, Mmà'àmbî; wa bî'î tigə ntswe aa a ntsu nî wô.” ²⁶ Yesu a kwi'i mə, “Ni nanşə mbo'ɔ aa àkè laà aa ε? Abiintii yuu a kə'ə bi laa a ya aa ε?” A le ntigə m̀binə, ɲwenə afisè ya bo bi ɲkànə ɲkî jya, ɲdìgè i m̀bɔrə mə tük ɲtigə ɲghεε ni mə swee.

²⁷ Bè b̀tsim le nyerə ntigə nswonə ni mə, “Aá m̀buu ɲu akə à ghuà aa ε? Tsi'î àfisè bo bi ɲkànə ɲkî i yu'unè nii aa ε?”

Ajàɲ mə Yesu à le ɲghùrə b̀bi baa b̀bi le ntswe nî b̀demon àà.
(Mk. 5.1-20; Lk. 8.28-34)

²⁸ Yesu à tòò mə atsùm ya, m̀fε'ε a ala'a Gadara m̀bàɲnè ji baa j̄i mə b̀demon le ntswe a ito'o bo aa, bi lô a itu m̀syè ɲzi ntsi'i yi. Bè ma bù le ntsə'ə si'i ɲghirə mə tâ ɲù tsee maa m̀anji kî tsyà. ²⁹ Bo ghèsè mē ɲyə Yesu aa, ɲka ntɔɲnə nswonə ni mə, “Bî'inə tswe aa nî àkə aa ε, a Mu Nwî? O z̄i faa mə o z̄i nniɲ ɲgi'i a nu b̄i'î tighə nòò à kù'ù aa ε?”

³⁰ Akàrə b̀kwinyàm a le ntswe maa mbèè àdìgè ɲji. ³¹ B̀demon bya bi tigè m̀bu'u mbo a mbo Yesu mə, “Mbə ò ka mfi'i yi'i, ò toò yi'i b̄i'î ghèè ɲkuu a nu àkàrə b̀kwinyàm yî.”

³² Yesu a swon a mbo bo mə, “Ni ghεε.” Bo le mfè'è ɲghεε ɲkuu a nu àkarə b̀kwinyàm yà tsim, a ju'ù ɲsigə mbaa yà; ɲtigə ɲkon wa a mûm ɲkî.

³³ Bè b̀bi le si be b̀kwinyàm bya aa, bi le ɲlò ɲkhə ɲkuu wa ɲjò'ò àla'à ɲtigə nswon innù tsim bo bi ànnù ȳi a le mfè'è a nu b̀ə bya bi baà. ³⁴ Bè b̀tsim le mfè'è wa ɲjò'ò àla'a nzi ntsi'i Yesu. Bo yê mē yi aa m̀bu'u mbo ghu mbo mə tâ à ma'atə mbù'ù àla'à yàà ya mburə ɲghεε yi tâ àgha'a sa'a.

9

Ajàɲ mə Yesu à le ɲghùrə mbwenkə àà.
(Mk. 2.1-12; Lk. 5.17-26)

¹ Yesu à le ɲkuu a mûm àkànu'u ntoo ɲghεε a ɲjò'ò àla'a bo. ² Bè le mbè'e a mbwenkə yi m̀ɔ'ɔ nî ɲkùù yi nzi ni ghu ghu mbo. Yesu, à yè mə abiintii yaa, nswonə a mbo m̀bwènkə wa mə, “Tswa ntii gho mbá mú ghà; wa bi l̄i'ínə mə ɲb̄i ghô.”

³ Ƴgǎɲnd̄i'ì nòɲsè jya ji m̀ɔ'ɔ i yu'u nswon bo ni bo mə, “Mbâ ghù a b̀ḡitə aa Nwî.”

⁴ Yesu à le nzi annù ȳi mə bo le si m̀òntə aa nswon mə, “Ni m̀òntə ɲj̄ɲ innù j̄i bi juà a mûm m̀ntii bù aa a ya aa ε? ⁵ A wanşə aa a swon mə, ‘Bi l̄i'ínə mə ɲfansennù jo,’ kə a nswon mə, ‘B̀inə ɲka ntə ghèè aa ε?’

⁶ “Lâ mē ka d̄i'ì a mbo bù mə Mu Ƴù à tswe nî àdà'à fàa atu nsyε a l̄i'ínə ɲb̄i.” A tigè m̀bu nswon a mbô m̀bwènkə wa mə, “B̀inə mbè'e ɲkuu gho ɲghèè gho a ndùgè.”

⁷ A le m̀binə ɲghεε yi a ndùgə yu. ⁸ Ajàɲ ȳi mə nnòò b̀ə bya le nyə laà aa, bo le m̀ɔ'ɔ, ɲtigə ɲgha'asə nî Nwî, ɲlon mə à fà àjàɲə ada'a ma ya a mbo b̀ə aà.

Ajàɲ ȳi mə Yesu à le ntwonə Mateo àà.
(Mk. 2.13-17; Lk. 5.27-32)

⁹ Yesu à lò mē maa adigə ɲka ntsya, nyə Mateo, ɲù ɲkwèrə b̀tax a tswé a ndâfà'a yu. A swon ghu mbo mə, “Ka nyòɲè nàà.” A le m̀binə ɲyонə yi.

¹⁰ Yesu à ghèè mē ntswe ŋka nji a nda Mateo, ñgǎŋkwerə bítax jǐ ghà'atè bo bì ñgǎŋghirə innù jǐ bi i zǐ ntswe bo bì Yesu nǐ ñgǎŋyogēnnù ji wa atu atetè. ¹¹ Bafarisai yè mē aa, mbetə ñgǎŋyogēnnù ji mə, “Ndi'innù ghùu a jǐ bo bì ñgǎŋkwerə bítax ni bə bǐ bi aa a ya?” ¹² Yesu a yu'u, ñswonə a mbo bo mə, “Kaa bə bǐi mə bi tswə bitǐi aa si dokta loo, lâ a lòo ñgǎŋmighòò.

¹³ “Lâ nǐ ghèe nǐòò ñji'ǐ ñighàà nǐ Nwǐ nya mə ni swonə mə: ‘Mə lòò aa annǔ ŋko mǐlǐŋnè, kaa mə si aa njoo mmà'anwǐ loo.’ Kaa mə le ŋwa'á zǐ aa a ntwonə bə bǐi mə mǐnnù myaa mǐ tsinə aà, mə le nzǐ aa a ntwonə bə bǐi bi ghirə innù jǐ bi aà.”

*Abetə ñlonə annǔ nsi'isə nu tǐ jǐ
(Mk. 2.18-22; Lk. 5.33-39)*

¹⁴ Ñgǎŋyogēnnǔ Jon i le nzǐ mbetə Yesu mə, “Bǐ'i bì baFarisai si'isə mǐbǐi mǐ nǔ mǐ'i tǐ jǐ, kaa ñgǎŋyogēnnù jo wa'á si'isə aa a ya le?”

¹⁵ Yesu a kwi'i mə, “Mbə bə bǐi bi twonə waa a adigə niyɔ'ɔ ká ñjəŋə wá noò mə ñdoo mǔŋgèn à tswə bo bo aa ε? Ñgan! Lâ noò à ka yǐ zǐ yǐi mə bi ka yǐ lògə ndoo mǔŋgèn wa i lò'òsə a mbèe bo aa, tâ bo bimbəŋ tigə ki si'isə mǐbǐi mǐ nǔ myaa tǐ jǐ.

¹⁶ “Kaa ñu laa wa'á lògə nǐ àsà'a atsə'è yǐ fii a nniŋə nǐ àbù'u àtsə'è yǐ lwèn ntatə; à bə ghirə ma mùu ajànə bonə a satə atsə'è yǐ fii ya a ka swunə yǐ lwèn ya i sà'atə abù'u yá tâ à gha'atə. ¹⁷ Kaa bi si kǐi nlogə nǐ mǐlù'u mǐ fii nniŋə nǐ ñgùu mǐlù'u jǐ lwèenə; bi bə niŋ, bəə bonə ñgùu jya i ka bwǐ'ikə, tâ mǐlù'u mya saa, tâ bi ki nta ŋgi'i nǐ ñgùu jyá. Lâ bi bə niŋ mǐlù'u mǐ fii a nǐ ñgùu jǐ fii, bəə bonə ñgùu jya ka tswə siginə tâ mǐlù'u mya ki ntswe ghu.”

*Ajàŋ mə Yesu à le ñghurə mǎŋgyè wa mə à le mmòòntə atsəŋə atsə'è
yi ŋki bǐiŋsə mù ntsyàsə ñu baYuda yǐ mǎŋgyè a nǐwo aà
(Mk. 5.21-43; Lk. 8.40-56)*

¹⁸ Nòò yǐi mə Yesu à le si swonə ma ya ànnù aa, ntsyàsə baYuda yǐ mò'ɔ a zǐ ghu mbô, ñswetə mǐku'utə mǐ ghu nsi, nswonə mə, “Mù ghà yǐ mǎŋgyè à ghènsə ŋkwo; lâ zǐ nnòŋsə abô yo ghu nu ta tâ à bu ntswe ntǐi.” ¹⁹ Yesu à le mbǐinè bo bì ñgǎŋyogēnnù ji, ñghèe bo bo.

²⁰ Mǎŋgyè yǐ mò'ɔ yǐi mə à le ñghòò ñighòò ni bǎŋgyè ni ìlòò ñighúm ntsò baa, nǐ zǐ tsi'ǐ nǐtǐi kaa wa'á kentə aa, à le nyonə mǐmòontə atsəŋə atsə'è Yesu; ²¹ ñlonə mə à le nswonə a mǔm ntǐi yu mə, “Mə bə tɛ'ɛ mòòntə tsi'ǐ atsə'è yi bonə mə ka tǐi.”

²² Yesu à le ŋkarikə, ñyə yi, nswonə mə, “Tswa ntǐi ghô mǐba mù ghà yǐ mǎŋgyè; wa àbǐintǐi yo a ghirə mə ò tǐi.” Mǎŋgyè wa à le mburə ŋki ntǐi tsi'ǐ maa noò.

²³ Yesu a ghèe ñkuu wa ndá ntsyàsə baYuda wa, ñyə ñgǎŋmbu'u mǐkòò bo bì nnòò ñgǎŋyè'ə nǐwo wa i tsigə nǐ ìdìgè, ²⁴ ñswonə mə, “Bə bǐtsim lòkə nǐ! Wa mǎŋgyè ghú kaa à sǐ aa kwò kwò; a bwǐi aà bwǐi.” A swonə mə laa aa bo ká ñwyə yi. ²⁵ Lâ bi ghirə mə ñnòò wa i fè'è ñghèe a abèe, a kuu ntswa abo mu wa, a bǐinè.

²⁶ Ñgàn ñlonə ma yaà ànnù ì le nsèenə ñghèe idigə tsim wa ala'á.

Ajàŋ yǐi Yesu à le ñghurə bǐfə'ènə bi baa aà

²⁷ Yesu à mà'atə mə adigə ma ya ŋka ñghèe, bǐfə'ènə bi baa ká ñyonə nii, ntwonə nswonə nǐ mə, “Ko mǐlǐŋnè yǐ'ǐ mǐbá mu David.”

²⁸ Yesu à ghèè mē ñkuu a mûm ñda aa, bì fè'èné bya bi baa bi zĩ ntsi'i yi. Yesu a betè waa mē, “Nì bii mē mbē mē ghurè ghuu aa ε?” Bo kwi'i mē, “ññə, Mmà'àmbi.”

²⁹ Yesu a tigè ñmɔɔntə mi'i myaa nswon mē, “Annù ya mē nì bii aa, tâ à ghirə ghuu.” ³⁰ Mi'i myaa mya le nlaa, bo kâ ñyə idigə. Yesu a wa'asè waa tsi'i niti ñswon mē, “Nì tsee annù yû a mbo ñu swonə.”

³¹ Lâ bo le nlò ñghεε ntigə nseensə annù ñlon Yesu wa mbù'à àla'à ñtsimè.

Ajàñ yii mē Yesu à le ñghurè a tighàà àà

³² Nòò wa yii mē bì fè'èné bya le mfè'è ñka ñghεε aa, bè bì mɔ'ɔ le nzi ni ñu yii mē àzwĩ yĩ bì a le ñghirè kaa a wa'à ghàà aa a mbo Yesu. ³³ Yesu à fi'i mē azwĩ yĩ bì ya, ñu wa a loginè ñka ñghaa; ñnòò bē wa i le nyerə mbu'u nì ñgòò mē, “Kaa bi'i lèè ñwa'á mbuu annù yulà a ala'a Israel yá.”

³⁴ BaFarisai bāñnè ñswon mē, “A fi'i bidemon aa nì m̀fò bidemon wa mē à tswe ni ghu aà.”

Ajàñ mē Yesu à le ñko miləñnə bè bya aa

³⁵ Yesu à le si tigə ñkarə a mûm ñjò'ɔ ala'a bo bì bɔɔ bi ala'a, ñdi'i nì ñghàà ni Nwĩ a mûm ñdanphotə nswonə nì ñtoo yĩ ñsiginè ya ñlonə annù ñifɔ aburə, ñkii ñghurə nì mighòò mitsim bo bì ñlò'ɔ tsim jii i le ntswe a nu bè aà. ³⁶ Nòò yii à le nyə minòò myaa, à le ko miləñnè wàà ñlon mē bo le si tsinə ñkarə nì ñgi'i kaa wa'à nì àkwetə tswé tsó mbinjèrè jii mē kaa i sè nì ñtsèè tswe aà. ³⁷ Yesu a tigè ñswonə a mbô ñgǎñyogəñnù ji mē, “Miji mi bè mē a nsoo gha'a lâ bìfù'ù bāñnè ñkə'ətə; ³⁸ nì ka ntsa'atə Nwĩ mē tâ Mmà'àmbi m̀bɔñ ñsòò à too ñgǎñfà'à tâ i ghεε mfù'ù miji mi myá.”

10

Ajàñ mē Yesu à le ntoo ñgǎñtoò ji jya ñighûm ñtsò baà àà

(Mk. 3.13-19; Lk. 6.12-16)

¹ Yesu a twônə ñgǎñyogəñnù ji jya ñighûm ñtsò baa mfa ada'a a mbo bo mē bo ghεε ñka mfi'i nì ñzwĩ jĩ bì ñkii ñghurə nì mighòò mitsim bo bì ñlò'ɔ tsim a nu bè. ² Aa m̀kùm mi ñgǎñtoò Kristo jya mi muà: Ntsyambii à le mbē Simon, yii mē bì kii ntwonə ni Peta aà; ni Andrew yii mē à le mbē muma bì Peta aà; Jems bo mumaà yĩ Jon, bɔɔ bi Zebedee; ³ Philip bo Batholomew; Thomas bo Mateo, yii à le mbē ñgǎñkwerə tax aa; Jems mu Alfeus, bo Thaddaeus, ⁴ Simon ñu Cananaan, ni Judas Iscariot, yii à le mfèè Yesu aà.

Ifà'à yii mē bo bya ñighûm ñtsò baa le mfà'à aà

(Mk. 6.7-13; Lk. 9.1-6)

⁵ Yesu à le ntoo waa ma bù ñighûm ñtsò ji baa nswon a mbo bo mē: “Nì tsee ala'a bitizi Nwĩ i lõ kuu, kè a ñjò'ò àla'a Samaria yĩ tsù. ⁶ Nì ghεε tsi'i a mbo m̀bi ñjèrè Israel jya mē i bwe aà. ⁷ Ñghεε ñka nswonə ni mē, ‘Wa ànnù ñifɔ aburə a tigə a abó.’ ⁸ Nì ka ñghurə ñgǎñmighòò, m̀biinsə nì bìku bì bē, ñghurə nì ñgǎñakikwen, ñkii mfurə nì ñzwĩ jĩ bì a nu bè. Nì kwèrə aa tì ñkabè, nì kì mfa tì ñkabè. ⁹ Nì tsuu a gold, kè silver, kè ñkabè koper lõ lõgè; ¹⁰ Nì tsee abàa ñniñ njoo, kě itsè'è ji baa, kě ntam, kě ati yĩ tswè'è lõ lõgè. A ku'unə mē bì ka mfa miji a mbo ñgǎñfà'à.

¹¹ “Nì yĩ ñghèè ñkuu a ñjò'ò àla'a yĩ tsù, kè a nì àla'a yĩ kègə, nì lòò ñu yii à kù'unə aa, ñka ntswe bu bo nywe'e a noò yii nì ka mmà'atè aà. ¹² Nì yi ñkuu a nda yii nì kùu ghu aa, nì swon mē, ‘Mbɔɔnə a mbo bù.’ ¹³ Bεε

mə banda bya bi ku'unə, boŋ m̀bɔɔnə ya i ka lwĩ'i ghu; bæ mə nda ya i sɪ ku'unə, m̀bɔɔnə yùu ya i bú m̀biɪ fu a nu bù. ¹⁴ Bæ nì yĩ nghèè ñkuu a adigə nù tsuu ghuu kwərə, kə n̄tsuu annù yĩ mə ni swonə aa yu'utə, nì yetə abirə yĩ mə a tswe a mikòrə bù aa mfe'ε ghuu maa nda kə maa njò'ò àla'à. ¹⁵ Mè swonə a mbo bù tsi'ĩ annù n̄ŋkonə mə, à ka yi bə wa njwĩ n̄tsò'òtə m̄isa'a tâ Nwĩ à ko m̄il̄ŋnè Sodom bo Gomorrah n̄tsyatə yĩ ñjò'ò àla'a ma yâ.

*Ajàŋ yĩ mə bi ka yĩ ki tsɔ'ɔ akòrə ngǎŋmbii Kristo aà
(Mk. 13.9-13; Lk. 21.12-17)*

¹⁶ “Yə nì, mə too ghuu aa tsi'i tsɔ bi too mbinjərè a tit̄i bitakurè. Maa ajàŋ nì tseyesə tsi'ĩ tsɔ no, ŋki m̀bɔnə mbə tsɔ b̄ibugiləm̄ikuu. ¹⁷ Nì ka n̄tsyəsə ghuu, bi ka yĩ ki lògè n̄i ghuu i ghèè ni bù a mbo ngǎŋnsa'a m̄isa'a, tâ bi ghɔɔ n̄i ghuu a ndāŋghòtə. ¹⁸ Bi ka yĩ ki swunə n̄i ghuu z̄i ni bù a nsi b̄igúmn̄aà bo bi b̄ifò n̄lon̄ ikùm ghâ, mə tâ nì z̄i n̄swon̄ ntoo yĩ n̄siginè ya a mbo bo bit̄iz̄i Nwĩ. ¹⁹ Bæ bi yi nlògè ghuu ngheε ni bù, nì tsee ki wa'a nlonə annù yĩ nì ka swonə, kə m̄anj̄i yĩ nì ka swon̄ ghu aà. Wa nòò à bə kù'ù boŋ bi ka fa annù yĩ nì ka swon̄ aa a mbo bù. ²⁰ Wa kaa à ka wa'a bu ka ngħaa. M̄ighàà m̄ii nì ka ki ghàà aa, mi ka ki lò aa a mbo Azwĩ Taà ghùu tâ à ka ngħaa n̄tsyà ni a nu bù.

²¹ “Nù à ka yĩ ki fa ni mumaà yĩ mə bi zwiətə, tâ tà à ka mfa ni mù yĩ mə bi zwiətə, tâ bɔɔ fa n̄i bit̄aà byaa bo bi b̄imaà byaa mə bi zwiətə.

²² “Bè bit̄s̄im̄ ka yĩ ki bàà ghuu nlon̄ ikùm ghâ. Lâ nù yĩ mə à tswa nt̄ī yi nywe'e a nlwĩ'i aa, à ka yi yweenə. ²³ Bæ bi yi ti tsɔ'ɔ akòrə yuu a m̄um̄ ñjò'ò àla'a yĩ tsù, nì khê ngheε ni yĩ dāŋə. Mè swon̄ tsi'ĩ annù n̄ŋkon̄ a mbo bù mə, nòò yĩ mə Mu Nù à ka yĩ b̄i b̄i aa, kaa tâ nì burə ti a m̄um̄ ñjɔ'ɔ ila'a baIsrael ts̄im̄ kuu.

²⁴ “Kaa nḡàŋyoḡənnù kaa à si nd̄i'ì yĩ tsya, kaa nḡàŋàfà'à a wa'a ni ta àfà'á yĩ k̄i n̄tsyatə. ²⁵ Nḡàŋyoḡənnù à bə bə tsi'ĩ tsɔ ñd̄i'ì yĩ boŋ a ku'unə, nḡàŋàfà'à a ki mbə tsɔ ta àfà'á yĩ a ku'unə. Mbə bi ka n̄t̄won̄ə a tâ ñd̄ugè ni Beelzebul, boŋ bi ka t̄ε'ε t̄won̄ band̄ugè bya n̄i ikùm yĩ i bi'ì n̄tsyà ma wá.

*Nù yĩ mə a ku'unə mə bi ka mbo'ɔ aà
(Lk. 12.2-7)*

²⁶ “Maa mùu ajàŋ, nì tsuu b̄e ki bɔ'ɔ; ànnù ts̄im̄ yĩ mə bi b̄ɔɔntə aa, a ka yĩ f̄ε'ε yentə, kə yĩ mə bi lɔ'ɔsə aa, a ka f̄ε'ε bi yə.

²⁷ “Annù yĩ mə mə swon̄ a mbo bù a mf̄ī ìd̄igè aa, nì swonə a nlaa ìd̄igè, ànnù yĩ mə mə ts̄um̄tə a mbo bù aa, ni tigə nt̄ə a atu n̄id̄òò ni nda ñkè'ènə. ²⁸ Nì tsee n̄u yĩ mə mbə a zwiətə ìb̄īn̄ú ghuu lá kaa wa'á n̄z̄wiətə n̄t̄ī ghuu zi aa ki bɔ'ɔ; nì ka mbo'ɔ n̄u yĩ mə mbə a ts̄é nḡi'ì a n̄i n̄t̄ī ghuu n̄i ìb̄īn̄ú ghuu m̄ma'a a m̄um̄ mɔ'ɔ ti m̄è.*

²⁹ “Tigə bi f̄eē nda'a ji baa aa ni kabà aa ε? La kaa mbə nda'a yĩ m̄f̄ūurè wa'á a n̄syε wò t̄igh̄ə Taà ghùu à b̄ī. ³⁰ Lâ ngheε ni yùu ngħaa, tsi'ĩ ñn̄ŋ̄ atu j̄i i tswe a itu bù aa, à s̄əŋ̄ m̄é ts̄im̄è. ³¹ Maa ajàŋ, nì tsee ki bɔ'ɔ; wa ñd̄ūú ghuu i t̄ī n̄tsyatə yi nda'a j̄i ghà'àtə!

*Bè b̄ī bi b̄ī, bo bi b̄è b̄ī bi tuu Kristo aà
(Lk. 12.8-9)*

* **10:28** Kə “Gehenna” a ni ñigh àà ni Grikia aà.

³² “Nù yï mə a bii gha nì nsi ni nsi fàa mbi aa, mè ka yï ki bii yi a nsi mi'i Taà yï à tswe a aburə aà; ³³ lâ nù yï mə a tuu nàa a nsi mi'i bə aa, mè ka yï kii tuu yi a nsi mi'i Taà yï à tswe a aburə aà.

Kaa mè sɪ aa nì mbɔɔnə zɪ, mè zɪ aa ni munwɪ ntsò
(Lk. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “Ni tsee wa'atə mə mè zɪ aa a mfâ mbɔɔnə a mbô mbî; kaa mè sɪ zɪ aa a mfâ mbɔɔnə, mè zɪ aa a nghirə mə bə ka nto ni munwɪ ntsò. ³⁵ Mè zɪ aa a nghirə mə tâ mûmbâɲnə bo taà yï tigə mfunə itú jyaa, tâ muməngyè bo ndè yï tigə mfunə nî itú jyaa, tâ mənɲyè bo manə yï kii mfunə nî itú jyaa; ³⁶ Tâ ɲgəŋkibaa ɲú ì baɲnə mbə aa bə ɲgəŋgwè'è ji.

³⁷ “Nù yï à kəɲə taà yï kə ndè yï ntsyatə gha aa, kaa à sɪ ku'unə a mbə ɲgəɲyègənnù ghà. Nù yï a kəɲə mû yï yï mbâɲnə kə yï mənɲyè ntsyatə gha aa, kaa à sɪ ku'unə a mbə ɲgəɲyègənnù ghà. ³⁸ Nù yï mə kaa à sɪ ati abâɲnə bāɲnə yi be'è ɲka nyonə nàa aa, kaa à sɪ ku'unə a mbə ɲgəɲyègənnù ghà.

³⁹ “Nù yï mə a lòɔ nləə ntswəntɪ yï aa, à ka bāɲnə bwe, ɲú yï mə à bwe ntswəntɪ yï nlon ɲgaa yà aa, à ka baɲnə ləə.

Annù nlon mɪtsɔ'ɔnə mi ifà'à
(Mk. 9.41)

⁴⁰ “Nù yï mə a kwərə nî ghuu laa, a kwərə aa ghà; ɲú yï mə a kwərə naa laa, a kwərə yu wa yï mə à le ntoo gha aà.

⁴¹ “Nù yï mə à kwərə ɲgəɲntoò Nwɪ nlon mə à ni ɲgəɲntoò Nwɪ aa, à ka ka yï kii kwərə mɪtsɔ'ɔnə mi ifà'à mii à ni mi ɲgəɲntoò Nwɪ aà; ɲú yï à kwərə ɲú yï mə ànnù yi tsinə nlon mə a ghirə innù jii ì tsinə aa, à ka yï kwərə mɪtsɔ'ɔnə mi ifà'à mii à ni mî ɲú yï mə innù ji ì tsinə aà.

⁴² “Nù yï mə à fa tsi'ï ndôɲ ɲkɪ yï fwètə a mbo mûntsɪrə ɲú ghú yï mò'ɔ nlon mə à ni ɲgəɲyègənnù ghà aa, mè swɔɲ tsi'ï ànnù nɲkɔɲ mə kaa à ka yï wa'a mɪtsɔ'ɔnə mi ifà'à mi saà.”

11

Ŋgəɲntoo jii mə Jɔn Ŋgəɲmùrə bə ɲkɪ à le ntoo aà
(Lk. 7.18-35)

¹ Yesu à mənɲə mə a ndi'itə ɲgəɲyègənnù ji jya nìghúm ntsò baa, nìlo ɲkuu ɲghɛ ntigə ndi'ì nî innù ɲkii nswonə nî ànnù Nwɪ a mûm ɲjɔ'ɔ ila'a jyaa maa kə'ə àdigə.

² Nòò yï mə Jɔn Ŋgəɲmùrə bə ɲkɪ à le ntswe a ndâtsaɲ nyu'u innù tsim jii Kristo à le sɪ ghirə aa, ntoo ɲgəɲyègənnù ji a mbo Yesu. ³ Mbetə yi mə, “O ni yu wa yï mə à tswe nî nzɪ aa ε? Kə bi'ï ka nyu'utə yï dāɲ aa ε?”

⁴ Yesu a kwi'ì a mbo bo mə, “Ni ghɛ nswonə a annù yï mə nì nyu'u ɲki yə aa a mbo Jɔn; ⁵ mə bɪfə'ənə bi yə ìdigə, bɪbwènkə təə, nu ɲgəɲâkikwənə ì laà, ìkwotu yu'ù nî innù, bi bɪnsə nì bɪku bi bə a niwo, ɲkii nswonə nî ntoo yï siginə ya a mbô ɲgəɲəfumə. ⁶ Mbɔɔnə a mbo ɲú yï mə à sɪ ɲú yï mə mè ni ghu aa jɲkə aà!”

⁷ Ŋgəɲyègənnù Jɔn jya ì m'atə mē nìlo ɲka ɲghɛ aa, Yesu a loginə ɲka nswonə a mbo nncò bə wa nlonə Jɔn mə: “Ni le mfe'è ɲghɛ wa atu nta'a miwèè miwèè laa a nyə àkə? A nyə ɲkɲkà'ə yï mə fɪfə'ə a tsigə aa ε?”

⁸ Ni le nnaɲsə mfe'è ɲghèè aa a nyə wò aa ε? A nyə ɲú yï à wɛ'è itsə'è nifò a nu yu aa ε? Yə nì, bə bii bi wɛ'è ijāɲ itsə'è ma jya aa, bi tswe aa a ntɔ'ò. ⁹ Ni le ntigə mfe'è ɲghèè aa a ya aa ε? A nyə ɲgəɲntoò Nwɪ aa ε?”

h̄n̄ə, m̄ə swòŋə a mbo bù m̄ə, n̄i le nyə aa n̄u ȳi à tsyàtə ngàŋntoo Nwī aà. ¹⁰ Wa àa yu wa ȳi bi le ηŋwà'ànə ñlon̄ə yi aà, m̄ə, 'Yê, m̄ə ka too ngàŋntoo ghà a mb̄i wò, ȳi à ka gh̄e nnaŋsə m̄an̄j̄i a mbo wò aà.'

¹¹ M̄ə swon̄ tsi'í ànnù n̄ŋkon̄ a mbo bù m̄ə, a t̄it̄i bè b̄itsim̄ b̄i m̄ə bàŋgyè bi jwe aa, kaa n̄u tsù à s̄i ghu tswê ȳi à kò'ònə n̄tsyatə J̄on Ngàŋm̄urə bè a ηk̄i; lá n̄u ȳi à k̄ə'ə n̄sigə n̄lwi'i a m̄úm ànnù n̄if̄o n̄i aburə aa, à kò'ònə n̄tsyatə yi. ¹² N̄loginə wá noò ȳi m̄ə J̄on Ngàŋm̄urə b̄ə ηk̄i à le n̄zi aa, nyi nywe'e ts̄its̄on̄, ànnù n̄if̄o aburə a ȳə m̄ə ηgi'i ȳi ñghà'at̄ə, bè b̄i ghà'at̄ə tonè ñl̄oo n̄i ñkuu ghu aa bè n̄i m̄idà'a. ¹³ N̄lon̄ m̄ə nḡantoo Nwī tsim̄ bo b̄i n̄on̄sè le s̄i t̄e'ε n̄swon̄ə aa ànnù ñlon̄ annù n̄if̄o aburə, ηk̄o'ɔ nywe'e a noò J̄on. ¹⁴ Mb̄ə n̄i ka ηk̄on̄ nyu'u ñtoò yàà ya i b̄i, t̄a n̄i zi m̄ə J̄on à bè aa Elijah wa m̄ə bi le n̄swon̄ m̄ə à ka ȳi z̄i aà. ¹⁵ N̄u ȳi à tswe n̄i ñt̄on̄ə aa, t̄a à yu'u.

¹⁶ "Mb̄ə m̄ə fiḡin̄ə ñwàà n̄i b̄ə b̄ulà aa a n̄i àk̄ə le? N̄i bè aa ts̄o b̄on̄kh̄ə b̄i bi tswe a n̄saanə m̄itaa ndorə n̄twon̄ə n̄i b̄i m̄o'ɔ m̄ə b̄i zi bo bo ka ndorə;

¹⁷ ñswon̄ə n̄i m̄ə, 'B̄i'í le mbu'u ikòò ñiyɔ'ɔ a mbo bù kaa n̄i wa'à m̄bèn̄ə; b̄i'í bú ñȳə'ə, m̄ma'a atsàà ñiwo, n̄i tuú m̄b̄i!'

¹⁸ "J̄on à le n̄zi n̄si'is̄ə n̄i ñb̄iin̄u yi t̄i j̄i, kaa wa'à n̄i m̄ilù'ù k̄i n̄no, n̄i swon̄ m̄ə, 'À tswe n̄i demon!' ¹⁹ Mu n̄u a z̄i ñji ηk̄i n̄no, bè b̄itsim̄ swon̄ m̄ə, 'N̄i ȳə a mb̄a gh̄u! Aa le'ènaà, m̄b̄ə ab̄arə m̄ilù'ù, ηk̄i m̄b̄ə nsúka'à ñḡan̄kw̄erə b̄itax bo b̄i ñḡan̄gh̄irə innù j̄i b̄i!' Ka m̄ə a bè laà aa, bi zi m̄itsyè m̄i Nwī ñyon̄ə n̄i innù j̄i m̄ə a gh̄irə aà."

*Annù ñlon̄ njɔ'ɔ ala'a j̄i kaa i le ηwa'a n̄too ya b̄i aà
(Lk. 10.13-15)*

²⁰ Yesu à le ntiḡə n̄loginə ηka ηwenə b̄ə b̄i m̄ə bi le n̄tswe n̄i ñj̄o'ɔ ala'a jya j̄i m̄ə à le nḡh̄irə innù j̄i ȳeyerə j̄i wè ghu aa, ñlon̄ m̄ə kaa bi le ηwa'à m̄int̄i myaa b̄on̄k̄ə m̄ma'at̄ə ib̄i waa aà.

²¹ N̄wenə n̄i waa n̄swon̄ə n̄i m̄ə, "N̄gi'i ȳi ñwè a mbo wò mba Chorazin! N̄gi'i ȳi ñwè a mbo wò, Bethsaida! N̄lon̄ m̄ə innù j̄i wè j̄i wè jya m̄ə bi gh̄irə a mbo bù aa, bi le mbaa gh̄irə aa mbo Tai bo Sidon bon̄ bo le è m̄b̄əŋ k̄ə m̄int̄i myaa tsi'í t̄èt̄è, ñw̄e'ε its̄ə'ə ηgi'i ηk̄i m̄fu'u at̄u yaa n̄i àb̄u.

²² La m̄ə swòŋ a mbo bù tsi'í annù n̄ŋkon̄ m̄ə, àa ȳi bè wa njw̄i ñtsò'òt̄ə m̄isa'a t̄a Nwī à ko m̄il̄əŋn̄ə bè bi Tai n̄i Sidon n̄tsyatə gh̄u! ²³ A mbo wò, Kapernaum, ò bè t̄e'ε ñent̄ə ib̄i n̄u gh̄o i k̄o'ɔ ywe'e bè a aburə, bon̄ baa ȳi sigis̄ə gh̄o i m̄a'a a b̄an̄syè. N̄lon̄ m̄ə innù j̄i wè j̄i wè jya m̄ə bi le nḡh̄irə a nu wò aa, bi le mbaa gh̄irə aa a ala'a Sodom, bon̄ kaa bi le ηwa'a yi bwesè.

²⁴ La m̄ə swon̄ tsi'í ànnù n̄ŋkon̄ a mbo bù m̄ə àa ȳi bè wa njw̄i ñtsò'òt̄ə m̄isa'a t̄a b̄i ko m̄il̄əŋn̄ə baSodom n̄tsya gh̄u."

*Yesu a swon̄ m̄ə, "N̄i zi a mbo m̄ə ta m̄int̄ə"
(Lk. 10.13-15)*

²⁵ Yesu a tiḡə ñswon̄ maa noò m̄ə, "M̄ə f̄a m̄b̄i'ik̄ə a mbo wò, Taà, M̄m̄à'amb̄i àburè b̄o ñsyè, ñlon̄ m̄ə ò l̄ò's̄ə innù juà a mbo bè b̄i bè tswe n̄i m̄itsyè ηk̄i n̄zi innù aà, m̄ban̄n̄ə nd̄i'í a mbo b̄oo b̄i b̄orə aà; ²⁶ h̄n̄ə, Taà ghà, àa àj̄an̄ ȳi m̄ə a le m̄b̄on̄ə gh̄o m̄ə t̄a ò gh̄irə aà.

²⁷ "Taà ghà à f̄a m̄ə innù tsim̄ a mbo m̄ə. Kaa n̄u tsù à s̄i Mu z̄i, a k̄i n̄zi tsi'í Tà. Kaa n̄u tsù wa'à Ta k̄i n̄zi, n̄tsyatə Mu n̄i n̄u ȳi m̄ə Mu à tsò'ɔ m̄ə yu d̄i'í yi ghu mbo aà.

28 “Nì zi a mbo mè, bù bi tsim bìi ni nwùgə nù juu nì ifà'à ñki mbe'e ibè'è jii mə i dirè ghuu aà, bonj mè ka ghìrə nì fwetə. 29 Nì kwere'ò gha nniñ a ntəñ bù, ñka nyəgə nì innù jii mə mə ghìrə aà; ñlonj mə mə bəñə ñkii nsigisə nì ibii nù gha a nsye aa, bonj mntii muu ka fwetə. 30 Nlonj mə ikò'ò gha i yanşə, àbè'ə ya a kî mfwaatə aà.”

12

Abetə ñlonj njwĩngòñ

(Mk. 2.23-28; Lk. 6.1-5)

1 Tsi'ĩ maa nì àtii noò, Yesu bo bì ñgǎnyəgənnù ji le ñghèè ñka ntsya a múm ñsòo ansañ a njwĩngòñ; ñji le si yanşə nì ñgǎnyəgənnù ji jya, bo logìnə ñka ntii nì ansañ wa yì mɔ'ɔ ñkurə. 2 Bì kà mə aa ñghìrə aa baFarisai yê waa, nswonj a mbo Yesu mə, “Yê, ñgǎnyəgənnù jo i ghìrə annù yii kaa a sì ku'ùnə a ñghìrə a njwĩngòñ aà!”

3 A swonj a mbo bo mə, “Nì leè ñwa'ǎ annù ya mə David à le ñghìrə aa twonşə aa ε? Wá noò yii mə ñji le si yanşə nii bo bì bə bìi bo bo le ntswe aa. 4 Mə à le ñkuu a ndânwĩ bo bì bə bi bya ñkurə àbaa ya mə bi le nlèè a mbo Nwĩ, ka mə nòñsə à le ndi'i mə kaa mbə bo wa'à kurə aà, ñlonj mə a abaa mà yu aa a le si kurə tsi'ĩ ñgǎñmà'a Nwĩ aà.

5 “Kè nì leè ñwa'à kì ñtwonşə a múm àñwà'ànə mə, a yi mbə a njwĩngòñ aa, tsi'ĩ ñgǎñmà'a Nwĩ i wó nì nòñsə la kaa bi wa'à lògè nì mə bo wó aa annù aa ε? 6 Lá mə swonj a mbo bù aa mə wa àyoo yi mɔ'ɔ a tswe faà mə a tsyatə ndámà'anwĩ. 7 Nì le mbaa kii zi yuà ànnù mə, ‘Wa mə kòñj aa annù ñko mǐlèñnè ñtsyatə a annù ntòɔ njoo mmà'anwĩ,’ bonj kaa nì si isa'a a nu bə bìi bi sɿ annù wó aa niñə. 8 Wa Mu Nù à nì Mmà'àmbi yii a sa'a ñjwĩngòñ aà.”

Ajàñ yii mə Yesu à le ñghùrə ñú yii mə àbô yi a le ñkwo aà

(Mk. 3.1-6; Lk. 6.6-11)

9 Yesu a tigè mbu nlò ñghèe ñkuu a ndânghòtə bo. 10 Nù yì mɔ'ɔ yii mə àbô yi a le ñkwo aa, à le ntswe ghu. Bì tigè mbetə Yesu mə, “Nòñsə à di'i mə mbə bi ghurə ñú a njwĩngòñ aa ε?” Bì le mbetə laa aa a ñkwà'ànə yu tâ tsyà ghu i niñ isa'a ghu nù.

11 Yesu a kwi'i mə, “Mbə ñù nì bù a tswe nì mbì yì, i wó a múm nìbirə a njwĩngòñ, a wa'à swùñ mfi'isə aa ε? 12 Nù à si mbi tsyàtə aa ε? Tsó mə a bə laa aa, nòñsə à di'i mə, tâ bĩ'inè ka ñghìrə ibòñ a njwĩngòñə.”

13 A tigè nswonşə a mbo ñù wa mə àbô yi ya a le ñkwo aa mə, “Sèntə abô yo yâ.” Nù wa à le sèntə abô yi ya a tii ñtigə mbə tsó yi mɔ'ɔ yâ.

14 BaFarisai le mfè'è ñghèe ñtigə ntañə minàn a jànşə mbə bi zwitè yi aà.

Ñgàñàfà'a Nwĩ yii mə à tsò'ɔ aà

15 Yesu à yù'u mə bi tanşə minàn a atu yu aa nlò maa adigə ñghèe yi. Nnòɔ bə yì ghà'àtə i le nyòñə yi. A ghurə bə bitsim bìi bi le si ghòò aà, 16 nswonşə a mbo bo mə tâ bo tsuu ló ghìrə tâ bə zi. 17 A le ñghìrə ma yuà ànnù aa a lwensə ànnù yii ñgàñntoònwĩ Yesaiah à le nswonj aa mə:

18 “Yê nì, àà ñgàñàfà'à ghà yii mə mə tsò'ɔ aa à ghuà, yii mə mə kòñə, ñtii gha i kii ndoritə ghu nù aà.

Mə ka niñ Azwĩ ya ghu nù,

tà à ka ñke'enə annù Nwĩ yii mə a zì nì ànnù yì tsìnə aa a mbo bítizì Nwĩ.

19 Kaa à ka yi wa'à bo bì bə ka nyonşə, kè ka ñghaa nì tii,

kè tâ nù tsù à yu'u nji yĩ a mfânghè;
²⁰ Kaa à ka yĩ wa'á ñkìnkà'à yĩ i yèhñè aa bøgè;
 kě fə'ə a lām yĩ a tigə mbwenə aa i bwetə,
 ñywe'e a noò yĩ mə annù a tsinə aa a ka yĩ fè'ε laa;
²¹ Bìtìzì Nwĩ bitsìm ka yĩ tigə te'ε atù yaa ki be nii.”

Yesu bo m̀fò bìdemon
 (Mk. 3.20-30; Lk. 11.14-23)

²² Bè bì m̀'ɔ le nzi ni nù yĩ mə demon à le nghìrè a fə'è, kaa a wa'à kii ñghaa aa a mbo Yesu mə tâ à ghurə yi. A le nghurè a tigə ñghaa ñkii nyè ní ìdìgè. ²³ Bè bitsìm le nyerə nlon annù ya yĩ à le nghìrè aa. Ntigə mbetə ni mə, “Mbə a bə mə àa Mu David wa à ghuà aa ε?”

²⁴ Nòò yĩ baFarisai le nyu'u ma yú ànnù aa, bi le ñkwi'i mə, “Mbâ ghú a fi'i ni bìdemon aa ní àdà'a Beezebul, m̀fò bìdemon wa.”

²⁵ Yesu à le nzi annù yĩ mə bo le si m̀òntè aa, ñswonə a mbo bo mə, “Atoò yĩ mə a yatə a akurə kurə, ntigə nto ní waa bo bimbɔɔ aa, kaa a ka wa'à tìgìtə a mbwê. Njò'ò àla'a kè ñgwè'è yĩ i ki nyatè ntigə ntonə bo ni bo aa, i ka jà'ànè.

²⁶ “Mbə a bə mə a m̀m ànnù nifɔ Satan, Satan à tìgə m̀furə ni yĩ m̀'ɔ, bəə bɔɔ ànnù nifɔ yi ya a yatè mə mbèè ji baa; m̀bə Satan a bú ntəə aa mə akə aa ε? ²⁷ Mbə a bə yĩ mə mə fi'i ní bìdemon aa ní àdà'a Beezebul, bəə bɔɔ bɔò buu bàhñè m̀fi'i aa ní àdà'a wo aa ε? Maa ajàn tâ ànnù yĩ mə bɔò buu ghìrè aa tâ à tigə ntsɔ'ɔtə isa'à ghuu. ²⁸ Mbə mə ka m̀fi'i bìdemon aa ní àdà'a Azwĩ Nwĩ, a di'ì aa mə ànnù nifɔ Nwĩ à zì m̀ə ntswe a tìtìi bù.

²⁹ “Mbə nù a kuu mfu'u ndâ ǹtìi nù ti ghê à foo ntswa ǹtìi nù wa ñkwerə aa ε? A bə kwerə bɔɔ à ka bɔɔ fu'u ndâ yĩ yâ.

³⁰ “Nù yĩ à si bi'iyu tswé aa, à bə aa ǹkìbàà ghà, nù yĩ à si bi'iyu ghotə aa, a jà'à aa jà'à. ³¹ Mè swonə a mbu bù mə, bi ka yĩ l̀'ìnə ibi tsim bo bì m̀bègìtə yĩ bə bègìtə Nwĩ ghu aa, la kaa bi ka yĩ wa'á m̀bègìtə yĩ bi bègìtə Azwĩ Nwĩ ghu aa l̀'ìnə. ³² Bi ka yĩ l̀'ìnə ibi nù yĩ mə à swonə annù yĩ bi a atu Mu Nù aà; la kaa bi ka yĩ wa'a ibi nù yĩ mə à swonə annù a atu Azwĩ yĩ Làà aa l̀'ìnə, kè bə fàa mbi, kè ní m̀bi yĩ i ka bú yĩ zì aà.

Àtì bo m̀ntà m̀i a koonə aà
 (Lk. 6.43-45)

³³ “Ghìrə tâ àtì tâ à bɔɔ, tã tâ m̀ntà mi ki m̀bɔɔ; kè ò ghìrè àtì ya a bi'ì, m̀ntà mi kì m̀bi'ì; nlon mə bi zi ati nyonə aa ni m̀ntà m̀i mə a koonə aà.

³⁴ Bú bɔɔ bi nó! Mbə ní ká ñghaa innù jì sigìnə aa mə akə tsó mə ní bə aa bə bì bi aa ε? Njù ghàà aa ànnù yĩ a luu ghu ntiì aà. ³⁵ Nù yĩ ñsigìnə a fi'isə aa innù jì sigìnə jìi i lò ní àtã innù ji jì sigìnə jya aà, nù yĩ m̀bi a kii m̀fi'isə aa innù jì bi jìi i lò ní àtã innù jì bi ji jya aà.

³⁶ “Mè swonə a mbo bù mə, à ka yĩ bə wa njwĩ ǹtsò'òtə m̀isa'a tâ nù ǹtsim à swonə annù nlon mighàà mi adànè dənè m̀tsim m̀i à leè ñghaa aà. ³⁷ Bi ka yĩ lògè aa mighàà muu i tso'otə m̀isa'à muu ghu. A ka yĩ ghìrè mighàà muu mə tâ ní ji isa'a kè ñki nwo isa'à.”

Ajàn mə bi le si betə mə tâ Yesu à ghìrə annù yĩ yèyerə aà
 (Mk. 8.11-12; Lk. 11.29-32)

³⁸ Nğànndi'ì inòhñsè bo bì baFarisai bì m̀'ɔ le ntigə mbu nswonə ghu mbo mə, “Ndi'innù, bì'i lòò mə tâ ò ghìrə alènsè bì'i yə.”

³⁹ A kwi'i a mbo bo mæ, "Aa tsi'i nìwàà ni bê bii bi ghìrø ibi ñki mme'e Nwî aa mæ bi lòò ilènsè; la kaa mbæ bi wa'á alènsè a mbo bo fa ntsyatø ya nloj ngàntoò Nwî Jona. ⁴⁰ Tsó àjàj yîi mæ Jona à le ntswe njwi ji tarø, nitugø nì àsi'ìnè, fya mum àtò'o fibwè fi wè fya aa, àa ajàj mæ Mu Nù à ka yî kii tswe njwi ji tarø, nítugø nì àsi'ìnè, a nìbüm nsyê. ⁴¹ Aa yî bæ a njwî ñtsò'òtø mîsa'a tâ baNineveh biinø nniñ isa'a a nu bù, nìwàà ni mbi nulà, ñloj mæ bo le nyu'u annù Nwî yîi mæ Jona à le nswon aa mbønke mînti myaa, mme'e ibí waa. La tsitsòn, àyoo yî m'ò yîi a tsyatø Jona aa, a tswe faà! ⁴² Aa yî bæ a njwi ñtsò'òtø mîsa'a tâ m'fò mángyè yîi mæ à ló a Sheha aa, tâ à biinø bo bì nìwàà ni bê bulà ñniñ isa'a a nu bo; ñloj mæ à le n'ó a ala'a yu ñzi a nyu'u annù ñloj mîtsyè mi Solomon aà. Lá tsitsòn àyoo yî m'ò a tswe faà mæ a tsyatø Solomon!

*Annù ñloj Azwî yî bi yîi mæ mbø a fè'è a ntiì ñù m'bu mbì ñkuu ghu aà.
(Lk. 11.24-26)*

⁴³ "Azwî yî bi a yi mfè'è a nu ñù aa a, tøè ñkarø a idigø jii mæ kaa ñki sî ghu tswe aa, ñlòò nî àfwetø kaa wa'á yô. ⁴⁴ Ntigø nswon mæ, 'Mè ka biì ghèè wa nda mæ mè ghìrø mfè'è ghu aà.' A bu mbii nyø nda ya i tswe ñe'è, bi ye'è ñki nanse ntañtø, ⁴⁵ bon à ka bú ghèè i lòò izwî jî m'ò ji sàmbaa, jii i bi'i ntsyatø yi aa, tâ bo bo yi ñkuu ntswe wa ndá. Bæ a ghìrø laa, ànnù ñù wa a tigè m'bi'i ntsyatø ajàj yîi a le mbø a mbii aà. Aa ajàj yîi a ka yî kii fè'è a nu nìwàà ni bê bí bi nulà aà."

*Ñdè bì Yesu bo bì b'òò bimaà yî
(Mk. 3.31-35; Lk. 8.19-21)*

⁴⁶ Nòò yîi mæ Yesu à le mburø ka ki ghàà bo bì bè bya aa, ñdè yî bo bì b'òò bimaà yî le nzi, ñtøø a abeè, ñlòò ni mæ tâ à zi bo bo ghaanø. [⁴⁷ Nù wa yî m'ò à le ntigø nswon ghu mbo mæ, "Yê, ñdè gho bo bì b'òò bimaà ghò tøø a abeè, ñlòò ni mæ bú bo ghaanø."]* ⁴⁸ A kwi'i ghu mbo mæ, "Ñdè ghà aa wò aa è? B'òò bimaà aa biwò aa è?" ⁴⁹ Ntigø nnansø abò yi, ñdi'i ngányøgènnù ji nswon mæ, "Aà ñdè ghà bo bì b'òò bimaà ba bi buà! ⁵⁰ Nù ñtsim yîi mæ a ghìrø annù yîi mæ Taà ghà a aburø a lòò aa, àa mumaà yî mbânñ, ni yî mángyè, ni ñdè ghà."

13

*Ñìghàà ñi nãnaa nloj ñù m'ò'á ñjoo
(Mk. 4.1-9; Lk. 8.4-8)*

¹ Tsi'i maa njwi, Yesu à le mfè'è a nda ng'hèè ntswe a mbèè àghønø ñki miyaa, ² ñn'òò bê a kùrø kùrø i le ng'hotø ñkarisø yi. A tigè ñlògø akànu'u ñkuu ghu ntswe a mûm ñki. Ñn'òò bê wa i bânñè ntøø wa aghønø ñki. ³ A logìnè ñnaa innù jî ghà'atø a mbo bo a ni m'ìghàà mî nãnaa. Nswonø ni mæ, "Ñgàñmà'a ñjoo, à le mfè'è ñghèè a mà'a ñjoo yu. ⁴ A kà mæ aa mma'a ñjoo jya aa, m'bum ñjoo jya jî m'ò i wò a ndómànji. Bìsiñ zì mbwèentø. ⁵ Jî m'ò i wò a atù àlânse ng'òò yîi mæ nsyè i le mb'ò ntswe ghu tsi'i muntsirê. I wansè ñtoò ñko'ò nloj mæ kaa mánji yîi mæ mbø mánğj mi kuu a nsyè aa kaa à le ñwa'á bê aà. ⁶ Lá àjàj mæ nòò yî ñtinsè à le nta aa, à le nt'ò ñjoo jyá. Tsó mæ i le ñwa'á ni mánğj tswè aa i ghènsè ñyoo yi. ⁷ Jî m'ò i le ñwò a titiì bìkèrè kørø. Bìkèrè kørø bya kwe nzwitø ñjoo jyá. ⁸ Jî m'ò i wò nî àbwènø nsyè yî sigìnè. Ntigø ñkwe, ntigø mbaa, jî

* 12:47 Kaa bè bí m'ò sî atii yuà niñø.

mɔ'ɔ i baa ansaŋ ŋkhi yī fùùrè, jī mɔ'ɔ i baa mighum mi nto'o, jī mɔ'ɔ i baa mighum mi ntarê. ⁹ Nù yī à tswe nī àtoŋnè aa, tâ à yu'u."

Nji'i ànnù yī Yesu a ghàà nī mighàà mī nānaa àà
(Mk. 4.10-12; Lk. 8.9-10)

¹⁰ Ngányəgənnù jī i le nzi ghu mbo mbetə yi mə, "O ghàa a mbo bo nī mighàà mī nānaa aa aya aa ε?" ¹¹ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Nwī à fa mītsyè a mbo bù mē tâ nī zi innù jī lò'òsè ñlonə annù nifō aburè. La, kaa wa'à a mbo bo fā. ¹² Nlon mə a mbo nù yī à tswe nī yu aa, bi ka kù'ùsè ta tâ à tswe nī ju i gha'atə. Lá a mbo nù yī à sī nī yu tswe aa, tsi'i mú àtiī yī à tswe nī yu aa, bi ka kwērə. ¹³ A bē ñji'i ànnù yī mē mē ghàà nī a mbo bo nī mighàà mī nānaa àà. Ta tâ bo nanşə ŋka nliī nliī kaa wa'à yē. Nnanşə ŋka nyu'utə nyu'utə kaa wa'à yu'ù tâ àtū yaa a laa ghu. ¹⁴ Tā tâ à lwensə annù yī mē ngəŋntoò Nwī Yesaiah à le nswon nlon ŋgaà yàà aa mē,

'Nī ka yī ki nanşə yu'u lâ kaa atū yuu wa'a ghu ka nlaa,
i kii ki nanşə yə kaa tâ mi'i muu wa'a ghu laà.

¹⁵ Nlon mə mintii mi bē bú luu nī àjìŋtè.

Bi jesè ìtòŋnè jyaa kaa bo wa'à nī innù bú nyu'u.

Ŋki ŋkuse mi'i myaa

mbi'i bo lô nyə nī mi'i myaa,

ŋki yu'u nī ìtòŋnè jyaa,

ŋki nyu'u mintii myaa laa ghu,

mbəŋkə waa, nzi a mbo mē, mē ghurè waa.'

¹⁶ "Lā, mbəwə a mbo bù nlon mə mi'i muu mi yə idigə, ìtòŋnè juu i yu'ù nī innù àà. ¹⁷ Mē swōŋ a mbo bù tsi'i annù nīŋkoŋ mə ŋgəŋntoo Nwī jī ghà'atə bo bi bē bii mē annù yaa a tsinə aa bo le si yè'ətə nī a nyē ànnù yī nī yə aa, lâ kaa ŋki'i yē. Nyə'ətə nī a nyu'u ànnù yī nī yu'u aa la ŋkaa ŋki'i yu'ù.

Ajàŋ mə Yesu à le ntɔ'ɔtə nighàà nī nānaa nya àà
(Mk. 4.13-20; Lk. 8.11-15)

¹⁸ "Nī nanşə nyu'utə la nyəgə annù yī mē nighàà nī nānaa nlon ngəŋmà'á ñjoo ghù swonə aa. ¹⁹ Bē bii mē bi yu'u nighàà nlon annù nifō Nwī kaa nī wa'á nī a atu bo laa, ŋu yī mbi wa a ghənsè ñzi nswà nī a mbo bo ŋghε nī nu aa, bi bē aa tsi'i tsō mbūm njoo jya mē i le ŋwò wa ndômānjī aa. ²⁰ Mbūm jya jii i le ŋwò a atū àlāŋsə ŋgò'ɔ aa, i bē aa tsi'i tsō bē bii mē bi yu'u nighàà nī Nwī ŋwanşə ŋkwērə nī nìdorè. ²¹ Lá kaa nī wa'à mīŋgəŋ mi a nu bo twinè, bo bōò ñtswa ntugitə tsi'i a nī mú àtiī noò. Ŋgi'i i yi ŋghənsè ghəə ki zī nlon nighàà nī Nwī nya, kə bε bi ti tso'ɔ àkòrè yaa aa, bo burè nīma'atə ŋkhè. ²² Mbūm njoo jya jii i le ŋwò wa múm bīkèrè kərə aa, i təə a atu bē bii mē bi yī nyu'u ntoo yī ñsigìnè ya, ànnù ŋka nwùgə nu nlon ntswəntii yàà kə ànnù ŋka ŋkōŋ ŋkabə, a fumsè àzwī ntoo yī ñsigìnè ya, kaa bo wa'à mīntà koonè. ²³ Mbūm njoo jya jii i le ŋwò wa abwenə nsye yī sigìnè yaa, i təə aa a atu bē bii bi yu'u ntoo yī ñsigìnè ya i laa a atu bo, bo tigè ŋkoonə mīntà, bī mɔ'ɔ, ŋkhi yī fùùrè, bī mɔ'ɔ, mighum mi nto'o, bī mɔ'ɔ, mighum mi ntarê."

Nighàà nī nānaa nlon ŋgwenè

²⁴ Yesu à le ŋkù'ùsè naa nighàà nī nānaa a mbo bo mə, "Annù nifō aburè a bē aa laà mē: Nù yī mò'ɔ à le mbwe'e nsoo mikuu yi. ²⁵ A bē mē nītugè

a noò yï bè bwiinjə aa, ɲgàŋkɪbàà yï a ɲe'esè ɲzi mmà'à bɪnəghè ghu ɲghɛɛ yi. ²⁶ Nòò yï mə mɪkuu mya mi le ɲka ɲkwi aa, nòò ɲkòònə a ku'ù aa, ɲgwen ya i kɪ ɲkɔ'ɔ tsɔ mɪkuu mya. ²⁷ ɲgǎŋəfà'à ɲú wa i le nzi mbetə yi mə, 'Taà, ɔ le mbwi'i aa mɪkuu mɪ sɪgɪnə fàa múm ɲsòò, bɪnəghè bú ɲtigə nlo aa a fə ghu aa ε?' ²⁸ A kwi'i a mbo bo mə, 'Wa ma yú ànnù aa a ghɪrə ɲgàŋkɪbàà.' Bo betə yi mə, 'Bɪ'ɪ ghɛɛ ndwèn bɪnəghè bya aa ε?' ²⁹ A kwi'i a mbo bo mə, 'ɲgaŋ, ɲi tsuu ghèè, ɲloŋ mə mbə ɲi ghèè ɲka ndwenə, ndùntə mɪkuu mya mi mɔ'ò. ³⁰ ɲi ma'atə tâ mɪkuu mya bo bɪ bɪnəghè bya ka ɲkwe, nywe'e a noò ɲkyá. Boŋ mə ka swon a mbo ɲgǎŋəfà'à jya mə, tâ bo foo ntsyá mbɪ ɲdwèn bɪnəghè bya ɲkwerə a ɲibɪŋə ɲibɪŋ, ntòò, mbaŋnə ɲkya mɪkuu mya ɲniŋ a atá mə.' "

Nìghàà nì nanaa nloŋ abùrə mǎghumə

(Mk. 4.30-32; Lk. 13.18-19)

³¹ Yesu a bú ɲnaa nìghàà nì nǎnaa a mbo bo mə, "Annù nifɔ aburə a bə aa tsi'ɪ tsɔ aburə mǎghum yï mə ɲú à le ɲlògè mbwe'e a múm ɲsòò yu. ³² Aburə ma yú, à ɲi fɪntà fɪ mɔ'ɔ fɪ fɪ kə'ə nsɪgə nɲwi'isə. Lá fɪ yi ntoo aa, fɪ kwe ntigə mbə ati yï mə a faŋ ntsyatə iti tsim aà, bɪsɪŋ tigə ɲghurə nì ɲdâ jya ghu."

Nìghàà nì nana nloŋ mbè'è àbaà

(Lk. 13.20-21)

³³ Yesu a ku'ùsə mbu ɲnaa nìghàà nì nǎnaa a mbo bo nswon mə, "Annù nifɔ aburə a bə aa lálà: Mǎŋgyè à le ɲlògè a múŋkùgè mbè'è àbaa, ɲniŋ a nì àkaŋ abaa, a tigə m̀morə ɲkɔ'ɔ nluu idigə."

Njɪ'ɪ ànnù yï Yesu à le sɪ naa mǐghàà ghu aà

(Mk. 4.33-34)

³⁴ Yesu à le ɲlògə aa mǐghàà mɪ nǎnaa ɲdi'ɪ nì ɲnnù ma jú ghu a mbo ɲnòò bə byá. Kaa à le ɲkɪ'ɪ annù tsu di'ɪ ti ghè mə à nàa a ɲi nìghàà. ³⁵ Ma yú a le ɲlwensə aa nìghàà ɲii mə ɲgǎŋntoò Nwɪ à le nswon aa mə, "Màa ɲa'a ntsú gha a ɲi mǐghàà mɪ nǎnaa, i swon ɲnnù jɪi i le ntswe a alò'òsə, ɲlògɪnə a noò ɲnǎŋsə m̀bi aà."

Yesu a tɔ'ɔtə nìghàà nì nanaa nya nloŋ ɲgwenə

³⁶ Yesu à le mmà'atə ɲnòò wa ntigə mbu mbɪi fu a ndâ. ɲgǎŋyogənnù jɪ i zɪ ghu mbèè ɲzi nswon ghu mbo mə, "Tɔ'ɔtə ɲjɪ'ɪ nìghàà nì nǎnaa nloŋ ɲgwen ya a mbo bɪ'ɪ." ³⁷ A kwi'i a mbo bo mə, "ɲù yï mə a bwe'e mɪkuu mya aa à laa mbə Mu ɲù. ³⁸ ɲsòò wa a bə m̀bi yù. Mɪkuu mya, a bə bè bɪ annù nifɔ Nwɪ. ɲgwen ya a bə bè bɪ ɲú yɪ m̀bi wâ. ³⁹ ɲgàŋkɪbàà wa mə a bwe'e waa laa, a bə Devil. Nòò m̀fù'u m̀jɪ wa, a bə nòò ɲlwɪ'ɪ m̀bɪ. Bɪfù'ù bɪ m̀jɪ bya, a bə baangel. ⁴⁰ Tsi'ɪ tsɔ ajàn mə bɪ le ndwèn bɪnəghè bya ɲkwerə ntɔo aa, àà ajàn mə a ka yɪ kɪi bə a ɲlwɪ'ɪ m̀bɪ aà. ⁴¹ Mu ɲù à ka yɪ too baangel bɪ tâ bɪ ghɛɛ a múm ànnù nifɔ yi, m̀fi'ɪ bə bɪi bɪ ghèrə bè bɪ mɔ'ɔ bɪ ghèrə ɲi ɲnnù jɪ bɪ aa tsi'ɪ bɪtsɪm, bo bɪ ɲgǎŋmbù'u ɲnnù, ⁴² tâ bɪ ma'a waa a múm mɔ'ɔ yɪ tɪi ntɪi wa, tâ bo tigə nyə'ə ɲkure ɲi m̀sɔŋə myaa, ⁴³ tâ bè bɪi ɲnnù jyaa i tsinə aa bɪ baŋnə ɲka nta tsi'ɪ tsɔ ɲnòò a múm ànnù nifɔ Taà wàà. ɲù yï à tswe nì ɲtòŋnə aa tâ à yu'u.

Nìghàà nì nǎnaa nloŋ afù'ù yɪ lò'òsə

⁴⁴ “Annù nifò aburə a bə aa lâlà: Nù yĩ mò'ò à le nghèè mfe'ε ni àfù'ù a ni nsòò yĩ mò'ò. Mbɔɔ mbɔɔntə fu, ònanşə nluu ni nìdorə, nghèè òghèe mfèe ngòñ njòò tsim jii à tswe ni juu aa, nghèe nyuu nsoo wâ.

Nìghàà nĩ nănaa nlon ayoo tìndùù

⁴⁵ “Mbə bi kî mbu mfiginə annù nifò aburə lâlà: Nù ònanşə yĩ mò'ò à le nka nɔɔ a ayoo tìndùù, ⁴⁶ à ghèè mē nyə á yĩ a le nanşə mbɔɔ a nu yu, nghèe mfèe njòò ji tsim, nghèe nyuu ghu.

Nìghàà nĩ nanaa nlon filwà'à

⁴⁷ “Mbə bi bú mfiginə annù nifò aburə aa laà mə: A bə aa tsi'ĩ tsò filwà'à fii mə ngǎnkò mbwè i mà'a a nkì, òko mbwè ghu a mbuu, mbuù. ⁴⁸ Nòò yĩ mə filuu aa, bo swùñ mfe'εsə a nkì, nyarə mbwè mĩ siginè mya nniñə a múm njoo bo, òtigə mme'e mĩ bi myâ. ⁴⁹ Aâ àjàñə mə a ka yĩ kii bə a nłwĩ'ĩ mbi aà. Baangel ka yĩ fè'ε i ghèe yàrə bə bĩ bi fi'isə a titii bə bii mə annù yaa a tsinə aa, ⁵⁰ i mà'à waa wa mum mò'ò yĩ tii wa, tâ bo tigə nyə'ə ghu, nkurə ni mìsòñə myaa.

Innù nñkon jĩ fi bo bi jĩ lwènə

⁵¹ “Nì yu'ù innù jù i tsim aa, itú juu i laa ghu aa ε?” Bo bii ghu mbo mə, “ññə.” ⁵² A tigə òswon a mbo bo mə, “Tsò mə a bə laa, òndi'i bìnòñsə ntsim yĩ mə bi mirisə a ni ànnù nifò aburə aa, à bə aa tsi'ĩ tsò mbòñndùgè yĩ mə a fi'isə njoo jĩ fii bo bi jĩ lwèn a ată yu.”

Ajàñ mə bi le ntuu Yesu a ala'a Nazareth aà

(Mk. 6.1-6; Lk. 4.16-30)

⁵³ Ajàñ mə Yesu à le mənşə mighàà mĩ nănaa ma mú aa, à le mmà'atè òghèe. ⁵⁴ A ghèè mē nywe'e a ala'a bo, òkuu a ndàñghòtə, òndi'i annù ghu. Annù a gha'a bə bya, bo tigə mbetə ni mə, “Nù ghú à nanşə nlogè mulà mitsyè bo bi innù jĩ wè juà aa a fə? ⁵⁵ A si mu kabindà wa à ghuà bə aa ε? Bi si a ndè yĩ aa a ni Mary twonə le? Jems, Joseph, ni Simon, ni Yuda, à si bɔɔ bimaà bi bə aa ε? ⁵⁶ Bijaànté bi bi si a titii bi'inè tswé aa ε? Nù ghú a tigə òlogè mbuu innù jù aa a fə aa ε?” ⁵⁷ Mìntòñə myaa le nłwìnə ghu nù. Lâ Yesu a swon a mbo bo mə, “Bi ghu'usə ngàñntoo Nwĩ a idigə tsim lâ kaa wa'à nii a ala'a bo kə a nda bo ghu'usə. ⁵⁸ Kaa à le nkì'i innù jĩ wè jĩ wè jĩ ghà'atè ghu bú òghirə, òlon mə kaa bo le nwa'à nĩ àbiiintii tswé aà.”

14

Ajàñ yĩ mə Herod à le nzwitə Jón Ngànşurə bə nkì aà

(Mk. 6.14-29; Lk. 9.7-9)

¹ A bə maa noò Herod yĩ à le mbə mfò, nsa'a nĩ mbù'u Galilea aa, a yu'ù ànnù òlon ikum Yesu. ² Ntigə nswon a mbo òtsendâ jĩ mə, “Wa à ni Jón Ngànşurə bə nkì mə bi bu nyweensə ni nìwô. A bə òji'ĩ ànnù yĩ mə mìdà'à muà mi fà'à ghu nu aà.” ³ Nlon mə à le ti bə maa noò aa bon Herod à bàñnə mē Jón nkwerə yi, nniñ yi a ndátsan, mbi'i ngaa Herodias, ngwe ndim yĩ Philip. ⁴ Nlon mə Jón à le si ghèè ghu mbo nswonə ni mə, “Kaa a si ku'unə a mbo wò a nyò'ò manganşyè ghú.” ⁵ Ka mə à le si lòɔ mə bon yu zwitə Jón aa, à le mbɔ'ò mi'i mi bə bya nlon mə bi le bii mə Jón à nĩ ògàñntoò Nwĩ aà. ⁶ Lâ nòò yĩ mə òjwĩ òjwe Herodias i le mbòòntə aa, mu Herodias yĩ manganşyè à le nanşə nzi mben ikòò a nsi bə bii bi le twonə waa aà. Ntiñ Herod i doritè. ⁷ A tigə òkaa, nka'a mə yu ka fa a ayoo yĩ mə à bətə aà. ⁸ Ndè yĩ a tintè yi, òswon mə tâ à swon a mbo Herod mə, “Fa a

atu Jon Ngànmùrə bə̀ ɲkì a mbo mə̀ a múm àkanə̀.” ⁹ Nù m̀fò wa i le mbi'i tsi'i nì m̀bê ànnù. Lâ àjàn mə̀ à le ɲkaa a nsi mi'i bə̀ aa, à le nswon mə̀ tâ bì fa. ¹⁰ A le ntoo bə̀ bi gheè ɲkwye atu Jon wa ndàtsan, ¹¹ nlogə̀ atu ya nniŋ wa múm àkanə̀, mfa a mbo múmàngyè wa a gheè m̀fa a mbò̀ ǹdè yì. ¹² Ngǎnyə̀gə̀nnù Jon i le nyu'u, ɲghɛɛ nlogə̀ akù yi ɲghɛɛ ntwiŋ, ntigə̀ ɲghɛɛ ɲkè'è̀nə̀ a mbo Yesu.

Ajàn mə̀ Yesu à le ɲjɛ'ɛ bə̀ ǹtsù'ù ji ntaà aa
(Mk. 6.30-44; Lk. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Nòò yìi mə̀ Yesu à le nyu'u ma yù ànnù nlon Jon aa, à le mmà'atə̀ adigə̀ ma ya ɲkuu a múm àkànu'u ɲghɛɛ a adigə̀ yi m̀w'ɔ̀ yìi bə̀ sì ghu tswe aa, mə̀ yu tswe ghu tsi'i yù yù. Nòò yìi mə̀ nnòò bə̀ wa le nyu'u maa ajàn aa, bì le mfè'è̀kə̀ a ǹj'ɔ̀ ɲla'a jyaa ntə̀ə̀ nì m̀kòrə̀ ǹyonə̀ yi ghu. ¹⁴ Yesu à ghè m̀ə̀ mə̀ yu ki fè'è̀ wa a múm àkànu'u, nyə̀ nnòò bə̀ wá. Ntìi yi i luu nì àjə̀nə̀ nlon ɲgaà yàà. A tigə̀ ɲghurə̀ ɲgànmighòò a titìi bo.

¹⁵ A bə̀ mə̀ a ɲkwèfò tsi'i maa njwi, ɲgǎnyə̀gə̀nnù ji i zì ǹswon ghu mbo mə̀, “Wa nòò à tigə̀ ǹtsya, àdìgə̀ yù a kì m̀bə̀ àfumnə̀ adigə̀. Ghìrə̀ tâ bə̀ bù sɛɛnə̀ mə̀ mbə̀ bo gheè ǹlɔ̀ ayoo niji yaa nì ɲla'a itoo ji m̀w'ɔ̀ nyuu nji.” ¹⁶ Yesu a kwi'i a mbo bo mə̀, “Kaa bo sì nì m̀mà'atə̀ tswè, bumbon, nì fa ayoo a mbo bo bə̀ jì.” ¹⁷ Bo kwi'i ghu mbo mə̀, “Ayoo yìi bì'i tswe nì yu faà, à nì tsi'i ɲkya ɲbaa ji ntaà nì m̀bwè mi mbaa.” ¹⁸ Yesu a swon mə̀ bì zì nì mu a mbo yu. ¹⁹ A swon a mbo nnòò bə̀ wa mə̀ tâ bo tswetə̀ a nyɛ nì ɲgèè yá. Bì tswè m̀ə̀ aa, a logə̀ ɲkya ɲbaa jya ji ntaà bo bì m̀bwè mya mi mbaa, ɲɲentə̀ mi'i mi a ndə̀, mfa mbi'ikə̀ a mbo Nwì, m̀batə̀ abaa ya mfa a mbo ɲgǎnyə̀gə̀nnù ji mə̀ tâ bo fa a mbo bə̀ byá. ²⁰ Nù ǹtsim à le nji nyurə̀, ɲgǎnyə̀gə̀nnù ji jya i bù ǹtigə̀ nsyɛ abùgə̀ miji jya a luu a nì ɲkyè nighúm ǹtsò baà. ²¹ Ndùu mbàŋnə̀ yìi i le nji miji myaa, i le mbə̀ tsò ǹtsù'ù ji ntaà; kaa bì le ɲwa'á b̀an̄gyè bo b̀on̄khə̀ sə̀nə̀.

Ajàn yìi mə̀ Yesu à le ɲka ntə̀ə̀ a atu ɲkì àà
(Mk. 6.45-52; Jn. 6.15-21)

²² Yesu à le swon ɲgǎnyə̀gə̀nnù ji i kuu a múm àkànu'u mbu ntoo ɲghɛɛ fu a njii yì m̀'ò. Yu mbon a tigə̀ m̀ban̄nə̀ ntswe a ǹjim ǹswon nnòò bə̀ wa i sɛɛnə̀. ²³ Nnòò bə̀ wa i sè̀nə̀ m̀ə̀, a k'ɔ̀ ɲghèè wa atu nta'a tsi'i yù yù a ntsà'atə̀ Nwì. Nòò ɲkwèfò à le ɲkù'ù a tswè ghu tsi'i yù yù, ²⁴ le bon àkànu'u ya a b̀urə̀ m̀ə̀ ɲghɛɛ a múm ɲkì àgha'a a sa'á. ɲkàŋnə̀ ɲkì i tumə̀ ɲghɛɛ, ntumə̀ m̀bi nlon mə̀ àfìsə̀ a le ɲgha'a a múm ɲkì. ²⁵ A bə̀ m̀ə̀ a nì nòò ɲjwi a zì a mbo bo, ǹtə̀ə̀ nì a atu ɲkì. ²⁶ Nòò yìi ɲgǎnyə̀gə̀nnù ji i le nyə̀ yi a tə̀ə̀ wa atu ɲkì aa, ǹb'ɔ̀ nì wè tswá waa, bo tigə̀ ǹtonə̀ nswonə̀ nì mə̀, “Á nì ɲkù!” ²⁷ Yesu a wə̀nsə̀ ɲghaa a mbo bo nswon mə̀, “Tswa nì ntìi ghuu, à wa nì m̀ə̀. Nì tsuu b'ɔ̀.”

²⁸ Peta a swon ghu mbo mə̀, “M̀mà'ambì, m̀bə̀ a bə̀ wò, ò swon mə̀ zì a mbèè wò fya múm ɲkì.” ²⁹ Yesu a swon ghu mbo mə̀, “Zì!” Peta à le mfè'è̀ wa múm àkànu'u, ntə̀ə̀ wa atu ɲkì ɲghɛɛ a mbèè Yesu. ³⁰ Lâ, àjàn mə̀ à le nyə̀ afìsə̀ ya aa, ǹlogìnə̀ ɲka m̀w'ɔ̀, ntigə̀ mbwɛ nsigə̀ ɲghɛɛ wa múm ɲkì. Ntonə̀ nyə̀'ə̀ mə̀, “M̀mà'ambì, yweensə̀ ghá.” ³¹ Yesu a wə̀nsə̀ ǹnasə̀ abò yi ǹtswa yi ghu, nswon mə̀, “Abiintìi yo a kə̀'ə̀ bə̀ laà aa a ya aa ɛ? O ghìrə̀ ɲjɲkə̀ aa a ya?” ³² Nòò yìi bo le ɲk'ɔ̀ ɲkuu wa múm àkànu'u aa, àfìsə̀ ya a kentə̀. ³³ Bə̀ bìi bì le ntswe wa múm àkànu'u aa, bì m̀i yi nswon mə̀, “Á ànnù ǹikonə̀, ò nì Mu Nwìŋgòŋə̀.”

Ajàn yïi mæ Yesu à le ñghùrə ñgàñmìghòò a ala'a Gennesaret aà
(Mk. 6.53-56)

³⁴ Bo tòò mæ ñghεε a ala'a Gennesaret. ³⁵ Badigə bya le nyə yi nzi, ñtsyase ñkìi tsi'ï a idigə idigə maa mbèè àla'a mæ bì ghotə ñgàñmìghòò ñzi ni ju ghu mbô. ³⁶ Bo le mbu'u mbo ghu mbo mæ tâ à ma'atə tâ ñgàñmìghòò jyâ bɔɔ mɔɔntə tsi'ï àtsəñ atə'ə yi. Bè bitsim bìi bì le mmòòntə aa, bì le ntii ñghòò.

15

Ajàn yïi mæ Yesu à le ñwenə baFarisai ñlon bìnòñgòñ bi bîta bi bîtaà byaa aà
(Mk. 7.1-13)

¹ BaFarisai bo bì ñgãñndi'i nòñsè le ñlɔ a Yerusalem nzi mbetə Yesu mæ, ² “Kaa ñgãñyegəñnù jo i si bìnòñgòñ bi bîta bi bîtaà bi'i ləə aa a ya aa ε? Ñlon mæ kaa bi si mbô myaa si'i a ni mânji yïi a kù'unə nsï'i mboñ kï ji.”

³ Yesu a kwi'i mæ, “Kaa ni si ndi'i Nwï yu'unə, mbanə yòñè bē bìnòñgòñ bu aa a ya aa ε? ⁴ Ñlon mæ Nwï à le ndi'i mæ, ‘Ka nyu'unə a taà ghò bo ndè ghò,’ ñki ndi'i mæ, ‘Ñu yïi à bəgətə a taà yï kě ndè yï aa, a ku'unə mæ tâ bì zwiətə yi.’ ⁵ Ni bāñnə ñswonə nî yuu ñgaa bə mæ, Mbə nù a swonə a mbo taà yï kè ndè yï mæ, ‘Wa àyoo yïi mæ boñ mæ fa ñkwetə gho ghu aa, mæ fà mæ a mbo Nwï,’ ⁶ boñ kaa à si nî nyu'unə taà yï bú ñtswe. Ma yû a di'i aa ajàn mæ ni tigə mbwesə nî nòñsè Nwï mbanə ñka nyonə nî bìnòñgòñ buu aà. ⁷ Bũ ñgãñabagilè! Ñgãñntoò Nwï Yesaiah à le nyə aa tsi'ï siginè ññwà'anə annù yïi mæ Nwï à le nswonə ñlon ñgaa yuù aà, mæ,

⁸ ‘Bè buà, bi ghu'usə nî gha aa tsi'ï nî ñghonə ntsũ jyaa, lâ mĩntii myaa bāñnə ñtswe a ndi'ya;

⁹ Bo mii nî gha laa tsi'ï àdànə àdànə ñlon mæ bo bāñnə ndi'i bə bìnòñsè bi bē tsɔ ndi'ï jyá!’ ”

Ñjoo jii mæ ghìrə mæ tâ nù tsuu laa aà
(Mk. 7.14-23)

¹⁰ Yesu a tigə ñtswonə nnòò bē wa i zï ghu mbèè a swonə a mbo bo mæ, “Ni nanse nyu'u tâ à laa a atu bù: ¹¹ Ayoo yïi mæ ñũ a ji a ntsũ yu aa kaa a si ma ya ghìrə mæ tâ à tsuu laa, a ajàn yïi mæ nòñsè à di'ï aà, a bāñnə ñghìrə ayoo yïi mæ a fè'è ghu ntii aa mæ tâ à tsuu laa.”

¹² Ñgãñyegəñnù ji i zï ñswonə ghu mbo mæ, “O zï mæ baFarisai ghìrə ñlwisə ntonə a nu wò ñlon annù ya mæ ò ghìrə nswonə aa ε?”

¹³ Yesu a kwi'i mæ, “Ayoo yïi mæ a si Taà ghà a aburə bē aa bi ka yï dũ lò'òsè. ¹⁴ Ni ma'atə waa; bo bə aa bifə'ənə mæ bi tsyàsè bï mɔ'ɔ. Mfə'ənə à bə kï tsyàsè yï mɔ'ɔ boñ bo bitsim ka wɔ a ataà.”

¹⁵ Peta a swonə ghu mbo mæ, “Tɔ'otə ñji'ï ñìghàà nî nàà ma nù a mbo bï'ï.” ¹⁶ Yesu a swonə mæ, “Mala a bə mæ, tsi'ï bù, kaa ni si kï nzi aa ε? ¹⁷ Ni si zi mæ àyoo yïi mæ ñũ ji a ntsũ yu aa, a sigə aa ghu ato'o a kï m̃bu nyi aa ε? ¹⁸ Lâ àyoo yïi mæ a fè'è a ntsũ nù aa a fè'è aa ghu ntii, ñghìrə ni mæ tâ à tsuu laa. ¹⁹ Ñlon mæ a ntii nù aa a fè'ε imòòntə jï bì, ànnũ nzwitə nù, ànnũ mághàbè, ànnũ ajirə, iyərə, ñswonə àbāñnənnù a atu nù, bo bì ñswonə

ànnù yí bî a atu ñù. ²⁰ Aa ma jû ìnnù mē i ghìrē mē ñù à tsuu laa aà; kaa ñjî tî sî'î ñbo tsõ mē bo swon̄ə aa, kaa a sî ghìrē mē ñù à tsuu laa.”

Màn̄gyè yîi à lē ntswe nî àbîintîi aà
(Mk. 7.24-30)

²¹ Yesu à lē ntigē mma'atē adigē ma ya ñghē a mbù'u Tai bo Sidon.

²² Mân̄gye baKana yî mò'ò, yîi à lē ntswe maa mbù'ù aa, à lē nzî nyē'ə nswon̄ə nî mē, “Ko mìl̄ñnè ghà, ñbâ Mmà'àmbî Mu David! Demon yî mò'ò à nan̄sə ntswe a ato'o mú ghà yî mán̄gyè ñdi nî ñgi'î ghu nu si'î.”

²³ La kaa Yesu kaa a wa'ă yi kwe'è. Ñgǎnyeḡənnù ji i tigē ñzi mbu'u mbo ghu mbo nswon̄ə mē, “Furē mán̄gyè ghù tâ à bîi a ñjîm bî'inè! Wa a yè'è ñyon̄ aa nzwi nî àtu ñù.”

²⁴ Yesu a kwi'î mē, “Bî lē ntoo gha aa tsi'î a mbo mbinjèrè jîi i bwe a ñgwè'ε nda baIsrael aà.”

²⁵ Maà noð mán̄gyè wa a zî ñswetē miku'utē mi ghu nsi, nswon̄ə mē, “Mmà'àmbî, Kwetē ghâ.”

²⁶ Yesu a kwi'î mē, “Kaa a sî ku'ùnè a ñlògê àbaa bōo mbàn̄ñnè mma'a a mbô mbù.”

²⁷ Mán̄gyè wa a kwi'î mē, “Ëñ̄ə, Mmà'àmbî, lá ñbu jya i syé ñi ñkùgē abaa jya mē i lò wa atu atetē taà wàà ñwokē aa ñkure.”

²⁸ Yesu a tigē ñkwi'î ghu mbo mē, “Oh! Mán̄gyè, ò tswe ñi àbîintîi si'î! Wa ò ka tswe nî ànnù ya yîi o lòò aà.” Mú yî wa à lē ñghènsè ñki ntîi tsi'î maà noð.

Ajàn̄ yîi Yesu à lē mbù ñghurē bē bî ghà'atē aà

²⁹ Yesu à lē ntigē nlo maa adigē ñghē ntsyă a mbēe àtsùmè Galilea. Ñkò'ò ñghē a atu nta'a, ñtigē ntswe a nsyê. ³⁰ Má ñbém ñnòò à lē nzî ghu mbèè ñi bîtsəñkərè, bîbwènkè, bîfè'ənè, bîtighàà, nî ñgàn̄mighòò jî mò'ò tsi'î jî ghà'atē, ñn̄on̄sə a mìkòrē Yesu a ghurē waa. ³¹ Bè bya lē nyerē si'î a ajàn̄ yîi mē bo lē nyē bîtighàà ghaà, bîbwènkè tîi, bîtsəñkərè tēè, bîfè'ənè kîi ñyē nî ñdìgè aà; bo lē ntigē ñgha'asə Nwîñgòn̄ baIsrael.

Ajàn̄ yîi mē Yesu à lē nje'ε mbân̄ñnè ñtsù'ù ji ñikwà aà
(Mk. 8.1-10)

³² Yesu à lē ntigē ntwon̄ ñgǎnyeḡənnù ji jya nswon̄ə a mbo bo mē, “Mē ko mìl̄ñnè bè bù, ñlon̄ mē bî tswè mē bî'ibo tsîtsōñ njwi ji tarē kaa wa'ă nî àyoo yî jî tswè aà. Kaa mbē mē wa'ă swon̄ə mē tâ bo lo ñghèè nî ñjî ñlon̄ mē mbē bo ghìrē ñghē ñwòkè a mân̄jî.”

³³ Ñgǎnyeḡənnù ji i betē yi mē, “Mbē bî'inè loḡə abaa aa fə fàa a atu nta'a mìwèè a ku'ùnè a nje'ε mām̄bēm ñnòò ghù ghu aa ε?”

³⁴ Yesu a betē waa mē, “Ñi tswe ñi ñkya abaa aa ji sègè aa ε?” Bo kwi'î mē, “Ë ñi jî sàmbaa ñi bōo bî mbwè bî mò'ò.”

³⁵ Yesu a swon̄ə mē tâ ñnòò bē wa tswe a nsyê. ³⁶ A tigē ñlògē ibaa jya jî sàmbaa ñi mbwè mya, mfa mbi'ikē a mbo Nwî, m̄batē, m̄fa a mbô ñgǎnyeḡənnù ji bo yatē a mbo bè byá.

³⁷ Bè bya bîtsim lē ñji nyurē; bî bwèè àbùgè mìji ya, ìbà'a abaa jya bo bî ìsà'a mbwè jya, i luu nî ñkyè jî sàmbaa. ³⁸ Ñdùu mbân̄ñnè jîi i lē ñji aa lē mbē ntsù'ù ji ñikwà; kaa bî lē wa'ă bân̄gyè bo bî bôn̄khə səñè.

³⁹ Yesu à lē ntigē nseensə bē bya, ñkuu a múm àkàn̄u'u ntoo ñghē a mbù'ù àla'a Magadan.

16

Ajàŋ mə bi le mbetə alənsə a mbo Yesu aà
(Mk. 8.11-13; Lk. 12.54-56)

¹ BaFarisai bî mò'ɔ bo bì baSadukai bi le nzi a bo Yesu nɔɔ mə bi kwà'ànè yi, mbetə yi mə tá à ghìrə alənsə yîi mə a lo a aburə aa a ndî'i mə Nwî à tswe bo yu. ² Yesu a kwi'i waa nî àbetə mə, “A yî mbə a ŋkwêfò aa nì swonə ni mə 'Idigè ka ghìrə bònə nlon mə mbà'à àbùrə i bənə.’ ³ A yi ŋki mbə a tìtugə aa nì swonə ni mə, ‘Sii à ka ghìrə bə njwî àfisè nlon mə mbà'à àbùrə i bənə ŋki mbose nî idigè.’ Nî zî àjàŋə mə mbə nì kâ nyə nî innu a ajàŋ mə mbà'à àbùrə i dî'i aà. Lâ kaa mbə nì wa'ă ilənsə noò ŋgù'u mbi yulà zî. ⁴ Bŭ ŋgǎŋghìrê innu jî bi bìtibŭ Nwî bì ŋgù'ù bulà, ni betə nàa mə mè dî'i alənsə annu a mbo bù aa ε? Ŋŋaŋ, àlənsə yîi mə mbə mè dî'i a mbo bù à ki mbə aa tsi'î yî Jona.” A swonə mə laa ntigə mma'atə waa ŋghɛɛ yi.

Mbè'è àbaà baFarisai bo bì baSadukai
(Mk. 8.14-21)

⁵ Nòò yîi mə ŋǎŋyəgənnu jî i le ntoo ŋghɛɛ nywe'e wa mbèè àtsùm ya yî mò'ɔ aa, bo le yə mə bo li'inə a nlògə àbaà. ⁶ Yesu a swonə a mbo bo mə, “Nì ka nstsyəsə ghuu, ntsee nî àtú yuu nlon mbè'è abaa baFarisai bo bì yî baSadukai.” ⁷ Bo logìnə ntigə ŋghaa a atitii bo nswonə ni mə, “A swonə laa aa nlon mə kaa bî'inə ghìrə ŋwa'ă abaa lògə aà.” ⁸ Yesu a zî ànnu yîi mə a le ntswe a ntii bo, ntigə nswonə mə, “Bù bə bii mə àbiiinti yaa a kə'ətə, a ghìrə àkə mə nì ka ŋghaa a titii bù mə nì sî nî àbaa tswe aa ε? ⁹ Nì si annu zi tá àtú yuu laa ghu aa ε? Nì sî burə ki wa'atə ajàŋ mə mè kî jè'e bə bya ntsu'ù jî ntaà nî ŋkya ibaa jya jî ntaà aa ε? Nì le nsyě ŋkugə jî i luu aa a nî ŋkyè jî səgə aa ε? ¹⁰ Nì sî ki ŋwa'atə ŋkya abaa jya jî sàmbaa mə mè kî jè'e bə ntsu'ù jî nkwà ghu aa ε? Nì le ŋki nsyɛ ŋkugə jî i luu aa a nî ŋkyè jî səgə aa ε? ¹¹ A tigè ŋghìrə akə mə nì bu ŋka njinke, kaa ŋki'î zi mə mè si aa annu nlonə abaa ghàà aa ε? Nì ka nstsyəsə ghuu nî mbè'è àbaà baFarisai ni baSadukai.” ¹² Bo tigè nzi maa noò a laa mə kaa à si a mbo bo ghaa mə tá bo ka nstsyəsə nlon aa mbè'è àbaa. A bənə ŋghaa nlon aa innu jii mə baFarisai bo bì baSadukai le si dî'i aà.

Ajàŋ mə Peta à le nswonə a ŋú yîi mə Yesu à ni ghu aà
(Mk. 8.27-30; Lk. 9.18-21)

¹³ Yesu à le ŋghèè ŋka ŋkoontə a mbèɛ Kaisaria Filipi, mbetə ŋǎŋyəgənnu jî mə, “Bě swonə ni mə Mu Nù à bə aa wo aa ε?” ¹⁴ Bo kwi'i mə, “Bî mò'ɔ swonə ni mə, Jɔn Ŋgàŋmùrə bə ŋkî, bî mò'ɔ swonə ni mə, Elijah, bî mò'ɔ kii mbu nswonə ni mə, Yeremiah, kə ŋgàŋntoò Nwî wa yî mò'ò.” ¹⁵ A betə waa mə, “Lâ nì swonə yuu ŋgaa mə mè laa mbə wo aa ε?” ¹⁶ Simon Peta a kwi'i mə, “O nî Ayo'ò Nwî wâ, mbə Mu Nwîŋgòŋ yîi mə à tswe ntii aà.” ¹⁷ Yesu a swonə ghu mbo mə, “Mbɔɔnə a mbo wò mbâ Simon mu Jona nlon mə a ma yú ànnu nŋkɔŋ a mbo wò aa kaa a si ŋùmìsɔŋ dî'ì. A dî'ì Taà ghà a aburə a mbo wò. ¹⁸ Mè swonə a mbo wò mə, ò laa mbə Peta*, mè ka bɔɔ ŋghotê yà ma mùu atú àlànɔsə ŋgò'ò. Kaa tá tsi'î nìwo, tá nì wa'à tii ntsya. ¹⁹ Mè ka fa bîkey bi annu nifɔ aburə a mbo wò. Annu yîi mə ò kwerə fàa nsyɛ aa bon baa kii kwerə a aburə. Annu yîi mə ò fèɛ fàa nsyɛ aa bon baa kii fèɛ a aburə.” ²⁰ A tigè nnanɔsə ŋkwantə

* **16:18** Nji'î Pita, “Petros” ni nìghàà ni baGrikia, ì bə aa àlànɔsəŋgò'ò.

ngǎnyөгѳnnù ji mѳ tâ bì tsuu a mbo nǔ lǒ swonj mѳ yu laa mbѳ Ayo'ò Nwĩ wá.

Ajàn mѳ Yesu à le nghàà nlonj ngi'i yĩ yu ka yѳ i kwo aà
(Mk. 8.31—9.1; Lk. 9.22-27)

²¹ Nloginѳ maa noò Yesu a lǒginѳ nđi'i a mbo nǔ ngǎnyөгѳnnù ji mѳ, yu tswe nì nliginѳ nkɔ'ɔ nghѳe a Yerusalem i ghѳe i yѳ mbuu ngi'i jĩ ghà'atѳ ghu a mbo bità bi ala'a, bo bì bilii bi ngǎnmà'anwĩ nĩ nǔ ngǎndi'i nǔnsѳ, tâ bì zwitѳ yi, a ti bѳ nĩ njwi ji tarѳ bi bu nyweense yi fu nĩ nìwò. ²² Peta à le nswuntѳ yi nghentѳ nĩ ghu, nloginѳ nka nghaantѳ nii nswonѳ nĩ mѳ, “Wa mbѳ Nwĩ wa'ǎ ma yũ ànnù bii, Mmà'àmbĩ. Wa kaa mbѳ ajànѳ annù ma yũ a wa'ǎ a nu wò fe'è.” ²³ A bѳnkѳ yi nswonj a mbo Peta mѳ, “Tsyǎ mbii a njĩm mѳ, mbâ Satan! O nĩ mfànsѳ mánji a mbo mѳ nlonj mѳ kaa ò sì aa a njĩm Nwĩ tѳѳ, ò bǎnjnѳ ntѳѳ aa a njĩm bѳ.”

Bѳ bii mѳ bi nĩ ngǎnyөгѳnnù Yesu aà

²⁴ Yesu a tigѳ nswonj a mbò nǔ ngǎnyөгѳnnù ji mѳ, “Mbѳ nũ tsu a ka nloɔ a nka nyonѳ a njĩm mѳ, a tuu ibii nú yi, mbe'e abǎnjnѳ bǎnjnѳ yi nka nyonѳ nǎá. ²⁵ Nlonj mѳ nũ yĩ mѳ a lǒɔ mѳ yu yweense ibii nú yi aa, à ka bǎnjnѳ bwe. Nũ yĩ mѳ a bǎnjnѳ mbwe ibii nú yi nlonj nkwi atũ gha aa, à ka bǎnjnѳ tswe nĩ ghu. ²⁶ Mbѳ a kwetѳ nũ tsu aa nĩ àkѳ mѳ mbѳ a tswe nĩ mbi yũ ntsim mbǎnjnѳ mbwe ntswѳntii yĩ aa ε? Kѳ mbѳ nũ a fa aa àkѳ nkwense ntswѳntii yĩ ghu aa ε? ²⁷ Nlonj mѳ Mu Nũ à ka yĩ zĩ bo bì baangel bi a mĩm nigha'a nĩ Taà yĩ i tso'ɔ ifà'à nũ ntsim i yonѳ nĩ àfà'à yĩ mѳ à le mfà'a aà. ²⁸ Mѳ swonj a mbo bù tsi'i annù nĩnkonj mѳ bѳ bĩ mɔ'ɔ bi tѳѳ faà bii mѳ kaa bo ka yĩ wa'à niwo ywe'etѳ ti yѳ noò wa mѳ Mu Nũ à ka yĩ zĩ a mĩm annù nifɔ yu aà.”

17

Ajàn yĩ mѳ Yesu à le mbѳnkѳ yi ntigѳ njweenѳ aà
(Mk. 9.2-13; Lk. 9.28-36)

¹ Njwi i tsyà mѳ ji nto'o, Yesu a lǒgѳ Peta bo Jems nĩ mumaà yĩ Jɔn bo bo kɔ'ɔ ghѳe à atu nta'a yĩ syà yĩ mɔ'ɔ, ntswe ghu tsi'i bò bo. ² Nú yĩ i bѳnkѳ a nsi bo, nsi yĩ i tigѳ nta tsi'i tso nĩnòò, itsѳ'ѳ jĩ i fu'ũ njѳeɳkѳ. ³ Bo ghѳѳ ki yѳ Moses nĩ Elijah wi'ikѳ mfe'ε ntigѳ ngahaanѳ bo bì Yesu. ⁴ Peta a swonj a mbo Yesu mѳ, “Mmà'àmbĩ, a bɔnj mѳ bĩ'inѳ tswe faà aà. O bѳ kǔnj bɔnj mѳ ka ghurѳ mĩntàn mi ntarѳ faà, tâ yĩ fuurѳ i tswe a mbo wò, yĩ mɔ'ɔ i tswe a mbo Moses, tâ yĩ mɔ'ɔ i tigѳ ntswe a mbo Elijah.”

⁵ Ajàn mѳ à le mburѳ ki ghàà aa mbà'à yĩ nta yĩ mɔ'ɔ i wi'ikѳ nkusѳ waa, njĩ nũ i fe'è wa mĩm mbà'à nswonj mѳ, “Áa mú ghà yĩ mbǎnjnѳ yĩ mѳ mѳ kɔnjѳ aa à ghulà, mѳ nanjsѳ ndoritѳ nlonj yĩ. Nĩ ka nyu'u annù yĩ a swonj aà.”

⁶ Nòò yĩ ngǎnyөгѳnnù ji i le yu'u lǎlǎà aa, bo le njwò a nsyѳ àkũu kuu, nluu nĩ nìwò. ⁷ Lá Yesu à le nzĩ nzi mmòontѳ waa nswonj mѳ, “Bĩnѳ nĩ, nĩ tsuu ki bɔ'ɔ.” ⁸ Bo njentѳ mi'i myaa ntigѳ yѳ tsi'i Yesu, kaa nkĩ'i nũ dàn bú nyѳ.

⁹ Ajàn mѳ bo le nlò wa atu nta'a nka nsigѳ aa, Yesu a swonj a mbo bo mѳ, “Nĩ tsuu annù nlonj njѳѳ tѳѳ ma yũ a mbo nũ lǒ swonj, i ywe'e noò yĩ mѳ Mu Nũ à ka yĩ yweenѳ nĩ nìwo aà.” ¹⁰ Ngǎnyөгѳnnù ji jya i betѳ yĩ mѳ, “Ngǎndi'i nǔnsѳ i nswonj nĩ mѳ Elijah à tswe nĩ mfòò ntsyǎ mbii i zĩ aa a yu aa ε?”

11 Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, "Elijah à tswe nî zî, ñki tswe nî ñzî tsisë ìnnù tsim fu i bìnsè a ajàñ mæ i le ntswe aà." 12 La mè swòñə a mbo bù mæ Elijah à tè'è mæ ñzi, kaa bo wa'à yi zî, mbañə ñghìrə annù yîi mæ bi kòñə aa ghu nú. A ki mbə a ñgĩñgĩñ a ajàñ mæ Mu Nù à ka yə ñgi'i a mbo bo aà.

13 Ñgãnyəgənnù ji jya i tigè ñyu'u a laa atu bo maa noð mæ a swonə aa annù ñlon ɲgaa Jon Ñgànɲurə bə ñki.

Ajàñ mæ Yesu à le ñghùrə mûmbâñnè yîi mæ à le ntswe ni demon aà
(Mk. 9.14-29; Lk. 9.37-43)

14 Nòò yîi mæ bo le mbù mbi ntsi'i nnòò bə wa aa, ñumbâñnè yîi mò'ò à le nzi ñswetə mikutu mi a nsi Yesu, ñswon mæ, 15 "Mmà'àmbî, ko milìñnè mù ghà ghù, ñlon mæ a wò àbùbùrè ñnañsə nyə nî ñgi'i tsi'i nî mbə annù. A yi mbə noð mò'ò a wò a mum mò'ò, a bə a noð mò'ò a wò a múm ñki. 16 Mè ghìrə nzi ni ghu a mbò ñgãnyəgənnù jo kaa bo ki'i àjàñ mæ mbə bo ghurè yi zî." 17 Yesu a swon mæ, "Oò, bú niwaa ni bə bii bi sî nî àbiiintii tswé, ñghìrə nî ìnnù jii i sî tsinè aa, mè ka tswe bi'inè i ywe'e aa a noð àkè aa ε? Mè ka ki tswa ntii gha ñlon ɲgaa yùù i gheε ywe'e aa a noð àkè aa ε? Nî zi ni ghu a mbo mè."

18 Yesu a wenè demon wa, a burè mfe'ε ghu nu, mu wa a ghesè ñtii.

19 Ñgãnyəgənnù Yesu i le ntigə nzi ghu mbo a alò'òsè mbetə yi mæ, "Bi'ì ghìrə ñki'i a mfi'i demon wa zi aa a ya aa ε?"

20 A kwi'i a mbo bo mæ, "Ñlon mæ àbiiintii yuu a kə'ə aà. Mè swon a mbo bù tsi'ì annù ññkon mæ, mbə nî tswe nî àbiiintii a tε'ε ñkə'ə mbə tsi'ì tsó àbùrə mághum, bəə bon mbə nî swonə a mbò ñta'a ghù mæ, 'Bìnnè faà ñghεε ntəə fii' i kî mbiinə. Maa múu ajàñ bon kaa mbə annù tsu a wa'à ghuu tsyâ. [21 Mbuu demon ma ghù a lòò aa mæ mbə nî si'isè ìbii nú ghuu ti ji ñtsa'atə Nwî mbon fi'i.]"*

Ajàñ mæ Yesu à le mbu ɲghaa annù ñlonə annù niwô yi aà

22 Nòò yîi mæ ñgãnyəgənnù ji i le mbù ñghotə a ala'a Galilea aa, Yesu a swon a mbo bo mæ, "Bi ka fa Mu Nù a mbo bə, 23 tá bì zwitə yi, a ti bə a nî ñjwi ji tarə bi bú mbiinsə yi fu a niwô." Nù yàà i le nnañsə mbi'i tsi'ì nî mbə ìnnù.

Ajàñ mæ Yesu à le ntu tax ñdâmà'anwî aà
(Mk. 9.30-32; Lk. 9.43-45)

24 Nòò yîi bo le nzi ñku'u a Kapernaum aa, ñgãñkwere tax ñdâmà'anwî bo zî a mbo Peta mbetə yi mæ, "Ndì'ìnnù ghùù ghù, à si tax ñdâmà'anwî tu aa ε?"

25 Peta a kwi'i mæ, "A tu."

Nòò yîi mæ Peta à le ñkuu a nda aa, Yesu a betə yi mæ, "Simon, àmòòntə yo a nî mæ akə aa ε? A tax a mbo bìfò bí fàa nsyε aa a tu wo aa ε? Bè bi ala'a bya, kə bìgìi aa ε?"

26 Peta a kwi'i mæ, "Bìgìi."

Yesu a tigè ñswon mæ, "Mbə a bə la bon kaa bala'a bya sî nî ñtù tswé. 27 Lâ kaa bi'inè sî lòò mæ mbə bi'inè lwísè minton myaa. Tsó mæ a bə laa aa, ghèè fii atsùm mma'a ñsa'a ghu. Fiwè fi mbii fii ò ko aa, ò ɲa'atə ñtsù yi, bon ò ka fi'i abətə ñkabə ghu tá à ku'u a ntu tax ñdâmà'anwî ghà bo ghu. Lògə ñghèε ntu tax yî'ò ghu a mbo bo."

* 17:21 Kaa bə bí mò'ò sî atii yuà ññə.

18

Abetè ñlonḡ ñú yíi mḡ à kò'ḡ ntsirḡ a múm ànnù ñifḡ Nwí àà
(Mk. 9.33-37; Lk. 9.46-48)

¹ A bḡ maa noò, ñgǎñyḡgḡnnù Yesu zí ghu mbo mbetḡ yi mḡ, “Ñù yíi mḡ à kò'ḡ ntsirḡ a múm ànnù ñifḡ aburḡ aa à ñí wò aa ε?” ² Yesu a twonḡ múñkhḡ ñzì ñtḡ'ḡ a tíḡi bo ³ ñswonḡ mḡ, “Mḡ swòḡḡ a mbo bù tsi'í annù ññkonḡ mḡ mbḡ ñì tsuu ghuu bḡñkḡ i bḡ tsi'í tsḡ bḡñkhḡ boñ kaa ñì ka yí wa'a a múm ànnù ñifḡ aburḡ kuù. ⁴ Ñù ñtsim yíi mḡ à sìgìsḡ ibi ñú yí a nsyḡ tsḡ mu ghulà aa, àa bḡ ñù yíi à kò'ḡ ñtsirḡ a múm ànnù ñifḡ a aburḡ.

⁵ “Ñù ñtsim yíi mḡ à kwḡrḡ ajàn mu mà yú ñí ñkúm gha aa boñ à kwḡrḡ aa ghá. ⁶ Lá ñù yíi mḡ à ghìrḡ mḡ ajànḡ mu mà yú yí mḡ'ḡ mḡ à ññ ntii yi a nu mḡ aa tá à wo a múm ñnnù jì bi, a bḡñ mḡ tá bì kwḡrḡ ḡḡ'ḡ abaa yí ñwḡ ghu ntonḡ, mma'a yi a múm ñkí miyaa tá à bwe nsigḡ ḡghḡḡ a nsyḡ ñkí.

Íkwà'ànḡ jii mḡ i ghìrḡ bḡ wò ñí ñnnù jì bi àà
(Mk. 9.33-37; Lk. 9.46-48)

⁷ “Ñḡi'í yí ñwḡ a mbḡ mbí mḡ i zì ñí ñkwà'ànḡ jii mḡ bḡ wò ghu aà. Íkwà'ànḡ i tḡ'ḡ ntswe ñí ñzì, lá ñḡi'í yí ñwḡ a nu ñù yíi mḡ ñkwà'ànḡ ma jya i tsya ghu ñjìm ñzi aà. ⁸ Mbḡ abḡ yo kḡ àkòrḡ yo a ghìrḡ mḡ tá ò wo a múm ñnnù jì bi, ò kwyḡ mme'e. A bḡñ mḡ ta ò bḡ abḡ mḡ'ḡ kḡ àkòrḡ mḡ'ḡ ñtsyatḡ a ntswe ñì mbo mi mbaa kḡ mḡkòrḡ mi mbaa, tá bì yi mbàñḡ mma'a gho a mum mḡ'ḡ ti mè. ⁹ Mbḡ ñìli'í no ñì ghìrḡ mḡ ò wo a múm ñnnù jì bi, ò twe'è mme'e. A bḡñ mḡ tá ò bḡ ñìli'í mḡ'ḡ nyi ḡkuu a múm ñtswḡntii, ñtsyatḡ a ntswe ñì mi'í mi mbaa tá bì yi mbàñḡ mma'a gho a mum mḡ'ḡ Satan.

Ñìghàà ñí nanaa ñlonḡ annù mbìñjḡrḡ yíi mḡ i bwe àà
(Lk. 15.3-7)

¹⁰ “A ñí yḡ mḡ kaa ñì sì bḡḡ bì kḡgḡ tsḡ buà bú tsa'a. Mḡ swòḡḡ a mbo bù tsi'í annù ññkonḡ mḡ baangel byaa bì tḡḡ a nsi mi'í Taà a ḡḡḡ ñnnḡò bitsim a aburḡ. [¹¹ Ñlonḡ mḡ Mu Ñù à lḡ ñzì aa nyweense bḡ bìi mḡ bi bwe aà.]* ¹² Ñì wa'atḡ mḡ akḡ aa ε? Mbḡ ñù à tswe ñì mbi ñjḡrḡ jì ḡkhì, bḡḡ yí mḡ'ḡ i fa'anḡ mbwḡ, a wa'a jì mḡ'ḡ jya mḡghum mi bù'u ntsḡ bù'u a atu nta'a mmà'atḡ ḡghḡḡ ñlḡḡ ya mḡ i fà'a a mánji aa ε? ¹³ Bḡ lḡ mḡ a yḡ, boñ mḡ swòḡḡ a mbo bù ñí ànnù ññkonḡ mḡ àa ki doritḡ ñlonḡ ḡgaa mbí mà ya i tsyá ajàn mḡ a doritḡ ñlonḡ ḡgaa jya mḡghum mi bù'u ntsḡ bù'u mḡ kaa i ghìrḡ wa'a a mánji fa'a aà. ¹⁴ A ki mbḡ a ḡḡñ ḡḡñ ajàn mḡ Taà ghùù yíi à tswe a aburḡ aa, kaa à si kḡñ mḡ tá múntsirḡ mu ghulà yí mḡ'ḡ tá à bwe.

Ñḡim ghò yíi à wo annù àà

¹⁵ “Mbḡ ñḡim ghò ghìrḡ annù yí bi a nu wò, ò ghḡḡ ghu mbḡḡ, bu yu tswḡ tsi'í bú yu bi baa, ò ñí'í ñbì yi ghu mbḡ. Bḡḡ a yu'utḡ bḡḡ boñ ò bù mè ñtswe ñí ñḡim ghò wa fu. ¹⁶ Bḡḡ a tsuu yi nyu'utḡ, ò bú ñtwonḡḡ a ñú yí ñfùùrḡ kḡ bḡ bi baa, bì zì ñì ghḡḡ bú bo, ta tá ñnnù tsim jii mḡ bì swonḡ aa tá tswe ñì bìyḡfḡ bi baa kḡ bì tarḡ bìi bi beentḡ. ¹⁷ Bḡḡ mḡ a ki mbu ntuu yi a nyu'utḡ ànnù yíi mḡ bú bo swonḡ aa, ñì lḡḡ yi ḡghḡḡ ñì ghu a nsí ḡghòtḡ. Bḡḡ a ki mbu ntuu annù yíi mḡ ḡghòtḡ i swòḡḡ aa, ñì lḡntḡ yi tsi'í tsḡ tízì Nwí kḡ ḡḡñkwḡrḡ tax.

Annù yíi mḡ bḡ beentḡ aa bo bì à yíi bḡ tuu aà

* **18:11** Kaa bḡ bì mḡ'ḡ sì atii yuà ññḡ.

18 “Mè swòŋə a mbo bù tsi'í ànnù nîŋkoŋ mə, ànnù yîi mə nî kwere fàa nsye aa boŋ baa kii kwere a aburə, yîi mə nî fêe fàa nsye aa boŋ baa kii fêe a aburə. 19 Mè ku'ùsè mbu nswon a mbo bù tsi'í ànnù nîŋkoŋ mə, mbə bù bi baa beenə fàa nsye a nloɔ ayoo boŋ Taà ghà yîi à tswe a aburə aa à ka fa a mbo bù. 20 Nlon mə àdìgè yîi mə bè ghotə ntswe ghu bi baa kè bi tarə nî ìkùm gha aa, mè tswe a titii bo.”

Nìghàà nî nānaa nlonə ngàŋàfà'à ti lî'inè àfansənnù

21 Peta à le nzi a mbo Yesu mbetə yi mə, “Mmà'ambî, mbə ndim ghà a ghirè ànnù yî bi a nu mè aa ngàà ji sigə mè kî nli'inə i tsim aa ε? Mbə ngàà ji sàmbaa i ku'ù aa ε?” 22 Yesu a kwi'í ghu mbo mə, “Kaa mè ka wa'à a mbo wò swon mə ngàà ji sàmbaa, mè ka bəŋnə swon mə, ngàà mighum mi sàmbaa ngàà ji sàmbaa.* 23 Ma mùu ajàn, mbə bî'inè figinè ànnù nifó aburə tsó mfò yî mò'ɔ yîi mə à le nlòò mə yu sèntə innù ñkabè ji bo bì ngəŋəfà'à ji, 24 Nòò yîi mə bi le nlòginè ñka nlentə aa, bi zî ni nù yî mò'ɔ yîi à le si tswa nîi ni bi million bi francs bi nighumè. 25 Tsó mə kaa à le ñki'í ajàn yîi mə mbə yu tû ñkabə ya zi aa, mfò wa a swon mə bì tswa yi mfee a bò'ɔ bì ngwê yî ni bɔò bi, nî ngòŋ njoò tsim jii à tswe ni ju aa ntu ñkabè yî ya ghu. 26 Ngəŋəfà'à wa a swètè mîkù'ùtè mi a nsye, mbu'u mbo ghu mbo, nswon mə, “Mmà'ambî, tswa ntii gho a nu mè, wa mè ka yî tu njoò tsimè.” 27 Mfò wa a kò mîlîŋnè yî, mma'atə yi, nswon mə tâ à tsuu ñkabè ya bû tu.

28 “Tsi'í ma waà ngəŋəfà'à à ghè mə yu kî fè'e, mboo ñu nìbò wàà yî mò'ɔ yîi à le si bəŋnə ntswa nîi ni ntsù'ù ji nighum, mfan a ntɔŋ, nswon mə, ‘Tu ñkabè yà yá.’ 29 A wò ghu nsi, nyə'ə mə, ‘tswa ntii gho a nu mè, wa mè ka yî tu ñkabè yò yá.’ 30 A tuu yi, nswon yi ngheε ni ghu, ngheε nniŋə a ndatsan mə tâ à tswe ghu nywe'e a noò yîi à ka yî tu nîkarè ni nya aà. 31 Nòò yîi mə ngəŋəfà'à jya ji mò'ɔ i le nyə ma ya ànnù aa, nù yàà i bi'í tsi'í nî mbənnù. Bo gheè ñke'enə ngòŋ innù tsim jii i le mfè'è aa a mbò mfò wá. 32 Mfò wa à le ntwonə yi a zî a swon ghu mbo mə, ‘Wò ngəŋəfà'à àbì'intii, mè kî le mmà'atè nîkarə nya nî tsim nîi ò le ntswa gha ghu aa, nlon ajàn mə ò le nyè'ə a mbo mè aà. 33 O kî wa'à zî àjànə mə mbə ò ko mîlîŋnè ndim ghò, tsi'í tsó ajàn mə mə le ñko ghò aa ε?’ 34 Mfò wa à le nlwînsə ntɔŋ, ntwon ngəŋmfii bè, mfa yi a mbo bo mə bì gheε mfii yi nywe'e a noò yîi à ka yî tu nîkarè ni nya nîtsimè.

35 “Aa ajànə mə Taà ghà mə à tswe a aburə aa, àa yi ghìrə a nu bù bitsim, mə mbə nî tsuu ifansənnù bilim buu a mùm ntii bù i kî lî'inè.”

19

Ajàŋ mə Yesu à le ndi'í annù nlon annù nsà'anə nìyɔ'ɔ aà (Mk. 10.1-12; Lk. 16.18)

1 Nòò yîi mə Yesu à le mən̄sə nswon ma jû innù tsim aa, à le mà'atə ala'a Galilea ngheε a mbu'u Yudea a njii ñkî Jordan, 2 Mìnòò mi bê mî ghà'atè le nyonə yi, a ghurè mighòò a nu bo maa adigə.

3 BaFarisai bî mò'ɔ bi le nzi, a ñkwà'anə yi, mbetə yi mə, “Nòŋsə a bii mə mbə nù a fi'í ngwê yî nlon annù tsu mə à ghìrə aa ε?” 4 A betə waa mə, “Nî lèè ñki'í twon mə, nù yîi à le nan̄sə waa nloginə a nlòginə aa, à le nan̄sə waa aa nùmbəŋnè bo mán̄gyè aa ε? 5 Ntigə nswonə ni mə, ‘Tsó mə a bə laà, nùmbəŋnè à ka kî mà'atè taà yî bô ndè yî, i zî bòonsə bô ngwê yî,

* 18:22 Kè ngàà mighum mi sàmbaa ntsò sàmbaa. 19:4 Gen. 1.27; 5.2

tâ bo bi baa tigə mbə nɲyǎnu yǐ m̄fùùrè aa ε? ⁶ Maa ajàn kaa tâ bo wa'à bê bi baa bù mbə, ntigə mbə nɲyǎnu yǐ m̄fùùrè. Ayoo yǐ mə Nwĩngòŋ à bòn̄sè m̄ aa, tâ n̄u tsù à tsuu ló yàtè." ⁷ Bo bù mbetə yi mə, "Moses à le ntigə nswon mə mbə n̄u à tse fa aŋwà'ànə nsà'a n̄yɔ'ɔ a mbo ñgwê yǐ, i fi'i yi aa a ya aa ε?" ⁸ A kwi'i a mbo bo mə, "Moses à le mbeentə mə mbə n̄u kâ m̄fi'i ñgwê yǐ aa nlon ajàn mə m̄ntī muu tī aà. Lâ kaa a wa'ǎ aa ajàn mə a le ntswe a nlògìnə aa bê. ⁹ Mè swõŋ a mbo bù mə mbə n̄u a fi'i ñgwê yǐ a nda yu, ntsuu nlon aa annũ atsùùrè bə, m̄bu nyɔ'ɔ yǐ d̄an, bə boŋ à ghìrə aa annũ m̄aghàbè."

¹⁰ Ñgǎnyəgənnù ji i betə yi mə, "Mbə a bə ma mùu ajàn a titī n̄umbân̄nè bô ñgwê yǐ a ki'ì kù'unè aa bə mə tâ n̄umbân̄nè wa a tswe yi ti yɔ'ɔ aa ε?" ¹¹ Lâ a kwi'i a mbo bo mə, "Annũ ma yú mə mə d̄i'ì aa, kaa mbə a ki'ì a mbo n̄u n̄tsim gheè. Mbə a k̄i ñgheε aa tsi'ì a mbo bə b̄ii mə Nwĩngòŋ à tsò'ɔ mfa a mbo bo aà. ¹² Nlon mə bə b̄i mɔ'ɔ à ni b̄isòŋ aa a n̄jwê, b̄i mɔ'ɔ, bi ghìrè n̄i m̄bô, b̄i mɔ'ɔ bi ghìrè ìb̄in̄u waa maa ajàn mbi'ì aa annũ nif̄ɔ aburə. N̄u yǐ mə mbə kwèrə annũ ma yú mə mə d̄i'ì aa, tâ à kwèrə."

Ajàŋ mə Yesu à le n̄niŋ mbɔɔnə a nu b̄òŋkhə aà
(Mk. 10.13-16; Lk. 18.15-17)

¹³ Bè b̄i mɔ'ɔ le n̄zi ni b̄òŋkhə ghu mbo mə tâ à n̄ɔŋsə m̄bô mi a atu bo ntsa'atə Nwĩ. Ñgǎnyəgənnù ji i wenè bê byâ. ¹⁴ Lâ Yesu a swon mə, "N̄i ma'atə bɔɔ bya tâ b̄i zi a mbo mə, n̄tsuu waa ki k̄iŋè bê; n̄lon mə annũ nif̄ɔ aburə a tswe aa a mbo bə tsò bo." ¹⁵ A swon mə laà aa ntigə n̄nɔŋsə m̄bô mi a atu bo, ñgheε yi.

Annũ m̄ungwà'à ñgàŋkabə
(Mk. 10.17-31; Lk. 18.18-30)

¹⁶ N̄u yǐ m̄'ɔ à le n̄zi ghu mbo mbetə yi mə, "N̄d̄i'innù, ànnũ yǐ sigìnè yǐ mbə m̄ kâ ñghìrə nyi ñkuu a m̄úm n̄tswèntī yǐ i lwĩ'i n̄iŋkoŋ aa à ni yu aa ε?" ¹⁷ Yesu a betə yi mə, "O betə gha nlon annũ yǐ sigìnè aa a ya aa ε? Wa n̄u yǐ à b̄on aa, à ni tsi'ì n̄u yǐ m̄fùùrè. Mbə ò ka ñkoŋ mə o kuu a m̄úm n̄tswèntī, ò kâ ñlèè ndi'ì Nwĩ jyâ." ¹⁸ A betə Yesu mə, "I juu aa ε?" Yesu a kwi'i ghu mbo mə, "Tsèè n̄u zwitə. Tsèè annũ m̄aghàbè ghìrè. Tsèè yèrè. Tsèè abàŋnənnù tswèε. ¹⁹ Ka nyu'unə taà ghò bô ñdè ghò. Ka ñkòŋè ni ndim ghò tsò ìb̄ii n̄u ghò."

²⁰ M̄ungwà'à wa a kwi'i ghu mbo mə, "Mè lèè mə ndi'ì ma j̄u tsi'ì tsimè, a tigə mboŋ akə a mbo mə aa ε?"

²¹ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, "Mbə ò ka ñkoŋ mə òo b̄on m̄ansè, ò gheè m̄fee ñgòŋ ñjoò tsim j̄ii ò tswe ni ju aa, mfa a mbo ñgàŋêfumə, nzi ñka yonə naa, boŋ ò ka tswe n̄i àfù'ù a aburə."

²² M̄ungwà'à wa à yù'ù m̄ ma yú ànnũ aa, n̄lo ñghèè yi n̄i àjəŋnè n̄lon mə ñjoò ji i le ñgha'a.

²³ Yesu a tigə n̄swon a m̄bô ñgǎnyəgənnù ji mə, "Mè swõŋ tsi'ì annũ n̄iŋkoŋ a mbo bù mə a tsyanə a mbo ñgàŋkabə a ñkuu a m̄úm ànnũ nif̄ɔ aburə. ²⁴ Mè bu ñkù'ùsè n̄swon a mbo bù tsi'ì annũ n̄iŋkoŋ mə, a fwaatə a mbo kamel a ntsurə a nili'ì ni nsa'a, ntsyatə a m̄bô ñgàŋkabə a ñkuu a m̄úm ànnũ nif̄ɔ Nwĩ."

²⁵ Ñgǎnyəgənnù ji yù'ù m̄ ma yú ànnũ aa, ànnũ a tsyá waa tsi'ì m̄bènnù. Bo tigə mbetə yi mə, "N̄u yǐ mbə a yweenə aa a tigə mbə aa wò aa ε?"

²⁶ Yesu a lii ñsi waa nswon a mbo bo mə, “A tsyà aa ñùmìsòn, lá a ghèe ni Nwi, mbə à tse ghìrə innù tsimè.”

²⁷ Peta à kwi'i nswon mə, “Yê, bi'i bii bi'i mà'atè mə ñgòn ñjoò tsim ñyonə gho aa, bi'i ka yi tigə nnañsə tswe aa ni àkè aa ε?”

²⁸ Yesu a swon a mbo bo mə, “Mè swònə a mbo bù tsi'i annù ñikon mə wa a mùm mbi yi mfi, wa a noò yi mə Mu Nù à ka yi ñaṅnə a nî àbèrè nigha'a yu aa, bù bya bii mə ni le ṅka nyonə nàa aa, ni ka yi kii ṅaṅnə nî ìbèrè nighùm ñtsò baa, i tigə sa'a itsə baIsrael jya nighùm ñtsò baà. ²⁹ Nù ñtsim yi à mà'atè mila'à mi, kè bilim bi, kè bijàantè bi, kə taà yi, kə ndè yi kè boò bi, kə ibwènə nsyê ji, nlon ikùm gha aa, à ka yi bū tswe nî ñjoo mà jya ṅgàa ṅkhi; i ki bū tswe nî ñtswènti yi ì lwi'i ñikon aa. ³⁰ Lá bè bí ghà'atè bii mə à ni bĩtsyà bi mbii tsĩtsòn aa, bi ka yi tigə bə bitsirə bi ñjimè, tâ bitsirə bi ñjim tigə mbə bitsyà bi mbii.”

20

Annù nlon ṅgãñfà'à a akò milù'ù

¹ “Nlon mə ànnù nifò aburə a bə aa tsi'i tsò ajàn yi mə ñù yi mò'ò à le mfe'è tsi'i a tìtugə a mbà'a mbà'à ṅghèe a nlòò bə mə bi zi mfà'à a akò milù'u yu. ² A le mbii mə yu ka tu waa nî ñkabə yi ì kù'ùnə nî ifà'a njwi yi mfuùrè aà, ñtigə ntoo waa wa mùm akò milù'u yu. ³ A bù mē mbə a nlòontə nòò, a bù mfe'è ṅghèè nyè bə bí mò'ò bi təə a nsaanə mitaa tsi'i àdàṅà dāṅà; ⁴ a swon a mbo bo mə, ‘Nì ki ṅghèe wa mùm akò, wa mə ka ghìrə fa ayoo yi mə a ku'unə aa a mbo bù.’ ⁵ Bo tigè ṅki ṅghèe. A bù mfe'è a nsi'i nòò bo bi a nyəṅ nòò, ṅki ṅghèe ṅghìrè tsi'i wa ajàn mə à le ṅghìrə a mbii aà. ⁶ A bè mə a mbāṅ nòò, a bù ṅghèe nyè bə bí mò'ò bo təə, a swon a mbo bo mə, ‘Nì si'i ntəə faà mbwesə nî ñjwi yu a adāṅè dāṅè aa a ya aa ε?’ ⁷ Bo kwi'i ghu mbo mə, ‘Kaa ñù tsù à ghìrə wa'à yi'i logè mə bi'i zi mfà'à a mbo yu.’ A swon a mbo bo mə, ‘Nì ki ṅghèe ṅka mfa'a wa mùm akò.’

⁸ “Nòò ñtso nòò à kù'ù mē mbonə akò milù'ù wa a swon a mbò ṅgāṅñlèntè ñjoò yi mə, ‘Twoṅ ṅgãñfà'à jya ntu ṅkabə yàà, ñloginè ni bi ñlwi'i ñjim bya, ṅkò'ò mmāṅsè ni bi ñtsyāmbii byā.’

⁹ “Bè bya mə bi le nlògè waa a noò mban nòò aa bi zì mē, ñù yi mò'ò yi mò'ò a kwèrè ṅkabə yi mə ì kù'ùnə a ntú ṅgāṅfà'à ghu a atú ñjwi aà. ¹⁰ Nòò yi mə bitsyà bi mbii bya bi le nzì aa, bo le ṅwa'atə mə ì yàa ṅkabə ì ka gha'atə; la ñù ñtsim a kî ñkwèrè tsi'i ṅkabə yi mə bi tu ñù ghu a atú ñjwi aà. ¹¹ Bo kwèrè mē, ñloginè ṅka nwurikə a mbôn akò wà, ¹² ñswonə ni mə, ‘Bè bi ñlwi'i ñjim bú bi fa'a aa tsi'i a atu mu fibāṅtè, lá bi'i bāṅnè ñsi'i nyò'ò ñnòò mfa'a njwi yú ñtsim, ò tú ṅkabə yi'ibo ì kù'ùnə!’ ¹³ Mbôn akò wa a kwi'i a mbo ñù ñbò wàà yi mò'ò mə, ‘Nsúkà'a ghà, kaa mə sî annù a mbo wò fānsè; ò ghìrə wa'à bii aa mə ò ka kwèrə aa ṅkabə yi mə ì kù'ùnə nî ifà'a njwi yi mfuùrè aa a mbo mə aa ε? ¹⁴ Lògè ṅkabə ò ya ṅghèè ghò; à wa a kōṅ mə ṅkōṅ a ṅki mfā àyoo yi mə mə fa a mbo wò aa a mbo ñù ñlwi'i ñjim ghú.’

¹⁵ “Mbə mə wa'ă annù yi mə kōṅ aa ni ñjoo jii mə à nî ì ja aa ghìrè aa ε? Kè ni ghè'ènnè aa gha nlon mə mə fa aa ε?”

¹⁶ Yesu a tigè ñlwi'isə nswon mə, “Ma mùu ajàn, bilwi'i bi ñjim ka yi bə bĩtsyà bi mbii, tâ bitsyà bi mbii tigə mbə bí lwi'i bi ñjimè.”

Ajàn mə Yesu à le ṅghàa ṅgaa yi i ywe'e ji tarə nlon annù ñiwô yi aà (Mk. 10.32-34; Lk. 18.31-34)

¹⁷ Yesu à kà mē aa ṅkɔ'ɔ ṅghεε a Yerusalem, ñlɔgə ṅgǎṅyɛgəṅnù jì jyâ ñtsò baà, a tswé tsi'í bò bo. Bo kà mē aa ṅghεε a mânjì a swonj mbo bo mē, ¹⁸ “Yê ñì, àjàṅə mə bǐ'inə ṅkɔ'ɔ ṅghεε ñì a Yerusalem laà aa, bi ka tswa Mu Nù i fa a mbo bìlìi bi ṅgǎṅmà'anwǐ bo bì ṅgǎṅdì'i nònjsè tá bo tso'ɔtə isa'à yì ñtsərə mə bì zwitə yì, ¹⁹ tá bì fa yì a mbo bìtìzì Nwǐ tá bo wye yì, ṅghɔɔ yì, ṅkweentə yì a atu atibàṅnə bəṅnə; lâ a ti bə ñì ṅjwi jì tarə bi bú mbìinsə yì ñiwô.”

Annù yǐi mə ndè bì bɔɔ bi Zebedee le mbetə nlonj bɔɔ bì aà
(Mk. 10.35-45)

²⁰ Ndè bì bɔɔ bi Zebedee à le ntigə nzi a mbo Yesu bo bì bɔɔ bi, ñswetə miku'utə mi ghu nsi, ñlɔɔ annù yǐ mɔ'ɔ ghu mbô.

²¹ Yesu a betə ghu mbo mə, “O lòò aà àkə aa ε?”

A kwi'i ghu mbo mə, “Bii mə tá bɔɔ aa bù bi baa bì yì ntswe a mùm ànnù ñifɔ wò, tá yǐ mɔ'ɔ a tswé a abo wò yǐ mà'à, tá yǐ mɔ'ɔ a tswé a abo wò yǐ ṅkwàbè.”

²² Yesu a kwi'i a mbo bɔɔ bya mə, “Kaa ñì sǐ annù yǐi mə ñì betə aa zǐ. Mbə ñì nô ñdɔṅ yǐi mə mə ka no aa ε?”

Bo kwi'i gho mbo mə, “Mbə bǐ'í nô.”

²³ Yesu a swonj a mbo bo mə, “Tsi'í annù ñṅkonjə, ñì ka no ndɔṅ yǐi mə mə tswé ñì nno aà, tá bì kǐ mmurə ghuu a mùm ṅkǐ a ajàṅ yǐi mə bì tswé ñì ñmùrə mə ghu aà. La kaa a si adigə ya bə a ntso'ɔ bə bìi mə bi ka yǐ tswé a mbèè ñikwεε mə ñì mà'à kə ñì ṅkwàbè aà, a ñì ñdìgə ma jù aa a ka yǐ tswé bə bìi mə Taà ghà à nàṅsə ñlèə a mbo bo aà.”

²⁴ Abùgə ṅgǎṅyɛgəṅnù jya ñìghum i yù'ù mē ànnù ma ya, ñlwisə ntɔṅ a nu bo bya bi baà. ²⁵ Lâ Yesu a twonjə waa bitsim, ñswonj mə, “Ñì zǐ mə bə bìi mə bi sa'a bìtìzì Nwǐ aa, bi nɔṅ aa atu bo, m̀bu'utə ñì waa; bə bì wə byaa bi tswé ñì àdà'à a atu bo. ²⁶ Kaa mbə wa'á maa ajàṅ a titiì bù bə; ṅù yǐi mə a lɔɔ mbə ṅù yǐ ṅwè a titiì bù aa, tá à bə ṅgàṅfà'á ghùù, ²⁷ tá ṅù yǐi mə a lɔɔ mbə ñtsyàmbǐi aa, tá à bə abù'ù yuu; ²⁸ ñlonj mə, tsi'í Mu Nù, kaa à le ṅwa'à zǐ aa mə tá bì ka mfa'a ghu mbô. A le nzi aa a mfa'a a mbo bə, i kǐi fa ntswènti yǐ a ntsu'u atu bə bì ghà'atə ghu.”

Ajàṅ yǐi mə Yesu à le ṅghùrə bifə'ənə bi baà
(Mk. 10.46-52; Lk. 18.35-43)

²⁹ Yesu bo bì ṅgǎṅyɛgəṅnù jì kà mē aa mfe'ε a Jericho, màmbêm ñnòò a ká ñyonjə waa. ³⁰ Bifə'ənə bi baa le ntswe a mbèè mânjì ṅyuu mə Yesu a tswé. ñlɔginə ntigə ntɔṅnə nswonjə ñì mə, “Ko mìlṅjə yǐ'í, Mu David!”

³¹ Ñnòò wa i wenə waa nswonjə mə tá bo kutə ntsǔ waa; la bo bāṅnə ṅku'usə ntɔṅnə nswonjə mə, “Mmà'àmbi, ko mìlṅjə yǐ'í, Mu David!”

³² Yesu à le ntəə ntwonjə waa mbetə mə, “Ñì lòò aa mə tá mə ghìrə mə akə ñì bù aa ε?”

³³ Bo kwi'i mə, “Mmà'àmbi, ghìrə tá bǐ'í bu ṅka nyə idigə.”

³⁴ Yesu à le ṅko mìlṅjə wàà, ñmɔontə mi'í myaa, bo ghèsə ñlɔginə ṅka nyə idigə, ñlɔ ntigə nyonjə nii.

21

Ajàṅ yǐi mə Yesu à le ṅkuu a Yerusalem tsô mǐfò aà
(Mk. 11.1-11; Lk. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Bô ghèè mē ṅka ywe'e a Yerusalem ṅkuu a Betfage yǐi à le ntswe a nji'í ñta'a Olive aà. Yesu a toò ṅgǎṅyɛgəṅnù jì jì baa a mbǐi ² ñswonj a mbo bo

mə, “Nì ghεε fii a ni mù àla'a yì a mbii bù, àjàn yìi nì ka ghεε ki kuu aa, i yə jàkasì yìi bi tìjñə bo mu yì. Nì yə, nì fεè nzi nì ju mfa a mbo mə. ³ Bεε nù a betə annù a mbo bù, nì swon̄ ghu mbo mə, ‘A lòo Mmà'àmbi,’ bon̄ à ka tigə ghεsə swon̄ tâ nì logə.”

⁴ Ma yú ànnù a le mfε'è aa a nlwensə ànnù ya yìi mə n̄toò Nwĩ à le nswon̄ aa mə,

⁵ “Swon̄ a mbo bɔɔ bi Zion mə, ‘Yê nì, m̄fò ghùù à ghuà mə a zì a mbo bù aà!’ A s̄iḡisə ìb̄in̄u yi a nsyε, ηkɔ'ɔ a atu jàkàsì, a bə tsi'ì mu jàkàsì yì ηkəgə.”

⁶ Ngǎnyəgənnù ji jya i le ntigə ghεε ηki nghirə tsi'ì ànnù ya mə à le nswon̄ mə tâ bo ghirə aà; ⁷ Bo le nzì nì jàkàsì wa bo mù yì, n̄nɔŋsə itsə'ê jyaa a n̄j̄im n̄nàà jya a tigə ηkɔ'ɔ n̄tswe ghu. ⁸ Bè b̄i ghà'àtə wa a t̄it̄i n̄nòò wa le ns̄antə itsə'ê jyaa a m̄anj̄i, b̄i mɔ'ɔ kwyê n̄taa iti ηki san̄tə wa a m̄anj̄i. ⁹ N̄nòò yìi i le si ghεε a mbii bo bì yìi i le si yòŋə a n̄j̄imə aa i le n̄lòḡinè ηka n̄tɔŋə mə,

“Hosiana, a mbo Mu David! B̄i'inè gha'asə yu wa yìi mə a zì n̄i ìk̄um Mmà'àmbi aà!

Hosiana a mbô Nwĩ Ako'òntsirə!”

¹⁰ Yesu à kɔ'ò m̄ə ηkuu a m̄um̄ n̄jò'ò àla'à Yerusalem aa, ìd̄igə ts̄im̄ ghu i tigə ts̄iḡinə tsi'ì n̄ts̄iḡinè, b̄è tigə m̄betə nì mə, “Aà wòò ghùlà aa ε?”

¹¹ N̄nòò wa i kwi'ì mə, “Aa Yesu, n̄ḡan̄ntoò Nwĩ yìi mə à lo a Nazareth a mbù'u Galilea aà.”

Ajàn mə Yesu à le ηkuu a m̄um̄ n̄dâmà'anwĩ aà
(Mk. 11.15-19; Lk. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Yesu à le nghèè ηkuu a m̄um̄ n̄dâmà'anwĩ, m̄furə b̄è b̄its̄im̄ b̄ii bi le n̄tswe ghu m̄fee n̄i n̄joo ηk̄ii nyuu aà. A le ntii itet̄ə b̄è b̄ii mə bi le si kwensə n̄i ηkabə bo bì ìl̄əŋ b̄è b̄ii mə bi le si fèè n̄i bì bugirəm̄ikuu aa mmà'ànə a nsyê. ¹³ N̄swon̄ a mbo bo mə, “B̄i ηwa'anə a m̄um̄ an̄wà'anə Nwĩ mə,

‘B̄i ka yì ki twon̄ ndâ yà aa n̄i n̄dâ n̄tsà'àtə Nwĩ.’

Lâ nì ghirè m̄ə i tigə m̄bə a adigə n̄lèntə b̄iyèrə!”

¹⁴ B̄if̄ə'n̄ə bo bì b̄ibwènkè le nzì n̄tsi'ì yi wa ndâmà'anwĩ, a ghurə waa. ¹⁵ B̄ilii bi ngǎnm̄à'anwĩ bo bì ngǎn̄di'ì n̄n̄sə yè mə inn̄uts̄ȳambo jya j̄ii mə à le ghirè aa, ηki nyə bɔɔ bya mə bi le n̄tswe wa ndâmà'anwĩ n̄tɔŋə nì mə, “Hosiana a mbo Mu David!” aa m̄it̄ɔŋə myaa b̄an̄nè n̄lwi lwĩ, ¹⁶ bo swon̄ a mbo Yesu mə, “O yù'ú ànnù yú mə bɔɔ bù swon̄ə aa ε?”

Yesu a kwi'ì mə, “Ìŋə; n̄i lèè ηwa'à twon̄, a m̄um̄ an̄wà'anə Nwĩ mə, ‘Wò Nwĩ ò ghirè mə mə tâ bɔɔ b̄i b̄ɔrə bo bì b̄ii bi burə aa ki n̄ɔŋsə aa tâ bì ka mfa n̄gha'a n̄i nì b̄on̄ m̄an̄sə aa a mbo wò' aa ε?”

¹⁷ Yesu à le ntigə mma'atə waa, m̄fε'ε nghèε a ala'a Bethany, n̄le ghu.

Ajàn yìi mə Yesu à le n̄n̄i n̄dòò a atu àt̄i figə aà
(Mk. 11.12-14,20-24)

¹⁸ A b̄è mə a t̄it̄ugə a noò yìi mə à le mbù ηka ηkuu nghεε a Yerusalem aa, n̄j̄i i yan̄ə yi. ¹⁹ A yê àt̄i figə yì mɔ'ɔ a mbèè m̄anj̄i, nghεε ghu, kaa wa'à f̄intà ghu yə a n̄j̄i, a b̄an̄nè n̄luu tsi'ì ìyèŋ ghu. A swon̄ a mbô àt̄i ya mə, “Tâ ò yì n̄tsùù f̄intà i l̄ò b̄i koonə!” Àt̄i ya le ki mburə nghensə nyoo ηkwo.

²⁰ Ngǎnyəgənnù ji i le nyə ma yaà ànnù, n̄yerə, n̄swon̄ mə, “A ghirè àkè àt̄i yú a burə nghesə ηkwo tsi'ì lâ aa ε?”

21 Yesu a kwi'i a mbo bò mē, “Mè swon tsi'i ànnù n̄n̄kon a mbo bù mē, n̄i bē tswe n̄i àb̄iint̄i i tsuu ki j̄n̄kè bēə bon m̄bē n̄i gh̄irè ànnù yù mē mē gh̄irè a n̄u àt̄i figè yù aà. Kaa wa'á aa tsi'i ma yù gh̄irè bē, bon m̄bē n̄i t̄e'è n̄swon bē a mbō n̄ta'a gh̄ú mē, ‘Tso'ɔnè nlò faà ñgh̄eε nn̄an̄ə a m̄úm ñk̄i miyaa,’ bon wa i ka k̄ii l̄õ gh̄eε nn̄an̄ ghu. 22 N̄i bē tswe n̄i àb̄iint̄i bon n̄i ka ki kw̄erè n̄i ñḡõñ inn̄u ts̄im j̄ii mē n̄i betè n̄i a m̄úm àtsà'atè Nw̄i aà.”

Abetè ñlon ada'a ȳii Yesu à l̄e n̄tswe n̄i yu aà

(Mk. 11.27-33; Lk. 20.1-8)

23 Yesu à gh̄èè mē ñkuu a nd̄am̄a'anw̄i b̄il̄ii bi ñḡan̄m̄a'anw̄i bo bi b̄it̄a bi ala'a z̄i n̄tsi'i yi ghu a noò ȳii à l̄e si d̄i'i annù Nw̄i aà, m̄betè yi mē, “O gh̄irè inn̄u juà j̄ii mē o gh̄irè aa n̄i àda'a wo aa ε? A adà'a ma yù a mbo wò aa, a fa wò aa ε?”

24 Yesu a kwi'i mē, “Mè ka k̄ii betè gh̄uu n̄i àbetè, b̄eε mē n̄i fa akwi'i a mbo mē bēə bon mē ka k̄ii swonə a adigè ȳii mē mē l̄õgè ada'a ya mē mē tswe n̄i yu a ñka ñgh̄irè ñnn̄u j̄ú ghu aà.

25 “J̄on à l̄e nl̄õgè ada'a aa fə a ñka mmurə b̄ě ñk̄i aa ε? A l̄e nlò aa a mbo Nw̄i kè a mbo bē aa ε?”

Bo l̄e nl̄õḡinè ñka n̄swuñnə bo ni bo n̄swonə ni mē, “M̄bē b̄i'inè swon mē ‘A l̄e nlò aa a mbo Nw̄i,’ bon à ka swon a mbo b̄i'inè mē, ‘N̄i l̄eè n̄tigè wa'á ann̄u ȳii mē àl̄e si swon b̄ii aa a ya aa ε?’ 26 Kè m̄bē b̄i'inè swon mē ‘A l̄e nlò aa a mbo bē,’ bon b̄i'inè aa ki b̄o'ɔ nn̄òò bē bù; ñlon mē bē b̄its̄im b̄ii mē J̄on à l̄e m̄bē aa ñḡan̄ntoò Nw̄i.” 27 Maa aj̄an̄ bo l̄e ntigè ñkwi'i mē, “Kaa b̄i'ñ s̄i z̄i.”

A tigè n̄swon a mbo bo mē, “Kaa mē ka wa'à ñu ȳii mē à fa ada'a mē gh̄irè n̄i inn̄u j̄ú ghu aa a mbo bù ki n̄swonə.”

Ñighàà n̄i n̄àà ñlon b̄oɔ mb̄an̄nè bi baà

28 “N̄i m̄òntè mē akə aa ε? N̄u ȳi m̄ò'ɔ à l̄e n̄tswe n̄i b̄oɔ mb̄an̄nè bi baa, ñgh̄eε n̄swon a mbo ȳi n̄tsyamb̄ii mē, ‘M̄u gh̄a, gh̄eε mf̄a'à wa m̄úm àkò m̄il̄ulù s̄ii.’ 29 Mu wa a kwi'i mē, ‘Kaa mē ka wa'à gh̄èè.’ L̄a m̄bu ñkwà'atè at̄u yi ñgh̄eε. 30 A l̄e mb̄u ñgh̄eε ntoo mu ȳi ȳii à ywe'e bi baa tsi'ñ maa aj̄an̄; a kwi'i mē, ‘Wa mē ka gh̄èè, taà,’ la kaa wa'à yi b̄an̄nè ñgh̄eε. 31 Aa gh̄uu mu a t̄it̄i b̄oɔ bya bi baa mē à l̄e ñgh̄irè annù ȳii mē taà ȳi à l̄e si l̄òò aa ε?”

Bo swon mē, “Aa ȳi n̄tsyamb̄ii w̄a.”

Yesu a swon a mbo bo mē, “Mè sw̄on tsi'i ànnù n̄n̄kon a mbo bù mē, ñḡan̄kw̄erè b̄itax bo bi ñkw̄arè ka ȳi f̄òo kuu a m̄úm ànnù n̄if̄ò Nw̄i ti bù. 32 Ñlon mē J̄on à l̄e n̄z̄i a mbo bù n̄d̄i'i ni m̄an̄j̄i ȳii à ts̄inè aa kaa n̄i wa'á ann̄u yi b̄ii. L̄a ñḡan̄kw̄erè b̄itax bo bi ñkw̄arè i b̄an̄nə m̄b̄ii. Ka mē n̄i l̄e nyè annù ma yù aa, kaa n̄i l̄e ñwa'à m̄intīi muu ki m̄b̄en̄kə m̄b̄ii ann̄u yi.

Ñighàà n̄i n̄anaa ñlon b̄il̄ensə bi akò m̄il̄u'ù

(Mk. 12.1-12; Lk. 20.9-19)

33 “N̄i yu'utè ñighàà n̄i nanaa n̄i m̄ò'ɔ. N̄u ȳi m̄ò'ɔ à l̄e m̄b̄ě akò m̄il̄u'ù yi, ñj̄i'ñ ñkya ñkarisə ghu, ñk̄i ton̄ ñigho ni ññ m̄il̄u'ù wa m̄úm ñkyá, m̄b̄oɔ nd̄an̄ik̄an̄ ȳii bi ka ki tswe ghu i b̄e n̄i àkò ya aà. A l̄e ntigè nl̄ensə akò ya a mbo bē, m̄f̄e'ε ñgh̄èè yi a atoo d̄an̄. 34 Nòò ñkya m̄int̄a mi ati m̄il̄u'ù mya à kù'ù mē a toò ñḡan̄f̄a'á ji mē t̄a bi gh̄eε ñkw̄erè m̄int̄a mi ati m̄il̄u'ù mya mi m̄ò'ɔ a mbo b̄il̄ensə bi akò byá. 35 B̄il̄ensə bi akò bya l̄e n̄tswa ñḡan̄f̄a'á ji j̄ya, ñgh̄oɔ ȳi m̄ò'ɔ, ñzwitè ȳi m̄ò'ɔ, ñk̄i ntumntè ȳi m̄ò'ɔ n̄i ñḡò'ò. 36 A l̄e mb̄u n̄too ñḡan̄f̄a'á j̄ii i l̄e ñgh̄a'atè n̄tsya ji m̄b̄ii j̄ya. Bo bú ñgh̄irè tsi'ñ ñḡñḡin̄ a nu bo. 37 A nlw̄i'isə, a tigè n̄too a m̄ú ȳi m̄b̄an̄nè, n̄swonə ni mē,

'Bo ka bɔ'ɔtə mú ghà ghú.' ³⁸ Lá bè byâ yè mə mu wa, nswon bo ni bo mə, 'Aâ ñjîndâ yî à ghûlà mə, nì zi bì'inè zwiṭə yi tǎ tigə jî njòè jî jû.' ³⁹ Bì le ntigə nlogə mu wa mma'a a abε wa njîm ñkya milù'ù ñzwiṭə yi.

⁴⁰ "Ma mùu ajàn nì mɔ̀ntè mə nòò yîi mə mbôn àkò milù'ù wa à ka yî bìi aa, àa yî ghìrə mə akə ni bìlensə bi akò bya aa ε?"

⁴¹ Bo kwi'i mə, "Tsi'í annù nîṅkonè, à ka yî nanşə zwiṭə bìku bi kwe'èfò ma bya, i tigə lensə akò milù'ù ya a mbo bǎdàn bìi mə bi ka ki fa mii mîntà mi ati milù'ù mya a ni nòò yîi à kù'unə aà."

⁴² Yesu a bú ñswon a mbo bo mə, "Nì lεè wa'ǎ nighàà ni Nwî nya twon mə ni swonə mə:

'Tsi'í ñgò'ò ya mə bìbɔɔ bi nda bi le ntuu aa, ì bèn mə ñtigə ñgò'ò nìbuu ni nda yî ñwè; a ma yú ànnù aa a ghìrə Mmà'àmbi, a bē ànnù yî yēyerə a mbo bì'í.'

⁴³ "Ma mùu ajàn mə tigə ñswon a mbo bù mə, 'Bì ka yî kwērə annù nifò Nwî a mbo bù, i fa a mbo bè bi atoo dān bìi bi ka ki koonə mîntà mii mi ku'unə a múm ànnù nifò aà.' [⁴⁴ Nù yîi à ka wǒ a nî ñgò'ò ma yú aa, à ka bəgikə; kè bεε mə i wo a nu ñù bəə bon ì ka ghò'ò yi."]*

⁴⁵ Bìlii bi ṅǎṅmà'anwî bo bì baFarisai le nyu'u mighàà mî nàà mú aa, ñzi mə Yesu à le si ṅghàà ñlon aà ṅgàà yàà. ⁴⁶ Bo le ntigə ṅka nɔɔ a ntswá yi, lá m̀bɔ'ɔ nnòò wa, nlon mə nnòò wa i le mbii mə Yesu à bə aa ñtoò Nwî.

22

Nìghàà nî nǎnaa nlon adina niyɔ'ò (Lk. 14.15-24)

¹ Yesu a ghèè nî m̀bii ṅghaa a mbo bo ni mighàà mî nanaa, ñswon mə, ² "Annù nifò aburə mbə bi figinè aa a ni mfò yî mò'ɔ yîi mə à le ṅkà'a adina niyɔ'ò ni mú yî yî mbânṅnè, ³ ñtoò ṅǎṅfà'á ji mə tǎ bì ghεε ntwon bē bìi mə à le ntwonə waa wa adigə adina niyɔ'ò aà; lá bè bìi mə à le ntwonə waa aa kaa bo wa'à kòn a nzi. ⁴ A bú ṅghεε nî m̀bii ñtoò ṅǎṅfà'á ji ji dān, ñswon a mbo bo mə, 'Nì ghεε nswon a mbo bè bìi mə mə twonə waa wa adigə adina aa mə, Yê nì, nòò adina wa à kù'ù mē, mə wā m̀bòn bo bì bìkau bìi bi jε'ε bi nanşə mfanşə aà, bì kî mē ñtanşə njòè tsim nɔə; nì zi wa adigə adina niyɔ'ò.' ⁵ Lá bè bya mə bi le ntwonə aa, kaa bi le ṅwa'á waa lanşə. Mbanşə ṅghèè nî waa bə a adigə bo, yî mò'ɔ a ghèè yi a nsoo yu, yî mò'ɔ a ghèè yi a adigə mitaa yu, ⁶ Abùgê yaa, bi tswá ṅǎṅfà'á jya ṅghɔɔ waa tsi'í a mbē ànnù ñzwiṭə. ⁷ Ntǔṅ m̀fò wa i lwî si'i si'i, a too bisogyè, bi ghèè ñta ṅgi'i a nu bè bya mə bi le nzwitə ṅǎṅfà'á ji jya aa, ṅkî nɔɔ ñjò'ò àla'á yàà. ⁸ Mfò wa a ṅghèè nî m̀bii ñswon a mbò ṅǎṅfà'á ji mə, 'Nòò nji àdina niyɔ'ò wa à kù'ù mē, lá bè bìi mə mə twon mə bì zi fàa adigə adina niyɔ'ò aa, à ni bìtizi ìbònṅ. ⁹ Nì tigə ṅghεε la a atu mîmfânṅnè ñtwon bē bìtsim bìi mə nì yə aa, mə bì zi fàa adigə adina niyɔ'ò.' ¹⁰ Ma jyá ṅǎṅfà'á i fε'è ṅghεε a atu mînfânṅnè, ṅghotə bē bìtsim bìi mə bo le nyə aa, bì bi, bo bì bì siginè; maa ajàn ñdá àdina niyɔ'ò ya i luu nì bìgì.

¹¹ "Lá m̀fò wa à kùu mē a nɔ̀ntə bìgì bìi bi le ntswe wa ndá àdina aa, ñyè ñù yî mò'ɔ yîi mə kaa à le ṅwa'á atsè'è àdina niyɔ'ò mà'á; ¹² m̀betə yi mə, 'Nsúká'á ghà, ò tsyà aa mə akə, ṅkuu a adigə adina niyɔ'ò tí atsè'è niyɔ'ò aa ε?' Kaa ñù wa a wa'ǎ nî ànnù yî àkwî'í tswé. ¹³ Mfò wa a swon

a mbo bitsè bi ndâ bi mē, 'Nî kwere mbô mi bo bi mîkôrê mi, mma'a yi a abee a mûm mîfî idîgè; a adigè yîi mē bè ka yî ki yè'è ghu i kurè nî mîsònjê myaa aà.' ¹⁴ Nlonj mē bi twonj aa bè bî ghà'atè, mbanjè ntsò'c tsi'î mbùmtè."

Abetè ñlonj annû ntu bitax

(Lk. 20.20-26; Mk. 12.13-17)

¹⁵ BaFarisai bi gheè ñtanj minàn a ntswâ yi a ni ñighââ ni. ¹⁶ Bo toò ñgãnyegênnù jyaa jî mō'c bo bi ñgãñjîm Herod ghu mbo, bi betè yi mē, "Ndî'innù, bî'î zi mē, ànnù yîi mē o dî'î aa, à nî ànnù ññkonjè, ñkii nanjè ndi'î ni mânjî yîi mē Nwî a lòc mē bè ka ntswe ghu aa tsi'î ànnù ññkonjè, ñkaa wa'à nî ñsi ñû lî; ñlonj mē kaa ò si abwarè bê lanjè. ¹⁷ Tsîtsònj, swonj a mbo bî'î, àyoo àmòòntè a ni mē akè . A ku'unè ni nònjè yî'inè a ntu bitax a mbo Kaisa kè ñganj aa ε?" ¹⁸ Lâ Yesu à zî àtanjè yî bi yaa, ñkwi'î a mbo bo mē, "Ni lòc ñkwà'ànè a gha aa a ya aa ε, a ngàñabagilè. ¹⁹ Nî di'î aba'atè ñkabè yîi mē ni tu tax ghu aa a mbo mē." Bo zî ni yî mō'c mfa ghu mbô? ²⁰ Yesu a betè waa mē, "A tswé àtu wo bo bi ñkûm wo fàa nî ñkabè aa ε?" ²¹ Bo kwi'î mē, "Aa yî Kaisa." Yesu a tigè ñswonj a mbo bo mē, "Mala a bē mē ni ka mfa njoo jîi mē à ni jî Kaisa aa a mbo Kaisa ñkii mfa nî ñjoo jîi mē à ni jî Nwî aa a mbo Nwî." ²² Bo yù'ù mē mala aa, ànnù a tsi'î waa; bo ma'atè yi, ñghε waa.

Annù ñlonj annû nyweenè nî niwò

(Mk. 12.18-27; Lk. 20.27-40)

²³ A bē tsi'î maa njwi, baSadukai bîi mē bi swonjè ni mē kaa bè si a ni ñiwo yweenè aa, bi zî a mbo Yesu, mbetè yi mē, ²⁴ "Ndî'innù, Moses à le nswonj mē, 'Mbè ñù a kwo ti mu, ñdîm yî a logè ñkwi'î yî, ñjwe bōc bo yu a mbo ñdîm yî wa.' ²⁵ Tsîtsònj bōc bîma bi mbânjè bi sàmbaa bi le ntswe ghu faà; yî ñtsyambîi a yō'ò mângyè ñkwo yi tighè bo yu tswè nî mú, mma'atè mângyè wa a mbô ñdîm yî. ²⁶ Abùgè bilîm bi bya bi nto'o bi logè mângyè wa yî mō'c yî mō'c, ñki ñkwokè waa ti mú. ²⁷ Mbânjè jya tsim i kwòkè mē aa, mângyè wa a kî ñkwo yîi ngaa a njîm. ²⁸ Nòò yîi mē bè ka yî yweenè ni ñiwo aa ta mângyè ghú à bē aa ñgwé wò a titîi bōc bi ma bú bi sàmbaa aa ε? Nlonj mē bo bitsim bi le nyō'c yi aà."

²⁹ Yesu a kwi'î a mbo bo mē, "Annù yîi mē ni swonjè aa kaa a si ku'unè ñlonj mē kaa ni sî annù yîi mē a tswè a mûm àñwà'ànè Nwî aa zi, kaa wa'à mîda'a mî Nwî ki nzi aà. ³⁰ Nlonj mē nòò yîi bè ka yî yweenè ni ñiwo aa, kaa baa yî wa'à kà ñyō'c, kaa wa'à bânjyè a nda ñyō'c ka mfa, i bânjè bē aa tsi'î tsó baangel a aburè. ³¹ Lâ ñghε nî ànnù a nyweenè ni ñiwo, ni leè ñwa'a a annù yîi mē Nwî à le ññwà'ànè a mbo bù aa twonj, à ajàn mē a swonj mē, ³² 'Mè laa mbè Nwîngonj Abraham, mbè Nwîngonj Isaac, ñki mbè Nwîngonj Yakob aa ε'? Kaa à laa wa'à Nwîngonj bîku bi bē bē, à bē aa Nwîngonj bè bîi bi tswè bitîi." ³³ Nnòò bē wa i yù'ù mē aa, ñyerè a nî ñnnù jîi à le si dî'î aà.

Ndî'î yî ñwè yâ

(Mk. 12.28-34; Lk. 10.25-28)

³⁴ Nòò yîi mē baFarisai le nyu'u mē à kùtè mē mîntsù mî baSadukai aa, bo ghotè ñzi. ³⁵ Nù ñbò yî mō'c, mbè ndî'î nònjè, a betè yi nî àbetè a ñkwà'ànè yu. ³⁶ "Ndî'innù, ndî'î yî àkò'ò ñtsirè a mum bînjè aà yu aa ε?"

³⁷ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, "Tigə kònə a Mmà'àmbi Nwĩnəŋ ghò nĩ ntiì gho ì tsim, nĩ ntswèntiì yò ntsim, nĩ mĩtsyê mo mĩtsimè. ³⁸ Aa ndi'i yĩ àkò'ò ntsirə ŋki mbə yĩ ntsyàmbi. ³⁹ Yii mæ ì yòntə aa, ì ki mbə ŋgĩŋ ŋgĩŋ tsò ma yú. Tigə kònə a ndĩm ghò tsò ìbii nú ghò. ⁴⁰ Bìnòŋsə bitsim, nĩ innũ tsim jii mæ ntoo Nwĩ le ŋgwà'ànə aa, ì tsuginə aa a nĩ ndi'i mà jũ ji baà."

Abetə òlɔŋ Ayo'ò Nwĩ wá

(Mk. 12.35-37; Lk. 20.41-44)

⁴¹ Tsò mæ baFarisai le ŋghotə ntswe aa, Yesu a betə waa nĩ àbetə yua:
⁴² "Nĩ mòntə mæ akə nlon Ayo'ò Nwĩ wa aa ε? A bə aa mú wò aa ε?"

Bo kwi'i ghu mbo mæ, "A bə aa mu David."

⁴³ Yesu a betə waa mæ, "A tigə ntsya aa mæ akə mæ David, òyɔŋ ajàn mæ Azwĩ Nwĩ a le ntintə yi aa, mæ tâ à twonə yi nĩ Mmà'àmbi aa ε? Nlon mæ à le nswon mæ,

⁴⁴ 'Mmà'àmbi a swon a mbô Mmà'àmbi ghà mæ,

tswe a mbèè òkwɛɛ mè nĩ mà'à,

nywe'e a noò yii mæ mè ka yĩ nòŋsə ŋgàŋkibàà jò a nji'i mikòrə wò aà.'

⁴⁵ "Ma mùu ajàn mbə David a ka ntwonə yi nĩ Mmà'àmbi, a tigə mbu ntsyà aa la mbə mu David aa ε?"

⁴⁶ Kaa nù nìbò yĩ tsù à le wa'à nĩ ànnù a ŋkwi'i tswé, kè òlɔginə maa njwi, kaa nù a wa'à nĩ yi nĩ ànnù yĩ tsu bú mbetə nĩ àbetə.

23

Ajàn yii mæ Yesu à le ŋwà'àsə ŋgãŋndi'i nòŋsə bo bì baFarisai aà

(Mk. 12.38-39; Lk. 11.43,46; 20.45-46)

¹ Yesu a bəŋkə a mbo ònòò bə wa bo bì ŋgãŋyégənnù ji òswon a mbo bo mæ, ² "Ŋgãŋndi'i nòŋsə bo bì baFarisai, bì tswe nĩ àlənə Moses. ³ Maa ajàn a ku'ùnə mæ tâ nĩ ka nyu'unə nĩ waa ŋkii ŋghirə nĩ innù tsim jii bi swon a mbo bù aà, lâ ntsuu nĩ innù jii mæ bo ghirə aa ki ghirə; nlon mæ bo di'i nĩ innù la kaa wa'à bəŋnə ŋghirə. ⁴ Bo kwèrə nĩ ìbè'è jii mæ ì di'rə aa ònòŋsə nĩ a mbìginə bə; la kaa bo bĩmbonə wa'à nĩ a muswébo ghu nòŋsə a ŋkwetə abè'è yá. ⁵ Bi ghirə innù tsim aa bə mæ bə ka nyə waa; jyaa ìbàa ŋgùù jii mæ bi ŋwà'ànə nighàà nĩ Nwĩ ninə ghu aa bo bì ì jyaa itsəŋə itsə'è, bo ghirə ì nanjə mfanə ŋkii nsa'a! ⁶ Bo kònə nĩ ìlənə jii ì kò'ònə aa, a adigə àdinà, ŋkənə a ntswe a nĩ ìlənə jii ì tswe a mbii a ndàŋghòtə, ⁷ ŋkii ŋkònə nĩ mæ tâ bə ka ntsa'atə waa nĩ àghu'usə a nsaanə mĩtaa, ŋkii ŋkənə nĩ mæ bì ka ntwonə nĩ waa nĩ 'Rabbi.'

⁸ "Lâ nĩ tsuu ló bii tâ nù à twonə ghuu nĩ 'rabbi,' nlon mæ nĩ tswe nĩ Ndi'innù aa tsi'i yĩ mfuùrə, bù bitsim bəŋnə mbə aa bə bilim bilim. ⁹ Nĩ tsuu nù tsù fàa a atu nsye nĩ taà ghùu kii twonə, nlon mæ nĩ tswe nĩ Tà aa tsi'i yĩ mfuùrə, yii mæ à tswe a aburə aa. ¹⁰ Nĩ tsuu kii bii tâ bàa ntwonə ghuu nĩ bimasà, nlon mæ nĩ tswe nĩ Masà aa tsi'i yĩ mfuùrə, a bə Ayo'ò Nwĩ wá. ¹¹ Nù yii mæ à kò'ònə a titiì bù ntsyatə abùgə bə aa, tâ à bəŋnə bə ŋgàŋafà'á ghùù. ¹² Nù yii mæ a nentə nĩ mbii nú yii aa, baa sigitə nĩ ghu, lâ nù yii mæ a bəŋnə òsigisə nĩ mbii nú yii a nsye aa, baa bəŋnə ŋentə yi.

Yesu à tùú àbagilə yaa

(Mk. 12.40; Lk. 11.39-42,52; 20.47)

¹³ "Lâ ŋgi'i yĩ ŋwè a mbo bù, mba ŋgãŋndi'i nòŋsə, bo bì ba Farisai, ŋgãŋabagilə! Nlon mæ nĩ tsetə abà'a annù nifó aburə a nsi bə. Kaa bù

bumbonj kaa ni wa'à ghu kuu, kaa wa'à kè mma'atè bē bii mē bi kōnē ŋkuu aa mē bi kuu ghu! [¹⁴ Ŋgi'i yī ŋwè a mbo bù mba ŋgāŋndi'i nōŋsè bo bi baFarisai, ŋgāŋabagilè! Ni ni'ì ni bikwī'ì bi bāŋgyè, ŋkwērē nī njoò jyaa ni mīla'à myaa, m̄bagilē ntsa'atē nī Nwī nī idanē mighàà. Ma mùu ajāŋ, wā ŋgi'i yī i ka yī kuu a nu bù aa i ka yī swèrè!"]*

¹⁵ “Ŋgi'i yī ŋwè a mbo bù mba, ŋgāŋndi'i nōŋsè bo bi baFarisai, ŋgāŋabagilè! Bù bii mē ni too ni bi mīyāà, ŋghεε ni a itoo itoo, a nyē mē mbē ni ghīrē ŋù yī m̄fūūrē a bii ānnūnwī yuu, nōò yī mē ni ghīrē mē a bēŋkē m̄bii aa, ni bāŋnē ŋghīrē a ku'ùnē bē ŋkuu a mō'c Satan, n̄tsyatē ghūu.

¹⁶ “Ŋgi'i yī ŋwè a mbo bù mba, b̄itsyāsè bii bi fē'è aà, ni di'ì mē, ‘Ŋù à bē kàà nī ìkūm n̄dāmā'anwī, bonj ŋkàà mà ya i tsyá àdāŋè dāŋè; lá ŋù à bē kàà ni ìkūm atii gold yī a tswe a n̄dāmā'anwī aa, bonj à tswe ni n̄lèè akàà ma yā.’ ¹⁷ Bù itirè jii i ki mfē'è aa! Ni zi mē a kò'ònē yuu aa ε, àt̄i gold ya kē n̄dāmā'anwī ya yī mē i ghīrē atii gold ya a tigè àyoo aba'atē aa ε? ¹⁸ Ni kii nswonē ni mē, ‘Ŋù à bē kàà ni n̄kèntē ni mō'c ni mà'anwī, bonj àkàà ma ya a tsya yi a dāŋè dāŋè; la mbē ŋù a bāŋnē ŋkàà nī njoò mmā'anwī jii mē i nōŋ wa n̄kèntē aa, bonj à tswe ni n̄lèè akàà ma yā.’ ¹⁹ Bù bifē'è n̄nè! Ayii mē a kō'ònē aa, à ni yuu aa ε, àyoo mmā'anwī ya, kē n̄kèntē ni mmā'a Nwī nya mē ni ghīrē àyoo mmā'anwī ya a tigè àyoo yī a laa m̄ŋsè aa ε? ²⁰ Maa ajāŋ, ŋù yī mē a kàà ni n̄kèntē ni mmā'anwī aa, a kàà aa ni n̄kèntē nya bo bi njoò tsim jii mē i nōŋ ghu aà; ²¹ Ŋù yī mē a kii ŋkaa nī n̄dāmā'anwī aa, a kàà aa ni n̄da ya bo bi yu wa yī à tswe ghu aà; ²² ŋù yī mē a kii ŋkaa nī àbūrē aa, a kàà aa ni àbērē Nwī bo bi yu wa yī mē à ŋāŋnē wa nī àbērē aà.

²³ “Ŋgi'i yī ŋwè a mbo b̄ ŋgāŋndi'i nōŋsè bo bi baFarisai, ŋgāŋabagilè! Ni yatè bāmbōrè bī kē'èkē tsi'ì tsō bi mint, ni dill, ni cumin, jii à nī njoò àghò'ò aa, itii n̄ghum, mfa nī atii yī fūūrē a mbo Nwī, m̄bāŋnē mmā'atē nī ìnnū jī wē jii mē i tswe a mum nōŋsè, tsi'ì tsō annū yī mē atsinē aa, bo bi ŋko m̄l̄ŋnē, nī àb̄iint̄i; bonj ni laa mfā'à nī ìnnū ma jū tsi'ì tsim kaa wa'a nī ji mō'c mà'atē. ²⁴ B̄itsyāsè bii bi fē'è aà! Ni kεε fir̄injī a ni m̄l̄'ù ù m̄bāŋnē nno nī lēŋē ghu b̄'ò!

²⁵ “Ŋgi'i yī ŋwè a mbo b̄ ŋgāŋndi'i nōŋsè bo bi baFarisai, ŋgāŋabagilè! Nlonj mē ni lògè nī noò n̄sī'i nī n̄dōŋ bo bi àkanj tsi'ì a abεε abεε, lá m̄m̄ yī i bāŋnē n̄luu nī ìyèrē bo bi àghè'è n̄nè. ²⁶ Bù baFarisai, bifē'è n̄nè, ni foo n̄l̄ōŋnē n̄sī'i m̄m̄ n̄dōŋ ya bo bi àkanj ya ya'a, bonj nj̄m̄ àbèè i ka b̄ōŋ laa.

²⁷ “Ŋgi'i yī ŋwè a mbo b̄ ŋgāŋndi'i nōŋsè bo bi baFarisai, ŋgāŋabagilè! Ni bē aa tsi'ì tsō m̄s̄yè m̄i mē bi yō'c nī m̄bèè yī m̄fū'ù, m̄bōŋē ni a ŋkīrē tsi'ì àbèε abεε, la ò ti kuu ghu mum, mi bāŋnē n̄luu nī ìkwèε ìku bē bo bi njoò jii mē i s̄i laa aà. ²⁸ Aa ŋḡŋ ŋḡŋ ajāŋ yī mē ni kīrē abεε aà, tsi'ì tsō bē bii mē ànnū yaa a tsinē, lá bi ti kuu a m̄m̄ n̄t̄i bù, ni luu ni àbagilè nī ìnnū jī b̄i.

Yesu à swōŋ ŋgi'i yī i ka zī a mbo bo aà

(Lk. 11.47-51)

²⁹ “Ŋgi'i yī ŋwè a mbo b̄ ŋgāŋndi'i nōŋsè bo bi baFarisai, ŋgāŋabagilè! Nlonj mē ni b̄ōō ni m̄s̄yè m̄i ŋgāŋntoo Nwī, ŋkii n̄nāŋsē n̄l̄ēŋtē ni m̄s̄yè m̄i bē bii ìnnū jyaa i tsinē aa, ³⁰ nswonē ni mē, ‘B̄i'ì lε mbaa tswe aa a noò bità bi b̄itāà bi'i bonj kaa b̄i'ì lε wa'ă abō yi'i ninj a nsaansē àlèè ŋgāŋntoo

* **23:14** Kaa bē bī mō'c s̄i atii yuà ninjē.

Nwí.' ³¹ Ma mùu ajàṅ nì figìtè aa mē nì bìyêfê buu búmbon̄ mē nì laa mbē bɔɔ bi bē bii mē bi lē nzwitē ṅǎṅntoo Nwí aà. ³² Nì ghɛɛ la nì mbii mman̄sə afà'a yii mē bità bi bítaa buu lē nlògìnè aà. ³³ Bú nó, bú bɔɔ bi bímwe'enə, mbē nì tsyá aa mē akə ṅkhə a ṅkuu a mɔ'ɔ Satan aa ɛ? ³⁴ Mbē yii mē a bē ma mùu ajàṅ aa, mē too nì ṅǎṅntoo Nwí bo bì ṅǎṅmitsyè, nì ṅǎṅndì'i nòṅsè, bí mɔ'ɔ bii mē nì ka zwitē a ajàṅ mē nì ka kwèentè waa a ati bāṅnè bāṅnè aa, i bāṅnə ghòò bí mɔ'ɔ a ndāṅghòtə bù, i kii kii tso'ɔ nì àkòré yaa, i yòṅè nì waa a nì ìla'a jii bo khè ṅghɛɛ ghu aà, ³⁵ tá tá àləə bē bii ànnù yaa a tsinə, mē nì lē nzwitē waa ti ghə bo fansə ànnù aa, nlogìnə nì yì Abel ṅghɛɛ nywe'e nì yi Zacharias mu Barachiah, yii mē nì lē nzwitē, a titii ndāmà'anwí bo bì nìkèntè nì mà'anwí aa, tá à kuu a atu bù. ³⁶ Mè swon̄ a mbo bù tsi'í annù n̄ṅkon̄ mē, n̄jo innù ma jù i ka kuu a atu n̄wàà nì bē buà.

Ajàṅ yii mē Yesu à lē ṅkòṅə Yerusalem aà

(Lk. 13.34-35)

³⁷ “Wɛɛ! Yerusalem, Yerusalem! O zwitē nì ṅǎṅntoo Nwí, n̄tumntə nì bē bii mē bi too a mbo wò aa nì ṅgò'ò! ṅgàǎjì ghà'atè mē lòò mē mē ghotə bɔɔ buu, tsó mē m̄ṅgu a ghotə bɔɔ bi a n̄jì'i mibǎ yu aà. Lá kaa nì wa'à bii! ³⁸ Yê nì bi mē'è mē ndá yùù i tigè ṅghɛɛ nì m̄fùmndùgè. ³⁹ Mè swon̄ a mbo bù mē kaa nì ka wa'à gha bù n̄yè, i ywe'e a noò yii mē nì ka yì tigə swon̄ə n̄imə 'Bì'inè gha'asə yu wa yii mē a zì nì ìkúm Mmà'àmbi aà!’ ”

24

Ajàṅ yii mē Yesu à lē ṅghàà nlon̄ annù nsà'a Ndāmà'a Nwí aà

(Mk. 13.1-2; Lk. 21.5-6)

¹ Yesu à fè'è mē wa ndāmà'anwí ṅka ṅghɛɛ, ṅǎṅyogènnù jì i zì, n̄dì'i ndāmà'anwí ya mē tá à yə ajàṅ yii mē bi lē nan̄sə mbɔɔ tsi'í sigìnè aà. ² A bāṅnè ṅkwi'i a mbo bo mē, “Tigè nì nan̄sə nyə, kè a sì la bə aa ɛ? Mè swon̄ tsi'í ànnù n̄ṅkon̄ a mbo bù mē, Kaa tsi'í ṅgò'ò yì m̄fùurè kaa i ka yì wa'à a atu yì mɔ'ɔ bú n̄ṅə. Bi ka yì sà'à tsi'í tsim mà'anə a nsyê.”

Annù nyə ṅgí'i bo bi ajàṅ mē bi ka yì kii tso'ɔ akorə bɔɔ bi Kristo aà

(Mk. 13.3-14; Lk. 21.7-19)

³ Yesu à ghèè mē n̄tswe a nsyè a atu nta'a Olive, ṅǎṅyogènnù jì jya i zì ghu mbèè a tswé tsi'í bo bo, mbetə yi mē, “Nan̄sə nwon̄ tá bí'i yu'u, innù ma jù i ka yì fè'è aa a noò àkè aa ɛ? Alènsə yii mē a ka yì d̄i'i a noò n̄zi ghò bo bì nòò n̄lwí'i m̄bi aa à ka yì bə aa akè aa ɛ?”

⁴ Yesu a kwi'i mē, “Nì ka n̄tsyəsə ghuu ntsee ló lèè tá ṅù tsù à bwe'esə ghuu. ⁵ Bè bí ghà'atè ka yì kii zì a nì ìkúm gha i swon̄ə nì mē, 'Wa mē bē aa Ayo'ò Nwí wá,' i bwe'esə nì bē bí ghà'atè. ⁶ Nì ka yì kii yu'u mē bi mà'a n̄tsò, i kii yu'u nì f̄iswon̄ nlon̄ m̄intsò. Lá nì yi ti yu'u, nì tsuu kii bɔ'ɔ, nlon̄ mē ma jù innù i tswe nì m̄fè'è, lá kaa a wa'à bə aa mē nòò n̄lwí'i m̄bi wa à kù'ù mē. ⁷ Nlon̄ mē itoo i ka yì kii mà'a n̄tsò bo bì jì mɔ'ɔ, tá itoo jii mē bifò bu'utə aa tá i kii ṅka ma'anə bo bì jì mɔ'ò; tá m̄ikwenè à kuu a ala'à. Tá n̄syè i tsigìnə nì a idigə idigə. ⁸ Ma jù innù tsim i ka yì bə aa tsó ajàṅ yii maburè à lògìnə a nyu'u n̄yan̄ə a noò yii à tsigè aà.

⁹ “Bi ka yì tswa ghuu i fa a mbo bē tá bì n̄ṅ ṅgí'i yì ṅwè a nu bù kè i zwitə ghuu. Mbì n̄tsim i ka yì kii bàà ghuu nlon̄ ìkúm ghá. ¹⁰ Bè bí ghà'atè ka yì mà'atə abiintià yaa, i fèè nì waa bo nì bo, i kii bānə nì waa. ¹¹ ṅǎṅntoo

Nwi mbwe'esè jì ghà'àtè i ka yí fè'ε i ki bwe'esè nî bè bì ghà'àtè. ¹² Ibi i ka yí gha'a si'i tâ àkòṅnè bê bì ghà'àtè à bɔrè. ¹³ Là nù yíi à tswa ntìi yi nywe'ə a nlwí'í aa, à ka yí yweenə. ¹⁴ Bì ka yí swon ntoo yí sigìnè yú ñlon annù nifò aburə a mbó mbi ñtsim, tâ i bə àyəfə a mbo ñgwè'è mu ñú ñtsim, mbon tâ nòò ñlwí'í mbi à zi.

Annù yí ñswèrè ñswerə yá
(Mk. 13.14-23; Lk. 21.20-24)

¹⁵ “Nì ka yí yə annù yí swèrè ñswerə ya mə ñgàṅntoò Nwí Daniel à le nswonə aa tâ à tswə wa Adigə yí Làà maṅsə. (Tâ nù yíi a twon annù yuà aa tâ à naṅsə nyu'u nzi.) ¹⁶ Bε mə nì yə ma mùu ajàn, tâ bè bìi mə bi tswə a ala'a Yudea aa bì fε'ε ñkhəkè ñkò'ò ñghεε a itu mînta'à. ¹⁷ Tâ nù yíi à tswə a atu nda aa, tâ à tsee ló bú sigə i kuu a ñlògê ñjòò jì jii i tswə a múm nda aa. ¹⁸ Tâ nù yíi mə à tswə a múm ñsòò aa tâ à tsuu bú bìi a ñlògê àkutè yi. ¹⁹ Wεε! Ngi'ì bímaburè bi ato'o bo bì yí bìi mə bi nɔṅsə bɔɔ maa nî ñjwi ma jya aà! ²⁰ Nì ka ntsa'atə Nwí tâ ñnnù ma jù i yi ntsuu fè'ε aa a noò mǝ'ə, kə a ñjwíṅgòṅè. ²¹ Nlon mə ngi'ì yíi i ka yí tswə maà noò aa i ka yí swèrə i tsyá ngi'ì ñtsim yíi i lεε mǝ'ε ñlògìnə a noò yíi mə Nwí à le naṅsə mbi, i kò'ò ywe'e tsitsòṅè. Kaa yí dàn i ka yí wa'à bù mǝ'ε tsó ma yú. ²² Là Nwí à ka yí kwyètə nduu ñjwi mà jù ñlon ñkwitu bê bìi à tsò'ò aà. A sè laa bə bon kaa nù tsu à ka yí wa'a yweenə.

²³ “Mbə nù a zi ti swonə a mbo bù mə, ‘Yê, Ayo'ò Nwí wa à ghuà!’ kə ‘Yê, à wí!’ nì tsee annù yíi a swon aa ló bìi. ²⁴ Nlon mə bAyo'ò Nwí bi mbwe'esè bo bì ñgàṅntoo Nwi mbwe'esè i ka yí fè'ε i ki ghìrè nî ilensə ñnnù jì wè bo bì ñnnútsyámbo a mbwe'esè bè ghu, i tε'ε ki ywe'etə ni a mbwe'esè tsi'í bè bìi mə Nwí à tsò'ò aà. ²⁵ Yê nì, wa mə swon mə a mbo bù mbon tâ nòò ma wa a ku'u.

²⁶ “Maa ajàn, mbə bè yi ka nswonə ni a mbo bù mə, ‘Yê, wa à tswə a atu nta'a mǝwèè mǝwèè,’ nì tsee ghu ghèè; kə bi swon mə, ‘Yê, à tswə a múm ñja'a nda jì mum,’ nì tsee ló bìi. ²⁷ Nlon mə ànnú nzi Mu Nù a ka yí bə aa tsi'í tsó ajàn mə mbəṅ ñwà'à a mbǝ nsà'a nòò ñkà'à yi wa i ta ñghèè ñywe'e a mbi ntso nòò aà.

²⁸ “Adigə yíi mə àkwo ayoo a nɔṅ ghu aa, bìbu'ùmbìrè ghotə ghu.

Ajàn mə Mu Nù à ka yí bú bìi aà
(Mk. 13.24-27; Lk. 21.25-28)

²⁹ “Njwi ngi'ì mà jya i ka yí ghèsè ki mè aa, tâ ñnòò à fii, kaa tâ sàṅ à wa'à bù ñka nta, tâ mǝnjòn mi ka nlo a aburə ñwokə ni a nsyè, tâ bì tsigə ida'a tsim jii i tswə a aburə aà. ³⁰ Maa noò tá àlènsə Mu Nù tâ à fε'ε a aburə, tâ ñgwè'è mu nù ñtsim a nsyε tá à yə'ə, nyə Mu nù tâ à zi ni a múm mbà'à àbùrè ni mǝdà'à ni ñigha'a nì wè. ³¹ Ntàn Nwí i ka yí ghàà nî tì, tâ à too baangel bi a nî mbèè mbi jì ñkwà mə tâ bo ghεε ñghotə bê bìi mə à tsò'ò aà, ñlògìnə a mbèè mbi yí mò'ò ñghεε ñlwí'isə ni yí mò'ò.

Annù yíi mə mbə bi yəgə nî àti figè aà
(Mk. 13.28-31; Lk. 21.29-33)

³² “Tâ nì yəgə annù a nî àti figè. A yi mbə a noò yíi ntaà jì i fi'isè mə iyèṅ jì fii aa, nì zi mə nòò ñtsú mbəṅ à tigə a abó. ³³ A kǝ mbə ni a ngǝṅ ngǝṅ mə, mbə nì yí nyə ñnnù juà tsim, nì zi mə à zì mə ñkoontə, ñtigə aa tsi'í a ntsúbù'ù. ³⁴ Mə swon tsi'í annù ññkəṅ a mbo bù mə, kaa ñwàà ni bê nuà ni ka wa'à tsyà ti ghə mə ñnnù ma jù tsim i fè'è mə. ³⁵ Abùrè bə ñsyε ka yí tsyà, là kaa tâ ñighaà na nì wa'à tsyà.

*Kaa nù tsù à si njwi ya kè noò ma wa zî.
(Mk. 13.32-37; Lk. 17.26-30,34-36)*

³⁶ “Kaa nù tsù à si njwi kè noò wa zî, kaa tsi'í baangel bii bi tswe a aburè aa, kè Mù. A ki nzi tsi'í Tà yuyu. ³⁷ Ajàn yîi mē a le mbə wa noò Noah aa, àa àjàn yîi a ka yî kii bə a noò yîi mē Mu Nù à ka yî ki zî aà. ³⁸ Tsi'í tsó mē a le mbə wa noò m̀bɔŋ m̀yàa m̀b̀ɛn wa a fe'ε aa, b̀ɛ le si ji ŋkii nno, nyo'okə ni b̀aŋgyè, ŋkii mfa nî bɔɔ byaa a nda ǹyɔ'ɔ, ǹywe'e wa njwi mē Noah à le ŋkuu wa m̀m̄m̄ àbaŋ aà, ³⁹ kaa wa'a annù tsu zî, ǹywe'e w̄a noò mē m̀yàa m̀b̀ɛn wa à le nzi ǹyε'ε waa aà. Aà àjàn yîi mē a ka yî kii bə a noò yîi mē Mu Nù à ka yî zî aà. ⁴⁰ Mb̀aŋnè ji baa i ka yî ki fà'à a afò tâ bì yi nlògè yî m̀fùùrè m̀ma'atə yî mò'ô. ⁴¹ B̀aŋgyè bi baa ka yî tswe adigè ŋghò'ô àbaa tâ bì zi nlògè yî m̀fùùrè m̀ma'atə yî mò'ô. ⁴² Maa ajàn, nì ka ntsyəsə ghuu nlon mē kaa nì si njwi ya yîi mē Mm̀à'ambí ghùù à ka zî ghu aa zî. ⁴³ Nì zi tâ à laa mē, m̀bɔŋ ndá wa à le mbaa zi a noò yîi mē nyèrə à ka zî ghu n̄tugə aa bɔŋ à tswe n̄kerè ŋka bε ndá yî ya mē tâ ǹyɔrə wa à tsee zî bəgə i kuu ghu. ⁴⁴ Maa ajàn, nì ka ŋkii ntantə nù juu, nlon mē Mu Nù à ka yî zî aa a noò yîi mē kaa nì si zî aà.

*Annù nlon ŋgàŋfà'à yîi mē fà'à nî n̄t̄i yi tsim bo bì ŋgàŋfà'à yî m̀b̄i
(Lk. 12.41-45)*

⁴⁵ “Ŋgàŋfà'à yîi a fà'à nî n̄t̄i yi tsim ŋki ntswe ni m̀tsyè aa, yîi mē masà yî à lèə mē tâ à ka n̄lentə ndá yî, ŋka mfa ni m̀ji a mbo banda bya a ni noò yîi a kù'ùnə aa, à ni wò aa ε? ⁴⁶ Mbɔɔnə a mbo ŋgàŋfà'à ma wa mē mbə masà yî a ka m̄bii nyə a ghìrè maa ajànə. ⁴⁷ Mè swon tsi'í annù n̄ŋkon a mbo bù mē, taà yî wa à ka t̄igə ghìrè mē à ka n̄lentə n̄jòè ji tsi'í tsimè. ⁴⁸ Lâ m̀b̄ə ŋgàŋfà'à yî m̀b̄i wa a swon a mbo ibii nù yi mē, ‘Masà ghà à ka t̄igə’ ⁴⁹ n̄lɔginə ŋka ŋghɔɔ ŋgàŋfà'à jya ji m̄ɔ'ɔ, n̄ji, nno, mbaanə, ⁵⁰ bɔŋ masà yî wa à ka zî a njwi yîi à si n̄i yu'utə aa, bo a ni noò yîi kaa à si zi aa, ⁵¹ i n̄in n̄jɔ ghu nu, i lògè yi i lèə bo bì ŋgàŋabagilè; maa adigè b̄ə yè'è ghu ŋkii kure ni m̀sɔŋə myaa.”

25

N̄ghàà n̄i n̄anaa nlon bɔɔ ŋgòò bi n̄ghumè

¹ “Bì'inè figinə annù n̄f̄ aburə ni bɔɔ ŋgòò bi n̄ghum bii bi le nlògè b̄ilám byaa ŋghε a mbòo ndòò ǹyɔ'ɔ ghu. ² Bì bi ntaà le n̄j̄ntə, bì bi ntaà bi b̀aŋnè n̄tsyəsə. ³ Bì aj̄ntə bya le nlògè b̄ilám byaa kaa k̄i'ì b̄ywe'e bi m̄ighurə bi d̄an b̄u n̄tugitə. ⁴ Lâ bì tsyèsə bya le ntugitə b̄ywe'e bi m̄ighurə bi d̄an. ⁵ Tsó mē ndoo ǹyɔ'ɔ wa à le ntigè a nzi aa, bo bitsim le n̄tsin̄ filo mbwiin̄kə. ⁶ Lâ à b̀ɛ mē n̄i n̄t̄i itugə, b̀ɛ tɔŋnè n̄swon mē, ‘Wa ndoo ǹyɔ'ɔ wa à zî mē, n̄i ghìrə bì'inè fe'ε n̄tsi'í yi.’ ⁷ Bɔɔ ŋgòò bya bitsim le mb̄in̄nè, ŋkɔ'otə ni m̄in̄k̄irè mi b̄ilám byaa. ⁸ Bì j̄ntə bya swon a mbo bì m̄itsyè bya mē, ‘Fa n̄i yi'í ni m̄ighurə nlon mē b̄ilám bi'í bwənə ŋghε.’ ⁹ Lâ bì m̄itsyè bya kwi'í a mbo bo mē, ‘Mbə bì'í fa bɔŋ kaa mi ka wa'à a mbo bì'inè bitsim ku'ùnə. N̄i ghε a mbò ŋgàŋm̄itaa nyuu muu ghu.’ ¹⁰ Bò lò mē ŋghε a nyuu, ndoo ǹyɔ'ɔ wa a zî. Nlògè b̄ə bii bi le ntantə nù yàà n̄tigə nyu'utə aa bo bo kuu ŋghèè waa wa adigə n̄ji ǹyɔ'ɔ ntsetə n̄sündá. ¹¹ Ab̄antə a b̀ɛ mē, bɔɔ ŋgòò bya bì m̄ɔ'ɔ k̄i n̄zi, ntigə n̄twonə n̄swonə ni mē ‘Mm̀à'ambí, m̀à'ambí, ŋa'a n̄sündá a mbo bì'í.’ ¹² Lâ ndoo ǹyɔ'ɔ wa a kwi'í a mbo bo mē, ‘Mè swon̄ annù n̄ikon a mbo bù mē kaa mē si ghuu zî. ¹³ Ma mùu ajàn n̄i tswe n̄kerè ŋka m̄bε nlon mē kaa nì si njwi ya k̄ə ab̄antə noò ya zî.’

*Nìghàà nî nãnaa nlon ñgãñfà'à ji tarè
(Lk. 19.11-27)*

¹⁴ “Maà noò a ka yî bə aa tsö ñû yîi à le si ghèè a nìghaa a ndisyà ñtwon ñgãñfà'à ji, mfa njoò ji a mbo bo. ¹⁵ A mbo yî mò'ɔ, a fa bìtalent bi ntaà.* Ñghεε a mbo yî mò'ɔ mfa bi baa, ñki ntigə mfa yî mò'ɔtə a mbo yî mò'ô. Nyatə nyòn aa a ni mîtiî myaa, ñtigə ñghεε yi wa a nìghaa. ¹⁶ Nù wa mə à le ñkwərə bìtalent bi ntaà, à le mburə ñghεε ñka ntañə mītaa ni bu. Abīi a yon ghu mbə bìtalent bi ntaà. ¹⁷ Wa yîi à le ñkwərə bìtalent bi baa aa, à le ñki ñghεε ntañə mītaa ni bu, àbīi a kī ñyon ghu, mbə bìtalent bi baà. ¹⁸ La wa yîi mə à le ñkwərə talent yî mñfùurè aa, à le mbàñnè ñghεε nton nsye ntwiñ ñkabè taà yî ya ghu. ¹⁹ Agha'a a lèè ñsa'a, taà wàà wa a bìi wa a nìghaa, ntwonə waa mə bo bo tswə a nsye nłentə annū ñkabə yá. ²⁰ Wa mə à le ñkwərə bìtalent bi ntaà aa, à le ntsyà ñtəə a nsye nswon mə, ‘Taà, ò le mfa aa bìtalent bi ntaà a mbo mə, mə fù'ù mē bi ntaà ñku'usə ghu.’ ²¹ Taà yî wa a swon ghu mbo mə, ‘Ò ghìrə sigìnè mbă ñgàñfà'à ghá yî sigìnè yîi à tsyèsə aà. Ajàñə mə ò lèntə ayoo yî kə'ətə nî ñtiî gho tsimè aa, mə aa lèè gho tá ò ka nłentə jî ghà'atə. Tigə ñkuu nzi tá sî ka ndoritə.’ ²² Wa yîi à le ñkwərə bìtalent bi baa aa, à le ñki ntsya ntəə yîi ñгаа nswon mə, ‘Taà ghà, ò kî fa aa bìtalent bi baa a mbo mə, mə bù mē mñfu'u bi baa ñkù'usə ghu, bi bulà.’ ²³ Taà yî wa a swon ghu mbo mə, ‘Wa ò ghìrə sigìnè mba ñgàñfà'à ghà yî ñsigìnè yîi à tsyèsə aà. Ajàñə mə ò kî lèntə ayoo yî kə'ətə nî ñtiî ghò tsimè aa, mə aa tigə lèè gho tá ò tigə nłentə jî ghà'atə. Kuu nzi tá sî ka ndoritə.’ ²⁴ Wa yîi mə à le ñkwərə a talent yî mñfùurè aa, à le ntsyà ñtəə, nswon mə, ‘Taà, mə zi gho mə ò nî àtintə ñú, mñfu'u ni mñji a adigə yîi kaa ò sî ghu bē, ñkii kya ti ghə ò bwī'i. ²⁵ Mə kî si bɔ'ɔ nî ghò, ñghèè ñton nsye nniñə a talent ghò wa ghu. Kò, àyoo yîi à ni à yo aa a yúlà.’ ²⁶ Lá, táfà'a yî wa a swon ghu mbo mə, ‘Aborikə ñgàñfà'à yî mbî! Ò le nzi mə mə fù'ù ti ghè mē be, ñkii ñkya ti ghè mē bwī'i, ²⁷ bon ò le mbaa ñghèè ñləə ñkabè yà ya a ndánlèə ñkabè, tà mē ti bìi, mə kwərə ayoo yîi a nî àyaa nî àbīi ghu. ²⁸ Tsítsòn, tá nî kwərə a talent gha wa ghu mbo mfa a mbo ñù wa mə à tswə ni bìtalent bi ñghum aà. ²⁹ Nlon mə, a mbo ñù ñtsim yîi à tswə nî ñjoo aa, bi aa kù'usə tá à tswə ni ju ì gha'a. Lá, ñù yîi mə à sî nî ñjoo tswé aa, bi ka kwərə, i kwərə múnstirè yîi à tswə ni ghu aà. ³⁰ Ñghεε nî ndé aborikə ñgàñfà'à ghú, nî ma'a yi a abεε a mûm mñfiî ìdigè; a adigə yîi mə bə yè'è ñkurə ni mîsònə myaa ghu aà.’

Annū ntsɔ'ɔtə mîsa'a a noò ñlwī'i ñjìmè.

³¹ “Nòò yîi mə Mu Nù à ka yî zî, a mum nìgha'a yu bo bì baangel bitsim aa, à ka yi ñañnə nî àbèrè nifò yî wè. ³² Itoo itsim i ka yî tigə ghotə tswə ghu nsi, tá à yatə waa mbèè baa tsi'î tsö ajàñ mə ntseèmbi a yàrə mbinjèrè mñfi'isə ni a titiî mbindon aà. ³³ I tigə lèə mbinjèrè jya a abo yu yî mà'à, i bāñnə lèè ji ndon jya a abo yu yî ñkwàbè. ³⁴ Tá mñfò wa a tigə nswon a mbo bə bya mə bi tswə a abo yu yî mà'à aa mə, ‘Nî zi mbá bē bìi mə Taà ghà à ññ mboonə a nu bù aà, ñzi ñji ññ annū nifò yîi bi le ntañtə ñləə a mbo bù ñlòginə a ñlòginè mbi aà. ³⁵ Nlon mə ñji ì le si yanə nàa, nî fa mñji a mbo mə. Nji ñkî i ká yanə nàa, nî fá ñkî à mbo mə. Mə bē ñgii, nî kwərə ghá. ³⁶ Mə tswé ñswèrè ñswèrè, nî fá àtsè'è a mbo mə. Mə ká ñghɔɔ, nî lèntə ñìghò nà. Mə tswé a ndátsan, nî lèntə ghá.’ ³⁷ Maa noò, tá bə bya mə ànnū yaa a tsinə aa tá bì betə yi mə, ‘Mmà'ambî, bí'î le nyə gho aa a

* **25:15** Talent yî mñfùurè à le ntsyàtə 500,000 frs.

fə, n̄j̄i i k̄a n̄yaŋə noo, b̄i'ĩ j̄e'è gho, k̄ə n̄ki mfa ayoo ȳi nò a mbo wò a jaŋə n̄j̄i n̄ki le si yaŋə nòo aa ε? ³⁸ B̄i'ĩ le nyə gho aa fə ò b̄ə n̄ḡi b̄i'ĩ kw̄erè gho, k̄ə ò tswé n̄swèrè b̄i'ĩ w̄e'è àtsè'è a nu wò aa ε? ³⁹ B̄i'ĩ le nlèntè n̄ghòò no aa fə, k̄ə n̄ki lentə gho a ndátsaŋ aa fə aa ε?' ⁴⁰ Tá m̄fò wa a kwi'i a mbo bo m̄ə, 'M̄ə swòŋ a mbo bù tsi'ĩ annù n̄ŋkoŋ m̄ə, àjàŋə m̄ə n̄i le n̄ghìrè ma ya annù a nu mumaà ghà ghù ȳi mò'ò ȳi à k̄ə'ə nsigə nlwi'i aa, n̄i le ghìrè aa a nu m̄ə.'

⁴¹ "A n̄gh̄e a n̄i b̄ə bya b̄ii m̄ə bi tswe a abo yu ȳi n̄kwàbè aa, à swòŋ a mbo bo m̄ə, 'L̄ò n̄i ghuu a mb̄e m̄ə mba n̄ḡaŋndòò, n̄gh̄e n̄kuu n̄i mò'ò t̄i m̄ə wa ȳi bi naŋsə a mbo Devil bo bì baangel bi aà. ⁴² Nlon m̄ə n̄j̄i i le si yaŋə n̄aa kaa n̄i wa'á m̄iji a mbo m̄ə fá; n̄j̄i n̄k̄i i k̄a n̄yaŋə n̄aa, kaa n̄i ki'ĩ ayoo ȳi nò a mbo m̄ə fá. ⁴³ M̄ə le mb̄ə n̄ḡi kaa n̄i ki'ĩ gha kw̄erè; m̄ə tswé n̄swèrè n̄swèrè kaa n̄i wa'á àtsè'è a nu m̄ə w̄e'è. M̄ə ghòò kaa n̄i ki'ĩ n̄ghòò na lèntè. M̄ə tswé a ndátsaŋ, kaa n̄i ki'ĩ gha ghantè.' ⁴⁴ Tá bo ki mbetə yi m̄ə, 'M̄m̄à'amb̄i, b̄i'ĩ le nyə gho aa fə, n̄j̄i i yaŋə noo, k̄ə n̄j̄i n̄k̄i i yaŋə noo, k̄ə ò k̄i m̄b̄ə n̄ḡi, k̄ə ò k̄i n̄tswe n̄swèrè n̄swèrè, k̄ə n̄k̄i n̄ghòò, k̄ə n̄ki n̄tswe a ndátsaŋ kaa b̄i'ĩ ki'ĩ annù tsu a nu wò ghìrè aa ε?' ⁴⁵ Boŋ à ka kwi'i a mbo bo m̄ə, 'M̄ə swòŋ a mbo bù tsi'ĩ annù n̄ikoŋ m̄ə, àjàŋə m̄ə n̄i le n̄ki'i a nu ghùl̄a ȳi mò'ò ȳi à k̄ə'ə nsigə nlwi'isə aa ghìrè aa, kaa n̄i le n̄ki'i aa a nu m̄ə ki n̄ghìrè.' ⁴⁶ Tá bo tigə nlo n̄gh̄e, n̄gh̄e n̄kuu a n̄i n̄jo t̄i m̄ə ya. Tá b̄ə b̄ii m̄ə ànnù yaa a tsinə aa tá bo baŋnə n̄kuu a m̄m̄ n̄tswènt̄i ȳi i lw̄i'i n̄ikoŋə aà."

26

Ajàŋ ȳi m̄ə bi le ntaŋ ànnù atu Yesu aà
(Mk. 14.1-2; Lk. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Yesu à m̄aŋsə m̄ə a nd̄i'ĩ ìnnù ma j̄u, n̄swòŋə a mb̄o n̄ḡaŋyèḡənnù ji m̄ə, "N̄i zi m̄ə ² n̄jw̄i Passa i tswe aa a n̄j̄m̄ n̄jwi ji baà. Bi ka fa Mu N̄u, tá bì logə n̄gh̄e n̄kwèèntè a ati b̄aŋn̄əb̄aŋn̄ə."

³ Maà nòò, b̄i'ĩ bi n̄ḡaŋm̄à'a Nw̄i, a b̄ò'ò n̄i b̄it̄a bi ala'a bo le mb̄òontè a n̄tò'ò n̄ḡaŋm̄à'anwi ȳi n̄wè m̄ə bi le si t̄wòŋə n̄i Kaifas aa, ⁴ a n̄taŋə a ajaŋ m̄ə bo ka n̄e'esə t̄swa Yesu gh̄e zwitə aà. ⁵ L̄a bo le n̄swòŋ m̄ə, "A boŋ m̄ə tá b̄i'inè tsuu ma yuà ànnù f̄a n̄jw̄i Passa gh̄rè nlon m̄ə mb̄ə b̄i'inè t̄swa yi boŋ fikòrè ka f̄e'è a tit̄i b̄ə i bùurə idigə."

Ajaŋ ȳi m̄ə m̄aŋgyè ȳi mò'ò à le n̄yò'ò Yesu n̄i m̄ighurə aà
(Mk. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Yesu à le n̄tswe a Bethany a nda Simon ȳi m̄ə à l̄e m̄b̄ə n̄k̄ik̄wen aa n̄ka ji, ⁷ m̄aŋgyè ȳi mò'ò a z̄i ghu mb̄èè, n̄i m̄ighurə m̄i l̄umtè mi ant̄indùu m̄i siḡinè n̄i n̄ts̄iŋ n̄ḡò'ò alabasta. A z̄i m̄ə aa, n̄lògè m̄ighurè mya n̄tswèntè n̄yò'ò atu Yesu ghu. ⁸ N̄ḡaŋyèḡənnù Yesu bo yə, m̄int̄oŋ myaa mi lw̄i, bo betə m̄ə, "A n̄aŋsə n̄ta n̄ḡi'i n̄i m̄ighurə mù laà aa a ya?" ⁹ Nlon m̄ə mb̄ə bì logè m̄ighurə mà mù m̄fee n̄i n̄kabə ȳi n̄wè m̄fa a mbo n̄ḡaŋəmfumə aa ε?

¹⁰ Yesu a yu'ù à àjàŋ ȳi m̄ə bo ghàa laà aa, n̄swòŋ a mbo bo m̄ə, "N̄i fa n̄ḡi'i a mbo m̄aŋgyè ghù aa a ya ε? N̄i s̄i zi m̄ə à n̄i ànnù ȳi siḡinè m̄ə à gh̄rè a nu m̄ə aa ε? ¹¹ N̄ḡaŋəmfumə i tswe a tit̄i bù aa b̄inòò b̄itsimè, l̄a kaa m̄ə ka wa'a a tit̄i bu aa a n̄ḡòŋ b̄inòò b̄itsim tswé. ¹² A yò'ò gha n̄i m̄ighurə mù, n̄naŋsə aa n̄u yà m̄boŋ tá nòò n̄twiŋə ghà à ku'u. ¹³ M̄ə swòŋ a mbo bù tsi'ĩ ànnù n̄ŋkoŋ m̄ə, a n̄i n̄ḡòŋ idigə tsim j̄i m̄ə bi ka ȳi ki

swonɔ ɛ nɪ ntɔɔ yɪ nɪsɪgɪnɛ yɪ ghu fàa mbi aa, bi ka yi kii ki swonɔ ɛ nɪ ànnu yuà mè mǎngyè ghuà à ghìrɛ a nu mè aà, ɲwa'atɛ nɪ yi.”

Ajàn yɪi mɛ Judas a lɛ mbii mɛ yu ka fèè Yesu aà
(Mk. 14.10-11; Lk. 22.3-6)

¹⁴ Ma mùu noò ɲu yɪ mò'ɔ a titii ɲgǎnyɛgɛnnu Yesu jya ɲìghúm ntsò baa mɛ bi lɛ si twonɔ ɛ nɪ Judas Iscariot aa, a ghɛɛ a mbɛɛ bìlɪi bi ɲgǎnmà'a Nwɪ ¹⁵ ɲswonɔ a mbo bo mɛ: “Mbɛ mè fee Yesu a mbo bù boɲ nɪ ka fa akɛ a mbo mè aa ɛ?” Bìlɪi bi ɲgǎnmà'a Nwɪ bya bo lòò ìbà'atɛ ɲkabɛ Silva miɲghum mi ntarɛ mfa ghu mbô. ¹⁶ Nlɔgɪnɛ maà noò Judas à lɛ si tigɛ nlɔɔ nɪ mǎnɲi yɪi mɛ mbɛ yu tsyâ ghu mfee Yesu.

Ajàn yɪi mɛ Yesu bo bì ɲgǎnyɛgɛnnu ji lɛ ɲji miɲi mɛ Passa aà
(Mt. 26.17-25; Lk. 22.7-14,21-23; Jn. 13.21-30)

¹⁷ A bɛ a ɲjwi yɪ ntsyà mbii a ɲjwi ɲkurɛ àbaa ti kɔ'ɔ, ɲgǎnyɛgɛnnu Yesu i zɪ mbetɛ ghu mbo mɛ, “O lòɔ mɛ bì naɲsɛ aa yuu adigɛ a mbo wò tá tá ò ji miɲi mi Passa ghu aa ɛ?”

¹⁸ Yesu a kwi'i a mbo bo mɛ, “Nɪ ghɛɛ a mbɛɛ ɲu kɪkyè a mùm àla'a, ɲswonɔ ghu mbo mɛ, ‘Nɲì'innu à swònɔ mɛ noò ghà à kù'ù mɛ. Wa mè ka ji miɲi mi Passa bì'i bì ɲgǎnyɛgɛnnu ja aa a nda wò.’ ”

¹⁹ ɲgǎnyɛgɛnnu Yesu jya i kɪ ɲghɛɛ ɲghìrɛ tsi'i wa ajàn mɛ Yesu à swònɔ aà, ɲnaɲsɛ ɲjoo ɲji Passa jyâ.

²⁰ Nòò ɲkwɛfò à kù'ù mɛ, a tswe a atu atetɛ ɲka ji bo bì ɲgǎnyɛgɛnnu ji jya ɲìghúm ntsò baà. ²¹ Bô kà mɛ aa ɲji, Yesu a swonɔ a mbo bo mɛ, “Mè swònɔ a mbo bù tsi'i annu nɪ ɲkonɔ mɛ, ɲu yɪ mò'ɔ a titii bù à ka ghìrɛ fèè ghâ.”

²² Bo lɛ mburɛ ɲjɛɲnɛ si'i si'i a nyu'u annu ma yu, ɲtigɛ nlɔgɪnɛ ɲka mbetɛ nɪ Yesu yi mò'ɔ, yi mò'ɔ mɛ, “Mmà'àmbi, à nɪ mè aa ɛ?”

²³ Yesu a kwi'i a mbo bo mɛ, “Nù yɪi mɛ bì'i yu ji, a ɲɲɛ nɪ àbô yi bi'iyu a akanɔ yɪ fùùrɛ aa, à ka ghìrɛ fèè ghâ. ²⁴ Là ànnu ma yú a ka yɛ Mu ɲu aa tsi'i à ajàn yɪi mɛ bi ɲwa'anɛ a mùm àɲwà'ànɛ Nwɪ ɲlonɔ ɲgaa yɪ aà. ɲgi'i yɪ ɲswèrɛ ɲswerɛ a nu ɲu yɪi à fèè Mu ɲu aà. Là a lɛ mbaa mbònɔ mɛ tá bì tsee ajàn ɲu ma yú lô burɛ jwe, jwe bɛ.”

²⁵ Judas mɛ a lɛ ntswe nɪ mfèe yi aa, a kɪ mbetɛ yɪi ɲgaa mɛ, “Rabbi, tigɛ kaa ò si aa gha swonɔ aa ɛ?” Yesu a kwi'i ghu mbo mɛ, “O swònɔ mɛ!”

Ntarɛ Mmà'àmbi
(Mk. 14.22-26; Lk. 22.14-20; 1 Kor. 11.23-25)

²⁶ Bo kà maa ɲji, Yesu a logɛ àbaa, mfa mbi'ikɛ a mbo Nwɪ, mbatɛ, mfa a mbô ɲgǎnyɛgɛnnu ji jya, ɲswonɔ mɛ: “Kò ɲkurɛ nɪ; à nɪ ìbɪi nú gha i ghuà.”

²⁷ Mbu ɲtigɛ nlɔgɛ ndônɔ mɪlù'ù, mfa mbi'ikɛ a mbo Nwɪ, mfa a mbo bo, nswonɔ mɛ, “Kò nô nɪ bu bitsimɛ. ²⁸ A nɪ àlɛò nú ya â yuà, àlɛò ɲwàrɛ àkàà yɪi mɛ bi ka saansɛ atu bè bì ghà'àtɛ aà. ²⁹ Mè swònɔ a mbo bù tsi'i annu ɲɲkonɔ mɛ, ɲlɔgɪnɛ tsɪtsònɔ, kaa mè ka yi wa'à mɪlù'ù bù ɲno, nywe'e a ɲjwi yɪi mɛ mè ka yɪ bú no mɪlù'ù mɪ fii bì'inɛ a mùm ànnu nifò Taà ghà a aburɛ aà.”

³⁰ Bo yèè ìkòò, mfe'ɛ ɲkɔ'ɔ ɲghɛɛ a atu nta'a Olive.

Ajàn yɪi mɛ Yesu à lɛ nswonɔ mɛ Peta à ka tuu yi aà
(Mk. 14.27-31; Lk. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³¹ Bo kò'ò mɛ ɲywe'e ghu, Yesu a swonɔ a mbo bo mɛ, “Bù tsi'i bitsimɛ, nɪ ka ghìrɛ mà'àtɛ gha khèkè nɪtugɛ sɪi, ɲlonɔ mɛ a tswe a mùm àɲwà'ànɛ

Nwî mæ, 'Mè ka zwitæ ntsèembi tâ àkàræ mbinjèrê yi tâ à ja'anæ.' ³² Lâ nòò yîi mæ mè ka yî yweenæ ni nìwo aa, mè ka yî tsysá a mbîi bù, i fòò nghèè a Galilea."

³³ Peta swon ghu mbo mæ, "Mbæ bè bitsim tɛ'ɛ ki mà'atè nî ghô mà'atè khè bon kaa mbæ mè wa'à gho mà'atè bê."

³⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, "Mè swon a mbo wò tsi'i ànnù nînkon mæ, tsi'i nîrugè sîi, mbon tâ ànkègè tâ à tɔn bon ò tùu mæ ghâ ñgàà ji tarè."

³⁵ Peta a kwi'i mæ, "A tɛ'ɛ ki bæ bê ànnù nìwo bon mè ka kwo bi'ò; kaa mbæ mè wa'à gho tuù."

Ngányægônùn Yesu jyá tsim bo le ñki nswon tsi'i maa ajànè.

Ajàn yîi mæ Yesu a le ntsà'atè Nwî a Getsemane aà

(Mk. 14.32-42; Lk. 22.39-46)

³⁶ Yesu a bɔ'ɔ ni ngányægônùn ji jya ghèè mæ nywe'e a adigæ yî mò'ɔ yîi mæ bi le si twonè ni Getsemane aa, Yesu a swon a mbo bo mæ, "Nî tswe faà, tâ mè ghæ ntsà'atè Nwî fiî." ³⁷ Yesu à kà mæ aa nghæ aa, nìlògè Peta a bɔ'ɔ ni bɔɔ bi Zebedee bya bi baà. Nû yî i le nìlògìnè ñka mbi'i, nîti yi i luu nî àjønè. ³⁸ Yesu a swon a mbo bo mæ, "Ajønè a luu a nti mæ si'i mburæ mbæ tsi'i a nzwitæ mè; nî tswe faà, nîtswe nîkirè bi'inè."

³⁹ A mà'atè waa, nghentæ a mbîi, ñwo nnøn a nsye a kuu kuu, ntsa'atè Nwî nswon mæ, "Taà ghà, mbæ mânji a tswe ghu, O ghirè mæ tâ ndôn ñgi'i yuà i tsysá. Lâ mæ kòn aa nghirè annù yîi mæ o lòò aà, kaa wa'á bê ànnù yîi mæ mè lòò aa bê."

⁴⁰ A biinè mbîi nghèè a mbæ ngányægônùn ji jya nyæ bo bitsim bwîi. A twontè Peta mbetæ ghu mbo mæ, "Mbæ nî wa'à nîkèrè bi'inè a ni àbàntè noò yî fùurè tswé aa ɛ? ⁴¹ Nî ka ntswe nîkèrè ntsa'atè nî Nwî ta wa'á a ñkirè Satan lô ñwo; mè zi mæ nti ghuu i lòò nghirè ànnù yîi a ku'unæ aà, lá nnyánú yùu i bánè mboræ."

⁴² Yesu a mà'atè waa, mbu nghèè ntsa'atè Nwî mæ, "Taà ghà, mbæ a bæ yîi mæ mânji kaa à si ghu tswé a ñkwèrè ndôn ñgi'i yu a mbo mè, tá tâ mè tsuu no, O tigè nghirè bê ànnù yîi mæ o lòò aà." ⁴³ A bú mbîi nghèè, nyæ ngányægônùn ji jya i burè ki bwii tsi'i bwîi, nlon mæ filo le nluu a mi'i bo aà.

⁴⁴ A mà'atè waa mbu nghèè ntsa'atè a Nwî a nî ñgàà yîi mæ i ywe'e ji tarè aa, mbu nswon tsi'i ànnù ya yîi mæ a le mfòò nswon a mbîi aà ghu mbô. ⁴⁵ A mànşè mæ, mbu mbîi wa a mbæ ngányægônùn ji jya, nswon a mbo bo mæ, "Nî buræ ka ki bwii tsi'i bwîi, mmiintè nî ghuu aa ɛ? Wa nòò à tigè a abò; bi fèè mæ Mu Nù a mbo bè bí bí. ⁴⁶ Biinè nî tâ bi'inè ghæ, wa nù yîi mæ à fèè gha aa, à zî mæ."

Ajàn yîi mæ bi le ntsa'atè Yesu aà

(Mk. 14.43-52; Lk. 22.47-53; Jn. 18.3-12)

⁴⁷ Yesu à kà mæ aa nghaa laà, kaa mburæ ti mànşè, Judas, nù yî mò'ɔ wa a titi ngányægônùn Yesu jya nighum ntsò baa, a burè nzi bo bi nncò bê yî ghà'atè mæ bilii bi nganjmà'a Nwi nî nganjdi'i nònsè bo bi bita bi ala'a bo le ntoo. Bo le ntugitè nwi ntsò ni mibu'ù. ⁴⁸ Judas, yîi mæ à le mfèè yi aa, à le mfa alensè a mbo bo mæ, "Nù yîi mæ mè ka ghæ non mighègê mi aa, bon à ni ghu; nî banè yi."

⁴⁹ A zî mæ, mburæ ntsinè nghæ a mbæ Yesu, nnon mighègê mi, nswon ghu mbo mæ, "Rabbi, mæ tsà'atè nî ghô."

⁵⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Nsû ghà, ghìrə annù yî mē ò tswe nî ñghìrə aà.” Bè bya mə bo bì Judas le nzî aa, bo tigè m̀baɲnə Yesu. ⁵¹ Bo b̀aɲnə mē yî aa, ñgànyègənnù yî wa yî mò'ɔ a tso'ɔ munwi yî ñkwyè atòɲnə abù'u ñgàɲmà'a Nwî yî ñwè ghu nlo'osə. ⁵² Yesu a swon ghu mbo mə, “Ninɔ munwi ghò wa fu a mba'à, ñlon mə nù yî mē à sònə munwi a mba'a aa, a ka yî kii kwo aa tsi'i nìwo ni munwi. ⁵³ O sî zi mə mbə mē betè Taà ghà a tsyàsè nda bîmànɔɲ bi baangel bii mə bì tsyatə ntsù'ù nighùm ntsò baà aa, tsi'i tsìtsòn tâ bì zi ñkwetə gha aa ε? ⁵⁴ Mbə mē ghìrə ma mùu ajaɲ bon kaa ànnù yî mē àɲwà'ànə Nwî a swon aa, kaa a ka wa'à nî ànnù nîkon fè'è.”

⁵⁵ Yesu à ghàa mē laa aa, m̀bən mbetə nòò bē bya mə, “Nî zi nî nwi ntsò a b̀'ɔ ni m̀bu'u aa a ntswa mē tsò nî zi a m̀baɲnə àɲgàmighee aa ε? Tigè mē kî si tswe bi'inə a Ndâma'anwî aa a njwi njwi ndî'î ni ghuu, kaa nî wa'à gha tswa aa a ya aa ε? ⁵⁶ Lá ìnnù ma jù tsim i fè'ε aa, a nlwensə ñghàa nî mē ñgàɲntoo Nwî i le ɲwà'ànə aà.”

Ñgànyègənnù Yesu jyà tsim i tigè m̀ma'atə yi ñkhəkə waa.

*Ajàɲ yî mē ñgàɲndasa'a le ntsɔ'ɔtə isa'a Yesu aà
(Mk. 14.53-65; Lk. 22.54-55,63-71; Jn. 18.13-14,19-24)*

⁵⁷ Bè bya mə bì le ntswa Yesu aa le ntigə nlogə yi ñghèe ni ghu a nda Kaifas, ñgàɲmà'a Nwî yî ñwè, a adigə yî mē ñgàɲdî'i nònɔsè ni bità bi ala'a le ñghotə ghu aà. ⁵⁸ Peta à le si tigə nyonə a njim, n̄təə nii ni a sà'a agha'à. A yòn mē nywe'e a ndugə Kaifas laa, ñkuu ntswe a nsàɲàbèè bo bì ñgàɲmbè ñdàmà'anwî a nyə ànnù yî mē bì ka ghìrə a nu Yesu aà. ⁵⁹ Bìlî bì ñgàɲmà'a Nwî bo bì ñgàɲndasa'a le si lɔɔ ni m̀anji yî mē mbə bē swon ìbàɲnənnù a atu Yeesò tâ bo tsya ghu nzwitə yi. ⁶⁰ Lá kaa wa'à yê, ka mē b̄yɔfə bi abàɲnənnù bî ghà'atə le mfè'è n̄tswee ìbàɲnənnù ghu atu aà. Ñgàɲabaɲnənnù jya jî mò'ɔ ji baa i fè'è n̄təə nswon mə: ⁶¹ “Mbà ghulà à le nswon mə yu tswe nî àdà'à a nsà'a ñdàmà'anwî i b̄ ghùrə fu a njim njwi ji tarè.”

⁶² Ñgàɲmà'a Nwî yî ñwè a b̄inè n̄təə mbetə Yesu mə, “O si nî ànnù yî tsu a kwi'i tswé? O swon mə akə nî ìnnù jù mē bì swonə a atu wò aa ε?” ⁶³ Yesu a təə kaa wa'à yi kwè'è. Kaifas a b̄u n̄swon ghu mbo mə, “Kàa nî ñkùm Nwî yî à tswe n̄təə aa mə o swon aa tsi'i ànnù nîkon mə ò nî Ayo'ò Nwî wa mə à ni Mu Nwî aa le?”

⁶⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “O swon mē. A ñghèe ghu, mē swon a mbo bù mə, ñloginə tsìtsòn, n̄ ka yə Mu Nù tâ à tswe a mbèè n̄kwèe Nwî yî mē à tswe nî m̀dà'à aa ni mà'à, ñlo a aburə nsigə ni a mùm m̀bà'à.”

⁶⁵ A kwî'î mē laa, ñgàɲmà'a Nwî yî ñwè wa a satè ìtsè'ê ji, n̄swon mə, “A b̀gìtə Nwî! Nî yù'ú àjàɲ yî mē à b̀gìtə Nwî aà. B̄'inə bù ñlɔɔ nî b̄yɔfə aa, a ya aa ε? ⁶⁶ Kè nî wà'atə mə akə le?”

Bo bitsim bo kwi'i mə, “A ku'unə mə tâ à kwo.”

⁶⁷ Bo swon mē laa aa, ñloginə ntigə tsee m̀twyè ghu nsi, ñghɔɔ nii, b̄i mò'ɔ bì fèè nii, mbetə nii ni mə: ⁶⁸ “Tsò mə ò swon mə ò ni Ayo'ò Nwî aa, twi ñù yî mē à fèe gho aà.”

*Ajàɲ yî mē Peta à le ntuu Yesu aà
(Mk. 14.66-72; Lk. 22.56-62; Jn. 18.15-18,25-27)*

⁶⁹ Maa noò Peta a tswè wa nsàɲàbèè. Ñgàɲàfà'a Kaifas yî m̀anɲyè yî mò'ɔ a zî nyə yi, mbetə yi mə: “Tigè ò ghìrə m̀baa ñkî ntswe bu Yesu mu baGalilea wa aa ε?”

⁷⁰ Peta a tuu a nsi mi'i bo bitsim, nswon mæ, "Kaa mæ sɪ annu yɪ mæ o swon aa zɪ." ⁷¹ Peta à ghàà mē mùu ajàn aa, mɛ'è ñghɛɛ a ntsùbù'ù. A fɛ'è mē, ñgànàfà'à yɪ mǎngyè yɪ dàn a bú ñyè yi, nswon a mbo bè bya mæ bo bo le ntə aa mæ, "Nù ghulà à ghìrə ntswe bo Yesu mu Naaserə wá."

⁷² Peta a ku'usè ntuu, ñkaa nswon mæ, "Kaa mæ sɪ ñù ma wɪ zɪ."

⁷³ Mu fɪbàntə à bù mē ñghèə ki bə, bè bya mæ bo bì Peta le ntə aa, bú nswon ghu mbo mæ, "O lòò aà nswon mæ kaa ò si ñgànɔgənnu Yesu yɪ mò'ɔ bə? Mǎnjɪ yɪ mæ o ghàà ghu aa, a dɪ'ɪ mæ bu Yesu lo aa adìgè yɪ fùurè."

⁷⁴ Peta a logìnè ñtigə ñkaa nswonə ni mæ, "Kaa mæ sɪ ñù yɪ zɪ. Bɛɛ a bə yɪ mæ mæ swonə aa àbǎñnənnu, Nwɪ nɪñ ndòò a atu mæ."

Tsi'ɪ maa noò ànkəgè a tɔñ. ⁷⁵ Ànkəgè wá à tɔñ mē, Peta a wa'atè ànnu ya yɪ mæ Yesu à ghìrə nswon ghu mbo aa mæ, "Mbɔñ tá ànkəgè à tɔñ, le bɔñ ò tùu mē ghá ñgàà ji tarè". A wà'atè mē, mɛ'è ñghèè ñyè'ə tsi'ɪ a mbè ànnu.

27

Ajàn yɪ mæ bì le ñghèè ni Yesu a nsi Pilato aà.

(Mk. 15.1; Lk. 23.1-3; Jn. 18.28-32)

¹ Abèè fù'ù mē, bìlɪ bì ñgǎñmà'a Nwɪ bitsim a bò'ɔ ni bità bì ala'a bitsim bo boontə a ntantə ajàn yɪ mæ bo ka zwitə Yesu aà. ² Bò tantə mē mǎnsə, ñkwerə mbô mi Yesu, ñlogə yi ñghɛɛ mfa a mbo Pilato, mæ à le mbə Gúmnàà aà.

A ajàn yɪ mæ Judas à le ñkwo aà

³ Judas mæ à le mfèè Yesu aa, à yè mæ ajàn yɪ mæ bì swon mæ bi ka zwitə Yesu aà, ñtɪ yi i sa'à yi, a logè ibàtə ñkabə silva jya mighum mi ntarə ñghèè mfa fu a mbo bìlɪ bì ñgǎñmà'a Nwɪ a bò'ɔ ni bità bì ala'a, nswon a mbo bo mæ, ⁴ "Mè ghìrə ibɪ ñlon mæ mè fèè ñù tighè mæ à ghìrə ànnu yɪ bì yɪ tsu aà!" Bo kwi'ɪ ghu mbo mæ, "Ma ya a yè yi aa ni àkè? A ka zi wó zi annu yɪ mæ ò ka ghìrə ni yu aà."

⁵ Judas a ma'à ñkabə ya a múm ndámà'anwɪ, mɛ'è ñghèè ñlɔñ.

⁶ Bìlɪ bì ñgǎñmà'a Nwɪ bya bì bwèè ñkabə ya nswon mæ, "Nòñsə yɪ'inè à dɪ'ɪ mæ kaa à sɪ ku'unè mæ tá bì ləə ajànə ñkabə ma yú a múm àbàa ñkabè ndánwɪ ñlon mæ à ñ ñkabè àləə aà." ⁷ Bo swon mē laà aa, ntswe a nsyè ñghàànə, ñlogə ñkabə ya ñghèè ñyuu adìgə ñù mbòò bantòò ghu, tá bì ka ntwinə ñ bìgɪ ghu. ⁸ Nzi nywe'e sii, bì twonə adìgə mayú aa ni Adìgə Aləə.

⁹ Ma yú ànnu a kɪ mɛ'è mbòontə ñ ànnu yɪ mæ ñgànntoò Nwi Jeremiah à le nswon aà, mæ, "Bì le ñlogə ibàtə ñkabə silva jya mighum mi ntarə mæ bɔò bì baIsrael le ntañ mæ bì ka yi tu a atu yu ma wa aa, ¹⁰ ñghèè ñyuu adìgə ñù mbòò bantòò ghu, tsi'ɪ a ajàn yɪ mæ Mmà'àmbɪ à le nswonə a mbo mæ aà."

Pilato à betə ñnnu a mbo Yesu

¹¹ Bìlɪ bì ñgǎñmà'a Nwɪ bya ni bì bità bì ala'a bya bo tigè ñlogə Yesu ñghɛɛ ni ghu a nsi Gúmnàà. Gúmnàà a betə yi mæ, "O bə aa mɛ'è baYuda aa ɛ?" Yesu a kwi'ɪ mæ, "O swon mē!" ¹² Bìlɪ bì ñgǎñmà'a Nwɪ a bò'ɔ ni bità bì ala'a bo le ññ ñnnu a nu Yesu a nsi Pilato. La Yesu a na'à waa bitsim.

¹³ Pilato a tigè m̄betə ghu mbo mə, “O si ndùu innù jù mə bi swonə ni mə ò ghìrə aa yu'u?”

¹⁴ Annù a le mburə ntsya Gúmnaà tsi'í tsyà a nyə mə kaa Yesu à le n̄wa'à ànnù yí tsu burə n̄kwikwi'i bə aà.

A jàn yii mə bi le ntsərè mə bi zwitə Yesu aà
(Mk. 15.2-5; Lk. 23.13-25; Jn. 18.28-38)

¹⁵ A le mbə n̄nsə Gúmnaà mə a yi mbə njwí Passa aa a fi'isè n̄gànàtsan yí m̄fùurè yii mə bə le n̄kòŋ aa mfa a mbo bo. ¹⁶ Ma mùu noò n̄gànàtsan yí mò'ò à le ntswe a atsàn mə bə bí ghà'àtə bi le nzi yi, bi twonə nii ni Barabas. ¹⁷ Nnòò bə bya bi ghòtə mē aa, Pilato a betə waa mə, “Nì k̄ŋ mə tá mē fi'isə aa wò mfa a mbo bù, Barabas kè Yesu mə bi twonə ni Ayo'ò Nwí aa le?” ¹⁸ Pilato à le mbetə ma mùu ajàn aa, nlon mə à le nzi mə á le n̄ghìrə àghè'ənə mə tá baYuda tswa Yesu n̄zi mfa ghu mbo aà.

¹⁹ Pilato à tswè mē a aləŋə nsa'a m̄sa'a, n̄gwē yí a toò n̄k̄i ghu nu mə, “Sì'i mbô mo wa a nu n̄wâ, nlon mə kaa à s̄ annù yí tsu f̄ansə aà. Mē swonə laà aa nlon mə n̄jèè yí m̄bì ì ghìrə nle gha s̄i a n̄gaa yu.”

²⁰ Lâ bìlì bi n̄gǎnmà'a Nwí a bò'ò ni bita bi ala'a bi totə bə bya mə tá bi betə Pilato tá fi'isə Barabas tá tá bi ban̄nə nzwitə Yesu. ²¹ Gúmnaà a bù n̄ku'usə mbetə waa mə, “A tit̄i bə buà bi baa, nì lòo mə tá mē ma'atə aa ghū?” Bo kwi'i bitsim mə, tá bi fi'isə Barabas.

²² Pilato a bù mbetə waa mə, “Nì lòo mə tá mē tigə n̄ghìrə aa mə akə ni Yesu ghū mə bi twonə ni Ayo'ò Nwí aa ε?” Bo t̄ŋnə n̄swonə mə, “Ta bi kweentə yí a ati b̄n̄nəb̄n̄nə.”

²³ Pilato betə mə, “Nì lòo mə bi kweentə yi aa a ya? Annù yí bi yii mə à bù'ù aa à n̄i àkè aa ε?” Lâ bo bù n̄ku'usə nt̄ŋnə ghaa bə nì m̄it̄i n̄swonə mə tá bi gh̄ε n̄kwèentə Yesu.

²⁴ Pilato à le nyə mə yu ghènsə aa nòò yí, n̄ki nzi mə yu bə ghèè n̄i m̄b̄i bon̄ f̄ik̄rè f̄i ka fè'è. N̄swonə bi z̄i n̄i n̄k̄i, a si'í m̄bô mi ghu a nsi bə bitsim, n̄swonə mə, “Kaa àbô ya kaa a si a ni àləə nu n̄wâ ghū mə ni lòo a nsaansə aa tswè. A annù yii mə ni lòo a n̄ghìrə aa, a zi tsi'í bù.”

²⁵ Bə bitsim bi kwi'i mə, “ŋ̄ŋə, tá àləə nú yi tá kuu a atu b̄i'í bo bi a atu b̄òò bi'i.”

²⁶ Pilato a fi'isə Barabas m̄fa a mbo bo, n̄ghìrə bi gh̄òò Yesu, a fâ yi mə tá bi tigə n̄logə n̄ghèè n̄kweentə a ati b̄n̄nəb̄n̄nə.

Ajàn yii mə bìsogyè le si wyè n̄i Yesu aà.
(Mk. 15.16-20; Jn. 19.2-3)

²⁷ Bìsogyè bi Pilato tigə n̄logə Yesu n̄kuu n̄gh̄ε ni ghu a mùm nt̄'ò Gúmnaà (mə bi le si twonə ni Praetorium aà), n̄twonə bìsogyè bitsim bi z̄i n̄ghotə ghu nsí. ²⁸ Bo t̄s̄'otè itsè'è ji, n̄l̄o atsè'è yí ghè'è boò n̄w̄ε'ε ghu n̄i. ²⁹ Bi wè'è mē, n̄l̄o m̄indigə mi n̄j̄ŋ n̄j̄ŋ mba'a t̄s̄'at̄'etu nifò n̄sosə ghu atú. N̄ki mfa n̄k̄iŋkà'à ghu abo yí m̄à'à. N̄tigə n̄w̄yε nii nsiḡitə n̄w̄o ghu nsi n̄swonə ni mə, “O l̄ε l̄ε! Mfò baYuda à k̄i kwèè! A kwèè!” ³⁰ Bo le si k̄i ntsee ni m̄it̄w̄yε ghu nu, n̄k̄i n̄gh̄o n̄i àtú yi n̄i n̄k̄iŋkà'à yá. ³¹ Bìsogyè bya bi n̄ansə mē n̄w̄yε yi laà aa, nt̄s̄'ò atsè'è yí bagitə ya ghu nu, m̄bu n̄w̄ε'ε j̄i itsè'è j̄ya fu ghu nu, n̄tigə n̄logə yi mə bo gh̄ε kwèentə a ati b̄n̄nəb̄n̄nə.

Ajàn yii mə bi le n̄kwèentə Yesu a ati b̄n̄nəb̄n̄nə aà
(Mk. 15.21-32; Lk. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³² Bo kà mə aa n̄ghɛɛ a m̄an̄j̄i, n̄yə n̄j̄u baCerene ȳi m̄o'ɔ, ìk̄ũm ȳi i bə Simon, n̄tswa ȳi ni àdà'à mə tâ à be'e ati b̄an̄nəb̄an̄nə Yesu ȳa. ³³ Bo ghèè m̄ə n̄ywe'e wa adigə ȳi bi le si twon̄ ni Golgota aa, (n̄ji'ì ìk̄ũm ma gh̄ú i bə mə, àdigə akwɛɛ atu n̄j̄u) ³⁴ n̄lɔɔ m̄ilù'ù m̄ii bi le m̄forinə n̄i àfù ȳi bi twon̄ ni gall aa m̄fa ghu mbo mə tâ no. Yesu a ywe'etè n̄tuu ȳi a nnô.

³⁵ B̄isogyè bya kwèentè ȳi a ati b̄an̄nəb̄an̄nə, n̄mma'a ib̄irè a nyə bè b̄ii mə bi ka ji itsè'è ji jyâ. ³⁶ Bi gh̄irè m̄ə laa aa, n̄tswe n̄syɛ ntigə m̄be nii. ³⁷ Bi le n̄jwà'ànə annù ȳi mə à le n̄gh̄irè bi n̄in̄ isa'a ghu nu aa m̄bɛɛ wa ati b̄an̄nəb̄an̄nə ghu atu mə, “A ni Yesu, Mfò bàYuda à ghuà mə.” Ma ȳu a di'ì ni ànnù ȳi mə à le n̄gh̄irè bi kwèentè ȳi aà. ³⁸ Bi le n̄ki n̄kweentə b̄iyərə bi baa bo bi Yesu, n̄kweentə ȳi m̄fùurè ghu m̄bèè a abo mà'à, n̄ki tigə n̄kweentə ȳi m̄o'ɔ ghu m̄bèè a abò n̄kwàbè.

³⁹ B̄itsyà bi m̄an̄j̄i bi le si wyè n̄i Yesu n̄tsigə n̄i ìt̄u jyaa n̄swon̄ ni ghu mbo mə, ⁴⁰ “Wò ȳi mə ò le n̄swon̄ mə ò ka sà'a ndàmà'anw̄i i bú b̄oo fu a j̄im n̄jwi ji tarə aa, yweensə itu ib̄in̄ú gh̄o lâ. M̄bə a bə annù n̄in̄kon̄ mə ò ni Mu Nw̄i, ò sigə la fya atu ati b̄an̄nəb̄an̄nə b̄i'ì yê.”

⁴¹ B̄il̄i bi n̄ḡan̄mà'a Nw̄i, bo bi n̄ḡan̄di'ì n̄on̄sə ni bità bi ala'a bo le n̄k̄ii n̄wyɛ n̄i Yesu tsi'ì mùu ajàn̄ mə, ⁴² “A le si yweensə badàn̄, tâ wa'à ib̄ii n̄u ȳi yumbon̄ ts̄its̄on̄ yweensə la tâ b̄i'inè yə. A ni yu ȳi mə à ni Mfò baIsrael aà. Tâ à sigə la fii atu ati b̄an̄nəb̄an̄nə bon̄ b̄i'inè ka bii annù ȳi. ⁴³ A le n̄n̄in̄ n̄tswént̄i ȳi n̄tsim a mbo Nw̄i; tâ Nw̄i à wa'à ȳi ts̄its̄on̄ z̄i n̄kwetə la, mə m̄bə a k̄on̄ ȳi. A le m̄baa tɛ'è wa'à swon̄ ni mə yu ni Mu Nw̄i aa ɛ?”

⁴⁴ B̄iyərə bya mə bi le n̄kwèentè waa bo aa, bo le si k̄ii m̄bègitə n̄i Yesu tsi'ì mùu ajàn̄.

Ajàn̄ ȳi mə Yesu à le n̄kwo aà

(Mk. 14.33-41; Lk. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵ Ìtugə i le m̄fii n̄kusə ala'à ts̄im, n̄lɔginə ni n̄òò n̄si'ì n̄òò n̄ghɛɛ nywe'e ni n̄òò nyəñ n̄òò. ⁴⁶ N̄òò nyəñ n̄òò à kà mə aa n̄ku'u, Yesu t̄on̄nə nyə'ə n̄swon̄ mə, “Eli, Eli, lama sabachthani?” Ma la a bə mə, “Nw̄in̄ḡon̄ ghà, Nw̄in̄ḡon̄ ghà, ò mè'e gha aa a ya aa ɛ?”

⁴⁷ Bè bya b̄i m̄o'ɔ mə bi le n̄təontə maa adigə aa bi yu'u n̄swon̄ mə “N̄u gh̄ú a twon̄ aa Elijah.” ⁴⁸ N̄u ȳi m̄o'ɔ a t̄it̄i bo a burə n̄ghɛɛ n̄lòò k̄ũntsa n̄tsu ni m̄ilù'ù m̄i tsè'è, n̄sɔ'ɔnə a n̄i n̄k̄in̄kà'à, n̄kɔ'ɔsə m̄fa mə tâ Yesu à no.

⁴⁹ Là bi m̄o'ɔ bi swon̄ mə “yu'utə tâ b̄i'inè yə mə Elijah à ka zi kwetə ȳi le.”

⁵⁰ Yesu a bú n̄ku'usə n̄n̄entə n̄j̄i ȳi n̄yə'ə m̄burə n̄tsii.

⁵¹ Maa noò, àtsè'è ya ȳi mə a le n̄kwàsə m̄úm n̄dàmà'anw̄i aa, a le m̄bò'onə a t̄it̄i, n̄lɔginə a ndəñ n̄sigə nywe'e a n̄syê, ìd̄igè i ts̄igənə, ìl̄ansənḡò'ò i ba'àkè. ⁵² M̄isyè mi n̄a'akè bè bi Nw̄i b̄i ghà'àtə mə bi leè n̄kwokə aa, bi b̄in̄nè niwô. ⁵³ Bè ma bú bi le m̄fè'èkè a m̄isyè, n̄k̄uu n̄ghɛɛ wa m̄úm ala'a ȳi làà, bè b̄i ghà'àtə bi yê waa a n̄òò ȳi mə Yesu à le nyweenə niwo aà.

⁵⁴ Atu b̄isogyè ya bo bi b̄isogyè bya b̄itsim mə bo le n̄tswe m̄be n̄i Yesu aa, b̄o yè m̄ə a ajàn̄ ȳi mə n̄syê i ts̄iginə aa, a b̄ò'ɔ ni ìnnù ts̄im j̄ii mə i le m̄fè'è aa, n̄b̄o'ɔ ni tswâ waa, bo swon̄ mə, “Tsi'ì ànnù n̄in̄kon̄, n̄u ghuà à bə aa Mu Nw̄i.”

⁵⁵ B̄an̄gyè b̄i ghà'àtə bi le tswe ghu, n̄təə a sà'a agha'a, n̄l̄i. A le m̄bə b̄an̄gyè ma bú mə bi le n̄lò a Galilea n̄yon̄ n̄i Yesu, n̄kwetə nii aà. ⁵⁶ A

titiì bångyè ma bù, Mary Magdalene, Mary òdè bì Jems ni Joseph, a bò'ò ni òdè bì bɔɔ bi Zebedee, bo le ntswe ghu.

Ajàn yìi mæ bi le ntwiŋə Yesu aà
(Mt. 27.57-61; Lk. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Nòò ñkwé'fò à kù'ù mē, ñgàŋkabə yì mɔ'ò, mæ à le nlo a ala'a Arimathea, bi twonə ni Joseph, ñki mbə ñgànyəgənnù Yesu yì mò'ò aa, a zì ⁵⁸ ñghɛɛ a mbɛɛ Pilato a mbetə aku Yesu ya mæ yu lògè i ghɛɛ twiŋə. Pilato a fâ àdà'à mæ tâ bì fa ghu mbô. ⁵⁹ Joseph a tigè ñghɛɛ nlògə aku Yesu ya nlim nì àtsə'è yì fù'ù yì sigìnè yì fii, ⁶⁰ ñghɛɛ niŋ a mum nìsyè ni nì fii nìi mæ à le nton a mùm àlànşəŋgò'ò aà. A niŋ mæ aa, ntiì alànşəŋgò'ò yì mɔ'ò ntsetə ntsù nìsyè nya ghu, ñtigè nlo ñghèè yi. ⁶¹ Mary Magdalene ni Mary yì mò'ò wa bo le nzi ntswe nlii ni nìsyè nyá.

Ajàn yìi mæ bi le si be nìsyè ni Yesu aà

⁶² Njwì ñnànşé ñjoo njwìŋgòŋ ya ì tsyà mē, àbèè a fu'u, bìlii bi ñgàŋmà'a Nwì a bò'ò ni baFarisai bo ghotè ñghɛɛ nyə Pilato, ⁶³ ñswon ghu mbo mæ, “Taà, bì'ì wa'atə mæ nòò wa yìi mæ ñgàŋmbwe'esə wa, mæ à kì swon mæ yu ni Mfò baIsrael à kì burə aa, à kì swon mæ yu ka bìnnè niwo a njim njwi ji tarè. ⁶⁴ Bì'ì zi aa a nswon a mbo wò mæ tâ ò too bē tâ bì ghɛɛ ŋka mbe nìsyè nya a atú njwi ji tarè. Bì'ì swon laà aa nlon mæ bì'ì bɔ'ò mæ ñgànyəgənnù ji jya i ka zì yèrə akú yi ya ghèè ni yu i bāŋnə tigə swon a mbo bè mæ à ywèènnè mē niwô. Mbə bo ghìrə ma mùu ajàn bon àbāŋnənnù ma yû a ka bāŋnə bì'ì tsyàtə yi ntsyambii yá.” ⁶⁵ Pilato a swon a mbo bo mæ, “Nì lògè bìsogyè tá bì ghɛɛ ŋka mbe nìsyè nyá.” ⁶⁶ Bo fɛ'è ñghɛɛ nsintə nìsyè nya ni mànji yìi mæ mbə bi ŋa'a, bi zì, ñki nləə bìsogyè mæ tâ bì ka mbe.

28

Ajàn yìi mæ Yesu à le nyweenə ni niwo aà
(Mt. 28.1-8; Lk. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Njwìŋgòŋ ya ì tsyà mē, àbèè fu'u, a bə tsi'ì a tìtugə tìtugə a njwì yì ntsyambii a mùm ŋyà, Mary Magdalene, a bò'ò ni Mary yì mò'ò wa bo le mfè'è ñghɛɛ a lèntə nìsyè ni Yesu nyá. ² Nsyè ì le ntsigìnè tsi'ì nitiì, angel Nwì a lô a aburə nsigə ntiì ŋgò'ò ya mæ bi le ntsetə nìsyè ni Yesu nya ni yù aa nlò'òsè, ñkò'ò ntswe ghu atú. ³ Nsi yi i le si ñwàŋkè tsò mbəŋ yì ñwà'akè, ìtsə'è ji i fu'ù tsi'ì fù'ù mæ buu. ⁴ Nìbɔ'ò ni le ntswa bìsogyè bya mæ bi le si be nìsyè nya aa, bo tigè ntsigìnə, mbəŋ ntigə tsò bìku bi bē.

⁵ Angel wa a swon a mbo bångyè bya mæ, “Nì tsuu kì bɔ'ò. Mè zi mæ ni lòò aa Yesu mæ bi kì kwèèntə yi atu ati bāŋnəbāŋnə aà. ⁶ Wa kaa à sì faà mæ tswé. A bìnnè mē a niwo tsi'ì wa ajàn mæ à le nswon aà. Nì zi nyə adigə yìi mæ à kì nŋŋ ghu aà. ⁷ Nì wāŋsə ñghèè ñswon a mbo ñgànyəgənnù ji mæ wa à bìnnè mē niwô. A tsyà mæ a mbii bo ñghɛɛ ni a Galilea. Bo bə ghèè bon bo ka tigə yə yi ghu. Nì ka ŋwa'atə ni ànnù ma yû mæ mè swon a mbo bù aà.”

⁸ Mintii mi bångyè bya mi le nluu ni nìdorè, nìbɔ'ò ni kì ntswa waa, bo fɛ'è ñtigə ñkhə ghèè a ñkè'ènnə a mbo ñgànyəgənnù Yesu jya.

⁹ Yesu yumbəŋ a zì mbo bångyè bya, ntsà'atə waa. Bo zì ñwo ghu nsi, ntswa mìkòrə mi mmii yi. ¹⁰ Yesu a swon a mbo bo mæ, “Nì tsee kì bɔ'ò. Nì ghɛɛ nswon a mbo bɔɔ bi maà ba mæ tâ bo ghɛɛ a ala'a Galilea tâ bì'ibo boontə ghu.”

Ajàn yïi mə baYuda bi le ntsweε àbàṅṅənnù ñlonṅ annũ nyweenə Yesu ni nìwo aà

¹¹ Bàngyè bya bi kà mə aa ṅghεε laa, bìsogyè bya bĩ mɔ'ɔ bi kî ñlo ṅkuu ṅghεε a mûm àla'a a ṅkè'ènə ìnnù jyâ tsim jïi mə i fe'ε aa, a mbo bìlìi bi ṅgǎṅmà'a Nwĩ. ¹² Bìlìi bi ṅgǎṅmà'a Nwĩ bya bo twonṅ bità bi ala'a bo tswe a nsye ṅghàànə, ñlɔɔ ṅkabə yĩ ṅghà'atə mfa a mbo bìsogyè bya ¹³ nswonṅ a mbo bo mə, “Bεε bi betə ghuu nĩ ànnù, nì swonṅ mə, ‘Bĩ'ĩ kì si bwii aà bwii ṅgǎṅyogənnù Yesu jya i zĩ nĩtugə, nìzĩ ñyərə aku yi yâ.’ ¹⁴ Gûmnàà à bə te'ε yuyu'u, wa bonṅ bĩ'ĩ ka zi mǎnjĩ yïi mə bĩ'ĩ ka tsyà ghu i ghìrə tâ ṅgĩ'i yĩ tsù tâ ì wa'à a nu bù kuu bô.”

¹⁵ Bìsogyè bya bi kwεrə ṅkabə ya ntigə ṅghεε ṅghìrə wa ajàn yïi mə bìlìi bya bi le nswonṅ aà. Nzi nywe'e sii, baYuda bo burə kì bii mə à nì ànnù yïi mə a le mfè'è aà.

Ajàn yïi mə Yesu à le zĩ ntsi'i ṅgǎṅyogənnù ji mfa ndi'i yĩ ṅwè ya a mbo bo aà

¹⁶ ṅgǎṅyogənnù Yesu jya nìghum ntsò mɔ'ɔ i le mfè'è ṅghεε a ala'a Galilea wa a atu nta'a mə Yesu à le mfigitə mə tâ bobo zi mbòontə ghu aà. ¹⁷ Bô yè mē Yesu aa, mmii yi, ka mə kaa bo bĩ mɔ'ɔ bi le wa'à bii mə, tsi'ĩ a annù nĩṅkonṅ, à nì Yesu aà. ¹⁸ Yesu a swonṅ a mbo bo mə, “Nwĩ à fâ àdà'a tsim a aburə bo bi a nsye a mbo mə: ¹⁹ Nì ghεε lâ a mbo ṅgwè'è mu ṅũ ntsim fàa a atu nsye, ṅghìrə waa tâ bo tigə ṅgǎṅyogənnù jâ; ṅka mmurə nĩ waa a ṅkì nĩ Ìkũm Ta, nì yi Mu nì yi Azwĩ yĩ Làà. ²⁰ ṅkii ndi'i nĩ waa mə tâ bo ka nyu'u ṅkii nìləə nĩ nìdì'ĩ tsim jïi mə mə kì fa a mbo bù aà. Tâ nì zi mə mə ka tswe a mbo bù a ṅgònṅ bìnòò bĩ tsim i ywe'e a noò ñlwi'ĩ mbi yù.”

Ntoo yì Nsigìnè yìi MARK à le ñwà'ànè aà

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A anwà'ànè yū aa a le ñwà'ànə Jɔn Mark, mûngwà'à, nù baYuda yìi mə bi ghaa nlon ɱgaà yi a mum Ifà'à 12.12 aà; ndè yì a bə Mary yìi mə bɔɔ bi Kristo le si ghotə ghu nda ntsà'atə nî Nwî aà. A le mbə ɱgàɱàkòrə Peta yìi mə à le si twonə ni mû yì aà (1 Peta 5.13). Ma mùu ajàn mbə a tse bə mə â le nswon Peta ghu mbo nswon innù jii mə Yesu à le ɱghirè ɱki nswonə aa, Mark a tigè ɱɱwà'anə. Jɔn Mark à le ɱkii nyonə nî Paul bo Barnabas ɱkwetə nî waa a noò yìi mə bo le ɱka ɱghɛɛ a akòrè nitəə ni ifà'à yi ntsyambii aà (Ifà'à 13.5), Barnabas a logè yi a noò ɱjìm bo yu tigè ɱkarə a ɱgaa jì mɔ'ò (Ifà'à 15.36-39). Kaa Mark à le ɱwà'à ɱù yì mò'ɔ a tìtì ɱgǎɱyɛgənnù Yesu jya nìghùm ntsò baa bə.

Ntoo yì nsigìnè yìi mə Mark à le ñwà'ànè aa i dè'ì nî Yesu tsò nù yìi mə fà'à, ɱghirè nî innù nî àdà'à bo bi mɱdà'à. Bi yê nî àdà'à yi bo bi mɱdà'à mii mə à le si fà'à ni muu aa a noò yìi mə à le si dè'ì nî ànnù Nwî, ɱghurə nî bə, mfi'i nî izwì jì bi a ato'o bə, nta nî ɱgi'i a nu bɱdemon, nli'inə nî ifansənù bə. Mark à ɱwà'ànə ɱgàn Yesu aa a ni mǎnjì yìi i ghù'utə, ɱghirè mə bi ka nyə nî ifà'à yìi mə à le si fà'à tsò ɱgàɱgàfà'à aa ntsyatə ajàn yìi mə à le mbə Ndì'innù aà. Yesu a twonə nì ibinù yi ni Mu Nù, (yə Nji'ì Mìghàà) ikùm yìi mə i dè'ì ni mə, ka mə Kristo à le nzì tsò ɱùmìsɔɱ a mùm ɱjyǎnu aa, à le mbə aa Mu Nwì, Ayo'ò Nwì wa mə bi le ɱkà'à mə à ka yì zì a nyweensə mbi aà. Ma nìghàa anwà'ànə Mark à nî àtìi ya mə Yesu a swonə ghu mə Mu Nù à nî ɱgàɱfà'à yìi aa yə ɱgi'i i fa ntswèntìi yì i tsu'u atú bə ghu aà (10.45).

A mbo Mark, Ntoò Yesu yì Nsigìnè i yə aa nù ntsim a nî ntswèntìi yì tsimè: Yesu à le si swonə nî ànnù Nwì, Nìghàa ni ntswèntìi nii ni fa ilon ɱkwetə nii a mùm Azwì, ndi'itə nii ɱkii nlə'ətə nî nti yi. Yesu à le si ghurè mighòò mi bə, ɱkwetə nî ɱgàɱəfumə bo bi bii à yaa a mbonə aa, mfa nî mji a mbo bo. Yesu à le si fi'i nî izwì jì ibi a ato'o bə, ɱghirè mitsyè myaa mi laà, nti waa i doritè. Mark a ɱwà'ànə mə nù ntsim yìi mə à nñ ɱti yi a nu Yesu, mbii ntoo yì nsigìnè ya aa, à ka yweenə, i tigə kii ghirè nî innù jì wè jii mə Yesu yumbon à le si ghirè aà (16.16-18).

Mark à zì ntswántə innù, ndi'i nî Yesu a ghirè nì innù ntswà'atə, a yi nló ni yuà, a danə a ni yì mɔ'ɔ, Azwi Nwî a tintè nii a wǎɱsə ɱghirè nî innù ɱkhənə ghu, nywe'e noò yìi mə à ka kɔ'ɔ ghɛɛ mmǎɱsə ifà'à yi a Yerusalem aà. A Yerusalem, Mark a logè noò mfigitə ɱgi'i yìi mə Yesu à yə ghu a mbo baYuda ni bɱtsyàsə byaa a nsi mi'i Pilato, bi kweentə yi a kwo mbù nyweenə, Taà yi a tigə mbu lògè yi ɱkɔ'ɔ ntswesə a mbèè nìkwɛɛ yu nî mà'à, a ndi'i àdà'à yi, ni nìgha'a nii mə à kwɛrə a ɱjìm ifà'à yìi mə à mǎɱsə aà.

Bi yatə anwà'ànè yū aa laà:

1. Nlògìnə ntoo yì nsigìnè yà 1.1-13
2. Ifà'a Yesu a Galilea 1.14—9.50
3. Nlò a Galilea ɱkɔ'ɔ ɱghɛɛ ni a Yerusalem 10.1-50
4. ɱgyà yì nliwì'ɱnjìm a Yerusalem bo bi maa mbèè àl'à 11.1—15.47

5. Ajàŋ mə Yesu à le nyweenə ni n̄wo aà 16.1-8
 6. Ajàŋ mə Mmà'àmbi à le ndi'i ibiinu yi a mbo bè ntigə ŋko'ɔ ŋghɛɛ a aburə aà 16.9-20

Ajàŋ ȳi mə Jɔn N̄gàŋm̄urə bə ŋkì le si swonə annu Nw̄i aà
 (Mt. 3.1-12; Lk. 3.1-18; Jn. 1.19-28)

¹ Ntoo ȳi òsigìnè n̄lonə Yesu Kristo Mu Nw̄iŋgòŋ ì lògìnə aa faà. ² Ntoo mà ȳu ì lògìnə aa tsi'i a ajàŋ ȳi mə N̄gàŋntoò Nw̄i, Yesaiah à le ŋjwà'ànè aà;

“Nw̄i à swɔŋ mə: ‘Yê n̄i, m̄ə ka too ŋgàŋntoò ghà a mb̄ii wò mə à ka nan̄sə m̄an̄j̄i ghò’.

³ N̄j̄i ŋ̄u ȳi mə a tɔŋnə à nta'a miwèè miwèè òswonə ni mə: ‘N̄i nan̄sə m̄an̄j̄i Mmà'àmbi n̄nan̄sə iyàà ji tâ ì tsinə.’ ”

⁴ Ma mùu ajàŋ Jɔn N̄gàŋm̄urə bə ŋkì a le ntigə nzi a nta'a miwèè miwèè òswonə n̄i ànnu Nw̄i ghu, òswonə ni a mbo bè mə bi bəŋkə m̄intīi myaa mma'atə ibi waa, ŋkwɛrə ŋkì tâ Nw̄i à li'inə ifansə innu jyaa.

⁵ Bè b̄itsim le si fè'è ni a njò'ɔ ala'a Yerusalem bo b̄i a mbù'u Yudea n̄tsim ŋghɛɛ ni a mbèè Jɔn, m̄bii ni ìfansə innu jyaa ghu mbo, a tigə m̄murə n̄i waa a ŋk̄i Jordan.

⁶ Jɔn à le si wɛ'ɛ itsə'ə j̄i mə bi le n̄nan̄sə ni ìnòŋ naà ȳi mə bi twonə ni kamel aà; ŋk̄ii ŋwɛ'ɛ n̄i ìkò ŋgùu, a at̄ii yu, ŋkurə n̄i ŋgwèènè ŋk̄ii n̄j̄i ni n̄wu ȳi n̄t̄à'á. ⁷ A le si swonə ni mbo bè mə: “N̄u ȳi m̄ɔ'ɔ a yòŋə a n̄jim mə ȳi mə à kò'ònə n̄tsyatə ghà, m̄bə a ajàŋ ȳi mə, tsi'i m̄ə, kaa m̄ə si kù'unè a n̄tuŋnə mf̄ɛɛ ŋk̄irə ibaamikòrə j̄i.

⁸ Mə murə gh̄uu aa tsi'i a ŋkì, lâ yu à kà yi ki murə gh̄uu n̄i Azw̄i ȳi Làà.”

Ajàŋ ȳi mə Yesu à le ŋkwɛrə ŋkì Satan k̄i ŋkwa'anə yi aà
 (Mt. 3.13—4.11; Lk. 3.21-22; 4.1-3)

⁹ A le mbə tsi'i maà noò Yesu a fè'è a Nazareth a mbù'u Galilea n̄zi, Jɔn a murə yi a ŋk̄i Jordan. ¹⁰ Yesu à fè'è m̄ə wa ŋkì ŋghèə ki t̄əə a nta'a, òyè aburə a ŋa'anè, Azw̄i Nw̄i a sigə nt̄əə ghu atu, mbə ts̄o bugirəm̄ikuu. ¹¹ A sigə m̄ə n̄t̄əə ghu tu aa, n̄j̄i ì ló a aburə ŋghaa n̄swonə mə: “O ni Mú ghà ȳi m̄b̄an̄nè ȳi mə m̄ə ŋkòŋə aà, mə nan̄sə ndor̄itə n̄lonə ghò.”

¹² Azw̄i Nw̄i a burə n̄lɔgə yi ŋghɛɛ ni ghu a nta'a miwèè miwèè. ¹³ A le ŋghèè n̄tswe wa a anta'a miwèè miwèè a tit̄i n̄à m̄itsə'ə njwi m̄ighum mi n̄ikwà, Satan kwa'anè yi. A n̄i njwi mà j̄u; baangel bi le n̄zi m̄fa'a ghu mbò.

Ajàŋ ȳi mə Yesu à le n̄twonə N̄ḡan̄k̄ombwè j̄i n̄ikwà aà
 (Mt. 4.12-22; Lk. 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Nòò w̄a mə bi le n̄tswa Jɔn n̄niŋ a and̄atsanə aa, Yesu à le n̄zi a Galilea òswonə n̄i n̄toò Nw̄i ȳi òsigìnè ghu. ¹⁵ A le si swonə ni mə: “Nòò à kù'ù m̄ə; ànnu n̄ifò Nw̄i a tigə a abò. N̄i bəŋkə m̄intīi muu, m̄ma'atə ibi gh̄uu, m̄bii n̄too ȳi òsigìnè ȳa.”

¹⁶ Yesu à kà m̄ə aa n̄tsya a aghəŋə ŋkì miyaa Galilea, òyè ŋḡan̄k̄ombwè j̄i baa, Simon bo mumaà yi Andrew, bo lâ n̄i m̄bwè n̄i àmbun̄jya. ¹⁷ Yesu a swonə a mbo bo mə, “N̄i zi ŋka nyonə n̄àà, m̄ə ka gh̄irə tâ n̄i tigə mbə ŋḡan̄ko bè.” ¹⁸ Bo k̄i ŋghensə mmà'atə mbun̄jyà jyaa jya òyonə yi.

¹⁹ Bo bo kà m̄ə aa ŋghentə, a yè Jems mu Zebedee bo mumaà ȳi Jɔn bo tswè a m̄úm àk̄anu'ù yaa, ŋk̄ɛɛ n̄i m̄bun̄jyà jyaa. ²⁰ A yè m̄ə waa, m̄burə

ntwonɔ waa, bo ma'atè taà wàà Zebedee wa mûm àkànu'u bo bì ñgàŋɔfà'â ji ñtigə nyonɔ nî Yesu.

Nù yî mò'ɔ yîi mə à le ntswe nî àzwî yî bî aà
(Lk. 4.31-37)

²¹ Bo lô ñghɛɛ ŋkuu a ala'a Kapernaum. A bè mə njwîŋgòŋ Yesu a gheè ñkuu a ndânghòtə nloginə ŋka ndi'i nî ànnù Nwî ghu. ²² Bè yerə ajàn yîi mə à le si di'i ànnù Nwî aa, ñlonɔ mə à le si di'i waa aa tsɔ ñù yîi à tswe nî àdà'â, kaa wa'à aa tsi'i tsɔ ñgãŋndi'i nòŋsè di'i.

²³ Tsi'i maà noò, ñù yî mò'ɔ yîi mə a le ntswe wa ndânghòtə ntswe nî àzwî yî bî aa, a tɔŋnə tsi'i nî tì m̀betə mə: ²⁴ “O tswe aa nî àkè bi'inə a Yesu mu Nazareth ? O zî aa a ntâ ñgi'i a nu bî'i aa ε? Wa m̀ zì ñù yîi m̀ è nî ghu aà. O bə aa Yu wa yîi m̀ à Laa màŋsè, ñlo a mbo Nwî aà.”

²⁵ La Yesu a wenè yi nswonɔ mə, “Kutə ntsú gho wâ, m̀fɛ'ε ghu nû.”

²⁶ Azwî yî bî ya a tsigè ñù wa, ñy'ə tsi'i nî m̀tì m̀fɛ'ε ghu nû. ²⁷ Bè b̀tsim bii mə bî le ntswe wa nda aa bî yerè ñtigə mbetə nî waa bo nî bo mə: “Ma yuù ànnù a lo aà fè aa ε? Aa ànnù yî fii yi m̀'ɔ mə a lòc ndi'i aa ε? A wenə nî ñzwî jî bî nî àdà'â, ñghirə i yu'unè nii!”

²⁸ Nloginə maà noò ñgàn Yesu i burè ñsɛɛnə a idigə tsim a mbù'ù àla'a Galilea.

Ajàŋ yîi mə Yesu à le ñghùrə bə bî ghà'atə aà
(Mt. 8.14-17; Lk. 4.38-41)

²⁹ Yesu bo bì ñgãŋyɛgəŋnù ji, Jems ni Jon le mburə nlo ñghèè ñkuu a nda bì Simon bo Andrew. ³⁰ Nòŋsə Simon à le nnòŋ a ikuu ñghɔc nî fibà. Yesu à kùu m̀ bî burè ñswonɔ ghu mbô. ³¹ A gheè ghu mbèè, ñtswa abô yi, ñŋɛɛ yi, m̀biiŋsə. Fibà wa a burè m̀ma'atə yi, a biiŋnè ñlɔc mijì mfa a mbo bo.

³² A bè mə a ñkwɛfò, a nî nòò ñtso nòò, bî logè ñgàŋmighòc a b̀'ɔ nî bè bii mə bî le ntswe nî bìdemon aa b̀tsim ñzi nî bo a mbo Yesu. ³³ Bè b̀tsim ma mùu ñjò'ò àla'a bî le mburə m̀fɛ'ε nzi ghotə wa ntsú ndá. ³⁴ Yesu à le mburə ghurə waa bii mə bî le si ghòc aa tsi'i bî ghà'atə; bo le ntswe nî mighòc tsi'i ibəŋ ibəŋə. A le ŋki mfi'i bìdemon bî ghà'atə a ato'o bè, kaa wa'à lò m̀bii nî mə tâ demon wa yî tsù à ghaa, ñlonɔ mə bî le zì ñù yîi mə Yesu nî ghu aà; kaa Yesu yumboŋ kaa a wa'à b̀ŋnè ñlɔc mə tâ bo ghirə tâ bə zì.

A àjàŋ yîi mə Yesu à le nswonɔ annù Nwî a Galilea aà
(Lk. 4.42-44)

³⁵ Yesu à le nle m̀biiŋnè m̀fɛ'ε tsi'i tìtugə tìtugə, nòò a burè nsa'atə mboŋ tâ àbèè fu'u, a gheè a adigə yîi mə kaa bè le wa'à ghu tswé aa a ntsà'atə Nwî ghu. ³⁶ Lá Simon bo bì ñŋàŋakòrə ji le m̀fɛ'ε ñka ñlɔc yi nyonɔ. ³⁷ Bo yè m̀ yi, ñswonɔ mə: “Bè b̀tsim bî lòc nòò!”

³⁸ A swonɔ a mbo bo mə: “Nî zì tâ bii'inè fɛ'ε faà ñghɛɛ ila'a jî m̀'ɔ jii mə i tswe ñkòontə fàa a mbèè àla'a yua aà, tâ m̀ kî nswonɔ annù Nwî ghu, ñlonɔ mə a nî annu yîi mə ma le nzi a ghirə aa.”

³⁹ A fɛ'ε ñtigə ñkuu nî idigə tsim jii mə i le ntswe a Galilea aa, ñswonɔ nî ànnu Nwî a ndânghotə, ñkii mfi'i nî bìdemom a ato'o bè.

A àjàŋ yîi mə Yesu à le ñghùrə ñù àkikwen aà
(Mt. 8.1-4; Lk. 5.12-16)

⁴⁰ Nù àkikwen yî mò'ɔ à le nzi a mbèè Yesu ñswetə miku'utə mi ghu nsi, m̀bu'u mbo ghu mbo mə tâ à kwetə yi; ñswonɔ mə: “O bə kɔŋ boŋ è ghirə nû yà i laà.”

⁴¹ Yesu à le ŋko milɛŋnè yĩ ònâsè abô yi, òmòòntè yi ghu nswon mæ: “Mè kòŋê; tâ nú yò ya laa!” ⁴² Akìkwèn ya a le ŋki mburè ŋghensè nsigè ghu nú, nú yĩ ya i kî òtigè nlaa. ⁴³ Yesu a tigè ònansè ŋghaa ghu mbo tsi'ĩ sigìnè òswon mæ tâ à lo ŋghèè yi ⁴⁴ ŋki nswon mæ: “Yê, ò ghèè, ò tsuu annù tsu a mbo ò ló swon, lá mbàŋnè ŋghèè ndi'ĩ ibii nú gho a mbô ògàŋmà'a Nwĩ, ŋki mfa ayoo mma'anwĩ yĩ mæ Moses à le lèè aa, tã dè'ĩ a mbo bè mæ nú yò ò làà mæ.” ⁴⁵ Lá ò wá a bânè ŋghèè òka lensè nĩ àjàŋ yĩ mæ Yesu à le ŋghurè yi aa a mbo bè bìtsimè, a tigè òghirè a tsyànè a mbo Yesu mæ tâ à bu ŋka ŋkuu ala'a yĩ tsu nĩ nsí. Ma mùu àjàŋ, Yesu a tigè òtswe tsi'ĩ a idigè jii mæ bè le wa'à ghu tswe aà, bè tigè òlo ni idigè idigè nzi ghu mbèè.

2

A àjàŋ yĩ mæ Yesu à le ŋghurè mbwenkè aà

(Mt. 9.1-8; Lk. 5.17-26)

¹ Njwi jii tsu le ŋghèè kî tya Yesu a bú mbii fu a ala'a Kapernaum; à bii mæ bè burè òlaansè mæ à kwèè mæ òtswe a ndùgè. ² Bè le nyu'u nzi ŋghotè a òtsunda yii mæ Yesu à le òtswe ghu aà, mburè ŋgha'a nluu idigè, kaa àbwarè wa'à bù mbè a ntysa ŋkuu a mùm ndá. Yesu a tigè òswonè nĩ ànnu Nwi a mbo bo. ³ A kà mæ aa nswonè aa bè bii mò'ò bi òkwà bi be'è mbwenkè nzi ni ghu ghu mbô. ⁴ Tsò mæ kaa àbwarè a le ŋwa'á wa òtsunda tswe aa, bo le kò'ò a atunda, òlobitè ònansè abù'ù ghu, a kè'è àdìgè ya yii mæ Yesu a le òtswe ghu aà. Bo mànsè mæ òlogè mbwenkè wa nĩ òkùu yii mæ bo le mbè'è ghu aa, òtsurisè wa nĩ abù'ù òsigisè a nsi Yesu. ⁵ Yesu à yè mæ abiintii yii mæ bo le òtswe ni yu aa, òswon a mbo mbwènkè wa mæ: “Mú ghà, wa bi lí'inè mæ òfansènú jô.”

⁶ Ngǎŋndi'ĩ ònsè jii mò'ò le òtswe ghu, òtigè mbetè ni a mùm òtiti bo mæ: ⁷ “Nù ghú à tsyà aa la ŋka ŋghaa fàa àjàŋ aa è? A ghàa làà mbègìtè aa Nwĩ! Kaa ò tsu kaa sè ghu tswè mæ mbè lí'inè òfansènnù bè ntsyatè Nwĩ yuyu.”

⁸ Yesu à le mburè ŋghèè nzi innù ma jù mæ bi le si kwà'atè ni a atu bo aà, ŋwa'asè waa, mbetè mæ: “Ni kwa'atè ijaŋ innu ma jù a atu bù aa a ya aa è? ⁹ A làà wansè aa a nswonè a mbo mbwènkè ghua mæ, ‘mè lí'inè òfansènnù jô,’ kè mæ: ‘Bìnnè òlogè òkuu gho wa ŋka ghèè noò le?’ ¹⁰ Wa mè ka dè'ĩ a mbo bù mæ Mu Nù à tswe ni àdà'à fàa mbi a lí'inè òfansènnù bè.” A ghàa mæ làa aa òtigè nswonè a mbo mbwènkè wa mæ: ¹¹ “Mè swonè a mbo wò, bìnnè òlogè òkuu gho wa ŋghèè gho a nda wò.”

¹² Mbwènkè wa a bìnnè, mburè òlogè òkuu yi wa, òtè tsya mfè'è yi a nsi bè bya bìtsim; a burè mbè tsi'ĩ ànnu yĩ yèyerè a mbo bo. Bo tigè ògha'asè nĩ Nwĩ òswonè ni mæ, “Kaa bí'ĩ leè wa'á ànnu tsu làa yê!”

A àjàŋ yĩ mæ Yesu le ntwonè Levi aà

(Mt. 9.9-13; Lk. 5.27-32)

¹³ Yesu à le mbù ŋghèè fu a aghèè ŋki miyaa Galilea; àkùrè bè a zii òkarisè yi, a tigè òloginè ŋka ndi'ĩ waa. ¹⁴ A mànsè mæ òlo ŋka ŋghèè wa aghèè ŋki, nyè ògàŋkwèrè bìtáx, Levi, mu Alfeus a tswè a ndá òkwèrè bìtáx. Yesu a swon ghu mbo mæ: “Zii ŋka nyonè nàá.” Levi a burè mbiiinnè òtigè nyonè nii.

¹⁵ A gha'à a bòò mæ ònsa'atè, Yesu bo bi ògǎnyègènnù jii ghèè a nda Levi a nji ghu. Ngǎŋkwèrè bìtáx bo bè bii bí bí ghà'atè le òtswe bo bo òtigè nji; òlon mæ bè bí ghà'atè le si yonè Yesu maa noò. ¹⁶ Ngǎŋndi'ĩ ònsè jii

mɔ'ɔ jii mə i le mbə baFarisai aa i le nyə a ajàn yii mə Yesu le si ji bo bi ñgǎŋkwere bítáx bo bi bə bí bi aa, mbetə a mbo ñgǎŋyөгênnu ji mə: “Taà ghùu a ji bo bi ñjàŋ bə ma ju aa a ya ε?”

¹⁷ Yesu a yu'ù ànnu yii mə bo le si ghàa aa, ñswonə mbo bo mə: “Bə bii mə bi tswe bitii aa, kaa bi si dogitá lɔɔ, a dogitá aa a lòɔ ñgǎŋmighòò. Kaa mè le wa'à aa a ntwon bə bii mə ànnu yaa a tsinə aa zii, mè le zii aa a ntwon bə bí bí.”

*Annù ñlonə nsi'isə ibii nu ti ji
(Mt. 9.14-17; Lk. 5.33-39)*

¹⁸ A le mbə maà nòò ñgǎŋyөгênnu Jon bo bi baFarisai le si si'isə ibiinu waa ti ji ntsa'atə nî Nwî; bə bí mɔ'ɔ zii mbetə Yesu mə: “Ñgǎŋyөгênnu Jon bo bi ji baFarisai bi si'isə ibiinú ti ji ntsa'atə nî Nwî lá kaa bǔ wa'à ma mùu ajàn ghirə aa a ya aa ε?”

¹⁹ Yesu betə waa mə: “Mbə bə bii mə bi twonə waa a adigə niyɔ'ɔ bi tuu mijj, ñsi'isə ibiinú waa ti ji, ñlii nî ñdoo múŋgèn wa yii mə bo tswe ghu mbèè aa ε? Ajànə mə ñdoo múŋgèn wa à tswe bo bo aa, kaa mbə bo wa'à mijj tuu nsi'isə ibiinú waa ti ji. ²⁰ Lá nòò yí mɔ'ɔ à tswe ghu mə bi ka yi lògè ñdoo múŋgèn wa ghèè ni ghu, maa noò, mbə bo tse bon tuu mijj, i si'isə ibiinú wa ti ji.

²¹ “Kaa mbə ñu tsu wa'à kà ñlogə asà'a atsə'ə yí fii a ñkèè àtsə'ə yí lwèn ghu; mbə a ghirə ma mùu ajàn bon, àdìgə ya mə bi kεε aa a ka bu sà'ànə lò yi, tá abà'a atsə'ə yí fii ya tá à yenə nlò yi, mbanə ntigə niŋə abù'ù yi ghà'atə a ni atsə'ə yí lwèn yá. ²² A kî mbə ñgǎŋgìŋ mə kaa mbə ñu a wa'à milù'ù mí fii lògè ñniŋə nî ñgùu mi lù'ù ji lwènə, à bə niŋ bon milù'ù mya mi ka bwî ñgùu jya, tá milù'ù mya saa, tá ñgùu jya ki mbi'i. Bi niŋ milù'ù mí fii aa a nî ñgùu ji fii.”

*Abetə ñlonə njwîŋgòŋə
(Mt. 12.1-8; Lk. 6.1-5)*

²³ Yesu bo bi ñgǎŋyөгênnu ji le si tsyà a múm ñsòò ànsan a njwîŋgòŋ, bo kà mē aa tsya, ñgǎŋyөгênnu ji i kâ ñtii nî ànsan wa yí mɔ'ɔ ñkurə.

²⁴ BaFarisai bí mɔ'ɔ le nyə, nswonə ghu mbo mə: “Yé, kaà si ku'unə a ni nòŋsə mə tá ñgǎŋyөгênnu jo i ka ñghirə laà, a njwîŋgòŋə.”

²⁵ Yesu a kwi'i a mbo bo mə: “Nì lεε wa'à ànnu ya yii David le ñghirə aa twon, wa noò yii mə à le si lòɔ ayoo yí jì, a ajàn yii mə ñji i le yanə yi bo bi bə bí aa ε? ²⁶ David à le ñkuu a ndàmà'anwî, a noò yii mə Abiata a le mbə ñgǎŋmà'a Nwi yí ñwè aa, ñkurə abaa Nwî, ñki mfa yí mɔ'ɔ a mbo bə bii mə bo bo le ntswe aà. Nì zi mə a ni nòŋsə yí'inə mə a abaa mà yú aa mbə a kurə tsi'i ñgǎŋmà'a Nwî.”

²⁷ Yesu a lwî'isə ñswonə a mbo bo mə: “Bi le lèə njwîŋgòŋ aa ñlonə bə, kaa bi le ñwa'à lèə aa mə tá njwîŋgòŋi ka nsa'a nî bə. ²⁸ Wa Mu Nju a nî Mmà'àmbi yii a sa'a njwîŋgòŋə aà.”

3

*Ajàŋ yii mə Yesu à le ghùrə ñu yii mə ñikwèè ni ni le ñkwo aà
(Mt. 12.9-14; Lk. 6.6-11)*

¹ Yesu à le mbù ñghεε ñkuu a ndànghòtê. Nù yí mɔ'ɔ à le ntswe ghu mə ñikwèè ni le ñkwo. ² Bə bí mɔ'ɔ le ntswe ghu ñlɔɔ nî ñniŋə ànnu a nu Yesu. Bo le nnaŋsə ntigə ñlii ni a nyə mə kə à ka ghùrə ñu wa a njwîŋgòŋ

le. ³ Yesu à le nswon a mbo nu wa mə nɔkwɛɛ ni le ɔkwɔ aa mə: “Fɛ'ɛ nzi ntəə a mbii faà mə!” ⁴ A fɛ'ɛ mə nzi ntəə, Yesu a bɔn mbetə a mbo bo mə: “Nɔnsə yɛ'inə a di'i mə tã bi ka nɔhɪrə aa ibɔn kɛ ibi a njwɪngɔn aa ɛ? A bii mə bi yweensə nɔ kə mə bi zwitə a njwɪngɔn aa ɛ?”

A bɛtə mə laà aa kaa bo tswɛ wa'à kwɛ'ɛ. ⁵ A lii waa ntsya ɔkarisə nɪ afii mi'i, la mbɔnɔnə nɔnɔnə si'i nlon mə bo le ɔkii mɪntii myaa aà; nswonə a mbo nɔ wa mə: “Sɛntə nɔkwɛɛ nɔ.” A sɛntə nɔkwɛɛ ni nya, ni burə nti. ⁶ BaFarisai bya bi bɪnə mɛ'ɛ wa ndɔngɔtə nɔhɛ bo bi bɛ bi Herod burə boontə a ntɔnə ajɔn yii mə bo ka tsyã ghu zwitə yi aà.

Nnɔɔ bɛ yii mə i le nyɔnə Yesu wa aɔhɔnə ɔki miyaa aà

⁷ Yesu bo bi ɔgɔnyɔgɔnnu ji le mfɛ'ɛ ɔhɛ a ɔki miyaa Galilea. Nnɔɔ bɛ bi ghà'à ɔgha'a bii mə bi le nɔ a Galilea bo bi a Yudea aa i burə mɛ'ɛ ntigə nyonə nii. ⁸ Bi mɔ'ɔ bi lô a Yerusalem, bi mɔ'ɔ bi fɛ'ɛ a mbɛɛ àla'a Idumia, bo bi mɔ'ɔ bi lô a nji ɔki Jordan, ɔki lo a mbɛɛ ìla'a Tai bo bi Sidon. Nnɔɔ bɛ yii ɔghà'à ɔgha'a ma ghú i le mfɛ'ɛ nzi ghu mbɛɛ aa nlon mə bi le nyu'u innu jii mə à le si ghɪrə aà. ⁹ Yesu à yə mə nnɔɔ bɛ wa i zii ntigə mburə ɔgha'a bɛ si'i; a swon a mbo ɔgɔnyɔgɔnnu ji mə tã bi lo akànu'u mfa tã yu kuu ghu mum tã bɛ bya wa'à yi lô nnɔrə. ¹⁰ A le si bɛ aa bɔn à ghɪrə mə bɛ bi burə ɔgha'a tsi'i annu, ma yu a tigə ɔhɪrə mə tã ɔgɔnmiɔhɔ tsim tigə nzwu nyonə ni a mmɔontə yu. ¹¹ Bɛ mə ìzwɪ ji bi i yii nyə yi, i wɔ ghu nsi ntɔnə nswon mə: “O ni Mu Nwɪ wã.”

¹² A bɔnɔnə nswon a mbo i ɔkwantə mə tã bo tsuu lô ghɪrə tã bi zi nɔ yii mə yu ni ghu aà.

Ajɔn yii mə Yesu à le ntɔ'ɔ ɔgɔntoɔ ji nɔhɔm ntsò baa aà (Mt. 10.1-4; Lk. 6.12-16)

¹³ Yesu à le ɔkɔ'ɔ ɔhɛ a atu nta'a, ntwon bɛ bii mə à le nɔɔ ntwonə aà; à twon mə, bi tigə nzi ghu mbɛɛ. ¹⁴ A le ntɔ'ɔ bɛ nɔhɔm ntsò baa a titii bo mə tã bo bo tswɛ, tã tã yu too waa a nswonə annu Nwɪ, ¹⁵ tã yu ki mfa ada'a a mbo bo a mfurə bɪdemon a ato'o bɛ.

¹⁶ Bɛ bii mə à le ntɔ'ɔ waa à le mbɛ: Simon yii mə è le mfa mɪkè'èsə mi ni Peta aà. ¹⁷ Jɛms ni mumaà yii Jon, bɔɔ bi Zebedee bii mə Yesu à le twon ɔkɛ'ɛsə ni Boanarges, nji'i ɔkum ma ghú i bɛ mə, “bɔɔ bi mbɛnə.”

¹⁸ Andrew, ni Philip, ni Batolomeo, ni Mateo, ni Tomas, ni Jɛms mu Alfeus, ni Thadeus, ni Simon mu Kana. ¹⁹ A bɔ'ɔ ni Judas Iskariot mə le mfɛ Yesu aà.

Ajɔn mə bi le nswon mə Yesu à tswɛ ni Beelzebul a ato'o yu aà (Mt. 12.22-32; Lk. 11.14-23; 12.10)

Yesu à le ntigə nlo ɔkwɛɛ yi fu a ndugə. ²⁰ A kwɛɛ mə ɔkkuu a nda, àkùrə bɛ a bú ɔghotə nzi ghu mbɛɛ a tigə ntsyanə ghu mbo bo bi ɔgɔnyɔgɔnnu ji a nji mú àyòò. ²¹ Nɔgwè'ɛ yii le nyu'u, mɛ'ɛ nzi a ntswa yu nlon mə bɛ le si tigə nswonə ni mə: “A baanə aà bɔnə.”

²² Nɔgɔndi'i nɔnsə jii mə i le nlo a Yerusalem nsiɔgə aa, i le si swonə nɪ mə: “A tswɛ ni Beelzebul a ato'o yu. A fi'i nɪ ìzwɪ ji bi a ato'o bɛ aa nɪ àdà'a mɔ bɪdemon mà ghú.”

²³ Bi kà mə aa nswonə laà aa, Yesu a twonə waa ɔghaa a mbo bo ni nɔghaa nɪ nàà, mbetə waa mə: “Mbə Satan a bú mfurə Satan yumbɔn aa mə a kə aa ɛ?” ²⁴ Mbɛ àla'a a yàtə yi ntswe itu itu, ɔka nto nɪ waa bo ni bo bɔn mbə a tigə mbu ntəə aa la aa ɛ? ²⁵ Kə mbɛ nda i yàtə yi ntswe ntsùtsù, ntigə nto nɪ waa bo ni bo bɔn mbə i tigə mbu ntəə aa mə a kə aa

ε? ²⁶ Ma la a bə mə, mbə Satan a biñnè ñka nto nî ñgwè'è yî, ñja'a ndâ yî yumbon, bo tigè ñtswe ntsũtsu, bəə bon kaa mbə i wa'à təə, a bəñnè ñlɔɔ aà mbò'ò ñkwè'è yî.

²⁷ A kî mbə ñgĩñ ñgĩñ mə kaa mbə ñu tsu wa'à ghèè ñkuu a nda ñu mĩtĩ, mfu'u ndâ yî ti fũu ñtswa yi ñkwere mbon fu'u nda yâ.

²⁸ “Mə swon a mbo bu tsi'ĩ annu ññkon mə mbə Nwĩ à tse lĩ'ine ifansennu bə tsi'ĩ tsim bo bi mbəgite ntsim yii bi bəgite nii ghu aà. ²⁹ Lâ ñu ñtsim yii mə à ghàa ñghàa mbəgite Azwĩ Nwĩ yii mə a laa mənse ghu aa, kaa Nwĩ à ka yî wa'ă ibi yi li'inè bə, ñlon mə à ghèrə aà ibi yii i lwi'ĩ ññkon aà.” ³⁰ Yesu le nswon ma mùu ajàn aa ñlon mə bo le swon mə: “A tswe ñi àzwĩ yî bi a ato'o yu.”

*Ndè bi Yesu ni bɔɔ bi maà bi
(Mt. 12.46-50; Lk. 8.19-21)*

³¹ Ndè bi Yesu ni bɔɔ bi maà bi bi mbāñè le nzi ñtəə a abeε, ñtoo bə mə bi twonə yi. ³² Nnòò bə le ntswe ntsya ñkarisə yi; bi kuu nswon ghu mbo mə: “Ndè ghò bo bi bɔɔ bi maà bo bĩ mbāñè bi təə a abeε ñlɔɔ nòò.”

³³ Yesu a kwi'i mə: “Ndè ghà ni bɔɔ bi maà ba bĩ mbāñè, à ni bĩwò aa ε?” ³⁴ Mbəñkə yi, ñlii bə bya mə bi le ntswe ntsya ñkarisə yi aa, ñswon mə: “Aa ñdè ghà bo bi bɔɔ bi maà ba bĩ mbāñè buà mə! ³⁵ Nù ñtsim yii mə a ghèrə annu yii mə Taà ghà a lòò aa, à ni mumaà ghà yî mbāñè bo mumaà ghà yî mənɣyè nî ñdè ghà.”

4

*Ñghàa ñi nàa ñlonə ñgāñmbwe'è ñjoo
(Mt. 13.1-9; Lk. 8.4-8)*

¹ A le mbu mbə a njwi yî mò'ɔ Yesu a loginè ñka di'i nî ànnu a mbo bə a mbèε ñkì miyaa Galilea, ñnòò bə i nzi ñkarisə yi mburə ñgha'a ñgha'a; a tigè ñkuu a múm àkanu'u, ñkuntə ñghεε wa múm ñki, ñnòò bə bya i tigè mbāñnə ntswe a nta'a wa aghəñə ñkì.

² A di'i nî ñnnu jĩ ghà'atə a mbo bo nî mighàa mí nānaa, ñswon a mbo bo mə: ³ “Nù yî mò'ɔ à le ñghεε mbwe'è ñjoo ñgwè'è ji, ⁴ àkà mē aa mbwe'e aa, ñjoo jya jĩ mò'ɔ i wò a ndómāñjĩ, bĩsĩñ bi zĩ ñsyε ñkure. ⁵ Jĩ mò'ɔ i wò a adigə nsyε yii mə a le mbə tsi'ĩ ñgò'ɔ ñgò'ò, kaa ñsyε i wa'à ghu tswé ñgha'atə. Njoo jya i wāñsə ñtoo, ñlon mə kaa ñsyε yii mə i le ntswe wa atu ñgò'ò aa kaa i le ñwa'à tsotə aà. ⁶ I tòò mē, ñnòò a tòò mĩji mya mi yorə, ñlon mə kaa mĩngāñ myaa kaa mi le ñwa'à a nsyε tsotə aà. ⁷ Njoo jĩ mò'ɔ i le wó a titĩ kèrəkèrə. I tòò mē, kèrəkèrə wa a kò'ɔ limtə ñkwere i kwo, kaa i wa'à mĩntà koonə. ⁸ Njoo jya jĩ mò'ɔ i le ntigə ñwó a adigə nsyε yî siginè, ñkò'ɔ nsensə ñwè'è i gha'atə: Jĩ mò'ɔ koonə mbum mighum mi ntarə, jĩ mò'ɔ koonə mighum mi nto'o, jĩ mò'ɔ koonə ñkhì yî fũurə.”

⁹ Yesu à ghàa mē mənəñsə, ñswon mə: “Nù yii à tswe nî itonñè aa tâ à yu'u.”

*Ñji'ĩ ñghàa nya ñii mə Yesu à le nnaa aà
(Mt. 13.10-17; Lk. 8.9-10)*

¹⁰ Nòò yii mə Yesu à bĩ mē tswe tsi'ĩ yù yù aa, bə bya bii mə bo bo le ntswe a bò'ɔ nî ñgāñyogēnnu jĩ jya ñghúm ñtsò baa aa, bi zĩ ghu mbèè, mbetə yi mə tâ à tɔ'otə ñji'ĩ ñghàa nya mə à le nnaa aa a mbo bo. ¹¹ Bi bètə mē aa, a swon a mbo bo mə: “Nwĩ à fa mĩtsyè a mbo bu mə tâ ñi zi

annù yî àlò'òsè ñlonḡ annù nifò yi. Lâ a ṅghεε a ni bè bii mḡ bi sî a titii bù tswe aa, bi yu'u innù tsim aa ni ñghàà nî nānaa.

¹² 'Ta bo nanṣe nlii nlii, kaa wa'à yê;

ñnanṣe yu'utḡ yu'utḡ, kaa wa'à banṅè yu'u tâ à laa a atu bo;

m̀bi'i bo lô m̀bənḡ m̀intiì myaa tã tâ Nwî à li'inḡ ifansennù jyaa.' "

*Yesu à tò'òtḡ ñji'i ñghàà nî nàà nya nlon ṅgànḡbwe'e njoo wâ
(Mt. 13.18-23; Lk. 8.11-15)*

¹³ Yesu a betḡ a mbo bo mḡ: "Nî si ñji'i ñghàà nî nānaa ma nù zi aa ε? Mbḡ ni tuu ma nuù ñghàà yu'u boṅ mbḡ ni tigḡ ñtsya aa la mbḡ zi ñji'i m̀ghàà m̀i nānaa m̀i m̀'ò aa ε? ¹⁴ ṅgànḡbwè'è njoo wâ a bè aa ñghàà ni Nwî. ¹⁵ Bè bî m̀'ò bi bḡ aa tsḡ njoo jya mḡ i le ṅwò a ndômânji aà. A ṅghεε ni ma buù bè, bi yi mbḡ ñghàà ni Nwî nya a ntii bo aa, bo yu'ù, lâ Satan a burḡ ñzi mfi'i nlo ni nu. ¹⁶ Bè bî m̀'ò bù mbḡ tsi'i tsḡ njoo jya mḡ i le ṅwḡ wa adigḡ nsyê ṅḡ'ò ṅḡ'ò aà; ma buù bè, bi yi nyu'u annù Nwî ya aa, bo burḡ ṅghεsḡ ṅkwerḡ tsi'i ni ñidorḡ. ¹⁷ A kuu a atu bo, lâ kaa wa'à ni m̀ngàn tswé, ṅghεsḡ ntswa ntugitḡ tsi'i ni mu àtii noḡ; bεε mḡ ṅgi'i yi mfè'è kḡ bεε bi loginḡ ṅka ntsḡ'ò nî àkòrḡ yaa nlonḡ ànnu Nwî ya aa, bo burḡ m̀'ò mma'atḡ àbiintiì yaa.* ¹⁸ Bè bî m̀'ò bi tigḡ ki mbu mbḡ aa tsi'i tsḡ njoo jya mḡ i le ṅwḡ a titii kèrḡkḡrḡ aà. Ma buù bè a ni bya bii mḡ bi yi nyu'u annù Nwî aa, ¹⁹ annù nwùḡ nu nlonḡ njoo mbi jù, bo bi ànnù ṅkḡṅ ntswe ni ṅkabḡ si'i si'i, kḡ annù nyè'è njoo ji m̀'ò, innù ma jù, i kuu a atu bo mfem ñghàà nya ni kwo kaa wa'à m̀ntà koonḡ. ²⁰ Lâ bè bî m̀'ò tigḡ mbḡ aa tsi'i tsḡ njoo jya mḡ bi le bwe'e wa nî àdigḡ nsyε yi siginḡ ya aà. Ma buù bè, bi yi nyu'u ñghàà ni Nwî aa, bo bii nlèḡ a atu bo, ni tigḡ ṅghirḡ bo koonḡ m̀ntà; bo bî m̀'ò bi koonḡ m̀ntà m̀ghum mi ntareḡ, bî m̀'ò bi koonḡ m̀ghum mi nto'ò, bî m̀'ò tigḡ ṅkoonḡ m̀ntà ṅkhì yi fùrḡ."

*Lâm yii mḡ bi kosḡ mbanṅḡ ṅkusḡ nî àntḡḡ aà
(Lk. 8.16-18)*

²¹ Yesu bù mbetḡ waa mḡ: "Bi yi ṅkosḡ lâm ṅkuu ni ghu a m̀m nda aa bi ñṅḡ aa a m̀m àntḡḡ ṅkusḡ kḡ bi tε'ε aa a ñji'i ñkuù le? Tigḡ bi kosḡ lâm nte'ε aa a atu atetḡ tã tâ bi ka nnanṣe nyḡ aa ε? ²² Kaà ànnù yî lò'òsḡ yî tsu kaa a sî ghu tswé mḡ a ka yî wa'à fè'è ñyentḡ a nsi mi'i bḡ. Bi bḡ lò'òsḡ annù boṅ a ka yî ya'a fε'ε yentḡ a nsi mi'i bḡ. ²³ Nù yii mḡ à tswe nî ñtḡṅḡ a ṅka nyu'ù ànnù aa tâ à yu'u." ²⁴ A bù ñswonḡ a mbo bo mḡ: "Nî ka ntsyεsḡ nî ghuu nî ànnù yii mḡ ni yu'u aà. Fìḡḡ yii mḡ ni fa ni a mbo bè aa, à ni fìḡḡ yii bi ka kii ki fa ni a mbo bù aà, i bù kù'ùsḡ. ²⁵ Nù yii mḡ à tswe nî njoo aa bi ka bũ kù'ùsḡ tâ à ku'usḡ ntswe nî ju tâ ñ gha'atḡ. Lâ ṅù yii mḡ à sî nî àyoo tswé aa, bi ka banṅḡ bũ kwεrḡ, i kwεrḡ kwεrḡ m̀ àyoo yii mḡ à tswe ni ghu aà."

Ñghàà nî nàà ñlon njoo jii mḡ bi bè aà

²⁶ Yesu a bù ñswonḡ mḡ: "Annù nifò Nwî a bḡ aa tsḡ mḡ ṅù a bwe'e njoo a m̀m ñsòo yu aà. ²⁷ A yî mbwe'e njoo jya aa, a ghεḡ ñtswe yi, ñle nnḡṅ nii, àbèè a fu'ù, a tigḡ ṅghεε ṅghirḡ nî innù ji ji dāṅ; njoo jya mḡ à bwè'è aa, i toḡ ṅkḡ'ò. Lâ kaa a wa'à ajāṅ yii mḡ njoo jya i tsya mbḡṅ ki kwe kḡ'ò aa zî! ²⁸ Nsyε ya yii mḡ bi bwe'è njoo jya ghu aa, i ghirḡ ni mḡ tâ ñ too. I loginḡ, i fi'isḡ ñyḡṅḡ ji, ñtoo mbḡrḡ ntigḡ ṅkḡ'ò ṅkoonḡ m̀ntà m̀i mḡ mi

burə ŋgha'atə aà. ²⁹ Bεε mə njoo jya i tii, bi tigè ñghεε ŋkya, nlon mə nòò m̀fù'u m̀ji à kù'ù m̀ə aà."

Nìghàà nì nàà ñlon aburə m̀aghumè
(Mt. 13.31-32; Lk. 13.18-19)

³⁰ Yesu a bú m̀betə mə: "Mbə bi bú m̀figinə annù nifò Nwí aa nì àkè aa ε? Mbə b̀i'ìnè bú naa aa nuu nìghàà tá ghìrə à fε'ε nlaa atu bè aa ε?"

³¹ Annù nifò Nwí a bə aa tsò àbùrə m̀aghum yìi mə a burə ŋkə'ə ntsyatə mbùm njoo tsim jii mə bi bwe'e aà. ³² Lâ bi yi mbwe'e abùrə ati ma yú aa, a too ŋkə'ə, àtì yi a tigè m̀banə mfan ntsyatə ŋgɔŋ itì tsim jii mə bi bè aà. Bεε mə a kə'ə, ntaà ji i burə m̀fanə m̀bə ajàn yìi mə m̀bə b̀isɪŋ bi tigè ñzi ŋghùrè nì ñdâ jyaa ghu aà.

³³ Yesu à le mbù ñswonə annù Nwí a mbo bè ni m̀ghàà m̀i nãnaa m̀i ghà'atè tsò ma mú. A le mburə nswonə innù jì ghà'atè, ñyonə aa ajàn yìi mə bè bya le ŋkii ŋkəŋə nì ñyù'ú ànnù ya yìi mə à le si swonə aà. ³⁴ Kaa à le si wa'à ànnù tsu a mbo bè ghaà ti nìghàà nì nãnaa, lâ a yi mbù m̀bii ntswe tsi'ì yù bo bì ñgãnyəgənnù ji jya aa, a bú ñnanə sə ntə'ətə nji'ì innù tsim a mbo bo.

Ajàŋ yìi mə Yesu à le ñghìrè àfisè bɔrè aà
(Mt. 8.23-27; Lk. 8.22-25)

³⁵ A bè mə a kwé'fò tsi'ì maa njwi, Yesu a swonə a mbò ñgãnyəgənnù ji mə: "Nì zi tá b̀i'ìnè too ŋkì ghú ñghεε fii njii." ³⁶ ñgãnyəgənnù ji jya i tigè m̀ma'atə nnòò b̀ə wa wa aghəŋə ŋkì ŋkuu ŋkwetə Yesu wa m̀m àkànu'u, nlogə yi bo bo tigè ñtoo nì ŋkì wá. Iban jì mə'ə i le si yònè nì waa. ³⁷ Bo kà mə aa ntoo ŋghεε, àfisè yì tii ñtii a loginè ŋka ntsya, m̀be'e nì ñkànə ŋkì m̀ma'a wa m̀m àkànu'u; ŋkì i kuu ñtigə nloə nluu ghu mum. ³⁸ Lâ Yesu a b̀anə ñnəŋə yi wa ñjìm àkànu'u ǹgìsə atu yi ni pilò m̀bwii nì; ñgãnyəgənnù ji jya i ghèè ñyəə yi, m̀betə ghu mbo mə: "Ndi'innù, ò tswé kaa wa'à nì gho kwé'è! Ò sè zi mə m̀bə b̀i'ìnè kwo fàa m̀m ŋkì?"

³⁹ Bò bètə mə làà aa, Yesu a b̀inə ñwenə afisè ya, ñswonə a mbo m̀yàà wa mə, "Kentè! Tsuu bú ki jù'ù!" Afisè ya a burə ñkentə a ntsyá, ñdìgè i m̀bɔrə mə tük, ñtigə ŋghεε ni mə swee. ⁴⁰ Yesu a bəŋkə yi ñghaa a mbò ñgãnyəgənnù ji jya m̀betə mə, "Nì bə'ə aa àkè? Nì sè nì àbiiintii tswé aa ε?"

⁴¹ Nìbə'ə ni burə ñtswa waa si'ì si'ì, bo tigè ñswonə bo ni bo mə, "Ghuà ñù à lò aà fə? Yə ñ àjàŋ yìi mə tsi'ì àfisè bo bì m̀yàà yu'unə nì!"

5

Ajàŋ yìi mə Yesu à le m̀fi'ì ñzwì jì bi a ato'o ñù yì m̀ə'ə aà
(Mt. 8.28-34; Lk. 8.26-39)

¹ Bo le ntoo m̀fε'ε a njii ñkì m̀iyaa wa a mbèè àla'a Gerasenes. ² Yesu a f̀è'è mə wa m̀m àkànu'u ñghèə ki təə, ñù yì m̀ə'ə yìi mə àzwì yì bi a le ntswe ghu ato'o aa, a lô a itu misyè m̀fε'ε nzi ñtsitə yì. ³ Nù ma ghú à le si tswé aa wa itu misyè. A le mburə ntsyanə a mbo bè b̀itsim a ntswá àbarə mà yú ñkwerə ni m̀ñkìrè ⁴ ñlon mə, a ŋgaa jì ghà'atè, bè le si tswa nii, ñkwerə ni m̀kòrə mi bo bì m̀bò mi, kə ñkii nniŋə nì m̀ka'a ghu m̀kòrə, lâ tsi'ì a ŋgòŋ b̀inòò bitsim, a b̀anə ñtentə ni m̀ñkìrə mya, kə ñkii m̀batə ni m̀ka'a myá. Kaa ñù tsù kaa à le ŋwa'à ni m̀tìtì tswé ntsyátə yi a ajàn yìi mə m̀bə a tswá yi ñghìrə mə tá à ŋe'esə ntswe. ⁵ A le si karə wa itu misyè bo bì a itu m̀inta'a, a si'ìnə bo bi a ǹtugè, ñlwugə, ñwatə nì nù yì nì ñbà'a ŋgò'ò.

⁶ A yè mē Yesu a sà'a agha'a, m̀burə ̀khə nzi ̀wə ghu nsi mmii yi; ⁷ ̀ntəɲnə nswon mə, “Si tswè aa ni àkè aa ε, Mu Nwɪŋgɔŋ Ako'òtsirə? Mè bu'ù m̀bo a m̀bo wò nı̀ ̀kùm Nwı̀, tsuu ̀gi'i nu mə lɔ̀ nı̀ bə.” ⁸ A le ̀ghàà ma mùu ajàn aa nlon mə Yesu à le mfòò ̀nswon mə, “Azwı̀ yı̀ bı̀, fè'è ghu ato'o!”

⁹ Yesu a betè yi mə, “ı̀kùm ghó nı̀ wò?” A kwi'i mə, “ı̀kùm ghá nı̀ Nnòò ̀nlon mə bı̀'ı̀ burə gha'atə fàa a ato'o nù ghú.” ¹⁰ A tigè ̀nnaɲsə mbu'u m̀bo a m̀bo Yesu mə tâ à tsuu waa lɔ̀ furə tâ bo fe'ε maa m̀bèè àla'á.

¹¹ A le si bə aa àkàrè bı̀ kwı̀ɲàm a jı̀ ni a mbı̀ m̀baa maa adigə; ¹² ̀zwı̀ jı̀ bi jya i bu'ù m̀bo a m̀bo Yesu ̀nswon mə, “Tsyàsə yi'i tâ bı̀'ı̀ kuu fii nu nàà jı̀ mə.” ¹³ Yesu a yu'u mbii; i tigè m̀fe'ε wa nu nù wa ̀kuu wa nu nàà jyá. Akàrè bı̀kwı̀ɲàm ma yú a le mbə tsó ̀ntsù'ù ji baà. ̀zwı̀ jya i kùu mē ghu nu aa, i tigè m̀burə nlo ̀khə mə kàrè, ̀sigə mbı̀ m̀baa ya, ̀sigə ̀wokə wa mùm ̀kı̀ miyaa ̀konə.

¹⁴ Bè bı̀ mə bi le si jε'ε nı̀ naà jya aa, bo lô m̀burə ̀khə ̀ghèè ̀nswon a m̀bo bə a mùn àla'a bo bi a afò. Bi tigè m̀fe'ekə nzi a nyə annù yı̀ mə a le mfè'ε wa adigə aà.

¹⁵ Bò zı̀ mē, ̀ghεε a mbèε Yesu, nyə nù wa mə ̀zwı̀ jı̀ bi jya le ntswe ghu ato'o aa, a tswé ghu mbèè, ̀wε'ε itsə'ə ji, mı̀tsyé mi mı̀ kı̀ ̀ntswe ghu tsi'ı̀ mı̀tsım, bi yə a kı̀ m̀bə tsi'ı̀ nù wa mə ̀nòò ̀zwı̀ jı̀ bi jya i le ntswe ghu ato'o aà. Bi yè mē laà aa, ̀bɔ'ɔ ni tswá waa. ¹⁶ Bè bı̀ mə bi le nyə annù ma yú yı̀ mə a le mfè'è wa nu nù wa bo bi a nu nàà jya aa, bo le si tigə ̀nswonə ni a m̀bo bə.

¹⁷ Bo le si tigə ̀ntsa'asə nı̀ Yesu mə tâ à ma'atə mbèè àla'á yàà ma ya nlo ̀ghεε yi.

¹⁸ Yesu a lô ̀ka ̀kuu a mùm àkànu'u mə yu ̀ghèè yi; nù wa mē ̀zwı̀ jı̀ bi jya le ntswe ghu ato'o aa, a bu'ù m̀bo ghu m̀bo mə tâ à ma'atə yi tâ yú ka nyonə nı̀.

¹⁹ Là Yesu a tuu, ̀nswon ghu m̀bo mə, “Kwεε ̀ghèε a ndùgə, a mbèε bə bə, ̀nswon annù yı̀ mə Mmà'àmbı̀ à ghı̀rə a nu wò aà; a ajàn yı̀ mə à ko mı̀lɪɲnə ghò, ̀kwetə ghə aà.”

²⁰ Yesu à swon mə ghu m̀bo laà, a lô ̀ghεε ̀ntigə ̀nswonə ni annù yı̀ mə Yesu à ghı̀rə ghu nu aa, a m̀bo bə wa mbù'u Dekapolis. Bè bi tsım yu'u, a burə m̀bə tsi'ı̀ ànnù yı̀ yeyerə a m̀bo bo.

Ajàn yı̀ mə Yesu à le ̀ghı̀rə m̀ngyè wa mə à le m̀mòòntə ̀tsəɲə ̀tsə'ə yi ̀kı̀ mbı̀nsə mu Jairius yı̀ m̀ngyè a nı̀wo aà

(Mt. 9.18-26; Lk. 8.40-56)

²¹ Yesu à bù mē ̀ntoo ̀kı̀ wa a mùm àban ya ̀ghεε mfè'è a aghəɲə ̀kı̀, ̀nòò bə i burə nzi ̀gha'a ̀gha'a, ̀ntə ̀ntsyə ̀karisə yi. ²² Ndiı̀ ndá ̀ghòtə baIsrael maa adigə, ̀kùm yi i bə Jairius, a kı̀ nzi yı̀ ̀gaa. A yè mē Yesu, ̀wə ghu mı̀kòrə, ²³ m̀bu'u m̀bo ghu m̀bo, ̀nswon mə, “Mı̀ntsı̀rə mú ghà yı̀ m̀ngyè, a ghòò, ̀tigə tsi'ı̀ a ̀kwó. Zı̀ ̀nɲsə mbó mo ghu nù tá tá à fwetə ̀ntswé ntı̀.”

²⁴ A swon mə laa, Yesu a yon yi bo yu tigè ̀ghεε. Bo kà mē aa ̀ghεε aa, ̀nòò bə yı̀ wè i kı̀ ̀ntigə nyonə nı̀, ̀ntsyə ̀karisə yi, bo bo tigè ̀ghεε.

²⁵ M̀ngyè yı̀ m̀'ò à le ntswe a tı̀ti nòò bə wá. Alə a le si zı̀ ghu nù. A le si bə maa noò aa bon ̀ghòò ma nù ni tswè mē ghu nu ilòò ̀ghım ̀ntso baà. ²⁶ Le bon à yè mē ̀gi'i ni ̀ghòò nya si'i si'i, ̀ghεε ni nu a mbèε bı̀dogita bı̀ ghà'atə, m̀bwesə ̀kabə yı̀ mə à le ntswe ni yu aa tsi'ı̀ ̀tsımə. Kaa ̀ghòò nya ni wa'à tı̀, m̀banə ̀kù'usə ̀gha'atə nı̀ ghà'atə. ²⁷ M̀ngyè

ma ghú à le nyu'u ñgàn ñlonḡ Yesu. A yè mē Yesu aa, ñtigē nyonḡ ñii bo bì nnòò wá, ñyonḡ mfaatē ghu ñjìm, ñghesē abô yi mmòontē atsè'è Yesu ghu. ²⁸ A le si wa'atē ni a múm ñtíi yu mē, “Mbē mē te'è ñghesē mmòontē tsi'í ìtsè'è ji bonḡ mē ka tìi ñighòò ma nú.”

²⁹ A mòontē mē aa, àlèè ya a burē ñghesē ñkentē a nzi ghu nú. A kí mburē nzi a múm ñtíi yu mē ñighòò ni nya ni fwètē mē! ³⁰ Maa noò, Yesu a yè mē midà'à mi fè'è a nu yu; mbēñkē yi, mbetē a mbô ñnòò bē wa mē le si yonḡ ñii aa mē, “A ìtsè'è ja aa a mòontē wò aa è?”

³¹ Ñgǎnyegēnnù ji i swonḡ ghu mbo mē, “O yè mē nnòò bē i ywu nyonḡ ñi gho, mbù mbetē ni mē ìtsè'è jo aà mòontē wò le aa a ya?”

³² Yesu a ku'ùsè ñlii ñi bē bya tsi'í líi, mē yu ka yè ñú yíi mē à mòontē yi aa le. ³³ Lá mànygè wa à le mbàñnè ñzi annù yíi mē a ghìrē yi aà; ñtigē mfè'è nzi, nú yí i tigē mbenē ba'à bà'à ni ñb'ò, a wó a ñji'i mikòrē Yesu, ñkè'èñē innù tsim ghu mbô. ³⁴ Yesu a swonḡ ghu mbo mē, “Mú ghà, wa àbiintíi yo a ghìrē mē mē ta ò tii. Tigē nló ñghèè gho la ñi mbòonē, tá ñighòò nya ñi fwètē.”

³⁵ A ghàà mē a mbo mànygè wá ñghèè ki màñsè, bē bí m'ò bi lô wa ndùgē ñdii ñdāñghotē nzi nswonḡ ghu mbo mē, “Wa mú ghò wá à kwò mē! O tigē mbu mfa ñi ñgi'i a mbo Taà ghú aa a ya?”

³⁶ Yesu a foonsè waa, ñswonḡ a mbo ñdii ñdāñghotē baIsrael wa mē, “Tsèè ki b'ò bē, ñiñ tsi'í ñtíi gho a nu mē.” ³⁷ A swonḡ mē maa ajāñ, ñlo ñka ñghèè wa ndā ñdii wa, kaa wa'à bii mē tá ñú tsù à bu nyonḡ yi ntsyatē Peta, ni Jems a b'ò Jón, muma bì Jems. ³⁸ Bo ghèè mē ñywe'e wa ndùgē ñdii ñdāñghotē baIsrael wa, ñyè idigè i burē ñju'u tsi'í jù'ù, bē yè'è, mburē mbo'o tsi'í ñtíi. ³⁹ Yesu a kuu ñghèè a nda, mbetē a mbo bo mē, “Ñi yè'è aa àkè, ñghìrē idigè i tigē ñju'u laà? Wa kaa mu ghù kaa à si aà kwò kwó! Wa a bwii aà bwii.”

⁴⁰ A swonḡ mē laà, bē bya bāñnè ñka wye ñi yi bē wye. A furē waa tsi'í bítim mē tá bì fè'èkē ñghèè a abèè. Mbāñnē nlògè ta bì mu wa bo bì ndè yí a b'ò bē bya mē bo bo le nzi aa, bo bo tigē ñkuu ñghèè wa adigē mē mu wa à le nnonḡ ghu aà. ⁴¹ Bo kùù mē, a tswa ñkwèè ñi mu wa, ñswonḡ ghu mbo mē, “Talita koumi,” a bē aa mē, “Múntsirē mumànygè, mē swonḡ a mbo wò mē tá ò biinē ntèè a ñdōñ.”

⁴² A swonḡ mē ma múu ajāñ, mumànygè wa a burē mbiiinē nlò ñka ntèè ñkarē. (Flò mu mà ghú i le mbē aa ñighúm ñtsò baà.) Bē bya bì líi ñyè, ànnù a burē ñtsya waa tsi'í tsysà.

⁴³ Yesu a swonḡ a mbo bo ñkwantē mē tá bo tsuu ló ghìrē tá ñú tsù à zi; ñki nswonḡ mē tá bo ló ayoo mfa a mbo mu wa tá à ji.

6

Ajāñ yíi mē bi le ntuu Yesu a Nazareth aà (Mt. 13.53-58; Lk. 4.16-30)

¹ Yesu bo bì ñgǎnyegēnnù ji bo le nlò maa adigē ntigē mfè'è ñghèè a Nazareth, a ala'a bo. ² A bē mē a ñjwīñgōñ a ghèè a ndāñghotē, ñka ñdii ñi ànnù Nwí ghu, a ki mburē mbē tsi'í ànnù yí yéyerē a mbo bē bí ghà'atē bii mē bi le ntswe ghu aa a nyu'ù ànnù yíi mē à le si d'í'í aà. Bo le si tigē mbetē bo ñi bo mē, “Mbā ghú à lògē yulá ànnù aa fè le? Mulá mìtsyè ghu atu mi lo aa fè? Yè ñi innù jì wè jì wé jii mē a ghìrē aà! ³ A sǐ kabindà wa à ghuà bē, là'à yu wa mē à ñi mu Mary ñki mbē, muma bì Jems, ni Joses

a bo'c Judas ni Simon aa ε? Bɔɔ bi maà bi bi bânɔgyè bî sî faà a titii bî'inè kî ntswe ε?" Bô swòŋ mê laà, ntigè ntuu yi.

⁴ Yesu a swon a mbo bo mæ, "Bi ghu'usə ngəŋntoò Nwî a idigə tsim, lâ kaa wa'à nii a ala'a bo, kè a ngwè'ε yu, kè a ndùgə yu bânɔnè ghu'usə." ⁵ Tsó mæ a le ntigə mbə maa ajàn aa, kaa à le ηwa'ă innu jî yëyerə jî ghà'atè ghu ghirè ntsyatə ajàn yîi mæ à le nnòŋsə mbô mi a atú ñgəŋmighòɔ mbùmtè jî tsu, ñghurə waa. ⁶ Ajàn yîi mæ bè bi ala'a bi bi le ηwa'ă ni àbiiintii tswé aa, a le mburə ntsya Yesu tsi'î tsyà.

*Ajàŋ yîi mæ Yesu à le ntoo ngəŋyogəŋnù ji a abεε aà
(Mt. 10.5-15; Lk. 9.1-6)*

A le ntigə nlo ŋka karə ñdî'i nî ànnù Nwî a ila'a ji mɔ'c jîi mæ i le ntswe wa mbèè àla'a bo aà. ⁷ Yesu à le ntwon ngəŋyogəŋnù ji jya nighùm ntsò baa, ñloginè ŋka ntoo nî waa bi baa bi baà; mfa ada'a mbo bo mæ ta bo ka mfi'i nî izwî jî bi a ato'o bè. ⁸ Nswon a mbo bo mæ bæε bo ti ghèε, bo tsuù àyoò tsu ló lógè, ntsyatə itî jyaa. Nswon mæ tá bo tsuu abaa ké abàà ló lógè; ntsuu ŋkabə a abàa bo ló ñiŋə bē. ⁹ Nswon mæ mbə bo tse wε'ε ibaa mikòrè, lâ kaa wa'ă itsè'è ji baa lò ñma'a bē. ¹⁰ A bú nswon a mbo bo mæ, "Bεε ni ghεε ŋkuu a nda yîi mæ ni kuu ghu aa, ni tswé ghu nywe'e a noò yîi mæ ni ka mà'atè a adigə ma ya ló ghèè aà. ¹¹ Bεε ni ghεε a adigə yîi tsu, bæε mæ bè bii mæ bi tswe ghu aa, bi tsuu ghuu kwεrə, ntuu a nyu'ù ànnù yîi mæ ni swonə aa, ni mà'atè waa, nlo ghuu. Bεε mæ ni ti fè'è maa adigə, ni bu'utè àbìrè yîi mæ a tswe a mikòrə bu aà, tá tá à bə alènsə a ajàn mæ bo tuu ghuu aà."

¹² Bo tigè mfe'ε ngghèè ŋka nswonə ni mbo bè mæ tá bo bəŋkə mîntii myaa, ñma'atə ibî waa. ¹³ Bo le mfi'i izwî jî bi jî ghà'atè a ato'o bè, ñyo'c ñkəŋmighòɔ jî ghà'atè ni mighurə, ñghurə waa.

*Ajàŋ yîi mæ Jɔn Ngəŋmùrə bə ŋkî à le ŋkwo aà
(Mt. 14.1-12; Lk. 9.7-9)*

¹⁴ Mfɔ Herod à le nyu'u ma juù innù, ñlon mæ à le si bə aa bon bè bî ghà'atè bi bürè mê nzi Yesu. Bè bî mɔ'c bi le si tigə nswonə nî mæ, "A ni Jɔn Ngəŋmùrə bə ŋkî mæ à bù mê mbiiinə niwô. A nî annu yîi mæ a ghìrə mæ tá à tswe ni màdà'à a ngghìrə innù jî yëyerə ma jû ghu aà."

¹⁵ Lâ, bè bî mɔ'c bi bânɔnè nswonə ni mæ, "A ni ngəŋntoò Nwî, Elijah." Bî mɔ'c bi swonə ni mæ, "A ni ngəŋntoò Nwî tsó ngəŋntoo Nwî ji mbii mbii jyâ." ¹⁶ Lâ Herod à yù'ù mê aa, nswon yîi ngaa mæ, "Jɔn wa mæ mè le ŋkwyě atú yi aa, à biiinè mê niwô." ¹⁷ A le ti bə maa noò aa le bon Herod à zwitè mæ Jɔn. A le ngghìrè bi tswâ Jɔn, ñkwεrə ñniŋ a ndâtsan nlonə Herodias, ñgwe mumaà yî Philip, yîi mæ à le ñkwεrə aà. ¹⁸ Jɔn à le ŋka ghaantə nî Herod, nswon ghu mbo mæ, "O lògə ngwε mumaà ghò laa kaa a wa'ă kù'ùnè a ni nòŋsè."

¹⁹ Tsó mæ Jɔn à le si ghàà ma mùu ajàn aa, Herodias à le si lwisè nî ñton ghu nú, ñlɔɔ nî mânjî yîi mæ mbə yu tsyá ghu nzwitè yi, kaa wa'ă zî, ²⁰ ñlon mæ Herod à le si bo'c nî Jɔn, ñzi mæ Jɔn à le mbə ŋù Nwî, ànnù yi a tsinè. A le ntigə nlogə yi nlo'osə mæ tá ànnù tsu tsuu yi ló ghìrè. A le si doritə a ngon bìnòò bîtsim a yu'ù ànnù yîi mæ Jɔn à le si swonə aà, ka mæ a yi nyu'u, a wa'ă nî ànnù yîi mæ yu ka ghìrè aa kî kan aà.

²¹ Lâ a yî mbə ni a njwi yî mɔ'c, Herodias a tswé nî àbwarə a ngghìrə ànnù ya yîi mæ à le si tε'ε nloɔ ni a ngghìrə aà. Mfɔ Herod à le ghìrə àdinà a mbo bîkùm bi bo bî bitamândoo bi, ni bè bî wè bî wè bii mæ bi le ntswe

a ala'a Galilea aà, nlon mæ à le mbæ njwí njwê yí aà. ²² Mu Herodias yí manganjyè à le nkoo zi nnaŋsø mben ikòò tsi'í sigìnè, nú Herod bo bì yí bè bya bìi mæ à le ntwonø aa, i naŋsè mbøn bøn. Mfò Herod a swon a mbo mumangye wa mæ, "Betø ayoo yíi mæ ò kòn aa a mbo mæ, bon mæ ka fa a mbo wò." ²³ Ntigø nkaa nswon ghu mbo mæ, "Ayoo yíi mæ ò betø a mbo mê aa bon mæ ka ya'a fa, ò bæ t'e'ε kòn bæ mbèè àla'à yà yí mfuùrè bon mæ ka kii fa tsi'í fà."

²⁴ A swòn mê laà aa, mumangye wa a fe'è nghæe mbetø ndè yí mæ, "Mè betø akø ghu mbô?"

A kwi'i mæ, "Betø atu Jon Nganmürø bǝ nki."

²⁵ Mu wa a tigè mfe'ε nhèè tsi'í niti, nzi nkoo nswon a mbo mfò wa mæ, "Mø lòc mæ ta ò fa atu Jon Nganmürø bǝ nki a múm akan, a mbo mæ tsi'í tsitsònè."

²⁶ A ajàn mæ à bètè mê atu Jon laa, ma yú a ghìrè mæ tâ nú mfò Herod i burø mbi'i bi'i. Lâ, mbæ yíi mæ à le mfòò mbii a mbo mumangye wa a nsi bè bya bìi mæ à le ntwonø aa, à le nlòc a nghìrè tsi'í wa ajàn mæ à le nkà'à mæ yu ka ghìrè aà. ²⁷ Mfò wa a tigè mburø ntoo nù sogyè yí mò'c a titi bìi mæ bi le si be ní yi aa, nswon mæ tâ à ghæe nzi ní àtu Jon. A ghæe nkwyè atu yi a ndatsan, ²⁸ nlògè nniŋ a múm akan nzi mfa a mbo mumangye wá. A tigè nlògè nghèè mfa a mbô ndè yí.

²⁹ Ngǎnyøgǎnnu Jon, i yù'ù mê, ntigø nzi nlògè akú Jon ntigø nghæe twinø.

*Ajàn yíi mæ Yesu à le nje'ε bê ntsù'ù ji ntaà aà
(Mt. 14.13-21; Lk. 9.10-17; Jn. 6.1-14)*

³⁰ Ngǎnntoo Yesu jya i le mbii nswon ngòn innu tsim jii mæ bo le nghìrè nki ndi'i aa ghu mbô. ³¹ Bè bí ghà'atè le si burø nkoo nki mfe'ε, a ghìrè mæ tâ Yesu bo bì ngǎnyøgǎnnu ji wa'à ni nòc a nji mú àyoo burø ntswe tswe. Yesu a tigè nswon a mbo ngǎnyøgǎnnu ji mæ, "Ni zi bi'inè ghæe a adigø yíi mæ mbæ bi'inè tswé ghu tsi'í bi'inè tá miantè." ³² A swòn mê laà bo bo tigè nlo nghèè nkoo a múm àkanu'u ntoo nghæe a adigø yíi mæ kaa bè si ghu tswé aa tá tswe ghu tsi'í bo bo.

³³ Lâ bè bí ghà'atè le nyø ajàn yíi mæ bo le nlò nka nghæe aà, nzi bê bìi mæ bo ni bu aà, mburø mfe'ekø a mikurø mikurø, nkhe ntsyá mbii nghæe ntswe wa adigø mæ bì Yesu le nka nghæe ghu aa, mbon tâ bo zi nkoo ghu. ³⁴ Yesu à tòc mê nka mfe'ε wa múm àkanu'u, nyø akürè bê a tswé wa aghønø nki mburø ngha'a ngha'a; a ko miiñnè wàa si'i si'i, nlon mæ bè bya bi le ntswe tsó mbinjèrè jii mæ kaa i si ní ntsèè tswé aà. A le ntigø nloginø nka ndi'i waa ní innu jii ghà'atè. ³⁵ Ngǎnyøgǎnnu Yesu jya i yø mæ nòc à ghèè mê, ntigø ntsya nzi nswon ghu mbo mæ, "Adigè yú à ní àdigè yíi mæ kaa bè si ghu tswé, nòc à kè mê nghæe nghèè; ³⁶ ghìrè tâ bè bú ghæe waa, ta tâ bo ghæe nkoo a ifò bo bi a mumè ila'a jii i tswè faa mbèè àdigè, nyuu miji ghu nji."

³⁷ Lâ Yesu a bânè nkwí'i a mbo bo mæ, "Ni lòc ayoo mfa tâ bo ji."

A swòn mê laà, bo betè yi mæ, "O lòc mæ tâ bí'i naŋsø nlogø bífraŋcs ntsù'u nkhi ji baa* nghæe nyuu tsi'í àbaa ni yù ta j'e'ε bê bú ghu aa ε?"

³⁸ A bú nswon a mbo bo mæ, "Ni ghæe nlentè mæ ni tswè ni àbaa ji sөгø le?" Bo ghæe nlentè, mbii nswon ghu mbo mæ bo tswè ni àbaa aa ji ntaà, abo'c ni mbwè mi mbaà.

* **6:37** 200 denarii; denarius yí mfuùrè à le mbæ nkabè ngànàfà'a a atú njwí.

³⁹ Yesu a tigè òswon a mbo bo mē tā bo ghotē bē bya nghirē tā bo tswē a ibwen ibwen, a atu ngèè. ⁴⁰ Bē bya bi tigè òghotē waa ntswetē a ibwen ibwen, òtswe ni a abwen yī fūūrē òkhì yī fūūrē, kē mighum mi ntaà. ⁴¹ Yesu a logè ìbaa jya ji ntaà nī m̀bwè mya mi mbaa, òntētē atū yi a ndəŋ, òlii aburē, mfa mbi'ikē a mbo Nwī, m̀batē ìbaa jya, m̀fa a mbo ògǎnyəgənnū ji mē tā bo yatē a mbo bē byā. A le òki nyatē m̀bwè mya mi mbaa a mbo bē byā b̀tsimē. ⁴² Bē b̀tsim bi le òji nyurē. ⁴³ Bi le òghotē abugē ìbaa jya bo b̀ àb̀ugē m̀bwè mya mē bi le nyatē aa, a lwensē òkyē òghum òtsō baà. ⁴⁴ Mbāŋnē j̄i mē i le òkurē ìbaa jya aa, i le m̀bē ntsū'ù ji ntaà.

Ajàŋ ȳi mē Yesu à le òka ntəŋ ni a atu òki aà
(Mt. 14.22-33; Jn. 6.15-21)

⁴⁵ Yesu à le mburē òghirē ògǎnyəgənnū ji jya i b̀ ū òkuu fu wa m̀m àban, òtsya mb̄i òka ntoo òghē a òji òki a Betsaida. Bo kà mē aa ntoo òghē aa a swon a mbo bē bya mē tā bo tigē òlo òkwēŋkē waa. ⁴⁶ A fà mē filō fyaa, òk'c' ghē a atu nta'a a ntsà'atē Nwī ghu. ⁴⁷ Itugē le mfii òkwetē àkànu'u ya wa m̀m òki; Yesu a bāŋnē òtswe a abē wa atu nta'a tsi'ī yū yū. ⁴⁸ Nyē mē a le ntsyànē a mbo ògǎnyəgənnū ji jya a tii àban ya òlo mē àfisē a le si tsyà òtii nī waa m̀b̄nsē ni òj̄imē. A bē mē a ni òò òj̄wi a lō òka ntəŋ wa atu òki òzi ni a m̀bē bo. A le òka zi aa òwa'atē ni mē yu ka z̄i kwaatē tsyà yi a m̀bē bo. ⁴⁹ Lā ògǎnyəgənnū ji jya i yē mē ajāŋ ȳi mē à le si tē òzi wa atu òki aa, m̀m̀òntē mē à le m̀bē òk̄; m̀burē òtəŋnē mbo'o tsi'ī ni t̄i, ⁵⁰ òlo mē òb'c' le ntswa waa.

Lā Yesu a burē wāŋsē ghāà òswon a mbo bo mē, “Tswā n̄ òt̄i ghū, òtsuu ki b'c' bē, òlo mē à ni mē aà.” ⁵¹ A swon mē laa, òk'c' òkuu wa m̀m àkànu'u, àfisē ya a kentē a ntsyā. A tigē m̀burē m̀bē tsi'ī ànnū yī yēyē a mbo ògǎnyəgənnū ji jyā, ⁵² òlo mē, kaa bo le òwa'à òji'ī ànnū yī yēyē yī m'c' ya mē Yesu à le nghirē aa z̄i, a ajāŋ ȳi mē a le jē'ē bē bya nī ìbaa jya aà; bi le mfii atū yaa!

Ajàŋ ȳi mē Yesu à le òghurē ògàŋmighò a Gennesaret aà
(Mt. 14.34-36)

⁵³ Yesu bo b̀ ògǎnyəgənnū ji bo le ntoo òki wa òghē m̀fē'ē a Gennesaret, òt̄iŋnē àkànu'u ya a aghəŋ òki. ⁵⁴ Bo ghēsē mē òghē ki fē'ē wa m̀m àkànu'u, bē burē nyē Yesu òzi. ⁵⁵ Bē le si ntigē òkhē òkarē nī àla'a ya bo bi a mbū'ù ma yā òtsim, òlogē nī ògàŋmighò jyaa, m̀bē'ē a ni m̀kuù òzi ni ju ghu mbo a nī ògōŋ idigē tsim j̄i mē bi le nyu'u mē Yesu à tswē ghu aà. ⁵⁶ A nī ògōŋ idigē tsim j̄i mē Yesu à le ghē ghu aa, a ìla'a, a m̀m ìla'a kē a if'c' aa, bē bi le si logē nī ògàŋmighò òzi ni ju a nsāanē mitaa, m̀bu'u nī m̀bo ghu mbo mē tā à ma'atē tā ògàŋmighò jya i ghēsē m̀bē myaa m̀m̀ontē tsi'ī àtsəŋ atsə'ē yi. Ògōŋ bē b̀tsim b̄i mē bi le m̀m̀ontē yi aa bo le òt̄i.

7

Ajàŋ ȳi mē Yesu à le wenē baFarisai òlo òŋsē b̀tā bi b̀tāà byaa aà
(Mt. 15.1-9)

¹ BaFarisai bo b̀ ògǎŋnd̄i'ī òŋsē j̄i m'c' j̄i mē i le òlo a Yerusalem òzi aa, le òz̄i òghotē a m̀bē Yesu. ² Bo bo tswē mē, bo yē ògǎnyəgənnū Yesu j̄i m'c' i j̄i nī m̀bo m̄i mi le òwa'à laa, ma la a bē mē kaa bo le òwa'ā m̀bē myaa si'ī òyonē a ajāŋ ȳi mē baFarisai le si lòò mē b̀ ka nsi'ī aà.

³ Nlon mə kaa mbə baFarisai, bo bi baYuda bitsim kaa mbə bo wa'à ji ti ghê mə bo si'i mbô myaa, nyonə aa ni nònşə bità bi bitaa byaa. ⁴ Bεε mə bo yi ŋki mbii a mitaa, kaa bo wa'à lò mbii nji ti ghê mə bo si'i nú jyaa mə tá i laa. Bìnòşə bî ghà'atè bî mɔ'ɔ bi ki mbu tswe ghu mə bo le si yònè, tsi'i tsó ñnànşə ns'i ñdon jì nò ghu, ni bantòò bo bi ñjoo nnîŋ ñjoo jii bi nanşə nî atii bronze aà.

⁵ BaFarisai bya bo bi ñgãŋdî'i nònşə jya bô yè mē laa aa, mbetə Yesu mə, “A ghîrê àkè kaa ñgãŋyégônnù jô wa'à nî nònşə bità bi bitaa bi'i làè, mbaŋnə nji tsi'i tì s'i nî mbô myaa mi laa aa ε?”

⁶ A kwi'i mə, “Ñgãŋntoò Nwî Yesaiah à le nyə aa tsi'i sigìnè ñŋwà'ànə annù yii mə Nwî à le nswon nlon ŋgaà yùu aa, bú ñgãŋabagilè, mə, ‘Bè buà, bi ghu'usə nî gha aa tsi'i nî ñghon ntsù jyaa, lâ mîntii myaa bânñè ntswe a ndîsyà;

⁷ Bo mii nî gha laa tsi'i àdànè àdànè ñlon mə bo bânñè ñdî'i bə bìnòşə bi bē tsó ñdî'î jyá!’

⁸ Nî mà'atê ñdî'î Nwî, mbaŋnə ntswa nòşə bə a tînsè.”

⁹ Yesu a bú ñswonə a mbo bo mə, “Wá nî nanşə nzi a ntuu ñlèè ñdî'î Nwî tá bânñè ki làè nî nòşə ghùu! ¹⁰ Moses à le nswonə mə, ‘Ka yu'unə taà ghò bo maà gho.’ Ŋki mbu nswon mə, ‘Nù yii mə à bəgìtə taà yi kě ndè yi aa, a ku'unə mə tá bi zwiṭə yi.’ ¹¹ Lá nî bânñè ñswonə nî yùu ŋgaà mə mbə ñu a swonə a mbo taà yì kè ñdè yì mə, ‘Wa àyoo yii mə boŋ mə fa ŋkwètə gho ghu aa a ni Corban,’ (mala a bə mə mē fà mē a mbo Nwî) ¹² bəə boŋ kaa à sî nî ñkwètə taà yì, kě ndè yi bú ntswe. ¹³ Ma mùu ajàn, nî bwesə aa ñghàà ni Nwî, ñlonə nòşə ghùu yii mə ni dî'î ni a mbo bə aà. Ŋkii ñghirə nî ñnnù ji ghà'atè jì mɔ'ɔ jii mə i bə tsó ma jù aà.”

*Njoo jii mə i ghîrè ni mə tá ñu tá à tsuu laa aà
(Mt. 15.10-20)*

¹⁴ Yesu a bú ñtwon bē bya nswon a mbo bo mə, “Bù bitsim nî yu'utə ññ annù yii mə mə swon aa, tá à laa a atu bù. ¹⁵ Kaa àyoo yì tsu kaa a sî a abεε tswé mə mbə ñu a ji a kuu ñghirè mə tá à tsuu laa; lâ a ñu aa a bânñè ñghirə nî ñnnù ji bî jii mə i lò ghu ato'o mfè'ε aa mē à tsuu laa. [¹⁶ Nù yii mə à tswe nî ñtòŋnè a nyu'u annù aa, tá à yu'u annù yii mə mə swonə aà.”]

¹⁷ A mà'atè mē bē bya nlò ñkuu ŋghεε a múm ñda, ñgãŋyégônnù ji i betè ñji'î ñghàà nî nãnaa ma nú ghu mbô. ¹⁸ Bô bètè mē aa, a swon a mbo bo mə, “Ma la a bə mə kaa nî sî yùu ŋgaà ki nyu'u aa ε! Nî sî zi mə ayoo yii mə a lò bə a abεε ñkuu ni a nu ñu aa, kaa mbə a wa'à yi ghîrè mē à tsuu laa aa ε? ¹⁹ Nlon mə kaa a sî aa ghu ntii kuu; a bânñè ñkuu aa ghu ato'o, i kii bú tsyá mfè'ε fu.” (Ma mùu ajàn à le nswon mə wa mîji mîtsim mi laà, ñku'unə a njî.)

²⁰ A bú ñswon mə, “A ñu aa a sŋŋ njoo jii mə i fè'è ghu nú aà, ñghirə ni mə tá à tsuu laa. ²¹ Nlon mə ñnnù jì bi tsim i lò aa a múm ntii ñu mîfè'è: Ñwà'atè ñnnù jì bi, ànnù ajirè, iyèrè, ñzwiṭə bə, ànnù mághàbè, ²² ñyè'ètè ñjoo bē; àbî'intii, m̀bwè'èsə bə, ìbuurənnù, àghè'ènè, ñswonè ñnnu jì bi a atu bə; ñŋee nú, nî ñjñtə ñnnù. ²³ ñnnù jì bi mà jù tsi'î tsim i lò aa a nu ñu, a múm ntii yu, m̀fè'ε nsìŋè nî ñu, ñghirə ni mə tá à tsuu laa.”

*Abiintii m̀ngye baSirofonisia
(Mt. 15.21-28)*

²⁴ Yesu a le nlò ñghɛɛ a mbɔ̃ Tai bo Sidon. A ghèè mē ghu, ñkuu ntswe a mûm ñda yi mò'ɔ, kaa wa'à lòò mē tâ bè zi; lâ a bâñnè ñtsyanə a ñghìrə mē tâ bì tsuu lõ zi. ²⁵ Màngyè yí mò'ɔ yí mē mù yi yí mòngyè à le ntswe nî àzwí yí bì a ato'o yu aa, à le nyu'u mē Yesu à tswe wa ndá. A yù'ù mē, m̀burə mfe'ε nzi a mbèε Yesu, ñwo ghu m̀kòrə. ²⁶ Màngyè ma ghú à le mbə m̀ngyε Grikia, yí mē bì le njwe aa a ala'a Sirofonisia. A wò mē a m̀kòrə Yesu aa, m̀bu'u mbo ghu mbo mē tâ à fi'i azwí yí bì ya a ato'o mù yí wá. ²⁷ Yesu a swon ghu mbo mē, “Ləə tâ bì foo nje'ε bɔɔ ya'a, ñlon mē kaa a s̀i ku'unə a ñlògə àbaa bɔɔ mbàñnè m̀ma'a a mbô m̀bú.”

²⁸ Lâ Màngyè wa a kwi'i ghu mbo mē, “ññə, Mmà'àmbí, lâ tsi'í m̀bu jii mē i nònə a nji'í àtətə aa, i kii mbwεε nî ñnùgə abaa bɔɔ bya nji.”

²⁹ Yesu a tigə ñswon ghu mbo mē, “Ñlon mē ò nàñsə ñghàà ma mùu ajàn aa, tigə ñlɔ ñghèè gho mbà. Wá demon wa a mà'àtə mē mu ghò wá.”

³⁰ A yù'ù mē laà aa ntigə nlo mbii yi a ndùgə yu. A bì mē ñkuu a nda, nyə mu wa a nŋ a ikuu, le bon demon wa a fè'è mē ghu ato'o.

Yesu A ghurə àkwo atu yii mē a le ñki mbə ti ghàà aà

³¹ Yesu a le ntigə nlo wa mbù'ù àla'a Tai ñghɛɛ ntsya a ala'a Sidon, ñghɛɛ a ñki miyaa Galilea, ñlo ghu ñghɛɛ ntsya a mbù'ù àla'a Dekapolis. ³² A kà mē aa ntsya ghu, bì zì nì ñù yí mò'ɔ mē àtù yi a le ñkwo, a kii m̀mii nî ñghàa kii kan, m̀bu'u mbo a mbo Yesu mē tâ à nɔñsə mbô mi ghu nu ñghurə yi. ³³ Bì swon mē laà aa, Yesu a logə ñù wa bo yu ma'àtə àkùrə bê ya ñghèè a adigə dàn, bo yu ghèè mē aa, a nñ bìswɛbibo bi ghu itòñnè, ñtwutə m̀twyε a abo yu, m̀mɔontə aləə ñù wa ghu; ³⁴ ññentə mi'í mi ñka lii aburə, ñtsaa nù yí, ñswon a mbo ñù wa mē, “Efata”, ñswon aa mē, “ña'anê!”

³⁵ A swonə mē laà aa, itòñnè ñù wa i burə ñña'anə, àləə yi a kî m̀burə mfeɛñkə, a ghaà tsi'í siginè. ³⁶ Yesu a swon a mbo bè bya mē tâ bo tsuu a mbo ñù tsù lõ swonə. Lâ a yi nswon mē tâ bo tsuu kii swonə aa, bo bâñnè ñku'usə ñghèè bə nì m̀bii a kè'ènə a mbo bə bí m̀'ɔ. ³⁷ Annù a le mburə ntsya bê bitsim bii mē bì le nyu'u aa, bo tigə ñswonə nì mē, “A fà'à mē m̀buu innù tsi'í tsim, ñki nnañsə mfa'a; ñkii ghìrə nì mē tâ ñkwotu ñ tigə nyu'u nî innù, ñghìə nì mē tâ bìtìghàà bì ghaa!”

8

Ajàn yii Yesu à le nje'ε bə ñtsù'ù ji ñikwà aà (Mt. 15.32-39)

¹ A le mbə nî ñjwi mà jya, ñnòò bê i bú m̀boontə ghu mbèè. Kaa àyoo niji yí tsu kaa a le ñwa'à a mbo bo tswé a nji. Yesu a twon ñgãnyəgənnù ji nswon a mbo bo mē, ² “Mə ko m̀lɔñnè bè bú ñlon mē bo tswé mē bi'í bo tsìtsɔñ njwi ji tarə kaa wa'à nî àyoo yí jì tswé aà. ³ Mbə mē swon mē tâ bo lo ñghèèñkə a mila'a bo nî ñjì bon bo ka ghìrə ghèε wòkə a m̀nñi, ñlon mē bì m̀'ɔ a titi bo bi lo aa a sà'a agha'à aà.”

⁴ ñgãnyəgənnù ji jya i betə yi mē, “Mbə bì nañsə ñlògə abaa aa fə fàa atu nta'a miwèè miwèè a nje'è ñdùù bê wàà ghu aa ε?”

⁵ Yesu a betə waa mē, “Nì tswé nì ñkya abaa aa Ji sɛgə aa ε?”

Bo kwi'i mē, “ji sàmbaà.”

⁶ A tigə ñswon mē tâ ñnòò bê wa ñ tswé a nsyè. Bì tswé mē, a logə ñbaa jya ji sàmbaa, ñtsa'atə Nwí, mbatə mfa a mbô ñgãnyəgənnù ji jya mē ta bì yatə a mbo bè byá. ⁷ Bo le ñki ntswe nî m̀bùmtə mbwè mí kè'èkè mí

mɔ'ɔ; Yesu à nɛn mɛ mbɔɔnɛ ghu, nswon mɛ tã bi ŋki nyatɛ a mbo bɛ byã.
⁸ Bo lɛ nɛi nyurɛ; bi bwɛɛ àbùgɛ miji ya, ìbà'a abaa jya bo bi ìsà'a mbwɛ jya, i luu nì ñkyɛ ji sàmbaà. ⁹ Bɛ bya bìtsim lɛ mbɛ tsi'í tsɔ ntsù'ù ji ñikwà.
¹⁰ Yesu à lɛ ntigɛ nswon mɛ tã bo lo ŋghɛɛŋkɛ waa, mburɛ ntigɛ ŋkuu a mùm àkànu'u bo bi ñgãnyɛgɛnnù ji ŋghɛɛ a mbù'ù àla'a Dalamana.

A àjàn yì mɛ baFarisai bi lɛ si lòò a nyê àlɛnsɛ àà
 (Mt. 16.1-4)

¹¹ BaFarisai lɛ nzì ntsi'i Yesu bo bo kã ñswurɛnɛ bo lòò ŋkwà'ànɛ yu, ñswon ghu mbo mɛ tã à ghirɛ alɛnsɛ yì mɛ a lo a aburɛ aa tã di'i mɛ Nwi à tswe bo yu. ¹² Bô swon mɛ laà, a nanɛsɛ ñso ntii yi, a tsaa nù yì, mbetɛ mɛ, “Bɛ bú bi lòò alɛnsɛ aa a ya ɛ? Mɛ swon a mbo bù tsi'í ànnù ñkɔn mɛ kaa mbɛ mɛ wa'ã alɛnsɛ yì tsu a mbo bù bɛ bi faa ŋgù'ù di'í.”

¹³ A swon mɛ laà, mɛma'atɛ waa, mbu nlò ŋghɛɛ ŋkuu yi fu wa mùm àkànu'u, ntoo ŋghɛɛ a njii ŋkì.

Mbɛ'è àbaà baFarisai bo bi yì Herod
 (Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ñgãnyɛgɛnnù Yesu jya i lɛ nli'inɛ a nlògɛ àbaa; nyɛ mɛ bo lɛ ntswe tsi'í nì àbaa yì fùurɛ wa mùm àkànu'u. ¹⁵ Yesu a loginɛ ñka di'itɛ nì waa nswonɛ nì mɛ, “Nì ka ntsyɛsɛ nì ghuu, ntsee nì àtù yuu nlonɛ mbɛ'è àbaà baFarisai bo bi yì Herod.”

¹⁶ Bo tigɛ ñloginɛ ŋka ŋghaa bo nì bo, ñswonɛ nì mɛ, “A swonɛ laa nlon mɛ kaa bi'inɛ si nì àbaa tswɛ aa.”

¹⁷ Yesu à lɛ nzi ànnù yì mɛ bo lɛ si ghàà aà, mbetɛ waa mɛ, “Nì bù ŋghaa àkɛ, mbu nswonɛ nì mɛ nì si nì àbaa tswɛ aa ɛ? Nì burɛ tì zi, kɛ nyu'u tã à laa a atu bù ɛ? A atù yuu laa a fi àkɛ ɛ? ¹⁸ Nì tswɛ nì mi'i aa kaa wa'à nì idigɛ yɛ aa ɛ? Kɛ nì si innù nì itɔnɛ juu yu'u lɛ? Kɛ kaa nì si ànnù kii mbu ŋwa'atɛ lɛ? ¹⁹ Mɛ kì bàtɛ ìbaa jya ji ntaà mfa wa mbo bɛ bya ntsù'ù ji ntaà aa nì bwɛɛ ìbà'a abaa jya i luu aa nì ñkyɛ ji sɛgɛ aa ɛ?”

Bo swon mɛ, “Nìghùm ntsò baà.”

²⁰ A bú mbetɛ waa mɛ, “Mɛ kì bàtɛ ìbaa jya ji sàmbaa mfa wa mbo bɛ bya ntsù'ù ji ñikwà aa, nì ghotɛ ìbà'á ji i kì ñluu aa nì ñkyɛ ji sɛgɛ aa ɛ?”

Bo kwi'i ghu mbo mɛ, “Ji sàmbaà.”

²¹ A tigɛ mbu mbetɛ waa mɛ, “Kaa nì wa'ã ànnù yì tsu ghu kì nyɛgɛ nzi aa ɛ?”

A àjàn yì mɛ Yesu à lɛ ŋghurɛ mfɛ'ɛnɛ a Bethsaida aà

²² Bo lɛ nlò ŋghɛɛ a Bethsaida. Bo ghɛɛ mɛ ŋkuu ghu, bɛ bi mɔ'ɔ bi zi nì ñfɛ'ɛnɛ ghu mbo, mbu'u mbo ghu mbo mɛ tã à mɔɔntɛ yi. ²³ A tswà àbo mfɛ'ɛnɛ wa, ñlogɛ yi bo yu fɛ'è wa mùm àla'á. Bo yu fɛ'è mɛ ŋghɛɛ, a tutɛ mɛtwɛ ghu mi'i, ñnɔnsɛ mbo mi ghu, mbetɛ ghu mbo mɛ, “O yɛ ayoo yì tsu aa ɛ?”

²⁴ A ŋɛntɛ mi'í mi a ñdɔn, ñswon mɛ, “Mɛ yɛ bɛ, lá bi bɔnɛ mbɛ bɛ tsi'í tsɔ itì jii mɛ i tɛɛ ŋghɛɛ.”

²⁵ Yesu a bú ñnɔnsɛ mbô mi ghu mi'i, ñfɛ'ɛnɛ wa a nanɛsɛ ñsanɛ mi'í mi nlii idigɛ ghu, mi laa, a yɛ ñjòò tsim tsi'í sigɛnɛ. ²⁶ Yesu a swon ghu mbo mɛ tã à lo ŋkwɛɛ ghɛɛ yi a ndugɛ yu, mbu nswon ghu mbo mɛ, “Bɛɛ ò tì kwɛɛ, ò tsuu a mùm àla'a bú kuu.”

Ajàn yì mɛ Peta a lɛ nswonɛ a ñù yì mɛ Yesu à ni ghu aà
 (Mt. 16.13-20; Lk. 9.18-21)

²⁷ Yesu à le mbù nlo bo bì ñgǎnyөгênnù ji ñka ñghεε a ìla'a Kaisaria a mbù'u Filippi. Bo kà mē aa ñghεε, a betě ñgǎnyөгênnù ji mē, “Bě swonə ñi mē mē bē aa wo aa ε?”

²⁸ Bo kwi'i ghu mbo mē, “Bē bī mō'c bi swonə ñi mē ò ni Jon Ngànμùrə bē ñkì, bī mō'c bi swonə ñi mē ò ni Elijah, bī mō'c bi swonə ñi mē ò ni ñgǎntoò Nwī yī mò'ô.”

²⁹ A bû mbetə waa mē, “Lâ ñi swonə yuu ñгаа mē mē laa mbə wo aa ε?”

Peta a kwi'i ghu mbo mē, “O ñi Kristo, Ayo'ò Nwī wâ.”

³⁰ Yesu a tigè ñkwantə waa, nswonə mē tâ bo tsuu a mbo ñù tsù lǒ swonə.

Ajàñ yī mē Yesu à le ñghàà ñlon ñgi'i yī yu ka yə i kwo aà

(Mt. 16.21-28; Lk. 9.22-27)

³¹ Yesu à le ntigə nloginə ñka tɔ'otə a mbô ñgǎnyөгênnù ji mē Mu Nù à tswe ñi ñyê mbuu ñgi'i jī ghà'atè. Bità bi ala'a ñi bìlìi bi ñgǎnmà'a Nwī, bo bì ñgǎndì'i nòñsə ka yī tuu yī. Bi ka yī zwitə yī, lâ tâ yù bu yweenə ñiwo a ñjīm ñjwi ji tarê. ³² A le ñanşə nswonə ma yuù ànnù aa mē tâ à fε'ε nlaa a atu bo. A swonə mē laà, Peta a logè yī bo yu ghêntè, a loginè ñka ñghaantə ñi. ³³ Lâ Yesu a bəñkè yī nlii ñjīm, ñyə ñgǎnyөгênnù ji, ñghaantə Peta, ñswonə mē, “Tsyǎ mbìi a ñjīm mē mbâ, Satan! Nlonə mē kaa ò si aa ñjīm Nwī tē, ò bəñnə ntəə a ñjīm bē.”

³⁴ Yesu à le ntigə twonə nnòò bē bya a bō'c ñi ñgǎnyөгênnù ji bi zī ghu mbèè, a swonə a mbo bo mē, “Mbə ñù tsù à ka nloɔ a ñka nyonə a ñjīm mē, à tuù ìbìi nú yī, mbe'e ati bəñnə bəñnə yī ñka yonə nàá. ³⁵ Nlonə mē ñù ñtsim yī mē a lòc a nyweensə ìbìinú yī aa, à ka bəñnə bwε; lâ ñù ñtsim yī mē a lòc a mbwê ìbìinú yī nlonə ñkwitú gha aa, kè ñlonə ntoo yī ñsiginè ya aa, a ka bəñnə yweensə. ³⁶ Mbə a kwetə ñù tsù aa ñi àkè mē mbə a tswe ñi mbi yū ñtsim mbañnə mbwε ntswènti yī aa ε? ³⁷ Kè mbə ñù a fa aa àkè ñkwensə ntswènti yī ghu aa ε? ³⁸ Mbə ñù tsù à ka ndirə atu nlonə ñгаа yà, kè ñlonə ànnù yī mē mē swonə aa, a titi bē bû fàa ñgù'ú mbi yu mē i tuu Nwī, bo bì ñwàà ñi bē bù bìi bi ghèrə innù jī bi aa, bonə Mu Nù à ka yī kii dirè ñi àtu nlonə ñгаа yī a noò yī mē à ka yī bú bìi a mum ñgha'a ñi Taà yī bo bì baangel bìi mē bi laa mməñsə aà.”

9

¹ Yesu a bû ñswonə a mbo mē, “Mē swonə a mbo bù tsi'i ànnù ñi ñkonə mē bē bī mō'c bi tswe faà mē kaa bo ka yī wa'à kwo ti ghə mē bo yè mē ànnù ñifò Nwī a zī tsi'i ñi àdà'à.”

Ajàñ yī mē Yesu à le mbəñkə yī ntigə ñjweenə aà

(Mt. 17.1-13; Lk. 9.28-39)

² Njwi i tsyà mē ji nto'o, Yesu a logè Peta, ñi Jems, a bō'c ñi Jon bo bo kō'c ñghèè a atu nta'a yī syâ yī mō'c, ñtswe ghu tsi'i bo bo. Nú yī i bəñkè a ñsi bo, ³ ìtsè'è ji i bəñkè ñtigə ñjweenə tsi'i ñwèènè, ñtigə mfu'u ñi mē buu, mfu'u ntsyatə ajàñ yī mē mbə ñù tsù fàa mbi a ghèrè ìtsè'è i kâ mfu'u aà.

⁴ ñgǎnyөгênnù ji jya i yê Elijah bo Moses bo zī ñka ñghaanə bo bì Yesu.

⁵ Peta à yè mē laà, ñswonə a mbo Yesu mē, “Rabbi, a bonə mē bī'inè tswe faà aà. Tâ bī'i ghurə mîntàn mi ntarè, tâ yī fùurè i tswe a mbo wò, yī mō'c i tswe a mbo Moses, tâ yī mō'c i tigə ntswe a mbo Elijah.” ⁶ Peta à le nswonə ma mùu ajàñ aa nlonə mē ñbō'c ñi le nnañsə ntswa waa, kaa a wa'a annù yī mē mbə yu swonə aa bù ñzi.

⁷ Bo ghè mē ki yə mbà'à i fε'è ñkuse waa, ñjī ñù i fε'è wa mûm mbà'à ñswonə mē, “A ñi Mû ghà yī mbəñnə yī mē mē kōñə aa à ghulà; ñi ka

nyu'unə nii.” ⁸ Bo yù'ù mə nǐ ya aa, ñkarikə waa, ñlii idigə, la kaa wa'à ñù dàn bú ñyè ntsyatə Yesu yǐ mə à le ntswe bo bo aà.

⁹ Bô lò mē wa atu nta'a ñka nsigə, Yesu a swon a mbo bo mə tâ bo tsuu annù ya mə bo ghìrə nyə aa, a mbo ñù tsù lõ swon bē, ñywe'e a ni nòò wa yǐ mə Mu Nù à ka yǐ yweenə ni nìwo aà.

¹⁰ Bo le nyu'u annù ya mə Yesu à le nswon aa, a kî ñtigə nlwi'i tsi'í a mbo bo. Lá bo le mbàñnè ñtigə mbetə ñi waa bo ni bo mə, “Ñji'í ñywèènè nìwo, ì bə aa àkè le?” ¹¹ Bo le mbetə Yesu mə, “Ñgǎñndi'í ñòñsè ì swonə ni mə Elijah à tswe ni m̀fòò nzi ya'a aa a ya?”

¹² A swon mə, “A ñi ànnù ñiñkonè, Elijah à ka fòò zǐ a ntsisə innù tsimè. Lá ni ki ñwa'atə mə àñwà'ànè Nwí a swonə ni mə Mu Nù à ka yǐ yə mbuu ñgi'í jǐ ghà'àtè tâ bə tuu yi. Nì mò'òntə mə a swonə laà aa a ya? ¹³ Lá mē swon a mbo bù mə wa Elijah à le è ñzi, lá bə bāñnè ñghìrə ghu nu a ajàn yǐ mə bo kəñ aà, tsi'í a ñgǎñg ñgǎñ wa ajàn yǐ mə àñwà'ànè Nwí a le nswon nlon ñgaa yǐ aà.”

Ajàñ yǐ mə Yesu à le ghùrə m̀mbāñnè yǐ mə à le ntswe ñi àzwǐ yǐ bi aà (Mt. 17.14-21; Lk. 9.37-43)

¹⁴ Bo sǐgə mē ñtsi'í ñgǎñyogəñnù Yesu jya jǐ m̀'ò, ñyè mə nnòò bē yǐ ghà'à ñgha'a ì le ntswe bo bo, ñgǎñndi'í ñòñsè ì betə ñi innù a mbo bo, bo bo swùñnè. ¹⁵ Bè bya bi ghè mē mə bi ki lèntè, ñyè Yesu, ànnù a tsyá waa bo burè ñkhə ñghèè a ntsà'àtə yi.

¹⁶ A betə waa mə, “Nì swùñnè aa ñi ànnù akə bu bo aa ε?”

¹⁷ Nù yǐ mò'ò a titi bo a kwi'í mə, “Ndi'innù, mē ghìrə nzi ni mù ghà a mbo wò, ñlon mə à tswe ni àzwǐ yǐ bi yǐ mə a ghìrə mə tâ à tsuu ki ghàà. ¹⁸ Azwǐ yǐ bi ya a yi ntswa yi aa, a ma'à yi nsyε, ñghìrə àjwò'ò a ka mfe'e ghu ntsù, a tigə ñkurə ñi m̀sɔñ mi, nú yǐ tsim ì téntè. Mē ghìrə nswon a mbò ñgǎñyogəñnù jo jù mə tâ bo fi'í azwǐ ya ghu ato'o kaa bo wa'á mfi'í zǐ.”

¹⁹ Yesu a swon a mbo bo mə, “Oò, bù, ñwaa ni bē bǐi mə kaa bì sǐ ñi àbǐinti tswé! Mē ka tswe bi'inè ì ywe'e aa a noò àkè aa ε? Mē ka ki tswa ntǐ gha nlon ñgaa yùù ì ywe'e aa a noò àkè aa ε? Zǐ mfa ñ mu wa a mbo mē!”

²⁰ Bè bya bi yu'u, nzi m̀fa mu wa ghu mbò. Azwǐ ya a ghèsè mē ghèè ki yə Yesu, m̀burə ntswa mu wa ntsigè, a wò a nsyε, ntigə m̀bɪñkə ghu, àjwò'ò a fe'è ghu ntsù. ²¹ Yesu a betə ta bì mu wa mə, “Nìghòò nú ñi tswè mē ghu nu aa ìlòò jǐ səgə?”

A swon mə, “Nloginə a m̀ñkhè. ²² Azwǐ yǐ bi yù a burè mə nloò a nzwitə mu ghù tsi'í a ñi ñgàà jǐ ghà'àtè, ñtswa mma'a ni a mum m̀'ò bo bì a m̀m ñkǐ. Tsò'ò tsò'ò Taà, m̀bè ò zǐ ñghìrè ànnù tsu, ò kò m̀lìñnè yǐ'í, ñkwetə yi'í.”

²³ Yesu a swon ghu mbo mə, “O swon bə mə, ‘Mbè ò zǐ ñghìrè ànnù tsu!’ Kaa m̀bè ànnù yǐ tsu a wa'à ñù yǐ mə à ññ ntǐ yi a nu Nwí aa tsyà bē.”

²⁴ Ta bì mu wa a burè ñtəñnə ñghaa tsi'í ñtǐ ñswon mə, “Wa mē ññ ñtǐ gha a nu wò, lá kaa àbǐinti ya kaa a wa'à kù'ù, kwetə ghà ta mē ku'usə ñniñ ntǐ gha a nu wò.”

²⁵ Yesu a yə ñnòò bē wa ì ka nzwunə nzi ghu mbèè, m̀burə ñwenə azwǐ yǐ bi ya, ñswon ghu mbo mə, “Wò, àzwǐ yǐ mə a ghìrə ni mə tâ mu ghù à tsuu ki ghàà, ñki ñghìrə mə tâ àtù yi kwo aa, mē swon a mbo wò mə ta ò fe'e ghu ato'o, ñyi tsùù ghu nu burə bú kuu kuu.”

²⁶ A swòŋ mē laà, àzwĩ ya a yə'ə, ñnanşə ntsigə mu wa tsi'ĩ nì m̀t̀t̀t̀, m̀f̀e'ε ghu nũ. Mu wa à tigè m̀b̀ə tsǒ àku ñũ. Bè bĩ ghà'atè b̃i m̀ə b̃i le nyə yì aa, b̃i le nswon m̀ə, “A kwò m̀ə.” ²⁷ Lâ Yesu a tswâ àbô yì, ñŋεε yì m̀b̃iinsə, a b̃iinnè ñtəə.

²⁸ Yesu a tigè ñlo ñghèè ñkuu a ndâ, à kùù m̀ə b̃i ñgǎnyəgənnù jì tswé tsi'ĩ b̀ə bo, bo betə ghu m̀bo m̀ə, “A ghìrə ñghìrə akə kaa b̃i'ĩ wa'ǎ m̀f̃i'ĩ azwĩ ya z̃i aa ε?”

²⁹ Yesu a kwi'ĩ m̀ə, “Kaa m̀b̀ə b̃i wa'ǎ mbuu azwĩ ma yú ñi àyoo d̃an f̃i'ĩ ntsyatə atsà'atè Nwĩ.”*

Ajàŋ ỹi m̀ə Yesu à le mbù ñghaa nlon annù ñiwô yì aà

(Mt. 17.22-23; Lk. 9.43-45)

³⁰ Bo le mmà'atə adigə ya, ñlo ñghèè ntsya a m̀m̀m̀ àla'a Galilea. Kaa Yesu à wa'ǎ k̀on m̀ə t̃a ñù tsù à z̃i ³¹ nlon m̀ə à le s̃i d̃i'ĩ ñnnù a m̀bo ñgǎnyəgənnù jì aà; ñswonə ñi a m̀bo bo m̀ə, “B̃i ka fa Mu Ñù a m̀bo b̀ə t̃a b̃i zwitə yì, b̃εε m̀ə b̃i zwitə yì bon a ka b̃ũ b̃iinnè fu ñiwô a ñj̃m̀ ñjwi jì tarè.”

³² La kaa bo le ñwa'ǎ ñji'ĩ ànnù ma yú m̀ə à le ñka d̃i'ĩ aa z̃i, la mb̃añnè m̀b̀ə'ò ñi a mbetə yì.

Abetè ñlon Ñù ỹi m̀ə à k̀ə'ò ntsirə aà

(Mt. 18.1-5; Lk. 9.46-48)

³³ Bo z̃i m̀ə ñywe'e a Kapernaum, ñkuu ntswe a m̀m̀m̀ ñda, Yesu a betə waa m̀ə, “Ñi ghìrə ñghaa aa ànnũ akə a m̀añj̃i aa ε?” ³⁴ A b̀etə m̀ə aa, kaa bo wa'ǎ waa b̃añnè ñghaa nlon m̀ə bo ghìrə ntswe a m̀añj̃i ñghaa nswùŋnè bo ñi bo, ñl̃ə ñi ñzi ñù ỹi m̀ə à k̀ə'ò ntsirə a t̃it̃i bo aà. ³⁵ Yesu, a tswé a nsyε, ñtwon ñgǎnyəgənnù jì j̃ya ñgh̃m̀ ñtsò baa, nswon a m̀bo bo m̀ə, “Ñù ỹi m̀ə a l̀ò a mb̀ə ntsyamb̃i aa, à tswé ñi m̀b̀əŋ i tigə b̀ə ñlw̃i'ĩñj̃m̀ a t̃it̃i b̀ə b̃i'ĩs̃m̀, ñk̃i ntswe ñi m̀b̀ə ñgàŋàfà'a a m̀bo b̀ə b̃i tsimè.” ³⁶ A swòŋ m̀ə laà, ñl̃ogə m̀m̀ŋkhə nte'ε a t̃it̃i bo, ñŋεε mu wa ntukitə a m̀bo yu, ñswon a m̀bo bo m̀ə, ³⁷ “Ñù ñtsim̀ ỹi m̀ə à kwèrə m̀m̀ŋkhə ỹi tsù tsǒ ghuà ñi ñk̃m̀ gha aa, à kwèrə aà ghâ. Ñù ñtsim̀ ỹi m̀ə à kwèrə gha aa, kaa à s̃i aa tsi'ĩ gha kwèrə, à k̃i ñkwèrə aa yu wa ỹi m̀ə à le ntòò ghâ aà.”

Ñù à b̀ə tsuu annù yì'ìnè k̃i tuu bon à b̃i'ĩ aà ñj̃m̀ ỹi'ìnè

(Lk. 9.49-50)

³⁸ J̃on a swonə a m̀bo Yesu m̀ə, “Nd̃i'ĩnnù, b̃i'ĩ ghìrə nyə ñù ỹi m̀ə'ò a f̃i'ĩ ñi ñzw̃i j̃i b̃i a ato'ò b̀ə ñi ñk̃m̀ gho, b̃i'ĩ tsu'unè yì nlon m̀ə kaa à s̃i ñù àkòrə ỹi'ìnè ỹi m̀ə'ò b̀ə aà.” ³⁹ Yesu a swon m̀ə, “Ñi tsuu ñi k̃i tsu'unè b̀ə, ñlon m̀ə ñù à b̀ə ghìrə annù ỹi ỹỹerə ñi ñk̃m̀ ghà bon kaa m̀b̀ə wa'ǎ b̀ə ñzi a w̃añşə a ñghàa ànnù ỹi b̃i a noò ñj̃m̀ a ñгаа m̀ə.” ⁴⁰ Nlon m̀ə ñù ỹi m̀ə kaa à s̃i annũ yì'ìnè tuu aa, à b̃i'ĩ aà ñj̃m̀ ỹi'ìnè. ⁴¹ M̀ə swon a m̀bo b̀ə tsi'ĩ annù ññkon m̀ə, ñù ỹi m̀ə à fa nd̃on ñk̃i m̀ə t̃a ñi no nlon m̀ə ñi b̃i ñi ñk̃m̀ Kristo aa, kaa à ka ỹi wa'ǎ tswé t̃i kwèrə m̀tsò'ònè m̃i afà'á m̃i.

Akwà'ànə a ñghirə ibi

(Mt. 18.6-9; Lk. 17.1-2)

⁴² “Ñù ỹi m̀ə à ghìrə m̀ə ta mu ỹi m̀ə'ò fàa t̃it̃i b̃ə b̃i k̃egə buà b̃i'ĩ m̀ə b̃i ññ ñt̃i waa a nu m̀ə aa, ñù ỹi m̀ə a ghìrə a ghìrə ànnù ỹi b̃i ñwò aa, a b̃on m̀ə t̃a b̃i kwèrə ñgò'ò àbaa ỹi ñwè ghu nt̃on ñghεε mmà'a a ñk̃i m̃iyaa.”

⁴³ Mb̀ə àbô yo a ghìrə m̀ə t̃a ò wo a m̀m̀m̀ innù j̃i b̃i, ò kwyé ñl̃ə'osə. A b̃on m̀ə ta ò b̀ə abô m̀ə'ò nyi ñkuu a m̀m̀m̀ ñtswènt̃i, ñtsyatə a ntswe ñi m̀bo

* 9:29 Ìdigə aŋwà'ànə j̃i m̀ə'ò i k̀ù'ùsè ñi yuà: “bo b̃i ñs̃i'isə nu t̃i j̃i”

mi mbaa nyi mbàŋnè ñghɛɛ a mum mɔ'ɔ Satan, a adigə yï mə mɔ'ɔ i khi ghu, kaa ki'i bwenè aà. [⁴⁴ Ma mùu adigə kaa mɔ'ɔ yï mə mi kurə bê aa, kaa mi si kwokə, kaa mɔ'ɔ yï mə i tòò bê ghu aa kaa wa'à kɛ̀ m̀bwenə.] ⁴⁵ Kì bɛɛ mə àkòrə yo a ghìrə mə ta ò wo a mùm ìnnù jì bi, ò kwyé ñlɔ'ɔsə. A bɔŋ mə ta ò bə ntá mɔ'ɔ nyi ŋkuu a mùm ñtswéntɛ̀, ñtsyatə a ntswe nì m̀kòrè mi mbaa tá bì yi mbàŋnè m̀ma'a gho a mum mɔ'ɔ Satan. [⁴⁶ Ma mùu adigə kaa mɔ'ɔ yï mə mi kurə bê aa, kaa mi si kwokə, kaa mɔ'ɔ yï mə i tòò bê ghu aa, kaa i wa'à kɛ̀ m̀bwenə.]* ⁴⁷ Bɛɛ mə ñlɔ'ɔ no nì ghìrə mə tá ò wo a mùm ìnnù jì, bi ò twe'è m̀me'e. A bɔŋ mə ta ò bə ñlɔ'ɔ nyi ŋkuu a mùm ànnù ñfò Nwí, ñtsyatə ntswe nì mi'i mi mbaa tá bì yi mbàŋnè m̀ma'a gho a mum mɔ'ɔ Satan. ⁴⁸ Ma mùu adigə kaa mɔ'ɔ yï mə mi kurə bê aa, kaa mi si kwokə, kaa mɔ'ɔ yï mə i tòò bê ghu aa, kaa i wa'à kɛ̀ m̀bwenə.

⁴⁹ Bì ka yì ñaŋsə ŋú ñtsim nì mɔ'ɔ, [a ŋǵŋgɛ̀ a ajàŋ yï mə bi ñaŋsə nì ñjoo mmà'anwí tsim nì fɛ̀ŋgwan aà.]*

⁵⁰ Fɛ̀ŋgwan fì bɔŋə, Lâ mbə fɛ̀ŋgwan fì tuu nù bǔ ki lǔ, bɔŋ bi ka tigə bǔ ghìrə aa mə akə tá fì bǔ ka nlii aa ɛ?

A bɔŋ mə tá nì ghìrə tá fɛ̀ŋgwan tswe a nu bù tǎ tá nì tswe nì m̀bɔɔnə bù nì bù.

10

Yesu à dɛ̀'í ànnù ñlon nsà'ànə ñyɔ'ɔ
(Mt. 19.1-12; Lk. 16.18)

¹ Yesu à le mbù ñlo maa adigə ñghɛɛ a mbù'u Yudea, ñtoo ñghɛɛ a njii ñkí Jordan. A ghèè mē ñtswe ghu, àkùrə bê a bú m̀boontə ghu mbèè. A bú ñka ndi'i waa nì ànnù Nwi tsi'i ajàŋ yï mə à le si ghìrə a ŋgaa ŋgaa aà.

² BaFarisai bi le nzi ñtsitə yi, ñlɔɔ mə bi kwà'ànə yi, m̀betə yi mə, “Nòŋsə à bii mə tá ñù à fi'i ŋgwe yì a nda yu aa ɛ?”

³ A betə waa mə, “Moses à le nswon a mbo bù mə akə ñlon ma yu ànnù aa ɛ?”

⁴ Bo swon mə, “Moses à le ñlèə mə mbə ñù a tswe nì m̀fi'i ñgwé yì a nda yu, a ñwà'ànə àñwà'ànə nsà'a ñyɔ'ɔ m̀bɔŋ furə yi.”

⁵ Lâ Yesu a swon a mbo bo mə, “Moses à le ñwà'ànə nòŋsə mà ghu a mbo bù aa ñlon mə m̀ntɛ̀ muu le ñtɛ̀ aà. ⁶ Lâ ñlɔgɛ̀ a noò yï mə Nwí à le nnaŋsə mbi yù aa, àñwà'ànə Nwí a swon mə, ‘Nwí à le nnaŋsə waa aa, ñumbàŋnè nì m̀aŋgyè.’ ⁷ ‘Tsó mə a bə laà aa, ñumbàŋnè à ka ki mà'àtə taà yì bə ñdè yì, i zì b̀ònsə bə ñgwé yì, tá bo bǐ baa tigə mbə nɔyǎnu yì m̀fùùrè. ⁸ Maa ajàŋ kaa tá bo wa'à bê bǐ baa bù m̀bə, ntigə mbə nɔyǎnu yì m̀fùùrè.’ ⁹ Ma mùu ajàŋ àyoo yï mə Nwíŋgɔŋ à b̀ònsə mē aa, tá ñù tsù à tsuu ló yàtə.”

¹⁰ Yesu à bù mē ñlo ŋkuu ñghɛɛ a nda, ñǵǵyǵgənnù ji i bú m̀betə innù ghu mbo ñlon annù ma yù. ¹¹ A kwi'i a mbo bo mə, “Mbə ñumbàŋnə a fi'i ñgwé yì a nda yu mbu nɔy'ɔ yì dàŋ bɔŋ à ghìrə aa annù m̀aghàbè; m̀fansə annù a mbô ñgwé yì. ¹² Kè bɛɛ mə m̀aŋgyè a tuu ndoò yì, m̀fɛ'ɛ ñghèè ñyɔ'ɔ yì dàŋ bɔŋ à ghìrə aa annù m̀aghàbè.”

Ajàŋ yï mə Yèeso à le ñniŋ m̀bɔɔnə a nu b̀òŋkhə aà
(Mt. 19.13-15; Lk. 18.15-17)

* **9:46** Kaa adigə yuà kaa a sɛ̀ nì ñwà'ànə jì mɔ'ɔ tswé. * **9:49** Ma yù àtɛ̀ a yòn aa “bi ka yì ñiŋ fɛ̀kwáŋ a nì ñjoo mmà'a Nwí tsim,” (Lev. 2.13) yii kaa a sɛ̀ mùm ñwà'ànə jì mɔ'ɔ tswé. **10:6** Gen. 1.27; 5.2 **10:8** Gen. 2.24

¹³ Bè bî mɔ'ɔ bi le nzi ni bônkhə ghu mbo mə tâ à nɔŋsə mbô mi a atu bo, lâ ñgǎnyəgənnù ji i wenè waa. ¹⁴ Bi kà mē aa ŋwenə waa aa, Yesu a yə, n̄tɔŋə yī i lwī, a swon a mbo bo mə, “N̄i ma'atə bɔɔ bya tâ bì zi a mbo mə, n̄tsuu waa ki k̄ɪŋə b̄; ñlon mə ànnù nifɔ Nwī a tswe aa a mbo bè tsɔ bo. ¹⁵ Mə swòŋə a mbo bù tsi'í annù n̄ikon mə, ñù yī mə à si annù nifɔ Nwī tsi'í tsɔ m̄ŋkhə kwərə aa, kaa à ka yī wa' à ghu kuù.” ¹⁶ A swòŋ mə laà aa, ŋɛɛ bɔɔ bya ŋkwe'e, n̄nɔŋsə mbô mi a atu bo, n̄niŋ mbɔɔnə a nu bo.

Annù M̄ŋgwà' à ñgàŋkabə
(Mt. 19.16-30; Lk. 18.18-30)

¹⁷ Yesu à le mfè'è ñghəə ki ghèè ñghaa, ñumbāŋnə yī mɔ'ɔ a khə ñzi nswèètə miku'utə mi ghu nsi, m̄betə yī mə, “N̄di'innù yī ñsiḡinə, m̄bə mə gh̄irə aa mə akə m̄bɔŋ ji ñlon yī mə i tswe n̄ikonə aa ɛ?”

¹⁸ Yesu a betə ghu mbo mə, “O twòŋə gha ni ñù yī ñsiḡinə aa a ya aa ɛ? Kaa ñù yī ñsiḡinə à si ghu tswé, n̄tsyatə Nwī yuyu. ¹⁹ O zī ñdi'í Nwī: ‘Tsuu ñù zwitə. Tsuu annù m̄aghàbə gh̄irə. Tsuu yèrə. Tsuu abāŋnənnù tswɛɛ. Tsuu ñkòbə a nu ñù j̄itə. Ka nyu'unə taà ghò bo ñdè ghò.’ ”

²⁰ Ñù wa a swon a mbo Yesu mə, “N̄di'innù, mə ləə mə ñdi'í mà j̄u tsi'í tsimə, ñloginə aa a m̄ŋkhə.”

²¹ Yesu a l̄i yī, ñkɔŋə yī, ñswon ghu mbo mə, “Ayoo yī fùurə a bɔŋə a mbo wò: Ghè mfèe ñjòə tsim j̄i mə ò tswe ni ju aa, ñlogə ñkabə yī mə ò fèe ghu aa, nyàtə a mbô ñgàŋəfumə, bɔŋ ò ka bāŋnə tswe n̄ àfù'ù a aburə. O ghɛɛ ñgh̄irə ma mùu ajāŋ, ò bú m̄bii nzi ñka nyonə nàá.” ²² A yu'ù ànnù ma yū, n̄u yī i bɔrə, a lô ñtigə ŋghɛɛ n̄ àjəŋnə, ñlon mə a le mburə m̄bə ñgàŋkabə yī ñwè aà.

²³ Yesu a karikə yī n̄lii ñgǎnyəgənnù ji nswon mə, “A burə ñtsyànə si'í a mbo ñgàŋkabə a ñkuu a m̄m ànnù nifɔ Nwī.”

²⁴ Annù ma yū a le mburə ñgha'a ñgǎnyəgənnù Yesu. La a bú ñku'usə nswon a mbo bo mə, “Bɔɔ b̄a, a burə ñtsyànə si'í si'í a ñkuu a m̄m ànnù nifɔ Nwī. ²⁵ A fwaatə a mbo kamel a n̄tsurə a ñli'í ni sa'a n̄tsyatə a mbo ñgàŋkabə a kuu a m̄m ànnù nifɔ Nwī.”

²⁶ Bo yù'ù mē nuà ñghàà ni burə ñtsya waa tsi'í a mbənnù bo tigə m̄betə bo ni bo mə, “Ñù yī m̄bə a yweenə aa a tigə m̄bə aa wò aa ɛ?”

²⁷ Yesu ali'í waa nswon mə, “Annù a tsya aa bə ñum̄isɔŋə, kaa a si Nwī tsya, ñlon mə m̄bə Nwī à tse gh̄irə innù tsimə.”

²⁸ Peta a loḡinə ñka nswon ghu mbo mə, “Tigə ò yə mə b̄i'í mmà'atə ñjòə tsim t̄a ki yòŋə nò?”

²⁹ Yesu a swon mə, “Mə swon tsi'í ànnù n̄iŋkon a mbo bù mə, ñù ñtsim yī mə à mà'atə nda yī, k̄ə bɔɔ bi mà bi bi mbāŋnə kə b̄i bāŋgyè, k̄ə ndè yī, k̄ə taà yī, k̄ə bɔɔ bi, k̄ə ñbwensye ji ñlon ŋgaa yà kə ñlon ntoo yī ñsiḡinə aa, ³⁰ à ka yī kwərə, ts̄itson fàa atu nsye, nda bo bì bɔɔ bi mà b̄i bi mbāŋnə bo bì b̄i bāŋgyè, ni b̄indè, ni bɔɔ, n̄i ñbwensye, ŋgaa ñkhi, tâ bə k̄i n̄tsɔ'ɔ n̄i àkòrə yī. L̄a bɛɛ a yī ti bə a noð ñjim, a j̄i ñlon yī mə i lwī'í n̄iŋkon aà. ³¹ L̄a bə b̄i ghà'atə b̄ii mə bi ni b̄itsyà bi mb̄ii ts̄itsɔŋ aa ka yī tigə bə b̄itsirə bi ñjimə, tâ b̄itsirə bi ñjim tâ bì yī mbāŋnə ñtigə b̄itsyà bi mb̄ii.”

Ajāŋ mə Yesu à le mbù ñghaa a ŋgaa yī i ywe'e ji tarə ñlon annù ñiwò yī aà.

(Mt. 20.17-19; Lk. 18.31-34)

³² Yesu à le nswon ma juù innù aa a noò yïi mæ bo le ntswe a mânji, ñkɔ'ɔ nghɛɛ ni a Yerusalem aà. A le si ghèè ni a mbïi ñgǎnyɛgɛnnù ji jya i yonè ni a njim, ànnù a burè ñtsya waa tsi'i tsa; ñbɔ'ɔ ni tswâ bè bya bii mæ bi le si yonè nî waa laà. Yesu a logè ñgǎnyɛgɛnnù ji jya ñghùm ñtsò baa bo bo ghèntə a mbïi, a bù ñka ñkwatə nswon nî innù jii mæ i ka fè'è a nu yu aà. ³³ A swon a mbo bo mæ, “Yê nî, tsò mæ bi'ině kɔ'ɔ nghɛɛ a Yerusalem aà, bi'inê ka kɔ'ɔ ghɛɛ ghu, tâ bi tswa Mu Nù mfa a mbo bìlii bi ñgǎnmà'a Nwî bo bi a mbô ñgǎndi'i nònsè tâ bo tso'otə isa'à yi ntsərə mæ tâ bi zwiwə yi. Bɛɛ bo tsərə laà bon bo ka tigə lògè yi fa a mbo bitizi Nwî, ³⁴ tâ bo ka ñwye nî, ntutə mîtwye ghu nu, ñghɔɔ yi, mbon nzwitə yi. Bɛɛ mæ ñjwi i tsa ji tarə, a bù mbiinə niwô.”

*Annù yïi mæ Jems bo Jon le mbetə a mbo Yesu aà
(Mt. 20.20-28)*

³⁵ Jems bo Jon, bɔɔ bi Zebedee, bo le nzï ñtsi'i Yesu ñswon ghu mbo mæ, “Ñdi'innù, bi'i lòɔ mæ ta ò ghirə annù yï mɔ'ɔ a mbo bi'i.”

³⁶ A betə a mbo bo mæ, “Ni lòɔ mæ ta mæ ghirə aa annù kə a mbo bù aa ɛ?”

³⁷ Bo swon ghu mbo mæ, “Bi'i lòɔ mæ ta ò bii mæ, nòò yïi mæ ò ka yï kuu a mûm ànnù nifò wò aa, ta bi'i bi baa tswə, yï mò'ɔ a mbèè ñikwɛɛ wò nî mà'à, yï mò'ɔ, a mbèè abô ñkwàbè.”

³⁸ Là Yesu a swon a mbo bo mæ, “Kaa nî sï annù yïi mæ ni betə aa zï. Mbə nî nô ñdɔn yïi mæ mæ tswə nî ñno aa, kè mbə nî bii mæ bi ñmure ghuu a mûm ñkî a ajàn yïi mæ bi tswə nî ñmure mæ ghu aa ɛ?”

³⁹ Bo bii mæ, “Ëñjə.”

Yesu a swon a mbo bo mæ, “Tsi'i annù ññkonè, nî ka no ndɔn yïi mæ mæ tswə nî ñno aà, tâ bi ki ñmure ghuu a mûm ñkî a ajàn yïi mæ bi tswə nî ñmure mæ ghu aà. ⁴⁰ La kaa à si adigə ya bê a ntsɔ'ɔ bə bii mæ bi ka yï tswə a mbèè ñikwɛɛ mæ nî mà'à kè nî ñkwàbè aà, a nî ñdìgè ma jù aa a ka yï tswə bê bii mæ bi ñansə iləŋ ghu a mbo bo aà.”

⁴¹ Abùgə ñgǎnyɛgɛnnù jya ñghum bô yù'ù mæ annu ma ya, ñlwisə ntɔn a nu Jems bo Jon. ⁴² Yesu a twonè waa bitsim, bo zi a mbèɛ yu, a swon mæ, “Ni zi mæ bə bii mæ bi sa'a bitizi Nwî aa, bi nɔn aa atu bo, mbu'utə nî waa; bə bi wè byaa bi tswè nî àdà'à a atu bo. ⁴³ Kaa mbə wa'ă maa ajàn a titi bù bə; ñù yïi mæ a lòɔ mbə ñù yï ñwè a titi bù aa, tâ à bə ñgàñafà'á ghùù, ⁴⁴ tâ ñù yïi mæ a lòɔ mbə ñtsyambïi aa, tâ à bə abù'ù yuu bitsimè. ⁴⁵ Nlon mæ, tsi'i Mu Nù, kaa à le ñwa'à zï aa mæ tâ bi ka mfa'a ghu mbô. A le nzï aa a mfà'a a mbo bə, i kii fa ntswènti yï a ntsu'u atu bê bi ghà'àtə ghu.”

*Ajàn yïi mæ Yesu à le ñghurə mfè'ənè Batimeo aà
(Mt. 20.29-34; Lk. 18.35-43)*

⁴⁶ Yesu bo bi ñgǎnyɛgɛnnù ji bo le zï ñywe'e a Yeriko, bô lò mæ ghu ñka mfe'ɛ bo bi àkùrè bê bi ghà'àtə, ñyə Batimeo, mfè'ənè mu Timeo, a tswè a mbèè mânji, ñlɔɔ nî njoo. ⁴⁷ A yù'ù mæ mæ à ni Yesu mu Nazareth, ñloginə ñka ntɔnə nswonə nî mæ, “Yesu, Mu David, ko miiñnè ghà!”

⁴⁸ A kà mæ aa ñghaa laà, bə bi ghà'àtə bi ka ñghaantə nswonə ghu mbo mæ tâ à kutə ntsù yi; la a bânñè ñku'usə ñghèè bə nî mbïi ñntɔnə nswonə nî mæ, “Mu David, ko miiñnè ghà!”

⁴⁹ Yesu a tæ, ñswon mæ, “Ni twonə yi tâ à zi.”

Bi twonè mfè'ənè wa nswon ghu mbo mæ, “Gaansə miiñnè mô ñbìnè, wá a twonə nòò!”

⁵⁰ A burè m̄fure atsè'è ȳi m̄ə à le ñwabətə a nu yu aa, mma'a, ñli mbiine ñghɛɛ a mbɛɛ Yesu.

⁵¹ Yesu a betə ghu mbo m̄ə, “O lòo m̄ə tâ m̄ə ghìrə aa akè a mbo wò?”
Mfè'ənè wa a swon̄ m̄ə, “Taà, ghìrə tâ m̄ə bu ñka nyə idigè!”

⁵² Yesu a swon̄ ghu mbo m̄ə, “Tigè nlǒ ñka ñghèè nòò m̄bà, wa àb̄iint̄i yo a ghìrè m̄ə ò t̄i.”

A swon̄ m̄ə laà, mi'i mi m̄fè'ənè wa mi k̄i ñghensə nlaa, ñtigè nyə ñi idigè, a tigè ñlo ñka nyon̄ə ñi Yesu.

11

Ajàn̄ ȳi m̄ə Yesu à le ñkuu a Yerusalem tsò m̄fò aà
(Mt. 21.1-11; Lk. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Bò ghèè m̄ə ñka ñkuu a Yerusalem, ñghɛɛ nywe'e a Betfage bo a Bethany, a mb̄i ñta'a Olive, Yesu a toò ñḡanȳənn̄u ji ji baa ² ñswon̄ a mbo bo m̄ə, “Ñi ghɛɛ ñkuu a m̄m̄ mú àla'a ȳi, a mb̄i b̄u. Ñi b̄ə ghèè k̄i kuu ghu bon̄ ñi ka ȳə mu nàà jākās̄i ȳi m̄ə kaa ñu à lèè m̄burit̄ə ghu atu kò'ò aa, tâ b̄i t̄iñn̄ə. Ñi ȳə, ñi fèè ñzi m̄fa ñi m̄ə. ³ Bɛɛ ñi ti fèè ñu a betə ghuu m̄ə ñi fèè aa a ya le, ñi swon̄ ghu mbo m̄ə, ‘A lòo Mmà'ambi. Wà à ka wàn̄sə bèn̄sə fu.’ ”

⁴ Bò ghèè m̄ə nyə jākās̄i wa b̄i t̄iñn̄ə a nts̄unda a mbèè m̄anj̄i, bo tigè ñghɛɛ ñka mfɛɛ. ⁵ Bo kà m̄ə aa mfɛɛ aa, b̄ə b̄i m̄ə bi le ntəə maa adigè aa, bi betə waa m̄ə. “Ñi ghìrè aa akè? Ñi fèè mu jākās̄i wa aa a ya?”

⁶ Bi b̄èt̄ə m̄ə laà, bo k̄i ñkw̄i'i t̄si'ĩ wa ajàn̄ ȳi m̄ə Yesu à ghìrə nswon̄ m̄ə tâ bo kw̄i'i aà. B̄ə bya bi tigè m̄ma'atə waa bo ghèè ñi nàà ȳa. ⁷ Bo z̄i ñi jākās̄i wa a mbo Yesu, ñlogè ìtsè'ə j̄yaa n̄n̄on̄sə wa ñj̄m̄ nàà, Yesu a tigè ñkò'ò ntswe ghu. ⁸ B̄ə b̄i ghà'at̄ə bi logè ìtsè'ə j̄yaa nsan̄tə a m̄anj̄i, b̄ə b̄i m̄ò'ò bi ghèè ñl̄oo ijan̄ a m̄m̄ m̄insòò ñk̄i ñzi n̄on̄sə wa m̄anj̄i. ⁹ Yesu à kà m̄ə aa ñghɛɛ, b̄ə b̄i m̄ə bi le si ghèè a mb̄i aa, bo b̄i b̄i m̄ə bi le si yon̄ə ghu ñj̄m̄ aa, bi tigè ñton̄n̄ə nswon̄ə ñi m̄ə,
“Hosiana! B̄i'inè gha'asə yu wa ȳi m̄ə a z̄i a ñi ñk̄m̄ Mmà'ambi aà.”

¹⁰ B̄i'inè gha'asə ann̄u ñifò taà ȳi'inè David ȳi a z̄i aà.

Hosiana a mbo Nw̄i Ako'òntsir̄ə.

¹¹ Yesu à kùu m̄ə a Yerusalem, ñkuu ñghɛɛ a ndàmà'anw̄i, ñlii nyə ñḡon̄ ñjoò tsim̄ j̄i m̄ə i le ntswe ghu aà. Tsò m̄ə à le ti b̄ə aa bon̄ nòò à ghèè m̄ə aa, bo b̄i ñḡanȳənn̄u ji j̄ya ñgh̄m̄ ñtsò baa bo tigè ñlo m̄bu mb̄i fu a Bethany.

Ajàn̄ ȳi m̄ə Yesu à le ñniñ ndòò a atu àti fig aà
(Mt. 21.18-22)

¹² Abèè a lò m̄ə m̄fu'u bo lô a Bethany ñka mb̄i, ñj̄i i k̄a nyan̄ə Yesu. ¹³ A t̄əə a sà'a agha'a nyə ati fig, ìȳəñ̄ ji i nan̄sə m̄fwe m̄fwe ñtigè mf̄i ñi m̄ə ts̄iñ̄, a ghèè ghu mbèè m̄ə mb̄ə yu ȳə àyoo ghu t̄ă kya ji le. A ghèè m̄ə ñȳə t̄si'ĩ ñfu fù kaa wa'ă ayoo ghu ȳə, ñlon̄ m̄ə kaa à le ñwa'à noò m̄int̄à mi fig b̄ə aà. ¹⁴ A ȳə m̄ə laà, ñswon̄ a mbo àt̄i fig ya m̄ə, “Ñlogin̄ə sii, kaa ò ka ȳi wa'à m̄int̄à bú ñkoon̄ə tâ b̄ə ji.”

Ñḡanȳənn̄u ji j̄ya le yu'u ann̄u ya m̄ə à le nswon̄ə aà.

Ajàn̄ ȳi m̄ə Yesu à le m̄furə ñḡan̄tan̄ m̄it̄à a m̄m̄ ñdàmà'anw̄i aà
(Mt. 21.12-17; Lk. 19.45-48; Jn. 2.12-22)

¹⁵ Bô ghèè mē nywe'e a Yerusalem, Yesu a kuu a mûm ndâmà'anwĩ. A kùù mē, nyə bē bi tswē ghu, mfee ŋkii nyuu nī njoò. A tigè nloginə ŋka mfulə nī waa ma byā bii mē bi le si tanə mitaa ghu aà. Ntii itetè bē bii mē bi le si kwensə nī ŋkabə ghu aa, bo bi iləŋ bē bii mē bi le si fèè nī bi bugirəmìkuu aa, mmà'anə a nsyê. ¹⁶ Kaa wa'à lò mbii mē tā ŋù nìbò wàà yĩ tsù tā à be'e njoo ŋkuu ntsya ni ju wa ndâmà'anwĩ.

¹⁷ A ghìrè mē laà, ntigə nloginə ŋka ndi'i waa, nswon mē, "A tswe a mûm àŋwà'anə Nwĩ mē, 'Bi ka yĩ tigə twonə nī ndā yà nī nda yii mē bē bi itoò tsim ka yĩ tigə zĩ tsà'atè nī Nwĩ ghu'.

Lâ nì bāŋnè mē mbəŋ i tigè àdìgə nlèntə biyèrê."

¹⁸ Bilii bi ŋgāŋmà'a Nwĩ bo bi ŋgāŋndi'i nòŋsè le nyu'u annù yii mē à le ŋghìrè aa, ntigə nloɔ ni mánjĩ yii mē mbə bo tsyá ghu nzwitə yi. Bo le si bo'c nii nlon mē nnòò bē wa tsim le mburə yerə nī innù jya yii mē à le si di'i aà.

¹⁹ A bē mē a noò ŋkwêfò Yesu bo bi ŋgāŋyənənnù ji bo fè'è wa mûm àla'a Yerusalem, ŋghɛɛ waa.

Annù yii mē Yesu à le ndi'i nlon ati Fig ya aà

(Mt. 21.20-22)

²⁰ Abèè a fù'ù mē bo ka ntsya a títugə, nyə mē atĩ fig ya a yòò mē tsi'ĩ tsim nsiğə nywe'e ni mīŋgāŋ mi. ²¹ Peta a yə ŋwa'atə annù ya mē Yesu à le nswon aà, nswon ghu mbo mē, "Rabbi, yə atĩ fig ya mē ò kì nnīŋ ndòò ghu atu aà. A yòò mē!"

²² Yesu a swon a mbo bo mē, "Nì niŋ ntii ghuu a nu Nwĩ." ²³ Mè swon tsi'ĩ ànnù nīkon a mbo bù mē, "Nù ntsim yii mē à swon a mbô nta'a ghulà mē, 'Tso'one ŋghèe nnəŋə a mûm ŋkì miyaa,' nswonə aa kaa ŋk'i'ì jīŋkè a mûm ntii yu, mbii ni mē ànnù yii mē yu swon aa, a ka fè'è tsi'ĩ maa ajāŋ, boŋ Nwĩ à ka ghìrə annù ma ya fa ghu mbô." ²⁴ Ma mùu ajāŋ, mè swon a mbo bù mē, "Ŋgòŋ innù tsim jii mē ni loɔ ni a mûm àtsà'atè Nwĩ aa, nì bii mē nì kwèrè mē, boŋ Nwĩ à ka fa a mbo bù. ²⁵ Ŋgòŋ bìnòò bĩtsim bii mē nì təə a ntsa'atə Nwĩ aa, tā nì nli'inə ifansənnù bē bĩtsim bii mē bi fansə innù a mbo bù aà, tā tā Taà ghùu a aburə tā à kì nli'inə juu ifansənnù. [²⁶ Mbə nì tsuu ifansənnù bē bĩ mɔ'c kì lĩ'inə boŋ Taà ghùu a aburə kaà mbə a wa'a juu ifansənnù kì nli'inə.]"*

Ajàŋ yii mē bi le mbetə annù a mbo Yesu nlon ada'a yi aà

(Mt. 21.23-27; Lk. 20.1-8)

²⁷ Bo le mbù nzi fu a Yerusalem. Bo zĩ mē, Yesu a ka ŋkarə nī a mûm ndâmà'a Nwĩ, bilii bi ŋgāŋmà'a Nwĩ, nī ŋgāŋndi'i nòŋsè bo bi bità bi ala'a bo zĩ ghu mbèè. ²⁸ Mbetə ghu mbo mē, "O ghìrə innù juà jii mē o ghìrə aa nī ada'a wo aa ε? A ada'a ma yù a mbo wò aa, a fa wò aa ε?"

²⁹ Yesu a swon a mbo bo mē, "Mè ka kii betə ghuu nī àbetə, bɛɛ mē nì fa akwi'i a mbo mè boŋ mè ka bōŋ swon adigə yii mē mè lògə ada'a yii mē mē ghìrə innù ma jù ghu aà. ³⁰ Jɔn à le nlògə ada'a aa fə a ŋka mmurə bē ŋkì aa ε? A le nlò aa mbo Nwĩ kè a mbo bē aa ε? Nì kwi'i tā mè yu'u."

³¹ A bətə mē laà, bo ləgìnə ntigə nswuŋnə bo ni bo nswonə nī mē, "Mbə bĩ'inə kwi'i mē a lo aa a mbo Nwĩ boŋ à ka betə mē, lâ nì tigə wa'á annù yii mē à le si swonə bii aa a ya aa ε? ³² Kè mbə bĩ'inə swonə bē mē, 'A lo aa a mbo bē le?' " Bo le ŋka mbo'c a nswonə ma mùu ajāŋ aa nlon mē bo

11:17 Yes. 56.7 * 11:26 Kaa adigə yuà kaa a si nī ŋwà'anə jī mɔ'c tswé.

le si bo'ɔ ni bè bya aà. Bè bìtsim bi le mbii tsi'i ànnù nîhkonɔ mɛ Jon à le mbə aa ñgàntoò Nwĩ. ³³ Bo tigè ñkwi'i a mbo Yesu mɛ, "Kaa bĩ'i sɪ zĩ."

Yesu a kĩ ñkwi'i a mbo bo mɛ, "Kaa mɛ ka wa'a ñu yĩ mɛ à fa ada'a mɛ ghirè nĩ ñnnù jũ ghu aa a mbo bù ki nswonɔ."

12

Nìghàà nĩ nàà ñlon bìlensə bi akò milù'ù
(Mt. 21.33-46; Lk. 20.9-19)

¹ Yesu a logìnè ñka ñghaa a mbo bo ni mighàà mĩ nãnaa nswonɔ mɛ, "Ñu yĩ mò'ɔ à le mbě akò milù'ù yĩ, ñji'i ñkya ñkarisə ghu, ñki ton ñigho ni ññ ñmilù'ù wa mûm ñkyá, m̀bɔɔ ndánìkàn yĩ bi ka ki tswe ghu i be nĩ àkò ya aà. A le ntigə ñlensə akò ya a mbo bè, m̀fɛ'ɛ ñghèè yĩ a atoo dāñ. ² Nòò ñkya m̀ntà mi ati m̀lu'u mya à kù'ù mɛ a toò ñgàñàfà'á yĩ yĩ mò'ɔ mɛ tâ à ghɛɛ ñkwɛrə m̀ntà mi ati m̀lu'ù mya mi mò'ɔ a mbo bìlensə bi akò byá. ³ Bo tswá yĩ ñghɔɔ, ntsyàsə yĩ a bi tsi'i mbô mbô. ⁴ A bú ñtoo ñgàñàfà'á yĩ yĩ mò'ɔ, bè bya bi ghɔɔ átú yĩ ñniñ ala'a ghu, ñdirisə atú yĩ. ⁵ A bú ñtoo ñgàñàfà'á yĩ yĩ mò'ɔ, bo zwiwè yĩ. A bú ñtoo bí mò'ɔ bí ghà'atè, bi kĩ ñghirə nĩ bo tsi'i maa ajāñ, ñghɔɔ bí mò'ɔ, ñzwiwè bí mò'ɔ. ⁶ Nù yĩ mɛ à le ntigə mburə ghu mbo aa, à le ntigə mbə aa tsi'i mû yĩ yĩ mɛ a le nnañsə ñkɔñ kɔñ aà. A logè mû yĩ ma ghú ñki ntoo a mbo bè bya, nswonɔ ni mɛ, 'Bo ka bo'ɔtə mû ghà ghú'. ⁷ Lá bìlensə bi akò bya bi yè mɛ mû yĩ wa nswonɔ bo ni bo bè mɛ, 'Aà ñjĩndá yĩ à ghulà mɛ, ni zi bĩ'ìnè zwiwè yĩ tá lògə njoò ji tá i tigə mbə jĩ'ìnè.' " ⁸ Bo le ntigə ntswa mû wa nzwitə yĩ mmà'a a abɛɛ wa ñjĩm ñkya m̀lu'ù.

⁹ Yesu a betə mɛ, "Mbə mbôn ñkò m̀lu'ù wa a ghirə aa mɛ akə a nu bè bya le? A ka ghèè zwiwè bìlensə bi akò bya i lògə akò m̀lu'ù ya i fa a mbo bādāñè. ¹⁰ Kè ni lèè ñwa'á a mûm àñwà'ànə Nwĩ twonɔ mɛ, 'Tsi'i ñgò'ò ya mɛ b̀bɔɔ bi nda bi le ntuu aa, i bèn mɛ ntigə ñgò'ò ñbbu ni nda yĩ ñwè;

¹¹ a ma yú ànnù aa a ghirə Mmà'ambĩ, a bē ànnù yĩ yēyɛrə a mbo bĩ'i.' " "

¹² Bìtsyàsə bi baYuda bya bi yù'ù mɛ annù ya mɛ Yesu à le nswonɔ aa ñlòò a ntswá yĩ ñlon mɛ bo le nyə mɛ Yesu a le nnaa nìghàà nya aa ñlon ñgàà yàà, lá kaa wa'á ajāñ yĩ mɛ mbə bo tswá yĩ aa zĩ ñlon mɛ bo le si bo'ɔ nnòò bē wa mɛ bi le ñghotə ghu aà. Bo le ntigə mma'atə yĩ ñlo ñghèè waa.

Annù ntu bitax Kaisa
(Mt. 22.15-22; Lk. 20.19-26)

¹³ Bi le ntoo baFarisai bí mò'ɔ bo bi ñgāñjĩm Herod jĩ mò'ɔ a mbèè Yesu mɛ ta bo zi ntswa yĩ ni ñghàà ni. ¹⁴ Bo zĩ ghu mbèè ñswonɔ mɛ, "Ndĩ'innù, bĩ'i zi mɛ annù yĩ mɛ o d̀i'ì aa à nĩ ànnù nîhkonɔ, kaa wa'a nĩ ñsi ñu lĩ, ñlon mɛ kaa ò si abwarè ñu lanɔ, lá ñd̀i'ì aa tsi'i mājĩ yĩ mɛ Nwĩ a lòò mɛ tâ bè ka ntswe ghu aà. A ku'unə ni nòñsə yĩ'ìnè a ntu tax a mbo Kaisa kè ñkàn aa ɛ? Bĩ'i ka mma'a tax kè bĩ'i tsuu ki mà'á le?"

¹⁵ Lá Yesu a zĩ àbagilè yaa, m̀betə waa mɛ, "Ni lòò a ñkwà'ànə a gha aa a ya aa ɛ? Fā ñ ñkabè silva a mbo mɛ tâ mɛ yə le."

¹⁶ Bo fā ñkabə ya ghu mbô, a betə waa mɛ, "A tswé àtu wo bo bi ñkũm wo fāa nĩ ñkabə aa ɛ?"

Bo kwi'i ghu mbo mɛ, "Aà yĩ Kaisa."

¹⁷ Yesu a tigè ñswon a mbo bo mæ, “Nì ka mfa njoo jii mæ à ni jì Kaisa aa a mbo Kaisa ñkii mfa nî ñjoo jii mæ à ni jì Nwî aa a mbo Nwî.”

Bo yù'ù mæ ànnù a burè ñtsya waa tsi'í tsià.

Abetè ñlon annù nyweenə ni nìwò

(Mt. 22.23-33; Lk. 20.27-40)

¹⁸ BaSadukai bii mæ bi swonə ni mæ kaa bè si a niwo yweenə aa, bi le nzi a mbèe Yesu, mbetə yi mæ, ¹⁹ “Ndì'innù, Moses à le ñwà'ànə ndi'i a mbo bii mæ, mbə ñdim ñù a kwo mma'atə ñgwê yí tì bɔɔ, mumaà yí wa a logě ñgwê yí wa jwe bɔɔ bo yu a mbo ñdim yí wá. ²⁰ Bɔɔ bi ma bi mbàñnè bi le ntswe ghu bi Sambaà; yí ñtsyambii a logě ñgwê yí, ñka ñkwo kaa wa'a bɔɔ jwí. ²¹ Yii mæ à yòntə aa a logè mángyè wa, lá ñki ñkwo tsi'í tì bɔɔ; muma yii mæ à le nywe'e bitarə aa, à le ñki nyɔ'ɔ mángyè wa, ñki kwo yii ñgaa tsi'í tì bɔɔ. ²² Bɔɔ bi ma bya bi sàmbaa bi yɔ'ò mángyè wa ñki ñkwo tsi'í bìtsim tì bɔɔ. Mángyè wa yu mbon a yí ñki ñkwo yii ñgaa a ñim. ²³ A noò yii bè ka yí yweenə ni nìwo aa tá mángyè wa tá à bə aa ñgwé wò, tsó mæ bo bya bi sàmbaa bi le nyɔ'ɔ yi aa ε?”

²⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, “Nì sè zi mæ nì fànsə aa ànnù laà ε? Nì fànsə ànnù aa ñlon mæ kaa nì sɛ annù yii mæ a tswe a múm àñwà'ànə Nwî aa zi, kaa wa'á midà'a mi Nwî ki nzi aà. ²⁵ Ñlon mæ noò yii bè ka yí bìnə niwo aa, kaa baa yi wa'à kà nyɔ'ɔ, kaa wa'à nì bánygè a ndá nyɔ'ɔ kii mfa, bi ka yí bánygè bə aa tsó baangel a aburə. ²⁶ Lá ñghεε nì ànnù nyweenə biku bi bə, nì lεè ñwa'á adigə ya a múm àñwà'ànə Moses, ñlon atsùgə iti ya mæ mɔ'ɔ le si khi ghu aa, twon aa ε? Nwî à le nswon a mbo Moses mæ, ‘Mè laa mbə Nwíngon Abraham, mbə Nwíngon Isaac, ñki mbə Nwíngon Yakob.’ ²⁷ Kaa à laa ñwa'à Nwíngon biku bi bə bə. A bè aa Nwíngon bè bii bi tswe bi tii. Wa nì burə mfànsə aa ànnù.”

Ndi'í Nwî yí ñwè yá

(Mt. 22.34-40; Lk. 10.25-28)

²⁸ Ñgandì'i nòñsə yí mò'ɔ à le ntswe a titii bo, nyu'u ajàn yii mæ bo le si ghàa aà. A yè mæ mæ Yesu à kwi'i abetə yaa ya tsi'í siginè aa, mbetə yi mæ, “Ntsyambii ndì'í Nwî ì bə aa yuu aa ε?”

²⁹ Yesu a kwi'i mæ, “Ndì'i yí ñtsyambii ì bə aa mæ, ‘Nì yu'u mbá, baIsrael! Mmà'àmbi Nwíngon yí'inə, Mmà'àmbi à ni tsi'í yù yu yí mfuùrè. ³⁰ Tigə ñkònə Mmà'àmbi Nwíngon ghò nì ñtì ghò tsimè, nì ñtswèntii yò ì tsim, ni mitsyě mo mitsim, ni midà'á mo mitsimè.’ ” ³¹ Yii mæ ì yòntə aa, ì bə mæ, “Tigə ñkònə a ndim ghò tsó ìbii nú ghò. Kaa ndi'i yí dàn kaa ì si ghu bú ntswe mæ ì tsiatə ma jú ji baà.”

³² Ñgandì'i nòñsə wa a swon ghu mbo mæ, “Ndì'innù, O swon aa ànnù yii mæ a ku'unə, O swon aa tsi'í ànnù ññkon mæ Mmà'àmbi Nwíngon à ni aa tsi'í yù yu yí mfuùrè, kaa yí dàn kaa a wa'à ghu bú ntswe ntsyatə yi. ³³ A ñka ñkònə nii nì ñtì ghò tsim, ni mitsyě mo mitsim, ni mètii mo mitsim, a ñka ñkii ñkònə nì ndim ghò tsó ìbii nú gho, a nləə ndi'i ma jú, a burə mbon ntsyatə a mfa nnaà tá bì tɔɔ ì tsim mma'a Nwî ghu, kě njoo mmà'anwí jì mɔ'ɔ tsi'í tsimè.”

³⁴ Yesu à yè mæ ajàn yii mæ à kwi'í siginè aa nswon ghu mbo mæ, “Kaa àgha'a a sè bú ñsa'atə a mbo wò a ñkuu a múm ànnù nifò Nwî.”

Ñloginə maà noò kaa ñù tsù kaa a wa'à bù nywe'etə a mbetə Yesu nì abetə.

Abetè òlòḡ Ayo'ò Nwĩ
(Mt. 22.41-46; Lk. 20.41-44)

³⁵ Yesu à le ḡka ndi'i nĩ ànnù Nwĩ a mùm ndâmà'anwĩ, m̀betə mə, “m̀bè ḡḡḡndi'i ǹḡsə i swonḡ mə Ayo'ò Nwĩ à ni mu David aa mə akə aa ε? ³⁶ Azwĩ yĩ Laa a le ntintə David yumbonḡ a ghaa swonḡ mə:

‘M̀m̀à'ambi a swonḡ a mbô M̀m̀à'ambi ghà mə:

Tswe a mbèè ǹkwεε m̀è nĩ mà'à,

nywe'e a noò yĩ m̀è m̀è ka yĩ ǹḡsə ḡḡḡkibàà jò a nji'i mikòrə wò aà.’

³⁷ “M̀bè David yumbonḡ a ka ntwonḡ yĩ nĩ M̀m̀à'ambi, a tigè m̀bu ntsyà aa la mbə mu David aa ε?”

Ajàḡ yĩ mə Yesu à le ḡwà'àsə bē òlòḡ ḡḡḡndi'i ǹḡsə aà
(Mt. 23.1-36; Lk. 20.45-47)

Akùrə bē yĩ ghà'à ḡgha'a yĩ mə a le b̀ontə a mbèε Yesu aa a le ḡkòḡ a nyu'u ànnù yĩ mə à le si swonḡ aà. ³⁸ Yesu à kà m̀ə aa ndi'i nĩ ànnù Nwĩ a mbo bo, ǹswonḡ mə, “Nĩ ka ntsyεsə ghuu nlonḡ ḡḡḡndi'i ǹḡsə; bo k̀ḡḡ nĩ ḡwè'è ndanḡ itsə'è ḡkarə ni ju, ḡkii ḡkòḡ ni m̀ə tã bè ka ntsa'atə nĩ waa ni àghu'usə a m̀taa. ³⁹ Bo kii ḡkòḡ nĩ ǹtswe nĩ ìlənḡ jii mə i tswe a mbĩ a mùm ndāḡghòtə aà, ḡkòḡ nĩ ǹtswe a nĩ ìlənḡ jii i kò'ɔnə aa a idigə àdina. ⁴⁰ Bo nĩ'ì ni bìKwĩ'i bi bāḡḡyè, ḡkwεrə nĩ ḡjòò jyaa ni m̀la'à myaa, m̀bagilə ntsa'atə nĩ Nwĩ nĩ ndanḡ mighàà. Wà ḡḡi'ì yĩ i ka yĩ kuu a nu bo aa i ka yĩ swèrə!”

ḡkabè ǹtsà'atə Nwĩ ḡkwĩ'i M̀ḡḡyè wà
(Lk. 21.1-4)

⁴¹ Yesu à le ntswe a mbèè ḡkòḡ ǹḡḡ ḡkabè ǹtsà'atə Nwĩ, ǹlii nĩ àjàḡ yĩ mə bè le si nĩḡ nĩ ḡkabə wa mùm ḡkom aà. ḡḡḡkabə jĩ ghà'atə i le si nĩḡ nĩ ḡkabə yĩ ḡwè wa mùm ḡkòḡ. ⁴² ḡkwĩ'i m̀ḡḡyè yĩ mò'ɔ yĩ mə à le mbə ḡḡḡḡfùm aa, à le nzi ǹḡḡ ibà'atə ḡkabə copper ji baà, ndùú yĩ i bə tsò kabà yĩ m̀fùùrə. ⁴³ Yesu a twòḡ ḡḡḡḡḡḡnnù ji bo zĩ ghu mbèè, a swonḡ a mbo bo mə, “M̀è swòḡ a mbo bù tsi'ì ànnù ǹḡkòḡ mə ḡkwĩ'i m̀ḡḡyè ghú mə à ni ḡḡḡḡfùm aa, à ǹḡḡ ḡkabə fàa mùm ḡkòḡ ǹtsyatə bē b̀tsim bii mə bi ma'à ḡkabè ǹtsà'atə Nwĩ ghu aà. ⁴⁴ ḡlonḡ mə bo swatə aa tsi'ì m̀ntsirə a nĩ ḡkabə yĩ bo luu ni yu aa mma'a Nwĩ ghu, lá m̀ḡḡyè ghú mə à ni ḡḡḡḡfùm aa, à k̀òntə aa ḡkabè ǹtsim yĩ mə à tswe ni yu aa mfa, à s̀rətə aa ndá yĩ.”

13

Ajàḡ yĩ mə Yesu à le ḡghà òlòḡ annũ nsà'a ndâmà'anwĩ aà
(Mt. 24.1-2; Lk. 21.5-6)

¹ Yesu bo bì ḡḡḡḡḡḡnnù ji bo kà m̀ə aa m̀fε'ε wa ndâmà'a Nwĩ, ḡḡḡḡḡḡnnù yĩ wa yĩ mò'ɔ a swonḡ ghu mbo mə, “Ǹdi'innù, yə ajàḡ yĩ mə ḡḡ'ò jù i bure m̀bòḡ m̀bòḡ ḡḡḡrə nda jii mə bi b̀ɔ ghu aa i ki m̀bòḡ m̀bòḡ!”

² Yesu a swonḡ ghu mbo mə, “O yə nda jĩ wè jĩ wè jù? Kaa tsi'ì ḡḡ'ò yĩ m̀fùùrə kaa i ka yĩ wa'a a atu yĩ mò'ɔ bú nḡḡ. Bi ka yĩ sà'à tsi'ì tsim mà'anə a nsyè.”

Annũ nyə ḡḡi'ì bo bi ajàḡ mə bi ka yĩ ki tso'ɔ akòrə b̀ɔ bi Kristo aà
(Mt. 24.3-14; Lk. 21.7-19)

³ A kɔ'ɔ nghɛ̀è n̄tswe nsyɛ a atu nta'a Olive, mɛ i tswe n̄l̄i n̄i n̄d̄amà'anw̄i aa, Peta ni Jems, ni Jon, a bò'ɔ ni Andrew, bo betè Yesu a noò ȳi mɛ à le ntigə n̄tswe tsi'ĩ bo bo aa mɛ, ⁴ “Nan̄sə nwon̄ tâ b̄i'ĩ yu'u, ìnnù ma j̄u i ka ȳi fè'è aa a noò àkè aa ε? Alènsè ȳi mɛ a ka ȳi d̄i'ì mɛ noò à kù'ù m̄ə a nyə ìnnù ma j̄u aa a ni aa akè ε?”

⁵ Yesu a lɔḡinè ñka nswon̄ə ni a mbo bo mɛ, “N̄i ka n̄tsyɛsə gh̄uu tsee l̄ò lèè tâ n̄u tsu à m̄bwe'esə gh̄uu. ⁶ Bè b̄i ghà'atè b̄i ka ȳi z̄i n̄i ìk̄um gh̄a, i ki swon̄ə ni mɛ, ‘Mè ni yu!’ i bwe'esə n̄i bè b̄i ghà'atè. ⁷ Bɛɛ mɛ n̄i yu'u mɛ b̄i mà'a n̄tsò, kè bɛɛ mɛ n̄i yu'u f̄iswon̄ nlon̄ n̄tsò, n̄i tsuu ki bɔ'ɔ b̄ə. Ma juu ìnnù i tswe n̄i m̄fè'è, la kaa a wa'à bəə mɛ noò n̄l̄w̄i'ĩ m̄bi wa à kù'ù m̄ə. ⁸ Itoo i ka ȳi ki mà'a n̄tsò bo b̄i j̄i mɔ'ɔ, tâ itoo j̄i mɛ b̄ifò bu'utə aa tâ i ki ñka ma'anə bo b̄i j̄i mɔ'ò. Nsyê i ka ȳi ki ts̄iḡinè a idigə idigə, tâ m̄ikwenè tâ à kuu ala'à. Kaa ma juu ìnnù kaa i ka ȳi wa'à kà n̄di'ì aa mɛ noò ñgi'ì à mè m̄ə, ñgi'ì mà ȳu i ka ȳi bə aa tsó aj̄an̄ ȳi maburè à lɔḡinə a nyu'u nyan̄ə a noò ȳi à ts̄igè aà.

⁹ “N̄i ka n̄tsyɛsə n̄i gh̄uu nlon̄ mɛ b̄i ka ȳi ki tswatə n̄i gh̄uu fa ni a mbo ñḡan̄sa'a m̄isa'a; i k̄ii ghòè n̄i gh̄uu a nd̄an̄ghotè. N̄i ka ȳi gh̄ɛ təə a n̄si b̄iḡum̄n̄à bo b̄i b̄ifò n̄lon̄ ñgaa yà, i swon̄ ann̄u ȳa a mbo bo. ¹⁰ L̄a m̄bɔn̄ tâ noò n̄l̄w̄i'ì m̄b̄i à ku'u, b̄i tswe n̄i m̄fòò nswon̄ n̄toò ȳi n̄s̄iḡinè ya a mbo itoò ts̄im̄ə. ¹¹ Bɛɛ mɛ b̄i ȳi n̄tswa gh̄uu ñghɛɛ ni bù a n̄si ñḡan̄sa'a m̄isa'a, n̄i tsuu ki wa'a n̄i ànnù ȳi mɛ n̄i ka ghɛɛ swon̄ aà. Bɛɛ mɛ noò ñgh̄aa a ku'u, n̄i swon̄ ànnù ȳi mɛ a zi a atu bù aà, n̄lon̄ mɛ kaa à si bu swon̄ə, a swon̄ə n̄i Azw̄i Nw̄i. ¹² N̄u à ka ȳi ki fa n̄i mumaà ȳi mɛ b̄i zwitə, tâ tâ à ka mfa ni mú ȳi mɛ b̄i zwitə, tâ bɔɔ b̄i biin̄ə n̄tswatə b̄itaà byaa bo b̄i b̄imaà byaa n̄i isa'a, i lɔgè waa fa mɛ b̄i zwitə. ¹³ Bè b̄its̄im̄ ka ȳi ki bàà gh̄uu nlon̄ ìk̄um gh̄a. L̄a n̄u ȳi mɛ a tswa n̄tīi ȳi mb̄ii ñgi'ì nywe'e a n̄l̄w̄i'ì aa, à ka ȳi yweenə.

*Annù ȳi swèrè n̄swerə ȳa
(Mt. 24.15-28; Lk. 21.20-24)*

¹⁴ “L̄a bɛɛ mɛ n̄i ȳi nyə annù ȳi swèrè n̄swerə ya a tswe a adigə ȳi mɛ a s̄i n̄i n̄tswe gh̄u tswe aa, (tâ n̄u ȳi mɛ a twon̄ annù yuà aa tâ nan̄sə nyu'u nzi,) tâ bè b̄ii mɛ b̄i tswe a ala'a Yudea aa b̄i fè'è ñk̄həkè ñkɔ'ɔ ñghɛɛ a itu m̄inta'à. ¹⁵ Tâ n̄u ȳi mɛ à tswe a atu nda aa tâ à tsuu l̄ò b̄i sigə, tâ à tsuu a nda yu a n̄lɔgè àyoò tsu b̄i kuu b̄ə. ¹⁶ Tâ n̄u ȳi mɛ à tswe a m̄um n̄sòò aa tâ à tsuu b̄i b̄i a n̄lɔgè àkutè ȳi. ¹⁷ Wɛɛ! Ñgi'ì b̄imaburè bi ato'o bo b̄i ȳi b̄ii mɛ b̄i n̄on̄sə bɔɔ maa n̄i ñjwi ma jya aà! ¹⁸ N̄i ka n̄tsa'atə n̄i Nw̄i mɛ tâ ìnnù ma j̄u i ȳi n̄tsuu fè'è a noò m̄fè'è. ¹⁹ Nlon̄ mɛ ñgi'ì ȳi mɛ i ka ȳi tswe maa noò aa i ka ȳi tsyàt̄ə ñgi'ì n̄ts̄im̄ ȳi mɛ i lèè m̄fè'è n̄lɔḡinè a noò ȳi mɛ Nw̄i à le n̄nan̄sə m̄bi yu aa i kɔ'ɔ ywe'e ts̄its̄on̄ə. Kaa ȳi dàn̄ i ka ȳi wa'à bù m̄fè'è tsó ma ȳu. ²⁰ L̄a Nw̄i à kwyètè mɛ nd̄uu ñjwi mà j̄u n̄lon̄ ñkw̄itu b̄ə bi b̄ii mɛ à tsɔ'ɔ aà. A s̄i laa bə bon̄ kaa n̄u tsu à ka ȳi wa'à yweenə.

²¹ “Mbə n̄u a zi ti swon̄ə a mbo bù mɛ, ‘Yê, Ayo'ò Nw̄i wa à gh̄uà!’ kè ‘Yê, à w̄i!’ n̄i tsee annù ȳi a swon̄ aa l̄ò b̄ii. ²² Nlon̄ mɛ b̄Ayo'ò Nw̄i b̄i m̄bwe'esə bo b̄i ñḡan̄ntoo Nwi m̄bwe'esə i ka ȳi fè'è i ki gh̄irè n̄i ilensə ìnnù bo b̄i ìnn̄tsȳam̄bo a m̄bwe'esə bè gh̄u, i tɛ'ɛ ki ywe'etə ni a m̄bwe'esə tsi'ĩ bè b̄ii mɛ Nw̄i à tsɔ'ɔ aà. ²³ N̄i tigə ñka n̄tsyɛsə gh̄u; wa mè swon̄ mɛ ìnnù ts̄im̄ a mbo bù m̄bɔn̄ tâ noò ma wa à ku'u.

Ajàn mə Mu Nù à ka yí bǔ bì àà
(Mt. 24.29-31; Lk. 21.25-28)

²⁴ “A ka yí bə ni a njim, a nî njwi jii mə i ka yí ki yònè noò ñgi'i wa aa, ta nìnòò à fii, kaa tâ sàñ à wa'à bù ka nta. ²⁵ Tâ mìnjon mî ka nlo ni a aburə ñwokə ni a nsyê, tâ bì tsigə ida'a tsim jii i tswe a aburə aà. ²⁶ Maa noò tâ bì tigə nyə Mu Nù tâ à ka nzi ni a múm mbà'à ni màdà'à mî wè ni nìghà'à. ²⁷ Βεε a sigə, a tigə ñtoo baangel bi a nî mbèε mbi ji nìkwà mə tâ bo ghεε ñghotə bé bi bii mə à tsò'ò aa, ñloginə a mbèè mbí yí mò'ò ñghεε ñlwi'isə ni yí mò'ò.

Annù yii mə mbə bə yəgə ni àtí fig aà
(Mt. 24.32-35; Lk. 21.29-33)

²⁸ “Tâ nì yəgə annù a nì àtí fig. A yi mbə noò yii mə ntaà ji i fi'isə mə iyəñ jì fii aa, nì zi mə nòò ñtsú mbəñ à tigə a abó ²⁹ A kî mbə ni a ñgìñ ñgìñ mə, nì bə yə tâ ñnnù juà i ka mfe'ε, nì zi mə à zǐ mē ñkoontə, ñtigə aa tsi'í a ntsúbù'ù. ³⁰ Mè swǒñ tsi'í annù ññkon a mbo bù mə, kaa ñwàà ni bə nuà ni ka wa'à tsyà tì ghə mə ñnnù ma jú tsim i fè'è mē. ³¹ Aburə bô ñsyε ka yí tsyà, lá kaa tâ ñghaà na nì wa'à tsyà.

Kaa ñù tsù à sǐ njwi ya kə nòò ma wa zǐ.
(Mt. 24.36-44)

³² “Kaa ñù tsù à sǐ njwi kə nòò wa zǐ, kaa tsi'í baangel bii bi tswe a aburə aa, kə Mú. A ki nzi tsi'i Tà yuyu. ³³ Nì ka ntsyεsə nî ghuu, ñka ntswe nìkərə ñlon mə kaa nì sǐ noò ma wa zi aa. ³⁴ A bə aa tsó ñù à fè'ε mə yu ghèε a ñghaa, à kà mē aa mfe'ε, ntwon ñgǎñfà'á ji mfa ifà'à yii mə bo ka ki fà'à aa, a mbo bo yí mò'ò yí mò'ò, ñswon a mbó ñgǎñmbé ñtsúnda mə ta à tswe tsi'í nìkərə ñka mbe ñii. ³⁵ A bon mə tâ nì tswe nìkərə ñka mbe nî mbón ñdùgè ñlon mə kaa nì sǐ noò yii mə à ka yí bì ghū aa zi aà. Mbə a tse bə a noò ñkwéfò, nî ñtí ñtugə, ni nòò ñjwi, kə a títugə. ³⁶ Ta bεε mə à bu'unə nzi, kaa a wa'à zǐ nyə mə ni bwii. ³⁷ Annù yii mə mə swonə a mbo bù aa, à ki mbə yii mə mə swonə ni a mbo bə bìtsimè: ‘Nì ka ntswe nìkərə.’ ”

14

Ajàn yii mə bi le ntañ annǔ atu Yesu aà
(Mt. 26.1-5; Lk. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ A le ntigə mburə njwi ji baa mbon tâ ñjwi Passa bo bì ñjwí ñjî àbaa ti kò'ò i ku'u. Bìlìi bi ñgǎñmà'a Nwi bo bì ñgǎñdì'i nòñsə bo le ñka nlo ni ajàn yii mə mbə bo ñe'esə ntswa Yesu ghu nzwitə. ² Bo le sǐ swonə ni mə, “A bon mə tâ bí'ìnè tsuu ma yu ànnu fàa njwi Passa ghìrè ñlon mə mbə bí'ìnè tswa yi bon fìkòrè ka fè'è a títii bə i buùrə idigə.”

Ajan yii mə màngyè yí mò'ò à le nyo'ò Yesu ni mighurə aà
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Yesu a le ntswe a Bethany a nda Simon yii mə à lèè mbə ñùkìkwen aa ñka nji. A kà mə aa nji, màngyè yí mò'ò a zi ni mighurə mǐ lùmtè mǐ atìndùù mǐi mə mi le nansə mbə tsi'í mǐ narda aa, a nî ñtsìñ ñgò'ò alabasta. A zǐ mē, ñzwi mighurə mya ntswentə nyo'ò atu Yesu ghu. ⁴ Mìntòn mǐ bə bí mò'ò bii mə bi le ntswe ghu aa, mǐ lwinè, bo tigə mbetə nî waa bo ni bo mə, “A nansə nta ñgi'i ni mighurə mù laà aa a ya aa ε? ⁵ Ñlon mə mbə

bi feè mighurə ma mú ñduù yi tsyâtě iba'atə ñkabə silva ñkhì ji tarə* bi logè ñkabə ya mfa a mbo ñgàñêfumə.” Bo ghaàntè mánjyè wa mfa afîrê yi.

⁶ La Yesu a swonə a mbo bo mə, “Ni ma'atə yi; ni fa ngi'i a mbo mánjyè ghú aa a ya aa ε? Ni sî zi mə à ghîrə aa ànnù yî sigîné a nu mè aa ε? ⁷ Ngàñêfumə i tswe a titî bù aa bìnòò bitsîmè, mbə ni tse kwetə waa a noò yîi mə ni kòñə aà, lâ kaa mə ka wa'ă titî bù aa a ngòñ bìnòò bitsîm tswe. ⁸ A ghîrə aa annù yîi mə mbə a ghîrè. A yò'ò gha ni mighurə mù, ñnañsə aa nú ya mbon tá noò ñtwîñê ghà à ku'u. ⁹ Mè swonə a mbo bù tsi'î ànnù ññkonə mə, a ñî ñgǒñ idìgè tsîm jîi mə bi ka yî ki swonə ñî ñtoo yî ñsigîné yú ghu fàa mbi aa, bi ka yi kii ki swonə ñî ànnù yuà mə mánjyè ghua à ghîrə a nu mè aà, ñwa'atə ñî yi.”

*Ajàñ yîi mə Judas a le mbii mə yu ka fèè Yesu aà
(Mt. 26.14-16; Lk. 22.3-6)*

¹⁰ Judas Iskariot, mə le mbə ñù yî mɔ'ò a titî ñgǎnyəgəñnu Yesu jya ñìghúm ñtsò baa aa, à le nghèè a mbèè bìlî bi ñgǎñmà'a Nwî a mfèè Yesu a mbo bo. ¹¹ Bo le mburə ndoritə a nyu'u annù yîi à le nzî a nswonə a mbo bo aa, mbii mə bo ka fa ñkabə ghu mbô. Judas a tigè ñlɔɔ ni mánjî yîi mə mbə yu tsyá ghu mfee Yesu.

*Ajan yîi mə Yesu bo bì ñgǎnyəgəñnu ji le ñjî miji mə Passa aà
(Mt. 26.17-25; Lk. 22.7-14,21-23; Jn. 13.21-30)*

¹² A bə a njwi yî ñtsyàmbîi, a njwî ñkurê àbaa ti kɔ'ò a noò yîi mə bi wà ñî mú ñbînjərə Passa aa, ñgǎnyəgəñnu Yesu bo betə ghu mbo mə, “O lɔɔ mə bî'î ghèe nañsə aa yuu adigə a mbo wò tâ ò ji miji mi Passa ghu aa ε?” ¹³ A toò ñgǎnyəgəñnu ji ji baa nswonə a mbo bo mə, “Ni kuu ñghèe a múm àla'a, bon ni ka yə ñù mbânñè yî mò'ò yîi mə a bè'e àntòò ñkî aa tâ zi ntsi'i ghuu. Bèe a zi ntsi'i ghuu, ¹⁴ ni kâ ñyonə ñî ñghèe ñkuu a nda yîi mə a kuu ghu aà, ñswonə a mbo mbôn ñda wa mə, ‘Ndî'innù à bètə mə, ñja'à ñda yîi mə bî'î bì ñgǎnyəgəñnu ja ka ji Passa ghu aa ì fè aa ε?’ ¹⁵ Bon à ka dî'î nja'à ñda yî ñwè yî mò'ò a ndəñ bi ññ ñjoo ghu mum ñki nañsə aa a mbo bu. Bèe a dî'î, ni tigè nañsə njoo jîi mə bî'inə ka ghîrə ji Passa ghu aa ghu.”

¹⁶ ñgǎnyəgəñnu Yesu jya ghèè wa múm àla'a nyə a bə tsi'î maa ajàn mə à swonə aa, ñtigə nañsə njoo ñjî Passa jyâ.

¹⁷ Nòò ñkwêfò à kù'ù mē Yesu a ghèè ghu bo bì ñgǎnyəgəñnu ji jyâ. ¹⁸ Bo ghèè ñtswe ñka ñjî atu atetè. Bo kà maa ñjî, Yesu a swonə mə, “Mè swonə a mbo bù tsi'î annù ññkonə mə ñù yî mò'ò a titî bù à ka ghîrə fèè ghâ, ñù ma ghú a ji bi'î yu.”

¹⁹ Bo logîné ñtigə ñjəñnə, mbetə yî mò'ò yî mò'ò mə, “A ni mè aa ε?”

²⁰ A swonə a mbo bo mə, “A ñî ñù yî mò'ò a titî bù ñìghúm ñtsò baa mə a tsùtə abaa bî'î yu a múm àkan yî fùùrè aà. ²¹ Lá ànnù ma yú a ka yə Mu ñù aa tsi'î ajàn yîi mə bi ñwa'anə a múm àñwà'anə Nwî ñlonə ngaà yî aà. Ngî'î yî swèrè ñswerə a nu ñù yîi mə à fèe a Mu Nù aà! A le mbaa mbòn mə bì tsee ajànə ñù ma yú ló burə jwe jwe bə.”

*Ñtarə Mmà'àmbî
(Mt. 26.26-30; Lk. 22.14-20; 1 Kor. 11.23-25)*

* 14:5 300 denarii, ñkabə baGrikia, denarius yî ñfùùrè a le mbə ñkabə ñgàñàfà'a a atú ñjwî.

22 Bo kà maa nji, Yesu a logè àbaa, mfa mbi'ikè a mbo Nwĩ, mbatè mfa a mbo bo, nswonè mæ, “Kõ nì; à nì ìbìi nù gha ghuà.” 23 A kî nlogè ndôn mìlù'ù, mfa mbi'ikè a mbo Nwĩ, mfa a mbo bo, bo bitsim nô. 24 Bô nò mê, a swonè a mbo bo mæ, “A nì àlæ nù ya â yuà, àlæ ñwàrê àkàà yìi mæ bî ka saansè atu bè bî ghà'atè aà. 25 Mè swõñ a mbo bù tsi'í annù nîñkon mæ kaa mè ka yì wa'a mìlù'ù bù nno, nywe'e a njwi yìi mæ mè ka yi bú no mìlù'u mî fii a mûm ànnù nifò Nwĩ aà.”

26 Bo yèè ìkòò ñtigè mfe'ε ñkò'ò ñghεε a atu nta'a Olive.

Ajàñ yìi mæ Yesu à le nswon mæ Peta à ka tuu yi aà
(Mt. 26.31-35; Lk. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

27 Yesu a swon a mbo bo mæ, “Bù tsi'í bitsim, nì ka ghìrè mà'atè gha khèkè, ñlon mæ a tswe a mûm àñwà'ànè Nwĩ mæ, ‘Mè ka zwitè ntsèmbi tâ mbînjèrè jya ì ja'anè.’ 28 Là nòò yìi mæ mè ka yì yweenè nì nìwo aa, mè ka yì tsyá a mbii bù fòò ghèè a Galilea.”

29 Peta a swon ghu mbo mæ, “Mbè bè bitsim tε'ε ki mà'atè nì gho mà'atè ñkhè bon kaa mbè mè wa'à gho mà'atè bê.”

30 Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “Mè swõñ a mbo wò tsi'í ànnù nîñkon mæ, tsi'í nìtugè sii, mbon tâ àñkègè tâ à tøn ñгаа ji baa, bon ò tuù mē ghá ñgàà ji tarè.”

31 Là Peta a swon ghu mbo nìtì mæ, “A tè'ε ki bè bê ànnù nìwo bon mè ka kwo bi'ò; kaa mbè mè wa'à gho tuù.”

Ñgãnyègènnù Yesu jya tsim bo le ñki nswon tsi'í maa ajàñè.

Ajàñ yìi mæ Yesu a le ntsà'atè Nwĩ a Getsemane aà
(Mt. 26.36-46; Lk. 22.39-46)

32 Bo le ñghèè ñywe'e a adigè yì mò'ò yìi mæ bi le si twonè nì Getsemane aa, Yesu a swonè a mbo ñgãnyègènnù ji mæ, “Nì tswe faà tâ mè ghεε ntsà'atè Nwĩ.” 33 Nlogè Peta nì Jems a bo'ò Jon mæ tâ bo bo ghεε, nù yì ì logìnè ñka mbi'i, ntiì yi ì luu nì àjønè. 34 A swonè a mbo bo mæ, “Ajønè a luu a ntiì mè si'í mburè mbè tsi'í a nzwitè mè; nì tswe faà mæ, ntswe nìkèrè.”

35 A ghèntè a mú ntsirè, ñwo a nsye ntsa'atè Nwĩ nswon mæ, mbè mánjì a tswe ghu a ghìrè nòò ñgi'í ma wa a tsyá tâ yù wa'à lò ñyè. 36 Nswon mæ, “Abba, Taà ghà, mbè O ghìrè innù tsi'í tsimè, ghìrè mæ tâ mè tsuu ndôn ñgi'í yuà mæ no; là mæ kòn aa a ñghìrè tsi'í ànnù yìi mæ o lòò aà, kaa wa'à bè à yìi mæ mè lòò aa bê.”

37 A lò mē mbii, nyè waa bo bwii, a betè a mbo Peta mæ, “Nì bwii aà bwii, Simon? Mbè nì wa'à nìkèrè a nì àbàntè noò yì fùurè tswé aa ε? 38 Nì ka ntswe nìkèrè ntsa'atè nì Nwĩ tã wa'á ñkìrè Satan lô ñwo. Ntiì ghuu ì lòò ñghìrè annù yìi mæ a ku'unè aa là ñjyá nù yuù ì bânè mborè.”

39 A bù ñlo ñghèè a ntsà'atè Nwĩ ñki mbu nswon tsi'í ànnù ya mæ à le mfòò nswon a mbii aà. 40 A bù mbii ñghèè ñyè ñgãnyègènnù ji jya ì burè ki bwii tsi'í bwii ñlon mæ fìlo le nluu a mi'í bo aà; kaa bo wa'á annù yìi mbè bo swonè ghu mbo zì.

41 A bù mē mbii nì ñgàà yìi mæ ì ywe'e ji tarè aa nswon a mbo bo mæ, “Nì burè ka ki bwii tsi'í bwii, mmiintè nì ghuu aa ε? Wa â kù'ù mē là; nòò à kù'ù mē; bi fèè mē Mu Nù a mbo bè bî bî. 42 Nì biinè tâ b'ínè ghεε. Yè nì, wa nù yìi mæ à fèe gha aa à zì mē.”

Ajàn yïi mæ bi le ntswa Yesu aà
(Mt. 26.47-56; Lk. 22.47-53; Jn. 18.3-12)

⁴³ Yesu à kà mæ aa n̄ghaa laà, kaa mburə ti m̄ansə, Judas, n̄u yï mò'ɔ wa atit̄i n̄ḡanyəḡənn̄u Yesu jya n̄igh̄um̄ n̄tsò baa, a burə n̄zi bo bi n̄n̄dò bē mæ bìl̄i bi n̄ḡan̄mà'a Nwi n̄i n̄ḡan̄d̄i' i n̄ònsə bo bi bità bi ala'a bo le n̄too. Bo le n̄tugitə nwi n̄tsò ni m̄bu'ù. ⁴⁴ Judas, yïi mæ à le mfèè yi aa, à le mfa alènsə a mbo bo mæ, “N̄u yïi mæ mē ka gh̄èe n̄ɔn̄ m̄igh̄əḡə mi aa, bon̄ à ni ghu. Ni ban̄nə yi; n̄logə n̄gh̄èe ni ghu. B̄e n̄i ti gh̄èe, n̄i nan̄sə m̄be yi.”

⁴⁵ A z̄i m̄ē, m̄burə n̄tsya n̄gh̄èe ghu mb̄èe n̄n̄ɔn̄ m̄igh̄əḡə mi, n̄swon̄ mæ, “Rabbi!” ⁴⁶ Bè bya bi tigè n̄gh̄èe m̄ban̄nə yi. ⁴⁷ N̄u yï mò'ɔ yïi mæ a le ntəə a tit̄i bo aa a tso'ɔ munw̄i yï n̄kwyə atōn̄ə ab̄u'u n̄ḡan̄mà'a Nw̄i yï n̄wè ghu n̄l'osə. ⁴⁸ Yesu a betə waa mæ, “N̄i zi n̄i nwi n̄tsò a b̄ò'ɔ ni m̄bu'u aa a n̄tswa mē ts̄o n̄i zi a m̄ban̄nə an̄ḡam̄iḡhee aa ε?” ⁴⁹ Tigè mē k̄i si tswè bi'inə a nd̄ama'anw̄i aa a n̄jwi n̄jwi nd̄i' i ni gh̄uu, kaa n̄i wa'à gha tswa aa a ya aa ε? L̄a ma yū ànnu a tswè ni mf̄è'è t̄a lwensə ann̄u yïi mæ an̄wà'ànə Nw̄i a swon̄ə aa.

⁵⁰ Ma mùu noə n̄ḡanyəḡənn̄u ji jya tsi'i tsim̄ i tigè m̄ma'atə yi n̄kgh̄əkə waà.

⁵¹ M̄uj̄on̄ yï mò'ɔ a ka nyon̄ə n̄i, n̄w̄e'ε tsi' i àbà'a atsə'ə yï f̄u'ù a nu yu. Bè bya bi ma'à m̄b̄o myaa ghu nu mæ bi tswa yi m̄ban̄nə tswa atsə'ə yi.

⁵² L̄a a b̄an̄nə m̄ma'atə abà'a atsə'ə yï f̄u'ù ya n̄khə yi tsi' i n̄swèrè n̄swèrè.

Ajàn yïi mæ n̄ḡan̄dasa'a le n̄tsò'ɔtə isa'a Yesu aà
(Mt. 26.57-68; Lk. 22.54-55,63-71; Jn. 18.13-14,19-24)

⁵³ Bi logè Yesu n̄gh̄èe ni ghu a mb̄èe n̄ḡan̄mà'a Nw̄i yï n̄wè. B̄il̄i bi n̄ḡan̄mà'a Nw̄i bitsim̄ bo bi bità bi ala'a bo bi n̄ḡan̄d̄i' i n̄ònsə bo le n̄ghotə n̄tswe bo bo. ⁵⁴ Peta à le si yon̄ə ni a n̄jim̄ Yesu a sà'a agha'à. A yon̄ə mē n̄kuu n̄gh̄èe n̄tswe a ns̄an̄ab̄èe n̄ḡan̄mà'a Nw̄i yï n̄wè bo bi n̄ḡan̄mb̄è nd̄ama'anw̄i n̄yo'ɔtə n̄i m̄ɔ'ɔ. ⁵⁵ B̄il̄i bi n̄ḡan̄mà'a Nw̄i bo bi n̄ḡan̄dasa'a tsim̄ bo le n̄ka n̄l̄ɔ n̄i m̄an̄j̄i yïi mæ mbə n̄u a swon̄ə ànnu yï tsu a atu Yesu yïi mæ mbə bo tsȳa ghu n̄zwitə yi, l̄a kaa wa'à yï tsu ȳə. ⁵⁶ Bè b̄i gh̄à'atə bi le si tswè n̄i ìb̄an̄n̄on̄n̄u a atu Yesu, kaa m̄igh̄àà myaa mi wa'à b̄an̄nə m̄boontə.

⁵⁷ Bè b̄i m̄ɔ'ɔ bi b̄in̄ə n̄tswè n̄i ìb̄an̄n̄on̄n̄u ghu atu n̄swon̄ə ni mæ, ⁵⁸ “B̄i' i le nyu'u a swon̄ə mæ yu ka yï sà'a nd̄amà'anw̄i yuà mæ bi b̄ɔ n̄i m̄bo aa i b̄u gh̄urè yï d̄an̄ fu yïi mæ kaa bi s̄i aa n̄i m̄bo b̄ɔ aa, a n̄jim̄ n̄jwi ji tarə.”

⁵⁹ L̄a a n̄ki n̄gh̄èe a ni ma buù bē, kaa n̄tsū waa kaa wa'à k̄i m̄boontə.

⁶⁰ N̄ḡan̄mà'anw̄i yï n̄wè wa a b̄in̄ə n̄təə a tit̄i bo mbetə Yesu mæ, “O si n̄i ànnu yï tsu a kwi' i tswé? O swon̄ə mæ akə n̄i inn̄u j̄u mæ bi swon̄ə a atu wò aa ε?”

⁶¹ La a təə kaa wa'à yi kwè'è. N̄ḡan̄mà'anw̄i yï n̄wè wa a b̄u mbetə ghu mbo mæ, “O n̄i Ayo'ò Nw̄i, Mu Nw̄i yïi mæ bi gha'asə aa ε?”

⁶² Yesu A swon̄ə mæ, “A ni mē, n̄i ka yi yə Mu N̄u t̄a à tswè a mb̄èe n̄ikwè Nw̄i yï à tswè ni m̄idà'à aa n̄i mà'à n̄l̄o a aburə nsigə ni a m̄um̄ m̄bà'à.”

⁶³ A kw̄i' i mæ laà, n̄ḡan̄mà'a Nwi yï n̄wè wa a satə ìtsə'ə ji, n̄swon̄ə mæ, “B̄i'inə b̄u n̄l̄ɔ ni b̄iyəfə aa a ya aa ε? ⁶⁴ N̄i yu'ù àjàn̄ yïi mæ à b̄èḡitə Nw̄i aà. Kè n̄i wà'atə mæ akə le?”

Bo bitsim̄ tsərə ìsa'à yi n̄swon̄ə mæ a ku'unə mæ bi zwitə yi.

⁶⁵ Bo b̄i m̄ɔ'ɔ bi tigè n̄loginə ntigə ntsee ni m̄itwye ghu nu, n̄logə n̄i ìtsə'ə m̄b̄ɔ n̄i mi' i mi ghu, n̄gh̄ɔ n̄i yi, n̄swon̄ə ghu mbo mæ, “Twi n̄u yïi

mə à ghòo gho aà.” Bi le ntigə mbu nlògè yi nghεε mfa a mbo ngǎnmbε òdāmà'anwī bi logè yi ntigə ŋku.

Ajàn yīi mə Peta a le ntuu Yesu aà
(Mt. 26.69-75; Lk. 22.56-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Peta à tswè mē wa nsàṅàbεε a mbī òtīi ŋka yò'otə nī mɔ'ɔ aa ṅgàṅàfà'a ṅgàṅmà'a Nwī yī ṅwè yī mǎṅgyè yī mò'ɔ a zī ⁶⁷ ṅyè Peta òlīi yi nswonə mə, “Tigə ò ghìrə mbaa ŋki ntswe bu Yesu mu Nazereth wa aa ε?”

⁶⁸ Peta a tuu nswonə mə, “Kaa mē sī yi zī, kaa wa'ǎ annū yīi mə o swonə aa kī nzi.” A swonə mē laà aa nlò wa nsàṅàbèè mǎfε'ε ṅghèè a ntsūbù'ù. [Tsi'ī maa noò, àkègè yī ntsyambūi a burè òtɔŋ.]*

⁶⁹ A fē'è mē, mu mǎṅgyè wa a yə yi, m̀bu mbè'ènè ŋka nswonə a mbo bē bīi mə bi le ntəə wa ntsūbù'ù aa mə, “Ǹu ghuà à nī ṅu nìbò wàà yī mò'ò.”

⁷⁰ Lā Peta a bú ṅkwatə ntuu yi.

Mu fibàntə à bù mē ghèə kī bə, bə bya mə bi Peta le ntəə aa bú òswonə ghu mbo mə, “Tsi'ī ànnū nīṅkonə, ò nī ṅu nìbò wàà yī mò'ɔ nlonə mə ò nī mu Galilea.”

⁷¹ Peta a logìnè òtigə ŋkaa nswonə nī mə “Kaa mē sī ṅu yīi mə nī swonə aa zī. Bεε a bə yīi mə mə swonə aa àbaṅnənnū, Nwī a nīṅ òdòò a atu mē.”

⁷² Tsi'ī maa noò, àkègè bú ṅkwatə tɔŋ, Peta a wa'atə ajàṅ yīi mə Yesu à ghìrə nswonə ghu mbo mə, “M̀bɔŋ tǎ àkègè à tɔŋ ṅgaa jī baa le bɔŋ ò tùu mē gha ṅgaa jī tarê.” A wà'atə mə laà aa mburə nanşə yə'ə.

15

Ajàn yīi mə bi le ṅghèè nī Yesu a nsi Pilato aà.
(Mt. 27.1-2; Lk. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Abèè a ghèsè mē mfu'u, bilīi bi ṅǎṅmà'a Nwī, nī bītà bi ala'a, nī ṅǎṅdī'ī nòṅsè, bo bi ṅǎṅndasa'a tsim, bo tswā ṅghòtə ṅghàànè, òtigə ntswa yi, ṅkwèrə mbo mī, òlogə ṅghèè mfa a mbo Pilato. ² Bi ghèè mē nī ghu a mbèε Pilato, a betè yi mə, “O bə aa mfò baYuda aa ε?”

A kwi'i ghu mbo mə, “O swonə mē!”

³ Bilīi bi ṅǎṅmà'a Nwi bi le mbù ònīṅ innū jī ghà'atə ghu nū. ⁴ Pilato a bú mbetə ghu mbo mə, “O sī nī ànnū yī tsu a kwi'i tswé aa ε? Yə innū jīi mə bi swonə nī a atu wò i burè gha'a laà aà!”

⁵ Lā kaa Yesu a wa'à yi annū yī tsu burè m̀bu kwikwi'i. Ma mùu ajàṅ annū a kī mburə ntsya Pilato tsi'ī tsyà.

A jàṅ yīi mə bi le ntsèrè mə bi zwitə Yesu aà
(Mt. 27.15-26; Lk. 23.13-25; Jn. 18.28-38)

⁶ A le mbə nòṅsè Pilato mə a yi mbə a njwī Passa aa, a fi'isè ṅgàṅàtsan yī m̀fùurè yīi mə bə betə aa mfa a mbo bo. ⁷ A le mbə ma mùu noò aa, ṅu yī mò'ɔ mə òkum yi le mbə Barabbas, a tswe a atsan a titīi ṅǎṅmbùurè àla'à. Ma ghuù ṅu à le nzwitə ṅu a noò yīi mə bo le sī bùurə ala'a aà.

⁸ Ǹnòò bē wa i le nzi òswonə a mbo Pilato mə tǎ à ghìrə a ajàṅ yīi mə a tε'ε ṅghìrə a alòo lòo aà. ⁹ A betə a mbo bo mə, “Nī lòo mə tǎ mē fi'isə aa mfò baYuda a mbo bù aa ε?” ¹⁰ A le mbetə ma mùu ajàṅ aa nlonə mə à le zi mə á le ṅghìrə aghè'ènè mə tǎ bilīi bi ṅǎṅmà'a Nwī bya bi tswa Yesu òzi mfa ghu mbo aà.

¹¹ Lā bilīi bi ṅǎṅmà'a Nwī bya bo totè ònòò bē wa mə tǎ bo ghìrə tǎ Pilato à baṅnə fi'isə bə Barabas m̀fa a mbo bo. ¹² Pilato a bú mbetə a mbo

* **14:68** Kaa adìgè yuà kaa a sī nī ṅwà'ànè jī mɔ'ɔ tswé.

bo mæ, “Ni lòo mæ tá mè tigè nghirè aa mæ akè ni nù ghú mæ ni twonə ní mfò baYuda aa ε?”

¹³ Bo bú ntɔŋnə nswon tsi'í nì tìi mæ, “Kwèentè yi a ati bàŋnèbàŋnè.”

¹⁴ Lâ Pilato a bú m̄betə waa mæ, “Ni lòo mæ bì kweentə yi aa a ya? Annù yí bi yíi mæ à bù'ù aa à nî àkè aa ε?”

Lâ bo bú ŋku'usə ntɔŋnə ghaa bə nì m̄t̄i n̄swon mæ, “Kwèentè yi a ati bàŋnèbàŋnè.”

¹⁵ Pilato a lòo mæ yu ghìrə tá nù ñnòò bē wa ì bon, ñtigə mfi'isə Barabbas mfa a mbo bo, ñghirə bì ghòò Yesu a fâ yi mæ tá bì tigə nlogə ghèè ñkweentə a ati bàŋnè bàŋnè.

*Ajàŋ yíi mæ bìsogyè le si wye ní Yesu aà.
(Mt. 27.27-31; Jn. 19.2-3)*

¹⁶ Bìsogyè bya bi tigè nlogə Yesu ŋkuu ŋghɛɛ ni ghu a m̄m̄ ñtɔ'ò Gúmnàà (bi le si twonə aa ni Pretoriun) ñtwonə bìsogyè b̄tsim b̄ii mæ bi le ntswe maa ntɔ'ɔ aa bi ghotè. ¹⁷ Bo le nlogə atsè'è yí bàgìtə yi at̄indùù ñwɛ'ɛ ghu nu tsò mfò, ñlɔɔ m̄ndigə mi n̄jɔŋ n̄jɔŋ mba'a tsò àtsè'ətu nifò ñsosə ghu atú; ¹⁸ ñloginə ntigə ntsa'atə n̄ii, m̄bitə ñswonə ni mæ, “O le lɛlɛ lɛè! Mfò baYuda à k̄i kwèè! A kwèè!” ¹⁹ Bo tigè ñtsya yí mò'ɔ yí mò'ɔ, ñghòò ní atú yi ní at̄i, ñtutə ni m̄twyɛ ghu nu, ñswetə ni m̄kù'utə myaa ghu nsi a mm̄ii yi. ²⁰ Bo n̄ansə m̄ə ñwyɛ yi laà, ñtso'ɔ atsè'è yí bàgìtə ya ghu nu, m̄bu ñwɛ'ɛ j̄ii itsè'è jya fu ghu nu, ñtigə nlogə yi m̄fɛ'ɛ ghèè a ñkweentə a ati bàŋnè bàŋnè.

*Ajàŋ yíi mæ bi le ñkweentə Yesu a ati bàŋnèbàŋnè aà
(Mt. 27.32-44; Lk. 23.26-43; Jn. 19.17-27)*

²¹ Nù yí mò'ɔ yíi mæ ñkùm yi le mbə Simon, m̄bə mu baCyrene, ñki mbə ta bì Alexander bo Rufus aa, a le n̄lɔ a afò ñka ñkwɛɛ, à z̄i m̄ə ñka ntsya, bi tswā yi ní àdà'á mæ tá à be'e ati bàŋnè bàŋnə Yesu yā. ²² Bi ghèè ní Yesu wa adigə yíi mæ bì le si twonə ni Gologota aà (ñji'í ñkùm ma ghú i bə àdigə akwèetú ñú). ²³ Bo fa m̄lù'ù m̄ii mæ bi le m̄fɔrinə ni àfù yíi mæ bi twonə ni m̄ə aa mæ tá à no, a tuù yi. ²⁴ Bi kweentə yí wa ati bàŋnè bàŋnè; ñlogə itsè'è ji a nyatə a tit̄ii bo, mma'a ñb̄irè t̄á zi a ajàŋ yíi mæ bo ka yàtə itsè'è jya a tit̄ii bo b̄tsim aà. ²⁵ Bi le ñkweentə yí aa a ni b̄inòò bi bù'ù a t̄itugè. ²⁶ N̄wa'anə annù yíi mæ à le ñghìrè bi n̄iŋ ñsa'a ghu nu aa, m̄bɛɛ wa ati bàŋnè bàŋnè ghu atu mæ, “Mfò baYuda.” ²⁷ Bi le ñki ñkweentə b̄iyərə bi baa bo bì Yesu, ñkweentə yí m̄f̄urè ghu mbèè a abò mà'à, ñki ntigə ñkweentə yí mò'ɔ ghu mbèè a abò ñkwàbè. ²⁸ A k̄i m̄fɛ'ɛ mbòontə ní ànnù yíi mæ àŋwà'anə Nwí a le nswon nlon ŋgaà yí aà, mæ, “Bi le n̄niŋ yí a tit̄ii ñgāŋghìrə ñnnù j̄i b̄i.”

²⁹ B̄itsyà bi m̄anj̄i bi le si wye n̄ii, ñtsigə ní ñt̄u jyaa, ñswonə ni ghu mbo mæ, “Wò yíi mæ ò le nswon mæ ò ka sà'a ndámà'anwí i bú b̄ɔɔ fu a n̄jim n̄jwi j̄i tarə aa, ³⁰ yweensə ñtu ñb̄i nù gho lá, ñsigə wa atu ati bàŋnèbàŋnè b̄i'í yè!”

³¹ B̄il̄ii bi ñgāŋma'a Nwi bo bì ñgāŋnd̄i'í n̄on̄sə bo le si k̄ii ñwyɛ ní yi, ñswonə bo ni bo mæ, “A le si yweensə ní badāŋ, tá à wa'á ñb̄in̄u yi yumbon̄ ts̄its̄on̄ yweensə tá b̄i'inè yè! ³² Tá Ayo'ò Nwí, Mfò baIsrael, tá à lo fii atu ati bàŋnè bàŋnè ñsigə tá b̄i'í yè m̄bon̄ b̄ii annù yi.”

Bè bya bi baa mæ bi le ñkweentə waa bo aa, bo le si k̄ii mbəgìtə n̄ii yàa ŋgaa.

Ajàn yïi mæ Yesu à le ñkwo aà
(Mt. 27.45-56; Lk. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³ Nòò à sǐ'í mæ itugə i fii ñkusə ala'à tsim ñghεε nywe'e ni nòò ñyən nòò. ³⁴ A bè mæ ni nòò ñyən nòò, Yesu a tɔŋnə ñyə'ə nswon mæ, "Eli, Eli, Lama Sabachthani?" Ma la a bə mæ, "Nwĩngòŋ ghà Nwĩngòŋ ghà, O mè'e gha aa a ya aa ε?"

³⁵ Bè bya bǐ mɔ'ɔ bii mæ bi le ntəəntə maa adigə aa, bi yu'u laà, ñswon mæ, "Yu'u nì, a twonə aa Elijah." ³⁶ Nù yí mò'ɔ a khê ñghεε mmurə kũntsa a mum mlù'ù mí tsə'ə, ñsɔ'ɔnə a nî ñkĩkà'à, ñkɔ'ɔsə mfa ghu mbo mæ tá à no. A fà mæ, ñswon mæ, "Nì yu'utə tá bǐ'inə yə mæ Elijah à ka zǐ ghərə tá à lo fii atu ati bəŋnəbəŋnə sigə le."

³⁷ Yesu à le nyə'ə tsi'í ni tìi mburə ntsii.

³⁸ Atsə'ə ya yïi mæ a le ñkwàsə múm ndámà'anwǐ aa, a le mbò'ònə a tìtì, ñloginə a ñdǔŋ nsigə nywe'e a nsyê. ³⁹ Atu bǐsogyè ya mæ à le ntəə nlii nî Yesu aa, à yè mæ mánjǐ yïi mæ Yesu à le ñkwo ghu aa, ñswon mæ, "Tsi'í ànnù nĩkonə, ñù ghuà à bə aa Mu Nwǐ!"

⁴⁰ Bàngyè bǐ mɔ'ɔ bi le ntswe ghu, ntəə a sà'a agha'a nlii. Atitì bo, Mary Magdalene, ni Mary, ñdè bǐ bǐ Jems yí ñkəgə, bo bi Jose, a bò'ɔ Salome le ntswe ghu. ⁴¹ Bo le si yònə nî Yesu wa noò wa mæ à le ntswe a Galilea aa, ñkwetə nii. Bàngyè bǐ mɔ'ɔ bǐ ghà'atə bii mæ bo bi Yesu le ñkɔ'ɔ nzi a Yerusalem aa, bo le ñki ntəə ghu.

Ajàn yïi mæ bi le ntwinə Yesu aà
(Mt. 27.57-61; Lk. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Tsǔ mæ à le mbə njwǐ ñnànsə ñjoo nlon njwĩngòŋ aa, a bè mæ a ñkwêfò maa njwi mæ àbèè a kà lõ fu'u a njwĩngòŋ aà, ⁴³ Joseph mæ à le nlo a ala'a Arimathea, ñyu'utə nî ànnù nifɔ Nwǐ, ñki mbə ñù yïi mæ bè le si le si bɔ'ɔ nlii, mbə ñù yí mò'ɔ a tìtì ñgǎŋndasa'a aa, à le ntǎŋ ntii ñghèè a mbèè Pilato a mbetə aku Yesu ya mæ yu lògə i ghèè twinə. ⁴⁴ A ghèè mæ Pilato a betə mæ Yesu à kwò mæ le, ñtwonə atu bǐsogyè ya mbetə yǐ mæ à ni tsi'í ànnù nĩkonə mæ Yesu à kwò mæ le. ⁴⁵ A yù'ù mæ mæ Yesu à kwò mæ aa, mbii mæ tá Joseph à ghεε nlogə akú yi ya ñghèè ñtwinə. ⁴⁶ A ghèè ñyuu atsə'ə yí fù'ù yí siginə, ñzi nlogə Yesu ñsigisə, ñlim nú yǐ nî àtsə'ə yá. A lim mæ, ñtigə nlogə yi ñghεε nniŋ a múm nisyè nlii mæ bi le nton a múm àlǎnsəŋgò'ò aà. A nniŋ mæ, ñtii ngò'ò ñghεε ñkusə ntsù nisyè wa ghu. ⁴⁷ Mary Magdalene bo Mary, ñdè bi Joses le nyə adigə ya yïi mæ bi le ntwinə yǐ ghu aà.

16

Ajàn yïi mæ Yesu à le nyweenə ni nìwo aà
(Mt. 28.1-8; Lk. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Njwĩngon ya ì tsyà mæ, Mary Magdalene, bo Salome ni Mary, ñdè bi Jems, bo yuu mǐghurə mǐ lùmtə mæ bo ghèè yɔ'ɔ nú Yesu ghu. ² A lò mæ mbə a njwǐ yǐ ñtsyambǐi a múm ñgyà, tsi'í a títugə títugə, a noò ñsa'a nòò, bo fè'è a ñghεε wa ntsù nisyè. ³ Bò fè'è mæ ñka ñghεε a mánjǐ ñtigə mbetə nǐ waa bo ni bo mæ, "A ngò'ò ya wa ntsù nisyè aa a ka tii wo lò'òsə a mbo bǐ'inə aa ε?" ⁴ Bò ghèè mæ ñywe'e wa ntsù nisyè, ñghəə ki ñentə mi'í myaa, ñyə mæ bi tǐi mæ ñgò'ò ya nlogə. Ngò'ò ma yú ì le mburə mbə tsi'í ngò'ò yǐ mǎŋ mǎŋ. ⁵ Bo kuu ñghèè wa múm nisyè. Bò kùù mæ, ñyə mújòn yǐ

mò'ɔ a wɛ'è àdanə atsè'è yí fù'ù, òtswe a mbèè àbò mà'à; mibê myaa mə syənè.

⁶ A swon a mbo bo mə, “Tâ mibê muu mî tsuu lõ syənə bê. Nî lòò aa Yesu mu Nasareth wa mə bi kî kwèentə a ati bəɲnè bəɲnè aa ε? Wâ à bìnè mē a niwô. Wa kaa à sî faà mə tswé! Yê nî àdigə yîi mə bi kî nònɣə yi ghu aà. ⁷ Nî ghɛɛ nswon a mbô ñgǎɲyənênnù ji bo bì a mbo Peta, mə Yesu à tsyà mə a mbii bù ñghɛɛ nî a Galilea. Nî ka ghèè ghu, i yə yi tsi'í wa ajàn yîi mə à le nswon a mbo bù aà.”

⁸ Bo fɛ'è wa mûm nîsyè ñkhəkə nlon mə nú jyaa i le nswèrè, ñtigè mbenə ba'à bà'à. Bo kà mē aa ñghɛɛ a mânji kaa wa'à ànnù a mbo ñù tsù burə swoswonə, ñlon mə nìbɔ'ɔ nî le ntswa waa aà.

*Ajàn yîi mə Yesu à le ndi'i ibii nú yi a mbo Mary Magdelene aà
(Mt. 28.9-10; Jn. 20.11-18)*

⁹ Nòò wa mə Yesu à le nyweenə a niwo a njwi yî ñtsyàmbii a mûm ñgyà aa, à le mfòò ndi'i ibiinú yî aa a mbo Mary Magdelene, wa yîi mə à le mfi'i izwî ji bi jya ji sàmbaa ghu ato'o aà. ¹⁰ Mary Magdelene a tigè ñghɛɛ nswon annù yîi mə a le mfè'è aa a mbo bə bya mə bo bi Yesu le si karə aà, ñlon mə bo le ntswe tsi'í nî àjəɲnè, ñyə'ə. ¹¹ Bo yù'ù mē mə Yesu à bìnè mē nî niwo Mary Magdelene a yê yi aa, ñka ligitə, kaa wa'à waa bii.

*Ajàn yîi mə Yesu à le ndi'i ibii nú yi a mbô ñgǎɲyəgênnù ji ji baa aà
(Lk. 24.13-35)*

¹² Ma yú á tsyà mē, a bú ñzi ndi'i ibiinú yi a mbo bo bì mò'ɔ bi baa, mə bi le mfè'è a Yerusalem ntigə mfu ñghɛɛ nî waa a afò. Ma mùu noò Yesu a bəɲnè ñtigə ndi'i aa bə ñkîrê yî yî dən a mbo bo ma bú. ¹³ Bô bii mē, ñswon a mbo àbùgè yaa bii mə bo le ntswe a Yerusalem aa, kaa bo wa'à waa bii.

Ajàn yîi mə Yesu à le ndi'i ibii nú yi a mbo ñgǎɲyəgênnù ji jya ñəghûm ñtsò mò'ɔ aà

(Mt. 28.16-20; Lk. 24.36-49; Jn. 20.19-23; Ifà'à 1.6-8)

¹⁴ A bə mē a noò ñjim Yesu a zî ñtsi'i ñgǎɲyəgênnù ji jya ñəghûm ñtsò mò'ɔ bo tswé ñji, a ghaantə waa nlon mə kaa bo le ñwa'à nî àbiintii tswé, ñkî ñkii mîntii myaa, kaa wa'à ànnù yîi mə bə bya mə bi le nyə yi a noò yîi mə à le nyweenə nî ñwo aa bii aà. ¹⁵ A swon a mbo bo mə, “Nî ghɛɛ a mbo mbî ñtsim, ñka nswonə nî ñtoo yî ñsigənə ya a mbo bə bì tsimè. ¹⁶ Nù yîi mə à yù'u, nniñ ntii yi a nu mē, bi murè yi a ñkî aa, à ka yî yweenə, ñu yîi mə kaa à sî ntii yi a nu mē niñ aa, Nwî à ka yî niñ isa'a ghu nú. ¹⁷ Bè bii mə bi niñ ntii waa a nu mē aa, bi ka yî tswe nî ñlènsè juà: Bo ka yî kî fi'i nî bîdemon a nto'o bə nî ikûm ghâ. Bo ka yî kî ghàà mighàà mí fii ¹⁸ bo ka yî kî bwɛɛ nî no tugitə nî a mbo bo kaa tâ i wa'á annù a nu bo ghîrè; kè bɛɛ mə bo tɛ'ɛ nno bē ñli'i, kaa i wa'á annù tsu a nu bo ghîrè bē. Bo ka yî kî nònɣə nî mbô myaa a nú ñgànɱghòò tâ bo ka mfwetə.”

*Ajàn yîi mə Yesu à le ñkɔ'ɔ ñghɛɛ a aburə aà
(Lk. 24.50-53; Ifà'à 1.9-11)*

¹⁹ Mmà'ambi Yesu à ghàà mə a mbo bo laà aa, Nwî a lɔgè yi ñkɔ'ɔ ghɛɛ nî ghu a aburə, ñghîrə a tswé a mbèè ñikwɛɛ yu nî mà'à. ²⁰ Bo fɛ'è ñghɛɛ ntigə nswonə nî ñtoo yî ñsigènə ya a idigə tsim; Mmà'ambi a fa'à bo bo ñghîrə nî ñlènsè tâ bə zi mə bo le si swon aa tsi'í ànnù ññkonə. Amen.

Ntoo yì Nsigìnè yì LUKAS à le ñwà'ànè aà

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A anwà'ànè yù aa a le ñwà'ànə Lukas, mə à le mbə docta aà. Kaa à le ñwa'à ñù yì mò'ɔ a titi ngǎntoo Kristo jya bê, kaa ñki'i ñù baYuda ki mbə. A le mbə ñù àkòrə Paul, Paul a kî nanşə ñkəñə yi, bo yu karè ñghɛɛ ni a nitəə a idigə jì ghà'àtè (Ifà'à 16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1-28).

Lukas à swòñ mə yu ñwà'ànə aa a mbo Theophilus tá tá à nanşə nzi annù ñikon yì mə bi dî'i ghu mbo, bo bi àjàñə mə ìnnù ma jù i le mfè'è aà. Annù ñikon ma yù a bê ntoo yì ñsigìnə ya nlon Yesu Kristo, yì mə Azwì Nwì a le ntsɔ'ɔ yì mə tá à zi nswonə ntoo ma yù a mbô ñgǎñəfumə, ñkɛ'ɛnə ajàñə mə Nwì à ka yweensə bê aà (4.18-19). Lukas a dî'i ñi àjàñə mə annù ñgǎñəmfumə, à yì bê bî kègə, bo bi à yì bê bî bi, a le nanşə ntswe a nu Yesu aà. Yesu à le ntwon Mateo ñkǎñkwɛrə bitax, ñswon mə kaa yu le ñwa'ă aa a ntwon bè bii annù yaa a tsinə aa zì, yu le mbàñnè ñzi aa a twon ngǎñghirè ìnnù jì bî (5.32); ñtwonə a Zacchaeus aa nlon mə yu le nzi aa nlòɔ bè bii mə bi bwɛ aa, i yweensə waa (19.10). Ngǎn múñgwà'à wa mə à le mbwɛ aa, i dî'i ñi ìbòñ Nwì bo bi ñko m̀lìñnə Taà yì'inə a mbo bɔɔ bi (15.11-32).

Lukas à dî'i tsi'à ànnù ñiñkon mə ntoo yì ñsigìnə ya kaa ì si aa tsi'ì a mbo baYuda tswè. I tswɛ aa a mbô mbî ñtsimè, mbə “ñkà'à...a mbo bè bi atoo dǎñə” (2.32). Yesu à zì aa a ngǎñrə “tá mu ñù ñtsim à yə ajàñ mə Nwì a yweensə bê aà” (3.6).

Lukas a kî ñdî'i abwarə bǎngyè a nsi mi'i Yesu; ñghaa nlonə Mary ñdè yì, Elizabeth, Martha bo Mary, bìsubika'à bi (10.38-40), bǎngyè bî ghà'àtè bii mə bi le si kwɛtə ñii, mfa'a ghu mbo aà (8.2-3). Ñki ñdî'i ajàñə mə Yesu à le mbəñkə yi ñghaa a mbo bǎngyè bya bii mə bi le si yè'è ñyonə ñii a mǎñjì Golgotha aà (23.27). Bǎngyè bî ghà'àtè le si yònə Yesu, ñloginə a Galilea, ñtswe bo bo a Yerusalem, ñtəə nyə ajàñə mə bi le si kwèntè yi aa (23.40), bo bi àdigə yì bi le ntwiñə yi ghu aà (23.55-56), ñyi mfòò ñghɛɛ nyə mə Yesu à ywèenè mē ni ñwo (24.1-80) ñtigə ñghɛɛ nswon a bô ñgǎñyègənnù jì jya ñighùm ñtsò mò'ô (24.9-10).

Lukas à nanşə ñkwèè fɛmfaa a ñi ànnù ntsà'àtə Nwì (3.21; 5.16; 6.12; 11.1; 22.32; 23.34,46). Ka mə Yesu à le mbə Mu Nwì aa, à le si lògè ñi noò ñtsa'atə ñi Nwì ghu tá zi annù yì mə Taà yì a lòò aa, i kii kwɛrə mitsyè bo bi m̀dà'à a mfà'a ifà'á yi ghu. Bì'inə yə mə, mbon tá à tso'ɔ ngǎñntoò jì jya a titi ngǎñyègənnù jì jì ghà'àtè, a le ñghèè ñle ñka ntsa'atə Nwì àbèè fu'ù (6.12).

Lukas a ghirə bi yə ñidorə ñii mə ntoo yì ñsigìnə ñlonə Yesu Kristo ì zi ni nu aà, ñloginə a ni ikòò baangel wa a noò yì bi jwe yi aa (2.14) ñghɛɛ nywe'e a noò yì mə Yesu à mǎñsê ifà'á yi ñtigə ñkɔ'ɔ ñghɛɛ ni a aburə fu a mbèè Tà aà. Ngǎñyègənnù jì i “tigè ñgha'asə ñii, ñtiì waa i luu ni ñidorə, bo tigè mbu mbii waa fu a Yerusalem. Ntigə ntswe ni a ndámà'anwì a ngòñ bìnòò bitsim, ñgha'asə ñi Nwì.” (24.52-53).

Bi yatê anwà'ànè yù aa laà:

1. Nji'ì ànnù anwà'ànè yù 1.1-4

2. Ajàŋ mə bi le njwe Yesu bo bì Jɔn Ngàŋmùrə bə ñkì bo bì nòò yíi bo le mburə bônkhə àà 1.5—2.52
3. Ifà'a Jɔn Ngàŋmùrə bə ñkì 3.1-20
4. Ajàŋ mə bi le mmurə Yesu ñkì bo ajàŋ mə bi le ñkwà'ànə yi àà 3.21—4.13
5. Ifà'a Yesu a Galilea 4.14—9.50
6. Nlò a Galilea ñkò'ɔ ñghɛɛ ni a Yerusalem 9.51-19.27
7. Ngyà yí ñlwi'ɪnjim a Yerusalem bo bì maa mbèè àla'à 19.28—23.56
8. Ajàŋ mə Mmà'àmbi à le nyweenə ni nìwo, ñdi'i ibiinú yi a mbo bə ñtigə ñkò'ɔ ñghɛɛ a aburə àà 24.1-53

Innú ntsyàmbü

¹ Taà Theophilos, bə bì ghà'àtə bi gaansə mîtîf myaa a ñɥwà'ànə innú jii mə i le mfè'è a titii bí'í aà. ² Bo ñwa'anə aa ajàŋ mə bə bii mə bi le nyə innú ma jú ñlɔginə a noò ñlɔginə ñkii nseensə ní ñtoo ya aa, bi swon a mbo bí'í aà. ³ Ajàŋə mə a bə laa aa, Taà, mə nansə mə ñlɔgə noò ñyegə innú ma jú mbe'enə a lɔginə, ñwa'atə mə a ku'unə mə tâ mə nansə ntsisə ñɥwa'anə ajàŋ mə innú ma jú i le mfè'è aa a mbo wò. ⁴ Mə ghìrə mùu ajàŋ aa mə tâ ò nansə nzi annú ñikon yíi mə a tswe ghu nlon ñgòn innú tsim jii bi swon a mbo wò aà.

Ajàŋ yíi mə bi le ñkè'ènə ànnú ñlon ñgaa Jɔn Ngàŋmùrə bə a ñkì aà

⁵ Nòò yíi mə Herod à le mbə mfò a ala'a Yudea, ñgàŋmà'a Nwí yí mò'ɔ à le ntswe ghu, mfe'ɛ aa a titii àkhìrə bə bii mə bi le si fà'à bo bì bə bi ñgàŋmà'a Nwí Abija aà, ikúm ñgwé yí i le mbə Elizabeth, ñki mfe'ɛ aa a ñgwé'ɛ Aaron ñgàŋmà'a Nwí wa. ⁶ Akòrə nizí yaa bo bitsim a le ntsinə a nsi mi'i Mmà'àmbi, kaa bo wa'à ní àlò'ò tswé ñlon mə bo le si lèè bìnòŋsə bi Nwí ñkii nyu'unə ní ñdi'í ji tsi'í tsimə. ⁷ La kaa bo le ñwa'à ni mu bânɲè tswe nlon mə Elizabeth à le mbə afirə, bo kî ñtigə bilwèn aà.

⁸ A lèè mbə a njwi yí mò'ɔ, a bə njwi yíi mə ñgàŋmà'a Nwi Abija i tswé ní mfà'a a múm ñdámà'anwí, Zechariah a ká mfa'a ifà'á yi a múm ñdámà'anwí, ⁹ ñyonə ni nòŋsə ñgàŋmà'a Nwí maa noò, bi le mmà'a ibirə ñtso'ɔ yi mə tâ à tɔɔ alùmtə a ñikentə ni mò'ɔ ni mà'a Nwí. A tigə ñkuu ñghɛɛ a múm ñdámà'anwí. ¹⁰ Nnòò bə bitsim bii le ntswe a abɛɛ aa bi le si tsà'àtə Nwí maà noò yíi mə à le mbə noò ntò'ò alùmtə aà. ¹¹ Angel Mmà'àmbi à le ñwí'íkə mfe'ɛ ghu nsi, ntəə a mbèè àbò amà'a ñikentə ni mò'ɔ ni alùmtə nyá. ¹² Nòò yíi mə à le nyə angel wa aa, mibé mi le nsyənə, ñbo'ɔ tswá yi. ¹³ Angel wa a swon ghu mbo mə, “Tsùu bo'ɔ mbá Zechariah. Wa Nwĩngòn à yù'ù mə atsà'àtə yó. Ñgwé ghò Elizabeth à ka jwe múmbânɲè tâ ò tswe ikúm yi ni Jɔn.

¹⁴ A ka yí bə annú ñidorə a mbo wò tâ nú yò ì nansə mbon, bə bì ghà'àtə kii ndoritə nlon mə bi jwe yi aà.

¹⁵ Nlon mə à ka yí bə ñú yí ñwè a nsi mi'i Mmà'àmbí, kaa wa'á mìlù'ù ka nno, kə mí bònə kə mí tii. Azwí Nwí a ka yí lwensə yi lɔginə a ato'o ñdè yí.

¹⁶ A ka yí ghìrə tâ baIsrael bí ghà'àtə tâ bì bú mbii fu a mbo Mmà'àmbí Nwĩngòn wàà.

¹⁷ A ka yí tsyá a mbii Mmà'àmbi ní àzwí ñtoò Nwí Elijah bo bì mìdà'á mi. A ka yí bònnsə bità bo bì boò, ì bəŋkə ñgàŋatii atu tâ bo tswe ni mitsyè tsó bii ñnnú jyaa ì tsinə aà. A ka yí tanjtə bə tâ bì ku'unə a mbò Mmà'àmbí.”

¹⁸ Zechariah a betè Angel wa mæ, “Mè ka zi aa mæ akæ mæ ma yû ànnù a ka fè'è aa ε? Nlonj mæ mè tigè nlwèn ηù, ηgwê ghà a kî òlwen lwen aa ε?”

¹⁹ Angel wa a kwi'i ghu mbo mæ, “Mè ni Gabriel yï mæ a tæ ni a nsi mi'i Nwï, yu wa yï mæ à too gha mæ tâ mæ zi ηkè'ènè ntoo yï òsigìnè ma yû a mbo wò aà. ²⁰ Là, tsó mæ kaa ò si ntoo yï òsigìnè yû mæ ì ka yï fè'ε ni nòò yï mæ à kù'ùnè aa biï aa, kaa ò ka wa'à bù ηghaa. O ka ghèε ni tìghàà ì ywe'e wa noò yï mæ ìnnù ma jû ì ka yï fè'ε laa aà.”

²¹ Bè bya mæ bi le ntæ a abεε aa, bi le nyu'utæ Zechariah ki kanj ntigè ηwa'a ni mæ a ghìrê àkæ a tigè ntigè a múm òdàmà'anwï ntigè aa ε? ²² Nòò yï mæ à le mfè'è aa, kaa à le ηki'ì a ηghàa a mbo bo bù òzi. Bo tigè òzi mæ òjèè tæ tæ ì le yi wa múm òdàmà'anwï. A le ntigè nseense waa nî mbo, ntigè ntswe ni tìghàà.

²³ Nòò yï mæ à le mmànşə afà'á yi a múm òdàmà'anwï aa, a tigè òlo mbiï yi a ndugè yu. ²⁴ A tì mæ bə ni mú àtìi noò, ηgwê yï Elizabeth a tswè ni mú, ntigè tswè tsi'ì a nda mæ bì tsuu yi lõ yə atu bisàn bintaà. ²⁵ Ntigè nswonj ni mæ, “Mmà'àmbi à lèntè mê ηghìrə ma yû ànnù a nu mæ aa, a mfi'ì òdìrê atu a atu mè a tìtì bə.”

Ajàn yï mæ bi le ηkè'ènè a mbo Mary mæ à ka jwe Yesu aà.

²⁶ Bisàn bi le ntsyà bi nto'o ajàn yï mæ Elizabeth à le ntswe ni mu aà, Nwï a too angel Gabriel a ηjò'ò àla'a Nazareth a ala'a Galilea. ²⁷ A le ntswe nî ηkì a mbo múngòò mǎngyè yï mæ ηù yï mò'ò yï mæ ìkúm yi ì le mbə Joseph, òlo a atsə Mfò David aa, à le ηkosə. ìkúm múngòò mǎngyè ma ghù ì le mbə aa Mary. ²⁸ Angel wa à le nzì ghu mbo nswonj mæ: “Mè tsà'atè ghò! Mmà'àmbi à tswè bu yu, à kì mê ònìj mboonə yï ηwè a nu wò.”

²⁹ Mary à le mbo'ò tsi'ì ànnù nìηkonj a ajàn yï mæ à le nyu'u annù ya mæ angel wa à le nswonj aà, ntigè ηwa'a ni mæ ma yû mbuu atsà'atè a di'ì aa àkè le. ³⁰ Angel wa a swonj ghu mbo mæ: “Tsuu bo'ò mbà Mary, wa ìbòj Nwìngònj ì tswè a mbo wò. ³¹ O ka tswè ni mu ì jwe múmbànè ì tswè ìkúm yi ni Yesu.

³² A ka yï bə ηù yï ηwè tâ bì ka twonə ni ni Mu Nwìngònj Ako'òntsirə. Yaweh Nwìngònj à ka yï ghìrè yi nî mfò tsi'ì tsó ta bì taà yï David.

³³ A ka yï bə Mfò a ηgwè'ε Yacob, ì lwì'ì nìηkonj, kaa tâ ànnù nifò yi tâ wa'à nî òlwì'ì tswé.”

³⁴ Mary a betè angel wa mæ: “Mè bùrə ni múngòò mǎngyè, kaa mè leè ηwa'à ηumbànè zi, mbə ma yû ànnù a fè'è aa mæ akæ le?”

³⁵ Angel wa a kwi'i ghu mbo mæ,

“Wa Azwï Nwï a ka kusə gho

tâ àdà'a Ako'òntsirə tâ à kuu a nu wò.

Ma mùu ajàn, mu wa mæ ò ka jwe aa, wa yï mæ à làa mǎnsə aa, bi ka yï tigè twonə yi ni Mu Nwï.

³⁶ Wa'atə ηù ηgwè'è ghùù, Elizabeth. Bi swonə ni mæ kaa mbə a wa'à boò jwè. La tsítsònj, yumbonj à tswè mê ni mu a ni bisàn bi nto'o, ka mæ à lwèn mê si'ì si'ì aà. ³⁷ Kaa ànnù yï tsu sè ghu tswé mæ mbə Nwï a wa'à ghìrè.”

³⁸ Mary a kwi'i mæ, “Yê, mè laa mbə abù'u Mmà'àmbi, tâ a fè'ε a nu mè wa ajàn mæ ò swonə aà.” Angel wa a tigè mma'atə yi ηghε yi.

Ajàn mæ Mary, à le ηghè a ηghantə Elizabeth aà

³⁹ Tsi'ì maa noò Mary a burè ntantə njoò ji mmà'atè ηghèè a ηjò'ò àla'a yï mò'ò yï mæ ì le ntswe a atu nta'a a Yudea aà. ⁴⁰ A ghèè mê aa, ηghèè ηkuu a nda Zechariah ntsa'atə Elizabeth. ⁴¹ Mary à yù'ù mæ atsà'atə Elizabeth

aa, mu wa a litè nnan̄ ghu nibùm, Azwĩ Nwĩ a lwensə Elizabeth ⁴² a tɔŋnè òswon̄ mə, “Nwĩ à nan̄sə nniŋ mbɔɔnə a nu wò a titi bāngyè, mbɔɔnə i kī n̄tswe a nu mu wa yĩ mə ò ka jwe aà! ⁴³ Ma yũ ànnù yĩ wè, ajān̄ mə ndè bi Mmà'àmbi ghà à zi nghantə gha aa, a fε'ε a nu mə aa a ya aa ε? ⁴⁴ Nlon̄ mə ajān̄ mə mə ghìrə nyu'u atsà'atê yo aa, mu ghù a nibùm m1ə à ghìrə n̄litè nnan̄ ni n̄dorè. ⁴⁵ Mbɔɔnə a nu wò mbâ māngyè, yĩ ò le mbii mə ànnù ya yĩ mə Mmà'àmbi à le nswon̄ a mbo wò aa, mə a ka fè'è tsi'ĩ maa ajān̄ aà.”

Ikòò yĩ mə Mary à le nyəə aà

⁴⁶ Mary a swon̄ mə,
 “Ibii nũ gha tsim̄ i gha'asə Mmà'àmbi;
⁴⁷ òtìi gha i doritə nlon̄ Nwĩngòŋ ngānyweensə gha
⁴⁸ òlon̄ mə à wà'atè mē gha, àbù'ù yi yĩ mə à ni t̄kùm aà.
 Nlon̄ mə, òloginə ts̄its̄on̄, bè bitsim̄ ka tigə twon̄ n̄i gha ni ò yĩ mbɔɔnə
 i tswe ghu nu aà,
⁴⁹ òlon̄ innù j̄i wè j̄ii mə Mmà'àmbi yĩ à n̄i Nt̄i aa à ghìrə a nu mə aà,
 ikùm yi i laa m̄ansə aà.
⁵⁰ A ko m̄il̄n̄nè bè b̄ii mə bi b̄o'c n̄ii aa miwaa miwaa.
⁵¹ A n̄asə mē n̄ikwεε n̄di'i ada'a yi,
 òs̄ensə ngānyee nu bo bi innù j̄ii mə bo m̄òntə a m̄um̄ òt̄i bo aà.
⁵² A s̄iḡisə mē b̄ifò b̄i wè a òbèrə bo,
 òntə b̄it̄ikùmè.
⁵³ A j̄è'è mə ngānȳj̄i, òlwensə waa n̄i òjoo j̄i siḡinè,
 m̄ban̄nə mfurə b̄è b̄ii mə bi tswe n̄i òjoo aa bi kwεεk̄è n̄i àbo n̄ε'ε.
⁵⁴ A z̄i mē a n̄kwetə ngānyàfà'á yĩ Israel,
 òwa'atə n̄ko m̄il̄n̄nè yĩ mə à le kà'à òlon̄ n̄gaà yàà
⁵⁵ òswon̄ a mbo b̄itaà bi'inè,
 a mbo Abraham bo bi ngwè'è yĩ, òlwi'i n̄n̄kon̄è.”

⁵⁶ Mary à le n̄tswe bo Elizabeth bisān̄ bi tarə mbu mb̄i yi fu.

Ajān̄ mə bi le njwe a J̄on̄ Ngānȳm̄urə bè a n̄k̄i aà

⁵⁷ Nòò njwe Elizabeth à le n̄k̄u'ù, a jwe m̄umbān̄nè. ⁵⁸ Ngānȳmb̄εε ndugə j̄yaa n̄i ngwè'è yàà bi le nyu'u ànnù yĩ wè yĩ mə Nwĩngòŋ à le nghìrə ghu nu aa, bo bo bitsim̄ tigə òdoritə.

⁵⁹ A bè mē n̄i òjwi ji n̄ifwaa aa, bi z̄i a n̄jètə mu wa, òlɔɔ mə bi tswe ikùm yi ni Zechariah, ni yĩ taà yĩ, ⁶⁰ lā òndè yĩ a tuu tsi'ĩ n̄it̄i, òswon̄ mə, “Ngān̄, ikùm yi à ni J̄on̄.”

⁶¹ Bè bya swon̄ ghu mbo mə, “kaa ò yĩ tsu a ngwè'ε bù kaa à s̄i n̄i ikùm ma ghù tswe.” ⁶² Bo tigə òghaa a mbo Zechariah n̄i m̄b̄ò m̄betə yi mə à k̄on̄ mə bi tswe ikum mu wa n̄i wò aa ε?

⁶³ Zechariah à le m̄betə taafèrə òn̄wa'anə ghu mə, “Ikùm yi à ni J̄on̄.” Annù a le nḡha'a waa bo bitsim̄. ⁶⁴ Tsi'ĩ maa noò, òtsu Zechariah i n̄a'anə, àlèè yi a f̄ε̄n̄k̄è, à b̄u òka nḡhaa fu, ntigə nḡha'asə Nwĩ. ⁶⁵ N̄ib̄o'c le n̄tswa bambèè òduḡè bi bya, ògān̄ ya i s̄ε̄n̄è f̄ya ala'a n̄ta'a Yudea tsi'ĩ tsim̄. ⁶⁶ N̄u òtsim̄ yĩ mə à le nyu'u ngān̄ ya aa, a le s̄i m̄òntə atú yi ghu ntigə m̄betə ni mə, “Mu m̄a ghù à ka yĩ b̄ə aa àk̄è aa ε?” Nlon̄ mə a le n̄laa mə àdà'a Mmà'àmbi a le n̄tswe ghu n̄i.

N̄too yĩ mə Zechariah à le n̄k̄è'ènè aà

⁶⁷ Azwĩ Nwĩ a le òlwensə Zechariah ta bi J̄on̄, a tigə òswon̄ n̄i òtoò Nwĩ mə,

68 “Tâ bî'inè ka n̄gha'asè a Mmà'àmbi Nwĩngòŋ baIsrael, nlon̄ m̄ è zĩ mè ñkwetè b̄è bi, ntsu'u atũ yaa.
 69 A fi'isè mè a N̄gànywèènsè b̄è yĩ mè à t̄i aa a mbo b̄i'inè, a b̄è ñù àtsè n̄gàŋafà'á yi David
 70 tsi'ĩ ajàn̄ yĩ à le ñkà'à n̄tsya a n̄j̄m n̄gãŋntoò ji j̄i laa aa a n̄gu'u,
 71 mè yu ka yĩ yweensè yi'inè a mbò n̄gãŋk̄ibàà ji'inè, i kwèrè yi'inè a mbo b̄è b̄i mè b̄i naa yi'inè aà,
 72 i d̄i' i ìbòŋè yi yĩ mè à le ñkà'à a mbo bità b̄i bitaà bi'inè aà, i k̄i wa'atè a akàà yi yĩ làà yá,
 73 là'a akàà ya mè à le n̄wàrè bo taà yi'inè Abraham aà.
 74 A le ñkà'à mè yu ka kwèrè yi'inè a mbo n̄gãŋk̄ibàà ji'inè, tâ b̄i'inè t̄igè mfa'a ghu mbo kaa wa'à b̄ò'ò,
 75 ni m̄an̄j̄i yĩ à laa m̄maŋsè ñk̄i n̄tsinè a n̄si mi' i yu a ni nòò yi'inè n̄tsim faa atu nsyê.
 76 Wò, mú ghà, b̄i ka yĩ t̄igè twon̄è n̄i gho ni n̄gãŋntoò Nwĩngòŋ Akò'òntsirè.
 Nlon̄ mè ò ka yĩ ghèè a mbii Mmà'àmbi, a n̄naŋsè m̄an̄j̄i yĩ.
 77 I t̄igè gh̄irè tâ b̄è bi zi mè bo ka yĩ yweenè aa mè mbè b̄i li'inè ifansè innù jyaa,
 78 i tsyà aa a n̄j̄m ñko m̄l̄iŋnè Nwĩngòŋ yi'inè, a ajàn̄ mè àbèè a ka yĩ ló a aburè i fu'u sigè a nu b̄i'inè,
 79 a mfa ñkà'à a mbo b̄è b̄i mè b̄i tswe a m̄úm m̄fi ìd̄igè, a adigè àl̄il̄on̄è niwo aa,
 i k̄i tsisè m̄ikòrè mi'inè tâ mè ka ntèè ni m̄an̄j̄i m̄b̄oŋè.”
 80 Mu wa à le ñkwe, nt̄i a m̄úm Azwĩ Nwĩ, n̄tswe ni a n̄ta'a m̄iwèè m̄iwèè, ñywe'e a noò yĩ mè b̄i le nd̄i' i yi a mbo baIsrael aà.

2

Annù ajàn̄ yĩ mè b̄i le njwe Yesu aà (Mt. 1.18-25)

¹ A b̄è maa noò Mfò Kaisa Augustus a swon̄ mè tâ b̄i s̄on̄ b̄è tsi'ĩ b̄i tsim a itoo itoo j̄i mè baRoma b̄i le si bu'utè aà. ² Nòò wa mè ànnù s̄on̄ b̄è ma yũ yĩ mè a le mbè yi n̄tsyamb̄i a le mfè'è aa, Kwirinius à le mbè Gúmnaà a mbù'u Syria. ³ Ñù n̄tsim à le ntigè n̄ghèè mè yu n̄wà'ànè ikùm yi a ñikurè bo.

⁴ Joseph à le nlò a n̄jò'ò ala'à Nasareth yĩ i le n̄tswe a Galilea aa, ñk̄i ñkò'ò n̄ghèè ñikurè ni Bethlehem n̄i mè ni le n̄tswe a ala'a Yudea aa, a b̄è àd̄igè yĩ mè b̄i le njwe Mfò David ghu aà. Joseph à le n̄ghèè ghu aa nlon̄ mè à le mbè ñù àtsè David aà. ⁵ A le n̄ghèè ghu mè yu ghèè n̄wà'ànè ikùm yi bo yĩ Mary yĩ mè à le ñkosè n̄i n̄gwê yĩ aà. Mary à le n̄tswe ni mú. ⁶ Ajàn̄ mè bo le n̄tswe a Bethlehem aa, a tsigè mu wá; ⁷ ñjwe mú yĩ yĩ n̄tsyamb̄i yĩ m̄b̄an̄nè, n̄limtè yi n̄i ìbà'a itsè'è, n̄n̄on̄sè yi n̄i àkh̄i m̄iji naà nlon̄ mè kaa àd̄igè a le n̄wa'à a mbo bo wa ndá b̄iḡi tswè aà.

B̄itsèè b̄i mbi bo b̄i baangel

⁸ B̄itsèè b̄i mbi b̄i m̄ò'ò b̄i le n̄tswe maa mbèè àla'a, a atu n̄ta'a, m̄bè n̄i m̄b̄i jyaa. ⁹ Bo kà mè aa m̄bè n̄i m̄b̄i jyaa jya aa, Angel Mmà'àmbi a wi'ikè n̄fè'è a n̄si mbo. Ñkà'a Mmà'àmbi yĩ mè i n̄wèèntè tsi'ĩ n̄wèèntè aa, i ta ñkarisè waa, n̄b̄ò'ò n̄i wè ni tswá waa, ¹⁰ la angel wa a swon̄ a mbo bo mè: “N̄i tsuu b̄ò'ò b̄è, wa mè zĩ aa ni n̄toò yĩ n̄siḡinè a mbo bù, yĩ mè i ka zĩ ni n̄dorè n̄i wè a mbo ñù n̄tsimè. ¹¹ B̄i jwè mè N̄gànywèènsè ghùù, mè

ni Kristo Mmà'àmbi aa, a itugə mbi sii, a nìkurə Mfò David. ¹² Alènsè yìi mə a ka dè'i a mbo bù aa, a bə mə, nì ka ghεε yə mu yì m̀borə tâ bì limtə yì nì ibà'a itsə'è, ǹnìy yì nì àkhì miji naà."

¹³ A ghəə ki m̀ansə, ǹtsuntsò baangel yì wè bi lô a aburə nsigə, ǹyəə nì ìkòò ñgha'asə nì Nwì ghu, ǹswonə nì mə,

¹⁴ "Nìgha'a a mbo Nwìngòn yìi mə à tswe a aburə ñkɔ'ɔ ntsirə aà, m̀bɔɔnə a mbo bə fàa nsyε b̀ii mə Nwìngòn a doritə nlon ñgaa yàa aà."

¹⁵ Nòò wa mə baangel bya bi le mbù mma'atə waa ñkɔ'ɔ ñghεε a aburə aa, b̀itsèè bi mbi bya bi tigə ñghaa bo nì bo mə, "Nì ghìrə b̀i'ìnə ghεε a Yerusalem, ñghεε nyə annù yìi mə a fε'ε ghu, Mmà'àmbi a kε'εnə a mbo b̀i'ìnə aà."

¹⁶ Bo le ntswa'atə ñghεε nyə Mary nì Joseph nì mu wa a ǹɔy a akhi miji naà. ¹⁷ B̀itsèè bi mbi bya bi yə mu wa ñkε'ènə a mbo bo ajàn yìi mə baangel bya bi le nswon nlon mu wa aà. ¹⁸ Ǹgòn bə b̀itsim b̀ii mə bi le nyu'u aa, bi le nyerə ànnù ya mə b̀itsèè bi mbi bya bi le nswon aà. ¹⁹ Mary à le ǹlgə innù jyá tsim ǹləə a ntii yu ntigə mmɔontə nì àtù yì ghu. ²⁰ B̀itsèè bi mbi bya bi le mbù ǹlo ntigə mbii ñghèè waa, ǹyəə nì ìkòò ñgha'asə nì Nwì ghu nlon ànnù yìi mə bo le nyu'u ñki nyə a boontə tsi'ì wa ajàn yìi mə baangel bya bi le nswon aà.

Ajàn yìi mə bi le ntswé ikum Yesu aà

²¹ Ǹjwì i tsysà mə ji nifwaa, a ajànə mə bi le ñjetə yi aa, bi tswé ìkùm yi nì Yesu, ìkùm wa mə angel wa le mfa mbɔy tâ bì tswe nì yu a ato'o aà.

²² Nòò à le ñkù'ù mə tâ taà yi b̀ò ndè yi ghìrə annù nsi'ì waa tâ bo laa nyonə nì ǹɔnsə Moses, bo lògə Yesu mə tâ bo bo kɔ'ɔ ñghεε a Yerusalem, tâ bo ghεε ndi'ì yi a mbô Mmà'àmbi, ²³ ñyon ajan mə a le ntswe bi ñwà'ànə a nì ǹɔnsə Mmà'àmbi aà, "Mfòò àjèè m̀angyε ntsim yìi à nì múmbànə aa, bi ntswe nì ǹlèə yi nì àyərə ayoo a mbô Mmà'àmbi." ²⁴ Bo le ñghèè aa ta i kii mà'à Nwì, "nì b̀ibugirəm̀ikuu bi baa bo bì b̀itsɔ'ɔ b̀i kəgə bi baà." I yònə nì ajàn yìi mə ǹɔnsə Nwì à le ndi'ì aà.

²⁵ Ǹù yì m̀ɔ'ɔ à le ntswe a Yerusalem, ìkùm yi i bə Simon, a bə ǹù yìi mə m̀innù mi le ntsinə, a kii bɔ'ɔ nì Nwì. Azwì Nwì a tswé ghu nu, a yu'utə nì noò yìi mə Nwìngòn à ka yì lə'ətə m̀intii mi baIsrael aà. ²⁶ Le bon Azwì Nwì a lèè ndi'ì ghu mbo mə à ka yì yə Ayo'ò Nwì Mmà'àmbi wa i b̀ɔy kwo. ²⁷ Azwì Nwì a le tintə yi mə tâ à zi a ndàmà'anwì maa njwi mə bi le nzì nì mu wa aà. Ta bì Yesu nì ndè yì bi zì mə nì ghu a ǹlwensə ǹɔnsə aa ²⁸ a ñεè yi ntugitə a mbo yu, ñgha'asə Nwì ǹswon mə,

²⁹ "Mmà'àmbi, mà'atə tâ àbù'ù yò tâ à ghεε nì m̀bɔɔnə nyonə nì ñghàa nò;

³⁰ nlon mə mi'ì ma mi yè mə ànnù nyweensə bə,

³¹ yìi mə ò tantə mə ǹləə a nsi mi'ì bə b̀itsimə aà,

³² a bə ñkà'à a ñka ndi'ì m̀anjì ghò a mbo bə bi itoo dàn, i zì nì ñgha'a a mbo bə bo baIsrael aà."

³³ Taà yì b̀ò ndè yì bi le nyerə nlon annù yìi mə bi le nswon mbi'ì ñgaa yì aà. ³⁴ Simon a tigə ǹnìy m̀bɔɔnə a nu bo nswon a mbo Mary, ndè yì, mə,

"Mu ghulá à ka yì ghìrə tâ bə b̀i ghà'atə wo, i ki ñentə b̀i ghà'atə a ala'a baIsrael.

A ka yì bə alènsè yìi mə bə ka yì tigə ñghàa nlon ñgaa yì, i tuu nì ànnù yi,

³⁵ tâ munwi ñtsò tâ à ki nso ntìi ghô.

Tâ ñnnù jii mē bē bī ghà'atē mòòntē a mîntii bo aa, tâ bì ghìrē tâ ì fē'e nlaa."

³⁶ Nğan̄toò Nwĩ yĩ m̄ngyē yĩ mò'ò à le ntswe ghu, ìkũm yi i bē Anna, a bē mu Fanuel, yii mē à le nló a ngwè'ε Asher aà. A ti bē aa bon̄ à lwèn mē. A le nyò'ò ntswe bō ñdoò yĩ tsi'ĩ ìlòò ji s̄mbaa a kwó. ³⁷ A tigē ñtswe tsó ñkwĩ'i m̄ngyē i ìlòò m̄ghum mi nifwaa ñtsò ji ñikwà. Kaa à le ki'ì n̄i ndàmà'anwĩ m̄mà'atē, ñgha'asē n̄i Nwĩ, ñsi'isē n̄i ìb̄iñũ yi ti ji, ntsà'atē n̄i Nwĩ a n̄itugē bo bì a si'inē. ³⁸ A le ñki nzi tsi'ĩ maa b̄an̄tē noò, m̄fa m̄bi'ikē a mbo Nwĩ, ñghaa nlon̄ ñgaa mu wā, a mbo bē b̄itsim̄ b̄ii mē bi le si bē ni mē tâ Nw̄inḡon̄ à tsu'u atu Yerusalem aà.

³⁹ Nòò yii mē bo le ñghìrē ñnnù tsim̄ ñyon̄ē ni ñon̄sē Mmà'ambi aa, bo le mbù mb̄ii fu a Galilea, ñghēε a ñikurē bo a Nazareth. ⁴⁰ Mu wa à le ntigē ñkwe, ntswe ni m̄it̄i, ñki nluu ni m̄itsyē; ìb̄on̄ Nwĩ i tswē ghu nũ.

⁴¹ Taà yĩ bō ñdē yĩ le si kò'ò ni a Yerusalem a atũ àlòò a atũ àlòò a noò ìkòò Passa. ⁴² Nòò yii à le mbē ìlòò n̄ighũm ñtsò baa aa, bi logē yi bo bo kò'ò ñghèè ghu tsi'ĩ aj̄an̄ yii bi le si ghìrē aà. ⁴³ Bo m̄ansē mē ìkòò wa ñka ñkwēε, mu wa, là'à Yesu, a benē ñtswe a ñj̄im̄ a Yerusalem, kaa taà yĩ bō ñdē yĩ wa'à zĩ. ⁴⁴ Là bo le si wa'atē ni mē à tswē a tit̄i bē b̄ii mē bo bo le si z̄inē aà, ntigē ñghēε, ntē n̄itē ni jwi yĩ m̄fũrē; ñl̄oo yi a mbēε ìkà'à jyaa bo bì ñḡan̄gwè'ε jyaa. ⁴⁵ Bo lòò mē yi kaa wa'à yē, mbu mb̄ii fu a Yerusalem a nl̄oo yi ghu. ⁴⁶ Njwĩ ì t̄i mē ti tsyà ji tarē, bi yē yi a ndàmà'anwĩ a tswē a tit̄i b̄id̄i'ì bi ñnnũ, ñyu'utē n̄i ànnù yii mē bo le si swon̄ aa, ñki m̄betē n̄i ìbetē a mbo bo. ⁴⁷ Bē b̄itsim̄ b̄ii mē bi le nyu'u ànnù yii mē à le si ghàà aa, bi le nyērē nlon̄ m̄itsyē m̄ii mē à le ntswe ni mu aa, bo bì ìkwĩ'i jii à le si fa aà. ⁴⁸ Nòò yii mē bi le nyē yi aa, ànnù le ntsyà waa, ñdē yĩ a swon̄ ghu mbo mē, "Mũ ghà, ò ghìrē ni b̄i'ĩ l̄alà aa a ya le? Ye aj̄an̄ mē ò fa ñgi'ì a mbo b̄i'ì taà ghò, b̄i'ĩ ghaà ñl̄oo n̄i ghô aà."

⁴⁹ A kwĩ'i a mbo bo mē, "Ni ghìrē ñghaa n̄l̄oo n̄i gha aa a ya le? Ni s̄i zi mē a ku'unē a mbo mē mē tâ mē tswē a nda Taà ghà aa ε?" ⁵⁰ Là, kaa bo le ñwa'á ñji'ĩ ànnù yii mē à le si swon̄ē a mbo bo aa nan̄sē ñzi.

⁵¹ A le nlò ñyon̄ē waa bo bo sigē ñghèè fu a Nazareth. A tigē ñyu'unē n̄i waa. ñdē yĩ à le nan̄sē nl̄oo ñnnù ma jũ tsi'ĩ tsim̄ a m̄um̄ ñt̄i yu. ⁵² Yesu à le ntigē ñkwe ni m̄itsyē bo bì àj̄in̄ē nũ, Nw̄inḡon̄ bo bì bē k̄on̄ē ni yi.

3

*Aj̄an̄ mē Jon̄ Nğan̄m̄urē bē a ñki à le si swon̄ annù Nwĩ aà
(Mt. 3.1-12; Mk. 1.1-8; Jn. 1.19-28)*

¹ A le mbē n̄i ìlòò jii mē i le nywe'e ñighũm ñtsò ñtaà a noò yii mē Tiberias à le mbē Kaisa aa, Pontius Pilate a bē Gumnaa a Yudea, Herod a sa'à n̄i Galilea, mumaà yi Philip a sa'à n̄i Ituria, ni Trachonitis Lysanias a sa'à n̄i Abilene, ² Annas bo Kaifas bē ñḡan̄m̄a' a Nwĩ j̄i wē; ñighàà ni Nwĩ ni le n̄zi a mbo Jon̄ mu Zecharias a nta'a m̄iwèè m̄iwèè, ³ a tigē ñkarē ìbu'ù ìtoò tsim̄ jii i le ntswe a Jordan aa, ñswon̄ē ni mē tâ bē b̄en̄kē m̄int̄i myaa, ñkwērē ñki tâ bì li'inē ifans̄ennũ jyaa. ⁴ A le si ghìrē ma laà a bē aa aj̄an̄ yii mē bi ñwa'anē a m̄um̄ àj̄wà'ànē ñḡan̄toò Nwĩ Yesiah aa mē,

"N̄j̄i ñu i t̄on̄ē ni a nta'a m̄iwèè m̄iwèè ñswon̄ē ni mē,

'N̄i nan̄sē a m̄anj̄i Mmà'ambi,

ñnan̄sē iyaa ji tâ ì tsinē,

⁵ Nwĩ à ka tsirē idigē m̄ib̄orē ì tsim̄,

i kii sigisə mĩnta'a mĩ wə bo bi mĩ kəgə mĩtsim,
i ghìrə tâ ìdìgè jĩ ñòrìkě tsim tâ ì tsinè.

I lwensə mĩbirə mĩtsim tâ mĩnjĩ à laanə.

⁶ Tā mu ñũ ntsim tâ à yə ajàn mə Nwĩ a yweensə bə aà.' "

⁷ Nnòò bə yĩ ghà'atè i le si zĩ a Jordan mə tâ Jòn à murə waa a ñkì. A swonə a mbo bo mə, "Bù bə bi nò, a ghuu aa a wà'asə wə mə tâ nì khə alwintəñə Nwĩ yĩ mə a zĩ aa ε? ⁸ Tā nì ka ñkoonə mĩntà mĩi mə mĩ dì'i mə nì bəñkə mə mĩnti muu mma'atə ibi ghuu. Ntsuu i ki swonə nì mə, "Tā yĩ'ĩ à nì aa Abraham'. Mə swonə a mbo bù mə Nwĩ à zĩ ajàn mə mbə yu bəñkə ñgò'ò jũ i tigè mbə bə bi Abraham. ⁹ Tsi'ĩ tsitsəñ wa bi nòñsə mə ñjàà ñlò nĩ ñwà ìtĩ ghu tsi'ĩ mĩngàn! Itĩ tsim jĩi mə kaa i si mĩntà mĩ siginè koonə aa, bi ka wà mmà'a a m'ò'ò tâ ì khi."

¹⁰ Nnòò bə wa i betə yi mə, "Bĩ'ĩ ka tigə ghìrə aa mə akə aa ε?"

¹¹ A kwi'i a mbo bo mə, "Nù yĩ mə à tswe nì ìtsə'è ji baa aa, tâ à fa yĩ m'ò'ò a mbo ñũ yĩ mə kaa à sè nĩ yi tswé aà. Nù yĩ à ki ntswe nì mĩji aa, tâ à ka nyatə a mbo bə."

¹² Ngəñkwərə tax i le ñkì nzi mə bi murə waa a ñkì, mbetə yi mə, "Ndì'innù, bĩ'ĩ ghìrə yĩ'ĩ ngaa mə akə le?"

¹³ A kwi'i a mbo bo mə, "Nì ka ñkwərə tsi'ĩ àyoo yĩ nì tswe nĩ ñkwèrə aa, ntsuu ki kwərə i tsyà." ¹⁴ Bìsogye le ñkì mbetə yi mə, "Ngàà yĩ'ĩ ì bə la aa ε? Bĩ'ĩ ka ghìrə mə akə aa ε?"

A kwi'i a mbo bo mə, "Nì tsuu njoo bə nì fìkòrè i ki twé kwərə. Ntsuu ibəñnènnù a atu bə ki tswé, i kwərə nĩ ñjòò jyaa, ñkì mbeentə mə ñkabə yĩ mə bi tu ghuu ghu aa ì kù'ùnè."

¹⁵ Ajàn mə bə bya bi le si wa'atə mə ànnù yĩ wə yĩ m'ò'ò a ka fè'è aa, bo bitsim le si tigə mbetə nì ìbetə ñlon ngaa Jòn mə à laà mbə yu mbə Ayò'ò Nwĩ wa aa ε? ¹⁶ Jòn a fà àkwi'i a mbo bo bitsim mə, "Mə murə ghuu aa a ñkì, lâ ñũ yĩ m'ò'ò à tswe ghu yĩ mə a yòñə a njĩm mə, à kò'ònə ntsyà gha, kaa mə tē'è k'i'ì kù'ùnè mə mbə mə fèè mĩnkìrè mĩ ntám mĩ bə. A ka yĩ ki murə ghuu aa a mùm Azwĩ bo bi a mum m'ò'ò. ¹⁷ Ayoo nsəgə mĩsàn a tswe ghu abo, à ka səgə mĩsàn mya i tii ntsà'a tsim fi'isə i tigə ghotə mĩsàn mya a mùm àta yu, i bəñnə tó ntsà'à jya a nì m'ò'ò yĩ mə i khi kaa wa'à mĩmè aà."

¹⁸ Ma mùu ajàn Jòn à le si dì'itə waa nì bĩmĩnjĩ bĩ ghà'atè ñswonə nĩ ñtoo yĩ ñsiginè ya a mbo bə. ¹⁹ Lā, Jòn à le ngħàantə Herod yĩ à le mbə Gũmnàà aa ñlon mə à le ñkwərə Herodias, ngwé ñdĩm yĩ, ñkì ngħirə innù jĩ bi jĩ ghà'atè jĩ m'ò'ò. ²⁰ Herod a ku'üsə mĩbu ngħirə bə ànnù yĩ tĩnsə, ñtswa Jòn mĩfii a ndàtsəñè.

Ajàn yĩ mə bi le murə Yesu a ñkì aà

(Mt. 3.13-17; Mk. 1.9-11)

²¹ Nòò yĩ mə bi le murə bə bitsim a ñkì aa, Yesu à le ñkì nzi bi murə yi a ñkì. Bi mùrə mə yi a kà ñtsa'atə Nwĩ, àbùrè a ña'anè. ²² Azwĩ Nwĩ a lô a aburə nsigə ntəə ghu atu mbə tsó bugirəmĩkuu. Njĩ i lô a aburə ngħaa nswonə mə, "Ò nì mũ ghà yĩ mĩbəñnè yĩ mə mə kòñə aà, mə nanjsə ndoritə ñlonə ghò."

Ñkàñətsə Kristo

(Mt. 1.1-17)

²³ Yesu à le ñka ñloginè ifà'à yi aa bonə à bə mə ìlòò mĩghum mĩ ntarè, bə wa'atə nì mə à nì mu Joseph yĩ mə

à lɛ mbə mu Heli.
²⁴ A bə mu Matthat,
 a bə mu Levi, a bə yĩ Melchi,
 mbə yĩ Janni, mbə yĩ Joseph.
²⁵ A kî mbə yĩ Mattias, a bə yĩ Amos,
 mbə yĩ Nahum, yĩ à lɛ mbə mu Esli,
 mbə yĩ Naggai,
²⁶ a bə mu Maaf,
 a bə mu Mattathias, mbə mu Semein,
 mbə yĩ Josech, mbə yĩ Joda,
²⁷ a bə mu Joanan, mbə yĩ Rhesa
 ŋki mbə mu Zerubabel, mbə mu shealtiel,
 mbə mu Neri,
²⁸ mbə yĩ Melchi,
 mbə yĩ Addi, mbə yĩ Cosan,
 mbə yĩ Elmadam, mbə yĩ Er,
²⁹ mbə yĩ Joshua, mbə yĩ Eliezer,
 mbə mu Jorim, mbə mu Matthat
 mbə mu Levi,
³⁰ a bə yĩ Simeon,
 mu Yuda, mu Joseph,
 mu Jonam, mu Eliakim,
³¹ a bə mu Melea, a bə yĩ Menna,
 a bə yĩ Mattatha, mbə mu Nathan,
 mbə mu David
³² a bə mu Jesse,
 mbə mu Obed, mbə mu Boas,
 mbə mu Sala, mbə mu Nahshon
³³ mbə mu Amminadab, mbə mu Admin, mbə yĩ Arni,
 mbə yĩ Hezron, mbə mu Perez,
 mbə mu Yuda
³⁴ mbə mu Yakob,
 mbə mu Isaac, mbə mu Abraham,
 mbə mu Terah, mbə yĩ Naho,
³⁵ a bə mu Serug, mbə mu Reu,
 mbə mu Peleg, mbə mu Eber,
 ŋki mbə mu shela,
³⁶ mbə mu Cainan,
 mbə mu Arfaxad, mbə mu Shem,
 mbə mu Noah, mbə mu Lamech,
³⁷ a bə mu Methuselah, mbə mu Enoch,
 mbə mu Jard, mbə mu Mahalaleel,
 mbə mu Cainan,
³⁸ a bə mu Enos,
 mbə mu Seth, mbə mu Adam,
 Mbə mu Nwĩ.

4

*Ajàŋ yĩ mə Devil à lɛ ŋkwà'ànə Yesu aà
 (Mt. 1.1-11; Mk. 1.12-13)*

¹ Yesu a lô wa ŋkĩ Jordan, Azwĩ Nwĩ a luu ghu nu, nlogə yi ntsyasə a nta'a miwèè miwèè ² a tswê ghu mitugə mi njwi mighum mi nìkwà, Devil a kwà'ànə yi. A ni ndùu njwi mà jû, kaa à lɛ ŋwa'á ayoò tsu jî; ñjwi jya

mighum mi nìkwà kà maa ntsya, òjĩ i yanè yi. ³ Devil a swon ghu mbo mē, “Mbē ò bē Mu Nwĩ, ò swon a mbō ñgò'ò yū mē tā ì bēn ntigē abaà.” ⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mē, “Bi ñwa'anē a mūm àñwà'ànē Nwĩ mē, ‘kaa ñù à si ntì tswē nlon aa tsi'i àbaa yuyu bē.’ ”

⁵ Devil a bũ ñlōgē yi ñkò'ò ñghēē nì ghu a ndēn, ndi'i itoò tsim jii mē bífò bi mbi bù sa'a aa ghu mbo tsi'ĩ nì mū ñtsirè nòò, ⁶ ñswon ghu mbo mē, “Mē ka fa ada'a a mbo wò mē tā ò ka mbu'utē itoo mà jū tsi'ĩ tsim tā ì kì ñka ñgha'asē nì ghò; ñlon mē bi fà mē itoo mà jū tsi'ĩ tsim a mbo mē, mē tswē nì mīdà'à a mfa a mbo ñù yii mē mē kōnē aà. ⁷ Tsìtsòñ, mē ò bii mē ò ka mii gha, bon mē ka fa itoo mà jū tā ò tīgē mbu'utē.” ⁸ Yesu a kwi'i ghu mbo mē, “Bi ñwa'anē a mūm àñwà'ànē Nwĩ mē, ‘Ka mii tsi'ĩ Mmà'àmbi Nwĩngōñ ghò, ñkii ñka mfa'a tsi'ĩ ghu mbo yuyu.’ ”

⁹ Devil a bũ ñlōgē Yesu ñghēē nì ghu a Yerusalem, ñtē'ē yi wa atu nidòò nì ndāmà'anwĩ, ñswon ghu mbo mē, “Mbē ò bē Mu Nwĩ, ò tso'ònē ñlo fàa atu nda nnāñē a nsyē; ¹⁰ ñlon mē bi ñwa'anē a mūm àñwà'ànē Nwĩ mē, ‘Nwĩ à ka swon a mbo baangel bi nlonē gho mē tā bi ka mbe nì ghò,’

¹¹ ñki mbu nswon mē, ‘Bo ka tīgē ñē gho ì tugitē a mbo bo a ndēn mbì'ì ò tumē àkòrē yo a nì ñgò'ò.’ ”

¹² Yesu a kwi'i ghu mbo mē, “Àñwà'ànē Nwĩ a swon mē, ‘Tsùu a Mmà'àmbi Nwĩngōñ ghò kwà'ànē.’ ” ¹³ Nòò yii mē Devil à lē mājse a ñkwà'ànē Yesu aa, à lē mmà'àtē yi ñghēē yi, nywe'e a noò yii mē à lē mbù ntswe nì àbwarē yì dān aà.

*Ajàn yii mē Yesu à lē ñlōgìnē afà'à yi a Galilea aà
(Mt. 4.12-17; Mk. 1.14-15)*

¹⁴ Yesu a mà'àtē mbi mbii fu a Galilea, nluu nì mīdà'à mi Azwĩ Nwĩ. Ñgàn ñlon ñgaa yì ì ghēē nì ìdīgē tsim jii mē ì lē ñkarisē Galilea aà. ¹⁵ Yesu a ghēē nì mbii ñtigē ndi'ì nì ànnù Nwĩ a ndāñghòtē baYuda, bē bitsim bi gha'asē nii.

*Ajàn yii mē bi lē ntuu Yesu a Nazareth aà
(Mt. 13.53-58; Mk. 6.1-6)*

¹⁶ Yesu a ghēē a Nazareth a adīgē yii mē à lē ñkwe ghu aà; à ghēē mē aa ñkuu a ndāghòtē a ajān yii mē à lē si gha'asē ñghirē a ñwĩngōñ aà, mbiinē ntōē a ndēn a ntwon ñghàà nì Nwĩ, ¹⁷ bi fà àñwà'ànē ñgāñntoò Nwĩ Yesaiah ghu mbo, a ña'à àñwà'ànē ya, nyē adīgē ya yii mē bi lē ñwà'ànē ghu mē,

¹⁸ “Azwĩ Mmà'àmbi a tswē a nu mē, ñlon mē à tsò'ò gha mē mē mē ka nswon ntoo yì ñsigìnē a mbō ñgāñēfum. A tòò gha mē tā mē kē'ēnē a mbo ñgāñōtsan mē bi ka fi'isē waa, ì kii swonē a mbo bífà'ēnē mē tā bi ka nyē idīgē.

Bē bii mē bi nì'ì nì waa laa bi ka kentē a nì'ì bo, ¹⁹ ì kii kē'ēnē a mbo bē mē nòò yii mē Mmà'àmbi à ka ghìrē ìbōñ a nu bo aà à kù'ù mē.”

²⁰ A mājse mē aa, ñkusē àñwà'ànē ya mfa fu a mbo ñgāñafà'à ñdāñghotē wā, ñtigē ntswe a nsyē. Mi'ì mi bē bitsim wa nda mi bēñkē ñtigē nlii nii. ²¹ A lògìnē ñtigē nswon a mbo bo mē, “Sii, ànnù yii mē bi

ɲwa'anə fàa adigə aɲwà'ànə aa, a fè'è mē mboontə nì yu'ù." ²² Bè bitsim bi le si tigə nswon innù jì sigìnə nlon ɲgaà yì. Nkii yerə nì mighàà mi mboonə mii mə le si fè'è ghu ntsù aà; ntigə nswon nì mə, "A sì tsi'í mu Joseph wa à ghuà bə aa ε?"

²³ Yesu a swon a mbo bo mə, " Mè zi mə nì ka swon nighàà nì nānaa nuà a mbo mē, 'Dokta, tsu'u ibhinú ghô; i ghèè nì mbii swon mə tâ mē kì ɲghirə innù jì yeyerə jii mə nì kì yu'u mə mē kì ghirə a Kapernaum aa, fàa nikurə bù.' " ²⁴ Yesu a ghèè nì mbii nswon mə, "Tsi'í annù nɲkòn, mə swon a mbo bù mə kaa bi si ɲgàntoo a ala'a bo bii. ²⁵ La mə swon tsi'í ànnù nɲkon a mbo bù mə, bɲkwí'í bi bāngyè bɲ ghà'àtə bi le ntswe a ala'a Israel wa noè Elijah, mə Nwí a le ntsetə aburə atu ilòò jì tarə nì bisàn bi nto'o, kaa mbəɲ wa'à loo, mɲkwenə yí ntì a kuu wa ala'à. ²⁶ Kaa Nwí à le wa'ă Elijah a mbo ɲù dāɲ too ntsyatə māngyɛ Zarephath yuyu yii mə à le ntswe a ala'a Sidon, mbə ɲkwi'i māngyè aà. ²⁷ ɲgàɲəkɲkwen i le ntswe a ala'a Israel ɲgha'a wā noè ɲgàntoo Nwí Elisha; a kî mme tsi'í Naaman, ɲù baSyria yii mə bi le ghurə akɲkwen yì."

²⁸ Bè bitsim bii mə bi le ntswe wa ndāɲghotə aa, bi yù'ù mə annù yii mə Yesu à swon aa, ntònə waa i naɲsə nɲwi, ²⁹ bo binnə, ntii yi mfe'ε nì ghu wa mûm ala'a bo, nlogə yi ɲkò'ɔ ɲghɛɛ nì ghu a mbèè nta'a yii mə bi le mbo ala'a ya ghu aà, a adigə yii mə mbaa i le ntswe ghu aa mə bi bɲsə yi ghu. ³⁰ La Yesu a bāɲnə ntsya a titi bo ɲghɛɛ yì.

*Nù yì mò'ɔ yii mə à le ntswe nì àzwì yì bî aà
(Mk. 1.21-28)*

³¹ Yesu a ma'àtə n̄sigə ɲghɛɛ a Kapernaum, yii mə à nì ɲjò'ò ala'a yì mò'ɔ a Galilea aà. A bə a n̄wɲgòn a ghèè ɲka ndi'i nì ànnù Nwí. ³² Bè yerə a ajāɲ yii mə à le si d̄i'ì aà, nlon mə nighàà nì nì le ntswe nì àdà'à. ³³ Nù yì mò'ɔ à le ntswe wa ndāɲghotə mə à le ntswe nì àzwì demon yì bî. A yè mē Yesu aa, nyə'ə tsi'í nì ɲjì yì ntì, nswon mə, ³⁴ "Ah! Mā'àtə yì'ì! O tswɛ aa nì àkə bi'inə, a Yesu, mu Nazareth? O zi aa a ntā ɲgi'ì a nu b̄i'ì aa ε? Wa mə zi ɲù yii mə ò nì ghu aà. O bə aa Yu wa yii mə à Laa m̄aɲsə, nlo a mbo Nwí aà."

³⁵ La Yesu a wenə yi nswon mə, "Kutə ntsú ghô, fè'è ghu nú!" Azwì yì bi ya a ma'à ɲù wa a nsyɛ a titi bo, m̄fe'ε ghu nú, la kaa wa'à yi bāɲnə n̄lənsə.

³⁶ Bè bitsim bii bi le ntswe wa nda aa, bi yerə ntigə nswonə bo nì bo mə, "Aa ajāɲə mbuu nighàa akə a yuà aa ε? Nlon mə à wenə izwì jì bi nì àdà'à bo b̄i m̄t̄i i fè'èkə." ³⁷ ɲgàn yì i le ɲghèè a idigə tsim maa mbù'ù àl'à.

*Ajāɲ yii mə Yesu à le ɲghurə bə b̄i ghà'àtə aà
(Mt. 8.14-17; Mk. 1.29-34)*

³⁸ Yesu a ma'àtə ndāɲghotə ya ɲghèè ɲkuu a nda Simon. Maa noè n̄ɲsə Simon a tswé nì fibà yì ntì. Bi twonə yi mə tâ à zi ɲkwetə yì. ³⁹ Yesu a z̄i ntəə wa mbèè ikùu māngyè wa, ɲwenə fibà wa nswon mə tâ à ma'atə yì. A swon mē ti m̄aɲsə aa fibà wa a ma'atə māngyè wa a burə mb̄innə ntigə nlo m̄iji fa a mbo bo.

⁴⁰ Nòò à kà mē aa ntso, bè bitsim bii mə bi le ntswe nì ɲgāɲmighòò, jii mə i le tswɛ nì mighòò tsi'í ibəɲ ibəɲ aa, bi logə n̄zi nì ju a mbo Yesu; a n̄ɲsə mbó mi a atu bo yì mò'ɔ yì mò'ɔ, ɲghurə waa. ⁴¹ Izwì jì bi i le ɲk̄i m̄fe'ε a ato'o b̄i ghà'àtə, nyə'əonə mə, "O laa mbə Mu Nwí!" Lā Yesu a wenə waa kaa wa'à mā'àtə mə tâ bo ghaa nlon mə izwì jya i le nzi mə Yesu à laa mbə Ayɔ'ò Nwí wá.

*Ajàn mæ Yesu à le si dì'i annù a ndânghòtø aà
(Mk. 1.35-39)*

⁴² Abèè a kà mæ aa mfu'u Yesu a ma'atè mûm àla'a ya nghèè a adigø yïi kaa bè le ñwa'à ghu tswê. Bè bya bi tigè ñlɔɔ nïi, nghæ nyø adigø yïi mæ à le ntswe ghu aa, kaa wa'à bù mbii mæ à ma'atø waa. ⁴³ La Yesu a swon a mbo bo mæ, “Mè tswè nì ñka nsèensø ntoo yï ñsigìnè ñlonø annù nifò Nwï ya a mikurø mi mɔ'ò; ñlonø mæ à ñi ñji'ï ànnù yïi mæ bi le ntoo gha fàa mbi ghu aà.”

⁴⁴ Maa ajàn a tigè ñghæ ntigø nswonø ñi ànnù Nwï a mûm ndânghòtø jii i le ntswe a Yudea aà.

5

*Ajàn yïi Yesu à le ntwon Ngǎnyøgǎnnù ji ji ntsyàmbïi aà
(Mt. 4.18-22; Mk. 1.16-20)*

¹ Yesu à le ntøø a mbèè àtsùmæ nta'a a Gennesaret, bè tinè ñzi ghu mbèè a nyu'u ñghàà ni Nwï. ² A yê ñkanu'u ji baa i tswè wa aghønø ñkì jii mæ ñgǎñnlômbwè jii i le ntswe ni juu aa, i le mmà'atè mfe'ε nghèè a nsi'i mbunjyâ jyaa. ³ Yesu a kuu wa mûm àkanu'u ya yi mɔ'ɔ yïi mæ a le mbø yï Simon aa, ñswon ghu mbo mæ tâ à tintø nlo ni yu wa aghønø ñkì ñkuntø ni yu. Yesu a tigè ntswe wa mûm àkanu'u ntigø ndi'i ñi bè bya ghu.

⁴ A mãnsè mæ a ndi'i waa laa, ñswon a mbo Simom mæ, “Ghèntø a adigø yï tsòtè mma'a mbunjya yo ya ghu tã ko mbwè.”

⁵ Simon a kwi'i ghu mbo mæ, “Masa, bi'ï ghìrø nzwi nú yï'ï ñitugø kàa tsi'ï ñkò àyoò! Lâ mbø yïi mæ â swøn wô aa, mè ka mà'a mbunjya yâ.” ⁶ Bo mà'à mæ mbunjya ya maa noò aa, mbwè mî ghà'atè mi kwo ghu, mbunjyâ jyaa jya i tigè ñlɔɔ nàâ ñtèèñkø. ⁷ Bo tigè ntwon ñgǎñakòrø jyaa jii mæ i le ntswe ñi àkanu'u ji mɔ'ɔ jyaa mæ i zi ñkwetø waa. Bo zï bo bo lwensè àkanu'u jya ji baa i luu, ntigø ñlɔɔ ni bê ñsigø ñkonø a mûm ñkì. ⁸ Simon Peta, à yè mæ ma la, ñkenø a nsi Yesu ñswon mæ, “Lò gho a mbèè mè mbâ Mmà'àmbi ñlonø mæ mè ni ñu ñghìrø ñnnù jii bi.”

⁹ A le nswon laa ñlonø mæ annù kòntsù a le ntswa yi bo bi bè bi mɔ'ɔ bya bii mæ bo bo le ntswe aa, ñlonø ndùu mbwè mya mii mæ bo le ñko aà. ¹⁰ Ma yû a le ñkì mbø annù kòntsù a mbo Jon ni Jems, ñgǎñakòrø Simon ji mɔ'ɔ, bii mæ bi le mbø bo bi Zebedee aà. Yesu a swon a mbo Simon mæ, “Tsùu ki bo'ɔ bê; ñlogìnø tsìtsòñ, ò ka tigø koo aa bè.” ¹¹ Bo le nswon ñkanu'u jyaa jya mfè'èsø a nta'a mmà'atø njoò tsim ñtigø nyonø ñi Yesu.

*Ajàn yïi mæ Yesu à le ghùrø ñu àkikwen aà
(Mt. 8.1-4; Mk. 1.40-45)*

¹² Yesu à kà mæ aa nghæ wa njò'ò àla'a ya yï mɔ'ɔ, ñu mɔ'ɔ a zï, yïi mæ nú yï i le nluu ñi àkikwen aà. A yè mæ Yesu aa, ñwò ghu nsi à kuu kuu. Mbu'u mbo ghu mbo nswon mæ, “Mmà'àmbi, ò bæ kòn boñ, ò ghìrø nú yà i laa.” ¹³ Yesu a nàsè àbø yi mmòntø yi ghu, ñswon ghu mbo mæ, “Mè kònjê; tâ nú yò i laa.” Akikwen ya a le ñkì mburø nghensø ñsigø ghu nú. ¹⁴ Yesu a wa'àsè yi mæ tâ tsuu a mbo ñu lõ swonø; lâ mbanø nswon ghu mbo mæ, “Ghèè ndi'i ibiinú gho a mbo ñgànma'anwi. Mfa ayoo mmà'a Nwï yïi mæ Moses à le ñlèè aa tã dì'i a mbo bè mæ nú yò i làa mæ.”

¹⁵ Ka mæ Yesu à le nswon ma mùu ajàn aa, ñgàn ya i le banø ñbu sèèñø sèèñø. Nnòò bê i le si tigø nzi a nyu'utè ànnù yïi mæ à le si dì'i aa, bo bi mæ tâ à ghurø mighòô myaa. ¹⁶ Lâ Yesu a ma'atø waa nghæ a nta'a miwèè miwèè a ntsà'atø Nwï ghu.

*Ajàŋ mə Yesu à ɛ nghùrə mbwenkə àà
(Mt. 9.1-8; Mk. 2.1-12)*

¹⁷ A bè mə a njwi yĩ mò'ò, Yesu a kâ ndi'i annù Nwî, baPharisai bo bì ñgãŋdi'i bìnòŋsè bii mə bi ɛ nló a mikurə mî tsim a Galilea ni Yudea, bo bì Yerusalem aa, bi tswé ghù. Yesu à ɛ nluu ni mîdà'à mî Mmà'àmbi a nghurə mighòò ghu. ¹⁸ Bi tì mē ti yə bè bì mɔ'ò bi zî, mbe'e n̄u yĩ mò'ò yĩ mə à ɛ mbwenkə aa ni fìkùù. Bo ɛ si lòò mánjĩ yĩ mə mbə bo tsyâ ghu nte'ε n̄u ñghòò wa a nsi Yesu.

¹⁹ Mbə yĩ mə ñnòò bē i ɛ ntswe nluu idigə, kaa mánjĩ yĩ mə mbə bo tsyâ ghu a wa'à bə aa, bo ɛ n̄kɔ'ò a atu nda, ñsaa ñikàn, ñtsurisə fìkuu fya nsigisə nte'ε n̄u ñghòò wa a nsi Yesu. ²⁰ Yesu à yè mə ajànə abĩintii yĩ mə bē bya ɛ ntswe ni yu aa, nswon mə, “Ñumbânè, wa bi li'ìnè mə ifansə innù jò.” ²¹ Ñgãŋdi'i bìnòŋsè bo bì baFarisai bo logìnè ñtigə mbetə mə, “Ghuù n̄u mə a ghàa mighàa m̄bөгitə n̄i Nwî ghu aa à ni wò aa ε? N̄u tsù à tswé ghu mə mbə a lĩ'ìnə ibi bē ñtsyatə Nwî aa ε?”

²² Yesu a zî innù jii mə bo ɛ si betə n̄i waa bo ni bo aa, ñkwi'i a mbo bo mə, “Ni betə ibetə j̄u a múm ñtii bù aa a ya? ²³ A laà ñyanşə aa a nswon mə, ‘Bi li'ìnə ifansənnù jò,’ kə a nswon mə, ‘Bì'ìnə n̄ka ntəə aa ε?’ ²⁴ Lâ mē ka ghìrə tâ n̄i zi mə Mu N̄u a tswé n̄i àdà'à fàa atu nsyε a nli'ìnə ifansənnù bē.” A ghàa mē laà ñtigə nswon a mbo mbwènkə wa mə, “Mē swòn a mbo wò, b̄innè, mbe'e fìkuù fo fya nghèè gho a nda wò.” ²⁵ Mbwènkə wa a k̄i m̄burə m̄b̄inə a nsi bo, mbe'e fìkuu fya mə à ghìrə nnòŋ ghu aa, ñtigə nghεε n̄i a nda yu, ngha'asə n̄i Nwî. ²⁶ Annù kontsù a kô waa bitsimè. Bo tigè ñgha'asə n̄i Nwî, ñbɔ'ò ni tswâ waa, bo tigè ñswonə ni mə, “Bì'ĩ yē innù j̄i swèrə ñswerə s̄i.”

*Ajàŋ yĩ mə Yesu à ɛ ntwonə Levi àà
(Mt. 9.9-13; Mk. 2.13-17)*

²⁷ Ma yū ànnù a tsyà mē a kâ m̄fε'ε nyə n̄u ñkwèrə b̄itax yĩ mə ñk̄m yi i ɛ mbə Levi aa, a tswé a nda ñkwèrə b̄itax. Yesu a swon ghu mbo mə, “Zì n̄ka nyòŋè nàà.” ²⁸ A b̄innè m̄ma'atə n̄jòò tsim, ñka yonə n̄i.

²⁹ Levi a ghεε ñghìrə ad̄inà yĩ wè a nda yu a mbo Yesu. Ñgãŋkwèrə b̄itax bì ghà'atè ni bè bi mɔ'ò bi ɛ ñki nzi ghu bo bo tswé a atu atetè ñj̄i. ³⁰ BaFarisai bo bì ñgãŋdi'i nòŋsè a bo logìnè ñka nnurəkə nlon ñgãnyəgənnù Yesu, ñswonə ni mə, “A ghìrə àkə mə tá ò ka ñj̄i ñk̄i nno bu bì ñgãŋkwèrə b̄itax bo bì ñgãŋghìrə innù j̄i bi aa ε?” ³¹ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Bè b̄ii mə bi tswé b̄it̄ii aa, kaa bi si docta lɔɔ, a docta aa a lòò tsi'ĩ bè b̄ii mə bi ghòò aà. ³² Kaa mē s̄i zi aa a ntwon bè b̄ii mə innù jyaa i tsinə aà, mē b̄an̄nə n̄z̄i aa a ntwon ñgãŋghìrə innù j̄i bi mə tá bo b̄en̄kə m̄int̄ii myaa.”

*Abetè ñlonə annù nsi'isə ñb̄innu t̄i j̄i
(Mt. 9.14-17; Mk. 2.18-22)*

³³ BaFarisai bya bi swon ghu mbo mə, “Ñgãnyəgənnù J̄on i gha'a si'isə m̄ib̄i mi n̄u myaa t̄i j̄i ñk̄i ntsa'atə n̄i Nwî. Ñgãnyəgənnù baFarisai i k̄i ñghìrə malâ, lâ i jò i b̄an̄nè ñj̄i ñk̄i nno.” ³⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Mbə ò ghìrə bè b̄ii mə bi zi a adigə niyɔ'ò aa bi si'ĩ n̄i ñj̄i wa noò mə ndoo m̄un̄gen wa à tswé a tit̄ii bo aa ε? ³⁵ Nòò a z̄i mə bi ka lògə ndoo m̄un̄gen wa lò'òsè tá bo tigə nsi'isə ni m̄ib̄i mi n̄u myaa t̄i j̄i maà noò.”

³⁶ A ɛ nghèè n̄i m̄b̄ii ñki nswon ñghàa n̄i n̄anaa a mbo bo: “Kaa n̄u à si asà'a àtsè'è n̄i àtsè'è ȳi f̄i s̄atè ñkεε n̄i ȳi lwèn ghu; à bə ghìrə maa ajàn

boŋ à sàtə atsè'è yî fii ya, kaa àsa'a atsè'è yî fii ya bo bì yî lwèn ya kaa wa'à bòontè. ³⁷ Kaa ñù a wa'à nî mîlù'ù mî fii kii nlogè nniŋə nî ñgùù mîlù'ù yî ñlwenè; à bə ghìrè ma la boŋ mîlù'ù mî fii mya ka bwi ñgùù ya, i saa, le boŋ mi kî mē ñta ñgi'i nî ñgùù yâ. ³⁸ Bi bàŋnè ñniŋə nî mîlù'ù mî fii laa a nî ñgùù mîlù'ù yî mfi. ³⁹ Annù yî mɔ'ɔ a kî mbə mə Kaa ñù yî mē à no mîlù'ù mî lwènə aa, kaa à si mîlù'ù mî fii bù ñlɔɔ; nlon mə a nswonə nî mē, 'Mî lwèn mya mi boŋè.' "

6

Ajàŋ yî mē bi le mbetə Yesu nî àbetè ñlon njwîŋgɔŋ aà
(Mt. 12.1-8; Mk. 2.23-28)

¹ A le mbə a njwîŋgɔŋ baYuda, Yesu bo bì ñgǎnyegənnù ji kâ ñtsya a mûm ñsòò misàŋ, ñgǎnyegənnù ji i kyâ nî misàŋ mya mi mɔ'ɔ, nnwùgè ñkurə. ² BaFarisai bí mɔ'ɔ bi betə waa mə, "Nî ghìrə annù yî mē nòŋsè à sî bii mē bì ka ñghìrə a njwîŋgɔŋ aa a ya?" ³ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Nî leè ñwa'ă annù ya mə Mfò David a le ñghìrə a noò yî mē ñjî i le nyanə yi bo bì bē bîi mē bo bo le ntswe aa twon aa ε? ⁴ Ajàŋ à le ñkuu a ndânwî ñlogə abaa a Nwî ya ñkurə ñki mfa yî bē bîi mē bo bo le ntswe aa ε? Lâ bî'inè zi mē nòŋsè à dî'i mē mbə a kurə tsi'i ñgǎŋmà'anwî ñkurə abaa ma yâ!" ⁵ Ntígə nswonə a mbo bo mə, "Wa Mu Nù à nî Mmà'àmbi yî a asa'a njwîŋgɔŋ aà."

Ajàŋ yî mē Yesu à le ñghùrə ñù yî ñikwèè ni le ñkwo aà
(Mt. 12.9-14; Mk. 3.1-6)

⁶ A bû mbə a njwîŋgɔŋ yî mɔ'ɔ, Yesu a kuu a ndânghòtə ñka ndi'i ànnù Nwî ghu. Nù yî mɔ'ɔ a tswè ghu mə ñikwèè ni nî mà'à ni le ñkwo. ⁷ Ngǎŋdi'i nòŋsè bo baFarisai bi lii mē bo ka yə tâ à ghurə ñù a njwîŋgɔŋ tâ bo ñiŋ ànnù ghu nù le. ⁸ Lâ à le nzi immòontè jyaa, ntígə nswonə wa mbò àku ñikwèè wa mə, "Zi ntəə faà." A kî mbîinə nzi ntəə ghu. ⁹ Yesu a tigè mbetə waa mə, "Nòŋsè à laa mbii aa mə mbə bi ñghìrə aa ibòŋ a njwîŋgɔŋ kè ibi aa ε? Mə bì yweense ñù kè mə bì zwitə aa ε?" ¹⁰ A tigè mbəŋkə yi, ñlii waa ntsya ñkarisə, ñswonə mə, "Sintə abô yô." A kî ñghìrə tsi'i maa ajàŋè. Abô yi ya a tiè. ¹¹ Bi yè mē laà, mîntón myaa mi lwînə bo tigè ñghaa bo ni bo ñwa'a ni mē bo ka ghìrè ni Yesu mə akə le?

Ajàŋ yî mē Yesu à le ntsɔ'ɔ ñgǎŋtoò ji nighùm ñtsò baa aà
(Mt. 10.1-4; Mk. 3.13-19)

¹² A bə a nî ñjwi mà jya Yesu a kɔ'ɔ ñghèè a atu nta'a a ntsaatə Nwî ntígə ñghèè nle a ntsà'atə Nwî ntsà'atə. ¹³ Abèè a fù'ù mē, a twon ñgǎnyegənnù ji, ntsɔ'ɔ waa nighùm ñtsò baa, ntwonə waa nî ñgǎŋtoò ji. ¹⁴ A le ntwon Simon yî mē à le ntswè ikùm yî ni Peta aa, bo Andrew, mumaà yî, ni Jems abò'ɔ Jon, ni Philip bo Batholemiah, ¹⁵ ni Mateo bo bì Thomas, ni Jems yî mē à le mbə mu Alfeus, ni Simon yî mē bì le si kii ntwonə ni Zealot aa, ¹⁶ a bò'ɔ Judas mu Jems, ni Judas Iscariot, wa yî a le mfèè Yesu aà.

Ajàŋ mē Yesu à le ñka ndi'i nî ñnnù ñkii ñghurə nî ñgàŋmighòò aà
(Mt. 4.23-25)

¹⁷ A tigè ñsigə bo bo nsigə ntəə a adigə ñibɔrə, bo bì ñnòò ñgǎnyegənnù ji nî ñnòò bē yî ghà'atə yî i le nlo a ala'a Yudea bo bì a ala'a Yerusalem tsi'i tsim, bo bì itoo jî i le ntswe a aghəŋə ñkî Tai bo bì a Sidon aà. Bè ma bû le nzi aa mə bi zî a nyu'u annù yî à le si swonə aà, mə tâ à kî ntsu'u mighòò myaa. ¹⁸ A le ñki mfi'i izwî jî bi a ito'o bē bîi i le si fa ñgi'i a mbo

bo aà. ¹⁹ Nnòò bē bya ɛ si to nî a mmòòntê yi nlon mə àdà'à a ɛ si fè'è ghu nu ntsu'u nî waa.

Nìdorə bô àjəhə
(Mt. 5.1-12)

²⁰ A nentè mi'î mi nlentə ngǎnyəgənnù ji ghu, nswon mə, “Mbɔɔnə a mbo bù bii mə nì fumə aa, nlon mə ànnù nifò a aburə à nî à yuu.

²¹ “Mbɔɔnə a mbo bù bii mə nji i yanə ghuu tsítsòn aa, nlon mə nì ka ji i yurə. Mbɔɔnə a mbo bù bii mə nì yə'ə tsítsòn aa nlon mə nì ka yì wyètə aà.

²² “Mbɔɔnə a mbo bù mə mbə bə kâ mbaa nî ghuu, nka mfurə nî ghuu, nkii mbəgìtə nî ghuu, mme'e nî mìkùm muu mə nì nì ngǎnghìrə ìnnù jì bi nlon nḡaa Mu Nù aà. ²³ Nì ka ndoritə nlitə nnaḡə nì nìdorə maa njwì nlon mə mìtsɔ'ɔnə mi afà'á muu a aburə mi gha'à. A nî àjàn mə bità bi bitàà buu ɛ si ghìrə a nù ngǎntoo Nwî aà.

²⁴ “Lâ nḡi'ì i tswe a nu bù bya bii nì nì ngǎnkabə aa, nlon mə nì kwèrə mē njoo jya jii i ghìrə nì doritə aà.

²⁵ “Nḡi'ì i tswe a nu bù bya bii nì ji nyurə aa, nlon mə nì ka yì tigə ntswe nî nji.

“Nḡi'ì i tswe a nu bù bii mə nì wyè tsítsòn aa nlon mə nì ka yì tigə jəhə i yə'ə.

²⁶ “Nḡi'ì i tswe a nu bù mə mbə bə bitsim ka swonə nî ìnnù jì sigìnə nlon nḡaa yùù nlon mə a nì ajàn mə bità bi bitàà byaa bi ɛ si ghìrə a nu ngǎntoo Nwî ji mbwe'esè aà.”

Nka nkɔḡ ngǎnkibàà jô
(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ Lâ nì nanḡə yu'utə annù yii mə swon a mbo bù aa mə, “Ka nkòḡ nî ngǎnkibàà juu, nkii nghìrə nî ìbòn a nu bə bii bi bàà ghuu aà. ²⁸ Ka nin mbɔɔnə a nu bə bii mə bi nin ndòò a atu bù aa, nka ntsa'atə nî Nwî a atu bə bii mə bəgìtə nî ghuu aà. ²⁹ Mbə nù à fɛɛ gho faa nigha'a lâ, ò ku'ùsè mbəntə mbèè yì mò'ɔ mfa ghu mbo mə tá à fɛɛ. Bèlə mə nù à kwèrə akutè yo ò tsɔ'ò àtsə'è yo yì mà'à nyon nkù'ùsè ghu. ³⁰ Ka mfa njoo a mbo nù ntsim yii mə a lontə a mbo wò aa. Bɛɛ mə nù a zi nlògə ayòò yo, ò tsuu gho bú betə kwèrə. ³¹ Ma mùu ajàn ka nghìrə a nu bə i ìnnù jya jii mə ò kòḡə mə bi ka nghìrə a nu wò aà.

³² “Mbə ò ka nkòḡ tsi'ì bə bii mə bi kòḡə nî gho aa, bon Nwî à ka tsɔ'ɔ ifà'à gho aa mə akè aa ɛ? Nlon mə tsi'ì ngǎnghìrə ìnnù jì bi i kii nkòḡə nî bə bii mə bi kòḡə waa aà. ³³ Mbə ò ka nghìrə ìbòn tsi'ì a nu bə bii mə bi ghìrə ìbòn a nu wò aa bon Nwî à ka tsɔ'ɔ ifà'á gho aa mə akè aa ɛ? Nlon mə tsi'ì bə bí bi kii nghìrə maa ajànə. ³⁴ Mbə ò ka ntsɔ'ɔsə nkabə tsi'ì a mbo bə bii mə ò zi mə bo ka bú fa fu aa, bon Nwî à ka tsɔ'ɔ ifà'á gho aa mə akè aa ɛ? Tsi'ì ngǎnghìrə ìnnù jì bi i tsɔ'ɔsə nkabə a mbo ngǎnghìrə ìnnù jì bi ji mò'ɔ ta bú kwèrə ndùù ma wa fu. ³⁵ Lâ nì banḡə nka nkòḡ ngǎnkibàà juu, nka nghìrə nî ìbòn a nu bo. O yi ti tsɔ'ɔsə nù nî nkabə ò tsuu ki wa'atə mə ò ka bú kwèrə fu bəə bon mìtsɔ'ɔnə mi ifà'á mo mi ka yì gha'a tá nì tigə mbə bɔɔ bi Nwîngòn Ako'òntsirə. Nlon mə Nwî a ghìrə ìbòn a nu bə bii mə kaa bi si miyà fa aa bo bi a nu bə bii ìnnù jyaa i bi'ì aà. ³⁶ Ka nko mìlənḡə bə tsi'ì tsò Taà ghùù a kii nko mìlənḡə bə aà.

Annù nka ntwi mìlò'ò mi bə bí mò'ò
(Mt. 7.1-5)

37 “Tsee mīlɔ'ɔ mi bê bi mɔ'ɔ ki twitə boŋ kaa bi ka wa'à nì muu kii ntwitə. Tsuu ki swonə ni mə nù à wô ìsa'à boŋ kaa bi ka wa'à kii òswonə ni ma ò wô ìsa'à. Ka nli'ìnə ifansənnù bê tâ bì kii nli'ìnə ifansənnù jô. 38 Ka mfa ni ñjoo a mbo bè boŋ bi ka kii fa ni a mbo wò. Fìgì yì òsigìnə yìi mə bi tsigə, nnìŋ niŋ, a nàŋsə nluu aa, yìi mə à lùu ntigə ya'anə aa, à ni yìi mə bi ka swi'i a múm àbo atsə'ə yìi mə ò nòŋsə mitù'u wò aà. Ma la a bə mə fìgè yìi mə o fa ni a mbo bè aa, à ni fìgè yìi mə bi ka kii ki fa ni a mbo wò aà.”

39 A lə mbù ònaa nìghàà a mbo bo mə, “Mbê m̀fə'ə̀nə a ka ntsyasə ni m̀fə'ə̀nə yì m̀ɔ'ɔ aa ε? Boŋ bo bitsim ka wa'ă a múm àtaa ghèè ñwo aa ε?

40 Kaa mbə ñgàŋyogənnù a wa'ă ñgàŋndi'innù tsyâtə bê. Lâ nù yìi mə à yègè ànnù maŋsə aa, a ka bə aa tsi'i tsó òndi'innù yì.

41 “A ghìrə àkè mə ò ka nyə nì àbà'a ati yìi a tswe a nìli'i ndim ghò kaa ñki'i nì koonə yìi à tswe a nìli'i wò aa yé aa ε? 42 Kè mbə ò tsyâ aa la nswonə a mbo òndim ghò mə, ‘Ndim ghà, zi ta mè fi'i abà'a ati ya a nìli'i wò,’ mə mbə ò tuu koonə wa yìi à tswe nìli'i wò ki yə aa ε? Wò, ñgàŋàbagilè, fòo ntsyá mbii m̀fi'i koonə wa a nìli'i wò, boŋ ò ka nàŋsə yə abà'ati ya a nìli'i ndim ghò i fi'.”

Ati bo bi fntà fi

(Mt. 7.16-20; 12.33-35)

43 A wa àtì yì sigìnə a si m̀ntà m̀i bi koonə. Kaa àtì yì bi wa'à nì m̀ntà m̀i sigìnə kii koonə. 44 Bi zi mbuu ati yìi a ni ghu ntsya aa a ñjim m̀ntà mi. Kaa mbə ò wa'ă maŋgòrə a nì àtì ñjòŋ kyâ, kaa wa'ă ajòò a ni òtsib̀ǹjòŋ ki ñkya. 45 Nù yì sigìnə a fi'isə aa innù jì sigìnə a ntii yu yìi i luu nì ñjoo jì sigìnə aà, nù yì m̀bi a kii fi'isə aa ñjoo jì bi a ntii yu yìi i luu nì ñjoo jì bi aà. Nlon mə òtsù ñù i ghàà aa innù jii i luu ghu ntii aà.

Bìbɔɔ binda bi baà

46 Bù twonə nì gha mə Mmà'àmbi, Mmà'àmbi, la kaa ki'ì nì ànnù yìi mə mə swonə a mbo bù aa ghìrə aa a ya aa ε? 47 Nù òtsim yìi mə à zi a mbo mè ñyu'u ni òghàà na ñkii mfa'a nì ànnù yìi mə mə swonə aa, 48 à bè aa tsi'i tsó nù yìi à ghèè a mbòò nda, nàŋsə ntonə atsənda ya a tsotə òsigə a nì àlànse ñgò'ò. Nòò yìi ñkì i lə nluu aa, àkànə ñkì a zì òtum nda ya, kaa ki'ì nda ya tsigìtə bê òlon mə bi lə nnaŋsə ñghurə i tii aà. 49 Lâ nù yìi mə a yu'u kaa ki'ì ghìrə aa, à bə aa tsi'i tsó nù yìi mə à ghùrə nda tì tumè àtsə aà. Nòò yìi mə ñkì i lə nluu aa, àkànə ñkì a zì òtum nda ya i burə ñghensə ñwò yi, ñjoo nda jya i bi'i tsi'i tsim, bwe yìi mə a tswe ghu aa a gha'à!

7

Ajàŋ mə Yesu à lə ñghùrə ñgàŋàfà'à àtu bisogyə ñkhi nù baRoma aà

(Mt. 8.5-13)

1 Yesu à m̀aŋsə m̀ə a nswonə innù ji jii mə à lə ǹlɔ mə bè yu'u aa tsi'i tsim, ñkuu ñghèè a ala'a Kapernaum. 2 Àtu b̀isogyə ñkhi nù baRoma yì m̀ɔ'ɔ, à lə ntswe ni ñgàŋàfà'a yìi mə à lə nàŋsə ñkɔŋ ñkòŋ aa, a ghòò òtigə tsi'i a ñkwò. 3 A yù'u m̀ə mə Yesu a zì aa, ntoo bìlii bi baYuda ghu mbo mə tâ bì zi ntwonə yi tâ à zi ñghùrə ñàŋàfà'á yì wá. 4 Bo zì m̀ə a mbèè Yesu aa nàŋsə mbu'u mbo ghu mbo nswonə mə, “Wa à ni nù yìi à kù'ùnə mə mbə ò kwetè yi 5 òlon mə à kòŋə ala'à yi'inə yù, à lə ñghùrə yu ñghurə ndànghòtə yì'i yù.”

⁶ Yesu a yònè waa bo bo gheè. Bo ghèè mē ñtigə ŋku'u a nda aa, àtu bìsogyè ya a too bìsubika'á bi mē bì gheε nswon ghu mbo mē, “Mmà'àmbi, tsuu ŋgi'i yə a nzi bē, ñlon mē kaa mē sɪ ku'ùnə mē mbə ɔ zɪ ŋkuu a nda mē. ⁷ Kaa mē ghìrə wa'à kɪ mmɔɔntə mē mē kù'ùnə a nzi a mbèε wò. Lá, ghènsə ŋghàà tsi'i ñighàà nɪ fùùrə bon ŋgàŋàfà'á ghà ghù à ka tii. ⁸ Nlon mē mē laa mbə ŋù, ñtswe nɪ bē bii mē bi tswé nɪ àda'a a atu mē ñsa'a nɪ ghà, mē kɪ ñtswe nɪ àda'a a atu bìsogyè bii mē mē sa'a aà: Mē bə swon nɪ yɪ mò'ɔ mē, ‘Ghèè!’ bon à ghèè; mē kɪ nswon nɪ yɪ mò'ɔ mē, ‘Zi!’ a kɪ ñzi; Bε mē kɪ nswon a mbò àbù'ù ya mē ‘Ghìrə yulà ànnù!’ a kɪ ŋghìrə.”

⁹ Yesu à yù'ù mē ànnù ya yii mē à le nswonə aa, nyerə, mbəŋkə yi nswon a mbo nnò bē wa mē i le si yònè yi aa mē, “Mē swonə a mbo bù mē, tsi'i a ala'a balsrael, kaa mē leè ŋki'i abəŋə abiintii mà yú yê.”

¹⁰ Bē bya mē bi le ntoo aa i le mbù mbi ŋghèè fu a nda, mbi nyə mē ŋgàŋàfà'á wa à tii mē.

Ajàŋ mē Yesu à le nyweensə mù ŋkwì'i màŋgyè aà

¹¹ Abàŋtə a tsyà mē, Yesu a gheè a ñikurə ni mò'ɔ mē bi le si twonə ni Nain. Ngəŋyəgənnù ji bo bì ñnò bē le ŋghèè bo bo ghu. ¹² A ghèè mē ŋka ŋku'u a ntsùbù'ù yii i le si kuu wa ñikurə, nyə bi be'è àku ŋumbāŋnə yɪ mò'ɔ yii à le mbə tsi'i yùyu a mbò ñdè yɪ, ñdè yɪ wa a kɪ mbə ŋkwì'i màŋgyè, ñnò bē i yonè nii. ¹³ Mmà'àmbi a yê yi, ŋko mɪlɪŋnə yɪ, ñswon ghu mbo mē, “Tsèe kɪ yè'è.” ¹⁴ Ngheε mmòntə fikuu fii bi le mbè'e aku ŋù wa ghu aa, bìbè'è bya bi tē tsi'i la, a swon mē, “Mújòn, mē swonə a mbo wò mē tá ɔ biinə!” ¹⁵ Ŋku wa a biinə ñtswe, nloginə ŋka ŋghaa. Yesu a fá yi fu a mbò ñdè yɪ.

¹⁶ Nib'ɔ le ntswa ŋù ñtsim, bo gha'asə Nwí ñswonə ni mē, “Ŋgàŋntoò Nwí yɪ ŋwè à fè'è mē a titii bí'inè;” ŋki swon mē, “Nwɪŋgòn à kɪ mē nzi ŋghantə bē bi.” ¹⁷ Ngàn ma yú mbi'i ŋgaa yɪ i le nseenə a mbù'u Yudea tsim bo bì itoo jɪ i le ntswe ŋkoontə ghu aà.

Ntoò jii mē Jɔn Ngàŋmùrə bə ŋkì à le ntoo aà (Mt. 11.2-19)

¹⁸ Ngəŋyəgənnù Jɔn i le nswon innù ma jù tsi'i tsim ghu mbò. ¹⁹ Jɔn a twon ŋgəŋyəgənnù ji ji baa ntoo waa a mbò Mmà'àmbi mē bì gheε mbetə mē, “O ni yu wa mē à tswé nɪ ñzi aa, kè bí'i ka nyu'utə aa yɪ dàn aa ε?”

²⁰ Ngəŋntoo ji jya i ghèè nyə yi mbetə yi mē, “Jɔn Ngàŋmùrə bə ŋkì à toò yi'i a mbo wò mē tá bí'i zi mbetə gho mē, ‘O ni yu wa yii à tswé nɪ ñzi aa ε? Kè bí'i ka nyu'utə yɪ dàn aa ε?’ ”

²¹ A ti bə tsi'i maa noò aa Yesu à ghurə mighòò mí ghà'atə a nu bē bo bì mighòò mɪ ŋkwon bə; mfi'i izwí jɪ bi a ato'o bə, ŋki ŋa'a mi'i mɪ bifè'ənə.

²² A tigè ŋkwì'i a mbo bo mē, “Nɪ ŋheε nswon annù yii mē ni yə ŋki nyu'u aa a mbo Jɔn. Bifè'ənə yə idigə, bìbwenkə bi tē, àkikwenə a sigè ni a nu ŋgàŋakikwenə, ikwotu i yu'ù nɪ innù, bìku biinə ni nìwò, bi swonə nɪ ntoo yɪ siginə a mbo ŋgàŋfumə. ²³ Mbɔɔnə a nu nù yii mē kaa à si ŋù yii mē mē ni ghu aa jɪŋkə aà.”

²⁴ Nòò yɪ mē ngəŋntoo Jɔn jya i le mbu ŋheε waa laa, a lòginə ŋka ŋghaa annù ñlon ŋgaa Jɔn ñswonə ni mē, “Nɪ le ŋwa'atə mē ni ghèè a nyə aa akə a nta'a miwèè miwèè aa ε? I ŋkɪŋkà'á yii mē fifèrə a tsikə aa ε? ²⁵ Nɪ le mfè'è ŋheε aa a nyè akə aa ε? A ŋù yii mē à le ŋwε'ε itsè'è jɪ siginə aa ε? Bē bii mē bi wε'ε ijàn itsè'è majya ñnanşə ntswe nɪ siginə aa, i tswé aa a nto'ò bifò. ²⁶ Lá nɪ le nnanşə ŋheε aa a nyè akə aa ε? A nyè

ngàntoò Nwĩ aa ε? Æ̃nə, lá mè swòŋə a mbo bù mə à tsyàtə ngàntoò Nwĩ. ²⁷ A ni yu wa yĩ mə bi le ŋwà'ànə ñlonŋ ŋgaà yĩ aa mə,

'Yê, mè ka too ngàntoò ghà a mbii wò, yĩ mə à ka ghèe naŋsə mánjĩ ghò aà.'

²⁸ Mè swòŋə a mbo bù mə kaa ñu tsù à sù ghu tswé a titii bè bii mə mánjyè à jwe aa, mə à kò'ònə ntsyà Jɔn. Lá ñu yĩ mə à kè'ə nsigə nlwi'i a mùm ànnù nifò Nwĩ aa, à kò'ònə ntsyà yi."

²⁹ Bè bitsim bo bì ngǎŋkwerə tax bii bi le nyu'u annù ma yû aa, bi le mbeentə mə Nwĩ à ghìré ànnù yĩ atsinə aà, ñlonŋ mə a waa a ŋkì aa a le mmurə Jɔn aà. ³⁰ Lá baFarisai bo bì ngǎŋndi'i nòŋsə bi le ntuu waa ŋkà'a Nwĩ ya yĩ à le ŋkà'a nlonŋ ŋgaà yàà aà, nlonŋ mə bi le ntuu mə tâ Jɔn à wa'a waa a ŋkì murə aà. ³¹ Yesu a ghèe ní mbii ñswonŋ mə, "Mbə mè figinè ñiwàà ni bê búlà aa a ní àkè le? Bo naŋsə mbə aa tsi'ĩ tsó àkè aa ε? ³² Bo bə aa tsi'ĩ tsó bônkhə bii bi sigitə ntswe a nsaanə mitaa, bí mɔ'ɔ bi twonə ní bí mɔ'ɔ nswonŋ ni mə,

'Bĩ'ĩ bu'ù ikòò niyɔ'ɔ a mbo bù kaa ni wa'a benə, bí'ĩ yə'ə, mma'a atsaà niwo, kaa ni wa'a kii ñyə'ə.'

³³ Mè swonŋ laà aa nlonŋ mə Jɔn ngǎŋmurə bè a ŋkì à le nzĩ kaa wa'a ñii abaa kurə kaa wa'a ñii milù'ù nò, ni swonŋ mə, 'Á tswe ni demon.' ³⁴ Mu Nù à zĩ mè ñji ŋkii nno, ni swonŋ mə, 'Yə ñi! A ni lèènaà, mbə àbàrə milù'ù! Nkì mbə nsúkà'a ngǎŋkwerə bitax bo bì ngǎŋghìrə innù jĩ bí!' ³⁵ Lá bɔɔ bii mə mitsyè mi Nwĩ mi jwe aa, bi di'i mə innù Nwĩ i tsinè."

Ajàŋ mə Yesu à le ŋghèe a dugə Simon ñu baFarisai aà

³⁶ Nù baFarisai yĩ mɔ'ɔ à le ntwonŋə yi mə tâ à zi ñji a nda yu. ³⁷ Nòò yĩ mə à le zĩ ntswe ŋka ñji aa, mánjyè ñikurə wa yĩ mɔ'ɔ yĩ à le mbə ñu ñghìrə innù jĩ bi aa, à le nyu'u mə à tswe ñji wa nda ñu baFarisai wá, ñzi ní mighurə mĩ lùmtə a ní ntsinŋ ñgò'ò àlàbasta, ³⁸ A zĩ mè ŋghèe ntəə a ñjim Yesu, a mbèe mikòrə yu ŋka nyə'ə, ntswu ni mikòrə mi ni mĩlàà, ñlogə inòŋtú ji nyè'è ni mikòrə mi mya ghu, ntigə nɔŋə ni mikòrə mi, ŋkii nyɔ'ɔ ni mighurə mĩ lùmtə myá. ³⁹ Nù baFarisai wa mə à ghìrə ntwonŋə Yesu aa, à yè mə annù ya mə mánjyè wa à le si ghìrə aa, nswonŋ a mùm ñtii yu mə, "Nù ghù à ghìrə mbaa bə ngàntoò Nwĩ bonŋ à zi ñu yĩ à ni ghu aa, ñzi mbuu mánjyè ghù mə a mɔ'ɔntə yi aà, ñlonŋ mə à ní ngǎŋghìrə innù jĩ bí."

⁴⁰ Yesu a swonŋ ghu mbo mə, "Simon, mè tswe ni ànnù a swonŋ a mbo wò."

A betə yi mə, "A ní àkè le ndi'innù?"

⁴¹ Yesu a swonŋ ghu mbo mə, "Ngàntsò'òsə ŋkabə yĩ mɔ'ɔ à le ntswe ni ngǎŋmìkarə ji ji baa, yĩ mɔ'ɔ a tswá ñii, ni ibà'atə ŋkabə silva ŋkhi ji ntaà,* yĩ mɔ'ɔ a kii ntswa ñii ni ibà'atə ŋkabə silva mighum mi ntaà, ⁴² Tsó mə a le ntsyànə a mbo bo a ntu aa, a ma'atə waa bitsimè. Swonŋ a mbo mè, ò mɔ'ɔntə mə, a ka kòŋ ghuu i kòŋ yi i tsyàtə yĩ mɔ'ɔ aa ε?"

⁴³ Simon a kwi'i mə, "Mè wà'atə mə, ñu wa mə ñii ñikarə nya ni le ŋgha'atə aà." Yesu a kwi'i ghu mbo mə, "Wa ò kwi'i tsi'ĩ siginè." ⁴⁴ Ntigə mbəŋkə a nu mánjyè wa, nswonŋ a mbo Simon mə, "O yə mánjyè ghù aa ε? Nòò yĩ mə mè ghìrə ŋkuu a nda wò aa, kaa ò ghìrə wa'á ŋkì fa mə tâ mè si'i mikòrə ma ghu. Lá à bàŋnə mè ñsi'i mikòrə ma ni mĩlàà mi, ñyè'è ní inòŋtú ji. ⁴⁵ Kaa ò ghìrə ŋwa'á mighègə ma nɔŋə, lá ñloginə ni nòò yĩ

7:27 Mal. 3.1 * 7:41 500 denarii, ŋkabə baGrikia, denarius yĩ ñfùurə a le mbə ŋkabə ngànfà'á a atú ñjwĩ.

mè ghìrè nzi ñkuu faà aa kaa à ghìrê ñwa'à kentə a nɔŋ m̀kòrê mâ. ⁴⁶ Kaa ò ghìrè ñki'i atú ya nì m̀ghurè yò'ò. Lâ, à bàŋnè mē ñyò'ò m̀kòrê ma nì m̀ghurè. ⁴⁷ Ma mùu ajàŋ mè swon a mbo wò mə, ìnnù jì bi ji jya mə i gha'a aa, bi li'ìnè mē. A laa ma mùu ajàŋ ñlon mə à ghìrè ndi'i àkòŋnè yì wè aà. Lâ ñù yìi mə bi li'ìnè ìnnù jì bi ji kə'ətə aa, a kii ndi'i nì àkòŋnè yì kə'ətə.”

⁴⁸ Ntigə mbəŋ nswon a mbo m̀ŋgyè wa mə, “Bi li'ìnè mə ifansənnù jò.”

⁴⁹ Bè bii mə bi le si ji bo bo aa, bi le ñlògìnè ñtigə nswonə bo ni bo mə, “Ghuù ñù à bə aa wò mə a li'ìnè ifansənnù bə aa le?” ⁵⁰ Yesu a swon a mbo m̀ŋgyè wa mə, “Abiintiì yo a ywèensè mē ghò, ghèè nì m̀bɔɔnè.”

8

Bàŋgyè bii Mò'ò bii bi le si yòŋè Yesu aà

¹ A kà mə aa maŋsə ñkuu wa mùm ñjò'ò àla'a bo bi m̀kurə, ñtigə ndi'i nì ànnù Nwí ñkii nzi nì ntoo yì ñsigìnè ñlon annù nifò Nwí. A le mbə bo bi ñgǎŋyègənnù ji jya ñìghùm ñtsò baa mə à le ntso'ò nì ñgǎŋntoò ji aà ² bo bi bàŋgyè bii mò'ò bii mə à le ñghurè waa nì izwí jì bi bo bi m̀ghòò myaa: Mbə Mary yìi bi le si twonə ni Magdalene aa, yìi mə à le mfi'i izwí ji sàmbaa ghu ato'o aa, ³ ñki mbə Juana, ñgwɛ Tsuzà, yìi mə à le si lèntə njoo Herod aà, ñki mbə Susana, bo bi bii mò'ò bii ghà'atə. Bàŋgyè ma bù bitsim bi le si fa nì njoo ñkwetə nì waa ghu.

Ñìghàà nì nàà ñlonə ñù mbwè'è ñjòò

(Mt. 13.1-9; Mk. 4.1-9)

⁴ Nòò yìi mə nnòò bə i le nzi ñghotə, ñlo aa a idigə idigə nzi ghu mbèè aa, a ghaà a mbo bo ni ñìghàà nì nàà: ⁵ “Ñù m̀bwè'è ñjoo à le ñghèè a mbwè'e ñjoo ji; ñjoo jya jì mò'ò i wò a ndò m̀anji, bə təəntə ghu, b̀sin bi kì ñsyè jì mò'ò ñkurə. ⁶ Jì mò'ò i wò a atú àlànse ñgò'ò; i tòò mē aa, mbù ñyòrə ñlon mə kaa i le wa'à nì ñkì tswé. ⁷ Jì mò'ò i wò a titii kèrə kərə; i kà mē aa ñkò'ò aa kèrə kərə wa a limtè i kwò. ⁸ Jì mò'ò i le ñki wo nì àdìgə nsyè yì sigìnè, ñkò'ò tsi'i sigìnè, ñki mfa ñgwè'è m̀ji i gha'a.” A swon mē maŋsə aa, ñtɔŋnə nswon mə, “Ñù yìi mə à tswe nì ñtɔŋnè aa, tâ yu'ù.”

Ñji'i ànnù yìi mə Yesu à le si ghàà ni m̀ghàà mī nǎnaa aà

(Mt. 13.10-17; Mk. 4.10-12)

⁹ Nòò yìi mə Ñgǎŋyègənnù ji i le mbetə yi nì ñji'i ñìghàà nì nǎnaa ma nù aa, ¹⁰ a swon mə, “Nwí à fa m̀tsyè mə tâ nì zì ìnnù jì lò'òsè ñlon annù nifò yi; la a mbo bə bii mò'ò, bi naa a mbo bo aa nàà, tâ bo ti yə, kaa bo wa'à kà ñyə, kə ti yu'u, kaa a wa'á a atu bo ka nlaa.

Yesu à tò'òtə ñji'i ñìghàà nì nǎnaa ma nù

(Mt. 13.18-23; Mk. 4.13-20)

¹¹ “Ñji'i ñìghàà nì nǎnaa ma nù i bə aa mə: ‘Ñjoo ñgwè'è jya à ni ñìghàà ni Nwí. ¹² Jya jii mə i le ñwò a ndò m̀anji aa à ni bə bya mə bi yu'u; Satan a zì mfi'i ñìghàà ni Nwí nya a ntii bo, tǎtǎ bo tsuu bii i yweenə. ¹³ Jya mə i le ñwò a atu àlànse ñgò'ò aa a bə bə bii mə bo ki nyu'u ñìghàà ni Nwí aa, bo kwèrə ni ñidorè; kaa ajàŋ bə ma bù kaa bi sè ni m̀gaŋ tswé. Mbii aa tsi'i nì mù àtii noò. La nòò yìi mə àkwà'ànə Satan a zi aa, bo wò. ¹⁴ Ñghɛ nì njoo jya mə i le wò a titii kèrə kərə aa, à ni bə bya mə bi yu'u ñìghàà ni Nwí, la a mùm ñtswèntii yaa, ñjoo mbi bo bi ñkabə, nì ìnnù yìi mə ñjyǎ nù jyaa i yè'ətə aa i fèm ñghìrə kaa m̀ntà mii mi koonə kaa mi wa'à tii. ¹⁵ Ntigə ñghɛ nì njoo jya mə i le ñwò a adigə nsyè yì ñsigìnè aa, à ni bə

bya mə bi ki nyu'u nighàà ni Nwî bi tswa ntugitə a mum ìntii yîi i laa ŋki mbəŋ aà, ìntigə ŋkoonə mîntà a njim àtànəntii.'

Lâm yîi mə bi kosə mbaŋnə ŋkusə nî àntòò àà
(Mk. 4.21-25)

¹⁶ “Kaa nù à laa ŋwa'à nî lâm kosə m̀bu nlògè nî àntòò ñkusə ghu, kaa ki'ì kii ñkosə nniŋə ni a nji'ì ìkùù. Nù a kii ñkosə lâm, a tɛ'ɛ aa a atu atetè tà nù ti kuu a nda a yê ñkà'à wá. ¹⁷ Nlɔŋ mə kaa àyoò tsu a sɛ alò'òsè tswé mə a ka yî wa'à fè'è nyentə. Kaa ànnù yî lèəntè yî tsu a wa'à kì ntswe ghu yîi mə kaa bi ka yî wa'à zî. ¹⁸ Maa ajàn, nì ka ntsyesə nî ghuu ajàn yîi mə ni yu'u aà; ñlɔŋ mə nù yîi mə à tswé nî ju i gha'atə aa, bi ka bú kù'ùsè, lâ nù yîi à tswé ni ju i kə'ətə aa, tsi'ì jya mə à mòntə mə yu tswé ni ju aa, baa bəŋnə bú kwere ghu mbô.”

Ndè bi Yesu bo bi bɔɔ bi maà yî bi mbəŋnə

¹⁹ Ndè bi Yesu bo bi bɔɔ bi maà bi bî mbəŋnə bi zî wa adigə mə à le ntswe ghu aa, kaa mánjî yîi mə mbə bi zî ghu mbèè kaa wa'à ghu tswé ñlɔŋ mə bè le ntswe ntsya ŋkarisə yi. ²⁰ Bi kè'ènə ghu mbo mə, “Ndè ghò bo bɔɔ bi maà bî mbəŋnə bi təə a bɛɛ nlɔɔ nî nyə wò.” ²¹ A bəŋnə ñkwi'ì a mbo bo mə, “Ndèghà bo bi bɔɔ bi maà ba bi mbəŋnə, à ni bè bii mə bi yu'u nighàà ni Nwî ñkii ŋghirə nî ànnù yîi mə a swəŋ aà.”

Ajàŋ yîi mə Yesu à le ŋghirə Afisə a bɔrə aà
(Mt. 8.23-27; Mk. 4.35-41)

²² A bè mə a njwi yî mɔ'ɔ Yesu a kuu a mum àkànu'u bo bi ñgənyəgənnù ji ñswəŋ a mbo bo mə, “Nì ghirə bi'inə dan ghèè fii njii àtsùmənta'a.” A swòŋ mē aa, bo bo kuu ntigə ŋghɛɛ. ²³ Bo kà mē aa ŋghɛɛ aa, a wò filò. Afisə yî tii yî mɔ'ɔ a ká ntsya wa atsumənta'a, ìkànə ŋkì i tigè ñkuu wa múm àkànu'u nlɔɔ nî ñkòŋsə, bo tigè tsi'ì a ntsú nìwó. ²⁴ Nğənyəgənnù Yesu i ghèè ntsigə yi nswəŋ mə, “Masa, Masa, wa bi'inə ka kwokə!”

Yesu a biinè wenə afisə ya bo bi ìkànə ŋkì jî tii jîi mə i le si zî ñlɔɔ nî ñkòŋsə àkànu'u yá aà; i burə kentə, idigè i bɔrə mə tük. ²⁵ Yesu a betə waa mə, “Abiintii yuu a fə aa ɛ?”

Nìbɔ'ɔ le ntswa waa bo kî nyerə ntigə nswəŋə bo ni bo mə, “A nî àjàŋ nù kə à yuà mə a ghàantə nî àfisə bo bi ìkan ŋkì i yu'unə nii aa ɛ?”

Ajàŋ yîi mə Yesu à le ŋghurə nù yîi mə à le ntswe ni bidedemon aà
(Mt. 8.28-34; Mk. 5.1-20)

²⁶ Bo lô ntigə ŋghɛɛ a ala'a baGerasens yîi a le ntswe a ndəŋsə Galilea. ²⁷ Ajàn mə bo le nzî m̀fɛ'ɛ wa múm àkànu'u aa, nù yî mɔ'ɔ yîi mə à le nlò wa múm ñjò'ò àla'a ntswe ni bidedemon, à le nzî ntsi'ì waa; nù ma ghú à le si karə tsi'ì ñswèrè ñswèrè a nî àndanə noò. Kaa wa'à ni a nda lê, m̀baŋnə nletə ni aa itu misyè a adigə yîi bi le si twiŋ bê ghu aà. ²⁸ Nòò yîi mə à le nyə Yesu aa, nyə'ə tsi'ì niti, ñwo ghu nsi, ntɔŋnə nswəŋ mə, “Bi'ì ò tswé aa ni àkə, a Yesu, Mu Nwìŋgòŋ yî Àkò'òntsirə? Mə bu'u tsi'ì m̀bo tá ò tsuu ŋgì'ì a nu m̀è ló dè.” ²⁹ A le ti bə aa bəŋ Yesu à swòŋ mē a mbo àzwì yî bi ya mə tá à fɛ'ɛ wa nu nù wá. (Nlɔŋ mə àzwì yî bi ma yú a le si tswa nî nù wa mà'à ni a nsyè ŋgàà jî ghà'atè; bi tigè m̀bɛ n̄i, ñkoo n̄i nî àtsan bo bi mfika'a. Ka mə bi le si ghirə maa ajàn aa, a tentə nî àtsan ya, ìzwì jya i ghirə a khê ŋghɛɛ ni nta'a miwèè miwèè.)

³⁰ Yesu a ghèè nî m̀bii m̀betə yi mə, “Ɔkú m̀ ghò à ni wò aa ɛ?” A kwi'ì mə, “Ǹnòò.” A le nswəŋ laa nlon mə ìzwì jî bi jî ghà'atè i le ñkuu ghu nú.

³¹ Ìzwĩ jya i bu'ù m̀bo ghu mbo m̀ə t̃a tsuu lɔ swon̄ m̀ə t̃a bo f̃e'ε ghèè ñkuu a m̀m̄m̄ àtaa yi tsò ñtso.

³² Akàr̀ə b̃ikwinyàm̄ yĩ m̀o'ɔ a le si ji maa kə'è àdìgè; ìzwĩ jya i tigè m̀bu'u mbo a mbo Yesu m̀ə t̃a à ma'atə t̃a bo kuu wa nu b̃ikwinyàm̄. A beentè.

³³ Ìzwĩ j̃i bi jya i tigè m̀f̃e'ε wa nu ñu ñtigè ñkuu wa nu b̃ikwinyàm̄. Akàr̀ə b̃ikwinyàm̄ ya a tigè m̀biñkə wa mbaa, nsìgè ñkuu wa m̀m̄m̄ àtsùm̄nta'a ñkonkə.

³⁴ Nòò ỹi m̀ə b̀è b̃ii m̀ə bi le si tsèè akàr̀ə b̃ikwinyàm̄ bya bi le nyè annù ỹi m̀ə a le m̀f̃e'è aa, ñkhè ñghèε nswon̄ a m̀m̄m̄ ñjò'ò àla'a bo b̃i àla'a ya tsim̄. ³⁵ B̀è tigè m̀f̃e'ε ñghèε a nyè annù ỹi m̀ə a le m̀f̃e'è aà. Bo ghèè m̀ə aa nyè Yesu bo b̃i ñu wa m̀ə ìzwĩ j̃i bi jya i le m̀f̃e'è ghu nu aa, a tswè a nsyè a mikòr̀ə Yesu, ñwε'ε atsè'è, m̀itsyè mi mi k̃i ñtswè sigìnè; ñbò'ɔ ñi tswà waa. ³⁶ B̀è b̃ii m̀ə bi le ntswe ghu wa noò m̀ə Yesu à le ñghìr̀è ìzwĩ j̃i bi jya i f̃e'è a nu ñu wa aa, bi tigè ñkε'εnə ñi a mbo bo a ajàn̄ ỹi Yesu à le ñghùr̀è yi aa. ³⁷ B̀è bya b̃itsim̄ b̃ii m̀ə bi le nlò wa mbù'ù àla'a Gerasens aa, bi swon̄ a mbo Yesu m̀ə t̃a à ma'atə waa ñghèε yi; ñlon̄ m̀ə ñbò'ɔ ñi wè ñi le ntswa waa; maa ajàn̄ a bú ñkuu wa m̀m̄m̄ àkànu'u mbii yi. ³⁸ Ñu wa ỹi ìzwĩ j̃i bi jya i le mà'atè yi aa, a bu'ù m̀bo m̀ə yu yònè Yesu. La, a tuu, nswon̄ ghu mbo m̀ə, ³⁹ “B̃ii ñghèè a nda wò, ñtigè ñkε'εnə ñi ñnnù j̃i ỹyər̀ə j̃i m̀ə Nwĩ à ghìr̀ə a nu wò aà.” Ñu wa a ñghèε yi ñtigè ñlaansə ñi annù ỹi m̀ə Yesu à ghìr̀ə a nu yu aa wa ñjò'ò àla'á tsim̄.

Mu Jairus yĩ màn̄gyè bo b̃i màn̄gyè wa ỹi m̀ə à le m̀m̀òntə atsəñə atsè'è Yesu aà

(Mt. 9.18-26; Mk. 5.21-43)

⁴⁰ Nòò ỹi m̀ə Yesu à le ntoo ñk̃i wa mb̃ii aa, nnòò b̀è i le nzi m̀booyi, ñlon̄ m̀ə à le ti b̀ə aa bon̄ bo tigè ñyu'utə ñii. ⁴¹ Ñu ỹi m̀o'ɔ ỹi m̀ə ñk̃m̄ ỹi i le mb̀ə Jairus aa, ỹi m̀ə à le mb̀ə ñd̃ii a ndàn̄ghòtə aa, a z̃i a mbo Yesu. A z̃i m̀ə aa ñwò ghu nsi, mbu'u mbo ghu mbo m̀ə t̃a à yon̄ə yi t̃a bo yu ghèε a nda yu, ⁴² ñlon̄ m̀ə à le ntswe ñi ñjon̄ mumàn̄g yè ỹi ỹi m̀ə à le mb̀ə ìlòò ñighùm̄ ñtsò baa, a ghòò ñkwo ñghèε ñii aà.

Ajàn̄ m̀ə bo yu le si ghèè aa, nnòò b̀è wa i le si yònè ñtigè ñtii ñi Yesu. ⁴³ Màn̄gyè ỹi m̀ə àləə a le si z̃i ghu nu a ñj̃im̄ ìlòò ñighùm̄ ñtsò baa, kaa ñu ỹi m̀ə mb̀ə a tswaa wa'á b̀ə aa, ⁴⁴ a yòntè a ñj̃im̄ Yesu, m̀m̀òntə a atsəñə atsè'è yi; à m̀òntə m̀ə ñka man̄sə aa, àləə ya m̀ə a le si z̃i ghu nu aa, a tswanè.

⁴⁵ Yesu a betè m̀ə, “Ñu ỹi m̀ə à m̀òntə gha aa, àà wò aa ε?” Tsò m̀ə kaa ñu tsu à le wa'á b̃ii m̀ə yu m̀òntə yi aa, Peta a tigè ñswon̄ m̀ə, “Masa, nnòò b̀è ghù i gha'a si'i, ñtinə ñi ghò!”

⁴⁶ Là Yesu a swon̄ m̀ə, “Ñu ỹi m̀o'ɔ à m̀òntə ghà; m̀ə yu'u m̀idà'á mi f̃e'ε a nu m̀ə.” ⁴⁷ Mb̀ə ỹi m̀ə màn̄gyè wa à le nyè m̀ə kaa mb̀ə yu wa'á lèèntè aa, a tigè m̀f̃e'ε, ntsìgìnè, ñwo a nsi Yesu, ñtigè ñghaa a nsi b̀è b̃itsim̄ ñkε'εnə annù ỹi a ghìr̀è ñghìr̀è yu m̀òntə yi aa, b̀è b̃itsim̄ b̃ii m̀ə bi le ntəə ghu aa bi yu'ù. A tigè ñswon̄ə ajàn̄ ỹi m̀ə yu le mburè ñtii wa noò m̀ə yu m̀òntə m̀ə atsəñə atsè'è Yesu ya aà. ⁴⁸ Yesu a tigè ñswon̄ a mbo màn̄gyè wa m̀ə, “Mú ghà, wa àb̃iint̃i yo a ghurè ghò; tigè ñghèè ñi m̀b̀òon̄ə.”

⁴⁹ Ajàn̄ ỹi m̀ə à le mburè ka k̃i ghàà aa, ñu a lô wa nda ñd̃ii ndàghotè wa nzi ñswon̄ ghu mbo m̀ə, “Wa mú ghò wa à kwò m̀ə; tsuu ñgi'i a mbo Ñd̃i'innù bú k̃i fa.”

⁵⁰ Yesu à yù'ù mē aa ñkwi'i mē, “Tsuu bo'ò bē, bii tsi'i bii boŋ à ka tì.”
⁵¹ Nòò wa mē à le nghèè ñku'u wa nda aa, kaa à le wa'à bii mē tâ ñù dàn à bu ñkuu ntsyatē Peta ni Jōn ni Jems bo bì ta bì mu wa ñi ñdè yĩ. ⁵² Bē bitsim bii mē bì le ntswe ghu aa bì le si yè'è m̄bu'u ñi ñu jyaa ñlonē mu m̄ngyè wá; la Yesu a swonē a mbo bo mē, “Ñi tsuu k̄i yè'è; ñlonē mē kaa à s̄i aa kwò kwô, a bwii aa bwii.” ⁵³ Bo wyê yi, ñlonē mē bo le nzi mē mu wa à kwò mē aà. ⁵⁴ La Yesu a tswa ñikwēē ni mu wa, ñswonē mē, “Mu, b̄inē.”
⁵⁵ Azwī mu wa a bú m̄bii fu, a burè m̄biinē ñgaa yĩ mò'ò; Yesu a swonē mē tâ bì loo ayoo ñiji mfa ghu tâ à ji. ⁵⁶ Taà yĩ bó ñdè yĩ ñansè ñyerē tsi'i m̄bēnnū; lâ a kwàntè waa m̄bii bo lõ ñswonē annū yii mē a fē'ē a mbo ñù.

9

Ajàn mē Yesu à le ntoo Ngǎnyəgənnū ji ñighúm ñtsò baa a abeē aà

¹ Yesu a twonē ñgǎnyəgənnū ji jya ñighúm ñtsò baa mfa mit̄i bo bì àdà'à mē, bo ka mfi'i izwī j̄i bì ñkii ñghurē ni m̄ighòò. ² Ntigē ntoo waa mē tâ bo ghēē ñka ñswonē annū ñlonē annū ñifò Nwī ñkii ñghurē ni m̄ighòò. ³ A kà mē aa ntoo waa ñswonē mē, “Ñi tsuu ayoo tsu lõ lògè, k̄ē ati yĩ tswī'i, k̄ē abàà, k̄ē mij̄i, k̄ē ñgabē, ntsuu itsè'è ji baa lõ lògè. ⁴ Ñi ghēē ñghèè ñkuu a nda yii ñi kuu ghu aa, ñi tswē ghu, nywe'e noò yii mē ñi ka lõ bú fē'e ghèè. ⁵ Bēē ñi ghēē ñkuu a adigē bì tsuu ghūu kwērē, ñi ghirē ti fē'è ghu, ñi yētè àb̄irē yii mē a tswe a mikòrē bù aa, a ndi'i mē kaa bú bo s̄i ñi ànnū tsū burē.” ⁶ Bo t̄igē m̄ma'atē ñghèè ñtsya ñi a itoo itoo ñswonē ñi ñtoo yii siginē ya, ñkii ñghurē ni bē a idigē tsimē.

Ajàn mē atu Herod a le mbùurè aà

(Mt. 14.1-12; Mk. 6.14-29)

⁷ Nòò yii mē Herod yii mē à le mbē Mfò a ala'a Galilea aa, à le nyu'u innū ma jū aa, àtū yii a le mbùurē, ñib'ò tswā yi, ñlonē mē bē b̄i m'ò le si swonē ni mē Jōn Ngàn̄m̄urē bē a Ñk̄i à bù mē m̄biinē ni ñiwò.

⁸ B̄i m'ò swonē ni mē, Elijah à bù mē m̄bii fu, b̄i m'ò k̄i ñswonē ni mē ñgàn̄ntoò Nwī yii m̄bii mb̄ii yii m'ò à bù mē m̄bii fu. ⁹ Herod a swonē ni mē, “Mè k̄i kwyé àtu Jōn, ghūu ñù mē mè bù ñtigē nyu'u ñi ànnū ñlonē ñgaa yii aa à ñi ghūu aa ε?” Ntigē ñloo ñi mē yu liginē yē yi.

Ajàn mē Yesu à le ñjē'ē bē ñtsù'ù ji ntaà aà

(Mt. 14.13-21; Mk. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Nòò yii mē ñgàn̄ntoo jya i le mbù m̄bii aa, bo le kè'ènē innū j̄ii mē bo le ñghirē aà a mbo Yesu, A swūñtē waa, ñlogē waa bo bo lô ñghēē ntswe a ala'a Bethsaida. ¹¹ Nòò yii mē bē b̄i ghà'atē le nyu'u mē bo tswe ghu aa, bì yonē yi ghu. A kwērē waa ghu ñtigē ñghaa a mbo bo ñlonē annū ñifò Nwī ñk̄i ñghurē bē b̄ii mē ñighòò le ntswe a nu bo aà.

¹² Itugē i lòginē mē ñka mfi, ñgǎnyəgənnū ji jya ñighúm ñtsò baa i z̄i ghu mbo ñswonē mē, “Mà'atē ñnòò bē ghū tâ bo ñghēē mē mbē bo kuu a m̄m̄ m̄ikurē bo bì a mbēē ifò jū mē mbē bì yē àyoo ghu ñi kē ñk̄i nyē adigē yĩ lè ghu, ñlonē mē àd̄igē yū mē b̄i'ìnē tswe ghu aa kaa bē s̄i ghu ghurē aà.”

¹³ Yesu a kwi'i a mbo bo mē, “Bù bumbonē ñi fa ayoo bo ji.”

Bo swonē ghu mbo mē, “Kaa b̄i'ì s̄i ñi m̄iji m̄i dàn tswē, ñtsyatē ñkya abaa ji ntaà ñi m̄bwē mi mbaà. Mbē a bē yii mē b̄i'ìnē tswe ñi ñjē'ē bē bú bitsim

boŋ bî'inè tswe nì ñghèe nyuu miji a mbo bo.” ¹⁴ Bè bii mē bi le ntswe ghu aa le mbē mbāñnē ntsù'ù ji ntaà.

A swon a mbo ñgāñyēgōnnù ji jya mē, “Nì ghìrē tā bo tswe a nsyē ikìrē ikìrē, tā bē tswe nì àkìrē yì fùùrē mighum mi ntaà.”

¹⁵ Bo le ñghìrē tsi'ì maa ajāñ bē bya bìtsim tswē a nsyē. ¹⁶ A logè ñkya baa jya ji ntaà bo bì mbwē mya mi mbaa, ñjentē mi'ì mi a ndōñ, ntsa'atē Nwī, ññiñ mbōōnē ghu, mbatē mfa a mbo bo mē bì fa a mbo bē byā. ¹⁷ Bē bìtsim le ñji nyurē, bì ghotē àbùgē, ñwùkē ji i luu ñkyē ñighūm ñtsò ji baà.

Ajāñ mē Peta à le ñkē'ēnē ñù yìi Yesu ni ghu aà
(Mt. 16.13-19; Mk. 8.27-29)

¹⁸ A bē ñjwi yì mò'ò Yesu a kà ñtsa'atē Nwī tsi'ì yù. Ñgāñyēgōnnù ji i tswē ghu mbēè, a betē waa mē, “Bē bi swon ni mē mē bē aà wò aa ε?”

¹⁹ Bo kwi'i mē, “Jōñ Ñgāñmūrē bē ñkì.” Bi mò'ò mē, “Elijah.” Bì mò'ò swonē ni mē, “Ñgāñntōò Nwī yì mbīi mbīi wa yì mò'ò.”

²⁰ A betē waa mē, “Lā nì swōñ yuu ñgaa mē mē laa mbē wo aa ε?” Peta a kwi'i mē, “O ni Ayo'ò Nwī wā.”

Ajāñ mē Yesu à le ñghàà ñlon ñgi'i yìi yu ka yē i kwo aà.
(Mt. 16.20-28; Mk. 8.30—9.1)

²¹ Yesu a kwāntē waa nswon mē tā bo tsuu a mbo ñù tsù lō swonē. ²² Ñki mbu nswon a mbo bo mē, “Mu Ñù à ka yē mbuu ñgi'i jì ghà'atē tā bità bi ala'a, bilii bi ñgāñmà'a Nwī, ni ñgāñndi'i ñōñsē, tā bì tuu yi, ñzwitē yi, a ti bē nì ñjwi ji tarē, a bû ñyweenē ni ñiwō.”

²³ A swon a mbo bē bìtsim mē, “Mbē ñù tsù à ka ñlō a ñka nyōñē a ñjīm mē a tuu ibii nū yì, mbe'e ati bàñnē bàñnē yi ñka nyonē nāa tsi'ì ñjwī tsimē. ²⁴ Ñlon mē ñù ñtsim yìi mē a lò a nyweensē ibiinū yi aa, à ka bàñnē bwē; lā ñù ñtsim yìi mē a lò a mbwē ibiinū yi ñlon ñkwitū gha aa, a ka bàñnē yweensē. ²⁵ Mbē a kwetē ñù tsù aa nì àkē mē mbē a tswe nì mbi yù ñtsim mbañnē mbwē ibiinū yì kē yì nyē ñgi'i aa ε? ²⁶ Mbē ñù tsù a ka ñdirē atu ñlon ñgaa yà bo bì ñighàá na, bē boñ Mu Ñù à ka yì kii ñdirē atu mbi'i ñgaa yì a noò yìi à ka yì zì a mum ñigha'à ni, ni ñigha'a ni Ta bo bì baangel bi bii bi laa mǎñsē aà. ²⁷ A mbū ñghèè ghu, mē swon a mbo bù tsi'ì annù ñikon mē, bē bì mò'ò bì tē faà bii mē kaa bi ka yì wa'à kwo, nywe'e noò yìi mē bì ka yì yē annù ñifō Nwī aà.”

Ajāñ mē Yesu à le mbēñkē yi aà
(Mt. 17.1-8; Mk. 9.2-8)

²⁸ Ñjwi i tsyà mē ji ñifwaa, a ajāñ mē à le nswon innù ma jū aa, a logè Peta, ni Jems ni Jōñ, bo bo kò'ò ñghèe a atu nta'a a ntsa'atē Nwī ghu. ²⁹ Bo kà mē aa ntsa'atē Nwī aa, ñsì yì bo bì ñkērē yì i ñkwensē, ñtsè'ē ji i tigē ñmfu'u ñjēñkē. ³⁰ Bō ghè mē aa ki yē, bē bi baa bi tigē ñghaa bo bo. A bē Moses bo Elijah ³¹ bii mē bi le ñzì a mūm ñigha'a, ñjweenē, ñka ñghaa bo bo, ñlon ajāñē à ka yì mǎñsē ifà'ā yi mà'atē mbi yu a Yerusalem aà. ³² Fìlo fì le ñnǎñsē ntswe a mi'ì Peta bo bì bē bya mē bo bo le ntswe aà. Bo ghè mē ki wì'inè, ñyē ñigha'a ni bo bì bē bya mē bo bo tē aà. ³³ Ajāñ mē bē bya le ñghèè mmà'atē Yesu i lò aa, Peta a swon mē, “Taà, a boñ mē bî'inè tswe faà aà. Tā bî'ì ghurē mīntāñ mi ntarē, tā yì fùùrē i tswe a mbo wò, yì mò'ò i tswe a mbo Moses, tā yì mò'ò i tigē ntswe a mbo Elijah.” (Kaa à le ñwa'ǎ annù yìi mē yu swonē aa zì.)

³⁴ Ajànjə à le mburə ki ghàà aa, m̀bà'̀à à wi'̀ikè ǹzi ñkuse waa. Ǹìbò'̀o ni tswa ngǎnyəgənnù jyá. ³⁵ Bo yu'̀u ñji i ghaa wa múm m̀bà'̀à ñswon mə, “A ni Mú ghà ỳi m̀è tsò'̀o aa à ghulà; ǹi ka nyu'u annù ỳi a swonə aà.”

³⁶ Nòò ỳi m̀ə ñji ya i le ñkentə aa, bo tigè nyə Yesu tsi'̀i ỳyù. Bo le ñkutə m̀intsú myaa, kaa ñki'̀i ànnù ỳi m̀ə bo le nyə aa a mbo ñu tsù maa noò swonə.

Ajànjə mə Yesu à le ñghurə múmbànjə ỳi m̀ə a le ntswe ǹi à zwì ỳi bi aà (Mt. 17.14-18; Mk. 9.14-27)

³⁷ Abèè a fù'̀u m̀ə, Yesu bo bi ñgǎnyəgənnù ji jya bi sigə wa atu nta'a, ǹnòò b̀ə ỳi wè i z̀i ǹtsi'̀i yi. ³⁸ Nù ỳi m̀ò'̀o wa a titi ǹnòò a tɔnjə ñswon mə, “Ǹd̀i'̀innù, m̀ə bu'̀u m̀bò, kwetə a mú ghà ghù, ǹlon mə à ni tsi'̀i mu ỳi m̀ə m̀ə tswə ni ghu aà. ³⁹ Azwì ỳi bi a yi nanşə ñko mu ghù m̀ma'a a nsye, ñghirə a wi'̀ikè m̀bo'o, a tsigə yi, àjwò'̀ò a tigè m̀fè'̀e ghu ntsù. A nanşə ñwukə yi kaa wa'̀à wànşə m̀bii m̀ma'atə yi. ⁴⁰ M̀ə ghirə mbu'u mbo a m̀bò ñgǎnyəgənnù jo m̀ə tâ bi fi'̀i azwì ya, kaa bo wa'̀à mfi'̀i z̀i.”

⁴¹ Yesu a swon mə, “Oò, bù b̀ə b̀ii m̀ə bi s̀i ǹi àb̀iintii tswè, kaa innù jyaa i wa'̀à tsinè aa, m̀ə ka b̀u tswə bi'inè i kii ki tswa nti gha nlon ngaà ỳu i ywe'e aa a noò àkè aa ε? Z̀i ni mu ghò wa faà.”

⁴² A kà m̀ə aa zi ni ghu, àzwì ỳi bi ya a kò yi m̀ma'a a nsye ntsigə ntigə ǹlɔɔ tsi'̀i ǹsàtê. Yesu a wenè àzwì ỳi bi ya, ñghurə mu wa mfa a mbo taà ỳi. ⁴³ B̀ə b̀itsim le nyerə a ajànjə m̀ə bi le nyə m̀ida'a mi Nwì aà.

Ajànjə mə Yesu à le mbù ñghaa annù ǹlonə ànnù ǹiwò yi aà. (Mt. 17.22-23; Mk. 9.30-32)

Ajànjə m̀ə bo le mburə ki wa'a ma jù innù m̀ə à le ñghirə aa, a swon a mbo ngǎnyəgənnù ji m̀ə, ⁴⁴ “Ǹi nanşə nyu'utə nighàà nú ta ǹi kuu a atu bù. Bi ka fa Mu Nù a mbo b̀ə.” ⁴⁵ Lá kaa bo le ñwa'̀à yu'u tâ àtù yaa a laa ghu. Nlon mə bi le ǹlò'̀òsè a mbo bo m̀ə tâ bo tsuu zi; bo kii m̀bò'̀o ni a mbetê yi.

Nù ỳi à kò'̀o ntsirə aa à ǹi wò?
(Mt. 18.1-5; Mk. 9.33-37)

⁴⁶ Bo le ǹlògìnè ñka nswunə, m̀betə ǹi waa bo ni bo m̀ə ñu ỳi m̀ə à kò'̀o ntsirə a titi bo aa à ni wò aa ε? ⁴⁷ Yesu a z̀i ànnù ỳi m̀ə bo le si wa'atə ni a nti bo aà, ǹlɔgə múñkhə nte'̀e a mbèe yu, ⁴⁸ ñswon a mbo bo m̀ə, “Nù ǹtsim ỳi m̀ə à kwèrə mu ghù ni ñkùm gha aa, à kwèrə aa ghà. Nù ǹtsim ỳi m̀ə à kwèrə gha aa, à ki ñkwèrə ñu ỳi m̀ə à le ntoo ghà aà. Nlon mə aa yu wa ỳi à kè'ə a titi bù ǹsigə ǹlwì'̀i aa, à b̀anjə m̀ə aa yu ỳi à kò'̀o ntsirə aà.”

Nù ỳi m̀ə kaa à si annù ỳi'inè tuu aa, à b̀ii aà ñjim ỳi'inè

⁴⁹ Jɔn a swon mə, “Taà b̀i'̀i ghirə nyə ñu ỳi m̀ò'̀o a fi'̀i ni ñzwì j̀i bi a ato'o b̀ə ǹi ñkùm gho, b̀i'̀i tsu'unè yi nlon mə kaa à s̀i ñu àkòrə ỳi'inè ỳi m̀ò'̀o b̀ə aà.” ⁵⁰ Yesu a swon mə, “Ǹi tsuu nii ki tsu'unə b̀ə, ǹlon mə ñu ỳi m̀ə kaa à si annù ỳi'inè tuu aa, à b̀ii aà ñjim ỳi'inè.”

Ajànjə mə ñikurə ni Samari ni m̀ò'̀o ni le ntuu a ñkwèrə Yesu aà

⁵¹ Ajànjə m̀ə noò à le ñkòontə m̀ə bi ka b̀u kwèrə Yesu fu a aburə aa, a kwèrə nti yi, ǹtantə m̀ə yu ghèe a Yerusalem. ⁵² Ntoò b̀ə a mb̀ii yu m̀ə tâ bi ghèe nnanşə ñikurə ni Samaria ni m̀ò'̀o a mbo yu. ⁵³ La b̀ə bya bi tuu ñkwèrè yi, nlon mə bo le nzi m̀ə à le si tsyà aa b̀ə tsyà ñghèe ni a Yerusalem aà. ⁵⁴ Ngǎnyəgənnù ji, Jɔn bo Jems, ỳè m̀ə maa ajànjə, m̀betə yi

mə, “Mmà'àmbî, ò bèentə mə tâ bî'i twon mə'ɔ tá ì lo a aburə nsigə ntoo waa aa ε?” ⁵⁵ Yesu a bəŋkə yi ŋwenə waa.* ⁵⁶ Bo tigə ñlo ŋghèè a nìkurə ni dāŋ.

*Annù bə bii mə bi tswə nî ŋka nyòŋə Yesu aà
(Mt. 8.19-22)*

⁵⁷ Ajāŋ mə bo ɛ si ghèè a mājī aa, ŋù yī mò'ɔ a swon mə, “Mè ka ki yòŋə nî gho a nî ŋgòŋ ìdìgə tsim jii o ghèè ghu aà.”

⁵⁸ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “İtsò ì tswə nì mimbərə myaa, bìsiŋ bi kî ñtswe nî ñdā jyaa, la kaa Mu Nù à sî nî àdìgə yī mə mbə a nòŋsə àtú yi ghu mmiintə aa tswé.” ⁵⁹ A mbo ŋù yī mò'ɔ a swon mə, “Zī ŋka nyòŋə nāā.”

A bāŋnə ŋkwi'i mə, “Mmà'àmbî, ləə tâ mə bii ŋghɛ mfoo ntwinə taə ya'a.” ⁶⁰ A swon ghu mbo mə, “Mà'atə tâ biku ka ntwin biku bi bə byaa. Lā a mbo wò, ghèè ŋka nswon ntoo ànnù nifò Nwī.”

⁶¹ Yī mò'ɔ a swon mə, “Wa mə ka ki yòŋə noo Mmà'àmbî. La mà'atə tâ mə foo ŋghèè nifa filo fi bə a ndùgə ya'a.”

⁶² Yesu a swon ghu mbo mə, “Nù yī mə à tswa aso afà'à mbu mbəŋkə yi ŋka nlii njimə aa, kaa à sî ku'unə a ŋkuu a mûm ànnù nifò Nwī.”

10

Ajāŋ mə Yesu à ɛ ntoo bə bi mə'ɔ mighum mi sàmbaa ntsò baa mə bi tsya mbii yaa laa

¹ Ma ya à ghəə ki tsyā Mmà'àmbi a bú ñtsɔ'ɔ bə bi mə'ɔ mighum mi sàmbaa ntsò baa ntoo waa mə tâ bo tsya mbii yī ŋka nzinə bi baa bi baa ŋghɛ nî itoo nî ìdìgə tsi'ī tsim jii mə yu ka bōŋ zī ghu aà. ² A kà mə aa ntoo waa nswon mə, “Miji mi bè mə a nsoo gha'a lā bifù'ù bāŋnə ŋkə'ətə; nî ka ntsa'atə Nwī mə tâ Mmà'àmbî mbōŋ ñsòò à too ŋgāŋfà'à tá ì ghɛ mfù'ù mijī mi myā. ³ Nî ghɛ lā, a ajāŋə mə mə too ghuu aa, nî ghɛ tsi'ī tsò mbinjərə a titi bitakurə. ⁴ Nî tsuu mû àbāa ŋkabə tugitə, ntsuu abāa kii tugitə, ntsuu ntam kii tugitə, ntsuu ki təə a ntsà'atə ŋù tsù a mājī. ⁵ Bɛ nî yi ŋghèè ŋkuu nî ñda yī nî ŋkuu ghu aa nî fòò ñswon mə, ‘A Mbɔɔnə kuu fāa nda laa.’ ⁶ Bɛ mə ŋù mbɔɔnə a tswə ghu bon mbɔɔnə ya ì ka kuu ghu nū, a tsuu ghu tswə bon mbɔɔnə yùu ya ì ka bii kuu fu a nu bù. ⁷ Bɛ nî ghɛ ŋkuu nî ñda yī nî kuu ghu aa, nî lwi'ī maa nda ŋka nji ŋkii nno nî àyoo yī bi fa a mbo bù aà. Nlon mə wa bi tswə nî ŋka ntú ŋgāŋfà'à. Nî tsuu a mila'a ki kuu ghɛ, ì kuu bii. ⁸ Bɛ nî yi ŋghèè ŋkuu a atoo, bɛ bi kwərə ghu siginè, nî ka nji ayoo yī bi fa a mbo bù aà. ⁹ Nî ghurə mighòò mii mi tswə a nu bè ghu aa, ntigə nswonə ŋkɛ'ɛnə a mbo bo mə, ‘Wa annù nifò Nwī a zī mə ŋkoontə a nu bù.’ ¹⁰ Lā, mbə nî yi ŋkuu nî atoo bi tuu ghuu ghu kwərə, nî fe'è ŋghɛ a mīmfaŋnə ñswon mə, ¹¹ ‘Abirə ala'à yuu yī mə a ghirə mbanə a mikòrə bî'ī aa, bî'i yètə, a ndi'ī mə kaa bî'inə sî nî ànnù tsu tswé. Lā bî'i swon a mbo bù mə ànnù nifò Nwī a zī mə ŋkoontə a nu bù.’ ¹² Mè swon a mbo bù mə ŋgi'ì atoo mà ya a njwī ñtsò'òtə mīsa'a ì ka yī tsyətə yī Sodom.

*Njò'ɔ ila'a jii kaa ì ɛ ŋwa'ă ntoò Kristo bii aà
(Mt. 11.20-24)*

* **9:55** ŋwà'ànə jī mə'ɔ ì ku'usə yuà ànnù: “Kaa nî sī mbuu azwī yī mə nî tswə nî yuu aa zī; nlon mə kaa Mu Nù à ɛ ŋwa'à zī aa a ta ŋgi'ì a nu bè, à ɛ mbāŋnə zī aa a nyweensə bè.”

13 “Ngi'i yĩ ñwè ì tswe a mbo wò m̀bâ Chorazin, bo bì a mbo wò mba Bethsaida, nlon m̀ bi le mbaa b̀ ghìrè innù jì wè jì wè jù m̀ bi ghìrè a ala'a bù aa a ala'a Tai k̀ Sidon bon bi lèè m̀b̀n̄kə m̀ntī myaa tetè, ñtigè ñwè'è itsè'è ñgi'i ñki mfu'u atù yaa n̄ àbù. 14 Lâ a ka yĩ swèrè a mbo bù wa jwĩ ñstsò'òtè m̀isa'a i tsyàtè a mbo Tai bo Sidon. 15 N̄gaa yò i b̀ m̀ akè aa ε, a Kapernaum? O ghìrè ñwa'atè m̀ bi ka ñentè ibī nù ghoi k̀'osè gho a aburè aa ε? Wa bi ka yĩ mà'à gho ò sigè ñghèè a b̀n̄nsyê.”

16 Yesu a swon a mbo ñgãnyègènnù ji jya m̀, “Nù yĩ m̀ a b̄ī ànnù yĩ ni swonè aa, à b̄ī aa annù yâ. Nù yĩ a ntùù ànnù yĩ ni swonè aa, a ki ntuu aà ghâ. Nù yĩ m̀ à tùu gha aa, à ki ntuu aa yu wa yĩ m̀ à le ntoo gha aà.”

Ajàñ m̀ b̀ bya m̀ghum mi sàmbaa ntsò baa le mbù m̀bī aà

17 B̀ bya m̀ghum mi sàmbaa bi le m̀bī ni ñdorè nswon m̀, “M̀m̀'amb̄i tsi'ĩ b̀idemon bi ghìrè ñyu'unè n̄ y'i' i nlon ikùm ghò.”

18 A swon a mbo bo m̀, “M̀ ghìrè nyè Satan a lô a aburè ñwo tsi'ĩ tsò m̀b̀n̄ yĩ ñwà'akè. 19 Yê n̄, m̀ fà m̀ àda'a a mbo bù m̀ ni ka ntəntə a atu no bo bì b̀ngaa b̄ī b̄ī, ñkī ñgha'a n̄ àda'a ñgànk̄ibàà wa kaa tâ àyoò tsu wa'à ghuu lənsè. 20 Lâ ta n̄ tsuu ki doritè b̀ m̀ èzwĩ jì bi yu'unè n̄ ghuu, n̄ ka ndoritè n̄ b̀ m̀ bi ñwà'ànè m̀ mikùm muu a aburè aà.”

Ajàñ m̀ Yesu à le ndoritè aà

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

21 A b̀ maa noò, Yesu a doritè a m̀m̄ Azwĩ Nwĩ ñswon m̀, “Taà, m̀ fà m̀bi'ikè a mbo wò a M̀m̀'am̄i àbùrè b̀ ñsyè nlon m̀ ò l̀'osè innù jùla a mb̀ ñgànm̄tsyè bo bì b̀ b̄ī bi zi annù aa, mb̀n̄nè ñdi' i a mbo b̀o b̄ī b̀rè. ññè, Taà ghâ, a b̀ àjàñ yĩ m̀ a le mb̀n̄ ghò m̀ tâ ò ghìrè aà.

22 Taà ghà à fà m̀ innù tsim a mbo m̀. Kaa mb̀ ñu wa'ã ñu yĩ Mu à ni ghu aa zi ntsya a Ta. Kaa ñu a wa'ã a Ta ñki nzi ntsya Mu, m̀ mb̀ a tsuu ñu yĩ m̀ Mu à tsò'ò m̀ yu di' i a Ta ghu mbo aa b̀.”

23 Yesu a b̀n̄kè yi nswon a mbo ñgãnyègènnù ji jya m̀, “Mb̀onè a mbo mi' i m̄i m̀ mi yè annù yulà m̀ ni yè aà, 24 ñlon m̀ m̀ swonè a mbo bù tsi'ĩ annù ñikonè m̀, ñgãntoo Nwĩ jì ghà'àtè bo bì b̀fò b̄ī ghà'àtè bi le si yè'ètè a nyè ma juù innù m̀ ni yè aa, la kaa wa'à yê. Nyè'ètè ni a nyu'u innù jù m̀ ni yu'u aa kaa wa'à yu'ù.”

Ǹghàà n̄ ñnanaa nlon ñu baSamaria ñgàñàb̀n̄ntī

25 Ǹgàñndi' i ǹn̄sè yĩ mò'ò à le ñkwà'ànè yi nswon m̀, “N̄di'innù, m̀b̀ m̀ ghìrè m̀ akè mb̀n̄ jì ilon aa ε?”

26 A betè yi m̀, “O twonè nyè m̀ bi ñwa'anè a m̀m̄ àñwà'ànè ǹn̄sè aa m̀ akè aa ε?”

27 A kwi' i m̀, “Tigè ñk̀n̄ M̀m̀'ambi Nwĩng̀n̄ ghò n̄ ñtī ghò tsim, n̄ ñtswèntī yò i tsim, ni m̀tī mo m̀tsim bo bì ni m̀tsyè mo m̀tsimè. I k̄ī tigè k̀n̄ ñdim ghò tsò ibī nù ghò.”

28 Yesu a swon ghu mbo m̀, “O kwi' i tsi' i siginè. Ka ñghìrè ma mùu ajàñ bon ò ka tswe n̄tī.”

29 Ajàñ m̀ à le si l̀o ñdi' i m̀ ànnù yi a tsinè aa, a bù m̀betè Yesu m̀, “N̄dim ghà aa wò aa ε?”

30 Yesu a kwi' i ghu mbo m̀, “Nù yĩ mò'ò à le nl̄ a Yerusalem ñka nsigè ñghèè a Yeriko, b̀yèrè bi tswâ yi, ntsò'otè itsè'è ghu nu, nanse ñgho yi tsi' i siginè, a tigè ñkwo, bo ma'atè ñlo waa, 31 Ǹgàñm̀' a Nwĩ yĩ mò'ò à le ñka nzi maa m̀n̄jì, à z̄i m̀ m̀fè'è ghu nu aa, ñdanse mb̀èè, ñstya yi. 32 Mu

Levi yî mò'ò à le ñki nzi nyə, ñghirə tsi'i maa ajàn, ñdanşə mbèè ntsya yi, ³³ Lâ nù baSamaria yî mò'ò yî à le ñka ñghɛɛ a nighaa yu aa, à le nzi nyə, ñko milìñnè yî. ³⁴ Ñghɛɛ ghu mbèè, nsi'i ìla' à ji jya, ñniñə afù ghu ñkwerə, ntswesə yi a atu nàa yu, ñlogə yi ñghɛɛ ni ghu a nda bìgì, a nlèntə yi ghu. ³⁵ Bo yu le ghu, àbèè a fù'ù mē, a ghē yu kī ghèè, mfi'i ibà'atə ñkabə silva ji baa,* mfa a mbo nù ñlèntə ñdā bìgì wa, ñswon mə, 'Ka nlèntə nni, bɛɛ mə a logə ñkabə ntsyà yulà, bon maa bŭ bènsə fu, a noò yî mə bì àa.' "

³⁶ Yesu a betə ndi'ì nòñsə wa mə, "O wà'atə mə ñdim nù wa mə biyərə bya le ñghòò yi aa, a titi bə buà bi tarə, à ni wò aa ɛ?"

³⁷ A kwi'i mə, "Nù wa mə à le ñko milìñnè yî aà." Yesu a swon ghu mbo mə, "Ghèè ñki ñka ñghirə maa ajànə."

Ajàn mə Yesu à le ñghantə Martha bo Mary aà

³⁸ Yesu bo bì ñgǎnyəgənnù ji i le ghèè ñkuu a ñikurə nŭ mò'ò, mǎngyè yî mò'ò, ñkŭm yi i bə Martha, a twonə yi a nda yu, ³⁹ Muma bì mǎngyè wa, ñkŭm yi i bə Mary a tswé bo yu. Yesu à zŭ mē aa, a zŭ ntswe yi tsi'i a mbèè mikərə Yesu, ñyu'utə nŭ ànnù yî à le si dŭ'ì aà. ⁴⁰ Lâ Martha à le si nwùgə nŭ yi, ñwa'a tsi'ì annŭ a ñghirə mŭji a mbo bìgì byā. A le nzi ñswon a mbo Yesu mə, "Mmà'ambŭ, ò sŭ yə mə à nŭ ànnù yŭ bì mə mumaà à ghirə, mə à mà'atə gha tsi'ì mə mə, mə yə nŭ ñgŭ'ì a ni mŭji mù aa ɛ? Ghàantə yi tŭ à zi ñkwetə ghā."

⁴¹ Yesu a swon ghu mbo mə, "Martha, Martha! O nwùgə nŭ yò si'ì a ni ñnnù jŭ ghà'atə! ⁴² Ayoo yŭ fùùrə a ku'unə a ntswe nŭ yù. Mary à tsò'ò mə mbèè yŭ sigìnə kaa mbə nŭ a wa'à ghu mbo kwərə."

11

Yesu à dŭ'ì Ñgǎnyəgənnù ji mânjŭ ñtsà'atə Nwŭ (Mt. 6.9-13; 7.7-11)

¹ Yesu à le si tsà'atə Nwŭ a adigə yŭ mò'ò, à mǎñsə mə aa, ñgǎnyəgənnù yŭ yŭ mò'ò a swon ghu mbo mə, "Mmà'ambŭ, dŭ'ì ñtsà'atə Nwŭ a mbo bŭ'ì, tsò mə Jɔn à le ndŭ'ì a mbo ñgǎnyəgənnù ji aà." ² Yesu a swon a mbo bo mə, "Nŭ kŭi tŭ tsà'atə Nwŭ nŭ swon mə: 'Taà yŭ'ì, ghirə tŭ bŭ'ì ka ñgha'asə ñkŭm ghò. Tŭ ànnù nŭfô yo à zi. ³ Ka mfa mŭji mŭi mə mŭ ku'unə a mbo bŭ'ì aa a ñjwi ñjwŭ; ⁴ ñki ñka nŭ'ìnə nŭ ñfansənnù ji'ì, nlon mə bŭ'ì ñkŭi nŭ'ìnə nŭ jŭ bə bŭi mə bŭ fànsə a nu bŭ'ì aà; ñtsuu kŭ bŭi bŭ'ì ka ñwo nŭ àkwà'anə bə.' "

⁵ A bú ñswon a mbo bo mə, "Mbə nŭ ñbò ghùù a ghèè a mbo nsùkà'á yŭ nŭ ñtŭi itugə nswon ghu mbo mə, 'Nsù ghà, tsò'osə gha nŭ ñkya abaa ji tarə; ⁶ ñlon mə ñsù ghà yŭ mò'ò à lo nighaa a asà'a agha'a nzi, kaa mə wa'à nŭ àyoo nŭji a mfa ghu mbo tswé.' ⁷ Mbə nsù yŭ wa a nɔñə a ikuu ñkwi'ì ghu mbo mə, 'Tsùu ñgŭ'ì a mbo mə fa; mə tsètə mə abà'á yā, bŭ'ì bì bɔò ba nŭntə; kaa mbə mə wa'à bù mŭiñə a mfā àyoo a mbo wò.' ⁸ Mə swon a mbo bù mə, mbə tuu bŭiñə fa ayoo ghu mbo mə à ni nsùkà'á yŭ aa, lâ ñyonə ajàn yŭ mə à ghèè nŭ mŭi ñka mbetə kaa wa'à lò aa, à ka bŭiñə fa njoò tsim jŭi mə a lòò aà.

⁹ Ma mùu ajàn, mə swonə a mbo bù mə: Ni ka mbetə bon bi ka fa a mbo bù; ni ka nloɔ bon ni ka yə; ni ka ñkwentə bon bi ka ña'a fa a mbo bù.

¹⁰ Nlon mə nŭ ñtsim yŭi a betə aa, a kwərə; nŭ ñtsim yŭi mə a kŭi nloɔ aa a yə. Nŭ yŭi mə a kwèntə aa bi kŭi ñna'a ghu mbò. ¹¹ Tŭ yŭ tsù à tswe a titi

* **10:35** 2 denarii, ñkabə baGrikia, ñdùù yi ibə tsò ñkabə ñgǎnàfà' à ñjwi ji baà.

bù mē mbē mú yī a betē fibwè, a tswe tì fa fibwè m̀ban̄nə mfa bē no ghu mbo ¹² kě a betē nibòò ni ŋgu ghu mbo a bā̄n̄nə n̄fa bē à̄ngaa ghu mbo aa ε? ¹³ Mbē bù b̄ii mē n̄i ni ŋgā̄n̄gh̄rə innù j̄i b̄i aa, n̄i zi ajā̄n̄ ȳii mē n̄i ka mfa njoo j̄i siḡinè a mbo b̄òò buu, n̄i s̄i wa'atè mē mbē Taà ghùù ȳii mē à tswe a aburə aa a nan̄sə ŋk̄on̄tə a mfā Azwī yi a mbo bē b̄ii mē b̄i betē n̄i yi ghu aa ε?"

Yesu bo Beezebul, mf̄ò bidemon̄

(Mt. 12.22-30; Mk. 3.20-27)

¹⁴ Yesu à lē s̄i fi'i azwī yī b̄i ȳii mē a lē mbē yī t̄i ghàà; n̄òò ȳii mē àzwī yī b̄i ya a lē mf̄è'è aa, àk̄iko'o ya a lòḡinè ŋka ŋghaa bē b̄ii b̄i lē nyē aa b̄i yerə t̄s̄i'ī mbē ànnù. ¹⁵ La bo b̄i m̄'ò bā̄n̄nə n̄swon̄ mē, "A fi'i n̄i izwī j̄i b̄i n̄tsyà aa a n̄j̄im Beezebul, m̄f̄ò izwī j̄i b̄i wā." ¹⁶ La bē bya b̄i m̄'ò, a ŋkwà'ānə yu, b̄i bā̄n̄nə n̄swon̄ mē, t̄a à gh̄irə annù yī ȳeyerə a nd̄i'ī mē Nwī à tswe bo yu. ¹⁷ Mbē ȳii mē Yesu à lē nzi mm̄òont̄é jyaa aa, a swon̄ a mbo bo mē, "Ala'a ȳii mē a yatē waa ntə a atutu, nto n̄i waa bo ni bo aa, a wā̄nsə ŋwo. Ŋgwè'è ȳii mē i ki nyatè waa laa, i k̄i ŋwan̄sə ŋwò.

¹⁸ Mbē a bē mē Satan à ki nyatè yi, bon̄ à ka ki to n̄ii yumbon̄, t̄a ànnù n̄if̄ò yi tə mē akē aa ε? Nlon̄ mē n̄i swon̄ mē mē fi'i izwī j̄i b̄i aa n̄i m̄idà'à mi Beezebul. ¹⁹ Mbē mē ka mfi'i izwī j̄i b̄i aa n̄i m̄idà'à mi Beezebul, bon̄ b̄òò buu tigē mfi'i aa n̄i m̄idà'à mi wo aa ε? Mbē mē a bē maa ajā̄n̄ aa, à ni bo b̄ii mē bo ka yī tigē ts̄erə i sa'à gh̄uu. ²⁰ Lā mbē a bē mē mē fi'i izwī j̄i b̄i aa n̄i m̄idà'à mi Nwī bon̄ ànnù n̄if̄ò Nwī à z̄i mē a mbo bù.

²¹ "Nòò ȳii mē n̄t̄i'ī ŋù, ȳii mē à tswe n̄i njoo m̄itsə'ə a bē nd̄uḡé yī aa, njoō ji i tswe n̄i mb̄oon̄é; ²² Lā mbē nyerə ȳii mē à t̄insə n̄tsyatè yi aa, mbē a zi bon̄ à ka kw̄erə njoo m̄itsə'ə jya mē à n̄i'ī n̄t̄i'ī yī ghu aa, i s̄e'ε njoō ji t̄s̄i'ī t̄s̄im i yatē. ²³ N̄ù ȳii mē à s̄i n̄j̄im yà b̄ii aa, à b̄ii aa n̄j̄im ŋgā̄n̄k̄ibāā yà. N̄ù ȳii mē à s̄i ghotē aa, a bā̄n̄nə n̄ja'a aa jà'à.

Ajā̄n̄ ȳii mē mbē àzwī yī b̄i a f̄è'è m̄bu ŋkuu fu àà

(Mt. 12.43-45)

²⁴ "Nòò ȳii mē àzwī yī b̄i a f̄e'ε a nu ŋù aa, a karə a n̄i àd̄iḡè ȳii mē kaa ŋk̄i i s̄i ghu tswé aa, n̄l̄òò ni mē mbē yu m̄iintè ghu lē; a tuu yē aa, a swon̄ mē 'mē ka bù b̄ii gha fu a nda ȳii mē mē f̄è'ε ghu aà.' ²⁵ A t̄i b̄ii n̄yē mē b̄i yè'è mē nda ya i laa ŋk̄u'ùnè, ²⁶ bon̄ à ka gh̄èε b̄i b̄ii n̄i izwī ji s̄ambaaj̄i b̄i j̄i dā̄n̄ j̄ii i b̄i'ī n̄tsyatè yi, i z̄i ŋku'usə yi ghu t̄a bo bo kuu ŋkuu n̄tswe ghu; b̄eε i kuu maa noò bon̄ n̄tswé ŋù wa i ka b̄i'ī tsyatē ajā̄n̄ ȳii à lē mbē a mb̄ii aà."

N̄idorə n̄ii mē ni ni annù n̄i'ī ŋon̄é àà

²⁷ Ajā̄n̄ mē Yesu à lē mm̄an̄sə n̄swon̄ə ma j̄u ìnnù aa, m̄an̄gyè yī m̄'ò wa at̄it̄i'ī n̄òò a swon̄ ghu mbo mē, "Mb̄oon̄ə a mbo m̄an̄gyè ȳii mē à lē njwe gho aa bo b̄i a n̄i m̄b̄ii m̄ii mē mi lē n̄on̄sə gho aà!"

²⁸ La Yesu a bā̄n̄nə ŋkw̄i'ī mē, "Mb̄oon̄ə i bā̄n̄nə n̄tswe aa a mbo bē b̄ii mē b̄i yu'u n̄ighàà ni Nwī n̄l̄əə aà!"

Bē bya l̄òò mē t̄a Yesu à gh̄irə annù yī yeyerə

(Mt. 12.38-42)

²⁹ Nòò ȳii mē nn̄òò bē wa i lē n̄l̄òḡinè ŋka ŋgha'atə aa, Yesu a be'enè ŋka n̄swon̄ə mē, "N̄iwāà ni bē buà t̄s̄it̄on̄ à ni n̄iwāà n̄i b̄i; b̄i l̄òò nyē àl̄ensə, la kaa mē ka wa'ā al̄ensə yi dā̄n̄ a mbo bo fa n̄tsyā al̄ensə Jonah. ³⁰ Nlon̄ mē ajā̄n̄ ȳii mē Jonah à lē mbē al̄ensə a mbo baNineveh aa, àà ŋḡi'ī ŋḡi'ī ajā̄n̄ ȳii mē Mu N̄ù à ka bē al̄ensə a mbo nuà n̄iwāà. ³¹ M̄f̄ò m̄an̄gyè wa ȳii mē

à le nlò a mbù'ù ntii aa, à ka yí bìnə a noò ntsò'òtə misa'a bo bì nìwàà ni bê bú tsítsòn̄ i niñə wa a isa'à. Nlon mə à le nlo a nlwí'í m̀bi yù, n̄zi a a nyu'u nìghàà ni mìtsyè a mbo Mfò Solomon, lá yê n̄, n̄yù yii mə à kò'ònə ntsyàtə Solomon aa, à ghuà a titii bù. ³² Bè bi Nineveh ka yí bìnə a noò ntsò'òtə misa'a, i təə bo bì nìwàà ni bê buà tsítsòn̄, i niñə waa a isa'a à; nlon mə baNineveh le mbəŋkə m̄inti myaa wa noò mə Jonah à le n̄ghàà a mbo bo aà, lá yə n̄, n̄yù yii mə à kò'ònə ntsyàtə Jonah aa, à ghuà mə a titii bù."

N̄kà'a ib̄i n̄ú

(Mt. 6.22-23)

³³ "Kaa n̄yù à laa n̄wa'à n̄i lám kosə n̄ghɛɛ n̄niñə ni a atà, kə m̀bu nlògè n̄i àntòò n̄kuse ghu, kaa k̄i'ì k̄i n̄kosə n̄niñə ni a n̄ji'í ìkùù. N̄yù a k̄i n̄kosə lám, a tɛ'ɛ aa a atu atetə tà n̄yù ti kuu a nda a yê n̄kà'à wà. ³⁴ N̄li'í no laa mbə lám ib̄i n̄ú ghò. N̄li'í no bə tswe siginè, bəə boŋ mb̄i n̄ú yó ntsim ì luu n̄i n̄kà'à. Lá ni bə tsuu i siginə tswe boŋ mb̄i n̄ú yó ntsim ì luu n̄i m̄fi ìdìgè. ³⁵ Mbə yii mə a bə ma mùu ajàn aa, n̄i ka ntsyəsə t̄a n̄kà'à yii mə i tswe a nu bù aa, i tsuu b̄an̄nə bəŋ tigə itugè. ³⁶ Mbə ib̄i n̄ú ghuu tsim ì luu n̄i n̄kà'à, n̄tsuu n̄i àdìgè yí fi tswe, boŋ i ka k̄i nan̄sə ta, tsi'í tsó lám yii mə a ta ni a nu bə m̄fa n̄i n̄kà'à aà."

Yesu a firə baFarisai bo bì n̄ḡan̄ndi'í n̄on̄sə

(Mt. 23.1-36; Mk. 12.38-40)

³⁷ Yesu a burə k̄i ghàa n̄yù baFarisai yí mò'ò a twon̄è yi mə t̄a à zi n̄ji a nda yu; Yesu a ghɛɛ ghu nda bo yu j̄i. ³⁸ Ann̄yù a tsyà n̄yù baFarisai wa ajàn yii mə à le nyə Yesu a j̄i t̄ighè à fòo ns̄i'í mbò mi aà. ³⁹ Yesu a swon̄ ghu mbo mə, bù ba Farisai, ni s̄i'í ndon̄ bo bì ìkan̄ tsi'í a abɛɛ abɛɛ, la a mum, n̄i b̄an̄nè n̄luu n̄i ìnn̄yù j̄i bi, n̄k̄i m̄ban̄nə n̄i n̄joo bê n̄kwɛrə, ⁴⁰ it̄irə ndə j̄i tsu! N̄i s̄i zi mə n̄yù yii mə à le nan̄sə abɛɛ laa, a ni yu mə à le n̄ki n̄nan̄sə mum aa ɛ? ⁴¹ Lá t̄a n̄i b̄an̄nə m̄fa n̄joo tsim ghu mum a n̄kwɛtə n̄ḡan̄j̄fum ghu, n̄i bə gh̄irə ma mùu ajàn, boŋ a ka bə annu yii a ku'unə aà, t̄a n̄joo tsim a mbo bù ì laa.

⁴² "Lá n̄gi'í yí n̄wè a nu bù mb̄a baFarisai! Nlon mə ni lògè n̄i n̄joo aghò'ò bo bì b̄ambòrè buu n̄yatə n̄i n̄i ìt̄i n̄ighum, m̄fa n̄i àt̄i yí fùurè a mbo Nwí, lá kaa wa'à n̄i ànn̄yù yii mə a tsinə aa gh̄irə, kaa wa'à n̄i Nwí k̄i n̄kɔŋə; boŋ ni gh̄irə n̄i ìnn̄yù ma j̄u tsi'í tsim, kaa wa'à n̄i j̄i mò'ò mà'atè.

⁴³ N̄gi'í yí n̄wè a nu bù mb̄a baFarisai! Nlon mə ni kònə a ntswe n̄i ìlòn̄ j̄i mə i kò'ònə aa a m̄m̄ ndan̄ghòtə bù, n̄kɔŋə ni mə t̄a bə ka n̄zi ntsà'atè n̄i ghuu a idìgè m̄itaa, ⁴⁴ N̄gi'í yí n̄wè a nu bù! Nlon mə ni bə aa tsi'í tsó mìsyè m̄i mə kaa bi s̄i l̄ensè, kaa bə wa'à yê, n̄tsya ghu itu t̄i z̄i."

⁴⁵ N̄yù yí mò'ò a titii n̄ḡan̄ndi'í n̄on̄sə j̄ya a kwi'í a mbo Yesu mə, "N̄d̄i'inn̄yù, ò swon̄ ma mùu ajàn n̄k̄i mbəḡitə aa yi'í." ⁴⁶ Yesu a swon̄ mə, "N̄gi'í yí n̄wè a nu bù mb̄a n̄ḡan̄ndi'í n̄on̄sə! Nlon mə ni bè'èsè bê n̄i àbè'è yii mə a tsya waa a mbè'è. Kaa bù b̄umbon̄ kaa n̄i wa'à z̄i ajàn yii mə mbə n̄i tɛ'è n̄koontə abè'è ma ȳu k̄ə n̄kwɛtə waa t̄a bo be'e. ⁴⁷ Ndòò a atu bù! Nlon mə ni b̄oo mìsyè mi n̄ḡan̄ntoo Nwí j̄i mə b̄itaa buu le nzwitə aà. ⁴⁸ Maa ajàn n̄i ni b̄iyəfə n̄k̄i m̄beentə ni ìnn̄yù j̄i mə b̄itaa buu le mbù'ù aà; nlon mə bo le nzwitə waa, n̄i b̄an̄nə m̄bi n̄ə mb̄oo mìsyè myaa. ⁴⁹ Mbə yii mə a bə ma la aa, mìtsyè mi Nwí mi swon̄ mə, 'Mə ka too n̄ḡan̄ntoo j̄ya, bo bì n̄ḡan̄swon̄ə ann̄yù Nwí t̄a bo zwitə b̄i mò'ò n̄k̄i n̄ka ntsò'ò akòrè b̄i mò'ò,' ⁵⁰ ta t̄a àləə n̄ḡan̄ntoo Nwí tsim, yii mə bi le n̄saansə n̄lòginə a n̄lòginə m̄bi aa, ta bì betə a mbo n̄wàà ni bê buà, ⁵¹ n̄lòginə n̄i àləə Abel n̄ghɛɛ

nywe'e nî à yî Zechariah yîi mē bi le nzwitē a titîi nîkèntē ni mà'anwî bo bi Adigē ya yîi mē a laa mànsē aà. Ìñə, mē swonə a mbo bù mē bi ka yî betē aləè yaa a mbo nìwàà ni bē buà.

⁵² Ngi'i yî ñwē a nu bù mbá ñgǎñndì'i nòñsè, ñlon mē ni kwèrè mē bîkey bi mitsyè bîi mē bi ña'a mánjî; nì tuu ñkuu, ñki ñkin bē bî mō'c mē tâ bi tsuu kîi kuu."

⁵³ Ajàn yîi mē Yesu à le mmà'atè waa ñka ñghεε nii aà, ñgǎñndì'i nòñsè bo bi baFarisai loginnè ñka ligitè nî ñnnù jya mē Yesu à le nswonə aa tsi'î nì mîti ñkîi mbetè nîi nî ñnnù jî ghà'atè, ⁵⁴ mē mbə a swonə ànnù yî bi yî tsu tâ bo tswa yi.

12

Nî tsuu kî bō'c a nswonə ànnù nîñkonə (Mt. 10.26-27)

¹ Ajàn mē nnòò bē wa ñkam nì ñkam i le nzi ñghotè, ntigè ntinè waa ntinè ñghεε aa, Yesu a lòginè mfoo nswonə a mbo ñgǎnyəgənnù jî mē, "Nî ka ntsyēsə ghūu nî mbè'è àbaa baFarisai, yîi mē à ni abagilè aà. ² Kaa àyoò yî tsu a sî ghū tswé mē bi bōontè mē kaa bi ka yî wa'à fùrè, kè mē a ləontè yîi mē kaa a ka yî wa'à fè'è yentè tâ bi zi. ³ ñnnù tsim jîi mē nì swonə a mûm itugə aa, bi yu'u a nlaà idigè. ñnnù jîi mē nì kî ntsùmtè a adigə yî lò'òsè aa, ba yî tigè təə a itu mîla'a i kè'ènè.

Nù yîi mē mbə bi kâ mbō'c aà (Mt. 10.28-31)

⁴ "Mē swonə a mbo bù, ñka'á já, mē, nì tsuu kî bō'c bē bîi mē mbə bi zwitè tsi'î mbînnu, kaa wa'à annù dàn bú ñghirə aa bē. ⁵ La mē ka bāñnə ñwà'àsè ghūu nlon ñù yîi mbə nì bāñnè ñka mbō'c aà: Nî ka mbō'c yu wa yîi mē a zwitè, ñki ntswe nî mîdà'a a mmà'a a mum mō'c Satan; ññə, mē swonə a mbo bù mē nàa mbō'c nîi. ⁶ Tigè bi fēe nda'a jî ntaà aa ni bîkabè bi baa aa ε? Kaa Nwî a wa'à nî nda'a ma yû tsi'î yî fùurè li'înè. ⁷ Yə mbà, à zi ndùu inōñtu jîi i tswe a atu bù aa tsi'î tsim; tsuu kî bō'c, nì tswe nì ndùu, ntsyatè nda'a a nnòò.

Annù mbii kə annù ntuu Kristo (Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ "Mē ghεè nì mbîi a nswonə a mbo bù mē, ñu yîi mē à bîi gha a nsi mi'i bē aa, Mu Nù à ka yî kîi bîi yi a nsi mi'i baangel bi Nwî; ⁹ la nù yîi à tuu gha a nsi mi'i bē aa, bi ka yî kîi tuu yi a nsi mi'i baangel. ¹⁰ Nù ntsim yîi mē à ghàa ànnù yî bi nlon Mu Nù aa bi ka yî li'înə ifansənnù jî; lâ ñu yîi mē à bègètə Azwî Nwî aa, kaa bi ka yî wa'à ifansənnù jî li'înè.

¹¹ "Nòò yîi mē bi lògè nî ghūu nzi nì bù a ndāñghotè bo bi a nsi bîsa'a bi ala'a bo bi bità bi ala'a aa, nì tsuu kî wa'a annù yîi mē nì ka swonə kè ajàn yîi mē nì ka kwi'i aà; ¹² ñlon mē Azwî Nwî a ka dî'i annù yîi mē nì ka swonə aa maa noò."

Nìghàà nî nānaa nlon ñgàñkabə yîi mē à le mbə ajìntè aà

¹³ Nù yî mō'c wa atitîi nnòò a swonə a mbo Yesu mē, "Ndî'innù swonə a mbo mumaà tâ à yatə njoo jîi mē Taà à le mmà'atè aa a titîi bî'iyu." ¹⁴ Yesu a kwi'i ghū mbo mē, "Mbá ghú, a gha nî ñsa'a mîsa'a kè ñyáté ñjoo a titîi bù aa a tsò'c wò le?" ¹⁵ Yesu a ghεè nì mbîi nswonə a mbo bo mē, "Nî ka ntsyēsə ñkîi ntsu'utè nî ghūu nlon aghè'ènə tsim yîi mē a ghirè bè yə'ètè

nî ñjoo aà; ñlon mæ ntswëntii ñu kaa à laa ñwa'a aa ñjoo jî wè jîi mæ à tswe ni ju aa bê.”

¹⁶ A ghexè nî mbïi ñswon ñighàà nî nãnaa a mbo bo mæ, “Abwènə nsye ñgàñkabə yî mò'ɔ a le fi'isə miji tsi'i a mbə nù; ¹⁷ a nañsə ñtswe ñwa'atə annù yîi mæ mbə yu ghirə aa, m̀betə mæ ‘Mè ka nañsə ghirə aa mæ akə i tswe nî ità jîi mæ i gha'atə mæ mbə m̀ fu'ù m̀ji ma mù ñləə ghu aa ε.’ ”

¹⁸ A swonə a atu ibiinù yi mæ, “Annù yîi mæ m̀ ka ghirə aa a ni mæ: Mè ka sà'a ità jya tsi'i tsim bu ghurè jî wè, jîi mæ mbə logè m̀ji aa mya bo bi ñjoò jyá tsim. ¹⁹ M̀ ghirə ma la, bon m̀ ka tigə swon a mbô ñt̄i gha mæ, ñt̄i ghâ, wa ò lèə ñjoo a atà i gha'a ñgha'a ajàn mæ mbə ò ji a atu ilòò ilòò; lòò lá àdìgè ñtswe ghu, ntigə ñji ñkii no, ñkii ndoritə.” ²⁰ Lá Nwì a swon ghu mbo mæ, “Atirə ndə yî tsu! M̀ ka twon ñt̄i gho ñitugə sii, tâ ñjoo jya mæ ò fù'u ñghotə aa tâ i tigə mbə ji wo aa ε? ²¹ A nî ñgin ñgin a mbo ñu yîi mæ a ghotə nî ñjoo, ñlèə nî a ata ñlon ibiinù yi, kaa wa'à nî ñjoo a mbèè Nwì bāñnè ñtswe.”

Annū ñniñ ñt̄i a nu Nwì

(Mt. 6.25-34)

²² A bũ ñswon a mbo ñgãñyegənnù ji mæ, “Ma mùu ajàn m̀ tigè ñswon a mbo bù mæ ñi tsuu innù ki wa'a ñlon ntswëntii yùu, mæ ñi ka ji aa akè, kè ñlon ibiinù ghuu, mæ ñi ka wε'ε aa akè le. ²³ Ñlon mæ ñtswëntii i tsyatə m̀ji, ibii nu i k̄i ñtsyatə itsə'ə. ²⁴ N̄i wa'atə ñiñyâ, kaa i si ñjoo bwe'e, kaa wa'à ñi miji k̄i mfu'u, kaa wa'à ñi m̄ntàn kè n̄i ità tswé, lá Nwìngon a jε'è n̄i waa. N̄i si n̄i ndùu tswé ñtsyatə b̄isij ma bù aa ε? ²⁵ Mbə ñu ñibù yî tsu a ku'usè mùbāntə a n̄i ñtswëntii yî ñlon mæ a wa'a innù aa ε? ²⁶ Ma mùu ajàn, mbə ñi tsuu zi ajàn yîi mæ mbə ñi nañsə ñku'usə tsi'i m̄ntsirə àyoo tsi'i tsó ma yû, ñi bù ñtigə wa'a ñlon ñjoo ji mò'ɔ aa a ya aa ε? ²⁷ N̄i lentə ibw̄'i ñgèè, ñyə a ajàn mæ i kwe aà; kaa i si nwùginè kaa wa'à n̄i às̄is̄i k̄i mba'a; la m̀ swon a mbo bù mæ, tsi'i m̀fò Solomon a m̄m ñigha'à ñi ñi tsim, kaa à le ñk̄i'atsə'ə yî tsu wε'ε tâ à bon mbə tsi'i tsó jyaa. ²⁸ Lá mbə Nwì a ka ñwε'ε itsə'ə a n̄i ñgèè yîi mæ i kwe ñi a atu m̄nta'a s̄i a lo ti bə a yoo bi tòò a abu aa, ñi si mòontə mæ mbə a wε'è itsə'ə a nu bù ñtsyatə aa ε? Ab̄iint̄i yuu a kə'ə bə laa aa a ya ε? ²⁹ Maa ajàn, ñi tsuu ki betə mæ, ñi ka ji aa akè, kè ñi ka no aà akè le, tâ m̄nt̄i muu tsuu innù i ki wa'a. ³⁰ Ñlon mæ à ñi innù j̄i mæ b̄it̄iz̄i Nwì bi si'isə ñi m̄b̄iminù myaa ñlòò aà; la Taà ghùu à zi mæ ñi bon ñjoo mà j̄u. ³¹ Lá tâ ñi bāñnə ñka ñlòò annù nifò Nwì bon à ka fa ñjoo mà j̄u a mbo bù.

Afù'ù a aburə

(Mt. 6.19-21)

³² “N̄i tsuu ki b̄o'ɔ mbâ b̄oɔ bi mb̄injèrə bá, ñlon mæ, Taà ghùu a doritə a mfâ ànnù nifò aburə a mbo bù. ³³ Fèè ñi ñjoò juu mfa a mbô ñgãñf̄umə t̄á tswe n̄i ñbàà ñkabə j̄i mæ kaa i si sà'akè aà, i lèə afù'ù yùu a atà a aburə, a adigə ȳi kaa ñkabə i si ghu mε, kaa b̄iyərə wa'à ghu kuù. Kaa nsèbè wa'à n̄i ñkabə ghu k̄i ñji aà. ³⁴ Ñlon mæ adigè ȳi mæ afù'ù yo a tswe ghu aa, ñt̄i gho i ka k̄i tswe aa ghu.

Ñgãñf̄à'à j̄i mæ a tswe ñikərə àà

³⁵ “N̄i ka kwərə m̄kò muu ñk̄i ñkosə ñi b̄ilām buu bi ka ñk̄i, ³⁶ mbə tsi'i tsó ñgãñf̄à'à j̄i mæ a yu'utə masa wàà ȳi mæ à tswe a adigə ad̄inà ñiyò'ò aa, mæ mbə a ghirə mb̄i ñkwentə abà'à bo w̄aṅsə ññà'a a kuù. ³⁷ Mb̄oɔnə a mbo ñgãñf̄à'à j̄i mæ masà wàà a b̄i ñyə waa bi tswé ñikərə

aà; mē swon tsi'i ànnù n̄ikon a mbo bù mē, tâfà'â wàà wa à ka bàn̄nə wε'ε atsè'ə afà'â yi, i ghìrə tâ bo tswe a atu atetè tâ à tsyasə miji a mbo bo. ³⁸ A ka bē annù nidorə a mbo ngǎnfà'â jii mē mbə a ka mbīi n̄i n̄t̄ī itugè kè n̄i n̄tsyatè n̄t̄ī itugè bo tswé nikərè aà! ³⁹ Lâ tâ n̄i zi mē, m̄b̄on̄ ndâ à laa bē zi noò ȳi mē nyərê à ka z̄i ghu aa bon̄ kaa à s̄i mà'atè mē b̄i zi mbəgè ndâ ȳi. ⁴⁰ N̄i ki n̄ka n̄tswe nikərè; n̄lon̄ mē Mu N̄u à ka ȳi z̄i aa a noò ȳi mē n̄i si wa'atə mē à ka z̄i ghu aà."

*Ngànàfà'â ȳi mē a fà'â n̄i n̄t̄ī yi ts̄im aà
(Mt. 24.45-51)*

⁴¹ Peta a betè Yesu mē, "Mmà'àmbi, o swon̄ n̄ighàà n̄i n̄anaa n̄u aa a mbo b̄i'ì kè a mbo b̄è bits̄imè aa ε?" ⁴² Yesu akwi'ì ghu mbo mē, "Yu'u n̄i annù n̄lon̄ə ngànàfà'â ȳi a fà'â n̄i n̄t̄ī yi ts̄im n̄ki mbə ȳi m̄itsyè ȳi mē mbə masà ȳi a lèè mē tâ a ka n̄lentə n̄joè j̄i, n̄kii nyatə n̄i m̄iji a noò m̄iji aà. ⁴³ Mb̄oonə a mbo ngànàfà'â ma gh̄u ȳi mē mbə masà ȳi a b̄i nyə a fa'â maa ajàn̄ aà. ⁴⁴ Mē swon̄ tsi'i ànnù n̄ikon a bo bù mē à ka tigə n̄lèə ngànàfà'â ma wa mē tâ à tigə n̄lentə n̄i n̄joè j̄i ts̄imè. ⁴⁵ Lâ m̄bə ngànàfà'â wa a ban̄nə n̄swon̄ a mbo ìb̄in̄u yi mē, 'Masà ghaà ka tigə a mb̄i, ' m̄ban̄nə n̄ka n̄gh̄oo n̄i ngǎnfà'â j̄ya j̄i m̄b̄an̄nè bo b̄i j̄i b̄an̄gyè, n̄kii n̄ji, n̄no, n̄tigə m̄baanə n̄i, ⁴⁶ bon̄ masa ngǎnfà'â j̄ya à ka z̄i a n̄i n̄jwi bo b̄i noò ȳi mē kaa à s̄i wa'atə mē à ka b̄i ghu aà. Bεε a b̄i aa bon̄ à ka tsə n̄gi'ì ghu nu, kii n̄in̄ə yi a t̄it̄ī ngǎnfà'â j̄i mē kaa b̄i si n̄i m̄int̄ī myaa m̄its̄im fa'a. ⁴⁷ Ngànàfà'â ȳi mē à zi annù ȳi mē masà ȳi a lòò aa, la kaa wa'â n̄u ȳi tan̄tè kè n̄kii m̄fa'a annù ȳi mē a lòò aa, b̄i ka ȳi nan̄sə gh̄òò yi.

⁴⁸ "Lâ ngànàfà'â ȳi mē kaa à s̄i annù ȳi mē masà ȳi a lòò zi aa, m̄fa'a annù ȳi mē bon̄ b̄i gh̄oo yi ghu aa, b̄i ka ȳi gh̄òò yi tâ à kə'ətə. N̄u ȳi mē b̄i f̄a àyoo ghu mbo a gha'atə aa, b̄i ka ȳi kii lòò a n̄kwerê àyoo ghu mbo tâ à gha'atè; n̄u ȳi mē b̄é fa n̄joo j̄i ghà'atè ghu mbo aa, b̄i bε mē à ka b̄insè j̄i mē j̄i gha'atə n̄tsyà.

*Ayàtè ȳi mē a kuu a t̄it̄ī b̄è n̄lon̄ə Yesu
(Mt. 10.34-36)*

⁴⁹ "Mē lε n̄zi aa a n̄ghìrə mē tâ m̄bi n̄ka n̄khi; nyə'ətè n̄i mē bon̄ i lèè m̄b̄aa n̄t̄e'ε n̄loginə n̄ka n̄khi! ⁵⁰ Mē tswe n̄i n̄ki ȳi mē mē tswe n̄i n̄kwèrè aà; kaa mbə n̄t̄ī gha i wa'â n̄i m̄b̄oonə tswé nywe'e a noò ȳi mē mē ka ȳi m̄ansè aà! ⁵¹ N̄i laà m̄oontə n̄i mē mē sigə f̄aa a atu n̄syε aa a m̄fa m̄b̄oonə aa ε? Ngan̄, mē swon̄ə a mbo bù mē mē ban̄nə n̄zi aa n̄i àyàtè; ⁵² n̄lon̄ mē, n̄loginə ts̄its̄on̄, a nda ȳi b̄è tswe ghu b̄i n̄taà aa, b̄i ka yàtə tâ b̄i b̄i baa ka tonə n̄i b̄i tarè; ⁵³ b̄i ka yàtə waa, tâ tà bo m̄u ȳi ȳi m̄b̄an̄nè ka n̄tonə, tâ ma bo m̄u ȳi ȳi m̄an̄gyè ka n̄tonə, tâ manè bo n̄gwe m̄u ȳi ki n̄ka n̄tonə."

*Annù n̄lon̄ə n̄zi b̄in̄dò b̄i m̄b̄i
(Mt. 16.2-3)*

⁵⁴ Yesu a ghèè n̄i m̄b̄i n̄swon̄ə a mbo n̄nòò b̄è wa mē, "N̄i b̄ə yə tâ m̄b̄a'â i ka n̄k'ɔ a m̄b̄i n̄tso noò bon̄ n̄i burə n̄swon̄ mē, 'm̄b̄ən̄ i ka loo'; n̄i swon̄ə a k̄i m̄f̄e'ε maa ajàn̄. ⁵⁵ N̄i b̄ə yə tâ àf̄isè à ka n̄zi a m̄bi n̄t̄ī, bon̄ n̄i swon̄ə mē, 'àbabə ȳi t̄ī a ka z̄i'; a k̄i m̄f̄e'ε maa ajàn̄. ⁵⁶ Ngǎn̄abagilè! N̄i zi aa tsi'ì n̄t̄o'ətè ìlensè j̄i mē n̄i yə i f̄e'è n̄i a n̄syε bo b̄i a mb̄a'â àb̄urè, a ghìrə akè mē tâ n̄i tsuu a n̄t̄o'ətè innù j̄i mē i f̄e'è f̄aa n̄i yulà n̄gù'ù aa zi aa ε?

*Annù n̄ka m̄m̄ans̄è ànnù bu b̄i b̄è b̄i mē b̄i bo tswe n̄i isa'a aà
(Mt. 5.25-26)*

57 “Nì tuu nìlòò ànnù jì tsinə a nghìrə aa a ya? 58 Bu nù yìi mə à nìjə isa'a a nu wo aa, mbə bù yu ka nghɛɛ a nsi ñgàṅnsa'a mîsa'a, ò ywe'etə mə mbə bŭ yu maṅsə a mánjì. Tá à wa'à gho a mbo ñgàṅnsa'a mîsa'a wa fa, tá ñgàṅnsa'a mîsa'a wa tá à fa gho a mbo nù bìburəsì tá nù bìbùrəsì wa à nìjə gho a atsaṅə. 59 Mè swòṅ tsi'ì ànnù nîkoṅ a mbo wò mə ò bə kuu wa atsaṅ boṅ ò ka tigə tswe ghu i ywe'e a noò yìi ò ka yì maṅsə tu ñkabə yìi mə o tswa nŭi ghu aa tsi'ì ntsim, i sigə ywe'e nî ànini yìi a lwi'ì aà.”

13

Nì bəṅkə mîntì muu, mma'atə ibî ghuu, kə boṅ nì ka kwo

1 A le mbə maà noò aa, bə bî mɔ'ɔ le nswon a mbo Yesu àjàṅ yìi mə Pilato à le nswon bi zwiṭə baGalilea bî mɔ'ɔ a noò yìi mə bi le nzi ñka nzwitə njoo mmà'anwì aà. 2 Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Nì mòòntə mə ma buù baGalilea le ñkwo aa nlon mə bo le mbə ñgàṅghìrə ìnnù jì bi ntsyàṭə baGalilea bî mɔ'ɔ bìtsim aa ε? 3 Mè swòṅə a mbo bù mə, Nṅaṅ; mè swon a mbo bù mə nì bə tuu mîntì muu bəṅkə mmà'atə ibî ghuu boṅ bù bi tsim nì ka yì kii kwo tsɔ bo. 4 Kə nì wà'atə mə akə nlon baSiloam bya nìghum ntsò ji nifwaa, bii mə àtu nda nìkàṅ ya a le ṅwò ñzwitə aa, nì mòòntə mə bo le mbə ñgàṅghìrə ìnnù jì bi ntsyàṭə bə bìtsim bii bi le ntswe a Yerusalem aa ε? 5 Mè swòṅə a mbo bù mə, “Nṅaṅ.” Nì bə tuu mîntì muu bəṅkə boṅ nì ka yì kii kwo maa ajàṅə.”

Nìghàà nî nanaa nlonə ati ti koonə

6 A bú ñswon nìghàà nî nanaa a mbo bo mə: “Nù yì mɔ'ɔ à le mbə ati ajòò a múm ñkya yu; à leè ñzi a lèntə, nyə mə kaa a le wa'à koonə. 7 A swon a mbo nù lèntə ñkya wa mə, ‘Yê, àa ìlòò ji tarə mə mə zì mē ñlèntə ati yû, kaa wa'á ajòò ghu atu yê. Wă mmà'a a nsyê; a tàsə adigə nsyè yù aa a ya aa ε?’ 8 Nṅaṅnlèntə ñkya wa a kwi'i mə, ‘Taà, mà'atə tá yuà àlòò a ku'usə ntsyà, mə ka ton mfəṅ i karisə i nìj ntsà'à ghu. 9 Bɛɛ mə a bə fii alòò, sì yə mə a ka koonə mîntà le, bɛɛ a tuu koonə, boṅ ò ka tigə wă mmà'à a nsyê.’ ”

Ajàṅ mə Yesu à le ñghùrə mánḡyè yìi mə à le ñgəmkə a njwíṅḡṅ aà

10 A le mbə a njwíṅḡṅ yì mɔ'ɔ Yesu a tswé a múm ñdāṅghòtə ñka ndi'ì nî ànnù Nwî ghu. 11 Mánḡyè yì mɔ'ɔ à le ntswe ghu yìi mə àzwì yì bi a le ntswe ghu nu, ñghìrə a ghòò a atú ìlòò nìghúm ntsò ji nifwaa; ñtigə ṅgimnə ntəə, kaa wa'á a sentə ibii nú yi zì. 12 Nòò yìi Yesu à le nyə yi aa, nswon mə, “Mánḡyè, wa nì ghòò no nya nì mà'atə mē ghó.” 13 A le ñghènsə abò yi nnɔṅsə ghu nu, a burə ñtigə nsentə nú yì, ntsinə ntəə, ñtigə ñgha'asə nî Nwî.

14 Ndî ñdāṅghòtə à le nlwìsə ntɔṅ nlon mə Yesu à le ñghùrə mánḡyè wa a njwíṅḡṅ aà, ñtigə nswonə a mbo bə bii bi le ntswe ghu aa mə, “Njwi ífà'à i tswe ghu aa ji nto'o; nì ka nzi nî ñjwi mà jù tá bì ghurə ghuu, ntsee bə a njwíṅḡṅ kii zì.”

15 Mmà'àmbi à le ñkwi'i ghu mbo mə, “Wò ñgàṅàbagilè! Nù nìbù yì tsù à si mbòṅ yì kə jàkásì yì fɛɛ mfi'isə a abù'ù a njwíṅḡṅ, ñghɛɛ nì yu a ntsù ñkì mə tá i no ñkì aa ε? 16 Lá, yê nì, a nì mu Abraham yì mɔ'ɔ à ghua yìi mə Satan à le ñkòò nî àtsaṅ, ìlòò nìghúm ntsò nifwaa, a sì ku'ùnə mə mbə bi ketə atsaṅə yi ya a njwíṅḡṅ aa ε?” 17 A kwi'ì mē ma mùu ajàṅ aa,

atu ngànkîbââ ji jya a le ndîrè; bè bya bitsim bi tigè ndoritè nlon innù jì yëyerè jya mē à le nghirè aà.

Nìghàà nî nānaa nlon aburè māghumè

(Mt. 13.31-32; Mk. 4.30-32)

¹⁸ Yesu a tigè òswon mē, “Annù nifō aburè a bē aa tsō àkè aa ε? Kè mbē mē figinè aa nî àkè aa ε? ¹⁹ A bē aa tsi'î tsō àburè māghum, yî mē nù à le nlògè ñghεε mbwe'e a mûm ñkya yu; a too ñkò'ò ntigè mbē ati, bisin bi tigè ñzi nghurè nî ñdâ jyaa nî ñtaà ji.”

Nìghàà nî nānaa nlon mbè'è àbaà

(Mt. 13.33)

²⁰ Yesu a ku'ùsè òswon mē, “Mbē mē figinè ànnù nifō Nwî aa nî àkè aa ε? ²¹ A bē aa tsi'î tsō mbè'è àbaa yî mē mànɣyè à le nlògè ñninè a mum àbaa yî ghà'atè a ghirè àbaa ya a tigè ñkò'ò ñgha'a ñgha'a aà.”

Ntsunda yî kè'ètè wâ

(Mt. 7.13-14,21-23)

²² Yesu à le mbù ñghεε ntsyà a mûm ìla'a jì wè bo bì jì kèkê, ñdî'i nî nìghàà nî Nwî ghu, a ajàn mē à le si kò'ò ñghεε nî a Yerusalem aà. ²³ Nù yî mò'ò a betè ghu mbo mē, “Taà, â ka yî yweenè tsi'î mbùmte bē aa ε?” Yesu a kwi'i mē, ²⁴ “Nî ka ñgaansè mitî muu a ñkuu nî ñtsù nda yî kè'ètè wâ; ñlon mē bē bì ghà'atè ka yî kî ywe'etè a ñkuu ghu, kaa wa'à banè ñzi a ñkuu. ²⁵ Nòò yî mē mbôn ñda à binnè mē ñtsetè abà'à aa, bē bo ñ ka tigè tē a abεε tigè kwèntè nî abà'à ya i swonè nî mē, ‘Taà, ña'à bì'î kuu!’ Tâ à kwi'i a mbo bù mē, ‘Kaa mē sî adigè yî ñ lo ghu aa zî.’ ²⁶ Tâ ñ lōginè ñka nswonè nî mē, ‘bî'î le si jî ñkii nno bi'inè, ò kii ñdî'i nî ànnù Nwî a mûm àla'a bì'î.’ ²⁷ Lâ tâ à swonè a mbo bù mē, ‘Kaa mē sî adigè yî ñ lo ghu aa zî. Nî lo ghuu a mbèε mē ñghεε mba ñgāmbu'u innù jì bì!’ ²⁸ Nî ka yî tigè yè'è i kurè nî mîsòñê muu, a noò yî mē ñ ka yî yè Abraham bo Isaac nî Yakob, nî ñgāntoo Nwî tsim tâ tswe a mum nifō nî Nwî. Tâ bì banè ntii ghuu mfe'esè a abεε! ²⁹ Bè ka yî lo a mbi nsa'a noò bo bì a mbi ntso nòò, a mbèε mbitu bo bì mbintii, i zî tswe a atu atetè, i tigè jì nî àdinà a mûm ànnù nifō Nwî. ³⁰ Yê, bē bì mò'ò bì à nî bilwî'î bi ñjim tsîtsòñ aa ka yî tigè bē bîtsyà bì mbî, tâ bē bì mò'ò bì mē à nî bitsyà bì mbî tsîtsòñ aa tâ bì tigè bilwî'î binjimè.”

Ajàn yî Yesu à le ñkòñ Yerusalem aà

(Mt. 23.37-39)

³¹ Tsi'î maa noò baFarisai bì mò'ò bì le nzi a mbèε Yesu, òswon ghu mbo mē, “Lò faà mē ñghεε a adigè yi dàn ñlon mē Herod a lòò nzwitè wò.”

³² Yesu a kwi'i a mbo bō mē, “Nî ghεε nswonè a mbo nìman ma nya mē, ‘Yê, sii mē fi'i izwî jì bì a ato'ò bē, ñkii ñghurè nî mighòô myaa, i ghèε ywe'e a yoo, a ti bē nî ñjwi jì tarè, mē mānsè ifà'à ghâ.’ ³³ Lâ mē tswe ñ ñghèε ñ mbî sii, bo a yoo, nî ñjwi yî ñ yòntè aà; kaa a sî tsinè mē mbē bì zwitè ngāntoo Nwî a adigè dàn ñtsyatè a Yerusalem. ³⁴ Wεε, Yerusalem! Yerusalem! O zwitè ngāntoo Nwî, ñtumtè nî bē bì mē bì too a mbo wò aa ñ ñgò'ò! Ngàà jì ghà'atè mē lòò mē mē ghotè bōò buu tsō mē mangu a ghotè bōò bi a ñji'i mibá yuu aa, kaa ñ wa'à bì. ³⁵ Yê ñ, bì mè'è mē ndâ yùù. Mē swonè a mbo bú mē, kaa ñ ka wa'à gha bù ñyè nywe'e a noò yî mē ñ ka yî tigè swonè nî mē, ‘Bî'inè gha'asè yu wa yî mē a zî nî ñkûm Mmà'àmbi aà!’ ”

14

Ajàn mæ Yesu à le nghùrè nù yì mò'ɔ yìi mæ nú yì ì le ñkɔ'ɔkə àà

¹ A bə nî ñjwĩngòŋ yì mò'ɔ Yesu a gheè a nji a nda ñsa'à àla'a yì mò'ɔ mæ à le mbə nù baFarisai, à tswè mē ghu aa, bi ka ñkəənsə nni. ² Nù yì mò'ɔ à le ntswe ghu mæ nú yì ì le ñkɔ'ɔkə, ³ Yesu a betè ñgǎŋdi'i nòŋsè bo bi baFarisai bii mæ bi le ntswe ghu aa mæ, “Nòŋsè à laa ndi'i mæ mbə bi ghurè nù a ñjwĩngòŋ kè ñgan aa ε?” ⁴ Bo tswé waa atsitsi kaa wa'à akwi'i fâ. Yesu a lògè nù ñìghòò wa nghùrè yi ntigə nswon mæ tâ à gheε yi. ⁵ Yesu a tigè ñswon a mbo bo mæ, “Nù ñibù à tswè ghu mæ mbə mú yì kè mbòŋ yì wô a mún àtaa a ñjwĩngòŋ kaa a wa'à bùrè ñwanşə ñghèε mfi'isə aa ε?” ⁶ Kaa bi le ñwa'a nî àkwi'i nî àbetè ma yù tswé.

Annù nsigisə ibii nu a nsye bo bi ñka ñkwerə bìgì.

⁷ Yesu a gheè nî mbii ñnaa ñìghàà nî ñnaa a mbo bə bya bii bi le ntwonə waa wa nda aa, ñyonə ajàn yìi mæ à le nyə bo tso'ò nî ñlən jì kò'ònə a ntswe ghu aa, nswon a mbo bo mæ ⁸ “Mbə nù a twonə gho a adigə adinà niyɔ'ɔ, ò tsuu ghèε tswè nî àlən yì kò'ònə, mbè'ì nù yìi mæ à kò'ònə ntsyàtə gho aa, a bú ñyon; ⁹ bon nù wa mæ à kà'a adinà ya ntwonə ghuu yu bĩtsimə aa, à ka zĩ a mbo wò swon mæ, ‘Bìñə mfa alən ya a mbo ghua nù’, bon ò ka bìñə maà noò nî àdìrə atu a ntswe nî àlən yìi mæ kaa a sɪ kɔ'ɔnə àà. ¹⁰ Là mbə bi twonə gho a adigə adinà, ò gheε ò tswé nî àlən yìi mæ a tswè a ñjìm kaa wa'à kò'ònə àà, ta bεε mæ mbonə àdinà wa a zi nyə gho, bon à ka swon a mbo wò mæ, ‘Nsù ghà, kò'ɔ ntswe nî àlən yì ñènə yì’; maa noò bon bi ka fa aghu'usè a mbo wò a titii bə bii mæ bú bo ka tswè wa atu atətə àà. ¹¹ Nlon mæ nù ñtsim yìi mæ a ñee nî nú yì aa, bi ka sigisə yi, nù yìi mæ a bəŋnə ñsigisə nî ñbii nú yi a nsye aa, bi ñentə yi.”

¹² Yesu a ghèè nî mbii ñswon a mbo nù wa mæ à le ntwonə yi mæ tâ à zi nji aa mæ, “Mbə ò ka ntwonə bə a adigə adinà, ò tsuu tsi'ì ñkà'à jo, kə bɔɔ bi maà bo, kə ñgǎŋgwè'è jo, kə ñgǎŋmbèè ñdùgə jo jì wè i twonə. Nlon mæ ò bə ghìrə ma la bon bo ki ñkà'à yaa adinà ñki ntwonə ghò, tâ ma ya a bə mĩtunì mò. ¹³ La mbə ò ka'a adinà, ò twonə ñgǎŋəfum, bĩtsəŋkərè, bìbwènkə bo bi bìfə'ənə. ¹⁴ O bə twonə ñjàn bə ma jù bon ò ka tswè nî mbɔɔnə, nlon mæ kaa mbə bi wa'à nî àyoò tsu a ñghìrə a ntwu wò ghu aa. O ka yì kwere mĩtunì mĩ afà'à mo wa noò mæ bə bii mæ ñnnù jyaa i tsinè bi ka yì yweenə ni ñìwo àà.”

*Ñìghàà ñi nanaa nlon adinà yì wè
(Mt. 22.1-10)*

¹⁵ Nù yì mò'ɔ yìi mæ bo bi Yesu le ntswe wa atu atətə nji aa à yù'ù mæ annù ya mæ Yesu à le nswonə aa, ñswon a mbo Yesu mæ, “Mbɔɔnə a mbo nù yìi mæ à ka yì jì abaa a múm ànnù ñifò Nwí àà!”

¹⁶ Là Yesu a swon ghu mbo mæ, “Nù yì mò'ɔ à le ñkà'a adinà yì wè ñtwon bə bi ghà'àtə; ¹⁷ ñjwí àdinà ya ì kù'ù mē, a toò ñgǎŋəfà'à jì nswon mæ tâ bo gheε a mbo bə bya mæ bi twonə waa wa adigə adinà aa, ñswon mæ, ‘Zì nì; noò ñjì àdinà ya à kù'ù mē.’ ¹⁸ La bo bitsim, yì mò'ɔ, yì mò'ɔ, bi lògìnə ñka nswonə nî ñnnù jii mæ i ghìrə mæ kaa mbə bo wa'à zĩ àà. Yì ñtsyambii a swon ghu mbo mæ, ‘Mè yuu àbwènə nsyè yá, ñtswe nî ñghèε ñlèntə; mè bù'ù mbo mæ tâ ò gheε nswon a mbo Taà ghò mæ kaa mè ka wa'à zĩ.’ ¹⁹ Yì mò'ɔ a swon yìi ñgaa mæ, ‘Mè yuu bíkau bi ñligè ñsòò bi ñìghum ñtswe nî ñghèε ñlèntə; mè jəŋnə, ghèε nswon ghu mbo mæ kaa mè ka wa'à zĩ.’

20 Yì mò'ɔ a swonj mə, 'Wa mə yò'ɔ ngwê ghà, kaa mánjì ñzi kaa a wa'à bə.'

21 Ngànjàfà'à wa a biì ñkɛ'ɛnə ìnnù tsim a mbo Masà yì, ñtɔŋ yì i lwí, a swonj a mbo ñgànjàfà'à wa mə, 'Wànşə mfè'ɛ ñghèɛ a itu mîŋfânɔ bo bi a itəè ñdore itsim a múm ñjò'ò àla'a, ñtwoŋ ñgànjəmfum ni bitsəŋkərè, ni bífə'ə̀nə, bo bi bîbwènkə.' 22 Ngànjàfà'à wa à ghèè mē mbii nswonj mə, 'Taà, wa ànnù yì mə ò swonj mə tá mə ghɛɛ ñghìrè aa, mə ghìrè mē, lâ àbwarə a burə a mbo bə bî ghà'atə.' 23 Masà wa a ghèè nî mbii nswonj a mbo ñgànjàfà'à yì wa mə, 'Ghèè nî iyàa itsim bo bi a mum mîfu'u mîtsim, ñgaansə bē bii mə ò yə aa mə tá bo zi, ta tá ñdà yà ì luu.' 24 Mə swonj tsí'í annù ñikonj a mbo wò mə, kaa ñù wa yì tsù mə bi kì fòo ñtwoŋə aa kaa à ka wa'á ayoo wa adigə adinǎ mə ywe'etə."

Ajàŋ yì mə a tsyanə a mbə ñgànyəgənnù Yesu àà
(Mt. 10.37-38)

25 Nnòò bē i lɛ si yòŋə ni a ñjim Yesu; a karikə yi nswonj a mbo bo mə, 26 "Ñù à bə ki yòŋə nàa, i tuu taà yì, nî ñdè yì, nî ñgwê yì, ni bɔ̀ò bim ni bɔ̀ò bi maà yi bî bāŋnə ni bî bāŋgyè i tuu, i tuu ibii nú yi yumbɔŋ, i kii tuu bɔŋ kaa mbə wa'á ñgànyəgənnù ghà bə. 27 Ñù yì mə à sǐ ati bāŋnə bāŋnə yi be'è ñka nyonə nàa laa, kaa mbə wa'á ñgànyəgənnù ghà bə.

28 Nlonj mə ñù ñbù yì mə a lòo mbɔ̀ò ñdānìkàn kaa wa'á fòò ñtswe a nsyɛ, ñtanjə ndùu njoo jii mə yu ka mǎŋsə nda ya ghu mbɔŋ ñlògìnə aa, à nî wò lɛ? 29 A bə tuu maa ajàŋ tanjə, i bāŋnə fòo tumə atsənda, tsuu ñghèè nî mbii a mǎŋsə nda ya i zi, bɔŋ bə bitsim bii mə bi yə nda ya aa bi ka ki wyè ñii, 30 i swonjə ni mə, 'Ñù ghú à kì lògìnə ñghùrə ñdà, ì tsyà mē yi a mmǎŋsə.'

31 Kə mǎfò yì mò'ɔ à tswe ghu mə mbə a ka ñghɛɛ a mmà'á ñtsò bô mǎfò yì mò'ɔ, kaa wa'á a nsyɛ tswé, ñtanjə mə mbə yu lògè bə ntsù'ù ñighum mmirə ñgha'a a mǎfò yì mò'ɔ yì mə à tswe nì bə ntsù'ù mighum mi mbaa aa ɛ? 32 Mbə a yə mə mbə yu wa'á gha'a, bɔŋ à ka too bə a noò yì mə mǎfò yì mò'ɔ wa à bürə a sà'a agha'a aa, mə mbə yu tsu'unə ñtsò wa, tá bo yu tswe nî mbɔ̀onə. 33 Mə tìgè ñswonjə ni a mbo bù aa mə, ñù tsù yì mə à sǐ njoo tsim jii mə à tswe ni ju tuu aa, kaa mbə wa'á ñgànyəgənnù ghà bə.

Fìŋgwanj fi mə kaa fì sǐ lǐi àà
(Mt. 5.13; Mk. 9.50)

34 "Fìŋgwanj fi bɔŋə; Lâ mbə fìŋgwanj fi tuu ñii bú ki lǐi, bɔŋ bi ka tìgè bú ghìrə aa mə akə tá fì bú ka ñlii aa ɛ? 35 Fì bə tuu bú ki lǐi bɔŋ kaa fì sǐ nî àfà'á bú ñtswe; kaa wa'á kì ñku'unə a ñniŋ a nsyɛ bo bi a bɔ̀'ò ñtsà'á. Ñù yì mə à tswe nî ñtòŋnə a nyu'u aa, tá à yu'u."

15

Mbìnjərə̀ yì mə ì bwè àà
(Mt. 18.12-24)

1 A lɛ mbə a ñjwi yì mò'ɔ, ñgǎŋkwɛrə bítaksì bo bi ñgǎŋghìrə ìnnù jì bi zì ñtswe a mbèɛ Yesu a nyu'u ìnnù jii à lɛ si swonj aà. 2 BaFarisai bo bi ñgǎŋndì'i nòŋsə ká nnurəkə nswonjə ni mə, "Mbá ghú à lògè nî ñgǎŋghìrə ìnnù jì bi bo bo jì!" 3 Maa ajàŋ, Yesu a tìgè ñnaa ñghàà nuà a mbo bo:

4 "Aa ghuu ñù ñbù yì mə mbə a tswe nî mbìnjərə̀ jì ñkhì yì fùùrè, bɛɛ mə yì mò'ɔ bwɛ, bɔŋ à ka wa'á mà'atə jya mighum mi bù'ù ñtsò mbù'ù a atu nta'a, ñghɛɛ ñka ñlɔ̀ɔ ya mə ì bwɛ aa, nywe'e noò yì mə à ka yə ma

ya aa ε? ⁵ Βεε mə a yə, a ηεε nnòηsə a abè'ε yu, ntigə ndoritə. ⁶ Ntigə ηkwεε a ndùgè, òtwoη ika'à ji bo bì bàmbèε ndugê bi, òswonə a mbo bo mə, 'Bì'inè ka ndoritə nlon mə mə yè mē mbi yà ya mə ì le mbwε aa'. ⁷ Mè swònə a mbo bù mə a ki mbə aa tsi'ì ma mùu ajàn, nìdorə nì ghà'atè ka tswe a aburə mə mbə ηù yì mbi yì mfuùrè a bəηkə ntìi yi, ntsyatə àjànə bi doritə nlon bē mighum mi bù'ù ntsò bù'u bìi mə ànnù yaa a tsinə kaa bo wa'à nì mbəηkə mìnìi myaa bù ntswe aa.

Aba'atə ηkabə yìi mə a le mbwε aa

⁸ "Kè à nì ghuu mángyè mə à tswe nì ìbà'atə ηkabə ji ji nìghum, βεε mə yì mò'ò a bwε, a wa'à lám kosè nyε'ε ndá yì, nnaηsə ηka nloɔ nywe'e noò yìi à ka yə aa ε? ⁹ Βεε mə a yə, a twòη ìkà'á ji bo bì bambèε ndùgê bi bì zì, a swonə a mbo bo mə, 'Bì'inè ka ndoritə òlon mə mə yè mē ηkabə yà ya mə ì le mbwε aa.' ¹⁰ Mè swònə a mbo bù mə à ki mbə tsi'ì a ηgìη ηgìη mə, nìdorə nì tswe a aburə a mbo baangel bi Nwì nlon ηù ηghìrè ìnnù jì bi yì mfuùrè yìi mə à bəηkə ntìi yi aa."

Mùmbàηnə wa yìi mə à le mbwε aa

¹¹ Yesu a bù ηghεε nì mbìi òswonə mə, "Nù yì mò'ò à le ntswe nì boɔ mbàηnə bi baà. ¹² Yì ηkègə a swonə ghu mbo mə, 'Taà, yàtə njoò jo mfa jìi mə ò tswe nì mfa a mbo mə aa tsìtsòηè.' Taà waa wa a tigè nyatə njoò jya a titì bo. ¹³ Njwi jì tsu i ghè mə kə tsiyá, mu yì kègə wa a ghotè jìi njoò jya mfeè, òlogə ηkabə yì mfe'ε ηghèè yi a atoo asà'a agha'à, nta ηgì'ì nì ηkabə yì ya, nji nì mbi ghu. ¹⁴ Nòò yìi mə ηkabə yì ya ntsim ì le mmè aa, mìkwenə yì nti a kuu wa ala'a, a tigè ηkarə nloɔ nì àyoo yì jì kikan, ¹⁵ ηghεε ntsi'ì ηù àla'a wa yì mò'ò, mbu'u mbo ghu mbo mə tá à logə yì nì ηgàηfà'á yì. Nù wa a logè yi ntoo a mùm ntsò yu mə à ghεε ηka nje'ε bìkwiηyàmé bi. ¹⁶ A le si yè'ètə mə boη yu jì ntsà' à bì kwìyàm jyá, la kaa ηù wa'à ghu mbo fá. ¹⁷ A le è mbə nì a njwi yì mò'ò, atú yi a tɔη, a swonə mə, 'Nğàηfà'à Taà tsi'ì tsim i tswe nì mji a nji mi gha'à nì waa, lá mè tswé faà mbaηnə ηkwo nì nji ghu! ¹⁸ Mè ka bìnnə i kwεε ghèè a mbèε Taà ghà, i swonə gho mbo mə, "Taà, mè ghìrè ìbi a nsi mi'ì Nwì bo bì a mbo wò: ¹⁹ Kaa mè sì ku'unè mə mbə ò twoηè gha nì mù ghò yì mbàηnə; tigə nlogè gha bə tsi'ì tsò ηgàηfà'á ghò yì mò'ò." ' ²⁰ A le ntigə mbiinə ηka ηghεε a mbèε Taà yì wá. Lá nòò yìi mə à le mburə tsi'ì a sà'a agha'a aa, Taà yì wa a yè yi, ηko mìlìηnə yì, ηkhè ηghèè ηkotə yi a ntsuntìi yu, ònɔη mighèηé mi.

²¹ Mu wa a swonə ghu mbo mə 'Taà ghà, mè ghìrè ìbi a nsi mi'ì Nwì a aburə, ηki ηghìrə a nu wò; wa kaa mè sì ku'unè mə tá ò ka ntwoηə nàa nì mù ghò.' ²² La taà yì wa a bàηnə òswonə a mbò ηgàηfà'á ji mə, 'Nì wànə nzi nì àtsè'è yì bònə bɔη ya, mmà'à ghu nú; ηki ηwε'ε nì a karə ghu mbo, nì òtam ghu mìkòrè; ²³ Zì nì nì kau wa mə bì naηsə nje'ε a faη mfaη aa, ηwa, tá bì'inè ji, ηka ndoritə; ²⁴ òlon mə mù ghà ghù à le ηkwo, à bù ntswe fu ntìi; à le mbwε, bi bù mē nyə yi fu.' Bo le ntsu'u ntigə nji ndorə.

²⁵ "A le mbə maa noò aa, mu yì ndii wa a tswé a afɔ; nòò yìi mə le ηkwεε ηka nywe'e a mbèè ndùgè bo aa, nyu'u ajàn mə bì yəə nì ìkòò mbi'u nì ηgòò.

²⁶ "A twoηè ηgàηfà'à wa yì mò'ò mbetə yi mə, a fè'è ànnù akə le. ²⁷ A swonə mə, 'Mu maà ghò wa à ghìrè ηkwεε, taà ghò a tigè ηwa a kau wa mə bì le nnaηsə nje'ε a faη aa, òlon mə à le mbù ηkwεε ηkuu sigìnə aa.'

28 “Mu yĩ ndiĩ wa à le nlwisè nton, ntuu nkuu a ndùgè bo. Taà yĩ wa a fe'è ñghèe ntsi'i yi nka nlètè mē tâ à kuu. 29 A kwi'i a mbo Taà yĩ mē, ‘Yê, mē nwùgè mē nū ya mfa'a a mbo wò nī ndùu ilòò jī ghà'atè, kaa mē leè ñwa'ă atu a mbo wò tii; lá kaa ò leè ñwa'à tsi'i mū mbi yĩ ñkè'ètè a mbo mē fa mē ta mē wa ta bī'i bì ñkà'â jya kurè nka ndoritè. 30 Lá mū ghò ghú, mē à le nlògè njoo jo ñghèè bo bì ñkwàrè tâ ñgi'i ghu aa, à tì mē ti kwèe aa, ò wâ kau wa mē bì le ñjè'e a fan fan aà!’ 31 Taà yĩ wa a swon ghu mbo mē, ‘Mú ghà, ò tswe aa tsi'i bì'ò binòò bìtsimè, ñjoo jyâ tsim i kī mbê jô. 32 A ghirè mbòñ mē tâ bì jī nka ndoritè, ñlon mē mumaà ghò ghú à le ñkwo, à bu ntswe ntii; à le mbwè bì bù nyè yi.’ ”

16

Ngànjlenté njoo yĩ ntsyèsè

1 Yesu à ghèè nī mbīi ñswon a mbô ñgãnyègènnù jī mē, “Ngànkabè yĩ mò'ò à le ntswe ghu, yīi mē à le ntswe nī ñgànàfà'à a lèntè nī njoo jī. Bì zī ñkè'enè a mbo ñgànkabè wa mē kaa ñgànàfà'à wa kaa à le sī wa'à nī njoo jī jya sigìnè lèntè, ñkii nta nī ñgi'i nī ñkabè yī. 2 A twonè ñgànjlenté njoo yĩ wa mbetè yi mē, ‘Yuà ànnù mē mē yù'u nlon ñgaà yò aa à nī àkè aa è? Zī nī àñwà'ànè nī'i ajàn mē o lèè njoo jya, nniñtè ghu aa tâ mē yè. Kaa ò ka wa'à nī mbīi ghèè a nlèè njoo jâ.’ 3 Ngànjlenté njoo wa a swon a atu yu mē, ‘Mè ka ghirè aa mē akè mē Taà ghà a lòò ñkwèrè àtú àfà'à yū a mbo mē aa è? Kaa mē sī nī mītii tswè a nton idigè; àtú ya a kii ñdirè mē mbè mē ghèè ñka nlòò nī njoo. 4 Mè zī ànnù yīi mē mē ka ghirè, mē tâ bè ka ñkwèrè gha a mila'a bo ajàn mē mbè bì fi'i gha a afà'à.’

5 Maa ajàn, a twon ñgànmiakarè mi taà yĩ wa yī mò'ò yī mò'ò. Mbetè a mbo yī ntsyambīi mē, ‘O tswa Taà ghà aa nī àkè aa è?’ 6 A kwi'i mē ‘Nī ñkà'à miwuré ñkhi yī fùùrè.’ A swon ghu mbo mē, ‘Aà àñwà'ànè yò a yuà, wànşè nzi ntswe a nzye, ñkwensè mbàñnè ñwà'ànè mē o tswa nīi laa nī ñkà'à miwuré mighum mi ntaà.’ 7 Ntigè ñghèe nī mbīi mbetè a mbo àyòntè mē, ‘O tswa Taà aa nī àkè aa è?’ A kwi'i mē ‘Nī ñkà'a ansañ ñkhi yī fùùrè.’ A swon ghu mbo mē, ‘Aà àñwà'ànè yò a yuà, bàñnè ntigè ñwà'ànè ghu mē o tswa nīi aa nī ñkà'â ansañ mighum mi nifwàà.’

8 Tâfà'à yī wa à le mbeentè ñgànàfà'à yī yī mbi mà ghú nlon mitsyè mīi mē à le ntswe nī mu aà. Nī yè mē bè bì mbi bù bì tswe nī mitsyè a ñghirè jyaa innù ntsyatè bōò bì Nwī bīi mē bì tswe a múm ñkà'à aà.”

9 Yesu a ghèè nī mbīi ñswon a mbo bo mē, “Nī ka ñghirè ñkà'à juu nī njoo mbi jù ta a yi mbi'i a mbèc bù bì kwèrè ghuu a mila'a mīi mē lwi'i nñkon aà.

10 “Nù yīi mē à fà'a nī ntiì yi tsim nī njoo jīi mē kè'ətè aa, à zī ajàn yīi mē mbè yu kī nlentè njoo jīi mē i gha'atè aa nī ntiì yi tsimè; nù yīi mē a jī ñkòbè nī innù jī kè'ètè à ka kii jī ñkòbè mē mbè bì ma'atè mē tâ à lentè njoo jī wè. 11 Mbè a bè mē kaa nī sī njoo mbi jù nī ntiì ghuu tsim lentè bon mbè bì tigè mma'atè mē tâ nī ka nlentè njoo annù nikon jīi mē à nī njoo aburè aa mē akè aa è? 12 Mbè nī tuu njoo ñú dàn nī ntiì ghuu tsim kī lèntè, bon nù yīi mē à ka fa ghuu nī njoo jīi mē à nī juu aa à nī wò aa è?

13 “Kaa mbè ñgànàfà'à à wa'à a mbo bità bì afà'à bì baa ka mfa'a; ñlon mē à ka bàà yī mò'ò i bàñnè kòn yī mò'ò; kè a kâ mfa'a a mbo yī mò'ò nī ntiì yi tsim, mbàñnè ntsa'a nī yī mò'ò. Kaa mbè ò wa'ă a mbo Nwī bo bì a mbô ñkabè ka mfa'a.”

Mìghàà mi Yesu mì mɔ'ɔ

¹⁴ BaFarisai, bii mɔ bi le ñkɔŋ ñkabɔ si'i si'i aa, bi yù'ù mɔ ma yuù ànnù mɔ Yesu à le nswon aa, ñwye waa. ¹⁵ La Yesu a swon a mbo bo mɔ, "A ni bù bii mɔ ni lòɔ ndi'i mɔ ànnù yuu a tsinɔ a nsi mi'i bɛ aà, lá Nwĩngɔŋ à zi mɔnti muu; ñlon mɔ ànnù yii mɔ bàmisɔŋ bi mɔntɔ ni mɔ à ni ànnù yí wè kè ñki mbɔ ayoo atìndùù aa, à bàŋnɔ mbɔ ayoo yii mɔ Nwĩ bàà aà.

¹⁶ "Bìnɔŋsɛ bi Moses bo bi ìnnù jii mɔ ñgãŋntoo Nwĩ i le ñŋwà'ànɛ aa, i le si sa'a bɛ ñkɔ'ɔ nywe'e aa a noò Jon; ñloginɔ maa noò, ànnù yii mɔ bi tigɔ nswon aa à nì ñtoo yí ñsiginɔ ya ñlon annù nifò Nwĩ yii mɔ bi làansɛ aà. Bɛ bɛtsim bi gaansɛ nì mɔnti myaa a ñkuu ghu nì àdà'à. ¹⁷ Lá a yanse a mbo aburɛ bɔ ñsyɛ a ntsyá, ñtsyatɛ mɔ mbɔ bi bwesɛ tsi'i muntsirɛ ànnù a mum nɔŋsɛ."

¹⁸ "Mbɔ ñumbànɛ a fi'i ñgwɛ yí a nda yu mbu nyɔ'ɔ yí dàn bon à ghìrɛ aa annù màghàbɛ; ñumbànɛ yii mɔ à yò'ɔ màŋgyɛ yii mɔ ndoo yí à fùrɛ aa, a kí ñghirɛ aa annù màghàbɛ.

Annù ñlon ñgàŋkabɔ bo Lazarus

¹⁹ "Ñgàŋkabɔ yí mɔ'ɔ à le ntswe ghu yii mɔ à le si wɛ'ɛ nì ñtsɛ'ɛ atìndùù jii mɔ i le mbɔŋ mbɔŋ aa, ñki nnanse ñji nni tsi'i siginɔ a njwĩ tsimɛ.

²⁰ Ñgàŋafumɔ yí mɔ'ɔ yii mɔ ñkùm yi i le mbɔ Lazarus, ìlà'à i luu ghu nu aa, à le si nɔŋɛ ghu ntsùbù'ù, ²¹ ñyɛ'ɛtɛ mɔ mbɔ yu ká ñsyɛ nì ñkùgɛ mijii jii mɔ i le si lò a atu atetɛ ñgàŋkabɔ wa ñwòkɛ aa ñji; mbu ñghɛɛ ghu, mbu i le si zi ñlwa nì ìlà'à ji jyá. ²² Ñgàŋafum wa à le ñkwo baangel bi logɛ yi ñghɛɛ ni ghu a mbɛɛ Abraham. Ñgàŋkabɔ wa à le ñki ñkwo bi twinɛ yi; ²³ a sigɛ ñghɛɛ a ala'a biku bi bɛ ñtigɛ nyɛ nì ñgi'i ghu. A tswɛ mɔ ghu aa, ñŋentɛ mi'i mi nyɛ Abraham a sà'a agha'a, Lazarus a tswɛ ghu mbɛɛ. ²⁴ A yɛ mɔ, ñtwoŋ tsi'i nɔnti mɔ, 'Taà ghà Abraham, ko mɔlɔŋnɛ ghà ñtoo a Lazarus tá à tsutɛ mùswɛbɔ yí a mùm ñki ñzi ntsùtɛ alɛɛ ya ghu; ñlon mɔ mɛ burɛ ntswe tsi'i a mùm ñgi'i yí ñwɛ fàa mum mɔ'ɔ.'

²⁵ "Lá Abraham a kwi'i ghu mbo mɔ, 'Mù ghà, ò wà'atɛ mɔ a mùm ñtswɛnti yò ò le ntswe nì ñjoo jii siginɛ, Lazarus a bàŋnɛ ñyɛ nì ñgi'i; lá tsitsɔŋ à tswɛ a mùm ñbɔŋ, ñfwetɛ falà, ò bàŋnɛ ñkurɛ nì ñgi'i. ²⁶ Lá mbu ñghɛɛ ghu, ma mù'ù àtaa a tswɛ a titi bii nì wò, ñkinɛ ni mɔ tá ñu tsuu faà lò dànse zì a mbɛɛ wò; tá ñu tsuu fyaa njii i lò kii dànɛ zì faà.' ²⁷ Ñgàŋkabɔ wa a swon mɔ, 'Taà ghà, mbɔ a bɛ la bon mɛ bù'ù mbo a mbo wò mɔ ta ò too yi a mbo bɔɔ bi maà, ²⁸ ñlon mɔ mɛ tswɛ nì bɔɔ bi maà bi ntaà, mɛ mbɔ a ghɛɛ ñwa'asɛ waa, mbɛ'ì bi yí ñki zi ñkuu fàa adigɛ ñgi'i mɔ mɛ tswɛ ghu aà.' ²⁹ La Abraham a kwi'i ghu mbo mɔ, 'Bo tswɛ nì àŋwà'ànɛ Moses bo bi jii ñgãŋntoo Nwĩ, a bon mɛ tá bo ka nyu'u annù yii mɔ i swon aa.' ³⁰ Ñgàŋkabɔ wa a ghɛɛ nì mbii ñswon mɔ, 'Ñgãŋ, Taà Abraham; ñu à bɛ lò fàa ala'a biku bi bɛ ghɛɛ a mbo bo bon bo ka bɛŋkɛ mɔnti myaa.' ³¹ A kwi'i ghu mbo mɔ, 'Mbɔ bo tuu annù yii mɔ Moses bo bi ñgãŋntoo Nwĩ jya swon aa ki yu'u, bon kaa mbɔ bi wa'á kii mbii, mɛ mbɔ ñu à tɛ'ɛ nlo bɛ a ala'a biku bi bɛ ñzi ñghàà a mbo bo.' "

17

Ñu yii mɔ à ghìrɛ ibi aà

(Mt. 18.6-7,21-22; Mk. 9.42)

¹ Yesu a bu nswon a mbo ñgãŋyɛgɛnnù ji mɔ, "Innù jii mɔ i kwà'ànɛ bɛ mɛ bi ka ñghirɛ ibi aa i tswɛ nì ñzi, lá ñgi'i yí ñwɛ a a nu ñu yii mɔ i

tsyà ghu njìm nìzi aà! ² A boŋ aa mē boŋ bi kwerè ñgò'ò àbaa ghu ntōŋ, mma'a yi a ñkì miyaa, ntsyatē ajàŋ yī mē mbē bi ma'atē a ghìrē, ñù yī ñkègē ghu yi mò'ò a ghìrē ìbī. ³ Maa ajàŋ, nì ka ntsyēsē ghūu.

“Mbē mumaà ghò a fansē annù a mbo wò, ò wenē yi, a bēŋkē ntī yi, ò li'ìnē ìbī yi. ⁴ Mbē a fansē annù a mbo wò ñgaa ji sàmbaa a njwi yī mfuūrē, ñkì ñka nzi tsi'ì ñgaa tsim ñswonē nì mē, ‘Mē jēŋnē, mē ka kwensē, li'ìnē ìfansēnnù jyā,’ boŋ ò tswe nì ñl'ìnē ìfansēnnù ji.”

Annù abīintī

⁵ Ngāntoo Mmà'ambi jya i le swon ghu mbo mē, “Ghìrē mē tā abīintī yī'i a ku'usē ñgha'atē!” ⁶ Mmà'ambi a swon a mbo bo mē, “Nì le mbaa ntswe nì abīintī tā à gha'atē mbē tsi'ì tsò àbūrē māghum, bē boŋ mbē nì swon a mbo àtì ajòò yū mē, ‘Dunē nlo ntigē ñghē ntē a mūm ñkì miyaa!’ A yu'unē ghūu.

Annù yī ñgàŋfà'à à tswe nì ñka ñghìrē aà

⁷ “Mbē ñù ñbù yī mò'ò a tswe nì ñgàŋfà'à yī yī mē a ligē nsoò yī, kē ntsee nì mbī ji, mbē a lo a afò ñkwē, boŋ à ka swon ghu mbo aa mē tā à wāŋsē nzi ñji aa ε? ⁸ O ka wa'à bāŋnē ñswon aa bē mē, ‘Wāŋsē nlaa mijī ma mī ñkwēfò, ñwē'ε atsè'ə afà'à nzi ntsyāsē mijī mya ta mē ji ñkì nno mbōŋ tā ò ghē ñji moò mijī ñkì nno aa ε?’ ⁹ O ka tē'ε baa fa tsi'ì miyā ghu mbo ñlon mē à ghìrē nyu'unē gho, ñghìrē annù ya mē ò ghìrē nswon aa ε? ¹⁰ A kī mbē aa tsi'ì ma mùu ajàŋ a mbo bù; nì yi ñghìrē innù tsim jī mē bi swon mē tā ñ ghìrē aa, nì swonē bē mē, ‘Bī'ì bē aa tsi'ì ñgàŋfà'à; bī'ì ghìrē aa tsi'ì ànnù yī mē bī'ì tē'ε ntswe nì mfa'a aà.’ ”

Ajàŋ yī mē Yesu à le ñghūrē ñgàŋkikwen ji ñghum aà

¹¹ Nòò yī mē Yesu à le si kò'ò ñghē nì a Yerusalem aa, à le ntsyā a titī Samaria bo Galilea. ¹² A le ñghèè ñka ñkuu a mum àla'a yī mò'ò ñgàŋkikwen ji ñghum i zī ntsi'ì yi, ntē a sà'a agha'a, ¹³ ntōŋnē nswon mē, “Yesu, Masa, ko mīlīŋnē yī'ì!”

¹⁴ Nòò yī mē à le nyē waa laa nswonē a mbo bo mē, “Nì ghē ndì'i mibī mī nū muu a mbō ñgāŋmà'a Nwī.” Bo kà mē aa ñghē aa mibī mī nū myaa mī laà.

¹⁵ Ñù yī mò'ò a titī bo, à tì mē yē mē nū yī ì làa aa, mbu ñkarē mbi, ntōŋnē ñgha'asē nì Nwī. ¹⁶ Nsìgē űwo a mikòrē Yesu, mfa mbi'ikē ghu mbō. Ñù ma ghū à le mbē ñu baSamaria. ¹⁷ Yesu à yē mē laa aa mbetē mē, “Tigē mē ghìrē ñghūrē aa bē bi ñghum aa ε? Bē bi bù'ù bi fē aa ε? ¹⁸ A ghìrē àkē mē tā à tigē mbi tsi'ì ñù atoo ghū a mfa mbi'ikē a mbo Nwī aa ε?”

¹⁹ Yesu à le ntigē mbu nswon a mbo ñù atoo wa mē, “Bīnē ñka ñghèè ghò; wa abīintī yo a ghìrē mē ò tī.”

Nòò yī mē ànnù ñfò Nwī a ka yī zī ghu aà (Mt. 24.23-28,37-41)

²⁰ BaFarisai bī mò'ò le mbetē noò yī mē ànnù ñfò Nwī a ka yī zī ghu aa a mbo Yesu, a kwi'ì a mbo bo mē, “Kaa annù ñfò Nwī a ka yī wa'à kà ñzi aa nì ìlēsē jī mē bi yē nì mī'ì. ²¹ Kaa ñù tsù à ka yī wa'à kà ñswonē nì mē, ‘Yē, à yuà!’ kē, ‘Yē nì, à yī!’ ñlon mē ànnù ñfò Nwī a tswe a titī bù.”*

²² Yesu a bù nswon a mbo ñgāŋyēgēnnù ji mē, “Nòò yī mò'ò a zī mē nì ka yī kī yē'ətē a nyē Njwi Mu Ñù ya yī mò'ò kaa wa'à yē. ²³ Bē ka yī tswe

* 17:21 kē “a mum bù”

ghu mə bi ka yǐ tigə swonə a mbo bù mə, 'Yə fiǐ!' kə 'Yə faa!' Lâ nǐ tsuu waa yònə mə nǐ ghèe a nyê. ²⁴ Nlon mə tsǒ ajàn yǐ mə mbəŋ ɲwà'akə ɲke'etə nǐ mbèè àbùrè ɲghɛɛ mfɛ'è nǐ mbèè yǐ mò'ɔ aa, à nǐ àjàn yǐ mə Mù Nù à ka yǐ bə wa Njwi yu aà. ²⁵ Lâ à tswe nǐ m̀fòo yə ɲgi'i yǐ ɲghà'atə, ta nìwàà nǐ bə buà kǐ ntuu yǐ. ²⁶ Tsǒ ajàn yǐ mə a le mbə a noò Noah, a nǐ àjàn yǐ mə a ka yǐ kǐi bə a noò Mu Nù aà. ²⁷ Bè le si jǐ, ɲno, ɲyo'okə, m̀fakə nǐ bɔ̀ bɔ̀ byaa a nda ɲyo'ɔ, ɲghɛɛ nywe'e wa njwi mə Noah à le ɲkuu wa múm àban, mbəŋ yǐ n̄tǐ ya i tigè n̄zi mbwesə waa bitsimè aà. ²⁸ A le ɲkǐ mbə aa tsi'i maa ajàn wa noò Lot, bo le si jǐ, ɲno, ɲyuu, m̀fee, mbe nǐ mǐjǐ, ɲghurə nǐ m̀la'a. ²⁹ Lâ ɲjwi ya mə Lot à le mfɛ'è a ala'a Sodom aa, m̀ɔ bo sulfur le nlò a aburə nsigə ɲghɔ'ɔ waa bitsimè. ³⁰ A nǐ àjàn mə a ka yǐ bə wa njwi mə Mu Nù à ka yǐ fɛ'ɛ yentə aà.

³¹ "A yǐ mbə maa njwi, tâ ɲù yǐ mə à tswe a atu nda, ɲjoò jǐ i tswé a múm ɲda aa, tâ tsuu lǒ bǔ sigə a nlògè; tâ ɲù yǐ mə à tswe a múm ɲsòò aa, tâ à tsuu a ndùgə bǔ bǐ. ³² Nǐ wa'atə annù ya mə a le ɲghìrə ɲgwɛ Lot laà. ³³ Nù yǐ mə a lòɔ nyweensə n̄tswèntǐ yǐ aa, à ka bwesə; ɲù yǐ mə a bwesə n̄tswèntǐ yǐ aa, à ka bǎŋnə tswe nǐ yu. ³⁴ Mə swonə a mbo bù mə, à ka yǐ bə n̄tugə maa le tâ bə bi baa nɔŋə a ikuu yǐ fùùrè, tâ bǐ zi nlògè yǐ m̀fùùrè, m̀ma'atə yǐ mò'ɔ. ³⁵ Bàngyè bi baa ka yǐ tswe kǐ ghò'ɔ abaa, tâ bǐ zi nlògè yǐ m̀fùùrè m̀ma'atə yǐ mò'ɔ. [³⁶ Mbǎŋnə jǐ baa i ka yǐ tswe a múm ɲsòò tâ bǐ zi nlògè yǐ mò'ɔ, m̀ma'atə yǐ mò'ɔ."]*

³⁷ Nǵǎŋyègənnù Yesu jya i betə yǐ mə, "Ma juù ɲnnù i ka yǐ fɛ'è aa fə, M̀ma'ambǐ?" Yesu a kwi'i mə, "Adìgè yǐ mə àku ɲù a nɔŋ ghu aa, b̀maghoo ghotə ghu."

18

Nìghàà nǐ nǎnaa nlonə ɲkwi'i m̀àngyè bo M̀fò kɔ̀rə

¹ Yesu a naa nìghàà a mbo ɲǵǎŋyègənnù jǐ a ndǐ'i mə bo tswe nǐ ɲka ntsà'atə Nwǐ ɲgòŋ b̀nòò bitsim tǐ kaa. ² Nnaa nswonə a mbo bo mə, "M̀fò kɔ̀rə yǐ mò'ɔ a ala'a àtoò yǐ mò'ɔ, kaa à le ɲwa'à n̄i Nwǐ b̀ɔ'ɔ, kaa ɲkǐ'ì n̄i ikum a nu ɲù kǐi ntwonə. ³ Nkwǐ'i m̀àngyè yǐ mò'ɔ à le ɲkǐ ntswe maa ala'a, ɲzǐ ghu mbo nyè'è ɲswonə nǐ mə, 'Kwerə atú ya a mbo ɲgàŋkibàà jyá.' ⁴ Kaa m̀fò kɔ̀rə wa a wa'à yu'utə. Atǐi noò yǐ mò'ɔ a tsyà mə, m̀àngyè wa a kǐi n̄zi tsi'ǐ zǐ, a swonə mə, 'Ka mə kaa mə si naa Nwǐ b̀ɔ'ɔ kaa kǐ'ì n̄i ikum a nu ɲù twonə aa, ⁵ mə ka kwetə m̀àngyè ghú ɲlon mə a fa ɲgi'i a mbo mə aà, mə bə tsuu kwetə bonə à ka kǐ dǐ'i nàà tâ mə wa'à kwàŋə.' "

⁶ M̀ma'ambi a swonə mə, "Nǐ yu'u annù yǐ mə m̀fò kɔ̀rə tǐ b̀ɔ'ɔ Nwǐ ma ghú à swonə aa ɛ? ⁷ Mbə Nwǐ a tigè ɲa'ǎ bə bi bǐi mə bi yè'è a mbo yu n̄tugə nǐ àsǐ'ɲnè kwetə aa mə akə aa ɛ? Mbə a swonə nù yǐ a ɲkwetə bo aa mə akə le? ⁸ Mə swonə a mbo bù mə à ka wàŋsə kwetə waa. Lâ, nòò yǐ Mu Nù à ka yǐ zǐ aa, à ka yǐ yə abǐintǐ fàa nsyɛ aa ɛ?"

Nìghàà nǐ nǎnaa nlonə ɲù baFarisai bo ɲgàŋkwerə tax

⁹ Yesu a naa nìghàà nǐ nǎnaa a mbo bə bǐi mə bi kwèè nǐ n̄tǐ waa, nswonə nǐ mə à nǐ bo bǐi mə bo bɔŋ ntsyà bǐ mò'ɔ aa, nswonə mə, ¹⁰ "Bə bǐ mò'ɔ bi baa bi le ɲghèè a ndámà'anwǐ a ntsà'atə Nwǐ ghu, yǐ mò'ɔ a bə ɲù baFarisai, yǐ mò'ɔ a bə ɲgàŋkwerə tax.

¹¹ Bi ghèè mə, ɲù baFarisai wa, a naŋsə nlɔɔ adìgə yǐ ntəə ghu, ntsa'atə Nwǐ ɲswonə mə, 'Nwǐ, mə fà m̀bǐ'ikə a mbo wò mə kaa mə si gha tsi'ǐ tsǒ

* **17:36** Kaa àtǐi ma yú a sǐ a múm ɲɲwà'ànə jǐ mò'ɔ tswé.

bè bî mɔ'ɔ bî bê, bii mɔ bo twɛɛ nî n̄joo bè ñkwɛrɛ, m̄bɛ ngǎɲntswɛɛ ìbaɲnɛnnù, ñki m̄bɛ ngǎɲɛjirè aà, kè tsi'í tsò ngǎɲkwɛrɛ tax wi mɔ à tɛɔ filí aà. ¹² Mɔ si'isɛ ìb̄iɲnù gha tì jî a n̄jwi ji baa a atú ñgyà. Nyatɛ nî n̄joo ja ìt̄ii ji n̄ghum, m̄fa nî yí fùùrè a mbo Nwí.'

¹³ Ngǎɲkwɛrɛ tax wa a burè ñghentɛ yi àgha'a a sa'à, a tɛɔ ghu, kaa nte'ɛ wa'à mi'í mi a ndɔɲ ñghentɛ, ñnɔɲsɛ abô yi a ntsù mibě yu, ñswon mɔ, 'Nwĩngɔɲ, ko m̄il̄ɲnè ghà ñgǎɲghirè innù jî bî.' ¹⁴ Mɔ swɔɲ a mbo bù mɔ, Nwí à lɛ mbàɲnè ñlɔgɛ aa ma ghuù ñú n̄ ñù yíi m̄innù mi tsinɛ aa ntsyatɛ yí m̄b̄i wá. Nlɔɲ mɔ ñù yíi mɔ a ñɛɛ ìb̄iɲnù yi a ndɔɲ aa, bî sigisɛ yi a nsyê. Ñù yíi a b̄aɲnè sigisɛ ìb̄iɲnù yí a nsyɛ aa, bî ñentɛ ñii a ndɔɲɛ."

Ajàɲ mɔ Yesu à lɛ ñiɲ mbòɔnɛ nu bônkhɛ aà

¹⁵ Bè bi mɔ'ɔ lɛ nzí n̄i bônkhɛ mɔ tâ à nɔɲsɛ mbô mi a atu bo, lâ ñgǎɲyɛgɛnnù ji i yɛ ñwenɛ waa. ¹⁶ Lá Yesu a b̄aɲnè twonɔ waa mɔ tâ b̄i zi n̄i bɔɔ bya a mbo yu, ñswon mɔ, "N̄i ma'atɛ bɔɔ bya tâ b̄i zi a mbo mɔ, ñtsuu waa ki k̄ɲɛ b̄ê; ñlɔɲ mɔ annù nifò Nwí a tswe aa a mbo bè tsò bo. ¹⁷ Mɔ swɔɲ a mbo bù tsi'í annù ñiɲkon mɔ, ñù yíi mɔ à si annù nifò Nwí tsi'í tsò m̄ɲnkê kwɛrɛ aa, kaa à ka yí wa'à ghu kuù."

Annù m̄ɲgwà'à ñgǎɲkabè

(Mt. 19.13-15; Mk. 10.13-16)

¹⁸ Ntsyàsɛ baYuda yí mɔ'ɔ a betè Yesu mɔ, "N̄d̄i'innù yí siginè, m̄bɛ mɔ ghirè mɔ akɛ yí ñji ìlɔɲ yíi i lwi'i n̄ɲkon aa ɛ?"

¹⁹ Yesu a betɛ ghu mbo mɔ, "O twonɔ gha n̄i ñù yí siginè aa a ya aa ɛ? Kaa ñù yí siginè à s̄i ghu tswe, ñtsyatɛ Nwí yuyu. ²⁰ O z̄i ñd̄i'í Nwí jyâ, mɔ, 'Tsee annù m̄aghàbè ki ghirè. Tsee yèrè. Tsee ñú zwitɛ. Tsee ab̄aɲnɛnnù tsweɛ. Ka nyu'unɛ taà ghò bo ñdè ghò.' "

²¹ A swon a mbo Yesu mɔ, "Mè lèè mɔ ñd̄i'í mà jù tsi'í tsim, ñlɔginɛ a noò yíi mɔ lɛ mburɛ m̄ɲkhɛ aà."

²² Yesu à yù'ù m̄ɛ maa ajàɲ aa, ntigɛ nswon ghu mbo mɔ, "Annù yí fùùrè a bonɔ a mbo wò. Fèè n̄joo tsim j̄ii ò tswe n̄i ju aa, nyatɛ ñkabɛ ya a mbo ngǎɲêfum, bonɔ ò ka tigɛ tswe n̄i àfù'ù a aburɛ. Nzi ñka nyonɔ nàâ." ²³ A yù'ù mɔ laà, nú yí n̄aɲsɛ m̄b̄i'í n̄lɔɲ mɔ à lɛ n̄aɲsɛ m̄bɛ ñgǎɲkabɛ yí ñwè aà.

²⁴ Yesu a l̄i yí nswon mɔ, "A tsyanɛ a mbo ngǎɲkabɛ a ñkuu a m̄m̄ annù nifò Nwí. ²⁵ A fwaatɛ a mbo kamel a ntsurɛ a ñil̄i'í n̄i nsa'a, ntsyatɛ a mbo ngǎɲkabɛ a ñkuu a m̄m̄ annù nifò Nwí."

²⁶ Bè bii b̄i lɛ nyu'u ma yú annù aa, b̄i lɛ ntigɛ mbetɛ n̄i mɔ, "Ñù yíi m̄bɛ a yweenè aa a tigè m̄bɛ wo aa ɛ?"

²⁷ A swon a mbo bo mɔ, "Annù yíi mɔ a tsyanɛ a mbo bè aa, kaa a s̄i a mbo Nwí tsyànè."

²⁸ Peta a swon mɔ, "Tigè ò yɛ mɔ b̄i'í ma'atɛ ñdùgê ji'í ntigɛ nyonɔ noò?"

²⁹ A kwí'í a mbo bo mɔ, "Mè swɔɲ a mbo bù tsi'í annù ñiɲkon mɔ, ñù ñtsim yíi mɔ à mà'atɛ ndâ yí, n̄i ñgwê yí, n̄i bɔɔ b̄i maà b̄i, n̄i taà yí, n̄i ñdè yí, n̄i b̄ò b̄i, n̄lɔɲ annù nifò Nwí aa, ³⁰ à ka yí b̄i kwɛrɛ n̄joo mà jù tâ ì kɔ'ɔ ntsya ndùù yíi mɔ à mà'atɛ aa, i k̄i b̄i tswe n̄i ñtswént̄i yíi ì lwi'í n̄ɲkon aa a noò ñjimè."

Ajàɲ mɔ Yesu à lɛ mbù ñghaa ñgaa j̄ii i ywe'e ji tarɛ n̄lɔɲ annù ñiwô yi aà

(Mt. 20.17-19; Mk. 10.32-34)

³¹ Yesu à le nswùntə ngăyögənnù ji jya nìghùm ntsò baa, bo bo ghêntə a swon a mbo bo mə, “Yê nì, àjànə mə bǐ'inè kɔ'ɔ nghɛɛ a Yerusalem laà aa, ñgòn ñnnù tsim jii mə ngăntoo Nwí i le ñhwà'anè ñlonə Mu Nù aa i ka fè'ɛ bòontè. ³² Nlon mə bi ka tswa yi i fa a mbo bitizi Nwí tá bì tigə ñwye nǐi, ñniñə nî àdìrə atu ghu atu, ntutə ni mǐtwye ghu nù. ³³ Bi ka ghòò yi, i zwitə yi, lâ a ti bə nî ñjwi ji tarə a bú mbiiñə a niwô.”

³⁴ Kaa ngănyögənnù ji le ñwa'ă annù ya yǐ tsu yǐi mə à le nswon aa yu'ù. Bi le nlò'òsə nji'í mǐghàa ma mú a mbo bo. Kaa bo wa'à waa annù yǐi mə à le si ghàa aa burè ñzi zi.

*Ajàn mə Yesu à le ñghùrə mfə'ənə yǐi mə à le si lɔɔ njoò aà
(Mt. 20.29-34; Mk. 10.46-52)*

³⁵ Yesu à le nzǐ ñka ñku'u a Yeriko, mǐfə'ənə yǐ mɔ'ɔ a tswé a mbèè mǎnjǐ, ñlɔɔ nǐ njoò. ³⁶ A yù'ù mǐ àkùrə bə a ká ñju'u ntsyà aa, a betə mə, “Aa ghìrə akə aa ɛ?”

³⁷ Bi swon ghu mbo mə, “Yesu mu Nazareth a tsyă.”

³⁸ A tɔɔnə nswon mə, “Yesu, mu David, ko mǐlǐnə ghà!”

³⁹ Bè bǐi mə bi le ntəntə ghu mbǐi aa, bi wenə yi nswon mə tá à kutə ntsù yi. Lâ a ku'ùsə ñghɛɛ bə nì mbǐi ñtɔɔnə nswon mə, “Mu David, ko mǐlǐnə ghà!”

⁴⁰ Yesu a tigə ñtəə nswon mə tá bì zi nǐ mǐfə'ənə wá. Bi zǐ ni ghu, Yesu a betə yi mə, ⁴¹ “O lòò mə mǐ ghìrə aa àkə a mbo wò aa ɛ?”

A kwi'í mə, “Mmà'àmbi, mə lòò mbǐ ñka nyə idigə.”

⁴² Yesu a swon ghu mbo mə, “Ka nyə idigə! Wá àbǐintǐi yo a ghìrə mǐ ò tǐi.”

⁴³ A kǐ ñlɔɔginə ñka nyə idigə, ñtigə nyonə nǐi, ñgha'asə nǐ Nwí. Bè bitisim bǐi bi le nyə yi aa bi gha'asə Nwí.

19

Yesu bo Zacchaeus

¹ Yesu à le ñkuu ñka ntsya a múm àla'a Yeriko, ² ñdǐ ñgǎnkwerə bitaksǐ yǐ mɔ'ɔ à le ntswe ghu, ñkúm yǐ a bə Zacchaeus, a bə ñgǎnkabè. ³ A le ñka ñlɔɔ a nyə ñù yǐi mə Yesu à ni ghu aà, la kaa wa'à yê, ñlon mə à le mbə ñù yǐ ñghù'ù ñghu'u, ñtswe a titǐi nnòò bə i kǐnə nǐi aà. ⁴ A le ntsyà ñtigə ñkhə ñghèè nǐ mbǐi, ñghɛɛ ñkɔ'ɔ a atu ati sycamore tá yə Yesu ñlon mə à le ntswe nǐ tsyă aa maa mbèè àdìgə. ⁵ Yesu à zǐ mǐ ñywe'e maa adigə, ñlentə ñdɔɔnə nswon a mbo Zacchaeus mə, “Zacchaeus, wǎnsə nsigə a nsyè ñlon mə mǐ ka le a nda wò siǐ.”

⁶ Zacchaeus a tigə nlo wa atu ati wǎnsə sigə, ñkwerə Yesu ni ñdorə.

⁷ Bè bya bitisim bi yè mǐ, ñlɔɔginə ñka nwurəkə mə, “A ghèɛ ñkuu a nda ñù ñghìrə ñnnù jǐ bǐ a ghantə yu!”

⁸ Zacchaeus à le ñtigə mbiiñə ntəə a ndɔɔnə nswon a mbô Mmà'àmbi mə, “Yə mbǎ Mmà'àmbi, mǐ ka yàtə njoò ja i fa atǐi yǐ fùurə a mbô ñgǎnǎfum; bɛɛ a bə mə mǐ le ñjìtə ñkòbè a nu ñù tsù ñkwerə ayòò yi bon mǐ ka bənsə fu ñgaa ji ñkwà.” ⁹ Yesu a tigə ñswon ghu mbo mə, “Bè bi nda buà bi ywèenə mǐ ñlon mə ñù ghù à kǐ mbə mu Abraham. ¹⁰ Nlon mə Mu Nù à le nzǐ aa a ñlɔɔ bè bǐi mə bi le mbwɛ aa i yweensə waa.”

*Ñghàa nǐ nàa ñlon mfə wa mǐ bə bi le ntuu yi aà
(Mt. 25.14-30)*

11 Ajàŋ mə bə bya bi le si yu'utə innù ma juà aa, a tigè ònaa nìghàà nì nànaa a mbo bo, òlɔŋ mə à le ti bə aa bɔŋ à ghèè mē òtigè ɲkuu a Yerusalem, bə kii m̀m̀ɔ̀ɔ̀ntə ni mə ànnù nifò Nwî ya a ka burə zì tsi'î maa noò. 12 A le nswon mə, “Múntɔ'ɔ yí mò'ɔ à le ntswe nì ɲghèe a ala'a yí m̀ɔ'ɔ tá bì yɔ'ɔ yi nì m̀fò tá à bɔŋ mbù bì. 13 Mbɔŋ tá à fɛ'ɛ, a le ntwon ɲgǎŋfà'á ji ji nìghum, m̀fa abà'atə ɲkabə gold* a bo yí mò'ɔ yí mò'ò, nswon a mbo bo mə, ‘Nì ghèe ɲka ntaŋə m̀taa ni ju nywe'e a ɲwi yí m̀è ka bú bì aà.’ 14 Lâ ɲgǎŋala'á ji jya i le si bàà yi. A fè'è mē ɲghèe, bo tigè òtoo bē mə bì yòŋə yi nswon mə, ‘Kaa bí'î si kòŋə mə tá m̀bá ghú à bə m̀fò yí'î.’

15 “Bì le nyɔ'ɔ mbá wa a nì m̀fò, a bú m̀bì fu. A bì mē aa ntigè nswon bì ntwon ɲgǎŋfà'á ji jya mə à le m̀fa ɲkabə ya a mbo bo aa a nzi òjì m̀ m̀táà yí m̀è bì le ntaŋ m̀taa ntswe ni yu aà. 16 Yí ǹtsyám̀bì a zì nswon ghu mbo mə, ‘Taà, m̀è t̀an mē m̀taa nì ɲkabə ya àbì a yòŋ m̀bè ɲba'atə ɲkabə ji nìghumè.’ 17 A swon ghu mbo mə, ‘Wa ò ghìrə sigìnə mbá ɲgǎŋfà'á yí ǹsigìnə! Tsò mə ò fà'a nì ǹtì ghò tsì m̀ ni m̀úntsìrə ɲkabə aa, m̀è ka ghìrə tá ò tigè nsa'a ǹjò'ò ala'a ji nìghumè.’ 18 ɲgǎŋfà'á wa yí à ywè'e bì baa aa a zì nswon mə, ‘Taà, m̀è t̀an mē m̀taa nì ɲkabə yò ya àbì a yòŋ m̀bè ɲba'atə ɲkabə ji ntaà.’ 19 A swon ghu mbo mə, ‘Ò ka tswe a atu ǹjò'ò ala'a ji ntaà.’

20 ɲgǎŋfà'á yí à ywè'e bì tarə aa a zì nswon mə, ‘Taà, ɲkabə yò ya ò yuà, m̀è le ɲkwèrə a m̀úm àsà'a atsə'è ɲghèe ǹan̄sə ǹlə; 21 m̀è le si bɔ'ɔ nì ghò ǹlɔŋ mə ò ni ɲù yí m̀è o tsə'ə si'î; ǹlɔgə nì ɲjoo jìi kaa ò le ɲwa'à lèè aa, ɲkii m̀fu'u ni m̀jì m̀i kaa ò le ɲwa'à bè aà.’ 22 A swon ghu mbo mə, ‘M̀è ka l̀gè aa tsi'î nìghàà nìi ni fɛ'ɛ a ntsù wò aa, i sa'a ghò ghu mba abù'ù yí bí! Ò le nzi mə m̀è tsə'ə, ǹlɔgə nì ɲjoo a adigə yí m̀è m̀è le ɲwa'à ghu lèè, ɲkii m̀fu'u ni m̀jì a adigə yí m̀è m̀è le ɲwa'à ghu bē aa ɛ? 23 Ò lèè ɲghèe ntigè wa'á ɲkabə yà ya a bank ghèè ǹlə, mə m̀è ti bì m̀è kwèrə ɲkabə ya bo bì ɲjì m̀ yí aa a ya ɛ?’

24 A tigè nswon a mbo bə bya mə bì le ntəə wa adigə aa mə, ‘Kwèrə ɲkabə ya ghu mbo m̀fa a mbo ɲù wa yí à tswe ni ɲbà'atə ɲkabə jya ji nìghum aà.’ 25 (Bo swon ghu mbo mə, ‘Taà, wa à tswe nì ɲbà'atə ɲkabə ji nìghumè!’) 26 ‘M̀è swòŋə a mbo bú mə, ɲù yí m̀è à tswe nì ɲjoo aa, bì ka kù'ùsè; lâ ɲù yí m̀è à sì nì ɲjoo tswe aa, bì ka m̀an̄sə kwèrə, i kwèrə m̀útsìrə yí m̀è à tswe ni ghu aà. 27 A ɲghèe ni ɲgǎŋkìbàà ja jù, jìi m̀è bo le si l̀ò m̀è m̀è tsuu m̀fò wàà bə aa, nì l̀gə waa nzi ni bo, nzwitə a nsi m̀è.’

*Ajàŋ yí m̀è Yesu à le ɲkuu a Yerusalem tsò m̀fò aà
(Mt. 21.1-11; Mk. 11.1-11; Jn. 12.12-19)*

28 Yesu à swòŋ mē laà ǹtsya mbìi ǹtigè ɲkɔ'ɔ ɲghèe a Yerusalem. 29 A ghèè mē ɲka nywe'e a mbèe Betfage bo Bethany, wa atu nta'a mə bì le si twonə ni Olive aa, ntoo ɲgǎŋyègənnù ji ji baa, 30 nswon mə, “Nì ghèe fii ni mú àla'a mə a tswe a mbìi bú aa, nì bə ghèe kì kuu bo nì ka yə mu jàkàsì tá bì tìŋnə, tá à bə yí kaa ɲù à lèè ɲwa'à ghu atu kɔ'ɔ aà; nì yə, nì fèè nzi ni ghu faà. 31 Bèe ɲù tsù a betə ghuu mə, ‘Nì fèe mu jàkàsì ghua aa a ya aa ɛ?’ nì swon mə, ‘A l̀ò M̀m̀à'ambi.’ ”

32 Bo bya bìi mə à le ntoo aa bì le ɲghèè ònnù kì m̀fè'ɛ tsi'î wa ajàŋ mə à le nswon a mbo bo aà. 33 Bo ghèè mē ɲka m̀fèe mu jàkàsì wa, m̀bòŋ yí a zì m̀betə waa mə, “Nì fèe mu jàkàsì ghú aa a ya aa ɛ?”

* 19:13 mina: ɲkabə baGrikia. Mina yí m̀fùurə a le mbè tsi'î tsò 10,000 frs. cfa.

³⁴ Bo swonj mæ, “Mmà'àmbi a lòò.”

³⁵ Bo le nlògè nzi ni ghu a mbo Yesu, ònɔŋsə itsə'ê jyaa wa nj̄im mu jākāsī, ñghirə Yesu a kɔ'ɔ ntswe ghu. ³⁶ A kà mē aa ñghɛɛ bo tigè ñsanjtə itsə'ê jyaa wa mánj̄i. ³⁷ A ghèè mē ñka nywe'e a ajàn ȳi mæ à ka tigə sigə nta'a Olive aa, nnòɔ ñgǎnyəgənnù ji jya tsim i loginè ñka ndoritə, ntɔŋnə ñgha'asə n̄i Nwī ñlonj ñnnù j̄i wè j̄i wè j̄i à le ñghirè bo yə aà, ³⁸ ñswonjə ni mæ,

“Bì'inè gha'asə Mfò ȳi mæ a z̄i n̄i ñkũm Mmà'àmbi aà!

Mbɔɔnə a aburə, tá ñgha'a tswe a mbo Nwī!”

³⁹ BaFarisai b̄i mɔ'ɔ b̄i mæ bi le ntswe wa atit̄i nnòò bē aa swonj ghu mbo mæ, “N̄d̄i'innù, wenə ñgǎnyəgənnù jo jù.”

⁴⁰ A kwi'i mæ, “Mè swonj a mbo bù mæ, ‘A le mbaa bə ȳi mæ bo ma bù kutə m̄intsū myaa bəə bonj tsi'ĩ ñgò'ò j̄u ka b̄an̄nə tigə tɔŋnə ñgha'asə n̄i Nwī.’ ”

Yesu à yə'ə nlonjə atu Yerusalem

⁴¹ A z̄i mē ñka ñkoontə, nyə m̄um ala'a ya, nyə'ə nlonjə atu ala'a ya, ⁴² ñswonj mæ, “O le mbaa ghèè z̄i, sii, ayoo ȳi mæ a z̄i n̄i mbɔɔnə aà! La tsitsɔŋ a læntə a nsi mi'i wò! ⁴³ Nòò a z̄i mē ñgàŋkibàà jo ka ȳi j̄i'ĩ ñkya i karisə gho ghu, i k̄in̄è gho ghu a mbèè tsim ⁴⁴ i zwitə ghuu bu b̄i bɔɔ buu, kaa wa'ǎ ñgò'ò ȳi tsù bú m̄ma'atə tá ñ nɔŋə a atu ȳi mò'ò; ñlonj mæ kaa ò le nyə noò wa ȳi mæ Nwī à le nzi a nyweensə wò ghu aa, kaa wa'à zi aà!”

Ajàŋ mæ Yesu à le ñghèè ñkuu a ndâmà'anw̄i aà

(Mt. 21.12-17; Mk. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ A le ntigə ñghɛɛ ñkuu a ndâmà'anw̄i ñloginə ñka mfurə bē b̄i bi le si fèe njoo ghu aa, ⁴⁶ ñswonjə ni mæ, “Bi ñwa'anə a m̄um àŋwà'ànè mæ, ‘N̄d̄a yà ñ ka ȳi bə aa àd̄igə ntsà'atə Nwī’; lâ ñ ñghirè mē i tigə mbə adigə nlèntə b̄iyərè.”

⁴⁷ A le si tigə ndi'i n̄i ànnù Nwī wa m̄um ñdâmà'anw̄i a njw̄i tsimè. B̄il̄i b̄i ñgǎnmà'a Nwī bo b̄i ñgǎndi'i n̄on̄sə, ni b̄itsyàsə, bi le ñka nlɔɔ yi mæ bi zwitə, ⁴⁸ lâ kaa wa'à mánj̄i yə nlonj mæ bə b̄i ghà'atə le si yònjə ñlɔɔ n̄i ñyù'ù ñnnù j̄i mæ à le si swonjə aà.

20

Ajàŋ mæ bi le si l̄iḡitə ada'a Yesu aà

(Mt. 21.23-27; Mk. 11.27-33)

¹ A bə njwi ȳi mò'ɔ Yesu a kuu a ndâmà'anw̄i, ñka ndi'i n̄i ànnù ghu a mbo bə, ñk̄i n̄sɛɛnsə n̄i ñtoo ȳi ñsiginè, b̄il̄i b̄i ñgǎnmà'a Nwī bo b̄i ñgǎndi'i n̄on̄sə bo b̄i bità bi ala'a bi z̄i mbetə yi mæ, ² “N̄an̄sə nswonj a mbo b̄i'ĩ, O gh̄irə ñnnù juà j̄i mæ o gh̄irə aa n̄i àdà'a wo ε? A ada'a ma ȳi a mbo wò aa, a f̄a wò ε?” ³ A kwi'i a mbo bo mæ, “Mè ka k̄i betə ghuu n̄i àbetə: Swonjə ñ ghâ, ⁴ Jɔn à le nlògə ada'a aa fə a ñka mmurə bē ñk̄i aa ε? A le nlò aa mbo Nwī kè a mbo bə aa ε? N̄i kwi'i tá mè yu'u.” ⁵ Bo ghaànə a tit̄i bo nswonj mæ, “Mbə b̄i'inè kwi'i mæ a le nlò aa a mbo Nwī bonj à ka betə yi'inè mæ, ‘N̄i lèè ñtigə wa'ǎ ànnù ȳi mæ à le si swonjə b̄i aa a ya aa ε?’ ⁶ Lâ mbə b̄i'inè swonj mæ a le nlò aa a mbo bə bonj bə bù b̄itsim ka tumntə yi'inè n̄i ñgò'ò, ñlonj mæ bo n̄an̄sə mb̄i mæ Jɔn à laa mbə ñgàŋntò Nwī.” ⁷ Maa ajàn bo tigə ñkw̄i'i mæ kaa bo le ñwa'ǎ adigə ȳi

mə a le nlò ghu aa zî. ⁸ Yesu a tigè òswon a mbo bo mə, “Kaa mə ka wa'à n̄u yîi mē à fa ada'a mə ghìrè n̄i ìnnù jû ghu aa a mbo bù ki nswonə.”

Nìghàà n̄i n̄anaa nlon bìlensə bi akò milù'ù
(Mt. 21.33-46; Mk. 12.1-12)

⁹ Yesu a naa nìghàà n̄i n̄anaa a mbo bo mə, “N̄u yî mò'ò à le mbě akò milù'ù yi, nlesə a mbo bè, m̄f̄ε'ε n̄ghèè n̄tswe a atoo d̄an̄ àgha'a a sa'à ¹⁰ nòò ñkyá m̄intà m̄i ati milù'ù mya à kù'ù m̄ē, a too ñḡan̄àf̄à'á yî m̄ē à ḡh̄eε ñkw̄erə m̄intà m̄i ati milù'ù mya m̄i mò'ò a mbo bìlensə bi akò byá, lá bìlensə bi akò bya bi tswá yi n̄gh̄oo, n̄tsyàsə yi a biì tsi'í m̄b̄o m̄b̄o. ¹¹ A bú ñtoo ñḡan̄àf̄à'á wa yî mò'ò, bi k̄i ñgh̄oo yi, n̄niñ n̄d̄ir̄ē àtu ghu atu, n̄tsyasə yi a biì tsi'í m̄b̄o m̄b̄o. ¹² A ku'ùsə mbo n̄too ñḡan̄àf̄à'á yîi m̄ē à ywe'e ji tarè, bi tswá ma gh̄ú ñniñ ìla'a ghu nu mma'a yi a abεε. ¹³ ‘Mb̄ôn̄ akò wa a swon̄ mə, ‘M̄ē ka gh̄ir̄ē aa mə akə ts̄its̄on̄ aa ε? M̄ē ka too mú gh̄à yî m̄b̄an̄n̄ē gh̄ú m̄ē m̄ē n̄an̄sə ñk̄on̄ aà, nòò tsù bi yê yi m̄b̄o't̄ē.’ ¹⁴ Lá bìlensə bi akò bya bi yè m̄ē yi, ñswon̄ bo ni bo mə, ‘Aá ñj̄inda yî à gh̄úlà, b̄i'ìn̄ē zwit̄ē yi tá ñjoo jù ì tiḡē mb̄ē j̄i'ìn̄ē.’ ¹⁵ Bo le ntiḡē n̄tswa yi, mma'a a abεε wa ñj̄im̄ ñkya milù'ù ñzwit̄ē yi. Ma mùu aj̄an̄ ñi mòònt̄ē m̄ē m̄b̄on̄ē akò milù'ù wa à ka gh̄ir̄ē m̄ē akə a nu bo aa ε? ¹⁶ Á ka z̄i zwit̄ē bìlensə bi akò ma bya, ì lensə akò yi ya a mbo bad̄an̄.” Aj̄an̄ mə bè bya le nyu'u ma mùu aj̄an̄ aa, ntiḡē nswon̄ mə, “Kaa mb̄ē Nw̄iñḡon̄ a wa'à biì.”

¹⁷ Yesu a l̄ent̄ē waa mbet̄ē mə, “Nìghàà ni Nw̄i n̄ulà ni tiḡē ñswon̄ aa mə akə aa ε?

‘Tsi'í ñḡò'ò ya mə bìb̄oo bi nda bi le n̄tuu aa, ì b̄en̄ m̄ē ñtiḡē ñḡò'ò ñibuu ni nda yî ñw̄ē.’

¹⁸ N̄u ñtsim̄ yîi m̄ē à wo a n̄i ñḡò'ò ma ya aa, à ka b̄egik̄ē; lá b̄εε mə ì wo a nu ñu b̄ēə bon̄ ì ka gh̄ò'ò yi.”

Abet̄ē ñlon̄ ann̄u n̄tu bitax
(Mt. 22.15-22; Mk. 12.13-17)

¹⁹ Ñḡan̄nd̄i'ì N̄on̄s̄ē ni bìl̄i bi ñḡan̄m̄à'a Nw̄i gh̄ēə ì tswa yi maà noò, lá m̄ban̄n̄ē m̄b̄o'ò m̄i'ì m̄i b̄ē byá. Bo le nzi mə à le nnaa nìghàà nya aa nlon̄ ñḡaà yàà. ²⁰ Bo tiḡē ñl̄oo n̄i àbwar̄ē, ñtiḡē ñl̄oo b̄i'tsw̄er̄ē, ñtoo ghu ñj̄im̄ mə bì zi ñka m̄baḡil̄ē mbet̄ē ñi ñi m̄ighàà tá tsyà ghu ì tswa yi ì fa a mbo Ḡum̄n̄àà yîi à le n̄tswe n̄i àd̄à'á a atu bo aa tá à sa'a yi. ²¹ Bi tiḡē ñzi mbet̄ē yi m̄ē, “N̄d̄i'inn̄u, b̄i'ì zi m̄ē ann̄u yîi o gh̄àà ñk̄i'ì nd̄i'ì aa a ku'un̄ē, ñki nzi m̄ē kaa ò si n̄and̄en̄ē a tit̄i b̄ē t̄ε'ε, ñd̄i'ì aa tsi'í m̄an̄j̄i yîi m̄ē Nw̄i a lòo mə bè ka n̄tswe ghu aà. ²² A ku'un̄ē ñi n̄on̄s̄ē yi'ìn̄ē a n̄tu tax a mbo Kaisa k̄ē ñgan̄ aa ε?”

²³ Lá à le nzi m̄itsyè m̄i m̄ē bo le si lobit̄ē aà, ñswon̄ a mbo bo mə, ²⁴ “N̄i zi ñi ñkab̄ē silva tá m̄ē ȳē.” Bi z̄i ni yu, a bet̄ē waa mə, “A tsw̄ē àtu wo bo bì ñk̄um̄ wo f̄aa ñi ñkab̄ē aa ε?”

Bo kwi'ì m̄ē, “Aa yî Kaisa.”

²⁵ A swon̄ a mbo bo mə, “Ma la a b̄ē m̄ē ñi ka m̄fa ñjoo j̄i m̄ē à ñi j̄i Kaisa aa a mbo Kaisa, ñk̄i'ì m̄fa ñi ñjoo j̄i m̄ē à ñi j̄i Nw̄i aa a mbo Nw̄i.”

²⁶ Kaa bo le ñwa'á aj̄an̄ mə mb̄ē bi tsyá ñtswa yi a n̄si bè ñlon̄ ann̄u yîi m̄ē à swon̄ē aa z̄i, ànn̄u a gha'à waa, bi kut̄ē m̄ints̄ũ myaa.

Abet̄ē ñlon̄ ann̄u nyween̄ē ñi ñiw̄ô
(Mt. 22.23-33; Mk. 12.18-27)

²⁷ BaSadukai bî mɔ'ɔ bii mə bi swonə ni mə kaa bè si a ni nìwo yweenə aa, ²⁸ bo le nzì mbetə yi mə, “Ndi'innù, Moses à le mfa ndi'i a mbo bi'i mə, mbê ndim nù a kwo ti mu, mumaà yì a logè ñgwê yì wa njwe bɔɔ bo yu a mbô ndim yì wá. ²⁹ Bɔɔ bi ma bî mɔ'ɔ le ntswe ghu bi sàmbaa, yì ntsyambii a yɔ'ò mángyè ñkwo ti mu; ³⁰ yì àyòntè a bú nyon nyo'ɔ mángyè wa, ³¹ yìi à ywe'e bi tarə aa, a kî ñlogè mángyè wa, bo bya bi sàmbaa bi kî logè mángyè wa tsi'i bitsim ñki ñkwokə ti mú. ³² A ti mə ti bə a njim mángyè wa a kî ñkwo yìi ngaa. ³³ Tsó mə a le mbə ma mùu ajàn aa, nòò yìi bə ka yì yweenə ni nìwo aa, mángyè ghú à ka yì tigə bə aa yì wò aa ε? Tsó mə bo bya bi sàmbaa le nyo'ɔ yi aa ε?”

³⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Bè bî fàa ngù'ù bi yɔ'okə, bi fâ nì bɔɔ bánygè a ndá nìyɔ'ɔ; ³⁵ lá bè bii mə bi ku'unə a mbinnə ni nìwo i tswe ntì maa ngù'ù mbi yìi mə i zì aa, kaa baa yì wa'à kà nyo'ɔ, kaa wa'á bánygè a ndá nìyɔ'ɔ ka mfa. ³⁶ Bo ka yì bə aa tsi'i tsó baangel kaa ki'ì kà ñkwo. Bo bə aa bɔɔ bi Nwî ñlon mə bo biinə nìwo aà. ³⁷ Lá a nghèε nî annù nyweenə nìwo, Moses à le mfigitè wa nî adigə anwà'ànə ya mə a ghàà ñlonə atsugə iti ya mə mɔ'ɔ i le si khi ghu aà, ñlon mə maa adigə, à le ntwonə Mmà'àmbi a ni Nwĩngòn Abraham, ni Nwĩngòn Isaac, bo bi ni Nwĩngòn Yakob. ³⁸ Kaa à laa wa'à Nwĩngòn biku bi bē bē, à bə aa Nwĩngòn bè bii bi tswe bitì. Nlon mə bè bitsim bi tswe bitì aa ghu mbô.”

³⁹ Ngǎndi'i nònsè jya jì mɔ'ɔ bi le ntigə nswon mə, “Ndi'innù, ò fâ àkwi'i yì sigìnè.” ⁴⁰ Nlon mə bo le ntigə mbo'ɔ a mbù nghèε nì mbii a mbetə yi nî innù.

Abetə ñlonə Ayo'ò Nwĩ wá

(Mt. 22.41-46; Mk. 12.38-40)

⁴¹ Yesu a betə waa mə, “Mbə bi swon mə Ayo'ò Nwĩ wa à ni mu David aa mə akə aa ε? ⁴² Nlon mə David yu mbon à swonə a mùm anwà'ànə bi Psalm mə,

‘Mmà'àmbi a swon a mbô Mmà'àmbi ghà mə:

Tswe a mbèε ñkwεε mə nî mà'à,

⁴³ ñywe'e a noò yìi mə mə ka yì ghìrə ngànkibàà jò nî àtetè mikòrə mo aà.’

⁴⁴ Ma mùu ajàn mbə David a ka ntwonə yi nî Mmà'àmbi, a tigə mbu ntsyà aa la mbə mu David aa ε?”

Ajàn yìi mə Yesu à le ñwà'àsə bē ñlon ngǎndi'i nònsè aà

(Mt. 23.1-36; Mk. 12.38-40)

⁴⁵ Ajàn mə bè bitsim le si yu'utə annù yìi à le si swonə aa, Yesu a swon a mbo ngǎnyəgənnù ji mə, ⁴⁶ “Nì ka ntsyesə ghuu nlon ngǎndi'i nònsè, bo kònə nî ñka ñwε'ε ndànə itsè'è ñkarə ni ju, ñkii ñkɔnə ni mə tá bè ka ntsa'atə nî waa nî àghu'usə a mītaa; ñkɔnə a ntswe nî ìlən jii i tswe a mbii aa a ndānghòtə, ñkii ñkɔnə nî ìlən jii i kɔ'ɔnə aa a adigə adinà. ⁴⁷ Bo nì'ì ni bikwi'i bi bánygè, ñkwεrə nî ñjòò jyaa ni mīla'à myaa, mbagilə ntsa'atə nî Nwî nî ndanə mīghàà. Wa ngi'ì yìi i ka yì kuu a nu bo aa i ka yì swèrə.”

21

Ñkabè ntsà'àtə Nwĩ ñkwi'i mángyè wá

(Mk. 12.41-44)

¹ Yesu a tswe a mùm ndàmà'anwì ññentə atú yi nlentə nyə ajàn yìi mə ngǎnkabə i le si ninə nî ñkabə a mùm ñkòm mmà'anwì aà. ² A le ñki nyə

ɲkwi'i mànɣyè yî mò'ɔ yîi mæ à le mbæ ɲgàɲàmɸum aa a tsyâ ñniɲ ibà'atæ ɲkabæ copper ji baà, ñdùú yi i bæ tsǒ kabà yî mǸfùùrè. ³ Yesu a swonj mæ, "Mè swonj tsi'ï annù ñniɲkonj a mbo bù mæ, ɲkwi'i mànɣyè ghú mæ à ni ɲgàɲàmɸum aa, à ñniɲ ɲkabæ fàa múm ɲkòm ñtsyatæ bê bitsim; ⁴ ñlonj mæ bo swatæ aa tsi'ï múntsirê a ni ɲkabæ yîi bo luu ñi yù aa mma'a Nwí ñi yu. Lâ mànɣyè ghú mæ à ni ɲgàɲàmɸum aa, à kòòntæ aa ɲkabæ ñtsim yîi mæ à tswe ñi yu aa mfa."

Ajàɲ yîi mæ Yesu à le ɲghàà ñlonj annù nsà'a Ndâmà'anwí aà
(Mt. 24.1-2; Mk. 13.1-2)

⁵ Bo bì mò'ɔ bi le si ghàà ñi ànnù ñlonj ajàɲ yîi mæ bi le ɲghùræ ndâmà'anwí ñi ɲgò'ò jii i le naɲsæ mbonj mbònj aa, bo bì ñi njoo jii mæ bè le mfa a mma'a Nwí ghu aà. Bo kà mæ aa ghaa laa, Yesu a swonj mæ, ⁶ "Njoo mà jù tsim mæ ñi yæ aa, ɲjwi yî mò'ɔ i zì mæ Kaa tsi'ï ɲgò'ò yî mǸfùùrè kaa i ka yî wa'á a atu yî mò'ɔ bú nɔɲæ. Bi ka yî sà'à tsi'ï tsim mà'ànæ a nsyê."

Annù nyæ ɲgí'i bo bi ajàɲ mæ bi ka yî ki tso'ɔ akoræ bɔɔ bi Kristo aà
(Mt. 24.3-14; Mk. 13.3-14)

⁷ Bo bètæ yi mæ, "Ndì'innù, naɲsæ nwonj tâ bì'ï yu'u, ñnnù ma jù i ka yî fè'è aa a noð àkè aa é? Alènsè yîi mæ a ka yî dì'ï mæ noð mǸfè'è ñnnù ma jù à tìgê ɲku'u aa, a ñi aa akæ aa é?" ⁸ A swonj a mbo bo mæ, "Ñi ka ntsyesæ ghuu tsee lõ lèè tâ ɲù tsù à bwe'esæ ghuu; ñlonj mæ bè bì ghà'atè ka yî zì ñi ìkùm gha, i ki swonj ñi mæ, 'Mè ñi yu wâ!', 'Nòò wa à kòòntè mæ!' Ñi tsuu waa ki yònè. ⁹ Bæ mæ ñi yu'u mæ bi mà'a ntsò, kè bæ mæ ñi yu'u annù ñlonj ìyònj, ñi tsuu ki bɔ'ɔ si'ï si'ï bê; ñlonj mæ ñnnù ma jù i tswe ñi mǸfò mǸfè'è ya'a; kaa mbí i ka yî wa'a aa tsi'ï ma mùu noð ghensè ñlwi'i."

¹⁰ Yesu a gheè ñi mbíi a nswonj a mbo bo mæ, "ftoo i ka yî ki mà'a ntsò bo bì jii mò'ɔ, tâ itoo jii mæ bifò bu'utæ aa tâ i ki ɲka mma'anæ bo bì jii mò'ò; ¹¹ ñsyê i ka yî ki tsìgìnè tsi'ï ñi mǸtìi, tâ mǸkwenè à kuu ala'a, tâ mǸghòò mi ɲkwónj bè tâ mi fè'è a idigè idigè; ñnnù jii swèrè ñsweræ bo bì ìlènsè jii wè i ka yî ki fè'è a mbà'à ñikàn. ¹² Mbonj tâ ma juu ñnnù i ka mǸfè'è, bonj bi ka yî ki banjæ ñi ghuu, i kii tso'ɔ ñi àkòrê yuu. Bi ka yî ki tswatæ ñi ghuu i fa ñi a ndaɲghotæ tâ bì ka nsa'a, i kii mà'à ñi ghuu a ndátsaɲè. Bi ka yî ki ghèè ñi bù a ñsi bifò bo bìGúmnaà ñlonj annù fíkúm ghá. ¹³ Ma yú a ka yî fa abwaræ a mbo bù mæ ñi swonj annù yá. ¹⁴ Mbæ a fè'è ma mùu ajàɲ ñi tsuu ki tanjæ annù yîi mæ ñi ka ghìræ swonj fi'isæ ibíi nú ghuu ghu aa mbonj tâ noð à ku'u; ¹⁵ ñlonj mæ mæ ka yî fa ñighàà bo bì mǸtsyè a mbo bù, a ajàɲ yîi mæ kaa mbæ bè bíi mæ bi ñi isa'a a nu bù aa kaa mbæ bi wa'à lìgìtè kè ki ntuu. ¹⁶ Tsi'ï bìtaà buu ñi bìndé buu, ñi bɔɔ bi maà buu, ñi bǸngwè'è buu, bo bì ìkà'á juu, bi ka yî fèè ghuu. Bi ka yî tswatæ ghuu bí mò'ɔ fa mæ bì zwitæ. ¹⁷ Bè bitsim ka yî bàà ghuu ñlonj ìkúm ghá. ¹⁸ Lâ kaa tsi'ï ñnònètú yùu yî mǸfùùrè kaa mbæ yi wa'à bwê. ¹⁹ Ñi bæ tanjntii i bíi ɲgí'i bonj ñi ka yweensæ mibíi mi nú muu.

Yesu a ghaà ànnù ñlonj ajàɲ yîi mæ bi ka yî ta ɲgí'i ñi àla'a Yerusalem aà
(Mt. 24.15-21; Mk. 13.14-19)

²⁰ "Mbæ ñi yî nyæ ɲgǸntsò i karisæ Yerusalem, ñi zì mæ noð ñta ɲgí'i ghu à kòòntè mæ. ²¹ Maà noð tâ bè bíi mæ bi tswe a ala'a Yudea aa bi fè'è ɲkhækæ ɲkɔ'ɔ ɲghæ a itu mǸnta'à, tâ bíi mæ bi tswe a múm ɲjò'ò àla'a aa bì fè'èkæ, tâ bíi mæ bi tswe a mbèè ifò aa tâ bì tsuu bu ɲkuu a múm ɲjò'ò àla'a; ²² ñlonj mæ ɲjwi mà jù à ka yî bæ aa noð yîi Nwí à ka yî ndí ɲgí'i a

nu bè bi, a nlwensə innù tsim jii mə bi ηwa'anə a mum nìghàà ni Nwî aà. ²³ Wεε! Ngi'ì bìmaburè bi ato'o bo bì yî bii mə bi nɔŋsə bɔɔ maa nî n̄jwi ma jya aà! Nlon̄ mə n̄gi'i yî n̄wè ì ka yî tswe fàa atu nsyê, tâ Nwî à di'ì alwintɔŋè yî a nu bè ma bù. ²⁴ Bi ka yî zwiwə bə bî ghà'atə ni munwî n̄tsò, ì tigə tswatə waa nî ìbù'u n̄tsò, ì ghèè ni bo itoo itoo; tâ b̄it̄iz̄i Nwî bi kuu Yerusalem ì nan̄sə ki kwàrə, ì tigə n̄n̄'ì n̄i bè, ì ywe'e noò yii mə Nwî à lèè mə tâ bo ghirə ma yû ànnù aa, à zi mmè.

Ajàŋ yii mə Mu Nù à ka yî b̄i b̄i aà
(Mt. 24.29-31; Mk. 13.24-27)

²⁵ “Flènsè ì ka yî ki fè'ε a ni n̄n̄òò, bo bì a ni sàŋ bo bì ni m̄n̄jòŋ. Tâ bə a itoo itoo bì tswe a m̄m̄ n̄gi'ì tâ ìtu jyaa buurə a ajàŋ yii mə bi yə miyaa bo bì ìkànə ŋkì ì tigə burə ju'u aà. ²⁶ Bè ka yî tigə bɔ'ɔ nlon̄ innù jii mə ì fè'ε a mbi aa, ì tigə wòkè tsi'ì tsò ìku n̄joo; n̄lon̄ mə bi ka yî tsigə ida'a tsim jii ì tswe a aburə aà. ²⁷ Maà noò tâ bì yə a Mu Nù tâ à ka nzi ni a m̄m̄ mbà'à ni m̄idà'à ni n̄gha'a n̄i wè. ²⁸ Mbə n̄i yi nyə ma juu innù ì loginə ŋka mfe'ε, n̄i b̄in̄è n̄təə ŋɛntə it̄u juu a ndəŋ nlon̄ mə noò n̄tsù'ù at̄u yuu à kà m̄ə aa ŋkoontə aà.”

Ànnù yii mə mbə bi yəgə n̄i at̄i figè aà
(Mt. 24.32-35; Mk. 13.28-33)

²⁹ Yesu a gheè n̄i m̄b̄ii n̄naa n̄ghàà nuà a mbo bo: “Lèntə n̄i at̄i figè bo bì ìt̄i j̄i m̄ɔ'ɔ; ³⁰ a yi mbə noò yii n̄taà j̄i ì fi'isè mə iyèŋ j̄i fii aa, n̄i zi mə noò n̄tsù m̄bèŋ à tigə a abò. ³¹ A k̄i mbə ni a ŋḡiŋ ŋḡiŋ mə, n̄i bə yə tâ innù juà ì ka mfe'ε boŋ n̄i zi mə noò ànnù nifɔ Nwî à kòontə m̄ə. ³² Mè swon̄ tsi'ì ànnù n̄iŋkəŋ a mbo bù mə, kaa n̄iwàà ni bə nuà ni ka wa'à tsyà ti ghè innù ma j̄u tsim ì fè'ε m̄ə. ³³ Aburè bo n̄syê ka yî tsyà, lâ kaa tâ n̄ghàà na n̄i wa'à tsyà.

A ku'unə mə ta n̄i ka n̄tswe n̄ikərè

³⁴ “N̄i ka n̄tsyəsə ghuu n̄tsuu m̄ib̄ii m̄i n̄u muu bo bì noò ghùù si'ì si'ì ki fa nlon̄ ànnù m̄iji bo bì a ŋka n̄n̄ò, bo bì innù jii mə ì nwùgè n̄i ghuu fàa m̄m̄ n̄tswènt̄ii aa boŋ n̄jwi mà ya ì ka yî w̄'ik̄ə tswa ghuu tsò m̄ataà. ³⁵ Nlon̄ mə n̄jwi mà ya ì ka yî z̄i aa a mbo bè b̄itsim̄ b̄ii mə bi tswe fàa atu nsyè aà. ³⁶ N̄i ka n̄stwe n̄ikərè a ŋḡòŋ b̄in̄òò b̄itsim̄è, n̄tsa'atə n̄i Nwî mə mbə a fa m̄it̄ii m̄ii mə mbə n̄i yî ŋkhə innù ma j̄u tsim mə ì ka yî ki fè'ε aà, tâ b̄an̄nə təə a n̄si Mu Nù.”

³⁷ Yesu à l̄e si di'ì ni n̄ghàà ni Nwî a ndâmà'anwî a n̄jwî tsimè. Mban̄nə ŋghèè n̄l̄e n̄i n̄ta'a yii mə bi l̄e si t̄won̄ə ni Olive aa n̄itugè. ³⁸ Tsi'ì a mbà'à mbà'à bè b̄itsim̄ l̄e si z̄i a ndâmà'anwî a nyu'u ànnù yii mə à l̄e si di'ì aà.

22

Ajàŋ yii mə bi l̄e n̄tan̄ə ànnù atu Yesu aà
(Mt. 26.1-5; Mk. 14.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Nòò ŋkùr̄ə àbaa ti kɔ'ɔ wa, noò wa yii mə bi l̄e si t̄won̄ə ni Passa aa, à l̄e ŋkù'ù, ² b̄il̄ii bi ŋḡan̄m̄a'a Nwî bo bì ŋḡan̄nd̄i'ì n̄n̄sə bi k̄a m̄bɔ'ɔ bè bya n̄tigə n̄l̄ɔ n̄i àjàŋ mə bi ka ŋe'esə zwiwə Yesu.

Ajàŋ yii mə Judas a l̄e mb̄ii mə yu ka fèè Yesu aà
(Mt. 26.14-16; Mk. 14.10-11)

³ Satan à l̄e ŋkuu a ato'o Judas wa yii mə bi l̄e si t̄won̄ə ni Iscariot aà, m̄bə ŋḡan̄yeḡənnù Yesu wa yî m̄ɔ'ɔ a t̄it̄ii bya n̄gh̄um̄ n̄tsò baa aà. ⁴ Judas

à le nlò òghɛɛ yi, òghɛɛ ntaɲtə bo bì bìlìi bì ngǎɲmà'anwĩ bo bì bìlìi bì ngǎɲmbê òdàmà'a Nwĩ a ajàɲ yĩ mə yu ka fèè Yesu a mbo bo aà. ⁵ Bo le nnaɲsə ndoritə tsi'ĩ m̀bê ànnù, m̀bii mə bo ka fa ɲkabə ghu mbô. ⁶ Judas à le ɲki mbii, òtigə nloginə ɲka nlɔɔ nĩ m̀m̀n̄jĩ yĩ mə mbə yu feè Yesu a mbo bo ti ghè mə bè zĩ.

Ajaɲ yĩ mə Yesu bo bì ògǎɲyogənnu ji le ɲji miji mə Passa aà
(Mt. 26.17-25; Mk. 14.12-21; Jn. 13.21-30)

⁷ Njwi ì le ɲkù'u àjàɲ mə bì taɲtə annũ njwĩ Abaa ti kɔ'ɔ, ɲwa nĩ mù m̀b̄ɲɲjèrè Passa aa, ⁸ Yesu a too Peta bo Jɔn, òswon a mbo bo mə, “Nì ghɛɛ ntaɲtə miji mi Passa, a ajàɲ mə bì'inè ka ji aà.”

⁹ Bo betè yi mə, “Bì'i ghɛɛ taɲtə aa fə ε?”

¹⁰ Yesu a kwi'i a mbo mə, “A ajàɲ mə ni ka ki kuu ghèe a ɲjò'ò àla'a aa, ni ka yə ɲù tá à be'e àntòò ɲkĩ, ni yə, ni yonə yi nyon ɲkuu a nda yĩ à ka kuu ghu aà. ¹¹ Nì kuu nì swon a mbo m̀b̄ɔɲ ònda wa mə, ‘Ǹd̄i'innnù à bètə mə, ɲja'à ònda yĩ bì'i bì ògǎɲyogənnù ja ka ji Passa ghu aa ì fə aa ε?’ ¹² Bon a ka d̄i'i ɲja'à ònda yĩ ɲwè yĩ m̀ɔ'ɔ a ndəɲ yĩ mə ɲjoo ì tswe ghu aa tá nì naɲsə.”

¹³ Bo le ɲghèè ɲyə ɲgòɲ ònnù tsim tsi'ĩ wa ajàɲ mə Yesu à le nswon a mbo bo aa, n̄tigə nnaɲsə ɲjoo ɲji Passa jyâ.

N̄tarə M̀m̀à'ambĩ
(Mt. 26.26-30; Mk. 14.22-26; 1 Kor. 11.23-25)

¹⁴ Nòò ɲji Passa wa à kù'u m̄, Yesu bo bì ògǎɲyogənnù ji bo tswé a atu atətè, ¹⁵ a swon a mbo bo mə, “Mè ghìrə naɲsə nlɔɔ mə mə ji miji mi Passa bì'inè ì b̄ɔɲ yə ɲgi'ì. ¹⁶ Mè swon a mbo bù mə kaa mə ka yi wa'a miji mà mù bù ɲji ì ywe'e a noò yĩ mə ànnù nifò Nwĩ a ka yĩ zĩ tá ɲji'ì ànnù yĩ bì ji ghu aa tá ì naɲsə nlaa.”

¹⁷ Υεεσ̄ò à logè òd̄ɔɲ m̀l̀l̀ù'u m̀fa m̀b̄i'ikə a mbo Nwĩ òswon mə, “Nì ko nno ɲkwerinə ni yu. ¹⁸ Mè swon a mbo bù tsi'ĩ annù n̄ikon mə, kaa mə ka yĩ wa'a m̀l̀l̀ù'u bù nno, ɲywe'e noò yĩ mə ànnù nifò Nwĩ a ka yĩ zĩ aà.”

¹⁹ A tigè m̀bu n̄logə abaa, m̀fa m̀b̄i'ikə a mbo Nwĩ, m̀batə m̀fa a mbo bo, òswon mə, “A n̄i ìb̄i'nnù gha ì ghuà, yĩ mə ka fa a atu bù aà. Nì tigə ɲghìrə ma mùu ajàɲ ɲwa'atə n̄i ghâ.” ²⁰ Tsi'ĩ maa ajàɲ, a k̄i m̀fa ndon ya a mbo bo a noò mə bo jì m̄ miji mya m̀n̄sə aa, nswon mə, “N̄don yulà, à n̄i àkàà yĩ fii yĩ mə Nwĩ à wàrə bú bo n̄i àləə n̄u ya yĩ mə bì ka saansə a atu bù aà.

²¹ “Lâ, yə n̄i, ɲù yĩ mə à fèe gha aa, à tswe fàa atu atətè ɲji bì'i yu, ²² Lâ ànnù ma yũ a ka yə Mu ɲù aa tsi'ĩ ajàɲ yĩ mə bì lèè n̄t̄'ε ntaɲtə nləə aà, lâ ɲgi'ì yĩ òswèrè a nu ɲù yĩ mə à fèe yi aà.”

²³ Bo loginè òtigə mbetə nlɔɔ a tit̄i bo mə mbə a naɲsə mbə aà wò yĩ mə mbə à ghìrə ma yu ànnù aa le!

A jàɲ yĩ mə àswun̄nə à le mfè'è òlon ànnũ ɲù yĩ mə à n̄i ɲù yĩ ɲwè aà

²⁴ Aswun̄nə a le mfè'è a tit̄i ɲgǎɲyogənnù Yesu, bo lɔɔ n̄i òzi mə ɲù yĩ mə à n̄i ɲù yĩ ɲwè àkɔ'òntsirə a tit̄i bo aa n̄i wò ε? ²⁵ Yesu a swon a mbo mə, “Bifò bì b̄it̄iz̄i Nwĩ bo bu'utə b̄e byaa laa bù'utè. Bì twonə n̄i bit̄a bì ala'à byaa laa n̄i ɲgǎɲghìrə ìb̄onə. ²⁶ Lâ tá à tsuu maa ajàɲ bə a mbo bù. A ku'unə mə ɲù yĩ mə à n̄i akɔ'òntsirə a tit̄i bù aa tá à bə tsi'ĩ tsò m̀n̄khə yĩ mə à k̄ə'ə nsigə n̄lwi'isə. Tá bit̄syàsə a tit̄i bù bì bə tsi'ĩ tsò ɲgǎɲfà'à.

²⁷ A ghà'atə wò aa ε? ɲù yĩ mə à tswe a atu atətè ɲji aa kè ɲù yĩ mə a

tsyàsè mijì aa ε? A laa mə à nì nù wa mə à tswe nji aà. Lâ mə bànne ntswe a tìtì bù aa tsi'í tsǒ nù ntsyàsè mijì.

²⁸ “Nì tswè mē bi'inè a múm ñgi'í ntsim yìi mə mə yə aà. ²⁹ Tsǒ mə Taà ghà à fà mē mida'a a mbo mē mē tá mē ka nsa'a mbi yù aa, mē ki mfa ma myaà mǐdà'à a mbo bù. ³⁰ Nì ka yí ki jì kii nno a atu atetǎ mē a múm ànnù nifǒ mē. Nì ka yí kii ñṅaṅne nì ìbèrè i ki sa'a nì ìtsə baIsrael jya nìghúm ntsò baà.

*Ajàṅ yìi mə Yesu à le nswon mə Peta à ka tuu yi aà
(Mt. 26.31-35; Mk. 14.27-31; Jn. 13.36-38)*

³¹ “Simon, Simon, yu'utê! Satan à le mbetə mə yu ywe'etə ghuu tǎ sǎgə ghuu tsǒ abaa, ³² lâ mē tsà'atè mē Nwì a atu wò, Simon, mə tá àbìintìi yo tsuu lõ bǎrè. Βεε ò bènke gho mbìi a nu mē, ò ligìnè ñniṅ mida'a a nu bìlîm bô.”

³³ Peta a kwi'i mə, “Mmà'àmbì, mē tànṅtə mē mē ka kuu atsan bì'ìò, i kii kwo bì'ìò.”

³⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Mē swon a mbo wò Peta mə, mbon tá àṅkègè à tṅ ñtugə sîi, bon ò tuù mē gha ñgàà jì tarə nswon mə kaa ò sè gha zî.”

Annù yìi mə mbə bì ghìrè a noò ñgi'í aà

³⁵ Yesu a betə ñgǎnyəgènnù jì mē, “Nòò wa mə mē le ntoo ghuu nswon a mbo bù mē nì tsuu abǎsà lǒgè, ntsuu abàà lǒgè, ñki tsuu ntam nǒgè aa, nì le mbaa mbonə ayòò yí tsu aa ε?”

Bo kwi'i mə, “ṅṅaṅ.”

³⁶ Yesu a swon a mbo bo mə, “Lâ, tsítsòṅ nù yìi mə à tswe nì àbǎsà yi nì àbàa yi aa, tá à ligìnè nǒgè. Nù yìi mə à sî nì munwì ntsò tswe aa, tá à fee akútè yi nyuu ghu. ³⁷ Nlon mə, mē swon a mbo bù mə, annù yuà yìi mə aṅwà'ànè Nwì a swon aa mē: ‘A yê ñgi'í tsi'í tsǒ ñgàṅmbù'ù ìnnù jì bì' aa, ka bòontè mbi'i ṅgaà yà, nlon mə ñgòṅ ìnnù tsim jìi mə bì le ṅwà'ànè mbi'i ṅgaà yà aa i kà mē aa mfè'ε mbòontè.”

³⁸ ṅgǎnyəgènnù jì i swon mə, “Yê, bîmunwi bì ntsò bi baa bì bulà, Mmà'àmbì.”

A kwi'i mə, “Wa a kù'ù mē.”

*A àjàṅ mə Yesu à le ntsà'atè Nwì a atu Nta'a Olive aà.
(Mt. 26.36-46; Mk. 14.32-42)*

³⁹ Yesu à le mà'atǎ nǒ'ò àlà'à Yerusalem mē'ε yi, tsi'í ajàṅ yìi mə à le sî gha'asə ṅghìrə aà, mē'ε ṅghèè yi a atu nta'a Olive. ṅgǎnyəgènnù jì i le nyòṅè yi bo bo kǒ'ò ṅghèè ghu. ⁴⁰ A kò'ò mē ñkuu ghu, nswon a mbo bo mə, “Nì ka ntsa'atə Nwì tǎ wa'à a ñkìrè Satan lõ ṅwo.”

⁴¹ A swon mē laà, mma'atə waa ṅghentə, àgha'a a bǒò nsa'atə tsi'í mûntsîrê, nswetə miku'utê mi a nsyè, ntsà'atè Nwì ⁴² nswon mə, “Taà, mbə ò bii bon ò tse kwèrə ndòṅ ñgi'í yù a mbo mē ñlǒ'osə. Lâ mə kòṅ aa a ṅghìrə bē ànnù yìi mə ò lòò aà; kaa wa'à bə à yìi mə mə lòò aa bē.”

⁴³ Angel à le nlò a aburə nsigə mfa mîṅṅ ghu mbô, [⁴⁴ Tsǒ mə ntii yi i le mburə nluu nì àjəṅnè aa, a bù ṅgaansə mîṅṅ mi ṅku'usə ntsà'atè Nwì tsi'í nìtì nìtì, ñligìnə, àligìnè yìi mə a le mfè'è ghu nu aa a tigè ñsigə ntsiṅkə, mbə tsǒ itàa aləè.]*

⁴⁵ A lò mē wa adigə ntsà'atə Nwì mbii nzi fu wa mbèè ṅgǎnyəgènnù jì jya, nyə waa bì bwii nlon mə àjəṅnè yìi mə a le nluu a ntii bo aa a le

* 22:44 Kaa àtìi ma yú a sî múm ṅwà'ànè jì mǒ'ò tswé.

ngħirè bo borè. ⁴⁶ A betè a mbo bo mə, “Nì bwii aa àkè aa ε? Nì biinè ntswe ηka ntsa'atə Nwī tā wa'a a ηkìrè Satan lô ηwo.”

Ajàn yīi mə bi le ntswa Yesu aà

(Mt. 26.47-56; Mk. 14.43-52; Jn. 18.3-12)

⁴⁷ Yesu à kà mē aa ηghaa laà, kaa mburə ti mən̄sə, n̄n̄dò bē i ywunè n̄zi, Judas, ηù yī mò'ɔ wa tit̄i ηgànyogēnnū Yesu jya n̄ghūm n̄tsò baa, à le mbə yu yīi mə à le ntsyā mbīi yàà, n̄d̄i'ī n̄i m̄anjī a mbo bo. Judas à zī mē, n̄tsya ηghēè a mbēε Yesu mə yu n̄ɔη m̄ighègə mi. ⁴⁸ La Yesu a betə ghu mbo mə, “Judas, n̄n̄ɔη m̄ighègə mi Mu N̄u à laa mbə m̄anjī yīi mə ɔ tse tsyà ghu i fèè yi aa ε?”

⁴⁹ N̄gānyogēnnū jya jīi mə bo bì Yesu le ntswe aa, bi yè mə annū yīi mə a le ntswe ghu aa, mbetə yi mə, “Mmà'àmbi, o lòɔ mə tā bī'ī to waa n̄i b̄ɔɔnwi bi'ī aa ε?” ⁵⁰ N̄u n̄ib̄ɔ wàà yī mò'ɔ a burə n̄lɔgə munwi ηkwye atōηñə abù'u ηgànmà'a Nwī yī ηwè yī mà'à ghu n̄lɔ'ɔsə.

⁵¹ Lā Yesu a swon a mbo bo mə, “Wa a kù'ù mē!” N̄ghensə abō yi mm̄ɔontə atōηñə ηū wa ghu ηghurə yi.

⁵² Yesu a tigə n̄swon a mbo b̄il̄i bi ηgānmà'a Nwī bya bo bì a mbo b̄itsyāsə bi ηgāmbē n̄dāmà'anwī bya n̄i a mbo b̄itə bi ala'a bya b̄ii mə bi le n̄zī a ntswa yu aa mə, “N̄i zi n̄i nwi n̄tsò a b̄ò'ɔ n̄i m̄ibu'u aa a ntswa mē tsɔ n̄i zi a mbaηnə àngāmighee aa ε?” ⁵³ Tigə mē k̄i si tse bi'inè a n̄dāmà'anwī aa tsi'ī n̄jwi n̄jwi aa ε? Tigə bon̄ n̄i le mbaa ntswa gha aa maà noò. Lā ts̄its̄on̄ à n̄i noò ghùù, noò yīi mə ηù wa yīi mə a sa'a mf̄ii id̄igè à fa mida'a a mbo bù aà.”

Ajàn yīi mə Peta à le ntuu Yesu aà

(Mt. 26.57-58,69-75; Mk. 14.53-54,66-72; Jn. 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Bi le ntswa Yesu n̄lɔgə yi ηghεε n̄i ghu a ndùgə ηgànmà'a Nwī yī ηwè. Bi lògè mē yi ηka ηghεε n̄i ghu aa, Peta a tigə n̄yonə, n̄yon aa tsi'ī a sà'a agha'a. ⁵⁵ Bi le ηjètə mò'ɔ a tit̄i n̄sàηabèè yā, Peta a yōη n̄tigə ηghεε tsitə bē bya b̄ii mə bi le ntswe ghu aa, bo bo tigə n̄yɔ'ɔtə. ⁵⁶ N̄gàηàfà'a ηgànmà'a Nwī wa yī m̄an̄gyè yī mò'ɔ à yè mə yi a tswé wa adigə mò'ɔ aa, n̄te'ε mi'ī mi ghu nu n̄l̄i, n̄swon mə, “N̄u ghulà mə, à ghìrə ηk̄i tse bo bì Yesu!”

⁵⁷ Lā Peta a tuu nswon mə, “M̄an̄gyè, tsi'ī n̄zī yi, kaa mē s̄i yi burə nzi zī!”

⁵⁸ Mu f̄ib̄antə à bù mē ηghəə ki bə, ηù yī mò'ɔ a yē Peta, n̄swon mə, “Tigə ɔ bə aa ηù n̄ib̄ɔ wàà yī mò'ɔ aa ε?”

Lā Peta a kwi'ī mə, “Mbā ghulà, wa kaa mē s̄i ghu bē!”

⁵⁹ Nòò à bù mē n̄tsya yī n̄f̄uùrè, ηù yī mò'ɔ a bù n̄zi n̄l̄iḡinè n̄swon tsi'ī n̄t̄i mə, “Tsi'ī annū n̄n̄konə, ηù ghulà à ghìrə ntswe bo bì Yesu, n̄lon mə à n̄i mu Galilea aà!”

⁶⁰ Lā Peta a kwi'ī mə, “Kaa mē s̄i annū yīi mə o ghàà n̄swon aa zī!”

Tsi'ī maa noò mə à kà mə aa kwi'ī laa, àηkègə a t̄ɔηə. ⁶¹ Mmà'àmbi a karikè yi nte'ε mi'ī mi n̄tsinə n̄lii Peta, Peta a wa'atə annū ya mə Mmà'àmbi à ghìrə nswon ghu mbo aa mə, “M̄b̄on̄ tā àηkègə à t̄ɔη ηgaa ji baa n̄tugə s̄i, le bon̄ ɔ tūù mē ghā ηgàà ji tarè!” ⁶² Peta à le mf̄è'è ηghεε a abεε, n̄nan̄sə nyə'ə tsi'ī mbē annū.

A àjàn yīi mə bi le ηka ηwye n̄i Yesu ηghɔɔ n̄i yi aà

(Mt. 26.67-68; Mk. 14.65)

⁶³ Bè bya b̄ii mə bi le si be n̄i Yesu aa bi le si tigə ηwye n̄i ηk̄ii ηghɔɔ n̄i. ⁶⁴ N̄lɔgə atsè'è ηkwerə mi'ī mi ghu, mbetə n̄i mə, “A gho aa a ghòò

wò? Twi ñu yï mæ à ghòo gho aà!" ⁶⁵ Bo le ñki mbu nswon innù jï ghà'atè m̀bègite yi ghu.

Ajàn yï mæ bi le nlògè Yesu ñzi ni ghu a nsi ngǎṅndasa'a aà
(Mt. 26.59-66; Mk. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Abèè a fù'ù mē bità bi ala'a ni bìlìi bi ngǎṅmà'a Nwĩ a bò'ò ni ngǎṅndi'i nòṅsè boòntè, bi logè Yesu ñzi ni ghu a nsi ngǎṅndasa'a. ⁶⁷ Bo betè ghu mbo mæ, "O laa mbæ Ayò'ò Nwĩ wa aa ε? Bεε ò bæ aa ghu, ò swon bì'ï yu'ù!"

A kwi'i mæ, "Mè tè'ε swon a mbo bù boṅ kaa ni s̀i bìi. ⁶⁸ Kè mbæ mè tè'ε mbetè ghu n̄i àbetè boṅ mbæ kaa ni wa'à k̀i ñkwi'i. ⁶⁹ Lâ ñloginè sii, Mu Nù à ka tswe a mbèè ñikwεε Nwĩ yï à tswe ni m̀dà'à aa n̄i mà'à."

⁷⁰ Bo bitsim bi betè mæ, "Ma la a bæ mæ ò ni Mu Nwĩ aa ε?"

A kwi'i mæ, "N̄i swòn mæ!"

⁷¹ Bo tigè ñswon mæ, "Kaa bì'ï si bìyǎfè bi dāṅ bu nlòò! Tsi'ï bì'ï, bì'ï yù'ù mæ yï'ï ṅgaa annù yï mæ à swòn aà."

23

Ajàn yï mæ bi le ṅghèè ni Yesu a nsi Pilato aà.
(Mt. 27.1-2; Mk. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Nnòò bē bya bitsim i biinè ñlogè Yesu ṅghεε mfa a mbo Pilato ² ñlòginè ñka niṅ innù ghu nù: "Bì'ï le ntswa mbâ ghù a buurè n̄i àla'a, ñswonè ni a mbo bè mæ tâ bo tsuu bitâx a mbo Kaisa ki tu; ñkii nswonè ni mæ yu laa mbæ Ayò'ò Nwĩ wa yï à ni mfò aà."

³ Pilato a tigè mbetè yi mæ, "O bæ aa mfò baYuda aa ε?"

Yesu a kwi'i mæ, "O swòn mē maa ajāṅ!"

⁴ Pilato a bú ñswon a mbo bìlìi bi ngǎṅmà'a Nwĩ bo bì nnòò bē wa mæ, "Kaa mè s̄i n̄ji'ï ànnù yï mæ mbæ mè n̄iṅ isa'a a nu ṅù ghu aa z̄i."

⁵ Bo bú ñkweensè nswon tsi'ï n̄t̄i mæ, "Innù j̄i mæ a d̄i'ï aa, i ghìrè mē bē tigè ñyōṅè mbùurè n̄i id̄igè a mbù'ù àla'a Yudea ntsimè. A le ñlòginè aa a Galilea, à k̀i mē ñtigè nzi faà ts̄its̄onè."

A àjàn mæ bi le nlògè Yesu ṅghεε ni ghu a mbo Herod aà

⁶ Pilato à t̄i mæ yu'u maa ajāṅ, mbetè mæ, "N̄ù ghuà à ni mu Galilea ε?"

⁷ A t̄i mæ yu'u mæ Yesu à le nlò aa wa mbù'ù àla'a mæ Herod à le si sa'a aa, ñtoo yi a mbo Herod, yï mæ à le ntswe a Yerusalem maa noò aà. ⁸ Herod à le ndoritè si'i a nyè Yesu, ñlon mæ à lèè n̄t̄e'ε nyu'u innù tsi'ï tètè ñlon ṅgàà ȳi ñtigè nlòo n̄i ñyê yi aà. A le si wa'atè ni mæ Yesu à ka ghìrè alènsè ȳi m̄'ò. ⁹ Maa ajāṅ, Herod a tigè mbetè ibetè j̄i ghà'atè a mbo Yesu. Kaa Yesu a wa'à ȳi tsu kwi'ï. ¹⁰ Bìlìi bi ngǎṅmà'a Nwĩ bo bì ṅǎṅndi'i nòṅsè bi fε'è ñzi ntè a mb̄i, ñnaṅsè n̄niṅ innù j̄i t̄i t̄i a nu Yesu. ¹¹ Herod bo bì bisogyè bi bi loginè ñtigè ntsa'a n̄i Yesu ñkii ṅwye nii; ñlogè atsè'è ȳi siginè m̄ma'a ghu nu, mbu ntoo yi fu a mbo Pilato. ¹² Nloginè maa njwi, Herod bo Pilato bo boònsè ñtigè mbæ ika'a, ñlon mæ à le t̄i bæ aa bo b̄anè.

Ajàn yï mæ bi le ntsèrè mæ bi zwitè Yesu aà
(Mt. 27.15-26; Mk. 15.6-15; Jn. 18.28-38)

¹³ Pilato a tigè ñtwon bìlìi bi ngǎṅmà'a Nwĩ, bo bì bìsa'a bi ala'a bo bì bè bya, ¹⁴ ñswon a mbo bo mæ, "Bù ghìrè n̄zi ni ṅù ghù ñswon mæ a buurè id̄igè. Ts̄its̄onè, mè lèntè mæ annù yi faà, a nsi bù, ñyè mæ kaa à s̄i annù ya ȳi tsu mæ bú niṅ ghu nu aa f̄ansè. ¹⁵ Herod à le ñki nyè mæ kaa à s̄i annù ȳi tsu f̄ansè, mbu ntoo yi fu a mbo bì'inè. Kaa ṅù ghù à s̄i annù ȳi

tsu yïi mæ a ku'unə mæ mbə bi zwiṭə yi ghu aa fānsə. ¹⁶ Maa ajàṅ, mæ ka ghìrə bì ghoo yi ntigə mma'atə yi tâ à ghɛɛ." ((¹⁷ A le swon laa nlon mæ a yi mbə ma mùu njwí ìkòò aa bè betə a fi'isə ṅgàṅàtsaṅ yï m̀fùùrè m̀fa a mbo bo.))*

¹⁸ Nnòò wa tsi'í tsim i yə'è ñswon mæ, "Zwiṭə yi! Fi'isə Barabas, mfa a mbo bǐ'í." ¹⁹ (Bi le niṅə Barabas a ndátsaṅ aa nlon mæ à le ghìrə àla'a a buùrè, bè tigə nto ntuu nî Kaisa, a kǐ ñzwiṭə ṅú.)

²⁰ Pilato à le nlòò mæ yu fi'isə Yesu; maa ajàṅ, a bú ñtsa'asə nnòò wá.

²¹ Bo bàṅṅè ñtəṅṅə nswon mæ, "Kwèèntə yi! Kwèèntə yi!"

²² Pilato a swon a mbo bo a nî ṅgaa yïi mæ ì ywe'e ji tarə aa mæ, "Ni lòò mæ bì kweentə yi aa a ya? Annù yí bi yïi mæ à bù'ù aa à nî àkè aa ε? Kaa mæ sǐ ghá ànnù yïi mæ à ghìrə mæ mbə bi zwiṭə yi aa yê! Mæ ka ghìrə tâ bì ghoo yi mma'atə."

²³ Lâ bo bú ṅku'usə ntəṅṅə ghaa bə nì m̀t̀t̀t̀ ñswon mæ tâ bì kweentə Yesu, bo ghɛɛ nî mbǐi ṅka ntəṅṅə nywe'e a noò yïi mæ Pilato à le mbii mæ bì kweentə yi aà. ²⁴ Pilato a tigə ñswon mæ tâ bì ghìrə annù ya yïi mæ bo le sǐ betə aà.

²⁵ A fi'isə ṅú wa mæ bo le sǐ betə aa, wa yïi mæ bi le nniṅ a ndátsaṅ nlon mæ à le ṅghìrə àla'a a buùrè, a kǐ ñzwiṭə ṅú aà, m̀baṅṅə mfa Yesu a mbo bo mē bo ghìrə ajàṅ yïi mæ bo le sǐ lòò aà.

*Ajàṅ yïi mæ bi le ṅkwèèntə Yesu a ati bàṅṅèbàṅṅè aà
(Mt. 27.32-44; Mk. 14.21-32; Jn. 19.17-27)*

²⁶ Bìsogyè bi le nlògè Yesu ṅghɛɛ ni ghu, bi kà mē aa ṅghɛɛ aa, mbòò Simon ṅú Cyrene, yïi à le sǐ kwɛɛ nni a afò aà. Bo le ntswa yi, m̀be'esə yi nǐ àbàṅṅè bàṅṅè Yesu ya, ṅghìrə a tigə ṅyonə ghu ṅjìm.

²⁷ Nnòò bē bǐ ghà'atə bi le sǐ kii nyonə nni; bàṅgyè bǐ m̀o'ɔ bi le ntswe a titi bo, ñyè'ə nî Yesu, ñtəṅṅə mbo'o tsi'í niti. ²⁸ Yesu a bəṅkè yi nyə waa nswon mæ, "Bàṅgyè bi Yerusalem! Nì tsee bē gha ki yè'è, nì ka nyè'ə bē ìbìinú ghuu bo bì bɔò buu. ²⁹ Nlon mæ nòò yǐ m̀o'ɔ a zǐ mæ bə ka yǐ tigə swonə ni mæ, 'A bəṅə ànnù bàṅgyè bii mæ bi le è ṅwa'à ni bɔɔ tswé aà, tsi'í bii mæ bi le è ṅwa'ǎ bɔɔ bǐ bɔrə kwe'e aà, kè ki nnoṅsə aà!' ³⁰ A ni nòò wa mæ bə ka yǐ tigə swonə ni a mbo m̀nta'a mæ, 'Wǒ a nu bǐ'í!' I kii swonə ni a mbo m̀nta'a mǐ kègə mæ, 'Lò'òsè yi'í!' ³¹ Nlon mæ mbə bi ka ṅghìrə laà nî àtǐ yǐ fwe, boṅ bi ka yǐ tigə ghìrə aa mæ a kə a noò yïi mæ àtǐ ya a yòò mē aa ε?"

³² Bi le ṅki mfi'isə ṅgàṅfànə ji baa a ṅkwèèntə waa bì Yesu. ³³ Bi ghèè mē ñywe'e wa adigə mæ bi le sǐ twonə ni "Akwèɛ atu" aa, ṅkwèèntə Yesu ghu bo bì ṅgàṅfànə jya ji baà, yǐ m̀fùùrè ghu mbèè a bó ṅkwàbè, yǐ m̀o'ɔ ghu mbèè a bó mà'à. ³⁴ Yesu a swon mæ, "Taà, lǐ'ínə ifansənnù jyaa! Nlon mæ kaa bo sǐ annù yïi mæ bo ghìrə aa zǐ aà."

Bi le nyàtə itsè'è ji a titi bo ñtumə nǐ ìbìrè ghu. ³⁵ Bè bya bi le ntə wa adigə nyə nǐ innù jǐi i le sǐ fè'è aà; la bǐsa'a bi ala'a bi baYuda bi le sǐ bàṅṅè ṅwyɛ nni nswonə ni mæ: "A le nyweensə nǐ badàṅ, tâ à yweensə ìbìinú yi la tsìtsòṅə mæ mbə a bə Ayo'ò Nwǐ yïi mæ Nwǐ à le ntsɔ'ɔ aà!"

³⁶ Bìsogyè bya bi le sǐ kii ṅwyɛ nǐ yi; ñtigə ṅghɛɛ mfa m̀l̀l̀'ù mǐ tsè'è ghu mbò, ³⁷ ñswon mæ, "Yweensə ìbii nú ghò mæ mbə ò bə Mfò baYuda!"

³⁸ Bi le ṅṅwà'ànə annù m̀bɛɛ wa atu ati bàṅṅè bàṅṅè ghu atu mæ: "A ni Mfò baYuda à ghuà."

* **23:17** Kaa àtǐ ma yú a sǐ m̀m̀m̀ ṅwà'ànə jǐ m̀o'ɔ tswé.

³⁹ Ngàṅàfànè wa yĩ mò'ò a kî m̀b̀egitè Yesu òswonj m̀: “O laa wa'á Ayò'ò Nwĩ wa b̀e aa ε? Yweensè ibiĩnù gho ṅki nyweensè yĩ'!”

⁴⁰ Yĩ mò'ò wa à b̀aṅnè ṅwenè yĩ, òswonj m̀, “O si Nwĩ b̀o'ò aa ε? Bi ghìrè ntsèrè isa'a gho aa a ṅgìṅ ṅgìṅ tsò yĩ. ⁴¹ Bi ghìrè ntsèrè yĩ'ìò isa'a aa i ku'ùnè nĩ ànnù yĩ m̀ s̀i le ṅghìrè aà; lâ ṅghèe ni yu, kaa à s̀i ànnù f̀ansè.” ⁴² A tigè m̀bu nswonj a m̀bo Yesu m̀, “O yĩ ò wa'atè gha mbã Yesu, wa noò yĩ m̀ ò ka yĩ z̀i tsò m̀f̀ò aà!”

⁴³ Yesu a swonj ghu m̀bo m̀, “M̀è swòṅṅ a m̀bo wò tsi'ĩ ànnù nĩkonj m̀, tsi'ĩ s̀ii, ò ka ghìrè tswe a p̀aràdisò bi'ìò.”

Ajàṅ yĩ m̀ Yesu à le ṅkwò aà

(Mt. 27.45-56; Mk. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴ Nòò à s̀i'ĩ m̀, ìtugè i f̀ii ṅkusè ala'à tsim ṅghèe nywe'e a ni nòò ṅyèṅ nòò. ⁴⁵ Atsè'è ya yĩ m̀ a le ṅkwàsè m̀m̀ ǹd̀ámà'anwĩ aa, a le mbò'ònè a titi. ⁴⁶ Yesu a t̀ṅṅnè ṅyè'è nĩ t̀i òswonj m̀, “Taà, m̀è nìṅ m̀ azwĩ ya a m̀bo wò!” A swòṅṅ m̀ laà, ǹtigè ntsii.

⁴⁷ Atu b̀isogyè ya a yè m̀ ànnù yĩ m̀ a f̀e'è aa, ṅgha'asè Nwĩ, òswonj m̀, “Tsi'ĩ ànnù nĩkonj, à le mbè aa ṅũ yĩ innũ ji tsinè!”

⁴⁸ Bè bya b̀itsim b̀ii m̀ bi le mbòò a nyè ànnù yĩ m̀ à le mfè'è aa, bi le nlò ǹtigè ṅkwèe waa a ndùgè bo, ṅwetè mbò myaa nlonj m̀ m̀nti myaa le nluu nĩ àṅṅnè aà. ⁴⁹ Bè b̀itsim b̀ii m̀ bi le nzi Yesu aa, bo bi b̀angyè bya m̀ bi le nlò a Galilea ṅyonj yĩ aa, bi le ntè a s̀a' agha'a nyè ànnù ma yà.

A ajàṅ yĩ m̀ bi le ntwiṅ Yesu aà

(Mt. 27.57-61; Mk. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰ Nù yĩ mò'ò à le ntswe ghu, ìkũm yĩ i b̀e Joseph, m̀bè ṅũ yĩ mò'ò a titi ṅgàṅndasa'a, m̀bè ṅũ yĩ s̀ìṅnè yĩ m̀ ànnù yĩ le ntsinè, b̀è kii mbò'ò nii.

⁵¹ Kaa à le ṅwa'á ànnù ya m̀ bi le ntsèrè ṅki ghìrè aa, b̀ii. A le nlò a ala'a Arimathea, a mb̀u' u Yudea, ṅy'utè nĩ ànnù nif̀ò Nwĩ. ⁵² A le ǹtigè ṅghèe a mbèe Pilato, m̀betè aku Yesu ya m̀ yu lògè i ghèe twiṅ. ⁵³ Ǹtigè nsigisè akũ yĩ ya a nsyè, ǹlim nĩ àtsè'è yĩ f̀ù'ù yĩ s̀ìṅnè, ṅghèe nniṅ yĩ a mum ǹsyè nii m̀ à le ntonj a mum alàṅsè ṅgò'ò, kaa bi burè t̀i ṅũ ghu twiṅ aà. ⁵⁴ Njwi mà yũ ì le mbè aa njwi yĩ b̀è le si naṅsè nĩ ṅjoo nlonj m̀ njwiṅṅòṅ ì le ǹtigè ṅku' u aà.

⁵⁵ B̀angyè bya m̀ bi le nlò a Galilea ṅyonj Yesu aa, bi le ṅghèè bo bi Joseph, ṅyè ǹsyè nya m̀ bi le nniṅ aku Yesu ghu aa bo bi àjàṅ yĩ bi le nlèè yĩ aà. ⁵⁶ Bo le ǹtigè ṅkwèe ṅghèe a ndùgè, ǹtanṅè mighurè m̀ lùmtè nĩ ṅjoo aghò'ò ṅghèe a nò'ò ìbiĩnù Yesu wa ghu.

A b̀è m̀ wa njwiṅṅòṅ bo m̀ntè, a ajàṅ yĩ m̀ ǹṅsè à le ndi'è aà.

24

Ajàṅ yĩ m̀ Yesu à le nyweenè ni ǹwo aà

(Mt. 28.1-8; Mk. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

¹ A lò m̀ m̀bè tsi'ĩ a t̀itugè a mbà'a mbà'a a njwĩ yĩ ǹtsyamb̀ii a m̀m̀ ṅgyà b̀angyè bya bi f̀e'è ṅghèe wa ntsù ǹsyè, bo kà m̀ aa ṅghèe aa, ntugitè mighurè m̀ lùmtè mya m̀ii bo le nnaṅsè aà. ² Bo ghèè m̀, ṅyè m̀ bi t̀i m̀ ṅgò'ò ya m̀ ì le ntswe wa ntsù ǹsyè aa nlò'òsè. ³ Bo le ǹtigè ṅkuu ṅghèe wa a m̀m̀ ǹsyè la kaa wa'á aku Yesu ya ghu yè. ⁴ Bo le ǹtigè mbu mfè'è ǹtè wa adigè, ànnù a tsyá waa. Bo t̀è m̀ ǹtigè ṅwa'a nĩ ànnù ma yũ aa, m̀b̀aṅnè ji baa jii m̀ ì le ṅwè'è itsè'è jì f̀ù'ù jii m̀ ì le si ṅwèènè

tsi'i ñwèènè aa, i wi'ikè ñzi ntøø a mbèe bo. ⁵ Nìbò'ò nì wè nì tswâ bångyè byâ, bo tigè ñwo nsigitè a nsi mbânè jyâ; bo betè waa mæ, "Nì lòò ñû yï mæ à tswe ntii a titii bìku bi bê aa a ya aa ε? ⁶ Wa kaa à sî faà mæ tswê; à bìnè mæ a niwô. Nì sî annù ya yï mæ à le nswon a mbo bù wa noò mæ à le ntswe a Galilea aa burè ki wa'atè aa ε? ⁷ A le nswon mæ, 'Bì tswe nì mfa Mu Nù a mbo bè bì bì, tâ bì kweentè yi a ati bânè bânè, lâ tâ à bu mbìnè fu a niwo a nî ñjwi ji tarè.' "

⁸ Bångyè bya bi yù'ù mæ laà, ñtigè mbon ñwa'atè annù ma ya yï mæ Yesu à le nte'ε nswon aà. ⁹ Ntigè nlo wa ntsù nisyè mbu mbii ñswon innù tsim a mbo ñgãnyøgënnù Yesu jya ñghùm ñtsò mò'ò bo bí a mbo àbùgè bē bi mò'ò. ¹⁰ Bångyè ma bù, à le mbè aa, Mary Magdalene, ni Joanna, abò'ò ni Mary ñdè bì Jems. Bo ma bù ni bångyè bì mò'ò bii mæ bi le ntswe bo bo aa, le ñtigè nswon innù ma jú a mbo ñgãntoo Kristo jya. ¹¹ Lâ bo bânè ñlentè innù jya mæ bångyè bya le nswon aa tsó ñtìrè innù, kaa wa'a waa bii. ¹² Lâ Peta a bìnè ñka ñkhè tsi'i khè, ñghεε wa nisyè; ñghεε nsigitè nlii ghu mum, nyè tsi'i ñtsè'è jì fù'ù jya mæ bi le twin yi ghu aà. Nlo ñtigè mbu ñka mbii nii fu, atú yi a burè mburè nlon annù ya yï mæ a le mfè'è aà.

Ajàn mæ ñgãnyøgënnù Yesu ji baa i le nye yi a mânjì Emmaus aà
(Mk. 16.12-13)

¹³ Tsi'i maa njwi, ñgãnyøgënnù Yesu ji baa i le sî ghèè a nikurè nì mò'ò mæ bi le sî twonè ni Emmaus aà; a nló a Yerusalem i ghèe kù'u a Emmaus à le mbè tsó bì malè bi sãmbaà. ¹⁴ Bo kà mæ aa ñghεε aa, ntañè nî ñgàn ñlon innù jya jii i le mfè'è aà. ¹⁵ Bo kà mæ aa ntañ ñgàn ya aa, Yesu yumbon a zì bo bo tigè ñghenè, ¹⁶ Nwì à le ñkñj mi'i myaa mæ tâ bo tsuu zi mæ à ni yu. ¹⁷ A betè mæ, "Nì zìnè ñtañè nî ñgàn ñswonè aa mæ akè aa ε?"

Bo tigè ñtøø nî àjønè. ¹⁸ Nù nìbò waa yì mò'ò, ñkùm yi i bè Cleopas, a betè yi mæ, "O bè aa ñgè a Yerusalem mæ ò sî annù yï mæ a kè fè'ε ghu a ni mätugè mi njwi mulà zi aa ε?"

¹⁹ A betè waa mæ, "Là'a annù akè aa ε?" Bo kwi'i ghu mbo mæ, "Annù ñlonè Yesu mu Nazareth wa, mæ à kè bè ñgãntoo Nwì, ñghirè nî innù jì wè ñkii nswonè nî innù jì wè a nsi mi'i Nwì bo bì bè. ²⁰ Bii bi ñgãmà'a Nwì bi'i bo bì bîsa'a bi ala'a bi kè fa yi, bi tsørè ñsa'à yi mæ tâ à kwo, ñkweentè yi a ati bânè bânè. ²¹ Bii le sî wa'atè ni mæ a ka yì tsu'u yu i tsu'u atu balsrael. A bè mæ njwi ji tarè ajàn mæ yulà ànnù a kè fè'ε aa. ²² A mbu ñghèè ghu, bångyè bì mò'ò a titii bii bi swon annù yì mò'ò a tsyâ yi'i. Bo ghirè ñghèè wa ntsù nisyè a títugè a mbà'a mbà'à, ²³ Kaa ñki'í akú yi ghu yê. Mbu mbii ñtigè nswonè ni mæ ñjèè tøø tøø i ghirè nle waa bo yê baangel bi swon a mbo bo mæ à tswèntii. ²⁴ Bè bì mò'ò a titii bii kè ñghεε wa ntsù nisyè ñki nyè tsi'i wa ajàn mæ bångyè bya ghirè nswon aa, la kaa wa'á Yesu bânè ñyè."

²⁵ A swon a mbo bo mæ, "Nì tsintè aà àkè bè laà aa ε? Kaa mbè nì wa'à kè ñwanse mbii ñgònè innù tsim jii ñgãntoo Nwì i le nswon aa ε?"

²⁶ A le ñwa'a bè aa mæ Kristo wa à tswe nì ñyè ñgi'i a ni ma juù innù i kuu a mùm ñgha'a yu aa ε?" ²⁷ A tigè ñloginè a nî àñwà'ànè Moses, nî ñwà'ànè ñgãntoo Nwì tsim, ñtò'otè innù jii mæ bi le ñwà'ànè a mùm àñwà'ànè Nwì tsim ñlon ñgaà yì aà.

²⁸ Bo ghèè mæ ñku'u wa nikurè nii bo le sî ghèè ghu aa, a ghirè tsi'i tsó yu ka kè ghèè nî mbii, ²⁹ bo tswâ yi nswon ghu mbo mæ, "Le bi'inè ñlon mæ noò ñkwèfò à kù'ù mæ, noò a tsyâ aà." A tigè ñkuu bo bo tswê. ³⁰ Noò yï bo bo kà mæ aa ñji aa, a logè àbaa, nniñ mbocnè ghu, mbatè mfa a mbo

bo. ³¹ Mi'ï myaa ña'anè bo zi mæ à ni yu Yesu, a wi'ikè mbwε yi. ³² Bo tigè ñswonə bo ni bo mæ, "Mîntiî mi'inè ghîrə mbaa ki'î khî wâ noò mæ a ghîrè ñghaa a mbo bi'inè a mânji, ñtə'otə ni ñighàà ni Nwî aa ε?"

³³ Bo biinè tsi'ï maa noò mbii ñghèè fu a Yerusalem, ñghεε ntsi'ï ñgǎnyəgənnù ji jya ñighúm ñtsò mò'ò bo bi bə bii bo bo le tswe aà.

*Ajàn mæ Yesu à le ñwi'ikè nzi a mbô ñgǎnyəgənnù ji aà
(Mt. 28.16-20; Mk. 16.14-18; Jn. 20.19-23; Ifà'à 1.6-8)*

³⁴ Bo swon a mbo bo mæ, "Wa Mmà'àmbi à biinè mæ tsi'ï ànnù ñiñkonə, à zî mæ ñdi'ï ibii nú yi a mbo Simon."

³⁵ Bo le ñki ntigə nswon innù jya mæ i le mfè'ε a mânji aa, bo bi àjàn mæ bo le mbù ñzi yi wâ noò mæ à le mbàtə abaa ya mfa a mbo bo aà. ³⁶ Ajàn mæ bo le mburə ki ghàà aa, Yesu yumbon a wi'ikè ñtəə a titi bo ((ñswon mæ, "Mbɔɔnə a mbo bù")).*

³⁷ Bo le ntsiginè, ñbɔ'ò ni tswá waa, bo wa'atə mæ bo yə aà ñkú. ³⁸ Yesu a betə a mbo bo mæ, "Ni bɔ'ò aa àkə aa ε? Alìgìtə a burə a mîntiî bù aa a ya aa ε? ³⁹ Yê ñ mbô ma bo bi mîkòrə mâ. Yê ñ mæ à ni tsi'ï mè. Mòòntə ñi gha bon ñi ka zi, ñlon mæ kaa ñku à sî ñi ñjyǎnu bo bi ñkwèè tswè tsi'ï tsó mæ ñi yə mè tswè ñi ju aà."

⁴⁰ A le nswon maa ajàn aa ñdi'ï mbô mi bo bi mîkòrə mi a mbo bo. ⁴¹ Nìdorə le nluu a ntii bo si'ï si'ï bo wa'a mæ à laà mmirə mbə annù aa ε! Yesu a betə waa mæ, "Nì tswe ñi àyoò tsu faà a ñji aa ε?" ⁴² Bo fa fìbwè fì làà ghu mbo, ⁴³ a kwerə ñkurə a nsi bo.

⁴⁴ Nswon a mbo bo mæ, "Tigə àa tsi'ï innù jya mæ mè le nswon a mbo bù wa noò mæ bi'inè le ntswe aà. Ngòn innu tsim jii mæ bi ñwa'anə ñlon ñgàà yà a mûm àñwà'ànə Moses, ñi ññwà'ànə ñgǎntoo Nwî ñi bi Psalm aa, i tswe ñi mǝ'ε mbòontə."

⁴⁵ A tigè ñña'a mîntiî myaa, ànnù Nwî a nañsə ñlaa a atu bo. ⁴⁶ A swon a mbo bo mæ, "Bi le ññwà'ànə aa mæ, Ayo'ò Nwî à ka yï yə ñgi'ï, i yweenə ñi ñwo a ñi ñjwi ji tarə. ⁴⁷ Tâ bi tigə swonə ñi ànnù Nwî ñkε'εnə ñi mæ tâ bə bəñkə mîntiî myaa, tâ Nwî à li'inə ifansənnù jyaa ñi ñkûm yi, ñloginə a Yerusalem ñghεε nywe'e a itoo itoo. ⁴⁸ Wa ñi ñi bîyəfə ñi innù ma jû. ⁴⁹ Mə, ñi àtu ibii nú gha, mæ ka too a ayoo ya mæ Taà ghà à le ñkà'à mæ a ka yï sigə kuu a nu bù aà. Lâ ñi ka lìginə tswe a ñjò'ò àla'a ki bε i ywe'e noò yii mæ àdà'à a ka lô a aburə i sigə i kuu a nu bù aà."

*Ajàn mæ Yesu à le ñkɔ'ò ñghεε a aburə aà
(Mk. 16.19-20; Ifà'à 1.9-11)*

⁵⁰ Yesu a logə waa bo bo fε'è wa ñjò'ò àla'a ñghεε nywe'e a ala'a Bethany, a sântə mbô mi, ñniñ mbɔɔnə a nu bo. ⁵¹ A kà mè aa ñniñ mbɔɔnə a nu bo aa, bi tigè ñlogə yi ñkɔ'ò ñghεε ñi ghu a aburə. ⁵² Bo tigè ñgha'asə ñi, ntii waa i luu ñi ñìdorə, bo tigè mbù mbii waa fu a Yerusalem. ⁵³ Ntigə ntswe ñi a ndàmà'anwî a ñgòn biinòò bitsim, ñgha'asə ñi Nwî.

* **24:36** Kaa àti ma yú a sî mûm ñwà'ànə jì mò'ò tswé.

Ntoo yì Nsigìnè yìi JON à le ñhàwà'ànè aà

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ñhàwà'ànə Jon mu Zebedee. Yesu à le ntwoṅə yi bo mumaà yi Jems aa a aghəṅə ṅkì miyaa Galilea, a ajàṅ mə bo bi taà wàà le si lə nî mbwè aà. A bə tsó ñdè yì à le mbə Salome (Mk. 15.40). Bi le si twoṅə nî Jon bo mumaà yi Jems aa ni “bɔɔ bi mbəṅə”. Jon à le mbə “ṅgəṅyogənnu wa mə Yesu à le kòṅə aà.” Jon ni mumaà yi Jems a bɔ'ɔ ni Peta, bi le mbə bə bi tarə a titi bo bya ntsò baa mə Yesu à le si gha'a nlogə bo bo ṅghè ṅghirə nî innu aà. Paul a twoṅə Jon nî ntə'ə ṅghòtə yì mò'ɔ a titi ji tarə (Gal. 2.9-10).

Jon à dī'i Yesu tsi'i a nlogìnə mə à ni Nìghàà ni Nwī nū ni lwi'i nṅkonə aà, ñlo aa a aburə nsigə, mbəṅ ntigə ṅùmìsòṅ, ntswe a titi bə (1.14). A le ñhàwà'ànə ntoo yì nsigìnə ma yū aa mə tâ bə bii mə bi twoṅə aa tâ bi bii mə Yesu à ni Ayo'ò Nwī, ṅgəṅyweənsə bə wa mə Nwī à le ṅkà'a mə yu ka yì too aà, nṅṅ ntii waa ghu nu tá tswè nî ntswənti (20.31).

Jon à ni yu yii mə à nṅsə ndi'i ṅú yii mə Yesu à ni ghu aà. A mbo bə bii mə bi nṅṅ ntii waa a nu Yesu aa, bo bi a mbo bii mə bi lɔɔ a nzī yi aa, Yesu à nṅsə mbə aà wò aa ε? Jon a swəṅə ni mə à ni Nìghàà ni Nwī (1.14); mbə Mú 'Mbīnjərə Nwī (1.29); Ayo'ò Nwī wā (1.41); Mu Nwī (1.49); 'Mfò baIsrael (1.49); ṅgəṅyweənsə mbī (4.42). Thomas a nṅsə mfi'isə annu yii a kɔ'ɔ ntsirə a ni ṅú yii mə Yesu à ni ghu aa nswəṅ mə: “ 'Mmà'à mbī ghà ni Nwī ghà.” Jon a swəṅə ni mə innu ji yeyerə bo bi innutsyambo jii mə Yesu à le ṅghirə aa i le mbə aa ilənsə, ndi'i nî ṅú yii mə à ni ghu aa tá tâ bə yə nṅṅ ntii waa ghu nu i yweenə (12.37-43). Jon à ṅwà'ànə ilənsə ji sàmbaa jii mə Yesu à le ṅghirə aà.

Jon a kī ṅṅwà'anə bī “Mə ni” bī wə bi sàmbaa bii mə Yesu à le ṅghàà nswəṅə nî ṅú yii mə yu ni ghu a mbò mbi aà. Yesu a swəṅə mə “Mə ni,” “àbaa ntswənti” (6.35); “ṅkà'a mbī” (8.12); “ntsúnda mbīnjərə” (10.7); “ntsèembī yì nsigìnə” (10.11); “ṅyweənə ni nṅwo ṅkì mbə ntswənti” (11.25); “mānjī, mbə annu nṅkonə ntswənti” (6.14); “àti mlù'u yi annu nṅkonə” (15.1).

A nî aṅwà'ànə ma yū Jon a ṅhirə bi yə a laa mə Yesu a nî Ndì'innu yii mə bo bi ṅgəṅyogənnu ji bòònsə ntswe nî ànnu mɔ'ɔ aà. A logə nî waa ndi'i nî ànnu ji tsò ntso a mbo bo. Nlogìnə a ni ilənsə 13-17, Yesu a ghotə ṅgəṅyogənnu ji ndi'i nî waa, ntantə nî waa nlonə noò yii yu ka mà'atə wa i bú bii fu a mbèe Taà yì. Nswəṅə ni mə tâ bo tsuu ki jəṅnə kě ki bɔ'ɔ (14.1-6) nlonə mə yu ṅhèe a mbèe Taà yì aà. Nghaa a mbo bo, ndi'i nî waa nî ànnu ntsà'atə Nwī, mburə nlogə noò ṅghaa a mbo bo nlonə Azwī Nwī (14-16), Azwī yì Làà yii mə yu ka yì too tâ à lo a mbo Tà nzi aà. A ka yì tigə logə abwarə yi, i ki lə'ətə ntii waa, i ki dī'i innu tsim a mbo bo. Bo ka yì ki ṅhirə nî innu jii mə yu ṅhirə aa, i tɛ'ε ṅhirə tsyàtə. Annu yii mə a ka ṅhirə tâ mbi bii ntoo yì nsigìnə ya aa, à nî ajàṅə mə mbə bo bòònsə waa ntswe nî ànnu yì mɔ'ɔ (17.20-26) ṅkii ṅka ṅkəṅnə waa bo ni bo aà (13.34-35).

A mùm ṅṅwà'ànə ntoo yì nsigìnə i tsim bi dī'i ajàṅə mə baYuda le si swùṅnə bo bi Yesu, bo tuu nū aà, lá bi nṅsə yə àyɔṅ yii mə a le ntswe a

titii bo aa a mûm ànwà'ànə Jon. Bo le si lòo a ngaa ji ghà'àtə a nzi nù yï mə à ni ghu aà (7.26; 8.25). Là a nanşə ntsyanə a mbo bo a mbii mə Yesu à nî Ayo'ò Nwî wá, nlonj mə à le nkwo aà (12.34).

Akòhñə à nî ntiì annù yï mə a tswe nî ntoo yï n̄sigìnə, nkì mbə ayoo yï mə a le nghirə Tà a toò yi aà. Nwî à le nkõj mbi si'i si'i, ntoo njon Mú yï mə à sigə nyweensə bə bii bi n̄h̄ n̄tiì waa ghu nu aà (3.16). A n̄ akòhñə yï mə à tswe ni yu a nu Tà aa mə a kii ntintə n̄i mə tá yù yu'unə Taà yï, n̄fa n̄gha'a ghu mbô. Aá n̄ji'í ànnù yï mə yu le nzì ghu aà (12.27), a nghirə annù yï mə Tà à le si lòò aà, nkwo a atu bə, n̄tsya Satan yï mə a sa'a mbi yù aà (12.23-33). Nòò yï mə bi ka yï ηεε yi a ndəj i kwèèntə yi aa, yu ka swùntə bə bitsim i fa a mbo Tà (12.32). Ma la a bə mə ànnù niwo Kristo à ni má ànnù a mûm n̄too yï n̄sigìnə Jon. Ma mùu ajàn a tigə n̄nanşə nlogə noò, a nlwî'isə, ηhwa'anə ajàn yï mə Yesu à le nyə ηgî'i, bi zwitə yi a Yerusalem aa (18-19), bo b̄i a ajàn mə à le mbù m̄biinə, n̄di'i ibiinu yi a mbô ηḡanyəḡənnù ji, nk̄u'usə niη m̄int̄i myaa aà (20-21).

Bi yatə ànwà'ànə yú aa laà:

1. Nji'í ànnù ànwà'ànə yú 1.1-18
2. Jon Ngàn̄mùrə bə nkì n̄i ηḡanyəḡənnù ji n̄tsyamb̄i 1.19-50
3. Ifà'à Yesu a titii bə 2.1—12.50
4. Ngyà yì n̄lwî'inj̄im a Yerusalem bo b̄i maa mbèè àla'a 13.1—19.42
5. Ajàn mə Mmà'àmbi à le nyweenə ni niwo, n̄di'i ibiinu yi a mbo bə aà 20.1-31
6. Nlwî'isə ànnù: ajàn mə à le mbu n̄di'i ibiinu yi a Galilea aà 21.1-25

Nìghàà n̄i mə ni fa n̄tswènt̄i aà

¹ Nìghàà le n̄tswe a n̄lògìnə, nìghàà ma nù ni le n̄tswe aa bo Nwî a n̄lògìnə. Nìghàà nya ni k̄i mbə Nwî. ² Nìghàà nyá le n̄tswe bo Nwî a n̄lògìnə. ³ Nwî à le n̄nanşə n̄joò tsim n̄tsya aa a n̄j̄im n̄ìghàà ma nù. Kaa àyoò tsu a s̄i tswé mə Nwî à le nanşə ti nu. ⁴ N̄tswènt̄i i le si fè'è aa a ni n̄ìghàà ma nù. N̄tswènt̄i ya i z̄i n̄i nkà'à a mbo bə. ⁵ Nkà'à wa i ta a mûm m̄fi idìgè, lá kaa m̄fi idìgè i leè wa'à bwetə.*

Ifà'à Jon Ngàn̄mùrə bə nkì

⁶ Nwî à le n̄too n̄u yì mò'ò ìk̄m yi i bə Jon. ⁷ A le nzì a mbə ayəfə nlonj nkà'à wá bo b̄i a n̄swon̄ ànnù yï mə yu le nzi nlonj yi aa, tá bə bitsim yu'u, n̄tsya ghu n̄j̄im n̄niη m̄int̄i myaa ghu nù. ⁸ Yu yumbon̄ kaa à le wa'á nkà'à wa bə, lá n̄zi aa a mbə ayəfə a mbo nkà'à wá. ⁹ Nkà'a annù n̄ikon̄ wa i ghúlà, mbə nkà'à yï mə i z̄i a mûm m̄bi, n̄ta nk̄e'etə n̄i bə bitsimə aà.

Ajàn yï mə Yesu Kristo à le nzì f̄aa mbi bi tuù yi aà

¹⁰ Nìghàà nya ni le n̄tswe a mûm m̄b̄i, la ka mə Nwî à le n̄nanşə n̄joò tsim n̄tsya aa ghu nu aa, kaa m̄bi i wa'à yi b̄an̄nə n̄zi. ¹¹ A le nzì a ala'a yu, la kaa bə bi bi wa'à yi kwèrə. ¹² A mbo bə b̄i mə bi le nkwerə yi, nk̄i niη m̄int̄i myaa ghu nu aa, a f̄a àdà'à mə tá bo tigə mbə b̄oo bi Nwî b̄i jwé jwe. ¹³ Kaa bi le wa'à b̄oo bi Nwî bə aa ajàn yï mə n̄u m̄is̄on̄ a jwe mu a mûm n̄jyānu aa, kə ajàn yï mə n̄umb̄an̄nə a lòò aa bə, nlonj mə Nw̄iηḡon̄ yumbon̄ à le ntigə nghirə mə tá bo bə b̄oo b̄i.

Nìghàà n̄i mə ni le mbəη ntigə η̄um̄is̄on̄ aà

* 1:5 Kə “i leè ηwa'à tsyàtə”

14 Nìghàà nya le mbəŋ ntigə ŋùmìsòŋ, òluu nì ìbòŋ bo bì ànnù nìŋkoŋ, nìtigə ntswe a titì bì'ì. Bì'ì le nyə nìgha' à ni nì òwèè, nìgha'a nì mə à le ŋkwèrə a mbo Tà, Nwìŋgòŋ, tsi'ì tsò njoŋ Mú yì aà.

15 Jon à le mbə ayəfə, òswonə nì ànnù òloŋ ŋgàà yì, nìtonə tsi'ì nìtì òswonə nì mə, “à ni yu wa yì mə mə le si ghàà a mbo bù òloŋ yì, òswonə nì mə, yu yì mə a yòŋə a nìŋm mə aa, à kò'ònə ntsyàtə ghà, òloŋ mə à le mfòò ntswe mbəŋ tâ bì jwe ghà.”

16 Nyonə nì àjàŋ yì mə à lùu nì ìbòŋ aa, à nìŋ mə mbəonə a nu bì'inə bì tsimə. Mfa nì mbəonə a mbo bì'inə a ayòŋnə nì ayòŋnə.

17 Nwì à le ntsyà aa a mbo Moses mfa nòŋsə a mbo bì'inə, lá ìbòŋ bo bì ànnù nìkoŋ a bàŋnə òzi aa a nìŋm Yesu Kristo. 18 Kaa ŋù tsù à lèè wa'à Nwì yə. A kì mmé tsi'ì nìjoŋ Mú yì yì mə, à tswe a mbèè nìkwèè Taà yì aa, mə à ghìrə mə tâ bì zi yì.

Ntoò yì mə Jon ŋgàŋmùrə bə a ŋkì à le nzì ni yu aà

(Mt. 3.1-12; Mk. 1.1-8; Lk. 3.1-18)

19 Yulà à nì ìnnù yì mə Jon à le òswonə tsò ayəfə a noò yì mə bìtsyàsə bì baYuda bì mə bì le ntswe a Yerusalem bì le ntoò ŋgàŋmà'a Nwì jì mə'ò bo bì bə bì Levi mə tâ bì ghèè mbetə Jon mə, “O bə aa wò aa ε?”

20 Jon à le mfa àkwì'i a mbo bo a fè'è òlā. ŋghaa tsi'ì nì òsi nì òsi òswonə mə, “Kaa mə sɿ Ayə'ò Nwì wa bə.”

21 Bo ghèè nì mbìi mbetə yì mə, “O tigə mbə aa wò aa ε? O bə aa Elijah aa ε?” Jon a kwì'i mə, “ŋgan kaa, mə si yu bə.” Bì bú mbetə yì mə, “O bə aa ŋgàŋntoò Nwì wa mə bì yu'utə aa ε?” Jon a kwì'i mə, “ŋgan.”

22 ŋgàŋntoo jya i ghèè nì mbìi òswonə mə, “Tigə òswonə ŋù yì mə ò ni ghu aà òloŋ mə bì'ì tswe nì mbìi nì àkwì'i ŋkì a mbo bə bì mə bì too yì'i aà. O swonə mə akə òloŋ atu ìbìnnù gho aa ε?”

23 Jon a fa àkwì'i a mbo bo nyonə nì ànnù yì mə a tswe a mùm àŋwà'ànə ŋgàŋntoò Nwì Yesaiah aà:

“Mè nì òjì ŋù mə'ò yì mə a tonə a atu nta'a mìwèè mìwèè òswonə nì mə,

Nì nanjə mánjì Mmà'àmbì òghìrə tâ à tsinè! ”

24 Ntoò jya mə baFarisai le ntoò a mbo Jon aa, 25 i tigə mbetə yì mə, “Mbə ò tsuu aa Ayə'ò Nwì wa bə, òtsuu Elijah bə, òtuu ŋgàŋntoò Nwì wa kii bə, ò tigə òmùrə nì bə a ŋkì aa a ya aa ε?”

26 Jon a kwì'i a mbo mə, “Mə mùrə bə aa tsi'ì ŋkì, lá yu wa mə à təə a titì bù aa, kaa nì si yì zì. 27 Ka mə à yòŋə a nìŋm mə aa, kaa mə si ku'ùnə mə mbə mə fèè mìnkìrə mì ntám mì.”

28 Ìnnù ma jù i tsim i le mfè'è aa a ala'a Bethany, a mbèè àghəŋə ŋkì Jordan, a njii nsà'à nòò, a adìgə yì mə Jon à le si mùrə bə ghu a ŋkì aà.

Mùmbìnjərə Nwì wá

29 Abèè a kà mə aa mfú'u Jon a yə Yesu a zì ghu mbèè, a swonə mə, “Nì yə Mùmbìnjərə Nwì wá, yì mə a bè'e ìbì mbì òtsimə òlò'osə aà! 30 A ni yu wa yì mə mə le si ghàà òloŋ ŋgàà yì aà, mə, ‘Nù mə'ò a yòŋə a nìŋm mə yì mə à tsyàtə ghà, òloŋ mə à le ntswe mbəŋ tâ bì jwe gha aà.’ 31 Tsi'ì məmbəŋ kaa mə le wa'à yì zì, ka mə mə le nzi òmùrə nì bə a ŋkì a ŋghìrə mə tâ baIsrael bì zi yì aà.”

32 Jon a ghèè nì mbìi a mbə ayəfə a nì ànnù yì mə a le mfè'è òloŋ Yesu aà: “Mè yə Azwì Nwì a lô a aburə tsi'ì tsò bugìrəmìkuu nsìgə ntswe ghu nù. 33 Kaa mə le ŋwa'à zi mə à le mbə yu ma wá, lá Nwì yì mə à le ntoò

gha mē tā mē ka murē nī bē a ŋkī aa, bon a lēē nswon a mbo mē mē, 'Nū yī mē ò yē Azwī Nwī a lo a aburē nsigē ntswe ghu nu aa, à nī yu wa yī mē à ka ki murē bē aa bē a mūm Azwī Nwī.' " 34 Jon a tigē ŋghē nī mbī nswon mē, "mē yē mē, ŋki mbē ayəfē mē à laa mbē Mu Nwī."

A ajān mē Yesu à lē ntsō'ō ŋgānyəgānnū jī jī ntsyāmbī aà

35 Abēē a lò mē mfu'u, Jon a bū ntəə bō ŋgānyəgānnū jī jī baa, 36 nyə Yesu a kâ ntsya a swon mē, "Nī yē Mū Mbīnjērē Nwī wā!"

37 Ŋgānyəgānnū Jon jya jī baa bī yū'ù mē a swon ma laa aa, nlo ŋghē ntingē nyonē Yesu. 38 Yesu à kâ mē aa ŋkarikē, nyə ajān mē bī yōnē nī aa, mbetē waa mē, "Nī lòò aa àkē aa ε?"

Bo kwi'i ghu mbo mē, "Rabbi" (ŋjī'ī nīghāà ma nū i bē aa Ndī'innū), "o tswē aa a fē aa ε?"

39 Yesu a kwi'i a mbo bo mē, "Nī zi nyə." Bo tigē nyonē yi ŋghē nyə adigē yī mē à lē sī tswē ghu aa, bo bo tigē nsi'i maa njwī, nlon mē à lē tī bē aa bon nòò à tigē nyonē.

40 Nū yī mō'ō a titī bo ma bya mē bī lē nyu'u annū ya yī mē Jon à lē nswon a mbo bo aa à lē mbē Andrew, muma bī Simon Peta. 41 Andrew à lò mē a mbē Yesu aa, mfòò nyə mumaà yī Simon, nswon ghu mbo mē, "Bī'ī yē mē Ayō'ò Nwī wa." (Ayō'ò Nwī a bē aa Kristo nī nīghāà nī Grikia.) 42 Andrew à kâ mē aa maŋsə aa, ntingē nlogē mumaà yi Simon ŋghē nī ghu a mbo Yesu. Yesu à yē mē yi aa, nlii yi a nsi siginē, nswon mē, "ikūm gho à nī Simon, mu Jon, lâ nloginē tsitsōn, bī ka tigē twonē nī gho nī Cephas." (Cephas ghū à ki mbē aa Peta, ŋjī'ī ikūm ghū i bē aa "ŋgò'ò.")

Ajān yī mē Yesu à lē ntwon Philip bo Nathanael aà

43 Abēē a kâ mē aa mfu'u, Yesu a tantē a ŋghē a Galilea. A kâ mē aa ŋghē aa, nyə Philip a mânjī, nswon ghu mbo mē, "Ka nyonē ghā." 44 Philip à lē nlò aa a Bethsaida, àlā'a yī mē Peta bo Andrew lē ŋki mfe'ε ghu aà. 45 Philip a ghē nyə Nathanael, nswon gho mbo mē, "Bī'ī yē mē ŋū wa mē Moses à lē ŋwà'ànē nlon ŋgaa yī a nī àwà'ànē nōnsə aà, ŋgāntoo Nwī i kī ŋwà'anə annū nlon ŋgaa yī aà. Aa Yesu mu Joseph nū Nazareth."

46 Nathanael a betē ghu mbo mē, "Mbē ànnū yī siginē yī tsu a fē'è a ala'a Nazareth aa ε?" Philip a kwi'i ghu mbo mē, "Zī nyē."

47 Yesu à yē mē Nathanael a kâ nzi a mbē yu aa, a swon nlon ŋgaa Nathanael mē, "Nī yē mu baIsrael yī ànnū nīnkonē, yī mē kaa àbanənnū kaa a sī ghu nu tswē aà!"

48 Nathanael a betē yi mē, "O tsyà aa mē akē nzi gha aa ε?." Yesu a kwi'i ghu mbo mē, "Mē ghīrē nyə gho wa noò mē ò ghīrē ntswe wa a nji'ī àtī figē mbon tā Philip à zi ntwonē gho aà."

49 Nathanael a swon gho mbo mē, "Rabbi, wa ò nī Mu Nwī! O nī Mfò baIsrael!"

50 Yesu a swon ghu mbo mē, "O bii maa ajān aa nlon bē mē mē swōn mē mē ghīrē nyə gho wa noò mē ò ghīrē ntswe wa a nji'ī àtī figē aa ε? O ka yē innū jī wē jī mē i tsyatē ma yū!" 51 A ghē nī mbī nswon a mbo bo mē, "Mē swon tsi'ī ànnū nīkon a mbo bù mē, nī ka yē tā àbūrē à ŋa'anə, tā baangel bī Nwī tā bī ka ŋkō'ō ŋkī nsigē a nu Mu Nū."

2

Nīyō'ō nya a Cana

¹ Njwí i tsyà mæ ji baa, niyɔ'ɔ ni tswê a Cana a ala'a Galilea. Ndè bi Yesu à le ntswe wa adigə niyɔ'ɔ. ² Bi le ŋki ntwonə Yesu bo bi ŋgǎnyəgənnū ji ma mùu adigə niyɔ'ɔ. ³ Bi nò mē milù'ù mii mi le ntswe wa adigə niyɔ'ɔ aa mǎnsə, ndè bi Yesu a swon ghu mbo mæ, “Kaa bo si ni milù'ù bú ntswe.”

⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “Mǎngyè, kaa ò si nî nswonə ànnū yîi mæ mè ka ghirè aa tswê. Kaa nòò ghà à burə tì kù'ù.”

⁵ Ndè bi Yesu a swon a mbo bè bii mæ bi le si je'e nî bè wa adigə niyɔ'ɔ aa mæ, “Bee a swonə annū yîi mæ à swonə aa, nî ghirè.”

⁶ Bantòò bii mæ bi le nanse nî ŋgò'ò aa, bi le ntəontə ghu; antòò wa yî mǎfùurè a burə mǎfan mbə ajàn yîi mæ mbə ŋkì i kuu ghu bígallon tsi'i tsó mighum mi mbaa, kè mighum mi ntarə mbon nluu. Nlon mæ annū Nwí baIsrael a tswe nî binònsə nlon ajàn yîi mæ bi sǐ'itə nū jyaa aà. ⁷ Yesu a swon a mbo bè bya mæ bi le si je'e nî bè aa mæ, “Lwensə nî bantòò bù nî ŋkì!” Bo lwensə bantòò bya nî ŋkì i kò'ɔ nluu ntigə nlərə. ⁸ A bú nswon a mbo bo mæ, “Tsítsòn, tu'utə nî ŋkì wa yî mɔ'ɔ nghèè mfa nî a mbo nù yîi mæ a tantə niyɔ'ɔ nū aà.” Bo tigə ntu'utə nlogə nghèè mfa ghu mbó. ⁹ A ywe'etə ŋkì wá, yîi mæ a ti bə aa bon i bən mē ntigə milù'ù aà, nywe'etə, kaa wa'ǎ adigə yîi mæ milù'ù mya mi lo ghu aa zî (lá bè bya mæ bi le ntu'u ŋkì wa aa le nzi). A ywè'etə mē, ntwonə ndoo múnghèn wa ¹⁰ nswon ghu mbo mæ, “Bi fòò mfa aa milù'ù mii mæ mi nanse mbon aa mæ tá bi no, bee mæ bè ghirə nanse nno nyurə, bi tigə mbon lógè mii mæ mi si nanse mbon aa nzi ni mu. Lá ò ghirè mē mbanə nlèè milù'ù mii mæ mi bon mbon aa, mbon ntigə zǐ ni mu bə tsítsòn!”

¹¹ Yesu à le nghirə alensə ma yû, mæ a le mbə alensə yi yî ntsyambii aa, a Cana, a ala'a Galilea. A le ghirè ma yuà alensə laa ndi'i nigha'a ni, ŋgǎnyəgənnū ji i niŋ mǐntiì myaa ghu nū.

¹² Ma yû a tsyà mē, Yesu, nî ndè yî ni bɔɔ bi maà bi bi mbānə, a bò'ɔ nî ŋgǎnyəgənnū ji, lô nsigə nghɛɛ a Kapernaum, ntswe ghu njwi jǐ tsu mbon bú lô kò'ɔ ghèè a Yerusalem.

*Ajàn mæ Yesu à le ŋkɔ'ɔ ghɛɛ a ndâmà'anwǐ aà
(Mt. 21.12-13; Mk. 11.15-17; Lk. 19.45-46)*

¹³ Njwí nji Passa baYuda i le ntigə a abô, Yesu a tigə nlo ŋkɔ'ɔ nghɛɛ a Yerusalem. ¹⁴ A kò'ò mē, ŋkuu nghɛɛ a mûm ndâmà'anwǐ, nyə bê bi feè nî naà, nî mbinjèrè ni bibugirəmikuu ghu; ŋgǎnkwensə ŋkabə i kǐ ntswe ghu yaa ŋgaa nî ŋkabə yàà a atu itetè. ¹⁵ Yesu a ghèè nlo mǐndigə, ntwɛɛ, nghirə ankaantə ghu, nghɛɛ mfurə naà jya ghu mæ tá i fɛ'ekə wa a ndâmà'anwǐ. Mfurə mbinjèrè jya bo bi nnaà jya, ntii itetə ŋgǎnkwensə ŋkabə jya mmà'anə, nja'a ŋkabə yàà yá. ¹⁶ Nswon a mbo bè bya bii mæ bi le si feè ni bibugirəmikuu aa mæ, “Nì lógə mfè'è ni bu! Nì tsuu tigə ghirè tá ndá Taà tigə adigə mǐtaa!” ¹⁷ ŋgǎnyəgənnū ji i yè mæ annū yîi mæ Yesu à le nghirè aa, ŋwa'atə ànnū yîi mæ a tswe a mûm anwà'anə Nwí aa mæ, “Taà Nwǐngòn, mè nanse ŋkòŋə annū ndá yó, a tswe a ntii mè mbərə ghu tsó mɔ'ɔ!”

¹⁸ Bitsyàsə bi baYuda bya bii mæ bi le ntswe ghu aa, betə Yesu mæ, “Alensə yîi mæ mbə ò ghirè a ndi'i a mbo bi'i mæ ò tswe nî àdà'a a nghirè ànnū yuà yîi mæ ò ghirè aa, a ni yuu aa ɛ?”

¹⁹ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, “Sà'á nǐ ndâmà'anwǐ yulà, bon mè ka bú bǐnsə fu a njǐm njwi ji tarè.”

20 Bo betè yi mæ, “Bĩ'i logè aa ìlòò mighum mi nìkwà òtsò òto'o a mbòò òdàmà'anwĩ yulà ghu! O swonj mæ mbè ò logè òjwi ji tarè a mbũ mbììnsè ghu fu aa ε?”

21 Lâ òdàmà'anwĩ yĩ mæ Yesu à le si swonj aa ì le mbàñnè mbè aa ìbìinũ yi. 22 Nòò wa yĩ mæ Yesu à le è mbiinè niwo aa, ògãnyegènnũ ji ì tigè òjwa'atè mæ à le mbaa nswonjè malâ; ma yũ a tigè òghirè mæ tâ bo bii annũ yĩ mæ àjwà'ànè Nwĩ a swonj aa, òki mbii annũ ya yĩ mæ Yesu à le nswonj aà.

Yesu à zi ajànj mæ bè bitsim bè aà

23 Nòò wa yĩ mæ Yesu à le tswe a Yerusalem a njwĩ òji Passa aa, bè bĩ ghà'atè bi le nniñ mĩnti myaa ghu nũ òlonj mæ bo le nyè òlènsè jii mæ à le òghirè aà. 24 Lâ Yesu kaa le wa'á ìbii nũ yi a mbo bo fâ, òlonj mæ à le nzi ajànj mæ bè bitsim bè aà. 25 Kaa òjũ tsu à le òjwa'á bù òtswe nĩ òswonjè ànnũ tsu ghu mbo òlonj òjũmìsòñ, òlonj mæ à le nzi annũ yĩ mæ a le ntswe a nti òjũ ntsimè aà.

3

Yesu bo Nicodemus

1 Ntsyàsè baYuda yĩ mò'ò à le ntswe ghu yĩ mæ òkũm yi le mbè Nicodemus, a kĩ mbè òjũ baFarisai. 2 A le nzi a mbè Yesu òtugè yĩ mò'ò nswonj ghu mbo mæ, “Rabbi, bĩ'i zi mæ ò laa mbè òdì'innũ yĩ mæ Nwĩ à le ntoo aà. Kaa mbè òjũ wa'á òlènsè juà mæ o ghirè aa ka òghirè ti ghè Nwĩ à tswe bo yu.”

3 Yesu à le òkwi'i mæ, “Mè swonj tsi'i annũ òñkonj a mbo wò mæ kaa mbè òjũ wa'á annũ òfò Nwĩ yè ti ghè bi bu òkwatè njwe yi.”*

4 Nicodemus a betè mæ, “Mbè bi bù òjwe a ndii yĩ mæ à kwĩ mæ aa mæ akè le? Kaa mbè a wa'á bù òkwatè òkuu a to'o òdè yĩ tâ bi bu njwe yi!”

5 Yesu a kwi'i mæ, “Mè swonj tsi'i annũ òñkonj a mbo wò mæ kaa mbè òjũ tsu a wa'á a mũm ànnũ òfò Nwĩ kuu ti ghè mæ bi jwe yĩ òñkĩ bo Azwĩ. 6 Òjũ yĩ mæ bi jwe yi a mũm òjyãnú aa, à òñjyãnú, lâ òjũ yĩ bi jwe yi a mũn Azwĩ aa à òñ àzwĩ. 7 Tsuu yerè mæ mè swonj mæ bi tswe ò mbũ òkwatè njwe ghuu bitsimè aà. 8 Fífèrè a tsiyà òghè aa a adigè yĩ mæ à kòñè aà; a yi ti tsiyà aa, ò yu'ù ò òkòò yĩ, kaa wa'á adigè yĩ mæ à lo ghu aa, kè adigè yĩ mæ a tsiyà òghè ghu aa zĩ. A kĩ mbè aa tsi'i maa ajànj ò òjũ yĩ mæ Azwĩ a jwe yi aà.”

9 Nicodemus a betè mæ, “Mbè ajànjè annũ ma yũ a fè'è aa mæ akè aa ε?” 10 Yesu a kwi'i mæ, “O òñ ògàñndì'innũ baIsrael yĩ òjwè kaa wa'á ma juu ònnũ zi aa ε? 11 Mè swonj tsi'i annũ òñkonj a mbo wò mæ, bĩ'i swonj aa annũ yĩ mæ bĩ'i zi, òkii òkè'èñè òñ ànnũ yĩ mæ bĩ'i yè aa, kaa òjũ ònbu kaa wa'á kòñè òñ ònyu'u òtoò yĩ'ì yá. 12 Mbè mè ka nswonj innũ jii mæ ì tswe fàa mbi aa, ò tsuu bii, boñ mbè ò tigè mbii ònnũ aburè jii mæ mæ swonj aa mæ akè aa ε? 13 Kaa òjũ tsu à le è òjwa'á yi a aburè kĩ òkò'ò, òtsyatè Mu Njũ, yu wa yĩ mæ à le òlò a aburè òsigè aà.”

14 Tsò mæ Moses à le lògè no ya mæ bi le òghirè òñ àtì òkò'ò mbèñè a atu ati a nta'a miwèè aa, a òñ àjànj yĩ mæ bi ka yĩ kii òghè Mu Njũ a ndonjè, 15 mæ tâ òjũ tsim yĩ mæ à òñ nti yi ghu nu aa, tâ à tswe òñ òtswènti yĩ mæ ì lwĩ'ì òñkonj aà. 16 Òlonj mæ Nwĩngònj à le òkòñ mbi si'ì si'ì, mfa òjon

* 3:3 Kè “òkwatè njwe yi a aburè.”

Mú yí yí mò'otè, mæ nù ntsim yí mæ à nñj ntii yi ghu nu aa, tâ à yi ntsee lõ kwo, lâ mbanjè ntswe nî ntswëntii yí mæ ì lwí'i nñjkonj aà.

¹⁷ Kaa Nwí à le njwa'á Mú yí fàa mbi too aa mæ tâ à zi njka sa'a mbí, à le ntoo aa mæ tâ à zi nyweensə mbí.

¹⁸ Nù yí mæ à nñj ntii yi a nu Mu Nwí aa kaa bi sǎ isa'a ghu nu nniñè; lá nù yí mæ kaa à sǎ ntii yí ghu nu niñə aa, bi nñj mæ isa'a ghu nú, nlonj mæ kaa à sǎ ntii yí a nu njonj Mu Nwí wa niñj aà. ¹⁹ İsa'a i kuu a nu bə aa laa: Mə njkà'à i zi mē a mūm mbi, la bə bānjnè njkəj itugə ntsyatə njkà'à, nlonj mæ bo ghìrə innù jì bi aà. ²⁰ Nù ntsim yí mæ a ghìrə innù jì bi aa, a baa njkà'à, kaa wa'à kəj nî mfè'ε nzí a mbèé njkà'à, nlonj mæ kaa à si kəjə mæ tâ bi yə innù jì bi ji jya aà. ²¹ Lá nù yí mæ a ghìrə innù nñjkonj aa, a fè'è nzi ni a mbèé njkà'à mæ tâ bi nanjə nyə mæ yu ghìrə innù ji nyu'unə aa Nwí.

Yesu bo Jon

²² Yesu à mənşə mē, bo bi njǎnyəgənnù ji njhεε a mbù'u ala'a Yudea, bo bo tswe ghu nî ndùù noò yí mɔ'ɔ, a murè nî bə a njkì. ²³ Jon à le si kii mmurə nî bə a njkì maa noò a ala'a Aenon yí mæ a le ntswe njkoontə a mbèè ala'a Salem aa, nlonj mæ njkì yí mæ i le ntswe maa adigə aa i le njgha'atə. Bə le si tigə njhεε ghu mbo, a murè nî waa a njkì. ²⁴ Maa noò kaa bi burè tì Jon a atsanj niñè.

²⁵ Maa noò njǎnyəgənnù Jon i le njka nswujnə bo bi nù baYuda yí mò'ɔ nlonj ajàn mæ nənşə baYuda à le nləð mæ bi ka nsi'itə nú aà. ²⁶ Bo mà'atə mē nù wa, ntigə nlo njhèε a mbèε Jon, nswonj ghu mbo mæ, “Rabbi, nù wa mæ bǔ yu le ntswe a mbèε njkì Jordan, a mbǎ nsà'a noò aà, mæ ò le njka nswonjə nî ànnù nlonj njgaa yí aa, a tigə mmurə nî bə a njkì tsítsəjə, bə bitsim bi tigə njhεε ghu mbó!”

²⁷ Jon a kwi'i mæ, “Kaa mbə nù a wa'à nî ànnù tsu tswé ti ghě mæ a lo aa a aburə. ²⁸ Bù bumbonj nî laa mbə bîyəfə bâ, a ajàn mæ mē le nswonj mæ, ‘Kaa mæ sî Ayo'ò Nwí wa bə. La bi le ntoo gha aa mæ tâ mē tsya mbǔ yí.’ ²⁹ Múnjèn à tswe aa a mbo ndoo múnjèn, lá nsúkà'a ndoo múnjèn wa yí mæ à təə ghu mbèè nyu'u a ghaà aa, a doritə ni a nyu'u nñj ndoo múnjèn wá. Maa ajàn nìdorè nâ ni kî mē nluu. ³⁰ Nlonj mæ njgha'á ni ni tswe nî njka njhèε nî mbǔ tâ mē banjə njka mbintə ni a njimè.”

Nù yí mæ à lo a burə nsigə aà

³¹ Njgha'a ni nù yí mæ à lo a aburə nsigə aa, ni tsyatə nî bə bitsimè. Nù yí mæ à lo fàa nsyε aa, à tswe aa fàa nsyē, njkii nswonj aa innù jii mæ i tswe fàa nsyε aà, lá nù yí mæ à lo a aburə nsigə aa, à tsyatə bə bitsimè.

³² A swonjə aa innù jii mæ à yə njkì yu'u aà, lá kaa tsi'i nù yí mfùùrè kaa a wa'à nî ntoò yí ya kwèrə. ³³ Lá nù yí mæ à kwèrə ntoo yí ya mbii aa, a dñntə aa mæ Nwí a swonj aa annù nñjkonjə. ³⁴ Nù wa yí mæ Nwí à le ntoo aa, a swonjə aa njghàà ni Nwí, nlonj mæ Nwí a nanjə nlwensə nñj nî Azwí yi kaa wa'à liñə. ³⁵ Nwí a kəjə Mú yí. A kî mē nñj innù tsim ghu mbó.

³⁶ Nù yí mæ à nñj ntii yí a nu Mu Nù aa, à tswe mē nî ntswëntii ya yí mæ ì lwí'i nñjkonj aà. Nù yí mæ à si yi yu'unə aa, kaa à ka yí wa'à nî ntswëntii tswé, ntonj Nwí i ka yí kî lwi ghu nú.

4

Yesu bo məngyě Samaria wá

¹ BaFarisai bo le nyu'u mæ bè bí ghà'atè le si yòhè nî Yesu, a kii ìmure nî bè bí ghà'atè ni a ñkì ñtsyatè nî Jon ² (A nsswoŋè ànnù nîŋkoŋ, kaa Yesu à le ñkì'ì nî ñû tsu a ñkì murè. A le si murè tsi'ì ñgǎnyөгəŋnù ji murè nî bè a ñkì.) ³ Ajàn mæ Yesu à le yu'u bi kâ ñswoŋè maa ajàn aa, a mà'atè àla'a Yudea ñghèe fu a Galilea. ⁴ A le ntswe nî ñtsyà aa nî àla'a Samaria a ñghèe ghu.

⁵ A ghèè mæ ñka ntsya a ala'a Samaria, ñkuu a ñikurè Sychar, ñii mæ ni le ñkòontè a mbèe nsòò wa yii mæ Yakob à le mmà'atè a mbo mú yì Joseph aà. ⁶ Ñkì yì ntõŋ Yakob wa i le ntswe maa adigè. A tì mæ ti bè a nsi'ì nòò, Yesu a kaa a ni nètè nya, ñsigitè ntswe maa mbèè ñkì yì tòn ñka miintè.

⁷ Màngyè Samaria yì mò'ò à le nzi a ntu'u ñkì. Yesu a swoŋ ghu mbo mæ, “Fa ñkì a mbo mæ tâ mè no.” ⁸ A le ti bè aa boŋ ñgǎnyөгəŋnù ji i kùù mæ ñghèe a múm ñikurè a nyuu miji ghu.

⁹ Màngyè wa a kwi'i ghu mbo mæ, “O ni ñù baYuda, mè bè ñù baSamaria, ò tigè ñlòò ñkì a mbo mè aa mæ akè aa è?” A le nswon laa nlon mæ baYuda bo bi baSamaria kaa bo le si wa'à jinè aà.

¹⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “O ghirè baa zi ayoo yii mæ Nwì a fa aa, i kii zi ñù yii mæ a betè ñkì a mbo wò aa, boŋ ò laa mbetè yi mæ tâ à fa ñkì ntswèntì mbo wò.”

¹¹ Màngyè wa a kwi'i ghu mbo mæ, “Taà, kaa ò sè nî àbòke tswè, ñkì yì tòn ghù i kâ ñtso si'ì, ò ka lògè ñkì ntswèntì aa fè aa è? ¹² I ñkì yì tòn ghù aa a le mfa Ta bi taà yì'ì, Yakob a mbo bi'ì, yumbon ni bòò bi, a b'ò'ò bi nàà ji, bo le nno ñkì ghù. O lòò ñswon mæ ò k'ò'ò ntsyà a taà yì'ì Yakob aa è?”

¹³ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “Ñù yii mæ à no ñkì ghùlà aa, ñji ñkì i ka yì bú yanè yi. ¹⁴ Là, ñù yii mæ à no ñkì yii mæ mè ka fa ghu mbo aa, kaa ñji ñkì i ka yì wa'à yi bú ñyanè. Ñkì wa yii mæ mè ka fa ghu mbo aa, i ka bøn i tigè nanèbirè ghu nu, i tigè jwe nî ñkì yii mæ i fa nî ntswèntì yii mæ i lwì'ì ñikon aa ghu mbò.”

¹⁵ Màngyè wa a kwi'i ghu mbo mæ, “Taà fa ñkì ma wa a mbo mè; tá tâ ñji ñkì i yi ñwa'à gha bù ñyanè, tâ mè wa'à faà bú ñka nzi a ntu'u ñkì.”

¹⁶ Yesu a swoŋ ghu mbo mæ, “Ghèe ntwoŋè ndoò ghò tá bu yu zi.”

¹⁷ A kwi'i a mbo Yesu mæ, “Kaa mè sè nî ñdoo tswè.”

Yesu a swoŋ ghu mbo mæ, “O swon aa tsi'ì ànnù nîŋkoŋ mæ kaa ò sè nî ñdoo tswè. ¹⁸ O y'ò'ò mæ aa mbânè ji ntaà, là ñumbânè yii mæ bù yu tswè tsitsòn aa, kaa à sè ndoò ghò bê. O swon aa tsi'ì ànnù ñikon a mbo mè.”

¹⁹ A swoŋ a mbo Yesu mæ, “Taà, mè yê. O ni nganŋtoò Nwì. ²⁰ Bità bi bità bi'ì a Samaria, bi le si gha'asè Nwì aa fàa atu nta'a laà, là bù baYuda, ni swoŋ mæ bi ka ñgha'asè Nwì aa tsi'ì a Yerusalem.”

²¹ Yesu a swoŋ ghu mbo mæ, “Bii annù yii mæ mæ swoŋ aa mba mângyè. Nòò à ka yì kù'ù mæ kaa ni ka yì wa'à Taà aa fàa a atu nta'a bù ñka ñgha'asè, kaa wa'à aa a Yerusalem kii mbu ñgha'asè. ²² Bù baSamaria, kaa ni sè ñù yii mæ ni gha'asè aa nanè ñzi. Là bi'ì baYuda, bi'ì zi ñù yii mæ bi'ì gha'asè aà nlon mæ annù nyweensè mbi a tsyà aa a ñjim baYuda ñzi. ²³ Là nòò a kù'ù ñzi, kè à kù'ù mæ, mè, bè bii mæ bi nanè ñgha'asè Nwì aa, bi ka yì tigè gha'asè Ta aa a múm Azwì, i kì gha'asè nii aa tsi'ì annù nîŋkoŋè. Ma yú a bê mbuu bê bii mæ Nwì a k'ò'ò mæ tâ bi ka ñgha'asè nii laà. ²⁴ Nwìŋgòn à laa mbè Azwì, mbè bè kâ ñka ñgha'asè yi aa tsi'ì a múm Azwì bo bi annù nîŋkoŋè.”

²⁵ Mànggyè wa a swon ghu mbo mæ, “Mè zi mæ Ayo'ò Nwĩ wa (mæ bi twonə ni Kristo aa) à ka yĩ zĩ, bæ a zi aa bon à ka swon ngon innũ tsim a mbo bĩ'i.”

²⁶ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “A ni mè, mè ghuà yĩ mæ ghàà a mbo wò aà.”

²⁷ A tì mæ ti bə maa nòò aa, ngǎnyəgənnu ji jya i bi. Annu nanse n̄gha'a waa ajàn mæ bo le nyə Yesu a ghaanə bo mǎngyè aà. Lâ, kaa n̄n̄bò wàà a le n̄wa'á n̄tsu yi n̄na'a a mbetə mæ, “O lòò aa àkè aa ε?” Kè n̄ki mbetə yi mæ, “O ghàà bu yu aa a ya aa ε?”

²⁸ Maa noò, mǎngyè wa à le mmà'atə antòò n̄kĩ yĩ wa, m̄bu n̄kuu n̄ghɛɛ fu a m̄m̄ n̄kurə, n̄swon a mbo bə bii mæ bi le tswe ghu aa mæ, ²⁹ “N̄i zi nyə n̄u yĩ mò'ò mæ à swon ngon innu tsim jii mæ mè leè n̄ghirə fàa atu n̄syè aà! A laà m̄bə Ayo'ò Nwĩ wa aa ε?” ³⁰ Bo le mmà'atə n̄kurə nya ntigə n̄ghɛɛ nyə Yesu.

³¹ Maa noò ngǎnyəgənnu Yesu i le si lətə n̄i Yesu, n̄swonə ni mæ, “Rabbi, b̄o n̄ji m̄ àyoo!”

³² A kwi'i a mbo bo mæ, “Mè tswe n̄i m̄ji a n̄ji m̄i mæ kaa n̄i s̄ annũ tsu zi nlon m̄ji mà myâ.”

³³ Ngǎnyəgənnu ji i loginè ntigə mbetə n̄i waa bo ni bo mæ, “N̄u tsu à ghirə m̄bàà n̄zi m̄fa m̄ji ghu mbo aa ε?”

³⁴ Yesu a swon a mbo bo mæ, “M̄ji ma à n̄i n̄ka yu'unə annu yĩ mæ n̄u yĩ à tòò gha aa a lòò aà; n̄ki m̄bə mm̄nsə ifà'á yĩ mæ à fa a mbo mè mæ mè fa'a aà. ³⁵ N̄i swonə n̄ghàà n̄i mò'ò mæ, ‘Bisàn bi burə bi n̄kwà tâ bi fu'u m̄ji.’ Lâ, mè swon a mbo bù mæ n̄i n̄entə mi'i muu, n̄lii m̄nsòò ghu. M̄ji mi bə m̄, nòò m̄fù'u a ku'ù. ³⁶ N̄u yĩ mæ a fù'ù m̄ji aa, bi twu n̄i, a ghotə n̄i m̄ji mya nlon aà n̄tswènti yĩ mæ i lwĩ'i n̄n̄kon aà. Ma yu a bə mæ n̄u yĩ mæ a bə m̄ji aa, bo n̄u yĩ mæ a fù'ù aa, bo doritə bitsimè. ³⁷ N̄ghàà nulà ni swon aa tsi'i ànnu n̄n̄kon mæ, ‘N̄u yĩ mò'ò a b̄, n̄u yĩ mò'ò a b̄n̄n̄ m̄fu'u.’ ³⁸ Mè tòò ghuu mæ tâ n̄i ghɛɛ m̄fù'ù m̄ji n̄i m̄nsòò m̄i mæ kaa n̄i le n̄wa'á ghu fa'á. A le m̄fà'á badan ghu. N̄i ka tigə ji abii afà'á yaa.”

³⁹ BaSamaria b̄i ghà'atə maa m̄m̄ n̄kurə le n̄n̄ m̄nti myaa a nu Yesu, nlon mæ mǎngyè wa à le nswon mæ, “A ghirə nswon ngon innu tsim jii mæ mè leè n̄ghirə fàa a atu n̄syè aà.” ⁴⁰ BaSamaria bya bi zĩ m̄ nyə yi aa, m̄bu'u mbo mæ tâ Yesu à tswe bo bo. Yesu a tswé bo bo njwi ji baà.

⁴¹ Bè b̄i ghà'atə ku'usè n̄n̄ m̄nti myaa ghu nu nlon ntoo yĩ mæ à le si swon aà. ⁴² Ntigə nswon a mbo mǎngyè wa mæ, “B̄i bii tsitson aa kaa wa'á bù n̄yon aa bə n̄i ànnu ya mæ ò ghirə nswon aà, b̄i bii aa nlon mæ itu b̄in̄u yi'i, b̄i yù'ù m̄ n̄ghàà ni, n̄nanse n̄zi mæ à laa m̄bə nganyweensè m̄b̄i.”

⁴³ Njwi jya ji baa i t̄syà m̄, Yesu a bù m̄ma'atə n̄ghɛɛ a Galilea. ⁴⁴ Nlon mæ yumbon à leè nswon mæ, “Kaa bi s̄ ngan̄toò Nwĩ a m̄m̄ àla'a bo ghu'usə.” ⁴⁵ A zĩ m̄ n̄kuu a Galilea, bə kwèrə yi tsi'i siginè nlon mæ nòò yĩ mæ bo le n̄ghèè a adigə Passa a Yerusalem aa, bo le nyə ngon innu tsim jii mæ à le n̄ghirə maa noò Passa aà nlon mæ bobimbon, bo le n̄ki n̄ghɛɛ ghu.

⁴⁶ Maa noò Yesu bù m̄b̄i fu a Cana, a mbù'u Galilea, fya adigə mæ à le mbə n̄ki ghu i tigə m̄lù'ù aà. Ngan̄fà'a gúmnàà yĩ mò'ò à le n̄tswe a Kapernaum, m̄u yĩ a ghòò. ⁴⁷ A yù'ù m̄ mæ Yesu à lò m̄ a Yudea n̄zi a Galilea aa, n̄ghɛɛ ghu mbèè n̄twonə yi mæ tâ bo yu ghɛɛ a Kapernaum, tâ à ghurə mú yĩ wa mæ à le si ghòò ntigə tsi'i a n̄kwo aà. ⁴⁸ Yesu a swon ghu

mbo mæ, “Kaa mbæ nù nìbǒ ghùù a wa'à bii tì ghê mæ à yê ìlènsè bo bì ìnnùtsyâmbô.”

⁴⁹ Ngàṅàfà'à yî ñwè wa a bú ñku'usə nswon ghu mbo mæ, “Taà, zǐ sè ghæ mbon tá mú ghà ghú à kwo.”

⁵⁰ Yesu a swon ghu mbo mæ, “Ghèê, wa mú ghò wa à ka tswe ntì.”

A bii ñghàà ni Yesu nya, ñghèè. ⁵¹ Nòò yîi mæ à le ntswe a mânji ñghæ ni a ndùgə yu aa, ñgàṅàfà'a yî a zî mboo yi nî ñkì mæ, “Wa mú ghò wa à tì mæ.”

⁵² A betə ñgàṅàfà'á yî wa mæ, “A kì lòginə ñka mfwetə aa a noò àkè aa ε?”

A kwi'i ghu mbo mæ, “A kì bə aa a yoo, a noò yîi mæ nòò à kì bəo yəntə aà.” ⁵³ Ta bì mu wa a wa'atə mæ à kì bə aa maa àbàntə noò mæ Yesu à kì swonə a mbo yu mæ, “Wa mú ghò wa à ka tswe ntì.” Yu bó ñgwè'è yî, bo tigè niñ mintì myaa a nu Yesu.

⁵⁴ Ma yû à le mbæ àlènsə innù yîi mæ i ywe'e ji baa, jîi mæ Yesu à le ñghirè a noò yîi mæ à le mbù ñlo a Yudea, ñzi a Galilea aà.

5

Ajàṅ yîi mæ Yesu à le ñghurè ñú yî mò'ɔ a atsùmə nta'a aà

¹ Ma yû a tsyà mæ, ñjwî ñjî ìkòò baYuda i ku'ù, Yesu a kɔ'ɔ ñghèè a Yerusalem. ² Atsùmə nta'a yî mò'ɔ à tswe a Yerusalem, a kə'è Ntsùbù'ù Mbinjərè, ntswe ni idigə ñkuu ghu jîi mæ bi le ñghurè nî ñtə'ə aa, ji ntaà. Bi twonə nî ñkì ma wa ni ñghàà ni baHeber aa ni Bethzatha. ³ Ngàṅmighòò jî ghà'atè i le mburə lùù ghu, ñnɔṅkə ñnɔṅkə wa nî mintsù mi àbù'ù myá, bifə'ənə, bìbwènkə, bo bii mæ idigə nú jyaa i le ñkwokə aà. [Bi le ntswetə ghu nyu'utə ni mæ tá ñkì wa i ka njwu'u, ⁴ ñlon mæ angel Mmà'àmbi à le si sigə nzi ni a ṅaa ṅaa ñkuu ntsigə nî ñkì wa i tigə njwu'u. Nù yî ntsyàmbï yîi mæ à le nsigə ñkuu wa a múm ñkì wa noò mæ i lòginə mæ ñka jwu'u ñghèè aa, ñghòò nîi ni le ntswe ghu nu aa, kə tɛ'ε mbæ aa mbuu ghuu, ni le mfwetə.]* ⁵ Nùmbàṅnè yî mò'ɔ à le ntswe ghu mæ à le ti bə aa bon à ghòò mæ a atú ìlòò mighum mi ntarə ntsò ñifwaa. ⁶ Yesu à yê yi ajàṅ mæ à le nnəṅ ghu aa, nzi mæ nùmbàṅnè wa à ghòò mæ àgha'a a burè ñsa'a. A yə mæ laà, mbetə ghu mbo mæ, “O lòò mæ tá bì ghurə gho aa ε?”

⁷ Nù ñghòò wa a kwi'i mæ, “Taà, kaa mæ sè ni nù faà tswè mæ mbæ a niṅə gha fàa múm àtsùm a noò yîi mæ ñkì wa i lòginə ñka njwu'u aà. Mè yi ñghèə mæ mæ kwè'ètə kì kuu ghu aa bon nù yî dàn à bāṅnè mæ mfo ntsyàmbï ñkuu ghu ti mæ.”

⁸ Yesu a swon ghu mbo mæ, “Bìnə ntəə mbwε matà gho wa ñka ntəə ñghèè nòò.” ⁹ Nùmbàṅnè wa a burè ñghensə ntì tsi'î maà noò, mbwε matà yî wa ntigə ntəə nii.

Ma yuà ànnù a le mfè'è aa a njwīṅɔnə. ¹⁰ Ma mùu ajàṅ, bìtə bi ala'a bi baYuda bi tigè nswonə ni a mbo ñu wa mæ bi le ñghurè aa mæ, “Sii à laa mbæ njwīṅɔnə, kaa nɔṅsə yî'inə à si bii mæ tá ò be'e matà gho.”

¹¹ A kwi'i mæ, “Nù wa mæ à ghìrə ñghurə gha aa, a ghìrə nswon a mbo mæ mæ, ‘Bwε matà ghò wa ñka ñghèè nòò.’ ”

¹² Bo betə ghu mbo mæ, “Mbà ma ghú yîi mæ à ghìrə nswon a mbo wò mæ tá ò bwε a matà gho ñka ntəə ñghæ noo laa, à ghìrə mbæ aa wò aa ε?”

* **5:4** Kaa àdìgə ma yû a sè a múm ñjwà'ànə jî mò'ɔ tswé.

¹³ Là kaa nù wa mə bi ghirə nghurə yi aa, kaa wa'à yi nù yï mə à le mbə ghu aa zï, ñlon mə nnòò bə le ntswe maa adigə, Yesu a tigə ntsurite yi a titi bo mfe'ε nghèè yi.

¹⁴ A ti bə ni a nji, Yesu a yə yi a ndàmà'anwi ñswon ghu mbo mə, “Yə ajàn mə ò tii mē tsitsòŋ laà aà! Tsuu innù jï bi bǔ ki ghirè tá tá ñgi'i yï mə ì bǔ ntsyàtə aa tá ì tsuu gho bǔ tsi'i.”

¹⁵ Nù wa a tigə ñlo nghèè ñswon a mbo bità bi ala'a bi baYuda bya mə a yi aa a ghirə nghurə Yesu.

¹⁶ Ma yuà ànnù a ghirè mə tá bi tigə nloginə ŋka ntso'ɔ nī àkòrè Yesu, ñlon mə à le nghurè ñú a njwíngòŋ aà. ¹⁷ Yesu a kwi'i ambo bo mə, “Taà ghà a fà'à tsi'i ñgòŋ binòò bitsim, nyi nywe'e sï, mèmboŋ, mə kii mfa'a yaa ŋgaa.”

¹⁸ Ma nuà ñghàà ni ghirè mə tá bità bi ala'a bi baYuda bya tá bo bu ŋkù'ùsə ñligitə nù yàà a nlo a nzwitə yu, mbi'i mə kaa à le ŋkì'ì aa tsi'ì ñòŋsə ñjwíngòŋ wó, à le ŋki ntwoŋə Nwí ni Taà yï, ñdi'i ni mə yu bə aa ŋgíŋ ŋgíŋ bo Nwí.

Adà'à yï Yesu à tswə ni yu tsó Mu Nwí aà

¹⁹ Yesu a swon a mbo bo mə, “Mə swon a mbo bù tsi'ì ànnù ñiŋkon mə, kaa annù yï tsu a si ghu tswé mə mbə Mu Nù a ghirè tsi'ì ni atú yi yumbonə, mbə a kii ñghirə aa tsi'ì ànnù yï mə à yə Taà yï a ghirè aà. Annù yï mə Tà a ghirè aa, à ki mbə tsi'ì ma ya mə Mú yï a ghirè. ²⁰ Nlon mə Tà à kòŋə a Mú yï, ñdi'i nī ñnnù tsim jii mə yumbon yu ghirè aa ghu mbó. A ka ghèè nī mbii a ñdi'i innù jii mə ì bu mburə mbə jï wè jï wè ntsyàtə a yulà aa, tá à ka nghirə, tá ni yə, tá ànnù a tsya ghuu. ²¹ Tsó ajàn mə Tà a yweensə biku bi bə, mfa nī ntswéntii a mbo bo aa, à ki mbə ŋgíŋ ŋgíŋ a ajàn mə Mu Nwí a fa nī ntswéntii a mbo bə a ajàn mə yu lòò aà. ²² Tà yumbon kaa si ñú tsu sa'a, lá à bəŋnə mfa ada'a a mbo Mú yï mə tá à tigə nsa'a bə bitsimə ²³ tá tá bə bitsim tá bi tigə mbo'ɔ nī Mu a ŋgíŋ ŋgíŋ a ajàn mə bi kii mbo'ɔ nī Ta aà. Nù ntsim yï mə à si a Mu bo'ɔ aa, kaa si Ta wa yi mə à le ntoo yï aa kii mbo'ɔ.

²⁴ “Mə swon a mbo bù tsi'ì ànnù ñiŋkon mə, nù ntsim yï mə à yù'u ñghàà na ñniŋ ntii yi a nu yu wa yï mə à le ntoo gha aa, à tswə ni ntswéntii yï mə ì lwí'ì ñiŋkon aà, kaa bi wa'á isa'a ghu nu ñiŋə, la à bəŋnə mē mfe'a ntsú niwo ŋkuu a múm ntswéntii. ²⁵ Mə swon a mbo bù tsi'ì ànnù ñiŋkon mə, nòò à tswə ghu mə a zï, wa à t'è mə nzi, mə biku bi bə ka yï yu'u nji Mu Nwí, tá bə bii mə bi yu'u aa, tá bi tswə ntii. ²⁶ Tsó ajànə mə Tà yumbon à tswə ni tswéntii mfa ni a mbo bə aa, à ki nghirè mə tá Mu, yumbon à tswə nī ntswéntii ñkii mfa ni a mbo bə. ²⁷ A kii mē mfa ada'a ghu mbo mə tá à ka nsa'a nī bə ñlon mə à ni Mu Nù aà. ²⁸ Ni tsuu ki yerə ñlon yuà ànnù, ñlon mə nòò a tswə ghu mə a zï, mə bə bitsim bii mə bi tswəkə a misyè aa, bi ka yi yu'u nji yï, ²⁹ bεε mə bi yu'u aa, bi fe'èkə a misyè. Bya bii mə bi le nghirə innù jï siginè aa, tá bi biinə ntswe bitii, tá bya bii mə bi le nghirə ibi aa, tá bi biinə tá bi niŋ isa'a a nu bo.

Bayəfə bi Yesu

³⁰ “Kaa mèmboŋ, kaa mbə mə wa'á annù tsu ghirè tsi'ì a atu mə, mə sa'a ni misa'a nyon aa tsi'ì ajàn mə Nwí a swonə ni a mbo mə aà, ma yu a ghirè ni mə tá mə ka ntsərə misa'a ni mánji yï mə à kù'ùnə aà, ñlon mə kaa mə si ghirè aa bə annù yï mə mə lòò aà, mə ghirə aa tsi'ì annù yï mə yu yï mə à le ntoo gha aa, a lòò aà.

31 “Mbə mə ka nswonə nî ìnnù òlɔŋ ɲɡaa yà mêmboŋ, a mfigitə ɲù yî mə mə ni ghu aa, boŋ mbə bi tse swonə mə kaa annù ya yî mə mə swonə aa kaa a sɪ annù nîŋkonə bə. 32 Lâ ɲù yî mò'ɔ à tswe ghu mə à ni àyəfə nlon ɲɡaa yà, mə zî ni mə annù yî mə a swonə nlon ɲɡaa yà aa, a nî ànnù nîŋkonə. 33 Bǔmbonə, tigə nì le mbaa ntoo bə a nu Jon, a swonə ànnù a mbo bù òlɔŋ annù nîŋkonə? 34 Kaa a sɪ bə aa bə mə ɲùmìsɔŋ à tswe nì mbə ayəfə nlon ɲɡaa yà; mə swonə laà aa tǎ tǎ nì yu'u nyweenə. 35 Jon ma ghú a le mbə aa ɲkà'a, ɲkhi, nta, nì le ɲka ɲkonə nî òtswe ɲka ndoritə wa a múm ɲkà'a yu a ni mú àtɪi noò. 36 Lâ mə tswe nì àyəfə yî mə a tinsə ntsyàtə annù yî mə Jon à le si swonə nlon ɲɡaa yà aà. Mìfà'a mii mə mə fà'a aà, mìfà'a mii mə Taà ghà à fà àdà'a mə mə ka mfa'a ghu aa, ma mú mi figitə nî ɲù yî mə mə ni ghu aà, mə á too Tà òtoo ghá. 37 Tà yî mə à le ntoo gha aà, yumbonə à kì mē òswonə annù òlɔŋ ɲɡaa yà. Kaa nì leè ɲwa'ǎ ɲi yì yu'ù, kaa wa'ǎ nsì yi ki nyə. 38 Kaa nighàà na nì si a múm bù lwi'i aa nlon mə kaa nì sɪ ntii ghuu a nu yu wa yî mə à le ntoo aa niŋə aà. 39 Ni nanse nyəgə nî àŋwà'ànə Nwí aa nlon mə nì mòòntə ni mə à ni nu mə ni fa nî òtswəntii yî mə ì tswe nîŋkonə aa a mbo bù. Lâ a bə nu mə ni ghàà òlɔŋ ɲɡaa yà aà, 40 nì bǎŋnə ntuu a nzǐ a mbo mə mə tǎ mə fa ntswəntii a mbo bù.

41 “Kaa mə si nigha'a na aa a mbo bə kwərə. 42 Lâ mə zi ghuu, mə zi mə kaa nì si Nwí nanse ɲkonə. 43 Mə zǐ aa nî ìkùm Taà ghà la kaa nì wa'a gha kwərə; ɲù dǎŋ à bə bǎŋnə zǐ nî ìkùm yi yumbonə boŋ nì ka bǎŋnə kwərə yi. 44 Bù bii mə nî kɔŋə nì ɲkwərə nigha'a bə a mbo bù ni bù aa, kaa wa'à bǎŋnə lanse nì nigha'a nii mə ni lò ni aa a mbo Nwí yî mə à kì mbə tsi'í yù mè mɛ aa, mbə nì tigə òtsya aa la nniŋ ntii ghuu a nu mə aa ɛ? 45 Nì tsuu lõ kì mmòòntə ni mə mə ka niŋ ghuu a isa'a a nsi mi'i Tà; à ni Moses mə à ka niŋ ghuu a sa'à, là'à Moses wa yî mə nì bii yi, ɲwa'atə ni mə à ka kwetə ghuu aà. 46 A le mbaa mbə mə nì nanse mbii a Moses boŋ nì kì mbii ghá, òlɔŋ mə àŋwà'ànə yî mə à le ɲwà'ànə aa, a ghàa annù òlɔŋ ɲɡaa yà. 47 Lâ, mbə nì tsuu annù yî mə à le ɲwà'ànə aa i bii, boŋ mbə nì tigə òtsya aa la mbii annù yî mə mə swonə aa ɛ?”

6

*Ajàŋ mə Yesu à le ɲjɛ'ɛ bə ntsù'ù ji ntaà aà
(Mt. 14.13-21; Mk. 6.30-44; Lk. 9.10-17)*

1 Ma yú a ghè mə kì tsyǎ, Yesu a toò àtsumə nta'a Galilea, ɲghɛɛ fii njii. Bi le si kii ntwonə aa nî atsumə nta'a Tiberias. 2 Nnòò bə yî ghà'atə i le si yònə nii, òlɔŋ mə bi le nyə ilènsə jii mə à le si ghìrə ɲghurə nì mǎghòò a nu bə aà. 3 Yesu a kò'ɔ ɲghèè a atu nta'a nsigitə ntswe ghu bo bì ɲǎŋyəgənnù ji. 4 Nòò ɲji Passa, àdina baYuda ya, à le ɲkòòntə. 5 Yesu a karikə yi, nyə nnòò bə wa mə i le si yònə nii aa, mbetə Philip mə, “Mbə bí'inə yuu mijì aà fə, ɲjɛ'ɛ bə buà ghu bitsim aa ɛ?” 6 A le mbetə maa ajàŋ aa tsi'í a ɲkwà'ànə Philip òlɔŋ mə à le nzi annù yî mə yu tswe nì ɲghìrə aà.

7 Philip a kwi'i mə, “A mbo bí'inə a nyuu abaa tǎ à ku'unə ajàŋ mə mbə ɲù a boɔ nywe'etə tsi'í mú ɲkùgə, bí'inə ka kì lòɔ ibà'atə ɲkabə silva ɲkhi ji baa* mbonə tǎ à ku'u.” 8 ɲǎŋyègənnù yì yì mò'ɔ, yî ìkùm yi i le mbə Andrew, a bə muma bi Simon Peta aa, 9 a swonə mə, “Múmbǎŋnə yì mò'ɔ à tswe falà nî ɲkya abaa misàn ji ntaà, nî mbwè mi mbaà. Lâ kaa mbə ma yú wa'à bə bú bitsim jɛ'è.” 10 Yesu a swonə mə, “Ghìrə tǎ bo tswe a nsyè.”

* 6:7 200 denarii, ɲkabə baGrikia

(Ngèè yí ñghà'atè ì le ntswe maa adigè.) Bè b̀̀tsim bìi m̀̀e bi le ntswe a nsyè aa, bi le mbè mbàññè ntsù'ù ji ntaà. ¹¹ Yesu a tigè ñlogè abaa ya, ñtsà'atè Nwĩ, ñyatè a mbo bè bya m̀̀e bi le ntswe a nsyè aa, ñkĩ ghìrè a ñgĩ ñgĩ ñĩ ñ̀̀bwè mya, ñ̀̀ ntsim a ji nywure. ¹² Nòò yìi m̀̀e bi m̀̀ansè m̀̀e a ñji aa, a swon a mbò ñgãnyègènnù ji m̀̀e, “Nì ghotè ñnwùgè jii i tigè mburè aà, ñlon m̀̀e kaa a s̀̀i b̀̀on tã b̀̀i'ìnè m̀̀me'e yì tsu.” ¹³ Bo le ñghotè ñnwùgè abaa misan jya ñkya ji ntaà m̀̀e bè bya le ñji aa, i luu ñkyè ñighùm ñtsò baà. ¹⁴ Bi yè m̀̀e alènsè ma yù m̀̀e Yesu à le ñghìrè aa, ñtigè nswonè ñi m̀̀e, “Tsi'ì ànnù ññkonè, à ñi ñgàñntoò Nwĩ wa m̀̀e à le ntswe ñi ñzi fàa mbi aa à ghulà m̀̀e.” ¹⁵ Yesu à le ñzi m̀̀e bo le ntswe ñi ñzi ntswã yi, i gaansè yi i yò'ò ñi m̀̀fò, ñtigè mbu ñkò'ò yi fu wa atu nta'a tsi'ì yùyu.

Ajàñ m̀̀e Yesu à le ñka ntəə a atu ñkì aà
(Mt. 14.22-33; Mk. 6.45-52)

¹⁶ Nòò ñkwèfò à le ñkù'ù ñgãnyègènnù Yesu jya i bú ñsigè ñghèè waa fu wa atsumè nta'à. ¹⁷ Ñkuu a mùm àkànu'u mbu ntoo mbii fu a mbèè Kapernaum. Itugè i le mfii ti ghè m̀̀e Yesu à bù m̀̀e ñzi ntsi'i waa. ¹⁸ A b̀̀e maa nòò, àfìsè yì wè a kã ñtsya ntsigè ñi ñkĩ wã. ¹⁹ A ti b̀̀e aa le bon ñgãnyègènnù ji jya i kùù m̀̀e wa mùm ñkĩ ñghèè nywe'e ñi b̀̀ikilo metres bi ntaà kè bi nto'o, ñyè Yesu a kã ñtəə a atu ñkì ñzi, à zì m̀̀e ka ñkoontè wa mbèè àkànu'u, ñbò'ò ñi wè ñi tswã waa. ²⁰ “Nì tsuu ki bò'ò b̀̀e, wã à ñi m̀̀e,” Yesu a swon a mbo bo. ²¹ Bo yè m̀̀e m̀̀e à laa mbè Yesu aa, ñtigè ñlogè yì wa a mùm àkànu'u, bo bo tigè ñghèè ki wĩ'ikè ñywe'e wa adigè yìi m̀̀e bo le si ghèè ghu aà.

Ajàñ m̀̀e bè bya le si tigè ñlòò ñi Yesu aà

²² Abèè a fù'ù m̀̀e, ñnòò b̀̀e wa m̀̀e i le mburè wa ñjii ñkĩ yì mò'ò aa i yè m̀̀e àkànu'u a le ñtigè ntswe wa adigè aa tsi'ì yì fù'ùrè, ñkĩ nyè m̀̀e kaa Yesu à le ñwa'à wa a mùm àkànu'u bo bi ñgãnyègènnù ji kuù; ñyè m̀̀e ñgãnyègènnù ji jya i le mbàññè ñtoò ñghèè waa tsi'ì b̀̀e bo. ²³ Ñkànu'u jii mò'ò i le mbù ñlò a Tiberias ñzi a aghèñè ñkì, wa mbèè àdigè m̀̀e Mmà'àmbi à le mfa mbi'ikè a mbo Nwĩ, ñjè'è ñnòò b̀̀e ñi àbaa ya ghu aà. ²⁴ Ajàñ m̀̀e ñnòò b̀̀e wa i le wa'à Yesu yè, kaa wa'à ñgãnyègènnù ji jya ki nyè aa, bo le ñtigè ñkuu ikànu'u ma jya nyonè a Kapernaum a ñlòò yu.

Yesu, àbaa, yìi a fa ntswènti aà

²⁵ Bi tòò m̀̀e ñghèè ñyè Yesu wa ñjii yì mò'ò aa, ñswon ghu mbo m̀̀e, “Rabbi, ò tsyà aa m̀̀e akè ñtigè b̀̀e faà aa è?”

²⁶ Yesu a kwi'i a mbo bo m̀̀e, “Mè swon a mbo bù tsi'ì annù ññkonè m̀̀e ñi lòò nàa laa ñlon aa abaa ya m̀̀e ñi k̀̀i k̀̀urè nywure aà, kaa ñi s̀̀i nàa lòò aa ñlon m̀̀e ñi ki yè àlènsè ya m̀̀e m̀̀e k̀̀i ghìrè aà. ²⁷ Nì tsuu ki fà'à ñlonè aa b̀̀e m̀̀jji m̀̀i m̀̀e mbè m̀̀i bi'i aa b̀̀e, ñi ka mfa'a ñlon b̀̀e m̀̀jji m̀̀i m̀̀e m̀̀i lwĩ'ì ññkonè aà. Mamú a b̀̀e m̀̀jji m̀̀i Mu Nù à ka fa a mbo bù aà, ñlon m̀̀e Nwĩngon Tã à ñiñ m̀̀e awenè yi ghu nu, mbeentè yi.”

²⁸ Bo tigè mbetè yi m̀̀e, “Mbè b̀̀i'ì ghìrè aa m̀̀e akè tã ki fà'a afà'à Nwĩngon aa è?”

²⁹ Yesu a kwi'i m̀̀e, “Afà'à Nwĩngon à ñi m̀̀e tã ñi ñiñ ntii ghuu a nu yu wa yìi m̀̀e yu too aà.”

³⁰ Bo betè yi m̀̀e, “Alènsè yìi m̀̀e ò ka ghìrè aa, à ñi yuu, m̀̀e mbè b̀̀i'ì yè mbii gho aa è? Ò ka ghìrè aa akè aa è? ³¹ Bità bi b̀̀itaa bi'i bi le ñji mana

a nta'a miwèè miwèè a ajàn mē àṅwà'ànè Nwí a swonə ni mē, 'A le mfa abaa yíi mē a le lò a aburə nsigə aa a mbo bo.' "

³² Yesu a kwi'i a mbo bo mē, "Mè swōṅ a mbo bù tsi'í annù nḥkonṅ mē kaa a si bē aa mē a le mfa Moses mfa abaa ya mē a le nlō aburə nsigə aà. A baṅnə mbə aa mē a abaa yíi mē à nī àbaa tsi'í annù nḥkonṅ, òlò a aburə aa, a fa Taà gha a mbo bù. ³³ Nlonṅ mē abaa yíi mē Nwí a fa aa, à ni yu wa yíi mē à lo a aburə nsigə mfa nī ntswéntì a mbô mbi aà."

³⁴ Bo swonṅ ghu mbo mē, "Taà, tigə mfa nī àbaa mà ya a mbo bì'í a ṅgòṅ bìnòò bitsimè."

³⁵ Yesu a swonṅ a mbo bo mē, "Mè laa mbə abaa ntswéntì, ṅù yíi mē à zi a mbo mē aa, kaa ṅjì ì ka yi wa'à yi bú nyanə. ṅù yíi mē à nḥ ntì yi a nu mē aa, kaa ṅjì ṅkì ì ka yí wa'à yi bú nyanə. ³⁶ Mè kà baa nswōṅ a mbo bú mē, nì yè mē ghá, la kaa ṅki'í ghuu bìi. ³⁷ ṅù ntsim yíi mē Taà a fa a mbo mē aa, à ka zì a mbo mē. Kaa mbə mē wa'à ṅù tsù yíi mē a zì a mbèè mē aa furè bē. ³⁸ Nlonṅ mē kaa mē sǐ aburə lô n̄sigə aa a ṅghìrə à yaà ànnù yíi mē mē lòò aà. Mè bàṅnə nsigə aa a ṅghìrə ànnù yíi mē yu wa yíi mē à tòò gha aa a lòò aà. ³⁹ Annù yíi mē ṅù yíi mē à tòò gha a lòò aa, à ni mē, tá mē tsuu lǒ mmà'àtə tá ṅù wa yí tsù mē à fa a mbo mē aa tá à bwé. Mè bàṅnə ntswe nì nywèensə waa ni n̄wo a njwí òlwí'í n̄jìmè. ⁴⁰ Nlonṅ mē ànnù yíi mē Taà ghà a lòò aa, a bē aa mē ṅgòṅ ṅù ntsim yíi mē à yə Mu yí n̄n̄ṅ ntì yi ghu nu aa, a ka tswe nī ntswéntì yíi mē ì lwí'í nḥkonṅè aà, tá mē yi nyweensə yi ni n̄wo a njwí òlwí'í n̄jìmè."

⁴¹ Bè bya bì le nlògìnè n̄tigə nnurəkə nlonṅ mē à le nswonṅ mē, "Mè ni àbaa yíi mē a lo a aburə nsigə aà." ⁴² Bo logìnè n̄tigə mbetə ni mē, "ṅù ghù à si Yesu mu Joseph wa bē aa ε? Bì'inè zi a Taà yí ṅki nzi ndè yí, a tigə n̄tsya aa mē akə nswonṅ mē yu lo aa a aburə nsigə aa ε?"

⁴³ Yesu a swonṅ a mbo bo mē, "Kentə nì a annurəkə ya mē ni nurəkə a titì bù aà. ⁴⁴ Wa mbə ṅù a wa'á a mbo mē zì ti ghě mē Tà yíi mē à too gha aa à swùṅtə yi, tá mē yi ntigə nyweensə yi ni n̄wo a njwí òlwí'í n̄jìmè. ⁴⁵ ṅgāṅntoo Nwí ì le ṅwà'ànə mē, 'Nwīṅgòṅ à ka yi tigə ki d̄'í waa bitsimè.' ṅù ntsim yíi mē à yù'u annu yíi mē Taà a swonṅ, n̄yəgə aa, à ni yu yíi mē à ka zì a mbo mē aà. ⁴⁶ Kaa a si bē aa mē ṅù tsù à lèè n̄yə Ta bē. Yu wa yíi mē à lo a mbo Nwí aa, a ki mbə tsi'í yù yíi mē à lèè n̄yə Ta. ⁴⁷ Mə swonṅ a mbo bù tsi'í annù n̄konṅ mē ṅù yíi mē à bìi aa, à ka yi tswe nī ntswéntì yíi mē ì lwí'í nḥkonṅè. ⁴⁸ Mè nī àbaa ntswéntì. ⁴⁹ Bìtə bì b̄itəà buu bì le n̄ji mana wa a nta'a miwèè miwèè, lá ṅki ṅkwokə. ⁵⁰ Abaa ya mē a lǒ a aburə nsigə aa, à ni m̄buu yí m̄'ɔ yíi mē ṅù à bē kurə bonṅ kaa à ka yí wa'à kwô. ⁵¹ Mè nī àbaa ntswéntì ya yíi mē a lo a aburə nsigə aà. ṅù yíi mē à kùrə abaa mà yú aa, a ka tigə tswe ntì ì lwí'í n̄konṅè. Abaa yíi mē mē ka fa aa, à ni n̄yǎnú yà yíi mē mē ka fa mē tá mbi tswe ntì."

⁵² Ma yú a ghìrə mē tá àswùṅñə n̄lwintòṅ tá à logìnə a titì bo. "Mbə ṅù ghù a naṅsə m̄fa n̄yǎ nú yí mē tá bì'inè kurə aa mē akə aa ε?"

⁵³ Yesu a swonṅ a mbo bo mē, "Mè swōṅ a mbo bù tsi'í annù nḥkonṅ mē, mbə nì tsuu n̄yǎnú Mu ṅù ì kurə ì kii nno a aləə yi, bonṅ kaa mbə nì wa'à nī ntswéntì a m̄m nu bù tswe. ⁵⁴ ṅù ntsim yíi mē à kurə n̄yǎnú yà, ṅki nno aləə nú ya aa, à tswe nì ntswéntì yíi mē ì tswe nḥkonṅè aà; mē ka yí kii yweensə yi a njwí òlwí'í n̄jìmè. ⁵⁵ Nlonṅ mē n̄yǎnú yà ì laa mbə ṅgòtə m̄jì, àləə nú ya a k̄i m̄bə ṅgòtə ayod yí nò. ⁵⁶ ṅù yíi mē à jì n̄yǎnú yà

ɲki nno àlœ̂ ya aa, à lwi'i a mûm nu mē, mē kî ñlwi'i ghu mûm nû. ⁵⁷ Tã yîi mē à tswē ntîi aa, à tōo ghâ, mē kî ñtswēntîi ñlon ɲgaa yî. A ki mbē ɲgî ɲgî mē ɲu yîi mē à kūrē gha aa, à ki ntswe ntswēntîi mbi'i ɲgaa yà. ⁵⁸ Abaa ya yîi mē a lo a aburē nsigē aa kaa a si bē aa tsi'i tsō abaa ya yîi mē bità bi bitaa buu bi le ɲkurē ɲki mbu ɲkwo aà. ɲu yîi mē à kūrē abaa mà yû aa, a ka tswē ntîi i lwî'i ññkonē.”

⁵⁹ Yesu à le nswonē ma yû aa a noò yîi à le si di'i annù a ndânghotē a Kapernaum aà.

Nìghàà ni ntswēntîi yîi mē i lwî'i ññkonē aà

⁶⁰ ɲgānyēgēnnù ji jî ghà'atē jîi mē i le nyu'u ma yû ànnù aa, bi le ñlōginē ɲka nswonē ni mē, “Ajàn annù yulà mē a di'i aa, a tii si'i; mbē wō tse yu'utē aa ε?”

⁶¹ Yesu à zi mē bo le si nurəkē ñlonē annù ma yû. Mbetē waa mē, “Mâ yû a ka ghîrē mē tâ ñi lwisē ntō ɲma'atē gha aa ε? ⁶² Mbē ñi ghîrē ntigē nyē Mu ɲu a bu ɲkō'ō ɲghēε fu a adigē yîi mē à le ntē'ε ntswe ghu a mbîi aa, ñi bu mē akē aa ε? ⁶³ Ayoo yîi mē a fa ntswēntîi aa, à ñi Azwî Nwî. Kaa midà'à mi ɲjyānu kaa mi si annù tsu burē ɲkwetē ñi kwètē. Mìghàà mù mē mē ghàa a mbo bù aa, mi ñi Azwî ɲki mbē ntswēntîi. ⁶⁴ Là kaa bù bí mō'ō, ñi wa'à bìi.” Yesu le nswonē ma laa ñlonē mē, ñlōginē a ñlōginē, à le nzi bē bìi mē kaa bi ka yi wa'à yî bìi aà, ɲki nzi ɲu yîi mē à le ntswe ñi mfee yi aà. ⁶⁵ A ku'usē ñswonē mē, “A ñi ñji'i ànnù yîi mē mē ghîrē nswonē a mbo bù mē kaa mbē ɲu a wa'ă a mbo mē zî ti ghē mē Tà à fa àbwarē ghu mbō aà.”

⁶⁶ Ñlonē ma yû ànnù, ɲgānyēgēnnù Yesu jî ghà'atē i le mbîi waa, kaa ɲki'ì bo bo bú ɲkarē. ⁶⁷ Yesu a bú ɲkarəkē yi mbetē ɲgānyēgēnnù ji jya ñìghûm ñtsò baa mē, “Ñgàà yùù ñi bē la aa ε? Ñi ka kii mmà'atē gha aa ε?”

⁶⁸ Simon Peta a kwi'i ghu mbo mē, “Mmà'àmbî, bì'i ka tigē mmà'atē gho, ñ ghèè a mbo wō aa ε? O tswē ñi ñìghàà nya mē ñi fa ntswēntîi yîi mē i lwî'i ññkonē aà. ⁶⁹ Tsîtsōnē bì'i bìi mē, ɲki nzi mē, ò laa mbē Yu wa yîi mē à Laa mànsè, ñlo a mbo Nwî aà.”

⁷⁰ Yesu a kwi'i a mbo bo mē, “A le ɲki'ì mē tso'ō ntso'ō ghuu ñìghûm ñtsò baa aa ε? Là ɲu yî mífùurē a titîi bù à ñi Devil.” ⁷¹ A le si ghàa annù ma yû ñlonē aa Judas mu Simon Iscariot, ñlonē mē, ka mē Judas à le mbē ɲu yî mō'ō a titîi ɲgānyēgēnnù ji jya ñìghûm ñtsò baa, à le ntswe ñi mfee yi.

7

Yesu bo bōc bi màà bi

¹ Ma yû a kà mē aa ntsya, Yesu a lô, ɲghèè a Galilea ntigē ɲkarē ghu. Kaa wa'à kōnē ki karē a Yudea, ñlonē mē bità bi ala'a bi baYuda bi le si lòo nzwitē yi aà. ² Ma mùu noò ɲjwî ñjî ñkòò mîntàn baYuda ñi le ntigē a abo, ³ bōc bi ma bi Yesu bi swonē ghu mbo mē, “Lò faà, ɲghēε a Yudea, tâ tâ ɲgānyēgēnnù jo ñi ka nyē innù jû mē o ghîrē aà. ⁴ Ñlonē mē ɲu yîi mē a lòo mē tâ bì zi yi aa, kaa à si aa a adigē yî lèàntē fa'a. Tsō mē o ghîrē innù jû aa, ghîrē tâ mbi yē ghô.” ⁵ Bo le nswonē laa ñlonē mē tsi'i bo bōc bi màà bi bya kaa bo le ɲwa'à ñtîi waa ghu nu ññē. ⁶ Yesu a swonē a mbo bo mē, “Kaa ghàà noò à burē tî kù'ù, là noò tsim à kù'ùnē a mbo bù a mfà'a annù. ⁷ Kaa mbē mbi wa'à ghuu ka mbaa, là ñi bàà nàà, ñlonē mē mē swonē ñi mē bi ghîrē ñi innù jî bì aà. ⁸ Ñi kō'ō ɲghēε wa adigē dinà; Kaa mē ka

wa'à ghu gheè nlon mə ghàa nòò à burə tì kù'ù." ⁹ A swòn mē laa, ntigə ntswe yi tsi'í a Galilea.

Ajànə Yesu à le nghanə a adigə ikòò nghanə mètàn aà

¹⁰ Bɔɔ bi maà bi bi kò'ò mē nghanə wa adigə ikòò aa, Yesu a tigè mbu nne'esə nyon, kaa wa'à ghirə bə yə yi. ¹¹ Bità bi ala'a bi baYuda bi le si lòò nni wa adigə ikòò. Bo le si betə ni mə, "Yesu à fə aa ε?"

¹² Nnòò bē wa i le si tsutè nghanə nlon nğaà yí. Bè bí mɔ'ɔ bi le si swonə ni mə, "A ni nù yí nsiḡinè." Bì mɔ'ɔ swonə ni mə, "Nḡan, a bwe'esə aa bə." ¹³ Lá kaa nù tsù à le nwa'à kà nghanə ní nsi nì nsi, nlon mə bo le si bɔ'ɔ nì bità bi ala'a bi baYuda bya aà.

¹⁴ Njwí ikòò jya i lòònè mē a titì, Yesu a kɔ'ɔ nghanə a ndâmà'anwí, nloginə nka ndí'i annù Nwí. ¹⁵ BaYuda bya bi le yerə si'i si'i, nswonə mə, "Nù ghú à tsyà aa la nanse nzi anwà'anə laà, ti ghə mə à le nghanə a ndânwà'anə aa ε?"

¹⁶ Yesu a kwi'i mə, "Annù yú mə mə dī'i aa, a lo aa a mbo Nwí yí à tòò gha aa, kaa à sǐ annù ya bə; ¹⁷ Nù yí mə a kòñ a nka nghanə annù yí mə Nwí a lòò aa, à ka zi mə annù yí mə mə dī'i aa, a lo aa a mbo Nwí, kaa mə wa'ǎ aa nì àdà'á ya ghàa. ¹⁸ Nù yí mə a ghàa nì àdà'á yi aa, a lòò aà nkwerə nigha'a a mbo yu yumbon. Lá nù yí mə a lòò bē nghanə'asə yu wa yí mə à tòò yi aa, a swonə annù nḡkon, kaa wa'à nḡanəbāḡnənnù bē. ¹⁹ Tigə Moses à le mbaa, mfa nḡnsə a mbo bù aa ε? Lá kaa nù nibù yí tsù a wa'à nì nḡnsə ma wa lèè. Lá bù tigə nloɔ nì nzwitə mə aa a ya aa ε?"

²⁰ Bə bya kwi'i mə, "Azwí yí bi a tswe a ato'o wò! A loɔ wo a nzwitə wò aa ε?"

²¹ Yesu a kwi'i mə, "Mə kì ghirə annù yí fùurə bù bitsim tigə nyerə. ²² Moses à le mfa nḡnsə (ka mə à le nlo aa a mbo bità bi bitaà buu aa), nì nḡtə nì bɔɔ a njwḡḡon tā lèè nḡnsə ma ghú. ²³ Mbə bi ka nḡetə nì bɔɔ a njwḡḡon, tā wa'ǎ nḡnsə Moses wa wò, nì tigə nḡwisə nì nḡton a nu mə mə ghurə nù nù yí ntsim i tswentì a njwḡḡon aa a ya aa ε? ²⁴ Nì kentə a nka ntsərə misa'a nyonə naa innù jii mə nì yə abee abee aà, nì ka ntsərə misa'a nyonə nì bə annù nḡkonə."

Yesu à laà mbə Ayɔ'ò Nwí wa aa ε?

²⁵ BaYerusalem bya bí mɔ'ɔ bi swonə mə, "A sǐ nù wa mə bità bi ala'a bi baYuda bi lòò a nzwitə aa à ghulà bə aa ε? ²⁶ Yē nì! A ghú mə a ghàa tsi'í nì nsi nì nsi, kaa bi wa'à nì annù tsú ghu atu bù nswonə! A laà mbə aà mə bità bi ala'a bù bi zǐ mē mə àa tsi'í Ayɔ'ò Nwí wa le? ²⁷ Ayɔ'ò Nwí wa, à bə zǐ bon kaa nù tsù à sǐ adigə yí mə à lo ghu aa zǐ, lá bí'inə bitsim zǐ adigə yí mə mbá ghú à lo ghu aà."

²⁸ Yesu a tigə nḡnanse nswonə wá nòò mə à le si dī'i annù wa mǔm ndâmà'anwí aa mə, "Nì nḡnanse nzi gha, nki nzi adigə yí mə mə lo ghu aa ε? Kaa mə sǐ fàa atu nsye aa nì atú ya zǐ, yu wa yí mə à tòò gha aa, à nì annù nḡkonə. La kaa nì wa'à yi zǐ. ²⁹ Mə zi yi, nlon mə mə lə aa ghu mbó, a gha aa á kí ntoo yu aà."

³⁰ A swòn mē laa, bi tigə nloɔ mə bi banə yi, lá kaa nù tsù à le wa'ǎ abó yi ghensə ntswa yi ghu nlon mə kaa nòò yí kaa à le mburə ti kù'ù aà. ³¹ La bə bí ghà'atə bi le mbāḡnə mbii yi; nswonə mə, "Nòò yí mə Ayɔ'ò Nwí wa à ka yi zǐ aa, a ka yi ghirə ilensə tá i tsyətə nù ghú aa ε?"

Ajàn yí mə bi le ntoo nḡanbə ndâmà'anwí mə tá bi zi ntswa Yesu aà

³² BaFarisai bi le nyu'u ajàṅ mē nnòò wa i le si tsùmnè nî ìnnù jya nlon ṅgaa Yesu aa, bo a bò'ò ni bìlìi bi ṅgãmà'a Nwĩ tigè òtoo ṅgãṅmbê òdàmà'a Nwĩ mē tâ bo ghèe ntswa Yesu. ³³ Yesu a tigè òswonḡ a mbo bo mē, “Wa mē ka tigè tswe bi'inè aa, tsi'ĩ a atu mú àtìi noò, i bõṅ ló ghèe a mbèe yu wa yĩ mē à le ntoo gha aà. ³⁴ Nì ka yĩ tigè ki lòò gha kaa wa'à gha bù òyè; kaa mbè nì wa'á wa adigè mē mē ka ghèe tswe ghu aa ki nyonḡ.” ³⁵ BaYuda bya bi tigè òswonḡ bo ni bo mē, “Mbâ ghù a lòò ṅghèè aa fè mē mbè bi'inè wa'à yi bú òyè aa è? A ka ghèè aà a nî ìla'a baGrikia jya mē bē bi'inè le njà'ànè ṅghèe ghu aa, i tigè dì'ì nî baGrikia bya ghu aa è? ³⁶ A swonḡ ni mē bi'inè ka yi ki lòò nî yi kaa wa'à yi yê, ṅkìi nswonḡ ni mē kaa mbè bi'inè wa'á wa adigè yĩ mē yu ka yĩ ghèe tswe ghu aa ghèè. Ma yú ànnù a dì'ì aa mē akè aa è?”

Annù nanḡbirè yĩ mē a fa ṅkì ntswèntì aà.

³⁷ A bē mē nî ṅjwĩ òlwi'ìnjim, mē le ṅki mbè njwi yĩ ṅwè wa noò ìkòò Mìntàṅ aa, Yesu a bìinè òtèè a ndəṅ ntəṅnə nswonḡ mē, “Nù yĩ mē ṅjĩ ṅkì i yanḡ nî yi aa, tâ à zi a mbo mē òno ṅkì. ³⁸ Nlon mē a ka bē ajaṅ mē àṅwà'ànè Nwĩ a swonḡ aa mē, ‘Nù yĩ mē à ṅṅ ntìi yi a nu mē aa, m̀ṅkì m̀i tswèntì m̀i ghà'à ṅgha'a, m̀i ka tigè fè'è ghu ntìi.’ ”

³⁹ Yesu à le nswonḡ ma yú ànnù aa nlon Azwĩ Nwĩ yĩ mē bē bìi mē bi le niṅ m̀intiì myaa ghu nu aa, bi le ntswe nî ṅkwèrè aà. A le ti bē maà noò aa, kaa Nwĩ a burè ti Azwĩ yi fà, òlon mē kaa Yesu à le mburè ti kò'ò ṅkwèrè annù nifò yi a mbo Nwĩ aà.

Ajàṅ òòò bē bya i le ntigè nyatè waa aà

⁴⁰ Bē bìi m̀ò'ò wa atitìi ònòò bē bya yù'ù mē laa, nswonḡ mē, “Nù ghùlà a ni tsi'ĩ ṅgàṅntòò Nwĩ wa!”

⁴¹ Bo bìi m̀ò'ò swonḡ mē, “A ni tsi'ĩ Ayo'ò Nwĩ wá.” La bìi m̀ò'ò b̀aṅṅnè òswonḡ mē, “Kaa Ayo'ò Nwĩ wa kaa à ka yĩ wa'á aa a Galilea lô! ⁴² A tswe a múm àṅwà'ànè Nwĩ mē Ayo'ò Nwĩ à ka yĩ lò aa a ṅgwè'è Mfò David, tâ bì jwe yi aa a Bethlehem, wa ala'a David.” ⁴³ Maa ajaṅ, ònòò wa i le ntigè nyatè waa nlonḡ Yesu. ⁴⁴ Bo bìi m̀ò'ò bi le si lòò ntswá yi, la kaa ṅù tsù wa'à yi nî àbo mòòntè.

Ajàṅ mē bìtá bi ala'a bi baYuda bi le wa'á Yesu bìi aà

⁴⁵ Nòò yĩ mē ṅgãṅmbê òdàmà'anwĩ jya i le mbù m̀bii aa, bìlìi bi ṅgãmà'a Nwĩ bo bì baFarisai bo betè mē, “Nì ghìrè wa'à yi tswa nzi ni ghu aa a ya aa è?”

⁴⁶ ṅgãṅmbê òdàmà'anwĩ jya i kwi'i mē, “kaa bì'ĩ leè wa'à ṅù tsù yê mē ghàà tsi'ĩ tsò ṅù ma ghù!”

⁴⁷ BaFarisai bya swonḡ a mbo bo mē, “A bē mē à kì mē m̀bwe'esè a ghuu aa è? ⁴⁸ Kè nì yè mē ṅù tsù a titìi bìtysàsè kè baFarisai à ṅṅ ntìi yi ghu nu aa è? ⁴⁹ Nnòò bē ghù mē kaa si òṅsè Moses zi aa bi tigè mē m̀be'e ndòò Nwĩ!”

⁵⁰ Nù baFarisai wa yĩ mò'ò a titìi bo à le mbè Nicodemus, wa mē à le ṅghèè òyè Yesu nìtugè aà. A tigè òswonḡ a mbo bo bìi m̀ò'ò bya mē, ⁵¹ “Nòṅsè yĩ'inè à laa ndì'ì mē mbè bi tsèrè isa'a ṅù ti yu'u ànnù yĩ mē à swõṅ, kè òlòò nyè annù yĩ mē à ghìrè aa è?”

⁵² Bo kwi'i mē, “Ë! O ki nlo aa a ala'a Galilea aa è? Nanḡ nyègè nighàà ni Nwĩ bēè bon ḡ ka yè mē kaa ṅgàṅntòò Nwĩ kaa à leè wa'à a Galilea lô.”

⁵³ Bi m̀anḡsè mē, bē bìtsim tigè òlò ṅghèèṅkè a ndugè bo.

8

¹ Yesu a bânghè òlo ñkò'ò ñghεε a atu nta'a Olive.

Mànɣyè wa mē bi le ntswa adigə māghàbè aà

² Abèè a fù'ù mē, a bē tsi'í a títugə, Yesu a bú ñghεε fu a ndámà'anwí. Bè bítسیم zí ñtswe ñkarisə yi, a tswé a nsyε ñlògìnè ñka ndí'i waa. ³ Ngǎndí'i ñòñsè bo bì baFarisai zí ñi mànɣyè yí mò'ò yíi mē bi le ntswa a adigə māghàbè, ñzi nte'ε a nsi Yesu. ⁴ Nswonɣu ghu mbo mē, “Ndí'innù, bí'í ghírə ntswa mànɣyè ghuà a ghírè ñi ànnù māghàbè. ⁵ Nòñsè Moses à le nswonɣu mē tâ bì tumtə ajànɣu mànɣyè ma yú ñzwitə. O swonɣu ñgaa yò mē bì ghírə ghu mē akə aa ε?” ⁶ Bo le nswonɣu laà aa a ñkwà'ànə Yesu tá tswé ñi ànnù yíi mē mbə bì tsyá ghu mfa afírə yi. Bì swonɣu mē laà aa, Yesu a bânghè ñtuɣnə ñka ñwa'anə ñi muswébo yí a nsyé. ⁷ Bì ghèè mē ñi mbíi ñka betə ñi ñi ìbetə aa, a bìnè ñtəə nswonɣu a mbo bo mē, “Nù ñbù yíi mē à leè ñwa'á ànnù tsu fânsə aa, tâ foo ntumə yi ñi ñgò'ò.” ⁸ A swonɣu mē laa, mbu ñtuɣnə mbu ñka ñwa'anə ñi muswébo yí fu. ⁹ Bo yù'ù mē ànnù ya mē à ghírə nswonɣu aa, ñtigə mfe'ekə yí mò'ò yí mò'ò, ñlògìnə ñi bíi bíi mē bi le ntswe a títii bo aà. Ñtigə mma'atə Yesu tsi'í yùyù, mànɣyè wa a burə ñtəə ghu nsí. ¹⁰ Yesu a ñɣentə àtú yi ñswonɣu ghu mbo mē, “Mànɣyè, bè by bì fə aa ε? Nù tsù à sɪ ghu bú ñtswe a ñnɪñ isa'a anu wò aa ε?”

¹¹ Mànɣyè wa a kwi'i mē, “Kaa ñu tsù à sɪ ghu tswé, Mmà'àmbí.”

Yesu a tigə ñswonɣu mē, “Kaa mē ka wa'á isa'a a nu wò ki ñnɪñə. Lá, ghèè ghò, ñtsuu innù jì bí bú ki ghírè.”

Yesu à laa mbə ñkà'a mbí

¹² Yesu a bú ñswonɣu a mbo bè ma bya mē, “Mè laa mbə ñkà'a fàa mbí. Nù ñtsim yíi mē a yònə ñi gha aa, kaa à ka wa'á a múm ñfii idigə ka ntəə, à ka bânghè i tswé ñi ñkà'a ntswéntii.”

¹³ BaFarisai swonɣu ghu mbo mē, “O bə ki swonɣu ànnù ñlonɣu ñgaa yò wò mbonɣu bon ànnù yíi mē o swonɣu aa, kaa a sɪ ànnù ñnɪkonɣu bə.”

¹⁴ Yesu a kwi'i mē, “Ka mē mē swonɣu ànnù ñlonɣu ñgaa yà aa, ànnù yíi mē mē swonɣu aa, à ñi ànnù ñnɪkonɣu, ñlonɣu mē mē zí àdigə yíi mē mē lo ghu aa, ñki ñzi adigə yíi mē mē ghèè ghu aa. Lá kaa bù sɪ adigə yíi mē mē lo ghu aa, kə adigə yíi mē mē ghèè ghu aa zí.

¹⁵ “Ñi tsərə misa'a aa tsó bè; lá, kaa mē si isa'a ñu tsərə. ¹⁶ Lá mē bə tε'ε ki tsərə isa'à tsərə bon mē ka tsərə aa tsi'í ànnù ñnɪkonɣu, ñlonɣu mē kaa mē sɪ aa tsi'í mē mē tsərə, mē tsərə aa bí'i yu wa yíi mē à le ntoo gha aà. ¹⁷ Bì ñwa'anə a múm ñòñsə bù mē, ànnù yíi mē bɪyəfə bi baa bí bíi aa, à ñi ànnù ñnɪkonɣu. ¹⁸ Mē swonɣu ñi ànnù ñlonɣu ñgaa yà aa, Taà ghà yíi mē à le ntoo gha aa, a kii ñswonɣu ñi ànnù ñlonɣu ñgaa yà.”

¹⁹ Bì betə yi mē, “Taà ghò à tswé aa fə aa ε?” Yesu a kwi'i mē, “Kaa ñi sɪ gha zí, kaa ñi sɪ Taà ghà ki ñzi; ñi laa bə zi gha bon ñi ki ñzi Taà.”

²⁰ Yesu à le nswonɣu ma jù innù aa wa noò mē à le sɪ dí'i ànnù Nwí a múm ñdámà'a Nwí, ntswe aa a mbèè ñja'à ñda yíi mē ñkòm ñkabə m̀m̀à'anwí ñi le ntswe ghu aà.

Kaa mbə bu bíi ñi sɪ mɪntii muu a nu mē ñnɪñə aa wa'á wa adigə mē mē ghèè ghu aa ghèè

²¹ Yesu a bú ñswonɣu a mbo bè bya mē, “Mə ka lö ghèè ghà, tâ ñi tigə ñlòo ñi gha kikanɣu, i yi kwo a múm ñbì bù; àdigə yíi mē mē ghèè ghu aa, kaa mbə ñi wa'à ghu ghèè.”

²² Bìtá bi ala'a bi baYuda bya swonj mə, “A ka baa zwitə aà ìbìi nù yì, ñlonj mə a swonjə nì mə àdigè yìi mə yu ka ghèè ghu aa, kaa mbə bǐ'inè wa'à ghu ghèè aa ε?”

²³ A swonj a mbo bo mə, “Nì lò aa fàa atu nsyê, lá mè bânjè ñlo aa a aburə, nì lò aa fàa mbí, kaa mè wa'ǎ aa fàa mbi lò. ²⁴ Mè swonj mə, nì ka kwo a múm ìbi bù aa ñlonj mə nì bə tsuu bii mə ‘mè nì ghu wa mə mè nì ghu aa,’ bəə bonj nì ka kwo a múm ìbi bù.”

²⁵ Bo betə Yesu mə, “O bə aa wò aa ε?”

A kwi'i mə, “Yu wa mə, mè tɛ'è mē ñswonj ñloginə a mbǐi aà. ²⁶ Mè tswe nì ìnnù jǐ ghà'atè a nswonjə ñlonjə ghuu, ìnnù jǐ ghà'atè ñlonjə annù nniñ isa'a a nu bù. La, yu wa yìi mə à le ntoo gha aa, a swonj aa tsi'í ànnù nñkonjè, mè kii ñswonj aa ànnù yìi mə mè yù'u ghu mbo aa, a mbô mbí.”

²⁷ Yesu à le nswonj ma laa kaa bo wa'à zi mə à le si ghàa a mbo bo ñlonj aa ngaa Nwǐngòj Tà. ²⁸ A tigè ñswonj a mbo bo mə, “Nòò yìi mə nì ka yì njε Mu Nù a ndəj aa, nì ka yǐ zi mə ‘mè nì ghu wa mə mè nì ghu aà.’ Nì ka yǐ zi mə kaa mè si annù tsu nì àdà'á ya ghìrè, i kii zi mə mə swonj aa tsi'í ànnù yìi mə Taà ghà à dǐ'i mə tá mə swonj aà. ²⁹ Nù wa yìi mə à le ntoo gha aa, à tswe bǐ'i yu, kaa à si gha mà'atè mə tá mə tswe tsi'í mè mè, ñlonj mə mə ghìrə aa, tsi'í ànnù yìi mə a bònjè nì yi aà.”

³⁰ Bè bǐ ghà'atè bii mə bi le nyu'u ìnnù jya jǐi mə Yesu à le nswonj aa, bo le nniñ mǐntǐi myaa ghu nù.

Bè bǐi mə kaa bi sǐ ìbù'ù bə aa bo bi ìbù'ù

³¹ Yesu a tigè ñswonj a mbo baYuda bya bii mə bi le nniñ mǐntǐi mya ghu nu aa mə, “Nì bə ki yu'u nighàa na i lwǐ'í ghu mum, bəə bonj nì ka tigè bə ngǎnyəgənnù jya tsi'í ànnù nñkonjè; ³² i nanjə zi annù nñkonj, tá ànnù nñkonj ya à ghìrə tá nì tsuu ìbù'ù bú bə.” ³³ Bo kwi'i mə, “Bǐ'í lo aa a ngwè'ε Abraham, kaa bǐ'í leè ñwa'ǎ ìbù'ù nù tsu ki mbə. O tsya aa la ntigə nswonj mə, ‘Kaa nì ka wa'ǎ ìbù'ù bú mbə aa ε?’ ”

³⁴ Yesu a swonj a mbo bo mə, “Mè swonj tsi'í ànnù nñkonj a mbo bù mə, ‘Nù yìi a ghìrə ìnnù jǐ bi aa, à nì àbù'ù a mbô ìnnù jǐ bǐ. ³⁵ Kaa àbù'ù a sǐ a múm ñgwè'è nñkonj tswe, a ngwè'è aa a lwǐ'í jwe jwe ñgwè'è wá. ³⁶ Ma mùu ajàn wa Mu à laa bə fǐ'i gho a ndá àbù'ù bəə bonj kaa ò ka wa'ǎ abù'ù bù mbə bə. ³⁷ Mè zi mə nì fè'è aa a ngwè'ε Abraham. Lá nì lòo nzwitə mè aa lonj mə kaa nì si annù yìi mə mə dǐ'í aa kwèrə aà. ³⁸ Mə swonj aa ànnù yìi mə mè yə a mbo Taà aà. La nì bânjè ñghìrə aa annù yìi mə taà ghùù a swonjə nì a mbo bù aà.’ ”

³⁹ Bo kwi'i ghu mbo mə, “Taà yǐ'í à nì aa, Abraham.”

Yesu a kwi'i mə, “A laa mbə mə nì bə aa bɔɔ bi Abraham, bonj nì ghìrə mbuu ìnnù jǐi mə à le si ghìrə aà. ⁴⁰ Lá nì bânjè ñlɔɔ nì ñzwitə mè, nù yìi mə mè nì ghu wa yìi mə mè swonj annù nñkonj ya mə mè le nyu'u a mbo Nwǐ a mbo bù aà! Ma yú kaa à sǐ annù mə Abraham à le ngghìrə bə! ⁴¹ Nì ghìrə aa annù yìi mə taà ghùù à le nki ngghìrə aà.”

Bo kwi'i mə, “Kaa bǐ'í sǐ bɔɔ bi àkwàrè bə, bǐ'í tswe aa tsi'í nì Tà yǐ mò'oté, a bə Nwǐ.”

⁴² Yesu a swonj mə, “A laa bə mə Nwǐ à nanjə mbə aa tsi'í Taà ghùù, bəə bonj nì kònjè nì ghá, ñlonj mə mè lò aa a mbèε Nwǐ ñzi ntswe faà tsǐtsònjè. Kaa mè le ñwa'á aa nì àtú ya zǐ, a gha aa a le ntoo Nwǐ. ⁴³ Nì sǐ annù yìi mə mə swonjə zi aa a ya aa ε? Tigè a ghìrə aa mə kaa nì si lòo a nyu'u nighàa na aa ε? ⁴⁴ Nì bə aa bɔɔ bi taà ghùù, Satan, nì kii nɔɔ ngghìrə aa annù yìi mə taà ghùù a ghìrə aà. Nloginə tsi'í a mbii mbǐi, taà ghùù à le mbə

aa ñgàñzwtè bê. Kaa bo ànnù nîñkon sî nî ànnù tsu tswê, ñlon mē kaa annù nîñkon kaa a sî ghu nu tswê. A yi ti swonə abāñnənnù aa, a ghìrè aa tsi'í annù yíi mē a tswe ghu nú aa, ñlon mē à bē aa ñgàñàbāñnənnù, ñki mbə aa tá bì ìbāñnənnù. ⁴⁵ La tsó mē mē swonə aa annù nîñkon aa, kaa nì wa'à bìi. ⁴⁶ Nù nìbù yíi mē à tse swonə mē mē ghìrè annù yí bi aa, à nì wò aa ε? Mbə mē ka nswonə aa ànnù nîñkon nì tigè wa'à bìi aa a ya aa ε? ⁴⁷ Nù yíi mē à tswe bo Nwí aa, a yu'u nìghàà nì Nwí, lá, kaa nì sî aa bú bì Nwí tswê, à nì annù yíi a ghìrè kaa nì wa'à nì Nìghàà nì Nwí yu'ù aà."

Yesu bo Abraham

⁴⁸ BaYuda betè Yesu mē, "Bì'í ghìrè nte'ε mbaa wa'à swonə mē, ò nì nù Samaria, àzwí yí bi a kí ntswe a ato'o wò aa ε?"

⁴⁹ Yesu a kwi'i mē, "Kaa àzwí yí bi kaa a sî a ato'o mē tswê. Mē gha'asə aa bē Taà, lá nì bāñnè ntsa'a nì ghá. ⁵⁰ Kaa mē si aa nìgha'à na lòò. La nù yí m'ò'ò à tswe ghu mē a lòò nìgha'à na ñkii nsa'a nì isa'á ghá. ⁵¹ Mē swonə tsi'í ànnù nîñkon a mbo bù mē, nù yíi mē a lèè nìghàà na aa, kaa à ka yí wa'à nìwo burə nyə yə."

⁵² BaYuda bya bì swonə ghu mbo mē, "Bì'í nàñsè mē nzi tsítsòñ mē demon à tswe a to'o wò. Abraham à le ñkwò, ñgāñntoo Nwí i ki ñkwokə, lá ò bāñnè nswonə nì mē, nù yíi mē a lèè nìghàà no aa, kaa à ka yí wa'á nìwo ywe'etè! ⁵³ Taà yí'í Abraham à leè ñkwò, o lòò aà nswonə mē ò tsyàtə Abraham aa ε? Nğāñntoo Nwí tsim i leè ñki ñkwokə. O mòòntə mē ò bē aa wò aa ε?"

⁵⁴ Yesu a kwi'i mē, "Mē laa ki lòò aà nìgha'à na mēmbonə bonə nìgha'à na nya nì ka tsyà tsi'í àdāñè àdāñè. Nù yíi mē a gha'asə nì gha aa, à laa mbə aa Taà, wa yíi mē nì twonə nì Nwíngonə ghùù aà. ⁵⁵ Kaa nì te'ε wa'à yi zì, la mē zi yi. Mbə mē swonə mē, mē sî yi zi, bonə mē bē aa ñgàñàbāñnənnù tsó bù. Lá mē zi yi, ñkii nləè nì nìghàà nì. ⁵⁶ Taà ghùù Abraham à le ndoritə a nyə nòò yíi mē mē le ntswe nì zi ghu aà; à le ñki nyə, ñki ndoritə." ⁵⁷ Bo swonə ghu mbo mē, "Kaa ò burə ti ilòò mighum mi ntaà bə, mbañnə nswonə mē, ò leè nyə Abraham aa ε?"

⁵⁸ Yesu a kwi'i mē, "Mē swonə tsi'í annù nîkon a mbo bù mē, 'mbonə tá bì jwe Abraham bonə mē nì yu wa mē nì ghu aà.' "

⁵⁹ A swonə mē laà, bi bwεε ñgò'ò ñlòò mē bì tumtə yi ghu, a bèèrè m̀bwe yi, ǹtigə m̀fε'ε yi wa m̀m̀m̀ ǹd̀m̀àanwí.

9

Yesu à ghurə ñù yíi mē bì le njwe a fə'ə aà

¹ Yesu à kà mē aa ntsya, nyə ñù yíi mē bì le njwe a fə'ə aà. ² Nğānyəgənnù ji i betè yi mē, "Rabbi, àa ìbi wo mē i le ñghìrè bì jwé ñù ghù a fə'ə aa ε? Ìbì i le mbaa aà mbə aà ì yi kè yí taà yí bó ndè yí aa ε?" ³ Yesu a kwi'i a mbo bo mē, "Kaa àfə'ə yi a sî nî ànnù tsu tswê ñlon ìbì yi kè yí taà yí bó ndè yí bē. A fə'ə aa mē tá bì tsya a n̄j̄m̄ àfə'ə yi, nyə m̄ida'a mi Nwí. ⁴ Tsó mē nòò à burə a si'inə aa, a ku'unə mē tá bì'inə ka mfa'a ifà'à yu wa yíi mē à too gha aà; ìtugə i fii nzi ajāñ yíi mē kaa nù à kaa wa'á ifà'à bú ñka mfa'a. ⁵ Mbə yíi mē tswe fàa m̀m̀m̀ m̀bi aa, mē n̄ ñkà'a m̀b̄i." ⁶ Yesu à swonə mē ma mùu ajāñ aa, n̄twu m̄itwye a n̄syε, n̄ta'anə atsitsa'a ghu; ñlɔgə atsitsa'a ya, n̄yɔ'ɔ mi'i mi ñù wa ghu, ⁷ n̄swonə ghu mbo mē, "Ghεε ns̄i'í ns̄i gho a m̀m̀m̀ àtsòòlə Siloam." (N̄ji'í ñk̀m̀ ma ghù ì bē aa mē "n̄toò.") Maa ajāñ, nù wa a ghεε, n̄si'i ns̄i yi, m̀bu ñka m̀b̄i n̄tigə nyə n̄ ìd̄igə.

8 Bãmbèè ndùgə bi bo bi bə bii mə bi le si yə n̄i, a lɔ̀ò n̄i n̄joo a mbii aa, bi betə mə, “A s̄i n̄u wa mə à k̄i si tswe ni a mbèè m̄anj̄i n̄lɔ̀ò n̄i n̄joo aa à ghuà bə aa ɛ?” 9 B̄i mɔ̀'ɔ bi kwi'i mə, “A ni ghu,” la b̄i mɔ̀'ɔ bi swon mə, “N̄gan̄ kaa à si ghu b̄ə; à bə aa bə finə.” La n̄u wa yumbon̄ a b̄anj̄nè n̄swon mə, “Mè bə aa n̄u ma w̄a.” 10 Bo betə yi mə, “O tsya aa mə akə mbon̄ mi'ĩ mo n̄a'anə ts̄its̄on̄è aa ɛ?” 11 A kwi'i a mbo bo mə, “N̄u wa mə bi twon̄ə ni Yesu aa, à gh̄irə n̄gh̄irə atsitsa'a, n̄yɔ̀'ɔ mi'ĩ ma ghu, n̄swon mə tâ mè gh̄ɛ n̄si'i n̄s̄i gha a atsòòlə Siloam. Mè gh̄èè m̄ə, n̄gh̄esə n̄s̄i'ĩ n̄s̄i gha aa, n̄lòḡinè n̄tigə nyə idigə.” 12 Bi betə yi mə, “Yesu gh̄uu, à f̄ə aa ɛ?” A kwi'i mə, “Kaa mè s̄i z̄i.”

A ajànə BaFarisai le ntigə n̄lɔ̀ò ann̄u n̄lon̄ ànn̄u n̄ghurə m̄f̄ə'ən̄ə wa aa

13 Bi logè n̄u wa mə à le m̄f̄ə'è n̄loḡinə a mborə aa, n̄gh̄èè ni ghu a mbo baFarisai. 14 N̄jwi ya mə Yesu à le n̄ta'anə atsitsa'a n̄gh̄urə m̄f̄ə'ən̄ə wa ghu, a loḡinè n̄tigə nyə idigə aa, ì le mbə aa n̄jw̄in̄ḡon̄è. 15 BaFarisai, yaa n̄gaa, bi gh̄èè n̄i m̄b̄i n̄ki mbetə n̄u wa mə à tsyà aa mə akə mbon̄ k̄i yə idigə le. A kwi'i a mbo bo mə, “A gh̄irə n̄yɔ̀'ɔtə mi'ĩ ma ni àtsitsa'a; à yò'ɔtə mè aa, mè si'ĩ n̄s̄i gha, n̄tigə nyə n̄i idigə ts̄its̄on̄è.”

16 BaFarisai b̄i mɔ̀'ɔ bi swon mə, “Kaa n̄u ȳi mə à gh̄irə ann̄u ma ȳu aa kaa mbə wa'à aa mbo Nw̄i ló, n̄lon̄ mə kaa à si n̄on̄s̄ə n̄jw̄in̄ḡon̄ ləə aà.” La bo b̄i mɔ̀'ɔ bi betə mə, “Mbə n̄u ȳi mə à ni n̄gàngh̄ir̄ə ìnn̄u j̄i bi a k̄a n̄gh̄irə ìlens̄ə tsi'ĩ ts̄o juà aa mə akə aa ɛ?” Ma mùu ajàn, àyàtə a le ntigə m̄f̄ə'è a tit̄i bo.

17 BaFarisai b̄u n̄gh̄ɛ n̄i m̄b̄i mbetə n̄u wa mə, “Ts̄o mə à gh̄irə n̄ja'a mi'ĩ mo aa, ò swon̄ mə akə nlon̄ n̄gaa ȳi aa ɛ?” N̄u wa a kwi'i a mbo bo mə, “A ni n̄gàn̄ntoò Nw̄i.”

18 Kaa B̄isa'a bi ala'a bi baYuda bi le wa'à k̄on̄ mə mbə bi bii mə n̄u wa à le m̄f̄òò m̄f̄ə'ə mb̄on̄ b̄u k̄i yə idigə ì ywe'e a noò ȳi mə bi le n̄twon̄ə taà ȳi b̄o ndè ȳi, 19 mbetə waa mə, “N̄u gh̄u àa tsi'ĩ mù gh̄u àa ɛ? N̄i swon̄ mə bi le n̄jwe yi aa a f̄ə'è, à tigə n̄tsya aa la ts̄its̄on̄ mbon̄ k̄i yə idigə aa ɛ?”

20 Taà ȳi b̄o ndè ȳi kwi'i mə, “B̄i'ĩ zi mə à ni mù ȳi'ĩ, n̄ki n̄zi mə b̄i'ĩ le n̄jwe yi aa a f̄ə'è, 21 lâ kaa b̄i'ĩ s̄i ajàn̄ ȳi mə à tsya mbon̄ k̄i yə idigə ts̄its̄on̄ aa z̄i. Kaa wa'ă n̄u ȳi mə à n̄a'a mi'ĩ mi aa k̄i n̄zi. N̄i betə yi; à t̄iḡè n̄d̄i, mbə à tse kwi'i yumbon̄è!” 22 Taà ȳi b̄o ndè ȳi le n̄swon̄ ma mùu ajàn̄ aa nlon̄ mə bi le si bɔ̀'ɔ b̄isa'a bi ala'a bi baYuda, nlon̄ mə à le t̄i bə aa, bon̄ b̄o t̄ant̄è m̄ə mə, n̄u tsu ȳi mə à b̄i, n̄swon̄ mə Yesu à n̄i Ayò'ɔ Nw̄i wa aa, bon̄ bi ka fi'ĩ yi a mùm n̄d̄an̄gh̄otə bo. 23 A b̄ə n̄ji'ĩ ànn̄u ȳi mə taà ȳi b̄o ndè ȳi le n̄swon̄ mə, “A t̄iḡè n̄d̄i; n̄i betə yi aà.”

24 Bo b̄u n̄kwatə n̄twon̄ə n̄u wa mə bi le n̄jwe a f̄ə'è aa n̄gaa ȳi mə ì ywe'e j̄i baa aa, n̄swon̄ ghu mbo mə, “Gha'asə Nw̄i, n̄swon̄ə ann̄u n̄in̄kon̄è yò! B̄i'ĩ zi mə n̄u gh̄u mə à gh̄irə n̄gh̄ur̄ə gho aa, à n̄i n̄gàngh̄ir̄ə ìnn̄u j̄i b̄i.”

25 N̄u wa a kwi'i mə “Kaa mè s̄i gha zi mə n̄u gh̄u à ni n̄gàngh̄ir̄ə ìnn̄u j̄i bi k̄ə à si ghu b̄ə. Ann̄u ȳi f̄ūr̄ə ȳi mə mè zi aa a ni mə; mè le m̄f̄ə'è, lâ, ts̄its̄on̄, mə yə idigə.”

26 Bo betə mə, “A gh̄irə n̄gh̄ir̄ə aa mə akə a nu wò aa ɛ? A gh̄irə n̄ja'a mi'ĩ mo aa mə akə aa ɛ?”

27 A kwi'i a mbo bo mə, “T̄iḡə mè bà mə aa n̄swon̄ a mbo b̄u, kaa ni wa'à n̄i gh̄uu k̄on̄è ni a nyu'utè! N̄ji'ĩ ànn̄u ȳi mə ni bù n̄lɔ̀ò mə mè kwatə aa, à n̄i àkè aa ɛ? A b̄ə tsò ni k̄i n̄lɔ̀ò n̄i m̄b̄ə n̄ḡanj̄yoḡənn̄u j̄i aa ɛ?”

28 A kwi'i mē laà aa, bi bēgìtè yi, ñswon mē, “O ni ñgānyөгәñnū mbā ma wa yī mò'ò; la a mbo bī'i, bī'i bē aa ñgānyөгәñnū Moses. 29 Bī'i zi mē Nwī à lē ñghàà a mbo Moses; lâ ñghēē nī mbā ghū, kaa bī'i tē'ē wa'ā adigē yīi mē à lo ghu aa zī.”

30 Nū wa a kwi'i a mbo bo mē, “Annū muù à nī ànnu mē a tsya ghā. Kaa nī si adigē yīi mē à lo ghu aa zi, la a bāñnè ñghurē gha nī àfè'è ya!

31 “La bī'inè zi tsi'i sīgìnè mē kaa Nwī à si annū a mbo ñgāñghirē innū jī bi yu'utē; La ñu yīi mē a bō'ò nīi ñkii ñghirē nī innū jīi mē a lòò aà, Nwī a yu'utē annu ghu mbō.

32 “Nloginē a mbè'ènē mbi, kaa ñu tsù à lēè ñwa'à yu'u mē ñu tsù à lēè ñja'a mi'i mi ñu yīi mē bi lē ñjwe a fè'è aa a ká ñyē idigē! 33 Mbē ñu ghū a tsuu aa a mbo Nwī lō, bon kaa mbē a wa'à zī àjàñ yīi mē mbē yu ghirē ànnū tsi'i tsō yuà.”

34 Bo kwi'i ghu mbo mē, “Bi lē ñjwe gho aa a mūm ìbi yīi ì swerē, ò tigè ñlō aà ñka ndī'ì yi'i aa ε?” Bi swon mē laa aa, mfurē yi a mūm ñdāñghòtē bo.

Afè'è Azwī

35 Yesu à yù'ù mē annū yīi mē a lē mfè'è aa, ñlō ñu wa, mēbetē yi mē, “O ññ ñtiī gho a nu Mu Nū aa ε?”

36 Nū wa a kwi'i ghu mbo mē, “Swonē ñu yīi mē Mu Nū à ni ghu aa, a mbo mē, Taà ghà, tá tá mē bii yi.”

37 Yesu a swon ghu mbo mē, “O yè mē yi, wa à ni yu yīi mē a ghàà a mbo wò tsītsòn aà.”

38 Nū wa a swètē mīkù'ùtē mi a nsi Yesu ñswon ghumbo mē, “Mmà'àmbī, mē bīi!”

39 Yesu a swon mē, “Mē lē nzi fāa mbi aa mē bi ka nsa'a bē, mē tá bīfè'èñè ka nyē idigē, tá bē bii mē bi bāñnè ñyē idigē aa, tá bī fè'è.”

40 BaFarisai bī mō'ò bīi mē bi lē ntswe ghu nyu'u ajāñ yīi mē à swon ma mùu ajāñè aa, mēbetē ghu mbo mē, “Bī'i mòòntē mē kaa ò si lòò aà ñswonē mē bī'i kī mfè'è aa ε?”

41 Yesu a kwi'i a mbo bo mē, “A laa bē mē nī fè'è bon kaa ìsa'a ì si a nu bu kuu; la mbē yīi mē nī bāñnè ñmōontē nī mē nī yē idigē aa, àa ñjī'ì ànnū yīi mē ìsa'a ìburē a nu bù aà.”

10

Nìghàà nī nānaa ñlonē ntsèmbī

1 Yesu a swon mē, “Mē swon aa tsi'i annū ññkon a mbo bù; ñu yīi mē à si bē a ntsū ñkya tsyà ñkuu nī a ñkya mbīñjèrè, mēbāñnē ñkō'ò nī bē a atu ñkya ñkuu aa, à nī ñyèrè, ñkī mbē aṅgāmigheē. 2 Nū yīi mē a tsyā a ntsū ñkya, ñkuu nī a ñkya mbi aa, à nī ñtsèmbī. 3 Nū yīi mē a bē ntsū ñkya aa, a ña'à nī ñtsū ñkya ghu mbō; mbi jya ì yu'ù nī ñjī yī, a twon nī waa a kumē; ñtigē ntsyasē nī waa ì fē'è. 4 Nòò yīi mē à fī'isè mē waa laa, a ká ñghēē nī a mbīi, mbi jya ì tigè ñyonē, ñlon mē ì zī ñjī yī aà. 5 Nḡhī à bē zī bon kaa ì sī yi yonè, mēbāñnē ñkhè nī yi khè, ñlon mē kaa ì sī ñjī ñḡhī zī aà.”

6 Yesu à lē nswon nìghàà nī nānaa ma nū a mbo bo, la kaa bo wa'ā annū yīi mē à lē si swon a mbo bo aa zī.

7 Yesu a bù ñkwatē nswon mē, “Mē swonē aa tsi'i annū ññkon a mbo bù: Mē nī ntsūbù'u mbīñjèrè. 8 Bē bītsīm bīi mē bi lē ntsyā mbīi yà aa, à nī bīyèrē ñkī mbē bāṅgāmigheē. La kaa mbi jya ì lē wa'ā ñjī yàà yu'utē.

⁹ Mè nî ntsübù'ù. Nù yï mə à tsyà ni mē ñkuu aà, à ka yweenə; àa ki kuu i kii fè'ε, i kii yə nî ñgèè yï ñsigìnə a ñkurê. ¹⁰ Nyərə a kii nzi aa tsi'ï a nyərə, i zwitə, i kii ta ñgi'i ghu. Lâ mē zï aa mē tâ bì tswe ni ntswëntî, ntswëntî yï mē ì luu aà.

¹¹ “Mè ni ntsèèmbi yï ñsigìnə. Ntsèèmbi yï ñsigìnə a kòṅə nî mfâ ntswëntî yï mbi'i ñkwitu mbinjèrê ji. ¹² Ngànàfà'à yï mē bi twu nî twu, kaa a wa'á ntsèèmbi bə, kaa wa'á mbôṅ mbi ki mbə aa, à bə yə naàngwyè tá ì ka nzi, boṅ à mà'atê mbi jya ñkhê yi; naàngwyè ya i kô mbi jya, àbùgè a kî ñja'anə.

¹³ “Nù wa mē bi twu nî twu aa, a khè nî aa nlonṅ mē kaa mbi jya sï ji bə, kaa a wa'à kii ñlanṅə nî ànnù ñlonṅ ṅaa yàa aà.

¹⁴ “Mè nî ntsèèmbi yï ñsigìnə, mē zi mbí já, i kî ñzi ghâ, ¹⁵ a kî mbə ajàn yï mē Taà ghà à zi gha mē kî ñzi Taà ghà aà. Mē kòṅê mfâ ntswëntî yà ì kwo mbi'i ñkwitú waa. ¹⁶ Mbí ja jï mɔ'ɔ i tswe ghu jï mē kaa i sî múm àkàrə mbi yulà tswé. Mē tswe nî ñki ñlògè waa i kii zï ni ju; i ka tigə yu'u nî ñji yà, i tigə bə akàrə mbi yï fùùrè, i kii tswe nî ntsèèmbi yï mfùùrè.

¹⁷ “Ñji'ï ànnu yï Taà ghà à kòṅə gha aa à ni mē mē kòṅə mfâ ntswëntî yà tá bǒṅ bú kwèrə fu. ¹⁸ Kaa nù tsù mbə wa'á ntswëntî yà a mbo mē kwèrə. Mē aa fa ntswëntî yà aa tsi'ï a ñkòṅə mē. Mē tswe nî mîdà'à mē mbə mē fâ, ñki ntswe ni mîdà'à mē mbə mē bú ñkwèrə fu. Aà ànnù yï mē Taà ghà à swǒṅ mē ta mē aa ṅghirə aà.”

¹⁹ Ma nuà ñghàà ni bú ñzi nî ñyàtə a titii baYuda byá. ²⁰ Bo bí ghà'atè lε si swonṅ ni mē, “A tswe nî àzwï yï bí! A baanə aà bàànə! Nî yu'utə nî ànnù yï mē a swonṅ aa a ya aa ε?”

²¹ La bí mɔ'ɔ bi swonṅ ni mē, “Nù yï mē à tswe nî àzwï yï bi aa kaa mbə wa'à lalà ka ṅghaa! Mbə àzwï yï bi a ghirè bìfè'èṅə ka ñyè idigè aa ε?”

Ajàṅə mē bi lε ntuu Yesu aà

²² A lε mbə maà noò laa, a bə noò mfə'è, ñki bə noò yï mē bi lε si ji ikoo Nsi'itê ñdâmà'anwï a Yerusalem aà. ²³ Yesu à lε si ghanṅə ntəə ñkɔ'ɔ mbu nsigə wa adigə mē bi lε si twonṅ nî Ntsübu'u Solomon aà. ²⁴ BaYuda bi ghotè ñkarisə yi mbetə yi mē, “O ka lèè yi'i a ñjim i ywe'e aa a noò àkè aa ε? Swonṅ tâ à laa atu bí'i: O bə aa Ayo'ò Nwï wa aa ε?”

²⁵ Yesu a kwi'i a mbo bo mē, “Mè fòò mē ñswonṅ a mbo bù la kaa nî wa'á ànnù yï mē mē swonṅ aa bíi. Mifà'à mii mē mē fà'a nî ñkúm Taà ghà aa, mi dî'i nî ñu yï mē mē ni ghu aà; ²⁶ la kaa nî wa'à bíi ñlonṅ mē kaa nî sï mbinjèrê ja bə aà. ²⁷ Mbinjèrê ja i yu'u nî ñji yà; mē zï waa, i kii ñyonṅə nàà. ²⁸ Mē fa nî ntswëntî yï mē ì lwï'i ññkonṅ aa a mbo bo, kaa tâ bo yi wa'à kwó bə. Kaa nù tsù kaa a yï wa'à waa a mbo mē twεε ñkwèrə. ²⁹ Taà ghà yï mē à fa waa a mbo mē aa, à tswe nî àdà'à ntsyatə njoò ñtsimè, kaa nù tsù sî ghu tswé yï mē mbə a twéè waa a mbo Taà ghà ñkwèrə. ³⁰ Mē ni Taà ghà, bí'i yu bə aa ayoo yï fùùrè.” ³¹ BaYuda bya bi yù'ù mē ma la aa, mbwεε ṅgò'ò mē bi bú tumtə yi ghu. ³² Yesu a swonṅ a mbo bo mē, “Mē ghirè mē ñnnù jï ghà'atè jï sigìnə a nsi mi'i bù, jïi mē Taà ghà à fa mē tâ mē ghirè; àa yuu ànnù a titii ñnnù ma jû yï mē a ghirè ñtòṅê ghuu i lwï nî tigè ñlɔɔ a tumtə gha aa ε?”

³³ Bo kwi'i ghu mbo mē, “Kaa bí'i si lòò a ntumtê gho aa nlonṅ ànnù yï sigìnə ma yû yï tsu mē ò ghirə aà. Lâ bí'i lòò ntumtê gho aa nlonṅ mē ò bègìtə Nwï! O bə aa tsi'ï ñùmìsòṅ lâ mbanṅə ntigə ñlɔɔ nî ñlògè ñbìinú gho mē ò bə aa Nwï!”

³⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, "Tigə bi nwa'anə a mûm ànwà'ànə nŋsê buu mæ Nwĩ à le nswon mæ, 'Nì ni bìnwĩ'? ³⁵ Bì'inè zi mæ kaa mbə bi wa'ă annù yĩ mæ a tswe a mûm ànwà'ànə Nwĩ aa kwensè; mbə Nwĩ a twon bə bya mæ à le mfa ntoò yĩ a mbo bo aa ni bìnwĩ, ³⁶ a tsyâ aa mæ akə nì swon a mbo yu wa yĩ mæ Tà a tso'ɔ nì àyoo afà'â yi, ntoo fàa mûm mbi aa, mæ a bəgìtə Nwĩ, nlon mæ à swonə mæ, 'Mè ni Mu Nwĩ' aa ε? ³⁷ Mbə a bə yĩ mæ kaa mæ si innù jii mæ Taà ghà à swon mæ tâ mæ ka nghirə aa ghìrè, nì tsuu mîntì muu a nu mæ nniŋə. ³⁸ Lâ mbə mæ ka nghirə aa ma juù innù, ka mæ nì sɪ gha bii aa, a ku'unè mæ boŋ nì laa mbii innù jii mæ mæ ghìrè aà, tã zi ngaa yĩ mò'ɔ mæ Taà ghà à tswe a mûm mæ, mæ kî ntswe a mum Taà."

³⁹ Bi bú nloò mæ bi banə yi, a wi'ikè mbwɛ yi a titi bo.

⁴⁰ Yesu a bú nlo ndansè ntoo a njii nkì Jordan, wa adigə mæ Jon à le si murə bə ghu a nkì aà, ntigə ntswe ghu. ⁴¹ Bè bĩ ghà'àtə le nzì ghu mbô. Bo le si swonə nì mæ, "Jon, kaa à le wa'ă ilensè ghìrè, lâ innù tsim jii mæ à le nswon nlon ngaa nù ghuà aa, i fè'è mē nlaa." ⁴² Bè bĩ ghà'àtə bii mæ bi le nzì ghu aa bi niŋ mîntì myaa ghu nù.

11

Nìwo ni Lazarus

¹ Nù yĩ mò'ɔ à le ntswe ghu, ikûm yi i bə Lazarus, ntswe ni a ala'a Bethany, nghirə nwò nighòò. Bethany ghù à le mbə ala'a yĩ mæ Mary bo mumaà yĩ Martha le si tswe ghu aà. ² (Mary ma ghù, à ni wa mæ à le nkùrè mighurə mi àtindùù mya a mikorə Yesu ntigə nyɛ'ɛ nì inŋtù ji aà. Lazarus ghù mæ à le si ghòò aa, a le mbə mumaà yĩ yĩ mbanə.) ³ Bìjãantə bi bya bi le ntoo nkì a mbo Yesu nswon ghu mbo mæ, "Mmà'àmbi, nsùkà'â ghò wa mæ ò kŋə aa a ghòò."

⁴ Nòò yĩ mæ Yesu à le nyu'u nkì ghu aa, nswon mæ, "Kaa nighòò ni Lazarus nù kaa ni ka wa'ă aa ni nìwo lwĩ'isè; nighòò nù ni zi aa mæ ni zì ni nigha'a a mbo Nwĩ, i kii bə mânji yĩ mæ Mu Nù a ka kii kwere nì nigha'a ghu."

⁵ Yesu à le nkŋə Martha ni mumaà yĩ Mary ni Lazarus. ⁶ Ka mæ à le nkŋə waa tsi'ì annù aa, à kwèrə mē nkì nighòò Lazarus wa aa, mbu ntswe maa adigə njwi ji baà. ⁷ Njwi jya ji baa i tsyà mæ aa, a swon a mbo ngănyəgənnù ji jya mæ, "Nì ghìrə bì'inè bu mbii nghɛɛ fu a ala'a Yudea."

⁸ Ngănyəgənnù ji jya i kwi'i ghu mbo mæ, "Rabbi, ò wà'àtə mæ kaa agha'a a burə tì sà'àtə mæ, bə bi adigə ma bya ki lòò ntumtə wò nì ngò'ò, ò bú nloò nì mbii ghèè ghu aa ε?"

⁹ Yesu a swonə a mbo bo mæ, "Tigə ibantə noò i tswe nì njwi aa nighum ntsò baa aa ε? Maa ajàn, nù ntsim yĩ mæ a karə a si'inə aa, kaa à si mikorə mi tumtə nwò, nlon mæ a yə nì nkà'a mbi ghù aà. ¹⁰ Lâ nù yĩ mæ a zì nì itugə aa, a fiŋkè nwò, nlon mæ kaa à sɪ nì nkà'ă tswê." ¹¹ Yesu à swon mē ma la aa, mbù nkù'usə mæ, "Nsùkà'a yì'inè Lazarus a bwii aa bwii, lâ mæ ka ghèè i tsigìtə yi tâ à biinə filô." ¹² Ngănyəgənnù ji i kwi'i ghu mbo mæ, "Mmà'àmbi, mbə a ka mbwii aa bwii boŋ à ka bú binnə i tswe fu ntii."

¹³ Yesu à le si lòò aà nswon mæ Lazarus à kwô aa kwò, lâ ngănyəgənnù ji i banə mmmontə mæ Yesu a swon aa tsi'ì filo fi bwii. ¹⁴ Yesu a tigə nghɛɛ nì mbii nlaansə a mbo bo mæ, "Lazarus à kwò mē, ¹⁵ lâ nlon nkwitù ghuu,

mè dòrìtə mə kaa mè ghìrə ɲwa'à bi'i yu tswê aa, tă tâ nì tsya ghu mbii. Tsìtsòŋ nì ghìrə bǐ'inè gھے ghu mbèè.”

¹⁶ Thomas, wa mə bi le si twonə ni mu bɪnwĩ aa, a swon a mbo ɲgǎɲyɛgǎnnù Yesu jya jǐ mɔ'ɔ mə, “Nì ghìrə tâ bǐ'inè yonə ndi'innù yi'inè tâ bǐ'inè nìbo gھے tà a bə niwo, bǐ'inè nìbò kwô!”

Yesu à nǐ ɲywèènə nì nìwo ɲki mbə ntswèntì

¹⁷ Nòò yǐi mə Yesu à le nǐ ɲku'u a Bethany aa, nyə mə à le ti bə aa bon Lazarus à kwò mē, bi twinə yi, ɲjwi i tsyā ji nǐkwà. ¹⁸ A nǎ a Bethany ɲgھے nywe'e a Yerusalem à le mbə tsǒ bimalè bi baà, ¹⁹ maa ajàn baYuda bǐ ghà'àtə bi le nǐ a mbèe Martha bo Mary a nǎ'ətə mǎntì myaa nlon annù niwo mumaà wàà wà.

²⁰ Nòò yǐi mə Martha à le nyu'u mə Yesu a zǐ aa, mfè'è ɲgھے a mbòò yi, la Mary a bǎɲnè ntswe a ndá. ²¹ Martha à ghèè mē mbo Yesu aa nswon ghu mbo mə, “Mmà'àmbǐ, ò kǐ baa tswe faà bon kaa mumaà gha ghú kaa à si kwô! ²² Lá mè zi tsi'ǐ annù nǐɲkonə mə, tsi'ǐ tsìtsòŋ ò bə betə annù yǐi mə o lǒò aa, bon Nwǐ à ka fa a mbo wò.”

²³ Yesu a swon ghu mbo mə, “Mumaà ghò ghú à ka bǐ bǐnè fu.”

²⁴ Martha a kwi'i ghu mbo mə, “Mè zi mə à ka yǐ bǐnè fu a noò yǐi mə biku bi bē ka yǐ yweenə niwo a ɲwǐ nǐlwǐ'ɲjǐmè aà.”

²⁵ Yesu a swon ghu mbo mə, “Mè nǐ ɲywèènə nì nìwo, ɲki mbə ntswèntì. Nù ntsim yǐi mə à ɲǐɲ ntì yǐ a nu mə aa, à ka tswe ntì, ka mə mbə a tɛ'ɛ ɲkwo kwo. ²⁶ Nù ntsim yǐi mə à ntswe ntì ɲki nǐɲ ntì yǐ a nu mə aa, kaa à ka yǐ wa'à kwô. O bii ma yú ànnù aa ɛ?”

²⁷ Martha a kwi'i mə, “ǐɲə, Mmà'àmbǐ, mè bǐi! Mè bii mə ò laa mbə Ayɔ'ò Nwǐ, mbə Mu Nwǐ, wa yǐi mə à le ntswe nǐ mfè'ɛ fàa mbi aà.”

Ajàɲ mə Yesu à le nyè'ə aa

²⁸ Martha à swon mē ma mùu ajàn aa, ɲɲe'esə mbii ɲgھے a ntwon mumaà yǐ Mary. A ghèè mē aa nswon ghu mbo mə, “Ndi'innù à zǐ mē, à laa ɲkǐ mbetə nǐ ghó.” ²⁹ Mary à yù'ù mē aa mburə mbǐnə mfè'è ɲgھے a mbòò yi. ³⁰ (A le si bə maa noò aa bon kaa Yesu kaa à burə tǐ wa ɲjò'ò àla'a ɲghèè ɲkuu, lá mburə aa tsi'ǐ wa adigə mə Martha à ghìrə mmà'àtə yi ghu aà.) ³¹ BaYuda bii mə bi le ntswe a múm nda bo Mary wa adigə niwo aa, bi yè mē a jàn yǐi mə à bǐnə ɲka mfè'ɛ ɲgھے aa, mǎmɔntə mə a ghèè aa wa atu nisyè a nyè'ə ghu, nǐtigə nyonə nǐi.

³² Mary à ghèè mē ɲku'u wa adigə yǐi mə Yesu à le ntswe ghu aa, nyə yi, ɲwò ghu mǐkòrè, nswon mə, “Mmà'àmbǐ, ò kǐ baa bə tswe faà bon kaa mumaà ghà ghú kaa à si kwô!”

³³ Yesu à yè mē ajàn yǐi mə Mary bo bi bə bya mə bo bo zi aa, bi yè'ənə aa ɲjəɲnə ɲki ɲko mǐlǐɲnə wàà tsi'ǐ annù nǐɲkonə. ³⁴ Yesu a betə waa mə, “Nì twinə yi aa fə aa ɛ?”

Bo kwi'i ghu mbo mə, “Mmà'àmbǐ, zǐ nyè.”

³⁵ Yesu a yə'ə. ³⁶ Bè bii mə bi le ntswe ghu aa bi swon mə, “Nì yè ajàn yǐi à le ɲkòɲè yi aà!”

³⁷ La bo bi mɔ'ɔ bi swon mə, “A le mbaa wa'à ghìrə tâ bǐfè'ənə ka nyə ɲdìgə aa ɛ? A kǐ wa'à kǐ nǐzi a ajàn yǐi mə mbə yu ghìrə Lazarus a tswe tǐ kwo aa ɛ?”

Ajàɲ mə Yesu à le nyweensə Lazarus aà

³⁸ Ajəɲnə a bú ntswa Yesu tsi'ǐ mbē ànnù, a ghèè wa atu nisyè mə bi le ntwon Lazarus ghu aà (nisyè ma nú le mbə aa àbù'ù mə bi to a múm

ngò'ò, ìkì ñkuse ntsù yi nî ngò'ò). ³⁹ Yesu à zî mē ghu aa, nswon a mbo bo mē, “Nì lo'osē ngò'ò ya wa ntsù nisyè!” Martha, ñjàantē ñkù ñu wa, a kwi'i ghu mbo mē, “Mmà'ambî, àyà'à a ka lùm si'i si'i ñlon mē à nî njwi ji nikwà tsítsòn a jàn yîi mē bi kî twiñə aà!”

⁴⁰ Yesu, a swon ghu mbo mē, “Mē ghìrē mbaa wa'ă a mbo wò swon mē, ò ka yə nigha'a nî Nwî, mē mbə wò bii aa ε?” ⁴¹ Bo lo'osē ngò'ò ya mē bi le ñkuse ntsù nisyè nya ghu aà. Yesu a ñentē mi'i mi a ndəñ nswon mē, “Taà ghà, mē fa mbi'ikē a mbo wò, ñlon mē o yu'utē nî ànnù yîi mē mē swon aà. ⁴² Mē zi mē o yu'utē nî ànnù yîi mē mē swon aa ngòn bìnòò bîtsimè, lâ mē lòo a nswonə yulà ànnù tsítsòn aa ñlon ñkwitu nnòò bē bûlà faà, tã tâ bo bii mē a gha aa a tòo wò.” ⁴³ A mǎnsè mē a nswon ma mùu ajàn aa, ñtwnonə Lazarus tsi'i nî ñjî yî ñtî, mē, “Lazarus, fè'ε nzî!” ⁴⁴ Lazarus, a fè'ε, mburə nî itsè'è jya jîi mē bi le limtə mbô mi, nî mîkòrê mi, a bò'ò nsî yi ghu mbon ntwin aà. Yesu a swon a mbo bo mē, “Nì fεε itsè'è jya ghu nu, mmà'atè yi tâ à ghεε.”

*Ajàn yîi mē bi le ntañə annū atu Yesu aà
(Mt. 26.1-5; Mk. 14.1-2; Lk. 22.1-2)*

⁴⁵ BaYuda bya bî ghà'atè mē bi le nzî a mbèε Mary wa adigə niwo aa, bi le nyə annù ya yîi mē Yesu à le ñghìrè aa, nniñ mîntî myaa ghu nû. ⁴⁶ La bo bî mō'ò bîi ñghεε a mbo baFarisai ñswonə annù yîi mē Yesu à le ñghìrè aà. ⁴⁷ Maa ajàn, baFarisai bo bî bilî bi ngǎñmà'a Nwî, bi ghεε mboonsə bo bî ñgǎñdasa'a, ñswon mē, “Bî'inè ka ghìrè aa mē akə aa ε? Nì yə ìlensè jî ghà'à ñgha'a mē ñu ghú a ghìrè aà! ⁴⁸ Bî'inè bə mà'atè yi tâ à ka ñghεε nî mbîi ma mùu ajàn bon bè bîtsim ka bii annù yi, tâ bità bi ala'a bi baRoma bî zi nta ngi'i nî ñdâmà'anwî yî'inè bo bî àla'à yi'inè!”

⁴⁹ Nù nìbò yî mō'ò yîi mē ìkùm yi i le mbə Kaifas, mbə ngǎñmà'a Nwî yî ñwè maa alòò aa, a swon mē, “Itirə ndə jî tsu! ⁵⁰ Nì sî zi mē a bon tə mē tâ nî zwitə a ñu yî mfuùrè a atu àbùgè bē, ñtsyatə ajàn yîi mē mbə nî zwitè àla'à tsim aa ε?” ⁵¹ Tsi'i ànnù nîñkonè, kaa à le wa'ă annù ma yú swon aa nî itu ibîinú yi bē; mbə yîi mē à le mbə ngǎñmà'anwî yî ñwè maa alòò aa, Azwî Nwî a le ñghìrè mē tâ à fi'isə ma yú ànnù ñswon ñlon mē Yesu à le ntswe nî ñkwo a atu baYuda aà, ⁵² kaa tâ à wa'ă aa tsi'i baYuda bobo bē, à le ñki ntswe nî ñghòtə bē bi Nwî bîi mē bi ja'anə a mùm mbi yú ntsimè aa, ta tâ bo bə ibîinu yî fuùrè.

⁵³ Nloginə maa njwi, bîsa'a bi ala'a bi baYuda bi tìgè ñtan ajàn mē bi ka zwitə yi. ⁵⁴ Maa ajàn, Yesu kaa à le si wa'à bù ñkarə a titî baYuda nyèntə, à le mbànñè mma'atə ñghεε a mbèè àdìgè yî mō'ò, a mbèè ñta'a miwèè miwèè, bî twonə nî ìkùmə ala'a wa nî Ephraim, bo bî ngǎñyégənnù ji bi tìgè ntswe ghu.

⁵⁵ Nòò ìkòò Passa à le ntigə ñkoontə, bē bî ghà'atè lô a ala'a ñkō'ò ñghεε a Yerusalem a nìè nû jyaa ì laa ajàn mē nòñsə à le ndî'ì aa, mbon tâ nòò ìkòò wa ku'u. ⁵⁶ Ajàn yîi mē bo le si lòò nî Yesu aa, bo bòontè mē a ndâmà'anwî aa, ñtigə mbetə nî waa bo ni bo mē, “Nì mòontə mē akə aa ε? Nì laà mōontə mē à ka zî faa adigə ìkòò aa ε?” ⁵⁷ A le ti bə aa bon bilî bi ngǎñmà'a Nwî bo bî baFarisai, bî tsèrè mē mē mbə ñu tsù a zi adigə yîi mē Yesu à tswe ghu aa, a zî ñkε'εnə, ta tâ bî banñə yi.

12

*A àjàn yïi mæ Mary à le nyo'ɔ Yesu ni mîwurə a Bethany aà
(Mt. 26.6-13; Mk. 14.3-8)*

¹ Njwi i le ntigə mburə aa ji nto'o mboŋ tâ ñjwî Passa i zi. Yesu à le nzî a Bethany, wa adigə mæ Lazarus wa yïi mæ à le nyweensə a niwo à le si tswə ghu aà. ² Bi le nnaŋsə miji ghu mbô. Lazarus bo Yesu tswé a atu atətə, Martha a tigè mfa ni miji a mbo bo. ³ Mary à le nlògə atii ntsiŋ mighurə mî lùmtè mî atindùù mii mæ mi le nnaŋsə mbə tsi'î mî narda aa, ntswentə a mikòrə Yesu, nlògə inòŋtù ji ntigə nyɛ'ɛ ghu. Ayà'à mighurə ya a le mfè'è ñluu wa mûm ñdá. ⁴ Judas Iscariot, ñgànyəgənnù yî yî mò'ɔ mæ à le ntswe nî mfèè yî aa, a swon mæ, ⁵ “Bi ghìrə wa'à mighurə mù logè mfee ni àba'atə ñkabə silva ñkhì ji tarə,* ñlògə ñkabə ya ñkwətə ñgàŋəfùmə ghu aa a ya aa ɛ?” ⁶ Kaa à le wa'à ma mùu ajàn swon aa nlon mæ à le si ko mîlèŋnè ñgàŋəmfùmə, à le swon aa nlon mæ à le mbə nyèrə aà. Tsó mæ abàa ñkabə aa à le si lèè yu aa, à le si ñe'esə mfi'itə ni yî mò'ô.

⁷ Yesu a tigè ñswon mæ, “Mà'àtə yî! Mà'àtə yî tâ à ləə mighurə mù a nyo'ɔ mæ ghu a njwi yïi mæ bi ka yî twinə gha ghu aà. ⁸ Bu bi ñgàŋəmfùmə tswe aa tsi'î bìnòò bitsimè, lâ kaa mæ ka yî wa'a a titi bù aa a ñgòn bìnòò bitsim tswé.”

⁹ Ñnòò bə yïi mæ i le mburə ñgha'a ñgha'a aa, i le nyu'u mæ Yesu à le ntswe a Bethany, ñtigə ñghɛɛ ghu. Kaa bi le ñwa'à ghu kâ ñghɛɛ laà aa nlon tsi'î Yesu, bi le ñkii ñghɛɛ aa a nyə Lazarus, wa yïi mæ Yesu à le nyweensə niwo aà. ¹⁰ Bili bi ñgàŋmà'a Nwî bi le ntigə ntantə nî ajàn yïi mæ bi ka kii zwitə Lazarus, ¹¹ ñlon mæ à le ñghìrə yu mæ tâ baYuda bi ghà'àtə tâ bi ka ma'atə nî waa mbàŋnè ñghɛɛ ni a mbo Yesu.

*A àjàn yïi mæ Yesu à le ñkuu a Yerusalem tsó mɔ'ɔ aà
(Mt. 21.1-11; Mk. 11.1-11; Lk. 19.28-40)*

¹² Abèè a fù'ù mæ, ñnòò bə yî ghà'àtə yïi mæ i le nzî a ñjî ñkòò Passa aa, i le nyu'u mæ Yesu a kuu a Yerusalem. ¹³ Bi le ntigə ñghɛɛ ñlòò ijan mighè ñghɛɛ ni ju a ñkwèrə yu ghu. Bo le si tigə ntəŋnə nswonə ni mæ, “Hosiana! Bì'inè gha'asə yu wa yïi mæ a zî nî ñkûm Mmà'àmbi aà! Bì'inè gha'asə a Mfò baIsrael ma ghû!”

¹⁴ Yesu à le lògə jakasì ñkɔ'ɔ ghu atú, a fe'è tsi'î wa ajàn yïi mæ bi ñwa'anə a mûm àŋwà'ànə Nwî aa mæ,

¹⁵ “Tsuu ki bɔ'ɔ mbá, wô, ñjò'ò àla'à Sion! Mfò ghò à wîi mæ a zî, ñkɔ'ɔ a atu mu jàkasì aà.”

¹⁶ Maà noò, kaa ñgànyəgənnù ji kaa i le wa'ă ñji'î ànnù ma yu zî. Lâ nòò wa yïi mæ Yesu à lèè ñyweenə niwo ñkuu a mum ñigha'à ni aa, bo le ñwa'atə mæ àŋwà'ànə Nwî a le nswon annù ma yú ñlon ñgaà yî, ñki tigə ñwa'atə ajàn yïi mæ bi le ñghìrə ma yú ànnù ghu nú aà.

¹⁷ Bə bya bii mæ bi le ntswe bo bi Yesu wa noò mæ à le nzî twonə Lazarus mæ tâ à fe'ɛ wa mum ñisyè, ñyweensə yî niwo aa, bi le ñghèè ñswon annù yïi mæ bo le nyə aà. ¹⁸ A ni ànnù yïi mæ a le ñghìrə ñnòò bə wa i zî a mbòo Yesu aà. Bo le nzî aa nlon àlènsə ma ya mæ à le ñghìrə aà. ¹⁹ BaFarisai bii mæ bi le ntswe ghu aa, bi le si tigə nswonə bo ni bo mæ, “Kaa ànnù yïi mæ bii'inè ghìrə aa kaa a si ni mbii ghɛɛ! Yê ni ajàn yïi mæ mbi ñtsim i yonə ghu ñjim lii aà!”

* **12:5** 300 denarii, ñkabə baGrikia, denarius yî mfuùrə a le mbə ñkabə ñgàŋàfà'a a atú ñjwî.
12:13 Ps. 118.25-26 **12:15** Zech. 9.9

BaGrikia bi lɔɔ a nyə Yesu

²⁰ BaGrikia bi mɔ'ɔ bi le ntswe a titii bè bii bi le nkɔ'ɔ nghɛɛ a Yerusalem a mmii Nwĩ wá noò ìkòò. ²¹ Bo ghèè òswon a mbo Philip (wa mɔ à le nlò a Bethsaida a Galilea aà), mɔ, “Taà, bii'ì lɔɔ a nyə Yesu.”

²² Philip a ghèè òswon a mbo Andrew bo bya bi baa kî òghɛɛ nswon a mbo Yesu. ²³ Yesu a kwi'ì a mbo bo mɔ, “Nòò à kù'ù mē mɔ Mu Nù à ka kwèrɔ nigha'á. ²⁴ Mè swɔn tsi'ì annù nɛnkon a mbo bù mɔ, mbə bi tuu mbùmə ànsan a nsyɛ bwe'e tã ì kwo mfəərɔ bon ì ka tswe tsi'ì yùyu, kaa wa'á sɛnə. Bɛɛ mɔ ì kwo bon ì ka tigə tən mbùmə ànsan jì ghà'atə. ²⁵ Nù yii mɔ a kɔn ntswɛntii yi aa à ka bànɛ bwesə, lá nù yii mɔ a baa ntswɛntii yi fàa nsyɛ aa, a bànɛ ləə aa lèè ì yì tswe nì ntswɛntii yii ì lwĩ'ì nikon aà. ²⁶ Nù yii mɔ a kɔn a nka mfà'a a mbo mɔ aa, à tswe nì nka nyòhə nì ghá, tá ngànfà'á ghà a kɔ ntswe a adigə yii mɔ mɔ tswe ghu aà. Taà ghà à ka yì kii nentə a nù ntsim yii mɔ a fà'a a mbo mɔ aa.

Ajan mɔ Yesu à le nghàa annù nlon annù niwô yi aà

²⁷ “Ntii gha ì luu nì àjəhə, mɔ ka swon aa mɔ akə aa ɛ? Mè ka swon aa mɔ ‘Taà, tsee bii tá ghuà nòò nɛgì'ì à yə gha aa ɛ?’ Njan mɔ le nzi nlon aa nòò nɛgì'ì mà ghú. ²⁸ Taà, gha'asə ìkùm ghô!”

A swon mɔ laa, nji ì ghaà a aburə nswon mɔ, “Mè tɛ'è mɔ nɛgha'asə, mɔ ka kù'usə bú gha'asə.”

²⁹ Nnòò bɛ wa mɔ ì le ntəə maa adigə aa, ì le nyu'u nji yá, bii mɔ'ɔ swon mɔ, a kum mbəhə, bi mɔ'ɔ bi swon mɔ, “Angel à ghàa ghu mbô!”

³⁰ Yesu a swon a mbo bo mɔ, “Nji yú kaa ì sɛ ghaà nlon aa nɛgaa yà, ì ghaa nlon aa nɛgaa yùu. ³¹ Nòò yii mɔ bi ka sa'a isa'a mbi ghu aa, à kù'ù mɔ. Bi ka sigisə nù yii mɔ a sa'a mbi yù aa a aləhə nifɔ, ì furə yi tá à fɛ'ɛ. ³² Nòò yii mɔ bi ka nentə ghá a ndəhə, ì lò'òsə aa fàa atu nsyɛ aa, mɔ ka swon bɛ bitsim tá bi zi a mbo mɔ.” ³³ A le nswon laa mɛfigitə aa ajanə niwo yii mɔ à le ntswe nì nkwo aà.

³⁴ Nnòò bɛ wa ì kwi'ì mɔ, “Nòhə yii'ì à swon mɔ Ayo'ò Nwĩ wa à ka yì tswe aa nikonə. O bú ntsya aa la nswon mɔ bi ka nentə Mu Nù a ndəhə aa ɛ? Mu Nù ma ghú à bu mbə aa wò aa ɛ?”

³⁵ Yesu a kwi'ì mɔ, “Nkà'á ì ka bú tswe bu bo aa tsi'ì a atu mú àtii noò. Nì ka ntəə a múm nkà'á fàa noò mɔ nì tswe nì ghu aa, mɔ tá itugə tsuu ghuu fii; nlon mɔ nù yii mɔ a təə nítugə aa kaa à sɛ adigə yii mɔ yu ghèè ghu aa zì. ³⁶ Nì nin mɛntii muu a nù nkà'á ghú fàa noò mɔ nì tswe nì ghu aa, tá bə bɔɔ bi nkà'á.”

Yesu à swon mɔ laa aa, nlo yi a titii bo nghɛɛ nləəntə.

Annú ajan mɔ bè le wa'á nì àbiiintii tswé aà

³⁷ Ka mɔ à le nghìrə ìlensə jì ghà'á nɛgha'a a titii bo aa, kaa bo le wa'á mɛntii myaa ghu nu ninə; ³⁸ mɔ tá annù yii mɔ ngəntoò Nwĩ Yesaiah à le nswon aa, tá à fɛ'ɛ mbòontə mɔ,

“Taà, wò à le mbii ntoo ya mɔ bii'ì le nswonə aa ɛ? Nwĩ à le ndi'ì mida'á mi aa a mbo wò aa ɛ?”

³⁹ Maa ajan kaa bo le nwa'á mɛntii myaa ghu nu ninə nlon mɔ Yesaiah à le nki nswon mɔ,

⁴⁰ “Nwĩ à mà'á mɔ afə'ə a mi'ì bo, nki mfii mitsyè myaa, mɔ tá mi'ì myaa tsuu idigə kɔ yə, tá itú jyaa ì tsuu innù kɔ zi, tá wa'á waa lò mbənkə nzi ntsi'ì gha tá mɔ ghurə waa.”

⁴¹ Yesaiah à le nswonj laa nlonj mæ à le nyø nigha'a ni ntigø mbonj swonj ma yuù ànnù nlonjè yi aà. ⁴² Ka mæ à le mbø ma mùu ajàn aa, bità bi ala'a bî ghà'atè bi le nniñ mîntîi myaa a nu Yesu, la kaa wa'à bânjè nswonjè ni a mbo bè nlonj mæ bo le si bɔ'ɔ ni mæ baFarisai ka furø waa a ndânghòtè. ⁴³ Bo le kònj mæ tâ bè ka mbeentø waa, ntsyatø nlòo mæ tâ Nwî à beentø waa.

Nìghàà ni Yesu ni ka yî sa'a bê

⁴⁴ Yesu a tɔnjè nswonj mæ, “Nù yîi mæ à nîñ ntîi yi a nu mæ aa, kaa à sî aa tsi'î a nu mæ niñè, à ki nniñjè aa a nu yu wa yîi mæ à le ntoo gha aà. ⁴⁵ Nù yîi mæ à yø gha aa, à yø aa yu wa yîi mæ à le ntoo gha aà. ⁴⁶ Mè zi fàa mbi aa tsi'î tsò ñkà'à, mæ nù ntsîm yîi mæ à nîñ ntîi yî a nu mæ aa tâ à tsuu a mûm itugø lwî'î. ⁴⁷ Nù yîi mæ a yu'u ntoò ya kaa wa'à lèè aa, kaa mæ si isa'a ghu nu niñjè, nlonj mæ kaa mæ le ñwa'à fàa mbi zî aa a ntso'otø mîsa'à, mæ le nzî aa a nyweensø mbî. ⁴⁸ Nù yîi mæ à tùu gha kaa wa'a nìghàà na kwèrø aa, à tswe nî ànnù yîi a ka sa'a yi, nìghàà nîi mæ mæ swònjè aa, ni ka yî sa'a yi a njwî ñlwî'înjîmè. ⁴⁹ A bæ laà aa nlonj mæ ànnù yîi mæ mæ swònjè aa, kaa mæ si aa nî à yaà àdà'à swonjè, a fa Taà ghà yîi mæ à le ntoo gha aa mfa nî ànnu yîi mæ mæ tswe nî ñghàa ñki swonjè aà.

⁵⁰ “Mè zi mæ ànnù yîi mæ Taà a swonjè aa, a fa ntswèntîi yîi mæ ì lwî'î nîñkonjè aà. Maa ajàn mæ swonjè aa ànnù yîi mæ Taà à swònjè mæ tâ mæ swonjè aà.”

13

Ajànj yîi mæ Yesu à le nsî'i mikòrè mi ñgǎnyøgǎnnù ji aà

¹ A le mbø a njwî yîi mæ àbèè a ka tigø fu'u tâ bì ji mîji mi Passa, le bonj Yesu à zî mæ mæ nòò yî fàa mbi à kòontè mæ a ajanj mæ yu ka bú mmà'atè mbi yù ì ghèè yi fu a mbèè Taà yî aà. Ajàn mæ à le si kònj bê bi bìi mæ à le mbè bi fàa mbi aa, à le nanjè ñkonj waa ñkɔ'ɔ ñlwî'isø.

² Yesu bo bì ñgǎnyøgǎnnù ji le si ji mîji mi ñkwèfò a atu atètè, le bonj Satan à nîñ mæ adi'itè yî bì a ntîi Yuda mu Simon Iscariot mæ tâ à fee yi.

³ Yesu à le nzi mæ Taà yî à fà mæ ñgònj joò tsîm fàa mbi a mbo yu, ñki nzi mæ ajàn mæ yu le nlò a mbo Nwî nzi aa, yu ka bú lǒ ghèè yi fu ghu mbèè. ⁴ A le ntigø mbiinø wa atu atètè, ntsɔ'ɔ akutè yi nlø, nlogø tawòlè ñlimtø a atîi yu. ⁵ Nlogø ñki nniñ nî àkanj nlogìnè ñka nsî'i mikòrè mi ñgǎnyøgǎnnù ji ghu ñkîi nyè'e ni tawòlè wa mæ à le limtø a atîi yu aà. ⁶ A kà mæ aa nsî'i laa, nzi nywe'e a nu Simon Peta, a betè mæ, “Mmà'àmbî o lòò aà nsî'i mikòrè ma aa è?”

⁷ Yesu a kwi'î ghu mbo mæ, “Kaa ò sî ànnù yîi mæ mæ ghìrè aa tsìtsònj zî, la ò ka yî bɔnj zi aa a noò ñjîmè.”

⁸ Peta a swonj ghu mbo mæ, “Tâ à tsuu bæ mæ nòò tsù à tswè ghu mæ ò ka yî sî'î mikòrè mâ.”

Yesu a swonj ghu mbo mæ, “Mbø mæ tsuu mikòrè mo sî'î bæ bonj kaa sî ka wa'à nî ànnù bú ntswe.”

⁹ Simon Peta a swonj mæ, “Mmà'àmbî tsuu tsi'î mikòrè ma mumu sî'î, ki nsî'î mbô ma bo bì àtú yâ.”

¹⁰ Yesu a swonj ghu mbo mæ, “Nù ntsîm yîi mæ à sî'î nú yî aa, à laà ñsigìnè kaa ñkî'î nî mbu ñkwatø nsî'î bú ntswe; à tigø ntswe aa tsi'î ni nsî'itè mikòrè mi. Wa bù bitsîm nî laà, a kî ntigø mme tsi'î nù yî mfuùrè.”

¹¹ A le ti bæ aa Yesu à zî ñù yîi à ka fèè yi aà, a bê ñji'î ànnù yîi mæ à le nswonj mæ kaa bo le ñwa'à bitsîm laa aà.

¹² Yesu à mànsè mē a nsi'i mikorē myaa mya aa, mbù ñwε'ε akutè yi ya fu mbiinè mbii ntswe yi fu wa atu atetè. Mbetè waa mē, “Nì zì ñji'ì ànnù yù yìi mē mē ghìrè a nu bù aa ε?” ¹³ Nswon a mbo bo mē, “Nì twonè nàa ni ñdì'innù, ñkii ntwonè nàa ni Mmà'àmbi ghùù, a ku'ùnè maa ajàn nlon mē àa nù yìi mē mē ni ghu aà. ¹⁴ Mbè mē, Mmà'àmbi ghùù ñki mbè ndì'innù ghùù, lâ ñsi'i mikorē muu, ma mùu ajàn, a ku'ùnè mē tâ ni ka nsi'i mikorē muu bu ni bù. ¹⁵ Wa mē dè'ì aa ànnù a mbo bù mē tâ ni ka mfiginè ajàn annù ma yù mē mē ghìrè sii aà. ¹⁶ Mè swon tsi'ì annù ñikon a mbo bù mē kaa abù'ù a sǐ Masa yǐ tsyâ. Kaa ngàntoo a wa'à nù yìi mē à tòo yi a kì ntsya. ¹⁷ Tsò mē nì zì mē innù mà jù tsítsònè aa, mbòonè a mbo bù mē mbè nì kâ mfa'a ni ju.

¹⁸ Kaa mē si innù ma jù swonè aa nlon ngaa yùù bitsimè, mē zi bè bii mē mē tè'ε ntsò'ò aà. Lâ nìghàà ni Nwí nya mē ni swon ni mē, ‘Nù yìi mē bǐ'iyu jinè aa, à ka bøn tìgè bàà nàâ’ aa ni tswè nì mǐfè'ε mbòontè. ¹⁹ Mè swon a mbo bù tsítsònè aa mē tá bεε mē a ghìrè mǐfè'è ma la, nì bii mē mē laa mbè yu wa yìi mē à ni ghu aà. ²⁰ Mè swonè a mbo bù tsi'ì annù ñikon mē, nù yìi mē à kwèrè nù yìi mē mē tòo yi aa, à kì ñkwèrè aà ghâ, nù yìi mē à kwèrè gha aa, à kì ñkwèrè aa yu wa yìi mē à le ntoo gha aà.”

*Ajàn mē Yesu à le nswon ànnù ajàn mē bǐ le mǐfèè yi aà
(Mt. 26.20-25; Mk. 14.17-21; Lk. 22.21-23)*

²¹ Yesu à mànsè mē a nswonè ma juù innù aa, ntiì yi i nansè ñluu nì ajèrè, a swon nì ñsi nì ñsi mē, “Mè swonè a mbo bù tsi'ì annù ñikon mē, nù yì mō'ò a tìtì bù à ka ghìrè fèè ghâ.”

²² Annù a le ngaha'a ngányègènnù jì jya, bǐ tìgè ñlenè waa bo ni bo. ²³ Ngányègènnù yi wa yǐ mō'ò, yìi mē à le nnsè ñkonè aa, à le ntswe nnsè nyon ñkòontè ghu mbèè. ²⁴ Simon Peta a tε'ε mǐ'ì mǐ ghu nu nswon ghu mbo mē, “Betè yi mē a ghàà aa nlon ngaa wò aa ε?”

²⁵ Ma waà ngányègènnù yì, a lô ñyonṭè nyækètè ghu nu, mbetè yi mē, “Mmà'àmbi, nù ma ghù, a nì wò aa ε?”

²⁶ Yesu a kwi'ì mē, “Nù yìi mē mē ka tsùtè abaa a nì ñjyà i fa ghu mbo aa, à ni ghu.” A kwi'ì mē laà aa, ntigè nlogè abà'a abaa ntsùtè mfa a mbo Judas mu Simon Iscariot. ²⁷ Ajànè Judas à le ngèhèsè ñkwèrè abaa ya aa, Satan a kuu ghu ntiì. Yesu a swon ghu mbo mē, “Wànsè, ghìrè annù yìi mē o lòò ngèrè aà!” ²⁸ Kaa àbùgè bē yìi a le ntswe wa atu tetè aa, kaa bo le wa'á ñji'ì ànnù ma yù yìi mē Yesu à le nswon ghu mbo aa zì. ²⁹ Tsò mē Judas à le si lèè abaa ñkabè aa, ngányègènnù Yesu jya jǐ mō'ò i wa'atè mē, Yesu à le ntswe aà ntoo yi aa mē tâ à ghεε nyuu njoo jǐi mē bo ka jǐ ikòò wa aa ghu; kè mē tâ à ghεε mfa ayoo a mbo ngànfumè. ³⁰ Judas à kwèrè mē abaa ya aa, mburè mma'atè tsi'ì maa noò mǐfè'ε. Itugè i fii.

³¹ Judas à mà'atè mē aa, Yesu a swon mē, “Tsítsòn, bǐ ghà'asè mē Mu Nù. Tsítsòn bǐ tsyà mē ghu nu, ngaha'asè Nwí. ³² Mbè bǐ gha'asè Nwí ntsya ghu nu, bèè bon Nwí à ka kii gha'asè yi i tsyà a nu yu Nwíngòn, i kii burè ghèsè gha'asè yi ngaa yǐ mǐfùurè. ³³ Bòò bá, kaa mē ka wa'á bǐ'inè bù ntswe tâ àgha'a sa'atè; mē bē ló bon nì ka tìgè lòò nàâ, lâ mē swon a mbo bù tsi'ì ajànè mē le nswonè a mbo baYuda aa, mē swonè a mbo bù tsítsòn mē, ‘Kaa mbè nì wa'á adigè yìi mē mē ghèè ghu aa ghèè.’ ³⁴ Mè fá ñdì'i yǐ mǐfi a mbo bù. Nì ka ñkonè ghu bo ni bù. A ngǐn ngǐn a ajàn mē mē kii ñkonè ghuu aa, nì ka ñkonè ghuu bu ni bù. ³⁵ Nì bē kì kòrè ghuu bu ni bù bon bè bitsim ka zi mē nì laa mbè ngányègènnù jyâ.”

*Yesu a swonj annù ajàṅ mə Peta à ka ghèrə tuu yi aà
(Mt. 26.31-35; Mk. 14.21-37; Lk. 22.31-34)*

³⁶ Simon Peta a betè yi mə, “Mmà'àmbi, o ghèè aa a fə aa ε?”

Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Kaa mbə ò wa'á a adigə yii mə mə ghèè ghu aa tsitsòn yonə, lá à ka yí ki bə a nɔ̀m tá ò yonə ghá.”

³⁷ Peta a swonj ghu mbo mə, “Mmà'àmbi, mbə mə wa'á gho tsitsòn yonə aa a ya aa ε? Wá à tɛ'ε bə bə ànnù nɔ̀wo, bonj mə ka fa ntswénti yà mbi'i nkwi'tú yò.”

³⁸ Yesu a betè yi mə, “O ka nanse fa ntswénti yò mbi'i nkwi'tú ghá aa ε? Mə swònə a mbo wò tsi'i annù nɔ̀konj mə mbonj tá ànkəgə à tɔ̀n nɔ̀tugə sii bonj ò tùu mē gha ngàà ji tarè.”

14

Yesu à ni mánji yii mə a ghèe a mbèe Ta aà

¹ Yesu a swonj a mbó ñgənyəgənnù ji mə, “Tá mɔ̀nti muu tsuu ki tsìgìnə, tá nì tsuu ki jəɲə, nì nɔ̀n mɔ̀nti muu a nu Nwí, ñki nɔ̀n a nu mə. ² Wa nja'a nda i burə nluu a nda Taà tsi'i mbə ànnù. Wa mə ka ghèe i nanse adigə yii nì ka yí yɔ̀n tswe ghu aà. A sɔ̀ laa aa bə bonj kaa mə si swonj mə mə ghèè aa a nanse adigə a mbo bù. ³ Mə bə ghèe nanse adigə, bonj mə ka bú bii lògə ghuu tá bù zi ntswe bi'inə maa adigə mə mə tswe ghu aà. ⁴ Nì zi mánji yii mə a ghèe maa adigə aà.”

⁵ Thomas a swonj mə, “Mmà'àmbi, kaa bi'i sɔ̀ adigə yii mə o ghèe ghu aa zì; mbə bi'i tigə nzi mánji yii mə a ghèe ghu aa mə akə aa ε?”

⁶ Yesu a kwi'i mə, “Mə nì mánji, mbə annù nɔ̀konj, ñki mbə ntswénti. Kaa mbə ñu wa'á a mbèe Taà ghèe tsi'i tì ghə à tsya a nu mə. ⁷ A le mbaa bə mə nì zi gha, bonj nì ki nzi Taà. Lá i lògìnə tsitsòn nì zi yi, nì kì mē ñyə yi.”

⁸ Philip a swonj a mbo Yesu mə, “Mmà'àmbi, ayoo yii mə bi'i tigə nloɔ tsitsònə aa à nì tsi'i mə tá ò di'i Ta a mbo bi'i tá nú yi bonjə.”

⁹ Yesu a kwi'i mə, “Bi'inə nanse mē ntswe aa a nì nòò yí ñsyà, kaa ò wa'á gha zi aa ε, Philip? Nù yii à yə gha aa, à yə mē Taà. O tigə m̀bu ntsyà aa la nswonj mə tá mə di'i Taà a mbo bù aa ε? ¹⁰ Philip, ò sɔ̀ bii mə mə tswe aa mum Taà, Taà a kì ntswe a mum mə aa ε? Ìnnù jù mə mə swonj nì a mbo bù aa, kaa mə si aa nì àtu ya swonjə, à nì ifà'á Taà ghà yii mə à tswe a mum mə aà. ¹¹ Bii nì mə mə tswe aa mum Taà, Taà a kì ntswe a mum mə; a tuu laa bə, nì tigə mbii nlonj bə mifà'á mú mə nì yə mə fa'á aà.”

¹² Yesu a bú nswonj mə, “Mə swonj a mbo bù tsi'i ànnù nɔ̀konj mə, ñu yii mə à nɔ̀n ntii yi a nu mə aa, a ka kii ki fà'á mifà'á muà mə mə fà'á aà; i tɛ'ε bəɲnə i ki fà'a innù jii mə i tinsə ntsyà aà, nlonj mə mə ghèe a mbèe Taà laa aà. ¹³ Mə bə ghèe bonj mə ka kì ghèrə nì innù tsim jii mə nì bətə nì Ìkùm gha aà, mə tá bi yə nigha'a nì Taà ntsya a nɔ̀m Mú yí. ¹⁴ Nì bə betə annù tsu nì Ìkùm ghá bəə bonj mə ka ghèrə.”

Ajàṅə mə Yesu à le ñkà'á mə yu ka too Azwí Nwí aà

¹⁵ “Nì bə kònə gha, bonj nì ka kì ləò ndi'i já. ¹⁶ Tá mə betə a Taà mə tá à too ngəɲkwetə ghùu yí dànə, yii à ka tigə lwí'i bu bo. ¹⁷ A nì Azwí annù nɔ̀konjə. Kaa mbə mbi yù wa'á yi kwèrə; nlonj mə kaa mbi yù kaa si nni yə, kaa wa'á yi ki nzi. Lá, nì zi yi, nlonj mə a tswe a titii bù, ntswe nì a mum bù.”

¹⁸ Yesu a bú nswonj mə, “Mə bə ghèe bonj kaa mə ka wa'á ghuu tsi'i bù bu ma'àtə; mə ka bú bii fu a mbo bù. ¹⁹ A nì mú àti noò kaa mbi kaa i ka

wa'ă gha bù ñka nyə, lâ tâ bù ka nyə nî ghâ; tsó mə mē tswe ntîi aà, nî ka kii tswe bitîi. ²⁰ A ka yî bə maa njwi, tâ nî zi mə mē tswe aa a mûm Taà, nî kî ntswe a mum mē, mē kî ntswe a mum bù.

²¹ “Nù ntsim yîi mə a yu'u ndi'î ja ñkii nləə aa, à ni nù yîi mə a kòŋə gha aà. Taà à ka kii ki kòŋə nù ntsim yîi mə a kòŋə gha aa; tâ mē kii ñkɔŋ yi, ñki ndi'î ibiinú gha ghu mbô.”

²² Judas, (kaa sî Judas Iscariot bē) a swon mə, “Taà, mbə ò di'î ibiinú gho aa mə akə a mbo bî'î kaa wa'ă a mbô mbi bəŋnə ndi'î aa ε?”

²³ Yesu a kwi'î ghu mbo mə, “Nù ntsim yîi mə à kòŋə gha aa, a yu'unə ndi'î jâ. Taà a kii ntigə ñkɔŋə nîi, Taà ni mē, bî'î zî ñghurə ndugə bî'ibo tigə ntswe ghu.

²⁴ “Nù yîi mə à sî gha kòŋ aa, kaa à sî ndi'î ja ləə; kaa ñnnù jû mə ni yu'u aa kaa i sî ndi'î jâ bē, i lo aa a mbo Taà wa yîi mə à le ntoo gha aà.

²⁵ “Mə swon ñnnù ma jû tsim a mbo bù tsîtsòŋ mə mē bürə ntswe bi'inə aà. ²⁶ Lâ Ñkwetə wa, Azwî Nwî ya yîi mə a laa mənşə aa, yîi mə Taà à ka yî too nî ñkûm gha aa, a ka yî tigə di'î ñnnù tsim a mbo bù, i ghìrə nî tigə ñwa'atə nî ñnnù jîi mə mə le nswon a mbo bù aà.

²⁷ “Mə ləə mbɔɔnə a mbo bù, mə fa aa tsi'î mbɔɔnə yà a mbo bù. Kaa mē si fa aa ajàn yîi mə mbi i fa aà. Tâ mîntîi mùu tsee ló ki tsìgìnə, nî tsuu kii ki bɔ'ɔ. ²⁸ Tigə nî ghìrə mbaa nyu'u ajàn mə mē ghìrə nswon mə, Mə ka ghèe i bɔŋ bù bîi i zî fu a mbo bù aà.’ A bə bə yîi mə nî kòŋə gha, bɔŋ nî ka ki doritə nlon mə mə ghèe a mbèe Taà aà; i ki doritə aa nlon mə Taà à tsyàtə gha aà. ²⁹ Mə swòŋə ñnnù jû a mbo bù mbɔŋ tâ i fɛ'ε aa mə, bεε i yi mfɛ'è, nî yə mbii. ³⁰ Kaa mē ka wa'ă a mbo bù ni nòò yî n̄syà bú ñghaa, nlon mə nù yîi mə a sa'a mbi yù aa, a zî. La kaa à sî nî àdà'à a atu mē tswé. ³¹ Mə ghìrə aa ànnù yîi mə Taà a swon aà, mə tâ mbi zi mə mē kòŋə Taà.

“Nî zi bî'inə ma'atə adigə yuà n̄lo yi'inə.

15

Yesu à nî àti milù'ù yi annù n̄ŋkòŋə

¹ “Mə nî àti milù'ù yi annù n̄ŋkòŋə, Taà ghà a bə nù wa yîi mə a fà'à a ñkya milù'ù aà. ² A kwàrə ntaa tsim jîi mə i tswe a nu mē kaa wa'à nî mîntà koonə aa, m̄futə nî n̄taa tsim jîi mə i koonə mîntà aa mə tâ i koonə mîntà m̄ gha'atə. ³ Nìghàà ni Nwî nîi mə mē di'î mē a mbo bù aa, nî ghìrə mē mə tâ nî laa. ⁴ Nì lwî'î a mum mē tâ mē ki nlwî'î a mum bù. Tsó mə kaa mbə n̄taa àti milù'ù wa'à mîntà koonə ti ghê i tsugìnə ni m̄tî aa, a kî mbə ñgîŋ ñgîŋ mə kaa mbə nî wa'à mîntà koonə tighə mə nî lwî'î a mûm nu mə.

⁵ “Mə ni àti milù'ù, nî bə n̄taa ji. Nù ntsim yîi mə à lwî'î a mum mē mē kî nlwî'î ghu mum aa, à ka koonə mîntà mî ghà'atə; nlon mə kaa mbə nî wa'ă annù tsu ghìrə ti mē. ⁶ Mbə nù tsuu a mum mē lwî'î, bî bəgə nlò'òsə kaa wa'ă n̄taa yà bú mbə; i tigə ñyoo, bî ghotə ñghèe mma'a a mum m̄'ɔ a khî. ⁷ Nì bə lwî'î a mum mē tâ nìghàà na ki nlwî'î a mum bù, bɔŋ nî ka betə ñgòŋ ñjòò tsim jîi mə ni lòò aa, i tswe ni ju. ⁸ Bə yə nìgha'a ni Taà ñyonə aa ajàn yîi mə ni koonə mîntà mî ghà'atə aà; n̄tsya ma mùu ajàn, nî tigə mbə ñgànyəgənnù jyá. ⁹ Mə kòŋə ghuu a ñgîŋ ñgîŋ a ajàn yîi mə Taà ghà à kòŋə gha aà; nî lwî'î a mûm àkòŋnə yâ. ¹⁰ Nì bə ki yu'u ndi'î ja, bɔŋ nî lwî'î a mûm àkòŋə yâ, a ñgîŋ ñgîŋ a ajàn yîi mə yù'unə ndi'î Taà ñki nlwî'î a mûm àkòŋnə yi aà.

11 “Mè swonj ìnnù juà a mbo bù aa mē tâ nìdorè na tâ nì tswe a mbo bù tâ tâ nìdorè nuu ki nluu. 12 Ndi'ì yà a mbo bù ì nì mē: Nì ka kōṅnə ghuu bu nì bù a ajàn yìi mē mē kōṅnə ghuu aa. 13 Akōṅnə yìi mē mbə ṅù a tswe nì yu a nù ìkà'á jì yìi mē a tsyatə akōṅnə tsim aa, à nì m̄fá n̄tswéntì yì ñlon ṅkwitù waa. 14 Nì nì ìkà'á ja aa a ajàn yìi mē mbə nì ka ṅghirə ìnnù jìi mē mē swonj mē tâ nì ka ṅghirə aa. 15 Kaa mē si ghuu aa nì ṅgǎṅfà'á bu ntwonə ñlon mē kaa ṅgǎṅfà'á kaa à s̄ annù yìi mē tâfà'á yì a ṅghirə aa zì. Mē bāṅnə ntwonə ghuu aa nì ìkà'á jà, ñlon mē mē swonj mē ìnnù jìi mē mē le nyu'u a mbo Taà ghà a mbo bù. 16 Kaa a gha aa a le ṅwa'á bu tso'ò; a ghuu aa a le mbāṅnə n̄tso'ò mē, n̄too ghuu mē tâ nì gheε ṅka ṅkoonə m̄ntà m̄i ghà'atè; tâ m̄i bə m̄ntà m̄i mē m̄i lwĩ'ĩ n̄ṅkonj aa. Ma mùu ajàn, tâ Taà ghà à tigə fa nì ṅjoò tsim jìi mē nì betə nì ìkùm gha aa a mbo bù. 17 Ndi'ì yìi mē mē fa a mbu bù aa à nì mē, nì ka ṅkōṅnə ghuu bu nì bù.

Ajàn yìi mē m̄bi ì ka ki bàa ṅgǎṅyogənnù Yesu aa.

18 “Mbə m̄bi ì ka mbaa ghuu, nì zi mē ì lèè m̄foo mbàà ghà. 19 Nì le mbaa bə aa bə bi mbi bù boṅ m̄bi yù ì kōṅnə yìi mbuu bə. Lâ ñlon mē kaa nì s̄ aa bə bi mbi bu bə, mē tso'ò ghu aa a m̄m mbi aa, a bə ṅji'ì ànnù yìi mē m̄bi ì bàà nì ghuu aa. 20 Nì wa'atə annù yìi mē mē le nswonj a mbo bù aa; ‘Kaa mbə ṅgǎṅfà'á a wa'á tâfà'á yì tsyatə.’ Mbə a bə mē bi le si n̄tso'ò akòrə ya, boṅ bi ka yì kii ki tso'ò a yuu; mbə a bə mē bi le si yu'unə nì ànnù yìi mē mē le si d̄i'ì aa, boṅ bi ka yì kii ki yu'unə nì ànnù yìi mē nì kii ndi'ì aa. 21 Lâ bi ka yì ṅghirə ìnnù ma jù ì tsim a nu bù ñlon ṅgaà yà ñlon mē kaa bi s̄ ṅù yìi mē à tòo ghaa aa zì. 22 Mē le mbaa tuu zì ì swonj ìnnù jì b̄i jyaa boṅ bo le ṅkwo waa mbu'ù; lâ, mbə yìi mē mē lèè n̄zi ṅghirə bo zì ìb̄i waa aa, kaa mbə bi wa'á bù n̄swonj mē bo s̄ ìbi ṅghirə. 23 ṅù n̄tsim yìi mē a bàà n̄aa laa, a kii mbaa nì Taà ghà. 24 Ìnnù jì ȳeyerə jìi mē mē le ṅghirə a tit̄i bo jìi mē ṅù d̄an a mb̄i mē kaa à lèè ṅwa'á ṅghirə aa, ì le mbaa tuu bə, boṅ kaa bi le ṅwa'á ìbi ṅghirə. Lâ ts̄ts̄onj, bi yè mē ìnnù jì ȳeyerə jya mē mē le ṅghirə aa, m̄baa gha ṅki mbaa Taà ghà. 25 Ma yuà ànnù a le n̄tswe nì m̄fè'è tá lwensə annù yìi mē bi le ṅwà'ànə a m̄m àṅwà'ànə n̄ṅsə yaa aa, mē, ‘Bi le mbàà gha tì ṅji'ì.’

26 “Lâ ṅgǎṅkwetə wa mē mē ka too yi tâ à lo a mbo Taà ghà n̄zi a mbo bù aa, yu wa yìi mē à nì Azwĩ annù n̄ṅkonj aa, à bə zì boṅ à ka ki swonj nì ànnù ñlon ṅgaà yà. 27 Tâ bù b̄umbonj nì kii ntigə nswonj nì ìnnù ñlon ṅgaà yà ñlon mē nì tswe bi'inə ñloginə ts̄'ì ñloginə aa.

16

1 “Mè swonj juà ìnnù a mbo bù aa mē tâ nì tswa ab̄iint̄i yuu n̄tsuu mà'atè tâ à wo. 2 Baa tigə furə nì ghuu a nda ṅghotə bù, n̄ò a kii n̄zi, yìi mē ṅù à bə zwitə ghuu boṅ a bāṅnə m̄m̄wontə bə mē yu fà'á aa àfà'á yì s̄iginə a mbo Nwĩ. 3 Bə ka yì ki ṅghirə ma juu ìnnù a nu bù aa ñlon mē kaa bi s̄i Taà ghà zi, kaa wa'á gha ki n̄zi. 4 La mē swonj ma juu ìnnù a mbo bù aa mē tà b̄ε n̄ò wa a yi ṅkù'ù mē bi ka yì ki ṅghirə ma juu ìnnù a nu bù aa, boṅ nì ka ki wa'atə mē mē lèè m̄baa ṅkè'ènə a mbo bù.

Afà'á yìi mē Azwi Nwĩ a fà'á aa

“Kaa mē le ṅwa'á juà ìnnù a mbo bù swonj a n̄lòginə aa ñlon mē mē le n̄tswe bi'inə. 5 La ts̄ts̄onj mē ghèè fu a mbo ṅù yìi mē à le n̄too gha aa. Lâ

kaa nù nì bù yí tsù à sì ghu tswê a mbetè mə mə ghèè aa fə aa ε? ⁶ La tsítsòŋ mə mè swòŋ mə a mbo bù aa, m̀nt̀t̀i muu mi luu nì àjəŋnè. ⁷ Mə swòŋ aa tsi'í ànnù n̄ŋkòŋ a mbo bù mə, a bəŋtə a mbo bù mə tá mè ghεε, n̄lòŋ mə mè bə tsuu ghèè bəŋ ñgàŋkwètə ghùù wa kaa à ka wa'à zì. Lá mè bə ghèè bəŋ mè ka too yi tá à zi a mbo bù. ⁸ Nòò ỳi mə Azwĩ Nwĩ ka zì aa, a ka ghìrə tá a laa a mbo bə bi mbi bù mə ìnnù j̄i mə bo wa'atə n̄lòŋ ìnnù j̄i bi bo bi ànnù ñghìrə ìnnù j̄i i tsinə aa, a bò'ò n̄i àjàŋ ỳi mə Nwĩ à ka ỳi sa'a mbi aa, kaa i s̀i ku'ùnə. ⁹ Ìnnù j̄i bo wa'atə n̄lòŋ ibi kaa i s̀i ku'ùnə aa n̄lòŋ mə ka bo s̀i m̀nt̀t̀i myaa a nu mè n̄iŋ aà; ¹⁰ ìnnù j̄i mə bo k̄iŋ ñwa'atə n̄lòŋ ñghìrə ìnnù j̄i i tsinə aa kaa i wa'à k̄i ñku'unə aa n̄lòŋ mə mè bù ñghεε nàa fu a mbèε Taà ghà kaa tá nì wa'à gha bù ñyə; ¹¹ ìnnù j̄i mə bo k̄iŋ ñwa'atə n̄lòŋ ajàŋ ỳi mə Nwĩ à ka ỳi k̄i tso'otə misa'a aa kaa wa'à k̄i ñku'unə aa, n̄lòŋ mə Nwĩ à fòò m̄ə ñtsərə isa'a mfò mbi ghù.

¹² “Mè tswè nì ìnnù j̄i ghà'àtə a nswòŋ a mbo bù, j̄i mə mè bə swòŋ bəŋ a ka tsyànə a nyu'u tá à kuu a atu bù. ¹³ Lá nòò ỳi mə Azwĩ annù n̄ŋkòŋ ya a zi aa, a ka ghìrə tá nì zi annù n̄ŋkòŋ tsi'í tsimè. Kaa a ka ỳi wa'à kà ñghaa aa n̄i àtú ỳi, a ka ỳi k̄i swòŋ aa tsi'í ànnù ỳi mə a yù'u aà; i kè'ènə n̄i ìnnù j̄i mə i ka ỳi fè'è aa a mbo bù. ¹⁴ A ka ỳi k̄i gha'asə n̄i ghà n̄lòŋ mə a ka ỳi k̄i lògə ìnnù j̄i mə à n̄i ja aa i tigə kè'ènə n̄i a mbo bù. ¹⁵ Njòò tsim j̄i mə Taà ghà à tswè nì ju aa, à n̄i aa mbê já; à n̄i ñji'í ànnù ỳi mə mè swòŋ mə a ka ỳi tigə lògə n̄i ìnnù j̄i mə à n̄i já aa i tigə kè'ènə n̄i a mbo bù aà.

Ajəŋnè bo bi nì n̄idorè

¹⁶ “A nì mú àbàŋntə, kaa nì ka wa'à gha bù ñyə lá àbàŋntə a bu ti tsyà nì yê ghà.”

¹⁷ N̄gǎŋyəgəŋnù Yesu j̄i m̄'ò i lògìnə ñtigə mbetə n̄i waa bo nì bo mə, “N̄ji'í ànnù muu mə à swòŋə aa i bə aa mə akə aa ε? A swòŋ a mbo b̄i'ìnə mə a nì mú àbàŋntə kaa tá b̄i'ìnə wa'à yi yê, la àbàŋntə ỳi m̄'ò a bu ti tsyà b̄i'ìnə b̄i nyə yi; ñk̄iŋ nswòŋ nì mə ‘A bə ma muu ajàŋ aa n̄lòŋ mə mè ghèè aa a mbo Taà ghà.’ ¹⁸ Bo swòŋ mə ñji'í ‘mú àbàŋntə ghù’ i bə aà àkə aa ε? Kaa b̄i'í s̄i atú yi'í n̄i ànnù ỳi mə a swòŋ aa zì!”

¹⁹ Yesu à lε nzi annù ỳi mə bo lε s̀i lòò mbetə yi ghu aà, ñtigə nswòŋ a mbo bo mə, “Mè ghìrə nswòŋ mə, ‘a nì mú àbàŋntə kaa tá nì wa'à gha yê, bεε m̄ə àbàŋntə ỳi m̄'ò a bu ti tsyà, nì bù ñyə gha fu.’ A n̄i ànnù ỳi mə b̄i betə n̄i ghuu bu nì bù ghu aa ε? ²⁰ Mə swòŋ aa tsi'í ànnù n̄ŋkòŋ a mbo bù: Nì ka ỳi k̄i yè'ə i l̄i n̄i m̄l̄àà, tá mbi i ka mbaŋnə ndoritə; nì ka ỳi k̄i jəŋnə, lá tá àjəŋnè yuu tá à bəŋnə mbəŋkə ñtigə n̄idorè. ²¹ Nòò ỳi mə m̄àŋgyè à tsigə mu aa, a jəŋnə n̄lòŋ mə nòò ñḡi'í ỳi à kù'ù m̄ə; la nòò ỳi mə à jwè mə mu wa aa, a li'ìnə ñyàŋê ñtsim, ñtigə ndoritə mə yu jwè mə a mu ỳi m̄fi a m̄m m̄b̄i. ²² Aa tsi'í ñḡiŋ ñḡiŋ a ajàŋ ỳi mə a tswè a mbo bù aà; tsítsòŋ nì jəŋnə, lá mè ka b̄i kwatə i zì a mbo bù, ta m̀nt̀t̀i muu luu nì n̄idorè, àjàŋ n̄idorə ỳi mə kaa mbə nù tsù a wa'à a mbo bù kwərə aà.

²³ “Nòò ỳi mə ñjwi mà ya i ka ỳi zì aa kaa nì ka ỳi wa'à ayoo ỳi tsù a mbo mè bù ñka mbetə. Mə swòŋ aa tsi'í ànnù n̄ŋkòŋ a mbo bù: Taà ghà à ka fa ñgòŋ njòò tsim j̄i mə nì betə n̄i ñk̄m ghà aà. ²⁴ Nzi nywe'e tsítsòŋ, kaa nì burə t̄i ayoo tsu betə n̄i ñk̄m ghà; nì bə betə bəŋ nì ka kwərə, t̄a tá n̄idorè nuu tá nì luu.

Ajàŋ mə ñgǎŋyəgəŋnù Yesu mà'a ntsò ñtsya n̄i m̄bi aà

25 “Mè lɔ̀gè aa m̀ìghàà m̀i nãnaa ñkɛ'ɛnə ìnnù juà ghu a mbo bù. La nòò à tswe ghu mə kaa mè ka wa'ă a mbo bù aa ǹi m̀ìghàà m̀i nãnaa bù ñka ñghaa, i tigə ghàà a mbo bù aa ǹi ǹsi ǹi ǹsi nlonɔ Taà. 26 Njwi mà ya i ka ỳi kù'u aa, tã ǹi tigə mbetə ǹi ǹi ìkùm ghá; kaa mè si swon aa mə mè ka ỳi k̀i betə ǹi a ñkwitu bù, 27 nlonɔ mə Taà ghà yumbon à kònə ghuu. A kònə ghuu aa nlonɔ mə ǹi k̀i ñkònə ghá, ñk̀i mbii mə mè lɛ nlò aa ghu mbo nzi. 28 Mè lɛ nlò aa a mbo Taà ghà m̀fɛ'ɛ fàa mbí; tsítsòn, mə mà'atə mbi ỳu m̀bu mbii ǹi gha fu a mbo Taà ghà.”

29 Ngǎnyəgənnù ji i tigə ñswon ghu mbo mə, “Tsítsòn o ghàà a mbo bí'í ǹi ǹsi ǹi ǹsi, kaa wa'à ǹi ǹìghàà bù ñnaa. 30 Tsítsòn bí'í zi mə ò z̀i ìnnù tsi'í tsimè; kaa bè s̀i ǹi ñka mbetə gho ǹi ànnù tswé. Ma ỳu a ghìrə mə tã bí'í bii mə ò lɛ nlò aa mbo Nwí ñzi.”

31 Yesu a kwí'i a mbo bo mə, “Ǹi bíi mə tsítsònə aa ɛ? 32 Nòò à tìgə a abò, nòò wa à tɛ'è mə ñku'u, mə baa jà'à ghuu tã ñu à ghɛɛ ǹi ỳi mbèè, tã ñu à ghɛɛ ǹi ỳi mbèè, i tigə mmà'atə gha, mè mè. Lã kaa mè s̀i aa tsi'í mè mè nanɔsə ñtswe, nlonɔ mə Taà à tswe bí'í yu. 33 Mè swon ma juu ìnnù a mbo bù aa mə tã ǹi tswe ǹi m̀bɔɔnə, a ajàn ỳi mə mbə bí'inə tswé ǹi ànnù ỳi m̀ɔ'ɔtə aà. Tsó mə ǹi tswé a múm m̀bi aa, ǹi ka yə ñgí'í. Lã ǹi tan ntii! Wa mè tsyà mə mbí!”

17

Ajàn ỳi mə Yesu à lɛ ntsà'atə Nwí a atú ñgǎnyəgənnù ji aà

1 Yesu à m̀anɔsə mə a nswon ma j̀u ìnnù, ñɱɛ mi'í mi, nlii aburə, ñswon mə, “Taà ghà, nòò à kù'ù mə. Gha'asə Mú ghò tã tã Mú ghò à k̀i ñgha'asə ghò. 2 O lɛ mfa m̀ida'a ghu mbo mə tã à ka mbu'utə ñgòn mu ñu ntsim, tã i fa ntswèntii ỳi mə i tswe ññkon aa a mbo bo bíi mə ò lɛ mfa ghu mbo aà. 3 Ntswèntii ỳi mə i lwí'i ññkon aa, i laa mbə a nzi wò, wò Nwíngòn ỳi m̀ɔ'ɔtə ỳi ò ǹi Nwíngòn tsi'í annù ññkon aà, ñk̀i mbə a nzi Yesu Kristo, ỳi mə ò lɛ ntoo aà. 4 Mə ghà'asə mə gho fàa atu nsyè; mə m̀anɔsə mə afà'à ỳi mə ò lɛ mfa mə tã mè fa'a aà. 5 Taà ghà! Gha'asə a gha tsítsòn a mbèè wò, tsi'í ǹi ǹìgha'a nya mə mè lɛ ntswe ǹi nu bí'ìò m̀bɔn ta ò nanɔsə mbi aà.

6 “Mə ghìrə mə tã bè bya bíi mə ò lɛ ntsò'ɔ fàa múm m̀bi mfa a mbo mè aa, mə tã bí zi ghò. Bo lɛ mbə aa bè bô, la ò fá waa a mbo mè. Bo yu'unə ñìghàà nò, 7 Tsítsòn bo zi mə ñgòn ñjòò tsim j̀ii mə ò lɛ mfa a mbo mè aa i lo aa a mbo wò. 8 Mə fá mə ntoo ỳi mə ò lɛ ntoo gha ǹi ỳu aa a mbo bo, bo k̀i ñkwɛrə; bo zi tsi'í sigìnə mə mè lɛ nlò aa a mbo wò ñzi, ñk̀i mbii mə a gha aa a tòò wò.

9 “Mə tsà'atə nòò ñwa'atə ǹi waa, kaa mè si nòò tsà'atə aa nlonɔ mbí ñtsimè; mə tsà'atə nòò nlonɔ aa bo bya mə ò fa a mbo mè aà, ñlonɔ mə bo laa mbə bê bô. 10 Bè b̀itsim bo bí ñjòò tsim j̀ii mə mè tswe ǹi ju aa, à ǹi jò, j̀ii mə ò k̀i ntswe ǹi ju aa, i bê já; bí k̀ii ntsya aa a ñjím bo nyə ǹi ǹìgha'à nã. 11 Tsítsòn mə bù m̀bii nzi fu a mbo wò; kaa mè ka wa'à fàa múm mbí bù ntswe, lá bo ka ghèè ǹi m̀bii a ntswe fàa múm m̀bí. Taà ghà ỳi mə à làa m̀anɔsə aa, bɛ waa ǹi m̀idà'à mya m̀ii mə mi tswe a ǹi ìkùm gho aà, ìkùm wa ỳi mə ò lɛ mfa a mbo mè aà, mə tã bo tswe ǹi ànnù ỳi fùùrè, tsó mə s̀i k̀i ntswe ǹi ànnù ỳi fùùrè aà. 12 Nòò ỳi mə mè k̀i tswe bí'í bo aa, mè k̀i si bɛ waa ǹi àdà'à ỳi mə a tswe ǹi ìkùm gho aà, ìkùm wa ỳi mə ò lɛ mfa a mbo mè aà. Mə k̀i lɛ mbe waa kaa tsi'í ñu ǹìbò wàà ỳi m̀fùùrè kaa a wa'à bwé, a k̀i m̀mɛ yu wa ỳi m̀fùùrè mə à lɛ ntswe ǹi m̀bwɛ aà,

mə tá ànnù yïi mə a le ntswe a mûm ànjwà'ànə Nwĩ aa, tá à fε'ε mbòontè.
¹³ Tsĩtsòŋ mə bù m̀bii fu a mbo wò. Mə swon nĩ ìnnù juà aa a ajàn yïi mə bùrə a mûm m̀bi aa mə tá ǹdorè na tswe a mûm ǹtĩi bo nluu. ¹⁴ Mè le mfa ntoò yò a mbo bo, lâ m̀bi ì bàà waa, nlon mə kaa bo sì bê bi mbi bù bê aà, tsi'ĩ ajàn yïi mə kaa mə sì n̄u m̀bi ghù kĩ m̀bè aà. ¹⁵ Kaa mə sì lòo aa mə ta ò fi'i waa fàa mûm m̀bi nlò'òsè, mə bàjnè ǹlɔɔ aa mə tá ò be a waa a mbo ngàŋmbù'ù ìnnù jĩ bi wá. ¹⁶ Tsi'ĩ a ngĩŋ ngĩŋ a ajàn yïi mə kaa mə sì n̄u m̀bi bù bə aa, kaa bo sì bê bi mbi bù ki m̀bè. ¹⁷ Tso'ɔ waa nləə tá bo tigə bê bo a n̄jĩm ajàn yïi mə bo ka zi annù n̄ŋkonə aà; n̄ghàà no ni laa m̀bè annù n̄ŋkonə. ¹⁸ Mè tòo waa a mûm m̀bĩ, tsi'ĩ ajàn yïi mə ò le ŋki ntoo gha a mûm m̀bi aà. ¹⁹ Mè tigə ntso'ɔ ìb̄n̄n̄ú gha nlèè aa tsi'ĩ tsó àyoo mmà'anwĩ a mbo wò, nlon ŋkwi atú waa, mə tá bo ki m̀bè njoo mmà'anwĩ ji annù n̄ŋkonə a mbo wò.

²⁰ “Kaa mə sì n̄i gho tsà'atè ñwa'atə aa tsi'ĩ waa, mə kii ñwa'atə n̄i bya b̄ii mə bi ki n̄n̄ŋ m̄nt̄i myaa a nu m̀, n̄tsya a n̄jĩm ntoo yïi mə bo yu'uu ni a n̄tsù nḡŋyoḡənnù ja aa. ²¹ Mè lɔɔ ni mə tá bo tswe n̄i ànnù yĩ fùurè. Taà ghà! Mè kòŋè ni mə tá bo tswe a mum b̄i'io, tsi'ĩ a ajàn yïi mə ò tswe a mum m̀, mə k̄i n̄tswe a mum wò aà. Mè lɔɔ ni mə tá bo tswe n̄i ànnù yĩ fùurè, tá tá m̀bi bii mə a gha aa a too wò. ²² Mè fa n̄gha'a nya n̄i mə ò le mfa a mbo mə aa a mbo bo, mə tá bo tswe n̄i ànnù yĩ fùurè, tsi'ĩ a ajàn yïi mə wò ni mə sì ni ayoo yĩ fùurè aà; ²³ Mè tswe a mum bo, ò k̄i n̄tswe a mum m̀, tá bo nan̄sə mboonsə m̀bè ayoo yĩ fùurè, tá m̀bi ì tsya ghu nzi mə a gha aa a le ntoo wò, ŋki ŋkòŋə waa a ajàn yïi mə ò kòŋə gha aà.

²⁴ “Taà ghà! Ò fa waa a mbo mə, mə kòŋè ni mə tá bo tswe a adigə yïi mə mə tswe ghu aa, tá yə n̄gha'à n̄a, n̄gha'a nya n̄i mə ò fa a mbo mə aà; nlon mə ò le ŋkòŋə gha m̀bɔŋ nan̄sə mbi yù. ²⁵ Taà ghà yïi mə ìnnù jo tsinə aa, kaa mbi ì sì gho zĩ, la mə zi ghò, buà bù k̄i n̄zi mə a gha aa a tòo wò. ²⁶ Mè ghìrə bo zĩ ghò, màa kii ghèè n̄i m̀b̄i a nḡhìrə mə tá bo zi ghò, tá tá àkòŋè yïi mə ò tswe ni yu a nu m̀ aa, tá à tswe a nu bo, tá tá m̀ ki n̄tswe a mum bo.”

18

Ajàn yïi mə bi le ntswa Yesu aà

(Mt. 26.47-56; Mk. 14.43-52; Lk. 22.47-53)

¹ Ajàn mə Yesu à le mm̄nsə a n̄tsà'atə Nwĩ ma mùu ajàn aa, n̄lo bo bì ñḡŋyoḡənnù ji n̄too mutswagè ñk̄i wa yïi mə bi twonə ni Kidron aà; ñkya ati m̄nt̄a yĩ mò'ɔ ì le n̄tswe ghu, Yesu bo bì ñḡŋyoḡənnù ji jya bi kuu nḡhèè wa a mûm ñkyâ. ² Judas mə à le mfèè yi aa, à le nzi adigə ma yù nlon mə a ni b̄n̄òò b̄i ghà'atə, Yesu bo bì ñḡŋyoḡənnù ji le sì b̄òontə ghu. ³ Tsó mə à le nzi aa, à le nlògə akùrè b̄isogyè bo bì ñḡŋmbè ndàmà'anwĩ j̄i mə ñḡŋm̄a' a Nwĩ yĩ ñwè bo bì baFarisai le ntoo aa, bo bo ghèè ghu, bo kà m̄ aa nḡhèè aa, ntugitə njoo m̄tsə'ə ni b̄ilám ni m̄ŋkà'à. ⁴ Tsó mə Yesu à le nzi nḡon ìnnù ts̄im j̄i mə bo le sì lòo a nḡhìrə aà, m̄ma'atə ñḡŋyoḡənnù ji jya, m̄fε'ε yòŋtə a m̀bè bo, m̀betə waa mə, “Ni lòò aà wò ε?”

⁵ Bo kwi'i ghu mbo mə, “B̄i'ì lòò aa Yesu, mu Nazareth wá.” Yesu a swon a mbo bo mə, “Mè ghulà.” Judas, mə à le mfèè yi aa, à le ŋki ntəo bo bo. ⁶ Ajàn mə Yesu à le nswon mə, “Mè ghulà aa,” bo khètè m̀b̄i n̄i n̄j̄im, ñwokə a nsyè. ⁷ Yesu a ku'ùsè m̀betə waa mə, “Baa ni swon mə ni lòò aà wò le?” Bo kwi'i mə, “A Yesu, mu Nazareth wá.”

⁸ Yesu a bù ñswon a mbo bo mæ, “Tigə mè bà mē aa nswon a mbo bù mæ ‘mè ghulà.’ Lâ mbə a bə yī mæ ni lòò aà gha, ni ma'atə bulà bè bi ghèè.”
⁹ A le nswon ma la aa, tã ghèrə tâ ànnù yī mæ à lèè nte'ε nswon aa, tâ à boontə, mæ “Taà ghà, kaa nù wa yī tsù mæ ò le mfa a mbo mè aa, kaa yi tsù à sī bwê.”

¹⁰ Simon Peta à le ηwε'ε munwī ñtsò; à le ntso'ɔ munwi wa a mba'a, ñkwye atòññè àbù'u ngànma'a Nwī yī ηwè yī mà'à ñlò'osə. Ìkùm àbù'ù ma yū i le mbə Malkus. ¹¹ Yesu a swon a mbo Peta mæ, “Sò'ɔ munwi ghò wa fu a mba'à! O wà'atə mæ mè ka wa'ă ndôñ ñgi'i yī mæ Taà ghà à fa a mbo mæ aa no aa ε?”

A àjàñ yī mæ bi le ηghèè ni Yesu a nsi Annas aà

¹² Bìsogyè bya bo bì ñdìi wàà, ni ngǎñmbe ndâma'anwī bi le ntswa Yesu ñkwerə yi. ¹³ Nlògə yi ηghεε ni ghu a mbo Annas. Annas à le mbə ntsi Kaifas yī à le mbə ñgànma'a Nwī yī ηwè maa alòò aà. ¹⁴ Kaifas ma ghù à le mbə yu yī mæ à le ndi'itə bìtə bi ala'a bi baYuda mæ a bɔñ mæ tâ nù yī ñfùùrè à kwo nlon atu nnòò aà.

A àjàñ yī mæ Peta à le ntuu Yesu aà

(Mt. 26.69-70; Mk. 14.66-68; Lk. 22.66-71)

¹⁵ Simo Peta bo ñgànyègènnù Yesu wa yī mò'ɔ bo le nyònè Yesu. Ngànma'a Nwī yī ηwè wa à le nanşə nzi ñgànyègènnù ma ghù tsi'í sigìnè. Nyonə Yesu bo yu kuu ηghèè a múm ñsàñdâ ñgànma'a Nwī yī ηwè wá. ¹⁶ Peta à le mbàñnè ñtəə a mbεε a tsùbù'ù. Ngànyègènnù Yesu ma ghù mæ ngànma'a Nwī yī ηwè à le nzi aa à le mfè'è ñghaa a mbo mumànygyè yī mæ à le ntəə wa tsùbù'ù aa, ñlògə Peta bo yu kuù. ¹⁷ Mumànygyè wa a ntsùbù'ù a betə Peta mæ, “O sī ñgànyègènnù mbâ yī ki mbə aa ε?” Peta a kwi'i ghu mbo mæ, “Ñgan, kaa mè sī ghu bē.”

¹⁸ Ajàñ mæ mfə'ə i le si ko aa, ñgǎñafà'ă ngànma'a Nwī wa ni ñgǎñmbè ìdìgè, bi le ηjètə mò'ɔ ní ñkyε, ntəə ghu, ñtigə nyo'ɔtə. Peta à le ηghèè ñtəə bo bo ñkii nyo'ɔtə mò'ɔ wá yī ηgaa.

Ajàñ yī mæ ñgànma'anwī yī ηwè à le mbetə Yesu ní ñnnù aà

(Mt. 26.59-66; Mk. 14.55-64; Lk. 22.66-71)

¹⁹ Ngàmà'anwī yī ηwè wa à le mbetə Yesu ni ìbetə ñlon ñgǎnyègènnù ji bo bì ñlonə ànnù yī mæ à le si dī'ì aà. ²⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “Mè ghàà aa a nsi bè bìtsimè. Ngòn ñnnù tsim jii mæ mæ dī'ì aa, mè le si dī'ì a ndàmà'anwī bo bì a ndànghotə, a bə ìdìgè tsim jii mæ bè bìtsim bòontə ghu aà, kaa mæ lèè ñkì'í annù tsu a lò'òsə burə swoswon bē. ²¹ O tigə mbu mbetə ní gha ni ìbetə aa a ya ε? Betə bə bè bulà bìi mæ bi le nyu'u annù yī mæ le si swon aà. Wa bo zī ànnù yī mæ mæ le si swon a mbo bo aà.”

²² Ajàñ mæ Yesu à le nswon ma mùu ajàñ aa, ñgànmbε ìdìgè wa yī mò'ɔ a zwī àbo ghu atu, mbətə yi mæ, “A swon wò a mbo wò mæ tâ ò ka ηghaa a mbo ñgànma'a Nwī yī ηwè ma mùu ajàñ ε?”

²³ Yesu a swon ghu mbo mæ, “Mbə a bə yī mæ mæ swònè ànnù yī bi yī tsu, ò ke'ènə a mbo bè bù mæ bi təə faà aà, mbə a bə mæ ñnnù jii mæ mæ swònè aa i ku'unə, ò tigə mbu mfεε gha aa a ya ε?”

²⁴ Ma mùu noò Annas à le ñlògè yi tsi'í wa ajàñ yī mæ bi le ñkwerə yi aa, ñtsyasə a mbo Kaifas yī mæ à le mbə ñgànma'a Nwī yī ηwè aà.

Ajàñ mæ Peta à le ñkù'ùsə ñtuu Yesu aà.

²⁵ Peta à le mburè ntөө wa adigə nyo'otə nî mɔ'ɔ wa; bə bî mɔ'ɔ bi betə yi mə, “O laa ŋki'ì ñgànyègènnù mbâ wî yî mò'ɔ bə aa ε?” Peta a tuù yi nswon mə, “Kaa mə sî ghu bə.”

²⁶ Abù'u ñgànmà'a Nwî ya yî mɔ'ɔ, mbə ndim ñù wa mə Peta à le ŋkwyé atòñnè yi aa, a betə mə, “Mè ghìrə mbaa ki'ì gho yə ò tswè bú bo wa a múm ñkya aa ε?”

²⁷ Peta a ku'ùsè ñtuu yi nswon mə, “Ñgan!” Tsi'í maa noò àkègè a tɔñè.

Ajàñ yîi mə bi le ñghèè nî Yesu a nsi Pilato aà.

(Mt. 27.1-2; Mk. 15.1-5; Lk. 23.1-5)

²⁸ Bi le ñlògè Yesu ñghèè nî ghu a ntɔ'ɔ Gûmnàà, maa noò a burè aa tsi'í mbà'a mbà'a. BaYuda kaa bo le ŋwa'à waa wa múm ntɔ'ɔ kuù, ñlon mə bi le ñlòò mə bi ba'atə nî ìbîinú waa lèə tá ì laa a nyòñə nî nòñsè wàà tá jî mîji mî Passa. ²⁹ Pilato à le ntigə mbañnə mfè'è a abèè mbetə waa mə, “Nì swon mə ñù ghú à ghìrə aa akè aa ε?”

³⁰ Bo kwi'i ghu mbo mə, “A ghìrə mbaa tsuu annù fànsè bon kaa bî'í sî nî ghu a mbèè wò zî.”

³¹ Pilato a swon ghu mbo mə, “Mbə a bə la, nì logə yi ñghèè ntɔ'otə isa'à yi nyon a nî nòñsè ghùù.” Bo kwi'i ghu mbo mə, “Kaa bî'í sî nî àdà'à mə mbə bî'í zwi'tə ñù tswè.” ³² A le mfè'è lá là aa mə tá à boontə nî ñìghàà nîi mə Yesu à le sî swonə ñlon ajàñə nîwo yîi mə yu le ntswe nî ñkwo aà.

³³ Pilato à le mbù ñkuu ñghèè fu wa múm ntɔ'ɔ, ñtwoñə Yesu mbetə yi mə, “O bə aa m̀fò baYuda aa ε?”

³⁴ Yesu a betə yi mə, “Ñìghàà nù mə o betə gha ghu aà, à nî no kè a swon bə ñswon a mbo wò aa ε?”

³⁵ Pilato a bəñ mbetə yi mə, “Mè laa mbə ñù baYuda aa ε? A fa bə bo mfa gho a mbo mə bo bi bìlìi bi ñgànmà' Nwî. O nàñsə mfànsə aà àkè ε?”

³⁶ Yesu a swon mə, “Kaa ànnù nifò ya kaa a sî aa fàa a nî yula mbi tswè. A ghìrə mbaa mbə mə ànnù nifò ya a tswe aa fàa nî yulà mbi, bon ñgàñkòrè já ì to fikòrè kaa bi ki'ì gha a mbo bità bi baYuda fà. Ñgan, kaa ànnù nifò ya kaa a sî aa fàa nî yulà mbi tswè.”

³⁷ Pilato a betə yi mə, “La a bə mə ò nî m̀fò aa ε?” Yesu a kwi'i mə, “ò swon mə mə nî m̀fò. Bi le ñjwe gha mə fè'è fàa mbi aa ñlon ñkwitu ànnù yî fùùrè, a ñka ñghàà ànnù ñlonə ànnù ñìkonə. Nù ñtsim yîi mə à tswe a múm ànnù ñìkonə aa a yu'utə annù yîi mə mə swonə aà.”

³⁸ Pilato a betə mə, “Annù ñìkonə à nî àkè aa ε?”

Pilato a bú m̀fè'è ñghèè ñyə bə bya, nswon a mbo bo mə, “Kaa mə sî annù tsu yə mə mbə a ghìrə mə tá mə ñìñ ñgi'í ghu nù. ³⁹ Lá ñyonə a nî nòñsè yîi mə nî tswe nî ghu aa, mə fi'isə nî ñgàñàtsaŋ yî m̀fùùrè a mbo bù, a ñjwî Passa. Nì kón mə tá mə fi'isə M̀fò baYuda ghú aa ε?” ⁴⁰ Bo tɔñnè ñswon mə, “Ñgan, kaa mbə a ki'ì yu bə! Bî'í lòò mə tá ò fi'isə aa Barabas!” (Barabas à le mbə aŋgàmighee).

19

Ajàñə mə bi le ntsərə isa'a Yesu mə à ka wo aà

¹ Pilato à logè Yesu m̀fa yi bi ghòò yi. ² Bìsogyè bya bi lòò m̀ndigə mî ñjón ñjon mba'a tsò àtsè'ətu nifò ñsose ghu atú. Ntigə ñlogə atsè'è yî bagitə yi atìndùù ñwè'è ghu nù. ³ Bo tìgə ñtsya mmii nîi nswonə nî mə, “O lèlè lèè! M̀fò baYuda à kî kwèè! A kwèè!” Lá mbañnə mfèè nî m̀ghà'a mî.

⁴ Pilato à le bù m̀fɛ'ɛ ɲghɛ̀ɛ a mbo nnòò bɛ wa nswon a mbo bo mɛ, “Yɛ̀ nì, mɛ̀ ka fɛ̀'ɛ zì nì ghu a nsi bù tã nì zi mɛ kaa mɛ̀ sɪ̀ annù yìi mɛ̀ à ghìrɛ̀ mɛ̀ mbɛ̀ nì nɪ̀ɲ ɲgɪ̀'ì ghu nu aa yô.” ⁵ Yesu a tigɛ̀ m̀fɛ'ɛ nì àtsɛ̀'è yì bagitɛ̀ ya bo bì nì àtsɛ̀'ètu nɲɔ̀ɲɔ̀ɲ ya a atu yu. Pilato a swon a mbo bɛ̀ bya mɛ̀, “Ǹù wa à ghulà.”

⁶ Bìlì bi ɲgã̀ɲmà'a Nwì bo bì ɲgã̀ɲmbɛ̀ ̀ndàmà'anwi bi yè mɛ̀ yi aa, ntɔ̀ɲnɛ̀ nswon mɛ̀, “Kwè̀entɛ̀ yi a ati bàɲnɛ̀ bàɲnɛ̀.”

Pilato a swon a mbo bo mɛ̀, “Nì lɔ̀gɛ̀ yi la ɲkwè̀entɛ̀ tsi'ì bù, kaa mɛ̀ sɪ̀ nɲi'ì ànnù yìi mɛ̀ mbɛ̀ mɛ̀ nɪ̀ɲ ɲgɪ̀'ì ghu nu aa yô.”

⁷ Ǹnòò wa i kwi'ì mɛ̀, “Bì'ì tswɛ̀ nì nòɲsɛ̀ yì'ì mɛ̀ a d̀ì'ì nì mɛ̀ a ku'unɛ̀ mɛ̀ tã à kwo, ̀nlon mɛ̀ a swonɛ̀ nì mɛ̀ yu nì Mu Nwì aà.”

⁸ Pilato à yù'ù mɛ̀ ma mùu ajàɲ, nìbɔ̀'ɔ̀ nì ku'ùsɛ̀ ǹtswã̀ yi. ⁹ A bù ɲkuu ɲghɛ̀ɛ fu wa a mùm ǹtɔ̀'ɔ̀, m̀betɛ̀ Yesu mɛ̀, “Baa ò lò aa fɛ̀ aa ɛ?”

Kaa Yesu a wa'á akwi'ì ghu mbo fá. ¹⁰ Pilato à swon ghu mbo mɛ̀, “O nà'á nàa ɛ? O sɪ̀ zi mɛ̀ mɛ̀ tswɛ̀ nì m̀dà'á m̀i mɛ̀ mbɛ̀ mɛ̀ swon mɛ̀ tã bì ma'atɛ̀ gho, kɛ̀ a nswon mɛ̀ tã bì kweentɛ̀ gho a ati bàɲnɛ̀ bàɲnɛ̀ aa ɛ?”

¹¹ Yesu a kwi'ì mɛ̀, “A bɛ̀ aa mɛ̀, ò tswɛ̀ nì m̀dà'á a atu mɛ̀ aa nlon mɛ̀ Nwì à fa a mbo wò aà. Lã ɲù wa mɛ̀ à ghìrɛ̀ mbàɲnɛ̀ zi mfa gha a mbo wò aa, à yìi annù a bì'ì ntsyã̀ yô.”

¹² Pilato à yù'ù mɛ̀ ma mùu ajàɲ aa, nywe'etɛ̀ a ǹlò mánjì a mà'atɛ̀ Yesu ghu. Lã ̀nòò bɛ̀ wa i ku'ùsɛ̀ ǹtɔ̀ɲnɛ̀ nswon mɛ̀, “O bɛ̀ mà'atɛ̀ yi bɛ̀ boɲ kaa ò sɪ̀ nsùkà'a Kaisa bɛ̀. Ǹù ǹtsim yìi mɛ̀ a swonɛ̀ nì mɛ̀ yu nì m̀fò aa, à nì ɲù àtìi atu a mbo Kaisa.”

¹³ Pilato à yù'ù mɛ̀ ma mùu m̀ghàà aa, ǹlɔ̀gɛ̀ Yesu m̀fɛ'ɛ ntswe nì àlɛ̀ɲɛ̀ nsa'a m̀sa'a a sàanɛ̀ yìi mɛ̀ bì le ǹlìgɛ̀ ǹɲɲɔ̀'ɔ̀, (a nì ǹghàà nì baHeber, bì twonɛ̀ nì Gabbatha). ¹⁴ A le sɪ̀ bɛ̀ maa noò aa a tigɛ̀ ɲku'u a ǹtìi àsì'ìnɛ̀ m̀bɔ̀ɲ tã àbè̀ɛ̀ fu'u a ǹjwì Passa. Pilato a swon a mbo bɛ̀ bya mɛ̀, “M̀fò ghùu wa à ghulà.”

¹⁵ Bo ku'ùsɛ̀ ǹtɔ̀ɲnɛ̀ swon mɛ̀, “Zwitɛ̀ yi, zwitɛ̀ yi ǹlɔ̀'ɔ̀sɛ̀, kwè̀entɛ̀ yi a ati bàɲnɛ̀ bàɲnɛ̀!” Pilato a betɛ̀ waa mɛ̀, “Nì l̀ò mɛ̀ tã mɛ̀ kweentɛ̀ m̀fò ghùu a ati bàɲnɛ̀ bàɲnɛ̀ aa ɛ?” Bìlì bi ɲgã̀ɲmà'a Nwì bya bì kwi'ì ghu mbo mɛ̀, “M̀fò yìi mɛ̀ bì'ì zi aa, à kɪ̀ mbɛ̀ aa tsi'ì Kaisa.”

¹⁶ Pilato a tigɛ̀ ǹlɔ̀gɛ̀ Yesu m̀fa a mbo bo mɛ̀ tã bì kweentɛ̀ yi a ati bàɲnɛ̀ bàɲnɛ̀.

*A ajàɲ yìi mɛ̀ bì le ɲkwè̀entɛ̀ Yesu a ati bàɲnɛ̀ bàɲnɛ̀ aà
(Mt. 27.32-44; Mk. 15.21-32; Lk. 23.26-43)*

Maa ajàɲ bì tigɛ̀ ǹlɔ̀gɛ̀ Yesu ɲghɛ̀ɛ nì ghu. ¹⁷ A le m̀fɛ̀'è m̀be'e ati bàɲnɛ̀ bàɲnɛ̀ yi ya yumbɔ̀ɲ ɲghɛ̀ɛ ɲkù'ù a adìgɛ̀ yìi mɛ̀ bì le sɪ̀ twonɛ̀ nì àkwɛ̀ɛ̀ atu ɲù aa (a nì ǹghàà nì baHeber, bì twonɛ̀ nì Golgotha). ¹⁸ Bì tigɛ̀ ɲkwè̀entɛ̀ yi a ati bàɲnɛ̀ bàɲnɛ̀ maa adìgɛ̀ bo bì bɛ̀ bì m̀'ɔ̀ bì baà, ɲù yì m̀'ɔ̀ a tswɛ̀ fàa mbè̀ɛ̀ laà, yì m̀'ɔ̀ a kɪ̀ ǹtswe fàa mbè̀ɛ̀ laà, Yesu a tigɛ̀ ǹtswe a tìtìi bo. ¹⁹ Pilato à le ɲɲwà'ànɛ̀ wa atu ati bàɲnɛ̀ bàɲnɛ̀ mɛ̀, “Yesu mu Nazareth, M̀fò baYuda.” ²⁰ Bɛ̀ bì ghà'atɛ̀ bì le ntwonɛ̀ ma yuù àɲwà'ànɛ̀ ̀nlon mɛ̀ àdìgɛ̀ yìi mɛ̀ bì le ɲkwè̀entɛ̀ Yesu ghu aa, kaa a le ɲwa'á sà'á sɪ'ì a ǹlò a ǹjò'ò àla'á. Bì le ɲɲwà'ànɛ̀ ma yuù aa nì ǹghàà nì baHeber, nì nì baRoma a b̀'ɔ̀ nì nì ba Grikia. ²¹ Bìlì bi ɲgã̀ɲmà'a Nwì bya bì swon a mbo Pilato mɛ̀, “Tsuu ɲwà'ànɛ̀ mɛ̀, ‘M̀fò baYuda’ Bàɲnɛ̀ ɲɲwà'ànɛ̀ bɛ̀ mɛ̀ ‘A swon mɛ̀ yu nì m̀fò baYuda.’ ”

²² Pilato a kwi'ì mɛ̀, “Annù yìi mɛ̀ mɛ̀ ɲwà'ànɛ̀ aa, mɛ̀ ɲwà'ànɛ̀ mɛ̀!”

²³ Nòò yïi mæ bisogyè bya bi le ñkwèentè Yesu a ati bàñnè bàñnè aa, bi le nlògè itsè'è ji nyatè mbèè ji ñikwà, sogyè yï mǎfùùrè a logè mbèè yï mǎfùùrè yï mò'ò a kî ñlogè mbèè yï mò'ò. Bo le ñki ñlogè mândañø atsè'è yï mà'à ya mæ bi le mba'a kaa adìgè yïi mæ bi yàtè ghu kaa a wa'à ghu tswé aa. ²⁴ Bìsogyè bya bi swon ni bò ni bo mæ, "Kaa a sî ku'unè mæ tâ bǐ'inè satè, bǐ'inè tum ibǐrè ghu, nyø ñû yïi mæ à ka ji aà. A le mfè'è lâlà aa mæ tâ annù yii bi le ññwà'ànø a ni ñìghàà ni Nwí aa tâ à boontè ajàn yïi mæ bi le nswon aa mæ:

'Bo le nyatè itsè'è ja a titii bo,
m̄ma'a ibǐrè ni tògè ghà.*' "

²⁵ Bè bǐ mǎ'ò bi le ntø nyontè a mbèè àti bàñnè bàñnè Yesu; à le mbø aa ñdè yi, bo bi muma bi ñdè yï yï mǎngyè, ni Mary, ñgwe Cleopas, a bò'ò bi Mary Magdalene. ²⁶ Yesu a yø ñdè yï a bò'ò bi ñgànyègènnù yï wa mæ à le ñkòñ kòñ aa a ajàn mæ bo le ntø ghu aà. Ntigè nswon a mbo ñdè yï mæ, "Ndè, mú ghò yï mbàñnè à walà."

²⁷ Ñki ntigè nswon a mbo ñgànyègènnù yï wa mæ, "Ndè ghò à walà." Nloginø maa nòò, ñgànyègènnù yï wa a tigè ñlogè yi, bo yu tigè ñtswe a ndùgè yu.

*A ajàn mæ Yesu à le ntsii aà
(Mt. 27.45-56; Mk. 15.33-41)*

²⁸ Ma juù ñnnu i tsyà m̄, tsǒ mæ Yesu à le nzi mæ ñgǒñ innù tsim i mè m̄ aa, a ñghìrè mæ tâ ñìghàà ni Nwí ni boontè, a swon mæ, "Ñjǐ ñkǐ yanø nàà."

²⁹ Ba'a yï mò'ò à le ntø ghu ñi ñtsè'è mǎlù'ù, bi lòò kúntsa ñniñ ghu, ñsosè a atú ñkǐnkà'à ñkò'osè ghu aghonø ntsù. ³⁰ Yesu a no mǎlù'ù mya, nswon mæ, "A mè m̄." Ñswyè atú yi, ñniñø azwǐ yi a mbo Nwí, ñtsii.

A ajàn yïi mæ bi le nsǒ mbèè ñgeè Yesu aà

³¹ BaYuda bi le ñlontè a mbo Pilato mæ tâ à beentè tâ bo ghæ mbègìtè mika'a mi b̄ bya bii mæ bi le ñkwèentè waa aa tá lògè ikú jyaa jya wa ati bàñnè bàñnè i sigisè. Bo le mbetè maa ajàn aa ñlon mæ ñjwi ya i le mbø Friday, kaa bo wa'à kòñè ni mæ tâ ñku jya tâ i lo ntswe wa ati bàñnè bàñnè a ñjwǐngòñè. Nlon mæ ma yaà ñjwǐngòñ mæ i le si zǐ aa, i le ñanşø mbø yï làanlaa a mbo bo aà. ³² Bìsogyè bya bi le ntigè ñghæ mbègìtè mika'a mi ñû ñtsyambii, ñki mbu mbègìtè m̄ ñû yï mò'ò wa yïi mæ bi le ñkwèentè waa bo bi Yesu aà. ³³ Lá ajàn mæ bi le nzi a nu Yesu aa, bo le nyø mæ à tè'è m̄ ñkwò yi, kaa ñji'í mbègìtè m̄kà'à mi kaa i wa'à bù mbø. ³⁴ Ñù sogyè wa yï mò'ò à le ñlogè ñikòñ ni nso mbèè ñgeè Yesu ghu, ñkǐ bo bi àlæ i burè ñkhønø nsigè mfè'è ghu. ³⁵ (Ñù wa yïi mæ à le nyø ma yuù ànnù a fè'è aa, à ñi àyøfè, ànnù yïi mæ à le nswon aa à ni ànnù ññkonè. A kî ñzi mæ yu swon aà ànnù ññkonè. A swonø ma yuù ànnù aa mæ mbø ni kî mbii.) ³⁶ Bi le ghìrè ma la aa mæ tâ ñìghàà ni Nwí tâ ni boontè mæ, "Kaa bi ka yǐ wa'à akwèè yi yǐ tsu burè mbèbègè." ³⁷ Ñìghàà ni Nwí ñi mò'ò ni kî ñswon mæ, "Bè ka yǐ ki te'è m̄'í myaa a nu yu wa yïi mæ bi le nsò aà."

*Ajàn yïi mæ bi le ñtwiñø Yesu aà
(Mt. 27.57-61; Mk. 15.42-47; Lk. 23.50-56)*

A ajàn mæ bi le twiñø Yesu aà

* **19:24** Ps. 22.18 A b̄ ànnù yïi mæ bisogyè bya bi le ñghìrè aà.

³⁸ Ma yû a tsyà mê, Joseph yîi mæ à le nlò a ala'a Arimathea, a betë Pilato mæ mbæ yu logè àku Yesu le. (Joseph à le mbæ ngànyègènnù Yesu yî mò'ò yîi mæ à le si yònè nîi bæ alò'òsè nlonj mæ à le si bò'ò bîta bi ala'a bi baYuda aà.) Pilato à le mbeentø mæ tâ à logè aku Yesu. Joseph à tigè nlogè nghèè ni yu. ³⁹ Nicodemus wa yîi mæ à le nte'ε nghεε nghèè nyø Yesu nî tugø aa, à le nyònè Joseph bo yu ghεε wa nlògø àku yi. Bo yu kà mæ aa nghεε aa, ntugitø bîkilo bi mighurø mî lùmtè mighum mi ntarø, mîi mæ bi le nanşø nî njoo jî lùmtè jî mò'ò jîi mæ bi twonjø ni mæø ni aloe aà. ⁴⁰ Mbânjè ma jû ji baa, bo le nghèè nlogè aku Yesu nlimtø nî àtsè'è yî fù'ù yî siginè ñki ninj ni mîwure mî lùmtè, nyonjø a ajanj mæ, a ni nònşø baYuda, bi le si nanşø nî àku ñû mbonj twinjø aà. ⁴¹ Nkya mîntà mi ati yî mò'ò i le ntswe wa adigø mæ bi le nzwitø Yesu ghu aà. Nîsyè nî fii nî mò'ò ni le ntswe wa mûm ñkya nîi mæ kaa bi le mburø ti ñû ghu twinjø. ⁴² Tsõ mæ àbèè à le ntigø ntswe nî mfu'u aa a njwîngòj aa, ñki nlonj mæ nîsyè nya ni le ntswe ñkoontø maa adigø aa, bi tigè ñtwinjø Yesu ghu.

20

Nîsyè ni ηε'ε

(Mt. 28.1-8; Mk. 16.1-8; Lk. 24.1-12)

¹ A lô mæ mbæ tsi'î a tî tugø a mbà'a mbà'à a njwi yî ntsyambîi a mûm ñgyà, kaa ìdìgè i burø ti nanşø nlaa, Mary Magdalene a ghεε wa a ntsù nîsyè, nyø mæ bi tîi mæ alânşøngò'ò ya yîi mæ bi le ñkusø ntsù nîsyè wa ghu aa, nlò'òsè. ² A khê nghεε nyø Simon Peta bo bi ñgànyègènnù Yesu wa yîi mæ à le nanşø ñkøn aa, ñswonj a mbo bo mæ, “Bi lògè mæ Mmà'àmbi wa mûm nîsyè nlò'òsø, kaa bî'î wa'á adigø yîi mæ bi læ ghu aa zî.”

³ Peta ni ñgànyègènnù Yesu yî mò'ò wa bo yu ghèè wa ntsù nîsyè. ⁴ Bo le si khè bitsimè, lá ñgànyègènnù yî mò'ò wa à khè ntsya Peta ñwanşø nghèè nywe'e wa ntsù nîsyè. ⁵ Nyonjø atû yi nlii mûm nîsyè ya ghu, nyø atşè'è yî fù'ù ya yîi mæ bi le nlimtø Yesu ghu aa, lá kaa ñkî'î yi wa mûm nîsyè kuù. ⁶ Peta a yonjè a ñjîm mburø ntsya ñkuu wa mûm nîsyè, nyø atşè'è yî fù'ù ya yîi mæ bi le nlimtø nú yî ghu aà, ⁷ bo bi atşè'è ya yîi mæ bi le nlimtø atu Yesu ghu aà. Kaa a le ñwa'á a bò'ò ya yîi mæ bi le nlimtø mbîi nú yî ghu aa nònjè, bi le ñkørø nnønşø tsi'î atu yu. ⁸ Nğànyègènnù Yesu wa yîi à le mfòò nghεε nywe'e wa ntsù nîsyè aa, a kî ñkuu ghu nyø, mbii. ⁹ (Kaa atû yaa a le mburø ti nanşø nlaa wa ni nìghàà ni Nwî nya mæ ni nswonjø ni mæ à ka yî bîinè ni nìwô aà.) ¹⁰ Nğànyègènnù ji jya i le mbù ñtigø mbii nghèè waa a ndùgè.

A àjànj yîi mæ Yesu à le nzi a mbo Mary Magdalene aà

(Mt. 28.9-10; Mk. 16.9-11)

¹¹ Mary à le ntøø wa ntsù nîsyè a a bæε nyø'ø, à kà mæ aa nyø'ø aa, nyonjø atû yi ñka nlii nî mûn nîsyè ya ghu ¹² nyø baangel bi baa bi wε'è itşè'è jî fù'ù ntswe wa adigø mæ bi le nònşø aku Yesu ghu aà, yî mò'ò a tswê ghu atu, yî mò'ò a kî ntswe ghu mikòrè. ¹³ A betø ghu mbo mæ, “O yè'è aà à kè le mánjyè?”

A kwi'î ghu mbo mæ, “Bi lògè mæ Nğànjmà'á ghà ñghεε ni ghu, kaa mæ wa'á adigø yîi mæ bi læ ghu aa zî.”

¹⁴ A ghè mæ mæ yu ki karøtø yi, nyø Yesu a tøø maa mbèè kaa a wa'à bânjè nzi mæ à ni Yesu. ¹⁵ Yesu a betø ghu mbo mæ, “O yè'è aà à kè ε mánjyè? O lòò aà wò ε?”

A le si wa'atə ni mə à laa mbə mbôn̄ ñkya wâ, ñtigə ñkwi'i ghu mbo mə, "Taà mbə a bə yïi mə ò l'òsè mē yi, ò di'ì àdìgè yïi mə ò ləə yi ghu aa a mbo mē tā mē ghəe nlògè yi." ¹⁶ Yesu a twon̄tə yi mə, "Mary!"

A karətə yi ñka nlii Yesu, ñswon̄ ni ñìghàà ni baHeber mə, "Rabboni" (ñji'ì ñìghàà ma nū i bə mə "ndi'innū").

¹⁷ Yesu a swon̄ ghu mbo mə, "Tsùu gha l'ò m'òntè bē, ñlon̄ mə kaa mē burə ti bù mbii ñghèè fu a mbèe Taà. Lâ ghèe a mbo bìlīm ba, ñswon̄ a mbo bo mə, mə bù ñk'ò ñghèe fu a mbo yu wa yïi mə à ni Taà ghà ñki mbə Taà ghùu aà, mbə Nwīng'òñ ghà ñki mbə Nwīg'òñ ghùu aà."

¹⁸ Mary Magdalene à le mbù ñghèe a mbo ñgǎnyəg'ənnū ji jya ñswon̄ a mbo bo mə yu yè mə Mmà'àmbi ñki ñke'enə innū jya mə à le nswon̄ ghu mbo aa a mbo bo.

A àjàñ yïi mə Yesu à le nzì a mbo ñgǎnyəg'ənnū ji aà
(Mt. 28.16-20; Mk. 16.14-18; Lk. 24.36-49)

¹⁹ A bə a ñitugə maa ñjwì ñtsyambii, ñgǎnyəg'ənnū ji jya i ghotè a nda yï m'ò, m'fii abà'à ñlon̄ mə bo le si b'ò bità bi ala'a bi baYuda aà. Yesu a wi'ikè ñtəə a titii bo nswon̄ a mbo bo mə, "Mb'òonə a nu bù." ²⁰ A swon̄ mē ma mùu ajàñ aa, ndi'ì mbô mi mya ni mbèè ñgee yï ya a mbo bo. Ñgǎnyəg'ənnū ji jya i le mburə nluu ni ñidorə a ajàñ mə bo le nyə Yesu aà. ²¹ Yesu a ku'üsè ñswon̄ a mbo bo mə, "Mb'òonə a nu bù. Ajàñ mə Taà ghà à le ntoo gha aa, mə ki ntoo ghuu." ²² A swon̄ mē ma mùu ajàñ aa, m'f'ə waa nî àzwì ñswon̄ mə, "Nì kwèrə Azwì Nwì! ²³ Mbə nì yi nli'inə ifansənnū ñu bon̄ baa kii li'inə, bəe nì tsuu li'inə bon̄ kaa baa wa'à kì ñli'inə."

Yesu bo Thomas

²⁴ Thomas yïi mə à le mbə ñgǎnyəg'ənnū Yesu wa yï m'ò a titii bya ñìghùm ñtsò baa, bi kii ñtwon̄ə n̄i ni mu b̄inwì aa, kaa à le ñwa'á atitii bo tswè wâ noò mə Yesu à le nzì aà. ²⁵ Ñgǎnyəg'ənnū Yesu jya jï m'ò i le nswon̄ gho mbo mə, "Bi'ì yè mə Mmà'àmbi."

Thomas a kwi'i a mbo bo mə, "Mbə mē ghirə tsuu ibù'u mbèe jya ghu mbo yə, i tsuu biswəbimbô ba wa nî ibù'u mbèe mà jya kii ñiñ, i tsuu abô ya wa ni àbù'ù ya a mbèè ñgee yu ñiñ, kaa mē wa'à bii."

²⁶ Ñgyà i tsyà mē yî m'fùurè ñgǎnyəg'ənnū ji jya i bú ñtswe a mûm nda ntsetə abà'à, Thomas a kî ñtswe a titii bo. Bi le m'fii abà'à. Lâ Yesu a wi'ikè ñtəə a titii bo nswon̄ mə, "Mb'òonə a nu bù." ²⁷ Ntigə nswon̄ a mbo Thomas mə, "Ñiñə muswêbô ghò falà, ñki nan̄sə nlentə mbô mâ! Ki nàsə abô yo ñniñ fàa mbèè ñgee mē. Kentə ñlìg'itè ànnū yo yâ, mbii."

²⁸ Thomas a swon̄ ghu mbo mə, "Mmà'àmbi ni Nwīng'òñ ghà." ²⁹ Yesu a betè ghu mbo mə, "Tigə ò bii aa ñlon̄ mə ò yə gha aà? Mb'òonə a mbo bē bii mə bi bii ti yè gha aa."

Ñji'ì ànnū yïi mə bi le ñjwà'ànə yulà àñwà'ànə ghu aà

³⁰ Yesu à le ñghirə ilènsè jï m'ò jï ghà'atə a nsi ñgǎnyəg'ənnū ji, jii mə kaa bi s̄i fàa mum yulà àñwà'ànə ñwa'ànə. ³¹ Lâ bi ñwa'anə julà innū aa mə tā nì bii mə Yesu à ni Ayo'ò Nwì, mbə Mu Nwì tá tsyá a ñjīm ajàñ yïi mə nì bii yi aa i tswe ni ñtswèntii nî ñkùm yi.

21

Ajàñ mə Yesu à le ntsi'i ñgǎnyəg'ənnū ji ji sàmbaa aà

¹ Ma yû ànnū a kà mē aa ntsya, a bú ndi'ì ibiinu yi a mbo ñgǎnyəg'ənnū ji jï m'ò a mbèè ñki miyaa Tiberias. A le ndi'ì yi aa lalà. ² Simon Peta,

Thomas yïi mæ à le mbæ nimfa'a aa, bo bi Nathanael, yïi mæ à le nlo a Cana a mbù'u Galilea aa, bɔɔ bi Zebedee, ni ngǎnyægênnù ji ji baa, bi le mbòontè ntswe a adigè yí fùùrè. ³ Simon Peta a swon a mbo bo mæ, “Mè ka ghèè gha a ñkô mbwè.” Bo bitsim kî nswon mæ, “Bì'î ka yòhè gho tâ bì'inè ghεε.” Bo le ntigè ñkuu aban ñghèè. Bo ghèè mæ aa, nle nlè nlè nîutugè wa tsi'î tsim kaa wa'ǎ fibwè kô.

⁴ Abèè a kà mæ aa mfu'u, Yesu a zî ntæ a ghèhè ñkî; la kaa ngǎnyægênnù ji jya kaa i wa'à zi mæ à bæ aa Yesu mæ à tæ wa aghèhè ñkî. ⁵ Yesu a swon a mbo bo mæ, “Bɔɔ bâ, nî kò mæ mbwè mî tsu aa ε?” Bo kwi'i mæ, “Ñgan.”

⁶ Yesu a swon a mbo bo mæ, “Nî ma'a ambunjya yuu ya a mbèè àbômà'à, bæ boñ nî ka ko mbwè.” Bo le mmà'à, mbwè kuu nluu ghu, bo tigè nswon kikan.

⁷ Ngǎnyægênnù Yesu wa mæ à le ñkòh yi ñkòh aa, a swon a mbo Peta mæ, “A nî Mmà'àmbî!” Simon Peta à yù'u mæ mæ à nî Mmà'àmbi aa, ñwε'ε atsè'è yi yî mà'à (nlon mæ à le si bæ aa a tsɔ'ɔ, wa noð mæ à le si fà'à aà), ñnan wa mûm ñkî. ⁸ Ngǎnyægênnù Yesu jî mɔ'ɔ jya i le ntigè ntii àkànu'u ya, ñkî nswon ambunjya ya yïi mæ mbwè mya le nluu ghu aa, nzi a mbèè àghèhè ñkî. A ti bæ aa kaa àgha'a aghèhè ñkî a le ñwa'à bù nsa'a, a le mbæ aa tsi'î tsò bîmetre ñkhî yí fùùrè. ⁹ Bô fε'è mè wa aghèhè ñkî, nyè mɔ'ɔ, i ghè'è, mbwè bo bi àbaa nòntè wa nî mɔ'ɔ. ¹⁰ Yesu a swon a mbo bo mæ, “Nî zi nî mbwè mya mî mɔ'ɔ mæ nî ko tsîtsèhè aà.” ¹¹ Simon Peta a ghèè ñkuu wa a mûm àkànu'u, nswon ambunjya ya ñkò'osè a nta'a, mbwè mî fànkhè luu ghu, mbæ ñkhî yî mɔ'ɔ ni mighum mi ntaà ntsò tarè. Ka mæ mbwè mya le nluu wa mûm àmbunjya aa kaa a le ñwa'à sà'akè. ¹² Yesu a swon a mbo bo mæ, “Nî zi mfà'àtè ntsû ghuu.” Kaa ñù nî bò a le wa'à yi betè mæ, “O bæ aà wò aa ε?” Nlon mæ bo bitsim le nzi mæ à nî Mmà'àmbi aà.

¹³ Yesu à le ntigè nlogè abaa ya bô mbwè mya mfa a mbo bo.

¹⁴ Ma mùu noð, à le mbæ aa ñgàà yïi ñ ywε'ε ji tarè aa, nloginè ajàn mæ Yesu à le nyweenè niwo aa, mæ à le ndi'î ibiinú yi a mbó ñgǎnyægênnù ji.

Yesu bo Peta

¹⁵ Nòò yïi mæ bo le mmànşè a mfà'àtè ntsû waa aa Yesu a swon a mbo Simon Peta mæ, “Simon, mu Jon, ò kòhè gha ntsyàtè bê buà bitsim faà aa ε?”

A kwi'i mæ, “Ñhè, Mmà'àmbî, ò zi mæ mè kòhè ghô.”

Yesu a swon ghu mbo mæ, “Ka ñjε'ε bɔɔ bi mbinjèrê já.” ¹⁶ Yesu a bú nswon ghu mbo a nî ñgàà yïi ñ ywε'ε ji baa aa, mæ, “Simon, mu Jon, ò kòhè gha aa ε?”

A kwi'i mæ, “Ñhè, Mmà'àmbî, ò zi mæ mè kòhè ghô.”

Yesu a swon ghu mbo mæ, “Ka mbe bɔɔ bi mbinjèrê já.” ¹⁷ Yesu a bú nswon ghu mbo ñgaa yïi mæ ñ ywε'ε ji tarè aa, mæ, “Simon, mu Jon, ò kòhè gha aa ε?”

Peta à le ñjèhè nlon mæ à le mbetè yi nywε'ε ñgaa ji tarè mæ, “O kòhè gha aa ε?” Ntigè nswon ghu mbo mæ, “Mmà'àmbî, ò zî innù tsi'î tsimè; ò zi mæ mè kòhè ghô.”

Yesu a swon ghu mbo mæ, “Ka ñjε'ε mbinjèrê já. ¹⁸ Mè swòhè a mbo wò tsi'î annù ñkòh mæ nòò yïi mæ ò le mburè múngwà'à aa, ò le si wε'ε nî ìtsè'è jo, ñtanthè nî nú yò, mbinne ñghèè ni adigè yïi mæ ò kòhè aa; la nòò yïi mæ ò ka yí lwènè aa, ò ka yí kî nàsè mbô mo tâ ñù dàn à tigè ñwε'ε nî ìtsè'è a nu wò, nlogè nî gho ñghèè ni ghu a adigè yïi mæ kaa ò sì kòhè

aà.” ¹⁹ (Yesu à le swon ma yû ànnù m̀figitə aa m̀buù ǹwo ỳi m̀ Peta à ka ỳ kwo ghu a ǹghirə m̀ t̀ Nwĩ à kwərə ǹgha'a ghu.) Yesu a tigè m̀bu nswon ghu mbo m̀, “Ka nyònhè ǹ ghâ!”

²⁰ Peta a karəkè yi, nyə ǹgànyəgənnù Yesu ỳi m̀'ɔ wa, wa ỳi m̀ à le ǹkònhè yi aa, tsi'ĩ wa ỳi m̀ à le nyəgītə a ǹtsũntĩ Yesu, wa noò m̀ bo le si jĩ m̀iji mi Pasa mi ǹlwĩ'ĩ ǹj̀m mya mbetə m̀, “Mmà'àmbĩ, ǹ ỳi m̀ à ka fèè gho aa, à ǹ wò aà?” ²¹ Peta à yè m̀ yi aa, mbetə Yesu m̀, “Mmà'àmbĩ, ànnù ghua ǹ a ka ỳ bə aa m̀ akə aa ε?”

²² Yesu a kwi'i ghu mbo m̀, “Mbə m̀ kɔn m̀ t̀ à tswe ntĩ, ǹywe'e a noò ỳi m̀ m̀ ka ỳ bũ bii aa, bon ma ya a yə gho aa ǹ àkè aa ε? Ka nyònhè ǹ ghâ!”

²³ Ma mùu ajàn, ǹgànyəgənnù Yesu jya i le ntigə ǹlaansə ǹ a titĩ bɔɔ bi Kristo ni m̀ kaa ǹgànyəgənnù Yesu ma ghũ kaa à ka ỳ wa'à bù ǹkwo. La kaa Yesu kaa à le ǹwa'à swon aa m̀ kaa à ka ỳ wa'à kwô; à le mbànhè ǹswon aa m̀, “Mbə m̀ kɔn m̀ t̀ à tswe ntĩ ǹywe'e a noò ỳi m̀ m̀ ka ỳ bũ bii aa, ma ya a yə gho aa ǹ àkè aa ε?”

²⁴ Ǹgànyəgənnù Yesu ma ghũ à ni yu ỳi m̀ à le nswon innù ma jũ tsõ àyəfə, ǹki ǹnwa'anə aà; bĩ'ĩ ki mbii m̀ innù ma jũ m̀ à le nswonə aa, à ǹ ànnù ǹikonè.

Nlwĩ'isə

²⁵ Yesu à le mbù ǹghirə innù jĩ ghà'àtè j̀i m̀ bi le mbaa ki lòò a ǹnwà'anə tsi'ĩ tsim, bon kaa m̀ s̀ m̀ɔntə m̀ mbə m̀bi ỳ ǹtsim i gha'a ǹkù'unə a ǹkuu ǹnwà'anə ma jya ghu.

IFÀ'À **Ngǎntoo Kristo**

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YU

A anwà'ànə yû aa a le ηηwà'ànə Lukas, ηù yïi mə à le ηki ηηwà'ànə Ntooo yï Nsigìnə Lukas aà. Ifà'a Ngǎntoo Kristo à nî ηgàn ηghòtə bɔɔ bi Kristo n̄lɔgìnə wa noò mə Yesu à le ηkɔ'ɔ ηghɛɛ a aburə aa (1.12) ηghɛɛ nywe'e a noò yïi mə Paul à le ηghɛɛ n̄swon̄ ntooo yï n̄sigìnə ya a Roma aà (28.30). Lukas à lògìnə nswon̄ə innù jii mə Yesu à le ηghìrə wa ni m̄itugə mi njwi mya m̄ighum mi n̄ikwà mə à le mbù n̄tswe fàa atu nsyɛ mbon̄ kɔ'ɔ ghɛɛ a aburə aà. A le nan̄sə m̄iḡitə a mbo bo mə yu tswé nt̄i, ηki ku'usə nan̄sə ndi'i waa n̄lon̄ə ànnù n̄ifɔ Nwî, ηki mbu ηkwatə mfa ndi'i yï ηwè ya a mbo bo, n̄swon̄ mə tâ bo yu'utə ηkwɛrə Azwî yï Làà ya mə Nwî à le kà'à aà (1.5,8).

BaYuda le ηwa'atə mə Nwî à le n̄lɔɔ mə yu yweensə aa tsi'ï waa, la Nwî a a di'i a mbô ηgǎntoo Kristo jya mə n̄tooo yï n̄sigìnə ya à le n̄tswe aa a mbo itoò tsimè (8.4-38; 10.1-48). Ka mə bi le si tso'ɔ n̄i àkòrə bɔɔ bi Kristo a ηgaa j̄i ghà'àtə aa, Lukas a di'i mə kaa b̄iKrisèn s̄i b̄e b̄ii mə to n̄i b̄isa'a bi ala'a kè baRoma b̄ii mə bi le si bu'utə n̄i baYuda maa noò aa b̄e.

Lukas a tigè ηηwa'anə nswon̄ə aa ajàn̄ mə ηgǎntoo Kristo le ηkwɛrə Azwî Nwî, n̄tigə n̄sɛensə ntooo yï n̄sigìnə ya, n̄lɔgìnə a Yerusalem, ηghɛɛ nywe'e a n̄lwî'ï m̄bi aà. Ka mə bi twon̄ə anwà'ànə ma yû n̄i Ifà'a Ngǎntoo Kristo aa, mbə bi tse b̄an̄nə swon̄ bə mə à n̄i ifà'a Azwî Nwî, n̄lon̄ mə Lukas à nan̄sə di'ï bi yê tsi'ï sigìnə ajàn̄ mə Azwî Nwî a le si fà'à a ni bo n̄lɔgìnə a Njwî Pentecost aà.

Lukas à di'ï innù j̄i t̄i j̄ii mə i tswé a n̄i anwà'ànə yu aa i fɛ'è n̄laa. N̄lɔgìnə a ajàn̄ mə Azwî Nwî à le nsigə ηkuu a nu ηgǎntoo Kristo aa, bi yê mə Azwî yï Làà a fa midà'a a mbo bo, n̄tsyasə n̄i waa a n̄i innù tsim. N̄ghòtə Kristo à le n̄lògìnə aa wa Njwî Pentecost. N̄ghòtə yï m̄b̄ii ma yû à le n̄tswa annù atsà'àtə Nwî a t̄insə tsi'ï mb̄ənnù (1.14). Bo le ηki mboonsə waa n̄tswé n̄i ànnù yï fùùrè, n̄nan̄sə mfa ib̄in̄u waa a nyogè n̄ighàà ni Nwî, a ajàn̄ mə ηgǎntoo i le si di'ï n̄i waa aa, ηkii ηkɔɔnə n̄i waa bo ni bo, n̄ji n̄i tarə ηkii n̄tigə n̄sɛensə n̄i n̄tooo yï n̄sigìnə yâ (2.42; 4.32-33). Anwà'ànə yû a nan̄sə ghìrə a laa m̄ə ηghòtə bɔɔ bi Kristo à tswé aa a ηka n̄sɛensò n̄tooo yï n̄sigìnə ya a mbo b̄e b̄itsim, a n̄i idigè tsim. Ndi'i ni mə bo tswé ni ηkwèrə Azwî yï Làà tâ à ka mfa ni midà'à a mbo bo, ηkii n̄tsyasə n̄i waa a n̄i afà'à ma yû (1.4,8; 13.4; 16.6-10). B̄i'inè yê ajàn̄ mə ηghòtə à le si s̄èensə n̄i n̄tooo ya ηkii ntooo n̄i b̄e a abɛɛ (13.2,3,47). A le ηghìrə ajàn̄ mə b̄iKrisèn le si s̄èensə ntooo ya aa mə bi le mb̄e ηghotə a mb̄i n̄tsim, ηghìrə b̄e b̄itsim yu'u n̄ighàà ni Nwî.

Nt̄i annù yïi mə ηgǎntoo jya le si swon̄ə aa i le mbə aa Yesu, mə à yweenə ni ni wo, n̄tswe nt̄i, m̄fa'a n̄i a tit̄i bo. Ma yû a di'i mə Yesu à n̄i Ayo'ò Nwî wa mə Nwî à le ηkà'à aà, mbə yu wa yïi mə b̄e b̄itsim tswé ni n̄tsyà aa ghu nj̄im i yweenə aà (4.10-12,33).

Bi yatə anwà'ànə yû aa laà:

1. Ajàn̄ mə ηgǎntoo le ηka n̄tan̄tə a n̄sɛensə ntooo yï n̄sigìnə aa 1.1-26
 - a. Ndi'ï Yesu yï n̄lwî'ïnj̄im ni ànnù yï à le ηkà'à aà 1.1-14
 - b. Nj̄indâ Judas 1.15-26

2. Ajàṅ mə bi le nswon ntoo ya a Yerusalem aà 2.1—8.3
3. Ajàṅ mə bi le nswon ntoo ya a Yudea ni a Samaria aà 8.4—12.25
4. Ifà'à Paul 13.1—28.31
 - a. Akòrè nìtəə Paul yi ntsyambĩ 13.1—14.28
 - b. Nghòtê ndânwĩ a Yerusalem 15-35
 - c. Akòrè nìtəə Paul yĩi a ywe'e ji baa aà 15.36—18.22
 - d. Akòrè nìtəə Paul yĩi a ywe'e ji ntarə aà 18.23—21.16
 - e. Ajàṅ mə Paul à le mbə ngàṅatsaṅ a Yerusalem, a Kaisaria ni a Roma aà 21.17-28.31

¹ Taà Theophilus, a ni àṅwà'ànè yĩ ntsyambĩ ya mə mə kì le ṅwà'ànè a mbo wò aa, mə le nswonə innù tsim jii mə Yesu à le ṅghìrè ṅkì ndi'i, òloginə a noò yĩi mə à le mbè'ènè àfà'á yi ghu aa, ² ṅkò'ò ywe'e a noò yĩi mə Nwĩ à le lògè yi ṅkò'ò ghɛɛ ni ghu a aburə aà. Mbəṅ tá Yesu tá à kò'ò ṅghɛɛ a aburə, à le ndi'itə ṅgǎṅtoò ji jya mə à le ntsò'ò aa ni Azwĩ Nwĩ. ³ Nòò wa mə bi le ndĩ ṅgi'i ghu nu, a kwo mbù ñyweenə ni ñwo aa, à le mbù ñtswe fàa atu nsyɛ njwi mighum mi nikwà, ñdi'i ibìnú yĩ a mbo bo ṅgaa jĩ ghà'àtè ni mǎnjĩ yĩi mə kaa mbə bi wa'à manə mə yu le ntswe ntii. Bo le nyə yi a ni ṅgàà jĩ ghà'àtè ma jú aa, a swonə ñi innù a mbo bo nlon annù nifò Nwĩ. ⁴ Ma mùu noò yĩi mə bo bo le ntswe aa, a swonə a mbo bo ṅkwantə mə, “Tá ni tsuu Yerusalem lo mà'àtè bē. Nì tswɛ ghu ṅka nyu'utə ñi àyoo ya yĩi mə mə le nswonə a mbo bu mə Taà à le ṅkà'à mə yu ka fa a mbo bu aà. ⁵ Jɔn à le si murə ñi bē aa a múm ṅkì, lá a njim njwi jĩ tsu, Nwĩ à ka bǎṅnə murə ghu aa bə a múm Azwĩ Nwĩ.”

A jàṅ yĩi mə Yesu à le ṅkò'ò ghɛɛ a aburə aà.

⁶ Yesu bo bi ṅgǎṅtoò ji jya le mbòontè ñtswe a adigə yĩ fùùrè. Bo bo tswè mē aa, bo betə ghu mbo mə, “Mmà'àmbi à ka yĩ bə aa ma mùu noò mbəṅ tá ò bu mbənsə annù nifò baIsrael a mbo bo tá tá bo ka nsa'a ñi mbi yù aa ε?” ⁷ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Kaa à si adigə yuu bē a nzi noò kě njwi yĩi mə a lèə bə Taà ghà ñi àdà'ǎ yi aà. ⁸ Lá ni ka kwɛrə mida'a a noo yĩi mə Azwĩ Nwĩ a sigə ṅkuu a nu bù aà. Tá ni tigə bə bīyɛfə ba a Yerusalem, ni a abù'u Yudea tsim bo bi a Samaria, nlo ghu ṅghɛɛ a mbì ñtsimè.” ⁹ Yesu à swonə mē ma mùu ajàṅ, Nwĩ a ghìrə a tigə ṅkò'ò ghɛɛ ñi a aburə, ṅgǎṅtoò ji jya təə ntigə nlii, mbà'à i tigə òlogə yi a ghɛè mbwe a mi'i bo. ¹⁰ Bo tigə n̄təə wa adigə n̄tigə nlii ni aburə, a ajaṅ yĩi mə a kò'ò ghɛɛ aà. Bo kà mē aa nlii aa, bə bī m̄'ò bi baa bi zī n̄təə a mbɛɛ bo ṅwɛ'ɛ itsə'è jĩ fù'ù, ¹¹ mbètə waa mə “Bè bi Galilea, nì təə faà ñlii ñi àburə aa a ya aa ε? Yesu ma ghù mə bi lògə ṅkò'ò ṅghɛɛ ni ghu a aburə aa, à ka yi bu bii tsi'i ma mùu ajaṅ mə nì yə a kò'ò ghɛè a aburə aà.”

A ajaṅ yĩi mə bi le ntsò'ò Matias mə tá lògə adigə Judas aa

¹² Bo le ntigə nlo wa nta'a Olives mbu mbii fu a Yerusalem, a nlo ghu ṅghɛɛ nywe'e a Yerusalem a bə tsò kilo metre yĩ m̄fùùrè. ¹³ Bo bii mē ṅkuu a Yerusalem, ṅkò'ò ghɛɛ wa nja'à ñdà ñikàn a ñdəṅ wa adigə yĩi mə bo le si tswɛ ghu aà. Bo ma bú le mbə aa Peta ni Jɔn ni Jems ni Andrea, Philip ni Thomas, Bartolomeo ni Mateo, Jems mu Alfeus ni Simon yĩi mə bi le si kii ntwonə ni Zealot aa, ni Judas mu Jems. ¹⁴ Bo ma bú bi tsim bo le mbòonsə waa mbii bitsim mə bo ka ki tsà'àtè ñi Nwĩ kaa wa'à Kaà, bo bo ni bǎṅgyè bya mə bi le si yònè ni njim Yesu aa, a b̄'ò Mary, ñdè bi Yesu, ni b̄'ò bi ma bi Yesu bī mbǎṅnè.

¹⁵ Ma mùu noò ñgǎñmbii Kristo tsó ñkhi ni mighum mimbaa, bo le ñghotè waa ntswe a adigè yí fùùrè, bo ghòtè mē waa ntswe aa, Peta a tēè a ñdōñ ñswon mē, ¹⁶ “Bōō bi maà, ànnù yii mē àñwà'ànè Nwí a swonè aa, a le ntswe ní mǎ'è mbòòntē tsi'í a ajan yii mē Azwí Nwí a le nswon, m̄bōñ tá à fè'è, a mbo David mē tá à swon ñlon Judas Iskariot yii mē à le ñghèè ñdi'í Yesu a mbo bē bya mē bi le ntswa yi aà. ¹⁷ Judas yumbōñ à le mbē ñy yí mò'ò a titii bí'inè, ñlon mē bi le ntsò'ò yi mē tá bí'inè ni bo ka mfa'a aà. ¹⁸ (Judas à le ñlògè ñkabè ya yii mē à le ñkwèrè ñlonè annù yí bi yii mē à le ñghìrè aa, ñghèè ñyuu adigè nsyè ghu. A le wò ni m̄tumfu'u ma mùu adigè, àtò'ò yi a bwinè a titii, m̄tò mi m̄tsim mi zwu mǎ'èkè. ¹⁹ Bē b̄tsim bíi mē bi le ntswe a Yerusalem aà bi le nyu'u annù ma yú, ñtigè mfa ikum adigè ma ya ni ñghàà ni alá'à nyaa ni Akeldama, ma la bē mē, Adìgənsyè Alèè). ²⁰ A fè'è ma mùu ajan aa ñlon mē bi le ñwà'ànè a m̄m àñwà'ànè bí Psalms mē,

‘Tá ñdùgè yí tá ñ tēè ñè'è,

tá ñu tsù tá tsuu ghu yí ló ki tswe bē.’

Bi kí m̄bu ñwà'ànè ghu mē,

‘Tá ñu dànè à lógè adigè afà'á yi.’

²¹ Ma mùu ajan, a ku'unè mē tá bí'inè tsò'ò ñu yí mò'ò yii mē à k̄i tswe bí'inè ni bō a ñgòñ b̄nòò b̄tsim mē Mmà'ambi Yesu à k̄i si fè'è ñkarè ñghèè mbù m̄bii ní titii bí'inè fàa atu nsyè aa, ²² ñlòginè ni nòò wa mē Jon à le si murè ní bē a ñk̄i aa, ñghèè nywe'e ni noò wa yii mē bi le ñlògè Yesu ñk̄o'ò ñghèè ni ghu a aburè aà. Ñu ma ghù à ka k̄i bē àyèfè, tsó bí'inè, k̄i swon ni a mbo b̄ ajan yii mē Yesu à le nyweenè ni ñwo aà.” ²³ Bo le ñdi'í bē bi baa, Joseph yii mē bi le si twonè ni Barsabas, ikum yi yí mò'ò i kí mbē Justus aa, bo Matias. ²⁴ Bo le ñtigè ntsa'atè Nwí nswon mē, “Mmà'ambi, wò yii mē ò zi m̄ntii mi bē b̄tsim aa, tigè m̄figitè ñu yii mē ò tsò'ò aa, fàa titii bē bua bi baa ²⁵ mē tá à lógè adigè afà'a ñgǎñntoo Kristo, yii mē Judas à le mmà'atè a ñghèè a adigè yii mē yu kōñè aa.” ²⁶ Bo tsà'atè mē Nwí laa, ñtigè mma'a ñbirè a ntsò'ò ñu yii mē à ni ghu aa, wa titii bē bya bi baà. Ñu yii mē bi le ntsò'ò aa à le mbē Matias. Bi tigè ñlógè yi ñniñ mē tá à tigè mbē ñu yí mò'ò wa titii ñgǎñntoo jya ñghum ñtsò baà.

2

Ajanè yii mē Nwí à le ntoo Azwí Nwí a sigè ñkuu a nu Bōō bi Kristo aà

¹ Njwí Pentekost ñ kù'ù mē, ñgǎñmbii Kristo jya ñ ghotè waa ntswe tsi'í àdìgè yí fùùrè. ² Bō tswè mē, ñghèè k̄i yè, àyòò tsu a ju'ù a ñk̄an ñkoo tsó àfisè yí wè yii mē a tsyà aa, ñzi ñkuu ñlwensè nda ya mē bo le ntswe ghu aa tsi'í ntsim. ³ Bo yè ñjoo j̄i mò'ò i z̄i mbē tsó ñlwà mò'ò, ñk̄irè tsó ñlèè; ñ yàtè waa ñghèè ntèntè a nu bo yí mò'ò yí mò'ò. ⁴ Azwí Nwí a le ñkuu ñluu a nu bo b̄tsim; bo tigè ñlòginè ñka ghaa m̄ghàà mi itoo j̄i dàn, ñyonè ni ajan yii mē Azwí Nwí a le ñdi'í a mbo bo aà.

⁵ BaYuda bíi mē bi le si b̄'ò ní Nwí aa, bo le ñlò a itòò tsim fàa m̄bi ñzi ñtigè ntswe a Yerusalem. ⁶ Bo yù'ù mē ñj̄i ayoo ya a ajan yii mē a le si jù'ù aà, ñnòò bē bí ghà'á gha'a z̄i ñghotè, ànnu a tsyà waa ñlon mē ñu ñtsim yii mē à le ntswe ghu aa à le nyu'u ñgǎñmbii Kristo jya ñ ghaà ni ñghàà ni alá'à nyaa. ⁷ Annù a le ntsyà waa, a kí m̄burè mbē tsi'í ànnù yí yèyerè a mbo bo, bo tigè m̄betè ni mē, “bē buà bi tsim mē bi ghàà laà aa bi si aa baGalilea bē aa è? ⁸ A tigè ñtsya aa la ñu ñtsim a titii bí'inè a yu'ù ni waa bo ghàà ni ñghàà ni alá'à nyaa aa è? ⁹ Bí'inè lo aa a itoo itòò, a Partia,

Media, ñki lo a Elam; ñlo a Mesopotamia, a Yudea, bo bi a Kapadosia; ñlo a Pontus ni Asia; ¹⁰ a Frigia ni Pamfilia, a Egipto, ñlo a idigè jì mɔ'ɔ a Libya, a mbèe Cyrene, bǐ'inè bǐ mɔ'ɔ bi lô a Roma, ¹¹ baYuda bo bi bǐi mɔ bo kwensè annùnwi yaa ñtigè bə baYuda; bǐ'inè bǐ mɔ'ɔ bi lô a Kreta bo bi a Arabia, lâ bǐ'inè yu'ù bo ghaà ni mighàà mi ɪla'a mi'inè, ñswonɔ nǐ ìnnù jì wè jǐi mɔ Nwǐ a fà'à aà." ¹² Annù le ntsyà waa bǐtsim, ìtù jyaa i buurè, bo tigè mbetè nǐ waa bo ni bo mɔ, "Ma yu'ù annù a bə àa mɔ akə?" ¹³ Lâ bə bǐ mɔ'ɔ a titii bo bi bǎnɔnè ñka ñwye nǐ waa, ñswonɔ nǐ mɔ, "Bo no aa mǐlù'ù mǐ fii si'i si'i, mǐ tigè ñkɔ'ɔ ni atu bo."

Annù yǐi mɔ Peta à le nswonɔ a mbo àkùrè bə bya aa

¹⁴ Bə byá kà mɔ aa ñghaa laà, Peta a təə a ñdɔn bo bi ñgǎntoo jǐ mɔ'ɔ jya ñighúm ñtsò mɔ'ɔ, ñɔentə nǐ yǐ a ndɔn ñghaa a mbo bo nswon mɔ, "Bù baYuda bo bi bù bə bǐtsim bǐi mɔ ni tswe a Yerusalem, nanɔsə nyu'utə nǐ tâ mà tɔ'ɔtə annu yǐi mɔ a tswe ghu aa a mbo bù. ¹⁵ Kaa bə buà kaa bo si aa mǐlù'ù baanè, a ajàn yǐi mɔ ni wa'atə aà, ñlon mɔ à ni aa tsi'i bìnòò bi ñibù'u tsitsɔnè. ¹⁶ Tâ nǐ yu'u annù yǐi mɔ ñgǎntoo Nwǐ Yoel à le nswon ñlon annù ma yǐ aà,

¹⁷ 'Nwǐ à swon mɔ, à ka yǐ bə a noò ñjǐm

tâ mɔ swi'i Azwi ya a nu bə bǐtsim.

Bɔɔ buu bi mbǎnɔnè bo bi bǐ bǎnɔgyè tâ bo ka nswon nǐ ìnnù jǐi mɔ mɔ ka yǐ ki ñɔnə ni a ntii bo aà,

tâ ñjèè təə təə tâ ì ka nle nǐ bɔɔ ñgwa'a buu,

tâ ñjèè tâ ì ka nle nǐ bǐlǐ buu

¹⁸ ñɔnə, wa mɔ ka yǐ swi'i Azwi ya a nu ñbù'ù ja jǐ mbǎnɔnè bo bi jǐ bǎnɔgyè a nǐ ñjwi ma jyâ, tâ bo ka nswon nǐ ìnnù jǐi mɔ mɔ ñɔnə a ntii bo aà.

¹⁹ Mɔ ka yǐ ghìrə ñnnù tsyǎmbô a aburə a ndɔnə,

ì ghìrə ñlensè fàa atu nsyè, a jǐ'ì ñikàn;

nǐ ka yǐ yə aləə bo bi mɔ'ɔ nǐ mbà'à filí.

²⁰ Nìnòò à ka yǐ bəñ ì tigè fii tsǔ ñtugə tâ sàñè tâ à bəñ ntigè mbanə tsǔ àləə,

mɔbɔñ tâ ñjwǐ Mmà'àmbí, là'a njwǐ yǐ ñwè ya mɔ ka yǐ tsyǎ njwǐ tsim aa, mɔbɔñ tâ ì zi.

²¹ Maa noò, ñù ñtsim yǐi mɔ ka yǐ twon ñkum Mmà'ambi aa, à ka yǐ yweenə.'

²² "BaIsrael, yu'utə nǐ annù yǐi mɔ mɔ ka swon aa. Nǐ zi mɔ Nwǐ à le ndǐ'ì mɔ Yesu mu Nazareth à ni ñù yǐi mɔ yu tsɔ'ɔ aa ni ìnnù jǐ wè bo bi ñnnù tsyǎmbô bo bi a bɔ'ɔ ñlensè jǐi mɔ Nwǐ yumbɔñ à le ñghìrè mɔ tâ yu Yesu tâ à ghìrə a titii bù aà. ²³ Nwǐ à le nanɔsə nləə ñki nzi mɔ bi ka yǐ fa Yesu ma ghù a mbo bù. Bi fà mɔ, ni ghìrə mɔ tâ bə bǐ bi tâ bǐ kweentə yi a ati bǎnɔnè bǎnɔnè, ñzwitə yi ghu. ²⁴ Lâ Nwǐ a yweensè yi a ñwo, ñketə mǐñkìrè mǐ ñgi'ì ñwo yǐi mɔ à le yə aa, ñlon mɔ kaa ñwo ni le ñwa'à nǐ àdà'à a ntswa yu nləə a nisyè tswé bə. ²⁵ Nlon mɔ David à le nswon ñlon ñgaà yǐ mɔ,

'Mɔ le si yə nǐ Mmà'àmbi a tswe a mbǐi mɔ a ñgɔn bìnòò bǐtsim; tsǔ mɔ à tswe a mbèè àbo mɔ yǐ mà'à aa, kaa mbə ñtǐ gha ì wa'à ka ntsiginə bə.

²⁶ Ma mùu ajàn, ñtǐ gha ì tswe nǐ ñidorè, mɔ tigè ñghaa ni ñidorè;

tâ ñjyǎnú yà tâ ì tswe ntigə nyu'utə nǐ ñkà'a yǐi mɔ Nwǐ à le ñkà'a aà,

²⁷ Nlon mɔ kaa ò ka yǐ wa'ǎ ntǐ gha mà'àtè tâ ì tswe a ala'a bǐku bi bə àa bə

kaa mbə̀ ò wa'à k̀i ǹma'atə̀ ngà̀nàfà'á ghò ỳi mə̀ à fá ìb̀inú yi a mbo wò aa, tá à bwὲ b̀ê.

28 O d̀i'ì m̀ê m̀anji ỳi mə̀ mbə̀ m̀è tsyá ghu ntswe nt̀i aa a mbo m̀è; ò kà ghìrə̀ tá nt̀i gha tá ì luu ǹi ǹdorə̀ a noò ỳi mə̀ m̀è tswe a nsi mi'i wò aà.'

29 “Bɔɔ bi maà, mbə̀ m̀è tse ghàà a mbo bù tsi'ì ǹi nsi ǹi nsi nlonə̀ tátsê yi'inə̀, David. A le ñkwo bi k̀i ntwinə̀ yi, ǹisyê ni ǹi k̀i ntswe faà ǹzi nywe'e s̀i. 30 David à le mbə̀ ngà̀ntoo Nwĩ ñki nzi mə̀ Nwĩ à lèè ñka'a a mbo yu mə̀ yu Nwĩ yu ka ỳi tswesə̀ mu David ỳi m̀'ò ghu alə̀nə̀ nifò. 31 David à le nyə̀ annù ỳi mə̀ Nwĩ à le ntswe ǹi nghìrə̀ aa, m̀bɔ̀n tá à fε'ε mbòontə̀, ntigə̀ ngħaa nlonə̀ a ajà̀n ỳi mə̀ Kristo, Ayo'ò Nwi wa, à ka ỳi yweenə̀ ǹi ǹwo, tá Nwĩ tá à wa'à yi ma'atə̀ tá à tswe a ala'a b̀iku bi b̀ê, kaa wa'à k̀i mbii mə̀ tá ǹjyànú ỳi ì bwὲ aa b̀ê. 32 Nwĩ a ywèensè m̀ê Yesu ma ghú ǹi ǹwo. Bì'ì bi tsim bì'ì ỳê yi ǹi mi'ì mi'i a ajà̀n ỳi mə̀ à le nyweenə̀ ǹi ǹwo aà. 33 Tsìtsò̀n, Nwĩ à kò'òsə̀ yi a ǹdə̀n, a adigə̀ nifò, ǹtswesə̀ yi a mbèè ǹkwεε yu Taà ỳi ǹi mà'à, m̀fa Azwĩ Nwĩ ỳi mə̀ à le ñkà'à mə̀ yu ka ỳi fa aa ghu mbò. Ayoo ya mə̀ ǹi yə̀ ñki yu'u a koò aa, à bə̀ aa Azwĩ Nwĩ ma ỳa mə̀ Kristo à swĩ'ì a nu bì'ì. 34 Nlonə̀ mə̀ David yumbɔ̀n kaa à le ñwa'à a aburə̀ kò'ò ngħèè, yumbɔ̀n à le mbà̀nə̀ ǹswonə̀ mə̀, 'Mmà'àmbi à swò̀nə̀ a mbo Mmà'àmbi ghà:

Tswe a mbèè ǹkwεε m̀è ǹi mà'à,

35 ñywe'e a noò ỳi mə̀ m̀è ka ghìrə̀ tá ngà̀nkíbaà jo tá ì bə̀n ntigə̀ mbə̀ tsò akə'ə ntetὲ m̀kòrə̀ m̀ó.'

36 “Ma mùu ajà̀n, a bə̀n mə̀ tá baIsrael bitsim tá bi nanşə̀ nzi mə̀ Nwĩ à lèè m̀ê Yesu ma ghú mə̀ ǹi le ñkwèentə̀ a ati bə̀nə̀ bə̀nə̀ aa ǹi Mmà'àmbi bo bì Ayo'ò Nwĩ.”

37 Bè bya bo yù'ù m̀ê laà, ànnù ya a sò nt̀i waa, ì luu ǹi àjə̀nə̀, bo tigè m̀betə̀ Peta bo bì ngà̀ntoo j̀i m̀'ò jya mə̀, “Bɔɔ bi maà bi'i, mbə̀ bì'ì tigè ngħìrə̀ aa mə̀ akə̀ ε?”

38 Peta a kwi'ì a mbo bo mə̀, “Ǹi bə̀nkə̀ m̀int̀i muu, ñkwεrə̀ ñki bu bitsim ǹi ñkũm Yesu Kristo, tá Nwĩ à li'inə̀ ìb̀i ghuu, ñki ntə̀nə̀ ghuu ǹi Azwĩ Nwĩ. 39 Ma yu ànnù à ǹi ànnù ỳi mə̀ Nwĩ à le ñkà'à a mbo bù bo bì a mbo bɔ̀ buu, a mbo bə̀ b̀itsim bìi mə̀ bi tswe a sà'a agha'à, bo bì a mbo ñù ǹtsim ỳi mə̀ Taà ỳi'ì Nwĩngò̀n a twò̀n mə̀ à zi a mbèε yu aà.”

40 Peta à le ntigə̀ mbu nswonə̀ innù j̀i ghà'atə̀ a mbo bo a ajà̀n ỳi mə̀ bo le nyu'u ñki nyə̀ aa, ǹdi'itə̀ ǹi waa nswonə̀ ǹi mə̀, “Tsu'u ǹi àtú yuu a mbo ǹwàà ǹi b̀ê buà bìi mə̀ à ǹi bə̀ bì bi aà.” 41 Bè bì ghà'atə̀ bi le nyu'u ànnù ỳi mə̀ Peta à le swonə̀ aa, m̀bii, ñkwεrə̀ ñki. Bè bìi mə̀ bi le ñkwεrə̀ ñki maa njwi aa bi le mbə̀ ntsu'ù j̀i tarê, ǹduù waa ma bù ì tigè ñku'usə̀ ngħotə̀ bɔɔ bi Kristo byá. 42 Nloginə̀ maa njwi bo le nniñ atú yaa ǹi innù j̀i mə̀ ngà̀ntoo jya ì le si d̀i'ì aa, ǹnanşə̀ nyə̀gə̀, m̀boonsə̀ wa bo ntswé ngħìrə̀ ǹi innù jya ǹi àbo ỳi m̀'ò a m̀m ngħòtə̀, m̀batə̀ ǹi abaa ñkurè bo bitsim, ñkii ntsa'atə̀ ǹi Nwĩ bo bitsimè.

Ajà̀n ỳi mə̀ bɔɔ bì Kristo le si tswe aà

43 Ngà̀ntoo Kristo jya bo le si ghìrə̀ innùtsyambò bo bì innù j̀i ỳeyerə̀, ma ỳu a ghìrə̀ mə̀ tá ǹbɔ'ò ǹi tswa b̀ê b̀itsimè. 44 Bè b̀itsim bìi mə̀ bi le nniñ nt̀i waa a nu Yesu aa, bi le mbòonsə̀ waa, ngħotə̀ ǹi waa ntswe ǹi àdigə̀ ỳi fùurə̀, m̀boonsə̀ ǹi ǹjoò jya, àyoò yaa a bə̀ yi m̀'òtə̀. 45 Bo le si fèntə̀ ǹi ìdigə̀ nsiyê jya bo bì ǹjoò j̀i mə̀ bo le ntswe ǹi ju aa, ǹzi mfakə̀ ǹi ñkabə̀ ỳi mə̀ bo fèntə̀ ǹjoò jya jya ghu aa, a mbo bə̀ bìi mə̀ bi le si bə̀n ǹi

njoo aà. ⁴⁶ Bo bitsim le si ghèè ni ndàmà'anwĩ tsi'ĩ ñjwĩ tsim, m̀batə nĩ àbaa a mila'a bo, ñyatə nĩ m̀jĩ myaa ñji ndoritə nĩ ñtiì waa tsim; ⁴⁷ ñgha'asə nĩ Nwĩ, bə bĩ tsim bi kəñè nĩ waa. Mmà'àmbi a le si yweensə nĩ bə, ñku'usə nĩ ñdùù waa ghu tsi'ĩ ñjwĩ tsim.

3

A ajàn yĩ mə Peta bo Jɔn le ghùrə mbwenkə aà

¹ Peta bo Jɔn le si k'ɔ ɱghɛɛ a ndàmà'anwĩ a noò ñtsà'àtə Nwĩ, a ni bìnòò bi tarə a si'inə a njwi yĩ mò'ɔ; ² Bə le mbè'è ɱũ yĩ mò'ɔ yĩ mə à le mbwenkə nloginə a ato'o aa nzĩ ni ghu. Bi le si zĩ ma'atə ni mbwenkə ma ghũ tsi'ĩ ñjwĩ tsim a tsübù'u ndàmà'anwĩ wa yĩ mə bi le si twonə ni Ntsübù'u yĩ m̀bòñ m̀bɔñ aà mə tá à tswə ghu ntigə nlon̄tə nĩ ñkabə a mbo bə bii mə bi le si zi a ɱkuu a ndàmà'anwĩ aà. ³ Mbwenkə wa à yè mə Peta bo Jɔn bo zĩ ɱghəə ki kuu a ndàmà'anwĩ ñlon̄tə ɱkabə a mbo bo. ⁴ Peta bo Jɔn bo tɛ'ɛ mi'ĩ myaa ghu nu nswon mə, “Ka nliĩ nĩ yi'i.” ⁵ A tigə ñtɛ'ɛ mi'ĩ mi a nu bo ñtigə ɱwa'atə ni mə bo ka fa ɱkabə a bo yu. ⁶ La Peta a swon ghu mbo mə, “Kaa mə si ni silva kə ni gold tswé, lá mə ka bəñnə fa ayoo yĩ mə mə tswə ni yu aà: Mə swon a mbo wə nĩ ñkũm Yesu mu Nazareth mə tá ò biinə ɱka ntəə.” ⁷ A swon mə ma mùu ajàn, ñtswa nĩkwɛɛ ni mbwenkə wa nĩ mà'à a biinè ñtəə. Mìkà'à mi bo bĩ mi'i mi m̀kòrə mi mi burè ñtiì mbə ajàn yĩ mə mbə a tigə ñtəə tsi'ĩ siginè. ⁸ A li m̀biinè ñtəə, ñlo ntigə ntəə nyonə waa bo bo tigə ɱkuu ɱghɛɛ a ndàmà'anwĩ. A tigə ñlitə ntəə ɱgha'asə nĩ Nwĩ. ⁹ Bə bĩ tsim bi yə yi a ajàn yĩ mə à le si təə ɱghɛɛ ɱgha'asə nĩ Nwĩ aà. ¹⁰ Bĩ yə yi, ñzi mə à ni ɱù wa mə à le si tswə wa Ntsübù'u ndàmà'anwĩ yĩ bòn m̀bɔñ ñlɔɔ nĩ ɱgabə aà; ànnù a burè ñtigə ntsya waa tsi'ĩ tsysà a nyê ànnù yĩ mə a le mfè'è ghu nu aà.

Ànnù yĩ mə Peta à le nswon a ndàmà'anwĩ aà

¹¹ Tsó mə ɱù wa a le nyon̄ ñtigə mbanə ni njĩm Peta bo Jɔn aa, bə bitsim bi le ntigə nywunə nzi mbòontə a mbèè bo wa ni potico yĩ mə bi le si twonə ni yĩ Solomon aà, m̀tsyé myaa mi burè m̀burə tsi'ĩ burè. ¹² Peta à yè mə ma mùu ajàn, ɱghaa a mbo bə bya ñswon mə, “BàIsrael, ni yerə ñlon̄ ànnù yuà laa a ya? Ni liĩ yi'i laa laa a ya? Ni mòontə mə bĩ'ĩ ghìrə ànnù ma yú aa nĩ àdà'à yi'i, kə nĩ laa ñki m̀ɔontə mə bĩ'ĩ ghìrə mə tá ɱù ghũ biinə ɱka ntəə aa nlon̄ mə m̀innũ mi'i mə tsinə aa ɛ? ¹³ Nwĩngon̄ bi Abraham ni Isaac ni Yakob, Nwĩngon̄ bi taà yi'inè, à ghà'àsə ɱgàñàfà'à yĩ Yesu yĩ mə nĩ le ñlògè yi mfa mə bĩ zwitə, ntuu yi a nsi Pilato, ka mə Pilato à le ñlòò mə yu mà'àtə yi tá ghɛɛ yi aà. ¹⁴ Nĩ tuu Mu Nwĩ yĩ mə à laa m̀ansə, m̀innũ mi mi tsinè aà, ñswon mə tá bĩ bəñnə mfa ɱù yĩ mə à zwitə ɱù aa a mbo bù. ¹⁵ Nĩ zwitə ɱù yĩ mə a fa ntswèntiì a mbo bə, Yesu yĩ mə Nwĩ à le nyweensə niwo aà. Bĩ'ĩ ni biyefə nĩ ànnù ma yú. ¹⁶ ɱù ghulà mə nĩ yə, ɱki nzi yi aa, a ghìrə ñkũm Yesu, a ghìrə àjàñ yĩ mə à ññ ñtiì yi a ni ñkũm Yesu aa, mə tá à tswə ni m̀tiì. A ghìrə àbiintiì yĩ mə ɱù ghũ à tswə ni yu nlon̄ Yesu aa mə tá à tiì, m̀burə nan̄sə ñtiì a ajàn yĩ mə nĩ yə a tswə a nsi mi'i bu bitsim laa aà.

¹⁷ “Bɔɔ bi maà, lá tsĩtson̄ mə zi mə nĩ le ɱghìrə ànnù yĩ mə nĩ le ɱghìrə aa tĩ zĩ, a ajàn yĩ mə bĩsa'a bi àla'à buu bi le ɱghìrə aà. ¹⁸ Lá ànnù yĩ mə Nwĩ à le ɱghìrə ɱgàñntoò ji tsim i foò nswon tsi'ĩ tètè aa, mə Ayo'ò Nwĩ wa à tswə nĩ nyê ɱgi'i aa, à ni yu mə a kè mə m̀fè'ɛ mbòontə aà. ¹⁹ Tsó mə a bə ma mùu ajàn aa, a bɔñ mə mə tá nĩ bəñkə m̀intiì muu, m̀bu m̀bi fu

a mbèe Nwĩ, tá à yé'ε ibí ghu nlo'osè ²⁰ tá tá Mmà'àmbi à ghìrè tá m̀nt̀t̀i muu mì fwetè, tá à ki ntoo Ayo'ò Nwĩ wa ỳi m̀ə à leè ǹt̀s̀o'ò aa, a mbo bu, là'a Yesu ²¹ ỳi m̀ə à tswe ǹi ǹt̀swe a aburè i ywe'e a nòò ỳi m̀ə Nwĩ à ka yi nan̄sə innù, i ghìrè tá m̀bi i bu mb̀on̄ fu tsi'í a ajàn̄ ỳi m̀ə i le mbə a mb̄i aà, i ghìrè tá innù tsim i ki mfe'ε mb̀òontè a ajàn̄ ỳi m̀ə nḡan̄ntoo Nwĩ j̄i i le mfa mib̄i mi nù myaa a mbo Nwĩ i le nswon̄ə a ngu'u aà. ²² Moses à le nswon̄ə m̀ə, 'Mmà'àmbi Nwĩng̀on̄ à ka yi ghìrè tá nḡan̄ntoo Nwĩ tá à fε'ε a t̄it̄i b̄o bi maà buu ts̄o m̀ə. Ǹi ka ỳi ki yu'unə n̄i, i ki ghìrè n̄i innù tsim j̄i m̀ə a swon̄ə aà. ²³ Ǹù ỳi m̀ə à si annù ỳi m̀ə nḡan̄ntoo Nwĩ ma gh̄u a swon̄ə aa yu'u aa, a ku'unə m̀ə tá bì zwitè, m̀fi'isə yi a t̄it̄i b̀è bi Nwĩ.' ²⁴ Nḡan̄ntoo Nwĩ tsim, ǹloginə a nu Samuel nḡhε nywe'e ni b̄i m̀ə bi le nyon̄ ghu nj̄im aa, bi le nḡhàà n̄swon̄ innù njwi mà j̄u. ²⁵ Ǹi ni b̄o bi nḡan̄ntoo Nwĩ, Nwĩ à le n̄ki n̄warè akàà ya bo bì b̄itaà buu aa nlon̄ at̄u yuu. Nwĩ à le nswon̄ə a mbo Abraham m̀ə, 'M̀ə ka yi n̄i m̀b̄oon̄ə a atu nḡwè'è mu ǹù ǹtsim f̄aa n̄sye i ỳon̄è aa a n̄j̄im b̄o buu.' ²⁶ Nwĩ à tsò'ò m̀ə Nḡan̄af̄a'á ỳi, a ajàn̄ ỳi m̀ə à le nswon̄ə aa, m̀foo ntoo yi a mbo bù, a n̄n̄i m̀b̄oon̄ə a nu bù, a nḡhìrè m̀ə tá ǹù ǹtsim a t̄it̄i bù tá à b̄on̄ nt̄i ỳi, m̀ma'atè innù j̄i bi j̄i m̀ə a ghìrè aà."

4

¹ Bo kà m̀ə aa nḡhaa laa a mbo b̀è bya, nḡan̄m̀a' a Nwĩ bo bì tam̄andoo nḡan̄mbè n̄d̄am̀a'anw̄i ni baSadukai z̄i ǹtsitè waa ² Ǹt̀on̄à waa i le si lw̄i a nu Peta bo Jon̄ nlon̄ m̀ə bo le si d̄i'í n̄i annù Nwĩ a mbo b̀è bya, n̄swon̄ə ni a mbo bo m̀ə Yesu à le nyweenə niw̄o, ma la a b̀ə m̀ə b̀è ka ỳi k̄i yweenə niw̄o. ³ Bo le n̄tswa Peta bo Jon̄; ts̄o m̀ə à le mbə noò n̄kw̄éf̄o aa, bi tigè nḡhε n̄n̄i waa a nd̄atsan̄, ǹl̄ə m̀ə tá àbèè fu'u. ⁴ Là b̀è bì gh̄à'atè b̄i bi le nyu'u n̄ghàà ni Nwĩ nya aa, bi le b̄i annu ma ȳa. Nd̀ù mb̄an̄n̄è ts̄it̄s̀on̄ i tigè nḡhε ts̄o ǹtsù'ù j̄i n̄taà.

⁵ Abèè f̀ù'ù m̀ə, b̄isa'a bi ala'a byaa ni b̄il̄i bi ala'a ab̀o'ò nḡan̄d̄i'í ǹon̄sè bi ghotè ǹtswe a Yerusalem ⁶ bo bì Annas, Nḡan̄m̀a'anw̄i ỳi nḡwè, ni Kaifas, ni Jon̄ ni Alexander ni b̀è b̄it̄sim b̄i m̀ə bi le m̀f̄è'è a nḡwè'ε nḡan̄m̀a'anw̄i ỳi nḡwè aà. ⁷ Bo gh̄otè m̀ə ǹtswe, ǹlogè Peta ab̀o'ò Jon̄ n̄t̄ε'ε a t̄it̄i bo, m̀betè waa m̀ə, "Ǹi k̄i ghìrè annù ya aa ni m̀id̄a'á mi wo, k̀è, ǹi k̄i ghìrè aa ni ìk̄um wo aa ε?"

⁸ Azw̄i Nwĩ a kuu nluu a nt̄i Peta, a swon̄ə a mbo bo m̀ə, "B̄isa'a bi alà'á ni b̄il̄i bi ala'á, ⁹ B̄ε m̀ə ǹi t̄i betè ỳi'í n̄i innù sii aa nlon̄ annù ỳi siḡinè ỳi m̀ə b̄i'í ghìrè a nu mb̄wèn̄kè wa aa, b̄ε ǹi t̄i lòò aà n̄zi a ajàn̄ ỳi b̄i'í t̄sya mb̀on̄ nḡhìrè tá ǹù gh̄u t̄i aa, ¹⁰ a b̄on̄ m̀ə tá ǹù ǹtsim, ni b̀è b̄it̄sim b̄i m̀ə bi tswe a Israel, a ku'unə m̀ə tá ǹi zi m̀ə b̄i'í ghurè n̄u gh̄u m̀ə ǹi ỳə a t̄ə a t̄it̄i bù laa, ǹi ìk̄um Yesu Kristo M̄u Nazareth ỳi m̀ə ǹi le n̄kwèèntè a ati b̄an̄n̄è b̄an̄n̄è, yu wa ỳi m̀ə Nwĩ à le nyweensə niwo aà.

¹¹ 'A ni ng̀ò'ò ya m̀ə bú b̄ib̄o bi nda ǹi le ntuu aa, m̀ə i b̄on̄ m̀ə ǹtigè ng̀ò'ò n̄ibuu ỳi nḡwè.'

¹² Kaa ǹù tsù kaa s̄i ghu tswe m̀ə mbə bi tsȳa ghu nj̄im n̄yweenə, ǹtsyastè Yesu Kristo, nlon̄ m̀ə kaa ìk̄um ỳi tsu kaa i s̄i f̄aa atu n̄sye t̄swè a t̄it̄i b̀è m̀ə Nwĩ à fa m̀ə mbə i t̄se yweensə ỳi'inè."

¹³ Annù le n̄tsya waa a ajàn̄ ỳi m̀ə bo le nyè atan̄ə nt̄i ỳi m̀ə Peta ni Jon̄ le si gh̄àà ghu aa, a le mburè gha'a waa tsi'í gh̄à'á nlon̄ m̀ə bo le n̄zi m̀ə bo le mbə aa tsi'í b̀è bi ad̄an̄è ad̄an̄è b̄i m̀ə kaa bi leè nḡwa'á a nd̄an̄wà'anè ghε aà. Là b̀o ỳè m̀ə laà aa, nḡwa'atè m̀ə Peta bo Jon̄ le mbaa mbə aa

ngàṅkòrè Yesu. ¹⁴ Lâ a ajàn yï mē bi le nyə n̄u wa yï mē bo le nḡhùrè a təə a mbèe bo aa, kaa bə bya kaa bi wa'à ni ànnù yï àdàn a nḡhàa bù n̄tswe. ¹⁵ Bo le ntigə nswon a mbo Peta ni Jon mē tâ bo fè'ε wa ndâ n̄sa'a m̄isa'a, bo fè'è mē, bi tigè nḡhaanə bo ni bo ¹⁶ n̄swon mē, “B̄i'inè ka gh̄irè mē akə n̄i bə buà aa ε? Bè b̄itsim f̄aa Yerusalem bi zi mē bo gh̄irə alensè yï wè, kaa m̄bə b̄i'inè wa'ă annù ma yū tuu. ¹⁷ Lâ a nḡh̄irè mē tâ ànnù ma yū tâ wa'à lò bu n̄sɛenə nḡhɛɛ a tit̄i bə, a b̄on mē tâ b̄i'inè ghaantə waa, nḡwa'asə nswon mē tâ bo tsuu ànnù a mbo n̄u tsu burə b̄i ki swoswon ni ìk̄um Yesu.”

¹⁸ Bo gh̄aanə mē laà, n̄twonə waa, nḡhaa a mbo bo nḡwa'asə nswon mē tâ bo tsuu annù yï tsu burə b̄i ki ghaghàa, kè ki d̄i'ì ni ìk̄um Yesu. ¹⁹ Lâ Peta ni Jon kwi'i a mbo bo mē, “A ka zi tsi'ï bù mē, a nsi mi'i Nw̄i, a ku'unə aa a nyu'unə bù k̄ Nw̄i le; ²⁰ Lâ a nḡhɛɛ ni nḡgàa yï'ï, b̄i'ï tswe n̄i nḡkà n̄swon aa tsi'ï ànnù yï mē b̄i'ï yə nḡki yu'u aà.” ²¹ Bo bù mē nḡka'atə waa, n̄ma'atə waa mē tâ bo ghɛɛ waa; kaa nḡwa'à ajàn yï mē m̄bə bo n̄iṅ ìsa'a a nu bo aa z̄i, n̄lon mē bə b̄i tsim le si gha'asə n̄i Nw̄i n̄lon annù ya yï mē a le mfè'è aà. ²² H̄lòò n̄u waa yï mē bo le nḡhùrè ni ànnù yï àȳeyerə aa i le n̄tsyatə m̄ighum mi n̄ikwà.

²³ Bi mà'atə mē waa, bo lô nḡhɛɛ a mbèe b̄il̄m byaa nswon annù yï mē b̄il̄i bi nḡǎmà'a Nw̄i bo bi b̄il̄i bi ala'a bi le nswon a mbo bo aà. ²⁴ Bo yù'ù mē, nḡentə n̄i jyaa a ndəṅ bo b̄itsim, n̄tsa'atə Nw̄i n̄swon mē, “Mmà'àmbi yï mē à kò'ontsirə aa, n̄n̄ansə àb̄urè b̄o n̄syɛ n̄i m̄iyàa n̄i nḡon̄ nḡjoò tsim j̄i mē i tswe ghu aa, ²⁵ Wò yï mē ò le nḡh̄irè taà yï'ï David, nḡḡanfà'â ghò a ghaà n̄swon ànnù yï mē Azw̄i Nw̄i a le lensə ghò mbo aa mē, 'M̄int̄on̄ muu mi lw̄i, n̄i kwèè n̄i m̄int̄i muu aa a ya aa ε, b̄it̄izi Nw̄i? Nḡwè'è b̄e, ni kwà'atə n̄i ìnn̄u d̄an̄è àdàn̄è a atu bù aa a ya?

²⁶ B̄if̄ò bi mbi bù bi tan̄tə n̄u yàa bo bi b̄isa'a bi ìla'a, ànnù yaa bo a bə yï m̄o'ɔ, n̄zi a nto Mmà'àmbi bo bi Ayɔ'ònw̄i w̄a.

²⁷ Tsi'ï annù n̄iṅkon̄ Herod ni Pilato a b̄o'ɔ ni b̄it̄izi Nw̄i bo bi bàIsrael bi le nḡhotə f̄aa a m̄um ala'a, n̄tan̄ min̄an̄ a atu Yesu nḡḡanfà'â ghò yï mē à laa m̄ansə aa, m̄bə yu wa yï mē ò le nyɔ'ɔ aa, ²⁸ a nḡh̄irè ànnù yï mē ò le nḡkà'â n̄i àdà'â yo, n̄lèè mē a ka yi fè'è aà. ²⁹ Mmà'àmbi, yə la ts̄its̄on̄ a ajàn yï mē bi kà'atə n̄i yi'ï aà, fa at̄an̄ent̄i a mbo b̄i'ï, nḡh̄irè tâ nḡǎnfà'â jo ì ghaa n̄i m̄idà'â, ³⁰ tâ ò ghensə abo yo nḡh̄irè tâ àdà'â yo tâ ghurə b̄e, nḡh̄irè ìlensə ìnn̄u a b̄o'ɔ ni ìnn̄u tsȳamb̄o n̄i ìk̄um Mu ghò Yesu yï mē à laa m̄ansə aà.”

³¹ Bo m̄ansə mē a n̄tsà'atə Nw̄i laà, àdigè ya yï mē bo le nḡhotə ghu aa a ts̄iḡinè, Azw̄i Nw̄i a kuu n̄luu a n̄ti a bo, bo ghaà n̄swonə ànnù Nw̄i tsi'ï n̄i àtan̄ent̄i.

Ayoo b̄oo bi Kristo a bə yi m̄o'ɔ

³² Annù bə bya b̄i mē bi le n̄niṅ n̄ti waa a nu Yesu Kristo aa, a le m̄bə tsi'ï yï m̄o'ɔ, n̄ti wa i bə yï m̄o'ɔ, kaa n̄u n̄bò yï tsu kaa a wa'à lò n̄swon mē ayoo yi à ni tsi'ï yi b̄e. Bo le mb̄ònsə nḡjoò jyaa, ayoo yaa a tigè m̄bə tsi'ï ayoo m̄o'ɔ. ³³ Nḡǎntoo Yesu jya i le nḡh̄èè n̄i m̄b̄i a gh̄aa tsi'ï n̄i àdà'â yï wè n̄swon n̄i ajàn yï mē bo zi tsi'ï ànnù n̄iṅkon̄ mē Mmà'àmbi Yesu à ywèenə ni n̄wo aà. Ìb̄on̄ Nw̄i i le tswe a mbo bo b̄itsim, n̄fa n̄i àdà'â a mbo bo. ³⁴ Kaa n̄u tsu kaa à le nḡwa'à a tit̄i bo tswe mē à le si b̄on̄ ayoo, n̄lon mē bo b̄itsim b̄i mē bi le n̄tswe n̄i ìdigè n̄syɛ k̄i n̄i m̄ila'a aa, bo le mfèen̄kè,

nlògə ɲkabə yï mə bi fee ghu aa, ³⁵ nzï nnɔŋsə a miƙòrə ɲgǎntoo Kristo jya, bo tigè nlògə nyàtə a mbo bè bìtsim bìi bi le si bɔŋə ayoo aà.

³⁶ Ma mùu noò, Joseph, mə bi lə ɲjwe yi a Cyprus, a bə ɲù ɲgwè'è Levi, ɲgǎntoo Kristo jya i tswé ikúm yi ni Barnabas aa (ɲji'í ikúm ma ghú i bə mə, Mu yï mə a lə'ətə ntii bê aà) ³⁷ a kî mfee adigə nsoo yi, nlògə ɲkabə ya yï mə à le mfee ghu aa, nzï nnɔŋsə a miƙòrə ɲgǎntoo Kristo jyâ.

5

Annũ Anania bo Safira

¹ Lá ɲù yí mò'ɔ, ikúm yi i bə Anania, bó ɲgwé yï, Safira le mfèe adigə nsyê yaa. ² Bo fèe mē, Anania a fi'itə ɲkabə àdìgə ya nlèə, ɲgwé yï wa a kî nzi, à fi'itə mē nləə aa, ɲtigə nlògə àbùgə ɲkabə ya ɲghèè nnɔŋsə a miƙòrə ɲgǎntoo Kristo jyâ. ³ Lá Peta a betə yi mə, "Anania, a ghìrə àkè ò ma'atə Satan a kuu a ntii wò ɲghìrə ò swon àbǎŋnənnù a mbo Azwĩ Nwĩ, a ajàn yï mə ò fi'itə abùgə ɲkabə adigə ya nlèə aa ε? ⁴ Mbɔŋ tá ò fee adigə ya, tigə a le mbə aa à yô aa ε? Nòò wa mə ò fèe mē aa, ɲkabə ya mə ò fèe ghu aa, i wa'à kî mbə aa tsi'í yò aa ε? A tigè nlo ɲghìrə akə mə tá ò wa'atə ma yú àjàn annù a ntii wò aa ε? Kaa ò sí abǎŋnənnù aa a mbo bè swonə, ò tswɛɛ íbǎŋnənnù aa a mbo Nwĩ." ⁵ Anania à yù'ù mə annù ma yú, ɲwo a nsyɛ ɲkwo. Bè bìtsim bìi mə bi le nyu'u aa, nú jyaa i swerè si'í si'í. ⁶ Bɔɔjɔŋ bi zî nlim akú yi ya ɲtigə nlògə mfè'è ɲghɛɛ ntwiŋə.

⁷ Bìnòò ghəə kî tsyà bi tarə, ɲgwé yï a zî, kaa wa'à annù yï mə a fɛ'ɛ aa zî. ⁸ Peta a swon ghu mbo mə, "Mēmbà, naŋsə nswonə ghá, nì kî fèè àdìgə nsyê yuu ya aa nî ndùu ɲkabə kikyè aa ε?" A swon mə, "fiŋə, àa tsi'í ndùu yï mə bì'í kî fèe ghu aà."

⁹ Peta a tigə ɲswon ghu mbo mə, "A ghìrə àkè mə tá bú ndoò ghò tanjə a kwà'anə Azwĩ Mmà'ambi aa ε? Yê miƙòrə mi bê bìi bi twiŋ mē ndoo ghò aà, bo bìi a ntsündà, bo ka kii bè'è gho fè'è ni wò." ¹⁰ A kî mburə wo tsi'í maa noò a nsi miƙorə Peta ɲkwo. Bɔɔjɔŋ bya bì kùu mē, ɲyə mə à kwò mē aa, ɲtigə ɲki mbe'e yi mfe'ɛ ɲghèè ntwiŋ a mbèè ndoo yï. ¹¹ Nìbɔ'ɔ nì wè ni le mburə tswa ɲghotə bɔɔ bi Kristo bitsim bo bì bè bitsim bìi mə bi le nyu'u annù ma yú aà.

İnnũ jĩ yęyerə bo bì innũtsyámbo

¹² ɲgǎntoo Kristo jya i le si ghìrə nî innũ jĩ yęyerə bo bì innũtsyámbo a titii bè. ɲgǎmbii Kristo jyâ i tsim i le si bòontə wa a ntsümbù'ù yï mə bi le nsi twon ni Ntsübù'ù Solomon aà. ¹³ Kaa tsi'í mə tá ɲù tsù yï mə à le wa'à ɲù nìbò wàà bə aa tá à tswe nî àtànə ntii a nzi ɲkuu wa múm ɲghotə yàà, ka mə bo le si swon nî innũ jĩ siginə nlon ɲghotə bɔɔ bi Kristo ma yú aa. ¹⁴ Lá ndùu bê bìi mə bi le si nîŋ nî ntii waa a nu Mma'ambi Yesu aa i le si kù'üsə gha'atə nî ghà'atə ɲghɛɛ ni mbii; ǹnòò mbǎŋnə bo bì yï bāngyè i zî nkuu ɲku'usə nî ndùu waa. ¹⁵ İnnũ jya jii mə ɲgǎntoo Kristo jya i le si ghìrə aa, i ghìrə bè tigə be'e nî ɲgǎnmighòò mfe'ɛ nnòŋsə nî a b̄ndómánjĩ a nì miƙuu bo bi a nì bìmatà, ta bɛɛ mə Peta a tɛ'ɛ ti tsyá tsyá, àliləŋə yi a wò a nu bí mɔ'ɔ. ¹⁶ Bè le si kii nlo ni mum ila'a jii mə i le ntswe a mbèè Yerusalem aa mfè'è nzi nî ɲgǎnmighòò bo bì bè bìi mə bi le ntswe nî izwĩ jĩ bì aa, nzi bi ghurə nî waa bi tsimè.

A ajàn yï mə bi le tswa ɲgǎntoo Kristo ɲniŋ a atsəŋ aà.

¹⁷ ɲgǎnmà'a Nwĩ yí ɲwè bo bì ɲgǎnəkòrə jĩ, jii mə i le ɲki bə ɲgǎn ghotə baSadukai bìi mə bi le tswe maa niƙurə aa, le nluu nî àghè'ənə

nlon ngǎntoo jyá; òtigè nloò nghìrê ànnù a nu bo. ¹⁸ Bo le òtigè ntswa ngǎntoo jya nghèè ònìṅṅè waa a ndátsanḗ. ¹⁹ Lá a ghìrè m̀bè òtugè angel Mmà'àmbi a zì ṅṅa'a ibà'a ndátsan ya m̀fi'isè waa, nswon m̀, ²⁰ "Nì ghèè nghèè òtəə a múm òdámà'anwì ṅkè'enə annù tsim nlon ntswèntì yì m̀fi yuà m̀. ²¹ Bo yù'ù m̀è laà, àbèè a fu'u, bo tìgè ṅghèè wa a ndámà'anwì tsi'ì a tìtugè tìtugè, ṅka ndi'ì nì ànnù Nwì a mbo b̀è ghu."

Ṅgàṅmà'a Nwì yì ṅwè a zì bo bì ṅgàṅəkorə jì tsim twonḗ ṅghòtə bìlì bì àla'a baYuda bitsim, ta tã ṅgǎṅSenendrio tsim tã bì boontə. Bì b̀òntə m̀, ntoo b̀è m̀ tã bo ghèè m̀fi'ì ṅgǎṅntoo jya wa ndátsan zì nì ju. ²² Ṅgǎṅfà'à jya m̀ bì le ntoo aa i ghèè m̀, ṅghèè kaa wa'a ṅgǎṅntoo jya wa a ndátsan yè, òtigè mbu mbì òswon m̀: ²³ "Bì'ì ghèè nyə bì nanṣè m̀fiṅkə ibà'a ndátsan jyá tsim, ṅgǎṅmbè idìgè i kì òtəəntə ghu m̀bè nì m̀ntsu m̀i ib̀'ù myá. Bì'ì ghèè ṅṅa'a ndátsan ya kaa wa'à ṅṅu ghu b̀āṅnè yè." ²⁴ Tamàndoo ṅgǎṅmbè òdámà'a Nwì bo bì bìlì bì ṅgǎṅmà'anwì bo yù'ù m̀è laà, ànnù a tsyá waa, bo tìgè ṅwa'a m̀ kè ma yù ànnù ka yì b̀è aa m̀ akə le. ²⁵ Ṅṅ yì m̀'ò a zì òswon a mbo m̀, "B̀è bya m̀ nì kì nìṅ a atsan aa bo təə a múm òdámà'anwì òdi'ì nì ànnù a mbo b̀è." ²⁶ Tamàndoo wa bo bì ṅgǎṅbè òdámà'anwì jya bo ghèè òlogè waa tsi'ì à b̀ò b̀ò, kaa wa'à b̀è nì m̀idà'à logè b̀è, nlon m̀ bo le si b̀'ò nì m̀ mbè b̀è bì tumtə waa nì ṅgò'ò. ²⁷ Bo tswà m̀è waa nzi nì bu, òtè'è wa a nsi Senendrio. Ṅgàṅmà'a Nwì yì ṅwè a betə waa m̀ ²⁸ "Tìgè bì'ì kì baa nswon a mbo bù, ṅkwantə m̀ tã nì tsuu annù nì òkùṅ ṅṅu ghù kì di'ì aa è? Yə nì a ajàn yì m̀ ànnù ya m̀ nì di'ì aa, a b̀āṅnè m̀ nṣèə a Yerusalem tsim! Tìgè nì lòò aà ònìṅṅè àləə ṅṅu ghù a atu bì'ì?" ²⁹ Lá Peta bo ṅgǎṅntoo jì m̀'ò jya bo kwi'ì m̀, "A b̀ṅ a nyu'unə Nwì òtsyatə b̀è." ³⁰ Nwìṅṅon Ta bì b̀itaa bì'ì à le nyweensə Yesu wa yì m̀ nì le ṅkwèntə yi a atib̀āṅnəb̀āṅnè òzwitə yi aà. ³¹ Nwì a le ṅṅentə yi a ndəṅ ntswesə yi a mbèè òkwèè yu nì m̀'à, a tìgè b̀è Ṅgàṅntsyàsə b̀è ṅkì mbè Ṅgàṅnyweensə b̀è, i ghìrə m̀ tã b̀Israel tã bo b̀ṅkə m̀ntì myaa tã Nwì à li'inə ifansənnù jyaa. ³² Bì'ì nì b̀yèfə nì ònnù ma jù, Azwì yì Làà yì m̀ Nwì à fa a mbo b̀è bì m̀ bì yu'unə nì aa a kì m̀bè ayèfə.

³³ Bo yù'ù m̀è laà m̀ntōṅ myaa m̀ lwì, bì lòò m̀ bì zwitə ṅgǎṅntoo jyá. ³⁴ Lá ṅṅu baFarisai yì m̀'ò a tìtì bo ṅgǎṅSenendrio, òkùṅ yi i b̀ Gamaliel, òdi'ì òṅṣə Moses yì m̀ b̀è bitsim bì le si yu'unə aa, a təə a ndəṅ òswon bì ghìrè ṅgǎṅntoo jya fè'è a abèè a nì mú àtì noò. ³⁵ Bo fè'è m̀, a swon a mbo ṅgǎṅSenendrio bya m̀, "BaIsrael, nì tsyèsə ghuu nì ànnù yì m̀ nì lòò a nghìrə a nu b̀è buà aà. ³⁶ A kì le mbè a noò m̀'ò Tadeous a b̀inè òswon m̀ yu nì ṅṅu yì ṅwè yì tsù, m̀b̀āṅnè jì m̀'ò tsə ṅkhì jì nì kwà, i ghèè òtsitə yi. Lá bì yì òzwitə yi, b̀è bya m̀ bì le si yòṅḗ ghu ṅjìm aa bì sèèṅ waa, kaa ṅghòtə yì ya kaa i wa'à nì ànnù yì tsu fè'è. ³⁷ A ghè m̀ tì b̀è a noò ṅjìm, Judas, mu baGalilea, a kì m̀fè'è yì ṅgaa, wa noò òsəṅ b̀è, ṅghìrə ònòò b̀è i k̀ì ṅyonə ghu ṅjìm. Judas ma ghù à le ṅkwò, ònòò b̀è bya m̀ i le si yòṅḗ nì laa i le ṅkì nṣèə waa. ³⁸ A ṅghèè a nì yuà ànnù, m̀ swon a mbo bù m̀ tã nì tsuu ànnu yì tsu a nu b̀è bù lə ghìrə b̀è, tã nì fi'isə abò yuu a nu bo. Mbè ànnù yì m̀ bo lòò ṅghìrə aa, a b̀è aa ànnù yì m̀ a kà'a ṅm̀sònṅ b̀ṅ a ka wò. ³⁹ Lá bèè a b̀è yì m̀ ànnù yì m̀ bo lòò ṅghìrə aa, a lo aa a mbo Nwì b̀ṅ kaa mbè nì wa'à m̀āṅjì a mbo bo k̀ì b̀è. Mbè nì gha'a ghuu a nu bo b̀ṅ mbè a tìgè m̀b̀āṅnə m̀fè'è m̀ nì to aa b̀ bì Nwì."

⁴⁰ Gamaliel à ghàà m̀è laà, baSenendrio bya bì yu'ù àdi'itə yi yá, òtwonḗ ṅgǎṅntoo jya i kuu nzi, bo ghòò waa, òswon a mbo bo ṅkwantə m̀ tã bo tsuu ànnù nì òkùṅ Yesu bu kì di'ì b̀è; òtigè m̀ma'atə waa m̀ tã bo ghèè

waa. ⁴¹ Ngǎntoo jya bo fè'è wa a titii baSenendrio jya, ntigə ndorə nghεε nlon mə Nwĩ à le nlèntè waa nyə mə bo ku'unə a ɲkwεrə ndìrètù nlon ìkùm Yesu aà. ⁴² Bo fè'è ɲghεε nĩ mbĩi ntigə ndi'i nĩ bē, n̄sεensə nĩ ntɔɔ yĩ nsigìnè n̄swonə ni a mbo bo mə Yesu à ni yu wa yĩ mə Nwĩ à yò'ò aà, tsi'ĩ ɲjwĩ tsim, a mùm ndāmà'anwĩ bo bì a mila'a bē.

6

A ajàn yii mə bi le ntsɔ'ɔ bē bi sàmbaa mə tâ bi ka nlentə nĩ ɲǎŋgi'i aà

¹ Ma mùu noò, ndùu ɲǎŋyɛgənnù Yesu i le si gha'atə ɲghεε nĩ mbĩi. Ayòŋə a le mfè'è a titii bo, baYuda bii mə bi le si ghàà nighàà ni Grikia aa bo le si ghàantè nĩ baYuda bii mə bi le ntswe a ndùgə nlon mə kaa bi le si wa'à nĩ b̄ikwĩ'ĩ bi b̄an̄gyè byaa lèntè a mfa myaa mijĩ bo bì ɲjoò tsim jii mə bi le si yàtə a njwĩ tsim aà. ² Ngǎnyɛgənnù jya nìghùm n̄tsò baa i le ɲghotə ɲǎŋyɛgənnù jya ji mɔ'ɔ i tsim, n̄swonə a mbo bo mə, “Kaa a si b̄on mə tâ b̄i'ìnə ma'atə a n̄swonə ànnù Nwĩ m̄ban̄nə ɲghèè ɲka nyatə mijĩ. ³ Bɔɔ bi maà, a ku'unə mə tâ n̄ lentə a titii bù, n̄tsɔ'ɔtə mb̄an̄nə ji sàmbaa jii mə bi beentə nĩ waa, tâ à bə bē bii mə bi luu nĩ Azwĩ bo bì n̄ m̄tsyè, tâ b̄i'ìnə fa ifà'à ma ghú a mbo bo. ⁴ B̄i'ìnə ka b̄an̄nə fa ib̄inù ȳi'ìnə tsim a n̄tsà'atə Nwĩ bo bì a n̄swonə ànnù Nwĩ.”

⁵ Annù ma yū a le mbon a nu bə bya bì tsim, bo tigə tso'ɔ Stephen, ɲù yii mə à le nluu nĩ àb̄iintii bo b̄i Azwĩ Nwĩ, ni Philip, ni Prochorus, ni Nicanor, ni Timon, ni Parmenas, ni Nicolaus, mu baAntiokia yii mə a le ntigə bəŋ mbə ɲù baYuda aà. ⁶ Bi le twon bē ma bú, n̄t'ε waa a nsi ɲǎntoo Kristo jya, n̄n̄ɔŋsə mbo a atu bo, n̄tsa'atə Nwĩ a atu bo. ⁷ Annù Nwĩ a le ntigə n̄sεenə ɲghèè nĩ mbĩi, ndùu ɲǎŋyɛgənnù Yesu a Yerusalem i ku'usè ɲgha'atə tsi'ĩ ànnù, ɲǎŋmà'a Nwĩ j̄i ghà'atə i n̄iŋ m̄intii myaa a nu Kristo ntigə yu'unə nĩ ànnù yi.

⁸ Stephen yii mə à le nluu nĩ ibon bo b̄i m̄idà'à mi Nwĩ aa, à le si ghìrè nĩ ìnn̄tsyámbo bo b̄i ìlensè j̄i wè a titii bə. ⁹ Là bə b̄i mɔ'ɔ bi le nlògìnè ɲka nligitə nĩ ànnù yii mə Stephen à le si swonə ɲkii ɲghìrè aà; bi le mbə b̄and̄an̄ghòtə baYuda (yii mə bi le si twonə ni ȳi bə bii mə bi fè'ε a ndábù'ù aa), ñlo a Cyrene bo bì Alexandria. Ma buù bə ni b̄i mɔ'ɔ bii mə bi le nlò a Cilicia bo bì a Asia aa, bi le nlògìnè ntigə nyonə bo bì Stephen. ¹⁰ Là Azwĩ Nwĩ a le mfa m̄tsyè a mbo Stephen ni m̄anj̄i yii mə à le ghàà m̄burə ɲkutə m̄intsũ myaa. ¹¹ Bo tigə ɲɲe'esə ɲghεε ntotə bē mə tâ bì swonə mə, “B̄i'ĩ le nyu'u a ghàà ni nìghàà ni atsa'a mbègìtè nĩ Moses bo Nwĩ ghu.” ¹² Bo ghìrè bə bo bì b̄ilii bi ala'a, ni ɲǎŋd̄i'ĩ n̄n̄ɔŋsə lw̄isè nt̄on ɲghεε tswa Stephen nlògə ɲghèè ni ghu a nsi baSenendrio ¹³ ñlɔɔ bē mə tâ bo zi mbə b̄iyəfə, ɲghìrə bo fè'è n̄təə n̄tswεε ib̄an̄nennù n̄swonə mə, “Nù ghuà a ghàà m̄ighàà m̄i bi, m̄bègìtə nĩ àdìgè Nwĩ yū bo bì n̄n̄ɔŋsə ghu. ¹⁴ Nlon mə b̄i'ĩ le nyu'u a swonə ni mə Yesu mu baNazareth wa a ka yi sà'a adigə yū, i k̄ii kwensə b̄in̄ɔŋsə bya mə Moses à le mfa a mbo b̄i'ìnə aà.” ¹⁵ Bə bya b̄itsim mə bi le ntswe wa ndā Senendrio aà, bi le ɲghəə k̄i lèntè, ɲyə n̄si Stephen i bəŋ ntigə mbə tsò nsi angel.

7

A ajàn yii mə Stephen à le nswonə ànnù Nwĩ a mbo baSenendrio aà

¹ Ngǎnmà'a Nwĩ ȳi ɲwè a betə Stephen mə, “Aa tsi'ĩ ànnùn̄i ɲkonə mə bi swonə laà le?” ² Stephen a swonə mə, “Yu'utə n̄i b̄itaa ni bɔɔ bi maà, Nwĩ yii mə a ɲwèenè aà, à le mfè'è n̄tsi'ĩ taà yi'ìnə Abraham, wa a noò wa mə

à le ntswe a Mesopotamia aa, maà noò kaa a burə tì a Haran ka ntswe, ³ nswon ghu mbo mə, 'Mà'atə ala'à yuu bo bì ñgwè'endâ ghô, mfe'ε ñghèè a adigə yï mə mə ka figitə a mbo wò aà.' ⁴ A tigə ma'atə ala'a baKaldea, ñghεε ntigə ntswe a Haran. Taà yï à leè ñkwo, Nwï a ghirè yi a fε'è ñzi fàa ala'a yuà mə nì tswe ghu tsītsòn aà. ⁵ Kaa Nwï kaa à le ñwa'a adigə nsyε ghu mbo fa mə tâ à bê yi bê; kaa tsi'ï mù adigə yï mə à ghà'atə mbə nte'è àkòrə yi ghu aa bê. Lâ Nwï à le ñkà'à mə yu ka yï fa ala'a mà yù ghu mbo tâ tigə mbə à yi bo bì à yi bɔ̀ bɔ̀ bi bìi bi ka yï yòn ghu ñjìm aà, ka mə a le si bə maà noò kaa a wa'à nì mu tswe aà. ⁶ Nwï à le nswon ghu mbo aa mə, 'mforè yï ì ka yï ghεε bə bìgì a ala'a badàn tâ bì ghirə waa nì ìbù'ù jyaa, ì di ñgi'ì a mbo bo ilòò ñkhì ji nì kwà.' ⁷ Nwï a swon mə, 'Lâ mə ka yï ñjì isa'a a nu bə bìi mə bo ka yï ghirə waa nì ìbù'ù aà, a yi tì bə a ñjìm bon bo ka yi fε'ε zì mmii gha fàa adigə laa.' ⁸ Nwï a le ñwàrə akàà bo Abraham ñləə annù ñjètə bɔ̀ mbànə tsó alənsə. Abraham a jwe Isaac ñtigə ñjètə yi a nì ñjwi ji nifwaa. Isaac a jwì Yakob, Yakob yï ñgaa a tigə ñjwe bítà bi ñgwè'è bi'inè bya ñghúm ntsò baà.

⁹ "Bítàbè bi'inè bi le ntswe nì àghè'ènə a nu Joseph, mfee yi a ala'a Egipto, lâ Nwï a tswə bo yu, ¹⁰ mfi'ì yi a múm ñgi'ì, mfa mitsyε ghu mbo ñghirə Pharoah Mfò baEgipto a kɔ̀nə yi ñtigə ghirə a bə Gúmnaà, ñtigə nsa'a nì àla'a baEgipto bo bì ndà Pharoah ntsim. ¹¹ Njì ì le ñkuu a ala'a baEgipto tsim bo bì a ala'a Cana, ñnìj ñgi'ì yï ñwè a nu bə, ñghirə bítà bi'inè bi tigə ñlɔ̀ nì miji kikan. ¹² Yakob a yu'u mə miji mi le tswe a ala'a baEgipto, ñtoo bítà bi'inè ghu a ñgaa yï ñtsyambii. ¹³ Bo bù mē ñghεε ghu a ñgaa yï ì yòntə aa, Joseph a ghirə bɔ̀ bi maà bi bi zì yi, ñki ñghirə Pharoah a zì ñgwè'è yï. ¹⁴ Joseph a swon mə tâ bì ghεε ntwon taà yï Yakob bo bì ñgwè'è yï ntsim, ìtu bə mighum mi sàmbaa ntsò ntaà. ¹⁵ Yakob a sigə ñghèè a ala'a baEgipto, ñyi ñkwo ghu, yubon bo bì bítà bi'inè, ¹⁶ bo kwò mē ghu, bi bē'è ìkù jyaa ñkɔ̀'ɔ̀ nì ju a Shechem, ñtwinjə waa wa nisyè nya mə Abraham a le nyuu nì ñkabə a mbo bɔ̀ bi Hamor a Shechem aà.

¹⁷ "Lâ nòò à kà mē ñku'u mə tâ Nwï tâ ghirə ànnù yï mə à le ñkà'à a mbo Abraham aa, ñdùù bê bi'inè a ala'a Egipto ì burə ñgha'atə tsi'ï ghà'atə ñghεε nì mbii ¹⁸ ñywe'e a noò yï mə mfò yï mɔ̀'ɔ̀ yï mə kaa à le ñwa'à Joseph zi aa, à le ñkɔ̀'ɔ̀ ntigə nsa'a nì àla'a baEgipto. ¹⁹ A le ntañə mñànə a atu bê bi'inè, ñdi ñgi'ì a nu bítà bi'inè ntswa nì waa nì àdà'à mə tâ bo me'e bɔ̀ byaa a abεε mə tâ bì kwokə. ²⁰ A le mbə aa ma mùu noò mə bi le ñjwe Moses, a burə mbə tsi'ï mu yï mə à le mbon a yə ñki bon a nsi mi'ì Nwï aà. Bi le ñko'o yï a ndùgə bo a nì bisàn bi tarə. ²¹ Nòò wa yï mə bi le ñlògè yï a ndùgə bo mfe'ε ñghèè ñləə a abεε a adigə dàn aa, mu Pharoah yï mángyè a logè yi nì mù yï ñtigə ñko'o yi. ²² Bi le ndì'ì yi nì mitsyè mi baEgipto mi tsim, a nanşə ñzi ñghàà tsi'ì sigìnə ñkii ñghirə nì ñnnù jì wè jì wè.

²³ "Nòò yï mə Moses à yï mə mbə ilòò mighum mi ñkwà aa, ñwa'atə mə yu ghεε ghanə bɔ̀ bi maà bi, bɔ̀ bi baIsrael. ²⁴ A ghèè mē, ñyè ñù baEgipto a kà ñku nì mu maà yï yï mɔ̀'ɔ̀. A yè mē laa, ñghεε a ñkwi'inè, ntswa ñù baEgipto wa ñkù ñzwitə nlon ñgi'ì ya yï mə à le si ñjì a nu mu maà yï ñù baIsrael wa aà. ²⁵ A le si ghirə laa ñwa'atə nì mə bɔ̀ bi maà bi bi ka zi mə Nwï ka kwetə tâ yù fi'ì waa wa a múm ñgi'ì, lâ kaa bo wa'à zì. ²⁶ Abèè fù'ù mə a zì ñyè bɔ̀ baIsrael bì mɔ̀'ɔ̀ bi kà ñyɔ̀nə, a loò mə yu fàatə waa tá tâ bo tsuu kì yòñə, ñswon mə, 'Bìsù bá, nì tsuu kì to, tigə nì

laa mbə bɔɔ bi ma aa ε?' ²⁷ Lâ nù wa yïi mə à le nlògìnè fikòrè fya aa, a tii Moses lò'òsè mbetə ghu mbo mə, 'A gho aà a lèə wò mə ta ò tigə mbu'utə yi'i ñkii ntsɔ'otə nî mîsa'à mi'i aa ε?' ²⁸ O bù ñlɔɔ aa nzwitə mè tsɔ mə ò kî zwitə ñú baEgipto wa a yɔɔ aa ε?' ²⁹ A kwĩ'i mə laà, Moses a fε'è wa ala'a baEgipto ñkhə ñghèè a ala'a Midia ñtigə ntswe ghu nî ñgì, ñjwe bɔɔ mbâñnè ghu bi baà.

³⁰ "Ìlòò mighum mi ñikwà ì tsysà mə, angel Nwĩngòn a zî ñtsi'i Moses, ñtswe a mum àtsùgə iti yïi mə mɔ'ɔ i le si bərə ghu aa, a nta'a miwèè wa a mbèè ñta'a Sinai. ³¹ Moses à yè mə, ànnù a burè ñtsya yi, a ghèntə a ntəə ghu mbèè ta nañsə lèntə yə. A kà mə aa ñghεε ghu nyu'u ñjì Mmà'àmbi a swon mə, ³² 'Mè ni Nwĩngòn bì taà buu, Nwĩngòn Abraham, yì Isaac, ni yì Yakob.' Moses yù'ù mə, nù yì i swerə, a tigə mbenə ba'à bà'à; kaa a wa'à nî ñtii bu ntswe a lèntə àdìgə yà. ³³ Mmà'àmbi a swon ghu mbo mə, 'Tso'otə ntaam jo jyà, ñlon mə àdìgə yuà mə ò təə ghu aa, à nî àdìgə nsysə yì làà mañsə. ³⁴ Wa mə lîi mə ñyə mbuu ñgi'i yïi mə bə ba a ala'a baEgipto bi yə aà. Mə yù'ù àjàñ yïi mə bo yè'ə ñgi'i yàà aa, ñsigə nzi a fi'i bo wa múm ñgi'ì. Zi faà la tsítsònə. Mə ka too gho a ala'a baEgipto.'

³⁵ "A lèè ñki mbə aa tsi'i Moses ma ghú mə bɔɔ bi maà yì le ntuu, mbetə ghu mbo mə, 'A gho aà a lèə wò mə tá ò tigə mbu'utə yi'i ñkii ntsɔ'otə nî mîsa'à mi'i aa ε?' mə Nwĩ à lèè ñtoo mə tá ghεε ñka nsa'a nî bɔɔ baIsrael, i kii fi'isə waa a múm ñgi'ì. Angel wa mə à le nzi ñtsi'i yi wa múm àtsùgə ñgèè mə a le si khi aa, a tswé ghu mbo, ñkwetə nî yi. ³⁶ A ni Moses ma ghú mə à le ghìrə ilensə innù bo bì innútsyámbo a ala'a baEgipto bo bì wa Miyaa yì mbagitə bo ni a anta'a miwèè miwèè a atú ìlòò mighum mi ñikwà. ³⁷ A ni Moses ma ghú mə à le nswon a mbo bɔɔ baIsrael mə, 'Nwĩ à ka yì ghìrə tá ñgàntòò yì yì mɔ'ɔ tsɔ mə tá bu mfε'è a titii bɔɔ bi maà buu aà.' ³⁸ A ni yu mə à le ntswe bo bì ñghòtə bɔɔ baIsrael bya wa anta'a miwèè miwèè ñki tswe bo bì bítaà bi'inè, a bɔ'ɔ angel wa mə à le ñghàà ghu mbo a nta'a Sinai aà. A le ñkwerə ntoò Nwĩ yïi mə i fa ntswèntii a mbo bə aa, a mfa a mbo bi'inè.

³⁹ "Lâ bítaà bi'inè bi le ntuu a yu'unə yi, ñtuu yi, ñkwensə ntii waa, mbəñ mbu tigə nlii nî mbii waa fu a ala'a baEgipto; ⁴⁰ ñtigə nswon a mbo Aaron mə, 'Ghìrə bñwĩ mfa a mbo bñ'i tá bì ka ñghεε ni a mbii bñ'i, ñtsyasə nî yi'i. Kaa bñ'i sɛ annù yïi mə a ghìrə Moses ghú yïi mə à le ntsyàsə yi'i bñ'i fε'è a ala'a baEgipto aa zì.' ⁴¹ Bo tigə mbɔɔ fñkobə fi bə tsɔ mú mbòn ma mùu noò, ñtigə nzwitə nî naà mma'a nî fñkobə mà fú ghu, ñtigə ndoritə nlon fñkobə mà fú mə bo le nañsə nî mbò myaa aà. ⁴² Laà, Nwĩ a tuu waa, mma'atə waa mə tá bo fa ibii nú waa, ñtigə ñgha'asə nî ñtsù ntsò yïi mə i tswe a aburə aà, ma yú a yón aa àjàñ yïi mə bi ñwa'anə a múm àñwà'anə ñgàntoo Nwĩ aà:

'Nì le mbaa nzwitə nî naà a mmà'a mə ghu

wa atú ñdùu ìlòò jya mighum mi ñikwà mə nì le ntswe ghu wa anta'a miwèè miwèè aa ε, baIsrael?

⁴³ Tigə nì le si bè'è aa ñtàn nwĩ Molok bo bì fñjòn fi nwĩ Refən,

mñkobə mii mə nì le nnañsə mə ni ki mii aà;

ma mùu àjàñ, mə ka fi'i ghuu i ghìrə tá nì fε'ε ñghèè a mbii ala'a baBabilon.'

44 “Ntàn wa mæ i le si figitè ni mæ Nwĩ a tswe bo bi bè bi aa, i le ntswe a mbo bitaà bi'inè wa anta'a miwèè miwèè. Bi le ghurè nyon aa tsi'ĩ àjàn yĩ mæ Nwĩ a le mfigitè a mbo Moses mæ tâ à ghurè aà. 45 A yĩ mæ ti bə a njim bitaà bi'inè bo bi Joshua bi tigè ñlogè ntàn ma ghú ñkuu ni ghu fàa ala'a, wa noò mæ bi le ntigè nzi kwere idigè ila'a itoo jya jii mæ Nwĩ à le mfuwə waa, bi fe'èkè aà. Ntàn wa i le ntigè tswe fàa ala'a nlògìnè aa maa noò ñzi nywe'e a noò yĩ mæ David a le mbə mfò aà. 46 Nsi David i le mbòn bo Nwĩ a lontè mæ tâ Nwĩ tâ à ma'atə tâ yù bɔɔ nda a mbo yu Nwĩ Yakob. 47 Lâ à leè mbanne ntigè mbə aa bə Solomon mæ Nwĩ à le mbeentə mæ tâ à tigè mbɔɔ nda ma yù ghu mbô.

48 “Lâ Nwĩ yĩ mæ nĩ Akɔ'òntsirə aa, kaa si aa mûm mĩla'a mii mæ â bɔɔ bē nĩ mbô myaa aa tswe bē; ma yuù annù a yôn aa tsi'ĩ ni ñghàà nii mæ ñgànɔtoò Nwĩ à le nswon aa, mæ,

49 ‘Mmà'ambĩ Nwĩngòn à swon mæ, àbùrè a nĩ àbèrê yâ, ñsyê i bânne mbə akə'ə ntetə ntsa'à jâ.

Mbə ò tigè mbu nanse mbɔɔ aà àjànə nda yuu a mbo mæ aa ε?

Adigè yĩ mæ mbə mæ tswé ghu ñmiintə aa, a fè aa ε?

50 Tigè njoo mà jù tsi'ĩ tsim aa a le nnanse mæ aa ε?

51 “Nĩ burə nanse ntii atu bə laà aa a ya aa ε? Mĩntii muu mi burə mbə bə mĩ bĩtizi Nwĩ aa a ya aa ε? Nĩ kùtê itônne juu kaa wa'à kòn a nyu'ù ñtoò Nwĩ aa a ya aa ε? Nĩ kii ntii nĩ àtu a mbo Azwĩ Nwĩ tsĩtsòn aa tsi'ĩ àjàn yĩ mæ bitaà buu bi le si ghìrè aà. 52 Ngànɔtoò Nwĩ yĩ tsù à tswe ghu mæ bitaà buu le nwa'à àkòrê yi ka tso'ɔ aa ε? Bo le nzwitə ngànɔtoò Nwĩ jya jii mæ i le nswon, àgha'a â bùrè mē nsa'a nsà'a aa, mæ yu wa yĩ mæ annù yi a tsinə aa à ka yĩ zĩ aà. Tsĩtsòn nĩ kì mē mfee yi, ñtswa yi nzwitə. 53 Tigè a le ñkwere bu ñkwere nònsè Nwĩ wa mæ baangel bi le mfa a mbo bu aa ε? Lâ a ghìrê àkè kaa nĩ wa'à yu'unè aa ε?”

Ajàn yĩ mæ bi le ntumtə Stephen nĩ ñgò'ò aà

54 Ngānsenadrio bya bi yù'ù mæ annù yĩ mæ Stephen à le nswon aa, mĩtôn myaa nanse ñlwinə, bi tigè ñkurə ni mĩsònê myaa ghu nú. 55 Lâ Azwĩ Nwĩ yĩ mæ a laa mànsè aa, a le ñkuu lwensə Stephen, a tɛ'ɛ mi'ĩ mi ntigè nlii nĩ àbùrè ghu, à kà mē aa nlii, nyə nigha'a ni Nwĩ nii mæ ni ñwèènè aa, ñki nyə Yesu a təə a mbèè ñkwere Nwĩ nĩ mà'à. 56 A yè mē laà, ñswon mæ, “Yê nĩ, mē yê àbùrè a nja'anè, mē yə Mu Njù a təə a mbèè ñkwere Nwĩ nĩ mà'à!”

57 Bo yù'ù mē laà, ñtənnə mbo'o, ñlogè mbô myaa ñkutə itônne jyaa ghu, ñywunə ñkhənə tsi'ĩ bi tsim ngheɛ a mbèɛ Stephen, 58 ñtswa yi nswun mfè'èsè wa a mûm àla'a ngheɛ mmà'à a abeɛ, ñtigè ntumtə yi nĩ ñgò'ò. Bìyefə bii mæ bi le ntswe ghu aa, bi le ntso'otə itsè'ê jyaa nnənsə a mikòrə mùjòn yĩ mò'ɔ, ñkùmê yi i bə Saul. 59 Bi kà mē aa tumtə nĩ Stephen aa, a tsa'atə Nwĩ ñswon mæ, “Mmà'ambĩ Yesu, lògè ntii ghâ!” 60 Nswetə miku'utê mi a nsyɛ, ñtənnə ngheɛ tsi'ĩ nĩ mĩtì ñswon mæ, “Mmà'ambĩ, tsù annù yĩ bi yuà a nu bo ló ñin bē.” A ghàà mē nswon laà, mburə ntsii.

8

Ajàn yĩ mæ bi le si tso'ɔ nĩ àkòrə bɔɔ bi Kristo a Yerusalem aà

1 Saul à le beentə mæ tâ bi zwitə Stephen.

Tsi'ĩ maa njwi, bi logìnè ñtigè ntso'ɔ nĩ àkòrə ngheɛ bɔɔ bi Kristo a Yerusalem tsi'ĩ nĩ mĩtì. Bo bitsim bi tigè mfe'ekè ñkhèkè ñseɛnə ngheɛ

a mbù'ù àla'a baYudea bo bì yí baSamaria. Ntigè mma'atè tsi'í ñgǎñntoo Kristo a Yerusalem. ² Bè bì mɔ'ɔ bii mɛ bi le si yu'unə nî Nwí aa bi le ntigè nlogè Stephen ñghɛɛ ntwiñ, ñki nyə'ə yi tsi'í a mbê ànnù.

³ Lá Saul à le mburə nɔɔ mɛ yu burə ta ñgi'í a nu ñghòtə tsi'í tà. A le mfè'è ñghɛɛ ntigè ñkuu ni mila'a mila'a, mfi'í nî bɔɔ bi Kristo ghu, bǎngyè bo bì mbǎñnè, mma'a nî waa a ndǎtsañè.

Ajàñ yí mɛ Philip à le nswon ntoo yí sǐgìñè a Samaria aà

⁴ Ñgǎñmbii Kristo jii mɛ bi le mbù'ù waa nseensə aa, bi le ñghèè ntigè nswonə nî ntoo yí ñsǐgìñè ya tsi'í idigè tsim. ⁵ Philip à le nsigè ñghɛɛ a múm àla'a baSamaria ntigè nswonə nî ànnù a mbo bè ghu nlonə Ayo'ò Nwí wá. ⁶ Nnòò bē yí mɛ i le ntswe ghu aa, i nanşè ntigè yu'utə nî ànnù ya yí mɛ Philip à le si swon aà nî nti waa tsim. Bo bitsim le si yu'u annù ya mɛ à le si swon aa ñkii nyə nî ìlensè jii mɛ à le si ghirè aà; ⁷ İzwí jî bi i le si tigè fɛ'ekə ni nu bè bí ghà'atə bii mɛ bi le ntswe nî İzwí jî bi aa, ñyə'ə tsi'í niti. Bè bí ghà'atə bii mɛ idigè nú jyaa i le nti ñko'onə aa, bo bì bǐbwènkə bi kî nti. ⁸ Maa ajàñ nidorə nǐ wè ni le ntswe maa múm àla'a.

Ajàñ yí mɛ Simon ñùbìsòrè à le mbəñkə nti yi aà.

⁹ Nù yí mɔ'ɔ à le ntswe a ala'a Samaria, ikúm yi i bə Simon, a ghirè ni majikə mburə mfumsə bē bi tsim ghu, ñswonə ni mɛ yu ni nù yí ñwè, ¹⁰ Bè bitsim wa ala'a, bí kègə bo bì bí wè, bi bí ànnù yi ñswonə ni mɛ “Wa nù ghùlà, wá à ni midà'á mi Nwí mya mɛ bi swonə ni mɛ mi tii aà.” ¹¹ Bi le si bii nî ànnù yí mɛ à le si swon aa nlon mɛ à le mfumsə waa ni majigə yí wa ni nòò yí ñsyà aà. ¹² Nòò wa mɛ bi le nyu'u ñki mbii ntoo yí nsigìñə ya mɛ Philip à le nzi ni yu nlonə annù nifò Nwí bo bì Yesu Kristo aà, bo le ñkwèrə ñkì, mbǎñnè bo bì bǎngyè. ¹³ Simon, nî àtu ibii nú yi, à le ñki mbii yí ñgaa bi murè yi ñkì, bí murè mē yi ñkì aa, a tigè ñzinə bo Philip, nyə nî ìlensə innù bo bì innù jî yeyerə jii mɛ Philip à le si ghirè aa, ànnù a tsyá yi.

¹⁴ Ñgǎñntoo Kristo jya mɛ i le ntswe a Yerusalem aa, i yu'u mɛ bè bii mɛ bi le ntswe a Samaria bi bí mē ñghàà ni Nwí aa, ntigè ntoo Peta bo Jon a mbo bo. ¹⁵ Peta bo Jon bo ghèè mē ghu, ñtsa'atə Nwí a atu bè bya bii mɛ bi le mbii Yesu aa mɛ tâ bɔ kwèrə Azwí Nwí. ¹⁶ A le ti bə ma múu noò aa bon kaa Azwí Nwí a burə tí a nu nù ñibò sigè bē. Bi le mmurə waa aa tsi'í ñkì ni ikúm Mmà'ambi Yesu. ¹⁷ Peta bo Jon nòñsè mbò myaa a atu bo,bo kwèrə Azwí Nwí.

¹⁸ Simon à yè mē mɛ bē kwèrə Azwí Nwí a ajàñ mɛ ñgǎñntoo Kristo jya i nòñsè nî mbò myaa a atu bo aa, mfa ñkabə a mbo Peta bo Jon, ¹⁹ ñswon mɛ, “Nì kî mfa midà'a ma mú a mbo mē, mɛ nù yí tsu yí mɛ mē nòñsè maà mbo ghu atu aa, tá à kî kwèrə Azwí Nwí.”

²⁰ Peta a kwi'í ghu mbo mɛ, “Tá ò kwo nî ñkabè yò ya mbwɛ mɛ mbə ò mɔontə mɛ mbə ò yuu mǐtəñnè mi Nwí nî ñkabè! ²¹ Kaa ò sè nî ànnù tsu a múm àfà'a yí'í tswé ñlon mɛ kaa nti ghò sè a nsi mi'í Nwí laa aà. ²² Bəñkə nti ghò lá, mma'atə annù yí bi mà yú mɛ ò tǎñtə aà, mbu'u mbo a mbo Mmà'ambi mɛ, nòò tsù, mbə a li'inè ifansənnù jo nlonə annù ma yú mɛ ò wà'atə a nti wò aà. ²³ Nlon mɛ mɛ yə mɛ ò tswe nì fǐbuu fii fii lwí si'í, ò bə ñgǎñatsañ a mbo innù jî bí.”

²⁴ Simon a swon a mbo Peta bo Jon mɛ, “Mè bu'u tsi'í mbò, tsà'atə Nwíngòn ñlon ñkwitú gha mɛ ànnù ma yú yí tsu mɛ nì swon aa, mɛ tâ à tsuu a nu mǎ ló fè'è.”

²⁵ Peta bo Jon bii mē ànnù Yesu nī nsi nī nsi ŋki maŋsə a nsèensə ntoo ya nlonə Mmà'àmbi, mbù mbii fu a Yerusalem. Bo kà mē aa bii aa, ntigə nswonə nī ntoo yī nsiginè ya a itoo jī ghà'àtə a mûm àla'a Samaria.

Ajàn yī mə ñgànfà'à yī ñwè a ntɔ'ɔ mfɔ baEthiopia à le mbəŋkə ntii yi àa

²⁶ Angel Mmà'àmbi a swonə a mbo Philip mə, “Taŋtə nū yò, ñsigə ñghèè nī mánjī yī mə à lo a Yerusalem ñghèè nī a Gaza aa,” (mánjī ma ghú kaa bi si ghu burə aa ki tsyà). ²⁷ Philip a taŋtə nū yī ñghèè. Sòn ñu bàEthiopia yī mɔ'ɔ, mbə ñgànfà'à yī ñwè a mbo Kandese, Mfò mánjyè baEthiopia, yī mə à le si lèè nī ñkabə yī aa, à le ñghèè a Yerusalem aa a mmii Nwĩ. A lò mə wa Yerusalem ²⁸ mbu ntigə ñkwèè nī fu a ala'a Ethiopia aa ñkuu kaligə. A kà mē aa ghèè wa mum kaligə yi wa aa, ntigə ntwonə nī àdigə aŋwà'ànə yi mɔ'ɔ a mûm aŋwà'ànə ntoò Nwĩ Yesaiah. ²⁹ Azwĩ Nwĩ a swonə a mbo Philip mə, “Khètə nyòŋtə fii mbèè kaligə.” ³⁰ Philip a khètə mē nyonə aa, nyu'u a twonə nī àdigə aŋwà'ànə yī mɔ'ɔ a mûm aŋwà'ànə ñgàntoo Nwĩ Yesaiah, mbetə yi mə, “O yu'u nī ànnù yī mə o twonə aa ε?” ³¹ A kwi'i mə, “Mbə mē yu'u aa mə akə ti ghə mə ñu à tò'òtə a mbo mē aa ε?” Nswonə a mbo Philip mə tá à kɔ'ɔ ntswe bo yu wa mum kaligə. ³² Adigə aŋwà'ànə Nwĩ yī mə à le si twonə aa a le mbə yulà,

“A le mbə tsò mbīnjərə yī mə bi logə ñghèè a ñwà aà, kè tsi'ĩ tsò mû mbīnjərə yī mə bi kɔɔ inonə jī kaa a wa'à yè'è aà.

A ñgĩ ñgĩ, kaa à le ñwa'à ànnù tsu ghaà bə.

³³ Bi le ndirisə atu yi kaa wa'a isa'a yi nī ànnù ñŋkonə sa'a.

Mbə wò a swonə ànnù ñlonə ñgwè'è yī aa ε?

Nlonə mə ñtswéntii yī fàa atu nsyè ì lwĩ'ĩ mē aà.”

³⁴ Ñgànfà'a Mfò Ethiopia wa a betə Philip mə, “Ñgàntoo Nwĩ ghú a ghàà laà ñlonə aa wò aa ε? A ghàà aa nlonə ñgaa yī kə nlonə ñgaa ñudənə aa ε?”

³⁵ Philip a tigə ñloginə ñka ñghaa, ñloginə nī àdigə aŋwà'ànə ma yū a nswonə ntoò Yesu yī ñsiginè ya ghu mbò. ³⁶ Ajàn mə bo yu le si tigə nzinè ñsigə ñghèè wa a mánjī aa, bo le ñghèè ñywe'e a adigə yī mə ñkĩ le ntswe ghu, ñgànfà'a Mfò Ethiopia wa a swonə a mbo Philip mə, “Ñkĩ ghúlà, àyoo yī mə mbə a kii mə tá bi tsuu a gha a ñkĩ murə aa, à nī à kə aa ε?” [

³⁷ Philip a swonə ghu mbo mə, “Mbə bi ti murə gho a ñkĩ mə mbə ò bii nī ñtii ghò tsimè.”

A kwi'i mə, “Mè bii mə Yesu Kristo à nī Mu Nwĩ.”] ³⁸ A le ntigə nswonə kaligə wa a təè, bo Philip fè'è ñsigə ñkuu wa mûm ñkĩ, Philip a tigə ñmurə yi wa a ñkĩ. ³⁹ Nòò wa mə bi le mfè'è wa a mûm ñkĩ aa, Azwĩ Mmà'àmbi a logə Philip ñghèè nī ghu. Ñgànfà'a Mfò Ethiopia wa a ghə mə yu ki lèntə, kaa wa'a yi bú ñyè, lâ ñlo ntigə ñghèè nī, ñluu nī ñidorə. ⁴⁰ Philip à ghə mē mə yu ki yə, ñtigə ntswe yi bə a ala'a Azotus. A tsyà mē ghu ñka ñghèè aa, ñtigə nseensə nī ntoo yī ñsiginè ya a nī ñtoò tsim jii mə i le ntswe a mánjī aa, mbonə ñghèè kù'u a ala'à Kaisaria.

9

Ajàn yī mə Yesu à le tsi'i Paul a bəŋkə ñtii yi aà

¹ Saul à le mbù ñghèè nī mbii mmi'i tsi'ĩ atú yi, ñka'atə nī ñgənyəgənnù Mmà'àmbi jyà, ñswonə nī mə yu ka zwitə waa. A le ñghèè a mbèè ñgànmà'a Nwĩ yī ñwè ² ñswonə ghu mbo mə tá à ñwa'anə aŋwà'ànə yī mə a figitə ñu yī mə yu nī ghu aa, mfa mə tá yù ghèè mfa a mbo ndanphotə

baYuda a Damascus; tã bæe mæ yu ghæe nyø bê bì tsu, m̀bã̀ǹǹè kè b̀ã̀ng̀ỳè, b̀ìi m̀æ b̀i ỳò̀ǹè M̀ã̀ǹj̀i wa aa, yu tswatè waa, ñkwere m̀b̀ìi ǹi bu a Yerusalem tsõ ngànjetsanè.

³ Saul à fè'è m̀æ ñka ngheë a m̀ã̀ǹj̀i, ñgheë ntigè ñkuu a Damascus, ñghøe ki yø, ñkà'à ỳi m̀ẁ'ò i wi'ikè nlo a aburø, ññwa'akø nsigø ñke'e adigø ya m̀æ à le ntøø ghu aa, ñkarisø. ⁴ A wø a nsyë nyu'u ñj̀i ñù i ghaà ghu mbo nswon m̀æ, "Saul, Saul! O tso'ò akòrè ya aa nlon akø aa ε?" ⁵ A betø m̀æ, "Aà wò wò le, Mmà'àmbi?"

"A ni m̀æ Yesu wa ỳi o tso'ò akòrè ya aà," ñj̀i ñù wa i kwi'i ghu mbø. ⁶ 'Lâ, b̀ìǹǹø ñkuu ngheë wa njò'ò àla'a. Wa bi ka swon ànnù ỳi m̀æ ò ka ghìrè aa a mbo wò.'

⁷ Bè bya b̀ìi m̀æ bo bì Saul le si zìnè aa le ntøøntø tsi'i a tsitsi. Bo le nyu'u ñj̀i ñù wa kaa ki'i ñù b̀ã̀ǹǹè nyø. ⁸ Saul a b̀ìǹǹè wa a nsyë, ñña'a mi'i mi, lá kaa ñki'i ǹi idigè b̀ã̀ǹǹè nyø. Maa ajàn bi tigè ñtswa ñikwèè ni ngheë ni ghu a ala'a Damascus. ⁹ A le ntswe ñjwi ji tarø kaa wa'à ǹi idigè yê. A ǹi àt̀ìi noò ma ỳu kaa à le ñki'ï ayòò tsù ji, kaa ñki'ï ayòò tsù ki nno.

¹⁰ Ngànnyègènnù Yesu ỳi m̀ẁ'ò à le ntswe a Damascus, ñkùm yi i bø Ananias. Njèè tøø tøø i le nle yi, a yø Mmà'àmbi a twonjè yi m̀æ, "Ananias," a b̀ìi m̀æ, "Mè ghuà, a Mmà'àmbi " ¹¹ Mmà'àmbi a swon gho mbo m̀æ, "B̀ìǹǹø ntanjè nù yò ñgheë a Mfã̀ǹǹè ỳi Tsìnè, a nda Judas, m̀betø m̀æ, 'Ñù wa m̀æ à lo a ala'a Tarsus, ñkùm yi i bø Saul aa, à fè le?' Wa à tswe ghu, ñtsa'atø ǹi Nwì. ¹² Njèè tøø tøø i k̀i m̀æ ǹle yi a yê ñù ỳi m̀ẁ'ò, ñkùm yi i bø Ananias, a kuu nnònsø mbo mi ghu nu m̀æ tâ à bu ñka nyø idigø." ¹³ Ananias a kwi'i m̀æ, "Taà, bè bì ghà'atè bi ghàà m̀æ a mbo m̀æ nlonè ñù ma ghù, ñswonè ǹi m̀buu ñgi'i ỳi m̀æ ñù ma ghù à di a nu bè bo a Yerusalem. ¹⁴ Tsitsònè à zi a ala'a Damascus aa ǹi àdà'à ỳi m̀æ à kwèrø a mbo b̀ìl̀ìi bi ngànma'a Nwì m̀æ yu z̀i b̀ã̀njè bê b̀ìts̀im b̀ìi m̀æ bi twonè ǹi ñkùm gho aà." ¹⁵ Mmà'àmbi a swon ghu mbo m̀æ, "Ghèè! Nlon m̀æ m̀æ tsò'ò m̀æ yi m̀æ tâ à ka mfa'a a mbo m̀æ, a ng̀h̀ìrè m̀æ tâ b̀ìt̀iz̀i Nwì bo b̀ìf̀õ byaa, bo bì baIsrael, tâ bì zi ñkùm ghà. ¹⁶ Tsi'i m̀æ, ǹi ñtu ñb̀ìi nù gha, m̀æ ka d̀ìi ngònè ñgi'i tsim ỳi m̀æ à ka tigè yø m̀b̀ìi ñkwitù gha aà."

¹⁷ "Maa ajàn, Ananias a ghèè ñkuu wa a m̀m̀m̀ nda m̀æ Saul à le ntswe ghu aa, ñnònsø m̀b̀o mi ghu nu, ñtwonjè yi m̀æ, 'Ndìm ghà, Saul,' Mmà'àmbi à too ghà, m̀bø Yesu wa yumbon m̀æ à k̀i zi a mbo wò, wa a noò m̀æ ò k̀i si z̀i faà aà. A too gha m̀æ m̀bø ò bú nyø idigø, tâ Azwì Nwì ki nlwensø ghø."

¹⁸ Tsi'i maa noo, ñjoo ji m̀ẁ'ò, tsi'i tsõ ñbàrø mbwè, i lô a mi'i Saul ñwokø, a bú ñka nyø idigø. Ntigè m̀b̀ìǹø ntøø bi murè yi a ñki; ¹⁹ ajàn ỳi m̀æ à le ñj̀i m̀j̀i aa, m̀ìt̀ìi mi mi bú ñkuu fu.

Ajàn m̀æ Saul à le swon ànnù Nwì a Damascus aa.

Saul à le ntswe m̀itugø mi ñjwi m̀i m̀ẁ'ò bo bì ngànnyègènnù Yesu jya a ala'a Damascus. ²⁰ M̀b̀ìǹǹø ntsinè ngheë a ndanghòtø baYuda, ñlòginè ñka nswon ni m̀æ Yesu à nànsø m̀bø aa tsi'i Mu Nwì wá. ²¹ Ñù ñtsim ỳi m̀æ à le nyu'u aa, ànnù kòntsu a kò ñtsù yi, bo tigè ñlòginè ñka mbetø ni m̀æ, "A si yu wa ỳi m̀æ à k̀i si zwitè ǹi bè b̀ìi m̀æ bi twonè ǹi ñkùm Yesu a Yerusalem aa bø aa ε? Tigè à k̀i ǹzi faà aa nlon aa tsi'i ànnù ma ya, m̀æ yu z̀i b̀ã̀njè bê ma bya i b̀ìi fa a mbo b̀ìl̀ìi bi ngànma'a Nwì aa ε?" ²² Lá Saul a ku'ùsè nninjè m̀ìt̀ìi mi nswon ǹi ànnù Nwì tsi'i ǹi m̀idà'à, ñlènsø innù j̀i m̀æ à le si fa, a nd̀ìi m̀æ Yesu à le nnañsø m̀bø Ayò'ò Nwì wa aa, i le ntè si'i si'i a mbo baYuda b̀ìi m̀æ bi le ntswe a Damascus aa a ǹl̀ìg̀t̀ø.

²³ Mìtugè mi njwi mì ghà'atè mǐ mǎ'ɔ mi tɕyà mè, baYuda bi boontè òntàntè a ajàntè bi ka zwitè Saul, ²⁴ lâ bi le ñkè'èné annù yǐi mǎ bi tantè aa ghu mbô. Bo tigè mǎe ni ntsũnkya njò'ò àla'a wa nǐ tugè bo bǐ si'inè mǎ bi zwitè yi. ²⁵ A yǐ mǎe a nǐtugè yǐ mǎ'ɔ, ñgǎñàkòrè Saul, bi logè yi mǎbwi mborè a nǐ ñkya wa mǎ bi le mbo ñkarisè a ala'a ya ghu aa, ñniñè yi a mùm ñkyè ñtigè mǎe'esè nsigisè a njǐm ñkyâ.

Saul a Yerusalem

²⁶ Saul a ghèè a ala'a Yerusalem, ñywiñtè mǎ yu kuu a titǐ ñgǎnyègènnù Yesu, lâ kaa bo le wa'à waa bii mǎ à nǐ ñgǎnyègènnù Yesu, bo bi tsim le si bǎ'ɔ nǐi. ²⁷ Barnabas à le nzi ñkwetè yi, ñlogè yi ñkuu ni ghu a titǐ ñgǎntoo Kristo jyâ. A kùu mǎ aa, ñtǎ'ɔtè a mbo bo a ajàntè yǐi mǎ Saul à le nyè Mmà'àmbi a mǎnjǐ aa, ñki nswon ajàntè mǎ Mmà'àmbi à le ñghàà ghu mbo aà. A le ñki ñkè'èné a mbo bo a ajàntè yǐi mǎ Saul à le nswon annù Nwǐ nǐ ñkũm Yesu a mbo bo a Damascus kaa ki'ì bǎ'ɔ aà. ²⁸ Maa ajǎñ, Saul a tigè ñtswe bo bo, ñtigè ñghaa ñkarè nǐ ñdìgè jǐ ghà'atè a Yerusalem, ñswonè nǐ annù Nwǐ ni ñkũm Mmà'àmbi kaa ki'ì bǎ'ò. ²⁹ A le si ghàà ñkii nswunè bo bi baYuda bii mǎ bi le si ghàà ñghàà ni baGrikia aa, bo le ywiñtè mǎ bi zwitè yi. ³⁰ Ajàntè mǎ bǎ bi Kristo bi le nzi ma yǐ aa, bo logè Saul, ñsigè ñghèè ni ghu a ala'a Kaisaria, ñtigè ntsyasè yi a ghèè a Tarsus.

³¹ A bǎ ajàntè yǐi mǎ a le ñtigè mǎe aa, ñghotè a ala'a Yudea, bo bi a Galilea, ni Samaria, i tswe ni mboonè nǐ àtǐ noò. Nyon a njǐm a ajàntè yǐi mǎ Azwǐ Nwǐ a le ntswe ghu aà, mǐtǐ mǐ le ñkuu ghu, i kii ñkwe a nǐ ñduù bǎ ñgha'atè ñghèè a ajàntè yǐi mǎ bo le si nzi nǐ àkòrè ñit tǎè yaa mǎ'ɔ nǐ Mmà'àbi aà.

Peta a ala'a Lydda bo a Joppa

³² Peta à le si ghaa ñkarè ni idigè tsim, a bǎ a noò mǎ'ɔ a ghèè mǎ yu ghèè ghantè bǎ bi Nwǐ bii mǎ bi le ntswe a Lydda. ³³ A ghèè mè ghu aa, ntsi'ì ñu yǐ mǎ'ɔ yǐi mǎ ñkũm yi le mǎe Aeneas, a bǎ mǎbwènkè, le bon à tsyà mǎ ilòò jǐ nifwaa kaa a ki'ì a mbiinè a kuu zǐ. ³⁴ Peta a swon ghu mbo mǎ, "Aeneas! Yesu Kristo à ghìrè mè ò tǐi. Bìnnè a ndon nnanse ikuu ghô." Tsi'ì maa noò, Aeneas a li mbiinè. ³⁵ Ngon bǎ bǐtsim bii mǎ bi le ntswe a ala'a Lydda aa, bo bi a ala'a Sharon aa, bi yè yi, mǎbǎnkè mǐntǐ myaa mbii Mmà'àmbi.

³⁶ Mǎngyè yǐ mǎ'ɔ à le ntswe a ala'a Joppa, mǎe ñgǎnyègènnù Yesu, ñkũm yi i bǎ Tabita, (ñkũm yi ni ñghàà ni baGrikia i le mǎe Dorcas, ñjǐ'ì ñkũm yǐ wa i bǎ mǎ ñgyâ). A le si nanse ñghirè nǐ ñnnù jǐ siginè, mǎ ñgon noò yi ntsim a ñkwetè ñgǎngi'ì. ³⁷ A bǎ maa noò a wò ñghòò, ñkwo. Bi le nsi'ì yi nnonse nǐ ñdǎnikǎñ yǐ mǎ'ɔ. ³⁸ Kaa agha'a Joppa kaa a le wa'à sà'à si'ì a nlǎ a Lydda ñghèè ghu. Ajàntè mǎ ñgǎnyègènnù Yesu jya a Joppa i le nyu'u mǎ Peta à tswe a Lydda aa, bo le ntoo mǎbǎñtè jǐ baa mǎ bi ghèè nlensè ñkii ghulà ghu mbô, "Bǐ'ì bu'ù mbô, wǎñsè nzi ntsi'ì yi'ì." ³⁹ Maa ajàntè, Peta a burè mbiinè ñghèè bo bo. Bo bo ghèè mè ku'u ghu, bi logè yi ñkǎ'ɔ ñghèè ni ghu wa a ndanikǎñ. Bǐkwǐ'ì bi bǎngyè bi tsim bi le nzi ñkarisè yi, ñtigè nyè'è, ñdi'ì nǐ ñts'è'è jǐ mǎ'à, bo bi ñkutè jǐi mǎ Dorcas à le si ta a mbo bo a noò yǐi mǎ à le ntswe ntǐ aà. ⁴⁰ Peta a furè waa mǎ tâ bi fè'ekè wa mùm ñja'ànda ya yǐi mǎ bo le ntswe ghu aa tsi'ì bi tsim. Nswetè miku'utè mi a nsyè, ñtsà'atè Nwǐ, mǎbǎnkè nlii aku ñu ya nswon mǎ, "Tabitha, binnè a ndon!" A ña'atè mi'ì mi nyè Peta ghu, mbiinè ntswe. ⁴¹ Peta a nǎnsè abô yi ntswa yi ghu, a binnè ñtǎè. A tigè ñtwon bǎ bi Nwǐ bya bo bi bǐkwǐ'ì bya, mǎbu ñdi'ì yi a mbo bo a ajàntè yǐi mǎ à tswe ntǐ aà.

42 Ngàn ma yú ì le nsèènè ñkarisè ala'a Joppa tsi'i tsim. Bè bì ghà'atè bi bi Mmà'àmbi. 43 Peta à le ntigè ntswe mitugè mi njwi mĩ ghà'atè a Joppa bo bì ngàn nùgè ngùù yì ìkùm yi i le mbè Simon aà.

10

Peta bo Cornelius

1 Nù yì mò'ò à le ntswe a ala'a Kaisaria ìkùm yi i bè Cornelius, mbè atu ndámánjòn bìsogyè (tsò 100) bìi mē bi le nlo ala'a Itali aà. 2 A le si gha'asè nì Nwĩ ñkii mbo'ò nni bo bì ñgwè'è yì, ñkii ntsa'atè nì Nwĩ ñgòn bìnòò bitsim; mfa nì njoo jì ghà'atè ñkwetè nì baYuda bìi mē bē le mbè ngànəfumə aà.

3 A leè mbè ni bìnòò bi tarè a njwi yì mò'ò, ñjèè təə təə i lē yi a yē angel Nwĩ a zì ntwonjə yi mē, “Cornelius!” 4 A tɛ'ɛ mĩ'ĩ mi a nu angel wa, mbo'ò, nswonjə mē, “Taà, à nì à kè?”

Angel wa a kwi'i mē, “Wa Nwĩ à bèentè mē atsà'atè yo yā bo bì njoo jii mē o fa ni a mbo ngànəfumə aà, ntigè nwa'atè a gho nlo nì mfa àkwi'ĩ. 5 Tsítsòn, too bē a ala'a Joppa a nu nù yì mò'ò yì mē ìkùm yi ni Simon Peta aà. 6 A nì ñgì a nda Simon, nù nùgè ngùù yì mē ndùgè yì i tswe a aghəjə miyaa aà.” 7 Angel wa mē à le ngħàà ghu mbo aa à lò mē, Cornelius a twonjə ngànəfà'ā jì jì baa bo nù sogyè yì mē à le si bē nni ñki mbè nù yì à le si bō'ò Nwĩ yì ngaa aa, 8 nswonjə innù tsim a mbo bo, ntigè ntoo wa a Joppa.

9 Abèè a fù'ù mē aa, bo ghèè, ñghèè ñka nywe'e a Joppa, Peta a ñkò'ò ngħèè a atunda a noò nsi'i noò a ntsà'atè Nwĩ. 10 A kò'ò mē ñghèè ñka ntsa'atè Nwĩ aa, ñji ka nyanjə nni, a ka nlo ayoo a njì. Lā nòò yì mē bi kà mē aa laa miji mya aa, ñjèè təə təə i kà nle nni. 11 A yē àbùrè a ña'anè, a yē àyoo yì mē a le si kirə tsi'i tsò àbà'a atsə'è, bi ntswa mibuù mi mi nìkwà aa, a sigè ni atu nsysè ghu nsì. 12 Mbuu naà ñgèè tsim bo bì njoo tsim jii mē i ñànə a nsysè aa, ni bìsij bitsim bìi mē bi darə nìkàn aa, i le ntswe wa ni àbà'a atsə'è. 13 Njì nù yì mò'ò i għàà nswonjə mē, “Peta, bìnə nzwitə ñkurè.”

14 Peta a swonjə mē, “Ñjyā gha Mmà'àmbi! Kaa mē leè wa'ă ayoo adànə yì tsu kè njoo jì fwè ma jú jì tsu mi sì laa aa kurè.” 15 Njì ya i ku'ùsè nswonjə ghu mbo mē, “Kaa a sì bònjə mē tá ò ka ntwonjə njoo jii mē Nwĩ à nànşə ngħirè i laa aa nì njoo jì fwè bē.” 16 Ajàn annù ma yú a le ñkwatè ngħirə ngaa jì tarə, bi tigè nlogè abà'a atsə'è ya ñkò'ò ngħèè ni yu a aburə nì ñkonjə.

17 Peta à kà mē aa ñkwa'atè nì àtu yi nlonjə nji'ĩ ñjèè ma yū aa, bonjə bē bya mē Cornelius à le ntoo aa, bì lòò mē ndā Simon ya ñzì ntigè ntəə a ntsū ñkyā. 18 Ntwonjə nì tì, mbetə mē, “Ngì yì tsu à tswe fāa ndùgè yì mē ìkùm yi à ni Simon Peta aa è?” 19 A le mbè ma mùu noò aa, Peta a burè kì kwà'atè atú yi nlonjə nji'ĩ ñjèè təə təə yā. Azwĩ Nwĩ a swonjə ghu mbo mē, “Yē, bē bi tarə bi təə a ntsübù'ù nlo nì ghò. 20 Bìnə la, ntsuu noò i ghènsè, nyonjə waa tā bú bo ghèè, nlonjə mē a waa aa tòò mē.” 21 Peta a bìnə mfe'ɛ ghèè ñkwetə bē bya nswonjə a mbo mē, “A ni mē nù wa mē ni lòò aà. Nì zì aa a ya è?” 22 Bi kwi'i ghu mbo mē, “A too tamánjòn bìsogyè wa yì ìkùm yi i ni Cornelius aa ntoo yì'ĩ a mbo wò. Tamánjòn ma ghú a ni nù yì mē innù jì i tsinə a kii mbo'ò nì Nwĩ. BaYuda bitsim kii mbèentə nni tsi'ĩ a annù nìkonjə. Angel Nwĩ yì à laa mənşə aa à swonjə ghu mbo mē

tâ à twonɔ ghò tâ ò zì a nda yu, tâ à yu'u ànnù yìi mɛ ò tswe nî òswonɔh àa." ²³ Peta a logè bè bya bo bo kuu a nda yu ntigè nle ghu.

Abèè a fù'ù mɛ, a tantè nú yì bo bo tigè òghɛɛ. Bɔɔ bi Kristo bî mɔ'ɔ a Joppa bi le nyonɔh waa bo bo ghɛɛ. ²⁴ Bi logè òjwi yì mfuurè òghɛɛ òkù'ù a Kaisaria, a adigè yìi mɛ Cornelius bo bì ògwè'è yì nî òkà'á jì jìi mɛ à le twon aa, bi le ntswe ghu nyu'utè àa. ²⁵ Ajàn yìi mɛ Peta à le nzi ghè mɛ yu kuu aa, Cornelius a fè'è mboo yi, òwo ghu mìkòrè a kuu kuu mmii yi. ²⁶ Là Peta a òhè yi mbiinsè swon ghu mbo mɛ, "Təə a òdɔnɔ, mɛmbon mɛ laa òkì mbè tsi'ì òmìsɔnɔ." ²⁷ Peta a logìnè òtigè òghaa a mbo Cornelius a ajàn yìi mɛ bo yu tigè òkuu òghɛɛ wa a nda àa. A kùù mɛ òyè mɛ bè bî ghà'atè le òghotè ghu, ²⁸ òswon a mbo bo mɛ, "Bù bitsim nî zì sigìnè mɛ, òyonɔh nî ànnù Nwì baYuda, kaa mbè òu BaYuda a wa'à bìtizi Nwì ka òghantè kè ka mboonsè ntswe a adigè yì fùurè bo bo. Là Nwìngon a d'ì mɛ a mbo mɛ mɛ tâ mɛ tsùu òu tsù i lògè nî òu àdànè àdànè, kè nî òu yìi à sì laa aa bɛ. ²⁹ A nî òji'ì ànnù yìi mɛ ò ghìrè ntoo mɛ bì twonɔh gha mɛ wànɔsè òzi kaa wa'à jìnkè bè àa. Mɛ tigè nloɔ àa mètè wò mɛ ò tɛ'e ntwon gha aa a ya ɛ?"

³⁰ Cornelius a swon ghu mbo mɛ, "Tsìtsɔn a nî òjwi jì tarè a nî ajàn noò yulà mɛ mɛ le sì tsà'atè nî Nwì a mùm ònda mɛ, nî bìnòò bi tarè a s'ì inè. Mɛ w'ìkè mɛ ghèò kì yè, òu a tɛə a nsi mɛ òwɛ'ɛ itsè'è jì òwèènè ³¹ òswon a mbo mɛ mɛ, 'Cornelius! Nwìngon a yù'ù mɛ atsà'atè yò, òkii nyè nî àfà'á yò a ajàn mɛ o fa nî òjoo òkwetè bè bìi mɛ bì lòɔ òjoo àa. ³² Too òu tâ à ghɛɛ a Joppa òlɔ Simon yìi bì twonɔh nî Peta àa. Simon Peta ma ghù à nî ògì òntswè a nda Simon yìi mɛ a nwugè ògùù, òdà yì i tswè a aghon òkì àa.' ³³ A nî òji'ì ànnù yìi mɛ mɛ le mburè ntoo bɛ òswon mɛ tâ ò zì àa, ò yu'u òkì wànɔsè nzi nî àbɔnɛnti. Tsìtsɔn bì'inè tswe faà bì tsim aa a nsi mì'ì Nwì ònyu'utè nî a nyu'u ànnù tsim yìi mɛ Mmà'àmbi à fìgètè a mbo wò mɛ ta ò swon àa."

Nìghàà nì Peta

³⁴ Peta a logìnè òka òghaa òswon nî mɛ, "Mè zì tsi'ì sigìnè mɛ Nwìngon a lèntè bɛ bì tsim aa tsi'ì ògì ògì. ³⁵ A nî òtoò tsim a kwèrè nî òu òntsim yìi mɛ a bɔ'ɔ nì òkii òghìrè nî ànnù yìi a tsinè àa. ³⁶ Nì zì òtoò yìi mɛ à le ntoo a mbo baIsrael àa, òsɛnsè nî òtoò yì òsigìnè ya yìi mɛ i fa mbɔɔnè aa, ntsya a òjìm Yesu Kristo yìi mɛ à nî Mmà'àmbi mbi òntsim àa. ³⁷ Nì zì ànnù yì wè yìi mɛ a le mfè'è a mbù'u Yudea ntsim àa, òlogìnè a Galilea wà noò mɛ Jon a le sì sèènsè nî òtoò ya òswon nî mɛ tâ bè bɔnkè mìnti myaa òkwèrè òkì àa. ³⁸ Nì zì ànnù òlonɔ Yesu mu Nazareth, a ajàn yìi mɛ Nwì à le yɔ'ɔ yi nî Azwì yì Làà òkì mfa mida'a ghu mbo àa. A le sì tigè òghɛɛ a idigè tsim òghìrè nî ònnù jì sigìnè òkii òghurè nî mìghòò a nu bè bìi mɛ Devil a le kwèrè waa àa, òlon mɛ Nwì à le ntswe bo yu àa. ³⁹ Bi'inè nî bìyèfè nî ònnù tsim jìi mɛ à le òghìrè a ala'a baYuda bo bì a Yerusalem àa. Bi le ntigè nzwitè yi, òkweentè yi a ati bannè bannè. ⁴⁰ Là Nwìngon a bù mbiinsè yi a nî òwo a òjìm òjwi jì tarè, òghìrè kaa bè bitsim kaa wa'à yi yè, ⁴¹ a kì nyè tsi'ì bìyèfè bìi mɛ Nwì à lèè mfoo ntɔ'ɔ waa aa, mbè bì'inè bìi mɛ bì'inè le sì jì òkii nno bì'inè bì yù wa noò mɛ à le mbìnè nî òwo àa. ⁴² A le mfa ndi'ì a mbo bì'inè mɛ tâ bì'inè tigè òsɛnsè nî òtoò yì òsigìnè ya a mbo bè bitsim, òkii mbii nî òsi nî òsi mɛ à nî yu yìi mɛ Nwì à tsò'ɔ mɛ tâ yù à bè ògìntɔ'òtè mɛsa'a mì bɛ bìtì bo bì bìku bì bɛ. ⁴³ Ngantoo Nwì i tsim i le sì ghàa ònnù òlon ògàà yì, òswon nî mɛ, òu òntsim yìi mɛ à nì nti yi ghu nu aa, Nwì à ka l'ì inè ibi yi, a òjìm òkùm yi."

Ajànə bítìzì Nwí le ñkwereə Azwí Nwí aà

⁴⁴ Tsi'í wa a nòò mə Peta à le mburə ki ghàà aa, Azwí Nwí a sigə a nu bì bi tsim bìi mə bi le ntəə maa adigə nyu'utə nî ànnù yíi mə à le si si swonə aà. ⁴⁵ A le mbə annù yí yéyerə a mbo baYuda bìi mə bi le nniñ ntiì waa a nu Yesu, ñlo a ala'a Joppa ñyonə Peta aa, a nyə mə Nwí à le ñki nswi'i mitəñnê mi mii mə à ni Azwí yí Làà aa, a nu bítìzì Nwí. ⁴⁶ Nlon mə bo le nyu'u bo tigə ñghaa ni mighàà mí fii, ñkii ñgha'asə nî Nwí. Peta a ghaà nítì ñswon mə: ⁴⁷ “Bè bulà bo kwereə aà Azwí Nwí, tsi'í wa ajàn mə bì'inə le ñki ñkwereə aà. Nù tsù à tswe ghu mə mbə a tsu'unə waa mə tâ bo tsuu ñkí kwereə aa ε?” ⁴⁸ Maa ajàn a tigə ñswon a mbo bo mə tâ bo kwereə ñki nî ìküm Yesu Kristo. A mənşə mə aa bi tigə ñswon ghu mbo mə tâ à bu ntswe bo bo mitugə mi jwi mi mɔ'ɔ mbon mə'atə.

11*Ajàn yíi mə Peta à le ntɔ'ɔtə annù Cornelius a mbô ñghòtə a Yerusalem aà.*

¹ Ngǎñntoo Kristo jya a bɔ'ɔ bìlím byaa a mbù'ù Yudea aa bi le nyu'u mə bítìzì Nwí bi kè mē mbii ñighàà ni Nwí. ² Peta à bù mē ñkɔ'ɔ ghεε fu a Yerusalem, bè bya bìi mə bi le si lòò ni mə tâ bì ka ñjetə nî bítìzì Nwí aa, bi le ntigə ntswa yi nî isa'a, ñghaantə ³ nswonə ni mə, “A gho aà a kè ghìrê àkè ò ghèè a nda bítìzì Nwí bìi mə bì sè waa ñètə aa ε? O ghèè mē ghu, mbii ñji miji bu bo!” ⁴ Là Peta a logìnə ntɔ'ɔtə innù tsim a mbo bo tsi'í ajàn yíi mə i le mfè'è aà:

⁵ “Mè kè si tsà'atə Nwí a njò'ò ala'a Joppa, mè kà mē aa ntsa'atə aa, ñjèè təə təə i lê gha, mè yê àyòò tsu a ló a aburə ñka nsigə, mbə tso àbà'a atsə'ə yíi mə a burə ñgha'atə aa, bi tswa ni mibuù mi mi ñikwà, a sigə nzì ntəə a mbèε mə. ⁶ Mè ləntə nyə mbuu naà tsim ghu, nàà jì mà'atə, nàà ñgèè jii mə ni naà mitsə'ə aa, bo bì njoo jii mə i ñàñnə a nsye aa, bo bì bisin bitsim bìi mə bi dàrə ñikàn aà. ⁷ Mè yè mē aa, nyu'u ñji ñù i ghaà ñswon a mbo mə mə, ‘Peta, binnə nzwitə ñkurè!’ ⁸ Là mē swon mə, ‘Ñnyâ ghâ, mè tùu ghâ, Taà. Nlon mə kaa mə leè ñwa'ă ayoo adànə àdànə yí tsu kě njoo jì fwè ma jû jì tsu jî.’ ⁹ Là ñji ya i bú ñghaa, a aburə, ñgaa yíi ì ywe'e ji baa aa, nswon mə, ‘Kaa a sè bôn mə tâ ò ka ntwon njoo jii mə Nwí à nənşə, ñghìrè i laa aa nî njoo jì fwè.’ ¹⁰ Ajàn annù ma yú a le ñkwatə ñghìrə ñgaa ji tarə, bi tigə ñlogə njoo jya tsim m̀bu ñkɔ'ɔ ñghεε ni ju fu a aburə. ¹¹ Mè ghəə kè yə tsi'í maa noò, mbânñnə jì mɔ'ɔ ji tarə i zì ñkuu wa a nda yíi mə bì'í le ntswe ghu aà, ñlo aa a ala'a Kaisaria, a ajàn mə bi too waa a nu mə. ¹² Bo zì mē, Azwí Nwí a swon a mbo mə mə tâ mə lo ñghèè, ñtsuu ló kè jñkè bē. Bìlím ba buà bi nto'o mə bi lo a Kaisaria aa, bi le nyònə gha bì'ibo ghèè ñkuu wa nda ñù wâ. ¹³ Bì'í ghèè mē ñkuu ghu nda, a swon ajàn yíi mə yu le nyə angel wa a zì ntəə a nda yu, ñswon mə, ‘Too bē a Joppa tâ bo ghεε ntwon Simon Peta mə tâ à zi; ¹⁴ à bə zì bon à ka swon ntoo yíi mə wò nî ñgwè'è ñdâ yò, bù bi tsim ka tsyà ghu i yweenə aà.’ ¹⁵ A swon mē laà, mè logìnə ñka ñghaa a mbo bo, mè kà mə aa ghaa, Azwí Nwí a sigə ñkuu a nu bo, tsi'í wa ajàn yíi mə a le ñki nsigə ñkuu a nu bì'inə a mbii aà. ¹⁶ Ma mùù ajàn, mè tigə ñwa'atə a ajàn yíi mə Mmà'àmbi Yesu à le nswon aa, mə, ‘Bè le si kwereə aà ñkí a mbo Jon, lá ni ka yí bāñnə tigə kwereə aa bē Azwí Nwí.’ ¹⁷ A nanşə nlaa tsi'í sigìnə mə à ni aa tsi'í m̀təñnə mya mii mə Nwí à le mfa a mbo bì'inə a noò yíi mə bì'inə le nniñ m̀ntiì m̀inè a nu Mmà'àmbi Yesu Kristo aa mə Nwí à kè kè

ntɔ̃jɔ̀ bítìzì Nwĩ bú ghu. Mbə a bə aa mùu ajà̃j, mɛ̀ tigè̀ m̀bu mbə̀ wò̀ yí̀ d̀ànè̀ mə̀ mbə̀ mɛ̀ tsyá̀ ñkiì annù̀ yí̀ mə̀ Nwĩ̀ à̀ k̀ì ghìrə̀ a nu bo aa, mə̀ tầ à̀ tsuu lɔ̀ ghìrə̀ aa ɛ̀?”

¹⁸ Ajà̃j yí̀ mə̀ bi le nyu'u Peta a swon̄ lálà̀ aa, bo le ntigè̀ ñkentə̀ waa, kaa wa'á isa'a ghu nu bù nɔ̀ɔ. Nlɔ̃ginə̀ ntigè̀ ñgha'asə̀ nĩ̀ Nwĩ̀, ñswon̄ə̀ nĩ̀ mə̀, “Nwĩ̀ à̀ k̀ì m̄ề mbiì mfa abwarə̀ a mbo bítìzì Nwĩ̀ mə̀ tầ bo bə̃ñkə̀ m̄intiì myaa ntswe nĩ̀ ñtswé̃ntiì.”

Ñghòtə̀ a Antiokia

¹⁹ Bè bya bii mə̀ bi le nsè̃nè̀ ñlon̄ mə̀ bi le ntigè̀ ntso'ɔ̀ nĩ̀ àkòrə̀ yaa wa noò mə̀ bi le nzwitə̀ Stephen aa, bi le mfè'èkè̀ ñghɛɛ̃ñkə̀ a idigə̀ idigə̀. Bĩ mɔ'ɔ̀ bi le ñghè̃ɛ̃ñkə̀ a Fonikia, bo bì a Cyprus, bi mɔ'ɔ̀ bi k̄i ñghɛɛ̃ñkə̀ a Antiokia. A ajà̃j yí̀ mə̀ bi le ntigè̀ nsẽnə̀ ñghè̃ɛ̀ laà̀ aa, bi le ntigè̀ nswon̄ə̀ nĩ̀ ànnù̀ Nwĩ̀ nĩ̀ itoo mà̀ jũ̀, lá̀ ñswon̄ə̀ nĩ̀ ñtoo ma yũ̀ tsi'ĩ̀ a mbo baYuda. ²⁰ Lá̀ bĩ̀ mɔ'ɔ̀ a titiì bo bii mə̀ bi le nlò a Cyprus bo bì a Cyrene aa, bi le ñghè̃ɛ̀ a Antiokia, ñlɔ̃ginə̀ ntigè̀ ñkiì nswon̄ə̀ nĩ̀ ànnù̀ Nwĩ̀ a mbo baGrikia, ñswon̄ə̀ nĩ̀ ñtoo yí̀ ñsigè̃nè̀ ya nlon̄ Mmà'ambĩ̀ Yesu a mbo bo. ²¹ Mmà'ambĩ̀ à̀ le nnĩj abồ yi nĩ̀ ànnù̀ ma yũ̀ mə̀ bo le si swon̄ aa, ñghìrə̀ bè̀ bĩ̀ ñghà'á gha'a bi bə̃ñkə̀ m̄intiì myaa nnĩj a nu Mmà'ambĩ̀.

²² Ñghòtə̀ a Yerusalem ì le nyu'u annù̀ ma yũ̀ yí̀ mə̀ a le mfè'è a Antiokia. Bi yù'ù̀ m̄ề, ñtoo Barnabas a Antiokia. ²³ A ghè̃ɛ̀ m̄ề ghu, ñyə̀ ajà̃j yí̀ mə̀ Nwĩ̀ à̀ le nnĩj mbɔ̃ɔnə̀ a nu bè̀ ghu aa, ñtigè̀ ndoritə̀; ñdĩ'itə̀ waa bitsim̄ ñswon̄ə̀ mə̀ tầ bo tɛ'ɛ̀ atú̀ yaa nĩ̀ ànnù̀ Nwĩ̀, ñka yon̄ə̀ nĩ̀ Mmà'ambĩ̀ nĩ̀ ñt̄iì waa tsim̄. ²⁴ Barnabas à̀ le mbə̀ ñũ̀ yí̀ ñsigè̃nè̀, ñluu nĩ̀ Azwĩ̀ yí̀ Làà̀, bo bì nĩ̀ àb̄iintiì. Bè̀ bĩ̀ ghà'á ñgha'a bi le ntigè̀ mbə̃ñkə̀ m̄intiì myaa, ñzi a mbè̀ Mmà'ambĩ̀.

²⁵ Barnabas à̀ le ntigè̀ mbu nlò ñghɛɛ̀ a Tarsus a nlòɔ Saul ghu. ²⁶ A ghè̃ɛ̀ m̄ề ñlɔ̀ɔ nyə̀, ntigè̀ nlɔ̃gə̀ nzi nĩ̀ ghu a Antiokia. A atú̀ ñlò̀ yí̀ fùùrə̀ bo ma bú bi baa bo le ntigè̀ mboontə̀ bo bì ñghòtə̀ ya a Antiokia, ñdĩ'ĩ̀ nĩ̀ ñnò̀ b̄ề yí̀ ghà'atə̀ ghu. A le mbə̀ aa a Antiokia mə̀ bi le mfò̀ ñlɔ̃ginə̀ ntigè̀ twon̄ə̀ nĩ̀ ñgã̃jyègə̃nnù̀ Yesu jya nĩ̀ bìKrisènə̀.

²⁷ Ma mùu noò ñgã̃jntoo Nwĩ̀ jĩ̀ mɔ'ɔ̀ ì le nlò a Yerusalem ñsigè̀ nzi a Antiokia. ²⁸ Yí̀ mɔ'ɔ̀ yí̀ mə̀ ñkũ̀m yi ì le mbə̀ Agabus aa, a b̄ĩnè̀ ñtə̀ə̀ a ndə̃j ñghaa nĩ̀ àdà'a Azwĩ̀, ñswon̄ə̀ annù̀ yí̀ mə̀ Azwĩ̀ a le m̄itə̀ ghu mbo aa, ñswon̄ə̀ mə̀ m̄ikwenè̀ yí̀ ñwè̀ à̀ ka kuu a mbĩ̀ ñtsim̄. (Ma yuù̀ ànnù̀ a le mfè'è aa a noò yí̀ mə̀ Klaudius à̀ le mbə̀ Kaisa aà.) ²⁹ Ñgã̃jyègə̃nnù̀ Yesu jya ì le nlè̀ mə̀ tầ ñù̀ ñibò̀ waa yí̀ mɔ'ɔ̀ yí̀ mɔ'ɔ̀ tầ à̀ gaansə̀ m̄it̄iì mi ntoo ayoo yí̀ mə̀ mbə̀ a fa aa, tầ bì kwetə̀ bilim̄ byaa bii mə̀ bi le ntswe a Yudea aa ghu. ³⁰ Bi le ghìrə̀ ma yuù̀ ànnù̀, ñtigè̀ ntoo Saul bo Barnabas bo ghè̃ɛ̀ m̄fa ñkabə̀ yí̀ mə̀ bi le ntswa'atə̀ aa a mbo biliì bi ndánwĩ̀.

12

Ajà̃j yí̀ mə̀ bi le mbù ñka ntso'ɔ̀ nĩ̀ àkòrə̀ ndánwĩ̀ aà

¹ A le mbə̀ ma mùu noò aa Mfò Herod a loginè̀ ñka ntso'ɔ̀ nĩ̀ àkòrə̀ bè̀ bĩ̀ mɔ'ɔ̀ a ñghotə̀. ² A le ñghìrə̀ bi tswá Jems muma bì Jɔ̃n ñzwitə̀ nĩ̀ munwĩ̀ ñtsò. ³ A yə̀ mə̀ mayũ̀ ànnù̀ a le mbò̃j baYuda, m̄bũ̀ ñghìrə̀ bi tswá Peta. (Mayũ̀ ànnù̀ a le mfè'è aa a noò ñjwĩ̀ Abaa T̄ikɔ'ò). ⁴ Bi tswá m̄ề Peta aa, ñghè̃ɛ̀ ñnĩj yi a ndátsan̄ề, m̄fa yi a mbồ ñk̄hìrə̀ b̄isogyè̀ bi ñikwà̀ ji ñikwà̀ mə̀ bì ka mbɛ̀. Herod à̀ le nlè̀ mə̀ yu ka fi'isə̀ yi tầ bì sa'a yi a nsi bè̀ aa

a noò yïi mæ bî jî mæ Passa aà. ⁵ Ma mùu ajàŋ, bî le ntigæ nlæø Peta wa ndâtsaŋê. Lâ ñghòtè ì le si tsà'atè nî Nwî tsi'î nîttî ghu atu, kaa wa'à kaà.

Ajàŋ yïi mæ angel à le mfi'i Peta a tsan aà

⁶ A bè mæ nîtuğø a njwi yïi mæ àbèè ka fu'u tâ Herod swon tâ bì fi'iseø yi aa, Peta a nôn mbwii a titîi bìsògyè bi baa, bî tîŋnè yi ni bitsên bi baà. Nğãŋmbé àtsaŋ ì le ŋki tæontø a tssùbù'ù, mbe nî ìdìgè. ⁷ Angel Mmà'àmbi à le ŋwì'ikè ñzi ntæ wa ndâtsaŋ, ñkà'à ì ta ghu, ñghirè ìdìgè ì fu'ù. Angel wa a tswâ àbè'è Peta ntsigite a biinè, a swon ghu mbo mæ, “Wànşø mbìnê!” Bitsên bya bî fèŋkè ghu mbo ŋwòkè. ⁸ Angel wa a swon ghu mbo mæ, “Wε'ε itsè'è jo bo bì ntâm jô.” Peta a ghìrè tsi'î maa ajàŋ mæ à swon aà. Angel wa a bú nswon ghu mbo mæ, “Lim akutè yo ya a nu wò ñka nyonè nàà.” ⁹ Peta a yonè yi bo yu fè'è wa ndâtsaŋè. Kaa Peta à le wa'à zi mæ ànnù yïi mæ a le si fè'è aa a le mbæ aa tsi'î ànnù nîŋkonè. A le mbàŋnè ñka mæontè bè ni mæ á le si le nî ñjèè tæ tæ nle nîi. ¹⁰ Bo yu gheè ntsya akhìrè bìsogyè bi mbé ìdìgè yi mbïi, ñki mbu ntsya yî àyòntè, mboŋ ñghæ fè'è wa nî ntsùbù'u atîi wa yïi mæ ì le si lîi ni mûm àla'a aà. Bo zî mæ nywe'e ghu, àbà'à ya a ghesè ñŋa'anè tsi'î yumbon a mbo bo, bo tigè ntsya mfè'è ñkuu a mfàŋnè yî mò'ò ntigæ nsigæ ñghæ ghu. Bo yu kà mæ aa ntæ wa mfàŋnè ntsigæ ñghæ aa, angel wa a wi'ikè mma'atø yi.

¹¹ Atu Peta a wi'ikè ñlaa, a zî ànnù yïi mæ a ghìrè yi aa, nswon mæ, “Tsîtsòn mè zi mæ à nî tsi'î ànnù nîŋkonè! A too Mmà'àmbi ntoo angel yï mæ tâ à zi ñkwèrè gha a mbo Herod, ì ghìrè tâ mè tsuu ànnù yïi mæ baYuda bî kà'à ni mæ bi ka ghìrè a nu mæ aa lo yø.”

¹² A yè mæ laà, ntsigæ ñghæ a nda Mary, ñdè bì Jon wa yïi ikûm yi yî mò'ò le mbæ Mark aà. Bè le ñghotè ghu tsi'î bî ghà'atè ntswe ghu ntsa'atè nî Nwî. ¹³ A ghèè mæ ghu, ñkwentè ntsù abà'à yi abæ, mumàŋgyè yïi mæ à le si fà'à wa nda, ikûm yi ì bø Rhoda aà, a bii, nzî a ñŋa'a abà'à yâ. ¹⁴ A zî mæ nyu'u nji Peta ñzi, ntsi yi ì burè nnaŋşø nluu ni nîdorè a baŋnè mma'atø Peta, kaa wa'à abà'à ya ña'a mæ tâ à kuu, mbu ñkhè mbii fu a nswon a mbo bè bya mæ Peta à tæ a ntsündá. ¹⁵ Bè bya bî yù'ù mæ laà, nswon ghu mbo mæ, “O baanø aà bàànè?” La a ku'usè ñghaa tsi'î nî ttî nswon mæ à nî tsi'î ànnù nîŋkonè. A bù mæ nswon laà, bo tigè nswon mæ, “A ni angel yï.” ¹⁶ Bo le si ghàà laà aa, Peta a bânè ntæ wa ntsünda ñkwentè. Bo ghìrè mæ, ñghæ ñŋa'a abà'à yâ. Bo ñà'à mæ nyè yi, ànnù a burè ntsya waa! ¹⁷ Peta a kò'osè àbò yi ndi'i mæ tâ bo tsuu ki ghàà, ntsigæ ntò'otè a mbo bo a ajàŋ yïi mæ Mmà'àmbi à le ñghìrè angel yï a zî mfi'i yi wa ndâtsaŋè aà. A tò'otè mæ mmaŋşø, nswon a mbo bo mæ, “Nî tigæ nswon a mbo Jems bo bì a mbo bilîm bì'inè.” Ntsigæ nlo ñghèè yi a adigè dàŋ.

¹⁸ Abèè fù'ù mæ, ìdìgè ì tigè ntsa'a tsi'î tsà'à a titîi bìsogyè bya, bo tigè ñwa'a ni mæ a Peta aa a ghìrè àkè le! ¹⁹ Herod a swon bî lòø Peta, ñlòø kaa wa'à yè. A tigè ñghìrè bî twon bìsogyè bya, a betè waa yî mò'ò yî mò'ò ànnù yïi mæ a ghìrè mæ tâ bì wa'à Peta bú nyè aà; ñghìrè bî zwitè waa bî tsim.

Ma yuà ànnù à fè'è mæ, Herod a lô a Yudea ntsigæ ñghæ a Kaisaria ntswe ghu.

Ajàŋ yïi mæ Herod à le ñkwo aà

²⁰ Ntòn Herod ì le si nanşø nlwi ni a nu baTai bo bì baSidon, bo tigè ñghotè waa ñghæ a nyè yu. Bî ghèè mæ, mfoo yè mæ bo lètè Blastus yïi mæ à le mbæ ñgàŋafà'à yî ñwè a mbo Herod, nlentè nî ntò'ò aa, ñghìrè

mə tâ à kwetə waa. Bo ghìrè mē laà, n̄tigə nghεε a mbèε Herod mə tâ à ghìrə tâ bo bo tswe n̄i m̄bɔɔnə, n̄lon mə m̄j̄i myaa mi le si lò aa a ala'a mfò Herod aà.

²¹ Bi le ñkà'a njwi ȳi mò'ɔ Herod a wε'ε itsè'è nifô ji, ñko'ɔ ñjan̄nə a abèrə yu, ñghaa a mbo bè byâ. ²² A ghàà mə aa, bi tigè m̄bwitə n̄i ȳi, n̄ton̄nə nswon̄ ni mə, “Kaa à s̄i n̄ji n̄u yulà b̄ê, à n̄i n̄j̄i nw̄i!” ²³ Angel Nw̄ingòn̄ à le mburə ñghensə nzwitə Herod ñгаа ȳi m̄fùurè nlon̄ mə kaa à le wa'à Nw̄i gha'asè aà. Ñton̄nə i kuu ghu nu, ñkurə ȳi, a tigè ñkwo.

²⁴ Annù Nw̄i a le ñghèè n̄i m̄b̄i n̄sɛnə, bè b̄i ghà'atə bi b̄i Nw̄i.

²⁵ Barnabas bo Saul bi le mm̄ansə ifà'á waa ȳi mə bi le ntoo waa mə b̄i zi mfa'a aa, n̄tigə nlo Yerusalem ñghεε waa. Bo kà mē aa ñghεε aa, n̄lògè J̄on Mark bo bo ghèè.

13

Ajàn ȳi mə bi le ntsɔ'ɔ Barnabas bo Saul n̄too waa tsò b̄i missionari aà

¹ Maa noò a n̄i ñghotə a Antiokia, ñḡan̄ntoo Nw̄i bo b̄i ñḡan̄ndi'ì ànnù Nw̄i j̄i mò'ɔ i le ntswe ghu: Barnabas, Simeon ȳi mə bi le si twon̄ n̄i ni n̄ingà aa, Lucius ȳi mə à le mbə ñu Cyrene aa, Manaen mə le ñkwe bo Herod ȳi mə à le mbə Gúmnàà aa, ni Saul. ² Maa noò bo le si gha'asə n̄i Nw̄i ñk̄i ntswe ti j̄i, Azw̄i Nw̄i a swon̄ a mbo bo mə, “N̄i tsɔ'ɔ Barnabas bo Saul mfa a mbo mə a mfà'á àfà'á ȳi mə mə twon̄ə waa mə tâ bo ghεε mfà'á aà.” ³ Maa ajàn̄ bo tigè n̄tswe ti ji, n̄tsà'atə Nw̄i, n̄nɔ̄nsə mbô myaa a atu bo, n̄tigə ntoo waa.

Afà'á yaa a Cyprus

⁴ Azw̄i Nw̄i a tòò mē waa laa, Barnabas bo Saul sigə ñghèè a Seleucia n̄tigə ñkuu aban̄ ghu ñghεε a k̄iñ ñk̄i a Cyprus. ⁵ Bo ghèè mē ñku'u a Salamis aa, n̄swon̄ ñghàà ni Nw̄i ghu a múm n̄d̄an̄ghotə baIsrael. Bo le n̄lògè J̄on Mark mə tâ à ka ñkwetə waa.

⁶ Bi d̄ansə mē k̄iñk̄i wa ñghèè ñywe'e a Paphos, n̄tsi'ì n̄u maj̄ikè ȳi mò'ɔ mə ñk̄m̄ ȳi i le mbə BarJesus, BarJesus ma ghú à le mbə ñu baYuda ȳi mə à le mbə ñgan̄ntoo Nw̄i m̄bwe'esè aà. ⁷ A le mbə nsùkà'a Gúmnàà ȳi mə ñk̄m̄ ȳi i le mbə Sergius Paulus aà, Gúmnàà ma ghú à le mburə mbə tsi'ì n̄u m̄itsyè. A le ntwon̄ Barnabas bo Saul mə tâ bo zi nyə ȳi, n̄lon̄ mə à le si lòo nyu'u ñghàà ni Nw̄i aà. ⁸ Là Elymas, n̄u ñghìrə maj̄ikè wa (n̄lon̄ mə à n̄i ñj̄i'ì ñk̄m̄ ȳi ni ñghàà ni Grikia aà) a tuu, n̄lòò ni mə tâ Gúmnàà wa tâ tsuu ànnù ȳi mə Saul bo Barnabas le nz̄i ni yuu aa bii. ⁹ Là Saul ȳi mə bi k̄i ntwon̄ n̄i ni Paul aa, a luu ni Azw̄i Nw̄i, n̄tε'ε n̄li'ì ni a nu ñu maj̄ikè wa ¹⁰ n̄swon̄ mə, “Mu Devil ghulà! O ni ñuk̄ibàa ñnnù tsim̄ j̄i mə i tsinə aà. O luu ni ñbən̄ mbwe'esè tsim̄ n̄i àb̄i'intià, n̄lòo n̄i ñka mbən̄kə ànnù n̄iñkon̄ Mmà'àmbi a ni àb̄an̄nənnù! Kaa mbə ò wa'à kentə aa ε? ¹¹ Ts̄itsòn̄, n̄doo Nw̄i i ka kuu a atu wò; ò ka fè'ə, kaa wa'à n̄nòò bú ñka nyə ni nòò ȳi mò'ô.” A ghèsè mē n̄swon̄ laà ñghəə yu ki m̄ansə, àfè'è a kuu ghu mi'ì, a tigè m̄m̄ɔrə n̄i ñd̄igè n̄lòo n̄i ñu mə tâ à tswa abo ȳi n̄tigə ntsyasə. ¹² Gúmnàà wa à yè mə ànnù ȳi mə a le mfè'è aa, n̄niñtià ȳi a nu Kristo n̄lon̄ mə à le nyerə si'ì si'ì a n̄i ànnù ȳi mə Paul à le nd̄i'ì n̄lon̄ Mmà'àmbi aà.

Antiokia a mb̄u'u Pisidia

¹³ Paul bo b̄i ñḡan̄kòrè ji bo bú ñkuu aban̄ ñghεε a Perga, ȳi mə à le mbə múm àla'a ȳi ñwè a Pamphilia aà. Bo kùù mē ghu aa, J̄on Mark a

ma'atè waa ghu mbu mbhì fu a Yerusalem. ¹⁴ Bo lô a Perga òtigè ngheè nî mbhì ngheè nkoo a Perga, a ala'a Pisidia. A bè mē a njwĩngɔŋ àla'a aa, bo gheè nkoo a ndānghòtè baIsrael, òtswe a nsyē. ¹⁵ Bi twòŋ mē nòŋsè Moses bo bì òŋwà'ànè ngāŋntoo Nwĩ, itu ndānghotè ya i toò òkìi a mbo bo mē: “Bìlĩm bì'i, bì'i lòo mē tâ nì ghaa a mbo bè bú, mē mbè nì tswe nì òdì'itè yìi mē mbè i kwetè waa.” ¹⁶ Paul a bhìnè òtèè a ndəŋ, òŋentè mbò mi, òtsĩmsè nda, òlògìnè òka ngħaa, òswon mē: “Bìlĩm ba baIsrael ni bù bhì mē ni bɔ'ɔ nì Nwĩ aa, nì yu'utè. ¹⁷ Nwĩngɔŋ baIsrael à le òtsɔ'ɔ bhìtà bì bhìtàà bì'inè, òghìrè bo bè ògwè'è àla'a yì wè wa noò mē bo le òtswe a ala'a Egipto tsi'i tsò bìgìi àà. Nwĩngɔŋ à le mfi'isè waa a ala'a Egipto ni m̀dà'à mi mya m̀ wè. ¹⁸ Ntswa ntiì yi a nu bo a njĩm òlòò mìghum mi nìkwà a nta'a mìwèè mi wèè. ¹⁹ A le mbwesè itoo ji sàmbaa a ala'a Kanaan, òtigè mfa nsyē itoo mà jya a mbo baIsrael. ²⁰ Bo tswè ghu tsò òlòò òkhì ji nìkwà ni mìghum mi ntaà. A tì mē tì bè a njĩm a fa bhìsa'a bì ala'a a mbo bo òkɔ'ɔ nywe'e a noò ògāŋtoò Nwĩ Samuel. ²¹ Ma mùu noò bo le mbetè Nwĩ mē tâ à fa mfò a mbo bo, a tigè mfa Saul yìi mē à le mbè mu Kish, òlò a ògwè'è Benjamin aa, mē tâ à bè mfò wàà nì òlòò mìghum mi nìkwà. ²² Nwĩ à leè mfi'i yi aa, òtigè òghìrè David nì mfò. Yuà ànnù à ni ànnù yìi mē Nwĩ yumbon à le nswon nlon ngħaa yì àà: ‘Mè lii nyè mē David mu Jesse à ni òù yìi mē òtiì għa i doritè ghu nu àà, mbè òù yìi mē à ka ghìrè ònnù tsĩm jìi mē mē lòò àà.’ ²³ A le òtigè mbè Yesu yìi mē à le mfè'è a ògwè'è David aa, mē Nwĩ à le òghìrè a tigè mbè Ngānywèensè baIsrael, a ajāŋ yìi mē a leè m̀foo òkà'à àà. ²⁴ Mbɔŋ tâ Yesu à ka òlògìnè ifà'á yi, le bon Jɔn à kà mē aa nswon ni a mbo baIsrael bhìtsĩm mē, tâ bo bhəŋkə m̀intiì myaa, m̀ma'atè ònnù jì bì jyaa òkwèrè òkì. ²⁵ Nòò yìi mē Jɔn à le òka m̀ŋsè ifà'á yi aa, òswon a mbo bo mē, ‘Nì m̀òntè mē mē ni aa wò è? Kaa mē sì yu wa mē ni yu'utè aa bē. Lâ, yē nì! Yu wa mē a yòŋə a njĩm mē aa, kaa mē sì ku'ùnè a ajāŋ yìi mē mbè mē fèè m̀kìrè mi ntam jìi i tswe ghu mìkòrè àà.’

²⁶ “Bìlĩm ba baIsrael, bɔɔ bì ògwè'è Abraham ni bù bè bhì mē ni bɔ'ɔ nì Nwĩ àà, òtoo mà yù yìi mē i ni yì ònywèensè bè aa, i zì mē a mbo bhì'inè tsĩtsɔŋ. ²⁷ Nlon mē bè bhì mē bì le òtswe a Yerusalem aa, ni bhìtsyàsè byaa kaa bì le wa'à zi mē à ni òù ònywèensè bè; kaa wa'à kìi nì ànnù yìi mē òghàà ni ngāŋntoo Nwĩ nìi mē bì le sì twon a njwĩngɔŋ tsĩm ni swonè òlon ngħaa yì aa yu'ù. Bi le òghìrè òghàà ni ngāŋntoo Nwĩ ni fè'è boontè nyonə ajāŋ yìi mē bì le nzwitè yi àà. ²⁸ Ka mē bì le wa'á ànnù tsu yè yìi mē Yesu à le fànsè mē mbè bì zwitè yi aa, bì le nswon a mbo Pilato mē tâ à ghìrè tâ bì zwitè yi. ²⁹ Bi m̀ŋsè mē a ghìrè ònnù tsĩm jìi mē àŋwà'ànè Nwĩ a le nswon nlon ngħaa yì aa, bì sigisè yi wa ati bàŋnè bàŋnè òghèè òlèè yi nisyè. ³⁰ Lâ Nwĩ a yweensè yi ni òwò; ³¹ òjwi jì ghà'atè jìi mē i le sì tigè nyonə aa, a òdì'ì òbhì nú yi a mbo bè bhì mē bo bo le òlò a Galilea òkɔ'ɔ a Yerusalem aa, bhì mē bo tigè mbè bhìyèfè bì a mbo bè bì tsĩm àà. ³² Bì'i zi aa nì òtoo yì òsigìnè ma yù a mbo bù: Ànnù ya mē Nwĩ à le òkà'à mē yu ka ghìrè a mbo bhìtà bì bhìtàà bì'inè aa, ³³ à ghìrè mē a mbo bhì'inè bhì mē bhì'inè ni bɔɔ byaa a njĩmè ajāŋ yìi mē à ywèensè Yesu, a bù òtswe ntiì àà. A ajāŋ yìi mē bì òwa'anè nì àŋwà'ànè bìPsalm bì baa, mē,

‘Ò ni mù ghà,

sìi mē tigè taà ghò’

³⁴ Yuà a kî mbə annù yîi mə Nwĩ à le nswon nlon ajàn mə yu ka yĩ yweense yi ni nìwò, tâ à wa'à a mum nìsyè bwê aà:

'Ma ka fa mbəonə ya yîi mə ì nî yà mbə yî ànnù nînkon yîi mə mē le nkà'à a mbo David aa, a mbo wò.'

³⁵ Tsi'ĩ ànnù nînkon a ajàn yîi mə à ki nswon a nî àdìgə aṅwà'ànè yî mɔ'ɔ aa mə,

'kaa ò ka wa'à mà'àtè tâ ṅgàṅfà'á ghò, yu wa yîi mə à làa màṅsè aa, tâ à bwe nìsyè.'

³⁶ Nlon mə David à le ṅhìrə annù yîi mə Nwĩ a lòò aa, a ni yîi ṅgù'ù aa, ntigə nkwo, bi twinè yi bo bì bitaà bi, ìbìnnù yi ì bwê a nìsyè. ³⁷ Là yu wa yîi mə Nwĩ à le nyweense ni nìwo aa kaa à le wa'ă a nìsyè bwê.

³⁸ "Bì'ì lòò mə tâ nì zi mbâ bilîm ba baIsrael, mə bî'ĩ tsa aa a nĵim Yesu ma ghù ñzi a nswon ànnù a mbo bù nlon ànnù lî'ìnə ifansə innù. ³⁹ Nlɔɔ ni mə nì zi mə ṅù ntsim yîi mə à nĵ ntii yi ghu nu aa, innù tsim jii mə à fànsə a ñyòṅə nì nòṅsə Moses aa, kaa ì ka wa'à yi bú ntswa. ⁴⁰ Nì tseyesè lá mbì'ì innù jii mə ṅgāṅntoo Nwĩ ì le nswon aa, ì tswá ghuu;

⁴¹ 'Yê nì, là'à bu bii mə ni tsa'a nî nìghàà ni Nwĩ ṅwye aa, nì ka tsin tsin hɛɛ kwo!

Nlon mə ànnù yîi mə mə ghìrə a nsi bù sii aa,

à ni ànnù yîi mə kaa nì ka yĩ wa'à bii, ka mə ṅù tɛ'ɛ ntɔ'ɔtə tɔ'ɔtə a mbo bù! "

⁴² Nòò yîi mə Paul bo Barnabas le màṅsè ṅka mfe'ɛ wa ndāṅghòtə aa, bə bya bì swon a mbo bo mə tâ bo bu mbii a njwīṅṅon yîi mə ì bù ñzi aa, ta bú swon innù ma jù jì ghà'àtè a mbo bo. ⁴³ Bì kà mē aa nseenə wa ndāṅghòtə, baYuda bì ghà'àtè bo bì bə bi itoo dàn bii mə bi le mbii annù Nwĩ baYuda aa, bi yonə Paul bo Barnabas. Bo tigə ṅghaa a mbo bo ndi'itə waa mə tâ bo ghɛɛ nì mbii a mûm ìbòṅ Nwĩ.

⁴⁴ Bè bì tsim bii mə bi le ntswe wa a mûm àla'a aa, bi le nzi a nyu'u nìghàà ni Nwĩ a nî njwīṅṅon yîi mə ì le nyòṅtə aà. ⁴⁵ Nòò yîi mə baYuda le nyə nnòò bə wa aa, bi le nluu nî àghè'èṅè; ñloginə ntigə nligitə nì ànnù yîi mə Paul à le si swon aa, ṅkii mbəgitə nî yi. ⁴⁶ Là Paul ni Barnabas bāṅṅè mbu ṅghaa bə nì mītii nî àtāṅəntii nswon mə "A le nkù'ùnè mə tâ nìghàà ni Nwĩ nì foo nzi a mbo bù. Là ajàn yîi mə nì tuu ṅki lentə mə kaa nì sì ku'ùnè a nji ìlon yîi mə ì tswə nînkon aa, bî'ĩ ka mà'àtè ghuu tigə ghèè tsitsòṅ a mbò bitizî Nwĩ. ⁴⁷ Nlon mə à ni ndi'ì yîi mə Mmà'àmbi à le mfa a mbo bî'ĩ aà, mə:

'Mè ghìrə ghuu mə tâ nì bə nkà'à a mbo bitizî Nwĩ,

ì tigə ghìrè ni mə tâ bə bitsim bì yweenə ṅghɛɛ nywe'e a nlwĩ'ĩ mbì.' "

⁴⁸ Nòò yîi mə bitizî Nwĩ bi le nyu'u ma mùu ajàn aa, ñdorə tsi'ĩ mbè ànnù, ṅgha'asə Mmà'àmbi nlon nìghàà ni ma nú. Bè bii mə Nwĩ à leè mfoo ntso'ɔ waa mə tâ bì yi nji ìlon yîi mə ì lwi'ì nînkon aa, bi nīṅ mīntii myaa a nu Kristo. ⁴⁹ Nìghàà ni Mmà'àmbi nì sèèṅè ṅghɛɛ idigə tsim maa mbù'ù.

⁵⁰ Là baYuda ghèè nswugitə bità bi ala'a bi baYuda bo bi bāṅgyè bî wè bii mə bi le si bo'ɔ nî Nwĩ aà. Bo loginè n̄tigə ntso'ɔ nî àkòrə Paul bo Barnabas, m̄furə waa a mûm àla'a bo. ⁵¹ Bo tigə ñyetə nsyè a mikòrə bo, a ndi'ì mə a fùrə bo furə waa, n̄tigə ṅghɛɛ waa a Ikonium. ⁵² Là ṅgāṅyogənnù Yesu jii mə bi le ntswe a Antiokia aa, ì le nluu nì ñdorə bo Azwĩ Nwĩ.

14

A ala'a Iconium

¹ Bo le n̄ghèè n̄i m̄b̄i tsi'í maa ajàn a ala'a Ikonium. Paul bo Barnabas bo gheè ñkuu a ndânghotə baIsrael ñghaa ni mânj̄i ȳi m̄ə b̄ə b̄i ghà'at̄ə, baYuda bo b̄i baGrikia, b̄i le mbii annù Nw̄i. ² Lâ baYuda b̄i m̄ə b̄i le wa'a waa b̄i aa, b̄i le ntot̄ə b̄it̄iz̄i Nw̄i bya, mbis̄ə m̄int̄i myaa a nu b̄o b̄i Kristo. ³ N̄ḡañntoo Kristo jya le ntswe ghu a ni nòò ȳi ñsyà, ñswon̄ə ni ñìghàà ni Mmà'àmbi n̄i àt̄àn̄ə nt̄i. Mmà'àmbi a di'í n̄i ñsi m̄ə ñtoò ȳi ȳi ñsigin̄ə ya m̄ə b̄i le si swon̄ nlon̄ ib̄on̄ ȳi aa, à n̄i ànnù ññkon̄ə. Mfa m̄ida'a a mbo bo m̄ə tâ bo ka n̄ghir̄ə ilens̄ə innù bo b̄i ñnn̄utsȳamb̄ô. ⁴ B̄ə b̄i m̄ə b̄i le ntswe maa n̄j̄ò'ò àla'a aa, b̄i le nyat̄ə m̄b̄èè baa, b̄i m̄o'ò b̄i ànnù ȳi m̄ə baYuda le si swon̄ aa, b̄i m̄o'ò b̄i k̄ñ mbii ànnù ȳi m̄ə n̄ḡañntoo Kristo jya i le si swon̄ aà.

⁵ B̄it̄iz̄i Nw̄i b̄i m̄o'ò ni baYuda bo b̄i b̄il̄i byaa b̄i tan̄ min̄àn̄ m̄ə b̄i d̄i n̄gi'í a nu bo, i tumt̄ə waa n̄i ñḡò'ò. ⁶ Bo yu'u ntiḡə m̄f̄e'ε ñkh̄ə ñghèè waa a ìla'a Lystra bo Derbe, j̄i m̄ə i le ntswe a Lycaonian aa, bo b̄i ñi itoo j̄i m̄ə i le ntswe maa mb̄i àd̄iḡə aa, ⁷ ñtiḡə nswon̄ə n̄i ñtoò ȳi ñsigin̄ə ya ghu.

A ìla'a Lystra bo Derbe

⁸ N̄umb̄añn̄ə ȳi m̄o'ò à le ntswe a ala'a Lystra ȳi m̄ə à le mbwenk̄ə ñl̄ogin̄ə a noò ȳi m̄ə b̄i le njwe ȳi ghu aa, kaa a lèè wa'a b̄ur̄ə ñt̄ə t̄ə. ⁹ A le ntswe ghu n̄n̄ans̄ə nyu'ut̄ə ni ñìghàà ñi m̄ə Paul à le si swon̄ aà. Paul à le nyə m̄ə à ññ nt̄i ȳi ghu, ñki ntswe n̄i àb̄iint̄i m̄ə mb̄ə b̄i tsu'ù ȳi. Paul à ȳə m̄ə laa, ñtiḡə nte'ε mi'í mi ghu n̄i. ¹⁰ Nt̄on̄ə nswon̄ ghu mbo m̄ə, “B̄in̄ə ntsin̄ə nt̄ə ni m̄ik̄or̄ê mô.” N̄umb̄añn̄ə wa a li mb̄in̄ə, ñtiḡə ñghant̄ə. ¹¹ Aj̄àn̄ə m̄ə nn̄ò b̄ə wa i le nyə annù ya m̄ə Paul à le ñghir̄ə aa, bo le ñl̄ogin̄ə ñtiḡə nt̄on̄ə ni ñìghàà ni Lycaonian nyaa nya nswon̄ə ni m̄ə, “B̄in̄w̄i b̄ən̄k̄ə m̄ə waa ntiḡə mb̄ə ts̄ò b̄ə, ñsiḡə ntiḡə ntswe a tit̄i b̄i'ìn̄ə.” ¹² Bo f̄a ñk̄um̄ Barnabas m̄ə à ni Zeus, ñki ntiḡə ntwon̄ Paul ni Hermes, ñlon̄ m̄ə à le mb̄ə yu ȳi m̄ə à le mb̄ə nd̄i w̄àà, ñghaa ni tsus̄ə àt̄ú w̄àà laa. ¹³ N̄ḡañm̄à'anw̄i Zeus wa ȳi m̄ə ñd̄am̄à'a ȳi i le ñghès̄ə ntswe tsi'í wa mb̄èè àla'a aa, à le nzi n̄i m̄b̄on̄ bo b̄i ñikya ni b̄iflawa, ñlon̄ m̄ə bo b̄i nn̄ò b̄ə wa b̄i le lòò m̄ə bo ma'a n̄ḡañntoo Kristo jya tsi'í ts̄ò Nw̄i.

¹⁴ Lâ ñḡañntoo Kristo jya, Barnabas bo Paul, b̄i yu'ù m̄ə annù ya m̄ə b̄i le si lòò a ñghir̄ə aa, ñsat̄ə its̄ə'ê jyaa, ñkh̄ə ñkuu nt̄ə wa tit̄i nn̄ò b̄ə wa, ñnt̄ə ñj̄i ȳàà m̄bet̄ə waa m̄ə, ¹⁵ “N̄i gh̄ir̄ə yulà ànnù aa a ya ε? B̄i'í ki mb̄ə aa tsi'í b̄am̄is̄on̄ə ts̄ò b̄i. B̄i'í zi faà aa a ñk̄è'èn̄ə ñtoò ȳi ñsigin̄ə a mbo b̄i, m̄ə tâ ni b̄ən̄k̄ə ghuu, m̄ma'at̄ə njoo ad̄àn̄ə ad̄àn̄ə ñzi a mbo Mmà'àmbi ȳi m̄ə à tswe nt̄i aà. A ni yu ȳi m̄ə à le n̄n̄ans̄ə abur̄ə n̄i ñsyə, n̄i ñk̄i miyaa, bo b̄i ñḡon̄ ñjoo ts̄im̄ j̄i m̄ə i tswe ghu aà. ¹⁶ A le mb̄ə mb̄i aa, a ma'at̄ə b̄ə b̄i itoo b̄i ts̄im̄ m̄ə tâ ñu à ka ñghèè n̄i ȳi mânj̄i, ñu à ka ñghèè n̄i ȳi. ¹⁷ Lâ, a di'í n̄i àlès̄ə m̄ə yu tswe ghu ñḡon̄ b̄in̄òò b̄its̄im̄, ñyon̄ə a ñj̄im̄ innù j̄i sigin̄ə j̄i m̄ə a gh̄ir̄ə aà. A too n̄i m̄b̄on̄ a mbo b̄i, i ló a abur̄ə ñsiḡə ntsu n̄i m̄ij̄i muu ni nòò ȳi m̄ə à kù'ùn̄ə aà. A fa ni m̄ij̄i a mbo b̄i ñk̄i ñlwens̄ə ni m̄int̄i muu ni ñidor̄ə.” ¹⁸ Ka m̄ə bo le nswon̄ laa, a le ntsyàn̄ə a mb̄ò ñḡañntoo Kristo jya a ñk̄in̄ə m̄ə tâ b̄i tsuu waa m̄à'à ts̄ò Nw̄i.

¹⁹ BaYuda b̄i m̄o'ò b̄i le ñlò a Antiokia ȳi m̄ə à le ntswe a Pisidia aa, bo b̄i a Ikonium, nzi mb̄ən̄k̄ə atu b̄ə bya b̄i b̄i ñj̄im̄ ȳàà, ñtiḡə ntumt̄ə Paul n̄i ñḡò'ò, ñswon̄ə ȳi m̄f̄e'ε ni ghu a m̄um̄ àla'a ñwa'at̄ə m̄ə à kw̄ò m̄ə. ²⁰ Nòò ȳi m̄ə b̄o b̄i Kristo b̄i le nzi ntswe ghu mb̄èè ñkaris̄ə aa, a b̄in̄ə m̄bu

ηkuu ηghεε fu a mûm àla'à. Abèè a fù'ù mē yu ni Barnabas bo ghεε a ala'a Derbe.

Ajàn yï mē bo le mbù mbii a Antiokia yï mē à tswe a Syria aà

²¹ Paul ni Barnabas bo le nswon ntoo yï ñsigìnè ya a ala'a Derbe, ñghirè ηgǎnyөгənnù Yesu jï ghà'àtè ghu. Ntigè nlo ghu mbu bì a Lystra bo bi Ikonium ni Antiokia yï mē à le ntswe a Pisidia aà. ²² Bo le nniη mitì a nu bo bi Kristo bì mē bi le ntswe ghu aa, ñdiintè waa mē tâ bo tswa abiintì yaa tsi'ì ànnù nñkonè. Nswonè ni mē, “A ku'unè mē tâ bì'ì tsya a mûm ñgi'ì yï ηghà'àtè m̀bɔη ηkuuu a mûm ànnù nifò Nwî.” ²³ Bo yì ηghèè ni yulà ñghòtè bi tso'otè bìlì bi ndânwì ghu, ñsi'isè ibiinù waa ti jì, ñtsa'atè Nwî, ñniηè waa a mbó Mmà'ambi yï mē bo le ntswe nì ñniη m̀ntì myaa ghu nu aà.

²⁴ Bo tsyà mē a ala'a Pisidia mmanşə, ñtigè ηkuu a Pamphilia. ²⁵ Ma mùu ala'a, bo swon ntoo yï ñsigìnè ya a ala'a Perga, ñtigè nlo ηghèè a ala'a Attalia. ²⁶ Bo lò mē ghu ñtigè ηkuu a abanè ηkì, m̀bu mbii ñghεε fu a Antiokia, wa adigè mē bi le nte'ε ntsɔ'ɔ waa ghu, ntsa'atè Nwî a atu bo mē tâ à kwetè waa a nì ñfà'à yï bi le ηghèè mfa'a aà.

²⁷ Bo zì mē ñywe'e a Antiokia aa, ñghòtè bandânwì bitsim, ñke'εnè ηgòη ñnnù tsim jii mē Nwìngòη à le ηghirè a nu bo aa, bo bì àjàn mē à le ηja'a m̀anji mē tâ bitizì Nwî tâ bì bii yii aà. ²⁸ Bo le ñtigè ntswe ma mùu ala'a bo bì ñgǎnyөгənnù Yesu ñtigè.

15

Ñghotè ndânwì Yerusalem

¹ Bè bì m̀ɔ'ɔ bi le nlò a Yudea ñsigè a Antiokia, ñloginè ηka ndi'ì nì ñnnù a mbo bo bi Kristo bya mē, “Kaa nì ka yï wa'à yweenè mē mbè bi tsuu ghuu ηètè a nyònè ni nòηsè Moses.” ² Paul bo Barnabas bo ligètè, ñswunè bo bo tsi'ì annù nñkonè. Tsò mē a le mbè laa, bi swon mē tâ Paul bo Barnabas bo bè bì m̀ɔ'ɔ a Antiokia tâ bo kɔ'ɔ ηghεε a Yerusalem ηghεε nyè ηgǎntoo jya ghu ni bìlì bi ndânwì tâ bo bo ghaanè nlon ma yaà ànnù. ³ Ñghòtè i le ñtigè tsyasè waa mē tâ bo ghεε. Bo kà mē aa ηghεε, ñtsya a ala'a Phonisia bo Samaria, ñke'εnè a mbo bè a ajàn mē bitizì Nwî bi bènkè mē m̀ntì mya nzi a mbo Nwî. Ma yu ànnù a ghìrè ñti bo bi Kristo i luu ni ñdorè. ⁴ Bo ghèè mē ηkuu a Yerusalem, ñghòtè i kwèrè waa tsi'ì ni ñdorè. Ñgǎntoo Kristo ni bìlì bi ndânwì bi kì ñkwèrè waa ni ñdorè, bo tigè ñswon ηkòη ñnnù tsim jii Nwî à ghìrè ntsyá a nu bo aa, a mbo bo. ⁵ Lá ñgǎmbii Kristo jii m̀ɔ'ɔ jii mē i le mbè baFarisai aa, bo le mbìnnè ñtə a ndəη nswon mē, “A ku'unè mē tâ bì liginè ηjètè bitizì Nwî ηkì ηghirè mē tâ bo ka nyu'unè nòηsè Moses.”

⁶ Ñgǎntoo Kristo jya bo bìlì bi ndânwì bi tigè m̀boontè ntswe a nlèntə ma yu ànnù. ⁷ Bo swunè mē ghu àgha'a a sa'àtè, Peta a təə a ndəη nswon mē, “Bìlì bá, nì zi mē àgha'a a sà'à mē a ajàn mē Nwî à le ntsɔ'ɔ gha a titì bù ñtoo mē tâ mē ghεε nswon ntoo yï ñsigìnè a mbo bitizì Nwî mē mbè bo yu'u mbii. ⁸ Nwìngòη yumbon yï mē à zi mmòontè ηù ñtsim aa, a dì'ì mē yu beentè ànnù bitizì yì Làà, m̀fa Azwì Nwî a mbo bo, tsi'ì ajàn mē à le ηkì mfa a mbo bì'inè aà. ⁹ Kaa à le ηwa'á ndènè a titì bo ni bì'inè tɛ'è. A le nsì'ì ñti waa a njiηm̀ abiintì yaa. ¹⁰ Tsìtsòη, a tigè ñghirè akè mē tâ nì ka ηkwa'anè Nwî, m̀be'esè nì ñgǎnyөгənnù Yesu nì àbè'è yï mē kaa bita bi bitaà bi'inè bìmbon le ηwa'á a mbè'e zi, mē kaa bì'inè, nì yì'inè ηgaa kaa bì'inè sɿ a mbè'e kì nzi aa ε? ¹¹ Ñgànè ghà, bì'inè bì mē

bì'inè ka yí yweenə aa a nǝm ɪbɔŋ Mmà'àmbi yí'inè Yesu tsi'í a ajàn yíi bo ka yí kii yweenə ghu aà."

¹² Nǝhɔtə ya tsi'í ntsim ɪ le si'i mə swee nyu'u annu yíi mə Barnabas bo Paul le ɲkɛ'ɛnə aa, ni ɪlɛnsə a bɔ'ɔ nɪ innutsyámbo jii mə Nwí à le ɲghirə a titii bitizi Nwí ntsya a nǝm bo aà. ¹³ Bo mǝnsə mə ɲghaa aa, Jems a ɲentə ɲji yí ɲghaa, nswon mə, "Yu'utə nɪ ànnu yíi mə mə swon aa mba bilɪm bá. ¹⁴ Simon à nǝnsə mə a ntɔ'ɔtə ajàn yíi mə Nwí à le ndi'ɪ àjàn yíi mə annu bi tizi Nwí le nǝnsə ntswe a nu yu, ɲzi mfi'i bə bí mɔ'ɔ a titii bo mə tá bi bə bi. ¹⁵ Ma yuà ànnu a boontə nɪ ànnu yíi mə ntoonwí ɪ le nswon a múm ǝɲwà'ànə Nwí aa mə,

¹⁶ 'Mmà'àmbi à swon mə, ma yú ka yí tsysá tá mə bu mbii, mbɪnsə ntǝn Mfɔ David yíi mə ɪ wɔ mə aa, ɪ bu ghurə mitsyê mi

ɪ ghirə tá mi bu nǝnsə ntsinə ntə

¹⁷ Ma múu ajàn tá ǝbùgə ɲgwè'è mu ɲu ntsim ɪ tigə nɔɔ ni Mmà'mbii bo bi itoɔ tsim jii mə bi twonə waa nɪ ɪkumə ghá aà.

¹⁸ A nɪ àjàn yíi mə Mmà'àmbi yíi mə à leè nte'ɛ ɲghirə bi zii ma yuà ànnu a ɲgu'u aa, à swonə.' "

¹⁹ Jems a gheè nɪ mbii nswon mə, "A nɪ ǝmɔntə ya mə tá bì'inè tsuu ɲgi'ɪ a mbo bitizi Nwí bya mə bi bəjkə waa mbii a mbo Nwí aa ki fa. ²⁰ A ku'unə bə mə bì'inè ɲwa'anə ǝɲwà'ànə ntoo a mbo bo nswon mə tá bo tsuu mijii mii mə bi ma'a mɪɲkobə ghu aa ki ji. ɲki nswon mə tá bo ma'atə annu jirə, ɲki tsuu naà yíi mə bi tweɛ bə ntɔn yi aa ki kurə, ntsuu aləə kii ki ji. ²¹ Nlon mə ǝgha'a a sà'à mə a ajàn yíi mə bi twonə nɪ nɔnsə Moses a múm ɲghotə a ɲwɪɲɔn baIsrael tsimə, ɲkii swonə nɪ ànnu yi a múm ǝla'à tsimə."

Aɲwà'ànə yíi mə bi le ntoo a mbo bitizi Nwí aà

²² Nǝǝntoo Kristo jya ni bilii bi ndánwí ni ɲghotə ya ntsim bi le ntigə mbii mə bo tso'ɔ bə bí mɔ'ɔ a titii bo ɪ too waa bo bi Barnabas ni Paul a Antiokia. Bo le ntsɔ'ɔ bə bi baa bii bi le mbə bitsyasə a titii bo aà, a bə Judas yíi mə bi le si twon nɪ ni Barsabas aa, ɲki mbə Silas; ²³ ntigə ntoo waa nɪ ǝɲwà'ànə yulà: "Bii'ɪ, ɲǝǝntoo Kristo ni bilii bi ndánwí ni bilim buu bitsà'atə ghuu bilim bi'i bi tsim bii mə bi ni bitizi Nwí aa, bii mə bi tswe a Antiokia ni Syria bo ni a Cilicia aà. ²⁴ Bii'ɪ yu'u mə bə bí mɔ'ɔ bi le mfè'è a titii bii'ɪ ɲzi mfa nɪ ɲgi'ɪ a mbo bù, ɲghirə mɪntii muu mi tsə'ə nlon annu yíi mə bi le nswon aà. Lá kaa bii'ɪ le ɲwa'à waa too bə, kaa ki'ɪ ndi'ɪ yí tsu a mbo bo ki mfa. ²⁵ Nlon ma yú ànnu, bii'ɪ boontə mə mbiinə tsi'í bitisim mə bii'ɪ ka tso'ɔ bə ɪ too a mbo bù, tá bo gheɛ bo bi bilim bi'i Barnabas bo Paul bii mə bì'inə kɔnə. ²⁶ Bo fá mə ntswəntii yaa ntsim nlon Mmà'àmbi yí'inè Yesu Kristo aà. ²⁷ Bii'ɪ too Judas bo Silas a mbo bù mə bo zi nswon a mbo bù nɪ ntsu waa annu yíi mə bii'ɪ ɲwa'anə aà. ²⁸ Bii'ɪ bi Azwí Nwí biinə mə tá bii'ɪ tsuu ghuu nɪ ǝbé'è yi dǝn bə'èsə, ntsyatə julà ɪtu ndi'ɪ: ²⁹ Nɪ tsuu mijii mii mə bi ma'à mɪɲkobə ghuu aa lɔ ji; ntsuu aləə lɔ ji, ntsuu naà yíi mə bi tweɛ ntɔn yi nzwitə aa lɔ kurə. Nɪ kii mba'atə nɪ ɪbii ghuu nlon ajirə. Mbə nɪ ka ntsyasə ghuu ntsuu ànnu ma yú yí tsu ki ghirə, bəə bon ni ghirə siginə. Bii'ɪ tsà'atə ghuu." ³⁰ Bi le ntoo ɲǝǝntoo mà jú a ala'a Antiokia bi gheè ghu ɲghotə bɔɔ bi Kristo mfa ǝɲwà'ànə ya a mbo bo.

³¹ Bə bya bi twon mə ǝɲwa'anə ya, ntii waa ɪ luu nɪ nɪdore nlon mə ànnu yíi mə a le mfè'è ghu aa a le ndintə waa. ³² Judas bo bi Silas bii bi le ɲki mbə ɲǝǝntoo Nwí aa, bo le ɲghàà bo bo nɪ ǝdǝnə noɔ ndiintə

waa nifa ni miih a mbo bo. ³³ Bo tswè mē bo bo nī àtīi noò, bɔɔ bi Kristo bya bú ntoo waa nī mbɔɔnə mə tã bo bu mbīi ñghɛɛ a mbo bə bya bīi mə bi le ntoo waa aà. [³⁴ Lã Silas à le nlòò mə yu bú tswe yi ghu.]* ³⁵ Paul ni Barnabas le mbù ntswe nī àtīi noò àla'a Antiokia bo bi bə bī ghà'atə bī mɔ'ɔ, nswonə nī ànnù Nwī, ñkīi ndī'i nī ànnù Nwī.

Paul bo Barnabas yatə.

³⁶ Atīi noò yī mɔ'ɔ á tsyà mē, Paul a swon a mbo Barnabas mə, “Sì bu mbīi ñghantə bilim bi'io a nī itoo jīi mə sī tē'è mē ntsya ghu nswon ànnù Nwī a mbo bo aà, tã lèntə mə bo ghìrə mə akə le.” ³⁷ Barnabas à le nlòò mə yu lògə Jon Mark tã bo bo ghɛɛ, ³⁸ Lã Paul à le nswon mə kaa a sī ku'unə, nlon mə à le mfòò mma'atə waa wã noò mbīi ti ghê mə bi manşə àkòrə nitəə yaa, a ma'atə waa a Pamphilia, ñkhə mbīi nī ñjīmə. ³⁹ Bo le nswunə ghu si'i, ntiğə nyatə. Barnabas a lògə Mark bo yu kuù aban a ñghɛɛ a Cyprus. ⁴⁰ Paul a bānə nlogə Silas, bɔɔ bi Kristo bo tsa'atə Nwī a atu bo mə tã Mmà'ambi à ka ghìrə ibon a nu bo. ⁴¹ A tiğə ntsya a Syria ni Cilicia, ndiintə nī ñghòtə jīi mə i le ntswe ghu aa mfa ni miih a mbo bo.

16

Ajànə Timoti a bɔ'ɔ Paul ni Silas le ñghɛɛ a fà'à

¹ Paul a ñghɛɛ a ala'a Derbe bo Lystra, ntsi'i ñganyəgənnù Yesu yī mɔ'ɔ yīi mə ikūm yi i le mbə Timoti aà. Ndè yī à le mbə ñgambīi Kristo, mbə ñu baYuda, la taà yī a bānə mbə ñu baGrikia. ² Bɔɔ bi Kristo bītsim bīi mə bi le ntswe a ala'a Lystra bo a Ikonium aa, bo le si beentə nī Timoti. ³ Paul à le ñwa'atə mə yu lògə Timoti tã bo yu ghɛɛ. A wà'atə mē laà aa, ntiğə ñjetə yi. A le ñghìrə maa ajàn aa mbi'i ñgaa baYuda bīi mə bi le ntswe maa adigə aà, nlon mə bə bītsim bi le nzi mə tã bī Timoti à le mbə ñu baGrikia. ⁴ Ajàn mə bo le si karə ñkuu nī ibù'u itoo jya aa, bo le si kè'enə nī innù jya mə ñghotə ñgāntoo Kristo bo bi bilii bi ndānwī bya a Yerusalem bi le ntsərə aa a mbô ñgāmbīi Kristo. Ndi'itə nī waa mə tã bo tiğə nləə bīnònsə ma byā. ⁵ Maa ajàn ñghotə i le si kwe, nti ñghèè a mūm àzwī, nduū waa i kīi ñgha'atə nī ñjwī tsīmə.

Ajàn yīi mə ñjəə təə təə i le nle Paul a Troas aà

⁶ Bo le ghèè ñkuu ntsya a mbù'à àla'a Phrygia bo Galatia nlon mə kaa Azwī Nwī kaa a le ñwa'à bīi mə tã bo swon ntoo ya a mbù'ù àla'a Asia. ⁷ Bo ghèè mē ñghɛɛ ñkù'ù a ala'a Mysia aa, ñywe'etə mə bo kuu a mbù'ù àla'a Bithynia, kaa Azwī Yesu kaa a wa'à beentə mə tã bo kuu ghu. ⁸ Bo tiğə ñkuu ghɛɛ ntsyà Mysia ñghɛɛ a Troas. ⁹ A ghìrə mbə nītugə, ñjəə təə təə i lē Paul, a yē ñu Macedonia a təə mbu'u nī mbo ntwonə nīi, nswonə ni mə, “Too nzi faa njii a Mecedonia, ñkwetə yi'i!” ¹⁰ Ajàn mə ñjəə ya i le nle Paul aa, bī'i le tiğə ntaŋtə nú yī'i a nló ñghèè a Macedonia nlon mə bī'i le nzi a laa mūm nti bī'i mə Nwī a twonə nī yi'i mə tã bī'i zi nswon ntoo yī ñsigənə ya a mbo bē bi maa adigə.

Ajàn yīi mə Lydia à le mbənkə nti yī aà

¹¹ Bī'i le ñghèè ñkuu aban a Troas ntoo ñkī ntsinə ñghɛɛ a Samothrace. Bī'i ghèè mē nle àbèè fu'u, bī'i ghèè a Neapolis. ¹² Ntiğə mbu nlò ghu ñkuu ñghɛɛ a mūm àla'a Filippi, a ala'a yī tsyambīi yīi mə a tswe a mbù'ù àla'a Macedonia, mbə atoo yīi mə baRoma le si bu'utə aà. Bī'i le mbɔɔ ntswetə

* **15:34** Kaa atīi ma yū a sī a mūm ñjwà'anə jī mɔ'ɔ tswè

ndù njwi jĩ mɔ'ɔ ghu. ¹³ A bè mē a njwĩngɔn bĩ'ĩ fɛ'è wa a mùm ala'a ñghɛɛ a mbɛɛ àghɛnɛ ñkì mē bĩ'ĩ lɛ ñwa'atɛ mē à ñì àdìgè yĩ mē mbə baYuda ghotə ghu a ntsà'atə Nwĩ. Bĩ'ĩ lɛ ntswe a nsye ñghàà a mbo bàngyè bii mē bi lɛ ñghotə ghu aà. ¹⁴ Yĩ mɔ'ɔ yĩ mē à lɛ nyu'u annù yĩ mē bĩ'ĩ lɛ si swon aa, à lɛ mbə Lydia yĩ mē à lɛ mbə mu Thyatira aà. A lɛ si fèè ñì ìtsè'ə jĩ bagitə ji tìndù. A lɛ mbə mángyè yĩ mē à lɛ si bɔ'ɔ ñì Nwĩ. Mmà'àmbi à lɛ ñña'a mìtsyê mi mē tâ nanşə nyu'utə annù yĩ mē Paul à lɛ si swonə aà. ¹⁵ Lydia a bò'ɔ ñì bè bii mē bi lɛ ntswe a nda yu aa, bi tigè ñkwɛrə ñkì. Bi kwɛrə mē ñkì aa, a tigè ñtwoŋə yi'i mbu'u mbo a mbo bĩ'ĩ ñswon mē, “Ñì zi tâ bĩ'inè ghɛɛ ntswe a nda mē mē mbə ñì zi tsi'ĩ annù ñikon mē mē tigè ñgànmbii Kristo wa yĩ mò'ô.” A swon laà, ñtigè ñgaansè yi'i bĩ'ibo ghɛɛ.

A ndátsan a ala'a Filippi

¹⁶ A bə a njwi yĩ mɔ'ɔ bĩ'ĩ ká ñghɛɛ a adigə yĩ mē bi lɛ si tsà'atə Nwĩ ghu aa, m̄boo mumángyè yĩ mē à lɛ mbə àbù'ù, Azwĩ yĩ bi a tswé ghu nu m̄bə yĩ mē a lɛ si ghìrè a swonə ñì ìnnù jii mē i ka fè'è aà. Mumángyè ghù à lɛ si fà'a ñkabə yĩ ñwè a mbo bè bii mē bi lɛ nyuu yi aa, ñì àjàn mē à lɛ si swonə ñì ìnnù jii mē i ka fè'è aà. ¹⁷ A lɛ si tigè ñyonə ñì yi'i bĩ Paul, ñtɔŋnə nswonə ñì mē, “Bè bulà à ñì ñgǎŋfà'a Nwĩngɔn Akò'òntsirə. Bo kè'ènə aa mánjĩ yĩ mē mbə bè tsyá ghu nyweenə aa a mbo bù.” ¹⁸ A lɛ si ghìrè ma mùu ajàn ñì m̄tugə mi njwi m̄i ghà'atə; ñywe'e a noò yĩ mē ñtɔŋ Paul i lɛ nnanşə nlwi ghu nú. Paul a karikə yi ñswon a mbo àzwĩ yĩ bi ya mē, “Ñì ìkùm Yesu Kristo, mē swon a mbo wò mē tâ ò fɛ'ɛ ghu nú.” Azwĩ yĩ bi ya a k̄i ñghesə fè'è yi tsi'ĩ maa noò.

¹⁹ Nòò yĩ mē b̄b̄ɔŋ bi lɛ yə ajàn mē mánjĩ ñkabə waa wa à b̄'ì mē aa, bo banşə Paul bo Silas, ñswonə waa ñghɛɛ ñì bo a nsaanə, ñtɛ'ɛ waa a t̄t̄t̄i b̄it̄a bi ala'à. ²⁰ Bo lɔgè waa ñghɛɛ ñì bu a nsi ñgǎŋsa'a ala'a baRoma ñswon mē, “Bulà bè à ñì baYuda, m̄fa ñì ñgi'i a mùm ala'a bĩ'ĩ. ²¹ Bo d̄i'ì ñì b̄in̄ɔŋgɔn b̄ii mē kaa bi s̄i b̄i ala'à bi'i b̄ê. Bĩ'ĩ laa mbə baRoma, kaa mbə bĩ'ĩ wa'à b̄in̄ɔŋgɔn ma bú bii kè ñka nləə.” ²² N̄n̄òò b̄ê wa i yon̄ ñkuu a atu bo, ñtigè ñin̄ə ñì ànnù ya a nu Paul ñì Silas. N̄gǎŋsa'a ala'a jya i s̄atè ìtsè'ə a nu Paul ñì Silas, ñswon mē tâ b̄i nanşə ñghɔɔ waa. ²³ Bi nanşə mē ñghɔɔ waa ñì ìt̄i j̄i ghà'atə, ñnin̄ə waa a ndátsan, ñswon a mbo ñgànmbé ñdátsan wa mē tâ à nanşə ñka mbe waa. ²⁴ Ajàn mē ñgànmbé ñdátsan wa à lɛ nyu'u aa, a lɛ n̄in̄ə waa a mùm ñja'à ñdátsan yĩ mē i lɛ ntswe a mum aa, ñghìrə bi tswa m̄kòrə myaa ñkoo a ñì m̄ka'à.

²⁵ Itugè i t̄t̄i mē, Paul bo Silas bo ká ñtsa'atə ñì Nwĩ ñyəə ñì m̄kòò ñgha'asə ñì Nwĩ, ñgǎŋətsan jya j̄i mɔ'ɔ j̄ii mē i lɛ ntswe wa andátsan aa, bo lɛ si yu'utə ñì àjàn mē Paul ñì Silas lɛ si gha'asə ñì Nwĩ aà. ²⁶ N̄sye i wi'ikè ñtsiginə tsi'ĩ ñì m̄t̄t̄i, ñtsigə ndátsan ya nsigə nywe'e ñì àtsənda, m̄intsù mi nda m̄itsim̄ mi wi'ikè ñña'akə waa, ìtsan jya j̄ii mē bi lɛ ñkòònkè waa ghu aa, i teenkè ñwokə a nsyê. ²⁷ Nòò yĩ mē ñgànmbé ñdátsan wa à lɛ ñwì'inè ñyə mē ìbà'a ndátsan jya i jwaan̄kè ñtəə aa, ñwa'atə mē ñgǎŋətsan jya i khèkè mē tsimè. Ntsɔ'ɔ munwĩ ñtsò yĩ a mba'a mē yu sò yi ghu kwo. ²⁸ Paul a tɔŋnè tsi'ĩ ñt̄t̄i ñswon ghu mbo mē, “Tsèè ìb̄i yĩ tsu ghìrè b̄ê, wa b̄i'ĩ tswə faà tsi'ĩ b̄i tsimè.”

²⁹ N̄gànmbé àtsan wa a swon bi z̄i ñì lám a khê ñkuu ñì ghu, ñtsiginə, ñwo a nsi Paul bo Silas. ³⁰ Nlɔgè waa bo bo fɛ'è ñghentə a bɛɛ, a betə mē, “B̄it̄aà, m̄bə mē ghìrè mē a kə nyweenə ɛ?” ³¹ Bo kwi'i ghu mbo mē, “Ñin̄ nt̄i ghò a nu Mmà'àmbi Yesu, bon̄ ò ka yweenə bu b̄i ñgwè'è yò.”

³² Bo tigè ñswonə annū Mmà'ambi a mbo bo bo bì a mbo bè bì tsim bìi bi le ntswe wa mûm ñda aà. ³³ Tsi'ï maa abàntè noò nitugə, ñgàmbê àtsan wa a logè waa, ñsi'i ila'à jyaa; yu bo bì ñgwè'è yï bo burè ñkwerè ñkì. ³⁴ A logè Paul bo Silas bo bo kò'ò ñghèè a nda yu, a fa miji a mbo bo tá bo jì. Yu ni ñgwè'è yï le nluu ni ñdorə nlon mə bo le niñ ntii waa a nu Nwĩ aà.

³⁵ Abèè a fù'ù mē bità bi ala'a bi baRoma bi too bìburəsì mə tá bì zi nswon mə tá bì ma'atə bē bya tá bì ghεε. ³⁶ Ngàmbê àtsan wa a swon a mbo Paul mə, “Wa bità bi ala'a bi tòò mə ñkì mə tá bì ma'atə ghuu Silas. Nì tse mà'atè la tsitòñ i ghèè ghuu nì mbòonô.”

³⁷ Paul a swon a mbo ñtsyàsə bìburəsì wa mə, “Kaa bi kì wa'à yə mə bĩ'ï fansə annū tsu, lâ mbanə ñghòò yì'i a nsi bè, bĩ'ï kì mbə baRoma. Bi mànşə mə a ñghòò yì'i, mma'a yì'i a ndàtsanə. Tsitşon bi tigə nloə mə bi ñş'esə fi'i yì'i bə nì àlò'òsə! Kaa mbə a kì'ï maa ajàn ghεε! Tá bità bi ala'a bi baRoma bya bo bĩmbon tá bì zi mfi'i yì'i.”

³⁸ Bìburəsì bya bi le ñghèè ñke'ənə a mbo bità bi baRoma byá. Ajàn mə bi le nyu'u mə Paul bo Silas le mbə baRoma aa, ñbò'ò ni le ntswa waa, ³⁹ bi tigè ñghεε ñghèè mbu'u mbo a mbo bo mə bì li'inə ifansənnū jyaa. Ntigə mfi'isə waa wa ndàtsan, nswon a mbo bo mə tá bì ma'atə ala'a ya mfè'è ñghεε waa. ⁴⁰ Paul bo Silas bo mà'atè ndàtsan ya ñghèè a nda Lydia, ñtsi'i bə bi Kristo ghu, ñghaa a mbo bo, ñdi'itə waa mə bo ka ñgaansə mitii myaa. Ntigə nlo waa.

17

A ala'a Tesalonika

¹ Paul bo bì Silas bo le ntsya a ala'a Amfipolis ni Apollonia ñghεε nywe'e a ala'a Tesalonika, a adigə yii mə ndághotə i le ntswe ghu aà. ² Ajàn yii mə Paul à le si gha'asə ñghirə aa, à le ñghèè ñkuu wa ndánghotə. A le si ghèè ghu a ñwĩngon bo bì bè ghàà ligitə nlon nighàà ni Nwĩ, a nì ñgyà jì tarə. ³ A tó'otè nì ñji'ï ànnū Nwĩ, ñdi'ï ni a mbo bè bya mə Ayo'ò Nwĩ wa à le ntswe nì ñyə ñgi'ï i kii yweenə ni ñwò, ñswon mə, “Yesu ghú mə mə kè'ènə a mbo bu aa, à ni Ayo'ò Nwĩ wá.”

⁴ Bo bĩ mò'ò bi le yu'u a kuu a atu bo, bo bii ànnū ya mə Paul ni Silas le si swonə aà. BaGrikia bĩ ghà'atè bii bi le si bò'ò Nwĩ aa bo bì banygè bĩ ghà'atè bii mə bi le mbə bĩ ñrìsè aa, le ñkì mbii.

⁵ Lâ baYuda le ntswe nì àghè'ənə a nu bo, ñghεε a atu mĩmfāñnə ñghotə nnoə bē, bìbwèrə bo bi bè bĩ bi, ñghirə bo niñə àbùurə wa mûm ñjò'ò àla'a, ñghεε mbù'ù fikòrə a ndugè ñù yii mə bi le si twonə ni Jason, ñwa'atə ni mə bo ka yə Paul ni Barnabas ghu, i tswa waa i swunə ghεε fa a mbo bè byá. ⁶ La kaa wa'à waa yə, ñtigə mbanə a Jason bo bì bə bi Kristo bĩ mò'ò, ñswonə waa nzi nte'ε a nsi bità bi ala'a, ñtonə nswonə ni mə, “Bè bulà mə bi bəñkè mə mbì ñtsim ni mĩtumfu'u aa bi kì mē ñzi ñkù'ù a ñjò'ò àla'a bĩ'inè, ⁷ Jason a kì ñlogə waa nləə a mûm ñda yu. Bo bitsim wò ni bĩnòñsè bi Kaisa ñswonə ni mə mfo yì mò'ò à bũ ntswe ghu, ñkũm yì i bə Yesu.” ⁸ Bè bya a bò'ò ni bità bi ala'a bi yù'ù mē ma nuu ñghàà, ñbò'ò ni tswá waa, àtú yaa a buurè. ⁹ Bità bi ala'a bya bi le ñghirə Jason bo bì àbùgè bē bo twú ñjò a ni ñduu ñkabə yii mə bi le ntsərə aa, bi tigè mma'atə waa bi ghεε.

¹⁰ Itugə i ghèsə mē mfi, bə bi Kristo bya bi too Paul bo Silas bo ghεε a Berea. Bo ghèè mē ñku'u ghu, ñghεε a ndánghotə. ¹¹ BaYuda bii mə bi le ntswe a Berea aa bi le ntswe nì ñtii yì siginə ñkonə nì ñyù'utə ànnū, ñtsya

bê bii mæ bi le ntswe a Tesalonika aà. Bo le nyu'utə ntoo ya tsi'i nì nìdorə, òntwəŋə nì nìghàà nì Nwí tsi'i nìjwí tsim a mfiŋsə nyə mæ ànnù ya mæ Paul à le si swəŋ aa à nì ànnù nìŋkoŋ kè àbaŋnənnù le. ¹² Bo bî ghà'atè bo le nìŋ mîntì myaa a nu Kristo, bəŋgyè bi Griki bî ghà'atè bii mæ bi le mbə bî kò'ònə aa, bo bì mbāŋnə baGriki bi le ŋki mbii. ¹³ Lā baYuda bii bi le ntswe a Tesalonika aa bi le nyu'u mæ Paul à kì mē nswəŋ nìghàà nì Nwí a Berea, ntigə nzi ghu, ntotə bê nloginə ŋgi'i ghu. ¹⁴ Bə bi Kristo bya le ŋghèsè nlogə Paul ntsyasə mæ à ghε a aghəŋə ŋki, lā Silas bo Timoti bú ntswe fu a Berea. ¹⁵ Bè bii mæ bi le ŋghε ntsyasə Paul aa bo le ŋghèè ŋghε ŋkù'u a ala'a Athens a bú mbensə waa nì nìŋm a ala'a Berea; òntoo waa a nu Silas nì Timoti mæ tâ bì wəŋsə nzi nzi ntsi'i yi.

A ala'a Athens

¹⁶ Paul à kà mē aa nyu'utə mæ tâ Silas bo Timoti bo zi Athens aa, nti yì i luu nì àjəŋnə nlon mæ à le nyə mæ nìjò'ò ala'a mà ya i le nluu nì məkobə aà. ¹⁷ Ma mùu ajəŋ a tigə ŋghε a ndəŋhotə ntigə swəŋə bo bì bə ghu, baYuda bo bì tìzīnwī bii mæ bi le si bə'ə nì Nwí aa. Nkii ŋghε nì idigə mitaa a ŋgəŋ mītugə mi njwi mī tsim, a mbo bè bii mæ bi le ntswe ghu aà. ¹⁸ Nğāŋndi'innù jī mə'ə jii mæ bi le si twəŋə nì waa nì bìEpicurean bo nì bīstoics aa, le nzi ntsi'i yi bo bo tigə nswəŋə. Bo bî mə'ə bo betə nì mæ, "Ajəŋ ŋu yì tighə mæ à zī ànnù a ləə aa nđi'i àkə ε?" Bī mə'ə bi kwi'i mæ, "A bə tsi'i tsə a swəŋə ànnù bīnwī bi itoo dāŋə." Bi le nswəŋ ma mùu ajəŋ aa nlon mæ Paul à le si swəŋə nì ànnu Yesu a ajəŋ yì mæ à le nyweenə nì nìwo aà.

¹⁹ Nyəŋ maa ajəŋ bi le nlogə Paul nzi nì ghu a nsi ŋğāŋndasa'a jii mæ i le ntswe maa nìjò'ò ala'a aà bi twəŋə nì Arios Pagos aa, nswəŋ mæ, "Bī'i ləə a nzi ànnù yì fii yù mæ o ghàà nswəŋə aà. ²⁰ Innù ma jū jī ghà'atə jii mæ o swəŋ aa, i funə yi'i aà funə kaa bī'i wa'à nāŋsə nzi nì ànnù yì mæ o swəŋ aà. Bī'i ləə a nyu'u annù yì mæ o nāŋsə swəŋ aà. ²¹ Nlon mæ bè bī ghà'atə a nìjò'ò ala'a Athens bo bì bīgī bii mæ bi le ntswe ghu aa, bo le ŋkəŋ a mbwesə nòò wàà a nswəŋ a ŋki yu'u innù jī fii jii mæ i le si ghèsə mfe'ε aà."

²² Paul à le ntəə a ndəŋ wa atitì Arios Pagos, nswəŋ mæ, "Bū bè baAthens, mē yè mē tsi'i nì innù jī ghà'atə mē nì kəŋə ànnù Nwí. ²³ Nlon mæ ajəŋ mæ mē kì si tsyà a mūm nìjò'ò ala'a bu nlii nì njoo jii mæ nì mii aa, mē kì yə mæ àdīgə nīkentə nì mə'ə nì mà'a Nwí nì mə'ə nì ŋwa'anə ghu mæ nì tswe aa a mbo nwī yì mæ bi sè zī. Nwī wa yì mæ nì le si mmii nīi ka mæ nì le ŋwa'à ghūu zi aa, à nì Nwī ma wa mæ mē zi nì ghu tsītsəŋə aà.

²⁴ "Nwī wa yì mæ à le nnaŋsə mbi yù bo bì njòə tsim jii mæ i tswe ghu aa, à nì yu mbə Mmà'àmbi àbùrə bó nsiyē. Kaa mbə a wa'à yi a mūm nđāmà'anwī yì mæ a ghùrə bāmīsəŋ aa tswē bê. ²⁵ Kaa à si ayòə tsu yì mæ mbə bī'inè fà'à ghu mbo nì mbò mi'inè aa ləə bê, nlon mæ à nì yu yì mæ a fa ntswəntì bo bì àzwī a mbo ŋgəŋ njòə tsim bo bì a mbo bè bītsimə. ²⁶ A le ntsyà aa tsi'i a nìŋm ŋu mīsəŋ yì mfuùrə nnaŋsə ŋgəŋ bē bì tsim bii bi tswe fàa nsiyε aa a mbuu mbuù a idigə idigə tsi'i ajəŋ mæ à le nləə aà. A kì mbə yu yì mæ à ləə a noə yì mæ mbə ànnù tsu a fε'è ghu aà. ²⁷ A le ŋghìrə maa ajəŋ aa mæ mbə bi kà nləə nīi, kə nòò mə'ə ŋghìrə nsweritə nyə yi. Ka mæ kaa à si nāŋsə ntswe tâ àgha'à yi tâ à sa'a aà. ²⁸ Tsi'i tsə mæ ŋu yì mə'ə à le nswəŋ mæ, 'Bī'inə tswe ntswəntì yì'inə aa ghu mūm nū, ŋkii ŋkarə aa tsi'i ghu mūm nū.' A kī nfinə aa ajəŋ yì ŋğāŋwà'ànə ŋwà'ànə juu jī mə'ə i swəŋ mæ, 'Bī'inə laa ŋki mbə bəə bi.'

29 Tsó mē bǐ'inè ni bɔɔ bi Nwí aa, tâ bǐ'inè tsuu ki wa'atə ni mē mārè yǐ à ni yǐ fɪŋkobə fi tsu mē bi ghírè ni gold, kè ni silva kè nǐ ñgò'ò yǐ mē a lòbìtə ñú nnaŋsə aà. 30 A le mbə mbǐi Nwí a le si foonse nǐ ànnù jǐi mē bə le si ghírè nǐ mbu'u aà, kaa bi le ŋki'ì zi aà, la tsítòn, a swonə ni a mbo bə bitsim a ñgòn idìgè tsim mē tâ bo bəŋkə mǐntì myaa, mmà'atə ibi waa. 31 Nlon mē à kà'à mē njwi yǐ mē yu ka yi tso'otə misa'a mi bē bitsim fàa mbi ghu a ni mǎnjǐ yǐ mē à tsǐnə i tsyà aa a njǐm ñù yǐ mǐfùurè yǐ mē à tsò'ɔ aà. A dì'i ma yú a laa nǐ ñsi nǐ ñsi ñyonə a ajàn yǐ mē à le nyweense yǐ ni nìwo aà."

32 Bo yù'u mē Paul a ghaà nǐ ànnù ñlon ajàn mē bə yweenə ni nìwo aa, bo bǐ ghà'atə le si wyè nǐi, lâ bǐ mɔ'ɔ bi swonə mē, "Bǐ'i kǒŋ mē tâ ò ku'usə nswonə annù ma yú a mbo bǐ'i." 33 Paul à ghaà mē laa ntigə ñghɛɛ yǐ. 34 Bə bǐ mɔ'ɔ bi le nyòn ñtsi'i yǐ ñniñ ntì waa a nu Kristo. A titì bə ma bú, Dionysius yǐ mē à le mbə ñú Arios Pagos wa yǐ mò'ɔ aa, bo bǐ mǎŋgyè yǐ mò'ɔ yǐ mē ñkǔm yǐ i le mbə Damaris aa, ni bə bǐ mɔ'ɔ bi le ntswe ghu.

18

Ajàŋ yǐ mē Paul à le ntswe a ala'a baKorinto aà

1 Ma jù ñnnù tì mē ti tsyǎ Paul a lô a ala'a Athens ñghɛɛ a Korinto. 2 A le ñghèè aa nyə ñú baYuda yǐ mò'ɔ, ñkǔm yǐ i bə Aquila, a kǐ mbə ñú Pontus, yǐ à le ti bə aa bô ñgwè yǐ Priscilla ghèsè mē ñlo aa a ala'a Itali ñzi nlon mē Gúmnaà Claudius à le ntsèrè mē tâ baYuda bitsim bi fɛ'ɛ a ala'a Roma. Paul à le ntigə ñghɛɛ ntsi'i waa. 3 A le ñghèè ntigə ntswe bo bo fà'à ñlon mē bo bo le si fà'à aa àbənə àfà'à yǐ fùurè, a bə ñfà'a nnaŋsə ñtsè'è jǐi mē bi le si ghùrè mǐntàn ghu aà. 4 A le si tigə ñghɛɛ ni a ndâghòtə a njwǐŋgòn tsim, ñswonə nǐ ànnù Nwí a mbo baYuda bo bǐ baGrikia, bo bo swúnə a tigə ñnaŋsə nto'otə ni a mbo bo.

5 Nòò yǐ mē Silas bo Timoti le nlo a Macedonia nzi ntsi'i yǐ aa, Paul à le ntigə mfa noò yǐ ñtsim a nswonə ànnù Nwí, ñnaŋsə nto'otə ndi'i nǐ ñsi nǐ ñsi mē a mbo baYuda mē Yesu à bə aa Ayo'ò Nwí wá. 6 Nòò yǐ bo le ntsu'u ŋka ntuu ntoo yǐ ñsigìnə ya ŋkii mbəgìtə nǐ Paul aa, a bu'utə ñtsè'è jǐ ñswonə a mbo bo mē, "Aləə nú yuu a ka kuu tsi'ì a atu bù! Nǐ bə kwo a mǔm ñbi bù bon kaa mbə bi wa'à gha fírè. Nlogìnə tsítsòn, mē ka ghèè gha a mbo bǐ tì zǐ Nwí." 7 A le ntigə nlo ñghɛɛ a nda Titus, Justus, ñú átoò dǎŋ yǐ mē à le si bɔ'ɔ nǐ Nwí, ñdùgə yǐ i tswè wa mbèè ñdâŋghòtə baYuda aa. 8 Krispus, yǐ mē à le mbə ñú yǐ mò'ɔ yǐ à le si lèntə nǐ ñdâŋghòtə ya aa, à le mbii Nwí bo bǐ ñgwè'è ñda yi tsimè; baKorinto bǐ ghà'atə bǐi mē bi le si yu'u nǐ ànnù ya mē Paul à le si swonə aa le si kii mbii bi murè nǐ waa a ŋkì.

9 A bə mē ñtugə a njwi yǐ mò'ɔ, Mmà'àmbi a swonə a mbo Paul nǐ ñjèè tə tə mē, "Tsee kǐ bɔ'ɔ, bàŋnə ka nswonə ntoo ya ntsuu ntsù gho kǐ kutə; 10 ñlon mē mē tswe bi'ò, kaa mbə ñú wa'à gho lò mɔontə, nlaənsə ni a nniñ ŋgǐ'i yǐ tsù a nu wò ñlon mē mē tswe ni bə bǐ ghà'atə fàa njò'ò àla'a." 11 Paul à le ntigə ntswe a ala'a baKorinto alòò yǐ fùurè ni bǐsàn bi nto'o, ñdi'i ni nìghàà ni Nwí a mbo bo.

12 La nòò yǐ mē Gallio à le mbə atu bǐGúmnaà a mbù'u Achaia aa, baYuda bi le ntaŋtə ŋkì mbiinə bitsim, ñzi baŋnə Paul, ñghɛɛ ni ghu a ndása'a 13 ñswonə ni mē, "Mbâ ghú a totə nǐ bə mē tâ bǐ ka űgha'asə Nwí ni mǎnjǐ yǐ kaa à sǐ ni nòŋsə ku'ùnə." 14 Paul à ñà'à mē ntsǐ yi ŋka nlo a ŋkwi'i, Gallio a swonə a mbo bàYudà bya mē, "A ghírè mbaa mbə mē ñú ghú à

wo aa nòṅsè kè mə à bù'ù aa annú tsu a múm àla'a bonj mè tswe nì nòò a nyu'utə isa'á ghuu ghú mbá baYuda; ¹⁵ lá, tsó mə à bə aa ìnnù ñlonj mighàà bo bì mìkùm nì nòṅsè ghùù aa, nì ghɛɛ nìèntè ma yaa ànnù búbmbɔṅè; mè tuu mə kaa mə ka wa'á nù nsa'a ìjàṅ innù ma jú bə." ¹⁶ A le ntigə furə waa mə bo fɛ'ɛ wa ndása'à. ¹⁷ Bo bìtsim le mbanṅə Sosthen, nù lènté ndághotə wa, ñghoo yi tsi'í wa nsí ndása'à. Kaa Gallio à le ṅwa'á yi ma yú ànnù kwɛ'è.

¹⁸ Ma yá ànnù a tsyà mə, Paul a bú ntswe njwi jì ghà'atə, mfa fīlo fī boɔ bi Kristo bya, ntigə ntoo ṅkì ñghɛɛ a Syria, à kà maa ṅghɛɛ aa, ñlogə Priscili ni Aquilla bo bo ghɛɛ. A le ṅghɛɛ ñywe'e a Cenchriya aa, ṅkoo atú yi ñlonj mə à le ṅwàrə akàà yí mɔ'ɔ. ¹⁹ Bo le ntigə ṅghɛɛ ṅkuu a Ephesus a ma'atə waa mbanṅə ghèè a ndāṅghotə ṅka nswonə nì ànnù Nwí ṅkii ntɔ'ɔtə ni a mbo baYuda. ²⁰ Nòò yíi mə bi le mbetə yi mə mbə a tswé bo bo àgha'a a sà'atə le aa, à le ntuu; ²¹ la nòò yíi mə à le si fa fīlô fyaa laa a swonj mə, "Nwí à bə bii bonj mə ka ghɛɛ bú bì," n̄tigə mbu nlò wa ala'a Efeso ntoo ghɛɛ yi fu.

²² Nòò yíi à le ntoo mfe'ɛ a Kaisaria aa, à le ṅkɔ'ɔ ṅghɛɛ ntsà'atə ṅghotə boɔ bi Kristo a Yerusalem n̄tigə mbu nsigə ṅghɛɛ a Antiokia. ²³ A tswé mə ghu a ni nòò yí mɔ'ɔ, mmà'atə ñlo n̄tigə ṅkarə ṅghɛɛ ni idigə idigə a mbù'ù ìla'a Galatia ni Frygia, ndiintə nì ṅgǎnyəgənnù Yesu tsim jii i le ntswe ghu aà.

²⁴ Ma mùu noò nù bàYuda yí mɔ'ɔ yíi mə bi le si twonj ni Appolo, bi jwí yi aa a ala'a Alexandria aa, à le nzi a ala'a Efeso. A le mbə ṅú yíi mə à le nnaṅsə nzi ṅghàà siginè, ṅkì naṅsə nzi aṅwà'ànə Nwí. ²⁵ Bi le ṅkì naṅsə mmirise yi a ni mánjì Mmà'àmbí; ànnù Nwí a khí ghu n̄tii, a kii ñghaa ndi'ì nì ànnù Yesu a ni mánjì yíi à kù'ùnə aà, ka mə à le nzi aa tsi'í ànnù ṅkwɛrə ṅkì Jon aà. ²⁶ A le nloginè n̄tigə ṅghaa tsi'í nì àdà'à a ndāṅghotə; lá nòò yíi mə Priscillia bo Aquilla le nyu'u annù yíi à le si swonj aa, bo le ntwonj yi nnaṅsə n̄tigə ndi'ì mánjì Nwí wa ghu mbo tá à naṅsə mbu zi siginè. ²⁷ Nòò yíi mə à le nyè'ətə mə yu too ghèè a njii Achaia aa, boɔ bi Kristo le ndiintə yi, ṅkì ṅṅwa'anə aṅwà'ànə n̄too a mbo ṅgǎnyəgənnù Yesu jya jii mə i le ntswe ghu aa mə tá bì kwɛrə yi siginè. Nòò yíi mə à le ṅghèè ṅkuu ghu aa, à le n̄tigə nnaṅsə ṅkwɛtə ṅgǎmbii Kristo jya, a waa yíi mə à le si bə aa bonj ìbòṅ Kristo i ghìrə bi bii n̄too yí siginè yá aà. ²⁸ A le si tuu nì ànnù yíi mə baYuda le si swonj nì n̄si n̄si tsi'í nì àdà'à mbanṅə ntɔ'ɔtə ni ñghàà ni Nwí m̄figitə ni mə, Yesu à bə aa tsi'í Ayɔ'ò Nwí wá.

19

Ajàṅ mə Paul à le ntswe a ala'a Efeso aà

¹ Nòò wa yíi mə Apollos à le ntswe a ala'a baKorinto aa, Paul à le ntsyá a ala'a mbù'u atu nzi ṅkù'ù a ala'a Efeso, n̄tsi'ì ṅgǎnyəgənnù Yesu jì mɔ'ɔ ghu. ² Mbetə waa mə, "Nì le ṅkwɛrə Azwí Nwí wa nòò mə nì le mbii Yesu Kristo aa ɛ?" Bo kwi'ì ghu mbo mə,

"Kaa bì'í lèè n̄tɛ'ɛ wa'á yu'u mə Azwí Nwí a tswé ghu."

³ A bú mbetə waa mə, "Bi le n̄tigə mmurə ghuu a ṅkì aa nì ìkùm wo aa ɛ?" Bo kwi'ì mə, "Bì'í le ṅkwɛrə aa ṅkì Jon."

⁴ Paul a tigə n̄swonj a mbo bo mə, "Jon à le si mmurə bə a ṅkì aa mə tá bì ka mbəṅkə m̄ntiì myaa, n̄swonj nì a mbo bo mə tá bo bii ṅú wa yíi mə a yòṅə a njim yu aà, a bə Yesu."

⁵ Ajàṅ mə bo le nyu'u ma yû aa, bi murè waa a ṅkì nî ìkũm Mmà'àmbi Yesu. ⁶ Nòò yîi mə Paul à le nnòṅsə mbô mi a atu bo aa, Azwĩ Nwĩ a sigə ṅkuu a nu bo. Bo tigə ñghaa ni mighàà mí fii ṅkii ṅke'enə nî ñtoò Nwĩ. ⁷ Bo bitsim le mbə tsó ñghũm ñtsò baà.

⁸ Paul à le si tigə ṅkuu ni a ndāṅghòtə a ni bīsàṅ bi tarə ṅghaa ghu ti bə'otè, ñswuṅə bo bi bə tá bo zi mə ànnù yîi mə bi swoṅə nloṅ annù nifò Nwĩ aa à ni tsi'í ànnù. ⁹ Bo bí mɔ'ɔ le ntii atu kaa wa'à waa bii; ñtigə ṅghaa nî ñnnù jî bi nloṅə ṅgaa Mánjî Mmà'àmbi wa a nsí ñghòtə. Paul à le nlògə ṅgāṅyəgənnù Yesu jya bo bo swuṅtə waa bo, ñtigə ṅghaa bo bi bə ñloṅ ñghàà ni Nwĩ a njwĩ tsim a ndāṅwà'ànə Tyrannus. ¹⁰ Ma yû a le ṅghèè nî mbii a njim ilòò ji baà. Bə bitsim bii bi le ntswe a mbù'ù Asia, baYuda bo bi baGrikia, bi le nyu'u ñghàà ni Mmà'àmbi.

Bɔɔ bi Sceva

¹¹ Nwĩṅgòṅ à le ṅghìrə ñnnù jî yěyerə jî wè ñtsya a njim Paul. ¹² Bə le si tigə nlògə tsi'í ñtsə'ə nyè'ə nsi ji bo bi àtsə'ə nnòṅsə a ntəṅ yu ṅghèè ni ju a mbô ṅgàṅ mighòò, mighòò myaa mi fwetè, ñzwĩ jî bi i kii mfe'ekə ni a nu bo. ¹³ BaYuda bí mɔ'ɔ bii mə bi le si ghaa ṅkarə mfi'i nî ñzwĩ jî bi a nu bə aa, bo le nlògìṅə ñtigə ntwoṅ ikum Mmà'àmbi Yesu a atu bə bii mə bi le ntswe nî ñzwĩ jî bi aa, ñswoṅə ni mə, “Mə swoṅ a mbo wò nî ìkũm Yesu wa mə Paul a swoṅə annù ñloṅ ṅgaa yîi aa mə tá ò fè'è.” ¹⁴ Bɔɔ bi ṅù baYuda yî mɔ'ɔ yî ìkùmə yi le mbə Sceva, mbə ṅgāṅmà'a Nwĩ aa, bo le si ghìrə maa ajàṅə.

¹⁵ Lâ àzwĩ ya a betə waa mə, “Mə zi Yesu, ṅkì nzi Paul. Lâ nî bə aa bìwò aa ɛ?”

¹⁶ Nù wa mə àzwĩ ya le ntswe ghu nu aa, a wò a nu bo, ntii ṅgha'a waa, ṅghoo waa bitsim, bo khèkè mfe'ekə wa nda ni ilà'à a nu bo ti ñtsə'ə. ¹⁷ BaYuda ni baGrikia bitsim bii bi le ntswe a ala'a Efeso aa, bo le nyu'u ma yû ànnù ñbɔ'ɔ tswá waa, bo ku'usə ṅghu'usə ikum Mmà'àmbi Yesu Kristo. ¹⁸ Bə bí ghà'atə bii bi le mbii Kristo aa, bo le nzi nî ñsi nî ñsi mbii ñnnù jii mə bo leè mfanse aà. ¹⁹ Bo bí ghà'atə bii mə bi le si ghìrə majèkə aa, bo le ṅghotə ṅwà'ànə jya nzi ntò a nzi bə. Ndùu ṅwà'ànə jii bi le ntòò aa, à le mbə ibatə ṅkabə silva ntsù'ù mighum mi ntaà. ²⁰ A bə ajàṅ yîi mə ñghàà ni Mmà'àmbi ni le nsèṅə ni midà'à ṅkwe ṅghèè nî mbii.

Fìkòrè fii mə fì le mfè'è a ala'a baEfeso aà

²¹ Ma jû ñnnù i tsyà mē, Paul a ka'à a ntii yu mə yu ka tsyà a ala'a Macedonia bo bi Achaia i ghèè a Yerusalem nswoṅə ni mə, “Mə ka lò ghu, i lìgìṅə ṅghèè ywe'e ala'a baRoma.” ²² A le ntigə ntoo Timoti bo Erastus, bə bi baa bii bi le si kwetə nii aà, a ala'a Macedonia. Yumbəṅ, à le mbàṅnə mbu ntswe ni mûti noò a mbù'ù Asia.

²³ Ma mùu noò, ṅgi'i yî ṅwè i le mfè'è a ala'a Efeso ñloṅə Mánjî Mmà'àmbi wá. ²⁴ Nù yî mɔ'ɔ yîi mə ìkùmə yi à le mbə Demitrios, mbə ntwĩ àlàà silva aa, à le si twi nî ñnda nwĩ yîi mə bi le si twoṅə ni Artemis aa, mfii ni a mbo bə, yu bo bi ṅgāṅfà'á ji tswé nî àbii yî wè ghu. ²⁵ A le ntigə ṅghotə ṅgāṅfà'á ji bo bi bə bii mə bi le si fà'a itu mifà'à jî mɔ'ɔ tsó ma jû aa, nswoṅə mə, “Nî zi mə bí'ìnə kì si kwèrə ṅkabə yí'ìnə aa fàa atu afà'à. ²⁶ Nî yè mē ṅkì nyu'u mə kaa à sè aa tsi'í faa a ala'a Efeso tə. Paul ghù à kàrə mə a mbù'ù Asia tsi'í ñtsim, mbwe'esə nî ñnòò bə bí ghà'atə mə bi bii annù yîi mə yu swoṅə aà, ñswoṅə ni mə bìnwĩ bii bi nanse ni aa nî mbo aa kaa à sè bìnwĩ bə. ²⁷ Ngi'i yîi i tswe ghu aa à ni mə kaa à ka wa'à tsi'í àfà'á yi'ìnə yû bi'ì, bi ka tigə lògə ndàmà'anwĩ, nwĩṅgòṅ mǎṅgyè

Artemis yí ñwè yú nî àdànè dònè. Ajàn mə bə bítisim a Asia bo bi a mbí ñtsim kì si gha'asə ñii aa, tâ à mε, tâ ñifò ni ikúm yi tâ ni mε.”

²⁸ Nnòò bē wa yù'ù mē ma yú ànnù aa, m̀ntɔ̀ɔ̀nɔ̀ myaa lwìnè, bi lɔ̀gìnè ñtigə nswonə ni mə, “Nìgha'a nì wè a mbo Artemis, nwĩ baEfeso.”

²⁹ Abùùrè a le ñkuu wa njò'ò àla'a tsi'í tsim. Nnòò bē wa banɔ̀nè Gaous bo Aristarchus, mə le mbə bē bi Macedonia bi baa bii bo bi Paul le si zìnè aa, ñswonə waa nzwu ñkuu ñghɛɛ ni bu a múm ñda yí ñwè yíi mə bi le si ghìrè ñidorə ghu aà. ³⁰ Paul à le ñghə mə yu yɔ̀n ñkuu ghu, bɔ̀ɔ̀ bi Kristo bii mə bi le ntswe ghu aa bi tswá yi. ³¹ Bè bí ñ̀r̀isè bii mə bi le ntswe maa mbù'ù àla'a mbə ika'á ji, bi le ntoo ñk̀i ghu mbo, mbu'u nî m̀bo ghu mbo mə tâ à tsuu lɔ̀ ywɔ̀ntə mə yu kuu wa múm ñda yí ñwè ya mə bi le si ghìrè m̀idorə ghu aà. ³² Bulà le si tɔ̀nɔ̀nə nswonə nî yulà ànnù, bilí tɔ̀nɔ̀nè ñswonə ní yilí. Nlon mə bo bí ghà'atè le ñwa'á ñji'í ànnù yíi mə bi le twonə waa ghu aa zì aà. ³³ Bo bí ghà'atè le mbii mə Alexander à zì ñji'í ñlon mə baYuda le ñghìrə mə tâ Alexander à tsya ñghèɛ a mbii aà. Alexander, à le ntsítè bē nî àbo mə tâ bi yu'utə tâ yù ghaa a mbo bo ntɔ̀'otə a mbo bo. ³⁴ Ajàn mə bo le nyə yi nzi mə à ni ñù baYuda aa bo le ñlɔ̀gə ibàntə noè ji baa, boonɔ̀ ntonə ñt̩i tsó ñù yí m̀ò'òtə nswonə ni mə, “Nìgha'a nì wè a mbo Artemis, nwĩ baEfeso.”

³⁵ Nòò yíi mə tanikurə yí ñwè à le ñghìrè ñnòò wa i bonè aa, a ghaa a mbo bo nswonə mə, “B̀ilim bá, baEfeso, ñù tsù yíi mə à sɪ zi mə Efeso, mə à ni njò'ò àla'a aa, à tswe nì ñ̀dámà'anwĩ m̀angyè Artemis ni f̀n̩kobè f̩ ñgò'ò f̩ fya mə f̩ le ñlò a aburə ñwo aa à ni wò aa ε? ³⁶ Ajàn mə kaa mbə ñù a wa'á ma jù ñnnù ligítè aa, tâ ñi b̀orisè nt̩i ghuu, ntsuu atìrə annù lɔ̀ ghìrè. ³⁷ Nlon mə bə bú mə ñi zi ñi bu faà kaa b̀o sɪ bē bii mə bi yèrə njoo a ñ̀dámà'anwĩ bē, kaa wa'á k̀i ñghaa ñnnù mbəgítè nwĩ m̀angyè yí'inè Artemis ghu bē. ³⁸ Mbə a bə yíi mə Demitrios bo bi ñgãñfà'á ji bi tswe nì ànnù ñlonə ñù, bo m̀ntsu mikɔ̀rè, m̩ təə ñɛ'ɛ, ñgãñsa'a m̩sa'a tswé ghu, tâ bi ghɛɛ nsɔ̀msə waa. ³⁹ Mbə ànnù yí m̀ò'ò a bu ntswe ghu yíi ni k̩ñ nnañsə nzi, bon̩ bi ka tsisə a noè yíi mə bə bi njò'ò ala'a yù tɛ'ɛ mboontə a ntsisə ñnnù aà. ⁴⁰ Nlon mə bi ka f̩rè yí'inè mə b̩'inè b̩ñ fikɔ̀rè a nî ànnù yíi mə a fɛ'ɛ sii aà. Kaa ñji'í fikɔ̀rè sii i ghìrə wa'á bē. Mbə bi k̩ mbetə yí'inè bon̩ kaa b̩'inè ka wa'á ànnù yí swòn zì.” ⁴¹ A swòn mē ma la aa ñtigə nseensə bē byá.

20

Ajàn mə Paul à le ñghèɛ a ñla'a Mecedonia bo bi a Achaia aà

¹ Nòò yíi mə fikɔ̀rè fya le mmè aa, Paul à le ntwonə ñgãnyəg̩nnù Yesu jya, ñ̀diintə waa ni ñìghàà ñtigə mfa filó fya. Ntigə mma'atə ñghèɛ a ala'a Macedonia. ² A le ñkarə mbù'ù ma ya ñ̀diintə nî bē bya ghu nî ñnnù j̩ ghà'atè ñtigə ñghɛɛ ñk̀u'u a ala'a Grikia ³ ñtswe ghu b̩s̩ñ bitarè. Nòò yíi mə à le ntañtə mə yu ka ghèɛ a ala'a Syria aa, à le nyə mə baYuda le ntañə minàñə átú yí, ñtigə mbu mb̩i fu, ñtsya ni Macedonia. ⁴ Sopata, MuPyrrhus, yíi mə à le ñlɔ̀ a ala'a Berea aa, à le ñghèè bo yu. Aristarchus ni Secundus yíi mə à le ñlɔ̀ a ala'a Tesalonika aa, Gaius yíi mə à le ñlò a ala'a Derbe aa, Tychicaus bo Trophomus, ñlò a mbù'ù Asia, ni Timoti le ñk̩ ñghɛɛ bo bo. ⁵ Bo le ntsyá a mb̩i ñghɛɛ a nyu'utə b̩'í a ala'a Troas. ⁶ B̩'í le ñtigə ñkuu a abañə ñk̩ a Filipi, a noè yíi mə ñk̀ò Abaa ti kò'ò wa i le ntsyá aà. Njwi i ghèə k̩ tsyá ji ntaà, b̩'í tsi'í waa a Troas, b̩'í bo tswé ghu ñgyà yí m̀fùùrè.

Ajàn mæ Paul à le nzì a ala'a Troas ni ìngàà yì ìlwi'ì ìjìmè àà

⁷ A bœ a njwí ntsyà mbíi a múm ñgyà, bí'ì boontè mœ bí'i jì miji mí àkòñnè, àjàn mœ Paul à le ntswe ní màmà'atè a títugè aa, à le ñghàà a mbo bœ bya ñghàà nya sa'à sí'i ñghœ ñkù'ù ní ñtì ìtugè, ⁸ bílám bí ghà'atè le ntswe a ní ñja'à ñda yì ñdœn ya mœ bí'ì le ntswe ghu aà. ⁹ Mújòn yìi mœ à ìkúm yì ì le mbœ Euticus, à le ntswe a ntsù window. Ajàn mœ Paul à le sí ghàà ní àdanœ ñghàà aa, à logìnè ñka ntsin filo, ñtigè mbwii ndœnœ, ñlo ní ñja'à ñda ya yìi mœ ì le mbœ ñja'à ñda jì tarœ a ñkò'ò a ndœn aa, ñwo a nsyê. Bí ghœè tí ñgye yì boñ à kwò mœ. ¹⁰ Paul à le nsigè, ñkwutè yì a nigó yu, nswon mœ, “Nì tsuu bo'ò bœ, wâ ñtswëntì yì ì bùrœ ghu nú.” ¹¹ A le mbù ñkò'ò ghœ fu wa ñja'à ñda mbatœ abaa ñkurœ, ñghœ ní mbíi ñka ñghaa a mbo bo nywe'e ajàn mœ àbèè à le mfu'u, a ma'atè ñghœ aà. ¹² Bí logè mújòn wa ñghœ ní ghu ñtì, ñdorœ luu a múm ñtì bo.

Ajàn mæ Paul à le mmà'atè Troas, ñghœ a Miletus àà

¹³ Bí'ì le ñghœ mbíi ñkuu abanœ ñkì ñghœ a Assos, a adigè yìi mœ bí'ì le ntswe ní ñlògè Paul ghu aà. A le swon mœ tâ bí'ì ghœ nyu'utè yì ghu, tâ yù banœ nzì ní mäkòrè. ¹⁴ Nòò yìi mœ à le nzì ntsi'i yì'i a Assos aa, bí'ì le ñlògè yì a múm abanœ ñkì, bí'i bo tigè ñghœ a Mitylene. ¹⁵ Bí'ì le ñtigè ñkuu wa múm abanœ ñghœ, àbèè tí mœ tí fu'u bí'ì ghœ ñywe'e a mbíi Kios. Njwi yì mò'ò ì ghèè mœ kí tsyá bí'ì ghœ ñku'u a Sasmos, yìi ì bu nyòntè, bí'ì ywe'e Miletus. ¹⁶ Paul à le ñwa'atè mœ boñ yu kuu a ní abanœ ñkì a ghœ Efeso ta wa'à noè ma mùu mbù'u Asia ghénsè. A le sí khènè mœ yu ghœ kù'u a Yerusalem mbœn tâ Njwí Pentecost tâ ì ku'u.

Ajàn mæ Paul à le mfa filo fì bilii bí ndânwi a Efeso àà

¹⁷ Paul à le ntswe a ala'a Miletus ñtoo ñkì a ala'a Efeso ñtwoñ ní bilii bí ndânwí mœ bì zì ntsi'i yì ghu. ¹⁸ Bí zì mœ ñtì'i yì ghu aa a swon a mbo bo mœ, “Nì zì àjànœ mœ mœ le ntswe a noè ghá ntsim bí'inè aà, ñlogìnè ní ñjwí ntsyà mbíi mœ mœ le nzì ñkuu fàa mbù'u Asia aà. ¹⁹ Mœ le mbœrisè ìbìnú gha, mfa'a ní a mbo Mmà'àmbi tsi'ì tsó ñgàñàfà'á yì ní mìlàà a mì'i mœ. Ñkì nzi ñgi'i ya yìi mœ mœ le nyœ a ajànœ mœ baYuda le ntañœ minàn a atu mœ aà. ²⁰ Nì zì mœ kaa mœ le ñkì'i annù yì tsu yìi mœ a le ntswe ní ñkwètè ghuu aa lèè tí ghìrè, ñdì'i ní ghuu ñkii nswonœ ní ànnù Nwí a mbo bù a nsí ñnòò bo bí a ndùgè bù aà. ²¹ Mœ le sí swonœ ní a mbo baYuda, ñkii nswonœ ní a mbo baGrikia, ñwa'asè ní waa mœ bo bœnkœ waa, mma'atè innù jì bí jyaa mbii fu a mbo Nwí, mbii Mmà'àmbi yì'inè Yesu Kristo.

²² “Tsítsòn, a gha aa a tii Azwí Nwí mœ ghœ ní a Yerusalem, kaa ñkì'i annù yìi mœ a ka fè'è a nu mœ ghu aa zì. ²³ Annù yìi mœ mœ zì aa à ní mœ, Azwí Nwí a wà'àsè mœ gha ñkè'ènè a mbo mœ mœ, a ní ñjò'ò ìla'a tsim àtsan bo bì ñgi'i ì yu'utè nàà. ²⁴ Lá mœ lògè ñtswëntì ya ní àdanœ dãnè a mbo mœ. Annù yìi mœ mœ lòò a ñghìrè aa, à ní màmànsè ìfà'à wa yìi mœ Mmà'àmbi Yesu à fa a mbo mœ mœ fa'a aà, a bœ ñka nsènsè ñtoo yì ñsigìnè ya ñlon ìbœn Nwí. ²⁵ Mœ kàrè mœ a titii bù bitsim, ñswonœ ní ànnù, ñlon annù nífò Nwí. Tsítsòn, mœ zì mœ kaa ñù ñbù à ka yì wa'à gha bù nyœ. ²⁶ Mœ tigè ñnanœ nswonœ ní a mbo bù sii mœ, mbœ ñù ñbù yì tsù a yì mbwœ, boñ kaa à sí isa'à gha bœ. ²⁷ Ñlon mœ kaa mœ le ñkì'i annù yì tsu yìi mœ Nwí à tànœ aa a mbo bù lò'òsè; mœ le ñkè'ènè tsi'ì tsimè. ²⁸ A ku'unè mœ ní ka ñlentè ghuu bu ní bù, ñkii ñlentè ní àkàrè mbi ya yìi mœ Azwí Nwí a ññœ a múm ñtèrìnœbo bù aà. Tâ ní ka ñlentè ñghotè Nwíngòn yìi mœ à ghìrè ní yì, ntsya a ñjìm ñwo ní Mú yì aà. ²⁹ Mœ zì mœ noè yìi mœ mœ

ka mà'atè aa, nàangwye mitsye'e i ka zì a titii bù, kaa ñki'i akàrè mbi ya linjè. ³⁰ Nòò à ka yí kù'u tâ bè bí mɔ'ɔ a titii bù ka ntswee nî ìbàñnennù a mbwe'esè ñgãnyægênnù Yesu jì mɔ'ɔ i swùnjtè mɔ̀ bì ka nyoñə waa. ³¹ Nì tseyesè ghūu maà noò, ñwa'atə nì mɔ̀, kaa mɔ̀ lɛ ñwa'à kentə a ndi'itə ghūu yí mɔ̀'ɔ yí mɔ̀'ɔ nì mɔ̀lāà a mi'i mɔ̀, nìtugə nì àsi'ìnè, a atú ìlòò jì tarè.

³² “Tsítsòñ, mɔ̀ nìñə ghūu a mùm n̄tərìnəbo Nwĩ, n̄ nìghàà nì ìbòñê yí wa, mɔ̀ mbə nì ko'ò ghūu nì kwe, n̄tigə mfa njoo jya jii mɔ̀ Nwĩngòñ à lèə a mbo bè bitsim bii mɔ̀ à ghìrə bi laa aà. ³³ Kaa mɔ̀ lɛ ñki'i nì silva, kè gold ñú tsù kě itsè'ê jì yə'ətè. ³⁴ Bù bitsim, nì zi mɔ̀, mɔ̀ lɛ si fà'à n̄ mbo aa mù, a ntswe nì àyoo yii mɔ̀ mɔ̀ nì ñgãñkòrê jya lɛ si boñə aà. ³⁵ Mè d̄i'ì mɔ̀ a mbo bù, n̄tsya a nì ñgòñ ìnnù ma jù tsim mɔ̀, nì ka mfa'a n̄ m̄it̄i boñ nì ka tswe nì m̄anjì a ñkwetə bè bii mɔ̀ bi bɔrə aà. Ñwa'atə n̄ nìghàà n̄ii mɔ̀ Mmà'àmbi Yesu yumbòñ à lɛ nswon aa mɔ̀, 'A mfa, a zì n̄ m̄bɔɔnə n̄tsyàtə a ñkwere aà.' ” ³⁶ Nòò yii mɔ̀ Paul à lɛ mm̄ansè aa, à lɛ nswètə miku'utə mi a n̄syə bo bo b̄itsim tsa'atə Nwĩ. ³⁷ Bo bistim lɛ si tigə nyə'ə ñkotə n̄ii a ñigò bo, nnɔñə nì m̄ighègè mi m̄fa nì filô fi. ³⁸ Bo lɛ nnansə ñjəñə si'i si'i aa nlon mɔ̀ à lɛ nswon mɔ̀ kaa bo ka yí wa'à yi bú ñyè aà. Bo lɛ n̄tigə ñghɛ bo bo wa n̄sũ abañə ñkì.

21

Ajàñ yii mɔ̀ Paul à lɛ ñkɔ'ɔ ñghɛ a Yerusalem aà

¹ B̄i'ì lɛ mfa filô fyaa n̄tigə mma'atə waa, ñkuu abañ, n̄tigə n̄tsinə ntoo ñghɛ ñkuu a Cos; àbèè fu'u b̄i'ì ghèè ñywe'e a Rhodes, n̄tigə nlo ghu ñghɛ a Patara. ² Maa ala'a b̄i'ì lɛ nyə abañ yii a lɛ si too ñghɛ nì a Fonisia aa, b̄i'ì lɛ n̄tigə ñkuu wa a mùm abañ ya ntoo ñghɛ.

³ B̄i'ì zì m̄ n̄tigə nyə n̄ Cyprus laa, mb̄añnè mbəñ nsigə n̄ m̄b̄i n̄tii, nsigə ñkuu a ala'a Syria. B̄i'ì lɛ n̄tigə ñghɛ mfè'è a aghəñə ñkì a Tai, a adigə yii mɔ̀ bi lɛ ntswe n̄ m̄fi'ì njoo jii i lɛ ntswe wa mùm abañ ya ghu aà. ⁴ B̄i'ì lɛ n̄tigə nlo ñgãñmbii Kristo jii i lɛ ntswe maa adigə aa n̄tigə ntswe bi'i bo a atú ñgyà yí m̄fùurè. Azwĩ Nwĩ à lɛ ndi'ì a mbo bo bo tigə n̄swon a mbo Paul mɔ̀ tá à tsee a Yerusalem kɔ'ɔ ñghèè.

⁵ Njwi jii mɔ̀ b̄i'ì lɛ ntswe n̄ n̄tswe b̄i'ibo i kà mɔ̀ aa tsya b̄i'ì tigə m̄ma'atə waa ñghɛ. Bo bitsim nì b̄angyè byaa bo bì bɔò byaa lɛ yòñə yi'i b̄i'ibo fè'è wa njò'ò àla'a bo ñghèè a n̄tsyaasə yi'i. B̄i'ibo ghèè m̄ wa aghəñə ñkì n̄tigə nswetə miku'utə m̄i'ibo n̄tsa'atə Nwĩ ghu. B̄i'ibo tsà'atə m̄ Nwĩ aa n̄tigə n̄tsà'anè, bo fà filô fi'i. ⁶ B̄i'ì lɛ n̄tigə ñghɛ ñkuu wa a mùm abañ bo tigə mbu ñkwɛñkə waa a mila'a bo.

⁷ B̄i'ì lɛ nlo a Tai n̄tigə ñghɛ n̄ m̄b̄i ñghɛ nywe'e a Ptolemais, a adigə yii mɔ̀ b̄i'ì lɛ nyə bɔò bi Kristo b̄i' mɔ̀'ɔ ghu, ñghɛ n̄tsà'atə waa, ñki ntswe bi'ibo njwi yí m̄fùurè aà. ⁸ Abèè a lɛ m̄fu'u b̄i'ì lô ñghɛ ñkuu a ala'a Kaisaria, n̄tigə ñghɛ ntswe a nda Philip mɔ̀ à lɛ mbə Evangelis, mbə ñú yí mɔ̀'ɔ a titii ñgãñkwetə jya jì s̄ambaa laa. ⁹ A lɛ ntswe nì bɔò b̄angyè bi tiyɔ'ɔ bi s̄ambaà, bii mɔ̀ bi lɛ si yu'u n̄ n̄toò Nwĩ n̄swonə.

¹⁰ B̄i'ì tswe m̄ ghu n̄ njwi jì mɔ̀'ɔ, ñgãñntoò Nwĩ yí mɔ̀'ɔ mɔ̀ bi lɛ si twonə nì Agabus aa, a lô a Yudea n̄sigə n̄tsi'ì yi'i. ¹¹ A lɛ n̄lògè ikò Paul, ñkwere m̄kòrê mi bo bì mbô mi ghu, n̄swon mɔ̀, “Azwĩ Nwĩ a swon mɔ̀, 'Aà àjàñ yii mɔ̀ baYuda bii mɔ̀ bi tswe a Yerusalem aa ka kwere mbòñè ikò ghú, i tigə fa yi a mbô ñgãñtibii Nwĩ.' ” ¹² B̄i'ì yù'ù m̄ laa, b̄i'ì bì bè bii b̄i'ibo lɛ ntswe aa tigə mbu'u mbo a mbo Paul mɔ̀ tá tsee a Yerusalem kɔ'ɔ ghèè. ¹³ Paul a tigə ñkwii'ì mɔ̀, “Nì ghìrè aà àkè laa, ñyè'ə mbəgite

nî nû ya aa ε? Wa kaa mē si nû yà tantè aa tsi'î a ηkuu a ndâtsanè, mē ki ntantè nû yà aa a ηkwō a Yerusalem nlon annū ikum Mmà'àmbi Yesu."

¹⁴ Tsō mē à le nligìnè ntuu annū yîi mē bî'î le si swonə aa, bî'î kentè ntigə nswonə mē, "Tâ Nwî à ghirə annū yîi mē a lòò aà."

¹⁵ Mayû a tsyà mē, bî'î tigè ntantè njoò ji'i ηkō'ō ηghεε a Yerusalem.

¹⁶ Ngănyəgənnū Yesu jî mō'ō i le nlò a Kaiseria ηkō'ō ηghεε bi'ibo, nlogə yi'i bi'ibo ghεè ηkuu a nda Mnason ηù Cyprus yîi mē à le mbə ηù yî mō'ō a titîi ngănyəgənnū Yesu jî mbîi aa, ntigə ntswe bi'ibo.

Paul a ghεè ηghantə Jems

¹⁷ Bî'î kò'ò mē ηkuu a Yerusalem aa, bōō bi Kristo bya bii bi le ntswe ghu aa, bi kwere yi'i tsi'î nî nidorè. ¹⁸ Abèè a fù'ù mē, bî'ibi Paul ghεè nyə Jems; bìlii bi ndânwî bitsim bi kî nzi ntsi'î yi'î ghu.

¹⁹ Bî'ibo tsà'ànè mē, Paul a tigè ηke'εnə innū tsim, nili'î nili'î, jîi mē Nwî à le ηghirə a titîi bitîzi Nwî ntsya a nĵim ifà'â yi aà. ²⁰ Bo yù'ù mē aa, bo bitsim tigè ηgha'asə Nwî. Bo bû nswonə ghu mbo mē, "Mumaà yî'î, Paul, ò yê ajàn yîi mē baYuda a tsù'u ntsù'ù bi bîi mē Kristo aà; ηki yə ajàn yîi mē bo nanşə nte'ε atú yaa a nləə nòņsə aà. ²¹ Bi swonə mē a mbo bo mē ò kî si dî'î ni a mbo bàYuda bii mē bi tswe a titîi bitîzi Nwî bitsim aa mē tâ bo ma'atə bînòņsə bi Moses ntsuu kî lèè. Nswonə ni a mbo bo mē tâ bo tsee bōō byaa kî ηètè, ηkii tsuu bînòņgòņ bi baYuda i kî yònè. ²² Mbə bî'inè ghirè mē akə tsîtsòņ aa ε? Tsîtsòņ bo ka yu'u mē ò zî mē. ²³ Mamùu ajàn, ghirə annū yîi mē bî'î ka swonə a mbo wò aà. Bè bî mō'ō tswe faà bi nîkwà mē bi kàà mē annū a mbo Nwî, ²⁴ ghεε nlogè waa tâ búbo ghεε nsî'itə annū yâ tâ búbo laa a nsi mi'î Nwî, tâ ò kî ntwu ayoo yîi bo tswe nî ntwu aà, tâ bo tigə ηkōō itú jyaa. O bə ghirè mùu ajàn bon bə bitsim ka zi mē innū jya mē bi swonə atu wò aa à nî àbăņnənnū. Lâ ò bāņnè nłəə nî nòņsə a nî àkòrè nizî yó. ²⁵ A ηghεε nî ànnū bitîzi Nwî bya mē bi bîi mē Kristo aa, bî'î tòò mē aņwà'ànè a mbo bo nswonə nî mē bî'î biinə mē tâ bo tsuu miji mii mē bi ma'a mînkobə ghu aa kî ji, ntsuu aləə kî ji, ntsee naà yîi mē bi twεε ntōņ yi nzwitə aa kî kure; ηki tsee kî tsùùrè."

²⁶ Paul à le ntigə ηghεε nlogè bē bya, àbèè a fù'ù mē, bo bo ghεè nsi'itə àkàà yâ. Bo le ntigə ηghεε ηkuu a ndâmà'anwî ηke'εnə mē njwi jya mē bo le ntswe nî nłèè ibii nû waa tâ i laa aa, bo lèè mē ηki mfa njoo mmà'anwî jii mē bo le ntswe nî nfa atu bo yî mō'ō yî mō'ō aà.

Ajàn yîi mē bi le ntswa Paul a mûm ndâmà'anwî aà.

²⁷ Njwi jya ji sàmbaa i ghεè mē ηka mme, bàYuda bî mō'ō bii bi le nlò a ala'a Asia aa, bii bi le nyə Paul a mûm ndâmà'anwî aa, bi le ntotə nnòò bi tigè mbaņnə yi, ²⁸ ntōņnə nswonə ni mē, "BaIsrael, nî zi ηkwetə yi'î! Mbá ghûlà a dî'î ni a mbo bə a idigə tsim mē bə ka ntsa'a nî yi'inè, ntəsə nî nòņsə, ηkii ntsa'a nî ndâmà'anwî. A kî mē nzi ηka ntsuurə nsìņè nî àdìgè yú mē laa aà!" ²⁹ Bo le si swonə ma mùu ajàn aa nlon mē à le ti bə aa bo yê Paul bo Trophimus, ηù baEfeso, bo yu zinə wa mûm àla'á, bo tigə nmmòontə ni mē à le nlogè aa yi bo yu zî ηkuu wa mûm ndâmà'anwî.

³⁰ Idìgè i le ntigə mbuurə wa mûm àla'a, bə tigə ηkhənə nzî ηghotə, mbaņnə Paul, nswunə yi mfe'esə wa ndâmà'anwî, ntsetə ibà'á. ³¹ Annū ajàn mē bi le si tigə nłōō nzwitə yi aa, a le ηghεε nywe'e a mbo atu bîsogyε ntsù'ù baRoma mē àla'a Yerusalem a tsìgìnè. ³² A le mburə nlogə bîsogyè bo bi Itu bîsogyè ntsù'ù bobo khènè n̄sigə ηghεε ntsi'î bē byá; bə bya yè mē atu bisogyè ntsu'u ya bo bi bîsogyè bya aa, ηkentə a ηghòō Paul. ³³ Atu

bìsogyè ntsù'ù ya a gheè òntswa Paul, ònswon mɛ̀ bì kwerè yi nì òtsan̄ ji baà. Mbetə̀ mɛ̀ à bɛ̀ aa wò, kè òki mfansə̀ aa akè̀ lɛ̀? ³⁴ Bè̀ bì mɔ̀'ɔ̀ wa titì nnò̀ò wa kà̀ òton̄nə̀, bì mɔ̀'ɔ̀ swon̄nə̀ ànnù yi mɔ̀'ɔ̀, bì mɔ̀'ɔ̀ swon̄nə̀ nì yì̀ dàn̄; kaa a wa'á zì àjàn̄ yìi mɛ̀ mbə̀ a nan̄sə̀ yu'u ànnù yì̀ tinsə̀ yìi mɛ̀ bo lɛ̀ si nan̄sə̀ swon̄ nlon̄ ayò̀rè̀ yá; òtigə̀ nswon̄ mɛ̀ tá̀ bì logə̀ Paul òghɛ̀ nì ghu a ndùgə̀ bìsogyè. ³⁵ Bi zì mɛ̀ òka òko'ɔ̀ bìsteps bya aa bìsogyè̀ bì mɔ̀'ɔ̀ bì tigə̀ m̀be'e Paul aa bè'è̀ nlon̄ mɛ̀ idìgè̀ lɛ̀ si tigə̀ ntii tsi'í tii àjàn̄ yìi mɛ̀ nnò̀ò wa i lɛ̀ tigə̀ mbə̀ tsò̀ nàà m̀tsə̀'ə̀ aà. ³⁶ Nnò̀ò wa i lɛ̀ si zwu yon̄ə̀ nswon̄nə̀ nì mɛ̀, “Zwitə̀ nì yi!”

Ajàn̄ mɛ̀ Paul à lɛ̀ òka nlòo a òkwerè àtù̀ yi aà

³⁷ Bìsogyè̀ bya kà̀ mɛ̀ aa nlòo òkuu òghè̀ nì Paul a múm̄ ndùgə̀ bo, a ghaà a mbò̀ òntsyàsə̀ wàà mɛ̀, “Mbə̀ mɛ̀ tse swon̄ə̀ annù yì̀ mɔ̀'ɔ̀ a mbo wò aa ɛ̀?” Ntsyàsə̀ wa a betə̀ mɛ̀, “O zì òghàà nì baGrikia aa ɛ̀? ³⁸ O s̄ ò ò baEgipto wa mɛ̀, à gha'á a bò̀ò mɛ̀ ònsa'atə̀, mɛ̀ à kì zì mbù̀rə̀ ala'a yù òghotə̀ nnò̀ò ‘bìyò̀nə̀ nifò̀’ ntsù'ù ji òkwà̀ òlogə̀ waa bo bo fè'è̀ òghɛ̀ atu nta'a miwè̀è̀ miwè̀è̀ aa bə̀ aa ɛ̀?”

³⁹ Paul a kwi'i mɛ̀, “Mè̀ nì ò ò baYuda, òlo aa a ala'a Tarsus a mbù'u Cilicia, m̀bə̀ tsi'i múla'a yìi à lo a njò'ò̀ àla'a mà̀ yù̀ yìi ò tinsə̀ aà. Tsà'á tsà'á ò, bìi tá̀ mɛ̀ ghaa a mbo bə̀ bú.”

⁴⁰ Ntsyàsə̀ bìson̄gyè̀ wa a bìi, Paul a tigə̀ ntə̀ə̀ wa atu bìsteps, òtsitə̀ bə̀ bya nì àbò̀ yi bo kentə̀ òghàa, a ghaà a mbo bo nì òghàà nì baHeber òswon̄ mɛ̀:

22

¹ “Bìlím̄ bá nì bitaà̀ bá, nan̄sə̀ yu'utə̀ n̄ annù yìi mɛ̀ mɛ̀ aa swon̄ a mfi'isə̀ òlè̀è̀ gha ghu a nsi bù̀ tsìtsò̀n̄ aà.” ² Ajàn̄ə̀ mɛ̀ bo lɛ̀ yu'u ajàn̄ yìi mɛ̀ à lɛ̀ si ghaà̀ nì a mbo bo nì òghàà̀ nì baHeber aa bo lɛ̀ òku'usə̀ òntaa òton̄nə̀ jyaa nyu'utə̀. A swon̄ a mbo bo mɛ̀, ³ “Mè̀ laa mbə̀ ò ò baYuda, bì jwé̀ gha aa a Tarsus yìi à tswe a ala'a Cilicia, lầ bì bân̄nə̀ òko'o gha aa fàa njò'ò̀ àla'a, mɛ̀ yəgə̀ àn̄wà'ànə̀ a ji'i mikò̀rə̀ Gamaliel, nyon̄ə̀ nì òn̄sə̀ bitaà̀ bì'inə̀ a n̄lì'í n̄lì'í, òkii ntii n̄ annù Nwì tsi'í ajàn̄ mɛ̀ bù̀ bitsim̄ kii ntii ghu tsìtsò̀n̄ aà. ⁴ Mè̀ lɛ̀ si tso'ɔ̀ akò̀rə̀ bə̀ bìi mɛ̀ bì yò̀nə̀ Mân̄jì ghùla aa nzwitə̀ nì waa. Mbantə̀ nì m̀bân̄nə̀ bo bì bân̄gyè̀, òkwerè nì waa, n̄n̄n̄ə̀ nì a ndátsan̄ə̀. ⁵ A nì ma yù̀, ògàn̄mà'a Nwì yì òwè̀ bo bì ògân̄dasa'a tsim̄, bo nì bìyə̀fə̀ bá mɛ̀ mɛ̀ lɛ̀ si ghìrə̀ maa ajàn̄. Mè̀ lɛ̀ òkwerè àn̄wà'ànə̀ a mbo bo mɛ̀ mɛ̀ ghè̀ fa a mbo bìlím̄ ba bàYuda a ala'a Damascus tá̀ tigə̀ bantə̀ bə̀ ma bú bì mɔ̀'ɔ̀, i kwerè waa i zì nì bu a Yerusalem tá̀ bì n̄n̄ ògi'i a nu bo.

Paul à swò̀nə̀ ajàn̄ yìi mɛ̀ bì lɛ̀ mbə̀nkə̀ yi aà

⁶ “Ajàn̄ mɛ̀ mɛ̀ kà̀ mɛ̀ aa òghɛ̀ aa, a bə̀ a ntii àsì'ínə̀, lɛ̀ bon̄ mɛ̀ zì mɛ̀ òkoontə̀ a ala'a Damascus, òkà'á yì̀ jè̀n̄kè̀ i lô a aburə̀ òwi'ikə̀ òwà'akè̀ ònta òkarisə̀ ghà. ⁷ Mè̀ wò a n̄sye a ndò̀mân̄jì, nyu'u n̄jì ò ò bì betə̀ gha mɛ̀, ‘Saul, Saul, o tso'ɔ̀ akò̀rə̀ ya aa a ya ɛ̀?’ ⁸ Mè̀ kwi'i, mbetə̀ mɛ̀, ‘A nì wò wò aa ɛ̀ Mmà'ambì?’ A swon̄ a mbo mɛ̀ mɛ̀, ‘A nì mɛ̀ Yesu mu Nazareth, wa yìi mɛ̀ o tso'ɔ̀ akò̀rə̀ yi aa.’ ⁹ Bè̀ bya bìi mɛ̀ bì'ibo lɛ̀ n̄tswe aa, bì lɛ̀ nyə̀ òkà'á wá, lầ kaa òkì'í n̄jì ò ò wa mɛ̀ à lɛ̀ si ghàa a mbo mɛ̀ aa bân̄nə̀ ònyu'u. ¹⁰ Mè̀ tigə̀ m̀betə̀ mɛ̀, ‘Mè̀ aa ghìrə̀ aa mɛ̀ akə̀ aa ɛ̀, Mmà'ambì?’ Mmà'ambi a swon̄ a mbo mɛ̀ mɛ̀, ‘Bìinə̀, òkuu òghè̀ a ala'a Damascus bon̄ baa tigə̀ swon̄ innù tsim̄ jii bì tantə̀ n̄lə̀ a mbo wò mɛ̀ tá̀ ò ghìrə̀ aà.’ ¹¹ Ajàn̄ mɛ̀ kaa mɛ̀ lɛ̀ si wa'á nì idìgè̀ bú nyə̀ nlon̄ òkà'á wa mɛ̀ i lɛ̀ nta si'i aa, bè̀ bya mɛ̀ bì'ibo lɛ̀ n̄tswe aa, bì lɛ̀ ntigə̀ n̄tswa òkwè̀è̀ na, bì'ibo kuu òghè̀ a Damascus.

12 “Nù yí mò'ò à le ntswe ghu, ìkùm yi i bə Ananias, m̀bə nù yíi m̀ə à le nanşə nte'ε atú yi nı̀ ànnù Nwĩ, n̄yon̄ə nı̀ n̄ŋsə, m̀bə nù yíi baYuda bii m̀ə bi le ntswe ghu aa, bi le si ghàa innù j̄i sigìnè n̄lon̄ n̄gaà yí. 13 A le nz̄i n̄təə a mb̄ε m̀ə, n̄t̄won̄tə gha n̄swon̄ m̀ə, ‘N̄dim̄ gh̄a, Saul, bú n̄ka nyə idigə fu.’ M̀ə lògìnè maa noò m̀bu n̄ka nyə idigə, n̄yə yi. 14 A swon̄ a mbo m̀ə m̀ə, ‘Nw̄iŋgòŋ b̄itaà bi'inè à tsò'ò m̀ə ghò m̀ə t̄a ò zi annù yíi m̀ə a lòò aà. M̀ə t̄a ò yə a yu wa yíi m̀ə ànnù a tsinə aa, n̄ki nyu'u n̄ighàà ghu ntsù. 15 Nlon̄ m̀ə ò ka tigə bə àyəfə yí a mbò n̄gòŋ bə bitsim, i tigə swon̄ə nı̀ n̄gòŋ innù tsim̄ j̄ii ò yə n̄ki nyu'u aa a mbo bo. 16 Ts̄its̄on̄, o bù n̄yu'utə aa akə aa ε? B̄in̄ə n̄kwere n̄ki t̄a bi si'i innù j̄i b̄i jo a aj̄an̄ m̀ə ò ka twon̄ ìkùm yi aà.’

Aj̄an̄ m̀ə bi le n̄twon̄ Paul m̀ə t̄a à tigə n̄swon̄ annù Nwĩ a mbo bi t̄i z̄i Nwĩ aà

17 “Nòò yíi m̀ə le mbù m̀bii a Yerusalem aa, m̀ə le n̄ghèε a ndàmà'anwĩ n̄ka n̄tsa'atə Nwĩ ghu, n̄j̄ə̀ t̄ə t̄ə i l̄ē gha, 18 m̀ə yə Mmà'àmbi a swon̄ a mbo m̀ə m̀ə, ‘W̄anşə n̄tswa'atə, mf̄ε'ε a Yerusalem, nlon̄ m̀ə kaa baa k̄i'i annù yíi m̀ə òò ki swon̄ə m̀bi'i n̄gaà yà aa bii.’ 19 M̀ə kwi'i m̀ə, ‘Mmà'àmbi, bo tsi'ĩ b̄itsim̄ bo zi m̀ə m̀ə le si karə n̄ghεε ni a nd̄an̄ghòtə baYuda tsi'ĩ tsim̄, n̄gh̄oò nı̀ bə bya bii bi bii ghò aa, n̄kii n̄kwere nı̀ waa n̄in̄ə ni a nd̄atsan̄ə. 20 Nòò wa yíi m̀ə bə le saansə aləə ayəfə yo, Stephen aa, m̀ə le ntəə ghu n̄ki mbeentə, n̄ki tugitə itsə'ə b̄ē bii bi le n̄zwitə yi aà.’ 21 A swon̄ a mbo m̀ə m̀ə, ‘Mà'atə adigə yuà n̄ghεε, n̄lon̄ m̀ə m̀ə aa too ghò a nd̄isyà, a mbo b̄it̄iz̄i Nwĩ.’ ” 22 Bə bya le nyu'utə ànnù yíi m̀ə à le n̄swon̄ aa n̄kò'ò nywe'e ma mùu adigə n̄tigə n̄gentə n̄j̄i jyaa n̄t̄on̄nə n̄swon̄ m̀ə, “Lògè n̄i aj̄an̄ə nù yú n̄lo ni yu f̄aa atu nsȳε, n̄lon̄ m̀ə kaa à si ku'unè a n̄tsw̄ent̄i.” 23 Aj̄an̄ m̀ə bo le si tigə n̄t̄on̄nə n̄ghusə nı̀ itsə'ə jyaa, n̄ts̄orə nı̀ àbwèrè m̀ma'a ni a ndəŋə aa, 24 àtu b̄isogyè n̄tsù'ù ya, a tigə n̄swon̄ m̀ə bi lògə yi n̄ghεε ni ghu a baligə. N̄swon̄ m̀ə bi ghεε, bi gh̄oò yi, mbetə annù yíi m̀ə à t̄ε'ε gh̄irè m̀b̄on̄ b̄aa n̄t̄on̄nə ghu atú aà. 25 Nòò yíi bi le nsènə yi n̄kwere ni m̄n̄k̄irè m̀ii bi kərə aa, Paul a betə atu b̄isogyè n̄kh̄i ya m̀ə à le ntəə ghu aa m̀ə, “A ku'unə a n̄gh̄oò nù baRoma t̄i ghè m̀ə bi lèntə m̀ə isa'à yi nyə m̀ə à w̄ò ànnù aa ε?” 26 At̄u b̄isogyè n̄kh̄i ya à yù'ù m̀ə ma la aa, n̄ghεε a mbo atu b̄isogyè n̄tsù'ù ya mbetə yi m̀ə, “O gh̄irè aà àkə laà aa ε? Wa nù gh̄u à ni nù baRoma.” 27 At̄u b̄isogyè n̄tsù'ù ya a tigə n̄ghεε a mb̄ε Paul, n̄swon̄ ghu mbo m̀ə “Swon̄ə gh̄a, ò bə aa nù baRoma aa ε?” A bii m̀ə “ŋ̄in̄ə.” 28 At̄u b̄isogyè n̄tsù'ù ya, a tigə n̄swon̄ m̀ə, “M̀ə le nyuu annù m̀bə nù baRoma yú aa ni n̄igha'à n̄kabə.” Paul a swon̄ m̀ə, “Bi le mb̄an̄nè n̄jwe gha ni yù aà jwè.” 29 Bə bya bii bi le ntswe nı̀ m̀bèt̄ə yi ni n̄ighàà aa, bi le gh̄èsè m̀ma'atə yi n̄lokə. At̄u b̄isogyè n̄tsù'ù ya a le ki n̄tigə m̀b̄o'ò, n̄lon̄ m̀ə m̀b̄on̄ t̄a à zi m̀ə Paul à le m̀bə aa nù baRoma aa, bon̄ à kwèrè m̀ə yi aà.

Aj̄an̄ m̀ə Paul à le ntəə a n̄si n̄ḡan̄ndasa'a aà

30 Ab̄èè a fù'ù m̀ə a k̄a n̄l̄oò a nanşə nz̄i n̄ji'ĩ ànnù yíi m̀ə Paul à le n̄gh̄irè baYuda b̄aa n̄n̄in̄ə annù ghu nu aa, n̄gh̄irè bi f̄εè yi, n̄twon̄ n̄ḡan̄mà'anwĩ j̄i wè bo bi basinedrio bi boontə, a sigə nz̄i ni Paul, n̄t̄ε'ε yi a n̄si bo.

23

1 Paul à z̄i m̀ə n̄təə aa n̄nanşə n̄t̄ε'ε mi'ĩ mi n̄lii basinedrio bya ghu n̄swon̄ m̀ə, “B̄il̄m̄ b̄a, n̄tswé ya n̄tsim̄ a n̄si mi'i Nwĩ, n̄t̄i gha i laa ghu n̄kò'ò nywe'e s̄ii” 2 N̄ḡan̄mà'a Nwĩ yí n̄wè yíi ìkùm yi i le m̀bə Ananias aa, à le n̄swon̄ a mbo bə bii bi le ntəə ghu mb̄èè aa m̀ə bi t̄a àfènə ghu ntsù. 3 Paul a swon̄

ghu mbo mæ, “Nwĩngòṅ à ka yi kii ta gho ni àfenè mbă awuginda yĩ mæ bi yò'ò nĩ mbèè yĩ m̀fù'ù aà. Ó tswe nĩ àlèṅṅ nsa'a m̀sa'a, òswon mæ o sa'a nàa nyòṅṅ nĩ nòṅsè òkii mbũ ṅwò nĩ nòṅsè wa nswon mæ bi fæ gha aa ε?” ⁴ Bè bii mæ bi le ntæ ghu nyu'u aa, bi betè Paul mæ, “O bègìtè aa ṅgàṅmà'a Nwĩ yĩ ṅwè Nwĩ lálà aa ε?” ⁵ Paul a kwi'i a mbo bo mæ, “Bìlĩm bá, kaa mæ ghìrè wa'à zi mæ à laa mbè ṅgàṅmà'a Nwĩ yĩ ṅwè òlon mæ a tswe a múm àṅwà'ànè Nwĩ mæ, ‘Tsuu annù yĩ bi nlon bisa'a bi ala'à buu ki ghàà.’ ”

⁶ Nòò yĩ Paul à le nyæ mæ mbèè yĩ m̀ò'ò ì le mbè baSadukai, yĩ m̀ò'ò ki mbè baFarisai aa, a tɔṅṅ nĩ tii wa mum Sinendrio òswon mæ, “Bìlĩm bá, wa mæ laa mbè ṅù baFarisai, ṅki mbè mu ṅù baFarisai. Bi sa'a nàa laa nlon mæ mæ bii ṅkii mbe mæ bìku ka yĩ yweenè ni òwo aà.” ⁷ Ajàṅ mæ à le nswon ma la aa, àyàtè a fè'è a tii baFarisai bo bi baSadukai, ṅghotè ya ntsim i tigè òyatè. ⁸ Nlon mæ baSadukai le si tuu ni mæ kaa mbè ṅù a wa'a a niwo yweenè, kaa baangel wa'à ghu tswè, kaa ìzwĩ wa'à ghu ki ntswe. Là baFarisai bāṅṅè mbii mæ ìnnù majù i tswe ghu. ⁹ Bè le si tigè ntɔṅṅ tsi'ĩ niti ṅghaa, ṅgāṅdì'i nòṅsè jĩ m̀ò'ò a tii baFarisai bi biṅṅè ntæ nswon mæ, “Kaa bĩ'ĩ si annù yĩ tsu yĩ mæ ṅù ghù à ghìrè a bi'i aa yè. Mbè a bè yĩ mæ a ghàà àzwĩ kè angel ghu mbo ni ghìrè mæ akè?” ¹⁰ Nòò yĩ mæ àyàtè ya a le ntigè ṅghæ nĩ àyòṅṅ mburè idigè aa, àtu bìsogyè ntsù'ù ya a bo'ò mæ bi ka sàtè Paul, òswon a mbo bìsogyè mæ bi sigè nsa'a yi nĩ tii wa atiti bè bya ṅghæ ni ghu a baligè.

¹¹ A bè mæ a nĩtugè Mmà'àmbi a zĩ ntæ ghu mbèè, òswon mæ, “Tsuu ki bo'ò bè, tsò mæ ò swon mæ annù ya a Yerusalem nĩ òsi ni òsi aa, ò ka kii bú ghè bè ayəfè ya a ala'a baRoma.”

¹² Nòò yĩ àbèè a le mfu'u aa, baYuda bĩ m̀ò'ò bi tanè minàṅ ṅkaa mæ kaa bo ka ghìrè wa'ă ayoo ji kè no ti ghè mæ bo zwitè Paul. ¹³ Bè bii mæ bi le ṅwàrè akàà ma yù aa bi le ntsyàtè mighum mi níkwà. ¹⁴ Bo le ntigè ghæ a mbo ṅgàṅmà'a Nwĩ yĩ ṅwè bo bi bità bi níkurè, nswon mæ, “Wa bĩ'ĩ nanṣè kwerè ibiṅṅ yĩ'ĩ nĩ àkàà mæ kaa bĩ'ĩ ka wa'ă ayoo niji sii ywe'etè ti ghè mæ bĩ'ĩ zwitè mæ Paul. ¹⁵ Ma mùu ajàṅ tá wò ni ṅgāṅdasa'a tá ni too ṅkii a mbo àtu bìsogyè ntsù'ù ya mæ tá à logè yi nsigè ni ghu. Ni bagilè nswon mæ ni lèntè isa'à yĩ ni mánjĩ yĩ à kù'ùnè aà. Bĩ'ĩ ka zwitè yi mbon tá à zi ṅkòntè a mbèè wò.”

¹⁶ Mu njàantè Paul à le nyu'u minàṅ wa mæ bi ka lèntè a ṅgèè i zwitè yi aa, ṅghæ ṅkuu wa baligè ṅkè'enè a mbo Paul. ¹⁷ Paul à le ntwon atu bìsogyè ṅkhi ya yĩ m̀ò'ò nswon ghu mbo mæ, “Lògè mú ghù ṅghæ ni ghu a mbo àtu bìsogyè ntsù'ù wa òlon mæ à tswe nĩ ànnù a nswon ghu mbo.” ¹⁸ A tigè òlogè ṅghèè ni ghu a nsi atu bìsogyè ntsù'ù ya nswon ghu mbo mæ, “Paul, ṅgàṅatsaṅ wa, à twòṅṅ gha nswon mæ mæ zi ni mú ghulà a mbo wò òlon mæ à tswe ni ànnù a nswon a mbo wò.” ¹⁹ Atu bìsogyè ntsù'ù ya a tswa níkwèè ni òswon yĩ bo yu ghèè a adigè yĩ lò'òsè mbetè yi mæ, “O lòò aà òswon mæ akè a mbo mæ aa ε.” ²⁰ A kwi'i mæ, “BaYuda tanṅtè mæ bi ka swon a mbo wò tá ò sigè nzi ni Paul a mum Senendrio a yoo tá bo ghìrè tsi'ĩ tsò bo lòò aà ṅkù'ùsè nanṣè mbetè innù ghu mbò. ²¹ Tsùu gho ló bii, òlon mæ mbāṅṅè a tii bo ntsyàtè mighum mi níkwà bii mæ bi kwerè ibiṅṅ waa a nĩ àkàà mæ bo warè mæ kaa bo ka wa'ă ayoo ji kè no ti ghè mæ bi zwitè yi aa, bi nɔṅ a ṅgèè mbe nii. Bo tanṅtè mæ nú yàà a nzwitè yi ntigè nyu'utè aa mæ tá ò swonè bi ghæ ni ghu.” ²² Atu bìsogyè ntsù'ù ya

a tigè nswon a mbo mu wa mē tā à ghεε yi nswon ghu mbo mē, “Tsuu a mbo nŭ lŏ swon mē ò kè'ènè mē annù yù a mbo mē.”

²³ A le ntigè ntwon bē bi baa bii mē à ni itu bîsogyē ñkhi ñswon a mbo bo mē, “A ghîrē mbē ni bînòò bi nîbù'u nîtugē nî tantē bîsogyē ñkhi ji baa, ni ñgǎñkò'ò bîlōñē mîghum mi sàmbaa, ni ñgǎñmbè'è mîkǒñ ñkhi ji baa mē tā bî ghεε nywe'e a ala'a Kaisaria. ²⁴ Nî ki nlōo alōñē tā Paul à kò'ò ghu, tā ni bε yi ñghεε mfa a mbo Felix mē à ni Gûmnàà aa.” ²⁵ A le ntigè ññwa'anē letter ñswon mē,

²⁶ “Añwà'ànè mē a lo a mbo Claudius Lysias ñghεε ni a mbo Nù yî ñwē Gûnàà Felix: Mē tsà'àtè noò. ²⁷ BaYuda kî bāññē ñù ghù ñghōē bî zwiṭē, tsŏ mē mē le nyu'u mē à ni ñù baRoma aa bî'i bîsogyē bî tigè ñkwērē yi a mbo bo. ²⁸ Ajāñ mē mē le si lòò a nzî ñji'î annù yîi mē bî tswa yi ghu aa, mē le nlōgè yi nzi ni ghu a nsi sanendrio. ²⁹ Mē lòò ñyē mē bî niñ innù ghu nu nlonē aa bē innù nōñsē wàà. Kaa ñkî'î yē mē à wō annù yî tsu mē mbē bî zwiṭē yi kē niñē yi a tsañē. ³⁰ Lâ ajāñ mē bî kîi ñkē'εnē a mbo mē mē mîñāñ à tswe nlonē ñgaa yî aa, mē burē ñtsyasē yi a mbo wò, ñkî ntsyasē bē bii mē bî te'ε ntswa yi aa a mbo wò mē tā bo zi nswon annù yîi mē bo tswa yi ghu aa a mbo wò.”

³¹ Bîsogyē bya bî le ñghîrē tsi'î wa ajāñ mē bî le nswon a mbo bo aa, ñlōgē Paul nîtugē ñghεε ni ghu a ala'a Antipatris. ³² Abèè a fù'ù mē, bē bii mē bî le si tēō ni mîkòrē aa bî bû mbi waa fu a baligē, ntigē mma'atē bē bii bî le ñkò'ò bîlōñē aa bî ghεē. ³³ Nòò yîi mē bî le ñghèè ñywe'e a Kaisaria aa bî fâ letter wa a mbo Gûmnàà ñkî mfa Paul ghu mbô. ³⁴ A twonē mē letter wa aa mbetē Paul mē à lò aa ni mbù'ù yu aa ε? Ajāñ mē à le nyu'u mē à lò aa Cilicia aa ³⁵ ntigē nswon ghu mbo mē, “Maa yu'u ñghàà a ntsŭ wò a noò yîi mē bē bii bî niñ annù a nu wò aa bî zî mē. Nswon mē bî lōgē yi ñghεε nlēō a ntò'ò Herod ñka mbe ñii ghu.”

24

Ajāñ yîi mē baYuda le niñ innù a nu Paul aà

¹ Njwî tsaà mē ji ntaà, ñgāñmà'a Nwî yî ñwē, Ananias, bo bî bità bî nikurē ni ñgāññîñtē isa'a yî mò'ò mē bî le si twonē ni Tertullus aa bî sigē ñghèè a Kaisaria. Bo sigē mē ñghεε aa ntigē niñtē annù isa'a Paul a mbo Gûmnàà. ² A twonē Tertullus, a tigē ñlōginē ñka niñtē isa'a Paul, ñswonē ghu mbo mē, “Taà yî'î, Gûmnàà Felix, tsŏ ajāñē mē o tsyàsē yi'î ni mîtsyē aa, ò ghîrē mē bî'î tswe nî mbōonē nòò sa'à, ñzi ni bîkwensē bii bighîrē bî'î tswē sigîñē fāa ala'a aà. ³ Bî'î kîi ñkwērē nî innù majù tsim tsi'î idigē tsim, mfa nî mbi'ikē a mbo wò. ⁴ A ñwa'à bù ñka ñghensē noò ghò, mē bu'ù mbo mē ò yu'u annù yîi mē mē ka swon a mbo wò ni ñghàà nî ghù'utē aà. ⁵ Bî'î kî yē mbâ ghù a bē ñù mbùùrē ñdìgē yîi mē à ghîrē ñgî'î i kuù ni àla'a, à kî lòginē ñka mbuurē idigē a titii baYuda a mbî ñtsim, ñkî mbē ntsyàsē ñghòtē bē bî mò'ò mē bî twonē nî bîNazarenes. ⁶ A kî kî nzî ñkuu ñka ntsuurē a mûm ñdâmà'anwî, bî'î tigē ñtswa yi [nlōo mē bî'î sa'a isa'à yi yonē ni nōñsē yî'î. ⁷ Lâ ñtsyàsē bîsogyē, Lisas, à le nzi mfə'ə yi ñkwērē a mbo bî'î nî adà'à, ⁸ ntigē nswon mē bē bii mē bî niñ isa'a ghu nu aa tā bî zi ntsi'î ghô.]” Ajāñ yîi ò ka kî betē ibetē ghu mbo aa, ò ka tigē yē ñji'î annù yîi bî'î niñ isa'a ghu nù aà.”

* **24:8** ñdìgē jû jîi mē i tswe a mûm [] aa kaa i si a mûm ñwà'ànè jî mò'ò tswé.

⁹ BaYuda bya le ntigə mbeentə innù jyâ tsim mə à le nswonə a atu Paul aà.

Ajàn yii mə Paul à le nto ntsu'u atû yi a nsi Felix aà

¹⁰ Nòò yii mə Gúmnàà wa à le ndi'i nî àbo mə tá Paul à ghaa aa, a swon mə,

“Tsó mə mè zi mə ò ni nù yii mə o sa'a misa'a fàa ala'a aa, mè dòrìtə a mfi'isê ilèê gha a mbo wò. ¹¹ O bə ki t'ò'nə bon ò ka yə mə a tsyà mē tsi'i n̄jwi n̄ghum n̄tsò baa mə mè k̄i k'ò'ɔ n̄ghèè a mmii Nwī a Yerusalem laa. ¹² Kaa baYuda bú le n̄wa'à yə tá b̄i'i n̄u tsu ka n̄swuɲnə a m̄m̄ n̄dāmà'anwī, k̄ə tá mè ma'a n̄i àbùùrè a titi bē b̄i tsu k̄ə a ndān̄ghòtə bo, k̄ə a m̄m̄ àla'à. ¹³ Kaa bi s̄i ki n̄tswe n̄i àlènsè ȳi tsu a ndi'i n̄lon innù j̄u mə bi swonə ni atu mè ts̄its̄on̄ aà. ¹⁴ La mè b̄ii a mbo wò mə mə mii n̄i Nwī b̄itaà ȳi'ì n̄yonə aa M̄an̄j̄i wa mə bo swon mə à n̄i n̄ghòtə ȳii kaa i s̄i ku'unə aà, n̄k̄ii mbii innù tsim j̄ii mə bi n̄wa'anə ni n̄wà'anə b̄in̄on̄sè bi Moses bo bi n̄ḡan̄ntoo Nwī laa. ¹⁵ Annù ȳii mə mə be a mbo Nwī laa, à n̄i à ȳii mə bo ki mbii aà, mə bē bitsim ka ȳi b̄in̄nè ni n̄iwò, b̄ii ànnù yaa a tsinə aa bo bi b̄ii à yaa a s̄i tsinè aà. ¹⁶ Maa ajàn mè gaansè ni miti ma a nyə mə, a n̄i innù tsim, n̄ti gha a laa a nsi mi'i Nwī bo bi bē.

¹⁷ “Mè le mbù m̄bii fu a ala'a b̄i'ì, a Yerusalem, a n̄jim ilòò j̄i ghà'àtə a mfa n̄kabə ȳi mò'ɔ a mbo n̄ḡan̄ɛf̄um bo bi n̄joo mmà'a Nwī. ¹⁸ Bo le nyə gha mè ghìrə aa ma ȳu ànnù, ajañ ȳii, a ti bə aa bon mè lèè mə ib̄i n̄u gha tá i laa a ndāmà'anwī aa, kaa mè wa'ă aa bi'i bi nòò ȳi tsu ghu ki n̄tswe, kaa wa'à n̄i idigè ghu k̄ii mbuurə. ¹⁹ BaYuda b̄i mò'ɔ b̄ii mə bi le nl̄o a mbù'ù Asia, n̄tswe a ndāmà'anwī, b̄ii mə a ghìrə mbaa mb̄on̄ mə bo tswe faà ts̄its̄on̄, a nswonə ànnù isa'à ya a mbo wò aà. ²⁰ A tuu la bə, bē buà bi nan̄sè n̄swonə afansennù ȳii mə bo le nyə mè ghìrə aa a nsi sinedrio; ²¹ n̄tsyatə ajañ ȳii mə mè le ntəə a n̄ghaa a titi bo n̄ton̄nə n̄ti n̄swonə mə, ‘Bi n̄iñ isa'a a nu mè sii a nsi bù aa n̄lon mə mə swonə a mbo bù mə bē ka ȳi b̄in̄nè ni n̄iwò aà.’ ”

²² Felix ȳii mə à le nzi annù n̄lon annù M̄an̄j̄i wa tsi'ì siginè aa, à le ntigə n̄tsu'unə waa nswon mə, “Wa mè ka tigə ts̄erè isa'a ghù a noò ȳii mə Lisias, n̄tsyàsè b̄isogyè, à lo a Yerusalem n̄sigə nzi aà.” ²³ A tigə n̄swonə a mbo atu b̄isogyè n̄k̄h̄i wa mə, tá à logə yi n̄ghɛɛ nlèè n̄ka mbe, lá m̄ban̄nə mfa abwarə ghu mbo mə tá à ka n̄ghìrə n̄i innù j̄i n̄k̄ii ma'atə tá ikà'á j̄i ka nzi mfa n̄i n̄joo j̄ii mə a bon aa ghu mbô.

Ajàn yii mə Paul à le n̄ghèè a nsi Felix ni Drusilla aà

²⁴ N̄jwi j̄i mò'ɔ i kà mē aa n̄tsya, Felix bo n̄gwē ȳi, Drusilla, ȳii à le mbə mu baYuda aa, a z̄i. A le ntoo n̄k̄ii n̄t̄wonə Paul, ntigə yu'u ajañ ȳii mə Paul à le si ghàa annù n̄lon aa annù àb̄iint̄ii a nu Kristo Yesu. ²⁵ Ajàn ȳii mə Paul à le n̄ghèè n̄i m̄b̄ii n̄ka n̄ghaa nt'òtə n̄i innù a n̄ka n̄ghìrè innù j̄ii i tsinə n̄i ànnù a n̄ka n̄swàib̄in̄nu, n̄i ànnù n̄lon N̄jwī n̄tsò'òtə m̄isa'a ȳii i ka ȳi z̄i aa, Felix à le mò'ɔ nswon mə, “Tigə mmà'àtə laa ts̄its̄on̄. Wa mè ka bú lòò noò i twon̄ gho ghu.” ²⁶ A le si tsu'unə laa n̄k̄ii mbe ni mə tá Paul à zi mfa n̄kabə a mbo yu. Maa ajañ, à le si twonə n̄i a n̄gaa n̄gaa a z̄i bo yu tan̄è ni n̄gàn.

²⁷ Ilòò i kà mē aa n̄tsya j̄i baa, Porcius Festus a z̄i n̄logə abwarə Felix tsó Gúmnàà. Felix à le n̄ka nl̄oo ni mə tá baYuda k̄on̄ə yi, ntigə n̄ghɛɛ n̄i m̄b̄ii nlèè Paul a ndatsañ.

25

Ajàn mə Paul à le nlòò mə tâ Kaisa à yu'u isa'à yi aà

¹ Festus à zĩ mē ñtswe wa mbù'u ala'a tsǒ Gúmnaa njwi ji tarə, ñlo a Kaisaria ñkɔ'ɔ ñghɛɛ a Yerusalem. ² Bìlìi ñgǎmà'a Nwĩ jĩ bo bĩtsyàsè bi baYuda bi le nzi ghu mbo, nswon ìnnù a atu Paul, ³ m̀betə yi mə tâ à ghìrə annù a ndì'i mə yu kɔŋə waa, ntsyasə Paul tâ à kɔ'ɔ ñghɛɛ a Yerusalem, nlon mə bi le si tantə mə bi ka lə̀ntə a ñgèè i zwiṭə yi a m̀n̄jì. ⁴ Festus à le ñkwi'i a mbo bo mə wa bi lə̀ Paul a Kaisaria, m̀be nii, ñki nswon mə yumbon yu ka kii ghèè ghu a ni mú àt̄i noò. ⁵ Ñghɛɛ n̄i mb̄i nswon mə, “Tsǒ mə a bə la laa, tâ ñi too bità b̄imɔ'ɔ a t̄it̄i bù tâ b̄i'ibo ghɛɛ. Bèlə mə ànnù tsu a tswe a ñiŋə ghu nu, bo ghìrə maa ajàn.”

⁶ Festus à le ntswe bo bo a tigè ñku'u njwi ji nifwaa kè ji ñighum, a bú ñsigə ñghɛɛ fu a ala'a Kaisaria, àbèè a fù'ù mē, a tswè a ñgò'ò Kɔrè, ñswon mə tâ bì zi ni Paul. ⁷ Bì zĩ mē ni ghu, baYuda bya mə bi le nlò a ala'a Yerusalem ñsigə aa, bi le mb̄in̄n̄è ñtəə ñkarisə yi nswon ìnnù ghu atu, nan̄sə nn̄iŋ ìnnù jĩ t̄insè ghu nu, lâ kaa k̄i'ì ni m̀n̄jì ȳi mə mbə bi di'ì mə ìnnù jya i n̄i ìnnù ñiŋkɔŋ tswè. ⁸ Paul à le mb̄in̄n̄è mə yu fi'i ilèè yi, ñswon mə, “Kaa mə s̄i gha ànnù tsu a ni n̄ɔŋsə baYuda wô. Kaa mə si a mú ànnù tsu burə ñwo wô, kè ñlonə b̄è ànnù ndàmà'anw̄i, kè a nu Kaisa.” ⁹ Lâ ajàn mə Festus à le si ghìrə mə tâ baYuda doritə aa, a betə Paul mə, “O kɔŋ mə o kɔ'ɔ ghèè a Yerusalem tâ bì sa'a gho ghu a n̄i ìnnù j̄u mə bi ñiŋ a nu wò aa ɛ?” ¹⁰ Paul a kwi'i mə, “Mè t̄èè aa a ñgò'ò kɔrè Kaisa, a adigə ȳi bi t̄ɛ'ɛ ntswe n̄i ñsà'á isà'á gha ghu aà. A ñghɛɛ a ni baYuda, tsi'ì wombon, ò zi a laa mə kaa mə s̄i ànnù tsu a mbo bo wô. ¹¹ Mbə a bə ȳi mə mè wo a n̄ɔŋsə, kè mə mè ghìrə ànnù ȳi tsu ȳi mə mbə mè kwo ghu, bon kaa mə si aa n̄wo khè. Lâ mbə a bə mə kaa ànnù tsu ȳi mə bi ñiŋ a nu mè aa, à s̄i ànnù ñiŋkɔŋ bə, bon kaa mbə ñu a wa'à gha a mbo bo fâ. Mə l̄ò mə tâ Kaisa à yu'u isa'à ghâ.” ¹² Festus à le ntigə ñghaanə bo bì ñgàn bɔɔ/ bi mbèè bi ji, ñtigə ñkwi'i ghu mbo mə, “Ajànə mə ò b̄ètə mə tâ Kaisa à yu'u isa'à gho aa, ò ka ghèè a mbo Kaisa.”

Ajàn mə Paul à le ntəə a nsi Agripa bo Bernice aà

¹³ At̄i noò ȳi mɔ'ɔ a ghè mə a k̄i tsyǎ mf̄ò Agripa bo Bernice bo z̄i a Kaisaria a ñkwèrə Festus. ¹⁴ Bo bo tswè ñd̄uu njwi j̄i mɔ'ɔ i tsyá, Festus a swon̄ə ànnù sa'a Paul a mbo bo mə, “Ñgàn̄atsan̄ ȳi mɔ'ɔ à tswe faà mə Felix à le mà'at̄è. ¹⁵ Nòò ȳi mè k̄i ghèè a Yerusalem aa, bìlìi bi ñgǎmà'a Nwĩ bo bì bità bi ala'a bi baYuda bi swon̄ə ànnù m̀bi'i ñgaà ȳi a mbo mè, m̀betə n̄aa mə tâ mè tsərə isa'à yi tâ bì zwiṭə yi. ¹⁶ Mè swon̄ə a mbo bo mə kaa à s̄i n̄ɔŋsə baRoma bə mə, mbə bi fâ ñu ȳi bi ñiŋə ànnù ghu nu a mbo b̄è bya mə bi ñiŋə ànnù ya ghu nu aa ti ghè mə bi sa'à isà'á yi a k̄i ñtswe n̄i àbwarə ni a ñghàa ànnù nlon ìnnù jya mə bi ñiŋ a nu yu aà. ¹⁷ A b̄è ñj̄i'ì ànnù ȳi mə ajàn mə bo le nzi faà aa kaa mè le ñki'ì noò ghesè. Tsi'ì ajàn mə àbèè a le mfu'u aa mè le mburə ntswe a aləŋə nsa'a m̄isa'a, ñghìrə bi z̄i ni ghu. ¹⁸ Bè bya mə bi le nn̄iŋə ànnù ghu nu aa, bi le mb̄in̄n̄è ñtəə la kaa ñk̄i'ì ànnù ȳi bi ȳi tsu, tsi'ì tsǒ ajàn mə m̄i k̄i s̄i wa'atə aa, swon̄ə. ¹⁹ Bo le mb̄an̄n̄è ñswon̄ə b̄è ìnnù j̄i bo bo k̄i si swun̄n̄è ghu, ñyon̄ə a ñj̄imè ànnù Nwĩ yaa, bo bì ànnù ñu ȳi mɔ'ɔ mə bi twon̄ə ni Yesu, ȳi mə à lèè ñkwo, lâ Paul a b̄an̄n̄è ñswon̄ə ni mə à tswènt̄i. ²⁰ Tsǒ mə mè k̄i wa'à gha ajànə mə mbə mè lèntə majù ñjànə ìnnù zi aa, mè betə Paul mə mbə a ghèè a Yerusalem tâ bì lèntə ghu aa ɛ? ²¹ Lâ Paul a b̄an̄n̄è m̀betə mə yu l̄ò mə

tâ Kaisa tâ à sà'a isà'â yi. Nswon mē tâ bì ləə yi nywe'e noò yīi mē Kaisa à ka fa akwi'i aà; mē tigè ñghirə mē tâ bì tswa yi nləə faà ñywe'e noò yīi mē mē ka yī too yi a mbo Kaisa.” ²² Agripa a swon a mbo Festus mē, “Mē nī àtu ibii nū gha, mē ka kòŋ mē mē yu'u nighàà ghu ntsù.” Festus a swon mē, “Oo lǒ yu'u nighàà ghu ntsù a yoo.”

²³ Abèè a fù'ù mē, Agripa bo Bernice, bo zī tsi'ī nì nìfò, ñzi ñkuu wa a ndā ñsa'a mīsa'a, bo itu bīsogyě ntsù'ù, nì bità bì njò'ò àla'a bya. Festus à le ntigè nla'a bì logè Paul ñzi nì ghu. ²⁴ Festus a tigè ñghaa a mbo bo nswon mē, “Mfò Agripa bo bì bē bitsim bìi bì tswe faà aa, nì yə a ghulà ñù mē à təə a nsi bù aà, àa ñù wa mē baYuda le nniñ innù ghu nu, ñswon a mbo mē a noò wa yīi mē le ñghèè a Yerusalem, ñki mbu zī ñswon faà, ñtəŋnə nì mē kaa à sī ku'ùnə mē tâ à bu ntswe ntī aà. ²⁵ Lā kaa mē le ñkī'ì ñyə mē à ghìrē ànnù tsu mē mbə a kwo ghu bē. Tsò mē yumbəŋ à bètə mē yu ghèè a mbo Kaisa aa, mē kà'à mē mē ka too yi ghu. ²⁶ Lā kaa mē sī nī ànnù yīi mē mbə mē naŋsə ñŋwa'anə a mbo táfà'á ghà aa tswé. A bē ñjī'ì ànnù yīi mē mē zī nì ghu a nsi bù aà, mē mbə wò mēfò Agripa, ò naŋsə mēbetə yi a fá àkwi'i tá tâ mē zī ànnù yīi mē mbə mē ŋwa'anə. ²⁷ Nlon mē à ka bə ajŋtə ànnù a mbo mē a ntoò ñgàŋàtsaŋ ti ghè mē mē naŋsə ñŋwà'anə innù jīi bì niñ ghu nu aà.”

26

Paul a ghaà ànnù a mfi'i ìlèè yi a nsi Agripa

¹ Agripa a swon a mbo Paul mē, “Ghàà ànnù yīi ò tswe nī ñghàa nlon ñgaà yò aà.”

Paul a tigè ñŋentə a abô yi a ndəŋ ñghaa ànnù a mfi'i ìlèè yi ghu nswon mē, ² “Mē wà'atə mē mē nì ñù àbòŋə atu nlon mē mē təə a nsi wò sii aà, a mfò Agripa, a ñghàà ànnù ñlon ñgòŋ innù tsim jīi mē baYuda niñə a nu mē aà. ³ Nlon mē ò zī bìnòŋgòŋ bì baYuda bitsim ñki nzi innù jīi bo swùŋnə ghu aà. Mē tigè mbu'u nī mbo a mbo wò mē tâ ò tswa ntīi gho naŋsə nyu'utə.

⁴ “BaYuda bitsim bì zī àkòrè nizī ya ñloginə a noò mūŋkhə ajàŋ yīi mē mē le si tswe bi'i bāla'á bi'i a Yerusalem aà. ⁵ Mbə a bə mē bo swon ànnù nī ñkəŋ boŋ bo zī mē mē laa mbə ñù yī mə'ɔ a titīi bē bìi mē bì yòŋə ànnù Nwī yi'ì nīlī'ì nīlī'ì, ñlon mē mē nì ñù baFarisai aà. ⁶ Bì tigè nsa'a nàa faà tsītsòŋə aa nlon mē mē bìi ñkà'a yīi mē Nwìŋgòŋ à le ñkà'á a mbo bitàà bi'i ⁷ itsə jī'ì jya ñìghūm ntsò baa i kīi mēbe nì mē bo ka yī kwərə ajàŋ mē bo mii Nwī nī ntīi waa tsim nitùgə nì sī'ìnə aà. Nlonə ànnù ma yú mē bì be aa, baYuda tigè ñniñ innù a nu mē mfò. ⁸ A ghìrē àkə mē tâ à bə ànnù yīi mē a tsyanə a mbo bù a mbii mē mbə Nwī a nyweensə bə a niwo aa ɛ?

⁹ “Mē, a nī àtu ibii nū gha mē le naŋsə mbii mē a ku'unə mē mē ghìrə innù jī ghà'atə a ñlìgìtə ìkūm Yesu mu Nazareth ghú. ¹⁰ Mē le ñghìrə maa ajàŋ a Yerusalem. Mē le si kwərə nì mīdà'á a mbo bìlīi bì ñgǎŋmà'a Nwī, ñtswatə nī bē bì Nwī bì ghà'atə mfəə nì a ndàtsaŋə. Bì yi ti zwitə waa mē kī mēbeentə. ¹¹ A nì ñgàà jī ghà'atə, mē le si niñə nī ñgì'ì a nu bo a nī ñdanghotə, ñgaansə nī waa mē bì tuu ànnù yīi mē bo le mbii aà. Ntòŋə gha i le nnaŋsə nlwi a nu bo, mē tigè ntsə'ɔ nì àkòrə yaa nyonə nī waa a nì njò'ɔ ìla'a jī dāŋə.

Paul a tən ñgàn ñlonə ajàŋ mē Kristo à le mbəŋkə yi aà

12 “Mè le ñkwere ada'a a mbo bìlìi bi ñgǎñmà'a Nwĩ, bo toò gha mē mē ghèe a Damascus mē mē ghèe fà'à ma ghú ifà'à ghu. 13 A bè mē a ntĩ isĩ'ìnē mfò, mē yē ñkà'à wa mǎnjĩ yĩ i le nta ntsya nĩnòò, i ló a aburē nsigē, nta ñkarisē gha bo bì bè bĩ mē bĩ'ibo le si zĩnē aà. 14 Bĩ'ĩ bitsim le ñwòkè a nsyē, mē yu'ù ñjĩ i ghaà a mbo mē ni ñìghàà ni baHeber ñswonē ni mē, ‘Saul, Saul, o tso'c akòrē yaa aa a ya? O ləənsə aa ibiinu ghō mē mbē ò ka nta ati yĩ tsè'è.’ 15 Mē betē mē, ‘A ni wò wò aa ε Mmà'àmbĩ?’ Mmà'àmbi a kwi'i mē, ‘A ni mē Yesu wa yĩ o tso'c akòrē yi aà. 16 Lā bĩnē ntəə ni mĩkòrē mō. Mē zi a mbo wò aa mē mē tso'c gho ni ñgǎñàfà'á ghà. Oo tigē ki swonē innù jĩ mē ò yē nlon ñgaà yà sii aa bo jĩ mē mē aa bũ dì'i a mbo wò a ñjìmē aa a mbo bè.’ 17 Mē aa tigē kwere nòò a mbo baIsrael bo bitizĩ Nwĩ bĩ mē mē aa too gho a mbo bo aà. 18 Mē too nòò a mbo bo aa mē tã ò ña'a mi'ĩ myaa, mbəñkə waa bì fè'ε a mǔm itugē nzĩ ñkuu a mǔm ñlaa idigè, i fi'i waa a mǔm mĩdà'à mi Satan i zĩ ni bu a mbo Nwĩ tã tã Nwĩ à li'ìnē ifǎnsənnù jyaa, tã bo yi ñkwere abwarē yaa a titi bè bĩ Nwĩ à ghìrē waa bi laa ntsyá a ñjìm àbìinti yaa a nu mē aà.

Paul a ghaà ànnù nlon ifà'á yi

19 “Tsò mē a bē la aa, Mfò Agripa, kaa mē le ñki'i atu tìi a ñghìrē ànnù yĩ mē ñjèè tē tē ma yũ yĩ mē i le nlo a aburē aa i le nswonē aà. 20 Mē le lògìnē a Damascus, ñghèe a Yerusalem, ñkarē a ala'a Yudea tsi'ĩ tsim, ñki ñghèe a mbo bitizĩ Nwĩ, ñswonē ni a mbo bo mē tã bo bəñkə mĩnti myaa, nime'e innù jĩ bĩ jyaa, mbəñ mbi a mbo Nwĩ, ñka ñghìrē innù jĩ mē i dì'i mē bo bəñkə mē mĩnti myaa aà. 21 Aà ñji'ĩ ànnù yĩ mē baYuda le mbañgē gha a ndámà'anwĩ ñlòò mē bi zwi tē gha ghu aà. 22 I zĩ kù'ù sii, Nwĩngon a kwetè nàa, àjàñ mē tē faà aa, mē kè'ènē a mbo bè bĩ kègē bo bì bĩ wè, ñswonē aa tsi'ĩ ànnù ya mē ñgǎñntoo Nwĩ bo bì Moses le nswonē mē i ka yĩ fè'è aà: 23 Mē Kristo wa à le ntswe nĩ ñyē ñgi'ĩ, ñki nswonē mē àjàñ mē à ka yĩ bē ntsyambĩ a nyweenē ni ñwo aa, aa tigē kè'ènē ñkà'a ntswènti a mbo bàYuda bo bì bitizĩ Nwĩ.”

24 Ajàñ mē à kà mē aa ñghaa ma mùu ajàñ mfi'i nĩ ñlèē yi aa, Festus a tɔñnē ñswonē mē, “Paul, ò baànē. Wa àñwà'ànē ya mē ò yègē si'i aa, a ghìrē ò baanē.” 25 Paul a swonē mē, “Taà ghà ñu yĩ ñwè Festus, wa kaa mē si baanē. Mē swonē aa tsi'ĩ ànnù ññkon yĩ mē a tswe ghu aà. Mē kii ñghaa tsi'ĩ tso ñu yĩ mē kaa mĩtsyē ma si burē. 26 Nlon mē mfò ghú à zĩ innù jũ tsimē, mē tigē ñghaa ghu mbo tì bɔ'ò. Nlon mē mē zi mē kaa annù yũ yĩ tsu a si ghu tswé tighè à zĩ, mbi'i mē kaa bi le ñki'ĩ yĩ tsu a alò'òsè ghìrē.

27 “Mfò Agripa, ò bii annù ñgǎñntoo Nwĩ jya aa ε? Wa mē zi mē ò bii.” 28 Agripa a betē Paul mē, “O wà'atē mē mbē ò lògè tsi'ĩ mĩti noò ghulà, ñghìrē gha ni Krisèn aa ε!” 29 Paul a kwi'i mē, “Kè a lògè àti noò kè andañ noò, bon ñyè'è na a mbo Nwĩ à ni mē wò ni bè bitsim bii mē bi yu'ù ànnù yĩ mē swonē sii aa tã bo bē tsi'ĩ tsò mē, lá kaa wa'á nĩ àtsañ yũ tswé.”

30 Mfò wa ni Gúmnàa wa, ni Bernice bo bì bè bya mē bo le ntswe aa, bi le mbinnē. 31 Bo ghèntē mē, ñtigē nswonē a titi bo mē, “Kaa ñu ghú à si annù yĩ tsu ghìrē mē mbē bi zwi tē yi kè ññē yi a ndátsañ.” 32 Agripa a swonē a mbo Festus mē, “A ghìrē mbaa tuu betē mē yu ghèè a mbo Kaisa bon bĩ'inē mà'atē yi.”

27

Ajàn yïi mæ Paul à le ñkuu abañe ñkì ñghæe a Roma aà

¹ Nòò yïi mæ Festus à le mbii mæ tâ bî'ï kuu abañe ñkì ñghæe a Itali laa, bi tigè mfa Paul bo bi ñgãñatsañ jï m'ò'ò a mbo Julius, atu bîsogyè baRoma yïi à le si tsyàsè ntsú ntsò Kaisa yï wè laà. ² Bî'ï le ntigè ñkuu abañ a Adramyttium, yïi a le si ghèè ni a idigè aghəñe ñkì a mbù'u Asia aa, ntigè ntoo ñghæe. Aristacus, ñu Macedonia yïi mæ à le nlò a Tesalonika aa à le ñghèè bi'ibo. ³ A bè mæ a njwi yïi ì le nyòntè aa bî'ï ghèè ñkuu a Sidon. Julius à le nlentè Paul sigìnè ntigè mma'atè yi mæ tâ à ghæe ñghantè ìka'â ji tâ bo tigè nlentè yi sigìnè mfa njoo jïi mæ ì le si wè'è ghu mbo aà.

⁴ Bî'ï le mbù ñghæe ñkuu abañe ñkì ya, lâ tsò mæ àfisè a le si tsyà ñzi nàa a nu bî'ï aa, bî'ï le ntigè mbəñ ñghəntè ñghæe ntsyà a nî mbèè kîñkî a Cypres yïi a le ñkîntè afisè aà. ⁵ Bî'ï le ntigè ñka ntoo ñkì miyaa wa ñghəntè ni a mbèè àla'a Cilicia, bo Pamphylia, ntigè ñghæe ñkuu a Myra a mbù'u Lysia. ⁶ Maa adigè atu bîsogyè ya a le nyè abañ yï m'ò'ò mæ a le nlo a ala'a Alexandria, ntoo ñghæe ni Itali, ñniñe yi'i ghu.

⁷ Bî'ï le si tigè ñghæe tsi'ï àbòò bòò a nî njwi jï ghà'atè, nanse nyè ñgi'i mbəñ tigè zï ghəntè tsya a mbèè ñjò'ò àla'a Nidus, kaa fifèrè wa kaa à le wa'à bîi mæ bî'ï ghæe maa mbèè, bî'ï tigè ñghəntè nsigè a mbèè kîñkî Crete, mbəñ ñghəntè ghèe tsyà a mbèè Cape Salmone. ⁸ Bî'ï le ñghèè nî mbîi a nyè ñgi'i, ñghəntè ñghæe wa mbèè ñkî, ñghæe nywe'e a adigè yï m'ò'ò mæ bi le si twonə ni Safe Harbors aa, adigè yïi mæ kaa àgha'a a le ñwà'à sà'à a nlò ghu ñghæe a ala'a Lasea aa.

⁹ Akòrè nitəe ya a le ntigè ntsyanə si'i tsò mæ à le ti bə maa noò aa le nòò ñghæe a ñghaa a mûm ñkî à tsyà mē ñlon mæ bî'ï le ntigè mánjî si'i, le bon njwî Nsi'itə ìbî* ì kî mē ñtsya aa, Paul a tigè ñdi'itə waa, ¹⁰ nswon mæ, "Bìtaà, mē yə mæ àkòrè nitəe yù, ñlogìnə faà, a ka zï nî ñgi'i si'i si'i; bi ka bwe njoo bo bi àbañ yù tâ bè kî ñkwokə." ¹¹ Lâ atú bisogyè ya kaa à le ñwa'á annù ya mæ Paul à le swon aa yu'utè mbañnə nanse nyu'utə aa bē annù yïi mæ ñtsyàsè abañ ya bo bi mbəñ abañ ya bo le nswon aà. ¹² Kaa adigè ntəe abañ ma ya a le wa'à kî mbəñə a ntswe ghu a noò mǝ'ə. Bè bî ghà'atè tigè ñswon mæ tâ bo ghæe nî mbîi, ñka ñgaansə ada'à yaa mæ mbə bi ghèè nywe'e a Fonix, yïi mæ à le mbə adigè ntəe abañ a Crete, ñlii nî mbî ñsa'a noò a bô ñkwàbè, nyu'utə ghu tâ noò mǝ'ə wa tâ à mæ.

Afisè yï tii a ñkì miyaa

¹³ Afisè yï bònè a le ñka ntsya nlo ni mbèè mbî ntii ñka ntsya, bo mòontè mæ mbə bo ghèè nî mbîi, ntigè mbwæe atii ntwá abañ ya, ñlogìnə ñka ñghəntè ñghæe ni a mbèè ala'a Crete. ¹⁴ Tsi'ï maa nî atii noò, àfisè yï wè yïi mæ bi le si twonə ni "northeast" a lô wa kîñkî nzwu nsigè; ¹⁵ ntii abañ ya bî'ï tigè mma'atə a tigè ntii ñlon mæ kaa bî'ï le wa'à zi a mbu ñka ñghèè nî mbîi aà. ¹⁶ Bî'ï zî nywe'e a kîñkî Cauda ntigè ñghəntè ntsya a mbèè yïi mæ àfisè a le mbəñ ghu aa, nyè ñgi'i mbəñ swunə akànu'u abañ ya kò'osə ghu mumə kwere. ¹⁷ Bo kò'osə mē aa ñkî tigè kwere ìbii abañ wa ni mîñkîrè. Ajàn yïi mæ bo le si b'ò'ò mæ mbə abañ ya a zî ñkuu a mûm àwàñ a ghəñe ñkì Lybia aa, bi le sigisə ayoo yïi mæ a ghèrè mæ tâ abañ ya a tigè nlərə ñghæe tsi'ï àbòò àbòò, ajàn yïi mæ àfisè ya a le si tii aà. ¹⁸ Abèè a fù'ù mē, bo tsu'u ñka fi'i nî àbè'è mma'a wa mûm ñkî ñlon mæ àfisè ya a le si tsigè abañ ya si'i si'i aà. ¹⁹ A bè mē a njwi yïi ì yòntə aa, bo kî ñtsu'u

* 27:9 Njwî Nsi'itə ìbî kè ñjwî ñsi'isə nu tì jî (Lev. 16.29-34)

ɲka mma'a nî ɲjoo aban̄ jya ji mɔ'ɔ a mûm ɲkî. ²⁰ Afisè ya a le ɲghèè nî m̀b̄i a nî ɲjwi j̄i ghà'atè kaa ɲù wa'a noò kè f̄ɲjɔɲ n̄i n̄l̄i'ì yê. B̄i'ì le nyè m̄ə kaa m̄an̄j̄i ɲkhè n̄iwo kaa à le ɲwa'à b̄ê.

²¹ Tsɔ̄ aj̄an̄ m̄ə à le si baa bon̄ b̄è bya tswe m̄ə a ɲjwi j̄i ghà'atè ti ji aa, Paul à le nt̄ə a tit̄i bo nswon̄ a mbo bo m̄ə, “B̄il̄im b̄a, a le mbaa mb̄on̄ m̄ə bon̄ n̄i le nyu'u annù ya m̄ə m̄è le nswon̄ aa, kaa wa'ă a Crete mà'atè, b̄ə bon̄ kaa àfisè ya a s̄i ɲgi'ì n̄i aban̄ yù tâ, kaa b̄i'inè wa'ă nduu ɲjoo ghù m̄ə b̄i'inè mà'à m̄ə a ɲkî aa bwê. ²² La ts̄its̄on̄, m̄ə bù'u mbo m̄ə tâ n̄i tswa m̄int̄i muu, ɲlon̄ m̄ə kaa ɲù ȳi m̄f̄uù kaa à ka wa'ă ntswènt̄i ȳi bwê. A ka k̄i bwè tsi'ì aban̄ yù. ²³ Nlon̄ m̄ə à gh̄irè mb̄ə n̄itugè tsi'ì s̄i aa, angel Nw̄i, wa m̄ə m̄ə gha'asè aa, a z̄i a mbo m̄ə, ²⁴ n̄swon̄ m̄ə, ‘Tsee ki b̄ɔ'ɔ mb̄a Paul, wa ò tswe n̄i ɲgh̄eɛ nt̄ə a nsi Kaisa; yê, Nw̄i, a ɲj̄im àb̄on̄ent̄i ȳi, à k̄i m̄ə m̄fa ntswènt̄i b̄è bù bits̄im b̄i m̄ə bùbo tswe aa a mbo wò.’ ²⁵ N̄i tigè ntswa m̄int̄i muu mb̄a b̄il̄im b̄a ɲlon̄ m̄ə m̄ə n̄i ɲ n̄t̄i gh̄a a nu Nw̄i, m̀b̄i m̄ə ànnù ȳi m̄ə à swon̄ a mbo m̄ə aa a ka f̄è'è tsi'ì maa aj̄an̄. ²⁶ La bi ka tigè tii ȳi'inè i gh̄eɛ fi'isè a mb̄è k̄i ɲk̄i ȳi mò'ò.”

²⁷ A b̄è m̄ə n̄i n̄t̄i itugè n̄i ɲjw̄i ȳi i le ntigè nywe'e ɲgh̄um n̄tsò ji ni kwà aa, afisè ya a le mburè k̄i tii ȳi'ì wa m̄um ɲk̄i Miditer̄ina, ɲḡan̄t̄i aban̄ jya yè m̄ə b̄i'ì gh̄èè m̄ə ɲka nywe'e a mb̄è àgh̄on̄ ɲk̄i. ²⁸ Bo le ntigè m̄figè ntsotè ɲk̄i ya, ɲyè m̄ə à le mb̄ə ts̄ò b̄imeta m̄ighum mi n̄ikwà. Ab̄an̄t̄ə atsyà a bù m̄figè nyè m̄ə à le mb̄ə b̄imeta m̄ighum mi n̄tarè. ²⁹ Bo k̄a m̄b̄ɔ'ɔ n̄i m̄ə à ban̄ ya a ka ȳi f̄uù alansè ɲḡò'ò n̄tigè mma'a it̄i ntswà aban̄ ji n̄ikwà wa ɲj̄im aban̄, n̄tswe ntigè ntsa'atè Nw̄i m̄ə àb̄èè à fu'u. ³⁰ ɲḡan̄t̄i aban̄ jya i le ntigè n̄lobitè m̄ə bi khè waa, le bon̄ bi siḡisè m̄ə m̄unts̄irè àk̄anu'u wa m̄um ɲk̄i, m̄bagilè n̄i m̄ə bo tsyà ɲgh̄eɛ a m̄m̄a'a àyoo ntswà aban̄ ya ȳi m̄ɔ'ɔ wa nsi aban̄. ³¹ Paul a tigè n̄swon̄ a mbo n̄d̄i b̄isogyè wa bo bi a mbo b̄isogyè bya m̄ə, “W̄a ɲḡan̄t̄i aban̄ j̄u b̄ə tuu f̄aa m̄um aban̄ tswe, bon̄ kaa mb̄ə n̄i wa'à yweenè.” ³² B̄isogyè bya tigè ɲkwye ɲk̄irè ak̄anu'u wa a tigè n̄l̄erè ɲgh̄eɛ.

³³ Ab̄èè a k̄a m̄ə aa ɲwanè, Paul a bu'ù m̄bo a mbo b̄è bya bits̄im m̄ə bo ji ayò, n̄swon̄ n̄i m̄ə, “S̄i àà ɲjwi ɲgh̄um n̄tsò ji n̄ikwà m̄ə n̄i tswe n̄i b̄ɔ'ɔ nyu'utè, ntswe tsi'ì t̄i j̄i. ³⁴ M̄ə gaansè gh̄uu m̄ə n̄i ji ayoo n̄i j̄i t̄a b̄ɔ tswe n̄t̄i. Wa kaa tsi'ì n̄on̄è àt̄u ɲù ȳi m̄f̄uùrè a tit̄i bù kaa i ka wa'à bwê.” ³⁵ Nòò ȳi m̄ə Paul à le nswon̄ laa a aa, n̄logè abaa, m̄fa m̄bi'ikè a mbo Nw̄i a nsi m̄i'ì bo bits̄im, m̄batè nkurè. ³⁶ Bo bits̄im le ntigè ntswa m̄int̄i myaa, ɲk̄i n̄l̄ɔ m̄iji ɲji. ³⁷ B̄è le ntswe wa m̄um aban̄ ɲkh̄i ji baa n̄i m̄ighum mi sambaa ntsò n̄to'o. ³⁸ Bo bits̄im j̄i m̄ə ɲyurè, ntigè m̄fi'ì mis̄an̄ m̄its̄im m̄i mi le mburè aa mma'a a ɲk̄i m̄ə tâ aban̄ ya yan̄sè.

Aj̄an̄ə afisè ya a le nsatè aban̄ ya à

³⁹ Ab̄èè a f̄u'ù m̄ə, kaa bo wa'ă adigè ya m̄ə bo le ntswe gh̄u aa nan̄sè nzi. Nyè adigè ȳi m̄ɔ'ɔ a b̄ə ts̄ò àgh̄on̄ ɲk̄i ȳi m̄ə àw̄an̄ a le ntswe gh̄u aa, ntigè n̄l̄ɔ m̄ə bo ywe'etè swon̄ aban̄ ya i gh̄èè n̄i yu maa adigè, ⁴⁰ Bo le ntigè ɲkwye it̄i ntswà aban̄ jya mà'anè a ɲk̄i, ɲk̄i ntentè m̄iɲk̄irè m̄i m̄ə bi le ɲkwere mb̄i aban̄ ya gh̄u aà; ntigè ɲk̄ɔ'ɔsè at̄s̄ə'ə n̄t̄i aban̄ ya ȳi a le ntswe a nsi aa mma'atè, aban̄ ya a tigè ɲgh̄eɛ wa agh̄on̄ ɲk̄i. ⁴¹ Aban̄ ya a le mb̄an̄nè gh̄eɛ m̄f̄uu ȳi wa n̄i àw̄an̄ n̄tsò nsigè ɲgh̄eɛ a nsyè. Nsi aban̄ wa le ɲkuu wa m̄um àw̄an̄ kaa wa'à bù n̄tsiginè. ɲkan̄nè ɲk̄i i b̄an̄nè n̄tigè m̄batè ɲj̄im à ban̄ ya a bà'a bà'à.

⁴² B̄isogyè bi le n̄l̄ò m̄ə bi zwitè ɲḡan̄etsan̄ jya tâ bi tsuu ȳɔ'ɔ ɲk̄i wa i kh̄èkè. ⁴³ Tsɔ̄ m̄ə atu b̄isogyè ya a le si l̄ò nyweensè Paul aa, à le ɲk̄i m̄ə

bi tsuu ma ya ànnù ló ghìrè. Mban̄nə nswon̄ mə bè b̄ii mə bi z̄i n̄yò'ô ñk̄i aa, tâ bì fuu n̄yò'ò ñghɛɛ mfɛ'ɛ a aghəŋə, ⁴⁴ tâ àbùgè b̄ê tigə n̄tswa plank bo bì ìbà'à plank aban̄ jya ntigə n̄yò'ò ñghɛɛ mfɛ'ɛ a n̄t'á. Ma mùu ni mán̄ji bè bitsim̄ le ntigə n̄yò'ò ñghɛɛ mfɛ'ɛ wa aghəŋə ñk̄i sigìnè.

28

A ala'a Malta

¹ Ajàn̄ ȳii mə b̄i'í le ñkhè n̄iwo ntigə n̄zi ñkuu a aghəŋə ñk̄i sigìnè aa, bi le nswon̄ a mbo b̄i'í mə k̄úm k̄iñk̄i wa, à ni Malta. ² Bala'a bya le nan̄sə n̄tswe n̄i àbòŋənt̄ii a nu b̄i'í n̄tigə ñghìrə n̄i ìnnù j̄i sigìnè a nu b̄i'í. Ajàn̄ mə mbèn̄ i le si loo, ìdìgè i fwe aa, bo le ñjètə m̄ò'ò ñkwɛrə ȳi'í ghu. ³ Paul, à le ñghotə it̄ii ñkwee j̄i m̄ò'ò a nt̄oo wa ni m̄ò'ò. A kà m̄ə aa nt̄oo aa, tsó mə m̄ò'ò wa i le i lòò aa, no i fɛ'è wa n̄i ñkwee n̄loo ab̄o ȳi ñjəŋnə ghu. ⁴ Ajàn̄ mə bala'a bya bi le nyə no ya i jəŋnə ghu abo aa, bo tigè n̄swon̄ə ni a tit̄ii bo ni mə, “Kaa àj̄iñkè a si ghu tswé wa ñu ghúlà à ni ñzwit̄ə ñu. Ka mə à khə n̄iwo ni ñk̄i aa kaa b̄inw̄i bi wa'á b̄ii mə tâ à tswé nt̄ii.” ⁵ La Paul a mi'í no ya i wò wa ni m̄ò'ò, kaa ñk̄i'ì n̄i ñḡi'í ȳi tsu tswé. ⁶ Bo le si tigə nyu'utə ni mə idigə n̄u j̄i i ka kò'okə, k̄ə mə à ka w̄i'íkə w̄ó i kwo. Lâ, àjàŋə mə bo le ntigə nyu'utə nyu'utə kaa annù ȳi bi ȳi tsu ka k̄i'ì fè'è aa, bo tigè ñkwensə m̄int̄ii myaa ntigə nswon̄ə ni mə à ni n̄w̄i ȳi mò'ô.

⁷ Nyon̄tə maa adigə k̄iñk̄i, àdigə n̄sye ȳi m̄ò'ò a le n̄tswe ghu, m̄bə ȳi mfò ȳi à le n̄tswe maa k̄iñk̄i, ìk̄úm ȳi i bə Publius, à le n̄lògè ȳi'í, n̄lentə ȳi'í tsi'í sigìnè a n̄j̄im̄ njwi j̄i tarè. ⁸ Ta bì Pablius à le n̄n̄on̄ ñgh̄oo ni fibà bo bì àtoonsə. Paul à le ñghèè ñghantə ȳi, ñtsa'atə Nw̄i, ñn̄on̄sə mb̄o m̄i ghu atu a t̄ii. ⁹ Ajàn̄ mə a le mfɛ'è laa, àbùgè bè b̄ii bi le n̄tswe wa k̄iñk̄i n̄tswe ni m̄ìghòò a nu bo aa, bo le ñk̄i n̄zi bi ghurè waa. ¹⁰ Bo le ntigə ntəŋə ȳi'í n̄i ñjoo j̄i ghà'atə a ñghu'usê ȳi'í ghu. Nòò ȳi b̄i'í le mbù ñkuu aban̄ə ñk̄i mə bi k̄i ghèè aa, bi n̄iñ̄ ñjoo tsim̄ j̄ii mə i le mbon̄ a mbo b̄i'í aa wa m̄úm àban̄ə. ¹¹ Bìsàn̄ tsyà m̄ə bi tarə, b̄i'í tigè ñkuu a m̄úm àban̄ ȳii mə a le n̄lò a ala'a Alexandria, bi twon̄ə n̄i ìk̄úmə aban̄ ya ni “M̄imfa'a mi Nw̄i” mə a le ñkhə mfə'ə ȳi t̄ii wa, ntəw̄ wá k̄iñk̄i. ¹² B̄i'í le ñghèè ñywe'e a Syracus m̄fɛ'ɛ n̄tswe ghu njwi j̄i tarè. ¹³ B̄i'í lò m̄ə ghu ñkarə ñghɛɛ nywe'e a ala'a Rhegium m̄fɛ'ɛ n̄tswe ghu, ñjw̄i i tsyà m̄ə ȳi m̄fùurè àf̄isə a lò a mbù'unt̄ii ñkò'ò, à t̄i m̄ə t̄i bə n̄i ñjwi j̄i baa, b̄i'í ñghèè ñku'u a Puteoli. ¹⁴ B̄i'í le nyə b̄oo bi Kristo ghu. Bi tigè n̄lògè ȳi'í b̄i'ibo tswé ghu njwi j̄i s̄ambaà. Ma mùu ajàn̄ b̄i'í lò ghu mbu ntigə ñghɛɛ a ala'a baRoma. ¹⁵ Ajàn̄ mə b̄oo bi Kristo b̄ii bi le n̄tswe ghu bi le nyu'u mə b̄i'í z̄i m̄ə aa, bo le n̄lò ni ìdìgè tsi'í tsó m̄itaa Appius bo bì àdìgè ȳi m̄ò'ò mə bi le si twon̄ ni Nda biḡi j̄i Tarə, ñzi mbòò ȳi'í. Nòò ȳi mə Paul à le nyə waa laa, à le mfa m̄bi'íkə a mbo Nw̄i, n̄t̄ii ȳi i kuù.

Ajàŋ mə Paul à le n̄tswe a ala'a baRoma aà

¹⁶ Nòò ȳii mə b̄i'í le ñkuu a ala'a baRoma aa, bi le mmà'atə Paul mə tâ à ghɛɛ ñka n̄tswe tsi'í yù, m̄fa sogyè ȳi m̄fùurè a b̄é n̄ii.

¹⁷ N̄jw̄i i tsyà m̄ə j̄i tarə, a twon̄ bitsyàsə bi baYuda b̄ii bi le n̄tswe wa adigə aa tâ bì zi. Bo z̄i m̄ə, a swon̄ a mbo bo mə, “B̄il̄m̄ bâ, ka mə kaa m̄ə le ñk̄i'í annù tsu ghìrè a nu b̄ê bi'inè, k̄ə ni n̄on̄sə b̄itaa b̄i'inè, bi le n̄tswa gha tsi'í tsó ñgàŋàtsan̄, n̄lògè gha a Yerusalem ñzi mfa a mbo baRoma. ¹⁸ Ajàn̄ mə bi le n̄lentè gha ghə mə bi mà'atè ghá ñlon̄ mə kaa bo le ñk̄i'í annù tsu a m̄úm ìsa'a m̄ə yə mə mbə a ghìrè bi zwitè gha aà. ¹⁹ Lâ àjàŋ

mə baYuda le ntuu aa, kaa annù yî ghèrè yî dàn a le wa'ă a mbo mē bē, ma mùu ajàn, mē tigə mbetə mē bì tsysə gha a mbo Kaisa, ka mē kaa mē sî nî ànnù dàn a niñ a atu bāla'a ba tswé aà. ²⁰ A bə nji'î ànnù yî mē mē twòñə ghuu mē mē yə ghuu i kii ghàa a mbo bù aà. Nlon mē àtsañ yù a tswe a mbo mē aa nlon ñkwitu annù yî mē baIsrael bə aà."

²¹ Bo le ñkwi'î ghu mbo mē, "Kaa bî'î sî aṅwà'ànè yi dàn mbi'î ngaà yò a Yudea kwèrè. Kaa ndîm yî'î yî tsù yî à lo a ndùgè nzi aa, kaa ki'î ànnù yî bi yî tsu nlon ngaà yò ki nswonə. ²² La bî'î ka kòntə nyu'u joò m̀m̀òntə. Nğhɛɛ ni ndámánjòn ma yù mē o swonə nî ànnù yi aa, bî'î zi mē idigə tsim jii mē bo ghèè ghu aa, bə ghàa ntuu nî ànnù yî fii yî bi dî'î aà."

²³ Bo le nləè ñjwi bo bî ghà'a ñgha'a zî ntsi'î yi a nda yî mē à le si tswe ghu aa, a tigè nnañsə nğhaa a mbo bo, nloginə tsi'î a títugə a mbà'a mbà'a ñywe'e a ñkwé'fò. Nto'otə nî ànnù ñlonə annù nifò Nwî. Nywe'etə ni a nğhèrə mē tâ bo bii Yesu Kristo, ñyonə ni ajàn mē bi le nḡwà'ànə ni nòñsə Moses nğhɛɛ nywe'e a ni nḡǎñntoo Nwî. ²⁴ Bo bî mɔ'ɔ le nyu'u annù ya mē à le nswonə aa mbii, bî mɔ'ɔ bi tuu. ²⁵ Bo le ntigə nlo ntigə nğhɛɛ nî waa kaa wa'à biinè, àswùñnè a fɛ'ɛ a titi bo, a noò yî mē Paul à le nswonə annù yùlā mē, "Azwî Nwî a le nswonə tsi'î ànnù nîkonə a mbo bità bi bîtaà buu ntsya a nḡm nḡǎñntoo yî Yesaiah mē,

²⁶ 'Ghèè a mbo bè buà nswonə a mbo bo mē,
Nî ka yî ki nnañsə yu'u lâ kaa atú yuu wa'à ghu ka nlaa.
Nî ka yî ki nañsə yə kaa mi'î muu wa'à ghu laà.

²⁷ Nlon mē m̀ntiì mi bē bù luu nì àj̀ntè.
Bi jesè itòñnè jyaa kaa bo wa'à nì innù bú ñyu'u,
ñkusə mi'î myaa,
mbi'î bo lô ñyə ni mi'î myaa,
ñki nyu'u nî itòñnè jyaa,
ñki yu'u m̀ntiì myaa laa ghu,
m̀bəñkə waa, nzi a mbo mē, mē ghurè waa.

²⁸ "Tâ à nañsə nlaa atu bù mē wa bi tòò mē annù ajàn mē Nwî yweensə bē aa a mbo bitizî Nwî; bo ka yu'utə." [²⁹ A swonə mē innù ma jù aa, baYuda bya bi tigè ñlo nğhèè waa, ntigə nğhaa tsi'î mbə ànnù a nî innù ma jù jii mē à le nswonə aà.]*

³⁰ Paul à le ntigə ntswe ghu ilòò ji baa i ko'ɔ nluu, ntswe ni a nda yî mē a le nlòò tsi'î yù ntigə ntu, ñkwèrə ni bè bitsim bii bi zî a nyə yu aa, ³¹ nswonə nî ànnù nlon annù nifò Nwî, ñkii ndi'î nî innù ñlon Mmà'àmbi Yesu Kristo ni nsi nì nsi, kaa wa'à bɔ'ò, kaa nù tsù a ki'î nì nḡi'î ghu mbo fâ.

^{28:27} Yes. 6.9-10 * ^{28:29} idigə jù jii mē i tswe a m̀m̀ [] aa kaa i si a m̀m̀ nḡwà'ànè jì mɔ'ɔ tswé.

Aṅwà'ànè Paul a mbô ñghòtê BaROMA

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yŭ aa a le ñṅwà'ànə Paul a mbo ñghòtə a Roma. A le ñṅwà'ànə aa a nswon mə yu lòc nzi nyə waa, tá bo bo fa'atə, lá m̀bɔŋ tá à zi nyə waa, à le ñṅwà'ànə annù ñlon ntoo yŷ ñsigìnə ya mə Mmà'àmbi à le ntwonə yi mə yù ka nseensə aà. A ñghotê BaRoma aa a le ntswe BaYuda bo bitizi Nwĩ bii bi le nlò maa ala'a bo bi a itoo dàn. Ma la a bə mə Paul à le si ghàa aa a mbo bàYuda (2.17-4.25) bo bi a mbo bitizĩ Nwĩ (1.13-15; 11.13).

Paul à fà àtu annù yŷi mə yu lòc ñghàa ghu aa tsi'i a nlògìnə (1.16-17). Ntoo yŷ ñsigìnə ya ì tswé nì m̀dà'a a nyweensə bə bitisim bii mə bi bii Kristo aà, baYuda bo bi bitizi Nwĩ. Ntigə naŋsə nlogə noò ma mùu nì aṅwà'ànə ñtɔ'ɔtə annù yŷi mə a tswe a nì ntoo yŷ ñsigìnə aà. 'Mfoo nswonə a ajàn mə bə bitisim bi ghìrə mə ibi, ntigə tswe a sà'a agha'a bo bi Nwĩ aà. Kaa mbə nòŋsə a wa'à bə yweensə. Nwĩ a ghìrə annù bə a tsinè ntsya aa a nŷim àbiintii a nu Kristo. Paul a tigə ñghɛɛ nì mbĩ ghaa nlon ntswèntii yŷi mə nù à tswe nì yu a m̀m Kristo aà. Ngànmbii Kristo à tswe nì m̀bɔcɔnə bo Nwĩ. Azwĩ a ghìrə kaa wa'à àbù'ù a mbo nòŋsə bo nìwo mə nì bu'utə nì bə aa bù mbə (7.24-8.3). Paul à ghàa ntwèntii nji'i ànnù yŷi mə nòŋsə à tswe ghu aà (5-7), ntigə naŋsə ñghaa sigìnə nlon ntswèntii a m̀m Azwĩ, ñdi'i ifà'a Azwĩ a m̀m ntswèntii Krisèn. A ghìrə Azwĩ Nwĩ nù tigə ntswe nì ntswèntii yŷi m̀fii (11). Bə bii mə bi tswe nì Azwĩ yŷi Làà aa a tsyàsə nì waa a nì ñnnù tsimè. Nù yŷi mə à si nì Azwĩ Kristo tswé aa, kaa à si Krisèn bə (8.9).

Ñghɛɛ a nì ànnù baYuda bo bi à yi bitizi Nwĩ, nswon mə a le ntaŋtə Nwĩ ñghìrə mə tá baYuda tuu Kristo tá fa abwarə a mbo ñṅwè'è mu nù ntsim tá ì zi Nwĩ a nŷim ìbɔŋ yi a m̀m Kristo. Là à ka yŷi ti bə nì a nŷim tá baYuda bəŋkə waa mbii Kristo ñyweenə. Paul a tigə m̀bu ñghèè nì mbĩ nswonə ajàn mə bə bii mə bi tswe nì ntswèntii yŷi m̀fii a m̀m Azwĩ bi tswe nì ñka nzi nì àkòrè nizĩ yaa laà. Bi tswe nì m̀fa m̀bim̀minú myaa a mbo Nwĩ ì ki fà'a ghu mbô. Bi tswe nì àkòŋnə, m̀bɔ'ɔtə nì b̀isa'a bi ala'a, ñlogə nì ñnnù jŷi sigìnə ntsya nì ìbi ghu, ñlɔc nì b̀im̀anji bitsim a ntswe nì m̀bɔcɔnə bo bi bə bitisimè.

Bi yatê aṅwà'ànè yŷi aa laà:

1. Nji'i ànnù aṅwà'ànè yŷi bo bi àtu annù 1.1-17
2. Ajàn mə nù a lòc mə Nwĩ à yweensə yi aà 1.18—3.20
3. Ajàn mə Nwĩ a yweensə bə aà 3.21—4.25
4. Ntswèntii yŷi m̀fii a m̀m Kristo 5.1—8.39
5. Israel a m̀m àtaŋtə Nwĩ 9.1—11.36
6. Akòrè nizĩ bɔc bi Kristo 12.1—15.13
7. ñnnù ntsirə nŷim bo bi àtsà'atə Paul 15.14—16.27

¹ Aa mə Paul àbù'ù Yesu Kristo yŷi mə à le ntwon gha a nì ñgànntoò yŷi, ñtɔ'ɔc n̄ləə mə mə ka nseensə ntoo Nwĩ yŷi ñsigìnə ² yŷi mə à le ñkà'a a mbo ba mbĩ ñn̄ŋ a n̄t̄ii ñgànntoò ji bo ñwà'ànə a m̀m aṅwà'ànə Nwĩ aà. ³ Ntoò Nwĩ yŷi ñsigìnə ma yŷi ì tswe aa nlonə M̀u yŷi Yesu Krsito Mmà'àmbi yŷi'ìnə yŷi mə, a m̀m n̄jyānu, à le mbə nù àtsə David aà. ⁴ Là a m̀m Azwĩ

Nwĩ, Nwĩ à le ndì'ì ni m̀dà'à mĩ wè mə à ni Mũ yĩ a ajàn yĩ à le nyweense yi ni ǹwo aà. ⁵ Ntsya ghu njĩm Nwĩngòŋ a tigè m̀fa abwarə a mbo bĩ'ĩ mə tá bĩ'ĩ kwere ̀bòŋ Nwĩ ñki ntigè mbə ngãntoo Kristo, nlon aa ngaa Kristo, mə mbə a tigè ñlogè bə a nĩ itoò tsim ñzi ni bu mə bi bii yi ñka nyu'unə nii. ⁶ Bù bii mə nĩ tswe a Roma aa, bii mə Yesu Kristo à ki ntwoŋə ghuu mə tá nĩ bə bə bi aa, nĩ ki ntswe ghu abò'ò. ⁷ Mè tigè ñtoo nĩ àŋwà'ànè yũ a mbo bù bitsim bii nĩ tswe a ala'a baRoma bii mə Nwĩngòŋ à kòŋə ghuu, ntwoŋə ghuu mə tá nĩ bə bi aà. Tá ̀bòŋ Nwĩ bo bi m̀bɔɔnə yĩ ì lo a mbo Nwĩngòŋ Taà yĩ inè bo bi Yesu Kristo Mmà'ambi aa, tá ì tswe a mbo bù.

Paul à fà m̀bĩ'ikə a mbo Nwĩ

⁸ A ntsyambĩ, mə fa m̀bĩ'ikə a mbo Nwĩngòŋ ghà ntsya a njĩm Yesu Kristo nlonə ghuu bitsimə, ñlon mə bi yũ'ù mə ànnũ abiintii yuu a m̀bĩ ntsimə aà. ⁹ Nwĩngòŋ wa yĩ mə mə fà'a ghu mbo nĩ ñtĩ ghà tsim, a ajàn yĩ mə mə sèense ntoo yĩ ñsigìnə ya m̀bĩ'ì Mũ yĩ aa, à nĩ àyefè ghà mə mə swon aa annũ ñĩkonə mə, mə wa'atə nĩ ghuu a múm àtsà'atə Nwĩ a ngòŋ bìnòò bitsim kaa ki'ì kaa. ¹⁰ Ngòŋ bìnòò bitsim mə yi ti tsà'atə Nwĩ aa, mə betə nĩ Nwĩ mə a nĩ ñkòŋə yĩ, tá à ghìrə tá mə zi ajàn yĩ mə mbə mə zĩ ñghantə ghuu tsĩtsòŋə. ¹¹ Nlon mə mə nanse nyə'ətə nĩ a nyə bù, mə mbə mə zĩ ñghìrə nĩ tĩnsə ntsya nĩ m̀təŋnə mii mə Azwĩ a tənə gha ghu aà. ¹² Mə swon aa mə, mbə bĩ'inè diintə a yĩ'inè bi'inè nĩ bi'inè a njĩmə abiintii, mə mbə àbĩintii yuu a diintə gha, àya akĩ ñdiintə ghuu.

¹³ Bĩlĩm bā mə lòɔ mə nĩ nanse nzi mə a nĩ ñgàà jĩ ghà'atə, mə kà'a mə mə zĩ yə ghuu, (lā ñzi ywe'e tsĩtsòŋ bi kii ñkinə naa tsi'ì kìnə). Mə lòɔ nzi mə mbə mə logè bə a titii bù bo bĩ atitii bi tizĩ Nwĩ bĩ m̀'ɔ mfa a mbo Kristo le. ¹⁴ Mə tswe nĩ àbè'è ñlon ngaa baGrikia, bo bi bitizĩ ànnũ, ntswe nĩ àbè'è ñlon ngàn mitsyè bo bi ñjĩntə bə. ¹⁵ Tsó mə a bə laa, mə tigè ñnanse nyə'ətə nĩ a ñki nswon ntoo yĩ ñsigìnə ya a mbo bù a ala'a baRoma.

M̀dà'à mi ntoo yĩ ñsigìnə yá

¹⁶ Kaa mə si atu ñrə ñlon ntoo yĩ ñsigìnə yá, ñlon mə ì laa mbə m̀da'a mi Nwĩ mii mə mi yweense bə bi tsim bii bi tswe nĩ àbĩintii aà; baYuda a ntsyambĩ, ñki ntigè mbəŋ yòŋtə a nu baGrikia. ¹⁷ Nlon mə ñtoo yĩ ñsigìnə ya ì ghìrə a laa a nĩ a mbo bə a ajàn yĩ mə Nwĩngòŋ a ghìrə ànnũ yaa bi bə a tsinə aa a njĩm àbĩintii, a ñlogìnə ì ghèe lwĩ'isə. Àŋwà'ànè Nwĩ a swonə ñlonə abiintii mə, “Ñũ yĩ bi ghìrə ànnũ yi tsinə bo Nwĩ a njĩm àbĩintii aa, àa yĩ tswe ntii.”

Ajàŋ mə ñũ m̀sòŋ à wo annũ aà

¹⁸ Nwĩngòŋ a aburə a d̀i'ì àfiintii yi a nu bə m̀bĩ'ì ngòŋ ̀bĩ waa tsimə. Kaa bo si Nwĩ b̀'ɔ, ̀bĩ waa yĩ mə bo ghìrə aa ì kinə nĩ mə tá bə tsuu annũ ñĩkonə ì zi. ¹⁹ Nlon mə annũ yĩ mə bə tswe nĩ ñzi m̀bĩ'ì ngaa Nwĩ aa a laa a mbo bo, nlon mə Nwĩngòŋ à d̀i'ì mə a mbo bo. ²⁰ Nlogìnə ajan mə bi le nanse m̀bĩ aa, m̀rə Nwĩ yĩ mə kaa bi si yə aa, bo bi m̀tĩi mi mya mə mi tswe ñĩkonə aa, bo bi tsi'ì àjàŋ yĩ mə à ni Nwĩ aa, a nanse mfè'è ñlaa a mbo bə, a ajànə bo yə njoo jii Nwĩngòŋ yumbəŋ à nanse aà. Kaa bo si nĩ ànnũ d̀anə a nswon ì fi'ì ilèè waa ghu tswè. ²¹ Ka mə bo le nzi Nwĩ aa, kaa bo le ñki'ì nii tsó Nwĩ ghu'usə, kaa ñki'ì nĩ m̀bĩ'ikə ghu mbo kii mfa. Bo bāŋnə ñlogè nĩ m̀tsyè myaa ñwa'atə nĩ bə ñnnũ d̀anə d̀anə ghu. ì finsə m̀ntii myaa. ²² Ajàn mə bo swonə nĩ mə bo nĩ ñgànmitsyè aa a bāŋnə ñghìrə bo tigè mbə ñjĩntə. ²³ A mbo bo a ñka mmii Nwĩngòŋ wa yĩ à lwĩ'ì

nîkonɔ aa, bo bânɔnè ñka mmii nî ñjoo jii bo nanɔsɛ i finè ñû mîsɔn yïi a kwo aa, mîfinɛ bîsinɔ, mîfinɛ nnaà, ñki mfinɛ bîmajùgê.

²⁴ Maa ajàn, Nwîngɔn a tigè mme'e waa mɛ bo bwɛ a nî ñjoo nsin jii mɛ mîntii myaa yè'ètè aa ñtigè ñghirè nî ñnnù adirètu bo ni bo. ²⁵ Bo logè ànnù nîkonɔ nlon ñgaa Nwî mbɛnkɛ a tigè àbanɔnnù. Bo kî ñtigè mmii ñkii mfa'a ni a mbô ñjoo jii Nwî à nanɔsɛ mbanɔnè mmà'atè a yi Ngànɔnɔnsê ñjoo wa yïi bi tswe ni ñka ñgha'asɛ a ñgɔn bîndò bitsimè aà. Amen.

²⁶ Nlon ma jû ñnnù mɛ bo ghìrè aa, Nwîngɔn a me'è waa a mbo ñnnù adirètu jii mɛ bo yè'ètè aà. Bànɔyè byaa bi ma'atè mbânɔnè ñtigè nlogè ni bànɔyè. ²⁷ Mbânɔnè i kî ñtigè mma'atè bànɔyè ñtigè nlogè nî mbânɔnè. Mbânɔnè i bu'u nî ñnnù adirètu jii swèrè ñswerè bo bi mbânɔnè jii mɔ'ɔ, ñtigè nninɔ nî ñjo Nwî yî ñtîi a nu bo nlon ñnnù jyaa jya mɛ bo bù'ù aà. ²⁸ Ajàn yïi mɛ bo le ntuu mɛ kaa mbɛ bo kî'ì ànnù nînkɔn mbi'i ñgaa Nwî a mûm ñtîi bo lèè aa, Nwîngɔn a mme'e waa a mûm ñnnù nsin, mmòntè jyaa bo bi a ni àkòrè nizi yî bî. ²⁹ Bo le ñtigè nluu nî mbuu ñnnù ibi'intii, ñluu nî ibi, ni ntii yïi i yè'ètè ñjoo aa, ni ñnnù jii bî. Nluu ni àghè'èné, ni annù nzwitè bè, ni fikòrè, nî mbwe'esè, ni mînanɔ, ni fiswonɔ, ³⁰ ñtswe nî ñghàa a njim, mbaa nî Nwî, mbègite ni bè, ntœrè, ñjee nî nu, mforè nî ñnnù jii bi, ñtîi nî àtu a mbo bitaa byaa bo bîmaà byaa, ³¹ mbè ijintè, mbè bê bii kaa bi si ñkà'á yàà lèè, mbè bitikò mîlîɔnè, mbè bâwà tîghègè. ³² Ka mɛ bo zi mɛ nònsè Nwî à swɔn mɛ, ñu yïi mɛ a tswe mbuu ntswèntii ma ghû à ka kwo aa, bo gheè nî mbii a ñghirè ma jyaa ñnnù ñkii mbeentè mɛ tâ bè bî mɔ'ɔ ka ñghirè.

2

Ajàn yïi mɛ Nwî a nin isa'a a nu bè ñlon ibi waa aà

¹ Tsɔ mɛ a bɛ laà aa, kaa mbɛ ò wa'a ilèè gho fi'isè mɛ mbɛ ò ka ntwitè mîlɔ'ɔ mi bê bî mɔ'ɔ, kè ò tɛ'è mbɛ bɛ wò, ñlon mɛ, ò yi ti ghìrè laa, ò kii ñtsɔ'ɔtè aa ghò isa'a, ñlon mɛ, wò yïi o tsɔ'ɔtè mîsa'a mi bê aa, o kii ñghirè ñnnù jii bo ghìrè aà. ² La bî'inè zi mɛ ñjo Nwî yïi mɛ i kù'unè aa, i kuu a nu bè bitsim bii bi ghìrè ñnnù tsi'ì tsɔ ma jû aà. ³ Ndim ghà, ò mòntè mɛ ò bɛ ki tɔ'ɔtè mîlɔ'ɔ mi bê bî mɔ'ɔ, lâ i kii ghìrè nî ñnnù jyaa mɛ bo ghìrè aa, bœ bo ñjo Nwî yïi i kuu a nu bè bî mɔ'ɔ aa i ka wa'á a nu wò kuu aa ɛ? ⁴ Kè kaa ò si lanɔ nî ajàn yïi mɛ Nwî a nanɔsɛ ñghirè nî ibɔn a nu wò, mfoonsè nî ñnnù jii o ghìrè kaa wa'a kù'unè, ñkii ntswa nî ñtîi yi aa ɛ? O sî zi mɛ Nwî a ghìrè ibɔn ma ghû a nu wò ñyu'utè aa mɛ ò bɛnkɛ ntii gho aa ɛ? ⁵ Lâ ajàn yïi mɛ o ghèè nî mbii tsi'ì a ntîi àtu aa, o lòò aa mɛ tâ àlwintɔn Nwî yî tîi ya tâ à yi ñkuu a nu wò a noò yïi mɛ Nwî à tsò'ɔ aa, wa njwi yïi à ka yî ki tsɔ'ɔtè mîsa'a ni mânji yïi à tsinè aa ɛ?

⁶ Maa njwi à ka yi nin ñjo a nu ñu ñtsim i yòné aa ni mîghirè mî ñnnù mi. ⁷ A mbo bè bii mɛ bi tswa mîntii myaa ñghirè nî ñnnù jii i tsinè aa, nloɔ ni mɛ tâ Nwî à ñentè waa mfa ñgha'a a mbo bo ñki ñghirè tâ bô yi ntswe nî ñtswèntii yïi i lwî'i nînkɔn aa, Nwî à ka yî fa ntswèntii yïi i lwî'i nînkɔn aa a mbo bo. ⁸ Lâ ñghè a ni bè bii mɛ bi lòò tsi'ì àyaa annù kaa wa'a ni ànnù nînkɔn yu'unè, ñghirè tsi'ì ñnnù jii bi aa, Nwî à ka yî swî'i alwintɔn yi a nu bo. ⁹ Nwî à ka yi nin ñgi'i yî ñwè a nu bè i ghìrè tâ bè bitsim bii bi ghìrè ñnnù jii bi aa bi nanɔsɛ nyu'u nyanɔ, i lògìnè a nu bàYuda i gheè a ni bè bii kaa à sî baYuda bɛ aà, ¹⁰ lâ i ñentè ñu ñtsim yïi a ghìrè annù yïi a tsinè aa, i fa ñgha'a bo mbɔɔnè ghu mbo, i lògìnè a nu bàYuda

i ghèe a nu bitizî Nwî. ¹¹ Nlonj mæ Nwî a tso'otø misa'a mi bê bitsim aa tsi'i ñgñj ñgñj.

¹² Bè bitsim bii mæ bi ghìrø innù jî bi kaa wa'a bè bii mæ bi lèè ñkwereø nòñsè Nwî bə aa, bi ka yî kwo bwe kaa tâ Nwî à wa'a isa'à waa tso'otø ñyonø aa nòñsè; lâ bè bitsim bii mæ bi ghìrø ibi, ñzi a nòñsè Nwî aa, Nwî à ka yî tso'otø isa'à waa i yònè aa nòñsè. ¹³ Nlonj mæ kaa sî aa bè bii mæ bi yu'u nòñsè aa bə mæ annù yaa a tsinø a nsi mi'i Nwî. Lâ à bàñnø mbə aa bè bii mæ bi lèè nòñsè wa aa mæ Nwî à bii mæ ànnù yaa a tsinø. ¹⁴ Bitizî Nwî bii mæ bi le ñwa'à nòñsè Nwî kwereø ntsyä a ñjim Moses aa, bo bə ki ghìrø annù yî mæ nòñsè a lòò aa, a ajàn mæ mîtiì myaa di'ì aa, bonj a di'ì aa mæ bo tswe nì nòñsè, ka mæ kaa bo lèè wa'a nòñsè Nwî kwereø aà. ¹⁵ Bo tigè ñdi'ì mæ bi ñwà'ànè mē ñnnù jya jii mæ nòñsè a lòò aa a múm mîntiì bo. Mìghìrènè mi ñnnù myaa tigè mbə ayəfə, mîntiì myaa sa'à nî waa mæ kè bo ghìrø aa annù yî a ku'unø aa kè mæ a sî ku'unè le. ¹⁶ Ma yú ànnù a ka yî fè'è aa wa ñwi mæ, ñyonø nî ñtoo yî sigìnè ya mæ mæ swonj aa, Nwî à ka yî sa'a ñnnù tsim jii mæ bə ghìrø a adigə alò'òsə aa i tsyà aa a ñjim Yesu Kristo.

Annù baYuda bo bi nòñsè

¹⁷ Ñghæe ni wò, mbə ò ka ntwonø ni gho ni ñu baYuda; mbə ò tɛ'ɛ atú yo ni nòñsè, ñkii ntərə ni mæ ò nansə nzi Nwî; ¹⁸ mbə ò zi annù yî mæ Nwî a lòò aa, ñkii mbeentə nî ànnù yî mæ a bonj mənşè nlonj mæ nòñsè à di'ì mē a mbo wò aa; ¹⁹ mbə ò nansə mbii mæ ò ni ntsyàsə bífè'ànè, mbə ñkà'a a mbo bè bii bi tswe a múm mfiì idigè aa, ²⁰ mbə ndi'innù a mbo ijintə bə, mbə ndi'innù a mbo bônkhə, ñlonj mæ ò bii mæ nòñsè wa à tswe nì mitsyè mitsim bo bi ànnù ññkonj, ²¹ tsi'ì wò yî mæ o di'ì nî bè bí mo'ò aa, ò di'ì mæ ibiinnú gho aa ε? Wò yî mæ o swonø ni mæ bè tsuu ki yèrè aa, ò si yèrè aa ε? ²² O swonø ni mi bè tsuu mǎghàbə ki jì, ò si mǎghàbə jì aa ε? Wò yî mæ ò nansə mbàà annù mñkobə aa, o yèrə njoo idigə mmà'a binwî aa ε? ²³ Wò yî mæ o tərè ñlonj nòñsè aa, o tsa'a Nwî ajàn yî o wò nòñsè aa ε? ²⁴ Anwà'ànè Nwî a laa nswonj mæ “Bitizî Nwî bègìtè nî Nwî ñlonj ñgaa yùù.”

²⁵ Tsítsònj ànnù ñjètə ñu à nî ànnù yî tinsè aa mæ mbə ò ká ñyu'unə nî nòñsè, ànnù ajàn mæ bi jètə gho aa a tigè mbə tsi'ì tsó kaa bi sî gho jètə. ²⁶ Maa ajàn mbə ñu yî ka bi sî yi jètə a ka nləø nòñsè, bəə bonj bi ka wa'à tigə nyə yî aa tsó ñu yî bi jètə yi aa ε? ²⁷ La a bə mæ bè bya mæ kaa bi sî waa a ñjyānu jètə bi bàñnè nləø nî nòñsè aa, bi ka bàñnə sa'a ghuu i ñij ñgi'ì a nu bù bii mæ nì tswe nì nòñsè wa yî mæ bi le ñwà'ànè ñləø, bi kî ñjètə ghuu, la nì bàñnə wo nî nòñsè aà. ²⁸ Nlonj mæ ñu yî mæ a di'ì ni aa a abεε abεε mæ yu ni ñu baYuda aa, kaa à sî ñu baYuda nansə mbə, kaa ànnù ñjètə ñu yî annù ññkonj kaa wa'ä aa annù abεε abεε bô ànnù ñjyānu ki mbə. ²⁹ Annù a mbə ñu baYuda yî bi jètə yi aa, à bə aa annù a múm ñtiì bo ànnù yî a ghìrø Azwî, kaa wa'ä aa annù nòñsè wa mæ bi ñwa'anə bə. Kaa a ñu ma ghú laa a wa'à nì bè beentə, a bàñnə mbeentə bə Nwî.

3

¹ Tsó mæ a bə laa, baYuda tswe aa nì àkə mæ a kwetə waa ntsyatə bitizî Nwî aa ε? Kè ànnù yî sigìnè yî tsu a tswe ghu nlonj ajàn mæ bi jètə nî ñu ghu aa ε? ² ñjə, ñnnù jî ghà'àtè i tswe ghu a ni bìmánjì bí ghà'àtè. Annù yi ntsyàmbii a bə mæ Nwî à le mfòò mfa ñghàà ni aa a mbo baYuda. ³ Mbə

a bə yïi mə bo bî mɔ'ɔ bi lɛ ɲwa'à nɔ̃nsɛ wa nanʂɛ mbii ɲka yonɔ, àkè a ghirè aa ɛ? A tigè mbə aa mə Nwĩ à ka tuu yïi ɲgaa a ɲghirê ànnù yïi mə à lɛ nswonɔ aa lɛ? ⁴ Kaa mbə a wa'à la bê! Bĩ'inè zi mə Nwĩ a swonɔ aa tsi'ĩ ànnù nĩɲkonɔ yì ka mə ɲù mĩsɔnɔ ntsim à nĩ ɲgànʂwon abãɲnənnù aà. Aà àjàn yïi mə bi ɲwa'anə a múm àɲwà'ànə Nwĩ aà, mə:

“Mə tâ bì di'ì mə ìnnù jïi mə o swonɔ aa i tsinə,
Bɛɛ bi kî ntsɔ'ɔtə isa'à gho, ɔ jî.”

⁵ Lâ mbə ìnnù jï bi jïi mə bĩ'inə ghirè aa i banɲə ɲka ndi'ì ajàn mə ìnnù Nwĩ i tsinə aa, bĩ'inè tigè mbu nswonɔ aa mə akə lɛ? Mə mbə Nwĩ a lwisə ntɔn a nu bĩ'inè nlon ìnnù jï bĩ jĩ'inè, a ghirè aa annù yïi a sɪ tsinə a ɲghirə aa ɛ? (Wa mə ghàà laà aa tsɔ mə bə ghàà aà.) ⁶ Kaa mbə a wa'à ma la bê! A laa bə aa maa ajàn bon mbə Nwĩ à yì n̄tigə mbu tsɔ'ɔtə misa'a mi bê bĩ faa mbi aa mə akə aa ɛ?

⁷ Mbə a bə yïi mə ajàn mə mɛ sɪ n̄nsɛ Nwĩ wa nanʂɛ mbii ɲkii ghirə aa, a banɲə ndi'ì aa ajàn mə Nwĩ a ləə ɲkà'á yì ɲku'usə nzi n̄ n̄gha'a ghu mbo, bi tigè mbu nniɲə n̄ isa'a a nu mɛ tsɔ ɲù yï mbi aa a ya aa ɛ? ⁸ Bĩ'inè tse swonɔ mə tâ bĩ'inè aa ɲghirə ìnnù jï bi ta tâ ìnnù jï sigìnè ì ka nzi aa ɛ? Tsɔ ajànə mə bə bĩ mɔ'ɔ tɛ'ɛ nniɲə n̄ ìnnù a nu bĩ'ì mbəgìtə n̄ yì'inè n̄swonɔ aà. Nwĩ à ka yì niɲ isa'a a nu bo a ajàn mə a ku'unə aà.

Kaa ɲù tsù à sɪ ghu tswê mə ànnù yì a tsinə

⁹ Ma mùu ajàn a tigè mbə aa mə akə aa ɛ? Bĩ'ì baYuda bɔnɲə ntsyà bê bi mɔ'ɔ aa ɛ? Nɲan, kaa tsi'ĩ mutsìrê. Bĩ'ì tɛ'ɛ m̄ n̄swonɔ mə bə b̄tsim tswə aa a múm ibi, kə bə baYuda kə baGrikiá, ¹⁰ Bi ɲwa'anə a múm àɲwà'ànə Nwĩ mə:

“Kaa ànnù ɲù tsù kaa a sɪ tsinè, ìɲə, kaa tsi'ì yì m̄fùùrè!

¹¹ Kaa ɲù tsù à sɪ a Nwĩ zì, ìɲə, kaa ɲù tsù à sɪ Nwĩ lɔɔ.

¹² Bè b̄tsim fùrè mə ɲj̄m yàà a nu Nwĩ, bo b̄tsim fànsè mə annù n̄tigə mbi'ì;

kaa ɲù yì m̄fùùrè kaa à sɪ annù yì sigìnə ghirə, kaa tsi'ì yì m̄fùùrè.”

¹³ “M̄ntɔn̄ê myaa mi bə aa tsɔ n̄isyè n̄i n̄i ɲa'anə ntəə m̄f̄'isə n̄i àyà'a yì bi aa,

ìləə jyaa i luu n̄i ìbanɲənnù.”

“Mìghàà m̄i mə mi fè'ɛ a ntsu bo aa mi bə tsɔ n̄li'ì yïi mə i fè'ɛ a ntsù ḡh àà.”

¹⁴ “A ntsù bo aa a fè'è tsi'ì m̄bègìtə jï bi nlon mə bo luu n̄i àlwintɔnə aà.”

¹⁵ “Bo tswa'atə n̄i a ɲghɛɛ nzwitə bê,

¹⁶ bo yì ntsyá a adigə aa adigə ya a tigè n̄luu n̄i ɲgì'ì bo bì àjənə.

¹⁷ Kaa bo wa'á ajàn yïi mbə bo ghirè n̄tswe n̄i m̄bɔɔnə aa zì.”

¹⁸ “Kaa bo wa'á annù m̄bɔ'ɔtə Nwĩ tɛ'ɛ nzi.”

¹⁹ Ts̄ts̄s̄on bĩ'inè zi mə annù yïi mə n̄nsɛ a swonɔ aa, a ghàa aa a mbo bə b̄i n̄nsɛ a sa'a waa aà, mə tâ ɲù tsù à tsee n̄i ànnù a nswonɔ ɲkwèrê àtú yì ghu bú n̄tswe tá tá ɲù n̄tsim fàa mbi à zi mə yu ka yì fa akwì'ì n̄ghàa a mbo Nwĩ. ²⁰ Nlon mə kaa ɲù tsù à sɪ ghu tswə mə ìnnù jï i tsinə a nsi mi'ì Nwĩ aa mə a yonɔ n̄nsɛ; lâ n̄nsɛ a banɲə ɲghirə aa bə mə tâ bə zi ibi.

Ajàn mə Nwĩ a ghirə ànnù yì'inə a tsinè n̄i a nsi mi'ì yu aà

²¹ Ts̄ts̄s̄on Nwĩ à di'ì m̄ a m̄n̄j̄i yïi mə a ghirə annù bê a tsinè n̄i a nsi mi'ì yu aà; kaa à sɪ tsyà aa a ɲj̄m n̄nsɛ, tsɔ ajànə mə aɲwà'ànə n̄nsɛ bo bì ɲgãɲntoo Nwĩ swonɔ aà. ²² Nwĩ a ghirè ànnù bê b̄tsim a tsinè n̄i a

nsi mi'i yu ntsya aa a n̄imə àbiintii yaa a nu Yesu Kristo, kè bo bə baYuda kè bitizî Nwî, ²³ n̄lon̄ mə bə bitsim ghìrè mə ibi kaa wa'à ni n̄gha'a ni Nwî nya burə mbu ntswe tswe aà. ²⁴ Annù yaa a tigə ntsinə ntsya aa bə a n̄imə ibòŋ Nwî yii mə a tènə waa ghu aà, n̄yonə n̄ àjàŋ mə Kristo Yesu à le ntsu'u atù yi'inè aà, ²⁵ tsi'i Yesu wa yii mə Nwî à le lògə aləə n̄u yi nsi'itè ibi ghu mə bə ka ŋkwɛrə ntsya a n̄imə àbiintii. Nwî à le ŋghìrè ma la aa a ndi'i mə annù yi a tsinè, n̄lon̄ mə ànnù ajaŋ mə a tswa ntii yi tsó Nwî aa, a le è ŋghìrə a li'inè ibi yì mbii, ²⁶ a le ndi'i aa mə tsítsòŋ, yu yumbòŋ, annù yi a ntsinə, a kii ŋghìrə ni mə tâ ànnù n̄u yii à n̄nə ntii yi a nu Yesu aa tâ a ki ntsinə.

²⁷ Là ànnù ajaŋ mə bi'inə kwèe ntii yì'inè aa a tigè mbə aa mə akə aa ε? Kaa mbə bi'inè wa'ă ntii yì'inè bú ŋka ŋkwɛɛ. Nji'i ànnù i tigè mbə aa àkè aa ε? I bə aa mə bi'inə lèè n̄ŋsè aa ε? N̄gaŋ, mbə a bə aa tsi'i mə bi'inə tswe n̄ àbiintii. ²⁸ Nlon̄ mə bi'inè bii aa mə annù n̄u a tsinə n̄yonə aa a j̄imə àbiintii, kaa a si aa ni m̄fà'à mi n̄lèə n̄ŋsè yonə. ²⁹ Kè Nwî à bə aa tsi'i Nwî baYuda aa ε? A si Nwî bitizî Nwî ki mbə aa ε? Iŋə, à ki mbə Nwî bitizî Nwî, ³⁰ tsó mə Nwî à naa tsi'i yì m̄fùurè aà; à ka ghìrè mə tâ innù bə bii mə bi n̄etə waa, tâ i tsinə n̄yonə aa n̄ àbiintii yaa, tâ à yì bə bii bi si waa n̄ètə aa ki ntsinə ntsya aa tsi'i a n̄imə àbiintii yaa. ³¹ Ma mùu ajaŋ bi'inè aa tigə mè'e a n̄ŋsè n̄lon̄ àbiintii mà yú aa ε? N̄gaŋ! Bi'inè ka b̄an̄nə ki diintè n̄ŋsè.

4

Abiintii Abraham yii mə a ni alənsè aà

¹ Bi'inè aa swon̄ mə akə nlon̄ə Abraham tâ àtsə yì'inè aa ε? ² Mbə a bə yii mə Nwî à le mbii mə ànnù Abraham a le ntsinə a nsi mi'i yu Nwî nlon̄ aa ifà'à yi yii à le m̄fà'à aa boŋ mbə a tswé n̄ ànnù yii mbə a ká ŋkwɛɛ ntii yi ghu; là kaa a wa'ă aa a nsi Nwî bə. ³ Aŋwà'ànè Nwî a swon̄ aa mə akə aa ε? A swon̄ə aa mə, "Abraham à le mbii Nwî, Nwî a tigè n̄logə àbiintii yi ya n̄ ànnù yii mə a ghìrə innù ji i tsinè aà."

⁴ N̄u yii a fà'à aa, a kwɛrə ŋkabè àfà'à yì, la kaa bi wa'ă ŋkabè àfà'à yì ya lògè aa tsi'i tsó m̄təŋnè. ⁵ Là n̄u yii mə kaa à si fà'à aa, m̄b̄an̄nə n̄n̄ ntii yi a nu n̄u yii mə a ghìrè ni mə tâ innù bə bi bi tâ i tsinə a nsi mi'i Nwî aa, Nwî a lògə àbiintii yi ya aa a n̄ innù ji j̄i tsinè. ⁶ Aà ànnù yii mə David à le ki nswon̄ə aà, n̄n̄n̄ə n̄ m̄b̄oɔnə a nu n̄u yii mə Nw̄iŋgòŋ a lògə àbiintii yi a n̄ innù ji j̄i tsinè kaa wa'à bə ifà'à bə aà:

⁷ "M̄b̄oɔnə a mbo bə bii Nwî à li'inə ifansənnù jyaa ŋki ŋkusə ibi waa laà;

⁸ M̄b̄oɔnə a nu n̄u yii mə kaa Nw̄iŋgòŋ à si innù j̄i b̄i ji səŋə n̄ləə ghu atà aà."

⁹ Bi le swon̄ aa mə m̄b̄oɔnə mà yú i tswe aa tsi'i a mbo bə bii bi n̄etə aa ε, kè i ki ntswe a mbo bit̄n̄ètə aa ε? Bi'inə swon̄ aa mə bi le n̄logə àbiintii Abraham n̄ ànnù yii a ghìrə innù ji j̄i tsinè aà. ¹⁰ Bi le n̄logè aa a noè àkè aa ε? A noè yii mə bi n̄ètə m̄e yi, kè m̄b̄oŋ tâ bi n̄etə yi aa ε? Kaa à le ŋwa'a aa a noè yii bi le n̄ètə yi aa bə. Kaa à le ti bə aa bi burè t̄i yi n̄ètə. ¹¹ Bi le n̄ètə yi aa tsi'i tsó àlənsè kè àwen a di'i mə innù ji i tsinè m̄e a n̄imə àbiintii yii à le ntswe ni yu m̄b̄oŋ bi n̄etə yi aà. Nji'i ànnù ma yú i bə mə bi le si lòc ŋghìrè yi tâ à bə ta bi bə bii mə bi bii ti ghə bi n̄etə waa, bi tigè n̄logə àbiintii yaa tsi'i tsó innù jyaa j̄i tsinè aà. ¹² Tà à ki mbə ta bi bə bii bi le n̄ètə waa aa, kaa wa'à bu'usə n̄etə aa tsi'i n̄ètə bə, m̄b̄an̄nə mbə

bê bii bi le si yònè figè àbiiintii ya yïi mē taà yï'inè Abraham à le ntswe ni yu mbon bi nētē yi aà.

Bï'inə kwerə innū jii mē Nwī à kà'a nyonə aa a njimə abiiintii

¹³ Nkà'a ya yïi mē Nwī à le nkà'à a mbo Abraham bo bi ngwè'è yï mē bo ka yï ji mbi yū ntsim aa, i le nyònè aa a njim nyù'unə nònşè aa ε? Ngan, kaa i le nki'i aa a njim nyù'unə nònşè yonè. I le mbàñnè nyonə aa a njim ajànə mē à le nniñ ntiñ yi a nu Nwī innū ji i tigè ntsinə aà. ¹⁴ Mbə a bə mē bijibindā bi ka bə aa bə bii bi lèè nònşè aa, bəə bon abiiintii a tsyá àdànè dāñè, nkà'a Nwī ya i kī ntsya adāñè dāñè. ¹⁵ Nlon mē, nònşè a zī aa ni àlwintonə Nwī, lá nònşè à bə tuu bə, bon kaa bə si nònşè kii ηwo.

¹⁶ Nkà'a ya i le ntswe nlonə aà abiiintii, tá tá à nanşə nlaa mē nkà'a mà yū à ni mītəñnè mē Nwī, nyonə a njim ibōñ yi, à fa a mbo Abraham, bo bi àtsə yi, kaa wa'á aa tsi'i a mbo bə bii mē bi lèè nònşè aa fá, nki fa aa a mbo bə bii mē bi ki ntswe nī abiiintii tsi'i tsó Abraham aà. Nlon mē Abraham à laa mbə taà yï'inè bitsimè, ¹⁷ a ajāñ yïi mē bi ηwa'anə a mūm àñwà'ànè Nwī mē, “Mè ghìrè mē gho ò tigè mbə ta bi itoo ji ghà'à ηgha'a aà.” La a bə mē nkà'a mà yū i le mbōñ a nsi mi'i Nwīngōñ wa yïi mē Abraham à le mbii aa, mbə Nwīngōñ wa mē a yweensə biku bi bē aa, nki mbə Nwīngōñ wa mē a swonə njoò i fe'è a nī àbwenə adāñè dāñè aà. ¹⁸ Abraham à le mbii nkii mbe ni mē yu ka yï bə ta bi itoo ji ghà'à ηgha'a ka mē kaa à le ηwa'à nī nji'i ànnū a ηka mbe tswé aà. Mbii tsi'i ajāñ mē àñwà'ànè Nwī a le nswonə aa mē, “Ngwè'è yò i ka yï gha'a i bə tsi'i tsó mīnjōñ aburə.”

¹⁹ A le ti bə maà noò aa bon à bə mē tsi'i tsó ilòò nkhi yī fùùrè, lá kaa abiiintii yi kaa ki'i borə ka mē à le nlentə mbinnū yï nyə mē yu tigè ηku, kè nyə mē kaa mbə ηgwé yï Sarah a wa'á mu bù njwe aà. ²⁰ Kaa à le wa'á abiintii yi ma'atè, kaa nki'i ni nkà'à Nwī ya kii njinəkə. Abiiintii yi a le mbàñnè nłwensə yi ni midà'à, a gha'asè ni Nwī. ²¹ A le nanşə nzi a laa mē mbə Nwīngōñ a ghìrè ànnū ya mē à le nkà'à aà. ²² A bə nji'i ànnū yïi mē Nwīngōñ à le lógə abiintii Abraham ya nī ànnū yïi a ghìrə innū ji i tsinè a nsi mi'i yu aà. ²³ Kaa bi le ηwa'à ηwà'ànè nighàà núlà mē, “Nwīngōñ à le mbeentə yi tsi'i tsó ηù yïi mē innū ji i tsinə aa,” nlon aa tsi'i ηgàà yï. ²⁴ Bi le nki ηwa'anə aa nlon aà ηgàà yï'inè, bii mē Nwī à ka yi kii beentə mē innū jï'inè i tsinə nlonə aa ajāñ mē bï'inè bii yu wa yïi mē à le nyweensə Mmà'àmbi yï'inè Yesu ni nìwo aà. ²⁵ Yii mē bi le nzwitə yi nlon innū jï bï jï'inè, mbū nyweensə ni nìwo mē bi ghìrə tá innū jï'inè tsinə a nsi mi'i Nwī.

5

Ajāñ mē ànnū bə a tsinə a nsi mi'i Nwī aà

¹ Tsitsōñ a ajāñə mē bi ghìrè mē ànnū yï'inè a tsinè a nsi mi'i Nwī ntsya a njim abiiintii aa, bï'inè tswè nì mbəonə bï'inè bi Nwī ntsya a njim Yesu Kristo. ² Ntsya a njim Kristo bo bi abiiintii yï'inè, bï'inè kùù mē a mūm ibōñ Nwī yïi mē bï'inè tswè ghu tsitsōñə aà. Bï'inè doritə, mbe ni mē bï'inè ka yï tswè nī àbwarə a mūm nigha'a ni Nwī. ³ Kaa bï'inè si doritə nlon aa tsi'i ma yū bē, bï'inè kii ndoritə a mūm ηgi'i yïi bï'inè yə aà, nlon mē bï'inè zi mē ηgi'i i zī nī àtāñəntii, ⁴ àtāñəntii a zī nī mighìrìnè mi innū mī sigìnè, mighìrìnè mi innū mī sigìnè ma mū mi tigè ηghìrə ni mē tá bï'inè ka mbe nī nkà'a Nwī. ⁵ Ajāñ yïi mē bï'inè be aa kaa mbə a wa'á yï'inè bwe'esè nlon mē Nwī à nanşə mē nswi'i akōñnè yi a mūm ntiñ bï'inè ntsya a njimə Azwī Nwī yïi mē à fa a mbo bï'inè aà.

⁶ Nòò yïi bî'inè le mburə nî ìbòrikə njoo aa, nòò à le ñkù'ù Kristo a kwo a atu ñgǎñabi'inti. ⁷ A tsyanə a mbo ñu a ñkwo a atu ñu yïi ìnnù ji tsinè aà, ka mə, nòò tsù, mbə ñu à tse ywəntə kwo a atu ñu yï ñsigìnè aà. ⁸ Lá Nwǐngòŋ a ði'i ajàŋ yïi mə yu naŋsə kòŋè yï'inè aa laà: Nòò wa yïi mə bî'inè le mburə a nî ñgǎñghirə ìnnù jî bi aa, Kristo a kwo a atu bî'inè. ⁹ Tsó mə, ñtsya a ñjimê àləə nu yi, à ghìrê ànnù yï'inè a tsinè a nsi mi'i Nwǐ aa, à ka kù'ùsə bú ghèè nî mbǐi i nyweensə yï'inè a nî àlwintəŋə Nwǐ. ¹⁰ Nòò yïi bî'inè le mburə a nî ñgǎñkibàà Nwǐ aa bi boònsə yï'inè bî'inè bi Nwǐ ñtsya a ñjim nìwo ni Mú yï. Tsítsòŋ ghulà mə bi boònsə mə yï'inè bi Nwǐ aa, à ka kù'ùsə ghèè nî mbǐi i yweensə yï'inè a múm ñtswənti Kristo. ¹¹ Lá kaa à burə ti ànnù tsim yïi a tswe ghu aa bə, bî'inə doritə nlon ñnnù yïi mə Nwǐ à ghìrè mə ñtsya a ñjim Mmà'àmbi yï'inè Yesu Kristo yïi mə à ghìrè mə bî'inè bi Nwǐ boònsə aà.

Adam bo Kristo

¹² Tsó mə ibi i le nzi faa mbi ntsya aa a ñjim ñu yï mǐfùùrè, nìwo ni kî ñtsya a ñjim ìnnù jî bi aa, nìwo tigè ñseənə ñghèè a mbo bə bitsim nlon mə bə bitsim le ñghirə ibi aà. ¹³ A nî ànnù ññkoŋ mə ìnnù jî bi i le ntswe fàa mbi mbəŋ tá bi fa nòŋsə. Lá kaa bi si ìnnù jî bi səŋə nləə a adigə yïi kaa nòŋsə si ghu tswé. ¹⁴ Lá nìwo le ntigə mbu'utə nî bə ñloginə ni Adam ñghɛɛ nywe'e ni Moses, ñki ñghɛɛ nywe'e ni bə bí mɔ'ɔ bii mə kaa ibi waa i le ñwa'à gha'a ñkɔ'ɔ nywe'e a ajàŋ mə Adam à le ñwò nòŋsə aà.

Adam à le mbaa mbə figè ñu wa yïi à le ntswe nî nzi aà. ¹⁵ Lá kaa ìnnù ma jù ji baa kaa i si ku'ùnə nlon mə mǐtəŋnə mi Nwǐ mii à fa tí ñduù aa kaa mi si tsi'í tsó ibi Adam wa bə. A nî ànnù ññkoŋ mə bə bí ghà'àtə le ñkwo nlon ibi ñu ma ghú yï mǐfùùrè. Lá ìbòŋ Nwǐ i bāŋnə ñgha'a ntsya, mǐtəŋnə mi tí ñduù mi mya mi kii ñghɛɛ ni a mbo bə bii bi gha'a ñgha'a ntsya a ñjim ìbòŋ ñu yï mɔ'ɔ wa, Yesu Kristo. ¹⁶ Mǐtəŋnə mi tí ñduù mú kaa mi si bə aa tsi'í tsó ànnù yïi mə ibi ñu yï mǐfùùrè wa i ghìrè aà. Nlon mə, isa'a Nwǐ yïi mə i le nyòŋə a ñjimə afǎnsənnù ya yï fùùrè aa i le nniŋ ñgi'i a nu bə. Lá mǐtəŋnə mi Nwǐ mya mi bāŋnə ñtsisə ifǎnsənnù jî ghà'à gha'a. ¹⁷ A nî ànnù ññkoŋ mə, ñtsya a ñjimə afǎnsənnù ñu yï mǐfùùrè nìwo le nlogìnè ñtigə mbu'utə mbi ntsya a ñjim ñu wa yï mǐfùùrè. Lá ànnù yïi mə ñu yï mǐfùùrè, Yesu Kristo, à le ñghìrè aa, a bāŋnə ñzi nî ànnù yï wè yï wè a mbo ñu ñtsim yïi mə à kwərə ìbòŋ Nwǐ yï wè wa bi tigè ñghirə ànnù yi a tsinè a mbo Nwǐ, mə à ka yï tigə mà'a tsyá a múm ñtswənti yï a ñjim Yesu Kristo.

¹⁸ Ajàŋə mə afǎnsənnù ñu yï mǐfùùrè a le nniŋ isa'a a nu bə bitsim aa, à ki mbə ajàŋə mə ànnù yï tsinè ñu yï mǐfùùrè a ghìrə bə bitsim tsyá isa'a ñtswe nî ñtswənti. ¹⁹ Tsi'í tsó ajàŋə mə àtìi atu ñu yï mǐfùùrè a le ñghìrè bə bí ghà'àtə tigə mbə ñgǎñghirə ibi aa, aà ajàŋə mə àyu'unə ñu yï mǐfùùrè a ki ñghìrə mə tá mǐnnù mi bə bí ghà'àtə mǐ tsinè. ²⁰ Nòŋsə à le nzi aa a ñkù'ùsə ìnnù jî bî. Lá àdìgè yïi ìnnù jî bi i gha'a ghu aa, ìbòŋ Nwǐ i ku'ùsə ñgha'a ntsyatə. ²¹ Tsi'í tsó ajàŋə mə ìnnù jî bi i le si bu'utə bə ñtsya a ñjim nìwo aa, ìbòŋ Nwǐ i ka kii bu'utə i tsyá a ñjim ìnnù jî tsinè, i fa ntswənti yïi i lwǐ'i ññkoŋ aa a ñjim Mmà'àmbi yï'inè Yesu Kisto.

6

Ajàŋə mə bî'inè kwo a nî ìnnù jî bi mbaŋnə ntswe nî ànnù yï mɔ'ɔ bî'inè bi Kristo aà

1 Lá mbə bǐ'inè tigè ñswonə aa mə akə aa ε? Mə tā bǐ'inè ghεε nǐ mbǐi a nghirè ñnnù jǐ bi tā tā ìbòn Nwǐ ì ka ngha'atə nghεε aa ε? 2 Kaa mbə a wa'ǎ maa ajàn bə! Mbə bǐ'inè bii mə bǐ'inè lèè ñkwə a nǐ ñnnù jǐ bi, mbə bǐ'inè bú ñka ntswe a nǐ mǔm ñnnù jǐ bi aa mə akə aa ε? 3 Nǐ sǐ zi mə bǐ'inè bǐtsim bii mə bi lε mmurə yǐ'inè a ñkǐ nǐ ñkum Kristo Yesu aa bǐ'inènbò lε mbònsè, bi kǐ mmurə yǐ'inè aa a mǔm ñwo yu aa ε? 4 Bi lε ntwinə yǐ'inè aa twǐn bi'inènbò, a ajàn mə bi lε mmurə yǐ'inè a ñkǐ a mǔm ñwo yu aa, tā ajàn mə midà'à mǐ ñgha'a nǐ Nwǐngòn Tà nǐ lε nyweensə Kristo nǐ ñwo aa, tā à ghirè bǐ'inè tigə ntəə nǐ àkòrè nǐ zǐ yǐ'inè a mǔm ñtswèntǐ yǐ mǐi.

5 Nlon mə mbə bǐ'inè bə ayoo yǐ fùurè bi'inènbò a mum ñwo yu, bon a laa mə bǐ'inè ka yǐ kǐi bə ayoo yǐ fùurè bi'inènbò tā bǐ kǐ nyweensə yǐ'inè tsó yu. 6 Bǐ'inè zi mə mǎrè yǐ'inè yǐ ñlwèn wa bi lε ñkwèentə a ati banənè banənè bo bǐ Kristo mə bi ta ñgǐ'i a nǐ mbǐinú ìbǐ ya mə tā bǐ'inè tsuu ghèè nǐ mbǐi a mbə ìbù'u ñnnù jǐ bǐ. 7 Nlon mə yu wa yǐi mə à kwò mə aa bi kètè mē mǐnkèrè mǐ ñnnù jǐ bi ghu nú. 8 Mbə a bə yǐi mə bǐ'inè kwò mē bi'inè bǐ Kristo, bon bǐ'inè bii mə bǐ'inè ka yǐ kǐi tswe ntǐ bi'inènbò. 9 Nlon mə bǐ'inè zi mə Kristo yǐi bi lèè nyweensə nǐ ñwo aa, kaa à ka yǐ wa'à bù ñkwə. Kaa ñwo sǐ nǐ àdà'à yǐ tsu ghu nu bù ntswe. 10 Nwo nya mə à lε ñkwə aa, à lε ñkwə aa a nǐ ñnnù jǐ bi ñgàà yǐ mǐfùurè. Lá ñtswèntǐ yǐi a tigə ntswe tsǐtsònə aa a tswe aa a mbo Nwǐ. 11 Ma mùu ajàn tā nǐ kǐ nlogə ìbǐinú ghuu mə nǐ lèè ñkwə a nǐ ñnnù jǐ bǐ ñtigə ñkǐ ntswe ntǐ aa a mbo Nwǐ a mum Kristo Yesu.

12 Ma mùu ajàn nǐ tsuu mà'atə tā ñnnù jǐ bi ì ka mbu'utə nǐyǎnú yùu yǐi ì kwə aa ta kǐ ghirè mə nǐ ka yu'unə bə ñnnù jǐi mə nǐyǎnu ì yə'ətə aà. 13 Nǐ tsuu idigə nú jùu jǐ tsú a mbò ñnnù jǐ bi ló mà'atə tā ì tigə nlogə tsi'ǐ tsó ñjoo ifà'a abǐ'intǐ. Nǐ banənə mfa ìbǐinú ghuu a mbo Nwǐ tsi'ǐ tsó bə bii mə bi fǐ'isè mē a mǔm ñwo bi kuu a mǔm ñtswèntǐ, ñkǐ mfa idigə nú juu a mbo Nwǐ tā à logə tsi'ǐ tsó ñjoo ifà'a ñnnù jǐ tsǐnè. 14 Nlon mə kaa mbə ñnnù jǐ bi wa'ǎ nǐ midà'à a mbu'utə bù tswé tsó mə kaa nǐ sǐ aa a ñjǐ'i mikòrə nònşə tswe aà, nǐ banənə ntswe aa a mǔm ìbòn yǐi Nwǐ a ghirè a nu bù aà.

15 Bǐ'inè aa tigə swon mə akə aa ε? Bǐ'inè aa kǐ ghirè ñnnù jǐ bi nlon mə bǐ'inè sǐ aa a ñjǐ'i mikòrə nònşə tswé mbanənə ntswe aa a mǔm ìbòn yǐi Nwǐ a ghirè a nu bǐ'inè aa ε? Kaa mbə a wa'ǎ maa ajàn bə. 16 Nǐ sǐ zi mə nǐ bə fa ìbǐinú ghuu a mbo ñu tsi'ǐ tsó ìbù'ù jǐi ì yu'unə aa bon nǐ tigə mbə aa ìbù'ù ñu wa mə nǐ yu'unə aa ε? Kə nǐ fá ìbǐinú ghuu a mbo ñnnù jǐ bi ì ghirè nǐ kwokè, kə nǐ kǐ mfa a mbo àyu'unə a ghirè ñnnù juu tsǐnè. 17 Lá mbǐ'ikə a mbo Nwǐ nlon mə bù bii mə à lε mbə noò mò'ò nǐ bə ìbù'u ñnnù jǐ bi aa, nǐ tǐgə nyu'unə nǐ ñnnù jya jǐi mə bi lε ndǐ'ǐ a mbo bù aa nǐ ntǐ ghuu tsimè aà. 18 Maa ajàn, bi kètè mē mǐnkèrè mǐ ñnnù jǐ bi a nu bù, nǐ tigè mbə ìbù'u ñnnù jǐ tsǐnè. 19 Mə ghàa a mbo bù aa nǐ mǐghàa mǐi mə bə ghàa aa, nlon aa ajàn yǐi mə ñyǎnú yùu ì bòrə aà. A lε mbə a noò mò'ò aa, nǐ fá ìbǐinú ghuu tsó ìbù'u ñnnù nsǐn, ñghirè nǐ ñnnù jǐ bi nghèè naa nǐ mbǐi. Tsǐtsònə tā nǐ fa ìbǐinú ghuu tsi'ǐ tsó ìbù'u ñnnù jǐ tsǐnè a tā nanşə bə bə bi Nwǐ bii bi ghirè ñnnù jǐi ì tsǐnə aà.

20 Nòò wa mə nǐ lε mbə ìbù'u ñnnù jǐ bi aa, kaa nǐ lε ñwa'ǎ nǐ ànnú tsu bu bǐ ñnnù jǐ tsǐnè tswé. 21 Lá àbǐi yǐi nǐ lε ntswe nǐ yu à nǐ àkə, mə nǐ lε sǐ ghirè ñnnù jǐi mə atú yuu a tigə ndirə ghu tsǐtsònə aa ε? ñnnù ma jya ì lwǐ'ǐ aa a nǐ ñwò. 22 Lá tsǐtsònə mə bi kètè mē mǐnkèrè mǐ ñnnù jǐ bi a nu bù nǐ tigè mbə ìbù'ù Nwǐ aa, àbǐi yuu a bə mə nǐ ghirè ñnnù jǐi ì tsǐnə aa

a nsi mi'i Nwĩ, ñtigə ntswe nĩ ñtswéntì yĩ ì lwĩ'i nĩnkoŋ aà. ²³ Nlon mə ìnnù jĩ bi ì tso'c ifa'á yi aa nì nìwò, lá mìtèŋnè mi tĩ ñdùù mi Nwĩ mi bə ñtswéntì yĩ ì lwĩ'i nĩnkoŋ a mum Kristo Yesu Mmà'àmbĩ yĩ'inè aà.

7

Ajàŋ yĩ mə Paul à le mfiŋnə annù mbə mu Kristo a ni nòŋsə nìyɔ'c aà

¹ Bìlìm bá mə wà'atè mə nì ka yu'u annù yĩ mə mə swon aa tá àtù yuu laa ghu nlon mə nì ni bə bii nì zi nòŋsə aà. Nòŋsə a tswa nù aa wá noò mə à bùrə a atù ñtì aà. ² Bì'inè logə a nĩ àlènsə mə nòŋsə a tswa mánŋyè mbi'i ŋgaa ñdoò yĩ aa a noò yĩ mə ñdoò yĩ à tswè ntì aà. Lá bɛɛ mə ñdoò yĩ à kwo yi, bon kaa mbə nòŋsə wa'á yi bú ñtswa mbi'i ŋgaa ñdoò yĩ. ³ Nòò wa mə ñdoò yĩ à tswè ntì aa, à bə ghèe ki tswè bo ñumbáŋnè yĩ dàŋ bon à bə aa mánŋyè àjirè. Lá bɛɛ ñdoò yĩ a kwo yi bon kaa nòŋsə à si nii bu ntswa. Bɛɛ mə a ghèe nyɔ'c a nù dàŋ bon kaa à si mánŋyè àjirè bə.

⁴ Aa àjàŋə a ki mbə a mbo bù aa mbá bilìm bá, nì lèè ñkwo a mum nòŋsə ñtsya a njim ibiinu Kristo ta tigə tswè a mbo yu wa mə Nwĩ à le nyweense ni nìwo aa ta ki fà'a ifa'á yĩ siginè a múm àfà'á Nwĩ. ⁵ Nlon mə nòò wa yĩ mə bì'inè le si tswè ntswé yĩ'inè ñyon ni nɔyánú yĩ'inè aa, ìnnù jĩ bi jii mə ñɔyánú yĩ'inè ì yè'ətè, jya jii mə nòŋsə à le mbìnsè aa, ì fa'á ni a nu bì'inè, bì'inè tigə ñghirə nĩ ìnnù jii mə ì zi aa bə nì nìwó. ⁶ La tsítsòn, bi kètè mə nòŋsə wa a nu bì'inè, ñlon mə bì'inè kwò mə a ni ìnnù jya jii mə bì'inè le mbə ibù'ù ghu aà. Kaa ki'ì bù mfa'a nĩ ìnnù ñyonə aa nĩ àlwènè nòŋsə ya yĩ mə bi le ñŋwà'ànè aa, bì'inè bàŋnè mfa'a nyonə aa ni ñtwéntì yĩ mfi ya a múm Azwĩ.

Nòŋsə bo ìnnù jĩ bí

⁷ Mbə bì'inè swon aa mə akə aa ε? Mə nòŋsə à nĩ ìnnù jĩ bi aa ε? Kaa a si la bə. Lá nòŋsə à le mbaa tsuu bə, bon kaa mə sɛ annù yĩ bi zĩ. Bì'inè logə yuà tsi'ì tsó àlènsə: Nòŋsə à le mbaa tsuu swon mə, “Tsùu ayoo ndim ghò ì ghè'ènè” bon kaa mə si aghè'ènè zĩ. ⁸ Nòŋsə à le ntsya ñtswe nĩ àbwarə nyonə aa a njim ndi'i Nwĩ jya ntigə mbiinsə mbuu njoo jĩ yè'ətè a mbuu mbuu a nu mə. Nòŋsə a yĩ ñtsuu bə aa ìnnù jĩ bi ì nòŋ tsó ì kwó. ⁹ A le mbə a noò mɔ'c aa mə nĩ àtu ibiinu gha mə tswéntì ti nòŋsə. Lá nòò wa mə ñdi'i Nwĩ ì le nzĩ aa, ìbi ì biinè, mə tigə ñkwo, ¹⁰ ñdi'i jya jii ì le ntswe aa nì mfa'á ñtswéntì aa ì bàŋnè ñtigə nzi bə nì nìwo a nĩ yaa ŋgaa yú. ¹¹ Nlon mə ìbi ì le nyə abwarə yi ntsya aa a njim ndi'i jya mbwe'esə gha nzwitə.

¹² La a bə mə nòŋsə yumbon à laa mánŋsə, ndi'i Nwĩ jya ì kĩ ñlaa mánŋsə, ntsinə ñki mbonə. ¹³ La a bə mə annù yĩ mə a le mbə yĩ siginè aa, a le ntigə nzi bə nì nìwo a mbo mə aa ε? Kaa mbə a ki'ì maa ajàŋ bə. A le ñghirə ìbì, ñlogə annù yĩ siginè mfa'a ni yu. ìbi wa ì tigə ñzi nì nìwo a mbo mə mə tá bi nánŋsə nyə ajàŋ yĩ mə mərə yĩ yĩ annù nĩnkoŋ à bə aà. Tsó mə a bə laa, ñtsyá a njim ndi'i jya bi di'ì àjàŋ mə ìbi ì nánŋsə nswèrè mbə aà.

Ajàŋ mə ìbi bo ìbòn ì tonə ni a nu bə aà

¹⁴ Bì'inè zi mə nòŋsə à tswè aa a mbo ìzwĩ jì'inè. Lá mə bàŋnè mbə nù ñɔyánú, yĩ mə bi fee a gha a mbo ìnnù jĩ bi tsó àbù'ù. ¹⁵ Kaa mə sɛ annù yĩ mə mə ghirè aa nánŋsə ñzi tá àtù ya laa ghu nlon mə kaa mə si annù yĩ mə mə kònə a ñghirə aa ghirè, la mbàŋnè ñghirə aa bə ànnù yĩ mə

bàa aà. ¹⁶ Mbə a bə yï mə mə bə̀nə̀nə̀ ñghirə bə annù yï mə mə si kòŋ aa boŋ mə bïi aa mə nòŋsə à bònə̀. ¹⁷ La a bə mə kaa annù ya aa à si mé bu ñghirə, a bə̀nə̀nə̀ ñghirə ibi wa mə i tswe a nu mə aà. ¹⁸ Nlon mə mə zi mə kaa ànnù yï sigìnə̀ yï tsu kaa a si a nu mə tswé, là'à tsi'ï a múm ñjyánu mə. Mə tse ki yè'ətə a ñghirə̀ ànnù yï mə a ku'unə̀ aa, la kaa wa'à nì m̀dà'à a ñghirə̀ tswé. ¹⁹ Nlon mə kaa mə si innù jï sigìnə̀ jïi mə mə yè'ətə a ñghirə̀ aa ghirə̀. Mə bə̀nə̀nə̀ ñghirə̀ aa jï bi jya mə kaa mə si kòŋə a ñghirə̀ aà. ²⁰ Mbə a bə yï mə mə ghirə̀ aa annù yï mə mə si kòŋ a ñghirə̀ aa bə̀ boŋ kaa si mé bu ñghirə̀, a bə̀nə̀nə̀ ñghirə̀ ibi wa mə i tswe a múm nu mə aà.

²¹ Mə tigə̀ ñyə a bə nòŋsə mə mə yi ghəə ghirə̀ annù yï sigìnə̀ aa, ìbi i bə̀nə̀nə̀ ñkhə̀ nzi a abó. ²² Nlon mə mə doritə a nyöŋ nòŋsə Nwï a múm ñtiï mə, ²³ lá a nî ìdigə̀ nu ja tsim, nòŋsə yï dən a bə̀nə̀nə̀ ma'a nî nòŋsə wa mə à tswe a múm ñtiï mə aa nì ñtsó, ñghirə̀ naa a nî àbù'u nòŋsə̀ ìbi wa yï mə i tswe a nî ìdigə̀ nu mə aà. ²⁴ Wεε ñgi'ì yà aa ε! A gha a mbo ñjyánù ñiwó yù aa a ka kwerè wo aa ε? ²⁵ Mə fà m̀bi'ikə a mbo Nwï ñlon ñgaa Mmà'àmbi yï'inə̀ Yesu Kristo! Aà àjàŋə mə mə tigə̀ ntswe aa á yúlà: A nî ñkòŋə̀ yà, mə fà'a nì a mbo nòŋsə̀ Nwï wa a múm àtu mə, lá ñjyánù yà ì bə̀nə̀nə̀ m̀fa'a nì a mbo nòŋsə̀ ìbì.

8

Ajan mə ñu a tswe ntii a múm Azwï Nwï aà

¹ Kaa mbə bi wa'á isa'a tsítsòŋ bú ñniŋ a nu bə̀ bïi mə bi tswe a mum Kristo Yesu aà. ² Nlon mə nòŋsə̀ Azwï wa mə a fa ntswə̀ntii a mum Yesu aa, à ghirə̀ mə mə tá mə fε'ε a mum nòŋsə̀ yï mə a zi aa nì ìbì bo ñiwó aà. ³ Nwï à le ñghirə̀ annù yï mə kaa nòŋsə̀ à le ñwa'á ñghirə̀ zi ñlon mə ñjyanú ñumìsòŋ ì bòrə̀ aà. A le ntoo Mú yï, a sigə̀ nlògə̀ marə̀ ñumìsòŋ yï mə a ghirə̀ ibi aa mə tá à tigə̀ ayoo mmà'anwï a nsí'itə̀ ìbi bə̀. Ma mùu ajàn à le ntigə̀ nsa'a ìbi ñjyanú. ⁴ Nwï à le ñghirə̀ ma mùu ajàn aa mə yu lwensə̀ annù yï tsìnə̀ yï mə nòŋsə̀ a lòò a mbo bï'inə̀ bïi mə bi tswe ntswə̀ntii yï'inə̀ a múm Azwï kaa wa'à tswé ñyonə̀ aa bə̀ ñjyánù aà. ⁵ Bə̀ bïi mə bi tswe ntswə̀ntii yàa a múm ñjyánu aa, bi tε'ε atú yaa laa nî ìnnù jïi mə ñjyánù yàa ì yè'ətə̀ aà. Lá bə̀ bïi mə bo tswe ntswə̀ntii yàa a múm Azwï aa bi tε'ε atú yaa laa nî ìnnù jïi mə Azwï a yè'ətə̀ aà. ⁶ A nte'ε atú yo a nî ànnù yï mə ñjyánu ì yè'ətə̀ aa, à nì ñiwó. Ntè'ὲ àtu nì ànnù yï mə Azwï lòò aa, à nî ñtswə̀ntii bo m̀bɔɔnə̀. ⁷ Nù yï mə à tε'ε atú yi a nî ìnnù jïi mə ñjyánù yï ì yè'ətə̀ aa, à nî ñgàŋkibàa Nwï, ñlon mə kaa à si nòŋsə̀ Nwï yu'unə̀; a nswonə̀ annù ñiŋkon, kaa m̀bə a wa'à tε'ὲ ñləə. ⁸ Bə̀ bïi mə bi yu'unə̀ ñjyánù yàa aa, kaa mbə bi wa'á annù yï mə a bònə̀ Nwï aa ghirə̀.

⁹ Lá kaa nì sè aa a múm ñjyánu tswé, nì tswe aa a múm Azwï, mə mbə a bə tsi'ï annù ñiŋkon mə Azwï Nwï a tswe a nu bù. Nù yï mə à sè nî Azwï Kristo tswé aa kaa à sè ñu yï bə̀. ¹⁰ Lá, m̀bə Kristo a tswe a mum bù, ka mə ñjyánù juu ì kwokə̀ nlon ì ibi aa, boŋ ìzwï juu ì tswə̀ntii ñlon mə Nwï à ghirə̀ m̀ ìnnù juu ì tsìnə̀ aà. ¹¹ Mbə Azwï Nwï wa yï mə à le nyweensə̀ Kristo Yesu nì ñiwó aa a tswe a múm ñtiï bù boŋ yu wa mə à le nyweensə̀ Kristo Yesu aa, à ka fa ntswə̀ntii a mbó ñjyánù yùu yï mə mbə ì kwo aa, ì tsyá aa a ñjimə̀ Azwï yi ya mə a tswe a mum ñtiï bù aà.

¹² Maa ajàn bilim bá, kaa bï'inə̀ sè aa ìbù'ù a mbó ñjyánu bə̀, a ñka ntswe ntswə̀ntii yï'inə̀ ñyonə̀ aa ajàn yï mə ñjyanú yï'inə̀ ì figitə̀ aà. ¹³ Nlon mə

mbə bǐ'inè ka ntswe ntswëntii yǐ'inè ñyon aa ajàn yǐi mə nǵyǎnú yǐ'inè i fǵitè aa, bəə boŋ bǐ'inè ka kwo, lâ a nǵimə Azwǐ, mbə bǐ'inè zwitə innu jǐi mə ñǵyǎnu i yə'ətè aa, bəə boŋ bǐ'inè aa bǎŋnə tswe bitii. ¹⁴ Bè bitسیم bǐi mə Azwǐ Nwǐ a tsyàsə aa, à ni bɔɔ bi Nwǐ. ¹⁵ Nlon mə kaa ni le wa'ǎ aa àzwǐ yǐi mə a ghìrə mə ni bə ibù'ù tá ñbɔ'ɔ bu ŋka ntswa ghu aa, kwērè. Nì le mbǎŋnè ŋkwērə aa àzwǐ yǐi mə a ghìrə mə tá ni bə bɔɔ bi Nwǐ aà. Bǐ'inè yi ntɔŋnə mə, “Abba! Taà ghà!” aa, bǐ'inè tigè ntɔŋnə aa ni mǐdà'à mi Azwǐ, ¹⁶ a bə Azwǐ Nwǐ yumbɔŋ mə bə àzwǐ yǐ'inè swonə ni mə bǐ'inè bə aa bɔɔ bi Nwǐ. ¹⁷ Mbə a bə yǐi mə bǐ'inè bə aa bɔɔ bi Nwǐ, bəə boŋ bǐ'inè bə aa bǐji bi nda bi Nwǐ, mbə bǐji bi nda aa bǐ'inè bi Kristo, mə mbə bǐ'inè ki ŋka mbii ŋǵi'i bǐ'inè bi Kristo, tá tá bǐ'inè ñbò yi ŋki ŋkwērə nǵha'à.

Nǵha'a ñii mə bǐ'inə be aà

¹⁸ Mə wà'atə mə kaa ŋǵi'i yǐi mə bǐ'inè yə tsítsɔŋə aa kaa i sǐ kɔ'ɔ ŋkù'ùnə a ni nǵha'a ñii mə Nwǐ à ka yǐ fi'isə dǐ'i a mbo bǐ'inə aà. ¹⁹ Nǵi nòò wa mə Nwǐ ka yǐ dǐ'i bɔɔ bi nǐ ñsi ni ñsi aa, i yanə nǐ ñjòò tsim jǐi mə à le nnaŋsə aa si'i si'i, bo tigè mbe. ²⁰ Nlon mə a le ŋkɔŋ Nwǐ mə yu niŋ isa'a a nú ñjòò tsim jǐi mə à le nnaŋsə aa tá i tigə mbə njoo adàŋə adàŋə, kaa a le wa'ǎ njoo jya kɔŋə. Ka mə Nwǐ à le ŋghìrə laa, bi le si be annu yǐ sigìnə, ²¹ ñlon mə tsi'i njoo mà jya mə Nwǐ à le naŋsə aa, i ka yǐ fè'è a mum ñwo ñii mə ni ghìrə i kwô mbwe aa, i tigə fè'è təə atu bo ni nǵha'a nǐ wè ni bɔɔ bi Nwǐ.

²² Nlon mə bǐ'inè zi mə, ñzi nywe'e tsítsɔŋ, ñjòò tsim jǐi Nwǐ à le naŋsə aa, i dùmə, ñyu'u nǐ ñyànə tsǒ maburə yǐi mə à tsìgə aà.

²³ Lâ kaa sǐ tsi'i ñjòò tsim jǐi mə Nwǐ à le naŋsə aa bə mə i yu'u nyanə; tsi'i bǐ'inè bǐi mə bǐ'inə kwèrə mə Azwǐ Nwǐ tsi'i tsǒ mǐtəŋnə mi ntsyambǐi aa, bǐ'inè kǐi ndumə a múm mbǐinú yǐ'inə a ajàn yǐi mə bǐ'inə yu'utə ni mə tá Nwǐ à yi nlògè yǐ'inə a ni bɔɔ bi, ntigə ŋghìrə mə tá mǐbǐi mi nú mǐ'inə mitsim mǐ fè'è a atsaŋə. ²⁴ Nlon mə ajànə mə Nwǐ à le nyweense yǐ'inə aa bǐ'inə ka tigə ki be. Kaa bǐ'inə si ayoo yǐi mə bǐ'inə be aa yə. Nù yǐi mə mbə a bú ŋka mbe ayoo yǐi mə a yə aa, à nǐ wò aa ε? ²⁵ Lâ mbə bǐ'inə ka mbe ayoo yǐi mə kaa bǐ'inə si yə aa boŋ bǐ'inə ka tswa ntii yǐ'inə i ki yu'utə.

Ajàŋə mə Nwǐ a naŋsə ndi'i ibòŋ yi aà

²⁶ Aà ajàn yǐi mə Azwǐ Nwǐ a kǐi nzi ŋkwetə nǐ yǐ'inə bǐi bǐ'inə bɔrə aà; nlon mə kaa bǐ'inə sǐ innu jǐi mə mbə bǐ'inə kâ ñtsa'atə Nwǐ mbetə aa zǐ, la Azwǐ yumbɔŋ a tsa'atə nǐ Nwǐ a atu bǐ'inə ñyə'ə, ntsaa nǐ tswegə, a ni mǎnjǐ yǐi mə kaa mbə bi wa'à ni nǵhàà ni ntsu swonə. ²⁷ Yu wa mə a naŋsə nlɔɔ nǐ innu jǐi i tswe a múm ntii bə aa, à zǐ àmòòntə yǐi a tswe a atú Azwǐ aa, nlon mə Azwǐ a kǐi ntsa'atə nǐ Nwǐ a atu bə bi Nwǐ, ñyonə aa a nǐ innu jǐi mə Nwǐ a lòò aà.

²⁸ Bǐ'inə zi mə a nǐ innu tsim jǐi mə Nwǐ a ghìrə aa, a fà'à aa mə tá i zi nǐ ibòŋ a mbo bə bǐi mə bi kɔŋə yi aà, là'à bə bya bǐi mə à twòŋə waa nyon aa a nǵim ŋkà'á yǐ aà. ²⁹ Bə bya mə Nwǐ à lèè mfoo nzi ntso'ɔ aa, à le ŋki ntantə nləə mə tá bǐi tigə mbə tsi'i tsǒ Mú yǐ, tá Mú yǐ wa a tigə mbə ntsyambǐi a titii bɔɔ bi ma bǐ ghà'atə. ³⁰ Bo ma bya mə à le mfòò ntantə nləə aà, à le ntigə ntwonə; bo ma bú mə à le ntwonə aa, a ghìrə ànnú yaa a tsinè, bo ma bya mə à le ŋghìrə ànnú yaa a tsinè aa a tigə mbii mə bo bi Mú yǐ yi ŋkuu wa múm nǵha'a yu.

Akòḡḡè Nwĩ òtsya a njĩm Kristo Yesu

³¹ A nĩ ìnnù ma jũ tsim m̀bè bĩ'ìnè tigè òswonè aa m̀è akè aa è? M̀bè Nwĩ a tswe bi'ìnè nì bo a yi'ìnè aa a tigè m̀m̀wòntè wo aa è? ³² Tsi'ĩ Nwĩ wa m̀è à le ḡwa'ǎ a njon m̀ú yĩ wa lin, m̀baḡḡè m̀fa yi m̀è à yi ḡkwo a atu bĩ'ìnè bitsimè aa, àa wa'ǎ k̀ì ḡka m̀fa njoè tsim a m̀bo bĩ'ìnè bo bì Mu yĩ wa aa è? ³³ Aa wò m̀è m̀bè a niḡ isa'a a nu b̀è bĩ Nwĩ tsò'ò a ni bi b̀è aa è? Aa tsi'ĩ Nwĩ m̀è a ḡhìrè m̀è tâ ìnnù jyaa i tsinè. ³⁴ Aà wò m̀è m̀bè a nĩḡ ḡjò a nu bo aa è? Aa Yesu Kristo, wa m̀è à le ḡkwo aa, ìḡḡ, yu wa m̀è bi le m̀b̀inse a niwo, a tigè òtswe a m̀b̀èè ǹkwèè Nwĩ nĩ m̀m̀à'ǎ, ntsa'atè nĩ Nwĩ atu bĩ'ìnè aa è? ³⁵ Aa wò m̀è m̀bè a ỳtè yi'ìnè bì àkòḡḡè Kristo aa è? M̀bè a b̀è aà ḡḡi'ĩ yĩ òd̀rè òd̀rè, k̀è ìnnù j̄i i yanè yi'ìnè aa, k̀è àjàḡè bi tsò'ò akòrè yi'ìnè aa, k̀è ḡj̄i ȳi i k̀ùu a ala'a aa, k̀è àjàḡ ȳi bĩ'ìnè bon itsè'è j̄i wè'è aa, k̀è àjàḡ ȳi bĩ'ìnè tswe a ntsũ ǹwo aa, k̀è àjàḡ m̀è bi l̀ò ḡkwyè atú yi'ìnè ni munwi aa è? ³⁶ Aà àjàḡ ȳi m̀è bi ḡwa'anè a m̀m̀ àḡwà'ànè m̀è,

“Nlon ḡkwitù ḡho, bi zwitè nĩ yi'ĩ njwĩ tsim;
ǹlentè nĩ yi'ĩ tsò m̀binjèrè j̄i m̀è bi l̀ò ḡwà aà.”

³⁷ ḡḡaḡ, a m̀m̀ ìnnù ma jũ tsim, bĩ'ĩ ǹḡsè m̀è òtsya ntsò, nyon aa a njĩm yu wa m̀è à le ḡkòḡè yi'ĩ aà. ³⁸ Nlon m̀è m̀è ǹḡsè nzi m̀è, k̀è niwo, k̀è òtswènt̀i, k̀è baangel, k̀è idà'ǎ j̄i i sa'a m̀bi ỳu aa, k̀è ìnnù j̄i m̀è i tswe ts̀tsòḡ aa, k̀è ìnnù j̄i i ka ȳi z̄i aa, k̀è idà'ǎ tsim, ³⁹ k̀è ḡjoo j̄i i tswe a ndon a aburè aa, k̀è ḡjoo j̄i i tswe a nsye aa, k̀è àyòè tsu ȳi m̀è a tswe f̀aa m̀bi aa, kaa m̀bè a wa'ǎ yi'ìnè bì àkòḡḡè Nwĩ ȳi a tswe a m̀m̀ Kristo Yesu M̀m̀à'ambi aa ỳtè.

9

Nwĩḡḡè bo bì b̀è bi

¹ Annù ȳi m̀è m̀è swon aa, à nĩ ànnù nĩḡkonè, m̀è laa m̀bè ḡũ Kristo, kaa wa'ǎ nàà ìnnù tsweè. Nt̄i ḡha ȳi i sa'a nĩ ḡha a m̀m̀ Azwĩ Nwĩ i nĩ àyèfè ỳ. ² Ajḡḡè ȳi wè a tswe a m̀m̀ nt̄i m̀è, m̀è k̀i n̄yuu nĩ n̄yanè t̄i m̀è a nt̄i m̀è. ³ M̀bi'ĩ ḡḡaa bilim ba, ḡḡwè'è ỳ, bon m̀è le m̀baa nyè'è m̀è bì niḡ ndò a atu m̀è, k̀è m̀è bì k̀i nyatè ḡha bĩ'ĩ Kristo nlon ḡkwitù waa. ⁴ Bo laa m̀bè baIsrael, à le m̀bè bo m̀è Nwĩḡḡè à le nlòḡè waa a ni b̀ò bi ḡki ndi'ĩ nĩḡha'ǎ ni a m̀bo bo, ḡwarè akàà bo bo, m̀fa ǹḡsè a m̀bo bo, bo tswe ni m̀anj̄i m̀m̀i Nwĩ ȳi à k̀ù'ùnè aà, ḡki ntswe nĩ ìnnù j̄i m̀è Nwĩḡḡè à le ḡkà'ǎ aà. ⁵ Bo le m̀fè'è aa a nu bità bi bità bĩ'ìnè bya, Kristo tsò ḡm̀sòḡ à le ḡki m̀fè'è a ḡḡwè'è bo, bĩ'ìnè ka ḡḡha'asè Kristo ȳi m̀è à ni Nwĩḡḡè ȳi a bu'utè b̀è bitsimè aa nĩḡkonè.

⁶ Là kaa m̀è si swonè aa m̀è kaa Nwĩ à si nĩḡhàà ni lèè nlon m̀è kaa à si b̀è bitsim b̄i m̀è bi fè'è a ḡḡwè'è baIsrael aa b̀è m̀è à ni baIsrael bi annù nĩḡkonè. ⁷ Kaa wa'ǎ b̀ò bi Abraham bitsim b̀è m̀è à ni b̀ò bi, là Nwĩḡḡè a swon a m̀bo Abraham m̀è, “Ntsya a njĩm Isaac, bi ka ȳi tigè twonè ḡḡwè'è ỳ a nĩ ìk̀m̀è ḡhò.” ⁸ Ma ỳu a di'ĩ aa m̀è kaa à si b̀ò bitsim b̄i m̀è bi jwe a m̀m̀ n̄yãnu aa b̀è m̀è Nwĩḡḡè à l̀ḡè a ni b̀ò bi; à b̀ḡḡè nlòḡè bya b̄i m̀è à le ḡkà'ǎ nlon ḡḡaa ỳà aà. ⁹ Nlon m̀è Nwĩḡḡè à le ḡḡhìrè ḡkà'ǎ ȳi ya aa lalà, “Nòò à ka tsȳ b̄i k̀i k̀ù'ù l̀l̀, tâ m̀è z̄i tâ Sarah à jwe a m̀mb̀ḡḡè.” ¹⁰ Kaa a burè t̄i m̀è, a m̀b̄i ḡḡhèè ḡhu, nòò wa m̀è Rebecca à le ntswe ni b̀ò bya bi baa a ato'o yu, m̀è à le njwe ḡũ ȳi m̀ò'òtè, taà ȳi'ìnè Isaac aa, ¹¹ a ḡḡhìrè m̀è àjàḡ ȳi m̀è Nwĩḡḡè à le ntsò'ò b̀è bi aa tâ

à bə a atan̄tə Nwī, kaa wa'à yòhə aa bə nī àfà'à yīi nǔ fà'à aa, tâ à bə bə òtsò'ò Nwī, ¹² Nwīngòh a swon̄ a mbo òdè wàà mə, “Yī òtsyàm̄bīi à ka yi ki fà'à a mbo yī àyòh̄tə.” A le nswon̄ə ma yū aa mbon̄ tâ bì yi njwe waa, kaa bo burè tī annū yī tsu ghìrə, kè yī sigìnè kè yī bì. ¹³ A ajàn̄ mə bi ki mbū òh̄wa'anə a mūm àh̄wà'ànə Nwī aa mə, “Mè le òkòh̄ə Yacob, m̄baa Isac.”

¹⁴ Mbê bì'inè swon̄ aa mə akə aa ε? Mə Nwīngòh a ghìrə annū yīi a sì tsinè aa ε? Kaa mbə bì'inè wa'à maa ajàn̄ swon̄ə. ¹⁵ Nlon̄ mə à le nswon̄ a mbo Moses mə,

“Mə ka ko m̄l̄h̄nè nù yīi mə mə kòh̄ə a òko m̄l̄h̄nè yī aa, i kii jəh̄nə a nu nù yīi mə mə kòh̄ə a njəh̄nə ghu nu aà.”

¹⁶ La a bə mə, kaa òko m̄l̄h̄nè Nwī i si aa a n̄j̄m òkòh̄ə nù kè ifà'à nù yon̄ə, i yòh̄ə aa tsi'ī a n̄j̄m òko m̄l̄h̄nè yī. ¹⁷ Nlon̄ mə ah̄wà'ànə Nwī a le nswon̄ a mbo Pharoah mə, “Mè le òghìrə gho a ni mfò aa mə mə d̄i'ì m̄ida'a ma a nu wò, i ghìrə tâ bì zi ikúm gha a mbī òtsimè.” ¹⁸ A d̄i'ì mə Nwīngòh a ko m̄l̄h̄nè nù yīi a kòh̄ òko aa, òkii òghìrə òt̄i nù yī mò'ò i t̄i nī òkòh̄ə yī.

Alw̄intəh̄ə Nwī ni òko m̄l̄h̄nè yī

¹⁹ Lā nī ka betə gha mə, “Mbê Nwīngòh a bú òtigə m̄firə nù aa mə akə aa ε? Mbê wò a tuu ànnū yīi mə à kòh̄ə aa ε?” ²⁰ Lā wò òm̄sòn̄, ò bə aa wò, a òka mbetə m̄ghàà a mbo Nwī aa ε? Mbê àntòò n̄syε a betə a mbòò yī mə, “O bòò gha bə lālà aa a ya aa ε?” ²¹ Mbòò bantòò wa, à sì nī àdà'à a atú àbòò ya tswé, mə mbə a logè àtāà yī fùurè m̄bòò bantòò ghu bi baa, òləə yī mò'ò nī àyàrə àntòò, òki òləə yī mò'ò tsi'ī nī àntòò àdàn̄ə àdàn̄ə aa ε?

²² Aà ajàn̄ə mə Nwīngòh a fà'à aà, à le òlòò mə yu d̄i'ì alw̄intəh̄ə yī i kii ghìrə tâ bì zi m̄ida'á mi, lâ à le n̄swa n̄t̄i yi a nu bə bìi mə à le si lw̄isə n̄ton̄ a nu bo aa, bo kī n̄tswe nī òkwò aà. ²³ A le òki òlòò mə yu d̄i'ì n̄gha'à ni nī wè, n̄i à le n̄swī'ī a nu bo bya bìi mə bo ni njoo j̄i mə a ko m̄l̄h̄nè waa aa, là'à bo bya mə à tan̄tə m̄ə mə bo yi òkw̄erə n̄gha'à ni aà. ²⁴ Nlon̄ mə bì'inè laa òki n̄tswe a t̄it̄i bə bìi mə à le n̄ton̄ə aà, kaa bi wa'à aa tsi'ī a t̄it̄i baYuda fe'è, bi ki mfè'è a t̄it̄i b̄it̄izī Nwī. Mbə a bə aa ajàn̄ə mə Nwī a fà'à aa bon̄ mbə a wa'a ajàn̄ mə yu kòh̄ə òghìrə aa ghìrə aa ε? ²⁵ A nī ajàn̄ə mə à swon̄ə a mūm àh̄wà'ànə Hosea mə,

“Bè bìi kaa à le òki'ì b̄ə bə aa,

mè ka twon̄ə ni 'b̄ə b̄a.'

Yu yīi mə bì le si twon̄ə ni 'kaa mè sì kòh̄ə aa,' mè ka twon̄ə ni “Mbèè òt̄i yā.”

²⁶ Tsi'ī maa adigə mə Nwī à swon̄ə a mbo bo mə, ‘Kaa nī s̄i b̄ə ba bə aa’ maa adigə bi ka yī tigə twon̄ə waa a ni bòò bi Nwīngòh yīi à tswe n̄t̄i aà.”

²⁷ Yesaiah à le òki nyə'ə nlon̄ ògaa Israel òswon̄ mə, “Ka mə bòò bi baIsrael ka yī gha'a i kù'ù tsi'ī tsò àwàn̄ə òki aa, bi ka yī yweensə aa tsi'ī n̄bùmtə.” ²⁸ Nlon̄ mə Mmà'àmbi à ka yī ghèsə tsərə isa'a mbi yū aa tsi'ī n̄l̄i'ì ni li'ì a ni lunə. ²⁹ Ajàn̄ə mə Yesaiah à lèè òki nswon̄ a mbīi mə, “Mmà'àmbi n̄tsū n̄tsò à le m̄baa tsuu yi'inè ni ògwè'è yī mò'ò m̄à'àtə, bon̄ à le òghìrə bì'inè tigə tsò Sodom òki mbə tsò Gomorrah.”

Israel bo bi n̄tooyi n̄sigìnè yâ

³⁰ Bì'ině l̄ò aà n̄swon̄ m̄ ak̄e aa ε? M̄e b̄it̄i z̄i Nw̄i b̄ii m̄e kaa bi le n̄t̄e'e wa'a m̄it̄ii myaa ka n̄gaans̄e a n̄ghir̄e ànn̄u ȳii a tsin̄e aa, bi ban̄n̄e n̄tsis̄e inn̄u jyaa i tsin̄e a n̄si mi'i Nw̄i, n̄tsya a n̄j̄im̄ê àb̄iint̄ii; ³¹ l̄a baIsrael b̄ii m̄e bo le si ban̄n̄e n̄l̄oo ni a n̄l̄e n̄n̄s̄e t̄á gh̄ir̄e t̄a ànn̄u yaa tsin̄e a n̄si mi'i Nw̄i aa, kaa bo le n̄wa'a n̄n̄s̄e wa ban̄n̄e n̄l̄e t̄a t̄a inn̄u jyaa tsin̄e. ³² Mb̄e bi bet̄e m̄e a tiḡe n̄ghir̄e ak̄e m̄e bo wa'ă n̄n̄s̄e wa l̄e t̄a inn̄u jyaa i tsin̄e aa ε? Nlon̄ m̄e kaa bo le n̄ki'ì aa a n̄j̄im̄ àb̄iint̄ii ka n̄yon̄. Bo le mb̄an̄n̄e n̄ka n̄yon̄ aa b̄e a n̄j̄im̄ inn̄u j̄ii m̄e bo le si gh̄ir̄e aà. Maa aj̄an̄ bo le n̄kw̄ant̄e wa n̄i n̄ḡò'ò n̄t̄um̄ê àk̄or̄e yâ. ³³ A aj̄an̄ ȳii m̄e bi n̄wa'an̄e a m̄um̄ àn̄w̄a'an̄e Nw̄i m̄e,

“Yê n̄i, m̄e n̄n̄s̄e n̄ḡò'ò a Sion,

m̄e b̄e aa ki kw̄ant̄e ghu,

a b̄e àl̄an̄s̄e n̄ḡò'ò m̄e a ka gh̄ir̄e bo wo.

L̄a n̄j̄u n̄ts̄im̄ ȳii à n̄j̄ n̄t̄ii ȳi ghu nu aa, kaa bi ka ȳi wa'ă at̄u yi dir̄is̄e.”

10

¹ B̄oo bi maà, m̄e ȳè'è t̄si'ì n̄i n̄t̄ii gh̄a ts̄im̄, n̄k̄ii n̄tsa'at̄e n̄i Nw̄i a atu b̄e ba baIsrael m̄e t̄a bo ȳi nyween̄e. ² Nlon̄ m̄e mb̄e m̄e b̄ii àȳef̄e nlon̄ n̄gaa ȳaà m̄e bo nan̄s̄e n̄t̄ii n̄i ànn̄u Nw̄i kaa wa'a m̄an̄j̄i ȳii à k̄u'ùn̄e aa ban̄n̄e n̄zi. ³ Ts̄o m̄e kaa bo s̄i aj̄an̄ ȳii m̄e Nw̄i a gh̄ir̄e ann̄u b̄e a tsin̄e nan̄s̄e n̄zi aa, bo ban̄n̄e n̄l̄oo ni n̄ghir̄e t̄a ànn̄u yaa tsin̄e n̄i at̄u yaa. Kaa bo le n̄wa'a m̄ib̄ii mi n̄u myaa siḡis̄e n̄fa a m̄bo Nw̄i m̄e t̄a à gh̄ir̄e ànn̄u yaa tsin̄e. ⁴ Nlon̄ m̄e n̄n̄s̄e à le n̄lw̄i'ì aa a nu Kristo, m̄e t̄a n̄j̄u n̄ts̄im̄ ȳii m̄e à n̄j̄ n̄t̄ii ȳi ghu nu aa, Nw̄i a gh̄ir̄e inn̄u ji i tsin̄e.

Mb̄e n̄j̄u n̄ts̄im̄ à t̄se nyween̄e

⁵ Moses à le n̄swon̄ nlon̄e ann̄u aj̄an̄ ȳii m̄e mb̄e inn̄u n̄j̄u tsin̄e n̄yon̄e aj̄an̄e m̄e a l̄e n̄n̄s̄e aa m̄e, “B̄e b̄ii m̄e bi l̄e n̄n̄s̄e aa bi ka ȳi t̄swe bit̄ii i ȳon̄e aa aj̄an̄e m̄e bi l̄e n̄n̄s̄e wa aà.”

⁶ L̄a ànn̄u aj̄an̄ ȳii m̄e ànn̄u b̄e a tsin̄e n̄yon̄e aa n̄i àb̄iint̄ii yaa aa a swon̄e ni m̄e: “T̄suu a m̄um̄ n̄t̄ii w̄o swon̄ m̄e, ‘W̄o à ka k̄o'ò gh̄è a abur̄e aa ε?’” (Ma la a b̄e m̄e w̄o à ka k̄o'ò l̄oḡe Kristo siḡe ni ghu a n̄sȳe le?) ⁷ “K̄e ‘W̄o à ka siḡe ala'a b̄iku bi b̄e aa ε?’” (t̄á siḡe l̄oḡe Kristo i k̄o'ò ni ghu). ⁸ L̄a a ban̄n̄e n̄swon̄e aa m̄e ak̄e aa ε? A swon̄ aa m̄e,

“Wa n̄igh̄àà n̄ya ni t̄swe n̄k̄òont̄e a mb̄e w̄o;

ni t̄swe a n̄ts̄u w̄o n̄ki n̄tswe a n̄t̄ii w̄o,”

l̄a'á t̄si'ì n̄igh̄àà ni Nw̄i n̄ya m̄e b̄i'ì swon̄e, n̄swon̄e ni m̄e t̄a b̄e ni n̄j̄ n̄t̄ii waa a nu Nw̄i aà. ⁹ Nlon̄ m̄e ò b̄e ki swon̄e n̄i n̄ts̄u gho m̄e, “Yesu à n̄i M̄m̄à'àmbi,” i k̄ii b̄ii a m̄um̄ n̄t̄ii w̄o m̄e Nw̄i à le nyween̄e yi ni n̄iwo, bon̄ ò ka yween̄e. ¹⁰ Nlon̄ m̄e n̄j̄u a b̄ii aa a m̄um̄ n̄t̄ii yu Nw̄i a gh̄ir̄e ànn̄u yi a tsin̄e, a k̄ii n̄swon̄e aa ni n̄ts̄u yi nyween̄e. ¹¹ An̄w̄a'an̄e Nw̄i a swon̄ m̄e, “Kaa n̄j̄u ts̄u ȳii à n̄j̄ n̄t̄ii ȳi ghu nu aa, kaa mb̄e bi wa'ă at̄u yi dir̄is̄e.”

¹² Kaa bi si a n̄j̄u t̄swer̄e, k̄e ò b̄e n̄j̄u baYuda, k̄e n̄j̄u baGrikia; M̄m̄à'àmbi à b̄e M̄m̄à'àmbi aa a m̄bo b̄e bit̄sim̄e, n̄k̄ii n̄swi'ì n̄i àf̄u'ú yi a nu b̄e bit̄sim̄ b̄ii m̄e bi twon̄ nii aà. ¹³ Nlon̄ m̄e an̄w̄a'an̄e Nw̄i a swon̄ m̄e, “N̄j̄u n̄ts̄im̄ ȳii m̄e a twon̄ ikum̄ M̄m̄à'àmbi aa à ka yween̄e.”

¹⁴ L̄a mb̄e b̄e k̄a n̄twon̄ ikum̄ yi aa m̄e ak̄e, m̄e mb̄e bo tuu n̄t̄ii waa ghu nu n̄j̄e aa ε? K̄e mb̄e bo tiḡe n̄n̄j̄ n̄t̄ii waa ghu nu aa m̄e ak̄e m̄e mb̄e a

9:32 Yes. 8.14

9:33 Yes. 28.16

10:5 Lev. 18.5

10:6 Deut. 30.12

10:7 Deut. 30.13

10:8 Deut. 30.14

10:11 Yes. 28.16

10:13 Joel 2.32

bə mə bo lɛɛ wa'ǎ annũ yi yu'u aa ɛ? Kè m̀bə bo yu'u aa mə akə ti ghě mə bo tswe nì nù yĩ à ka swonə aa ɛ? ¹⁵ Kè m̀bê bə kâ nswonə aa mə akə mə mbə bi tuu waa too aa ɛ? Tsǒ ajànə mə bi ηwa'anə mə, “Yə nĩ ajàn mə m̀kòrè mə bê bii mə bi zĩ nĩ n̄too yĩ n̄sigìnə aa mi bɔŋ mbə!”

¹⁶ Lâ kaa bə bitsim burə tĩ n̄too yĩ n̄sigìnə ya kwɛrè. Nlon mə Yesaiah à swonə mə, “Mmà'àmbi, nù yĩ mə à bii mə n̄too yĩ mə bii swonə aa à n̄ wò aa ɛ?” ¹⁷ Ma mùu ajàn, àb̄iintii a yònə aa a n̄j̄mə ànnù yĩ bi yu'u aà, n̄too ya mə bi yu'u aa i bə aa annù yĩ bi swonə nlonə Kristo aà.

¹⁸ Lâ, mə tigə mbetə mə, bo lɛɛ ηwa'á yu'u aa ɛ? Tsi'ĩ annù n̄n̄kɔŋ, bo lɛɛ n̄yu'u, n̄lon mə àŋwà'ànə Nwĩ a swonə mə, “N̄ji yàà i lɛ mfɛ'è n̄ghɛɛ bi yu'u a idigə tsimè, n̄too yàà i ghɛɛ n̄ywe'e a n̄lwĩ'ĩ m̀bi.”

¹⁹ Mè bú mbetə mə, baIsrael lɛ ηwa'á naŋsè n̄yu'u aa ɛ? Moses à lɛɛ n̄foo nswonə mə,

“Mè ka ghìrə tâ n̄i tigə n̄ghə'ənə bē bii kaa bi s̄i tɛ'ɛ ηku'unə mə mbə bi n̄t̄wonə n̄i àtoo aà;

mè ka ghìrə tâ n̄i tigə n̄lwisə n̄i n̄t̄on a n̄i àtoo yĩ mə à tswè ìj̄ntə bē ghu aà.”

²⁰ Yesaiah a bú n̄swonə tsi'ĩ n̄it̄i mə, “Bè bii mə bi lɛ ηkaa wa'á gha ka n̄lɔɔ aa, bi lɛ nyə ghá; mè lɛ n̄di'ĩ ibīn̄ú gha a mbo bə bii kaa bi lɛ si wa'á n̄i gha betə aà.”

²¹ Lâ a n̄ghɛɛ a n̄i baIsrael, a swonə mə, “A n̄gòn b̄inòò bitsim, mə lɛ nsàntə mbo ma, n̄t̄wonə n̄i bə bii mə bi lɛ mbə n̄gàŋat̄īi atu, ηk̄ii n̄ligitə n̄i ànnù yĩ mə mè lɛ si swonə aà.”

11

N̄ko m̀l̄n̄n̄ə Nwĩ a nu baIsrael

¹ Mə tigə mbetə aà mə a bə mə Nw̄ngòn à tùu m̄ bii bē aa ɛ? Kaa a s̄i maa ajàn bē! Mè a n̄i ìtu ibīn̄ú gha, mè laa mbə ηú baIsrael, m̀bə mu Abraham, m̀fɛ'ɛ aa a atsə Benjamin. ² Kaa Nw̄ngòn à burə ti bē bii mə à lɛ n̄tsɔ'ɔ a mbii mbii aa tuu. N̄i s̄i annù yĩ mə àŋwà'ànə Nwĩ a swonə nlon ηgaa Elijah zi aa ɛ? Wa adigə àŋwà'ànə mə a ghàà nlon ajàn mə à lɛ nyè'è a mbo Nwĩ nlon annù yĩ baIsrael ghìrə aa ɛ? ³ A lɛ nyè'è n̄swonə mə, “Mmà'àmbi, wa bi zwitè mə n̄gàŋtoò jo tsimè. Bo k̄i m̄ n̄sa'a m̀kentə mi m̄'ɔ mi mà'á wò, a tigə mburə tsi'ĩ mè mè. Bo k̄i m̀bu n̄lòò n̄i n̄zwitè mè.”

⁴ Lâ Nw̄ngòn à lɛ nkwi'i ghu mbo aa mə akə aa ɛ? A lɛ nswonə ghu mbo mə, “Wa mè lèè m̄ bē n̄tsù'ù ji s̄ambaa bii mə kaa bi burə t̄i aku'utě yaa a n̄si Baal swètə aa a n̄i bá.” ⁵ A k̄i mbə a n̄ḡiŋ n̄ḡiŋ tsitsòn mə mbumtè bē i burə n̄tswe ghu j̄ii mə Nwĩ à tsò'ɔ a n̄j̄m̄ ibònə yĩ. ⁶ Nlon mə à lɛ n̄tsɔ'ɔ waa aa a n̄j̄m̄ ibònə yĩ, kaa à lɛ ηwa'a aa a n̄j̄m̄ ifà'á yĩ tsu mə bo fa'a yònə, à bə yònə aa a n̄j̄m̄ ifà'á yĩ mə bo fa'a aa bon kaa à s̄i ibònə Nwĩ bú m̀bə.

⁷ A tigè n̄di'ĩ aa mə kaa baIsrael lɛ wa'a ayoo yĩ bo lɛ si lòò aa yə aa ɛ? Tsi'ĩ annù n̄n̄kɔŋ, à lɛ ηk̄i mbə tsi'ĩ m̀bumtè j̄ii mə Nwĩ à lɛ n̄tsɔ'ɔ aa mə bi lɛ ηkwɛrə. A mbo àbùgè bē, bi ghìrə m̀int̄īi myaa t̄īi, ⁸ a ajàn yĩ mə àŋwà'ànə Nwĩ a swonə aa mə,

“Nw̄ngòn à lɛ m̄fa azwĩ yĩ mə a lɛ m̄fīi atu yaa aa a mbo bo, mə tâ mi'ĩ myaa ka nyə idigə kaa wa'á k̄i nyə,

itonɲè jyaa kii nyu'u nî innù kaa wa'à kii nyu'u,
i yĩ kɔ'ɔ ywe'e sɪ̃.”

⁹ David à ɛ ɲki nswon mə,
“Tâ bì ka bentə ni bìmátaa á bo aa ɲkwokə ghu,
ɲkii ntswetə nî waa á bo aa nanə a ataa
a noò yĩ bo ji mikòô myaa aà,
tâ bo aa ɲkwantə ɲwòkə, tâ ɲjò aa ɲkuu a baa bo.

¹⁰ Tâ bì ma'a afè'è a mi'i bo tâ bo tsuu idigə bú ki yə,
tâ ɲjim jyaa tigə nto'o nî ɲgi'i a ɲgɔɲ bìnòò bĩtsimè.”

¹¹ Mè tigè m̀betə ni mə bo kwantè mē aa kwantè ɲwo n̄ɲkonə aa ε? ɲgan,
kaa a s̄i maa ajàn b̄ê! Lâ àjànə mə bo fansə annù aa, a ban̄nə ɲghìrè Nwĩ
a yweensè b̄itiz̄i Nwĩ, tã tâ baYuda tigə ntswe n̄i àghè'ènè. ¹² Mbə a bə mə
àf̄ansənnù yaa a ban̄nə nz̄i n̄i àf̄u'ù a mbò m̀b̄i n̄tsim, àd̄igè ȳi mə bo wo
ghu aa a b̄an̄nè m̀bə af̄u'ù b̄itiz̄i Nwĩ, bon̄ à s̄i annù ȳi wè bə mə mbə bi
bu nlògè waa fu bitsimè aa ε?

Annù ajàn Nwĩ à ɛ nyweensə b̄itiz̄i Nwĩ aà

¹³ Mə tigə ɲghaa ts̄its̄on aa a mbo bù b̄itiz̄i Nwĩ. Tsi'ĩ ts̄o ajàn mə mə
ni ɲḡan̄toò Kristo a mbo b̄itiz̄i Nwĩ aa, mə ka ɲentə if̄à'á gha i ghìrè tâ i
t̄insə, ¹⁴ tã tâ b̄il̄im ba baYuda tâ bì ka ɲghè'ənə mē m̀bə mə yweensè waa
b̄i m̄ɔ'ɔ aa ε? ¹⁵ Mbə a bə mə ajànə mə bi ɛ ntuu waa, a ɛ ɲghìrè mə tâ
Nwĩ bo bì m̀bi bu mbòònsè fu, bəə bon̄ ajàn ȳi mə Nwĩ aa bú kwerə waa
fu aa a ka wa'à t̄igè m̀bə aa ts̄o bo yweenə aa a n̄wo aa ε? ¹⁶ Mbə a bə mə
ɲkùgè àbaa ȳi n̄tsyamb̄ii ya ȳi mə bi fa a mmà'a Nwĩ ghu aa i laa m̄an̄sè
bon̄ ɲkyá àbaa ya n̄tsim i ki n̄laa m̄an̄sə; m̀bə a ki m̀bə mə m̄an̄ḡan̄ mi ati
mi laa, bon̄ n̄taa iti jya i ka kii laa. ¹⁷ Mbə a bə ȳi mə bi fa'a n̄taa iti j̄i
m̄ɔ'ɔ a n̄i àt̄i olive ȳi mə a tswe a m̄úm n̄sòò, m̄fa'a nlò'òsè, ɲgh̄eε nlògè
ghuu, b̄ii mə n̄i ni n̄taa ati olive ȳi a tswe a m̄úm àkò aa, n̄zi n̄tsugisə wa
abwarə bo ɲkwerə, mə m̀bə n̄i tswe n̄i àbwarə wa n̄i àf̄u'ù olive ya mə a
tswe a m̄úm n̄sòò aa, ¹⁸ n̄i tsuu nú yùù i ki ɲee a nu n̄taa jyá. N̄i ti ɲee
nú yùù, n̄i zi mə a ghuu aa a bè'è m̄an̄ḡan̄ mya m̀bè'è n̄i ghuu, kaa à si bu
be'e m̀bè'è ni m̄an̄ḡan̄ myá.

¹⁹ N̄i ka ki swonə ni mə, “Bi ɛ mf̄à'a n̄taa iti jya nlò'òsè aa mə bi lògè
ȳi'ĩ i z̄i b̄ansə ghu kwerə.” ²⁰ A n̄i ànnù n̄ɲkonè, bi ɛ mf̄àatè waa nlò'òsè
aa n̄lon mə kaa bo ɛ ɲwa'à n̄i àb̄iint̄ii tswe aà, lâ m̀bə n̄i k̄i n̄təə n̄t̄insə
ntsya aa tsi'ĩ a ɲj̄im̄é àb̄iint̄ii. A ku'ùnè mə tâ n̄i tsuu ki t̄èrè, n̄i ka n̄təə ni
n̄b̄ɔ'ò. ²¹ N̄lon mə m̀bə a bə ȳi Nwĩ à ɛ k̄i'ĩ n̄taa iti mi n̄soò mi l̄in̄, bəə
bon̄, kaa m̀bə a wa'à ghuu ki n̄lin̄ə.

²² Tâ n̄i nan̄sə nyə tâ à laa falà ajàn mə àb̄on̄ent̄ii Nwĩ bo n̄itsə'ə ni Nwĩ
bə aa, n̄itsə'ə ni Nwĩ ni ghèè a ni mbo bè bya mə bi wò mē aa, lâ àb̄on̄ent̄ii
Nwĩ a b̄an̄nè n̄zi ni a mbo bù, mə m̀bə n̄i gh̄eε n̄i m̀b̄ii a m̄úm àb̄on̄ent̄ii
ȳi. A tsuu la bə bon̄ baa kii f̄àatè ghuu lò'òsè. ²³ A ni baYuda, m̀bə bo
ma'atə ànnù ajàn mə bo si Nwĩ bii aa bon̄ baa bú lògè waa i z̄i b̄ansə fu, i
ban̄nə bú kwèrè ghuu lò'òsè, n̄lon mə m̀bə Nw̄inḡon̄ à tse bú b̄ansə waa
fu kwèrè, mə m̀bə a k̄on̄ə. ²⁴ Mbə a bə ȳi bi ɛ mb̄an̄nè ɲgh̄eε mf̄àatè
ghuu a n̄i it̄i olive ti ligè a m̄úm àkò, n̄zi mb̄ansə ɲkwèrə a n̄i it̄i j̄ii bi ligè
a m̄úm n̄sòò, ma yú a b̄ê annù ȳi mə a tsyanə aa, bəə bon̄ a ka f̄w̄àatè mə
m̀bə bi bú m̀bansə n̄taa iti jya j̄ii mə i lo a m̄úm n̄sòò aa fu.

Nwĩ a ko m̄il̄ɲnè bè b̄itsimè

²⁵ Annù n̄n̄kɔŋ yĩ àlèèntè yĩ mɔ'ɔ a tswe ghu yĩ mɔ mɔ kɔŋ mɔ n̄i zi mbâ bil̄m bâ. Mbə ma yû a kwetè ghuu mɔ tâ n̄i tsuu ki wa'atə n̄i a atu bu mɔ n̄i wĩ'i n̄tsyèsè. A bə mɔ kaa à s̄i baIsrael bits̄im bə mɔ bi t̄i atú b̄ê, Nw̄ngòŋ à ɛ n̄ghirə mɔ tâ bo bi mɔ'ɔ tuu a mbii yu nywe'e aa a noò yĩ mɔ ndùù bit̄iz̄i Nw̄i bii bi tswe n̄i n̄zi a mbo Nw̄i aa i kù'ù m̄ê. ²⁶ Maà noò, tâ Nw̄i à tigə nyweensə baIsrael bits̄imè, a ajàn mɔ bi n̄wa'anə a m̄m̄ àŋwà'anə Nw̄i aa mɔ,

“N̄gànywèensə b̄è à ka l̄ɔ a n̄ta'a Zion i z̄i,

à ka yĩ fi'isə ànnù ti bɔ'ò Nw̄i a t̄it̄i bɔɔ bi Yakob,

²⁷ tâ ma yû à bə akàà mɔ mɔ ka wàrè bi'ibo a noò yĩ mɔ mɔ l̄'òsə innù j̄i b̄i jyaa aà.”

²⁸ A n̄ghɛɛ a ni ànnù n̄toò yĩ n̄siḡinè, bo ni n̄gàŋkibàà Nw̄i m̄bi'i n̄kwitù ghuu. N̄ghɛɛ ni ànnù ajàn mɔ Nw̄ngòŋ à ɛ n̄tsɔ'ɔ waa, Nw̄ngòŋ à kòŋə waa tsi'i a n̄i m̄b̄ê ànnù n̄yonə a ni bit̄a bi bit̄aà byaa. ²⁹ Nlon mɔ kaa Nw̄ngòŋ à bə fa m̄itəŋnə a mbo b̄è i k̄ii twonə waa mɔ bi bə bɔɔ bi bon kaa mbə a wa'ă n̄t̄i yi b̄u n̄kwensə. ³⁰ A n̄ghɛɛ a ni bù bit̄iz̄i Nw̄i, n̄i le si t̄i atu a mbo Nw̄i a mb̄i, ts̄it̄on, Nw̄i à kò m̄ê m̄il̄n̄nè ghùù n̄lon at̄i atu baYuda. ³¹ A ki mbə n̄ḡiŋ n̄ḡiŋ mɔ ajàn mɔ Nw̄ngòŋ à d̄i'i m̄ê n̄ko m̄il̄n̄nè yĩ a mbo bù aa, baYuda aa tigə ki t̄i atu ghu mbo ts̄it̄on mɔ mbə Nw̄i a k̄i n̄tigə n̄ko m̄il̄n̄nè wàà ɛ. ³² Nlon mɔ Nw̄ngòŋ à gh̄irə mɔ tâ b̄è bit̄im bə ib̄u'ù a mb̄ô at̄i atu t̄a tâ yù tigə n̄ko m̄il̄n̄nè b̄è bits̄imè. ³³ We b̄eĩ! Wa àf̄u'ù Nw̄i bo bi m̄itsyè mi Nw̄i nan̄sə n̄gha'a aà gh̄à'à! A z̄i innù n̄tsya mb̄ô! Mbə wò a tɔ'ɔtè n̄ji'i innù j̄i mɔ Nw̄ngòŋ à gh̄irə aa ɛ? Mbə a b̄im̄anj̄i bi aa a nan̄sə n̄zi wo aa ɛ?

³⁴ “Ìm̄òntè Mmà'àmbi aa a zi wò aa ɛ?

Kè mbə a yi aà à d̄i'itè wò aa ɛ?”

³⁵ “N̄ù yĩ à lèè m̄fa ayoo n̄təŋə yi ghu,

mɔ mbə a k̄a n̄lii mɔ à ka bu b̄ensə fu aa, à ni wò aa ɛ?”

³⁶ Nlon mɔ a n̄jòò ts̄im aa à nan̄sə yu, i tsyá aa ghu mbo m̄f̄è'è n̄tswe, n̄ki n̄tigə n̄tswe aa ghu mb̄ô. Tâ n̄gha'a n̄i tswe ghu mbo n̄lw̄i'i n̄n̄kɔŋə! Amen.

12

N̄tswènt̄i yĩ'inè a m̄m̄ àf̄a'a Nw̄i

¹ Bil̄m bâ, ajàn yĩ mɔ Nw̄ngòŋ a nan̄sə n̄ko m̄il̄n̄nè yĩ'inè aa, mɔ bu'u mbo a mbo bù mɔ tâ n̄i fa m̄ib̄i mi nú muu tsi'i tso n̄joo mma'a Nw̄i j̄i i tswe n̄t̄i, n̄laa, Nw̄ngòŋ a k̄i m̄beentə aà; a ni m̄anj̄i yĩ mɔ à kù'ùnə mɔ bon ni gha'asə Nw̄i ghu aà. ² N̄i tsuu innù juu ki gh̄irə yonə bə ni figè m̄bi ghu b̄ê, n̄i ma'atə tâ Nw̄ngòŋ à b̄n̄kə ghuu a ajànə mɔ a kwensə m̄int̄i muu aa, tâ ìm̄òntè innù juu i bə j̄i fi, tâ n̄i nan̄sə n̄zi ànnù yĩ mɔ Nw̄ngòŋ a l̄ò aa, mɔ à ni ànnù yĩ a b̄on aa, a beentə, a k̄i n̄kɔ'ɔ ntə aà.

³ Nyonə a n̄j̄im ib̄on yĩ mɔ Nw̄ngòŋ gh̄irə a nu mɔ aa, mɔ swon a mbo bù yĩ m̄ò'ɔ yĩ m̄ò'ɔ mɔ, tâ n̄ù tsu à tsuu l̄ò l̄ogə ib̄i nú yi i kɔ'onə n̄tsya ajàn yĩ yu bə aà. Lâ tâ à b̄an̄nə n̄ka n̄tsyəsə yi a n̄z̄i n̄ù yĩ yu bɔɔ mbə ghu aa, à n̄ù yĩ m̄ò'ɔ yĩ m̄ò'ɔ, à ka n̄yonə afigè àbiint̄i yĩ mɔ Nw̄ngòŋ à fa ghu mbo aà.

⁴ Tsi'i tsò ajàn yĩ mɔ m̄b̄innu yĩ m̄f̄uùrè i tswe n̄i idigə nu n̄n̄ò aa, kaa idigə nu jya i wa'à n̄i if̄a'à yĩ f̄uùrè k̄i m̄fa'a aa, ⁵ à ki mbə n̄ḡiŋ n̄ḡiŋ mɔ

ka mɛ bɪ'inè ni nnòò aa, bɪ'inè nɪ mbɛ̀nnu yɪ m̀fùùrè a mum Kristo ɲki ntsuginè a nu bɪ'inè ni bɪ'inè tsi'ɪ tsɔ̀ ìdìgè nu mbɛ̀nnu yɪ m̀fùùrè.

⁶ Ajàn mɛ Nwɪŋgɔ̀n à fa m̀tè̀nè a atu atu a mbo bɪ'inè, a ɲɪm ìbɔ̀nè yɪ aa, tá bɪ'inè aa mfa'a ni mu. Mbə a bə a ɲka nyu'ù n̄toò Nwɪ ɲkɛ'ɛnə, bɪ'inè aà ɲghirə nyònè ni àb̄iint̄i yɪ bɪ'inè tswe ni yu aà. ⁷ Bɛɛ a bə a ɲka mfà'a, bɪ'inè fa'à, a bə a ɲka nd̄i'inn̄u, bɪ'inè d̄i'ì. ⁸ Bɛɛ mɛ a bə a nd̄iint̄ə bə n̄i àd̄i'it̄ə, bɪ'inè d̄iint̄ə. N̄u yɪ mɛ a fa n̄joo a mbo bə aa, tá à ka ɲa'atə ab̄o. N̄u yɪ mɛ à ni n̄tsyàsə bə aa, tá à ka mfa'a n̄i n̄t̄i yɪ tsimè, ɲu yɪ mɛ a gh̄irə inn̄u j̄i siḡinè a nu bə aa, tá à ka ɲghirə ni n̄idorè.

⁹ Tá àkò̀nè yuu tá à bə yɪ ann̄u n̄ɲkɔ̀nè. N̄i ka ɲkhə inn̄u j̄i b̄i, m̄baɲnə n̄tswa inn̄u j̄i siḡinè ɲkwo ghu. ¹⁰ N̄i ka ɲkɔ̀nə ghuu bu ni bù n̄i àkò̀nè b̄o bi Kristo yɪ t̄insə. N̄i ka ɲgha'asə bil̄im buu n̄tsya ajàn yɪ mɛ bo gha'asə ghuu aà. ¹¹ N̄i tsuu ki b̄orikə b̄ə, tá Azwɪ aa ɲkhi a n̄t̄i bù à n̄i aa mfa'a n̄t̄i. ɲka mfa'a n̄i if̄a'a Mmà'àmbi ni n̄t̄i ghuu tsimè. ¹² Tá ni aa ndorit̄ə n̄lɔ̀n ann̄u yɪ ni bɛ aa, ɲka n̄tswa m̄int̄i muu a noò ɲḡi'ì, ɲka n̄tsa'atə Nwɪŋgɔ̀n a ɲgɔ̀n b̄inòò b̄itsimè. ¹³ Tá ni ka mfa n̄joo a mbo bə bi Nwɪ b̄i àyaa a boɲə aa, ɲk̄i ɲkwɛrə ni b̄iḡi a m̄ila'a bù.

¹⁴ Tá ni ka n̄n̄ɲ m̄b̄oɲə a nu bə b̄i bi t̄sɔ̀'ɔ akò̀rə yuu aa, n̄tsee b̄ə n̄d̄ò a atu bo ki n̄ɲə. ¹⁵ N̄i ka ndorit̄ə bu b̄i bə b̄i bi dorit̄ə aa, ɲk̄i nyə'ə bu b̄i bə b̄i bi yè'è aà. ¹⁶ N̄i tswe n̄i àmò̀nt̄ə yɪ f̄ùùrè bù ni bù. N̄i tsuu nu ki ɲee, m̄baɲnə ɲka n̄siḡisə n̄i n̄u yùu a n̄syɛ n̄tswe bu b̄i bə b̄i kèḡə, n̄tsuu ki t̄èrè.

¹⁷ N̄i tsuu ann̄u yɪ bi a at̄u ànn̄u yɪ bi kwi'inə. N̄i ka ɲgaansə m̄it̄i muu ɲka ɲghirə ann̄u yɪ mɛ bə b̄itsim beentə aà. ¹⁸ N̄i ka ɲghirə ɲgɔ̀n inn̄u tsim a ni yùu m̄b̄è a nyə mɛ ni tswe n̄i m̄b̄oɲə bu b̄i bə b̄itsimè. ¹⁹ B̄is̄u b̄a b̄i m̄ə kò̀nə aà, ni tsuu ann̄u yɪ bi a at̄u ànn̄u yɪ bi kwi'inə, ni baɲnə m̄mà'atə isa'a bə a mbo àlwint̄ə Nwɪ, n̄lɔ̀n mɛ àɲwà'ànə Nwɪ a swɔ̀n mɛ, “Mmà'àmb̄i à swɔ̀n mɛ, ‘àw̄i'ì n̄ikò̀n à n̄i ànn̄u ȳa, m̄ə aa kwi'inə.’ ” ²⁰ “Mbə ɲ̄j̄i ka nyarə ɲgà̀n̄k̄ib̄aà ghò, ò fa m̄ij̄i ghu mb̄o, bɛɛ mɛ n̄t̄i yɪ i yoo, ò fa ɲk̄i ghu mbo tá à no. Ma mùu ajàn boɲ ìbɔ̀nè gho wa i ka tsya yɪ,”* ²¹ N̄i tsuu mà'atə mɛ tá ìnn̄u j̄i bi ka ɲgha'a ghuu b̄ə, ni baɲnə ɲka ɲgha'a inn̄u j̄i bi ni ìbɔ̀nè.

13

Ann̄u yɪ bɪ'inè tswe ni gh̄irə a mbo b̄isa'a bi ala'a aà

¹ Tá ɲu n̄tsim à yə mɛ yu yu'unə b̄isa'a bi ala'a b̄i mɛ bi tswe n̄i àdà'à a atu bù aà, n̄lɔ̀n mɛ kaa n̄sa'à àla'a yɪ tsu à s̄i ghu tswé ti gh̄ə mɛ a lèə Nwɪ. B̄i bi tswe ghu ts̄itsò̀n aa, a waa a alə̀n aa a tswèsə Nwɪ. ² Ma mùu ajàn, ɲu yɪ mɛ a swù̀nè bo b̄i b̄isa'a bi ala'a aa, a swù̀nè aa bo b̄i ànn̄u yɪ mɛ Nwɪ à t̄ant̄ə n̄lèə. Bə b̄i mɛ bi swù̀nè bo bo aa, baa n̄ɲ n̄joo Nwɪ a abaa bo. ³ N̄lɔ̀n mɛ kaa b̄isa'a b̄ila'a bi si aa ni n̄b̄o'ɔ a nu ɲu yɪ mɛ a gh̄irə ann̄u yɪ siḡinè aa z̄i, bi b̄an̄nè n̄zi ni n̄b̄o'ɔ aa a nu ɲu yɪ a gh̄irə ìbi aà. Ni kò̀n mɛ kaa ni aa wa'a n̄sa'à àla'a ka m̄b̄o'ɔ aa ɛ? N̄i k̄a ɲghirə inn̄u j̄i siḡinè boɲ à ka beentə ghuu. ⁴ N̄lɔ̀n mɛ à laa mbə ɲgà̀n̄f̄a'a Nwɪ mɛ a f̄a'à aa n̄lɔ̀n aà ìbɔ̀nè ghuu. L̄a mbə ni ka ɲghirə ìbi, ni k̄a m̄b̄o'ɔ. N̄lɔ̀n mɛ, àdà'à yɪ à tswe ni yu aa, kaa s̄i yɪ ad̄an̄è ad̄an̄è b̄ə. A laa mbə ɲgà̀n̄f̄a'a Nwɪ a n̄ɲ n̄j̄o Nwɪ a m̄um àb̄aà bə b̄i bi gh̄irə inn̄u j̄i bi aà. ⁵ A

12:19 Deut. 32.35 * **12:20** Prov. 25.21-22Tsi'ɪ ajàn ȳiimə àɲwà'ànə Nwɪ a swɔ̀n aà.

ku'unè mē tā nù à ka nyu'unə waa tǎ khǒ alwintɔŋə Nwī. Tǎ tā ntìi yi tsuu nii kǐ sa'a.

⁶ A kǐ mbə nji'í ànnù yǐi mē a ku'unə mē tā nì ka ntwu bítax ghu aà. Nlon mē bè bǐi bi lèntə ànnù ma yú aà, à naa mbə ngǎnfà'a Nwī mē à lèə mē tā bì ka nlentə. ⁷ Nì ka ntwu njoo jǐi mē nì tswa waa ghu aà. Mma'a nǐ tǎx ghùè nkii ntwu nǐ tax nlon njoo jǐi nì tswə nǐ ju aà. Nka mbɔ'ɔ nǐ bè bǐi mē a bɔŋ a mbɔ'ɔ aa, ngha'asə nǐ bǐi mē a ku'unə a ngha'asə aà.

Annù yǐi mē nì tswə nì nka nghirə a nu bù nǐ bù aà

⁸ Nì tsuu nù tsu nǐ àyoò tsu kǐ tswa bē, à kǐ mme akòŋnə, nlon mē nù yǐi mē a kòŋə ndǐm yǐi aa, a lwensə aa nòŋsə. ⁹ Ndi'í jya mē, “Tsee mághabə ghirə! Tsee zwitə! Tsee yèrə! Tsee ndǐm ghǒ ghè'ənə!” bo bì ndǐ'í jǐi mɔ'ɔ, bi boonse nniŋ nǐ nìghàà nǐ ghù'ùtə mē, “Ka kòŋə ndǐm ghò tsi'í tsǒ ajǎŋ mē o kǒŋ ibiinú gho aà.” ¹⁰ Nù yǐi a kòŋə ndǐm yǐi aa kaa à si ibi ghu nu ghirə. Nka nkòŋə bè à nǐ ñlwensə nòŋsə Nwī ntsimə.

¹¹ La a mbǔ nghèè ghu, nǐ zi noò yǐi à nǐ ghu aa tsitsòŋə. Nòò à nàŋsə mē nkū'u a mbo bù a mbìnə a filò. Nlon mē nòò yǐi mē bǐ'inə ka yǐ yweenə aa à kòontə mē a nu bǐ'inə tsǐtsòŋ ntsyatə ajǎŋ yǐi mē bǐ'inə lə mfòò mbii aà. ¹² Itugə i tsyà mē, àbèè a tigè mfu'u. A bǐ'inə me'e ifà'a itugə tsi'í tsimə. Ntigə nwe'ɛ njoo ntsǒ nlaà idìgè. ¹³ A bǐ'inə ka nzi akòrə nizǐ yǐ'inə à ku'unə nǐ yǐ si'inə. Mma'atə annǔ nǐjǐ si'í nǐ ànnù nnò mbaanə, mma'atə annǔ ajirə, mma'atə annǔ nsin, mma'atə annǔ nto fikòrə nǐ ànnù aghè'ənə.

¹⁴ Nì banŋə nwe'ɛ Mmà'àmbǐ Yesu Kristo a nu bù, ntsuu abwarə fa a mbo nyǎ nù yùu tā i ka nghirə naa innù jǐi mē i yè'ətə aà.

14

Tā ò tsuu ndǐm ghò kǐ sa'a, i firə nii

¹ A nghèè a nǐ nù yǐi mē abǐintǐi yǐi a bɔrə aa, nǐ ka nkwerə nii siginè, lá ntsuu bu bo kǐ swùŋnə a nǐ annù yǐi mē à bǐi aà. ² Nù yǐi mò'ò à tse bii mē mbə yu jǐ njoo tsimə. Tā nù wa mē àbǐintǐi yǐi a bɔrə aa tā à banŋə nswon mē yu kurə aa tsi'í àmbòrə. ³ Nù wa mē a jǐ njoo tsimə aa tā à tsuu wa mē a tswèrə njoo aa kǐ tsa'a bē. Tā wa mē a tswèrə njoo tā à tsuu isa'a waa nù mē a jǐ tsimə aa kǐ tsèrə, nlon mē Nwǐngòŋ à kwèrə mē yǐ. ⁴ O bə aa wò a nka nsa'a ngàŋfà'a nù dànə aa ɛ? Aà tsi'í tǎfà'a nù wa mē mbə a swon mē a fà'a siginè kə a kii mfa'a kikanə. Mbə tǎfà'a wa a kǐ nkwetə yǐ mē tā à təə, nlon mē Mmà'àmbǐ à tswə nǐ mǐdà'a a nkwetə yu.

⁵ Nù yǐ mò'ɔ a lògə njwi yǐ mò'ɔ mē i bòŋtə ntsyà yǐ mò'ò, nù yǐ mò'ɔ a bǎŋnə ñlogə mē njwǐ tsim i ku'unə. Tā nù ntsim à nanse nghirə tā àtú yǐ laa siginè nǐ ànnù yǐi a ghirə aà. ⁶ Nù wa yǐi mē a lèə njwǐngòŋ aa, a lèə aa a ngha'asə Mmà'àmbǐ ghu. Nù yǐi mē a jǐ njoo tsim aa, a jǐ aa a ngha'asə Mmà'àmbǐ ghu, nlon mē a fa mbi'ikə a mbo Nwī. Wa yǐi mē a tswèrə njoo aa, a tswèrə aa a ngha'asə Mmà'àmbǐ ghu, nlon mē a kii mfa mbi'ikə a mbo Nwī. ⁷ Kaa nù nǐbǐ'inə à si ntǐi tswə aa nlon ngaa yǐ, kaa nù nǐbǐ'inə wa'à kii nkwo aa, nlon ngaa yǐ. ⁸ Bǐ'inə bə tswə ntǐi bɔŋ bǐ'inə tswè ntǐi aa nlon ngaa Mmà'àmbǐ. Bɛɛ bǐ'inə kwo bǐ'inə kǐ nkwo aa nlon ngaa Mmà'àmbǐ. Tsǒ mē a bə laa, kə bǐ'inə twéntǐi òò, kə bǐ'inə kwo òò, bɔŋ bǐ'inə laa mbə bə bi Mmà'àmbǐ. ⁹ Aa nji'í ànnù yǐi mē Kristo à lə nkwo

mbu nyweenə ni nìwo fu aa, mə yu bə Mmà'àmbi bìku bi bə bo bì yì bii bi tswe bitii.

¹⁰ O tɛ'ɛ ntsɔ'ɔtə nî ɪsa'a ndîm ghò aa a ya aa ɛ? Kè o tsa'a ndîm ghò laa a ya aa ɛ? Nlon mə, bî'inè bitsim ka yì təə a nsi abərə ntsɔ'ɔtə mɪsa'a Nwĩngòŋə. ¹¹ Nlon mə bi ŋwa'anə a mûm àŋwà'ànə Nwĩ mə,

“Mmà'àmbi à swon mə, àjàŋ mə mə tswe ntii aa, mîkù'ùtə mitsim ka yì sigitə a nsi mə,

tâ bə bitsim swon nî nsi nì nsi mə mə laa mbə Nwĩngòŋə.”

¹² Tâ à laa mə nù nìbî'inè yì mò'ɔ yì mò'ɔ à ka yì swonə annù nlon ŋgaà yì a mbo Nwĩngòŋə.

Tsuu lõ ghìrə mə tâ ndîm ghò à wo

¹³ Tsó mə a bə laa aa tâ bî'inə kentə a nsa'a bî'inè ni bî'inè. Mbanə ntsərə mə kaa mbə bî'inə wa'a ati a mânji taansə mə ndîm yì'inè à wo ghu, kè ŋki mbə ayoo ŋkiŋ mânji a mbo ndîm yì'inè. ¹⁴ Tsó ŋgàŋàfà'a Mmà'mbì Yesu, mə nənşə nzi mə kaa mbə bi wa'a miji mĩ tsu ka ntwonə mə mi ni miji mi nsin nyonə a njim nòŋsə. Lâ miji mĩ mɔ'ɔ tse bə miji mi nsin a mbo nù yii mə à wà'atə mə à ni miji mi nsin aà. ¹⁵ Mbê ò zi mə àyoo yii mə o ji aa, a fa ŋgi'i a mbô ndîm ghò bəə bon kaa ò si akòrè nizì yo aa a mûm àkòŋnè burə ki zì. Tsuu lõ mà'atə mə àyoo yii mə o ji aa tâ à tsə ŋgi'i a nu nù yii mə Kristo à le ŋkwo ghu atú aà. ¹⁶ Tsuu lõ mmà'atə mə annù yii mə o ghìrə a bə yì siginè aa, tâ bi banə ŋka ŋghaa nî gho mə a ni yì bî. ¹⁷ Nlon mə kaa annù nifò Nwĩ kaa a laa ŋwa'á annù miji kě annù milù'ù bê. A banə mbə aa bə annù ŋghìrə innù jii i tsinə aa, nì ànnù mbɔɔnə, nî ànnù nidorə a mûm Azwĩ Nwĩ. ¹⁸ Nù yì mə a fà'à a mbo Kristo ma mùu ajàŋ aa, à kù'ùnə a mbo Nwĩ, bə kii mbeentə nni.

¹⁹ Tâ bî'inè ka ŋgaansə mitii mî'inè a ŋghìrə innù jii mə i zì nî mbɔɔnə, ŋkii ŋkwetə nî yì'inè bitsim mə bî'inè ka ŋkwe. ²⁰ Tâ ànnù miji à tsuu lõ ghìrə tâ ò ta ŋgi'i a nî ifà'à Nwĩ. Wâ ŋgòŋ njoò tsim i laa, lâ à ka bə annù yì bi a mbo nù a ŋghìrə mə tâ bə bî mɔ'ɔ wo nlonə ayoo yii a ji aà. ²¹ A laa ŋkù'ùnə mə bon mbə nù tuu ŋkùrê mbà, kè a ŋki nno milù'ù kè a ŋki ŋghìrê ànnù yì mɔ'ɔ yii mbə ndîm yì a kwântə ghu aà. ²² Lèè ànnù yii ò bii nlon ma yù ànnù aa a titii bu Nwĩ. Nidorə nì wè ni tswe a mbo nù yii mə kaa ntii yi i si nni sa'a mə a ghìrə annù yii mə à wà'atə mə a ku'unə aà. ²³ Lâ nù yii mə a jìŋkè nlon ayoo yii yu tswe nì nji aa, Nwĩngòŋ à ka niŋ njo ghu abàà mə mbə a ji, nlon mə ma yaà ànnù mə a ghìrə aa kaa a sè aa mûm àbiiintii yu fɛ'ɛ. Annù yii mə a sè a mûm àbiiintii fè'è aa, à nî ibî.

15

Nî ka ŋghìrə tâ bádàŋ ka ndoritə, tsuu bə bù bə

¹ Bî'inè bii mə àbiiintii yì'inè a tinsə aa, bî'inè ka mmi innù bə bii mə àyaa a bərə aa. Ntsuu banə ki ghìrə bə mə tâ nù yì'inè ka ndoritə. ² Bî'inè banə ŋka ŋghìrə bə mə tâ bîim bî'inè ka ndoritə nlon ibòŋ waa tã ki ghìrə tâ àbiiintii yaa ka ŋkwe. ³ Nlon mə tsi'ĩ Kristo kaa à le ŋki'i ka ŋghìrə aa mə tâ nù yì ka ndoritə. A le mbànə ŋghìrə a ajàŋ mə àŋwà'ànə Nwĩ a swon aà, mə, “Mbègìtə jii mə bə le si bègìtə noo ghu aa, i wo a nu mə. ⁴ Nlon mə innù jii mə bi le ŋwà'ànə a mbii aa, bi le ŋwà'ànə mə tâ i ka ndi'itə yì'inè mə mbə bî'inè, nyonə a njim àtəŋentii nî àdiiintə yii mə nìghàà ni Nwĩ ni fa a mbo bî'inè aa tâ bî'inè nanşə yègìtə a nu Nwĩ.

⁵ Tsítsòn, tâ Nwĩngòn yĩ mæ àtànəntii bô àdìntè a lô ghu mbo aa, tâ à ghìrè tâ nì ka n̄ghaanə mbiinə nyoŋə a nu Kristo Yesu, ⁶ mæ mbə bù bĩ tsìm nì tigə n̄gha'asə Nwĩngòn bo bì Mmà'àmbĩ yĩ'inè Yesu Kristo nĩ n̄tsù yĩ mɔ'ò.

Ntoo yĩ n̄sigìnè a mbo bìtìzĩ Nwĩ.

⁷ Tâ nì ka n̄kwerə ghūu bu nì bù tsi'ĩ ajàn mæ Kristo à lè n̄kwerə ghūu aà, tã tâ bàa n̄gha'asə Nwĩ. ⁸ Nlon mæ mè swon a mbo bù mæ Kristo à lè mbə n̄gànàfà'a a mbo baYuda, a ndi'ĩ mæ Nwĩngòn à lèê n̄kà'a yĩ mæ à lè n̄kà'a a mbo bità bi b̄itaà byaa aà ⁹ tâ ma yũ a ghìrè mæ bìtìzĩ Nwĩ tâ bì gha'asə Nwĩngòn nlon n̄ko m̄lìnè yĩ. A bə aa ajàn mæ bi n̄wa'anə a m̄m àn̄wà'ànè Nwĩ mæ,

“Tsò mæ a bə laa, maa tigə gha'asə nòo a titii bìtìzĩ Nwĩ
i kii ki yəə ikòò gha'asə nĩ ìkùmè gho ghu.”

¹⁰ Bì ki mbù n̄swon mæ,

“Bù bìtìzĩ Nwĩ, nì ka ndoritə bu bì bē bi.”

¹¹ N̄ki mbu n̄swon mæ,

“Ka n̄gha'asə nì Mmà'àmbi mbă bu bitìzĩ Nwĩ,
n̄ki n̄ghìrè tâ itoò ìtsim ka n̄gha'asə n̄ii.”

¹² Yesaiah a ghèè nĩ m̄b̄ii n̄swon mæ,

“N̄tigə n̄gìgə Jesse i ka yĩ fè'ε,
i bə yu wa mæ à ka yĩ b̄inə sa'a bìtìzĩ Nwĩ,
tã bìtìzĩn̄wĩ tigə n̄n̄ij n̄t̄ii waa ghu nũ.”

¹³ Tã Nwĩngòn yĩ mæ a ghìrè mæ tâ nì ka mbe njoo aburə aa, tâ à ghìrè n̄t̄ii ghūu luu nì nidorə n̄ki nan̄sə tswe nĩ m̄b̄oonə, a ajànə mæ nì n̄ij n̄t̄ii ghūu ghu nu aà, tâ m̄idà'a mi Azwĩ Nwĩ m̄i ghìrè nì nan̄sə n̄ka mbe njoo aburə nĩ n̄t̄ii ghu tsimè.

Nji'ĩ ànnù yĩ mæ Paul à lè n̄wà'ànè ma yuù àn̄wà'ànè t̄i n̄b̄o'ɔ aà

¹⁴ Mè, a nĩ ìtu ìb̄in̄ú gha, mè bii nì n̄t̄ii ghá tsim m̄ba bil̄m bá, mæ bù, a nĩ ìb̄in̄ú ghūu, nì luu nì àb̄on̄entii, n̄ki n̄nan̄sə nzi annũ ajàn mæ mbə nì tigə n̄di'itə ghūu bu nì bù. ¹⁵ A nĩ ìd̄igə j̄i mɔ'ɔ a nì yulà àn̄wà'ànè, mæ n̄wà'ànè t̄i n̄b̄o'ɔ mæ tâ nì wa'atə innù ma jya j̄ii mæ mè lèè n̄t̄e'ε mfoo n̄wà'ànə a mbo bù aa, nlon aa ìb̄on̄ Nwĩ yĩ mæ à fa a mbo mè ¹⁶ mæ tâ mè bə n̄gànàfà'a Kristo Yesu a mbo bìtìzĩ Nwĩ. Mæ fà'à aa tsi'ĩ tsò n̄gàn̄mà'an̄wĩ a m̄m n̄too yĩ n̄sigìnè Nwĩ ya tã ghìrè mæ tâ Nwĩ a bii bìtìzĩ Nwĩ tsi'ĩ tsò njoo mmà'an̄wĩ j̄ii mæ Azwĩ Nwĩ a s̄i'ĩ m̄.

¹⁷ Ajàn mæ mè tswe nĩ ànnù yĩ mɔ'ɔ b̄i'ĩ bì Kristo aa, mæ kwèε n̄t̄ii gha a m̄m àfà'a Nwĩ. ¹⁸ Nlon mæ mè tswe nĩ ànnũ tsu a n̄swon aa nlon mæ Kristo à lè n̄tsyà a n̄j̄im mè n̄ghìrè mè ghìrè mæ tâ bìtìzĩ Nwĩ tâ bì tigə nyu'unə nì Nwĩ, a n̄j̄im n̄ghàà nì n̄tsù na, nì m̄ghìrìnè mi innù ma, ¹⁹ nì m̄idà'à mi ìlensə innù bo bì innũtsyãmbô, a b̄o'ɔ nì m̄idà'à mi Azwĩ Nwĩ. Ma mùu ajàn, a nĩ ìd̄igə tsi'ĩ tsim, n̄lo a Yerusalem n̄ghèε nywe'e a Illyricum, mè swon mæ n̄too yĩ n̄sigìnè Kristo yã n̄tsimè. ²⁰ A nĩ àyè'ət̄e yã n̄gòn b̄in̄òò bitsim mæ tâ mè swon n̄too yĩ n̄sigìnè ya a nĩ àd̄igə yĩ kaa bi lèè n̄ki'ĩ ikum Kristo ghu yu'u aà, tã wa'à kà m̄b̄oo a nĩ àtsənda yĩ mæ n̄u d̄an̄ à t̄umə aà.

²¹ Tsi'ĩ tsò ajàn mæ àn̄wà'ànè Nwĩ a swon aa mæ,

“Bè bii mæ bi lèè n̄t̄e'ε wa'ă annũ yi a mbo bo swonə aa, bi ka yĩ yə yi.
Tã bè bii mæ bi lèè n̄wa'à yu'u aa, tâ bì yu'u àt̄u yaa a laa ghu.”

Ajàn mə Paul à le ntaɲtə mə yu ghɛɛ ghantə baRoma aà

²² Aa ìnnù jii mə i ki kɪɲ mə tâ mə wa'a a mbo bù zɪ aà. ²³ La tsɪtsòɲ àjàn yii mə mè sɪ nɪ ifà'à ma mùu mbù'ù bù ntswe aa, bo bì ajàn mə mè le ntsu'u nyə'ətə a nyə ghuu a nɪ ìlòò jii ghà'atə aa, ²⁴ mə lɔɔ ɲghɛɛ a ala'a Spain, mə wà'atə mə àjàn mə mè aa ki tsyǎ ghɛɛ ghu aa, i yə ghuu, i naɲsə doritə a ntswe bɪ'inə a nɪ mù àtɪi noò. Bɛɛ bɪ'inə tswetə, nɪ tigə ɲkwetə gha mə ghɛɛ ghu. ²⁵ Tsɪtsòɲ mə ghɛɛ a Yerusalem nɪ ɲjoo a mbo bɔɔ bi Kristo. ²⁶ ɲghòtə jii mə i tswe a ala'a Macedonia bo bì a ala'a Achai, bi fá ɲjoo nɪ àbòɲɛntɪi yaa a ɲkwetə ɲgàɲəfɪm jii i tswe a titɪi bə bi Nwɪ a Yerusalem aà. ²⁷ Bo le ndoritə a ɲghirə maa ajàn, lâ a nswonə ànnù nɪkon, bo tswe nɪ ɲghirə maa ajàn, ɲlon mə àjàn yii mə baYuda le nyàtə mbɔɔnə Azwɪ Nwɪ bo bo aa, bitizɪ Nwɪ ki ntswe nɪ ɲlògə ɲjoo jii mə Nwɪɲgòn à tənə waa ghu aa i kwetə baYuda ghu. ²⁸ Nòò yii mə mè ka mɲsə i fa ɲjoo mà jii mə bi kɪ ghòtə a mbo bo aa, bo kwɛrə tsi'ɪ tsɪm boɲ mə ka tsyǎ a mbɛɛ bù tigə ghɛɛ a Spain. ²⁹ Mə zi mə nòò yii mə mè ka yɪ zɪ a mbɛɛ bù aa, mə aa yɪ zɪ aa nɪ mbɔɔnə Kristo tsi'ɪ ntsɪmè.

³⁰ Mə bu'u mbo a mbo bù mbà bilɪm bā, nɪ ɲkùm Mmà'àmbɪ yi'inə Yeu Kristo, nɪ àkòɲnə yii mə Azwɪ Nwɪ a fa aa, mə tâ nɪ boonə gha tâ bɪ'inə aa nto a ajàn mə nɪ tsà'atə nɪ Nwɪ nɪ tɪi a atu mə aà. ³¹ Nɪ lɔɔ a mbo Nwɪ mə tâ à tsu'u atú ya a mbo bitɪ bii Nwɪ bii bi tswe a Yudea aà, ɲki ɲghirə mə tâ bə bi Nwɪ bi beentə ifà'á gha a Yerusalem. ³² Maa ajàn, mə mbə Nwɪ à bii, tâ mə tigə nzi a mbo bù ɲluu nɪ nɪdore tə nɪ ghirə ntɪi gha fwetə. ³³ Tā Nwɪɲgòn mbɔɔnə tâ à tswe a mbo bù bitsɪmè. Amen.

16

Paul à tsà'atə bə bɪ ghà'atə a Roma

¹ Mə bèentə àfà'a ɲjàantə yɪ'inə Fɛbe, yii mə à nɪ ɲkwetə a múm ɲghotə a ala'a Cenchreae, ² á nɪ kwɛrə yi sigɪnə ajàn mə bɔɔ bi Kristo kwɛrə ɲú aa, ɲki ɲkwetə yi mfa ayoò tsɪm yii mə a lɔɔ aa ghu mbó, ɲlon mə à kwetə bə bɪ ghà'atə, mə bə ɲú yɪ mò'ɔ a titɪi bə bii à kwetə aà.

³ Nɪ tsa'atə Prisca bo Aquilla, bə bii mə bɪ'i bo fà'à a abo mò'ɔ a mum Kristo Yesu aà. ⁴ Bo le mfa ɲgwɪ yàà ɲlon ntswɛntɪi yà. Mə naɲsə mfa mbi'ikə a mbo Nwɪ mbi'i ɲgaà yàà. Kaa à si tsi'ɪ mə bə mə fa miyà wàà, bo bì ɲghotə jii i tswe a titɪi bɪ zɪ Nwɪ aa tsɪmè. ⁵ Ki ntsà'atə nɪ ɲghotə ya yii mə i bòontə a nda bo aà.

Tsà'atə nɪ ntɪi ɲsú ghà Epenetus, yii à le mbə ntsyàmbii ɲú yii mə à le mbii Kristo a mbù'u Asia aà. ⁶ Tsà'atə nɪ Mary yii mə a fà'à nɪ tɪi a titɪi bù aà. ⁷ Tsà'atə nɪ Andronicus bo bi Junias, ɲgǎɲgwè'è jii mə bɪ'ibo le ɲkuu a atsaɲə aà. Bo nɪ bə bɪ tɪnsə a titɪi ɲgǎɲtoɔ Kristo. Bo le mfòò ntswe a mum Kristo tɪ mə.

⁸ Tsà'atə nɪ Ampliatu, ntɪi ɲsú ghà a mum Mmà'àmbɪ. ⁹ Tsà'atə nɪ Urbanus, ɲú yii mə bɪ'inə nɪ bɔ fà'a a abo mò'ɔ a mum Kristo aà, nɪ ntɪi ɲsú ghà Stachys. ¹⁰ Tsà'atə nɪ Apelles, yii mə bi beentə annú yi a mum Kristo aà. Tsà'atə nɪ bə bitsɪm a ɲgwè'ɛ Aristobulus. ¹¹ Tsà'atə nɪ a ɲú ɲgwè'è ghà Herodion. ɲki ntsa'atə bɔɔ bi Kristo bii bi tswe a ɲgwè'ɛ Narcissus.

¹² Tsà'atə nɪ ɲgǎɲfà'à jula mə fà'a a mbó Mmà'àmbɪ aà: Tryphaena bo Tryphosa. Tsà'atə nɪ a ntɪi ɲsú ghà Persis, yii mə à naɲsə mə mfa'a nitɪi a mbo Mmà'àmbɪ aà. ¹³ Tsà'atə nɪ Rufus, ɲgàɲàfà'a Mmà'àmbɪ yɪ ntɪi, nɪ ndè yɪ mə à ki mbə ndèghà aà. ¹⁴ Tsà'atə nɪ Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, bo bi bilɪm bɪ'inə bii bi tswe bo bo aà. ¹⁵ Tsà'atə nɪ

Philologus, Julia, Nereus bo bì ñjààntê yĩ, ni Olympas, bo bì bè bi Nwĩ bĩ bo bo tswe aa tsi'ĩ bitsimè.

¹⁶ Nì tsa'atè ghuu bu nì bù ñnɔŋə ni migha'à muu nì àkòŋnɔ bɔɔ bi Kristo. Nghòtè Kristo tsi'ĩ tsim i tsà'atè ghuu.

Idi'itə nlwĩ'ĩ ñjìmə

¹⁷ Mə bu'u mbo a mbo bù bilim bá mə nì ka nlensə bə bya mə bi zì nì àyàtə, mfa nì ñgi'i a nì àbĩintii bə, ñligitə nì ñnnù jii mə bi le ndi'ĩ a mbo bù aà. Nì ka ñkhə ijàn bə ma jyá. ¹⁸ Nlon mə mbuu bə ma bya kaa bi si aa a mbo Mmà'àmbi yì'inè fa'a, bo bànɔnè mfa'a aa nlon bə àtò'ó yaa. Bo tsyà nì a ñjim àlètə, bo bì mighàà mí líi mbwe'esə nì bə bii mə kaa bo bure tì ibi zi aà. ¹⁹ Nlon mə, ñù ñtsim à yù'ù mə a ajàn mə ni yu'unə ntoò yì ñsiginè ya mə kii ñdoritə nlon ñgaa yùù aa, lá màa kɔŋ mə tá nì bə ñgàn mitsyè a nì ànnù yii mə a bɔŋə aa, mbanɔnə mbə bítizí a nì ànnù yii mə à nì yì bi aà. ²⁰ Nwĩngòŋ mbɔɔnə à ka ghèsə ghò'ò a Satan a ji'i mikòrə bù.

Tá ìbɔŋ Mmà'àmbi Yesu Kristo, i tswe a mbo bù.

²¹ Timoti, ñù yii mə bĩ'iyu fà'à a abo mɔ'ɔ aa, a tsà'atè ghuu. Lucius bo Jason ni Sosipater, ñgãŋgwè'ê já, kii ntsa'atè ghuu.

²² Mè Tertius, ñù yii à ñwà'ànə aŋwà'ànə yulà aa, mə tsà'atè ghuu a ñjim Mmà'àmbi.

²³ Gaius, ñù yii mə mə tswe ghu nda aa, bo bì ñghòtè ñtsim bo tsà'atè ghuu. Erastus, ñlèè ñkabè ñjò'ò àla'a yù, nì ñdĩm yì'inè Kwartus, kii ñtoo nì àtsà'atè a mbo bù. [²⁴ Tá ìbɔŋ Kristo i tswe a mbo bù bitsimè. Amen.]*

Agha'asə Nwĩ yi nlwĩ'ĩ ñjìmə

²⁵ Bì'inè ka ñgha'asə Nwĩngòŋ yii mə mbə a niŋ mètì a nu bù ñyon a nì ñtoo yì ñsiginè ya mə mə swonə mbi'i ñgaa Kristo aà, ma yù à nì ànnù yì àlèntè ya mə i le ntswe alò'òsə a ñgu'u ñgu'u aa, ²⁶ mə tsitsòŋ bì fi'isè mē a fe'è ñlaa, ñtsya a ñjimə ñwà'ànə ñgãŋntoo Nwĩ, bi tigè ñghirə itoò ñtsim i zi, ñyonə aa a nì ñdì'ĩ Nwĩ yii mə à lwĩ'ĩ ñiŋkoŋ aa, ñka nyu'unə a mûm àbĩintii.

²⁷ A mbo Nwĩngòŋ ma ghù yûyigè yii mə à nì àzì tsimè aa, tá ñgha'a nì ti mè tá nì tswe ghu mbo ñtsya a ñjim Yesu Kristo! Amen.

* **16:24** Kaa àtì ma yù a si a nì ñwà'ànə jì nɔ'ɔ tswé.

Àṅwà'ànè Paul yi ntsyàm̀b̀i a mbô ñghòtê BaKORINTO

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A àṅwà'ànè yŭ aa a le ñṅwà'ànə Paul mbo ñghotê baKorinto. Korinto à le mbə ñjò'ò àla'à BaGrikia yí ñwè, ñki mbə kapital mbù'u Achai yíi mə BaRoma le si bu'utə aà. Bi le si naṅsə ntaṅ nî mitaa ma mùu ala'a, bə lô ni a idigə idigə jì mɔ'ɔ jii mə BaRoma le si bu'utə aa nzi mbòontə ghu nloṅ afù'ù yí wè yíi mə à le ntswe ghu aà. BaKorinto le si gha'asə b̀inw̃ng̀ɔṅ b̀i ghà'atè. Bi le si naṅsə mbu'u nî innù jì bi jì swèrè ñswerə a Korinto. Annù ajirè bo bì ìbuurənnù i le mburə ntswe ma mùu ala'a tsi'í m̀b̀ènnù. A titii b̀inw̃ bya, Aphrodite à le ntswe nî ñgǎṅmà'a ji ntsù'ù yí fùurè jii mə i le mbə aa ìkwàrè b̀anṅyè, ñdi'i nî bə mə b̀aa nji nî àkwarè ñgha'asə nî nwí wa ghu. Bə le mburə nzinə mbuu annù ajirè yíi mə a le ntswe a Korinto aa a ajàṅ yíi mə bəe bi yi nyə ñù ti jì akwàrè, kə a ka njirə si'í, bi tigè ñswonə ni mə a ghìrè aà ñdə baKorinto wá.

Ní ñtoo yí ñsigìnə a Korinto aa a le nzi Paul (ffà'à 18.1-17). A le ntswe ghu a atú àlòò yí fùurè ni b̀isàṅ bi nto'o mfa'a ghu, Aquila bo Pricilla ni Timoti bi kwetə ni yi ghu. Nòò yíi mə Paul à le mà'atè ñlo aa, à le nyu'u mə ñghotə ya i tswe ni innù jì ghà'atè mə i le si fa ṅgí'i ghu: Annù ajirè, ànnù ayàtə bo bì ìbuurənnù jì mɔ'ɔ nloṅə mitəṅnə mi Azwí. Paul à yù'ù mē ñtigə ñṅwa'anə àṅwà'ànè yŭ mə yu tsisə innù ma jù ghu i kii fa akwi'í nî ìbetè jì mɔ'ɔ jii bi le mbetə yi ghu aà.

Nwí a fa àdà'à bo m̀itsyè a mbo Paul mə tá à ṅgwa'anə ndi'itə ñghotə ya ghu. Ñghaa innù i mburə ñgha'atə tsi'í sigìnə, à le ñghàà ñlɔṅə annù nyweenə bə a niwô (15). Annù yíi mə à ṅwà'ànə nloṅə akòṅnə aa (13) a ní afù'ù yí mɔ'ɔ yíi mə Nwí à fa a mbô ñghòtê bə bi. Innù jii mə i le mfè'è a múm ñghòtə a Korinto aa i kwetə a ṅghìrə mə b̀i'ìnə yə ìb̀ɔṅ Nwí a titii bə bi.

Bi yatə àṅwà'ànè yŭ aa laà:

1. Nji'í ànnù àṅwà'ànè yŭ 1.1-9
2. Ayàtə a múm ñghòtê 1.10—4.21
3. Annù ajirè bo bì ìnnù a múm ñgwè'è 5.1—7.40
4. B̀ikrisèn ni b̀itib̀i Nwí 8.1—11.1
5. Ntswènt̀i a múm ñghòtə bo bì a ajàṅ yíi mə bi gha'asə Nwí ghu aà 11.2—14.40
6. Annù nyweenə ni ǹwo Kristo bo bì à yi ṅgǎṅmbii Kristo 15.1-58
7. Njoo jii mə bi le ñghotə a mfa a mbo b̀ikrisèn a Yudea aà 16.1-4
8. Innù jì mɔ'ɔ jii mə Paul à le ntigə ñghaa a nlwí'isə aà 16.5-24

Atsà'atè

¹ Àṅwà'ànə mə a lo a mbo Paul yíi mə Nw̃ng̀ɔṅ à le ntwon nî ñkòṅə yíi mə tá à bə ṅgàṅtoò Kristo Yesu bo bì a mbo ñd̀im yí'ìnə Sosthenes, ² ñghèè nî a mbo ñghotə bə bi Nwí bii mə bi tswe a ala'a baKorinto aa, bo a mbo bə b̀itsim bii mə Nw̃ng̀ɔṅ à twon mə tá bo bə bi a ñim Kristo Yesu, nlaa laà. Mbə bə bii mə bi twon ìkum Mmà'àmbi yí'ìnə Yesu Kristo mə ni Mmà'àmbi wàà ñki mbə yí'ìnə aà. ³ Tá ìb̀ɔṅ Nwí ni m̀b̀ɔṅə yíi mə i lo a mbo Nw̃ng̀ɔṅ Taà yí'ìnə ni Mmà'àmbi Yesu Kristo aa tá i tswe a mbo bù.

⁴ Mə fa mbi'ikə a mbo Nwī a ngòŋ binòò bitsim mbi'i ngaa yùù, òlòŋ ìbòŋ Nwī yīi mə à le nghìrè a nu bù, òtsya a njīm Krostò Yesu. ⁵ Nlòŋ mə àjàŋ mə nì tswe nì ànnù yī mò'ò bu bì Yesu Kristo aa, kaa nì si afù'ù yī tsu saà, òtswe nì afù'ù nì mighàà mi tsim, bo bì a nì mitsyè mi tsim. ⁶ Ntoò ya mə bī'ì le si swonə nloŋ Yesu, nì nàŋsə mə mbii i kuu a nu bù ⁷ ma mùu ajàŋ kaa nì wa'à nì mètəŋnə mi Azwī mī tsu bonə, a ajàŋ nì be noò yīi mə Mmà'àmbī yī'inə Yesu kristo à ka yī fè'è yentə aà. ⁸ A ka yī be ghuu mə tâ nì təə ntinsə nghèe nywe'e a nlwī'isə, òtswe ajàŋ yīi mə kaa mbə bi wa'à ghuu firè wa njwī Mmà'àmbī Yesu Kristo. ⁹ Nwīŋgòŋ à nì nù yīi mə mbə bī'inə nīŋ ntiì yī'inə ghu nu, mbə Nwīŋgòŋ wa yīi mə à le ntwonə ghuu mə tâ nì tswe nì ànnù yī mò'ò bu bì Mú yī Yesu Kristo Mmà'àmbī yī'inə aà.

Ayàtə yīi mə a tswe a mùm nghòtə aà

¹⁰ Mə bu'u mbo a mbo bù mbà bilīm mbà, nì ìkùm Mmà'àmbī yī'inə Yesu Kristo mə tâ nì ka nghaa mbiinə, tâ ayàtə tsuu a titiì bŷ tswe, ta tâ nì nàŋsə ŋkwereə ghuu a nìbəŋ, nì ìmòòntə juu, bo bì àjàŋ mə nì lèntə innù aà. ¹¹ Mə swonə laa, bilīm mbà, òlòŋ mə, bè bī mò'ò a ngwè'è Chloes bi swonə a mbo mə mə àyòŋə a tswe a titiì bù. ¹² Mə swonə aa mə nù yī mò'ò yī mò'ò a titiì bù a swonə nì mə, “Mə laa mbə nù Paul.” Kə, “Mə laa mbə nù Apollos.” Kə “Mə nì nù Cephas.” Kə “mə nì nù Kristo.” ¹³ Bi laa nyàtə Kristo aa ε? Bi le ŋkwèèntə aa Paul a ati bàŋnə bàŋnə mbi'i ŋkwitu ghuu aa ε? Kə bi le mmurə ghuu a ŋkì aa nì ìkùm Paul aa ε?

¹⁴ Mə fa mbi'ikə a mbo Nwī mə kaa mə le ŋwa'ă nù nìbù a ŋkì murə ntsyatə Krispus bo Gaius; ¹⁵ ma mùu ajàŋ kaa mbə nù nìbù ghùù a wa'à swonə mə bi le mmurə yi a ŋkì aa nì ìkùm ghà. ¹⁶ (Mə wà'àtə mə mə le mbaa ŋkì mmurə ngwè'è Stephanas a ŋkì. Kaa mə sì nùdàŋ wa'atə yīi mə mə le mmurə a ŋkì.) ¹⁷ Nlòŋ mə kaa Kristo à le wa'ă gha too aa mə tâ mə zi ŋka mmurə bə a ŋkì. A le mbàŋnə ntoò gha aa mə tâ mə zi ŋka nswonə ntoò yī òsigìnə ya. Kaa mə le ŋkì'ì kà òswonə aa bə nì nighàà nì mitsyè mi mbi mù ta niwo nì Kristo a ati bàŋnə bàŋnə wa'a adàŋə dàŋə tsyá.

Kristo à nì mtiì mi Nwī bo bì mitsyè mi

¹⁸ Nlòŋ mə ntoò ya nloŋ niwo nì Kristo a ati bàŋnə bàŋnə à nì àjìŋtə annù a mbo bè bii mə bi bwe aà, lâ a mbo bī'inə bii mə bi yweenə aa, i bə mīdà'à mi Nwī. ¹⁹ Bi ŋwa'anə ma yū a mùm àŋwà'ànə Nwī mə, “Mə ka ta ŋgì'ì a nì mitsyè mi ŋgàŋmitsyè i sigisə bə bii mə bi mòòntə mə bi zī ànnù aa a nsyè.”

²⁰ Tsó mə a bə laa, ŋgàŋmitsyè tigè òtswe aa fə aa ε? Ngāŋndì'ì nòŋsə tigè òtswe aa fə aa ε? Bè bii mə bi zi òlìgìtə innù faa mbi aa bi kī òtigə ntswe yàa ngaa aa fə aa ε?

²¹ Nwīŋgòŋ, a nì mitsyè yu, à le nghìrə mə tâ bè tsuu yi a nì myaa mitsyè zi. A le mbàŋnə m̀bəŋ a Nwī a tsyá a njīm ntoò ya yīi mə bī'ì swonə, bè twonə nì àjìŋtə annù aa, ònyweensə bə bii bi bii yi aà. ²² BaYuda bi lòò mə bi yə innù jī yeyerə i bōŋ bii, baGrikia bi lòò nì mitsyè. ²³ Lâ a mbo bī'ì, bī'ì kii ŋkè'enə aa tsi'ì ntoò Kristo wa yīi mə bi le ŋkwèèntə yī a ati bàŋnə bàŋnə aà. BaYuda bi kwàntə ghu ŋwo, bitizi Nwī bi lògə a nì àjìŋtə annù. ²⁴ Lâ a mbo bè bii mə Nwī à twòŋ mə waa aa, kə a bə baYuda kə baGrikia aa oo, bonə ntoò mà yū i laa mbə Kristo yīi mə à nì mīdà'a mi Nwī ŋkì mbə mitsyè mi Nwī aà. ²⁵ Nlòŋ mə àyoo yīi mə a finə àjìŋtə ànnù Nwī aa, à

ni mĩtsyè, ntsyatə mĩtsyè mi ñùmĩsɔŋə. Ayoo yĩi mə a mfinə abɔrəkə Nwĩ aa, a bə mĩdà'à ntsyatə mĩda'a mi ñùmĩsɔŋə.

²⁶ Wa'atə nĩ àjàŋ mə nĩ le mbə aa bilĩm mbá mbɔŋ tá Nwĩŋgɔŋ à twɔŋə ghuu. Nyɔŋə a nĩ mĩtsyè mi mbi mù, kaa nĩ le ŋkĩ'ì ñgàŋ mĩtsyè bə; kaa ŋkĩ'ì nĩ àdà'à yĩ tsu ki ntswe, kaa ŋkĩ'ì bə bĩ wè ki mbə. ²⁷ Nwĩŋgɔŋ à le mbàŋnə ntsɔ'ɔ ayoo yĩi mbi ì lɔgə nĩ àjɛŋtə ayoo aa, mə yu dɪrɪsə atu ŋgàŋmĩtsyè ghu. Ŋkĩ ntsɔ'ɔ ayoo yĩi mə mbi ì lɔgə nĩ ɪbɔrəkə njoo aa mə yu dɪrɪsə atu ŋgàŋada'a ghu. ²⁸ A le ntsɔ'ɔ ayoo yĩi mə mbĩ ì le sɪ lĩ ntsa'a mə a nĩ tɪkùm aa, tsi'ĩ ñjoo jii mə ì sɪ ghu tswé aa, mə yu ta ŋgĩ'ì nĩ ñjoo jii mə ì tswé ghu, mbi ì lɔgə nĩ ñjoo àtɪndùu aà. ²⁹ La a bə mə kaa mbə ñu a ki'ì nti yì a nsi mi'ì Nwĩ ka ŋkwɛɛ. ³⁰ Nwĩŋgɔŋ à lɔgə mə ghuu ŋghirə nĩ tswé nĩ ànnù yĩ mɔ'ɔ bu bĩ Kristo Yesu. Nwĩ a tɪgə ŋghirə Kristo à bə mĩtsyè mi'inə, ntsya a ñjĩm Kristo, ànnù yì'inə a tsinə a nsi mi'ì Nwĩ, a lɔgə yì'inə bĩ'inə tɪgə bə bi. A ketə mɪŋkɪrə mi innù jì bi a nu bĩ'inə. ³¹ Tsɔ mə a bə laa aa, àjàŋ mə àŋwà'ànə Nwĩ a swɔŋ aa mə, “Mbə ñu tsù a tɛ'è tɪ kwɛɛ nti yì, a ká ŋkwɛɛ aa mbĩ'ì bə ñgaa Mmà'àmbi.”

2

Ntoo mbĩ'ì Yesu Kristo yĩi mə bi le ŋkwèentə yì a ati bəŋnə bəŋnə aà

¹ Bilĩm mbá nòò wa mə mə le nzi a mbo bù a ŋkè'ènə ntoò Nwĩ ya mə ì le nłəntə aa, kaa mə le ŋkĩ'ì mighàà mĩ wè, kə mĩtsyè mi mbi mù lɔgə ŋkè'enə ghu bə. ² Nlon mə mə le ŋkɔŋ mə mə lĩ'inə ŋgɔŋ innù tsɪm tɪgə ki swɔŋə tsi'ĩ ànnù Yesu Kristo yĩi mə bi le ŋkwèentə yì a ati bəŋnə bəŋnə aà. ³ Mə le ntswe a titi bù aa tsi'ĩ tsɔ aborikə ayoo, mbɔ'ɔ, ntsiginə. ⁴ Nìghàà na a mbo bù kaa à le ŋkĩ'ì nighàà nĩ mĩtsyè mii mə bə beentə aa bə. A le mbàŋnə mbə bə nìghàà nii mə nĩ le sɪ dɪ'ì mĩda'a mi Azwĩ Nwĩ aà. ⁵ Ma mùu àjàŋ tá àbiiintì yuu tá à tsuu bə nĩ mĩtsyè mi bə ì yəgɪtə mbəŋnə yəgɪtə bə nĩ mĩdà'à mi Nwĩ.

Mĩtyè mi Nwĩ

⁶ Lá, bĩ'ì dɪ'ì innù nĩ mĩtsyè a mbo bə bii mə bi kwe a mùm Azwĩ Nwĩ aà ka mə kaa à sɪ mĩtsyè mi mbi mù bə, kə mĩtsyè mi bə bii bi bu'utə mbi yu aà; bii mə bi tswé nĩ ntsya aà. ⁷ Bĩ'ì dɪ'ì aa mĩtsyè mi Nwĩ mii mə mi ləontə aa, mə Nwĩŋgɔŋ à le naŋsə nłə tètə ñlon nìgha'à nĩ'inə aà. ⁸ Kaa ŋgàŋmbu'utə mbi jù le wa'à zi tá à laa atu bo. Bo le mbaa nzi, bɔŋ kaa bo le ŋwa'à a Mmà'àmbi yĩi mə à tswé nĩ nìgha'a aa a ati bəŋnə bəŋnə kweentə. ⁹ A bə aa tsɔ mə bi ŋwa'anə a mùm àŋwà'ànə Nwĩ mə, “Annù yĩi mə kaa ñu à leè wa'à yə kə ñyu'u aa, ànnù yĩi mə kaa ñu à leè ŋwà'à mɔ̀̀ntə mə mbə a fɛ'è aa, àa yu yĩi mə Nwĩŋgɔŋ à tɛŋtə nłə a mbo bə bii mə bi kɔŋə yì aà.”

¹⁰ Nwĩŋgɔŋ à dɪ'ì mə a mbo bĩ'inə ntsya a ñjĩm Azwĩ Nwĩ. Nlon mə Azwĩ Nwĩ a lɔɔ ŋgɔŋ innù tsɪm, nłɔɔ, nłɔɔ nĩ innù Nwĩ jii ì naŋsə ntsotə aà. ¹¹ Kaa ñu dɛŋ yĩi mə mbə a zi innù jii mə ñu wa'atə kaa à sɪ ghu bə ntsyatə a azwĩ yì yĩi mə a tswé ghu mùm nú aà. A ki mbə ŋgĩŋ ŋgĩŋ mə kaa mbə ñu tsù kaa mbə wa'à ìmɔ̀̀ntə Nwĩ zi ntsyatə Azwĩ Nwĩ. ¹² Kaa bĩ'inə sɪ aa àzwĩ yì fàa mbi kwɛrə, bĩ'inə bəŋnə ŋkwɛrə aa bə Azwĩ yĩi mə Nwĩ à too a mbo bĩ'inə aa, tã zi ŋgɔŋ innù tsɪm jii mə Nwĩŋgɔŋ à fa ntəŋə yì'inə ghu aà. ¹³ Tsɔ mə a bə laa aa, kaa bĩ'ì sɪ annù ma yu aa nĩ mighàà mii mə mĩtsyè mi bə dɪ'ì a mbo bĩ'ì aa dɪ'ì. Bĩ'ì dɪ'ì aa nĩ mighàà mii mə

Azwĩ a di'i a mbo bi'i. Nto'otè nĩ innũ Azwĩ a mbo bè bii mē bi tswe nĩ Azwĩ aà. ¹⁴ Nũ yĩ mē kaa à si nĩ Azwĩ tswē aa, kaa mbē ki'i innũ jii mē Azwĩ Nwĩ a fa aa kwērè. Ghu mbo, à nĩ àjĩtè annũ, kaa mbē a tē'ē ki'i nanse nzi. Ghu mbo, à nĩ àjĩtè annũ. Nlon mē mbē bi kī nzi ndũu yi, ntsya aa tsi'i a njĩm Azwĩ. ¹⁵ Nũ yĩ mē à tswe nĩ Azwĩ aa, à zi ajàn yĩ mē mbē yu ká n̄lentè innũ tsim, lá kaa mbē nũ tsu wa'á n̄lentè annũ yi bājnè nzi ¹⁶ Aá àjàn mē ànwà'ànè Nwĩ a swon aa mē, “Mbē imòontè Mmà'àmbi aa a zĩ wò aa ε? Mbē, a yi aa a di'itè wò aa ε?”
Lá a mbo bi'inè, bi'inè tswe nĩ imòontè Kristo.

3

N̄gānfà'à Nwĩ

¹ A nswon annũ nĩkon a bilĩm bá, kaa mē kī wa'á a mbo bù ló ñghàa aa tsi'i tsó mē ghàa a mbo bè bi Azwĩ. Mē kī ghàa a mbo bù aa tsi'i tsó bè bi fàa mbĩ, kē tsi'i tsó a mbo bōñkhē a múm àb̄intiĩ. ² Mē kī si n̄onse ghuu aa n̄ n̄bēè, kaa à kī wa'á mijĩ mĩ t̄i bē, nlon mē kaa n̄ kī burē t̄i kwe ñkù'ù a njĩ. I zĩ ywe'e ts̄its̄on, kaa n̄ burē t̄i kù'ù. ³ Nlon mē n̄ burē ka kī tswe n̄swent̄i yũ tsi'i tsó bè bi fàa mbĩ. Ajàn yĩ mē àghè'è n̄ bo bi àyòñ a tswe a tit̄i bù aa, n̄ burē kī bē aa tsi'i bè bi fàa mbĩ, àkòrè nizĩ yuu a kī mbē aa à yĩ bá fàa mbĩ. ⁴ Nĩ yi t̄i swũñnè i swonè nĩ mē, “Mē laa mbē ñũ Paul.” Nũ yĩ mō'c a k̄i n̄swonè nĩ mē, “Mē nĩ ñũ Apollos,” n̄ si gh̄rè aa tsi'i tsó ñum̄is̄on aa ε?

⁵ Apollos à laa mbē wo aa ε? Paul a kī mbē wo aa ε? Bi'i ghensē mbē aa tsi'i ñgānfà'à mē bi lē ñkwetē a ñgh̄rē mē t̄a n̄ ññ m̄intiĩ muu a nu Yesu Kristo. Nũ n̄ bi'i a fà'à aà àfà'à yĩ mē Mmà'àmbi à fa ghu mbo aà. ⁶ Mē lē mbwe'e, Apollos a ts̄utē, Nwĩnḡon a gh̄rē m̄ijĩ mya mē kwé. ⁷ Nũ yĩ mē a bwe'e aa n̄ wa yĩ mē a ts̄utē aa, kaa bo si àyòò tsu bē. Nũ yĩ mē à n̄ ñũ aa, à laa mbē Nwĩ, nlon mē a gh̄rē m̄ijĩ mya mi kwé aà. ⁸ Nũ yĩ mē a bwe'e aa, bo bi ñũ yĩ mē a ts̄utē aa, bo yu ku'unē. Nwĩnḡon à ka yĩ k̄i twu ñkabē àfà'à ñũ i yòñ a ñj̄mē àfà'à yĩ mē à fà'à ghu mbo aà. ⁹ Nlon mē bi'i laa mbē bē bii mē bi'i fà'a a abo mō'c bi'i bi Nwĩ; n̄ bē ñsò Nwĩ, mbē ndānwĩ yĩ mē bi b̄o aà.

¹⁰ Nyonè a n̄ ìb̄on Nwĩ yĩ mē à fa a mbo mē aa, mē kī fà'à aa tsi'i tsó ñũ yĩ mē à zi afà'à yi, ntumē ats̄endá, ñũ dàn a tigē mb̄o nda ghu. T̄a ñũ n̄tsim yĩ mē a b̄o nda ghu aa t̄a à ka n̄syēsē n̄ yi. ¹¹ Nlon mē kaa mbē bi wa'à ats̄enda yĩ dàn bú ñtum, n̄syatē ya yĩ mē b̄i t̄è'è mē ñtumē aa, a bē Yesu Kristo aà. ¹² A ñgh̄è a n̄ ñj̄o j̄i baa b̄o ghu aa, bè bi mō'c ka yi kī b̄o n̄ àt̄i gold, kē n̄ yĩ silva, kē n̄ ñgò'c at̄indũ. T̄a bi mō'c ka mb̄o n̄ ñ̄i, kē ñk̄iñkà'à, kē ñḡè. ¹³ Bi ka yi yē a ajàn mē àfà'à ñũ a t̄insē mbē aà, wa ñj̄wi mē Kristo à ka yi f̄urè i di'ì aà. Nlon mē maa ñj̄wi, bi ka yi ywe'etē afà'à ñũ tsim n̄ mō'c, t̄a mō'c t̄o nd̄i'ì ajàn mē a t̄i mbē aà. ¹⁴ Belē mē mō'c i bē tsuu nda yĩ mē bi lē mb̄o wa ats̄enda aa i t̄ò t̄a i wo, bon ñũ wa mē à b̄o aa, à ka kwērē m̄its̄o'c n̄ mi ifà'à mi. ¹⁵ Belē mē mō'c i t̄o nda ya, bon ñũ wa mē à b̄ò aa à ka bwe. Yumbon à ka b̄añē nyweenē, lá i yweenē aa tsi'i tsó à kh̄ m̄f̄è'è aa wa mum mō'c.

¹⁶ N̄ si zi mē n̄ laa mbē ndāmà'anwĩ, Azwĩ Nwĩ a tswē n̄ a múm nu bù aa ε? ¹⁷ Mbē ñũ tsu a ta ñḡi'ì n̄ ndāmà'anwĩ bon Nwĩ à ka k̄i ta ñḡi'ì ghu nũ. Nlon mē ndāmà'anwĩ i laa aà, bù n̄ ñtu mb̄iñũ ghuu, n̄ n̄

ndâmà'anwĩ. ¹⁸ Tá nù nìbù ghùù tá tsuu ibìinù yi ki bwe'esè. Mbè nù nìbù ghùù a wa'atè mē yu ni nù mĩtsyè nyonə bē ni figè yĩ fàa mbi, a ku'unè mē tá à bəŋ ntigè ajìntè tá nanşə tswe ni mĩtsyè. ¹⁹ Nlon mē àyoo yĩ mē mbi yù i lögè ni mĩtsyè aa, à ni ajìntè ayoo a nsi mi'i Nwĩ. Anwà'ànə Nwĩ a swon mē, “Nwĩngòn a ko ngàn mĩtsyè nyonə aa a n̄j̄m n̄lwee yàà.” ²⁰ Adìgè anwà'ànə Nwĩ yĩ m̄'ɔ a ki mbù n̄swon mē, “Mmà' à mbi à zĩ innù j̄i mē ngàn mĩtsyè bi wa'atè aà, mē innù j̄i bi wa'atè aa à n̄i àdànə dānə.” ²¹ Ma mùu ajàn, tá nù tsù à tsuu ntii yi ki kwèè m̄bi'i ngaa bē, nlon mē njoo tsim i tswe aa a mbo bù. ²² Paul ni Apollos ni Peta, n̄i m̄bi yù, n̄tswènt̄i bo n̄wo, n̄ò tsìtsòn kè n̄ò yĩ a zĩ aa, ma juu innù tsim à n̄i juu. ²³ Bù, ni tswe aa mbo Kristo, Kristo a tswe a mbo Nwĩ.

4

N̄gǎntoo Kristo

¹ A bəŋ mē tá n̄i lögè yi'i tsi'ĩ tsǒ ngǎnfà' à Kristo j̄i mē Nwĩ à lèə mē tá b̄i'ĩ ka n̄lentè innù Nwĩ j̄i mē i lē n̄tswe a alò'òsè aà. ² Annù ȳi mē a ku'unə a mbò ngǎnfà' à tsǒ ma wa a nḡhìrè aa à ni mē tá à ka mfa'a a mbo tá àfà'á yĩ tsi'ĩ n̄i ntii yi tsimè. ³ A mbo mē à ni tsi'ĩ m̄untsirè annù mē mbè n̄i ká n̄sa'a n̄àà, kè mē mbè m̄bi yù i ká n̄sa'a n̄àà a k̄rè. Kaa m̄mbòŋ kaa mē s̄i atu ibii nù gha sa'a. ⁴ Nt̄i gha i laà, la, kaa i ki'ĩ d̄i'ĩ aa mē mbè bi wa'á isa'a a nu mē niŋə. Nù ȳi mē a sa'a n̄àa laa à bē aa Mmà'àmbi. ⁵ Tsǒ mē a bē laa aa, tá n̄i tsuu isa'a n̄i tsù lǒ tsèrè ti ghè mē n̄ò à kù'ù. Annù n̄tsèrè isa'a n̄i n̄lwi'isə a tswe n̄i nyù'utə n̄ò wa mē Mmà'àmbi à ka yĩ zĩ aà, nlon mē à ka yĩ fi'isə innù alò'òsè j̄i mē bē lē s̄i ghìrè a m̄m m̄fii idigè aa, kii kè'è minàn ȳi mē bē lē ntantə n̄ləə a m̄m ntii bo aà. A ka yi bē aa tsi'ĩ maà n̄ò mē nù n̄tsim à ka yĩ kwèrè miyà a mbo Nwĩ ajàn mē à kù'unə ghu mbo aà.

⁶ Mē fa ibiinu yi'i Apollos tsǒ figè ma ghù aa, nlon ngaa yùu, mē tá n̄i yègè annù ȳi mē ni ghàà n̄l̄à ni nanşə n̄swonə aà, “N̄i tsuu ki ghìrè i tsyà n̄i annù ȳi mē bi n̄wa'anə aà;” m̄bi'i nù nìbù ghùù a ká n̄kwèe ntii yi m̄bi'i ngaa nù m̄'ɔ, m̄bànə n̄ka n̄tsa'a n̄i yĩ m̄'ò. ⁷ Nù ȳi mē à ghìrə gho mē tá ò k̄'ɔnə n̄tsya bē b̄i m̄'ɔ aa, à n̄i wò aa ε? Njoo tsim j̄i mē ò tswe ni ju aa a s̄i Nwĩ fa aa ε? Mbè ò tigè m̄bu aa n̄kwèe ntii gho aa mē akè tsi'ĩ tsǒ kaa bi s̄i aa fà fà aa ε?

⁸ N̄i l̄ò aà n̄swonə mē n̄i tswe mē n̄i njoo tsim j̄i mē ni l̄ò aa ε? N̄i tswe mē n̄i àfù'u tsim aa ε? N̄i tigè mē mbè bifò, ka mē b̄i'ĩ s̄i bifò tsìtsòn bē aa ε? Mē yè'ètə mē bəŋ n̄i laa t̄e'ε mbè bifò tá tá b̄i'inè ka n̄sa'a n̄ifò nya b̄i'ĩ tsimè. ⁹ A fi tsi'ĩ tsǒ Nwĩngòn à fa aà adigè n̄lwi'ĩ n̄j̄m a mbo b̄i'ĩ ngǎntoo ji, tsi'ĩ tsǒ bē b̄i'ĩ mē bi tswe n̄i n̄kwo a n̄saanə, tá m̄bi n̄tsim i yè waa, ni baangel, n̄i b̄amisònə. ¹⁰ M̄bi'i n̄kwi Kristo b̄i'ĩ ni ibèrè, n̄i b̄ànə m̄bè ngàn mĩtsyè a m̄m Kristo. B̄i'ĩ b̄orè, n̄i b̄ànə ntii. Bi tsa'à n̄i yi'ĩ m̄bànə n̄j̄enə ni bù. ¹¹ Yi nywe'e tsìtsòn, b̄i'ĩ tswe n̄i n̄j̄i, n̄j̄i n̄k̄i i yanə n̄i yi'ĩ, b̄i'ĩ wè'è n̄i b̄ikùrè bitsè'è. Bi ghò n̄i yi'ĩ, b̄i'ĩ tsinè n̄karə ni idigè idigè, ¹² b̄i'ĩ n̄wugè n̄i ib̄i nù yi'ĩ mfa'a ni m̄t̄i n̄i m̄bò mi'ĩ. Bi yi n̄niŋ ndòò a atu b̄i'ĩ, b̄i'ĩ b̄ànə n̄niŋ m̄bòonə. Bi yi n̄ti tso'ɔ akòrè yi'ĩ, b̄i'ĩ tswà ntii yi'ĩ; ¹³ bi yi m̄bèḡitè yi'ĩ, b̄i'ĩ kwi'ĩ n̄i m̄ghàà m̄i bònə. Nyi nywe'e tsìtsònə, a mbò m̄bi, b̄i'ĩ bē aa n̄tsà'à, njoo j̄i mē bi mē'è aà.

¹⁴ Kaa mē s̄i ma yù a mbo bù n̄wà'ànə aa mē mē ghìrè tá àtù yuu dirə bē. Mē b̄ànə n̄wà'ànə aa a n̄di'itə bù tsǒ b̄òò ba b̄i'ĩ mē mē kònə aà.

15 Ka mɛ nɛ tswe nɛ bɛ bɛ ghà'à nɔgha'a mɛ bi di'itɛ nɛ ghuu tsi'i tsɔ bɛ bi Kristo aa, Taà ghùù à naa tsi'i yɛ mɔ'ô, nlon mɛ mɛ tigɛ mbɛ aa Taà ghùù yɛ ndânwɛ ntsya a njɛm ntoo yɛ nsigɛnɛ ya yɛi mɛ mɛ zi ni yu a mbo bù aà.

16 Mɛ tigɛ ndi'itɛ nɛ ghuu mɛ tâ nɛ ka nɛ'e'esɛ akòrɛ nizɛ yâ. 17 A bɛ nɛji'i ànnù yɛi mɛ mɛ too Timoti, mù ghà a njɛm Kristo, yɛi mɛ mɛ kɔnɛ aa, yɛi mɛ a fà'à a mbo Mmà'àmbi nɛ nti yɛ tsimɛ aà. A ka zɛ i wa'atɛ a mbo bù, binɔnsɛ bii mɛ mɛ yɔnɛ a mùm ntswɛntɛ yà yɛ mfi a mum Kristo, bii mɛ mɛ kii ndi'i a mbò ndanwɛ ntsim, a idigɛ tsim jii mɛ mɛ ghɛè ghu aà.

18 Bù bi mɔ'ɔ nɛ nɛ nɛ nu juu, a bɛ tsi'i tsɔ nɛ wa'atɛ ni mɛ kaa mɛ ka wa'ã ghuu bù nzi nɔghantɛ. 19 Là Mmà'àmbi, à bɛ bii bon mɛ ka zɛ ghantɛ ghuu a ni mù àti noò. Mɛ zi bon mɛ ka wa'a aa tsi'i innù jii mɛ nɔgɛnɛ nu mà jù i swon aa i yu'ù, mɛ ka kii yɛ mitɛ myaa. 20 Nlon mɛ kaa ànnù nifò Nwɛ kaa a sɛ aa annù nighàà ni ntsù bɛ, a bɛ aa annù midà'a. 21 Ni kɔn mɛ akɛ aa ε? Ni kɔn mɛ mɛ zi aa bɛ nɛ nɔgwàn a mbo bù, kɛ ni lòò aa mɛ mɛ zi nɛ àkɔnɛ nɛ àbɔnɛ aa ε?

5

Annù Ajirɛ a mùm ndânwɛ

1 Bi nanɛ nɛkɛ'ɛnɛ a mbo mɛ mɛ ajirɛ a tswe a titi bù, mbɛ abuu ajirɛ yɛi kaa a sɛ a titi bitzi Nwɛ tɛ'ɛ ntswe aà. Nlon mɛ, nù a lògɛ ni a nɛkwe taà yɛ. 2 Ni tɛrɛ aa ε? A ku'unɛ aa mɛ bon ni banɛ nɛyɛ'ɛ aa yɛ'è. Tâ nɛ fi'isɛ a nù yɛi mɛ a ghɛrɛ ajanɛ annù ma yù aa a titi bù.

3 Ka mɛ mɛ sɛ a titi bù a nɛ ibii nù gha tswɛ aa, mɛ banɛ ntswe a titi bù a mùm Azwɛ. Mɛ tsɛrɛ mɛ isa'a nù yɛi mɛ à ghɛrɛ ajanɛ annù ma yù aa tsi'i tsɔ mɛ tswe a titi bù. 4 Nòò yɛi mɛ nɛ boontɛ nɛ ikùm Mmà'àmbi Yesu yɛ'inɛ aa, àzwɛ ya a tswɛ bu bo, ni midà'à mi Mmà'àmbi yɛ'inɛ Yesu Kristo, 5 nɛ fâ nù ma ghù a mbo Satan mɛ tâ à ta nɛgi' i a nɛ nɛjãnù yɛ. Mɛ mbɛ àzwɛ yɛi a yɛ mbanɛ nyweenɛ wa njwi Mmà'àmbi lɛ.

6 Ajàn yɛi mɛ ni nɛ nù juu aa kaa a sɛ ku'unɛ. Ni sɛ zi mɛ, muli mbɛ'è àbaa i ghɛrɛ mamù'ù nɛkyá àbaa a kɔ'ò aa ε? 7 Ni kɔɔ alwɛnɛ mbɛ'è àbaa yɛ lwɛn ya mɛ à ni innù jɛ bi a titi bù mfi'isɛ, mɛ mbɛ ni laa lɛ. Bon ni ka tigɛ bɛ tsi'i tsɔ nɛkyá àbaa yɛ fii yɛi mɛ kaa mbɛ'è àbaa kaa i sɛ ghu tswɛ. Nòò ikòò Passa yɛi bi lògɛ mɛ Kristo yɛi mɛ à ni mù mbɛnjɛrɛ ikòò Passa yɛ'inɛ wa mɛmà'à Nwɛ ghu aa, à kù'ù mɛ. 8 A bon mɛ tâ bi'inɛ tigɛ nɛi ikòò ma ghù, kaa wa'à jɛ aa bɛ nɛ àbaa yɛi mɛ tswe nɛ mbɛ'è àbaa yɛ nɛlwɛn ya aa, mɛ a nɛ àbi'inti bo bi innù jɛ bi aa, bi'inɛ banɛ ka nɛi bɛ nɛ àbaa yɛi mɛ kaa mbɛ'è àbaa i sɛ ghu tswɛ, mɛ ni nti yɛ làà bo bi ànnù nɛnɛkɔn aà.

9 Mɛ lɛ nɛwà'ànɛ wa mùm ànɛwà'ànɛ ya mɛ mɛ lɛ ntsyàsɛ a mbo bù aa mɛ tâ nɛ tsuu aa bu bi nɛgànajirɛ ki karɛ. 10 Kaa mɛ lɛ si wa'à aa nɛgànajirɛ jii mɛ à ni bɛ bi mbi aa, kɛ bɛ bii bi ghotɛ njoo aa, kɛ banɛgámigheɛ, kɛ nɛgɛnmii binwɛngɔn bi adànɛdànɛ swonɛ bɛ, nlon mɛ ma mùu ajàn a ka di' i mɛ nɛ ma'atɛ mbi yù nɛghɛ a adigɛ yɛ dàn. 11 Mɛ lɛ mbanɛ nɛwà'anɛ a mbo bù aa mɛ tâ nɛ tsuu ki karɛ aa bù bi nù tsù yɛi mɛ a twon ibii nù yɛi mɛ yu ni ndim yɛ'inɛ, là ànnù ajirɛ bo bi annù nɛghotɛ njoo, nɛ ànnù mbii binwɛngɔn bidànɛdànɛ, ànnù nswon ànnù yɛi bi a atu nù, ni ànnù nno mɛlù'ù mbaanɛ bo bi ànnù iyɛrɛ a tswɛ ghu nu aà. Tâ ajàn yuu bi ajàn nù ma ya tâ à tsuu burɛ bɛ bɛ!

12 Nlon mɛ àya a nsa'a bɛ bi abɛ à nɛ àkɛ aa ε? Ni tswe aa nɛ nsa'a bɛ bii mɛ bi tswe a mùm ndânwɛ. 13 Nwɛngɔn a sa'a bɛ bii mɛ bi tswe a abɛ aà. "Furɛ nɛ nɛgànabi'inti a titi bù."

6

Annũ nsomsə Mu Kristo nsomsə yĩ mò'ó

¹ Mbè ñù ñibù a tswe nĩ àbèè bo mu Kristo yĩ mò'ó, á ghìrê àkè mē tá à lógè isa'a wa ñghèè nĩ ghu a mbo bè bii annũ yaa sì tsinè, m̄ban̄nè mmà'atè a ñghèè nĩ ghù a mbo bè bi Nwĩ tá bì lentè aa ε? ² Nì sì zi mē bè bi Nwĩ ka yĩ sa'a mbi yù aa ε? Mbè a bē mē nì ka yĩ kī sa'a mbi, bon̄ mbè a tīgè ñtsya ghūu a n̄lentè b̄o bi innũ tsó ma bú aa mē akè aa ε? ³ Nì sì zi mē bĩ'inè ka yĩ sa'a bangel aa ε? Mbè a bē ma mùu ajàn̄ bon̄ nì b̄an̄nè nan̄sə nzi nsà'á innũ jĩ fàa mbĩ. ⁴ Mbè ìjan̄ innũ tsi'ĩ tsó ma jya i yĩ mfè'è, nì b̄an̄nè ñlógè ñghèè nì ju bē a mbo bè bii mē ñd̄an̄wĩ tsa'á, mē tá bì lentè aa a ya aa ε? ⁵ A bon̄ mē tá àdir̄etu tswa ghūu. A bē mē kaa ñù yĩ mò'ó à sì a tit̄i bù tswe mē à tsyèsə nzi n̄lentè innũ abèè a tit̄i b̄o bi Kristo aa ε? ⁶ Lâ Mu Kristo a b̄an̄nè lógè nì Mu Kristo yĩ mò'ó ñghèè nì ghu a korè a mbo b̄it̄i bii Nwĩ mē bì ka nsa'a isa'á yĩ.

⁷ Tsi'ĩ ajàn̄ mē innũ ìbèè korè i tswe a tit̄i bù aa, a d̄i'ĩ mē nì wò mē. Nì sì zi mē a bon̄tə mē mbè ñù a b̄an̄nè ñghìrè ìb̄i a nu bù aa ε? Nì sì kī nzi mē a bon̄tə mē mbè bi b̄an̄nè ñtwèè bē ñjoo juu ñkwerè aa ε? ⁸ Lâ bu b̄imb̄on̄, nì b̄an̄nè ñghìrè nì ìb̄i, m̄ban̄nè nì ñjoo bē ñkwerè, bo bii mē à nì b̄o bi maà buu aà.

⁹ Nì sì zi mē kaa bè bii annũ yaa a sì tsinè aa kaa bi ka yĩ wa'á annũ ñifò Nwĩ jĩ aa ε? Nì tsuu ìb̄i nũ ghūu kī bwe'esə, ñḡan̄atsùurè, ñḡan̄mii b̄in̄wĩ bid̄an̄è d̄an̄è, kē ñḡan̄ajirè, kē m̄b̄an̄nè ñlógè m̄b̄an̄nè, kē b̄an̄gyè bi ñlógè b̄an̄gyè, ¹⁰ kē b̄an̄ḡamigheè, kē bè bii bi ghotè nì ñjoo tsi'ĩ ghòtè ñlèè, kē ban̄ombaane, kē ñḡan̄mbègè bè, bo b̄an̄ḡamigheè, wa kaa bo ka yĩ wa'á a mum annũ ñifò Nwĩ ku. ¹¹ Bù b̄i mò'ó lè mbè aa maa ajàn̄è, lâ bi s̄i'ĩ mē ghūu, ñghìrè nì tīgè bè bi Nwĩ bii bi laà aa, ñghìrè annũ yuu a tsinè, nì ñk̄um Mmà'àmbi Yesu Kristo bo bì a múm Azwĩ Nwĩ yĩ'inè.

¹² “Mbè mē tse ghìrè innũ tsimè mē mē kòñ aà.” Lâ kaa innũ tsim i si kwetè. “Mbè mē tse ghìrè innũ tsimè jii mē mē kòñ aà.” Lâ kaa mē ka k̄i'ĩ abù'u a mbò annũ tsu bē. ¹³ Nù tsu à tse swon̄ mē, “Miji tswe aa a mbò àtò'ò, àtò'ò a k̄i ñtswe aa nlon̄ mijĩ.” ññè, à nì annũ ññkon̄è, lâ Nwĩñon̄ à ka yĩ bwesə ma jyaà ñjoo tsimè. A ñghèè a nì ìb̄in̄ú gho, kaa i sì tswe aa a ñji m̄aghàbè ghu. ìb̄i nũ gho i tswe aa a mbo Mmà'àmbi yii mē a sa'a aà.

¹⁴ Nwĩñon̄ à lè mb̄in̄sə Mmà'àmbi yĩ'inè a ñiwò, à ka yĩ k̄i b̄in̄sè yĩ'inè nì m̄adà'á mi.

¹⁵ Nì sì zi mē m̄b̄i mi nũ muu mi laa mbè mbèè nu Kristo aa ε? Mē ka lógè mbèè nũ Kristo i tīgè ghìrè tá i bē mbèè nũ àkwàrè aa ε? Kaa ma ya mbè a wa'á fè'è. ¹⁶ Kè nì sì zi mē ñù yii mē à b̄òonsə mb̄i nũ yĩ bo àkwàrè aa bo yu tīgè mbè aa àyoo mò'ó aa ε? A ajàn̄ mē àñwà'anè Nwĩ a swon̄ aa mē, “Bo bya bi baa, ñù b̄an̄nè wa bo m̄an̄gyè wa, tīgè m̄boonsə mbè ñjyá nu yĩ ñfùurè.” ¹⁷ Lâ ñù yii mē à b̄òonsə mb̄i nũ yĩ bo Mmà'àmbi Kristo aa, bo yu tīgè aa Azwĩ yĩ fùurè.

¹⁸ Nì ka ñkhè innũ ajirè. ñf̄ansənnù jĩ mò'ó jii mē ñù a ghìrè aa, kaa i s̄i aa ìb̄in̄ú yĩ mòontè. Lâ ñù yii mē a jĩ m̄aghàbè aa, a f̄ansə aa annũ a nu mb̄i nũ yĩ. ¹⁹ O s̄i zi mē mb̄i nũ yò i laa mbè ndá Azwĩ Nwĩ yii a tswe múm nu wò, ya yii mē a lo mbo Nwĩ aa ε? Wa kaa ìb̄i nũ gho i s̄i aa mbo wò tswè i tswe aa a mbo Nwĩ. ²⁰ Wa à lè nyuu gho aa nì àt̄indùu, ma mùu ajàn̄ a kù'unè mē tá ò ka gha'asè bē Nwĩ nì mb̄i nũ yò.

7

Ibetè nlon annù niyɔ'ò

¹ Tsitsòn, a nghèe a ni ìnnù jya mə nì le ñwà'ànè m̀betə gha ghu nlon annù niyɔ'ò aa, àkwi'i a ni mə, ñù à bə tuu m̀ngyè ki m̀òntè bon a bonè.

² La a ku'unə mə tâ ñumbànə ntsim à tswé nì ñgwé yì, tâ m̀ngyè ntsim à ki ntswe nì ñdoò yì tá ki khə ikwà'ànè jii tswé nlon annù ajirə aa. ³ A bon mə tâ ñumbànə à ka nghirə ìnnù tsim jii mə i ku'unə aa a mbò ñgwé yì, tâ ñgwé yì à kii nghirə nì ìnnù tsim jii i ku'unə a nghirə a mbo ñdoò yì aa. ⁴ Nlon mə kaa m̀ngyè à sì nì àdà'á a atú ìbii nú yì tswé, a b̀nə ntswe ndoò yì ntswe nì yu. Kaa ñumbànə à sì nì àdà'á a atú ìbii nú yì tswé, a b̀nə ntswe ñgwé yì ntswe nì àdà'á ghu nú. ⁵ Tá ñuǹbù tá tsuu ñù yì m̀'ò nì ìbii nú yì ki yumə ti ghě mə bo yu biinə mə bo yu ghìrə maa ajàn nlon aa mə bo lòò ǹgə nòò ma wa tsá'atè Nwì ghu aa. Maa ajàn, bæ nòò ma wa a tsya, bo bú ñghèe nì mbii ñka ntswe fu tsó m̀ngyè bo ñdoò, ta wa'a abwarə a mbo Satan lô m̀fa mə tâ à kwa'anə waa tá bo wo nlon mə ka bó sɿ ntswá ìbii nú waa zì aa.

⁶ Mə swon ma laa a mbii mə nì ghìrə, kaa m̀ si aa ndi'i a mbo bù fa. ⁷ Nlon mə a mbo m̀, mə yè'ètè mə bon bù bitsim bə aa tsó m̀; lá ñù yì m̀'ò yì m̀'ò à tswé aa nì mii m̀təñə mii mə Nwì à fà aa; ñù yì m̀'ò a tswé nì àbən yuà ñù yì m̀'ò a b̀nə tswé nì àbən yì.

⁸ Tsitsòn m̀ swon yuà ànnù aa a mbo b̀ bii mə bi sɿ yɔ'ò aa, bo bi a mbo b̀kwí'i, mə a bon mə tâ bo tswé tsi'i bobo, tsi'i tsó m̀. ⁹ Lá mbə ñù nì bù tuu ntswá ìbii nú yì zi, a yɔ'ò, a bon mə tâ à yɔ'ò, ntsyatə a ajàn mə à ka tswé ti yɔ'ò, i b̀nə ki lòò. ¹⁰ A mbo b̀ bii mə bi yɔ'ò aa, m̀ fà ndi'i yii kaa i sɿ aa yà bə, ñlo aa bə a mbo Mmà'àmbi aa mə, tâ m̀ngyè tsuu ndoò yì ló m̀'atè, ¹¹ lá mbə a ma'atə yì, a tigè ntswe tsi'i yù, kə a bú mbii nzì bo yu m̀nsè isa'á waa yu. Tá ñumbànə à tsee ñgwé yì kii ló tuu.

¹² A bó àbùgè b̀, m̀ swon ànnù yii mə kaa a sɿ b̀ Mmà'àmbi swonə aa m̀: Mbə mu Kristo yì m̀bànə a tswé nì m̀ngyè yii mə kaa à sɿ Mmà'àmbi bii, la ñkònə nì mbu ñka ntswe bo yu, a tsee yì ló tuu. ¹³ Mbə m̀ngyè a ki ntswe nì ñdoò yii mə kaa à sɿ Nwì bii, la ñkònə nì mə yu ka bu tswé bo yu, a tsee yì ki tuu. ¹⁴ Nlon mə ndoo wa mə à si Kristo bii aa Nwì à tigə mbii yì tsi'i tsó ñù yì, ñyon aa a ñjìm ñgwé yì wá. M̀ngyè wa mə à sɿ Kristo bii, Nwì a kí mbii yì tsi'i tsó ñù yì, ntsya aa ñjìm ndoò yì wa mə à nì mu Kristo aa. Nlon mə a laa tuu ma mùu ajàn bə, bon kaa b̀ buu ka wa'á b̀ bii mə bə laa bə. Lá Nwì à bii waa a tsó b̀ bii bi laa aa.

¹⁵ Lá ñdoò wa, kə m̀ngyè wa mə à sɿ Nwì bii aa, a ka ǹoo ntuu ñgwé yì kə ndoò yì, tá mu Kristo wa a bii. Maa ajàn kaa ayoo a wa'á mu Kristo yì m̀bànə kə yì m̀ngyè kwerè, à tse ghìrə annù yii mə a ku'unə ghu mbo aa, nlon mə Nwì à twonə yi'inè aa mə tâ b̀'ìnè tswé nì m̀b̀onə. ¹⁶ Wò mu Kristo yì m̀ngyè, ò zì aa fə mə mbə Nwì a wa'á ñjìm wò tsyá ñyweensə a ndoò ghò aa ε? Wò, ñdoò, ò zì aa fə mə mbə Nwì a wa'á ñjìm wò tsyá ñyweensə ñgwé ghò aa ε?

Nì ka nstwe ntswèntii yùu ñyon aa ajàn yii mə Nwì à twonə ghu aa

¹⁷ Tá ñù yì m̀'ò yì m̀'ò ka ntswe ntswèntii yì ñyon nì ànnù yii mə Mmà'àmbi à fa ghu mbo ñki twon yì ghu aa. Ma yú à nì ndi'i yii mə mə fa a mbo ñdanwì tsi'i tsimə aa. ¹⁸ Mbə a bə mə Nwì à le si twonə gho aa le bon bi nètè m̀ gho, ò tsee ki lòò ǹ'òsə àlènsə ma yá. Kə mbə a bə mə Nwì à le si twonə nì gho aa, kaa bi wa'á gho nètè, ò tsee ki lòò mə bi

netə ghô. ¹⁹ Nlon mə, kè bi njetè nju, kè bi wa'à yi njetè, bəə bon ma ya à ni tsi'i ànnu dənè dənè. Ànnu yï mə a tswe ghu aa a nî nka yu'unə ndi'i Nwĩ. ²⁰ Tã nju ntsim à tswe tsi'i ajàn yï mə à le mbə a noò yï mə Nwĩ à le ntwon yi aà.

²¹ Nwĩ à le si twonə nî gho ò bə aa àbù'ù aa ε? Tsèè gho ki kwε'ε. Lã mbə ò zi ajàn yï mə mbə ò fe'è wa ndàbù'ù, ò fe'è. ²² Nlon mə àbù'ù yï mə Mmà'àmbi à twon mə yi aa, à bə aa nju yï mə kaa à si a ndàbù'ù tswé a mbo Mmà'àmbi. A ngĩn ngĩn, nju yï mə kaa à sɔ abù'ù bə, Mmà'àmbi a twonə yi aa, à bə aa àbù'ù Kristo. ²³ Wa Nwĩ à leé mbəə nyuu ghuu nî àtindù. Maa ajàn tã nî tsuu abù'ù nùmìsòn bú bə. ²⁴ Bɔɔ bi maà, tã nju ntsim à tswe bo Nwĩ a nî àdigə yï mə à le ntswe ghu a noò yï mə à le ntwonə yi ghu aà.

Ibetə nlon bə bii mə bi si yɔ'ɔ aa bo bi bikwĩ'i bi bāngyè

²⁵ Tsĩtsòn, a ngħèε a ni ànnu bə bii mə bi si yɔ'ɔ aa, kaa mə si nî ndi'i yï mə ì lo a mbo Mmà'àmbi aa tswé a mfa a mbo bo, lá mə fa amòntə ya a mbo bo, tsi'i tsó nju yï mə, a njim nko mĩlĩnə Nwĩ, bi tse bii ànnu yï mə a swon aà. ²⁶ Nlon ngĩ'i yï mə ì tswe tsĩtsòn aa, mə mòntə mə a bon aa mə tã nju à tswe ti yɔ'ò.

²⁷ Ó tswe nî māngyè aa ε? Tsee ki lòɔ mə o tuu yi. Ó si nî māngyè tswé aa ε? Ó tsee ki lòɔ māngyè a nyɔ'ò. ²⁸ Lã mbə ò yɔ'ɔ bon kaa ò si aa ànnu yï bi ghìrè. Kè mbə mūmāngyè a ki nyɔ'ɔ bon kaa à si aa ànnu yï bi ghìrè. Lã bə bii mə bi yɔ'ɔ a aa bi tswe nî ngĩ'i nlon innu mbi ju. Mə lòɔ nî mə tã nju a ni ma yaà ngĩ'i kuu.

²⁹ Bɔɔ bi maà, ànnu yï mə swon aa a bə aa mə, nòò wa à ghù'ùtə mə n̄tigə tsi'i abò. A ku'unə mə, nloginə tsĩtsòn, tã bə bii mə bi yɔ'ɔ aa, tã bi tigə ntswe tsi'i tsó kaa bo si nî bāngyè tswé, ³⁰ Tã bə bii mə bo yè'è aa, tã bo tswe tsi'i tsó bə bii mə kaa bo si yè'è aà. Tã bə bii mə bi doritə aa, tã bo tswe tsi'i tsó bə bii mə ka bo si doritə. Tã bə bii mə bi yuu njoo aa, tã bo tswe tsi'i tsó bə bii mə kaa bo si nî njoo tswé. ³¹ Tã bə bii mə bi tswe nî njoo mbi ju mfa'a ni ju aa tã bo tigə ngħirə tsi'i tsó kaa bo si nî ànnu ghu tswé. Nlon mə mbi yu, a ajàn yï mə ì tswe tsĩtsòn aa, ì tɔyà nii aà tɔyà.

³² Mə lòɔ mə tã nju tsee innu ki wa'a. Nju yï mə à si yɔ'ɔ aa, tã à ka wa'atə bə ajàn mə mbə yu ká mfa'a afà'a Mmà'àmbi nka nloɔ ni mājĩ yï mə yu ka ki ghìrə Mmà'àmbi à ka ndoritə ghu aà.

³³ Nju yï mə à yò'ò aa, a wa'a aà innu jĩ fàa mbĩ. Nlon mə a lòɔ aà nka ngħirə innu jii mə ì ka ghìrə tã ngwé yĩ doritə aà. ³⁴ Maa ajàn, a tigə ntə a titi. Māngyè yï mə à si yɔ'ɔ aa, kè mūngòò māngyè, a wa'atə aa bə ajàn yï mə yu ghìrə innu Mmà'àmbi, nloɔ nî ajàn yï mə mbə yu ləè ibinú yi bo bi àzwĩ yi a laà. Lã māngyè yï mə à yò'ò aa, a wa'atə aa bə innu jĩ fàa mbĩ, nloɔ nî ajàn yï mə mbə yu ghìrə ndoò yĩ a ka ndoritə aà.

³⁵ Ma swon innu ju tsim aa a nkwetə bù ghu. Kaa mə si lòɔ aa nji'i nkya nniñə ghuu ghu. Mə lòɔ aa bə mə tã nju ka ngħirə ànnu yï mə a ku'unə aa tã tigə zi a ajànə mbə nî fa mibì mi nū mùu mitsim a mfà'à ifà'a Nwĩ nî m̄nti muu mitsimə.

³⁶ Ngħèε nî nju yï mə à kòsə mə ngwé yĩ aa, mbə a yə mə kaa yu si ànnu yï mə a ku'unə a mbo mūmāngyè wa bù ngħirə, kè nyə mə yu lòɔ si'i, a bōn mə tã bo yɔ'ɔ tsó mə à le nte'ε wa'atə aà. A bə ghìrə ma mùu ajàn bon kaa à si aa ànnu yi bi ghìrè. ³⁷ Lã mbə nju a ka'a mə kaa yu ka wa'à yɔ'ɔ, ti ghě mə bi gaansə yi aa gàansə, lē à kè mē nka'a mə yu ka ki tswa ibinú yi, a ghèè nî mbii tsee mūmāngyè mòntə, nzi mə yu ghìrə aa ànnu

yî sigìnè. ³⁸ Maa ajàn, nù yï mə à yò'ò aa, à ghìrê ànnù yî sigìnè, lá nù yï kaa à sî yò'ò a aa ghìrè aa ànnù yï mə a bon ntsyàtè aà.

³⁹ Mànggye nìyò'ò à lwí'i tsó mǎnggye nìyò'ò aa a nì nòò yï mə ñdoò yï à tswe ntìi aà. Lá mbə ñdoò yï wa a kwo, bon mbə a yò'ò nù yï dàn yï mə à kònjə aa, mə mbə a bə mu Kristo. ⁴⁰ Lá a nî à yaà àmòòntè, à bə tsuu bú yò'ò bon à ka ki doritè tsyàtè. Mè kî mbii mə Azwi Nwí a tswe a mûm ntìi mè.

8

Abetè ñlon mijì mii mə bi mà'à bînwí ghu aà

¹ Títson, ñghɛɛ nì mijì mii mə bi mà'à bînwí ghu aa, bî'inè zi tsi'í sigìnè mə, “Bî'inè bitsim zî innù,” tsi'í a ajàn mə nì swònjə aà, “Nzì ànnù a ghìrè nù a ñeè nì nù,” lá a bǎnjè mbə akònjè mə a ghìrè a kwê. ² Mbə nù tsu a mòòntè mə yu zi ànnù tsu, bon kaa à burə tì zi ñkù'ùnè a ajàn yï mə bon à zi aà. ³ Lá mbə nù a kònjə Nwí, bon Nwí à zi nù ma wá.

⁴ Ñghɛɛ nî ànnù nji mijì mii mə bi mà'a bînwí ghu aa, “bî'inè zi mə bînwí ma bú laa mbə mîkobə kaa wa'à nî ñtswéntìi tswê,” ñki nzi mə, “Nwíngòñ à bə aa tsi'í yu yigè.” ⁵ Njoo jì mɔ'ò i tswe ghu bi twonjè nì bînwí a aburə kè a nsyê, “bînwí” ma bú bo bî “bìmmà'àmbi” bi tswe ghu a nòò nòò, ⁶ lá a mbo bî'inè, bî'inè zi mə Nwíngòñ à tswe ghu aa tsi'í yï mfuùrè, mbə Taà yî'inè, yï mə à nǎnsə njoo tsim, ñki mbə yu yï mə bî'inè tswe ntswéntìi yî'inè ñlon ñgaà yî aà. Mmà'àmbi á kîñ mbə aa yî mfuùrè, mbə Yesu Kristo, yï mə Nwí à le nǎnsə njoo tsim ntsya ghu nu, bî'inè kii ntswe nî ñtswéntìi yî'inè ntsya aa ghu nú aà.

⁷ Lá kaa sî bə bitsim bə mə bi zi ma yaà ànnu. Bè bí mɔ'ò bi tswe ghu bii mə bi mîrìnè mē nì bînwíngòñ bi dànè dànè, ñji nì mijì mà mú tsi'í tsò mii mə bi nǎnsə mà'à aa bînwíngòñ bi dànè dànè ma bú ghu. Ajàn mə bo mòòntè mə bi ghìrè aa ànnù yï mə kaa a sî ku'unè, nji aa, mǎntìi myaa mii mi bɔrə aa, mi tigè ñsa'a nî waa. ⁸ Kaa mijì sî ghìrè mə tá Nwí à beentə yî'inè. Mbə bî'inè tsuu jì, kaa bî'inè wa'á ayoo tsu bwê. Bɛɛ bî'inè jì jì, kaa a wa'á yî'inè nî ànnù tsu kwetè.

⁹ Mándoo ànnù yï mə à tswe ghu aa, à bǎnjə mbə aa mə tá ajàn yï mə ò zi mə kè ò jì kè ò tswe tì jì kaa à sî annù tsu kwetə aa, tá à tsuu ngò'ò ñtumé àkòrè a mbo bîlîm bo bii mə mǎntìi myaa bɔrə aa bə. ¹⁰ Nlon mə mbə nù à yê gho, wò yï mə ò zi annù aa, ò jì nì a adigə yï mə bi mà'à bînwí ghu aa, bon à ka wa'à mòòntè mə o ghìrə aa ànnù yî sigìnè, ñki ntigə nji nî yï ñgaà yumbon, mə mbə àbîintìi yî a bɔrə aa ε? ¹¹ Nyonjə nî ànnù yï mə ò zi, ñghìrè, mumaà ghò yï mə àbîintìi yî a bɔrə a yə, mfigìnè aa, yu wa yï mə Kristo à le ñkwo nlon ñkwitú yî aa, ò bǎnjə nzwitə yî aa bə zwitè. ¹² Ma la a bə mə, mbə ò ghìrè ñdîm ghò a wò, ò zwitè ntìi yî, nlon mə à bɔrə aa, bon ò fǎnsə ànnù aa a mbo Kristo. ¹³ Ma mùu ajàn, mbə ànnù mijì a bə ayoo yï mə mumaà à ka tsyà ghu wò, bon kaa mə ka yî wa'á mbə bú ñkurə, mbì'ì mè ghìrè mumaà ghà a wò.

9

Njoo jii mə i ku'unə a mbo ngànntoo Kristo aà

¹ Mè sî nù yï mə mè təə nî àtú ya bə aa ε? Mè sî ngànntoo Yesu bə aa ε? Mè kî laa ñki'í Yesu Krito Mmà'àmbi yî'inè yə aa ε? Nì sî abo afà'á ya a mûm Mmà'àmbi bə aa ε? ² Mbə bə bí mɔ'ò ka nswonjə nì mə mè sî ngànntoo Kristo bə, bon a mbo bù, mè nî ngànntoo Kristo. Nlon mə nì laa

mbə àlènsê ya a ndì'i mə mē nî ñgàŋntoò Kristo ³ A ni ñìghàà n̄i mə mə swon̄ a mfi'i ìlèê gha a mbo bə b̄i mə bi betə n̄i gha n̄i m̄ìghàà aa nuà: ⁴ A si a bwarè yi'i a ñkwèrə m̄ij̄i mi'i bo bi m̄ilù'ù mi'i a mbo bù bə aa ε? ⁵ A si abwarè yi'i a n̄lògə b̄angyê bi'i mə bi'ibo ka n̄zinə tsi'i tso ñgàŋntoo Kristo j̄i m̄o'ɔ bo bi b̄oo bi ma bi Mmà'àmbi ni Peta bə aa ε? ⁶ Kè n̄i wà'àtə mə à ni tsi'i Barnabas n̄i mē mə b̄i'iyu tswè n̄i ñka mfà'a m̄i'i yu m̄iji aa ε? ⁷ A ni ghuu s̄ogyè mə mbə a kâ m̄fa'a mbù ñtwu n̄i yi yu m̄bon̄ aa ε? A n̄i wò mə mbə a bē àkò m̄ilù'ù kaa wa'à n̄i m̄intà mi it̄i m̄ilù'ù mya ka ñkya n̄ji aa ε? A n̄i wò mə mbə a ka ntsee naà kaa wa'à n̄i m̄ilikè n̄à wa ka nno aa ε?

⁸ Mə swon̄ə ma mùu ajàn̄ aa n̄i àdà'à ñùm̄is̄on̄ aa ε? N̄on̄sə à laa wa'ă maa ajàn̄ ki nswon̄ aa ε? ⁹ Nlon̄ mə bi ñwa'anə a ni n̄on̄sə Moses mə, “N̄i tsuu n̄tsù mb̄on̄ kwèrə a noò ȳi mə i n̄ñ̄ ansan̄ mfarə aà.” Kaa Nw̄i à s̄i ma nuù ñìghàà ghaà aa nlon̄ tsi'i m̄b̄on̄ə. ¹⁰ A s̄i ma nuù ñìghàà ghaà aa nlon̄ aa ñgaà ȳi'i aa ε? Bi l̄e ñwà'ànə ma nuù ñìghàà ñlon̄ aa ñgaà ȳi'i. Nlon̄ mə ñù ȳi a ligə m̄iji aa, bo b̄i ñù ȳi a fù'ù m̄iji aa, a fà'à aa ñwa'atə n̄i mə yu tswè n̄i ñtswe n̄i m̄i m̄iji myâ. ¹¹ B̄i'i bē mē m̄iji mi Azw̄i a tit̄i bù, m̄bə b̄i'i ka mbetə njoo mbi a mbo bù a di'ì mə b̄i'i betə si'i aa ε? ¹² Mbə bə b̄i m̄o'ɔ tswè n̄i àbwarə a mbetə a mbo bù bon̄ b̄i'i s̄i n̄i àbwarə tswè ñtsya waa aa ε? Lâ, kaa b̄i'i k̄i wa'à ma yuù àbwarə l̄ogè. B̄i'i k̄i si b̄an̄nè m̄bii innù tsim a nyə mə kaa mbə b̄i'i wa'ă ati taansə a m̄an̄j̄i ñtoò Kristo. ¹³ N̄i s̄i zi mə bə b̄i mə bi fà'à a ndâmà'anw̄i aa bi tswè n̄i m̄ij̄i myaa aa ghu aa ε? Bə b̄i mə bi kii m̄fa'a ni a ñikentə ni m̄o'ɔ ni m̄a'anw̄i bi k̄i ñji aa njoo mmà'anw̄i. ¹⁴ A ki mbə a ñḡiñ ñḡiñ a ajàn̄ mə Mmà'àmbi à swon̄ mə, bə b̄i bi s̄ènsə ntoo ȳi ñsiginè ya aa, m̄ij̄i myaa mi tswè n̄i ñka mfè'c aa ghu.

¹⁵ Lâ kaa mē l̄e ñki'i abwarə mà ȳu ȳi tsu l̄ogè. Kaa mē si an̄wà'ànə ȳu k̄i ñwa'anə aa mə mə l̄ontə njoo ghu, ñlon̄ mə, m̄b̄on̄ mə kwo, n̄tsyatə ajàn̄ mə mbə ñù a kwèrə ànnù ȳi mə mə t̄èrè ghu aà. ¹⁶ Kaa mē s̄i n̄i àdà'à a ka ñkwèê ñt̄i gha nlon̄ mə mə swon̄ ntoo ȳi ñsiginè ya aa tswé. A n̄i ànnù ȳi mə mē tswè n̄i ñka ñghir̄ê. N̄gi'i ȳi ñswèrè i ka kuu a nu mē mə mbə mē tsuu ntoo ȳi ñsiginè ya ki swon̄ə. ¹⁷ Mbə mē ka m̄fa'a ma mùu ajàn̄ aa n̄i ñk̄on̄j̄è yà bon̄ mē tswè n̄i m̄its̄o'ɔnè mi ifà'à. B̄e mē tuu aa n̄i ñk̄on̄j̄è yà ki fà'à bon̄ à ni ifà'à mə Nw̄i à fa a mbo mē. ¹⁸ M̄its̄o'ɔnè mi ifà'à ma mi tigè m̄bə aa akè aa ε? Tsi'i mə mē ka nswon̄ə n̄i ànnù Nw̄i ñghir̄è ni mə tâ ñtoò ȳi ñsiginè ya tâ i bə ayoo t̄i ñdùù. Kaa ñki'i kà ñliginè kwèrə n̄i àbwarə yà.

¹⁹ Mē laa mbə ñù mə mē t̄ə n̄i àt̄u yà, kaa mē s̄i abù'ù ñù b̄è. La mē b̄an̄nè ñghir̄è ib̄in̄ú gha n̄i abù'ù ñù ñtsim, mə mbə mē n̄ansə swun̄tə b̄è b̄i ghà'àtə bi z̄i a mbo Kristo l̄e. ²⁰ Mē yi t̄i fà'à bi'i bi bàYuda aa, mē tswé tsi'i ts̄o ñù bàYudà, mə mbə mē swun̄tə waa bi z̄i Kristo l̄e? Ka mē m̄ebon̄ mē s̄i n̄i ñka yon̄ n̄on̄sə Moses tswè aa, mē tswé tsi'i ts̄o mə yon̄ə, a noò ȳi mə mē tswè bi'i bi bə b̄i mə bi yon̄ə ma waa n̄on̄sə aa ta swun̄tə waa. ²¹ A k̄i m̄bə ñḡiñ ñḡiñ mə noò ȳi mə mē tswè bi'i bə b̄i bi si n̄on̄sə yon̄ə aa, mē k̄i ñtswe tsi'i ts̄o bo, kaa ñki'i n̄i n̄on̄sə yon̄ə mə mbə mē k̄i ñswun̄tə waa m̄fa a mbo Kristo l̄e. Kaa mē si swon̄ aa mə mē si n̄on̄sə Nw̄i yu'unə. Mē n̄ansə tswè aa a ji'i m̄ik̄orə n̄on̄sə Kristo. ²² A mbo bə b̄i mə bi b̄orə aa, mē k̄i m̄b̄orə mə mē swun̄tə waa. Mē tigè m̄bii n̄i innù tsim ñlon̄ ñkwit̄u bə bitsim, mə mbə mē ghir̄è innù tsim a nyweensə waa

bí mɔ'ɔ ɛ. ²³ Innù tsim jii kə mə ghìrə aa, mə ghìrə aa nlon ɲkwitu ntoo yí ñsigìnə ya mə mbə mə tswe nì mbɔɔnə yii mə ì tswe ghu aa ɛ.

²⁴ Nì sè zi mə bi yi ghèe a adigə nikhè ɲka ɲkhə aa a ghìrə ɲji aa tsi'í ɲù yí m̄fùùrə aa ɛ? A ku'unə mə tá nì ka ɲkhə nì m̄n̄jì yii mə nì ka ji. ²⁵ ɲù ñtsim yii mə a ghèe nikhè aa, a tswa ib̄in̄ú yi nì ɲgòɲ innù tsimə, m̄mirisə n̄i ib̄in̄ú yi nì m̄n̄jì ma ghú aa mə yu kwerə aa miyàrinə mi ɲgù'u m̄i mə mi tsyà n̄i aà tsyà. Lâ a mbo bí'inə, bí'inə tswe nì ɲghìrə maa ajàn a ɲkwerə m̄i mə mi tswe n̄iɲkon aà. ²⁶ Aâ ànnù yii mə kaa mə sè aa adàn d̄an̄ə bu'usə ɲkhə, kaa ɲki'ì k̄i m̄fuu aà m̄fè'è. ²⁷ Mə fùu ib̄in̄ú gha, ntswa nyigə, mə mbə mə wa'à ka nswoɲə n̄i ànnù Nw̄i a mbo b̄ad̄an, nyi b̄an̄ə ñsaa miyàrinə mi ɲgu'u myá.

10

Awà'àsə ñlon ɲgha'asə m̄iɲkobə

¹ B̄il̄m̄ bá, mə lòɔ mə tá nì zi mə, b̄it̄a bi b̄itaà bi'inə bi ɛ si yònə mbà'à ya ì kusə waa bo k̄i n̄too ɲk̄i miyaa yí Bagitə wá. ² Mbə yii mə bo ɛ si yu'unə n̄i Moses, ɲyoɲə n̄i mbà'à ya ɲki too ɲk̄i miyaa wa aa, a tigə mbə aa ɲk̄i yii mə bi ɛ mbòònsə ɲkwerə tá tigə tswe a ɲji'í m̄ikòrə Moses. ³ Bo b̄i tsim b̄i ɛ ɲji m̄iji mi Azw̄i; ⁴ ɲki nno ɲk̄i Azw̄i, ñlon mə ɲki wa yii mə bi ɛ nno aa, ì ɛ m̄fè'è aa n̄i ɲgò'ò Azw̄i yii mə ì ɛ si yònə waa laà, mbə Kristo aà. ⁵ Ka mə a ɛ mbə ma laa aa, bo bí ghà'àtə ɛ ɲghìrə innù jii mə kaa Nw̄iɲgòɲ à ɛ wa'à ghu doritə; a b̄e ɲji'í ànnù yii mə bo bí ghà'àtə ɛ ɲkwokə ɲja'anə a nta'a m̄iwèè m̄iwèè aà.

⁶ Innù majú ì wà'àsə n̄i yí'inə aa mə tá bí'inə tsuu ki yè'ətə a ɲghìrə ìbi tsó mə bo ɛ ɲghìrə aà. ⁷ Nì tsuu m̄iɲkobə ki m̄ii tsó mə bo bí mɔ'ɔ ɛ si m̄ii aà; ñlon mə bi laa ɲwà'ànə a m̄úm àɲwà'ànə Nw̄i mə, “Bè byà ɛ ntswe nsye a ɲji ɲki no, m̄biinə ntigə mbenə.” ⁸ Bí'inə tsuu m̄ib̄i m̄i n̄ú m̄i'inə n̄i àtsùùrə fa, tsó mə bo bí mɔ'ɔ ɛ ɲghìrə, ñdùù waa, ñtsù'ù m̄ighum mi mbaa ntsò tarə bi wô a ɲjwi yí m̄fùùrə ɲkwokə aà. ⁹ Bí'inə tsuu a Mmà'àmbi ì kwà'ànə, tsó mə bo bí mɔ'ɔ ɛ ɲkwà'ànə yi, a too no ì zwitə waa aà. ¹⁰ Nì tsuu ki nurikə kè ki ghàantə tsi'í tsó ajànə mə bo bí mɔ'ɔ ɛ ɲghìrə, Nw̄i a too Angel N̄iwo wa, a z̄i ñzwitə waa aà. ¹¹ Innù ma j̄ú ì ɛ m̄fè'è a nu bo aa a ɲwà'àsə àbùgə b̄e, bi k̄i ɲwà'ànə aa a ndi'itə yí'inə. Nlon mə bí'inə tswe aa a noò yii mə nòò ñlw̄i'í m̄b̄i à kà m̄e aa ɲkoontə aà.

¹² Mbə yii mə a bə ma mùu ajàn aa, a ku'unə mə tá ɲù yii mə a m̄òntə mə yu təə aa, tá ka ntsyesə mb̄i'ì a lô ɲwo. ¹³ Kaa àkwà'ànə yí tsu a burə t̄i a mbo bù t̄i z̄i yii mə kaa a lèè wa'á a mbo b̄e bí mɔ'ɔ ghèè, Nw̄iɲgòɲ a lèè n̄i ɲkà'á yí, kaa mbə a wa'à mà'àtə mə tá àkwà'ànə à kuu a nu bù yii mə a tsyatə m̄it̄i muu. Lâ a n̄i akwà'ànə yii mə ì z̄i a nu bù aa, a k̄i m̄fa n̄i m̄n̄jì yii mə n̄i ka khè ghu aà, tá tá n̄i zi m̄n̄jì yii mə mbə n̄i tswá ñt̄i ghu.

¹⁴ Ma mùu ajàn mb̄a b̄il̄m̄ bá b̄i mə mə kòɲə aa, n̄i ka ɲkhə a ɲka m̄m̄i m̄ikobə. ¹⁵ Mə ghàà a mbo bù aa tsi'í tsó b̄e b̄i mə bi tswe n̄i m̄itsyè; mbə n̄i tse kyese atú yuu n̄i ànnù yii mə mə swon aa sigìnə.

¹⁶ Nd̄ôn̄ m̄bɔɔnə ya yii mə bí'inə no m̄fa n̄i m̄b̄i'ikə a mbo Nw̄i aa, ì si aa yí'inə a m̄úm àləə Kristo boonsə aa ɛ? Abaa ya yii mə bí'inə k̄i m̄batə aa, a si aa yí'inə k̄i m̄boonsə a n̄i m̄b̄in̄ú Kristo aa ɛ? ¹⁷ Tsó mə abaa ya

a ni tsi'i yi fùurè, bi'inə bii mə bi gha'atə ŋkurə ni àbaa ya yi fùurè aa, bi tigə aa mbènnu yi mfùurè.

¹⁸ Ni wa'atə baIsrael, tsɔ mə bo le si fa nî njoo mmà'à nî Nwî ghu ŋkii nji nî njoo ma jya ji mɔ'ɔ aa, njoo mà jú i le wa'à nî waa aa boonsə boonsə a múm ànnù Nwî aa ε?

¹⁹ Mə swonə ma yû ànnù, nswonə aa mə akə aa ε? Mə miji mii mə bi mà'à mɪŋkobə ghu aa à nî àyoò tsu aa ε? Kə fɪŋkobə fii mə bi mii aa, à ki mbə ayoo tsu aa ε? ²⁰ Ŋgaŋ! Ànnù yii mə mə swonə aa, à ni mə, bi yi mfa njoo jú a mbo mɪŋkobə, bi fa aa a mbo bɪdemon, kaa bi si aa a mbo Nwî fa. Kaa mə si lòò mə tâ bu bɪdemon boonsə ànnù. ²¹ Kaa mbə nî wa'à kà no nî ndɔŋ Mmà'àmbi ŋkii nno nî ndɔŋ bɪdemon. Kaa mbə nî wa'à ka nji ni a atetə Mmà'àmbi ŋkii nji nî a atetə bɪdemon. ²² Bi'inə ka twebə a aghè'ənə ntɔŋ Mmà'àmbi aa ε? Bi'inə mɔontə mə bi'inə tii ntsyà yi aa ε?

²³ “Mbə ɔ tse ghìrə innù tsimə,” lá kaa à si innù tsim jii mə o ghìrə aa, mə mbə i kwetə ŋú bə. “Mbə ɔ tse ghìrə innù tsim,” la kaa si innù tsim jii mə o ghìrə aa mə mbə ghìrə ɔ kwe ntinsə a mum Mmà'àmbi bə. ²⁴ Tâ nù yî mɔ'ɔ yî mɔ'ɔ tsuu tsi'i ànnù yii mə a bɔŋè nii aa ki lòò, mbaŋnə ŋka nɔɔ bə innù jii mə i ka kwetə ndim yi aà. ²⁵ Ji nɔ miji bo bi mbà yii mə bi fèè a mitaa, ntsuu ibetə jii mə i ka ki ghìrə tâ mɪntii muu ka ns sa'a nî ghuu aa ki betə. ²⁶ Nlonə mə, “Mbɪ yu ntsim bo bi njoo tsim jii i tswə ghu aa, à ni jii Mmà'àmbi.” ²⁷ Mbə nù yii mə à si mu Kristo bə, mbə a twonə ghuu a nda yu mə tâ nî zi nji, ni bii ŋghɛ, nî ji àyoò yii mə à fa a mbo bù aa, ntsuu ibetə jii mə mbə i ghìrə mɪntii muu kà nsa'a ghuu aa ki betə. ²⁸ La mbə nù a swonə a mbo bù mə, “Miji muà, à ni miji mii mə bi ma'a aa bɪnwɪ ghu,” nî tsuu ji, nlonə ŋkwitu ŋú wa yii mə à swonə a mbo bù aà; nlonə mə mbə a ghìrə ntii ŋú i sa'à yi. ²⁹ Kaa mə si aa a mɪntii muu swonə, mə bɔŋnə nswonə aa ntii ŋú wa mə à swɔŋ ànnù ya a mbo bù aà. Mbə ànnù yii mə nù yi mɔ'ɔ a mɔɔntə, mbə a kɪŋ mə ta mə tsuu ànnù yii mə mə kɔŋ ŋghìrə, ghìrə aa a ya aa ε? ³⁰ Mbə mə ji ayoo yii mə ji aa, mfa mbi'ikə a mbo Nwɪ, bi fà ìfirè gha nlonə miji mii mə mə ji mfa mbi'ikə aa ε?

³¹ Mə swɔŋ a mbo bù mə, kə nî kà nji ji, kə nî kà nno no, kə ànnù tsu yii mə ni ghìrə aa, nî ka ŋghìrə innù tsim a ŋgha'asə Hkũm Nwɪ ghu. ³² Nî ka ntsyəsə mbi'ì nî lɔ ŋghìrə ŋú tsu a wɔ, kə ŋàŋ a bə nù baYuda, kə nù àtoò dɔŋ, kə a bə bə ŋghòtə bə bi Nwɪ. ³³ Nî ka nywe'etə ŋghìrə tsɔ mə, a ajàn yii mə mə kii ŋgaansə nî mɪntii ma mə mbə bə bɪtsim kà ndoritə nî innù tsim jii mə mə ghìrə aà. Nlonə mə kaa mə si aa tsi'i innù jii mə i bɔŋ gha aa ghìrə, mbaŋnə ŋghìrə aa bə innù jii mə i ka bɔŋ bə bɪ ghà'atə, tâ tâ bo nyweenə.

11

Nywe'ɛ àyoò a atu a noò ntsà'atə Nwɪ

¹ Nî ka ŋe'esə nî ghà tsɔ mə mə ŋe'èsə nî Kristo aà.

² Mə beentə ghu nlonə mə ni wa'atə nî gha ŋkii ŋŋe'esə nî gha nî innù tsim ŋkii nləə nî innù tsim tsi'i ajàn mə mə le ndi'ì a mbo bù aà. ³ La mə lòò mə tâ nî naŋsə nzi siginə mə, Kristo à laa mbə atu a mbo ŋumbɔŋnə ntsim, ŋumbɔŋnə wa a kɪ mbə atu a mbô ŋgwé yi. Nwɪ a kɪ mbə atu a mbo Kristo. ⁴ Maa ajàn, ŋumbɔŋnə ntsim yii a tsà'atə Nwɪ, kə nswonə nî ntoò Nwɪ nso atsə'ətu aa, a dɪrɪsə aa atu Kristo yii à ni atú yi aà. ⁵ Lá mɔŋgyè yii mə a tsà'atə Nwɪ kə nswonə nî ntoò Nwɪ ti kwerə atú yi aa a dɪrɪsə aa atu ndoò yi yii à ni atu ghu mbo aà, nlonə mə a tigə mbə aa tsi'i tsò à kɔɔ

àtu yi. ⁶ Mbə mǎngyè a tuu atú yi ki kwere, a bôn mə tâ à kɔɔ. Mbə a ki mbə mə à nî ànnũ ndirêtu a mbo mǎngyè a ñkòò atú yi, a bôn mə tâ à ka ñkwerə. ⁷ A laa ñkù'ùnə mə tâ ñumbâñnè tâ à tsee atsè'ətu ki sò, ñlon mə à tswe aa nì màrè Nwĩ ñki mbə ñigha'a ni Nwĩ aà; lâ mǎngyè à bə aa ñigha'a ni ñumbâñnè. ⁸ (Ñlon mə kaa à le ñwa'a ñumbâñnè a nu mǎngyè fè'è. Lâ mǎngyè à le mbàñnè ñlo aa a nu ñumbâñnè. ⁹ Kaa Nwĩ à le ñwa'ă ñumbâñnè ñki nnañsə aa a mbo mǎngyè. Lâ à le mbàñnè ñnañsə mǎngyè ñlon aa ñgaa ñumbâñnè.) ¹⁰ A nî ñjĩ'ĩ ànnũ yĩ mə a bôn mə tâ mǎngyè à tswe nî àlènsə* a atú yu aà, ñlon aa ñgaa baangel. ¹¹ (Ka mə a bə laa, a múm ñtswèntĩ yĩ'inè a mum Kristo, kaa mǎngyè à sǐ aa atu yu təè kaa ñumbâñnè a wa'ă aa atu yu ki ntə. ¹² Tsó mə mǎngyè à le ñlò aa a nu ñumbâñnè aa, a ñumbâñnè aa a bāñnè ñtigə ñjwe ni mǎngyè. Maa ajāñ, ñnnũ jũ tsim i lò aa mbo Nwĩ.)

¹³ Nì lentə tsi'ĩ bù bĩmbônə mə a ku'unə a mbo mǎngyè a ntsà'atə Nwĩ ti kwere atú yi aa ε? ¹⁴ Nì bə yə ajāñə mə Nwĩ à le nañsə mbi aa bôn a sǐ di'ĩ aa mə à nî ànnũ ndirêtu a mbo ñumbâñnè a ñlèə ñnǒñtú ji tâ i sa'akə aa ε? ¹⁵ Lâ mbə ñnǒñtu mǎngyè i sa'akə, i wa'ă bāñnè ñzi aa bə ñigha'a ghu mbo aa ε? Ñlòñ mə ñnǒñtu mǎngyè i tswe aa mə tâ à ka ñwè'ε tsó àtsè'è. ¹⁶ Mbə ñu tsù à lɔɔ a ñka ñlǐgítə ma yú ànnũ, a zi mə kaa bi'ĩ kə ñghòtə sǐ ni ñnənsə yĩ dàñ tswé ñlon ànnũ ntsà'atə Nwĩ.

Ntarə Mmàmbĩ

¹⁷ A nì juà ñdi'ĩ mə i yònə aa, kaa mə sǐ ghuu bú mbeentə ñlon mə a yi mbə a noò yĩ mə nì zi a ntsà'atə Nwĩ aa, nì ghìrə aa bə ñnnũ jii i zĩ nì ñgi'ĩ, kaa wa'ă ni aa nì bôn zĩ aà. ¹⁸ A nî ànnũ yi ntsyàmbĩ, bi swon a mbo mə mə, nì yi mbòontə aa, nì yatə ghuu ntswe a ñjim a ñjimə, mə mɔɔntə mə ma yú ànnũ mə mə yú'ù aa à tse bə ànnũ ññkonə. ¹⁹ (Lâ ànnũ ayàtə a tswe nì mǐfè'ε a titii bù ta tâ bə bii mə bi ghìrə ànnũ yĩ a tsinə aa tâ bi nañsə mǐfè'ε ntə tā bi yə.) ²⁰ Nì yi mbòontə ti ji aa kaa nì wa'ă aa ntarə Mmà'ambi wa jĩ. ²¹ Ñlon mə nì yi ti ji aa, ñu ji aa bə mii mijĩ, ñu yĩ mɔ'ɔ a bāñnè ñtswe nì ñjĩ, ñu mɔ'ɔ a nò mbaanə. ²² Ma yú a tsya aa la aa ε? Nì sǐ nì ñdùgə juu tswé a ñka ñji ghu kii nno aa ε? Kə a bāñnə mbòñə aa mə tâ nì ka ntsa'a nì ñghòtə, ñdirisə nì àtu bə bii bi bôn njoo aa ε? Nì lòò mə tâ mə swon mə akə a mbo bù ñlon ma yú ànnũ aa ε? Mə beentə ghuu aa ε? Ñgan kaa mə ka wa'ă beentə!

²³ Ñlon mə ànnũ yĩ mə mə swon a mbo bù aa, mə le ñkwerə aa a mbò Mmà'ambi, mə Mmà'ambi Yesu, ñitugə wa mə bi le mǐfè'ε yi aa, à le ñlògə abaa, ²⁴ mǐfa mbi'ikə, mbatə, ñswon mə, “A nì ñbii nú ghá i ghuà, yĩ mə mə ka fa a atu bù aà. Nì tigə ñghìrə ma mùu ajāñ ñwa'atə nì ghá.” ²⁵ A ñgĩñ ñgĩñ, à le ñki ñlògə ñdɔñ a noò yĩ bo le mmāñsə ñji aa, ñswon mə, “Ñdɔñ yuà, à nì àkàà yĩ fii yĩ mə Nwĩ à wàrə bú bo nì àləə nú ya aà. Nì ka ñghìrə ma mùu ajāñ a ñgòñ bìnòò bitsim bii ni no aa, a ñwa'atə ghá.” ²⁶ Ma la di'ĩ mə ñgòñ bìnòò bitsim bii nì kurə nì àbaa ma yú, ñkii nno nì ñdɔñ mà yú aa, nì làansə aa ànnũ ñlon niwo ni Mmà'ambi nywe'e noò yĩ mə à ka yi bú bii aà.

²⁷ Maa ajāñ, ñu yĩ mə a kurə abaa yú ñkii nno nì ñdɔñ Mmà'ambi ya a ni mǎñjĩ yĩ mə à sǐ ku'ùnə aa, a wò aà ànnũ nì ñbiiñu Mmà'ambi nì àlèə nú yi. ²⁸ Tā ñu yĩ mɔ'ɔ yĩ mɔ'ɔ tâ à ka ñlentə nì ñbiiñu yi mbôn ki kurə nì àbaa ya kə kii nno nì ñdɔñ yá. ²⁹ Ñlon mə ñu à bə ji kii nno, ti zi mə à bə

* **11:10** Atsè'è ya yĩ mə a tswé ghu atu aa a bə aa àlènsə àdà'á yĩ à tswe ni yu aà, kə àdà'á yĩ mə bi tswe ni yu ghu atu aa.

aa ibiinu Mmà'àmbi bəə boŋ à ji ŋki nno mbe'e aà ndòò. ³⁰ A nî ñji'í ànnù yíi mə bə bí ghà'atə a titii bu bi tigə iborəkə bə, bi mɔ'ɔ ghòòŋkə, lɛ bí ghà'atə kɪ mə ŋkwokə aà. ³¹ A laa bə mə bí'inə lèntə mibii mi nù mi'inə ya'a, bəə boŋ kaa ñjɔ Nwĩ ì si a nu bí'inə kuu. ³² La Nwĩ a niŋ ŋgi'i a nu bí'inə ntsisə nî yi'inə tsĩtsòŋ aa mə tâ bí'inə yi tsuu bí'inə bi mbi a njim bwɛ.

³³ Maa ajàn mbá boɔ bi maà, nì yi mbòontə a nji miji mi Mmà'àmbi, nì yu'utə bə bí mɔ'ɔ. ³⁴ Bɛɛ mə ñji ì ti yanə ŋú, a foò ñji a nda yu, mə tâ nì tsuu banɲə bòontə aa a mbè'è ndòò Nwĩ. A ŋghɛɛ nî innù ji mɔ'ɔ jya, mə ka yi di'itə ghuu ghu a noò yíi mə mə ka yí zì aà.

12

Mìtəŋnə mii mə Azwĩ a fa aà

¹ Lá ŋghɛɛ nì mìtəŋnə mii mə Azwĩ a faa aa, bilɛm mbá, kaa mə si lòo mə tâ nì tswɛ tì zì. ² Nì zi mə nòò wa mə nì lɛ mburə tì a Kristo tì zi aa, bi lɛ mbwe'esə ghuu nì bi mánji bí ghà'atə, ñlogə nì ghuu ŋghirə nì ká mmi nì ìku mɛŋkobə. ³ Mbɛɛ mə a bə maa ajànə aa, mə lòo mə tâ nì zi mə, ŋù yíi mə à tswɛ nì Azwĩ Nwĩ aa, kaa mbə a wa'à swon mə, “Ndòò a atu Yesu.” Kaa mbə ŋù wa'à kì nswon mə Yesu à nì Mmà'àmbi tì ghə à tswɛ nì Azwĩ Nwĩ.

⁴ Mìtəŋnə mii mə Azwĩ a fa aa, mi tswɛ aa a bəŋ bəŋə, lá mi lô aa tsi'í a mbó Azwĩ yí fùurə. ⁵ Mifà'à mii mə bí'inə fà'à nì a mbo Nwĩ aa mi tswɛ aa atu atú, lá bí'inə fà'à aa tsi'í a mbo Mmà'àmbi yí m̀fùurə. ⁶ Bimánji bíi mə bə fà'a a mbo Nwĩ aa, bi tswɛ aa a atu tũ. Lá bímánji bi afà'à ma bú bitsim aa a fà nì Nwĩ yí m̀fùurə, a bə yu yíi mə a ghirə ifà'à bə bitsim ì ghɛɛ aà. ⁷ Azwĩ a fa nì innù ma jú a atu tu a mbo ŋù yí mɔ'ɔ yí m̀ò'ò mə tâ kwetə bə bitsimə. ⁸ Bi fa a mbo ŋù yí m̀ò'ò, ntsya a njimə Azwĩ mə tâ à ka ŋghaa nì ñghàà mi mitsyè, mbanɲə mfa nì a mbo yí m̀ò'ò mə tâ à ka nto'otə ñghàà nì Nwĩ. ⁹ Tsi'í Azwĩ ma yú a fà nì àbiiintii a mbo ŋù yí m̀ò'ò, mbanɲə mfa a ŋka ŋghurə bə a mbo ŋù yí m̀ò'ò. ¹⁰ A ghirə nì mə tâ ŋù yí m̀ò'ò ka ŋghirə nì innù ji yeyerə. Yí m̀ò'ò a ka nyu'u nì ntoò Nwĩ nswonə, a mbo yí m̀ò'ò, a ghirə mə tâ à zi kwensə a titii izwĩ bo bí Azwĩ Nwĩ, a mbo yí m̀ò'ò, a ghirə mə tâ à zi ŋghàa mighàa mí fi, ŋki mfa a mbo ŋù yí m̀ò'ò mìtəŋnə mi nto'otə ñji'í mighàa mí fi mà mú. ¹¹ Mìtəŋnə ma mú mitsim, mi lò aa tsi'í a mbo Azwĩ ma yá, a fà nì a mbo ŋù yí m̀ò'ò m̀ò'ò, a ajàn yíi mə à kòŋə aà.

Idigə nu ji ghà'atə a mùm mbìnnù yí m̀fùurə

¹² Ajàn yíi mə mbìnnu ì nì yí m̀fùurə mbanɲə ntswe nì idigə inu ji ghà'atə aa, ŋki mburə ka kì bə tsi'í idigə nu mbìnnu ya aa, a nì ŋgiŋ ŋgiŋ ajàn mə bí'inə nì a nnòò lá mbə ibiinu yí m̀fùurə a mum Kristo aà. ¹³ Nlon mə bí'inə lɛ ŋkwɛrə aa ŋkí Azwĩ yí fùurə a ŋkuu a mum mbìnnu yí m̀fùurə. (Kə ò bə ŋù baYuda, kə ò bə ŋù baGrikia, àbù'ù kə ŋù yíi à si abù'ù bə.) Nwĩ à lɛ ŋki ŋghirə bí'inə bitsim no aa Azwĩ yí fùurə.

¹⁴ Kaa mbìnnu ì si aa nì àdigənu yí fùurə tswé, ì tswɛ aa nì idigənu nnòò nòò. ¹⁵ Mbə a bə mə àkòrə a swon mə, “Mbə yíi mə kaa mə sɪ abo bə aa, kaa mə sɪ adigənu bə,” Kaa ma ya mbə a wa'à ghirə mə tâ à tsuu adigənu bə. ¹⁶ Mbə a kì mbə mə àtòŋnə a swon mə, “Mbə yíi kaa mə sɪ ñli'i bə aa, kaa mə sɪ adigənu bə,” Kaa ma ya mbə a wa'à ghirə mə tâ à tsuu adigənu bə. ¹⁷ A laa bə mə mbìnnu ntsim à nì ñli'i, boŋ ì ka tigə yu'u nì innù aa mə akə aa ɛ? A laa bə mə mbìnnu ntsim à nì àtòŋnə, boŋ ì ka tigə lumsə aa

mə akə aa ε? ¹⁸ Lâ àjàn yï mə bə aa, Nwĩngòŋ à le nnaŋsə idigənu nniŋ a mbìinu aa yi mɔ'ɔ yi mɔ'ɔ a ajàŋ yï mə à kòŋè aa. ¹⁹ Idigənu màjù tsim i le mbaa bə aa tsi'ï yï fùùrè, boŋ mbìinu i lo fə aa ε? ²⁰ Lâ àjàn yï a bə aa, idigənu i gha'à, lâ mbə mbìinu yï m̄fùùrè.

²¹ Kaa mbə n̄li'i wa'ă a mbo àbo swon mə, “Kaa mə si nòo lòò.” Kè àtu a swon a mbo m̄kà'à mə, “kaa mə si nòo lòò.” ²² Nŋaŋ kaa a si maa ajàŋ bə, n̄lon mə idigənu jii mə i b̄aŋnè ñkire tsi'ï tsɔ i bɔrə aa, à b̄aŋnè mbə jii mə kaa mbə mbìinu i wa'à fà'à ti ju. ²³ Idigənu jya jii mə b̄i'inè lèntè ni mə kaa i si naŋsə ñkò'ɔnə aa, à b̄aŋnə mbə jii mə b̄i'inè lèntə siginè. Jya jii mə b̄i'inè si lòo mə tâ bì ka nyə aa b̄i'inè lèè siginè. ²⁴ Lâ idigənu jya jii mə i bɔŋ a nyə aa, kaa b̄i'inè si k̄iŋtè. Lâ Nwĩ à b̄aŋnə nnaŋsə idigənu aa a ni m̄anji yï mə àghu'usè yï wè a b̄aŋnè ñghɛɛ n̄i idigənu jya jii mə bi m̄òntè ni mə kaa i si kò'ɔnə aà. ²⁵ A ghìrə ma laa mə tâ àfa'anè tsee a titii idigənu tswe, tâ idigənu jya b̄aŋnə ka n̄lentə n̄i waa bo ni bo. ²⁶ Adigənu ya yi mɔ'ɔ a laa bə ki yu'u nyanə boŋ mbìinu yâ n̄tsim i yu'u n̄i nyànə; mbə a bə mə adigənu ya yi mɔ'ɔ a kwere ŋghu'usè boŋ ibiinu wa tsim i tswe ni n̄idorè.

²⁷ Tsìtsòŋ, a mbo bù, ni laa mbə mb̄innú Kristo. Nù yï m̄ò'ɔ yï m̄ò'ɔ a bə adigənu yi mɔ'ɔ maa mum mb̄innú. ²⁸ Nwĩngòŋ à tso'ɔ bə a m̄um n̄d̄anwĩ m̄fa itu m̄ifà'à a mbo bo. A lòginè n̄tsɔ'ɔ ŋḡaŋntoo Kristo, nyontə n̄i ñḡaŋtoò ji, ŋka nyontə, n̄tsɔ'ɔ ŋḡaŋndi'i n̄ighàà ni Nwĩ, ŋka nyontə, n̄tsɔ'ɔ bə b̄ii bi ghìrə innú ji ȳeyerə, nyontə ni bə b̄ii mə bi ka ki ghùrè m̄ighòò, ñki n̄tsɔ'ɔ bikwetè, b̄itsyàsè a n̄d̄anwĩ, bo bì bə b̄ii mə bi ghàà m̄ighàà m̄i fii aà. ²⁹ A ni bə b̄itsim mə bi bə ŋḡaŋntoo Kristo aa ε? A ni bə b̄itsim mə bi yu'u n̄i n̄toò Nwĩ n̄swonə aa ε? A ni bə b̄itsim mə bi d̄i'ï ni n̄ighàà ni Nwĩ aa ε? A ni bə b̄itsim mə bi ghìrə n̄i innú ji ȳeyerə aa ε? ³⁰ A ni bə b̄itsim mə bi tswe ni m̄itəŋnè mi Azwi a ŋghùrè m̄ighòò aa ε? A ni bə b̄itsim b̄ii mə mbə bi ghàà m̄ighàà m̄i fii aa ε? A ni bə b̄itsim b̄ii mə mbə bi tɔ'ɔtè m̄ighàà m̄i fii mà mù aa ε? ³¹ A ku'unə mə mbə ni k̄a nyə'ətè a n̄tswe ni m̄itəŋnè mi Azwĩ m̄i kò'ɔnè. Lâ mə ka ghèè n̄i mb̄ii a ndi'i m̄anji yï m̄ò'ɔ yï mə à b̄ŋ n̄tsyatè a mbo bù.

13

Akòŋnè

¹ Mbə mə z̄i ñghaa m̄ighàà mi bə fàa mbi bo bì m̄ighàà mi baangel, n̄tsuu n̄i àkòŋnè tswe bəə boŋ mə bə aa tsɔ ñjəŋ yï mə bi bu'u, kè ñjoo ji kòò jii mə bə bi kwagə aà. ² Mbə mə tswe ni àdà'à a ka n̄swon innú tsi'ï tsɔ ñḡaŋntoo Nwĩ, kè n̄tswe ni m̄itsyè a n̄z̄i innú ji lèèntə tsim; kè tswe n̄i àb̄iintii yï mə mbə a mwugè m̄inta'a ŋghèè n̄te'ε a adigə d̄an, kaa wa'à n̄i àkòŋnè b̄aŋnè tswé, boŋ mə bəə aa tsi'ï àyoo d̄anə adanə. ³ Mbə mə te'è nyatə njoo j̄a tsim, kè m̄fa ib̄iinu gha mə tâ bì tɔo n̄zwitə, n̄tsee n̄i àkòŋnè i tswe, bəə boŋ kaa ma juu innú mbə i wa'à gha n̄i ànnú tsu kwetè.

⁴ Akòŋnè à n̄i ànnú n̄tswântii, ñki ŋka ñkakə ànnú bə bi m̄ò'ɔ; kaa àkòŋnè a si n̄i àghè'ənè, kè ànnú ŋjɛe nu tswé; ⁵ kaa àkòŋnè a si t̄èrè, kè ñghaa ni m̄ighàà mi atsa'à. Kaa àkòŋnè a si lòo mə tâ bì ka nyu'u aa tsi'ï à yii annú; Kaa a si w̄aŋsə n̄lwisə n̄i n̄tòŋə, kè n̄lèè n̄i ibi a n̄tii yu a nu ñù; ⁶ kaa a si doritə a n̄i innú ji b̄i, m̄baŋnə ndoritə aa a n̄i innú jii mə à ni annú n̄ikonə aà. ⁷ Kaa àkòŋnè a si kaa a ñkwere innú tsim jii mə i tsi'ï nii laà, kaa wa'à kaa a mbii n̄i innú tsim jii mə a yu'u aa, kè a mbe ajàŋ

mə mbê ìnnù ma jû i fɛ'è m̀bɔŋ aa, kè a ntswa nî ntîi yi nî ìnnù tsim jii mə tsi'i nii aà.

⁸ Akòŋnè kaa a sî nî ìlwi'i tswê. Ìnnù tsi'i tsó nyù'ù ǹtoò Nwî ìswoŋə, i ka yí tsa; tá ìnnù ŋghàa m̀ghàa mí fii tá à lwi'i; tá ànnù nzî ìnnù jî ghà'atè tá à tsa. ⁹ Nlɔŋ mə m̀tsyè m̀i bè tswè nî muu aa kaa mi sî luù. Kaa ntoo yii mə ntoo Nwî kwɛrə ŋkɛ'ɛnə aa kaa i wa'à k̀i ìntsinə m̀mɛ; ¹⁰ Lá nòò wa mə ìnnù jii mə i kɔ'ɔ nluu aa i ka yí zì aa, tá ìnnù tsim jii i sî kɔ'ɔ nluu aa tá i mɛ. ¹¹ Nlɔŋ mə nòò yii mə lɛ mburə m̀ŋkhə aa, mə lɛ si ghàa aa m̀ghàa mi b̀ŋkhə, àtú ya a lɛ si fà'a aa tsi'i tsó yí m̀ŋkhə ìm̀òntə ja i k̀i m̀bə aa tsi'i tsó jii m̀ŋkhə; nòò yii mə lɛ ŋkwe ntigə ndii aa, mə lɛ ŋkɛntə a ŋghirə ìnnù tsó b̀ŋkhə. ¹² Tsítsɔŋ, b̀i'ìnə yə nî ìnnù aa tsi'i a awurisè, tsó ajàŋ mə ŋú a yə nsí yi a m̀m m̀kè'è aà, a yi ti bə a ǹjɪm, b̀i'ìnə yə nî ìnsi nî ìnsi. Tsítsɔŋ, mə zì ànnù aa tsi'i a tii tii; lá mə ka yí nanɔsə zi tá à luu tsi'i tsó ajàŋ yii mə Nwî à zi ìnnù tsim ìlɔŋə gha aà. ¹³ Maa ajàŋ, ìnnù juà ji tarə i tígè ìlwi'i: Mbə annù abiintii, ànnù ìlɔŋ ìnnù jii b̀i'ìnə bɛ aa bo ànnù akòŋnè; a nî ìnnù ma jû ji tarə, ànnù yii a tii ŋkɔ'ɔ ŋkɔ'onə aa, à nî àkòŋnè.

14

M̀təŋnè m̀i mə mi kɔ'ɔnə à tii ŋghòtə aà

¹ Akòŋnè à nî ànnù yii mə mbə nî kà ŋgaansə nî m̀tii muu a ntswe nî yù aà. Nî ka nanɔsə nyə'ətə a ntswe nî m̀təŋnè mi Azwî, ŋka nanɔsə nyə'ətə nî tsi'i ǹtswe nî m̀təŋnè a yu'ù ǹtoò Nwi nswoŋə nî a mbo bə. ² Nù yii mə a ghàa m̀ghàa mí fii aa, kaa à si aa a mbo bə ghaa, a ghàa aa a mbo Nwî. Nlɔŋ mə kaa nù tsù à si annù ya mə a swɔŋ aa yu'u. A b̀aŋnə swɔŋ aa ìnnù jii mə i ləəntə nî àdà'a Azwî Nwî aà. ³ Nù yii mə a b̀aŋnə ŋkwɛrə nî ǹtoò Nwî ŋkɛ'ɛnə nî a mbo bə aa, a kwɛtə nî waa mə bo ka ŋkwe, ndiintə nî waa, ŋkii nlə'ətə nî m̀ntii myaa. ⁴ Nù yii mə a ghàa m̀ghàa mí fii aa, a kwɛtə ìb̀iinu yi. Lá nù yii mə a kwɛrə nî ǹtoò Nwî ŋkɛ'ɛnə aa a kwɛtə aa ŋghòtə tá i ka ŋkwe.

⁵ Mè kòŋtə mə mbə bù bitsim zì ŋghaa m̀ghàa mí fii; lá m̀baŋnə nnanɔsə kòŋtə mə tá nî zi a ŋka nyu'u ǹtoò Nwî ŋkɛ'ɛnə a mbo bə. Nlɔŋ mə nù yii mə a yu'u nî ǹtoò Nwî ŋkɛ'ɛnə aa, a ghìrə aa annù yii mə a tinsə aa, ntsyatə nù wa yii mə a ghàa m̀ghàa mí fii aà; lá m̀bə nù a tswè ghu yii mə mbə a yu'u m̀ghàa mya ntɔ'ɔtə a mbo ŋghòtə bɔŋ a b̀ŋə ìlɔŋ mə a ka ghìrə bo ka ŋkwe.

⁶ Bɔɔ bi maà, nòò wa mə mə lɛ nzî a mbo bù aa, mə lɛ mbaa ki lògè m̀ghàa mí fii i ghàa a mbo bù nî mu bɔŋ mbə mi kwɛtə ghuu aa ɛ? Mbə mə kwɛtə ghuu aa mə akə mə mbə mə tsuu ki tɔ'ɔtə nî ìnnù jii ləəntə bo b̀i m̀ghàa nî Nwî a mbo bù, ŋkii nkwerə aà ǹtoò Nwî ìswoŋə kè ŋkii ndi'i nî annù a mbo bù aa ɛ? ⁷ B̀i'ìnə lògə njoo mbu'u m̀kòò tsi'i tsó ǹbàŋ kè ǹlɔŋ nî bù'ù mə à nî njoo jii mə kaa i s̄ ntii tswé aà; m̀bə nù zì ǹjii ìkòò ya aa mə akə mə m̀bə i tsee ki nanɔsə fè'ɛ laa aa ɛ? ⁸ Mbə tsi'i ǹtàn ǹtsò, m̀bə bi tuu tɔn tá i fè'ɛ nlaa, bɔŋ mbə bə zi aa mə akə ntantə nú jyaa nɔŋ ntsò wa aa ɛ? ⁹ A ki mbə aa tsi'i ma mùu ajàŋ a mbo bù mə mbə nî ka ŋghaa m̀ghàa mí fii m̀i kaa bə si yu'u aà, ìlɔŋ mə mbə bi zì ànnù yii mə nî swɔŋə aa mə akə aa ɛ? O bə ki ghàa maa ajàŋ bɔŋ o ghàa tsi'i a mbò m̀fə'ə. ¹⁰ A laa mə m̀ghàa a mbuu mbuu mi tswè fàa mbí. Kaa nî tsu nî wa'à ghu tswè mə bi ghàa nù tswé ti yu'ù. ¹¹ Lá m̀bə mə tsuu ǹghàa ǹi nù a ghàa aa ki yu'u bɔŋ mə ka bə aa tso nù atoo ghu mbo tá à ki mbə tsó

nyù atoo a mbo mè. ¹² Maa ajàṅ tsǒ mə ni to ni ntswe ni mètəṅnè mi Azwĩ aa, nì ka nanşə nyə'ətə aa bə mètəṅnè mya mə mi ka ki kwetə ṅghòtə tâ ì ka ṅkwe.

¹³ Maa ajàṅ nyù yĩ mə a ghàà mighàà mí fii aa, tâ à ki nanşə ṅka ntsa'atə Nwĩ mə mbə Azwĩ Nwĩ a ghìrè yu zì ajàṅ yĩ mə mbə yu kii ṅka nto'otə.

¹⁴ Lâ mbə mə ka ntsa'atə Nwĩ ni nìghàà nì fii boṅ a tsà'atə tsi'ĩ àzwĩ yâ, kaa mitsyě ma kaa mi wa'à nì ànnù yĩ mə mə swonə aa bəṅnè nzi. ¹⁵ Maa ajàṅ mbə mə tigè ṅghìrə mə akə aa ε? A boṅ mə mə yì ti tsà'atə Nwĩ a múm Azwĩ, mə kii ṅka ṅghaa ni nìghàà nìi mə ni laa a mitsyě mə aà. A boṅ mə mə ki yəə ikòò a múm Azwĩ mə kii ṅka nyəə ni nìghàà nìi ni laa aà. ¹⁶ Mbə ò ka mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ tsi'ĩ a múm Azwĩ boṅ mbə nyù yĩ à sì ànnù zi aa a tigè mbeentə mə “Amen” aa mə akə nloṅ mə kaa sì ànnù ya mə o swonə aa yu'u aa ε?

¹⁷ Atsà'atə Nwĩ yo ya mə o fa mbi'ikə a mbo Nwĩ ghu aa, a bə tɛ'ε bònè bə mə akə boṅ kaa mbə a wa'a ṅù yĩ mɔ'ɔ wa kwetə mə tâ à ka ṅkwe.

¹⁸ Mè fâ mbi'ikə a mbo Nwĩ nloṅ mə mə zì ṅghàà mighàà mí fii ntsyàtə ghuu bitsimè. ¹⁹ Ka mə a bə ma mùu ajàṅ aa, mə bə tswe a múm ṅghòtə boṅ mə ka kòn mə mə ghàà mighàà mi ntaà mii mə laa a mitsyě mə aa, ta kwetə a ndi'itə bə bì mɔ'ɔ ghu, ntsyàtə a ṅghaa mighàà mii bə sì yu'u aa ntsù'ù yì fùùrè.

²⁰ Bɔɔ bi maà, nì tsee ki m̀òntə innù tsǒ bònkhə. Tâ nì bə bɔɔ bì bɔrə aa tsi'ĩ a nì ànnù a ka ṅghìrə innù jì bì. Lâ mbaṅnə ṅka m̀ontə innù tsǒ bìlì. ²¹ Nì zi mə bi ṅwa'anə a mum nònşə Nwĩ mə, “Mmà'àmbi à swonə mə, mə ka lògə mighàà mí fii i nìṅə a ntsù bə bìi mə bi ghàà mighàà mi itoo aa, tâ bì ghaa a mbo bə bú.

Mè tɛ'ε ti ghàà bə maa ajàṅ aa, kaa bo wa'à kì nyu'utə!”

²² Maa ajàṅ, ànnù ṅghàà mighàà mí fii a tswe aa tsǒ àlènsə a mbo bə bìi kaa bi sì Kristo bìi aa, kaa wa'à tswé aa a mbo bə bìi bi bìi mə aà. Ànnù ka nyu'u ntoò Nwĩ ṅkɛ'ənə kaa a sì aa a mbo bə bìi kaa bo burə tì Nwĩ bìi aa tswé, a tswe a bə a mbo bə bìi mə bi bìi mə Nwĩ aà. ²³ Tsǒ mə a bə laà aa, a múm ṅghòtə, mbə bə bitsim ka ghaa mighàà mí fii, bə bìi mə bi sì ànnù zi bi kuu yu'u boṅ bi ka wa'à swonə mə nì baanə aà bàànə aa ε? ²⁴ Lâ mbə bo bəṅnə ṅka ṅkɛ'ənə nì ntoò Nwĩ ya mə bo kwerə aa boṅ mbə nyù yĩ à sì Nwĩ bìi aa, kè nyù yĩ mə à sì ṅù nìbò wàà yì m̀'ɔ bə aa, a zi ṅkuu, boṅ innù jya mə bi swonə aa i ka tswa yì, tâ à yə mə yu wó ànnù. ²⁵ Tá innù lò'òsə jii i tswe ghu múm ntiì aa, tâ i fɛ'ε nyentə tâ à wo a nsyε àkùu kuu, ntigə mmii nì Nwĩ, nnanşə nswonə tâ à laa mə Nwĩ à tswe a titiì bù.

²⁶ Bɔɔ bi maà, ma mùu ajàṅ mə swonə aa mə akə aa ε? Nì yì mb̀ontə a adigə yì m̀'ɔ, nyù yì m̀'ɔ a tswe nì ikòò a nyəə, nyù yì m̀'ɔ a tswe nì ànnù a ndi'ì, nyù yì m̀'ɔ a tswe nì ṅkii yii Nwĩ à kè'ənə aà, nyù yì m̀'ɔ a kâ ṅghaa nighàà nì fii, kè a kâ nto'otə nighàà ma nyâ, tâ innù ma jù tsim mə nì ghìrè aa, i kwetə mə tâ nì ka ṅkwe. ²⁷ Mbə bə tswe nì ṅghaa mighàà mí mfii, a ghaà tsi'ĩ bə bi baa, kè bi tarə, bi ti ghàà a ghaà tsi'ĩ nyù yì m̀fùùrè a atu nòò; a yì ṅghàà nyù yì m̀'ɔ a kî nto'otə. ²⁸ Bεε mə nyù yii à ka to'otə aa a tsuu ghu tswe, a bòn mə tâ à tswe atsitsi wa a múm ṅghòtə, ntigə ṅka ṅghaa tsi'ĩ a mbò ibiinu yì bo bì a mbo Nwĩ. ²⁹ Tâ bə bi baa kè bi tarə bìi mə à nì ṅgãntoo Nwĩ aa tâ bì ghaa, tâ bə bì m̀'ɔ kii ntigə nsantə a atú yaa nì ànnù ya mə ṅgãntoo Nwĩ jya i swonə aà. ³⁰ Bεε Azwĩ Nwĩ a fi'isə

annù yí mɔ'ɔ ndi'ì a mbo nù yí mò'ɔ, nù yí mɔ à tswe ghu mbèè aa, tâ yí ntsyàmɔ'ɔ wa a tigè ntswe atsitsi.

³¹ Nlon mɔ mbə nì ka nyu'u nî ntoò Nwĩ, ñkɛ'ɛnə yí mò'ɔ yí mò'ɔ, bon bə bitsim ka nyəgə annù ghu tâ à kii ndiintə nî waa bitsimə. ³² Bə bii mɔ bə tswe nì mètəɲnə a ñka nyu'u ntoò Nwĩ ñkɛ'ɛnə aa, bi zì ntsù'ùnê àzwĩ ya mɔ bo tswe nì yu aà. ³³ Nlon mɔ kaa Nwĩ à si innù aa bùùrè bùùrè ghìrə. Lâ mbanɲnə ntaɲtə i zì aa nì mɔɔnə.

Aâ àjàɲ yí mɔ a tswe a noò yí mɔ bə bi Nwĩ a nghotê ntsim boontə aà. ³⁴ A bon mɔ tâ banɲyè tsee ki ghàà a noò ñghotê nlon mɔ nɔɲsə kaa bi sè bii mɔ tâ bo ka nghaa a múm ñghotê. Tâ bo ka yu'u nî ànnù yí mɔ bə bí mɔ'ɔ swonə aa, a ajàɲ yí mɔ nɔɲsə baYuda a kii nswonə aà. ³⁵ Bɛɛ ànnù tsu yi ntswe yí mɔ bo lòò a nzi, bo bi mɔbetə bilòò byaa a ndùgè. Nlon mɔ à nî ànnù ndirətu a mbo mənɲyè a ñka ñghàa a múm ndānwĩ. ³⁶ A bə aa mɔ akə lə! Nì mɔɔntə mɔ ànnù Nwĩ a lə nɔ̀gìnə aa a mbo bù kə nì bə aa tsi'ì bə bii mɔ nì ləè nzi ñkuu a mbo bù aa ɛ?

³⁷ Mbə nù tsu a mɔɔntə mɔ yu nî ñgəntoo Nwĩ kə yu tswe nì mètəɲnə mi Azwĩ Nwĩ, a zi sigìnə mɔ yuà ànnù mɔ mɔ ñwà'ànə a mbo bù aa i bə aa ndi'ì Mmà'àmbi. ³⁸ Bɛɛ nù tsuu ndi'ì màyú kii bii, nì tsee annù yí mɔ a swonə aa ki bii.

³⁹ Ndoò ànnù à nì aa mɔ, a bɔɔ bi maà bâ, nì ka ñgansə miti muu ñka nɔɔ nì a ñka nyu'u ntoò Nwĩ ñkɛ'ɛnə. Lâ ntsuu ki tuu mɔ tâ bə tsuu mighàà mí fii ki ghàà; ⁴⁰ lâ tâ bi ka ghìrə innù tsim a nì mánjì yí à kù'ùnə bi kî ñnanə ntaɲtə aà.

15

Ajàɲ mɔ Kristo à lə nyweenə nì nìwo aà

¹ Bìlím bâ mɔ lòò a mbù ñwa'atə a mbo bú ntoo yí ñsigìnə ya mɔ mɔ lə nswonə a mbo bù, nì kwɛrə ntəə ghu aà. ² Ntoo mà yú mɔ mɔ swonə aa, i bə ntoo ya mɔ nì ka yí yweenə i yon ghu njim aa mɔ mbə nì tswa ntinsə, mɔ mbə a bə yí mɔ nì lə ñki'ì aa adənə dənə bi.

³ Mɔ lə mfa a ndoò ànnù yí mɔ lə ñki ñkwɛrə aa a mbo bù. Mɔ Kristo à lə ñkwo mbi'ì ñkwitu innù jì bî jì'inə, nyonə ajàɲ yí mɔ àɲwà'ànə Nwĩ a swonə aà. ⁴ Bi lə ntwiɲə yi, mbu nyweenə nì nìwo a nî ñjwi jì tarə a ajàɲ yí mɔ àɲwà'ànə Nwĩ a swonə aa. ⁵ A tigè ndi'ì ibìnú yí a mbo Peta, à tì mɔ tì bə a njim a kî ndi'ì ibìnú yí a mbo bo ñghúm ntsò baà. ⁶ A lə mbù ndi'ì ibìnú yi a mbo bìlím bi'inə bí mɔ'ɔ a noò mɔ'ɔ bi gha'a ntsyá ñkhi jì ntaà. Bo ma bya bí ghà'atə bi burə atúnti ka mɔ bí mɔ'ɔ bi ləè mbwiɲkə aà. ⁷ A lə ñki ndi'ì ibìnú yi a mbo Jems bo bi ñgəntoo jì jyá tsimə.

⁸ A nlwĩ'isə, a di'ì ibìnú yi a mbo mɔ tsi'ì tsó nù yí mɔ bi lə njwe yi a noò dənə aà. ⁹ Mɔ laa mbə ñgəntoo Kristo yí mɔ à kə'ə nsigə nlwĩ'isə kaa nte'ɛ ñwa'à ki ñku'unə mɔ mbə bi ká ntwonə nî ñgəntoo Kristo. Nlon mɔ mɔ lə si tso'ɔ akòrə nghotə Nwĩ aà. ¹⁰ Lâ nyonə a njim ibon Nwĩ, mɔ nì nù yí mɔ mɔ nì ghu aà. Ibòn yi ma wa a nu mɔ kaa a lə ki'ì aa adənə dənə tsyá. Mɔ lə mbanɲnə ntigə mfa'a nì mètə ntsyatə waa bitsimə. Ka mɔ kaa à lə si wa'a nì mɔ fa'à aà, a lə ñghìrə ibon Nwĩ yí mɔ i lə ntswe bi'iyu aà. ¹¹ Maa ajàɲ kə à lə mbaa nswonə bo a mbo bù, kə a swonə mɔ oò, bon bi'ì bitsim swonə aa ntoo yí mɔ'ɔ, a bə ntoo mà yú ya mɔ nì lə mbii aà.

Annù yí mɔ a tswe ghu nlon annù nyweenə nì nìwo aà

¹² Tsítsòn, mbə ntoo ya i ka swonə ni mə bi le nyweensə Kristo ni nìwo, bù bì mɔ'ɔ bi tigè nswonə ni mə kaa biku bi bê ka yí wa'à bù nyweenə aa mə akə aa ε? ¹³ Mbə a bə yíi mə biku ka yí wa'à ni nìwo yweenə bon kaa bi le wa'a Kristo ni nìwo ki nyweensə; ¹⁴ mbə a bə yíi bi le nwa'a Kristo ni nìwo yweensə, bon ànnù Nwí yíi bí'i swon aa, a tsya nî àdànè dənè, àbiiintii yuu a kî ntsya nî àdànè dənè. ¹⁵ Mbə a bə mə kaa biku bi bê bi si niwo yweenə bəə bon bí'inè tswɛ innù a atu Nwí nlon mə bí'inə swonə ni mə à le nyweensə Kristo ni nìwo lá kaa a wa'à bənnə yweensə aà. ¹⁶ Nlon mə mbə a bə yíi mə kaa bi si biku yweensə, bon kaa bi le nkí'i Kristo ki nyweensə. ¹⁷ Mbə a bə yíi mə bi burə t̄ Kristo yweensə, bɛɛ bon àbiiintii yuu a tsyá àdànè dənè, nì kî mburə tsi'í a múm ibi bù. ¹⁸ La a bə mə bè bii bi kii mbwii a múm Mmà'àmbi aa, bo bwe waa bwè. ¹⁹ Mbə bí'inè ni n̄ ntii yí'inə a nu Krito nlon aa tsi'í yulà n̄tswéntii bɛɛ bon bí'inè ni bè bii mə mbə bè nkò m̄l̄n̄nə yí'inə n̄tsya mbô.

²⁰ Lá a nswon annù n̄n̄kon, bi le nyweensə Kristo ni nìwo, a bê n̄tsyambii m̄ntà mi ati a t̄t̄t̄i bè bii mə bi wo a filo aà. ²¹ Nlon mə nìwo ni le n̄tsyá aa a n̄j̄m n̄umbān̄nə nk̄uu f̄aa mbi, ànnù nyweenə ni nìwo a kî m̄bu n̄tsyá aa tsi'í a n̄j̄m n̄umbān̄nə. ²² Tsó aj̄n̄ mə bè b̄ts̄im le nk̄wo n̄tsya aa a j̄m Adam aa, à ki mbə aj̄n̄ yíi mə bi ka gh̄rə bè tswe bit̄t̄i n̄yonə a n̄j̄m Kristo. ²³ Lá innù i f̄e'ε aa tsi'í aj̄n̄ mə bi tan̄tə aà; Kristo a bê n̄tsyambii m̄ntà mi ati, bɛɛ mə a zi, bè bii mə à ni bi Krito aa bi tigè n̄yonə. ²⁴ T̄a n̄ò ñl̄wí'in̄j̄m wa a tigə n̄zi, t̄a Kristo à ta n̄gi'i ni m̄idà'à mi izwí m̄ii mə mi to nii mbu'utə n̄i m̄bi yù aa tsi'í m̄ts̄imè. I bú tigə fa annù n̄if̄o fu a mbo Nw̄nḡon̄ T̄a. ²⁵ Nlon mə Kristo à tswe n̄i ka n̄sa'a mbi i ywe'e a noò yíi Nwí à ka yí n̄n̄sə nḡan̄kibāà ji a n̄ji'i mikòrə yu aà. ²⁶ N̄ùk̄ibāà ñl̄wí'í n̄j̄m yíi à tswe n̄i n̄t̄a n̄gi'i ghu nu aa, a bə n̄iwó. ²⁷ Nlon mə àn̄wà'ànè Nwí a swon mə, Nw̄nḡon̄ à n̄n̄ mə n̄joo ts̄im s̄iḡisə a n̄ji'i mikòrə Yesu t̄a à tigə mbu'utə. A laa mə bi bə swon mə n̄joo ts̄im bəə bon kaa Nw̄nḡon̄ kaa à si ghu tswé, nlon mə a n̄n̄è n̄i Nw̄nḡon̄ n̄n̄è n̄i n̄joo j̄ya n̄siḡisə a n̄ji'i mikòrə Yesu aà. ²⁸ Lá n̄ò yíi mə Nwí à n̄n̄ mə n̄joo ts̄im mə Yesu à tigə mbu'utə aa, bon yumbon̄ Mu, à ka tigə fa ib̄inu a ji'i mikòrə Nw̄nḡon̄ yíi mə à lèə n̄joo ts̄im a ji'i mikòrə yu aà. T̄a à bə tsi'í Nw̄nḡon̄ yuyu mə a bu'utə nḡon̄ n̄joo ts̄imè.

²⁹ Tsítsòn, ànnù bê bii mə bi murə waa a nk̄i a ni tsusə atu biku aa a tigè mbə mə akə aa ε? Ma bya aà bè bi tigə n̄wa'atə ni mə b̄i tswe aa ni àkè ghu aa ε? Mə mbə a bə annù n̄n̄kon tsi'í tsó mə bù bì mɔ'ɔ swonə aa, mə kaa mbə bi wa'a biku ni nìwo yweensə aà. Bi tigə mmurə ni bè bya a nk̄i ni ik̄um biku aa a ya aa ε? ³⁰ A n̄gh̄è ni bí'i, bí'i tigə n̄n̄è n̄i m̄b̄i n̄ú yí'í a n̄tsu nìwo nḡon̄ b̄in̄ò b̄ts̄im aa a ya aa ε? ³¹ B̄il̄m bá, wa mə yə niwo a n̄si m̄è, a nḡon̄ m̄itugə m̄ts̄imè. B̄il̄m bá, k̄int̄èrè yíi mə m̄è tswe ni ghu nlon n̄gaà yù n̄i n̄tswé yà a mum Mmà'àmbi yí'inə Yesu Kristo aa, à gh̄rə mə t̄a m̄è kaa annù ma yú. ³² Tsó aj̄n̄ yíi mə m̄è k̄i si to bi'i n̄n̄à m̄ts̄ə'ə faà, a ala'a Efeso aa, bon àb̄i ya ghu à n̄i àkè aa ε, mə mbə a bə yíi mə ka bi si biku ni nìwo yweensə. Mbə a bə yíi mə bi si biku ni nìwo yweensə,

“bí'inè ka n̄ji nk̄ii no,

nlon mə à ka l̄o bə a yoo bí'inè kwokə.”

³³ N̄i tsu ib̄inú ghuu ki bwe'esə bê, n̄i bə ki z̄inè bu bi bè bí bi bon bi ka bisə m̄igh̄rinè mi innù m̄i siḡinè. ³⁴ N̄i n̄a'a atú yuu t̄a à laa, nk̄a n̄gh̄irə

innù j̄i i tsinə, ntsuu innù j̄i bi bu ki ghìrè, òlɔŋ mə bè bi mɔ'ɔ kaa bi tɛ'ɛ wa' à Nwî z̄i. Nì bə zi annù ȳi mə mə swɔŋə aa boŋ a ka ghìrə tâ àtù yuu à dirə.

Mbuu mb̄innu ŋù ȳi mə à ywèèné niwo aà

³⁵ Lâ bè b̄i mɔ'ɔ ka ki betə ni mə, “Bi yweensə b̄e ni n̄wo aa mə akə aa ɛ? Bo tswe aa ni mbuu n̄yānu ghuu aa ɛ?” ³⁶ Itirè b̄e kaa àyoo ȳi mə ni bwe'e a nsyɛ aa, kaa a si too ti ghə mə à foo ŋkwɔ. ³⁷ Lâ yaà àyoo mə ò bwè'e aa, a bə aa tsi'ĩ mb̄um ansaŋ kə mb̄umê àyoo yi mɔ'ɔ, kaa ki'ĩ mb̄innù àt̄i ya mə a ka ghìrə kwe i kɔ'ɔ aa b̄e. ³⁸ Nw̄iŋgòŋ a f̄a ni ìb̄iinu a mb̄o mb̄um ayoo ya a jaŋ mə à kòŋə aà. N̄ki mfa ni m̄ib̄i mi nu m̄i mi ku'unə aa a ni mbum njoo jya ni atu ni atù.

³⁹ Kaa n̄yanù n̄joo j̄i mə i tswe nt̄i aa, kaa i s̄i aa ȳi m̄fùurè b̄e. N̄yanù b̄e i tswe a atu yu. N̄yanù nnàà i k̄i n̄tswe a atu yu. N̄yanù b̄is̄iŋ i k̄i n̄tswe a atu yu, ȳi m̄bwè i k̄i n̄tswe a atu yu.

⁴⁰ M̄ib̄i mi nu mi aburə mi tswe ghu, m̄ib̄i mi nu mə nsyɛ mə k̄i n̄tswe ghu. N̄b̄òŋ n̄i mə à ni ni m̄ib̄i mi nu mi aburə aa, ni tswe a atu yu, n̄b̄òŋ n̄i mə à ki mbə ni m̄ib̄i mi nu m̄i f̄aa nsyɛ aa ni k̄i n̄tswe ghu. ⁴¹ N̄inòò à tswe ni n̄i n̄b̄òŋə, s̄aŋə a k̄i n̄tswe ni n̄i n̄b̄òŋə. M̄in̄j̄òŋ mi k̄i n̄tswe ni nyaa n̄b̄òŋə. Tsi'ĩ atit̄i m̄in̄j̄òŋ, fulà fin̄j̄òŋ fi tswé ni n̄i n̄b̄òŋ a atu yu, fil̄i fin̄j̄òŋ fi k̄i n̄tswe ni f̄i n̄b̄òŋ a atu yu.

⁴² Bi ka ȳi b̄iinsə biku aa lalà, bi twiŋ aa ìb̄iinu ȳi mə i kwo, b̄e bi yi yweensə ni n̄wo aa, a tigə mbə ìb̄iinu ȳi i si kwo. ⁴³ Bi yi ti twiŋə aa, i borəkè ŋki m̄bi' i a nȳ. Nòò ȳi bi yweensə aa, i b̄òŋ ŋki nt̄i. ⁴⁴ Bi yi ti twiŋə aa, a bə ìb̄iinu n̄yanù, bi yi nyweensə aa, a b̄e ìb̄iinu azw̄i. ⁴⁵ Tsi'ĩ tsó ajàŋ mə bi ŋwa'anə a m̄um àŋwà'ànə Nwî mə, “Adam ȳi n̄tsyamb̄i à lɛ ntigə mbə ŋù ȳi à tswe nt̄i.” Lâ Adàm ȳi mə à lw̄i'isè aa, a bə àzw̄i ȳi mə a fa n̄tswènt̄i. ⁴⁶ Lâ kaa a mb̄i aa a si ìb̄iinu àzw̄i wa tsyà, a tsyà ìb̄iinu n̄yà wa mb̄oŋ tâ ȳi azw̄i wa i yoŋə. ⁴⁷ N̄u n̄tsyamb̄i à lɛ nlò aa a nsyɛ, mbə ŋù àbwerè. N̄u àyòŋtə a lô aa a aburə. ⁴⁸ N̄u wa mə à lɛ n̄lò a nsyɛ aa à bè aa figə a mbo bè b̄i mə à ni bi nsyɛ aà. N̄u wa mə à lɛ n̄lò a aburə aa a bə figə a mbo bè b̄i mə bi ki mbə bi aburə aà. ⁴⁹ Ajàŋ mə b̄i'inè lɛ n̄tswe ni marè nu ŋù wa ȳi mə à lɛ nlò faa nsyɛ aa, b̄i'inè ka yi k̄i tswe ni ȳi ŋù wa mə à lo a aburə aà.

⁵⁰ Annù ȳi mə mə swɔŋ a mbo bù aa mb̄a bil̄m mb̄a, a bə aa mə, w̄a n̄yanù yulà bo àləə yulà kaa mbə a wa'ă annù n̄if̄ Nwî j̄i. Kaa àyoo ȳi mə a bwe aa, kaa mbə a ki' i abwarə ayoo ȳi mə a si bwe aa j̄i.

⁵¹⁻⁵² Nan̄sə yu'utə ni ànnù n̄iŋkɔŋ ȳi mə tswe a l̄ò'òsə aà, kaa b̄i'inè ka yi wa' à bits̄im kwokè. La nòò wa ȳi mə n̄t̄aŋ ȳi n̄lw̄i' in̄j̄im ya i ka ȳi kòò aa, bi kwe'etə ki ghòò ŋkòrè n̄li' i boŋ b̄i'inè bits̄im bi kwènsə m̄e. Nlɔŋ mə nòò wa mə n̄t̄aŋ ya i ka ȳi kòò aa, tâ biku bi b̄e b̄iinnə ni n̄wo, kaa mbə bi wa' à bù ŋkwò. Aa nòò ȳi mə b̄i'inè bi ts̄im ka yi k̄i kwensə ghu aà.

⁵³ Nlɔŋ mə bi tswe ni ŋkwènsə àyoo ȳi mə mbə a kwo aa, a ni ayoo ȳi mə kaa mbə a wa' à kwo aà. Nlɔŋ mə bi tswe ni ŋkwensə m̄arè gh̄u mə mbə a kwo aa, ni ȳi mə kaa mbə a wa' à kwo aà. I k̄i kwensə n̄yanù ȳi mə mbə bi' i aa, ni ȳi mə mbə kaa mbə i wa' à bi' i aà. ⁵⁴ Nòò ȳi mə m̄arè ȳi mə mbə a bi' i aa, à wɛ'ɛ ȳi mə mbə a wa' à bi' i aa, n̄yanù ȳi mə mbə i kwo aa, i k̄i ŋwɛ'ɛ ȳi mə mbə i wa' à kwo aa, boŋ n̄ghàà ni Nwî ni ka b̄òontə a ajàŋ mə bi lɛ ŋwà'ànə mə:

“Bi mà' à m̄e, n̄tsya niwo ŋgàà ȳi m̄fùurè.”

55 “Nìwô, mîtîi mo mi fè aa ε?
Nìwô, m̀fèè yò ì fè aa ε?”

56 M̀fèè nìwô ì laa mbə innù jì bi,
m̀dà'à mi innù jì bi mi bə nòṅsè.

57 Mbi'ikə a mbo Nwîṅḡḡḡ mə à mà'à mē n̄tsya mfa ni bi'inè n̄tsya aa n̄j̄m
Mmà'àmbi Yesu Kristo aà.

58 Tsò mə a bə laa aa bil̄m bâ, n̄ təə nt̄nsə tsuu ki tsìḡinè, ṅka mfa'a
ifà'a Mma'ambi a ṅḡḡḡ b̄nòḡ bits̄m n̄lḡḡ mə n̄ zi mə kaa annù tsu ȳi mə
ni fà'à a mbo Mmà'àmbi aa, kaa à si aa ad̄aṅḡ d̄aṅḡ tsya aà.

16

*Ajàṅ mə bi le tswa'atə ṅkabə a ṅkwetə ṅḡḡmbii Kristo j̄i i le n̄tswe à
Yerusalem*

1 A ṅghèe a ni annù n̄tswa'atə ṅkabə ya a mfa a mbo bə bi Nwî bya, n̄ ki
ṅghirə tsi'î wa ajàṅ mə mē le n̄swon a mbo ṅghòtə j̄i mə i t̄swe a Galatia
aà. 2 A yi mbə n̄ ṅj̄wi ȳi n̄tsyambii a m̄m ṅgyá ts̄m, ṅù fi'itə ṅkabə ȳi mə
ì kù'unə n̄yḡḡ n̄ àyoo ȳi mə à fù'u maa ṅgyà aa, n̄tigə n̄ləə a m̄m n̄da
yu mə tà nòḡ ȳi mə mə z̄i aa, kaa bi wa'à bù ka n̄tswa'atə n̄ ṅkabə maa
noò. 3 Nòḡ ȳi mə ka ȳi z̄i aa, mə ka tigə ṅḡwà'anə aṅwà'anə i fa a mbo
bè b̄i mə n̄ t̄sɔ'ɔ aa tâ bo tigə ṅghèe n̄ ṅkabə ya ṅghèe n̄təṅḡ ṅghotə
baYerusalem ghu. 4 Mbə a yi ṅki ṅku'unə mə tâ mə ghèe ghu yaa ṅgaa,
boṅ bə bya ka tigə yòṅḡ gha bi'ibo tigə ṅghèe.

Ajàṅ ȳi mə Paul à le n̄taṅtə a ṅghèe a mbèe baKorinto aà

5 Mə ka yi z̄i a mbèe bù aa tsi'î a noò ȳi mə mə k̄arə mə a ala'a Macedonia
tsi'î ts̄m aà. Mə k̄i n̄t̄e'ε n̄taṅtə a n̄tsyá a ala'a Macedonia. 6 Mə ka z̄i aa i
n̄aṅsə t̄swe bi'inè a ni nòḡ ȳi n̄sà'atə. Nòḡ tsù i t̄swe bi'inè ni nòḡ àlòḡ wa
tsi'î n̄ts̄m, mə tà mə ti ghèe, n̄ tigə ṅkwetə n̄tsyasə gha mə ghèe a adigə
ȳi mə mbə mə bù n̄tswe n̄ ṅghèe ghu aà. 7 Kaa mə s̄i k̄ḡḡ mə mə bə z̄i
mə ghèsə n̄stya aa tsi'î tsyà; mə lòḡ n̄z̄i n̄tswe bi'inè ni àt̄i noò ȳi sà'atə
mə mbə Mmà'àmbi a b̄i.

8 Lâ mə ka t̄swe faà a ala'a Efeso i ghèe ywe'e a n̄j̄wî Pentecost. 9 Nlḡḡ
mə àbwarə ȳi ghà'atə a n̄aṅsə m̀fè'è faà mə mbə mə fa'à àfà'à ȳi wè ȳi
mə a ki n̄tswe n̄ àb̄i aa, ka mə bə b̄i m̄ɔ'ɔ bi t̄swe faà mə bi t̄sɔ'ɔ akòrè
ya aa.

10 B̄e mə Timoti a zi a mbèe bù n̄ kwèrə yi siḡinè ta tâ n̄t̄i yi t̄swe n̄
m̄b̄oḡḡ n̄lḡḡ mə a k̄i mfa'a ni a mbo Mmà'àmbi aa tsi'î ajàṅ ȳi mə mə
k̄i mfa'a aà. 11 Maa ajàṅ, tâ ṅù n̄bù t̄see yi l̄ḡ ki t̄sa'a, bù baṅḡḡ ṅkwetə yi
tâ à ghèe n̄ m̄b̄i n̄ àkòrè n̄t̄əə yi n̄ m̄b̄oḡḡ, t̄ z̄i ajàṅ ȳi mbə a yi mbu
b̄i fu a mbèe mə. Nlḡḡ mə mə yu'utə nii bi'ib̄i bil̄m ba a n̄j̄m Kristo aà.

12 A ṅghèe a ni mumaà ȳi'inè Apollos, mə le ṅgaansə ȳi mə tâ bo b̄i
bil̄m bi'inè b̄i m̄ɔ'ɔ zi ṅghantə gh̄uu. Lâ a k̄irə tsi'î tsò kaa à le ṅwa'a
n̄aṅsə mb̄i a ṅghèe maà noò. Lâ nòḡ ȳi à ka t̄swe n̄ àbwarə aa boṅ à ka
z̄i.

M̄ghàà mi n̄l̄w̄i'î ṅj̄m

13 N̄i ka n̄tswe n̄k̄irə, n̄ t̄əə n̄t̄i a m̄m àb̄iint̄i yuu. N̄i t̄swe n̄ àt̄aṅḡnt̄i,
ṅki t̄swe ni m̄t̄i. 14 N̄i ka mfa'a innù ts̄m n̄tsya ni a n̄j̄m akòṅḡ.

15 Bil̄m bâ n̄ zi mə ṅgwè'è Stefan̄as ì le mbə aa ṅgwè'è ȳi n̄tsyamb̄i ȳi
ì le mb̄i Yesu Krito a mbù'u Achaia aà, ṅki n̄tigə mfa m̄b̄i mi n̄u myaa
a mfà'a ifà'à a ṅkwetə bə bi Nwî ghu. Mə bù'ú m̄bo a mbo bù bil̄mb̄ bâ,

¹⁶ mə tã nì ka nyu'unə ajàn bê majû bo bì bè bìtsìm bïi mə bo boonşə mfà'á bo bo aà.

¹⁷ Mè nənşə ndoritə nlonə ajàn yïi mə Stefanas, Fortunatus bo Achaicus bo zi a mbèε mè aa; ñlonə mə bo tigə mborışə ntii gha tsi'i tsǒ bo bə aa bù;

¹⁸ Bo tigə ŋki ghireə ntii gha i fwetè tsǒ ajàn mə bo ɛ ŋki ŋghireə ghuu i fwetè aà. Nì ka nanşə lentə nì ajàn bê ma jû.

¹⁹ Ŋghòtè bɔɔ bi Kristo bïi mə bi tswe a mbù'u Asia aa bo tsà'atè ghuu; Aquila bo Piscilla bo bì ñghòtə bɔɔ Kristo bïi bòontè a ndá bo aa kii ñnanşə ntsa'atə nì ghuu. ²⁰ Bìlîm bi'inè bitsìm bïi mə tswe faà aa kii ñtsa'atə ghu.

Nì ki ŋka ntsa'atə nì ghuu bu nì bù ñwo nì a nu bù nì bù, ñnɔŋə nì mighà'á muu.

²¹ Mè Paul mè mbɔŋ mè tigè ñwa'anə tsi'ï nì àbô ya mə mə tsà'atè ghuu.

²² Ndòò a atu ñù yïi mə kaa sǐ Mmà'àmbi Kristo Kôŋè aà!

Maranatha, Oò Mmà'àmbi, zǐ a mbo bǐ'ï!

²³ Tã ìbǔŋ Mmà'àmbi Yesu Kristo tã ì tswe a mbo bù.

²⁴ Tã àkòŋnê yá tã lwi'i a mbo bù ñtsya a ñjîm Kristo Yesu. Amen.

Anwà'ànè Paul yî àyòntè a mbô ñghòtê BaKORINTO

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YU

A anwà'ànè yû aa a le ñhwà'ànə Paul noò yîi mə à le mburə ntswe tsi'ï nî ñgi'i nlon ntswé yàà bo bì ñghòtê baKorinto. Anwà'ànè yi ntsyambïi ya mə à le ñhwà'ànè aa kaa a le ñwa'ă innù jya mə à le ñhwà'ànə a ntsisə aa tsišə. BaKorinto le mbàñnè ñlwisə ñton a nu Paul, ñtigə ñghaa nii. 'Mbu ñghèè ghu, baYuda bì mɔ'ɔ bi le nzî ghu ndi'i nî innù a mbo bè bya nswon ni mə bo ni ñgàñntoo Kristo jii i tsyatə Paul aà. Ma yû a ku'ùsè ññetə mɔ'ɔ nî ànnù yîi mə a le ntswe a titi bo ni Paul aà, ñghirə bo bì mɔ'ɔ tigè ñtuu nii. Paul à le ñghèè ñtsi'i ñghotə ya a ni mú àtîi noò (2.1; 12.14; 13.1-2) la kaa ma ya kaa a wa'à kwetə. A bhì ñghèe a Efeso mbu ñwà'ànə anwà'ànè a mbo bo, ñtoo Titus mə tâ à ñghèe yə ajàn mə innù ñghèè wa ñghotə aà. Titus a ghèè ñyə mə anwà'ànè ya a ghirə bè wa ñghotə bi kwensə mîntîi myaa mbu mbhì fu a mbo Paul ntigə yə'ətə ni a nyə yi. Titus a lô ñghèe ntsi'i Paul a Macedonia ñke'enə ghu mbo, ñtîi yi i tigè ñluu ni ñdorè (7.6-8). A bə noò yîi mə à le ñhwà'ànə a yulà anwà'ànè ghu aà. A le nlòo aa ñswonə a mbo bo a ajàn mə yu kəñə waa aa i kii swon ñgi'i yîi mə yu le mburə ntswe ni yu nlon ñgaà yàà aà. Lâ ñswon mə tsitsòn yu burə ndoritə a nyə mə anwà'ànə ya a le ñghirə bo jəñnə bəñkə mîntîi myaa mma'atə ibi waa aà (7.9).

Anwà'ànə Paul ma yû a nanşə ndi'i innù jî ghà'àtə ñlonə ñgàñàfà'á Kristo bo bì anjànə mə bi tswè nî ñka mfà'a ifà'à Nwî aà. Paul à le nanşə nluu nî àkòñnə a nu baKorinto ka mə bi le mbàñnə mfa nî ñgi'i ghu mbo si'i si'i aà. Nwî à le ndi'i ñkà'à bo bì ñgha'a ni ghu mbo wa noò mə à le nyə Kristo aà (4.6). A le mbə akòñnə Kristo mə a le si tintə nii a nî ifà'á yi bo bì a nî ntswé yi bo bì bè bì mɔ'ɔ, kaa wa'a aa annù yîi mə ñj a ghirə bə (5.14-15). Ma yu a tigè ñghirə mə, tsó ñgàñàfa'a Nwî, tâ à fa ibhinú yi tsim a mbo Kristo yîi mə a bəñkə nî bè a ni bì fii aa (5.17) ñlon nsèensə ntoo yî ñsiginè ya mə i yweensə bè aà (12.14-15). Ma mùu ajàn Paul, tsó tsùsətu Kristo, a tigè mbu'u nî mbo a mbo bè mə tâ bì bhì fu a mbo Nwî tâ bo bo boonsə (5.20). Laà Paul a di'i mə yu ni ñgàñntoo yî ànnù ññkon, nyon aa ñjim àfà'á yi bo bì ñgi'i yîi məa yə nlon Kristo bo bì àdà'à ya yîi mə Kristo à le mfa ghu mbo aà.

Bì yatə anwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'ï ànnù anwà'ànè yû 1.1-11
2. Paul nî ñghòtê baKorinto 1.12—7.16
3. Njoo jii mə bi le ntswa'a a mbô bìKrisèn a Yudea aà 8.1—9.15
4. Ajàn mə Paul a le ndi'i mə yu nî ñgàñntoo nî àdà'à aà 10.1—13.10
5. Innù jii mə Paul à le nswonə a nlwî'isə aà 13.11-14

¹ Anwà'ànè yû a lo aa a mbo Paul yîi mə a nî ñkòñê Nwî à nî ñgàñntoo Kristo aà; bo bì a mbo Timoti, ñdîm yî'inè, ñghèe nî a mbo ñghòtê bè bì Nwî yîi mə i tswè a ala'a Korinto, bo bì a mbo bè bì Nwî bi tsim bhì mə bi tswè a mbu'u Achaia tsi'ï ñtsimè aà. ² Tá ñbòn Nwî ni mbəonə yîi mə i lo a mbo Nwîngòn Taà yi'inè ni a mbo Mmà'àmbi Yesu Kristo aa tâ i tswè a mbo bù.

Paul a fa mbi'ikə a mbo Nwì

³ Tá bǐ'inè fa miyà a mbo Nwǐngòṅ Ta bì Mmà'àmbí Yesu Kristo, mə à ni tá ṅko mǎlǎṅnè, mbə Nwǐngòṅ yǐi mə a lə'ətə mǐntǐi mi bə a ṅgòṅ bìnòò bi tsim aà. ⁴ A lə'ətə mǐntǐi mi'inè a ni ṅgòṅ ṅgi'i jǐ'ině tsim, mə mbə bi'inè kǐ nzi ajàn mə mbə bǐ'inə lə'ətə mǐntǐi mi abùgè bə bǐi mə bo ki ntswe nǐ mǐbuu ṅgi'i jǐ'inè aa, a ni mǐbuu alə'ətə yǐi mə Nwǐngòṅ a lə'ətə mǐntǐi mi'inè ghu aà. ⁵ Tsi'ǐ tsǒ mə bǐ'inə kǐi nyə nǐ ṅgi'i yǐi Kristo à le nyə aa, Nwǐ à ka kǐi nanṣə lə'ətə mǐntǐi mǐ'inè a nǐm Kristo. ⁶ Mbə bǐ'ǐ ka nyə ṅgi'i boṅ bǐ'ǐ yə aa a ṅkwetə bù ghu, tá ni yweenə. Mbə Nwǐ a lə'ətə mǐntǐi mi'i boṅ à ghǐrə aa mə tá bǐ'ǐ ki nlə'ətə mǐntǐi muu, tá ni ki ntswe nǐ àtànǐntǐi a ntsyá a mum mǐbuu ṅgi'i jǐi bǐ'ǐ kǐi nyə aà. ⁷ Tsǒ mə a bə laa, àmòòntə yǐi bǐ'ǐ tswe ni yu nloṅ ṅgaà yù aa, kaa a si kwensə, nloṅ mə bǐ'ǐ zi mə, ajàn mə ni kǐi nyə nǐ ṅgi'i yǐi mə bǐ'ǐ yə aa, ni ka kǐi tswe ni alə'ətə yǐi mə Nwǐ a lə'ətə mǐntǐi mi'i ghu aà. ⁸ Bǐlǐm bá kaa bǐ'ǐ si kǒṅ mə tá ni tswe ti zi mǐbuu ṅgi'i yǐi mə bǐ'ǐ yə a mbù'u Asia aà. Nǐkòò nǐi bǐ'ǐ le mbè'è aa ni le ndǐrè si'i bǐ'ǐ wa'atə mə kaa bǐ'ǐ ka wa'á nǐi bú ntswe. ⁹ Bǐ'ǐ le ṅwa'atə mə bi le ntsərə isa'à yǐ'ǐ mə bǐ'ǐ kwo, lá a le mfè'è ma mùu ajànə mə tá bǐ'ǐ tsuu bə a nu bǐ'ǐ bǐmbəṅ yəginə, tá bǐ'ǐ yəginə bə a nu Nwǐ yǐi mə a yweensə bə ni nìwo aà. ¹⁰ A le ṅkwere yǐ'ǐ a ntsǔ nìwo, à ka ghèè nǐ mǐbǐi a ntsu'ú àtú yǐ'ǐ, bǐ'ǐ yègǐsè mə ṅgǒṅ mmòòntə jǐ'ǐ ghu nu mə à ka kù'u yweensə yǐ'ǐ. ¹¹ Mbə ni ká ṅkwetə nǐ yǐ'ǐ ntsa'atə nǐ Nwǐ ṅwa'atə nǐ yǐ'ǐ ghu, a bə mə Nwǐ à ka kwi'ǐ itsà'atənwǐ jǐ ghà'à jǐi mə bi tsà'atə ṅwa'atə nǐ yǐ'ǐ ghu aa, i niṅ mbəwə a nu bǐ'ǐ, tá bə bǐ ghà'atə tigə ṅentə nǐ nǐi jya ntigə mfa mbi'ikə ghu mbo nloṅ ṅgaà yǐ'ǐ.

Ajàṅ mə Paul a le ṅkwensə atantə yǐ aà

¹² Bǐ'ǐ kwèè mǐntǐi mi'i mə bǐ'ǐ zi a laa mə ntswèntǐi yǐ'ǐ fàa mbi bo bì ntswè yǐ'inè a titǐi bù a kǐ si tsisə Nwǐ a ni mǎnjǐ yǐi mə à làa aa ṅki mbə yǐ ànnù nǐṅkoṅ, a ni mǐdà'à mǐ ibòṅ Nwǐ, kaa ṅki'ǐ bə mǐtsyè mǐ mbi bə. ¹³ Nloṅ mə bǐ'ǐ ṅwà'ànə aa tsi'ǐ ìnnù jǐi mə mbə ni twonṅ nyu'u; mə mòòntə mə ¹⁴ Ka mə ni zi yǐ'ǐ tsi'ǐ àtǐi tsitsòṅ aa, ni ka yǐ nanṣə zi tsi'ǐ sigǐnə mə mbə ni tse ṅkwere mǐntǐi muu nloṅ ṅgaà yǐ'ǐ ajàn mə bǐ'ǐ ka yǐ kǐi kwèè mǐntǐi mi'i nloṅ ṅgaà yùu wa nǐwǐ Mmà'àmbí Yesu. ¹⁵ Tsǒ mə mə le nzi mə ni ka yu'u i zi aa, mə le ntigè nləwə mə mə ka fòo tsyá mbii i zi ghantə ghuu, ta ni tswè nǐ mbəwə ṅgaà jǐ baà. ¹⁶ Nloṅ mə mə le nte'è tantə aa mə mə ka ghantə ghuu ajàn yǐi mə mə ka ki tsyá a ṅghèè a ala'a Macedonia aà; i kǐi bú ghantə ghuu a noò yǐi mə mə bǐi aa, tá ni tigə ntsyasə gha ta mə ṅghèè a Yudea aà. ¹⁷ Mə ki si tantə ma mùu ajàn ṅjǐṅkə aa jǐṅkə aa é? Kə a tantə ìnnù ja ma mùu ajàn mə ghǐrə aa tsǒ ṅù yǐ fàa mbi, a ajàn yǐi mə mbə a swonṅ mə, ìṅṅə tsǐtsòṅ, àbàntə a ti bə a bú nswonṅ mə ṅganṅ aa é? ¹⁸ Ajànṅ mə a laa mə Nwǐngòṅ a swonṅ aa ànnù nǐkoṅ aa, ṅkà'á yǐ'ǐ a mbo bù kaa i sǐ aa ìṅṅə bó ṅganṅ bə. ¹⁹ Nloṅ mə Yesu Kristo Mu Nwǐngòṅ wa yǐi mə Silas ni Timoti ni mə le nswonṅ a mbo bù aa, kaa laa ṅki'ǐ yǐ ìṅṅə bó ṅganṅ bə, à bǎṅnə mbə ìṅṅə Nwǐngòṅ. ²⁰ Nloṅ mə ìṅṅə yǐi mə à tswe nǐ ṅkà'a Nwǐngòṅ tsi'ǐ tsim aa, à tswe aa ghu nú. A bə nǐ'ǐ ànnù yǐi mə bǐ'inə swonṅ "Amen" ntsya ghu nu mfa ni nǐgha'a a mbo Nwǐ aà. ²¹ Lá a bə Nwǐngòṅ mə à bòònsə yǐ'ǐ ni mǎnjǐ yǐi à tǐi bi'inè ni Kristo ṅki nyarə yǐ'ǐ nləwə nǐ àyoo afà'á yǐ, ²² à niṅ àwenə yǐ a nu bǐ'inə ṅki nniṅ Azwǐ yǐ a nu bǐ'inə a ndǐ'i à laa mə njoò tsim jǐi mə i tswe a atə aa ni jǐ'inè. ²³ Mə twonṅ Nwǐ mə tá à bə àyefè ghà, à zǐ nǐtǐ ghà, kaa mə le ki'ǐ a ala'a bakorinto zi aa mə mə wa'á ṅgi'ǐ a nu bù niṅ, ²⁴ Kaa bǐ'ǐ si lò aa ṅgànsə bù ni ànnù

yii mə boŋ nì liginè mbii, bǐ'í zi mə nì təə ntinsè a ni àbǐintii yuu. Bǐ'í bǎŋnè ñlɔɔ mfà'a bǐ'inè a ni mǎnjǐ yii mə nì ka kǐ doritè.

2

¹ Tsǒ mə a bə maa ajàŋ aa, mè kà'a a ntii mè mə kaa mè ka wa'ǎ bù zi ŋghantə ghuu a ŋkù'ùsə ŋghirə mə tâ nì ka njəŋnə ² ñlon mə mbə mè ghirə nì ka njəŋnə boŋ wò à ka tigə ghirə tâ mè ka ndoritə aa ε? Boŋ à ka kii bú bə tsi'í bə bya mə mè ghirə mə bo yu'u nyanə aà. ³ A bə nji'í ànnù ya yii mə mè le ŋwà'ànè letter wa a mbo bù aa, kaa mè le kǐ'í kòŋè mə mè zǐ a mbo bù, ì zǐ tâ bə bii mə bi tswe nì ŋghirə tâ mè ka ndoritə aa, tâ bo bǎŋnə ghirə tâ mè ka njəŋnə. Ñlon mə mè zi a laa mə, nòò yii mə doritə aa, bù bitsim kii ndoritə. ⁴ Mè le ŋwa'anə aŋwa'anə ya a mbo bù aa ni ŋgǐ'í yǐ ŋwè a ntii mè bo bǐ ni mǐlǎà a mi'í mè. Kaa mè le ŋkǐ'í ŋwà'ànè aa a ŋghirə mə tâ nì ka njəŋnə. Mè le mbǎŋnè ŋwa'anə aa a ŋghirə mə tâ nì zǐ ajàŋ mə mè kòŋə ghuu bitsimè.

Nlǐ'iné ifansə innù ñù yii mə à ghirə bə jəŋnə aà

⁵ Mbə a bə yii mə ñù tsù à ghirə mə tâ ñù mò'ɔ ka njəŋnə boŋ kaa à si aa a nu mè ghirə, à bǎŋnə ŋghirə aa a nù bù bitsimè, ka mə mbə a mɔɔntè ghuu tsi'í muntsiré aà. (Mə swon ma mùu ajàŋ aa ñlon mə kaa mə si kòŋə mə mə tsə'ə ghu nu si'í). ⁶ Njò ya yii mə bù bǐ ghà'atè nì ñŋ mə ghu nu ma muu mǎnjǐ aa, ì kù'unè mə. ⁷ Lǎ tsǐtsòŋ tâ nì li'inə ifansə innù ji mbu ndǐntè yi, tâ ghirə tâ wa'à lò ñtigə jəŋnə si'í, mǐme'e ibiinú yi. ⁸ Mè tigə mǐbu'u nǐ mbo a mbo bù mə tâ nì ghirə mə tâ à zi mə nì nanşə ŋkòŋè yi. ⁹ A bə nji'í ànnù yii mə mè le ŋwà'ànè letter wa a mbo bù aà. Mè le ŋwà'ànè aa a nywe'etə bù, a nzi mə kè nì laà nyu'unə innù jii mə mə di'itə ghuu ghu aa ŋgòŋ bǐnòò bitsim le. ¹⁰ Nǐ bə li'inə annù yii mə ñù à fǎnsə a nu bù aa, boŋ mə ka kii li'inè. Ñlon mə mè yǐ li'inè aa, mə mbə a bə mə mè te'ε ntswe nǐ ànnù yǐ tsu a li'inə, mè ghirə maa ajàŋ a nsi Kristo ñlon ŋgaà yùu. ¹¹ Ta ghirə mə tâ Satan a tsuu mǐtsyé mi'inè lǒ tsya ñlon mə bǐ'inè zi mǐnàŋ yǐ.

Nǐbò'ɔ nǐ Paul a nòò yii mə à le ntswe a Troas aà

¹² Nòò yii mə mè le ŋkuu a ala'a Troas a ŋka nswon ñtoo yǐ ñsìgìnè ya mbi'í Kristo ghu aa, mè le nyə mə Mmà'àmbi à ŋa'a mǎnjǐ nǐ ifà'à yii mə ì le ntswe ghu aa. ¹³ Lǎ nù yà ì le nanşə mbi'í ñlon mə kaa mə le ŋwa'ǎ ndim ghà Titus yə aà. Mè tigə mǐfa filo fi bə bii mə bi le tswe ghu aa, nlo ghèe a ala'a Macedonià.

Ajàŋ mə bǐ'inè mà'a ntsya a njim Kristo aà

¹⁴ Lǎ mǐbi'ikə a mbo Nwǐŋgòŋ yii mə, ntsya a njim Kristo a ghirə mə tâ bǐ'inè tswe nǐ àbwarə a ajàŋ mə Kristo à tsyá ntsò aà, ntigə ntsya a njim bǐ'inè, nseensə nǐ ñtoo ya mbi'í Kristo, a idigə tsim tsi'í tsò a yoo yǐ lùmtè yǐ sigìnè. ¹⁵ Ñlon mə bǐ'inè bə aa àlùmtè yǐ sigìnè yii mə Kristo a fa a mbo Nwǐ, a tigə ñsɛɛnə ŋghèe a titii bə bii mə bi yweenə aa bo bǐ bii bi bwɛ aà. ¹⁶ A mbo bə bii mə bi bwɛ aa, a bə ñtǐ àyà'à yii mə a zwitə, lǎ a mbo bə bii mə bi yweenə aa, a bə àlùmtè yǐ sigìnè yii mə a zǐ nǐ ñtswèntǐ. Tsǒ mə a bə laà aa, mbə wò a ku'unè a nǐ mǐbuu ifà'à ma ghú aa ε? ¹⁷ Kaa bǐ'í sǐ bə aa tsi'í tsǒ bə bǐ ghà'atè bii bi lògè ñghàà nǐ Nwǐ a nǐ àyoo mǐtaa yii bi fèè aà, lǎ ajàŋ mə Nwǐŋgòŋ à le ntoo yi'í aa, bǐ'í swon aa tsi'í ànnù ñŋkon a nsi mi'í yu tsi'í tsǒ ŋgǎŋfà'à Kristo.

3

Annù nlon̄ àkàà yī fii bo bì àkàà yī lwèn yā

¹ A laà m̀bè aa m̀ə bǐ'i bũ mbeentə n̄i yī'i bimbɔŋ aa ε? Bǐ'i laà ñkii n̄lɔɔ n̄i àŋwà'ànè tsɔ̀ bè bi m̀ɔ'ɔ, jii m̀ə i lo a mbo bu k̄i m̀ə bi ŋwà'anə a mbo bù m̀beentə n̄i ìfà'á yī'i aa ε? ² Bù bumbɔŋ n̄i bə aa ìjaŋ ŋwà'ànè ma jya a mbo bǐ'i. Bi ŋwà'ànè a mum m̀ntii bǐ'i m̀ə tá bə b̄itsim̄ zi ñkii ntigè ntwon̄ə. ³ N̄i d̄i'ì n̄i m̀ə á le ŋwà'ànə Krito yumbɔŋ ŋwà'ànə aŋwà'ànè ma yú ntigè n̄toɔ yī'i n̄i yu. Kaa bi s̄i aa n̄i ñkòŋəŋwà'ànə ŋwà'ànè, bi ŋwà'anə aa n̄i Azw̄i Nw̄ingòŋ yīi m̀ə à tswe nt̄i aà; kaa wa'a aa a atu ŋgò'ò k̄i ŋwà'anə, mbaŋnə ŋwà'ànə aa bə a mum m̀ntii bè.

⁴ Bǐ'i swon̄ ma mùu ajàŋ aa nlon̄ə ab̄iintii yīi m̀ə bǐ'i tswe n̄i yu a nu Nw̄i n̄tsya a n̄jim̄ Kristo aà. ⁵ Kaa bǐ'i si swon̄ aa m̀ə bǐ'i bimbɔŋ tswe n̄i m̀idà'à a ŋgh̄rə annũ tsu. M̀idà'à m̄itsim̄ m̄ii m̀ə bǐ'i tswe n̄i mu mi lò aa a mbo Nw̄i; ⁶ àa tsi'ì Nw̄i m̀ə à gh̄rə m̀ə tá bǐ'i tswe n̄i m̀idà'à a mbə ŋḡəŋfà'à fàa a mum àkàà yī fii, yīi m̀ə kaa a si aa b̄inòŋsè b̄ii m̀ə bi ŋwà'anə aa b̄è. A bə aa b̄è ànnũ Azw̄i Nw̄i. B̄inòŋsè bi z̄i aa n̄i n̄iwò, lá Azw̄i Nw̄i a b̄aŋnə m̀fa aa n̄tswènt̄i.

⁷ Mbə a bə m̀ə àkàà ya yīi m̀ə bi le ŋwà'ànə a atũ ŋgò'ò, a z̄i n̄i n̄iwò aa, a le si nan̄sə ŋweenə tsi'ì ŋwèenə, kaa baIsrael wa'á n̄lènt̄è n̄si Moses bú n̄zi nlon̄ m̀ə i le si ta si'ì si'ì, ka m̀ə i le si bù ñkentə n̄i n̄ta aa, ⁸ bəə bon̄ mbə ñgha'a n̄i àkàà ya yīi m̀ə à n̄i afà'a Azw̄i Nw̄i aa, n̄i ka wa'à b̄aŋnə ŋweenə n̄tsyá mbo aa ε?

⁹ Mbə a bə m̀ə ìfà'a akàà ya yīi m̀ə a ñiŋ isa'a a nu bə aa, i le n̄tswe n̄i ñgha'a bəə bon̄ ìfà'a akàà ya yīi m̀ə a gh̄rə m̄innũ mi b̄è mi tsinə aa, bon̄ i si b̄aŋnə n̄tswe n̄i ñgha'a n̄ii n̄i tsyatə aa ε? ¹⁰ Mbə bǐ'inè tigè n̄swon̄ m̀ə ñgha'a n̄i wè nũ m̀ə bǐ'inè tswe n̄i nu ts̄itsòŋ aa n̄i gh̄rə m̀ə m̀ə tá ñgha'a n̄i m̀b̄ii nya tigè ayoo adàŋè adàŋè. ¹¹ Mbə a bə m̀ə ayoo ya yīi m̀ə a le si kw̄i'ìnè aa a le n̄tswe n̄i ñgha'a bəə bon̄ ayoo ya yīi m̀ə a tswe n̄iŋkon̄ aa a b̄aŋnə n̄tswe n̄i ñgha'a n̄i ghà'àtè. ¹² Tsi'ì tsɔ̀ m̀ə a n̄i ànnũ yīi m̀ə bǐ'inè ñiŋ n̄t̄i yī'inə ghu aa, bǐ'inè z̄i àjàŋ m̀ə bǐ'inə ka k̄i swon̄ ma yú ànnũ n̄i m̀idà'à. ¹³ Kaa bǐ'inè s̄i aa tsi'ì tsɔ̀ Moses b̄è, a ajàŋ yīi m̀ə à le si lògè n̄i àtsè'è m̀b̄ɔntə n̄i n̄si yī ghu m̀ə tá baIsrael tsuu m̄m̄é ñgha'a nya n̄ii m̀ə n̄i le n̄tswe ghu ñkw̄i'ìnə n̄ii aa lõ yə aà. ¹⁴ Maa ajàŋ bi le m̄fi itũ jyaa, i zi ywe'e sii, bi yi ti twon̄ə àkàà yī lwèn ya aa, ma yaa atsə'ə a burè ka k̄i b̄òntè n̄i m̄tsyé myaa, nlon̄ m̀ə bi k̄i m̄furə atsè'è ma ya a m̄tsyé ñu n̄tsya aa tsi'ì a n̄jim̄ Kristo. ¹⁵ ñiŋə, n̄zi nywe'e sii, bi yi ti twon̄ə n̄òŋsè Moses wa aa, àtsè'è a b̄òntè m̄tsyé myaa. ¹⁶ Lá nòò yīi m̀ə ñu à b̄əŋkə yī n̄zi a mb̄è Mmà'àmbi aa, bi furè àtsè'è ya n̄lò'òsè. ¹⁷ Ts̄itsòŋ, Mmà'àmbi yīi m̀ə bǐ'inè swon̄ə aa, à bə aa Azw̄i. Ad̄igè yīi m̀ə Azw̄i Mmà'àmbi a tswe ghu aa kaa ànnũ abù'ù a wa'à ghu bú n̄tswé.

¹⁸ Bǐ'inè b̄itsim̄ b̄ii m̀ə bi furè m̀ə atsè'è ya n̄lò'òsè a mi'ì bi'inè aa, ñgha'a n̄i Mmà'àmbi n̄i tigè n̄ta n̄i a m̄insi bǐ'inè, bǐ'inè l̄ii n̄i ñgha'a n̄i Mmà'àmbi nya, n̄i b̄əŋkè n̄i yī'inè, bǐ'inè tigè ñkwensə, ñkw̄i ñkò'ɔ n̄i a mum ñgha'a mà nya, n̄tigè mbə tsɔ̀ yu. Ma yú ànnũ a lò aa tsi'ì a mbò Mmà'àb̄i yīi m̀ə à n̄i Azw̄i aà.

4

Annũ àfù'ù Nw̄i a mum b̄antòò bi n̄syé

¹ Ma mùu ajàŋ tsɔ̀ m̀ə Nw̄i a n̄jim̄ ab̄on̄ət̄i yī à fà m̀ə ìfà'à ma gh̄u a mbo bǐ'i aa, kaa bǐ'i si bù m̀b̄ɔ'ɔ. ² Bǐ'i tuu ìnnũ ad̄irə atũ tsim̄ j̄ii m̀ə bi gh̄rə a

idigə alò'òsè aa kaa bí'í si innù mbwe'esè ghìrə; kaa bí'í si nìghàà ni Nwí kwensə. Bí'í bàṅnè swonə aa tsi'í ànnù nīṅkon yá nì nsi nì nsi a mɔɔntè ni m̀nt̀t̀t̀ b̀è, bi tigè mbii nī ànnù yi'í a nsi mi'í Nwí. ³ Mbê n̄too yī m̄ bí'í swonə aa i bu n̄tswe a alò'òsè a mbo n̄, bon̄ i t̄swe aa a mbo b̄è bya m̄ bi b̄w̄e ṅgh̄e n̄i waa aà. ⁴ Nlon̄ m̄ a mbo bo, nwí m̄bi ghù à mà'à m̄ afè'è a mi'í bo bíi bi si n̄too ya bíi aà. Kaa bo wa'à n̄ ṅkà'à wa m̄ i ta a nu bo aa ȳ. ṅkà'à ma ghù i b̄è aa ȳ n̄too ȳ n̄sigìnè ya nlon̄ n̄gha'a ni Kristo, yī m̄ à t̄swe n̄ m̄rè Nwí yumbon̄ aà. ⁵ A n̄i n̄too yī bí'í swonə aa, kaa bí'í si annù aa nlon̄ mib̀h̀ m̄i n̄u mi'í swonə, bí'í swonə aa m̄ Yesu Kristo à n̄i Mmà'àmbi, bí'í b̄è ṅḡāṅfà'á juu nlon̄ ṅkwitu Yesu. ⁶ Nlon̄ m̄ à ni Nwí wa m̄ à l̄e n̄swon̄ m̄, “Tá ṅkà'à i ta a m̄m̄ m̄fi idigè aa!” m̄ à ghìrè m̄ ṅkà'à yi i ta a m̄m̄ n̄t̄i bí'í, a mfá ṅkà'à yī m̄ i ghìrè m̄ tá bí'í zi n̄gha'a ni Nwí nya m̄ ni ta a nsi Krito aà.

⁷ Lá bí'í bíi m̄ bí'í t̄swe ni àfù'ù ma ȳ aa, bí'í b̄è aa ts̄ò b̄ant̀òò bi n̄syè, t̄á d̄i m̄ àdà'à ȳ wè ya m̄ t̄swe a n̄i n̄too ȳ n̄sigìnè ya aa, kaa si aa à yi'í b̄è, a lo aa a mbo Nwí. ⁸ Bi d̄i mbuu ṅḡi'í t̄si'í t̄s̄im a nu bí'í, kaa ma ȳ a wa'à ghìrè m̄ bí'í kent̄, bi ghìrè àt̄u yi'í a buurè la kaa ma ȳ a wa'à yi'í k̄iṅè; ⁹ bi t̄s̄o'ò n̄i àkòrè yi'í la kaa Nwí a wa'à yi'í mi'í; m̄fuú n̄i yi'í m̄ma'a ni a n̄syè la kaa wa'à bàṅnè n̄zwit̄. ¹⁰ ṅḡon̄ b̄inòò bits̄im, bí'í b̄è'è n̄i n̄wo ni Kristo a nu bí'í. Bi tigè m̄baṅn̄e nyè n̄i n̄tswènt̄i Kristo a nu bí'í. ¹¹ Maa aj̄an̄, àj̄an̄ yī m̄ bí'í t̄swe bit̄i aa, bí'í k̄i n̄tswe aa t̄si'í a n̄tsu n̄iwo ṅḡon̄ b̄inòò bits̄im n̄lon̄ ṅgaa Krito, ma mùu aj̄an̄ bi bàṅnè n̄tigè nyè n̄i n̄tswènt̄i Yesu f̄aa m̄m̄ n̄u ȳ ȳ yī m̄ kwo aà.

¹² Ts̄ò m̄ a b̄è laa, bí'í tigè n̄tswe ni a n̄tsu n̄wo n̄i baṅnè n̄tswe n̄i n̄tswènt̄i.

¹³ Bi ṅwa'an̄e a m̄m̄ àṅwà'àn̄è Nwí m̄, “M̄ l̄e mbii Nwí, maa aj̄an̄ m̄ k̄i n̄tigè n̄swon̄e.” A ṅḡiṅ ṅḡiṅ, bí'í k̄i n̄tswe aa n̄i àj̄an̄e ab̄iint̄i m̄ ya, ṅk̄i n̄tigè swon̄e n̄i n̄too ȳ n̄sigìnè ȳ. ¹⁴ Bí'í zi m̄, Nwí wa m̄ à l̄e nyweensə Mmà'àmbi Yesu n̄iwo aa, à ka ȳ k̄i yweensə yi'inè ts̄ò m̄ à l̄e ṅk̄i nyweensə Yesu aa, i l̄ògè yi'inè tá bí'inè zi n̄tswe a nsi mi'í yu. ¹⁵ Ma j̄u innù t̄s̄im i f̄e'è aa nlon̄ ṅgaa ȳu, m̄ tá ìb̄on̄ Nwí i ka n̄s̄eēn̄e ṅgh̄e ni a mbo b̄è bí ghà'àt̄è, tá ànnù mfá m̄bi'ik̄e a mbo Nwí tá à ka ṅgha'at̄è, ṅk̄i n̄zi ni n̄gha'a a mbo Nwí.

N̄ka n̄tswènt̄i

¹⁶ Ts̄ò m̄ a b̄è laa aa, kaa mb̄e bí'í wa'à akòrè yi'í bú n̄swun̄t̄e mb̄i n̄i n̄j̄im̄. Ka m̄ n̄j̄á n̄u ȳ'inè i b̄or̄e ṅkwo ṅgh̄e aa, Nwí bàṅnè n̄fa n̄i m̄t̄i m̄i f̄i a ṅḡon̄ b̄inòò bits̄im a n̄i àzw̄i yi'inè. ¹⁷ M̄unts̄ir̄e ṅḡi'í ȳu yī m̄ bí'in̄e ȳe aa, kaa i ka wa'à si'í tigè, i ka ȳ z̄i ni n̄gha'a n̄i m̄ ni luu ṅk̄i n̄tswe n̄iṅkon̄ aa a noò yī m̄ bí'in̄e t̄swe a nsi mi'í Nwí aà. ¹⁸ Ma mùu aj̄an̄, kaa bí'in̄e si aa innù j̄i m̄ bí'in̄e ȳe ni mi'í aa l̄i, lá m̄baṅn̄e n̄t̄e'è n̄i àt̄u yi'in̄e aa b̄è a ni innù j̄ya j̄i m̄ kaa bí'in̄e si ȳe aà. Innù j̄i m̄ bí'in̄e ȳe ni mi'í aa i t̄swe aa t̄si'í ni m̄u àt̄i noò. Lá innù j̄i bí'in̄e si ȳe aa i l̄wi'í n̄iṅkon̄è.

5

¹ Nlon̄ m̄ bí'in̄e zi m̄, n̄tan̄ ȳ f̄aa n̄syè gh̄u m̄ bí'in̄e t̄swe gh̄u aa, bi b̄è ȳ sà'à bon̄ bí'in̄e t̄swe n̄i n̄da a abur̄e yī m̄ Nw̄iṅḡon̄ à ka fa, a b̄è n̄da yī m̄ bi si aa n̄i m̄b̄o ghur̄e, i t̄swè a abur̄e n̄l̄w̄i'í n̄iṅkon̄è. ² Ts̄its̄on̄, bí'in̄e t̄saa n̄i t̄sweḡè, n̄l̄o ni m̄ bon̄ bi w̄e'è n̄dugè yi'in̄e ȳ àb̄ur̄e ya, a

nu bǐ'inè, ³ ta bi wε'ε bǐ'inè tsuu nswèrè nswèrə tswe. ⁴ Ajàn mə bǐ'inè burə fàa a mùm ntàn ghuà, bǐ'inə tsa a tswegè kaa a wa'ă bə aa mə bǐ'inè lɔɔ aa mə tǎ bǐ tso'ɔ ma juù ɪtsə'è a nu bǐ'inè, bǐ'inè bǎɲnè lɔɔ mə tǎ bǐ wε'ε ji aburə jya ghu atu, tǎ n̄tswéntɪi ɪ bǎɲnə ntigə ji ayoo ya yǐi mə a kwo aà. ⁵ A tǎɲtə Nwǐ n̄tǎɲtə yǐ'inè a ni kwensə ma ghû, ɲki mfa Azwi yi a mbo bǐ'inè a n̄i àwenè mə kwensə wa a zǐ.

⁶ Tsǒ mə a bə laa, bǐ'inè tigè ntswe n̄i àtǎɲɛntɪi ɲgɔɲ bìnòò bi tsimè. Bǐ'inè zi mə bǐ'inè bə nǎɲsə tswe a ndùgè fàa ni yulà ɲjyǎnu boɲ bǐ'inè tswe a ndisyà bi'inè bi Mmà'ambí, ⁷ n̄lon mə bǐ'inè zǐ akòrè nizǐ yǐ'inè aa a mùm àb̄iintɪi, kaa à sǐ annù nyə bə. ⁸ Bǐ'inè tǎɲ n̄tɪi, nyè'ètə mə boɲ bǐ'inè laa mmà'atə m̄b̄ɪnu yù m̄b̄ɪnə ɲghɛɛ ntswe a ndùgè bi'inè bi Mmà'ambí. ⁹ Lá kè bǐ'inè tswé a ndùgè, kè bǐ'inè tswé a adigə dàn, atu annù yǐ'inè tǎ à bə a ɲka ɲghìrə tǎ Nwǐ à ka ndoritə. ¹⁰ Nlon mə bǐ'inè bitsim ka yǐ tə a nsi ɲgò'ò kòrə Kristo, tǎ tǎ bǐ tso'ɔ ifà'à ɲù n̄tsim tǎ à kwerə ɪbɔɲ kə ɪbi, ɲyonə a n̄j̄imə ànnù yǐi mə à le mfà'à fàa mùm ɲjyǎnù aà.

Afà'a mboonsə bə bo bi Nwǐ

¹¹ Tsǒ mə bǐ'inè zǐ ànnù yǐi mə a tswe ghu a ɲka mbo'ɔ Mmà'ambí aa, bǐ'inè ghìrə tǎ bə bǐ m'ɔ bǐ zi. Nwǐɲgɔɲ à nǎɲsə nzi yǐ'i, mə kǐ ɲwa'atə mə a mùm n̄tɪi bù n̄i kǐ nǎɲsə nzi yǐ'i. ¹² Kaa bǐ'i sǐ bù ɲkɔɲə a ɲghù'ùsə yǐ'i b̄im̄bɔɲ a mbo bù, bǐ'i bǎɲnè n̄lɔɔ a nd̄i'i tǎ n̄i zi mə mbə n̄i kǎ ɲkwɛɛ m̄ɪntɪi muu nlon ɲgaa yǐ'i; ta zi n̄i àjàn yǐi mə n̄i kwi'i n̄ghàà a mbo bə bya b̄ii mə bi kwèè m̄ɪntɪi myaa nyonə bə ɲkèrə ɲù, m̄b̄ɪnə mmà'atə akòrè nizǐ yaa laa. ¹³ Bǐ'i baanə aa b̄aanè aa ε? Boɲ bǐ'i baanə aa mb̄i'i ɲgaa Nwǐ. Lá, m̄bə a bə mə kaa bǐ'i sǐ aa b̄aanè baanə, boɲ ma mùu ajàn a bə aa nlon ɲgaa yùu. ¹⁴ Nlon mə a yǐ'i laa a tsisə akòɲnə Kristo; bǐ'inè zi a laa mə ɲù yǐ fùùrè à le ɲkwo mb̄i'i ɲkwitu bə bitsimè, a tigè m̄bə mə bə bitsim bi kwô. ¹⁵ A le ɲkwo a atu bə bitsimè aa mə bə b̄ii mə bi tswe n̄tɪi aa tǎ bǐ tsuu aa bə mb̄i'i ɲgaa yàà ɪ tswe, tǎ bo bǎɲnə tswe nlon aa yu wa yǐi à le ɲkwo a atu bo bi bù ɲyweensə yi ni n̄wo aà.

¹⁶ Nloginə ts̄itsɔɲ kaa bǐ'inè sǐ ɲù bu n̄lentə aa tsi'i tsǒ ajàn mə mbi yù ɪ lèntə aà. Ka mə à le mbə noò yǐ m'ɔ bǐ'inè lèntə n̄i Kristo tsi'i tsǒ ɲùm̄isɔɲ aa, kaa bǐ'inè sǐ n̄ii maa ajàn bu nyə. ¹⁷ Tsǒ mə a bə laa à aa, ɲù n̄tsim yǐi mə à tswe a mum Kristo aa, à tigə mbə aa ɲù yǐ m̄fii. Le boɲ n̄tswéntɪi yǐ yǐ n̄lwèn ɪ ghèè m̄ə, yǐ m̄fii ɪ tigè n̄zi. ¹⁸ Ma juù ɪnnù ɪ lo aa a mbo Nwǐɲgɔɲ, yǐi mə, n̄tsya a n̄j̄im Yesu Kristo, a le mbù n̄logə yǐ'inè m̄boonsə a nu yu, ntigə mfa ifà'à a mbo bǐ'inè mə bǐ'inè ka mboonsə bə. ¹⁹ Ma la a bə mə n̄tsya a n̄j̄im Kristo, Nwǐɲgɔɲ à le lɔgə mb̄i m̄bù mboonsə fu a nu yu, kaa ɲk̄i'ɪ n̄i ɪnnù ɲi b̄i jyaa bù n̄lii, m̄b̄ɪnə ntigə mfa ifà'a mbòonsə bə a mbo bǐ'inè.

²⁰ A bə mə bǐ'i tigə mbə aa bitsusè bi atu bi Kristo, Nwǐɲgɔɲ a tigè n̄tsya ni nu bǐ'i ɲghaa ni a mbo bə. Bǐ'i tigè m̄bu'u n̄i m̄bo a mbo bə n̄i ɲkùm Kristo, mə tǎ bo bu mbòonsə waa bo bi Nwǐ. ²¹ Nlon ɲkwitù yǐ'inè Nwǐɲgɔɲ à le ɲghìrə yi a tigè m̄bə ɪnnù ɲi b̄i, a yu wa yǐi kaa à le ɲk̄i'ɪ ɪnnù ɲi bi zi aa, tǎ tǎ bǐ'inè tigə n̄tsya ghu nu, mbə itsinənnù Nwǐ.

6

¹ Bǐ'i fà'à aa bǐ'i bi Nwǐ, m̄bu'u n̄i m̄bo a mbo bù mə tǎ n̄i tsuu ghìrə mə ɪbɔɲ Nwǐ wa a mbo bù ɪ tsya a adànè adànè. ² Nlon mə Nwǐ à swon mə, “Mè le nyu'u ànnù yǐi mə n̄i le sǐ twonə n̄aa n̄swon aa a noò mə à le ɲkù'ù mə mè kwetə ghuu aà, ɲkwetə ghuu a noò ɲyweensə bù.” Yu'utə n̄i! Aa

nòò yïi mæ à kù'ùnə a mbo Nwĩ a ñkwetə bù ghu aa à ghulà! Aâ ñjwi yïi mæ Nwĩ à ka yweensə ghuu ghu aa ì yulà!

³ Kaa bĩ'ĩ si yi'i annù yïi mæ mbə ñù kwántə ghu ñwo aa ghìrè, mæ tâ ñù tsee àfiré yi'i ló ki fa nĩ ìfà'à yïi mæ bĩ'ĩ fà'à aà. ⁴ Bĩ'ĩ dĩ'i a nĩ ìfà'a tsim yïi mæ bĩ'ĩ fà'a aa mæ bĩ'ĩ bə aà ñgǎñfà'à Nwĩ, a ajànə mæ bĩ'ĩ tswa nĩ mǎntiì mi'i a nĩ ñgòñ bĩnòò bitsim, ñyə nĩ ñgi'i, ìnnù ì tsyâ nĩ yi'i a nsye, ìnnù jĩ bi jĩ wè jĩ wè ì yê nĩ yi'i, ⁵ bi le ñghòò nĩ yi'i, nniñə nĩ a ndátsan, bə ju'ù mburə nĩ ìdìgè ñlon ɲgaà yĩ'ĩ; bĩ'ĩ nwugè nĩ ìbìi nú yi'i nĩ ìfà'à, ñle ti bwĩ ñkii ñle nĩ ñjĩ. ⁶ Ìnnù júlà ì kii mbu ndĩ'ì nĩ a mbo bə mæ bĩ'ĩ bə aa ñgǎñfà'à Nwĩ: A ajànə mæ nòñsə yĩ'ĩ à le nlaa manşə aa, bĩ'ĩ kĩ ñzi annù ñiñkon ɲa mæ a tswe nĩ ñtoo yĩ siginè ɲa, ñtswa nĩ mǎntiì mi'i, ñkii ñghirə nĩ ìnnù jĩ siginè a nu bə aa, Azwĩ Nwĩ bo bi àkòñnè yïi mæ a le mbə yi annù ñiñkon aa, ⁷ àjàñ mæ bĩ'ĩ swonə nĩ ànnù ñiñkon aa, nĩ mǎdà'à mi Nwĩñgòñ, ñtugitə nĩ ñjoo ntsò jya jii mæ à nĩ annù yĩ tsinè aa a abô mà'à nĩ a abô ñkwàbè ñto nĩ jù. ⁸ Bə gha'asə nĩ yi'i, bĩ mɔ'ɔ tsa'à nĩ yi'i, ñswonə nĩ ìnnù jĩ bi a atu bĩ'ĩ, ñkii ñswonə nĩ jĩ siginè. Bi lentə nĩ yi'i tso ñgǎñabañnənnù, lá bĩ'ĩ bāñnè ñswonə nĩ ànnù ñiñkonə. ⁹ Nlentə nĩ yi'i tsó bə bii mæ bi sè waa zi aa, la bə bitsim zĩ yi'i; bĩ'ĩ bə tsó biku bi bə, lá nĩ yê nĩ yi'i bĩ'ĩ kĩ ñtswe bĩtì; ka mæ bi niñə nĩ ñgi'i a nu bĩ'ĩ aa kaa bi sè yi'i zwitè.

¹⁰ Bi le si ghìrè bĩ'ĩ jəñnè bĩnòò bĩ mɔ'ɔ, lá bĩ'ĩ doritè tsi'ĩ bìnòò bĩtsimè; bĩ'ĩ bə tsó ñgǎñəfum, lá ñghirə bə bĩ ghà'atə tswé nĩ àfù'ù; bĩ'ĩ bə tsó bə bii mæ bi sè nĩ àyoo tswé, lá mbanə ntswe nĩ ñjoo tsimè.

¹¹ Ìkà'á ji'i baKorinto, wa bĩ'ĩ nàñsə mē ñghaa a mbo bù nĩ ñsi nĩ ñsi, ñki ɲa'à mǎntiì mi'i mfa a mbo bù. ¹² Kaa bi'i sè mǎntiì mi'i a mbo bù kii, a bāñnə ñkii bə bù ñkii nĩ mǎntiì muu. ¹³ Mə tigə ñghaa a mbo bù tsitsòñ aa tsó ñù a ghàà a mbo bɔò bi, nĩ ki ɲa'a mǎntiì muu mfa a mbo bĩ'ĩ.

Awà'àsè ñlon annù mbòònsə bo bi bĩtìbũ Nwĩ

¹⁴ Nĩ tsuu ki bòònsə fà'à bo bi bĩtìbũ Nwĩ. Mbə ànnù yĩ siginè bó ànnù yĩ bi bòònsə aa mæ akə aa ε? Mbə ñlaa ìdìgè bó mfiì ìdìgè tswé àdìgè yĩ fùùrè aa mæ akə aa ε? ¹⁵ Mbə Kristo bo Devil biinè aa mæ akə le? Nù yïi mæ à bii Kristo à tswe aa nĩ yuu annù mæ mbə a ká ñghirə bo ñù yïi kaa à si Kristo bii aa ε? ¹⁶ Mbə ñdámà'anwĩ tswé nĩ ànnù yĩ mɔ'ɔ bo bi mǎñkobə aa ε? Bĩ'inè laa mbə ñdámà'anwĩ yïi mæ à tswe ntì aà! A ajàn yïi mæ Nwĩ yumbon à swon mæ,

“Mə ka ghurə ndùgə yà bi'i bi bə bā, ì ki tswe a titì bo; mə ka bə Nwĩñgòñ wàà, tâ bo bə bə bā.”

¹⁷ Maa ajàn Mmà'àmbi a swon mæ, “Nĩ fε'ε a titì bo, mfi'isə mibìi mi nú muu a titì bo.

Ntsee nĩ ànnù tsu a ñghirə bu bi àyoo yïi mæ kaa a sè laa aa tswe, bəə bon mæ ka kwerə ghuu.

¹⁸ Mə ka tigə bə Taà ghùù, tâ bù tigə ñki mbə bɔò ba bĩ mbāñnè bo bĩ bāñgyè, a swon Mmà'àmbi Mbu'utəmbi.”

7

¹ Tsi'ĩ tsó mæ ìnnù ma jù tsim mæ Nwĩ à kà'a ì tswe aa a mbo bĩ'inè aa bilim ba bii mæ mæ kòñə aa, tâ bĩ'inè si'i mibìi mi nú mi'inè tâ mĩ laa a nĩ ñsĩñ tsim jii ì sĩñ ibii nú yi'inè nĩ àzwĩ yi'inè aa, ñyə mæ bĩ'inè laa mǎñsə a ajàn mæ bĩ'inè bɔ'ɔ Nwĩ aà.

Ajàñ mæ Paul à le si doritə ñlon baKorinto aà

² Nì ña'a mîntîi muu mfa a mbo bî'i, kaa bî'i sî annù a mbo ñù tsù wô; kaa bî'i si ñù tsù lœnsè; kaa bî'i sî ñù tsù nî'i. ³ Kaa mè si annù ma yû swon aa a mfâ ìfirê ghuu ñlon mæ mè tè'ê mbàa nswon a mbo bù mæ nì tswe a ntîi bî'i a ajàn mæ kaa mbæ ayoo tsu a wa'à yi'inè faatè, kè bê bœ ntswëntîi kè ñiwô. ⁴ Mè nansæ nzi ghuu, mæ nì tswe nì ntîi yî siginè, mè kî ntswe nì kîntèrè yî ñwè ñlon ñgaà yùu. Ntîi gha i luu nì mbœonê. A mûm ñgi'i yî'i ntsim, mè buræ ka tswe nì ñidorè nî wè.

⁵ Tsi'i a ajàn mæ bî'i le nzi ñkuu a ala'a Macedonia aa, kaa ibii nû yi'i i leè ñwa'à mmîntè, ñgi'i i zî nî a nu bî'i a mbèè mbèè. Bî'i tó bi'i bì bœ a abee, ñkii nto bi'i bì ñbo'c a mûm ntîi bî'i. ⁶ Lâ, Nwîngon yîi mæ a lœ'otè mîntîi mi bê bii bi jœnœ aa, à le lœ'otè mîntîi mi'i a ajàn mæ à le ñghirè Titus a zî aà; ⁷ kaa wa'à bœ aa tsi'i ajàn mæ à le nzi aa bê, bo bî ajàn mæ nì le mbœrisè ntîi yi aà. A le nswon a mbo bî'i ajàn mæ nì yœ'ètè, ñjœnœ, ntîi nî ànnù ya laà. Ma yû a le ñghirè mæ mè ku'usè ndoritè.

⁸ Ka mæ mè le ñghirè nì jœnœ a nî àñwà'ànè ya mæ mè le ntoo a mbo bù aa, kaa nû yà i sî ghu bâñnè mbi'i (ka mæ i le mbi'itè ghu aà). Mè yœ mæ àñwà'ànè ma ya a le ñghirè nì jœnœ, ka mæ nì le ñjœnœ tsi'i a nî mûti noò aà. ⁹ Lâ tsîtsôn, mæ doritè, kaa ñki'i doritè aa bœ mæ nû yùu i le mbi'i aa bê, ñlon mæ, ajàn mæ nû yùu i bì'i aa, a ghirè mæ tâ nì kwensæ bîmânji buu, Nwîngon à le mmòntè ghuu a nî àjœnœ ma yâ. La a bœ mæ kaa bî'i le ñwa'á annù yî bi a nu bù ghirè. ¹⁰ Nlon mæ àjœnœ yîi mæ Nwîngon a fà'à nî yu aa, a kwensæ mîntîi, ñkii ñghirè bœ yweenè. Kaa mbæ bî'inè wa'à ma yaà àjœnœ baà. Lâ àjœnœ yîi mæ à nî yî ñûmîsôn aa, a zî nî ñiwô. ¹¹ Tâ nì yœ ajàn mæ Nwîngon à ghirè nî àjœnœ yuu ma yû aà. Nì yœ ajàn mæ a kî ghirè nì tigè ñyœ'otè nî mæ nì ghirè tâ bì zi mæ kaa nì sî nî àbo ghu tswe, ñyœ a ajàn mæ a kî ghirè mîntônê muu mi lwînè, yœ nî nî bo'c nîi nì kœ tswe nî nu, nyœ a ajànœ mæ a kî ghirè nì fa mîbîi mi nû muu ñki nansæ ntañtè nî a nnîj ñjò a nu bœ bii mæ bi ghirè ñnnù jî bi aà. Nì nansæ mœ ñdi'i mæ kaa àbô yùu kaa á sî nî ma yû ànnù tswe.

¹² Ka mæ mè le ñwà'ànè ghuu aa, kaa mè le ñki'i ñwà'ànè mbi'i aa ñgaà ñù wa mæ à le ñghirè ibi aa, kaa ñki'i kî ñwa'anœ aa mbi'i ñgaà ñù wa mæ bi le ñghirè ibi wa ghu nû aà. Mè le mbàñnè ñwa'anœ aa mæ mè ghirè tâ à laa a atu bù a nsi mi'i Nwî ajàn mæ nî fa ibii nû ghuu a mbo bî'i aà.

¹³ Maa ajàn, bî'i le ntigè ndoritè, kaa à le ñki'i aa tsi'i nî'i ñidorè bê, bî'i le mbù nansæ ndorè a nyœ ajàn mæ Titus à le si ndoritè aà. Bù bitsim le ñghirè ntîi yi i nôñ nî mbœonœ ajàn mæ nì le nansæ ñkwere yi aà. ¹⁴ Mbœ a bœ yîi mæ mè le nte'ε ñka ñkwεε ntîi gha ghu mbo mbi'i ñgaà yùu, bœ boñ kaa nì kî wa'á atú ya ñrisè. Ajàn mæ ñgôn ñnnù tsim jîi mæ bî'i le si swon a mbo bù à le mbœ annù ññkonœ aa, ajàn mæ bî'i le si kii ntœrè a nsi Titus nlon ñgaà yùu aa, a kî mbœ annù ññkonœ. ¹⁵ Maa ajàn, àkônœ yîi mæ à tswe nî yu a nu bù aa, a ku'usè ñkwe ntinsœ, ajan mæ a wa'atè nî ajàn yîi mæ nì kî si yu'unœ nî ñnnù jîi à kî si di'i a mbo bù aà; a ajàn mæ nì le ñkwere yi, ntsiginè nî ñbo'c aà. ¹⁶ Mè nansæ nluu nî ñidorè mæ mbœ mè nansæ ñyœgitè a nu bù a nî ñnnù tsimè.

8

Ajàn mæ bœc bi Kristo fa njod aà

¹ Bîlîm bâ bî'i lòc mæ tâ nî zî ñbôn Nwî yîi mæ à ghirè a nî ñghotè jîi mæ i tswe a Macedonia aà. ² Bo kî tswe nì ñkwà'ànè jî ghà'atè ñyœnœ a nî ñgi'i

yii mɛ̀ ì kɛ̀ kuu a nu bo aa, lâ nɛ̀dorɛ̀ kɛ̀ bɛ̀nɛ̀ nluu a ntii bo nɛ̀ghirɛ̀ mɛ̀ bo tigɛ̀ mfa ti gitɛ̀ à bo ka mɛ̀ bo fum fum aà. ³ Mɛ̀ tse bɛ̀ ayɛ̀fɛ̀ a nswon mɛ̀ bo kɛ̀ si nanɛ̀sɛ̀ mfa nyonɛ̀ a nɛ̀jɛ̀m ayoo yii bo kɛ̀ tswe ni yu aà. Bo kɛ̀ si tɛ̀'ɛ̀ mfa nɛ̀ ñkɛ̀nɛ̀ yàà ntsyatɛ̀ ajàn mɛ̀ bo tswe ni yu aà. ⁴ Bo kɛ̀ si bu'u mbo a mbo bɛ̀'í mɛ̀ bo tswe nɛ̀ àbwarɛ̀ a ndiintɛ̀ bɛ̀ bi Nwí bii mɛ̀ bi tswe a Yudea aà. ⁵ A kɛ̀ burɛ̀ ntsyatɛ̀ ajàn mɛ̀ bɛ̀'í kɛ̀ si tɛ̀'ɛ̀ wa'atɛ̀ aà. Lâ bo lɛ̀ ntsyá mbii m̄foo mfa mibii mi nú myaa a mbo Mmà'àmbi mbɔn kii tigɛ̀ fa m̄bii mi nú myaa a mbo bɛ̀'í, a ajàn mɛ̀ Nwí à lɛ̀ si lòò aà.

⁶ Bɛ̀'í tigɛ̀ m̄bu'u nɛ̀ m̄bo a mbo Titus mɛ̀, ajàn mɛ̀ à lɛ̀ è nte'ɛ̀ nloginɛ̀ afà'à yu aa, tâ à manɛ̀sɛ̀ ifà'a abɔ̀nɛ̀ntii mà yú a titii bù. ⁷ Tsítsɔ̀n tsɔ̀ mɛ̀ ni tɛ̀ya mbii a nɛ̀ innú tsim aa, a nɛ̀ àbiiintii, a ajàn mɛ̀ ni swonɛ̀ annú Nwí aa, a ni àjànɛ̀ mɛ̀ ni zɛ̀ annú nɛ̀nkon aa, a nɛ̀ nyè'ètɛ̀ a nkwetɛ̀, bo bi nɛ̀ àjàn mɛ̀ ni kɔ̀nɛ̀ a yi'i aa, mɛ̀ tigɛ̀ n̄lɔ̀ mɛ̀ tâ ni kɛ̀ ntsyambii a nɛ̀ afà'a àkɔ̀nɛ̀ ma yú nyonɛ̀ ajànɛ̀ mɛ̀ ni nanɛ̀sɛ̀ mfa a nkwetɛ̀ bɛ̀ bi Nwí aà.

⁸ Kaa mɛ̀ si lòò aa mfá n̄di'i yí tsù a mbo bù bɛ̀, mɛ̀ bɛ̀nɛ̀ n̄lɔ̀ aa nswɔ̀n mɛ̀ mbɛ̀ ni tsyá nɛ̀jɛ̀m ajàn mɛ̀ ni yɛ̀ bɛ̀ bí mò'ɔ̀ bi yè'ètɛ̀ a nkwetɛ̀ aa, ntigɛ̀ n̄ki di'i ajàn mɛ̀ àkɔ̀nɛ̀ yuu a nanɛ̀sɛ̀ mbɛ̀ yí annú nɛ̀nkon aà. ⁹ Nɛ̀ zɛ̀ ìbɔ̀n Mmà'àmbi yi'inɛ̀ Yesu Kristo, ka mɛ̀ à lɛ̀ mbɛ̀ n̄gàñafù'ù aa, à lɛ̀ nɛ̀ghirɛ̀ ìbii nú yi a nɛ̀ n̄gàñafum mbi'i nkwitú ghuu mɛ̀ ni tsyá a nɛ̀jɛ̀m afumɛ̀ yi ya mbɛ̀nɛ̀ mbɛ̀ n̄gàñafù'ù.

¹⁰ Amòontɛ̀ ya a ni mɛ̀, a bɔ̀n mɛ̀ ni manɛ̀sɛ̀ annú ya mɛ̀ ni kɛ̀ lògìnɛ̀ fii alòò aa tsítsɔ̀nɛ̀. Nɛ̀ lɛ̀ mbɛ̀ bitsyá bi mbii, kaa n̄ki'i aa tsi'á a mfá'a bɛ̀, à lɛ̀ n̄ki mbɛ̀ aa a n̄lɔ̀ a mfá'á. ¹¹ Nɛ̀ ghɛ̀ nɛ̀ m̄bii la mmànɛ̀sɛ̀ afà'à wá. Tâ àjàn mɛ̀ ni yè'ètɛ̀ n̄kii n̄kɔ̀nɛ̀ nɛ̀ mfá'à aa, tâ à fɛ̀'ɛ̀ mbòontɛ̀ nɛ̀ àjàn yii mɛ̀ ni fà'a manɛ̀sɛ̀ aà, nyon aa a nɛ̀ àyoo yii mɛ̀ ni tswe ni yu aà. ¹² Nɛ̀ bɛ̀ kɛ̀ doritɛ̀ a mfa bɔ̀n Nwĩngɔ̀n à ka beentɛ̀ ayoo yii mɛ̀ ni fa aa, i yonɛ̀ aa a nɛ̀jɛ̀m ayoo yii nɛ̀ tswe ni yu aà, kaa n̄ki'i betɛ̀ mɛ̀ ni fa aa ayoo yii mɛ̀ ni sɛ̀ yu tswe aà. ¹³ Kaa mɛ̀ si lòò aa mɛ̀ akwetɛ̀ yii mɛ̀ ni fa a mbo bɛ̀ bi dɛ̀n aa tâ à bɛ̀ abè'è mɛ̀ bi bè'èsɛ̀ ghuu ghu bɛ̀. ¹⁴ Lâ àjàn yii nɛ̀ tswe ni yu tsítsɔ̀n a gha'atɛ̀ aa, a bɔ̀n n̄ki n̄ku'unɛ̀ mɛ̀ tâ ni kwetɛ̀ bɛ̀ bii mɛ̀ bi sɛ̀ nɛ̀ àyaa tswé aà. Tâ a yi mbɛ̀ a noò yii nɛ̀ bɔ̀n, bo bɛ̀nɛ̀ n̄tswe ni yu a gha'atɛ̀ aa, bo kɛ̀ nkwetɛ̀ ghuu. Ma múu ajàn a bɛ̀ mɛ̀ ni lèntɛ̀ ghuu bu nɛ̀ bù aa n̄gigìɛ̀.

¹⁵ A ajàn mɛ̀ àn̄wà'ànɛ̀ Nwí a swon aa mɛ̀,

“Nù yii mɛ̀ à lɛ̀ n̄ghotɛ̀ mi gha'atɛ̀ aa,

kaa à lɛ̀ n̄wa'á ni mu tswé m̄ tsyatɛ̀.

Nù yii mɛ̀ à ghòtɛ̀ mi kè'ətɛ̀ aa,

kaa a wa'á kɛ̀ m̄bɔ̀nɛ̀.”

Titus bo bi n̄gàñakòrê ji

¹⁶ Bɛ̀'í fa miya a mbo Nwí mɛ̀ à ghirɛ̀ mɛ̀ tâ Titus à ka ndoritɛ̀ ni a nkwetɛ̀ bù tsi'í ajàn mɛ̀ bɛ̀'í kii ndoritɛ̀ aà. ¹⁷ Kaa à lɛ̀ n̄ki'i bii aa tsi'í ajàn mɛ̀ bɛ̀'í swon mɛ̀ tâ à fa'a aà, à lɛ̀ si doritɛ̀ tsi'í annú a a nkwetɛ̀, ajàn mɛ̀ a zi a mbo bù aa, wa a zɛ̀ aa nɛ̀ ñkɛ̀nɛ̀ yí. ¹⁸ Bɛ̀'í too nii, nɛ̀ n̄dimɛ̀ yí'inɛ̀ yii mɛ̀ n̄ghòtɛ̀ jì ghà'atɛ̀ nanɛ̀sɛ̀ n̄kɔ̀ntɛ̀ ifà'á yi ajàn mɛ̀ a swon n̄too yí n̄sigìnɛ̀ aà. ¹⁹ Kaa si tsi'í ma yú bɛ̀, n̄ghòtɛ̀ ì kɛ̀ m̄ n̄tsɔ̀'ɔ̀ yi n̄too yi m̄ tâ bɛ̀'íbo ghɛ̀ akòrɛ̀ nitɛ̀ mà yú a mfá'a ifà'a àkɔ̀nɛ̀ ma ghú a n̄gha'asɛ̀ Mmà'àmbi tá kii di'i mɛ̀ bɛ̀'í kɔ̀nɛ̀ nkwetɛ̀. ²⁰ Bɛ̀'í tsyèsɛ̀ nɛ̀ yi'i mɛ̀ bɛ̀'í wa'á lè ghirɛ̀ tâ bɛ̀ ka nnurikɛ̀ a ni m̄n̄jì yii mɛ̀ bɛ̀'í fà'á nɛ̀ n̄joo jii mɛ̀ bɛ̀ nanɛ̀sɛ̀ mfa nɛ̀ àbɔ̀nɛ̀ntii aà. ²¹ Bɛ̀'í lòò aà n̄ghirɛ̀ annú yii mɛ̀ a tsinɛ̀ a nsi Mmà'àmbi bo bi a nsi mi'i bɛ̀.

22 Bì'i too mumaà yí'i bo bo. Bì'i ywè'ètè mē yi a nḡaa jī ghà'atè n̄yè mē a doritè a n̄kwetè. Tsìtsòṅ a ajàn mē à n̄n̄sə n̄n̄ṅ nt̄i yí a nu bù aa, a kù'ùsè n̄n̄sə ndoritè a n̄kwetè. 23 A n̄ghèe ni Titus, à laa mbə n̄ú àkòrè ghà mē a fà'à bì'i yu a n̄kwetə bù. N̄ghèe ni bìl̄m bì'inè bì m̄'ɔ bya mē bi ghèè bo bo aa, bo tswe aa ni tsùsè àt̄ú n̄ghòtè, n̄zi ni n̄gha'a a mbo Kristo. 24 N̄i di'i akòṅnè a mbo bo, ta tâ n̄ghòtè jyâ ts̄im tâ ì yè tâ à laa, tâ bo bìi mē bì'i k̄i si kwèè m̄nt̄i m̄'i n̄l̄ṅ n̄ḡaa yùu aa tsi'i annu n̄ṅkonè.

9

Mfâ àkwetè a mbo bìl̄m bì'inè b̄ɔɔ bi Kristo

1 Kaa n̄ji'i annu a mbo mē a mb̄ n̄ka n̄ḡwà'ànè a mbo bù n̄l̄ṅ akwetè yíi mē bi fa a mbo bè bi Nwí a Yudea aa kaa à s̄i b̄è. 2 Nl̄ṅ mē mē zi mē n̄ doritè a n̄kwetè. Mē k̄i si k̄i nt̄erè n̄l̄ṅ n̄ḡaa yùu a mbo bè bi Macedonia, n̄swon̄ə ni mē bìl̄m bì'inè a ala'a Achaia bi k̄i tan̄tə n̄l̄òḡinè aa yí lòò. Ajàn yíi mē n̄i n̄n̄sə ndoritè a n̄kwetə aa, a k̄i t̄intə waa bì ghà'atè. 3 Lâ mē too bìl̄m bì'inè bú aa mē tâ àjàn mē bì'i k̄i si t̄erè n̄l̄ṅ n̄ḡaa yùu aa tâ à tsuu bə mē bì'i k̄i si ghàà aa b̄è n̄tsù b̄è. Tsó ajàn mē mē k̄i sw̄on̄ aa tâ n̄i tan̄tə gh̄uu kwetə wá. 4 Lâ mbə a bə yíi mē bè bya a Macedonia zi bì'ibo, ni ban̄nə mburə ti tan̄tə, bon̄ à ka bə ad̄ir̄etu a mbo bì'i i k̄i bə ad̄ir̄etu yí wè a mbo bù. Nl̄ṅ mē bì'i k̄i n̄n̄sə n̄zi mē n̄i ka kwetè. 5 A b̄è annu yíi mē mē wà'atè mē a ku'unə a n̄too bìl̄m bì'inè bú mē bi tsya mb̄i yà aà; ta tan̄tə juu n̄joo jyā mē n̄i k̄i kà'a aà. Maa ajàn bon̄ i ka tigə tswe mb̄on̄ tâ mē zi n̄i n̄k̄on̄è yùu, kaa n̄k̄i'i a n̄ḡaansə b̄è. 6 Annu yíi mē swon̄ aa a ni aa mē, n̄ú yíi a b̄è m̄iji n̄l̄ṅ aa, à ka yí k̄i f̄u'ù m̄iji m̄i k̄ə'ətə. N̄ú yíi a b̄è ti l̄ṅ aa tâ fu'u mē gha'a. 7 Tâ n̄ú n̄ts̄imè à fa n̄yon̄ə ajàn yíi mē à kà'a a nt̄i yu aa, n̄tsuu k̄i nurikə, k̄è tâ tsuu bə mē bi gaa nii gaa. Nl̄ṅ mē Nw̄ṅḡon̄ a k̄on̄ə aa n̄ú yíi mē a fa ni n̄idorə aà. 8 Nw̄ṅḡon̄ à z̄i àjànə mē mbə a fā àf̄u'ù yí wè a mbo bù mē tâ n̄i tswe n̄i n̄joo j̄i i n̄n̄sə n̄gha'a aa a ḡḡon̄ b̄in̄òò b̄its̄im a mfà'a ḡḡon̄ mbuu m̄ifà'à m̄i siḡinè m̄its̄im ghu. 9 A ajànə mē àḡwà'ànè Nwí a swon̄ aa mē, "A fa ti l̄ṅ a mbo n̄ḡan̄əf̄umə, ànnu yí a tsinè* n̄l̄wi'i n̄ṅkonè."

10 Yu wa yíi mē a fa n̄joo n̄ḡwè'è a mbo n̄ú yíi mē a b̄è aa à ka n̄k̄i m̄fa n̄i m̄iji m̄i mē bi ji aa, à ka fa a mbo bù ni j̄i wè, i k̄i gh̄r̄è n̄i fu'u ni m̄i wè ta ku'usə m̄inta m̄i ni koonə a n̄i inn̄ú juu j̄i i tsinè aà. 11 A ka k̄i gh̄r̄è mē tâ n̄i ka mbə n̄ḡān̄af̄u'ù a n̄i a n̄i inn̄ú ts̄im mē mbə n̄i k̄a n̄fa ḡḡon̄ b̄in̄òò b̄its̄im, ta tâ bè bì ghà'atè ka m̄fa m̄bi'ikə a mbo Nwí n̄l̄ṅ n̄joo jyā mē n̄i fa bo kwèrè ni a mbo bì'i aà.

12 Nl̄ṅ mē ifà'à ma gh̄u mē n̄i fà'à aa, kaa i si aa tsi'i bè bi Nwí bya kwetè, i k̄i n̄ghirə bè bì ghà'atè ka n̄n̄sə m̄fa n̄i m̄bi'ikə a mbo Nwí. 13 Nyon̄ə a n̄j̄imə ajàn mē bi yè n̄i fā ìb̄in̄ú ghu a n̄i ifà'à gh̄uu aa, bè bì ghà'atè bi ka k̄i gha'asə n̄i Nwí, a ajàn mē ni fà'à n̄i n̄toò Kristo ya mē n̄i bìi aà, bo bi ajàn mē ni yàtə n̄joo t̄i l̄ṅ a mbo bo bi a mbo bè bì m̄'ɔ b̄its̄im aà. 14 Tsó mē a bə la aa, ni ka tswe a nt̄i bo, tâ bo ka tigə tsà'atè Nwí n̄t̄i n̄l̄ṅ n̄ḡaa yùu, n̄l̄ṅ ìb̄on̄ Nwí yí wè yíi mē a di'i a mbo bù aà. 15 Tâ bì'inè fa m̄bi'ikə a mbo Nwí n̄l̄ṅ m̄it̄əṅnə m̄i ti swon̄ m̄i mē à fa a mbo bì'inè.

10

Paul à làansé àtu b̄è n̄l̄ṅ ifà'a yi

* 9:9 Kè àb̄on̄ent̄i yí 9:9 Ps. 112.9

¹ Mè Paul, wa yïi mæ mæ sigisæ ibiinû gha a nsye a noò yïi mæ mè tswé bi'inè aa, lâ mbanjæ nts'æ a nu bù a noò yïi mæ mè sî bi'inè tswé aa, mè lögè mbonè àjàn yïi mæ Kristo a bonè aa, bo bì ìbònè yi, ² mbu'u nî mbo a bù mæ tâ nî ghiræ mæ, nòò yïi mæ mè zi aa, tâ mè tsuu a nu bù ki ts'æ tsô àjànæ mæ a laa mæ mè ka nanjæ ts'æ a nu bè bya mæ bi swonjæ ni mæ bi'î fà'à nyonjæ aa mânji bè bì fàa mbi aà. ³ Nlonj mæ ka mæ bi'î tswé fàa mûm mbi aa, kaa bi'î si ntsò ma'a nyonjæ aa bimânji bi mbi yù. ⁴ Kaa mìkònj mi ntsò mi'î kaa mi sî aa mi mbi mù bê. Mi banjæ ntswe ni mîdà'à mi Nwî a tâ ñgi'î nî ìdìgè jî tî. ⁵ Bi'î ta ñgi'î a nî ìmòntè aswùnjæ bê bo bì ñjòò tsim jii bè bi ñjæe nu bi lögè ñkinjæ nî ìdìgè ghu mæ tâ bè wa'à Nwî zi aa, ñkwære nî ìmòntè tsim, ñghiræ i tigè nyu'unæ nî Kristo. ⁶ Nòò yïi mæ nî dî'î mæ nî ìnti ghuu tsim mæ nî ka ki nyu'unæ aa, bæe bonj bi'î ka kii tanjæ a niñ njo a nu bè bitsim bii mæ bi tîi atu aà.

⁷ Nanjæ lèntè nyê nî, mbe ñu nibù ghùu à zi mæ yu tswé aa bo Kristo, a ku'usè mbu nanjæ nlentè ibii nú yî, bonj à ka yæ mæ wa bi'î ki ntswe aa a mbo Kristo tsó yu. ⁸ Kaa mè ka wa'a atu dirè mæ mbæ a t'e mbæ mæ mæ bcc ñkwæe ntii gha nlonj ada'a ya yïi mæ Nwìngònj a fa a mbo bi'î, a bê àdà'a ñko'o bù ghu kaa ki'î ada'a nzwitè bù bê aà. ⁹ Tá à tsuu bæ mæ mè lòò aà mbòsè bù nî ñngwà'ànè aa jù. ¹⁰ Nlonj mæ bè bì m'ò bi swonjæ ni mæ, “Ñngwà'ànè Paul, i tii ñki nts'æ, lâ nòò yïi mæ à tswé bi'inè aa, yumbonjæ à bdræ, mighàa mi bæ ayoo dånjæ dånjæ.” ¹¹ A bonj mæ tâ bè ma bya zi mæ innù jii mæ bi'î swonj a mûm ànwà'ànè a noò yïi mæ bi'î sî bi'inè tswé aa, àa jii bi'î ghirè a noò yïi bi'inè tswé aa.

¹² Lâ kaa mbæ bi'î t'e wa'à lögè ibiinû yi'î a niñjæ a titii kè a ñka mfiginè aa bi'î bì bè bì m'ò bya bii bi beentè nî waa bombonjæ aà. Bo ni aa tsi'î ijintè bê nlonj mæ bo ghiræ figè wàa tsi'î bò ñtigè mfiginè nî ibii nú waa bo ni bo. ¹³ A ñghèe a nu bi'î, kaa mbæ bi'î ki'î kà ñtèrè ñghèe ntsya ndènè yî m'ò. Kintèrè yî'î à ka tæ aa a nî ìfà'à yïi mæ Nwî à fa a mbo bi'î aà. ìfà'à yî'î ma ghú i kî ñzi nywe'e a titii bù. ¹⁴ Ajànjæ mæ bi'î le nzî nî ñtoò Kristo ya nzî nywe'e ni yu a mbo bù aa, bi'î le mburæ aa tsi'î a mûm àdìgè afà'à yïi mæ Nwî à le mfa a mbo bi'î aà. ¹⁵ Kaa bi'î si ntii yi'î kwæe ntsya ñkuu nî ìfà'à bê bì m'ò. Ayè'ètè yi'î a bæ mæ tâ àbiintii yuu tâ à kwe, tâ àfà'à yi'î a titii bù tâ i ka ñgha'atè ñghæe, ¹⁶ bonj, ma mùu ajàn, bi'î ka tigè swonjæ nî ñtoò yî ñsiginè ya a nî ñtoò jî dånjæ, kaa ñki'î ka ñjæe nú yî'î nlonj ìfà'à yïi bì fà'à mæ aa bæ a abwen adigè badånjæ. ¹⁷ “Mbè ñu à t'e ti jæe nú yî a kâ ñjæe aa nlonjæ bê Mmà'àmbi,” a ajàn mæ ànwà'ànè Nwî a swonj aà. ¹⁸ Nlonj mæ kaa sî ñu wa yïi mæ a beentè ibii nú yi yumbonjæ aa bæ mæ bæ bii nii, bi banjæ bii aa bæ ñu wa yïi mæ Mmà'àmbi a beentè aà.

11

Paul bo bì ñgãntoo Kristo ji mbwe'esè

¹ Mè lòò mæ tâ nî tswá ntii ghuu nlonj ñgaà yà a ajàn mæ mè ka tigè bæ tsó atirè i tigè bcc ghàa ijintè innù. Tá nî ntswa mîntii muu! ² Mæ yè'ètè ghuu nî àghè'ènè tsi'î ajàn mæ Nwìngònj a yè'ètè aa. Mè le mbii mæ mè ka fa ghuu a mbò ndoo tâ à y'ò, a bæ Kristo. A bê àyè'ètè ya mæ mæ yî fa ghuu a mbo ñumbânjæ yî m'òtè a njwi nìy'ò tsó múnjgòò mánjyè yïi mæ à làa, mburitè a ñumbânjæ zî. ³ Lâ mæ b'ò ni mæ mbè bi yî mbwe'esè ghuu tsi'î tsó ajàn mæ no ya i le nlwee, mbwe'esè Eva aa, ñta ñgi'î a ni ìmòntè juu, ñghiræ nî mà'atè Kristo, ajàn mæ nî fà ìbiinû ghuu ghu mbo ñkònjæ nii, mfa'a ghu mbo nî ntii ghuu tsimè aà. ⁴ Mæ swonj laa aa nlonj mæ

nù àdàn a bə zi i tigə swonə nî ànnù nlon Yesu yî dàn kaa a wa'à wa mə bî'i le nswon aa bə, kə mbə nî ki ntigə nkwerə azwî yi dàn a tuu ya mə nî le mfòò nkwerə aa bə, kə nki ntigə nswonə nî mə tâ nî kwere ntoo yî dàn, a tuu ya mə nî le nkwerə aa bə, bon nî ka burə wǒ yon ghu.

⁵ Mə wà'atə mə kaa mə sî kə'ətə a nî mânjî yî tsù ntsya bə ma bú mə nî twonə nî ngǎntoo Kristo jî wè aà. ⁶ Mə tè'ε tsuu bə nǎnsə nghàa i zi, bəə bon kaa a sî mitsyē ma kə'ətə. Bî'i ghìrè mə innù tsim a nghìrè mə tâ innù ma jû tsim i laa a atu bù.

⁷ Mə le ηwò aà ànnù a sigisə ibii nú gha a nsye a mbàjnə ηjentə bù, nlon mə mə le nswon ntoo yî n̄sigìnə Nwî ya a mbo bù tighə nî tu aa ε?

⁸ Mə le si kwere njoo aa a mbo nghòtə ji mɔ'ɔ i twú nî ifà'à yîi mə le si fà'à a titii bù àà. Mə kwere nî njoo jii i le mbə jyaa aa a nkwetə bù ghu!

⁹ Lá nòò wa mə mə le ntswe bi'inə aa, mə yi ti bonə ayoo aa kaa mə kî'i ηgî'i a mbo nù nìbù ghùù fà. Nlon mə njòò jya i le si lò aa a mbo bìlîm ba a ala'a Macedonia. A bə ànnù yîi mə mə le si tuu nî a mfà ηgî'i a mbo bù, nki mburə ki tuu nî a mfà ηgî'i a mbo bù a nî mânjî yî tsù. ¹⁰ Tsi'i tsǒ mə annù nikonə Kristo ya a tswe a nu mə aa, kaa mbə bi wa'à tswe ti zi annù ma yú mə mə tərè nswon aa fàa mbu'u Achaia. ¹¹ Mə swonə laa aa nlon mə kaa mə sî ghuu nkòñè aa ε? Nwǎngòñ à zi mə mə nǎnsə nkòñè ghuu!

¹² Annù yîi mə mə ghìrè aa, mə ka ghèè nî mbii i ki ghìrè, tǎ ghìrè tâ à laa mə kaa àfà'á yi'i bì bə ma bya mə bi swonə nî mə bî'ibo fà'a aa a ηgigìñ aa kaa a sî ku'unè tsi'i tsǒ ajàn mə bo tərè nswon aà. ¹³ Nlon mə mbuu bə ma bya à laa mbə ngǎntoo mbwe'esè, mbə ngàñəfà'a mbwe'esè, mə bi bagilə nî mə bo nî ngǎntoo Kristo. ¹⁴ Kaa ma ya à si annù yî fii bə, nlon mə tsi'i Satan yumbon a bagilə nî mə yu nî angel nkà'à. ¹⁵ Maa ajàn kaa a wa'ǎ annù yî fii a mbó ngàñəfà'á ji a nki mbagilə mə bo nî ngàñəfà'a Nwî yîi tsìnə aà. Bo ka yi kwere mitunə mi fà'á myaa tâ mi ku'unè a nu bo, a nî ibi waa.

N̄gî'i yîi mə Paul à le nyə tsi'i tsǒ ngàñntoo Kristo aà

¹⁶ Mə ku'usə nkwatə nswon mə tâ nù tsù à tsuu gha lǒ lògè tsi'i tsǒ àtìrè. Lá mbə nî lògə gha tsǒ àtìrè, nî bii gha maa ajànə, tâ mə tswe nî ànnù yîi mə mbə mə bòò nka ntərə ghu. ¹⁷ (Ma yú ànnù mə mə swonə tsítsòñə aa kaa à sǐ annù yîi mə mbə Mmà'àmbi a beentə mə mə swon bə. Nlon mə a nî ànnù nkweentiì mà yú, mə ghàa aa tsǒ àtìrè. ¹⁸ Ajàn mə bə bî ghà'atə bi tswe ghu mə bi tərè tsǒ bə bî fàa mbi aa, mbə mə kî nka ntərə yaa ηgaa.) ¹⁹ Bù bii mə nî nî ngàñmitsyè aa, nî doritə a ntswa m̄ntii mùu nlon itìrè. ²⁰ Nî tswa m̄ntii muu nlon bə bii mə bi ghìrè ghuu nî ìbù'ù, nji nî ghuu, kə mbentə nî bì mátaa mə nî kwo ghu, ntsa'a nî ghuu, n̄kii nzwî nî àbo a itu bù. ²¹ A nǎnsə mbə ndirətu a mbo mə a mbii mə bî'i b̄rikə si'i a nghìrè ma juù innù.

Lá mbə nù tsù a tε'ε nka nkwee n̄tiì yi (mə ghàa aa tsǒ àtìrè) bon mbə mə tse kii kwèè i ghá. ²² Bo nî bàYuda aa ε? Bon wa mə ki mbə yî mò'ô. Bo nî bàIsrael aa ε? Mə ki mbə yî mò'ô. Bo laa mbə aà bá ηgwè'ε Abraham aa ε? Mə ki mbə yî mò'ô. ²³ Bo swonə aa mə bo nî ngàñəfà'à Kristo aa ε? Bon mə nî ngàñəfà'à ntsya waa (mə ghàa aa tsǒ abàrə). Ifà'à yîi mə mə fà'à mē, i gha'a ntsya i waa. Nduu ηgaa yîi mə mə kuù a atsan i gha'à. Nduu ηgaa yîi mə bi ghòò gha ghu mə tigə a ntsù n̄wo, kaa mbə mə wa'à sənə. ²⁴ BaYuda bi ghòò mē gha ηgàa ji ntaà nî it̄i jya m̄ghum mi n̄kwa mə bi tigə mma'atə tsi'i yî fùurè aà. ²⁵ Bi ghòò mē gha ηgàa ji tarə nî àkaantə atii, n̄twumtə gha nî ηgò'ò ηgaa yî fùurè, àbanə nki a sà'ànə mē nî mə ghu

mum a ηki ηгаа ji tarè. A nî tugè nî àsi'ìnè, ηki i tii nî gha ηghèè nîti mbii. ²⁶ A ni ikòrè nitəə jî ghà'atè mè le ntigè tsi'í a ηkonə a ηki. Ntigè tsi'í a ntsu nìwo a mbô bagámighee. Ntswe a ntsú nìwo a mbo baà bè. Ntswe a ntsú nìwo a mbo bitizi Nwí. Ntswe a ntsú nìwo a njò'ò àla'a, ntswe a ntsú nìwo a nta'a miwèè miwèè. Ntswe a ntsú nìwo a ηki miyaa, ηki ntswe a ntsú nìwo a mbo bìlîm ba bí mbwe'esè. ²⁷ A bə tsi'í ifà'à bo bì ηgi'í; a nî ηgàà jî ghà'atè mè le tsi'í tì bwii, nîjî mîjî bo nîjî ηki i yanə nàà. A ni ηgàà jî ghà'atè kaa mè wa'à ni mîjî mî ghà'atè tswé; kaa ηki'í nî àdìgè yí le tswé, kaa wa'à nî àtsə'ə ki ntswe, mîfə'ə i kô naa. ²⁸ A ηkú'ùsə innú jî mɔ'ɔ, abè'e yîi a sigə ni a nu mè a njwí tsim a njim nìwa'à nlon ηghotə jü tsim. ²⁹ Nù yîi mə mè yu'u mə à bərə kaa nú yà i wa'à kî mborə aa à ni ghuu aa ε? Nù yîi mə bí ki ηghìrè a wô kaa mè wa'à nî àjəɲnè luu aa, à nî wò aa ε?

³⁰ Mə bə ki kwèè ntii gha, bon mə kwèè aa a nî njoo jya mə i dî'í ni mə mè bərə aa. ³¹ Nwîngòn mə à ni Ta bí Mmà'ambi yí'ìnè Yesu yîi mə mbɔɔnə tì mè i tswé nî ìkum yi aa, à zi mə kaa mè si innú tswé. ³² Nòò wa mə mè le ntswe a Damascus aa, Gúmnàà njò'ò àla'a wa, nyonə nî ntsú Mfò Aretas, a too bisogyè mə tá bí bə mîntsú mînkya, mbanə ghá. ³³ Bí tigè nîni gha a múm ηkyè ntsyasə a nî àbù'u awugə nda nsigisə, mè tigè ηkhə ghu mbô.

12

Annú nlon njèè təə təə bo bí innú jii mə Nwí à le ndi'í a mbo Paul aa

¹ Ka mə kaa à sî annú yí siginè a ηka ntərə bə aa, mè ka ghèè nî mbii ki tərè. Tsítsòn mə ka ki swon innú nlon njèè təə təə bo bí innú jî wè jî wè jii mə Mmà'ambí Yesu Kristo à le mfi'isə ndi'í a mbo mè aa. ² Mə zi mu Kristo yí mò'ɔ mə Nwí à le lògè ηkɔ'ɔ ηghé ni ghu a aburə yîi a kɔ'ɔ ntsirə aa, wa adigè yîi mə Nwí a tswé ghu aa, à bè mē tsi'í tsó ìlòò nighúm ntsò ji nikwà. Mə swonə nlon aa ghá. Lá kaa mè sî nanşə nzi mə à le nnanşə ηkɔ'ɔ ηghé a aburə. Kə à le mbaà mbə bə njèè təə təə ɔ, bəə bon a zi tsi'í Nwîngòn. ³ Mə kwatè nswonə ni mə mè zi ηú yí mò'ɔ yîi mə bí le nlògè ηkɔ'ɔ ηghé ni ghua paradiso, ηku'usə nswonə ni mə kə à le mbaà nnanşə ηkɔ'ɔ a múm ìbînú yí, kə à le mbə aa njèè təə təə bon a zi tsi'í Nwí. ⁴ A le ηkɔ'ɔ ηghé aa nyu'u innú jii mə kaa nù mäsɔn à wa'à swonə, jii mə kaa mbə bí wa'à kî mbii mə mbə bí swonə a mbo nù. ⁵ Mə ka ki tərè lonə aa ηгаа nù ma ghú, kaa mè aa wa'à kà ntərə nlon ηгаа yà. Tsó mə a bə laà, mè ka ki tərè aa lonə bē innú jya jii mə i dî'í mə mè bə aa àbòrikə ayoo aa. ⁶ Mə bə tɛ'ɛ ki lòò mə mə ki tərè, bəə bon kaa mè ka wa'á atirè bē, nlon mə mè ka ki swon aa tsi'í ànnú nînkon aa. Lá kaa mè ka wa'à kà ntərə nlon innú jü mə mè yə aa. Kaa mè si kònə mə tá nù tsù à tigè nyə gha tsó nù yí ηwè nlon aa bē innú jii mə mè yə a nî njèè təə təə aa ntsyatə innú jii à yə mè ghìrè bo bí jii à yù'u mè swonə aa.

⁷ A ηghìrə mè tá mè tsuu si'í ki tərè nlon innú jî wè jî we jya mə bí le mfi'isə ndi'í a mbo mè aa bí le nsó njon yí mò'ɔ a njyá nu mə, i tigè mbə tsó ηgànjàfà'a Satan mfa nî ηgi'í a mbo mè, ηkwetə a ηghìrə mə tá mè tsee si'í ki tərè. ⁸ Mə le ntsà'atè Nwí ηгаа ji tarè, nìwɔ a mbô Mmà'ambi mə tá à tsɔ'ɔ njon ya a nu mè lɔ'ɔsə. ⁹ A kwi'í mə, “Ìbɔnê gha yîi mə ɔ tswé ni ghu aa, àa àyoo yîi mə a ku'unə a mbo wò aa. Nlon mə bí nanşə nyə mida'à ma mîtsim a nu wò aa a noò yîi mə ɔ bərə aa.” Ma mùu ajàn mè ka kù'ùsə bú ki nanşə tərè a noò yîi mə mè bərə aa, nlon mə à ni nòò yîi mə mîdà'à mî Kristo mî kusə ghá aa. ¹⁰ Ma mùu ajàn mə doritə a nyê ηgi'í

ñlon ñkwitu Kristo. Mè aa ki tigə doritə a ñkwere innù jii mē dī'i mē mē bōrə aa, kē mbəgītē yīi mē bi bēgītē nī gha ghu aa, kē ñgi'i jii i kuu a nu mē aa, kē bē innù jii mē bi tso'ɔ akòrē ya ghu ñkii mfiṛē nī gha ghu aa, kē innù jii mē i tsiyà nī gha laà. Nlon mē a yi mbə a noò yīi mē mē bōrə aa, mē bāñnè ñtii.

Ajàñ mē Paul à le si wa'a innù ñlonə baKorinto aà

¹¹ Mē tīgē mē ñghaa tsō ajāñtē ñlon mē a ghā aà á gāansē bù mē mē ghīrə ma mùu ajāñ aà. Aa bù bii mē boñ nī tswē nī mbāñnə mbeentə gha aà. Nlon mē mē laa tē'ε bə ayoo adāñə adāñə boñ kaa ñgāñtoo Kristo jii wē juu jya kaa i sī kɔ'ɔnè ñtsyatə gha a nī mājji yī tsù.

¹² Innù jii yēyēṛə bo bi ñnūtsyāmbō bo bi innù jii wē jii mē Nwī à le le nlògè noò ñghīrə mē ghīrə a titii bù aa, i dī'i nī mē mē nī ñgāñntoò Kristo yī ànnù ññkonə. ¹³ Annù yīi mē le ñghīrə a nu bù a bi'i ñtsyatə ajāñ mē mē le ñghīrə a nū ñdānwī jii mɔ'ɔ aa à bə aà àkè le? A bə aà ajāñə mē kaa mē le ñwa'à kà ñdī'i ghuu mē tâ nī ka mfa ñkabə ñkwetə nī gha ghu aa ε? Mbə a bə aa ma yū ànnù, nī li'ìnè ibi ghā.

¹⁴ Yē nī à nī ñgāà yīi i ywe'e ji tarə aa tsītsōñ mē mē tājñtə ibiinu gha a nzi a mbēε bù. Kaa mē ka zī aa kaa wa'à ghuu ka ndi'i nī ànnù tsu nlon mē mē lòò aà àkòñnə yuu bo bi ajāñə mē mbə bī'ìnè kà mfa'a abo mɔ'ɔ aà, kaa mē si aà ñkabə yùù lɔɔ. A laa mē a tswē nī ñka nləə bità bo bi ma, nləə nī ñkabə a mbo bɔɔ byaa, kaa à sī bāñnè ñtswe nī ñka nləə bɔɔ byā.

¹⁵ Mā ka bāñnə ki doritə a mfā ñkabə yā ñtsim a mbo bù, i fa fa ibii nū gha, a ñkwetə bù. Nī ka wa'à gha ki ñka ñkɔñə mē mbə mē ñaṅsə ñkɔñə ghuu ma mùu ajāñ aa ε?

¹⁶ Maa ajāñ nī ka bii mē kaa mē le ñwa'à ghuu nī àbè'è yī tsu be'esə a ñka ñkwere ñkabə a mbo bù, lâ bù bī mɔ'ɔ bi swonə nī mē mē le si jītə nī ñkòbè, ñkii mbwe'esə nī ghuu nī àbāñnənnù. ¹⁷ Eh eh! Mē le mbaa ñjītə ñkòbè a nu bù, ñtsya a ñjim bə bya mē mē le si too a nu bù aa ε? ¹⁸ Mē le mbu'u aà mbo a mbo Titus ntoo yī bo mu Kristo yī mɔ'ɔ wa a nu bù. Ma la a bə mē Titus à le nzi aa ñjītə ñkòbè a nu bù aa ε? Tigə bī'iyu tswē aa tsi'ī nī ñtii mɔ'ɔ? A le si wa'à kii ñyonə aa tsi'ī nī ibù'ù mikòrə ja aa ε?

¹⁹ Nòò tsù nī laà ñtigə ñwa'atə nī mē mē lòò aà ñkwèrə atú yī'i a mbo bù. Ñgāñə ghā! Nwī à nī àyəfə yī'i, mē mē swonə aa tsi'ī ànnù ññkonə tsi'ī tsó ñgāñàfà'a Kristo ñlon mē innù tsim jii mē ghīrə aa mbā ika'à jyá, mē ghīrə aa a ñkwetə bù ghu tâ nī ka ñkwe.

²⁰ Mē bɔ'ɔ nī mē nòò yīi mē mē ka zī aa, kaa mē ka wa'à yē ghuu tâ nī bə aa tsi'ī tsó bē bii mē boñ nī ni bu aa, tâ nī ki nyə gha tâ mē wa'à ñú yīi mē nī lòò mē mē bə aa ki mbə. Mē bɔ'ɔ mē mē ka yī zī yə ayonə bo bi àghè'ənə, àlwintəñ bo bi nī yum, ànnù a ñka mbəgītə bē bī mɔ'ɔ bi fiswon, kintərə bo bi àbuurə innù tâ i tswē a titii bù. ²¹ Mē bɔ'ɔ mē nòò yīi mē mē ka bú zī aa, Nwī à ka dīrəsə atú ya a titii bù. Mē bɔ'ɔ mē mē ka yī ki yè'è nlon bē bya bitsim a titii bù bii mē bi ghèè nī mbii a ñka ñghīrə innù jii bi jya jii mē bo le si ghīrə a mbii, kaa mburəti mmà'atə ànnù atsùrə, ànnù ajirə bo bi innù tsim jii mē à nī innù nsin aà.

13

Iwà'àsə nlwī'ñjīm bo bi àtsà'atə Paul

¹ A nī ñgāà ji tarə i júlà mē mē ka zī a mbo bù aà. Tā ànnù tsim yīi nī swonə nlon ñgāà ñu aa, tâ nī yə mē bīyəfə bi tswē ghu bi baa kè bi tarə

a ndiintê. ² Mə wà'asè bē bii mə bi le mfansə annù a mbii aa bo bi bē bī mɔ'ɔ bitsim, mə nanse wa'asə waa tsitsɔŋ mə mə sɪ bi'ibo tswé aà, tsi'i tsɔ ajàŋə mə mə le ŋghirè wa nòò mə mə le nzi a ŋghantə bù a ni nòò yii mə à le nywe'e ŋgaa ji baa, tà mə bu nzi bon kaa mə ka wa'à ñù tsù bù mma'atə. ³ Tsɔ mə ni lòò mə ni yə alənsə mə Kristo a ghàa a nu mə aa, ni ka yə. Kaa à sɪ annù yii mə a bɔrə aa a nu bù ghirə, a bəŋnè mfa'a nɪ a titii bù aa ni midà'à. ⁴ Nlon mə bi le ŋkwèentə yi a ati bəŋnè bəŋnè aa a noò yii mə à le mbɔrə aà. Lâ tsitsɔŋ à bəŋnə ntswe ntii a ni midà'à mi Nwɪ. Ajàŋə mə bii tswé nɪ annù yɪ mɔ'ɔ bi'ibo aa, bii ki mbɔrə. Lâ, nòò yii mə bii ka zɪ a mbè bu baKorinto a lèntə ànnù yuu aa, bii ka tswé nɪ annù yɪ mɔ'ɔ bi'i bi Kristo yii a tswé ntii aa, i tigə tswé ni midà'à mi Nwɪ.

⁵ Ni ləŋtə mibii mi nù muu, nyə mə ni tswà àbiinti yuu le. Ni kwa'anə ibiinù ghuu. Ni sɪ yə mə Kristo Yesu à tswé a nu bù aa é? Mə mbə ni tsuu akwà'anə ya wò. ⁶ Mə wà'atə mə ni ka yə mə kaa bii bimboŋ kaa bii sɪ ki ŋwo. ⁷ Bi'i bu'u mbo a mbo Nwɪ mə tâ ni tsuu innù ji bi ki ghirə. Kaa a wa'à bə aa bə mə bii lòò ndi'i mə tâ à bə tsi'i tsɔ bii tsyà akwà'anə yà. A bəŋnə mbə aa mə bii lòò mə tâ ni ka ŋghirə annù yii a ku'unə, ka mə mbə a finə tsi'i tsɔ bii wo aà. ⁸ Nlon mə kaa mbə bii wa'a annù tsu ghirə yii kaa a sɪ nɪ ànnù nɪŋkoŋ bòontə. Bi'i ghirə innù tsim aa tsi'i nɪ ànnù nɪŋkoŋ. ⁹ Nlon mə bii doritə a noò yii mə bii bɔrə ni bəŋnè ntii aà. Annù yii mə bii loo a mbo Nwɪ aa à ni mə tâ ni ka ŋkwi ŋkwensə ŋgheɛ nɪ mbii. ¹⁰ Mə ŋwà'anə lalà mə mə tswé a adigə dənə aa mə mbə mə yɪ nzi, mə tsuu ki tsə'ə ni àdà'à yii mə Mmà'ambi à fa a mbo mə aa, a bə àdà'à mə mə ka ŋko'o ghuu ghu tâ ni kwe, kaa ŋki'ɪ aa midà'à mi nsigisè bù a nsyɛ bē.

¹¹ A nlwi'isə biləm bā, filô fuu. Kwensə ni bimanji buu, yu'ù ni ànnù yii mə mə swonə aà. Ni ka mbiinə bu ni bù. Nka ntswe nɪ mbɔɔnə, bon Nwɪŋgɔŋ yii mə à ni Nwɪ àkòŋnə ŋki mbə yɪ mbɔɔnə aa, à ka tswé bu bo. ¹² Tâ ni tsa'atə ghuu bu ni bù nɔŋ mighègê muu nɪ àlāa ntii. ¹³ Bè bi Nwɪ bitsim bi tsà'atə ghuu. ¹⁴ Tâ ibòŋ Mmà'ambɪ Yesu Kristo nɪ àkòŋnə Nwɪŋgɔŋ, nɪ Azwɪ Nwɪ yii mə a boonse yi'inə aa, tâ i tswé a mbo bù bitsimè.

Aṅwà'ànè Paul a mbô ñghòtê BaGALATIA

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅwà'ànə Paul a mbo ñghòtê bɔɔ bi Kristo jii mə i le ntswe a nî ñjɔ'ɔ ɪla'a jii mɔ'ɔ a mbu'u Galatia yii mə baRoma le si bu'utə aà. Nî ñtoo yï ñsigìnè ya a mbô ñghotə ma jû aa a le nzi Paul ñzi ni yu, bə ma bú bi kî nnaṅsə nzi yi (4.13-15). BaYuda bí mɔ'ɔ bi le nzi ñswonə ni a mbo bə a múm ñghòtə ma jû mə bo bîtizɪ Nwî bii mə bi mbii Kristo aa, bi tswe ni ñka yonə nî nɔṅsə Moses, ñkii ñghirə nî ñnnù jii mɔ'ɔ jii mə nɔṅsə à le si lòò aà (4.9,10,21). Bo le ntswe nî mbii tá bi njetə waa, tá bo kii nləə nî ñjwi jii mɔ'ɔ bo bi bîsàn, ntsuu njoo jii mɔ'ɔ mə i le ṅwa'a laa nyonə a ni nɔṅsə aa ki ji. Nḡaṅndi'innù ma jû le si swon ni mə mbə bo tsuu a nɔṅsə ki yonə, ñghirə nî ñnnù jii mə bo le si dî'ì aa bon kaa mbə Nwî a wa'à waa yweensə. BaYuda ma bú le ñkii nswonə ni mə kaa Paul à le ṅwa'á ṅgàṅntoo yï ànnù ñikon bə; kaa ñtoo yï ñsigìnè ya mə à le si swonə aa, kaa i wa'à kî ñku'unə. Aá ànnù yii mə a le ñghirə Paul a ṅwa'ànə aṅwà'ànè yū aà.

Paul à nṅsə ntsyà aa a nî aṅwà'ànə yulà ñswon a ajàn yii mə Kristo, a njim ntoo yï ñsigìnè ya, a fi'i bə bii bi nîṅ ñtì waa ghu nu aa, a ndàbù'ù, ñketə mîṅkìrè mii mə nɔṅsə à kwèrə waa ghu aà (5.1). Ntigə nnaṅsə nto'ɔtə atu annù yii mə a tswe ghu nlon ilon aà. Nwî, ñlon ibon tî ñdùù yi wa, a yweensə bə ñghirə ànnù yaa a tsinə a nsi mi'i yu nyonə aa tsi'ì a njim àbiiintì, kaa wa'á aa njim ifà'a nyonə nɔṅsə bə. Yesu à le kwo a atu ati, mbii ndòò nɔṅsə ya aa nlon ñkwítú bə bii mə à le zì a nyweensə aà (3.13-14).

Paul à le à tigə lògə ibiinnù yi yumbon nî àlènsə, figitə ajàn mə Kristo à le kètə mîṅkìrè mi nɔṅsə yii mə yu le si yonə a mbii aà. Nòò yii mə yu le mbii a Kristo aà yu le kwo bo yu Kristo yumbon, Kristo a tigə ñkwetə nii a múm ñtswèntii yu, àkòrè nizì yi a tigə mbə yii mə Nwî a lòò aà (2.20-21). Nswon mə Nwî à le ntoo Mú yi Kristo aa mə tá à zi ntsu'u atú bə bii mə bi le si yonə nɔṅsə, i tigə fa abwarə a mbo bo tá bo bə bɔɔ bi (4.4-5). A mbo bə bii mə à ni bɔɔ bi Nwî aa, a fa nî Azwî yi yii mə ghìrè bi koonə ni fintà fi Azwî, ñtigə ñghirə nî ñnnù jii mə Nwî a lòò aà (4.6; 5.22-3). Paul yii mə a zi ṅgì'i yii mə nɔṅsə à le niṅə a nu yu, Kristo zì mfi'i yi ghu aa, a mṅsə ñswon mə kaa mbə yu wa'à nù yï nî àyoo dāṅ bú ñka ntswonə ntsyatə annù Kristo yii mə à le ñkwo mfi'isə yi a múm ibi mbi, ñghirə mə tá nɔṅsə wa mə a tì ni mə tá bàa njetə nî bə aa tá à tsuu annù tsu bú bə. Annù yï wè yii mə a tswe ghu aa à ni mə yu tigə àyoo yï fii yii mə Nwî à bú nnaṅsə (6.14-16).

Bi yatə aṅwà'ànè yū aa laà:

1. Nji'ì ànnù aṅwà'ànè yū 1.1-10
2. Adà'à yii mə Paul à le ñkwèrə a mbə ñgàṅtoò Kristo aà 1.11—2.21
3. Ntoo yï ñsigìnè ñlon ibon Nwî 3.1—4.31
4. Ajàn mə Kristo a kètə mîṅkìrè a nu bə bii mə bi bii yii aa bo bi àkòrè nizì yaa a múm ñtswèntii ma yū 5.1-6.10
5. Innù jii mə Paul à le nswonə a nlwì'isə aà 6.11-18

Paul a tsà'atè n̄ghotà baGalatia

¹ Ānwà'ànè yú a lo aa a mbo m̄ Paul, n̄ḡan̄ntoò Kristo. Kaa a gha aa a le n̄wa'á b̄e tso'c̄ n̄too b̄e, kaa bi wa'a gha ki n̄tso'c̄ n̄tsya aa a m̄m̄ m̄bo n̄ù tsù b̄e. Lá a gha aa a le n̄tso'c̄ tsi'í Yesu Kristo, bo Taà Nw̄nḡò̄n̄ ȳi m̄ à le nyweense ȳi ni n̄wo aà. ² B̄i'í b̄i b̄il̄m̄ b̄il̄m̄ bits̄im̄ b̄i b̄i'ibo tswe aa bi too atsà'atè a mb̄o n̄ghòt̄e ts̄im̄ j̄i i tswe a ala'a baGalatia aà. ³ Tá Nw̄nḡò̄n̄ Taà ȳi'inè ni Mmà'àmbi ȳi'inè Yesu Kristo fa ib̄on̄ n̄i m̄boon̄e a mbo bù. ⁴ Yesu Kristo ma ghú à le mfa ib̄in̄ú ȳi mbi'i innù j̄i b̄i j̄i'inè m̄e yu kw̄er̄e ȳi'inè a mb̄o n̄ḡù'ù ȳi mbi yúla n̄i n̄k̄on̄e Nw̄nḡò̄n̄ Taà ȳi'inè. ⁵ Tá n̄gha'a tá ni tswe ghu mbo nlwi'i n̄n̄kon̄e. Amen.

N̄too ȳi n̄siḡinè ȳi m̄fuurè ȳi b̄i'inè swon̄e aà

⁶ A tsya gha m̄e, kaà àgha'a a bur̄e t̄i sà'atè, ni bur̄e n̄ka mma'atè n̄i n̄ù ȳi à le n̄t̄won̄e gh̄uu, n̄tsya a n̄j̄im̄ ib̄on̄ Kristo aa, n̄tiḡe mb̄ii n̄i n̄too ȳi n̄siḡinè ȳi dàn̄e. ⁷ Kaa m̄e si swon̄e aa m̄e n̄too ȳi n̄siḡinè ȳi dàn̄e i tswe ghu. Lá b̄e tswe ghu b̄i bi fa n̄gi'í a mbo bù, m̄buur̄e n̄i itú juu, n̄l̄ōo n̄i n̄kw̄ense n̄too Kristo ȳi n̄siḡinè yá. ⁸ Lá, m̄b̄e b̄i'í t̄e'ε, k̄e angel a lo a abur̄e n̄siḡe n̄ka n̄swon̄e n̄too ȳi dàn̄e n̄tsyat̄e ya ȳi b̄i'í l̄eè n̄t̄e'ε m̄foo n̄swon̄e a mbo bù aa, bon̄ n̄d̄ò̄o i tswe ghu atú. ⁹ Aj̄an̄ m̄e b̄i'í t̄e'ε n̄swon̄e a mbo bù aa, m̄e bù n̄kwat̄e n̄swon̄e a mbo bù m̄e, m̄b̄e n̄ù tsù ka n̄swon̄e n̄too ȳi dàn̄e n̄tsyat̄e ya m̄e ni l̄eè n̄t̄e'ε m̄foo n̄kw̄er̄e aa, bon̄ n̄d̄ò̄o i tswe ghu atú.

¹⁰ Ma yú a fin̄e aa tsi'í tsò m̄e tiḡe n̄l̄ōo m̄e tá b̄e beent̄e gha, k̄e a ni aa m̄e m̄e l̄ò̄o m̄e Nw̄i beent̄e gha aa ε? K̄e m̄e l̄ò̄o aà n̄gh̄ir̄e m̄e b̄e ka ndorit̄e aa ε? M̄e b̄e ki l̄ò̄o b̄e m̄e m̄e ki gh̄ir̄e tá n̄ù b̄e ka mb̄on̄e bon̄ kaa m̄e s̄i n̄ḡan̄af̄a'a Kristo b̄e. ¹¹ B̄il̄m̄ bá, m̄e l̄ōo m̄e tá ni zi m̄e n̄too ȳi n̄siḡin̄e ya m̄e m̄e le n̄swon̄e a mbo bù aa, kaa i le n̄wa'á aa ȳi n̄ù m̄is̄on̄e b̄e. ¹² Kaa m̄e le n̄ki'í aa a mbo n̄ù kw̄er̄e. Kaa a le wa'á n̄ù a mbo m̄e ki ndi'í. Lá i le mb̄an̄n̄e n̄zi n̄tsya aa a n̄jim̄e aj̄an̄ m̄e Yesu Kristo yu mb̄on̄e à le ndi'í a mbo m̄e.

¹³ Nlon̄ m̄e ni l̄eè n̄yu'u a aj̄an̄ m̄e n̄tsw̄e yà ȳi m̄b̄i a m̄m̄ ànnù Nw̄i baYuda i le mb̄e aà. A aj̄an̄ m̄e m̄e le si nan̄s̄e n̄tso'c̄ n̄i àk̄or̄e n̄ghot̄e Nw̄i tsi'í ni m̄it̄i, n̄l̄ōo ni m̄e m̄e bur̄e bw̄es̄e tsi'í bw̄es̄e. ¹⁴ M̄e le n̄tsyat̄e n̄k̄èè yà a m̄m̄ ànnù Nw̄i baYuda tsi'í n̄ts̄im̄e, n̄nan̄s̄e mfa ib̄in̄ú gha a nyon̄ n̄on̄s̄e b̄it̄a bi b̄it̄aà bi'í. ¹⁵ Lá n̄ò̄o ȳi m̄e yu wa ȳi m̄e à le n̄t̄e'ε m̄foo n̄tso'c̄ gha mb̄on̄e tá bi j̄we gha à le n̄t̄won̄e gha n̄tsya a n̄jim̄e ib̄on̄e ȳi, ¹⁶ n̄dorit̄e m̄e yu di'í Mú ȳi a mbo m̄e, m̄e m̄e tiḡe n̄ka n̄swon̄e n̄too ȳi siḡin̄e ya mbi'í nḡaa ȳi a mbo b̄it̄iz̄i Nw̄i aa, kaa m̄e le n̄ki'í adi'it̄e a mbo n̄ù m̄is̄on̄e maa noò kw̄er̄e; ¹⁷ kaa n̄ki'í k̄o'c̄ n̄gh̄eε a Yerusalem a mbo b̄e b̄i m̄e bi le m̄f̄ò̄o m̄b̄e n̄ḡan̄ntoo Kristo ti m̄e aà. M̄e le mb̄an̄n̄e n̄lo n̄gh̄èè gha a ala'a Arabia, n̄gh̄ir̄e mb̄u n̄tiḡe mb̄ii a Damascus.

¹⁸ H̄l̄ò̄o i k̄a m̄e aa n̄tsya ji tar̄e m̄e k̄o'c̄ n̄gh̄èè a Yerusalem a n̄ghant̄e Cephas, n̄tswe bi'iyu n̄j̄wi n̄gh̄úm̄ n̄tsò n̄taà. ¹⁹ Lá kaa m̄e le n̄ki'í gha n̄ḡan̄ntoò Kristo wa ȳi tsù ȳe n̄tsyat̄e Jems ȳi m̄e à ni muma bi Mmà'àmbi aà. ²⁰ (A m̄m̄ innù j̄u m̄e m̄e n̄wà'ànè a mbo bù aa, a n̄si mi'í Mmà'àmbi, kaa m̄e si innù tsw̄eε.) ²¹ M̄e le n̄tiḡe mb̄u n̄lo ghu n̄gh̄eε a mb̄u'u Syria ni Cilicia. ²² Kaa n̄ghòt̄e Kristo j̄ya j̄i i le n̄tswe a Yudea aa kaa i bur̄e t̄i n̄s̄i gha z̄i. ²³ Bo le si yu'u aa tsi'í yù'ù bi swon̄e ni m̄e, “N̄ù wa ȳi à le si tso'c̄ ak̄or̄e ȳi'inè aa a tiḡe n̄s̄eense ann̄u abiint̄i m̄a ya m̄e à le si l̄ò̄o a bw̄es̄e aà.” ²⁴ Bo le si tiḡe n̄gha'as̄e n̄i Nw̄i m̄bi'í nḡaa yà.

2

Annù Paul bo bì ñgǎjntoo Kristo jì mɔ'ɔ

¹ Ìlòò i tsyà mē ñìghúm ñtsò jì ñikwà, mē bú ñkɔ'ɔ ñghɛɛ fu a Yerusalem bi'i Barnabas. Bì'í kà mē aa ñghɛɛ aa, ñlɔgə Titus bǐ'ibo ghɛɛ. ² Mē le ñkɔ'ɔ ñghɛɛ aa ajàn mē Nwǎngɔŋ à le ndì'i a mbo mē aà. Mē kò'ò mē ñghɛɛ, ntsi'i bìtsyàsè, a tswé tsi'í bǐ'ibo, mē nòŋsè ñtoo yǐ ñsigìnè ya mē mē le si swon a mbo bì tìzì Nwí aa a nsi bo tǎ ghìrə mē ìfà'á gha yǐi mē mē le si fà'á aa, nì yǐi mē bùrə ki fà'á aa, tá ì tsuu a dàŋə dàŋə tsyà. ³ Kaa ñù tsù à le ñkǐ'i Titus yǐi mē bǐ'iyu le ntswe aa gaansè mē tá bì ñetə yi ka mē à nì ñù bàGrikia laa aà. ⁴ Ka mē bē bǐ mɔ'ɔ le ñka nɔɔ mē bi ghìrə yi'í nǐ ìbù'ù aa, bē bǐ mɔ'ɔ bǐi mē bi le ñe'esə ñkuu a tǐtǐ bǐ'í, m̀bagilə nǐ mē bo nǐ bǐlǐm bi'í a ñjǐm Kristo, ñkuu aa mē bo bə tsi'í tsǒ bìtswèrə, mē bi yə ajàn mē bǐ'í tswe ntswé yǐ'í kaa ànnù yǐ tsù a wa'á nì yi'í kwerə, ñlon ajàn mē bǐ'í tswe nǐ ànnù yǐ mɔ'ɔ bǐ'ibì Kristo Yesu aa, ⁵ lá kaa bǐ'í le wa'á ñgoo a mbo bo bii a nǐ mú àtǐi noò bē, ta ləə ànnù ññkonə yǐi mē a tswe a m̀m̀ ñtoo yǐ ñsigìnè ya a mbo bù.

⁶ Bē bya mē bi lèntə nǐ waa tsǒ bìtsyàsè aa, (mē swon laa nlon mē kə m̀bə bo bə bìtsyàsè kə ñgan, kaa ma ya a sǐ ànnù tsu a mbo mē bē. Kaa Nwǎngɔŋ à si bē lentə nyòŋə aa a nǐ ñkìrə yàà). Kaa bo le ñwa'a ànnù yǐ fii yǐ tsu a mbo mē di'í. ⁷ Bo le mbàŋnə nyə bə mē, bi fà mē ntoo yǐ ñsigìnè ya mē mē ghɛɛ nǐ yu a mbo bìtǐjètə, tsǒ ajàn mē bi le ñkǐ mfa a mbo Peta mē à ghɛɛ nǐ yu a mbo bìjètə aà; ⁸ (ñlon mē ñù yǐi mē à le mfa mǐda'a a mbo Peta mē tá à ghɛɛ ñka mfa'a a mbo bàYuda aa, à ki m̀bə yu mē à fa mǐda'a mē tá mē ghɛɛ ñka mfa'a a mbo bìtǐzì Nwí aà.) ⁹ Ajàn mē Jems nǐ Cephas nǐ Jɔn, bǐi bi le m̀bə ntə'ə ndánwǐ maa noò aa, le nyə ìbɔŋ yǐi mē Nwí à le ñghìrə a nu bǐ'í aa, bo le ntigə mfa abo nǐ mē nǐ Barnabas ñtsa'atə yi'í ghu a ndì'i mē bi'ibo fà'a aa àbo mɔ'ò, ñtigə mbeentə mē tá bǐ'í ghɛɛ a mbo bìtǐzì Nwí tá bo baŋnə ñghèè a mbo baYuda. ¹⁰ Ànnù yǐi mē bo le mbù ñnaŋsə wa'atə a mbo bǐ'í aa a bə mē bǐ'í ka nlentə ñgàŋəfumə jǐi ì le tswe a tǐtǐ ñghòtə aà. A tɛ'è m̀bə ànnù yǐi mē mē le si naŋsə ñwa'atə a ñghìrə.

Paul a le wenə Peta a ala'a Antiokia

¹¹ Nòò yǐi mē Peta à le nǐ a ala'a Antiokia aa, mē le ñghààntə yi a tǐtǐ bē ñlon mē a le mfè'è ñlaa mē à le ñghìrə ànnù a wa'á kù'ùnə. ¹² Nlon mē m̀bɔŋ tá bē bǐ mɔ'ɔ bǐi mē Jems à le ntoo aa bì zi, à le si jǐnə bo bì bìtǐzì Nwí. La nòò yǐi mē bē bya le nǐ aa, a tigə ñtsu'utə nǐ waa nlon mē à le si bɔ'ɔ bē bya mē bi tǐ nǐ ànnù ñjètə bē aà. ¹³ Bǐlǐm bi'í bǐ mɔ'ɔ bǐi bi le m̀bə baYuda aa bi le ǹlògìnə ñtigə m̀bagilə tsi'í tsǒ Peta. Tsi'í Barnabas à le ñkǐi ntigə nɔɔ mē yu ki bagilə yòŋə nǐ waa.

¹⁴ Nòò yǐi mē mē le nyə mē kaa ñìghàà nyaa nǐ le ñwa'á tsinə nlon ànnù ññkonə ntoo yǐ ñsigìnè ya aa, mē le ñghàà a mbo Peta a nsi bo, m̀betə yi mē, “Wò yǐi mē ò nǐ ñù baYuda m̀baŋnə ntswe nǐ ñtswèntǐ yò tsi'í tsǒ tǐzì Nwí, kaa ñkǐ'i tswe aa tsi'í tsǒ ñù baYuda, m̀bə ò tigə ñgaansə bǐtǐzì Nwí mē bì ka ntswe ntswèntǐ yàà tsi'í tsǒ baYuda aa mē akə aa ɛ?”

BaYuda bo bìtǐzì Nwí ka yǐ yweenə aa a ñjǐmə àbǐintǐ

¹⁵ Bǐ'inə bǐi mē bǐ'inə nǐ baYuda bǐ jwe jwe, kaa ñkǐ'i bə “ñgǎŋghìrənnù jǐ bi, bìtǐzì Nwí” bē, ¹⁶ bǐ'inə zi mē Nwí a ghìrə ànnù ñù a tsinə a nsi mǐ'i yu ntsya aa tsi'í a ñjǐmə àbǐintǐ a nu Yesu Kristo. Kaa bi si aa ñjǐm ñghìrə ìnnù jǐi mē nòŋsə a lòò aa tsyà. Bǐ'inə kǐ mē m̀bii Kristo Yesu mē tá Nwí a

ghirè innù ji'inè tsinè ntsya aa a njim àbiiintii a nu Kristo, kaa ŋki'i bə aa a njim ŋghirè innù jii mə nòŋsə a lòò aa tsya. Nlon mə bi'inè zi mə kaa mbə bi wa'a ghirè mə tâ innù ŋu tsinə a nsi mi'i Nwi ntsya aa a njim innù jii mə nòŋsə a lòò aa.

¹⁷ Ajàn yii mə bi'inè lòò mə tâ innù ji'inè i tsinə ntsya a njim àbiiintii a nu Kristo aa, mbə bi yə mə bi'inè ki mbə aa ŋgāŋghirè innù jii bi tsi'i tsó bitizi Nwi, a tigè ndi'i aa mə Kristo àà ŋgāŋfà'á innù jii bi aa ε? Kaa mbə a wa'a mə aa ajàn bə. ¹⁸ Mbə mə bu nlògìnə ŋka mbə nŋ nòŋsə wa mə á le mfòò nsa'a tsi'i mə aa, boŋ mə aa di'i ibiinú gha aa tsi'i tsó ŋu yii mə a wò nòŋsə. ¹⁹ Nlon mə, ntsya a njim nòŋsə, mə leè ŋkwo a mbo nòŋsə mə mbə mə tswéntii a mbo Nwi. ²⁰ Bi leè ŋkweentə gha a ati bāŋnə bāŋnə bi'i Kristo, kaa si mə bə mə mə bù ntswe nŋ ntswentii yà, à ni Kristo mə a tswé ntswéntii a múm nu mə. Ntswéntii yii mə mə ki ntigə ntswe ni yu a múm nŋyānu aa, mə tswé aa a múm àbiiintii a nu Mu Nwi yii à le ŋkòŋə gha, mfa ibiinú yi nlon ŋkwitú ghá aà. ²¹ Kaa mə si aa ibòŋ Nwi wa bwesə, nlon mə bi bə ki ghirè tâ innù ŋu aa ntsinə a nsi mi'i Nwi ntsya aa a njim nòŋsə boŋ Kristo à le ŋkwo aa a atú àdāŋə dāŋə.

3

Annū nyu'unə nòŋsə bo annū àbiiintii

¹ Woe, itirè baGalitia! A ghuu aà a fumsə wò aa ε? Tigə bi leè nnaŋsə ŋke'enə a mbo bù nŋ nsi nŋ a laa, ajàn mə bi le ŋkwèentə Yesu a ati bāŋnə bāŋnə aa ε? ² Ni ləə mə betə ghuu tsi'i nŋ àbetə yúlà. Ni le ŋkwerə Azwi Nwi nŋyòŋə aa a njim ajàn mə ni le si ghirə innù jii mə nòŋsə a lòò aa kə ni le ŋkwerə nŋyòŋə a ajàn yii mə ni le nyu'u ntoo yi nŋsigìnə ya mbii aa le? ³ Ni laa nŋŋtə bə laà aa ε? Ni le nlògìnə annū a múm Azwi ntigə nlòò māŋsə a múm nŋyānu aa mə akə aa ε? ⁴ Innù jii ghà'atə jii ni le nyə aa, i tsya aa àdāŋə àdāŋə aa ε? Mbə a bə yii mə i tsya aa adāŋə dāŋə boŋ, ⁵ Nù wa yii mə a fa Azwi yi a mbo bù, ŋkii mfa'a nŋ innù jii yeyerə a titii bù aa, a fà'á aa nlon mə ni yu'unə nòŋsə kə nlon mə ni yu'u ntoo yi nŋsigìnə ya mbii aa ε?

⁶ Ni wa'atə annū Abraham. “A le nniŋ ntii yi a nu Nwi, Nwi a tigè nlogə yi tsi'i tsó ŋu yii innù ji i tsinə a nsi mi'i yu.” ⁷ Ma mùu ajàn ni yə mə àa bə bii mə bi tswé nŋ àbiiintii aa mə à ni bə bi Abraham. ⁸ A mbii mbii nŋghàà ni Nwi ni le ŋghirè a nŋsə nlaa mə Nwiŋgòŋ à ka yŋ ghirè tâ innù bitizi Nwi tâ i tsinə ntsya aa a njimə àbiiintii. Nwi à le ŋkà'á a mbo Abraham a mbii mbii nŋswəŋ mə, “Mə ka yŋ tsyá a njim wò i niŋ mbəŋə a nu bə bi itoò i tsimə.” ⁹ Ajàn mə Abraham à le ntswe nŋ àbiiintii Nwiŋgòŋ a niŋ mbəŋə ghu nu aa, ŋu ntsin yii à tswé nŋ àbiiintii aa, Nwiŋgòŋ àa kii niŋ mbəŋə ghu nu tsi'i maa ajànə.

¹⁰ Bə bii mə bi tɛ'ε atú yaa a ŋka mfà'a bə annū yii mə nòŋsə a lòò aa, bo tswé aa a múm ndòò, nlon mə bi ŋwa'anə a mum aŋwà'anə Nwi mə, “Ndòò a atu ŋu yii mə kaa à si a múm innù jii mə bi ŋwa'anə a múm aŋwà'anə nòŋsə aa tsi'i tsim lwí'í, kaa wa'á kii ŋghirə aà.” ¹¹ Tsitsòŋ a laa mə kaa mbə innù ŋu i ki'í tsinə a mbo Nwi nŋyòŋə aa a njimə ajàn mə a yu'unə nòŋsə. Nlon mə bi ŋwa'anə a múm aŋwà'anə Nwi mə, “Nù yii mə innù ji i tsinə ntsyá a njimə àbiiintii aa, à ka yŋ tswé ntii.” ¹² Lá kaa nòŋsə kaa à si a nŋ ànnú tsu a ŋghirə nŋ àbiiintii tswé. Bi bāŋnə ŋwà'anə aa bə mə, “Nù yii mə a ghirè innù tsim a ajàn mə nòŋsə a lòò aa, à ka yŋ tswé ntii

i tsyà aa a nj̄im nòn̄sè.” ¹³ Kristo à leè òtsu'u atù yí'inè a ni òdòò nòn̄sè ya a atu bì'inè, a ajàn̄ə mə yumbon̄ à le mbə̄n̄ ntigə òdòò òlon̄ ngaà yí'inè aà. Nlon̄ mə bi n̄wa'anə mə, “N̄dòò a atu n̄u n̄tsim̄ yii à j̄ə̄n̄ə a atu ati aà.” ¹⁴ Kristo à le n̄ghirè ma yú aa mə mbə̄onə ya yii mə Nw̄ingon̄ à le n̄kà'à a mbo Abraham aa, tã bì fa a mbo bìtizi Nw̄i òtsya a nj̄im Kristo Yesu. Tã tã bì'inè tigə òtsya a nj̄imə ab̄iintii n̄kwerə Azw̄i Nw̄i ya mə Nw̄ingon̄ à le n̄kà'à aà.

Nòn̄sè bo bì innù jii mə Nw̄i à le n̄kà'à aà

¹⁵ Bilim̄ b̄a lèə mə logə a figè a n̄i ànnù n̄u m̄isòn̄ə, kaa mb̄ə b̄ə biinè annù, n̄warə akàà ghu, b̄əə bon̄ kaa mb̄ə yí m̄ò'ò a wa'á annù ya kwensè kè n̄ku'usè. ¹⁶ Nw̄ingon̄ à le n̄kà'a innù jya aa a mbo Abraham bo bì a mbo mú yii à le mf̄è'è ghu n̄gwè'è aà. Kaa an̄wà'anə Nw̄i a s̄i swon̄ə aa mə, “bo bì a mbo b̄òò bi” a n̄d̄i'i mə à ni b̄ə bì nnòò. Bi b̄an̄n̄ə n̄ghaa annù aa nlon̄ə n̄u yí m̄fùurè, “Bo bì a mbo mú ghò”, n̄u ma ghú a b̄ə aa Kristo.

¹⁷ Annù yii mə mə swon̄ə aa a b̄ə aa mə, Nw̄ingon̄ à le n̄wàrə akàà bo Abraham, n̄ka'a mə yu ka lèə akàà yá. Nòn̄sè wa mə bi le n̄ka n̄ghirə aa, le bon̄ ilòò i tsyà mə n̄khī ji n̄ikwà ni m̄ighum̄ mi n̄tarə aa, kaa mb̄ə a k̄i'i n̄gi'i wa ni àkàà ya ta, m̄bwesə n̄kà'á Nw̄i. ¹⁸ Nlon̄ mə mb̄ə a b̄ə yii mə Nw̄i a fa njoo a mbo b̄ə nyon̄ə aa nòn̄sè, bon̄ kaa à si aa n̄kà'á yí ya bú nyon̄ə. Lá bì'inè zi mə Nw̄i a fa njoo nyòn̄ə aa a nj̄im n̄kà'a ya mə à le n̄kà'à a mbo Abraham aà.

¹⁹ Ifà'à n̄on̄sè i tigə mb̄ə aà àkè aa ε? Bi le n̄kù'usè n̄on̄sè aa mə tã à ka n̄ghirə tã b̄ə aa nzi innù j̄i b̄i, a k̄i òtswe n̄i òtswe n̄ghɛɛ nywe'e wa noò mə mu Abraham wa yii mə n̄kà'a ya i le òtswe nlon̄ ngaà yí aa à ka z̄i aà. Bi le si fa n̄on̄sè waa a mbo bangel n̄u m̄isòn̄ a tigə òtəə a tit̄i bangel bo bì b̄ə. ²⁰ Lá kaa bi si n̄u tit̄i bu n̄lòò òlon̄ mə annù n̄kà'a ya aa a gh̄irè n̄u yí m̄fùurè, Nw̄i yii mə a gh̄irè aa a b̄ə aa tsi'i yù yu yí m̄fùurè.

Nji'i ànnù yii nòn̄sè à tswe ghu aà

²¹ A tigè òd̄i'i aa mə nòn̄sè a liḡitə aa n̄kà'á Nw̄i aa ε? N̄gan̄, kaa a s̄i ma aa ajàn̄ b̄ə. Nlon̄ mə à laa b̄ə mə nòn̄sè mb̄ə a gh̄irè b̄ə tswè bit̄i b̄əə bon̄ mb̄ə bi gh̄irè ànnù b̄ə a tsinə òtsya a nj̄im nòn̄sè. ²² Lá an̄wà'anə Nw̄i a swon̄ mə mb̄i òtsim̄ i tswe aa mum m̄idà'à mi innù j̄i b̄i. Maa ajàn̄ m̄it̄ə̄n̄ə mya m̄ii mə Nw̄i à le n̄kà'à, òtsya a nj̄im ab̄iintii a nu Kristo Yesu aa, bi fa aa a mbo b̄ə b̄ii bi b̄ii aà. ²³ Mb̄on̄ tã nòò ab̄iintii wa zi, nòn̄sè à le mf̄ī yí'inè tsi'i tso n̄ḡan̄tsan̄, nyu'utə n̄i noò wa yii mə bi le n̄ghirə annù ab̄iintii a fe'è n̄laa aà. ²⁴ La a b̄ə mə nòn̄sè à le si bu'utə n̄i yí'inè mb̄on̄ tã Kristo à yi n̄z̄i. Mə tã bì tigə n̄ghirə tã ànnù yí'inè tsinə a n̄si mi'i Nw̄i òtsya a nj̄im ab̄iintii. ²⁵ Ts̄itsòn̄, ajàn̄ə annù ab̄iintii a z̄i m̄ə aa, kaa bì'inè s̄i bú òtswe aa a n̄ji'i m̄ikòrə nòn̄sè.

²⁶ Nlon̄ mə a mum Krito Yesu, bù bitsim̄ tigə mb̄ə aa b̄òò bi Nw̄i òtsya a nj̄im ab̄iintii. ²⁷ Nlon̄ mə bù bitsim̄ b̄ii mə bi le mmurə gh̄uu a n̄k̄i a mum Kristo aa, n̄i m̄à'à m̄ə Kristo a nu bù. ²⁸ Kaa kwensè à s̄i a tit̄i n̄u baYuda bo bìtizi Nw̄i bú òtswe. Kaa kwensè à s̄i a tit̄i ab̄u'ù bo n̄u yii à si bù'u b̄ə aa bú òtswe. Kaa kwensè à s̄i a tit̄i n̄umb̄an̄n̄ə bo m̄angyè bú òtswe. Nlon̄ mə bù bi tsim̄ n̄i tigə mb̄əə n̄u yí m̄fùurə a mum Kristo Yesu. ²⁹ Mb̄ə a b̄ə yii mə n̄i ni b̄ə bi Kristo, b̄əə bon̄ n̄i b̄ə aa b̄òò bi Abraham, mb̄ə bij̄ib̄ind̄a bi, ajàn̄ mə Nw̄i à le n̄kà'à aà.

4

¹ Lâ, ñjînda yîi mæ à bùræ ni mûnkhæ aa kaa si bôn̄tè ñtsya abù'u ka mæ njoo taà yi tsim i ni ji aa, ² ñlon̄ mæ à tswe ni ñtugitè yîi a lentè nii bo bi ñù yîi mæ a lentè njoo ji jya i ywe'e noò wa yîi mæ taà yî à le nlèè mæ bi kaa fa joo jyâ tsim ghu mbo aà. ³ Aâ àjàn̄ yîi a ki mbæ ni bî'inè aà; noò yîi mæ bî'inè le mburæ bôn̄khæ aa, bî'inè le ñki mbæ ibù'ù a mbo ìzwî jîi mæ i le si sa'a mbi aà.

⁴ Lâ noò à lèè ñnan̄sæ ñku'u, Nwî a too Mû yî, màngyè a jwé yi, njwe yi aa múm nòn̄sè, ⁵ mæ tâ à zi ntsu'u atu bè bîi mæ nòn̄sè à le si bu'utè waa, mæ tâ Nwî à tigè nlogè yî'inè ni bɔɔ bi. ⁶ Tsîtsòn̄, a ndî'i mæ ni ni bɔɔ bi, Nwî à tòò mæ Azwî Mû yî a kuu a mum mîntîi bù ñtigè nyè'è ni mæ, "Taà! Taà ghà!" ⁷ Ma mùu ajàn̄, ò tsyà mæ a ñjîm Nwî kaa wa'á abù'ù bú m̄bæ, ñtigè mu, m̄bæ yîi ò ni mu aa, ñki ñtigè m̄bæ aa ñjîndâ.

Ajàn̄ mæ Paul à le si wa'a innù ñlon̄ ñgaa ba Galatia aà

⁸ Wa noò yîi mæ kaa ni le ñwa'à Nwî zi aa, ni le mbæ aa ibù'ù a mbô ìzwî mbi jù jîi kaa si bînwî bè aà; ⁹ la tsîtsòn̄ mæ ni zî m̄ Nwî aa, kè mæ Nwî à zî m̄ ghuu aa, mbæ ni tigè m̄bu ñka nɔɔ mbû mbîi ñghèè a mbo ìzwî tî àdà'á jya mæ i ka nsa'a ghuu aa mæ akè aa ε? Ni bù nɔɔ a mbê ibù'ù jya aa ε? ¹⁰ Ni ba'atè nlæè ñi ñjwi, bîsàn̄, bînòò, bo bi ìlòò! ¹¹ Mæ bɔ'ɔ mæ mè le ñghènsè noò ghà m̄fa'a a atu bù aa tsi'î àdàn̄è dàn̄è.

¹² Bîlîm bâ, mæ bu'ù m̄bo a mbo bù, ni bè tsó mæ, maa ñghê mæ tìgè m̄ ñki mbæ tsi'î tsó bù? I yî ywe'e tsîtsòn̄, kaa ni sî annù a mbo mæ fânsè. ¹³ Ni zi mæ a le ñghîrè ñighòò mæ mæ swon̄ ntoo yî ñsigìnè ya a mbo bù wa noò ñtsyàm̄bîi. ¹⁴ Ka mæ ànnù ñighòò ya ya a le mbæn̄ ñtigè akwà'ànè a mbo bù aa, kaa ni le ñwa'à gha ka nfoonsè kè ñtsa'a, ni le mbàn̄nè ñkwèrè gha tso angel Nwî, kè tsi'î tsó Kristo Yesu yumbon̄è. ¹⁵ Maa noò ni le si nan̄sæ ndoritè a nu mæ, ñdorè mà nya ni ghèè m̄ aa fè aa ε? Mè ñi àyæfè mæ ni le mbaa nzi ntwè'e mî'î muu bon̄ ni le ntwè'è m̄fi'i mfa a mbo mæ. ¹⁶ Mè tìgè m̄ m̄bæ aa ñgàn̄kîbââ ghùù ñlon̄ mæ mæ swon̄è ànnù ñîñkon̄ a mbo bù aa ε?

¹⁷ Bè bya bi tî ñi ànnù yuu mbwe'esè aa ghuu mæ ni bii ñjîm yàà, kaa wa'a lòò aà ñghîrè ìbòn̄ a nu bù, bi lòò aà m̄fàatè yî'inè, ta ni tîñè mbeentè waa. ¹⁸ A bon̄è a ñka ntî a ñi ànnù ñù mæ mbæ bi tî lòò aa ñghîrè ìbòn̄ ghu nú, a ku'unè a ñghîrè ma la aa a ñgòn̄ bînòò bîtsim, kaa ki'î aa tsi'î noò yîi mæ mæ tswe bî'inè aa bê. ¹⁹ Bɔɔ ba bîi mæ kòn̄è aa, mæ tìgè m̄bæ aa tsó màngyè yîi mæ à tsìgè mu aà, ñyu'u ñi ñyan̄è nywe'e noò yîi mæ bù ka yi tìgè tswe ni màrè Kristo aà! ²⁰ Mæ yè'ètè mæ bon̄ mæ laa ntswe bî'inè tsîtsòn̄è, tá zi ajàn̄ yîi mæ mbæ mæ kwensè ñjî yà, ñlon̄ mæ átú ya a buurè ñlon̄ ñgaa yùù!

Alènsè Hagar bo Sarah

²¹ Swon̄ ni ghâ, bù bya bîi mæ ni lòò mæ nòn̄sè ka mbu'utè ghuu aà, ni yu'u annù yîi mæ nòn̄sè a swon̄è aa ε? ²² Bi ñwa'anè mæ Abraham à le ntswe ni bɔɔ mbàn̄nè bi baà, yî mò'ɔ a bè mú àbù'ù, yî mò'ɔ kaa a wa'á mú àbù'ù bê. ²³ Bi le njwe mú àbù'ù wa aa tsi'î ajàn̄ yîi bi jwe bɔɔ bîtsimè. Lâ mu màngyè wa mæ à le wa'á abù'ù bè aa, bi le njwe nyon̄è aa ajàn̄ mæ Nwî à lèè m̄foo ñkà'á aà. ²⁴ Bi figìnè aa annù ñi ànnù bân̄gyè ma bú. Bân̄gyè ma bú bi baa bè aa ìkàà ji baà. Yî m̄fùùrè à lò aa a nta'a Sinai, ñjwe ñi bɔɔ bîi mæ à ni ibù'ù aà. Màngyè ma ghú a bè aa Hagar. ²⁵ Hagar à tæè aa a ñi ñta'a Sinai wa a ala'a baArabia, ntsusè aa Yerusalem tsîtsòn̄ yîi à tswe a ndâbù'ù bo bi bɔɔ bi aà. ²⁶ La Yerusalem wa yîi a tswe a aburè

aa, kaa à si a ndâbù'ù tswê, àa yu mbə ndè yi'inè. ²⁷ Nlonj mə bi njwa'anə mə,

“Ka ndoritə mbă àfirè mângyè yïi kaa à lèè wa'à jwe aà.

Lògìnə njka ntɔɔnə mba wô yïi mə ò lèè njwa'ă mu tsìgè nyu'u nyanjə aà; nlonj mə bɔɔ bi mângyè wa mə bi lè si mmè'enè ni ghu aa, bi ghà'à mē ntsyatə bɔɔ bi mângyè wa yïi mə à yò'ɔ ntswe a ndândoo aà.”

²⁸ Tsítsòn, bɔɔ bi maà, bï'inè, tsi'ï tsɔ Isaac, bə aa bɔɔ bii mə Nwï à lè njkà'à aà. ²⁹ A ki mbə tsítsòn aa tsi'ï a ajàn mə a lè mbə maà noò aà. Mu wa mə bi lè njwe tsi'ï a ajàn mə bi jwe bɔɔ aa, à lè si tso'ɔ akòrə mu wa mə bi lè njwe ntsya a njim mîdà'à mi Azwï aà. ³⁰ La nìghàà ni Nwï ni swonj aa mə akə aa ε? “Furə abù'ù mângyè ya bo mú yï wá. Wa mú abù'ù wa mbə bo mu mângyè wa mə à si abù'ù bə aa wa'ă nda jî.”

³¹ Ma mùu ajàn bɔɔ bi maà kaa bï'inè si aa bɔɔ bi abù'ù mângyè bē, bï'inè bə bɔɔ bi mângyè yïi kaa à si abù'ù bə aà.

5

Kaa mu Kristo à si abù'ù bú mbə

¹ A nghèe a nî ànnù mbə abù'ù, Kristo à kètə mē mînkîrè mi abù'ù a nu bï'inè, mə tâ bï'inè tsuu ibù'u bú bə. Bï'inè təə ntii ntsuu bú lògə ikɔ'ɔ abù'ù i niɔ a tɔɔ bï'inè. ² Yê nì, mē Paul, mə swonjə a mbo bù mə nì bə mà'àtə mə tâ bì njətə ghuu, bəə bonj kaa Kristo à si ghuu nî ànnù tsu bure njkwetə kwetə bə. ³ Mē ku'usə mbù nswonj a mbo bù mə nù ntsim yïi à ghèe bi njètə yi aa, à tswè nì nìləə nòɔsə wa tsi'ï ntsimə. ⁴ Bù bya mə nì lòò mə tâ ànnù yuu a tsinə bu bì Nwï nyonjə bə a njim nòɔsə aa, nì kwyènə mē ghuu bu bì Kristo, mfe'ε ghuu a múm ibòn Nwï. ⁵ I ghèe ni bï'inè, bï'inè bə mə Nwïngòn à ka njhìrə innù ji'inè tsinə i tsya a njim mîdà'à mi Azwï yi, nyonj a njimə àbïintii yi'inè. ⁶ Nlonj mə a mum Kristo Yesu, kè bi njètə nù, kè bi wa'à yi njètə bonj kaa ma yá à si nî ànnù tsu tswê. Ànnù yï tinsə à laa mbə abiintii yïi mə a fà'à ntsya ni a njimə àkòɔnə.

⁷ Nì kì si ghìrè tsi'ï sigìnə a tigə mbù kinjə wo njkinjə ghuu mə nì tsuu ànnù nîkonj ki yu'unə aa lè? ⁸ Kaa ajàn mə bi tweè imòntə juu aa, kaa sï Nwïngòn mə à lè ntwonjə ghuu aa tweè. ⁹ Bï'inè zi mə mbè'è àbaa i bə tsi'ï mu lîi mbanjə mbè'ε njkyà àbaa ntsimə. ¹⁰ Mē nàɔsə bii mə, a ni ikùm Mmà'àmbi kaa nì ka wa'ă ànnù nù dàn bii ntsyatə yá. Tâ isa'a Nwï i kuu a nu nù wa mə a fa ngi'i a mbo bù aà, kè njàn à laà nte'ε mbə aa wo.

¹¹ A nghèe a nî njgàà yà bilim bá, mbə mē ghèe nî mbïi bu njka nswonjə ni mə ànnù njètə bə à ni ànnù yïi mə bi tswè nì njhìrə, bonj baa bú tigə ki tso'ɔ akòrə ya aa a ya? Mbə a bə maa ajàn bəə bonj ànnù yïi mə mə swonjə ànnù nlonjə abànɔnə àbànɔnə Kristo aa, kaa à ka wa'ă ngi'i bù mbə. ¹² Mē kòɔtə mə bə bya mə bi fa ngi'i a mbo bù aa, tâ bì nanjə tsetə idigə nù jyaa.

¹³ Nlonj mə Kristo à lè ntwonjə ghuu mə nì fe'ε a ndâbù'ù mbá bilim bá. Là nì tsuu tigə lògə abwarə mà ya a njka njhìrə innù njyǎnu ghu. Tâ nì banjə ntsyá a njim akòɔnə njka mfa'a ni a mbo bù ni bù. ¹⁴ Nlonj mə mbə bi lwensə nòɔsə wa ntsim ni nìghàà nì fùurè mə, “Ka njkòɔnə ndim ghò tsi'ï tsɔ ajàn mə o kɔɔ ibii nù gho aà.” ¹⁵ Mbə nì banjə njka nloontə nì ghuu, njkii nləənsə ghuu bu ni bù, nàà ntsyesə ghuu bonj nàa bwéesə ghuu bu ni bù.

Ànnù Azwï bo ànnù njyǎnú

16 Annù yïi mē mē swon a mbo bù à ni mē, nì ka ntəə akòrè nizi yuu a mûm Azwĩ tã nì wa'à kà ñghirə aa bê ìnnù jya mē ñjyãnu yùu i yè'ètè aa. 17 Nlon mē ìnnù jïi mē ñjyãnu i yè'ètè aa, i tonə bo bì ìnnù jïi mē Azwĩ a yè'ètè aa. Ìnnù jïi mē Azwĩ yè'ètè aa, i kii ñtonə bo jïi mē ñjyã nu yè'ètè aa. Nlon mē, ñjyũnu bô Azwĩ tswe aa tsö ñgãnkibàà, ñkinə nòo mē ò wa'ă annù tsu ka ñghirə yïi o lòo ñghirə aa. 18 Lâ m̀bê Azwĩ Nwĩ a ka ntsyasə nòo, bon kaa ò sï aa a ñji'i mikòrə nònsə bù ntswe. 19 Ìnnù jïi ñjyãnu i ghìrè aa i laà: Mbə annù ajirè, m̀bə annù nsin, ìbuurənnù, 20 ìnnù mmii m̀in̄kobə, ìnnù b̄isòrè, kibàà, àyòñ, àghè'ənè, àlwintəñ, ànnù nlɔɔ tsi'ĩ àyoo ànnù, ànnù nyatə bè, ànnù a ntswe a ñjim ñjim, 21 ñghè'ənè ñjoo bē, ànnù nno mbaanə, annù ntii a ñji bô mbuu ìnnù ma jũ. Mə bù ñwa'asə n̄i ghuu tsö ajàn mē mē lèè m̄foo ñwà'asə a mb̄ii aa mē, bē bii bi ghìrə ijãñ ìnnù ma jũ aa, kaa baa yï wa'ă a m̄m ànnù nifò Nwĩ kuù. 22 Lâ f̄intà f̄i Azwĩ Nwĩ b̄aḡnè m̀bə, àkòḡnè, mbə n̄idore, mbə mbɔɔnə, àt̄aḡenti, àbòḡenti, ñghìrè ìnnù j̄i siḡinè, ñka mfa'a n̄i ntii ghò tsim, 23 ñka mbɔnə, n̄i n̄tswá ìb̄iinu. Kaa nònsə yï d̄aḡ yï a tuu ma jũ ìnnù aa kaa à s̄i bē. 24 Bè bii à ni b̄i Kristo aa, bi kwèentə mē ñjyãnu yàà a ati b̄aḡnè b̄aḡnè bo bì ñgòñ ìnnù tsim j̄i i lòò ñkii nyə'ətə aa. 25 Tsö mē b̄i'ìnè tswe n̄tswènt̄i ȳi'ìnè a m̄m Azwĩ aa, tã àkòrè nizi ȳi'ìnè à ki ntswe a m̄m Azwĩ. 26 Tã b̄i'ìnè tsuu n̄i ànnù ñjēe nu tswe, n̄tsuu ni m̄intɔñ m̄i'ìnè bi'ìnè bi'ìnè ki twebə, n̄tsuu ñjoo j̄i'ìnè bi'ìnè bi'ìnè ki ghè'ənè.

6

Nì kaa ñkwetə n̄i ghuu bu ni bù n̄i àbè'è

1 B̄il̄m b̄a, m̀bê ñu ȳi mò'ɔ a tit̄i bù a ka ñghirə annù ȳi bi, bù bii mē n̄i ñansə ntswe n̄i Azwĩ Nwĩ aa, n̄i t̄isè yi a n̄i m̄anj̄i ȳi mē à b̄onə. N̄i ti ghìrè n̄i k̄i ñka n̄tsyesə n̄i ghuu mb̄i'ì bi k̄i ñkwa'anə ghuu. 2 N̄i ka ñkwetə ghuu bu ni bù n̄i àbè'è tã lwensə n̄nsə Kristo. 3 Nlon mē mbə ñu tsu a tit̄i bù a wa'atə mē yu n̄i àyoo tsu la m̄baḡnə mbə ayoo ad̄aḡè d̄aḡè bon a bwe'esə aa tsi'ĩ ìb̄i n̄u ȳi. 4 A ku'unə mē tã ñu ȳi mò'ɔ ȳi mò'ɔ tã à lentə ifà'á yi, belə mē i b̄on bon mbə a k̄a ñtərə nlon ifà'á yi wá, lâ kaa ñk̄i'ì k̄a m̄f̄iginə bə bo ñu ȳi mò'ɔ. 5 Nlon mē ñu n̄tsim à tswe n̄i m̀bè'e yi ȳi a bè'è aa.

6 Tã ñu ȳi mē bi d̄i'ì ñghàà n̄i Nwĩ ghu mbo aa, tã à kii nyatə n̄i ñjoo j̄i siḡinè j̄i mē à tswe ni ju aa, mfa n̄i j̄i ñu wa mē a d̄i'ì nii aa.

7 N̄i tsuu ìb̄iinu ghuu ki bwe'esə b̄e. Wa mbə n̄i wa'ă Nwĩ bwe'esə. Ñu n̄tsim à ka ȳi f̄u'ù aa àyoo ȳi mē à bè aa. 8 Nlon mē ñu ȳi mē a bè ñlonə aa ñjyãnu ȳi aa, àa ȳi kii f̄u'u niwo a m̄m ñjyã n̄u ȳi. Tã ñu ȳi a bè ñlon aa Azwĩ aa, tã à fu'u n̄tswènt̄i ȳi mē i lw̄i'ì n̄in̄konə aa a mbô Azwĩ. 9 Tã b̄i'ìnè tsuu ki kaa a ñghìrè ìb̄on b̄e, ñlon mē nòo à ka ȳi kù'u tã b̄i'ìnè fu'u mē mb̄e b̄i'ìnè tsuu b̄orə. 10 A ku'unə mē ajàn mē b̄i'ìnè tswe n̄i àbwarə aa, tã b̄i'ìnè ka ñghirə ìb̄on a mbo bē bì tsim, lâ ñnansə ñka ñghirə a nu ñgãḡwè'è j̄i'ìnè a m̄m àb̄iinti.

Nìghàà ni Paul n̄i t̄insə nii à lw̄i'isə ghu à

11 N̄i yə ajànə mē mē ñansə ñwà'anə yuà àd̄igè àḡwà'anə tsi'ĩ n̄i àbò ya n̄i mi'i mi àḡwà'anə m̄i f̄aḡkè aa. 12 Bè bya mē bi lòo nd̄i'ì nu, ñgaansə n̄i ghuu mē bì ñetə ghuu, tã ki kwèe ntii waa a ni m̄innù mi ñjyãnu aa, bi ghìrè maa ajàn aa mē tã bì tsuu akòrè yaa ki tsɔ'ɔ nlon annù ati ab̄aḡnè ab̄aḡnè Kristo. 13 Nlon mē, tsi'ĩ bè bya mē bi lèè ñjetə waa laa, kaa bi si a

nôḥsè yu'unə. Bo bàḥnè òlɔɔ mə tâ bì ɲetə ghuu aa tâ bo ka ɲee nû yàà mə ni yòḥə nôḥsè òjyǎnu mà ghû. ¹⁴ A ɲghèe a ni mè, kaa mbə mè tɛ'è wa'ǎ nû yà ka ɲee, mə mbə tsuu bə aa nlon aa ɲgaa ati abàḥnè àbàḥnə Mmà'àmbi Yesu Kristo, yï mə bi lɛè ɲkweentə mbi ghû a mbo mè, ɲki ɲkweentə gha ghû a mbô m̀b̀i aà. ¹⁵ Nlon mə kaa ànnũ ɲètə ɲù à ṣ̣ ayòò tsu ḅ̣, ànnũ ti ɲètə ɲù kaa ki'ĩ ayòò tsu ki mbə, a bàḥnè mbə ajàḥ yï mə Nwĩḡgòḥ à bu naḥsə njoo i tigə mbə j̣i fii aà. ¹⁶ Tâ m̀b̀ɔɔnə Nwĩ ṇi ɲko m̀l̀l̀ḥnè Nwĩ, tâ ì tswe a mbo ɲù ṇtṣim yï mə à ẓi akòrè ni ẓi yi nyonə ni ma ghù ṇòḥsè aa, ɲki ṇtswe a mbo baIsrael bə bi Nwĩ. ¹⁷ Tṣịtṣòḥ tâ ɲù tsuu ɲg̣i'̣i a mbo mè ḅũ ki fa, nlon mə mè tswe ṇi àwenə Yesu a nu mè. ¹⁸ Tâ ìḅɔ̣n Nḡàḥmà'â ỵi'inè Yesu Kristo tâ ì tswe a mbô àzẉi yuu mbâ biḷim bâ. Amen.

Anwà'anè Paul a mbô nghòtê BaEFESO

NJI'INNŪ ANWÀ'ANÈ YŪ

A anwà'anè yū aa a le ηηwà'anè Paul wa noò yīi mē à le ntswe a Roma tsǒ ηgàηàtsaη aa, ntoo a mbo baEfeso. A ntoo yī ñsigìnè a mbo baEfeso aa a le mfoò ñswon η Paul yumbonè (ffà'à 18.19-21). Paul à le ηki ntoo anwà'anè ma yū aa a mbo nghòtè ji mǒ'ǒ a mbù'u Asia a idigè jīi mē Paul à le ηki mfa'a ghu a nī ñloo ji tarè a nī noò yīi mē à le ηghèε akòrè nītè yīi a ywe'e ji tarè aà (ffà'à 19.1-20.1,20).

Ataηtè yīi mē Nwī à le ntswe nī yu nlon mbī yū aa a bē aa mē akè aa ε? A mūm anwà'anè yulà, Paul à fi'isè ataηtè yīi mē Nwī à le ntaηtè nlè a ηgu'u nlon mbi yū bo bē bīi à nī bi aà.

A nī anwà'anè ma yū Paul a ghirè bi yē àkòηnè Nwī nī ìbòη yī; ñswon mē Nwī a yweensè bē aa nlon ìbòηē yī a nīm àbīintiī yaa (2.6-10). Tsǒ mē Nwī à kòηè wa a mum Kristo, ñyweensè waa aa, a ku'unè mē tâ bo ka ηgha'asè Nwī (1.6,12), mēma'atè ntswèntīi yàà yī ñlwèn ya ηka nzi nī àkòrè nizi yaa tâ ku'unè a nī ntswèntīi yī mfi ya mē bo tswe nī yu aà (4.1-6.20). Paul à naηsè lògè noò ηghaa nlonη Kristo nī nghòtè, ñdānwī yīi mē Kristo à nī ηgò'ò nībuu (2.19-22) ηki bē atu aà (4.15,16). Nghòtè ì nī mbīi nū Krito, ηgāηmbīi Kristo tsīm ì bē idigè nu jīi mē ì tsuginè ghu, mbē ndāmà'anwī, Nwī a tswè ghu (1.23; 4.25; 5.23,30). Nwī a tsyà aa a nīm ηghòtè ndī'i nī mīdà'á mi bo mītsyē mi mītsīmè (3.10). Kristo à tswe a mbô nghòtè aa tsi'ī tsǒ ñdoò à tswe a mbô ηgwè yī aà, mbē aa ñgha'à nī (5.22-32).

Paul à ki ηghàà ñlon annū mbòònsè. Ataηtè Nwī yīi mē à le ntaηtè mbon naηsè mbi aa a bē mē yu ka boonsè njoò tsīm a aburè bo a nsyē. A le ntaηtè mē yu tsu'u atu bē bīi mē bi bīi Kristo aa ì ghirè waa nī bǒò bi, ì tsyā nīm Kristo ì boonsè bē bīstīm, baYuda bo bì bītīzi Nwī ì ghirè bì tīηè ηū yī mfi yī mfūrè. Kristo, a nīm ñwo yu a boonsè bē bo bì Nwī, ηghirè bi tswè nī mbòonè (1.10-18). Ìnnū tsīm jīi mē nghòtè ì nī ghu aa ì dī'i aa mē ì nī mbòònsè, ìbīinu yīi Kristo à nī àtu aà, ñda yīi mē Kristo à nī ηgò'ò nībuu aà, ìbīinu yī fūrè, ànnū mmurè bē ηki yī fūrè, ànnū àbīintiī yī fūrè, 'Mmà'àmbī yī mfūrè, Nwī nī Tà yī mfūrè (4.3-6).

A nī ñnnū ma jū tsīm, Paul a ghirè mē tâ bē bi Nwī bì yē mīda'a mīi à nī myaa a mūm mbi yīi bo to bo bì àdà'a izwī jī bi aà (1.19; 3.20). A mmà'a ntsyā, bo tswe nī mboonsè waa, ì zi mīda'a mī Nwī mīi mī fà'á a nu bo aa, ì zi mē bo tswe bo bì Kristo a aburè, ñtswe nī ñnaηsè nzi ηwe'è ñjoo ntsò Nwī jya ì tsīmè ì ki tsà'atè nī Nwī binòò bītsīmè (6.10-18).

Bī yatè anwà'anè yū aa laà:

1. Njī'ī ànnū anwà'anè yū 1.1-2
2. Kristo bo nghòtè 1.3—3.21
3. Ntswèntīi yī mfi a mūm Kristo 4.1—6.20
4. Ìnnū jīi mē Paul à le nswonè a nlwī'isè aà 6.21-24

Atsà'atè Paul a mbô nghòtè

¹ Anwà'anè yū a lo aa a mbo mē Paul yīi mē mē nī ηgàηntoò Kristo Yesu ñyonè nī ηkǒη Nwīηgòη aà.

Ngheε ni a mbo bè bi Nwĩ bii mē bi ki nniŋ m̄ntīi myaa a nu* Kristo Yesu aà.

² Tã ìbòŋ Nwĩ nĩ m̄bɔɔnə yĩ mē ì lo a mbo Nwĩŋgòŋ Taà yĩ'inè ni Mmà'àmbĩ Yesu Kristo aa, tã ì tswe a mbo bù.

Njoo Azwĩ jii mē bĩ'inè tswe ni ju a mum Kristo aà

³ Tã bĩ'inè ka ŋgha'asə Nwĩŋgòŋ mē à ni Ta bì Mmà'àmbĩ yĩ'inè Yesu Kristo aa yĩ mē, a mum Kristo, à n̄ŋ m̄bɔɔnə a nu bĩ'inè a ajàŋə mē à fa njoo Azwĩ ì tsim̄ jii mē ì tswe a aburə aa a mbo bĩ'inè aà. ⁴ Mbɔŋ tã bì nan̄sə mbi bon̄ Nwĩŋgòŋ à tsò'ò mē yĩ'inè a mum Kristo mē tã bĩ'inè bē bii bē, ñlaa man̄sə ntswe tĩ àlò'ò a nsi mi'i yu.

⁵ A m̄m̄m̄ àkòŋnè Nwĩŋgòŋ à le tan̄tə yĩ'inè ñləə mē yu gh̄rè yĩ'inè ni bɔò bi a n̄j̄m̄ Yesu Kristo nyon̄ a ajàŋə mē à le si lòò ŋki ŋkɔŋə aa ⁶ mē tã bĩ'inè ka ŋgha'asə n̄i ñlon̄ ìbòŋə yĩ yĩ wè yĩ mē à swĩ'a a nu bĩ'inè tĩ ñdùù n̄tsya a mum Mú yĩ yĩ à kòŋə aà.

⁷ A le ntsu'u atú yĩ'inè nĩ àləə nú yĩ, ñgh̄rə Nwĩ a li'inè ìfansənnù jĩ'inè, ñyon̄ə nĩ ìbòŋə yĩ yĩ wè wã, ⁸ yĩ mē à le nswĩ'ĩ a nu bĩ'inè aà.

⁹ Nlon̄ mē à lòò mē b̄im̄an̄j̄i bitsim̄ bo bì m̄itsyè ñgh̄rə bĩ'inè zĩ ànnù alò'òsə yĩ a le ntswe nĩ ànnù yĩ a lòò aa, ñyon̄ə nĩ àtan̄tə yĩ yĩ à le ntan̄tə a mum Kristo aà. ¹⁰ Atan̄tə yĩ a le mbə aa mē nòò à bē yĩ kɔ'ɔ kù'u bon̄ à ka bòònsə njòò tsim̄ a mum Kristo tsò atú, njoo jii ì tswe a aburə bo bì jii ì tswe a n̄syə aà.

¹¹ Nwĩŋgòŋ a gh̄rə innù tsim̄ ñyon̄ə aa àtan̄tə yĩ bô ñkà'á yĩ. Nwĩŋgòŋ à le ntsò'ɔ yĩ'i mē tã bĩ'ĩ bē bē bi a mum Kristo nĩ ñkòŋə yĩ, ñlòŋinə a n̄lòŋinè. ¹² Atan̄tə yĩ a bē aa mē bĩ'ĩ bii mē bi le mfòò ñka mbe a mum Kristo aa, tã bĩ'ĩ tswe ñka ŋghu'usə ñgha'à ni.

¹³ A ŋghèε a ni bù, ni ki ntswe a mum kristo, nòò wa mē ni le yu'u ñghàà ni annù ññkɔŋ nya mē à ni ntoo yĩ ñsiḡinè ya mē ì yweensə gh̄uu, ñniŋ n̄tīi gh̄uu gh̄u nu aa, Nwĩŋgòŋ à le niŋ awenè yĩ a nu bù tsò mē à le mfa Azwĩ yĩ Làà yĩ mē à le ñkà'à aa a mbo bù aà. ¹⁴ Azwĩ yĩ Làà ya a tigè mbə alənsə a ndi'i mē bĩ'inè ka yĩ kwèrə annù yĩ mē Nwĩŋgòŋ à le ñkà'à a mbo bè bi aa, ma yú a gh̄rè a laa mē Nwĩŋgòŋ à ka yĩ tsu'u atu bè bii mē à ni bi aà, tã bĩ'inè tigè ŋghu'usə ñgha'à ni.

Atsà'àtè Nwĩ Paul

¹⁵ Tsò mē a bē laa aa, a ajàŋ yĩ mē yù'ù mē àb̄iint̄īi yuu a n̄i Mmà'àmbĩ Yesu bo bì àkòŋnè yĩ mē ni kòŋ bē bi Nwĩ bitsim̄ gh̄u aa, ¹⁶ kaa mē si kentə nĩ ñka mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ ñlon̄ ŋgaà yùù, ñtsa'atə nĩ Nwĩ ŋwa'atə nĩ gh̄uu. ¹⁷ Mē tsà'àtè Nwĩ mē tã Nwĩŋgòŋ Ta bì Mmà'àmbĩ yĩ'inè Yesu Kristo, Ta ñgha'a, tã à fa gh̄uu nĩ Azwĩ yĩ, tã à tigè ñgh̄rə gh̄uu tã ni tswe ni m̄itsyè, ndi'i Nwĩŋgòŋ a mbo bù tã ni ku'usə mbù ñzi yĩ. ¹⁸ Mē betə ni mē tã bì ŋa'a m̄int̄īi muu tã ni yə ñkà'á yĩ tã zi njoo jii mē ni bē a ajàŋ mē à twòŋə gh̄uu gh̄u aa, ì zi afù'ù yĩ mē a tswe a m̄m̄m̄ m̄it̄əŋnè m̄i wè m̄i mē à kà'a a mbo bè bi aà, ¹⁹ ì kii zi mē kaa mbə bi wa'à midà'à m̄i wè m̄i mē m̄i mē mi tswe a mbo bĩ'inè bii mē bĩ'inè bii yĩ aa figè. ²⁰ Midà'à m̄i wè ma m̄i m̄i bē aa mya m̄i mē à le nyweensə Kristo gh̄u a niwo, ñgh̄rè a tswe a mbèè ñikwε yu nĩ mà'à a aburə aà, ²¹ ñnan̄sə n̄tsya ŋḡan̄sa'a m̄bi, ni ñḡan̄ada'a, nĩ ñḡan̄m̄it̄īi bo bì ñḡan̄mbu'utə m̄bi, ñtsya m̄ikum m̄itsim̄ m̄i bi twon̄ə a nu bè, kaa ŋki'ì aa tsi'ì a ni yulà m̄bi bē, bo bì a n̄i m̄bi yĩ mē ì ka yĩ zĩ aà. ²² A k̄i mē ñniŋ ŋgòŋ ñjòò tsim̄ a n̄ji'ì m̄ikòrə yu, ñgh̄rə mē

* 1:1 A m̄m̄m̄ ñwà'ànè j̄i m̄ɔ'ɔ bi swon̄ aa mē, "Bii mē bi tswe a Efeso m̄fa'a n̄i ñtīi waa tsim̄ aà."

à tigə nsa'a ngòŋ njoò tsìm, mbə atu a mbô nghòtə, ²³ nghòtə i bə mbìnnú yí, a luu ghu, ŋkii ntigə nlwensə ñgòŋ njoò tsìm a nî ìdìgè tsi'í tsìmè.

2

Nlo a ni nìwo ŋkuu a múm ntswêntì

¹ A ni bù à ghìrə nì tswên n̄tì, mə à le mbĩ aa nì kwo a múm Azwĩ ñloŋ ifánsənnú juu bo bì ìnnú jì bì juu. ² Maà noò nì le si yòŋə aa ìnnú jì fàa mbi, ñyu'unə nî m̄fò yíi mə a sa'a izwĩ jì bì jii mə i tswə a múm m̄fə'ə aa, mə i tigə mfa'a nî a nu bə bìi mə bi tìi atu a mbo Nwĩ tsìtsòŋ aà. ³ Bĩ'inè le ŋki mbə aa tsi'í tsò bo n̄tswe nî n̄tswêntì yí'inè ñyoŋə aa ìnnú jii mə ñjyánnú jì'inè i lòò, ñjyánnú yí'inè bo bì m̄mòòntə jì'inè i kii ñyə'ətə aà. Ma ajàŋ àlwintəŋə Nwĩ a le n̄tswe a nu bĩ'inè tsi'í tsò ajàŋ mə a ki n̄tswe a nu ñù m̄sòŋə n̄tsìmè aà.

⁴ Là ajàŋə mə ŋko m̄lìŋnè Nwĩ i s̄i ni n̄dènə tswə aa, àkòŋnè yi yí wè yíi mə à kòŋə yí'inè ghu aa, a ghìrə mə ⁵ ka mə bĩ'inè le ŋkwo nloŋ ifánsənnú jì'inè aa, a bù ñghìrə bĩ'inè tswé n̄tì bi'inè bì Kristo ⁶ ntigə ŋŋε yí'inè nì bə a ndəŋ, ñghìrə bĩ'inè nì bə tswé nî ìlèŋ a aburə a mum Kristo Yesu ⁷ mə yu ghìrə tá à laa mə, a nî m̄bi yí m̄fii yíi mə i ka yí zì aa, a ka yí fa afù'ù tì n̄dènə a múm ìbòŋ yu a ñj̄m àbòŋəntì yi a nu bĩ'inè a mum Kristo Yesu aà. ⁸ Nloŋ mə Nwĩ a yweensə ghuu nloŋ aa ìbòŋ yi, n̄tsya a ñj̄m àbiiintì, kaa à s̄i ñghìrə yùu bə, àa m̄təŋnè mi Nwĩ. ⁹ Kaa à s̄i bə aa nloŋ ifà'á yí tsu bə, m̄bì'ì ñù tsu à lô ŋka ŋkwεε n̄tì yi. ¹⁰ Bĩ'inè bə aa àbofà'á Nwĩ. A le n̄naŋsə yí'inə a mum Kristo Yesu aa mə tá bĩ'inè tswə tswə n̄tì a ŋka ñghìrə ìnnú jì sigìnè jii mə à leè n̄tə'ε m̄foo n̄taŋtə n̄lè mə bĩ'inè ka ñghìrə aà.

Ñù yí m̄fùurə a mum Kristo

¹¹ Tá nì wa'atə mə à le mbə a noò yí m̄'ò aa, bi twonə nî ghuu, b̄tìzì Nwĩ aa a nì b̄tìŋètə, ñyoŋə aa a nì annú ñètə bə yíi mə à le mbə annú ñjyánnú bì ghìrə aa nì m̄bo aà. ¹² Tá nì wa'atə mə, à le mbə maà noò aa, bi yatə ghuu bu bì Kristo, bi fi'isə ghuu kaa nì wa'ă bə bì ala'a baIsrael bə, mbə b̄iḡì a nî ìkàà jii mə Nwĩŋgòŋ à le ŋkà'a annú ghu aà. Kaa nì le si wa'á nî ànnú tsu bə. Kaa ŋkì'ì ghuu nì Nwĩŋgòŋ fàa mbi tswé. ¹³ Là tsìtsòŋ a mum Kristo, bù bya mə à le mbə a noò m̄'ò nì tswé a nd̄isyà aa, bì zì m̄ nì bù ñkoontə nì bù a ñj̄m̄ ələə nu Kristo. ¹⁴ Nloŋ mə Kristo yumbəŋ, à zì m̄ nî m̄bòonə a mbo bĩ'inè. A ghìrə m̄ baYuda bo b̄tìzì Nwĩ bo tigə mbə bə b̄i fùurə. A tà mə ŋgì'ì nì annú k̄ibàà ya mə a le mbə tsi'í tsò àwugəndá aà. ¹⁵ A le mbwesə n̄ŋsə baYuda wa yíi à le n̄tswe nî nd̄i'ì nì b̄inòŋsə aa, mə, a ñj̄m yu yumbəŋ, yù logə baYuda bo b̄tìzì Nwĩ i b̄i tigə n̄naŋsə ŋgwè'è bə b̄i fii ghu tá bì tswə nî ànnú yí m̄'ò bo bo, i tigə ghìrə tá m̄bòonə i tswə a t̄it̄i bo. ¹⁶ A le mbù m̄boonsə yí'inè bì Nwĩ n̄tsya a ñj̄m ìbiiinu wa yí fùurə mə à lə mfa mbii n̄iwo a ati b̄aŋnè b̄aŋnè ñghìrə mə tá ànnú k̄ibàà à m̄ε. ¹⁷ A le n̄zì ñswonə nî ànnú m̄bòonə a mbo bù bìi nì le n̄tswe a nd̄isyà aa, bo bì a mbo bə bìi mə bi le ŋkòòntə aà. ¹⁸ N̄tsya ghu ñj̄m, bĩ'inè b̄itsìm, baYuda nì b̄tìzì Nwĩ, tswé nì m̄an̄j̄i a ŋghèε a mbo Tà a múm Azwĩ yí fùurə.

¹⁹ Ma mùu ajàŋ kaa nì s̄i b̄iḡì bə, kaa ŋkì'ì batoo d̄aŋ k̄i mbu mbə. Nì tigə mbə bə bì ala'á yí fùurə bu bì bə bì Nwĩ, ŋki mbə ŋgwè'endá Nwĩ. ²⁰ Bi tigə m̄bòo ghuu tsò nda wa nî àtsə ŋḡaŋntoo Kristo, bo bì ŋḡaŋntoo Nwĩ, tá Kristo yumbəŋ a bə ŋgò'ò n̄ibuu nì ndá; ²¹ tá nda yá n̄tsìm i yəgìnə

a nu yu Mmà'àmbi, ntigə mboonsə ɲkwe, ɲghɛɛ nî ndâmà'anwĩ yĩ ɲwè yĩ ì laa aà. ²² A ɲghɛɛ a nì bù, a mum yu, bi kii mbɔɔ nî ghuu mboonsə bu bì àbùgè bē tā nì bə adìgə yĩ mə Nwĩngòɲ à ka ki tswe ghu i tsyá a n̄jìmè Azwĩ.

3

Afà'á Paul a titii bitizi Nwĩ

¹ A bē ɲji'ĩ ànnù yĩ mə, Paul ɲgàɲàtsàɲ Kristo Yesu mbi'i ɲkwĩtú ghuu bitizi Nwĩ, mə tsà'atè Nwĩ a atu bù aà. ² Mə m̀òntə mə nì tɛ'ɛ mē ɲyu'u ifà'à yĩ mə Nwĩngòɲ à fa a mbo mə nì ìbòɲê yi nlon ɲgaa yùu aà. ³ Nwĩngòɲ à le ɲkè'ɛ atantə alò'òsè yi ndi'i a mbo mə, a ajàɲə mə mē kii nte'ɛ mbɔɔ ɲɲwa'anə a mbo bù aà. ⁴ Nì bə twon bon nàa zi innù alò'òsè jii mə mə zi mbi'i Kristo aà. ⁵ Kaa Nwĩngòɲ a ki'i innù jii alò'òsè ma jù a mbo m̀wàà mi bē a mbii swonə. Lâ tsĩtsòɲ à ghìrè mē i laa ntsya a n̄jìmè Azwĩ yi, a mbo ɲgàɲntoo Kristo bo bì ɲgàɲntoo Nwĩ, jii mə a tsò'ò yu aà. ⁶ Annù yĩ alò'òsè ma yù a bə mə tá bitizi Nwĩ ki ntigə mbə bijibinda bo bì baIsrael. Bo tigə mbə aa idìgə nu mbèè nu yĩ m̀fùurè, bo bitsim tigə ntswe a nì innù jii mə Nwĩ à le ɲkà'à ntsya a n̄jìm Kristo aà.

⁷ Nwĩ à le ɲghìrè gha a nì ɲgàɲàfà'à ma mùu mún n̄too yĩ ɲsigìnè yù aa, a bə m̀təɲnè mii mə à fa a mbo mə nì ìbòɲê yi a n̄jìm m̀dà'à mi mii mə mi le si fà'a a nu mə aà. ⁸ Ka mə mə nì ɲù yĩ mò'ò a titii bə bi Nwĩ yĩ mə kè'ə nsigə nlwi'isə aa, Nwĩngòɲ à fa ìbòɲ ma ghú a mbo mə mə tá mə logə n̄too yĩ ɲsigìnè ya nlonə afù'ù Kristo ti figè ɲghɛɛ nì yu a mbo bitizi Nwĩ. ⁹ I kii ghìrè tá bə bitsim yə a ajàɲ mə atantə annù yĩ lò'òsè yĩ mə Nwĩ yĩ à le nanse n̄jòò tsim, à le nlò'òsè nləə a ɲgu'u ɲgu'u aa a fà'à aà. ¹⁰ Atantə yi yù a bə aa mə tsĩtsòɲ tá à tsya a n̄jìm ɲghòtə ɲghìrè tá b̄isa'a bi mbi bo bì idà'à jii mə i tswe a aburə aa, bi yəgə nzi mitsyè mi Nwĩ mii mə mi nì tsi'ĩ a mbuu mbuu aà. ¹¹ Nwĩngòɲ à le ɲghìrè ma mùu ajàɲ ɲyonə aa atantə yi yĩ a lwi'i n̄ɲkonə mə à ghìrè mē a fe'ɛ ntsya a n̄jìm Kristo Yesu ɲgàɲmà'a yi'inè. ¹² A n̄jìm Kristo, ntsya a n̄jìmə àb̄iintii yĩ'inè ghu nu, mbə b̄i'inè tse tswe n̄i àt̄an̄entii a ɲghɛɛ a nsi mi'i Nwĩ. ¹³ Maa ajàɲ mə tigə ɲswonə nì a mbo bù mə m̀ntii muu tsuu l̄ò b̄orə mbi'i ɲgi'i yĩ mə i kuu a nu mə ɲlon ɲgaa yùu, mə à nì ɲgha'à nuu aà.

Akòɲnè Kristo

¹⁴ A n̄i ɲji'ĩ ànnù yĩ mə mə swètè miku'utə ma a nsye a nsi Tà, ¹⁵ yu wa yĩ mə ɲgwè'ɛ ntsim jii i tswe a aburə kè mə i tswe a nsye aa, i kwərə ikùm waa ghu mbo aà. ¹⁶ Mə bu'u mbo a mbo Nwĩ mə, a n̄i àfù'ù yi ya yĩ a gha'a aa, tá à tsya a n̄jìm Azwĩ Nwĩ n̄n̄ɲ m̄ida'a a m̀m̄ n̄tii bù tá nì tswe n̄i m̀dà'à. ¹⁷ Mə kii mbu mbu'u n̄i m̄bo mə tá Kristo à kuu ntswe a mum m̀ntii bù ntsya a n̄jìm àb̄iintii yuu. ɲkii mbu mbu'u n̄i m̄bo a mbo Nwĩ mə tá à ghìrè n̄i twin m̄ɲḡɲ muu, ɲki ntum itsə m̄ila'a juu a m̀m̄ àkòɲnè. ¹⁸ Mə mbə bù, a b̀ò'ò nì bə bi Nwĩ tsi'ĩ bitsim, n̄i tswe n̄i m̀dà'à a n̄zi ajàɲə mə àkòɲnè Nwĩ a gha'atə mbə, ɲki sa'atə, ɲki ɲenə mbə, kè ɲki ntso mbə aa, ¹⁹ a ɲki nzi àkòɲnè Kristo ya yĩ mə a tsya mitsyè mi ɲù m̄isòɲ aa, mə mbə bi tigə ɲnanse n̄lwensə ghuu, n̄i kò'ò n̄luu n̄i m̀arə Nwĩ ntsimè.

²⁰ A mbo yu wa yĩ mə, ntsya a n̄jìm m̀dà'à mii mə mi fà'a a nu b̄i'inè aa, mbə a ghìrè innù i nanse m̀burə gha'a ntsyatə ajàɲə mə b̄i'inè betə kè ɲkii m̀òntə aa, ²¹ tá n̄gha'a tá n̄i tswe ghu mbo a m̀m̄ ɲghòtə bo bì a n̄jìm Kristo Yesu, ɲghenə a m̄iwànə m̄iwànə, ɲlwi'i n̄ɲkonə. Amen.

4

Bè bi Kristo bə tsǒ mbìinu yì mfùurè

¹ Tsǒ mə a bə laa, mè ñgàñàtsân Mmà'àmbi, mə bu'u mbo a mbo bù mə tâ nì ka ntə akòrè nizì yùù tâ à ku'unə ajàn yì mə Nwì à twonə ghuu mə nì ka ntə aa, ² ñka nsigisə mibì mi nú muu a nsye, mbəonə, ntswa ni mǎnti muu, mǎmi nì ìnnù juu bu ni bù a mǎm àkòñnè, ³ ñka ñgaansə nì mǎti muu a nlwì'i a mǎm mbòonsə ya mə Azwì Nwì a fa ñghirə tâ mbəonə ì boonse ghuu ñkwere tsò ñkìrè aà. ⁴ Mbìnnù ì bə aa yì mfùurè, Azwì Nwì a kì mbə aa yì fùurè, tsǒ ajàn yì mə ànnù yì mə bi le ntwonə yi'inè mə bǐ'inè ka mbe aa a ki mbə yì fùurè aà. ⁵ Mmà'àmbi à bə aa yì mfùurè, àbǐinti a bə aa yì fùurè, ànnù mmurə bə ñki a kì mbə aa yì fùurè, ⁶ Nwìngòn a kì mbə aa yì mfùurè, yì mə à ni Taà yì'inè bitsim, yì mə a bu'utə bə bitsim, mfa'a nì a nu bə bitsim, ñki ntswe a nu bə bitsim.

⁷ Lā bi le mfa ibòn Nwì wa a mbo bǐ'inè yì mò'ò yì mò'ò nyonə aa nì mbuu mitəñnə mǎi mə Kristo à le mfa ghu mbo aà. ⁸ Tsǒ mə a tswe a adigə yì mò'ò a mǎm àñwà'ànə Nwì mə, “Nòò wa mə à le si kò'ò ñghəe a ndəñ aa, à le nlògə ibù'u ntsò jǐ ghà'àtə, mfa mitəñnə a mbo bə.”

⁹ (Mbə bi ñwa'anə mə, “A le ñkò'ò ñghəe a ndəñ,” bon à sǐ bə aa mə à le mfòò ñsigə ñkuu a ñji'ì ñsye aa ε? ¹⁰ Yu wa mə à le nsigə aa aa yu wa mə à le ñki ñkò'ò ñghəe a ndəñ ntsirə aburə ntsimè aà, mə yu tigə lwensə mbì ntsimè aà.) ¹¹ Aa yu mə a le mfa mitəñnə mə tâ bə bǐ mò'ò tâ bǐ bə ñgàñntoò ji, bǐ mò'ò bǐ bə bǐi mə bi yu'u nì ñghàà ni Nwì ñke'ənə, bǐ mò'ò bə bǐfànjlisi, bǐ mò'ò bə bǐpastor bo bǐ bǐdǐ'ì bǐ ìnnù. ¹² A le ñghirə ma mùu ajàn aa mə yu tantə bə bi Nwì bitsim a nì ìfà'à Nwì, a ñka ñko'o ñghòtə yì mə ì ni mbìnnù Kristo aà, ¹³ i ywe'e noò yì mə bǐ'inè bitsim ka yì bòonsə bə ayoo yì fùurè a mǎm àbǐinti, i kǐi nañsə zi a Mu Nwì, i kwe i kù'u, i tigə bə tso Kristo, i luu ni mǎrè yì, ¹⁴ tǎ wa'a bù mbə tsǒ bònkhə, bǐi mə ìnnù jǐi mə ñgàñmbwe'esə i dǐ'ì aa, i ka kǐ tii nì yi'inè tsǒ fǐfèrə a tii akàñə ñki aa, nì mǎtsyè mǎi bo bwe'esə nì yi'inè ghu aà. ¹⁵ Lā bǐ'inè bañnə ntigə swonə nàà ànnù nǎñkon a mǎm àkòñnè, ñka ñkwe a ni bǐmànji bitsim i bə tsǒ yu wa mə à ni atu aa, a mum Kristo. ¹⁶ Aa yu yì mə à bòonsə ibìnnù tsim, ìdigə nú tsim i tigə ñyon tsugitə ni mǎngàn a ni mǎkǎrìnə aà. Bεε ìdigə nu jya ji mò'ò ji mò'ò i ka mfa'a ajàn yì mə i tswe nì mfà'a aa, ibìinu wa tsim i tigə ñkwe, ntigə ñko'o nii a mǎm àkòñnè.

Ntswènti yì mfii a mum Kristo

¹⁷ Mə swonə ma yù ànnù a nì ìkǔm Mmà'àmbi mə, nì tsuu bǐ ki tswe ntswènti yùù tsi'ì tsǒ bǐtizi Nwì bǐi mə ìmòontə ìnnù jyaa à ni tsi'ì ìnnù dǎñè dǎñè, ¹⁸ ìmòontə ìnnù jyaa i tswe aa a mǎm mǎfi ìdigə. Kaa bo sǐ nì ànnù a mǎm ntswènti ya mə Nwì a fa aa tswé, nlon mə àtǐ atú yaa a ghirə kaa bo wa'a ànnù zi aà. ¹⁹ Mǎnti myaa mi tǐi mə, bo tigə mfa mibìminù myaa a ñghirə ìnnu atsùurè, a nlòò tsi'ì ìjyaa ìnnù, bo bǐ mbuu ìnnù jǐ fwé tsimè.

²⁰ Kaa à si ìjǎñ ìnnù jǐi mə nì le nyəgə nlon ñgaa Kristo aa bə! ²¹ A nì ànnù nǎñkon mə nì le nyu'u ànnù nlon yì, bǐ kǐ ndǐ'i ànnù yi a mbo bù, tsǒ mə ànnù nǎñkon a tswe a mum Yesu aà. ²² Nì sɔrə a mǎrè nu yì nlwèn wa

mə à tswe aa a nî n̄tswênt̄i yùu yî m̄b̄i ya ȳi mə inn̄ mbwe'esè j̄i mə m̄int̄i muu le si yè'ètè le si tsə ŋḡi' i ghu aà.

²³ N̄i gh̄irə tâ Nw̄i à bəŋkə m̄int̄i muu bo b̄i ìmòònt̄é juu, tâ ì tigə tsi' i j̄i fii, ²⁴ tâ n̄i tigə ŋwɛ'ɛ marè yî m̄fii wa ȳi mə b̄i naŋsə a finè yî Nw̄i, a n̄i n̄tswênt̄i ȳi mə ì tsinè ŋki n̄laa maŋsə tsi' i ann̄ n̄iŋkoŋə aà.

²⁵ Ma mùu ajàŋ n̄i me'e ann̄ abāŋnə ann̄, tâ ŋù yî m̄'ò yî m̄'ò tâ à ka nswonə tsi' i ann̄ n̄iŋkoŋə a mbô nd̄im ȳi, n̄lon mə b̄i'inə bitsim bə aa ìd̄igə nu mb̄inu ȳi m̄fùurè. ²⁶ O yi n̄lwisə nt̄on, ò tsee bii tâ àlwint̄onə yò ya à gh̄irə tâ ò gh̄irə ib̄i; tsèe bii tâ nòò à tso n̄i àlwint̄onə yò, ²⁷ n̄tsuu abwarə a mbo Devil ló fa. ²⁸ N̄u ȳi à ni nyèrə tâ à kentə, ŋka mfa'a, ŋka mfa'a n̄i m̄bô mi n̄i n̄t̄i ȳi siḡinè, t̄a zi ŋkwetə bə b̄i mə b̄i lòo akwetə aà. ²⁹ N̄i tsee ki bii n̄ighàà n̄i b̄i ka mfe'ɛ a n̄tsú bù, m̄baŋnə ŋka ŋghaa tsi' i inn̄ j̄i siḡinè j̄i mə ì kwetə mə tá bə ka ŋkwe a n̄i inn̄ tsimè, tâ n̄i ka ŋgh̄irə ib̄on a nu bə b̄i mə b̄i yu'u aà.

³⁰ N̄i tsee ki gh̄irə tâ Azw̄i Nw̄i ȳi mə a laa à ka n̄jəŋnə. Aa yu ȳi mə à ni awenè Nw̄i a nu bù nd̄i' i n̄i mə Nw̄i à ka ȳi tsu'u atú yuu aà. ³¹ N̄i me'e ann̄ n̄tsə'ənt̄i, n̄i àfimi' i, a b̄ò'ò àlwint̄onə tsim, ntsee ki t̄onə ŋghàà, k̄é ki b̄èḡitè n̄i bə, n̄tsuu ni m̄buu k̄ibàà ȳi tsu tswe. ³² N̄i baŋnə ŋka ŋgh̄irə n̄i inn̄ j̄i siḡinè a nu bù bu ni bù, ŋka ŋgh̄irə m̄int̄i muu ka mb̄onə, ŋka n̄li'inə ifānsənn̄ juu bu ni bù tsi' i tso ajàŋə mə Nw̄i à le n̄tsyà a n̄j̄im Kristo n̄li'inə ifānsənn̄ juu aà.

5

B̄i'inə ka n̄tswe a m̄um ŋkà'à

¹ Tsó b̄oo b̄i Nw̄i b̄i mə à k̄onə aa, n̄i ka ŋe'esə Nw̄i. ² Tā n̄i ka tswe n̄i àk̄onə tsó mə Kristo à le ŋk̄onə ȳi'inə n̄fa ib̄i n̄u yi tsó ayoo mmà'à Nw̄i ȳi mə b̄i t̄oo a l̄umtè ŋgh̄irə Nw̄i a doritè aà.

³ Lā, tâ b̄i t̄e'ɛ n̄tsuu ki gh̄umtə ann̄ ajirè, kè inn̄ j̄i fwè, kè ann̄ nyè'ètə njoo, a tit̄i bù b̄e, n̄lon mə n̄i bə aa bə b̄i Nw̄i aà. ⁴ Kaa a s̄i ku'unè mə tâ n̄i ka ŋghaa m̄ighàà mi atsùurè, kè m̄ighàà mi aj̄int̄è, kè m̄ighàà m̄i fwè, n̄i baŋnə ŋka mfa n̄i m̄bi'ikè n̄i inn̄ tsim a mbo Nw̄i. ⁵ N̄i zi tâ à laa mə, kaa ŋù ajirè, kè ŋù ȳi a gh̄irə inn̄ n̄siŋ, kè ŋù ȳi mə a yè'ètə njoo aa, (ŋù nyè'ètə njoo mà gh̄ú à bə aa tsó ȳi mə a m̄ii m̄iŋkobə aà) kaa à ka ȳi wa'á ann̄ n̄fò Kristo bo b̄i à ȳi Nw̄i j̄i.

⁶ Tā ŋù à tsuu gh̄uu ni m̄ighàà mi aj̄int̄è ló bwe'esə n̄lon mə àlwint̄onə Nw̄i a tsə ŋḡi' i a nu bə bitsim b̄i bi t̄i atu ghu mbo aà. ⁷ Tsó mə a bə laa, n̄i tsuu n̄i ann̄ tsu a ŋgh̄irə bu b̄i j̄àŋ b̄e ma bya tswe. ⁸ Nlon mə maa noð, n̄i le ŋki n̄tswe aa a m̄um m̄fii ìd̄igè, lā ts̄its̄on mə n̄i tswe a m̄um ŋkà'a Mmà'àmbi aa, n̄i ka ntə akòrè n̄iz̄i yuu tsi' i tsó b̄oo b̄i ŋkà'à, ⁹ Nlon mə m̄int̄a m̄i mə ŋkà'à ì koonə aa, mi bə aa ŋḡon inn̄ j̄i siḡinè tsim j̄i ì b̄on, n̄tsinè ŋki mbə ann̄ n̄iŋkoŋə aà. ¹⁰ N̄i ka ŋgaansə m̄it̄i muu a nzi inn̄ j̄i ì gh̄irè Mmà'àmbi a doritè aà. ¹¹ N̄i tsuu ab̄o yuu n̄i inn̄ m̄fii ìd̄igè j̄i kaa ì si ŋù kwetə aa ki n̄iŋə, ni baŋnə ŋka m̄fi'isə nd̄i' i tâ bə bitsim ka nyè. ¹² Nlon mə tsi' i ŋka ŋghaa nswonə ni inn̄ ma jya mə bo gh̄irə a adigè alò'òsə aa àa ann̄ nd̄ir̄êt̄u. ¹³ Lā inn̄ tsim j̄i mə b̄i f̄e'esə a m̄um ŋkà'à aa, bə bitsim yə, ¹⁴ nlon mə ayoo ȳi mə a tswe a m̄um n̄laa idigè a tigə mbə aa ŋkà'à. A n̄i n̄ji' i ann̄ ȳi mə b̄i swonə ni mə, “W̄i'inə mbà ŋù f̄ilò, m̄biinə a niwò, Tā ŋkà'a Kristo ì ta a nu wò.”

¹⁵ Nì ka nan̄sə n̄tsyəsə ajàn yï ni təə aà, n̄tsuu ki təə bə tsǒ ij̄ntə bə, n̄i ka ntəə tsǒ nḡan̄mitsyè. ¹⁶ Nì tsuu ki bii tâ mû àbwarə yï n̄i tswe ni yu aa à ka n̄tsya a d̄an̄è d̄an̄è, m̄ban̄nə n̄ka nḡhirə innù j̄i siḡinè a nḡon̄ b̄inòò bitsim n̄lon̄ mə nḡù'ú m̄bi yuà ì ni yï m̄b̄i. ¹⁷ Nì tsee ij̄ntə bə bə, n̄i ka nḡaansə mit̄ī muu a nz̄i ànnù yï mə Mmà'àmbi a lòò mə n̄i ka nḡhirə aà.

¹⁸ Nì tsee m̄ilù'ù ki no baanə, n̄lon̄ mə mi ka gh̄irə n̄i ka gh̄irə innù atsùurə. Lâ n̄i ban̄nə nḡhirə tâ Azw̄i Nw̄i à ka n̄lwensə n̄i gh̄uu. ¹⁹ Nì ka ghaa a mbo bù ni bù ni m̄ighàà mi b̄ipsalm, ni m̄ikòò, kè m̄ikòò m̄ii Azw̄i Nw̄i a d̄i'ì aa, nyəə nḡha'asə n̄i Mmà'àmbi ghu ni m̄int̄ī muu mi tsimè. ²⁰ Nì ka mfa m̄bi'ikə a nḡon̄ b̄inòò bitsim, ni a n̄i nḡon̄ innu tsim a mbo Nw̄inḡon̄ Tà n̄i ìk̄um Nḡan̄mà'a yï'inè Yesu Kristo.

Bàngyè bo bì bìlòò

²¹ Nì ka nyu'unə gh̄uu bu ni bù tsǒ bə b̄ii bi b̄o'ɔ Kristo.

²² Bàngyè, n̄i ka nyu'unə bìlòò buu tsǒ ajàn yï ni yu'unə Mmà'àmbi aà. ²³ Nlon̄ mə n̄umb̄an̄nè à bə aa atu a mbô nḡwê yï tsi'ï tsǒ mə Kristo à ki mbə atu a mbô nḡhòtə yï à ni m̄b̄in̄u yï aà, Kristo yumbon̄ a k̄i mbə Nḡan̄yweensə yï aà. ²⁴ Tsǒ ajàn yï mə nḡhòtə yu'unə Kristo aa, tâ b̄àngyè k̄ii n̄ka nyu'unə bìlòò byaa a n̄i innù tsimè.

²⁵ Bìlòò, n̄i ka nḡkɔn̄ b̄àngyè buu tsi'ï tsǒ ajàn yï mə Kristo à le nḡkɔn̄ nḡhotə aà. A le mfa ib̄in̄u yi a atu bo aa ²⁶ a n̄s̄i'ì ì laa ni n̄ighàà ni mə yu gh̄irə waa tâ bo laa man̄sə. ²⁷ A le nḡhirə laà aa mə yu tigə t̄e'ε nḡhòtə a n̄si yu, tâ ì laa, m̄bɔn̄ m̄an̄sə, kaa wa'a ni mû àbà, kè àd̄igè yï t̄an̄kè, kè m̄buu alo'ɔ yï tsu tswé, mə tâ nḡhòtə tigə n̄laa man̄sə ntsee n̄i àlò'ò tswe. ²⁸ A n̄i ajàn yï mə m̄ban̄nè tswe n̄i nḡki nḡkɔn̄ b̄àngyè byaa tsi'ï ajàn mə bi kɔn̄ m̄ib̄im̄in̄u myaa aà. N̄umb̄an̄nè yï mə a kɔn̄ a nḡwê yï aa, a kɔn̄ə aa ib̄in̄u yi. ²⁹ Kaa n̄u tsù à lèè wa'á n̄jȳan̄u yi ka mbaa. A b̄an̄nè n̄j̄e'ε aà j̄è'è nḡk̄ii n̄lentə tsi'ï ajàn yï Kristo a k̄ii nḡhirə n̄i nḡhòtə aà; ³⁰ Nlon̄ mə b̄i'inè bə aa ìd̄igè nu Kristo.

³¹ Tsǒ mə àn̄wà'ànè Nw̄i a swon̄ə aa, “A n̄i n̄ji'ï ànnù yï mə n̄umb̄an̄nè a mà'atə n̄i taà yï b̄o ndè yï nḡh̄eε m̄bòònsè b̄o nḡwê yï, bo bya bi baa tigə n̄jȳan̄u yï m̄fùurè aà.” ³² Annù ma yû à n̄i ànnù yï àlèòntə yï mə tso, mə nan̄sə n̄swon̄ə aa nlon̄ nḡaa Kristo bo bì nḡhòtə; ³³ lâ a ku'unə mə tâ n̄u ni bù yï m̄ò'ɔ yï m̄ò'ɔ tâ à ka nḡkɔn̄ə a nḡwê yï tsǒ ajàn yï mə a kɔn̄ə ib̄ii n̄u yi aà. Tâ m̄àngyè à ki nyə mə yu b̄o'ɔ ndoò yï.

6

Ajàn mə b̄oo bo bità bo bì ma tswe n̄i n̄tswe aà

¹ B̄oo, ka nyu'unə n̄i bitàà buu bo bì bìmaà buu a mum Mmà'àmbi nlon̄ mə à n̄i ànnù yï mə a tsinə a nḡhirə aà. ² “Tigə m̄b̄o'otə n̄i taà ghò bo maà ghò.” A n̄i n̄di'ì yï n̄tsyamb̄ii yï mə Nw̄i à kù'ùsə nḡkà'a ghu aà. ³ “Mə mbə innù ì k̄a nḡh̄eε a mbo wo siḡinè, m̄itugə mi njw̄i mo mi k̄i nḡha'atə fàa atu nsyè.”

⁴ Bù bità, n̄i tsuu b̄oo buu ki swuḡitè tâ m̄int̄on̄ê myaa ka n̄lwi, n̄i ban̄nə n̄ka nḡko'o waa m̄mirisə n̄i waa nḡk̄ii n̄di'ì n̄i innù Mmà'àmbi a mbo bo.

Ìbù'ù bo bì bità bi ibù'ù

⁵ Ìbù'ù n̄i ka nyu'unə bità bi afà'á buu b̄ii bi tswe fàa atu nsyè aa, n̄i n̄t̄ī yi m̄ò'ɔ, n̄ka m̄b̄o'ɔ waa, n̄tsiḡinè ni a n̄si bo, tsi'ï tsǒ ni fà'a aa a mbo

Kristo. ⁶ Nì tsuu ki fà'à bə mə bì yə ghuu bə, tsó bə mə ni lòo aà ñghirə mə bə aa mbeentə ghuu. Nì banə ñka mfa'a tsi'i tsó ñgāñafà'a Kristo, ñghirə nì ànnù yì Nwĩngòñ a lòo aa nì ntiì ghuu tsimè. ⁷ Ñka mfa'a ni a mbo bə nì àbòñentiì yuu, tsó ni fà'à aa a mbo Mmà'àmbi kaa ñki'i aa a mbo bə fa'à. ⁸ Nì zi tâ à laa mə annù yì sigině tsim yì mə ñú a ghirə aa, kè ñú wa a bə àbù'ù kè ñú yì à si abù'ù bə, bon àa bú kwere fu a mbò Mmà'àmbi.

⁹ Bù bítà bi ibù'ù tâ nì kii ñghirə maa ajàn a nú ibù'ù juu, ñtsuu waa ki bosə nì bósə. A bon mə tâ nì zi mə bubo tsswe aa ni tâfà'à yì mfuùrè yì à tswe a aburə aà; ñwa'atə ni mə a mbo yu ma wa, ànnù nte'e adinè á si ghu tswé.

Njoo ntsò Nwĩ tsimè

¹⁰ A nlwĩ'isə, tâ nì təə ntiì a mum Mmà'àmbi bo bì a mum mitiì mi midà'à mi. ¹¹ Tâ nì we'e njoo ntsò Nwĩ jya tsi'i tsimè tá zi ajànə mə mbə nì kâ nto nì minàn Devil ghu. ¹² Nlon mə kaa nì si too aa bu bì ñjyānu bo bì àlèè. Nì to aa bu bì bisa'a bi ala'a, nì ñgāñada'a, bo bì midà'à mi izwĩ jì bi jii i sa'a mbì itugə yulà aa, bo midà'à mi izwĩ jì bi jii mə i tswe a aburə aà. ¹³ A ku'unə mə tâ nì we'e njoo ntsò Nwĩ tsimè mə mbə nì təə nto itugə mbi yì bi wa. Belə mə nì ghirə mə innù tsim, nì tigè ñnanşə ntəə.

¹⁴ Nì tigə ntañtə la ntəə ñwe'e annù ññkon tsó ikò a atii bù, ñwe'e innù jì tsinè tsi'i tsó ñgùù ñtsò a nigò bù, ¹⁵ ñwe'e annù ñkhətə ñghèe nswon ntoo yì ñsiginè mbəonə ya tsi'i tsó ntām juu. ¹⁶ A ni ñgòñ binnòò bitsim tâ nì ka logə nì àbiiintii tsi'i tsó abà'à mikòñ mi ñkerə mi ñgāñmbu'ù innù jì bi wa mə mi khi aà. ¹⁷ Nì tigə nlogə annù ajàn mə Nwĩ à ywèensə ghuu aa tsó àtsə'ətú yuu, ñlogə nighàà ni Nwĩ tsi'i tsó munwĩ ñtsò Azwĩ Nwĩ. ¹⁸ Nì ka ntsa'atə Nwĩ a ñgòñ binnòò bitsim a múm Azwĩ, ñtsa'atə nloo nì innù tsim a mbo Nwĩngòñ, mbetə ni mə tâ à kwetə ghuu nì ñgòñ innù tsim jii i tsi'i ghuu aà. Tsó mə a bə laa aa, nì ka ntswe ñikərè ñtsuu ki kaa, ñka ntsa'atə Nwĩ ñwa'atə nì bə bi Nwĩ bitsimè. ¹⁹ Nì ki ñka ntsa'atə Nwĩ ñwa'atə nì gha ghu mə tâ Nwĩngòñ à ka mfa ntoo yì ya a mbo mə a noo yì mə tswe nì ñghàà aa tá tâ mə ka ñghaa nì àtànəntii, ntə'otə nì innù ntoo yì ñsiginè ya mə i tswe a alèəntə aà. ²⁰ Mə laa mbə tsúsətú ntoo yì ñsiginè ma yú, bi koò gha nì àtsañè. Tâ nì ka ntsa'atə Nwĩ tâ mə zi ajàn mə mbə mə kâ ñghaa nì àtànəntii a ajàn yì mə tswe nì ñghàà aà.

Paul a tigè ñtsa'atə ñghòtə nlwĩ'isə

²¹ Mə mòontə mə ni lòo a nzi ajànə mə ntswé yà bo bì ànnù yì mə mə fà'à tsitsòñə aa, Tychicus, mumaà yì mə kòñə yi, mə à ki mbə ñú àkòrə ghà yì ànnù ññkon a múm àfà'à Mmà'àmbi aa, à ka swon innù tsim a mbo bù. ²² A nì ñji'i ànnù yì mə tòo yi a mbo bù aa mə, tâ nì zi ajànə mə bii'ì tswe aà, tâ à ki nzi ndiintè mĩntii muu. ²³ Tâ mbəonə Nwĩngòñ Tà ni ñgāñmà'à yì'inə Yesu Kristo, nì àkòñnə, nì àbiiintii, tâ i tswe a mbo bilim bii'inə byá. ²⁴ Tâ ibòñ i tswe a mbo ñú ñtsim yì mə à kòñə Mmà'àmbi yì'inə Yesu Kristo nì àkòñnə ti mə aà.

Àṅwà'ànè Paul a mbô ñghòtê BaFILIPi

NJi'INNŪ ANWÀ'ANƏ YU

A àṅwà'ànè yû aa a le ñṅwà'ànə Paul a noò yîi mə à le ntswe a atsaṅ a Roma aà. A nḵò'ò àla'a Filipi aa le ñghùrè baRoma, a bê àla'a yî wè a tîṅṅi ila'a jîi mə baRoma le si bu'utə a mbù'u Macedonia aà. Bi le si toṅə nî àṅṅi gold ghu, bè bî wè bî wè bi le nlo a Roma bo bi a nḵò'ò ila'a Itali jî mɔ'ɔ nzi ñghùrè ghu. Bi tigè ñghirə bê bii mə bi tswe ghu aa ni baRoma. BaFilipi bi le si tswòṅè ni nû jyaa nloṅ mə bi le nlogè waa ni baRoma aà. Ikum ala'a Filipi aa a le mfa 'Mfò Filip ta bi Alexandra yî Nwè.

Ntoo yî ñsigìnè a Filipi aa a le nzi Paul ni yu, a ntwon Nwî, a ajàn mə à le nyə ñù a nḵè təə təə a twonə ni waa mə bi zi ñkwetə waa aà (ffà'a 16.8-10). Ñghòtə baFilipi i le mbə mbèè ntii Paul, i le si kwetə nii nî ifa'a ntoo yî ñsigìnè (4.15-16). Ñghotə mà yû i le ntoo Epafroditus mə à gheɛ mfa njoo a mbo Paul a Roma (4.8). A ghèè mē, ñwo nighòò ghu, baFilipi bi tswe ni nìbɔ'ɔ, a tigè nìlɔɔ mə yu wənsə bú bii tá mǎntii mi bê bya mi fwetə (2.25-30). Ma mùu ajàn, Paul à le ntigə ñwa'anə àṅwà'ànè yuà a mbo bìsubika'á bi, baFilipi, a mfá mbi'ikè nloṅ akòṅnè yaa nî àkwetə ya mə bo le ntoo aà.

A nî àṅwà'ànè baFilipi yû, bi yê akòṅnè, ànnũ mfá mbi'ikè, nî ànnũ nidorè. Nidorè ni tswe fàa múm àṅwà'ànə aa a nî idigə tsi'í tsimè. Mbə bi tse swon mə àṅwà'ànè ma yû à nî ikòò mə Paul à ṅwà'ànə nloṅ nidorè. Ka mə Paul à le ntswe a atsaṅ aa, àbiintii yi a nu Nwî à le ñghirè a zî ñkwèrè innũ tsimè (4.11-13). Paul a kî nswon mâ ànnũ nloṅ ajàn mə Kristo à le mmà'atə abwarè yi tsó Nwî a aburə, ñsigisə ibhinú yi, nlogə marè ñumàsòṅ aà. Paul a tigè ndi'itə nî bê mə bi ka ñe'esə Kristo, ñka nsigisə mibhiminú myaa a nsye tsó yu (2.5-110). Mə tá bo ka ntaṅntii a noò ñgí'í, ñtsuu innũ ki wa'à, ñtsa'atə nî Nwî a nî innũ tsimè (4.6-7).

Ñgǎṅndi'innũ mbwe'esè i le nzi mfa nî ñgí'í a mbô ñghòtê lâ Paul a di'itə bɔɔ Kristo mə bi ka ntsyesə waa (3.2), nswon mə ànnũ ñù a tsinə a nsi mi'í Nwî ñtsya aa tsi'í a njim àbiintii. Paul a swon ànnũ yîi mə a tsyàsè nii a múm ñtswéntii yu aà: Yu me'è innũ tsim, nloɔ aa tsi'í a nzi Kristo mə a tsyàsè nii aa, ni mǎdà'á mi, i ki gha'asə nii (1.20-21; 3.4-10).

Bi yatê àṅwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'í ànnũ àṅwà'ànè yû 1.1-11
2. Ntswé Paul yumbɔṅè 1.12-26
3. Ntswéntii a mum Kristo 1.27—2.18
4. Ataṅtè nloṅ Timoti ni Epafroditus 2.19-30
5. Awà'àsè nloṅ ñgǎṅkibàa ntoo yî ñsigìnè 3.1—4.9
6. Paul ni bìsubika'á bi baFilipi 4.10-20
7. Innũ jii mə Paul à le nswonə a nlwí'isə 4.21-23

¹ Mə, Paul ni Timoti, ñgǎṅfà'a Kristo Yesu, bi'í toò àṅwà'ànè yu aa a mbo bè bìtsim bii mə bo ni bè bi Nwî a njim Kristo Yesu, ntswe a Filipi aà, bo bi a mbo bìlìi bi ndánwî ni bìkwetè bii mə bi kwetə nî àfà'a ñghotə aà.

² Tá Taà yî'inè Nwíṅgòn nî Mmà'ambî Yesu Kristo, tá bo ghirə ibòn a nu bù, ñki mborisə ghuu.

Paul a fa miya a mbo Nwî nloṅ ñghotê baFilipia

³ Mə fa mbi'ikə a mbo Nwĩngòŋ ghà a ngòŋ bìnòò bĩtsim bĩi mə mə wa'atə nĩ ghuu aà. ⁴ A nĩ Ngòŋ bìnòò bĩtsim a ajàŋə mə yi ti tsà'atə Nwĩ a atu bù bĩtsim aa, nĩti gha i luu nĩ nĩdorə nlonŋ ŋgaa yùu. ⁵ Mə fà nĩ mbi'ikə a mbo Nwĩ nlonŋ a jàŋ yĩi mə nĩ kwetə nàa a nsèensə ntoo yĩ nĩsigìnə yũ nĩlogìnə a njwi yĩi mə i lə nzi a mbo bù a Filipi aa, nzi nywe'e sii aà. ⁶ Mə zi tsi'ĩ annù nĩŋkoŋ mə Nwĩ yĩi mə à lə nĩlogìnə ifà'à yĩ sigìnə ma ghũ a mĩntiì bù aa à ka yə mə yu maŋsə a njwi yĩi mə Yesu Kristo à ka yi bũ bĩi aà. ⁷ Mə wa'atə ma mùu ajàŋ aa nlonŋ mə ànnũ yuu bĩtsim a naŋsə ntswe a nu mə tsi'ĩ sigìnə aà. Nĩ ki ntswe a múm ìbòŋ yĩi mə Nwĩ à ghìrə a nu mə aà, a jàŋ yĩi mə mə tswe a ndàtsaŋ tsĩtsòŋ aa bo bi a noò yĩi mə mə sa'a abèc ntoo yĩ nĩsigìnə yũ, nĩswonə ni a mbo bè mə ànnù yĩi mə mə swonə aa à nĩ tsi'ĩ nĩtoò yĩ nĩsigìnə aà. ⁸ Nwĩ à zi mə mə swonə aa tsi'ĩ ànnù mə ànnũ yuu a tswe a ntiì mə tsi'ĩ sigìnə, mə kòŋə nĩ ghuu aa tsi'ĩ nĩ àkòŋnə yĩi a tswe a ntiì Kristo Yesu a kòŋə ghuu ghu aà. ⁹ Mə tsà'atə Nwĩ a atu bù mə tâ àkòŋnə yuu tâ gha'atə ŋghèc nĩ mbiì, tâ mĩtsyé muu tâ mĩ ki ŋgha'atə a ajàŋ yĩi mə mbə nĩ zĩ nĩtèté ìnnù, ¹⁰ tá zi a ntsò'ò ànnù yĩi mə a bòŋ ŋghèc maŋsə aà, tá bə bə bii mə ànnù yaa a laà, kaa wa'à nĩ àlò'ò a noò yĩi mə Kristo à ka yi bũ bĩi ghu aa tswé. ¹¹ Tà Yesu tâ à ghìrə mə tâ nĩ ka naŋsə ŋghìrə nĩ ìnnù jii mə i tsiinə aà; ma mùu ajàŋ, tâ nĩ ka ŋghu'usə nĩ Nwĩ, ŋgha'asə nĩ yi.

¹² Bĩlĩm bá, mə lòc mə tâ nĩ zi mə ìnnù jii mə i fè'ε a nu mə aà, i bàŋnə ŋkwetə a ŋghìrə mə tâ nĩtoò yĩ nĩsigìnə ya tâ i ku'usə ŋghèc bə nĩ mbiì.

¹³ Ma mùu ajàŋ, bĩsogyè bĩtsim bĩi mə bi bə nĩ nĩtò'ò nĩfə faà a Roma aa bo bè bĩtsim faà, bi zi mə mə tswe a atsaŋ fàa ntsò'ò aa nlonŋ annũ Kristo.

¹⁴ Mbu ŋghèc ghu, a ajaŋ yĩi mə mə tswe fàa atsaŋ aa, bĩlĩm bi'inə bĩ ghà'atə bo ləè ntiì waa a nu Mmà'àmbi, ŋku'usə ntiŋə nĩswonə nĩ ànnù Nwĩ nĩ àdà'à kaa wa'à nĩ ŋũ tsù bú mbò'ò.

¹⁵ Là bè bĩ mò'ò a titi bo bi tswe ghu mə bi ghè'ènə naa, nĩswonə nĩ ànnù Yesu ŋghìrə nĩ bə mə tâ bĩ'ibo ka warənə ghu wàrənə, là bè bĩ mò'ò bi ki ntswe ghu nĩswonə ni ànnù Yesu tsi'ĩ nĩ àbòŋə ntiì. ¹⁶ Ma buu bè bo swonə ma mùu ajaŋ aa nlonŋ mə bo kòŋə gha aà, nzi mə mə kuu fàa atsaŋ aa mbi'i mə mə sa'a abèc ntoo yĩ nĩsigìnə yũ mə mə swonə aà. ¹⁷ Bè bĩ mò'ò bya mə bi ghè'ènə naa aa, bo swonə nĩ ànnù Kristo aà kaa wa'a ntiì waa ghu ləè bə, nĩlòc bə mə tâ à yaa annù tâ à ka ŋghèc nĩ mbiì, tá bè ka nyonə ni nĩm bo, ŋghìrə ma mùu ajaŋ aa, ŋwa'atə ni mə bo ka kù'ùsə niŋ ŋg'i a nu mə fàa a atsaŋə. ¹⁸ Ma yuu ànnù kaa a s'ĩ annù yĩi mə mbə a ghìrə mə kà nĩlwisə nĩ nĩtòŋ bə! Mə doritə a nyə mə bi swonə ni ànnù Kristo ni bĩmànji bĩtsimə; kə bi swonə aa nĩ mbwe'esə oò, kə nĩ ntiì waa tsimə oò, bòŋ mə aa ki doritə tsi'ĩ dòritə.

Paul à tswe fàa mbi aa a ŋgha'asə Yesu

¹⁹ Tsi'ĩ ànnù nĩŋkoŋə mə ka ki doritə nlonŋ mə mə zi mə Nwĩ à ka yu'u niyè'ə nuu tâ Azwĩ Yesu Kristo tâ à kwetə gha ŋghìrə tâ mə fè'ε fàa atsaŋə.

²⁰ Mə naŋsə nyə'ətə nĩ ntiì ghà tsim, ŋki mbe ni mə kaa mə ka wa'ă annũ ndìrə àtu yĩ tsu lô ŋghìrə bə, i bàŋnə yə mə, a ngòŋ bìnòò bĩtsim, tsĩtsòŋ bo bi tsi'ĩ a ajaŋ yii mə mə kì si ghìrə a mbiì aa, mə mə ka ki naŋsə gaansə ni mĩtiì ma a ŋgha'asə Kristo a nu mə, kə mə tswé ntiì fàa atu nsyε, kə mə kwó kwò oò. ²¹ Nlonŋ mə a mbo mə, nĩtswèntiì yà faa mbi, i ni aa bə Kristo, mə bə tē'ε ki kwo kwo bòŋ a ka bàŋnə bòŋ tsyàtə a ntswe fàa mbi. ²² Là mbə a bə yĩi mə mə ka bũ tswe faa àtu nsyε bòŋ a bə mə mə ka bũ fà'a ìnnù jii mə i ka kwetə bə aà. Là kaa mə si annù yĩi mə mə ka tso'ò aa zi

bê. ²³ Ma muu ajàŋ mē tēə a titiì ñkĩ. Annù yìi mē mē yè'ətē aa à nî ñlo ñghèe ntswe bii'ì Kristo ñlon mē ma yû ànnù a bōŋə a nu mē ntsyatē mbũ ntswe fàa mbî. ²⁴ Lâ ñlon ñgaa yùu, a ku'unə mē tâ mē bu ntswe fàa mbî, tã kwetə ghuu. ²⁵ Tsi'ì ànnù nîkōŋə, a nî ànnù yìi mē mē ka ghìrə aà. Mē zi mē mē ka bũ ghèè nî mbii a ntswe bi'inè fàa mbi tã kwetə ghuu tâ nî ka ñkwi ñghèe nî mbii tâ nìdorè nuu nî kii ñgha'atə a mum àbiintiì yuu. ²⁶ Mē bē fè'è i zì tsi'ì ghuu bōŋ a ka ghìrə mē tâ ntiì ghuu i luu nî nìdorè ñlon annù yìi mē Kristo Yesu à ghìrə a nu mē aà.

Akòrè nitəə ni bê bi Yesu

²⁷ Lâ ànnù yì wè a nî mē tâ mighìrənəmìnnù muu tâ mē ku'unə a ajàŋ yìi mē ntoò Kristo yì ñsigìnə i lòò aà. Tà bεε mē a fε'ε mē mbə mē zì nyə ghuu kè ŋaŋ, mē yu'u mē nî tēə ñnìŋtə akòrə yuu a nsyε, mbòònsə ghuu ñkwərə, ànnù yuu a bə yi mɔ'ɔ, nî tó bitsim mē tâ ànnù ntoo yì sigìnə yìi mē nî bii aa, tâ à ka ñghèe nî mbii, ²⁸ kaa wa'à nî ñgàŋkìbàà juu bɔ'ò bê. A bə bə ma mùu ajàŋ bōŋ à nî àlènsə mē a nanşə ndi'ì nî mē Nwî à ka dĩ ñgi'ì a nu bo, i bàŋnə yweensə ghuu. ²⁹ A bōŋ mē tâ nî zi mē, Nwî yìi mē à ghìrə ibòŋ a nu bù mē nî nìŋ ntiì ghuu a nu yu, ñlon ñgaa Kristo aa, a kii ñghìrə aa ibòŋ a nu bù mē tâ nî kii nyə nî ñgi'ì ñlon ñgaa yì. ³⁰ Ma mùu ajàŋ, nî yə mē ntsò ma ghù mē nî to aa, i ki mbə aa ntsò yìi mē nî kii nyu'u mē mē to, ñki mburə aa ki to nzi ywe'e sii aà.

2

¹ Tsó mē bu bì Kristo boonsə a gaansə nî mètìi muu aa, tsó mē a kòŋə nî ghuu nlə'ətə nî ntiì ghuu aa, tsó mē nî bòònsə bu bì Azwî Nwî aa, tsó mē nî zì ñkòŋnə ghuu bu nî bù, ñki zi ñko mliŋŋə ghùu bu nî bù aa, ² a ku'unə mē tâ nî boonsə ghuu ntswe nî ànnù yì fùùrə, ñka ñkōŋnə ghuu bu nî bù, ñghìrə nî mē tâ ntsù ghuu i bə yì mɔ'ɔ tã tâ ntiì gha i luu nî nìdorè. ³ Nî tsuu ki yu'u tsi'ì à yuu annù bê, ntsuu nù yùu ki ñee bê, mbàŋnə ñka sigisə nî ibiinu ghuu bə a nsyê, ñka ñwa'atə nî mē bə bì mɔ'ɔ bi tsyatə ghuu. ⁴ Tâ nî tsuu tsi'ì ñnnù jii mē i kwetə ghuu aa ki ghìrə bê, nî kii ñghìrə nî ñnnù jii mē i kwetə nî bə bì mɔ'ɔ aà ⁵ Tâ ñnnù jii mē nî mòòntə nî a atu bù aa tâ i bə jii mē Kristo à le si kii mmòontə aà, nlii nî ñnnù tsó yu:

⁶ Ka mē bo Nwî le ntswe nî màrə yì mfùùrə aa, kaa à le ñwa'à kà ntiì nî mē yu dĩ'ì mē bo Nwî ku'unə.

⁷ Lâ, à le mbàŋnə ñləə ma juu ñnnù fu, ñsigisə ibiinu yi a nsyε,

m̀bàŋnə ntigə nlogə marə ñgàŋafà'à, bi jwî yi tsó ñù m̀sòŋ.

⁸ A bəŋ mē ntigə ñù m̀sòŋ aa, ñsigisə ibiinu yi a nsyε, ñyu'unə Nwî, mbii niwô, bi zwiwə yi,

Bì ghèè mē mē bi ki zwiwə yi zwiwə aa, ntigə mburə ñkweentə yi bə a ati bàŋnəbàŋnə!

⁹ Ma mùu ajàŋ, Nwî a tigə ñnanşə ñŋentə yi a ñdəŋ, m̀fa ikum yìi mē i kɔ'ɔnə ntsyà mikum m̀tsim aà,

¹⁰ tã bεε mē bə bitsim bi yi nyu'u ikum Yesu, a aburə, kè a nsyε, kè bə a bàŋnsyε,

bi swètə m̀kù'ùtə myaa a nsyε ñgha'asə yi,

¹¹ tâ bə bitsim bi bii nî ñsi nî ñsi mē Yesu Kristo à nî Mmà'àmbi, ntigə ñgha'asə nî Taà yì Nwîŋgòŋ ma mùu ajàŋə.

A bōŋ mē tâ bɔɔ bi Kristo bi bə tsó m̀ŋkà'à fàa mbî

¹² Tsɔ mɛ a bɛ ma mɔu ajɔn aa, ika'á já jii mɛ mɛ kɔnɔ aa, tsi'í a ajɔn yii mɛ ni tɛ'ɛ yu'unɛ nàa a nɔnɔ bìnòò bitsim a noò yii mɛ mɛ tswe bi'inɛ aa, a bɔn mɛ tá ni ku'usɛ nɔhɛè ní m̀b̀i a yu'unɛ mɛ tsitsɔn mɛ kaa mɛ sɛ a titii bù tswé aà. Ni ka m̀b̀o'ɔ Nwí tá nti ghuu ka ntsiginɛ, nka nɔgaansɛ ni m̀ti muu a nɔhɛrɛ innu jii mɛ i ku'unɛ aà ta yí ji ilòhɛ. ¹³ Nlon mɛ Nwí a fà'à a m̀ntii bù, nɔhɛrɛ ni mɛ tá ni ka nɔkɔnɔ a nɔhɛrɛ innu jya jii mɛ a lòò ni mɛ tá ni ka nɔhɛrɛ aà, nki mfa ní m̀da'a mɛ tá ni ka mfa'a ní innu ma jú mɛ i bɔnɛ nii aà.

¹⁴ Ni ka nɔhɛrɛ innu tsim ntsuu ki nnurikɛ, kɛ ki lìgìtɛ bɛ; ¹⁵ tá bɛ bɔɔ bi Nwí bii mɛ mbɛ bi wa'á ifirɛ waa fá, m̀ntii myaa mi laa, kaa àlò'ò a wa'à a nu bo tswé bɛ, ntswe a titii nìwàà ni bɛ bii mɛ bi ghɛrɛ innu jii bi kaa innu jyaa i wa'à tsinɛ aa, lá ni b̀anɛ nta ní titii bo tsɔ m̀nkà'à fàa mbí aà. ¹⁶ Ni tswa nɔghàà ni Nwí nú mɛ ni fa ntswɛntii a m̀bo bɛ aa ntugitɛ, tá a yi mbɛ wa njwi yii mɛ Yesu à bu mbii aa, nti gha i luu ni nìdorɛ a nyɛ mɛ kaa mɛ lɛ nwa'à nú yà laa a dàhɛ dàhɛ zwí, kɛ mɛ kaa àfà'à yii mɛ mɛ lɛ mfà'à aa, kaa a lɛ nwa'à aa atu dàhɛ dàhɛ tsyá. ¹⁷ Ajɔn yii mɛ ni nɔn nti ghuu a nu Nwí aa, a bɛ aa tsɔ àyoo mmà'anwí, mbɛ a tɛ'ɛ mbɛ mɛ bi ka zwitɛ gha zwitɛ, i lògɛ alɛ nú ya i kùrɛ ma mɔu atu ayoo mmà'a Nwí, bɔn nú yà i ka bɔnɛ tá mɛ ka ndoritɛ bi'inɛ ni bù bitsimɛ. ¹⁸ A bɔn mɛ ta nú yùu i kii m̀b̀nɛ tá ni kii ndoritɛ tsɔ mɛ.

Timoti bo Epafrodito

¹⁹ Mɛ wa'atɛ a ẁnɔsɛ ntoo Timoti a mbɛ bù, a ajɔn yii mɛ mbɛ M̀m̀à'ambí Yesu a bii, tá à zi nyɛ ghuu m̀bu mbii nswɔnɔ a ajɔn yii mɛ ni bɛ aà tá nti ghá i idoritɛ. ²⁰ Kaa nù tssu kaa sɛ ghu tswé tsɔ Timoti mɛ a kii wa'a ní innu tsi'í a annu nɔnɔ nlon nɔgaa yùu ǹlɔɔ ni mɛ tá ni tswe i siginɛ. ²¹ A titii bo bitsim, nù tsim a yu'u aa tsi'í yii annu, nɔhɛrɛ tsi'í annu yii mɛ a ka kwetɛ atu mbii nú yí, kaa wa'à ní annu Yesu ghɛrɛ bɛ. ²² Lá a nɔhɛrɛ ni Timoti, ni zi nù yii mɛ à ni ghu aà, ni zi a ajɔn yii mɛ a fà'à bi'í yu tsɔ mu bo taà yí, a ǹsɛnsɛ ntoò yí ǹsiginɛ yu aà. ²³ Aa annu yii mɛ mɛ wa'atɛ a ntoo yu, a mbɛ bù, a noò yii mɛ mɛ ghɛnsɛ nzi a ajɔn yii mɛ innu i ka ghɛè ni mɛ faà aà. ²⁴ A nɔhɛrɛ ni mɛ, mɛ ǹnɔsɛ mbii a njim M̀m̀à'ambi mɛ, mu f̀b̀anɛtɛ lá, tá mɛ ki nzi yàa nɔgaa.

²⁵ Mɛ m̀òntɛ mɛ a ku'unɛ mɛ tá mɛ too mumaà yi'inɛ Epafroditus tá à bu mbii fu a m̀bo bù. A ni yu yii mɛ bi'í yu fà'à mɛ nki nto ntsò faà bitsimɛ; a kí mbɛ yu yii mɛ ni kè too mɛ tá à zi nkwetɛ gha mfa njoo jii mɛ mɛ kè si bɔnɛ aà. ²⁶ Nti yi i yè'ètɛ ni a nyɛ bù bitsim, a kii nɔnɔ si'í nlon mɛ ni kè yù'u mɛ yu kè si ghòò aà. ²⁷ Tsi'í a annu nɔnɔ, à kè ghòò ntigɛ tsi'í a nkwô. Lá Nwí a ko m̀l̀nɛ yí; kaa wa'à aa tsi'í yí ko bɛ, à kè kè nko aa m̀l̀nɛ ghà tá tá nɔgí'í yí dàhɛ tá i wa'a bù nzi nku'ùsɛ yii mɛ mɛ tswe ghu mum aà. ²⁸ Mɛ ǹnɔsɛ ǹlɔɔ a ntoo yu a m̀bo bù ta tá ni doritɛ a mbu nyɛ yu, tá tá nti gha i bɔɔ mfwetɛ. ²⁹ Bɛ a zi, ni kwɛrɛ a njim M̀m̀à'ambi ni nìdorɛ; a bɔn mɛ tá ni ka m̀b̀o'ɔtɛ bɛ bii mɛ bi bɛ tsɔ yu aà. ³⁰ Nlon mɛ à kè ghè kwo nlon ifà'à Kristo, nni nɔnɔ atu yi a ntsu nìwo a mfà'a ta m̀nɔsɛ àkwetɛ yii mɛ ni kè tswe ní m̀fa a m̀bo mɛ aà.

3

Nù yii mɛ m̀nnu mi mi tsinɛ aa, à ni nù yii mɛ a nɔn nti yi a nu Kristo aà

¹ Bìl̀m̀ bá, m̀b̀nɛ mɛ m̀nɔsɛ, mɛ swɔn a m̀bo bu mɛ tá ni ka ndoritɛ a mum M̀m̀à'ambí. Kaa mɛ ka wa'à kaa a nkwatɛ nwa'ànɛ innu jii mɛ mɛ

tè'è mē m̄foo n̄wà'ànè a mbo bù aà, n̄lon mē i ka bε ghūu tâ n̄i tsuu lõ wò.

² N̄i ka n̄tsyεsə ghūu n̄lon mbu j̄i bi jyâ, bè bya mē bi bù'u innù j̄i bi aà, bè bya mē bi tsəŋ n̄u jyaa laa; tâ n̄i ka n̄tsyεsə ghūu n̄lon n̄gaa yàa. ³ A bē b̄i'inè mbē bē b̄i mē Nw̄i à n̄ètə waa tsi'ī annù n̄n̄kon̄, b̄i'inè gha'asə Nw̄i aa ni Azw̄i yi, n̄doritə aa n̄lon mē b̄i'inè ni bè bi Kristo aà, kaa wa'a m̄int̄i mi'inè aa bē ni innù n̄jyā nu lèè bē. ⁴ Ka mē mbē mē tswe n̄i à j̄an̄ ȳi mē mbē mē k̄i n̄lèə n̄t̄i gha a ni n̄joo n̄jyā nu aà. Mbē bè b̄i tsu bi tswe faa mbi mē bo tswe n̄i n̄lèə n̄t̄i waa ni ànnù n̄jyā nu, bon̄ mē tsyātə waa b̄itsim̄. ⁵ A yòŋə n̄on̄sə ȳi'ī, bi lε n̄ètə gha aa a noò ȳi mē mē lε mbē n̄jwi ji n̄ifwaa aà; mē bē n̄u bàIsrael, m̄fε'ε a n̄gwè'ε nda Benjamin, mbē mu baHeber ȳi mē â jwe bàHeba aà. A n̄ghèε n̄i àj̄an̄ ȳi mē mē lε si t̄i ni ànnù Nw̄i aa, mē lε si tso'ɔ ni àkòrə n̄ghotə bɔɔ bi Kristo; mbu n̄ghèε bē n̄i annù n̄ghirə ìtsinənnù, a n̄yon̄ə n̄i ànnù n̄lèə n̄d̄i'ī Moses, kaa àlò'ò ȳi tsu kaa a lε n̄wa'à a nu mē tswé bē. ⁷ Ma juù innù mē i lε mbē afù'ù a mbo mē aa, mē lɔgə mē à ni bwyε n̄lon̄ə Kristo. ⁸ Tsi'ī annù n̄ikon̄ə, mē lɔgə n̄joo tsim̄ j̄i mē mē tswe ni ju aa tsɔ bwyε, n̄lon̄ mē a nzi Kristo Yesu N̄gàn̄mà'a ghà, a bon̄ n̄tsyātə n̄joo tsi'ī tsim̄ fàa mb̄i. Mē mē'ə n̄joo tsim̄ n̄lon̄ n̄gaa ȳi, n̄tigə n̄lii n̄i n̄joo tsim̄ tsɔ n̄tsà'à ta tswe ni Kristo; ⁹ i boon̄sə n̄tswe bi'i yu t̄a tâ ìtsinənnù j̄i mē mē gh̄irə aa, tâ tsee bē a mbo m̄ə lõ lò bē, n̄yon̄ n̄aa a j̄im̄ àj̄an̄ ȳi mē mē lèə n̄d̄i'ī Moses aà. T̄a à ban̄nə mbē bē a aj̄an̄ ȳi mē mē n̄n̄ n̄t̄i gha a nu Kristo aà; mbē ìtsinənnù j̄i mē Nw̄i a fa a n̄j̄im̄ àb̄iint̄i aà. ¹⁰ Annù ȳi mē mē lɔɔ aa, à n̄i n̄z̄i Kristo, i tswe ni m̄idà'à mya mē à tswe ni mu n̄lon̄ mē à lε nyweenə ni n̄wo aà. Mē k̄i n̄lɔɔ n̄i n̄yê n̄gi'ī ya ȳi mē à lε nyə aa, i k̄i bon̄ tigə bē tsɔ yu i bi n̄wo n̄i mē à lε n̄kwo aà, ¹¹ tà bεε mē m̄an̄j̄i a tswe ghū mē k̄i nyi nyweenə ni n̄wò yàa n̄gaa.

Paul a Gaansə Mit̄i mi

¹² Kaa mē si lɔɔ aà n̄swon̄ə mē mē tswé mē n̄i n̄joo mà j̄u mē mē wa'atə a n̄tswe ni j̄u aà; kaa mē wa'à k̄i n̄lɔɔ aà n̄swon̄ə mē Nw̄i à fà'à mē ifà'à yi a nu mē man̄sə; lâ mē gaansə mit̄i m̄a a n̄tswe ni j̄u n̄lon̄ mē Kristo Yesu à gh̄irə mē mē tâ mē bē ȳi aà. ¹³ B̄il̄im̄ b̄a, kaa mē si m̄ɔntə mē mē ywè'è mē a adigə ȳi mē mē tswe n̄i n̄kwe n̄kɔ'ɔ ntəə ghū aà; lâ ànnù ȳi fùurə a tswe ghū ȳi mē mē gh̄irə, mē mà'atə innù j̄i mē mē tsyà mē m̄ma'atə a n̄j̄im̄ aa, n̄gaansə n̄i mit̄i ma m̄furitə n̄i n̄joo j̄i mē i tswe a mbii aà. ¹⁴ Mē khè tsi'ī n̄i m̄it̄i n̄ghεε ni a adigə ȳi mē mē tè'ε mi'ī ma ghū aà, ta ghèε kw̄erə miyàrinè mi n̄gu'u mi afà'à m̄ii mē Nw̄i a twon̄ə n̄aa mē tâ mē kɔ'ɔ n̄kw̄erə, n̄tsya aa a j̄im̄ Kristo Yesu aà. ¹⁵ A bon̄ mē b̄i'inè b̄i mē bi kwè mē, n̄twiŋtə m̄iŋḡan̄ mi'inè a nu Kristo aa, tâ b̄i'inè tswe ni àm̄ɔntə ma yu. Kè bεε mē n̄u tsu a tε'ε n̄tswe ghū mē a m̄ɔntə annù yi adan̄ bon̄ Nw̄i à ka k̄i gh̄irə ta ni zi. ¹⁶ Lâ ànnù ȳi wè a bē aa mē tâ bi'inè tswa annù ȳi mē b̄i'inè tswé mē ni yu aa ntugitə tâ à t̄insə.

¹⁷ B̄il̄im̄ b̄a, tâ ni yon̄ n̄ka n̄n̄e'esə n̄aa tsɔ bè b̄i m̄ɔ'ɔ, n̄ghirə n̄i innù j̄i mē b̄i'ī gh̄irə aà; n̄k̄i n̄lii n̄i bē b̄i mē bi yòŋə n̄i ìbù'ù m̄ikòrə j̄i'ī aà. ¹⁸ Mē swon̄ə laa aa, n̄lon̄ mē bè b̄i m̄ɔ'ɔ bi tswe ghū mē bi gh̄irə innù tsɔ bè b̄i mē bi bàa atib̄an̄nè b̄an̄nè ya ȳi mē Kristo à lε n̄kwo ghū aà. Mē tè'è mē m̄foo n̄swon̄ə annù ma ȳu a mbo bù, à ni tsi'ī ȳu mē mē k̄i mbu n̄kwatə n̄swon̄ə ni m̄ilàa a mi'ī mē aà. ¹⁹ A ka yi k̄i bē a n̄j̄im̄ tâ Nw̄i à n̄in̄ isa'a a nu bo, n̄lon̄ mē bo lɔgə ato'ò yaa laa tsɔ nw̄i wàa, n̄tswon̄ə n̄i n̄u yàa n̄lon̄ n̄joo j̄i mē bon̄ i b̄an̄nè n̄ghirə ni mē tâ àt̄u yaa ka ndirə, n̄tε'ε atu yaa

nî ñjoo mbi jù. ²⁰ Lâ ñghεε ni bi'inè, àla'à yi'inè a tswe aa a aburə, bi'inè yu'utè ni Ngànywèense yi'inè, Mmà'àmbi Yesu Kristo mē tā à lo ghu nzi. ²¹ A bə zĩ, boŋ à ka lògə mida'a mya mē mi ghìrè ni mē tā ñjoò tsim tā ì ka yu'unə ñii aa, ì kwensə aborikə nú jĩ'inè jú tá ì tigə mbə tsi'ĩ tsó yĩ ya yĩi mē ì ñwèenè ni ñifò aa.

4

Adi'itè Paul a mbo boɔ bi Kristo

¹ Bilim bá, wa mē ñanşə kòŋə ghuu, ñtiì gha ì yə'ətè ni a nyə bù. Ni ghìrè mē tā ñtiì gha tā ì luu ni ñidorè, ni kì mbə miyàrinè mi ngù'ú má. Bisú ba bii mē mē kòŋə aa, ni ñanşə ntəə ntiì, ñswetə mîngǎŋ muu tā mì tso a nú Mmà'àmbi. ² Mə bu'u mbo a mbo Evodia bo Sentikə mē tā bo boonşə tā ànnù yaa tā à bə yi mɔ'ɔ a njim Mmà'àmbi. ³ Mə bù'ú mbo a mbo wò, ñù àkòrə ghà mē si fà'a aa, mē ta ò kwetə bāngyè ma bú ñloŋ mē bo fa'a bi'ibo a nswonə ntoo yĩ ñsiginè bi'ibo ni Clement ni bə bi mɔ'ɔ bii mē bi'ibo kii mfa'a, mikkum myaa mē tswé a múm àŋwà'ànə ntswèntiì aà.

⁴ Ni ka ndoritə a mum Mmà'àmbi a ngòŋ bìnòò bĩtsimè; mē bu ñkwatə nswonə mē ta ni ka ndoritə. ⁵ Ni ghìrə tā bə bĩtsim yə mē ni tswa mĩntiì muu, ñloŋ mē nòò nzi Mmà'àmbi à tigə a bo aà. ⁶ Ni tsuu nú yùù kì wa'a nloŋ annù tsu bə. Ni ka ntsa'atə Nwĩ nloŋ ngòŋ ñjoò tsim jii mē ni lòò aà, mbu'u nì mbo ghu mbo, mfa nì mbi'ikə ghu mbo, ñghìrə tā à zi ñjoò tsim jii ni lòò ghu mbo aà. ⁷ Ma mùu ajàn boŋ m̀bɔɔnə Nwĩ yii mē ì tsyàtə mitsyè mi bə aa, ì ka ghìrə tā mĩntiì muu bo bii ñm̀òòntənnù juu tswe a mum Kristo Yesu.

⁸ Bilim mbá, ànnù yi nlwĩ'ĩnjim yii mē mē ka nswonə a mbo bù aa, a ni mē tā ni tɛ'ε atú yuu nì ñnnù jii mē ì nì ànnù ñiŋkoŋ aà, bo bii a ni ñnnù jii mē ì ku'unə a mbo'otə aà, ni jii mē ì tsinə aà, ni jii mē ì laa aà, ni jii mē bə kòŋ aa, bo bi ni jii mē ì bəŋ aa; bεε mē ànnù yĩ tsu a tɛ'ε ntswe ghu mē a bəŋ ñghèè mmanşə, kè yĩ tsu yii mē a ku'unə a gha'asə aa, a bəŋ mē tā ni ka ñwa'atə ma yuù ànnù. ⁹ Ni ka ñghìrə ñnnu tsim jii mē ni yəgə a mbo mē aa, kè jii mē ni Kwèrə a mbo mē, kè jii mē ni yu'u a ntsu mē aà, kè bə jii mē ni yə mē ghìrə aà. Ni bə kì ghìrə ma juù ñnnù boŋ Nwĩ yii mē a borisə nì bə aa boŋ à ka tswe bu bo.

Paul a fa miya a mbo baFilipia ni njoo jii mē bo le mfa ghu mbo aà.

¹⁰ Mə ñanşə ndoritə tsi'ĩ siginè a múm Mmà'àmbi nloŋ mē, ka mē àgha'à a sà'à mē a ajàn yii mē ni le si lòò a ñkwetə mē aa, ni tswè mē ni mánjii a ñkwetə mē tsĩtsòŋ. Tsi'ĩ ànnù ñiŋkoŋ, ni le si wa'atə nàà, lâ kaa wa'à a ajàn yii mē mbə ni tsyá ñkwetə gha ghu aa bāŋnè ñzi. ¹¹ Kaa mē si laa swonə aa nloŋ mē àyoò tsu a wɛ'ε a mbo mē bə. Mə yègè mē nzi a ñkwèrə ñgòŋ ñnnù tsim jii mē ì fɛ'è a nu mē aa ni ñidorè, ¹² Mə zĩ ñnsigisə ñbiiñú gha a nsyε, ñki nzi a tswe a noò yii mē njoo ì gha'a a mbo mē aà. A tɛ'ε ì bə bə mē akə boŋ mē yègè mē ñzi a tswe ni njoo jii ghà'à ñgha'a, ñki nzi a ntswe ni njii. Mə zĩ ntswe a noò yii mē ñdà ì lùu ni njoo bo bii a noò yii mē ñdà ì yòò aà. ¹³ Mbə mē tse ghìrə ñnnù tsim a njim yu wa yii mē a fa nì midà'à a mbo mē aà.

¹⁴ Lâ a kì bəŋ mē ni kì ñkwetə gha a noò yii mē mē kì tswe nì ñgi'ĩ aà. ¹⁵ Bù baFilipi, itu ñbiiñú ghuu, ni zi mē a ajàn yii mē mē le ñlògìnè ñka nswonə nì ñtoo yĩ ñsiginè yù aà, a noò wa mē mē le ñka nlo Macedonia aa, kaa ñghotə ñdānwĩ yĩ dàn kaa ì le ñwa'à ghu tswe mē ì le mbii mē bo

ka ki fa nî ñjoo a mbo mè, kè kii kwere ni ñjoo a mbo mè, ñtsyatè ghuu. ¹⁶ Nlon mè, ñghεε bε a ni noò wa yïi mē mē lε ntswe a Tesalonika aa, nì lε ntoo ñjoo a mbo mē a ñgaa jï ghà'atè, ñkwetè gha ghu. ¹⁷ Kaa sî bε aa bε mē mē wĩ'i ñlɔɔ ni ñjoo jya jii mē ni fa ni a mbo mē aa bē, àyoo yïi mē mē bāñnè ñlɔɔ aa, à ni m̀bɔɔnə yïi mē ni ñkwerè ghu ñku'usè ni ibɔñ yïi mē i kuu ni abàa bù ñlonè akwetè yïi mē ni fa ni a mbo mē aà. ¹⁸ Wā ñjoo jya jii mē nì kì too a mbo mē aa, i kì bùrè ñgha'a ntsyatè a jàñ yïi mē mē kì sî lòò aà. Wa mē sî ayoo dàñ bu mbonè nlon mē mē kwere ñjoo jya jii mē nì kì tò Epafroditus mē tá à zi mfa a mbo mē aà. I bε aa ñjoo mmà'anwĩ jï lùmtè, m̀bε ñjoo ntɔɔ mmà'a Nwĩ jii mē i ku'unə, mbon a nu Nwĩ aà. ¹⁹ Nwĩngòñ ghà à tswe nì àfù'ù a burè ñgha'a kaa wa'ǎ a nswonè bē, a ka fa njodè tsim jii mē ni bonè aa a mbo bù a njim Kristo Yesu. ²⁰ Tá bĩ'inè ka gha'asè nì Nwĩngòñ Taà yĩ'inè a ñgòñ bìnòò bì tsim, ñlwi'i nĩkonè. Amen.

Atsà'atè yi nlwĩ'i ñjim

²¹ Tsà'atè nì bē bi Nwĩ bitsim a mum Kristo Yesu. Bìlìm bi'inè bii mē bĩ'ibo tswe faà aa, bo ki ntsà'atè ghuu. ²² Bè bi Nwĩ bi tsim bi tsà'atè ghuu, bya bii mē bi tswe a ndùgè Kaisa aa bo nanse ntsà'atè ghuu. ²³ Tá ìbɔñ Mmà'àmbi Yesu Kristo tá i tswe a mbo bù.

Aṅwà'ànè Paul a mbô ñghòtê BaKOLOSI

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YU

A aṅwà'ànè yû aa a le ñḡwà'ànə Paul a mbô ñghòtê baKolosi. Ala'a Kolosi a le ntswe a mbu'u Asia. Kaa ñghotê baKolosi aa a le ñḡwà'à Paul lògìnè. Paul à le nyu'u mə ṅgãṅndi'innũ mbwe'esè jĩ mɔ'ɔ le nzi ka ndi'i innũ jĩi ka le ñḡwà'a nĩ n̄tooo yĩ ñsigìnè ya bòontè. A le ntigə ñḡwà'ànə aṅwà'ànè yû aa ntsisə ñghotə ghu.

Ñgãṅndi'innũ jya i le si swonə ni mə kaa mĩtsyè mĩi mi kɔ'ɔ nluu aa kaa mi si a nĩ n̄tooo yĩ ñsigìnè ya tswé, kaa Kristo a wa'à nĩ àbwarə yĩi mə à tswé ni yu tsɔ̄ Mu Nwĩ, m̄bə ṅgànyweensə mbi aa tswé. Bi le si di'i ni mə bə tswé ni ñka yon b̄n̄ɔ̄nsə, n̄ləə bi n̄ɔ̄nsə n̄lon miji bo m̄l̄u'ù, ñswonə ni mə tâ bə ka n̄ləə nĩ ñjwi jĩ wè jĩ mɔ'ɔ, ñghirə tâ bi ñetə waa (2.16,17, 21-23). Ndi'i ni mə tâ bi ka mmii nĩ baangel (2.18), ñswonə ni mə bo le nzi innũ azwĩ jĩ mɔ'ɔ n̄tsyatə ajàn mə n̄tooo yĩ ñsigìnè ya i swonə aà (2.4).

Nòò yĩi mə Epafras à le ghèè ñswonə ajàn mə innũ le ntswe a ghotə aa, Paul a ñḡwà'ànə aṅwà'ànè yû a nswonə mə yu tsà'atə Nwĩ atu bo, mə tâ Nwĩ à ghirə tâ bo naṅsə nzi annũ n̄ñkonə bo bi ànnũ yĩi mə Nwĩ a lòò aà (1.9,10). Kristo à ni finə Nwĩ (1.15), n̄tswe ni m̄arə Nwĩ a kɔ'ɔ nluu (1.19; 2.9), Nwĩ a tsyá aa ghu nu naṅsə njoo tsim (1.16), a b̄ə n̄tsyàmb̄ĩ a nĩ ñjoo tsim, m̄boonsə i tsim tswa tugitə (1.17). Mĩtsyè mĩtsim mi lò aa a mbo Kristo (2.3). Kristo a bə yu yĩi mə a fa n̄swènt̄i yĩi mə i luu aa a mbo bə, bo baKolosi k̄i m̄ə n̄tswe ni yu a mum Kristo (2.10), bi ñetə waa aa a m̄um Azwĩ nĩ ñnetə ya mə bi le ñnetə Yesu ghu aa, bo bo tigə aa ayoo mɔ'ɔ, n̄logìnə aa wá noò yĩi mə bi le mmurə waa ñk̄i aà (2.11-14). Paul a swonə mə yu nwùgè nĩ nú yi aa nyə mə tâ bo lwĩ'i a mum Krito, i kwe kɔ'ɔ t̄ə (1.27-29; 2.6). N̄tigə di'itə nĩ waa mə bi ka zi akòrè nizĩ yaa tâ à ku'unè nĩ n̄twènt̄i yĩ m̄fii yĩi bo tswé ni yu a mum Kristo aà (3.1-17).

Bi yatə aṅwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'ĩ ànnũ aṅwà'ànè yû 1.1-8
2. M̄arə Kristo nĩ àfà'á yi 1.9—2.19
3. N̄tswènt̄i yĩ m̄fii a mum Krito 2.20—4.6
4. Innũ jĩi mə Paul à le nswonə a n̄lwĩ'isə 4.7-18

Atsà'atə Paul a mbô ñghòtê

¹ Aṅwà'ànè yû a lo aa a mbo Paul yĩi mə à ni ṅgãṅntoò Kristo Yesu à nĩ ñgòṅê Nwĩ aà, bo bi a mbo n̄d̄im yĩ'inè Timoti ² ñghɛɛ ni a mbo b̄l̄im b̄i'inè bə bi Nwĩ b̄ii mə bi fà'à ni a mbo Nwĩ nĩ n̄t̄i waa tsim a mum Kristo, n̄tswe a ala'a Kolosi aà. Tâ Nwĩ Taà yi'inè à ghirə ibonə a nu bù ñk̄i ñghirə tâ ni tswé ni m̄boonə.

Annu mfâ m̄bi'ikə a mbo Nwĩ

³ B̄i'i fa m̄bi'ikə a mbo Nwĩṅgònə Ta bi M̄mà'àmb̄i yĩ'inè Yesu Kristo a ṅgònə b̄inòò b̄itsim b̄ii b̄i'i tsà'atə Nwĩ m̄bi'i ṅgàà yuù aà; ⁴ B̄i'ĩ yu'ù mə ajàn mə àb̄iint̄i yuu a nu Kristo Yesu a bə aa, bo bi àkòṅnè yĩi mə ni tswé ni yu a nu bə bi Nwĩ b̄itsimə aà, ⁵ A bə laà aa nlon mə ni zĩ ñka'a jĩi mə i tswé a aburə, b̄i'inè b̄é, jĩi mə n̄tooo yĩ ñsigìnè ya i le ñkà'a a mbo bù n̄logìnə a noò yĩi mə ni le nyu'u n̄ghàà ni annũ n̄ñkonə aà.

⁶ Ntoo yì òsìgìnè ya mē ì lē nzi a mbo bù aa, ì kwe a nî ìdìgè tsìm fàa mbi, ñkoonè nî mîntà, tsi'ì tsò àjàn yì mē a ki ntswe a titiì bù òlòngìnè wa njwi mē nì lē nyu'u ñki nzi annù ññkòñ nlon ìbòñ Nwí wa àtú yuu a laa ghu ⁷ a ajàñ yìi mē nì lē nyègè a mbo Epaphras òsúkà'á yì'ì bo bì ñgàñàkòrè yì'ì a múm àfà'a Mmà'àmbi aà. Aa ñù yìi mē a fà'à mbo Kristo nî òtì yì tsìm nî àtú yì'i. ⁸ A ghìrè mē bì'ì zi akòñnè yuu a múm Azwí.

⁹ Tsò mē a bē laa, òlògìnè a njwi yìi mē bì'ì lē nyu'u aa, kaa bì'ì lēè ñki'ì kentè nì a ntsà'atè Nwí ñwa'atè nî ghuu ghu, m̀bu'u nî mbo mē tã à lwensè ghuu nì m̀tsyè tã nì zi annù yìi mē yu lòò aa, òtswe nì m̀tsyè m̀i Azwí Nwí tã zi innù tsìm àtú yuu a laa ghu ¹⁰ tã nì ka ntswe ntswèntiì yùù tã ì ku'unè a mbò Mmà'àmbi tã à nanşè ñka ndoritè ghu, tã òtswèntiì yùù ì ka ñkoonè m̀tã a nî m̀buu mifà'à m̀i sigìnè m̀tsim m̀i mē nì fà'à aa, tã ìnnù jii mē nì zi m̀bi'ì ñgaa Nwí aa tã ì ka ñgha'atè ñghèè nî m̀biì tã nì ka ñkwe ghu mumè. ¹¹ Tá Nwíngòñ à nanşè mfa m̀ida'a a mbo bù tã nì tii, ñyonè a ñjim m̀itì m̀i mya m̀i m̀i tsya mbo aa, tã nì tswe nî àtànèntiì, ñka ñkwèrè nì ìnnù jii mē ì zì nì a mbo bù aa nì òndorè. ¹² Ñka mfa nî m̀bi'ìkè a mbo Tã yìi mē à ghìrè bì'inè ku'unè mē mbè bì'inè tswè nî àbwarè a nì ñjoo jii mē à lèè a mbo bè bì Nwí bìi bi tswe a múm ñkà'à aà. ¹³ A fi'isè mē yì'inè a mum àdìgè yìi mē m̀fiì àdìgè ì bu'utè aa, ònñ a múm ànnù nifò ñjon Mú yì yìi à kòñè aa, ¹⁴ tsi'ì Mú wa yìi mē à lē ntsu'u atú yì'inè ñghìrè Nwí à li'inè ifànsènnù jì'inè aà.

¹⁵ Kristo à nì finè Nwíngòñ yìi mē kaa bi si yè aa, m̀bè mfòò àjèè a mbò ñgòñ ñjoo tsìm jii mē Nwíngòñ à nanşè aà. ¹⁶ Nlon mē bi lē nanşè ñjoo tsìm jii mē ì tswe a aburè bo bì jii mē ì tswe a nsyè aa, bo bì jii mē bi yè, nì jii mē kaa bi si kii nyè aa, òtsya aa ghu nú, kè bè bè ñgàñmbu'utè bè, kè b̀isa'a bi ala'a, kè ñgàñèda'a, bon bè lē nanşè ñgòñ ñjoo tsìm, òtsya aa ghu nu, ñki nanşè aa ghu mbò. ¹⁷ A nì yu yìi mē a tsyà m̀biì ñgòñ ñjoo tsìm, ñkii mboonsè nî ñgòñ ñjoo tsìmè. ¹⁸ A nî àtú a mbò ñghòtè yìi ì nì ibiinu yì aà, m̀bè òlògìnè, ñki m̀bè mfòò àjèè, òtsyàmbiì a nyweenè nì òwo aa tã tswe nî àbwarè ntsyàmbiì a nî ñgòñ ìnnu tsìmè. ¹⁹ Nlon mē Nwí à lē ndoritè a ghìrè mē tã m̀arè Nwí ntsim à tswe ghu nú; ²⁰ òtigè òtsya ghu ñjim ñghìrè mē tã ñgòñ ñjoo tsìm ì bu ntswe nî ànnù yì m̀'ò bo bì yù Nwí, kè bè jii ì tswe a nsyè, kè jii ì tswe a aburè, a ajàñ mē à zi nî m̀bòonè ntsya a ñjim alèè nu Kristo yìi à lē nsaansè a ati bàñnè bàñnè aà. ²¹ A lē mbè a noò m̀'ò nì tswè asà'agha'a bù bì Nwí, m̀bè ñgàñkìbàa jì nlon ìnnù jii bi jii nì lē si m̀òntè ñkii ñghìrè aà. ²² Lá tsìtsòñ à bù mē ñghìrè bú bo tswè nî ànnù yì m̀'ò ntsya a ñjim òwo nì Kristo a múm ñjyánu mē tã lògè ghuu ì zì tē'è a nsi yu tsò bè bìi bi laa m̀ansè, kaa ñki'ì nî àlò'ò tswè, kè kàá ànnù yì tsu mē mbè bi firè ghuu ghu, ²³ tsi'ì mē mbè nì ghèè nî m̀biì nî àb̀iintì yuu, kaa wa'à tsìgìnè, òtèè ntinşè, kaa ñki'ì nì ghuu swùntè a nî ànnù yìi mē nì bē, ajàñ mē nì lē nyu'u a nî òtoo yì òsìgìnè ya yìi mē bi swòñ mē a bo bè bì tsìm fàa atu nsyè aa, mē Paul mē bē ñgàñàfà'à a nî òtoo m̀a yù aà.

Afà'à Paul tsi'ì tsò ñgàñàfà'à ñghòtè

²⁴ Tsìtsòñ mē doritè a nî ñgi'ì yà yìi mē mē yè a atu bù aà. Nlon mē a nî ñgi'ì yìi mē mē yè a múm ñjyánu yà aa, mē m̀ansè aa annù yìi mē a bonè a nî ñgi'ì yìi mē Kristo à lē nyè m̀bi'ì m̀biì nù yì ya yìi mē à nì ñghotè aa. ²⁵ Mē kè mē òtigè mbè ñgàñàfà'à a mbò ñghòtè, ñyonè ñjim àbwarè yìi mē Nwíngòñ à fa a mbo mē m̀bi'ì ñkwitù ghuu, mē tã mē ghìrè tã bè nanşè nzi ñghàà nì Nwí. ²⁶ Ñghàà ma nú nì lē mbè aa annù yìi mē a lē

ntswe alèntə a ngu'u ngu'u bo bì a miwàŋ miwàŋ, mə bi ghìrə mē a fè'è tsitsòŋ òlāa a mbo bè bi Nwī aà. ²⁷ A mbo bo Nwīngòŋ à le ŋkòŋ mə yu ghìrə tâ bì zi, a titiì bìtizi Nwī, àfù'u annū àtsyāmbō yi yī a tswe nī ànnū yī àlèntə ma yu aà. Annū yī àlèntə ma yū a bə mə, Kristo à tswe a mūm nu bù, mbə annū yī mə a ghìrə mə nì ka mbe nigha'a nì Nwī aà. ²⁸ Bì'i swonə aà ànnū òlōŋ Kristo ma ghū, ŋwa'asə nī ŋū òtsim, òdi'i nī ŋū òtsim nī mbuu mitsyè mi tsim, mə mbə bì'i yī mfa a ŋū òtsim a ajāŋə mə à kwè mē mum Kristo ŋkò'ò ntəə aà. ²⁹ A ŋghìrə ma yū, mə nwugè nì nú yà, ŋgaansə nì mīdà'á ma, nfi'i nì mītī mya mītsim mīi a nanşə niŋ nì a nu mē aà.

2

¹ Mə lòo nswonə a mbo bù a ajāŋ yī mə mə fà'a nì mītī a ŋgaa bù bo bì bè bīi mə bi tswe a ala'a Laodicea bo bì bè bí mō'ò bīi mə kaa bi lè'è nte'e ŋwa'à nsi gha yə aà. ² Mə fà'a ma mùu ajāŋ aa mə tâ bo luu nī àtāŋenti, tâ tswe nī àkòŋnè yī mə a ka bòònsə waa, tâ bo luu nī àfù'ù a nanşə nzi ànnū yī àlèntə Nwī ya, yī à nì Kristo yumbonə aà. ³ Kristo à laa mbə key yī mə akwà'a ŋgòŋ itā mitsyè Nwī tsim, ŋghìrə bì'inè zī nì ònnū Nwī tsimə.

⁴ Mə swonə ma yū aa ta tâ nū tsu à tsuu ghū lǒ bwe'esə nì mīghàà mi mbwe'esə. ⁵ Nlōŋ mə ka mə kaa mə sĩ bì'inè tswé a mbīi nu aa, mə bāŋnə ntswe bì'inè a mūm Azwī, ŋkii ndoritə a nyê ajāŋ yī mə nì nanşə ntswe, ntəə ntī a mūm àbīinti yuu a nu Kristo aà.

Ntswèntī yī ì lùu a mum Kristo aà

⁶ Mbə yī mə nì bīi mē Kristo Yesu a nì Mmà'àmbi aa, tâ nì ka ntswe ntswèntī yūu a mum Kristo. ⁷ Nì twin ŋghāŋ muu ghū nu tâ mī tso, ŋghurə ntswèntī yūu ghū nu, ŋkii ntinsə a nī àbīinti yuu a ajāŋ yī bì le ndī'i a mbo bù aà. Tā ntswèntī yūu ì lùu nī ŋka mfa mbi'ikə.

⁸ Nì yə mə tâ nū tsu à tsuu ghū lǒ ghìrə nī ìbù'ù ntsya nì mīghàà mi mbwe'esə mi adāŋə dāŋə, kè mītsyè mi ŋūmīsòŋ mīi mə mi lo aa bə nì nòŋsə bè, kə a ònnū mbīi izwī jīi sa'a mbi yū, a bē ònnū jīi mə kaa i sĩ aa a mbo Kristo lo aà.

⁹ Nlōŋ mə mārə Nwī yī mə à luu aa à tswe a mūm mbīi nú Yesu, ¹⁰ nì ki ntswe nī ntswèntī yī mə ì lùu aa, ntsya aa a nīm bòònsə yuu bì Kristo. A nī àtu a mbo bīsa'a bi mbi bitsim a bo bì izwī tsim jīi mə isa'a nī mbi yū aà.

¹¹ Bì le ŋhètə yi'inè ntsya aa ghū nu, kaa a wa'ă aa ŋhètə yī mə bi ghìrə aa nì mbo bē, à le mbə ŋhètə yī mə a le ŋghìrə Kristo, ntsya a nīm ajāŋ yī mə à fi'isə mīdà'á mi ònnū jī bì jīi i tswe a nījānū aa nlò'òsə aà. ¹² Nòò yī mə bì le mmurə ghū a ŋkī aa, bì le ntwin ghū bì Kristo; ntsya nīm mīmurə ŋkī ma yū bì le ŋkī nyweensə ghū bu bì Kristo, a nīm àbīinti yuu a nì mīdà'á mi Nwī yī, mə à le nyweensə Kristo nì nìwo aà. ¹³ Bù bīi mə nì le ŋkwò nlōŋ ibī ghū bo bì ajāŋ yī kaa bì le ŋwa'à ghū ŋhètə aa, Nwī à ghìrə mē nì tīgè ntswe bitī bu bì Kristo, òli'inə ifansənnū juu tsim, ¹⁴ mme'e ndī'i jya jīi mə bì le ŋwà'ànə i kwèrə yi'inə aa nlògè ŋghèe mbèentə a ati bāŋnə bāŋnə. ¹⁵ A Kwèrə mīdà'á mi bīsa'a bi mbi bo bì mī izwī jīi mə bu'utə mbi yū aa, ŋghìrə mbī ntsim i yə ajāŋ yī à ghà'a waa aa ntsya a nīm ati bāŋnə Kristo aà.

¹⁶ Tsó mə a bə ma mùu ajāŋ aa, tâ ŋū tsuu a ghū sa'a nlōŋ annū mīi kə mīlù'ù, kə nlōŋ annū ikòò yī jī, kə ànnū saŋ yī mfi, kə ànnū nījwīngòŋ.

¹⁷ Ma juu ònnū bə aa bē àliləŋ ònnū jīi i ka yī zī aà; lâ ànnū nīŋkōŋ yīi

a nan̄sə ntswe ghu aa, a bə aa mbo Kristo. ¹⁸ N̄i tsuu bii n̄u tsù à fi'isə ghuu a n̄kàṅ n̄lon̄ mə a t̄i ni mə n̄i ka nsigisə ibiinu ghuu a nsyε, n̄ki mm̄ii ni baangel, nswon̄ə ni mə bo yə n̄i n̄jèè təə təə, n̄jεe n̄i n̄u jyaa adàn̄è d̄àn̄è n̄yon̄ə n̄i b̄è àmòòntə inn̄u, jyaa j̄ii à ni j̄i b̄amīnsòṅə aa, ¹⁹ kaa wa'à b̄àn̄nè n̄tiṅnə n̄aa a nu Kristo ȳii mə à ni atu a mbó m̄b̄īn̄u n̄ts̄im, n̄jε'ε n̄i ìdigə n̄u ts̄im j̄ii mə i tsugisə m̄iṅḡàn̄j̄ə myaa ghu nu, n̄kwe ni a aj̄àn̄ ȳii mə Nw̄iṅgòṅ a lòò aà.

²⁰ Mbə a bə mə n̄i l̄εè n̄kwo bu b̄i Kristo, ntsya izw̄i j̄ii mə i bu'utə mbi yù aa, a t̄igè n̄ghirə akə mə t̄a n̄i ka ntswe ntsw̄ent̄ī yùu t̄si'ī tsó ȳi b̄a f̄aa mbi aa ε? A gh̄irə akə mə n̄i ka nyu'unə bə b̄in̄òṅsə b̄i mbi bù aa ε? ²¹ “N̄i tsuu tswa, N̄i tsuu ywe'etə, N̄i tsuu mòòntə” ²² (N̄ghaa laa nlon̄ aa njoo j̄ii mə i w̄àn̄sə m̄bi'i a aj̄àn̄ mə b̄i f̄a' à ni ju), yon̄ə n̄aa n̄òṅsə b̄amīsòṅ bo b̄i inn̄u j̄ii mə bo d̄i'ì bo aa ε? ²³ Ma j̄u inn̄u mə b̄è d̄i'ì aa i kirè t̄si'ī tsó m̄tsyε tswə ghu, i kwetè n̄i b̄è t̄a b̄i ka n̄gha'asə Nw̄i ni m̄àn̄j̄i ȳi n̄t̄insə, n̄kii n̄kwetə n̄i waa mə b̄i ka nsigisə ni m̄b̄ī m̄i n̄u myaa a nsyε, n̄kii mirisə ni m̄b̄ī m̄i n̄u myaa; l̄a kaa ann̄u ma ȳu ȳi tsu kaa a wa'à kwetè a n̄ghirə mə t̄a b̄è me'e inn̄u j̄ii mə n̄jȳàn̄u jyaa i yè'è aà.

3

¹ Tsó mə n̄i ywèènè m̄ə ni n̄wo bu b̄i Krito aa n̄i t̄ε'ε m̄intīi muu bə n̄i njoo j̄ii mə i tswə a aburə, wa adigə mə Kristo à tswə ghu, a mbèè n̄ikwε Nw̄i n̄i m̄m̄à' à aà. ² N̄i t̄ε'ε at̄u yuu bə a n̄i njoo j̄ii i tswə aburə, ntsee bə ni j̄i f̄aa nsyε i t̄ε'ε. ³ Nlon̄ mə n̄i kwò m̄ə, n̄tsw̄ent̄ī yùu i t̄igè n̄l̄əontə bo Kristo a mum Nw̄i aà. ⁴ Nòò ȳii mə Kristo ȳii à ni n̄tsw̄ent̄ī yùu laa à ka ȳi ki z̄i aa, t̄a b̄u bo t̄igə nz̄i a m̄um n̄igha' à ni.

Ntsw̄ent̄ī ȳi n̄lwèn bo n̄tsw̄ent̄ī ȳi m̄fī

⁵ Tsó mə a bə ma mùu aj̄àn̄ aa, n̄i zwitə inn̄u j̄ii mə n̄jȳàn̄u i yè'ètə n̄ghirə aà: Mbə ànn̄u aj̄irə, ànn̄u nsin̄, ànn̄u n̄ilòò, ànn̄u n̄ka nyè'ètə inn̄u j̄i b̄i, ànn̄u n̄ka nyè'ètə njoo si'i, ȳii mbə t̄igə mbə tsó ànn̄u mm̄ii m̄ikobə aà. ⁶ Nw̄i a nan̄sə n̄lwisə nt̄on̄ a nu b̄è n̄lon̄ aa ma juu inn̄u. ⁷ N̄i l̄ε si k̄ii n̄ghirə n̄i inn̄u ma j̄u w̄a noò mə i l̄ε ntswe a nu bù n̄sa'a n̄i ghuu aà.

⁸ L̄a ts̄itsòṅ n̄i fi'isə inn̄u ma jya i ts̄im mme'e: Alwint̄on̄, àfimi'i, àb̄i'intīi, m̄bèḡitə b̄è, bo b̄i m̄ighàà m̄i fwè. ⁹ N̄i tsuu ib̄àn̄n̄enn̄u atu bù ni bù ki swon̄ə, n̄lon̄ mə n̄i s̄òrè m̄ə marè ghùu ȳi n̄lwèn wa bo b̄i inn̄u j̄ii n̄i l̄ε si gh̄irə mb̄ī aa mm̄è'è ¹⁰ mbaṅnə ntigə mma'a a marə ȳi m̄fīi wa, ȳii mə Nw̄i a kwensə mə n̄i ka n̄zi yi ntigə m̄finə n̄i yi, ȳii mə à ni n̄gàn̄n̄ansə ghùu aà. ¹¹ Tsó mə a bə laa, kaa kwensə kaa à ka wa'à ghu bù n̄tswe a t̄itīi b̄it̄iz̄i Nw̄i bo b̄i baYuda, b̄è b̄ii mə b̄i n̄etə aa, bo b̄i b̄ii kaa b̄i s̄i n̄jètə aa, b̄è b̄ii b̄i kurə b̄è aa, bo b̄i b̄è b̄ii b̄i tswə a n̄gèè aà, ìb̄u'ù bo b̄è b̄ii kaa bo s̄i ìb̄u'ù bə aà, Kristo à t̄igə mbə inn̄u ts̄im n̄ki ntswe a mum bo bits̄imè.

¹² Tsó b̄oo b̄i Nw̄i b̄ii mə à tsò'ò b̄i laa, a k̄i n̄k̄on̄ aa, n̄i t̄igə n̄wε'ε n̄ko m̄il̄iṅnè, bo b̄i n̄ghirə inn̄u j̄i siḡinè, n̄i n̄s̄iḡisə ib̄i nu a nsyε, a b̄ò'ò n̄ka mb̄onə, n̄i àt̄àn̄ent̄ī, a nu bù, ¹³ n̄ka ntswa m̄intīi muu bu ni bù, mə mbə ann̄u a ka nyan̄ə n̄u n̄lon̄ n̄u ȳi m̄ò'ò, n̄li'inə n̄i ìf̄ans̄enn̄u juu bu ni bù; aj̄àn̄ə mə Mm̄à'ambi à l̄i'inə ìf̄ans̄enn̄u juu aa, n̄i tswə n̄i n̄ki n̄ka n̄li'inə ìf̄ans̄enn̄u b̄è b̄i m̄ò'ò. ¹⁴ A n̄i inn̄u ma j̄u ts̄im, t̄a àn̄k̄òṅnè à bə ma ànn̄u ȳii mə a nan̄sə m̄boonsə n̄i inn̄u ts̄im n̄kwerə aà. ¹⁵ T̄a m̄b̄oonə Kristo ya i ka ntsyasə n̄i ghuu, nlon̄ mə Nw̄i à l̄ε twon̄ə ghuu aa mə t̄a n̄i boon̄sə ntswe n̄i m̄b̄oonə a n̄i m̄b̄ī nu ȳi m̄f̄ūrè. N̄i k̄ii m̄fa n̄i m̄b̄i'ikə ghu mb̄ò.

¹⁶ T̄a n̄ighàà ni Kristo luu a mum m̄intīi bù n̄lwi'i, n̄i ka ndi'i n̄k̄ii ndi'itə

nî ghuu ghu bu ni bù ni mìtsyè, ñka nyəə ni bìpsalm, mìkòò mi ñgha'asə Nwĩ, bo bì mìkòò mi Azwĩ, mfa nî m̀bĩ'ikə a mbo Nwĩ a mum mìntii bù. ¹⁷ A nî ìnnù tsim jii mə ni ghìrè aa, a ni ñghàà ni ntsù, kè ànnù tsu yii ni ghìrè aa, nì ka ñghirə ñgòñ ìnnù tsim a ni ìkũm Mmà'àmbi Yesu, mfa nî m̀bĩ'ikə a mbo Nwĩngòñ Tà, ñtsya ghu ñjìmè.

Ntswé yì'inè a mùm ñtswèntii yì mfi yá

¹⁸ Bàngyè nì ka nyu'unə biloo buu a ajàn yii mə a ku'unə a nsi mi'i Mmà'àmbi aà. ¹⁹ Bìlòò nì ka ñkəñ bāngyè buu, ntsee a nu bo ki tsə'ə.

²⁰ Bɔɔ, nì ka nyu'unə bĩtaà buu bo bì maà buu a nî ñgòñ ìnnù tsimè, ñlon mə àa annù yii mə ghìrè Mmà'àmbi a doritè aà. ²¹ Bìtá, nì tsuu ki ghìrè tá mìntòñ mi bɔɔ buu ka ñlwi, ta wa'à kà ñghirə mìtì myaa ka mbi'i.

²² Ìbù'ù nì ka nyu'unə bĩtaà buu nî ìnnù tsim, kaa wa'a ka nyu'unə aa tsi'í a noò yii mə bì lĩ ghuu aa, bù kii ñlɔɔ bə mə bè ka mbeentə nî ghuu aa bə, nì ka mfa'a nî ñtì ghuu tsim, mbo'ɔ aa bə Mmà'àmbi. ²³ A nî ìnnù tsim jii mə ni fà'à aa, nì ka mfa'a nî ñtì ghuu tsim, ñka mfa'a tsó ni fà'à aa a mbó Mmà'àmbi, kaa wa'a aa bə a mbo bè fa'à, ²⁴ ñzi ni mə, Mmà'àmbi à ka yì tso'ɔ afà'á yuu nî ñjoo jii mə à ləə a aburə a mbo bù aà. Wa ni fà'à aa a mbo Mmà'àmbi Kristo.

²⁵ A mbo bè bii bi ghìrè ibi aa, Nwĩ à ka yì ki kwi'inə ibi waa wa a mbo bo ñlon mə Nwĩ a lèntə bə aa ni mánjì yii à ku'unə aà.

4

¹ Bìtá bi abù'ù, nì ka ñlentə ibù'ù juu ni mánjì yii à tsinə ñki kù'unə aa, nzi ni mə nì ki ntswe ni tà a aburə.

Paul à fà àdi'itè

² Nì ghɛɛ nî m̀bii ntəə ntinsə a mùm àtsà'atə Nwĩ, ñka ntswe ñkərè, mfa nî m̀bĩ'ikə. ³ Nì kii ntsa'atə nî Nwĩ ñwa'atə nì yi'i ghu, mə tá Nwĩngòñ à ña'a mánjì mfa tá bĩ'í ka ñkɛ'ɛnə ntoò ya yii ì tswé alò'òsè mbi'i Kristo yii mə mə tswé atsan ñlon ñgaà yì aà. ⁴ Nì tsa'atə Nwĩ mə tá mə zi ajàn yii mə mbə mə ghìrè ì nañsə ñlaa ni mánjì yii mə tswé nì ghàa ghu aà.

⁵ Nì ka nzi akòrè nizi yuu ni mánjì mìtsyè bu bi bè bi abɛɛ, nyə ni mə ni fà'à ni nòò ghuu siginè. ⁶ Tá ñghàà ni ntsù nuu tá nì ka ñlii tsó bi nu'u nì fĩngwanə, tá ghìrè tá nì zi ajàn yii mə mbə nì fà àkwi'i ñghàà a mbo ñù ñtsim yii à bètə ghuu nì ànnù aà.

Paul à fà àtsà'atə ñlwĩ'ìnjim a mbô ñghòtə

⁷ Tychicus yii mə à nî ñdĩm ghà yii mə mə kòñə aa, ñki mbə ñù àkòrè ghà a mùm afà'à, yii mə a fà'à a mbó Mmà'àmbi nî ñtì yi tsim aa, à ka tìgə swon ñgòñ ìnnu tsim m̀bĩ'i ñgaà yà. ⁸ A nî ñji'í ànnù yii mə mə tòò yi a mbo bù aa, mə tá nì zi ajàn yii mə ñtswé yì'í ì bə aa, tá à ki ñdiintə mìntii muu. ⁹ Mè ki ntoo Onesimus bo yu, mə a fà'à nî ñtì yi tsim, mbə ñdĩm ghà yii mə mə kòñə, mə à ki mbə ñù nì bú ghùù aà. Bo ka tìgə swon ñgòñ ìnnù tsim jii ì fɛ'ɛ fàa aa a mbo bù.

¹⁰ Aristarchus, ñù àkòrè ghà a ndátsan, a tsà'atə ghuu bo Mark (yii mə bo Barnaba ni bɔɔ nì bɔɔ aa, yii mə nì kii ñtɛ'ɛ ñkwerə adì'itè m̀bĩ'i ñgaà yì aa, bɛɛ a zi nì kwèrè yi siginè.) ¹¹ Yesu wa yii mə bi twonə ñii ni Justus a tsà'atə ghuu. Ma bú àa tsi'í bè bii mə bi tswé a tìtì bĩ'i ñgàñəfà'à ñlon ànnù ñifò Nwĩ bii mə bi ñetə waa aà. Bo nañsə ñdiintə nàa tsi'í nì mbé ànnù.

¹² Epaphras, yii à ni ñù ñbù ghùù yì mò'ɔ aa, mbə ñgàñəfà'a Kristo aa, a tsà'atə ghuu. A nañsə nto nì a mùm àtsà'atə Nwĩ ñgòñ bìnòò bitsim, ñlon

ngaà yùù, mə mbə nì nan̄sə ɲkwe ɲko'ɔ nan̄sə ntəə, ɲki nan̄sə nzi annù yĩ mə Nwĩ a lòò aa tsimè. ¹³ Mè n̄ àyəfə mbi'i ɲgaà yĩ mə à nan̄sə mfà'à a mbo bù nì m̄t̄t̄, bo bì bə b̄i bi tswe a Laodicea, n̄ Hieapolis. ¹⁴ Lukas, docta yĩ mə b̄i'k̄ ɲə aa, n̄ Demas, bi tsà'àtə ghuu. ¹⁵ N̄ fa atsà'atə ya a mbo b̄im̄ b̄i'inè b̄i bi tswe a Laodicea, ɲki ntsa'atə Nympha bo ɲghotə ya mə i b̄ontə ghū nda aà. ¹⁶ Nòò yĩ mə n̄ twòɲ m̄ àɲwà'ànə yú a t̄t̄t̄ bù aa, n̄ tsyāsə bi k̄ n̄twon̄ə a n̄ ɲghotə ya mə i tswe a Laodicea aà. N̄ ki nyə mə n̄ twon̄ə àɲwà'ànə ya mə a lo a Laodicea aà. ¹⁷ Tā n̄ swon̄ə a mbo Archippus mə, “Yə mə ɔ fà'à ìfà'à wa mə ɔ lɛ ɲkwɛrə a mbô Mmà'àmbi aa ɲghèè m̄man̄sə.”

¹⁸ Mè Paul mə tigə ɲgwa'anə yulà àtsà'àtə aa tsi'ĩ n̄ à yaà abô, ka ɲwa'atə n̄ àtsan̄ə yá. Tā ìb̄on̄ Nwĩ i tswe a mbo bù.

Aṅwà'ànè Paul yi ntsyàm̀bii a mbô ñghòtê BaTESALONIKA

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YU

A aṅwà'ànè yû aa a le ñḡwà'ànə Paul. Tesalonika à le mbə njò'ò àla'a yï ntsyàm̀bii a mbù'ù Macedonia, ñki gha'a tsyatə njɔ'ɔ ala'à tsim̄ ghu. Bè le ntswe ghu tsó 200,000. Bè bí ghà'àtə bi zî ntaṅə nî mitaa ghu. Bo tswé nî byaa bîsa'a bi ala'à.

A nî n̄too yï ñsigìnə a Tesalonika aa a le nzî Paul ni Silas a ajàn mə bo le mà'àtə Filipi aa. Bô zî mē n̄swonə annù Kristo ghu aa, baYuda bii mə bi le ntswe ghu aa bi tuù ànnù yaa, ntotə bē, bi furə waa, bo tigə ñlo waa ñghɛɛ a Berea (fà'à 17.1-10). Bo le ntswe a Tesalonika aa tsi'ì a nî mû àtiì noò, tsó ñḡyà ji tarə (fà'à 17.2). Lá, m̄bɔṅ tá bi furə waa aa boṅ bē bí mɔ'ɔ, nî baGrikia bí ghà'àtə, bi bii mē n̄too yï ñsigìnə yâ (fà'à 17.4). Bɔɔ bi Kristo ma bú bi le tswé a m̄m̄ ñḡi'ì nlon̄ mə bi le si nan̄sə ntsɔ'ɔ nî àkòrə yaa aà. Ka mə bi le si tso'ɔ nî àkòrə yaa aa, àb̄intiì yaa a le ñkwe ñghɛɛ nî m̄bii, bo bii nî ñḡi'ì ya nî àt̄añəntiì, ñkɔṅə nî waa bo ni bo, ñsɛensə nî n̄too yï ñsigìnə yâ.

Timoti à le ñghèè n̄swonə annù yii mə a le tswé a ñghotê baTesalonika aa a mbo Paul. A yù'ù mē ñtigə ñḡḡwa'anə aṅwà'ànè yû a mfâ m̄bi'ikə a mbo bo, i d̄iintə waa wa m̄m̄ ñḡi'ì, i di'itə waa, i kii kwi'ì innù j̄i mɔ'ɔ j̄ii mə bo le si betə nii ghu aà. A le ñghàà a mbo bo nlon̄ə bē bii mə bi kwokə a m̄m̄ Kristo aa, n̄swonə nî ajàn yii mə a ka yï bə wa noò mə Kristo à ka yï bú b̄ii aà (4.3-5.11). N̄di'itə waa n̄swonə annù yii mə Nwî a lòò ñlon̄ ṅgaà yàà aa (4.3; 5.16-18). Paul à le si nan̄sə loɔ mə tá bo ka ñe'esə nî waa, nyonə nî àkorə nizî yaa. Ntsa'atə nî Nwî a atu bo mə tá bo nan̄sə mfa m̄b̄im̄inù mya a mbo Nwî tá à nan̄sə nləə waa bi laa, mbə njoo ifà'à ji (4.9-12; 5.12-25).

Ñghòtê baTesalonika ì nî àlènsə ñghotê, m̄bə figi a mbo bē bitsim̄ a nî àb̄intiì yaa, bo bi a ajàn mə bo le mbii ñḡi'ì nî àt̄añəntiì, ñsɛensə nî n̄too yï ñsigìnə ya ghu, m̄b̄i n̄tsim̄ i tigə ñyu'u nî ànnù yaa aà (1.7-10). Paul à le nan̄sə ndoritə nlon̄ ṅgaà ñghòtə mà yû, n̄ti yì i luu nî àkòṅnə ñlon̄ ṅgaà yàà.

Bi yatê aṅwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'innù aṅwà'ànè yuà 1.1
2. Ajàn mə Paul mfa m̄bi'ikə ñgha'asə nî Nwî aà 1.2—3.13
3. Ad̄i'itə mə bi ka nzi akòrə nizî yaa a m̄m̄ Kristo 4.1-2
4. Ad̄i'itə ñlon̄ annù a ajàn mə Kristo à ka yï bú b̄ii aà 4.13—5.11
5. Id̄i'itə ji nlwî'ìnj̄im̄ 5.12-22
6. Innù j̄ii mə Paul à le n̄swonə a nlwî'isə aà 5.23-28

¹ Aṅwà'ànè yii mə a lo a mbo Paul, Silvanus, ni Timoti, ñghɛɛ ni a mbo bē bi Nw̄iṅḡon̄ Tà, ni Mmà'àmbi Yesu Kristo, bii mə bi tswé a nd̄anwî a Tesalonika aà. Tá ìbɔṅ Nwî nî m̄bɔɔnə yï ì tswé a mbo bù.

² B̄i'ì fa nî m̄bi'ikə a mbo Nwî a ṅḡon̄ b̄inòò b̄itsim̄ ñlon̄ ṅgaà yùù, kaa wa'à kaà a n̄niṅə ghuu a m̄m̄ àtsà'àtə Nwî yi'ì, ntsa'atə nî Nw̄iṅḡon̄ Tà yì inè ³ N̄wa'atə nî àfà'a ab̄intiì yuu, bo bi ànwùḡinə akòṅnə yuu, bo bi ajàn yii mə n̄ t̄'ɛ atù yuu nyu'utə nî Mmà'àmbi Yesu Kristo ghu nî àt̄añəntiì aà.

⁴ B̄i'ì zi tsi'ì sigìnə, bilim̄ bi'ì bii mə Nw̄iṅḡon̄ à kòṅ aa, mə n̄ n̄ bɔɔ bi bii

mə bi ntso'ɔ; ⁵ nlon mə kaa Ntoo yĩ ñsigìnè ya mə bĩ'ĩ le nzi ni yu a mbo bù aa, kaa ì le ŋwa'à aa tsi'ĩ nì nìghàà ni tsù zĩ bê, ì le ŋki nzi aa nì m̀dà'à bo bì a múm Azwĩ Nwĩ, kaa ànnù ajɛ̀kè kaa a wa'à ghu tswé. Nì zĩ ìjàn bē bii mə bĩ'ĩ le mbə ghu a titii bù, nlon aà ñgaa yùù. ⁶ Nì le si tigə ŋɛ'esə nĩ yĩ'ĩ ŋkii ŋɛ'esə nĩ Mmà'àmbi, nlon mə ni le ŋkwere ntoo yĩ ñsigìnè ma yú aa a múm ñgi'ĩ yĩ ñwè, lâ Azwĩ Nwĩ a bāɲnè ñghirè nì kwere nì nidorè; ⁷ ma mùu ajàñ nì tigè mbə figè a mbo bē bii mə bi le mbii Kristo a Macedonia bo ì Achaia aà. ⁸ Nlon mə kaa à si tsi'ĩ ntoò Mmà'àmbi ya bē a ajàñ yii mə nì seensə i gheè a Macedonia bo bì a Achaia aà, ajàñə mə nì niñ ntii ghuu a nu Nwĩ aa, a kì mē seene ñghèè a adigə tsimè, maa ajàñ, a tigè mbə ayəfə yuu, kaa bĩ'ĩ wa'à nì ànnù tsu bú ñtswe a nswonə nlon ñgaa yùù. ⁹ Nlon mə bo bimbɔn bi swonə nĩ ànnù ajàñ yii mə ni le ŋkwere yĩ'ĩ aa, bo bì ajàñ yii mə nì le mbənkə ghuu mma'atə a mmii mɛ̀nkobə, ntigə mfa'a nì a mbo Nwĩngɔn yii mə à tswe ntii ñki mbə yĩ ànnù nɛ̀kon aà. ¹⁰ Nkii ntigə nyu'utə nĩ Mú yĩ Yesu, mə tâ à lo a aburə mbu mbii, là'à yu wa yii mə Nwĩ à le mbɛ̀nsə a niwo aà, mbə Yesu yii mə a fi'isə nĩ yĩ'inə a múm àlwintɔnə Nwĩ yii mə a ka yĩ zĩ aà.

2

¹ Nì zi tsi'ĩ sigìnè, bilim bi'ĩ, mə ntswe yii mə bĩ'ĩ le ntswe a titii bù aa, kaa ì le ŋwa'à aa adàñ dàñè tsyá. ² Nì zi mə mbɔn tâ bĩ'ĩ ka nzi a mbo bù aa, bɔn bĩ'ĩ dè mə ŋgi'ĩ a mbo bĩ'ĩ ŋki mbəgitə yĩ'ĩ a Filipi. La nì zi mə ka mə a le mbə ma mùu ajàñ aa, Nwĩ yĩ'ĩ à le mfa atàñəntii a mbo bĩ'ĩ mə bĩ'ĩ ke'enə ntoò Nwĩ yĩ ñsigìnè ya a mbo bù, ka mə bē bĩ'ĩ ghà'atə le si to nì mə tâ bĩ'ĩ tsuu swonə aà. ³ Annù yii mə bĩ'ĩ gaansə mitii mi'ĩ a ñghirè mə tâ nì zi aa, kaa a si aa a nì àfansənnù kə a nì ànnù yii mə kaa a si laa, kè bə nì annù mbwe'esə tswé. ⁴ Ntoo yĩ sigìnè ma yú, Nwĩ à beentə mfa a mbo bĩ'ĩ mə tâ bĩ'ĩ ka nseensə, kaa wa'a ka nseensə aa bə a ñghirè mə tâ nù bē ì ka mbɔnə, ntsyatə a ñghirè mə tâ Nwĩ à ka ndoritə, à nì tsi'ĩ yù Nwĩ yii mə à zi m̀ntii mi'ĩ aà. ⁵ Nwĩ à nì àyəfə yĩ'ĩ mə, nì zi mə kaa bĩ'ĩ le si wa'à aa nìghàà nì mbwe'esə nii mə ni ka ki ghirè tá bē ka ndoritə aa, lògè mfa'a nì nu. Kaa wa'à kii mfa'a aa mbèrisə nyonə nì aa bē àbii yĩ tsu yii mə a tswe ghu aà. ⁶ Kaa bĩ'ĩ le si wa'à nì nìgha'a a mbo bē lòò, a mbo bù kə a mbo bē bi m̀'ò, ka mə bĩ'ĩ le ntswe nì ñka mbetə nì àkwetə a mbo bù tsi'ĩ tso ñgàñntoo Kristo aà. ⁷ Lâ bĩ'ĩ le si bāɲnè bɔnə nì nu bù tsi'ĩ a ñgɛ̀ñ ñgɛ̀ñ ajàñ yii mə ndè mu a lèntə nì bɔɔ bii mə a ko'o aà. ⁸ Tsó mə, ntii yĩ'ĩ ì le si yè'ətə nì a nyə bù aa, kaa bĩ'ĩ le ŋwa'a aa tsi'ĩ nì ntoo yĩ ñsigìnè ya a mbo zĩ, bĩ'ĩ le ŋki mfa mibii mi nù mi'ĩ a mbo bù nlon mə bĩ'ĩ le ñkɔnə ghuu si'ĩ si'ĩ aà.

⁹ Nì bə wa'atə sigìnè, a bilim bi'ĩ, bɔn nì zĩ ajàñ yii mə bĩ'ĩ le si nanşə mfa'a ŋkii nnwuginə aà, bĩ'ĩ le si fà'à a si'inə bo bì nìtugè a nyə mə tâ nì wa'ă ŋgi'ĩ ka nyə a jɛ'ɛ bĩ'ĩ wa noò mə bĩ'ĩ le si seensə ntoò Nwĩ ya a titii bù aà. ¹⁰ Bù a bò'ɔ Nwĩ, nì nì b̀yəfə bi'ĩ mə àkòrè nizĩ yĩ'ĩ a le nlaa, ntsinə kaa àlò'ò yĩ tsu kaa a wa'a a nì m̀ghirìnè mi innù mi'ĩ a nsi bù bii mə nì le mbii Kristo aa tswé; ¹¹ nlon mə nì zi mə bĩ'ĩ le nlogè ghuu aa tsó mə tà à tswe nì bɔɔ bi aa, bĩ'ĩ le si di'itə nì ghuu yĩ m̀'ò yĩ m̀'ò, ŋkii ndiintə nì ghuu, ¹² ñkwantə nì ghuu mə tâ àkòrè nizĩ yuu tá à ku'unə tsó yĩ bə bii mə Nwĩ à twonə a m̀n ànnù nifɔ yĩ bo bì a mum nìgha'a nì aà.

¹³ Annù yĩ m̀'ɔ yii bĩ'ĩ fa nì mbi'ikə a mbo Nwĩ ñgɔn b̀nòò bitsim aa a nì mə nòò yii mə nì le nyu'u nìghàà nì Nwĩ nya a mbo bĩ'ĩ aa, nì le ŋkwere

ηki mbii, kaa nì le ηwa' à bii aa tsi' i tsò nìghàà n̄i m̄e ni lo aa mbo bàmisòn, nì le mbii aa tsi' i tsò nìghàà ni Nwí yumbon̄e, àa tsi' i ayoo ȳi ni ni ghu aà, nìghàà ma n̄u n̄i m̄e ni fà' à a tit̄i bù bè bii m̄e bi bii Kristo, ηkwens̄e n̄i ghuu aà. ¹⁴ Nlon̄ m̄e mb̄a bil̄m bá, nì le si tiḡe ηne' es̄e n̄i ηghòt̄e Nwí a n̄j̄m Kristo Yesu j̄i m̄e i tswe a Yudea aà; ηk̄i ȳe n̄i ηḡi' i ȳi m̄e bè bi ala' à buu bi le si niñ̄e ni a nu bù aa, tsi' i a ηḡiñ̄ ηḡiñ̄ a aj̄añ m̄e ndanw̄i j̄i m̄e i tswe a Yudea aa i le si k̄i nȳe n̄i ηḡi' i a mbo baYuda aà; ¹⁵ bo bii m̄e bi le zwit̄e Mmà' àmbi Yesu ni ηḡañtoo Nwí, ηki mfur̄e yi' i b̄i' i f̄e' ek̄e, ηghir̄e nt̄on̄ Nwí i nan̄s̄e ñlwi aà. Bo n̄i ηḡañ k̄ib̄aà b̄e bits̄im. ¹⁶ Bo le si, k̄iñ̄e ni m̄e t̄a b̄i' i tsuu n̄i n̄too ȳi n̄siḡin̄e ya a mbo batoo dan̄ gh̄èè t̄a bo yu' u nyween̄e. Bi le ηghir̄e ma mùu aj̄añ aa t̄a ìb̄i waa ȳi m̄e bo le si gh̄ir̄e ni a nsi mi' i Nwí aa, t̄a ì luu. L̄a ts̄its̄on̄ w̄a àlwint̄on̄ Nw̄iñḡon̄ a z̄i m̄e ηkwet̄e waa!

Ayè' èt̄e Paul a mb̄u n̄z̄i ηghant̄e waa

¹⁷ L̄a a ηgh̄èe a mbo b̄i' i bil̄m bi' i, b̄i' in̄e tswè m̄e a nj̄i nj̄i kaa wa' à bù nȳen̄e a ni mu àt̄i noò, ka m̄e a b̄e ma mùu aj̄añ aa, m̄ant̄i mi' i mi tswe b̄i' in̄e ηḡon̄ b̄in̄òò bits̄im, b̄i' i k̄i nȳe' èt̄e ηgans̄e ni mit̄i mi' i m̄e mb̄e b̄i' in̄e bù nȳen̄e. ¹⁸ B̄i' i le si nl̄òò a z̄i a mb̄èè bù, tsi' i m̄eb̄on̄, Paul, a ηgaa j̄i gh̄a' àt̄e, l̄a Satan a k̄iñ̄e n̄i yi' i. ¹⁹ Ayoo ȳi m̄e mb̄e b̄i' i ka m̄e, k̄e n̄idor̄e ni' i, k̄e m̄iȳar̄in̄e mi ηḡu' u, m̄i m̄e b̄i' i ka ȳi ki tswòñ̄e n̄i n̄u ȳi' i ghu a nsi mi' i Kristo a noò ȳi à ka ȳi n̄z̄i aa, à n̄i àk̄e aa ε? A laa wa' à bu b̄e aa ε? ²⁰ Nlon̄ m̄e n̄i laa mb̄e ni gha' à ni' i ηki mb̄e n̄idor̄e ni' i.

3

¹ Ma mùu aj̄añ, tsò m̄e kaa b̄i' i le ηwa' à bù nzi aj̄añ ȳi m̄e mb̄e b̄i' i tswa m̄ant̄i mi' i aa, b̄i' i le ntiḡe mbii m̄e b̄i' i ka tiḡe tswe a ala' a Athens, ² i bàñ̄e tiḡe too Timoti ȳi m̄e à le mb̄e mumaà ȳi' i, ηki mb̄e ηḡañf̄a' a Nwí nlon̄ ntoò Kristo ȳi n̄siḡin̄e aa m̄e t̄a à zi ηkwet̄e ghuu a ηghir̄e m̄e t̄a àb̄iint̄i yuu t̄a à ka ηkwe ³ ta t̄a ηu n̄i bù t̄a tsee l̄ó ki ts̄iḡin̄e nlon̄ ηḡi' i ȳi m̄e ni ȳe aà. N̄i laa nte' e nzi m̄e b̄i' in̄e tswè n̄i ηka nȳe ηḡi' i.

⁴ N̄i ki ηwa' at̄e m̄e n̄òò wa m̄e b̄i' i le ntswe bi' in̄e laa, b̄i' i le mbaa nswon̄ a mbo bù m̄e, b̄i' in̄e tswè n̄i ȳi ηka nȳe ηḡi' i; tsi' i f̄aa aj̄añ m̄e a f̄è' è m̄e n̄i k̄i nȳe aà. ⁵ Ma mùu aj̄añ, tsò m̄e kaa m̄e le ηwa' à zi aj̄añ ȳi m̄e mb̄e m̄e bù n̄tswa nt̄i gha aa, m̄e le ntiḡe ntoo ηk̄i a mbet̄e t̄a zi a aj̄añ ȳi àb̄iint̄i yuu a b̄e aà, nlon̄ m̄e m̄e le si b̄o' o m̄e mb̄e akwà' àn̄e a l̄o ηkwà' àn̄e ghuu n̄i w̄o, t̄a àf̄a' à yi' i à tsya ad̄an̄e dan̄e.

⁶ Ts̄its̄on̄ m̄e Timoti à bù m̄e n̄lo a mb̄èe bù m̄b̄i n̄i ηk̄i ȳi siḡin̄e nlon̄ àb̄iint̄i yuu bo b̄i àk̄on̄n̄e ȳi m̄e n̄i tswe ni yu aa, ηki ηke' en̄e m̄e ni wa' at̄e n̄i yi' i n̄i n̄t̄i ȳi siḡin̄e, a ηḡon̄ b̄in̄òò bits̄im, ηk̄i nȳe' èt̄e ni m̄e bon̄ n̄i ȳe yi' i aa, tsi' i aj̄añ ȳi m̄e b̄i' i k̄i nȳe' èt̄e ni a nȳe bù aà, ⁷ ma mùu aj̄añ, bil̄m mb̄a, ka m̄e bi niñ̄ n̄i m̄buu ηḡi' i ts̄im a nu b̄i' i, b̄i' i k̄i nyu' u n̄i n̄yan̄e aa, ànn̄ ab̄iint̄i ȳi m̄e n̄i tswe ni yuu aa, a boris̄e ni m̄ant̄i mi' i. ⁸ Ts̄its̄on̄ b̄i' i ka nan̄s̄e tswe bit̄i, m̄e mb̄e ni ki nt̄e n̄t̄i a m̄úm Mmà' àmb̄i.

⁹ Nlon̄ m̄e mb̄e b̄i' i nan̄s̄e mfa mbi' ik̄e a mbo Nwí aa m̄e ak̄e nlon̄ ghuu, nlon̄ n̄idor̄e n̄i m̄e b̄i' i tswè ni nu a nsi mi' i Nwí nlon̄ ηgaa yuù aa ε? ¹⁰ B̄i' i ts̄a' àt̄e n̄i Nwí n̄i n̄t̄i yi' i ts̄im a as̄i' in̄e bo b̄i n̄ituḡe, m̄e mb̄e bi' in̄e ȳi mbu nȳen̄e, ni mins̄i, i fa ayoo ȳi m̄e mb̄e te' è m̄bur̄e ka ki bon̄e a n̄i àb̄iint̄i yuu aà.

¹¹ Ts̄its̄on̄ t̄a Nw̄iñḡon̄ Taà yi' in̄e yumbon̄, ni Mma' amb̄i yi' in̄e, Yesu, t̄a à tsyas̄e yi' i t̄a b̄i' i zi a mbo bù; ¹² t̄a N̄ḡañm̄a' a yi' in̄e t̄a à ki ηku' us̄e ak̄on̄n̄e

yii mə nì tswe ni yu, ñkɔŋnə nî ghuu bù bu ni bù, ñkii ñkɔŋnə nî bê bitsim aà, tsi'í ajàn yii mə bí'í kii ñkɔŋnə nî ghuu aà. ¹³ Ma mùu ajàn, tâ à ghìrə tâ m̀ntiì muu m̀i laa, ntsuu nî àl'ò'ò ló tswe a nsi mi'i Nwìngòŋ Taà yì'inè, fyá noò yii mə Ngànma'a yì'inè Yesu à ka yì zì bo bì bè bi Nwì bitsimè aà.

4

Ntswèntiì yii mə a ghìrə Nwìngòŋ a doritè aà

¹ A nłwĩ'isə mbǎ bɔɔ bi maà, bí'i di'itə nî ghuu ñkii mbu'u nî m̀bo a mbo bù nî Ìkũm Mmà'àmbi Yesu mə, ajan mə ni le nyəgə a mbo bí'í aà, a ku'unə ñka ntswe ntswèntiì yuù ni m̀anjì yii mə a ghìrə Nwì a doritè, yii mə nì kì m̀é ǹlogìnè ñka ntswe aa, nì ghɛɛ nî m̀bii tsi'í maa ajan. ² Nlon mə nì kì nzi ndi'i jya jii mə bí'í le mfa a mbo bù, a ajan yii mə Mmà'àmbi Yesu à le nswon aà. ³ Annù yii mə Nwì a lòò aa, a ni aa mə tâ nì laa mmanşə, mə tâ ni tsuu ki tsuùrè. ⁴ Tâ nù yì m̀'ɔ, yì m̀'ɔ à ka nyo'ɔ ñgwê yì a ni m̀anjì yii mə à laa ñki ñghìrə mə mbə bi gha'aə yi. ⁵ Kaa wa'à ka nyo'ɔ aa bə ni m̀anjì àghè'ènè b̀angyè, ñka nloo bê, tsǒ bə bi itoo jii mə i s̀i Nwì zi aà. ⁶ Tâ nù tsu à tsuu ñkòbə annù a nu mu maà yì ló jìtə a ni ànnù ma yú, nlon mə Mmà'ambi a niñ isa'a a nu bə bitsim bii mə bi ghìrə ijǎñ ifǎnsənnù ma jù aà, tsi'í ajàn mə bí'í leè nte'ε foo ñwà'àsə ghuu ghu aà.

⁷ Nlon mə kaa Nwì à le ñwa'à yì'inè twonə aa mə tâ bí'inè ka ghìrə aa ànnù nsinə, à le mbàŋnè ntwonə yì'inè aa mə tâ bí'inè ka ñghìrə aa ìnnù jii mə i laa aà. ⁸ Ma mùu ajan, nù yii mə a tsa'a ma yú ànnù aa, kaa si aa ñumisòŋ tsa'a, a tsa'a aa Nwì yii mə a fa nî Azwì yi yì làà ya a mbo bù aà.

⁹ A ñghèɛ nî ànnù a ñka ñkòŋnə ghuu bu ni bù tsǒ bɔɔ bi ma, kaa mbə bí'í wa'à bù ka ñwa'anə nlon ma yaà ànnù, nlon mə Nwì yumbòŋ à d̀i'ì m̀é, a mbo bù mə tâ nì ka ñkɔŋnə ghuu bu ni bù.

¹⁰ A k̀i mbə annù ǹñkon mə ni k̀ŋ bilim buu bitsim bii bi tswe a mbù'u Macedonia bù laà. Là bí'í bu'ù nî m̀bo a mbo bù, bilim bi'i, mə tâ nì bu nnanşə ñkɔŋnə waa ñghɛɛ nî m̀bii.

¹¹ Ñka ñgaansə ada'á yuu a ntswe nì m̀bɔɔnə, tâ nù yì m̀'ɔ, yì m̀'ɔ ka nte'ε atú yi tsi'í nî à yii annù, ñkii ñka mfa'a nî m̀bò muu, a ajan mə bí'í le ndi'itə ghuu aa; ¹² mə tâ bə bii mə bi burə tì Nwì bii aa, tâ bi ka mbo'ɔ ghuu, tâ nù nìbù tsee bê a nù dàn ki yu'utə nî ñjoo jii mə a lòò aà.

Nòò ǹzi Mmà'àmbi

¹³ Kaa bí'í si lòò mə tâ nì tswe a m̀m̀m̀ itugə, a bilim bi'i, nlon annù bə bii bi kwòkè m̀é aà, mə tâ nì tsuu i ki jəŋnə, tsi'í tsǒ bə bii mə kaa bi si annù tsu bu mbe aà. ¹⁴ Nlon mə, tsǒ mə bí'inè bii mə Yesu à le ñkwo mbu mb̀inè ni wo aa, bí'inè ki nzi mə tsi'í maa ajan yii mə, ntsya a njim Yesu, Nwì à ka yì ghìrə tâ bə bii mə bi kwòkè m̀é aa tá bo bu mb̀i fu bo bi Yesu. ¹⁵ Bí'í k̀è'ènè ni ma yú ànnù ñyonə aa ni ǹghàà ni Mmà'àmbi, mə bí'inè bii mə bí'inè tswe bi t̀i aa, i yì burə i ywe'e wa noò mə Mmà'àmbi à ka yì zì aa, kaa bí'inè ka yì wa'à a mbii bə bii mə bi leè ñkwokə aa tsyà, ñkǎñ kaa a ka yì wa'ǎ maa ajan bê.

¹⁶ Nlon mə Mmà'ambi yumbòŋ à ka yì lo a aburə i sigə, i ghàà nî ñjì yì ntì, a ajan mə nd̀i baangel wa à ka yì tɔŋnə ntwon aa, tâ ntàn Nwì tâ i ki ñghaa. Tá bə bii mə bi leè ñkwokə a mum Kristo aa tá bo foo mb̀inè; ¹⁷ tâ bí'inè bii mə bi burə bit̀i aa, là'à bí'inè bya mə bí'inè burə a njim aa, tâ bi tìgə ǹlogə yì'inè ǹbò bitsim ñk'ɔ ni bu a m̀m̀m̀ m̀bà'à a mbòò Mmà'àmbi a ndəŋ; maa ajan tâ bí'inè tìgə ntswe bí'inè bi Mmà'àmbi a ñgòŋ b̀inòò

bitsimè. ¹⁸ Ma mùu ajàṅ nì tigè ṅka nlò'ətə mîntiì muu bu ni bù ni nìghàà ma nú.

5

Nì tanṭə a ṅkwerə Mmà'àmbi a noò yìi mə à ka yì bǔ bǐi àà

¹ Lá bìlím bá, a ṅghèe nì ñjwi kè noò yìi mə ma jù ìnnù ka yì fè'è ghu aa, kaa bǐ'i ka wa'à bù ṅka ṅghensə noò a ṅṅwà'ànə a mbo bù. ² Bù bǐmbɔṅ nì zi sigìnə mə njwí Mmà'àmbi ya i ka yì zǐ aa tsi'í tsǒ ñyərə a wǐ'íkè nzi nítugə aà. ³ Wá noò mə bə swonə ni mə “Bǐ'í tswe nì m̀bɔɔnə kaa wa'à nì ànnù tsu b̀'ò” aa, a naa tsi'í maa noò mə ṅgi'í i ka b̀anṅə wǐ'íkè fè'è i kuu a nu bo, a ṅgǎṅ ṅgǎṅ a ajàṅ yìi mə mànṅyè yìi mə à tsìgə mu a wǐ'íkè ñyu'u nì ñyànə aà. Maa noò, àdìgə a ṅkhə ṅghèe ghu kaa a wa'à bə. ⁴ Lá bìlím bá, kaa bù bǐmbɔṅ nì si aa m̀m̄m̄ itugə tswé mə tá ñjwi mà ya i zi ṅwǐ'íkè m̄funə ghuu tsǒ ñyərə. ⁵ Nlonṅ mə nì laa mə mbə bɔɔ ṅkà'à, mbə bɔɔ bi m̄fu'u àbèè; kaa bǐ'inə laa wa'à bɔɔ bi itugə bo bǐ m̄fi i d̀ìgə bə. ⁶ Maa ajàṅ bǐ'inə tsuu nɔṅ i ki bwiiṅkə, ajàṅ yìi mə àbùgə bə a ghìrə aa, a b̀anṅə ṅkù'unə mə tá bǐ'inə tswe nìkərə, n̄tswe nì àl̀aa atú. ⁷ Nlonṅ mə bə bǐi mə bi bwii filò aa, bi bwii aa n̄itugə, bə bǐi mə bi mbaanə m̄l̀ù'ù aa bi k̄i mbaanə aa n̄itugə. ⁸ Lá mbə yìi mə bǐ'inə nì bə bi m̄fu'u àbèè aa, a ku'unə tá bǐ'inə yə mə bǐ'inə tswe nì àl̀aa atú. Bǐ'inə wə'è atsə'ə n̄tsò yìi nìgò yìi mə à nì b̄iint̄i b̀ò àk̀onə aà, ṅki nso atsə'ə atu n̄tsò yìi mə à nì ajàṅ yìi mə bǐ'inə bə nì ìlonṅ aà. ⁹ Nlonṅ mə kaa Nw̄iṅgònṅ kaa à le ṅwa'à yì'inə ka'a aa mə tá bǐ'inə yì nyə ṅgi'í nyonṅ aa a n̄j̄m̄ alwintɔṅ yì, à le mb̀anṅə n̄tanṭə aa mə tá bǐ'inə tswe nì ìlonṅ yìi mə i lwi'i n̄ikonṅ, yìi mə bǐ'inə kwərə n̄tsya aa a n̄j̄m̄ Mmà'àmbi yì'inə Yesu Kristo aà. ¹⁰ Mmà'àmbi Yesu Kristo wa yìi mə à le ṅkwo nlonṅ ṅkwitù yì'inə aa, mə kə bǐ'inə tswé b̄it̄i kə bǐ'inə kwo kwo, bɔṅ bǐ'inə tswe bǐ'inə nì yù. ¹¹ Ma mùu ajàṅ a ku'unə mə tá bǐ'inə ka ndiintə yì'inə bǐ'inə nì bǐ'inə ta ki kwetə a yì'inə a ṅkwé, tsi'í ajàṅ yìi mə nì t̄è'è m̄è n̄loginə a ṅghìrə aà.

Adi'itə bo b̄i atsà'atə yì n̄lw̄i'inj̄m̄

¹² B̄ilím bi'i, bǐ'i di'itə n̄i ghuu mə, nì ka mbo'otə bə bǐi mə bi n̄wùgìnə a tit̄i bù aa, bǐi mə Mmà'àmbi à lèə mə tá b̄i ka n̄lentə ṅk̄i ndi'itə n̄i ghuu aà. ¹³ Nì ka n̄an̄sə ṅkɔṅ ṅk̄i ṅṅentə n̄i waa a ndəṅ nlonṅ ifà'à yìi mə bo fà'à aa. Nì tigè n̄tswe n̄i m̀bɔɔnə a tit̄i bù ni bù.

¹⁴ Bǐ'í ghèe n̄i m̀b̄i n̄tsa'asə n̄i ghuu bìlím bi'i, mə tá nì ka ndi'itə b̄ibwèrə, ṅka ndiintə bə bǐi mə m̄int̄i myaa mi b̄orə aà, ṅka ṅkwetə n̄i bə bǐi mə bi b̄orə a m̀m̄m̄ Azwi aa, ṅki nzi ajàṅ yìi mə nì ka tswa bə bitsim n̄i àtan̄ent̄i aà. ¹⁵ Nì yə mə kaa nì si annù yì bi a atú ànnù yì bi kwi'inə, m̀banṅə yə mə nì ghìrə ìb̀onṅ a ṅgònṅ b̄inòò bitsim a nu bù yì m̀'ɔ yì mò'ɔ, bo b̄i a nu bə bitsimè. ¹⁶ Nì ka ndoritə a ṅgònṅ b̄inòò bitsim. ¹⁷ Nì ka n̄tsa'atə n̄i Nw̄i a ṅgònṅ b̄inòò bitsim n̄tsuu ki kaa. ¹⁸ Nì ka m̄fa m̄bi'ikə a mbo Nw̄i n̄i ṅḡonṅ ìnnù tsim̄ j̄i mə i tsi'í n̄i ghuu aà; nlonṅ mə à nì ànnù yìi mə Nw̄i a l̀òò, yìi mə à fà'à mə a mbo bu n̄tsya a n̄j̄m̄ Yesu Kristo aà. ¹⁹ Nì tsuu m̀'ɔ Azw̄i Nw̄i ki bwetə bə. ²⁰ Nì tsuu nìghàà n̄i mə ntoò Azw̄i Nw̄i a ṅkè'ènə a mbo bù aa kitsa'a. ²¹ Nì ka ṅkwa'anə ìnnù tsim̄; ṅka n̄tswa n̄i ìnnù j̄i mə i ku'unə aa n̄tugitə. ²² Nì ka n̄tsu'uə n̄i ìbənṅ ìnnù j̄i b̄i tsim̄. ²³ Nw̄iṅgònṅ yìi mə a fa m̀bɔɔnə aa à ka si'í ghuu tá nì laa m̄man̄sə; i lèə àzw̄i yuu, nì m̄int̄i muu, nì m̄b̄i mi nú muu, tá m̄i bɔṅ, kaa wa'à n̄i àl̀'ò tswé wá noò mə Mmà'àmbi yì'inə Yesu Krito à ka yì bǔ bǐi aà. ²⁴ Yu wa mə à twònṅ ghuu aa, a lèə ṅkà'à yì, à ka k̄i yə mə yu ghìrə nì laa m̄an̄sə ma lá.

²⁵ Bìlîm bi'i, nì ka ntsa'atə nî Nwî a atu bî'î.

²⁶ Nì tsa'atə bîlîm bi'inè, ònɔŋə nî mîghəgè myaa nî àkòŋnè Nwî.

²⁷ Mè dî'itə ghuu nî ìkǔm Mmà'àmbi mə tá nì twonə aŋwà'ànè yû a mbo bîlîm bi'inè bîtsimè.

²⁸ Tâ ìbǒŋ Mmà'àmbî yi'inè, Kristo Yesu, ì lwi'i a mbo bù.

Aṅwà'ànè Paul yî àyòṅtè a mbô ñghòtê BaTESALONIKA

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yû aa a le ṅwà'ànə Paul. Kaa àgha'a a le ṅwa'à sà'atè a ajàṅ mə à le ṅwà'ànə a yi ntsyambïi ya a mbo baTesalonika aà. A le ṅwà'ànè aa a ntsisè ìfòrìnə innù jii mə i le mbù ñzi ṅkuu mbuurə nî innù jii mə à le ndì'ì a mbo baTesalonika a nî ṅwà'ànè yî ntsyambïi ya aa.

BaTesalonika le si foonsə nî ànnù ya yï mə Paul yumbəṅ à le ndì'ì ñlon ànnù ajàṅ mə Kristo à ka yï bú bîi aa, bo bî innù jî mɔ'ɔ (2.5,15; 3.6-10). A bə tsó bo le ṅkwerə aṅwà'ànè yî mɔ'ɔ, ṅwa'atə ni mə a le nlò aa a mbo Paul, la a bə mbwe'esè (2.2). Aṅwà'ànè ma yû a ghirè bo wa'atə ni mə nòò ñzi Kristo wa mə Paul à le si swonə aa, à kù'ù mē. Ma mùu ajàṅ, bo bî mɔ'ɔ bî ma'atè mifà'á myaa ntigə nləgilə ṅkarə tsó mə bo le ntigə ṅwa'atə ni mə nòò ñlwî'î mbi à kù'ù mē aà (3.6,11)! Ma yû a burè ñtsanə! Paul a ṅwa'anè ñnanşə wa'asə waa (3.6,14,15), ñdi'itə waa mə tâ bo lwi'i a mûm innù jya jii mə yu le ndì'ì a mbo bo aà, ṅka ṅe'esə nî waa (2.15; 3.7-10). ṅwa'atə ni a mbo bo annù ya yï mə à le nte'ε mfoo nswon ṅlon ajàṅ yï mə a ku'unə a ṅka mfà'á ñtîi aà, bεe ṅù a tuu mfà'a a tsuu kî jî (3.10)!

Paul à le ntigə ntw'otə a mbo bo a ajàṅ mə mbə bî zî noò ñlwî'î ñjîm wa aà. ṅghirə mə tâ bo zi innù jii i ka yï kî dî'ì mə Njwî Mmà'ambi yâ i ka mē aa koontə aà (2.1-12). Nù mbu'u innù jî bî wa à ka yï fòò zî ya'a, i kî bwe'esə nî mbi nî innù jî yeyerə bo bî ñnnúsyámbo jî bî (2.9-2).

Ka mə bî le mbwe'esə baTesalonika aa, ṅghòtə ya i le mburə ka kî yòṅè nî Kristo nî ñtîi waa tsîmè. Paul a burè ka kî doritə ṅlon ṅgaà yàà. Abiintîi yaa a le si nanşə ṅkwe, bo burè ka kî kòṅè nî waa bo ni bo (1.3,4). Paul a swonə ni a mbo bo mə tâ bo ka ntsa'atə nî Nwî ṅwa'atə nii ṅkii nlɔɔ ni mə tâ Nwî à ghirə tâ ñghàà ni nî kii ṅwanşə nsèènə ṅghεε tsó ajàṅ yï mə ni le ṅghèè a titîi bo aà (3.1-2). Paul à le si tigə ṅkii ntsa'atə nî Nwî a atú ṅghotə ya mə tâ Nwî yï mə a ləə ṅkà'á yï aaa, tâ à ka mbe nî waa, mfa nî ṅjoò tsîm jii mə i ka ṅghirə bo ka ṅkwe ṅghεε nî mbïi a mûm àbiintîi bo bî a nî àfà'á Nwî aà (1.11-12; 2.16-17; 3.3,16).

Bî yatê aṅwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'innù aṅwà'ànè yuà 1.1-2.
2. Ajàṅ mə Paul à le mbeentə waa ntigə ṅgha'asə nî Nwî aà 1.3-12
3. Adi'itè ñlon annù ajàṅ mə Mmà'ambî à ka yï bú zî aà 2.1-17
4. Adi'itè mə bî ka nzi akòrè nîzî yaa a mum Kristo 3.1-16
5. Innù jii mə Paul à le nswonə a nlwî'isə 3.17-18

¹ Aṅwà'ànè yï mə a lo a mbo Paul ni Silas ni Timoti ṅghεε ni mbo bə bî Nwî Taà yîinè ni Mmà'ambî Yesu Kristo mə bî tswe a ndânwî a Tesalonika aà.

² Tâ ìbòṅ nî mbɔɔnè yï mə i lo mbo Taà yî'inè Nwî bo bî Mmà'ambî kristo aa, tâ i tswe a mbo bù.

Annù ntw'otə mîsa'a a noò yï mə Yesu Kristo à ka yï bú zî aà

³ Bîlîm bâ, a ku'unə boṅ bi'i fa mbi'ikə a mbo Nwî a ṅgòṅ bìnòò bitsîm ñlon ṅkwitú ghuu, ṅlon mə àbiintîi yuu a nanşə ṅkwe tsi'î sigìnè, àkòṅnè yï mə ni kòṅnè ghuu bu ni bù ghū aa, a kî ṅghεε nî mbïi. ⁴ Ma mùu ajàṅ,

b'i tigə ntərə n'i y'i nlon ɲɡaa yùu a mbô ɲghòtə Nwĩ jĩ mɔ'ɔ nlon mə nì tswà àbĩntìi yuu a tii, ntswe a mùm ɲgi'i yĩ mə nì yə, bo bì ajàn yĩ mə bì tso'ɔ nì àkòrè yuu aà.

⁵ Ma yú a d'i'i nì mə ajàn yĩ mə Nwĩ a tso'ɔtə misa'a aa, a tsinê, ma mùu ajàn, nì ka yĩ kii kù'unə a ɲkuu a mùm ànnù nifò Nwĩ yĩ mə nì yə nì ɲgi'i ghu aà. ⁶ A nì aa tsi'i ànnù yĩ mə a ku'unə a ɲghìrə aà, ajàn mə Nwĩ à kà'a mə yu ka yĩ ɲiɲ ɲgi'i a nu bè bii mə bì ghìrè nì yê nì ɲgi'i aà, ⁷ i bânɲə ghìrə tâ bù bii nì yə ɲgi'i aa, nì b'i'i, tâ b'i'inə fwetə wá noò mə Mmà'àmbê Yesu à ka yĩ ló aburə i sigə bo bì baangel bi bì wè a mùm ɲlwa' mɔ'ɔ tâ bì yə aà. ⁸ A ka yĩ sigə aa, aɲkwi'inê ànnu, a ɲniɲ ɲgi'i a nu bè bya mə kaa bì sì Nwĩ zi, bo bì a nu bya bii kaa bì sì ntoò Mmà'àmbi Yesu ya yu'unə aà. ⁹ ɲgi'i yĩ mə Nwĩ à ka yĩ ɲiɲ a nu bo aa, i ka yĩ bə aa ajàn mə à ka yĩ bwesə waa ɲɡaa yĩ mɔ'ɔ, i kɲhè waa mə tâ bì yì ɲwa'a a mbɛɛ Mmà'àmbi bo bì a mum ɲìgha'à nì nì wè koontə, ¹⁰ wa ɲjwi mə à ka yĩ zĩ a ɲkwɛrə ɲìgha'à nì bo bì àghu'usə a mbo bè bi, a mbo bè bĩtsim bii mə bì bii yì aà. Nì ka yĩ kii bə bē bĩ mɔ'ɔ a tii bo maa ɲjwĩ nlon mə nì lɛ mbii ntoò ya mə b'i'i lɛ nzi nì yu a mbo bù aà. ¹¹ A bē ɲji'i ànnù yĩ mə b'i'i tsà'atə nì Nwĩ a ɲɡòɲ bìnòò bĩtsim ɲwa'atə nì ghuu ghu aà, mə tâ Nwĩɲɡòɲ yì'inə à ghìrə ghuu tâ nì ku'unə nì bè bii mə à twɔɲ aa, ɲki ɲghìrə mə ìnnù jĩ sigìnè jii mə nì kà'a mə nì ka kì ghìrə a mùm àbĩntìi aa, tâ à fa a mbo bù a ɲjĩm mɪdà'a mi. ¹² Ma mùu ajàn tá ghìrə mə tâ ɲkum Yesu Kristo tâ i tswə nì ɲìgha'a a mbo bù, tâ nì kì ɲkwɛrə ɲìgha'a ghu mbo, a ɲjĩm àbòɲɛntii Nwĩɲɡòɲ yì'inə abò'ɔ Mmà'àmbi Yesu Kristo.

2

Ngàɲkibàà wà

¹ ɲghɛɛ nì ajàn yĩ mə Mmà'àmbi Yesu à ka yĩ bũ mbii tâ b'i'inə ghotə a mboo yì aa, b'i'i bu'u mbo a mbo bù mbá bilim bi'i, ² nì tsuu mmà'atə mə tâ ɲzwi jì mɔ'ɔ kè ɲìghàà nì tsu mə nì kwɛrə, kè àɲwà'ànə yĩ mə bì swonɲ mə a lo a mbo b'i'i ɲswonɲ nì mə ɲjwĩ Mmà'àmbi ya i zĩ mē aa, tâ à wanɲə mbùrə mĩtsyè muu, kè ɲkii ntsigə mĩntii muu bē. ³ Nì tsuu mà'atə mə tâ ɲù a bwe'esə ghuu a nì mánji yì tsù; ɲlon mə kaa ɲjwĩ Mmà'àmbi ya kaa mbə i wa'à zì tì ghê nòò atii atu wa mə bè ka kì tuu Nwĩ aa, à fòò mē ɲzi. Tâ ɲu wa yĩ a sì nòɲsə Nwĩ ləə, yu wa yĩ a tigə ɲghɛɛ a mbwe aa, tâ à kì mfɛ'ɛ nì ɲsi nì ɲsì. Yu wa yĩ mə Nwĩ à kà'a mē mə yu ka yĩ tso ɲgi'i ghu nu aà.

⁴ A nì yu wa yĩ mə à ka yì kì to nì Nwĩ i tigə ɲɲɛɛ nì ìbĩnù yì mə yu tsyatə ɲjòò tsim jii mə bì twonɲə nì bìnwi, kè mə bì mii aà. A ghìrə maa ajàn aa a bânɲə ɲtigə ɲligə aləɲə yì a ndámà'a Nwĩ ɲtigə nswonɲə nì mə yu mbə aa Nwĩ. ⁵ Nì sì wa'atə mə à nì annù yĩ mə mē lɛ nswonɲ a mbo bù wa noò mə b'i'inə lɛ ntswe aa ɛ? ⁶ Tsĩtsòɲ nì zì ànnù yĩ mə a tswa nì ɲgàɲkibàà Nwĩ ghú mə tâ à tsuu zì aà. A yu'utə aa nòò yĩ mə Nwĩ à kà'a mē ɲləə mə tâ à fɛ'ɛ nì ɲsi nì ɲsi aà. ⁷ Wa ɲfà'a ɲù atii tu maghú, i tɛ'è mē ɲlogìnə nì àlò'òsə. A kì mbə tsi'i yu wa mə a kɲhè yì aa mə a ghìrə mə tâ à tsuu fɛ'è nì ɲsi nì ɲsì i ywe'e a noò yì mə yumbonɲ à ka yì lò yì aà.

⁸ Maa noò mə à ka yì tigə fɛ'ɛ nì ɲsi nì ɲsi aa, tâ Mmà'àmbi Yesu Kristo à zwitə yì nì àzwĩ ntsù yì, ntsə ɲgi'i ghu nu nì ɲìgha'à nì wa noò mə à ka yì fɛ'ɛ aà, ⁹ Nòò ɲzì ɲgàɲàtii tu maghú à ka yì kù'ù aa, tâ mɪfà'a mə Satan tâ mì ka ɲghɛɛ nì mbũ tsi'i nì mètii mì wè, tâ ɲlènsə mbwe'esə bo bì ìnnù jì yɛyɛrə mbwe'esə i ka mfɛ'ɛ. ¹⁰ ɲnnù jì bì i ka yì kì fɛ'ɛ bwe'esə aa bè bii

mə bi tswe nì mbwɛ aà, nlon mə bo le ntuu a ɲkòŋê ànnù n̄ikon ta yweenə aà. ¹¹ Ma mùu ajàn, Nwĩngòŋ a toò n̄ àfèsè yí t̄i mə tâ bo ka mbii n̄ ìnnù j̄i mə à n̄ àb̄aŋn̄ennù. ¹² A ghìrè maa ajàn aa mə tâ bè b̄ii mə bi si annù n̄ikon b̄ii, mbaŋnə ɲkòŋè n̄ ñghìrè ìnnù j̄i mə kaa ì s̄i tsinè aa, tâ bì yí ɲkuu isa'á.

¹³ La b̄i'í tswe nì ɲka mfa miyà a ɲgòŋ b̄inòò b̄itsim nlonə ghuu, bilim b̄i'í b̄ii mə Mmà'àmbi à kòŋə aà, nlon mə Nwĩngòŋ à le ntsɔ'ɔ ghuu nloginə aa tsi'í a nloginè, mə tâ n̄ yi nyweenə, ntsya n̄ ajàn ȳi mə Azwí Nwí a si'í ghuu mə n̄ laa, bo bì àjàŋ ȳi mə n̄ b̄ii n̄ ànnù n̄ikon aà. ¹⁴ A n̄ ñji'í ànnù yí mə à le ntwoŋə ghu n̄tsya aa a n̄j̄im n̄toò yí'í yí ñsiginè ya, mə tâ n̄ yí ɲkwɛrə n̄gha'a n̄ Mmà'àmbi yí'inè Yesu Kristo. ¹⁵ Mbɛɛ mə a bə ma mùu ajàn aa mba bilim mbá, n̄ təə n̄ti n̄ ìnnù j̄i mə b̄i'í le nd̄i'í a mbo bù nlonə Kristo ȳi mə b̄i'í le nswonə bə n̄ ñtsù, kə ɲwa'anə bə ɲwà'ànə aà.

¹⁶ Tā Mmà'àmbi yí'inè Yesu Kristo, n̄ Taà yí'inè Nwĩngòŋ ȳi mə à le ɲkòŋè yí'inè n̄tsya a n̄j̄im àbòŋənt̄i yí nd̄i'ntə n̄ ghuu a ɲgòŋ b̄inòò b̄itsim, ɲkii ɲghirə n̄ mə tâ n̄ ɲka mbe n̄ ìlòn ȳi mə ì ka yí z̄i aa, ¹⁷ tâ à tigə n̄l'ətə n̄ m̄nt̄i muu, ɲka ɲghirə n̄ mə tâ m̄nt̄i muu ka mfi'isə n̄ m̄ghàà m̄ siginè ɲkii mfa'a n̄ ìnnù j̄i siginè.

3

N̄i ka ntsatə n̄i Nwí ɲwa'atə n̄i yí'í

¹ A lwí'isə a bilim bi'í, n̄i ka ntsà'atə n̄i Nwí ɲwa'atə n̄i yí'í, mə mbə n̄toò Mmà'àmbi ya ì ká ɲghɛɛ n̄i mb̄ii ɲka n̄sɛnə n̄t̄i, ɲka ɲkwɛrə n̄i n̄gha'a a ajàn ȳi mə ì le ɲki ɲkwɛrə a tit̄i bù aà. ² N̄i kii ntsa'atə n̄i Nwí mə tâ à kwɛrə yí'í a mbó ɲgǎŋ ab̄i'nt̄i bo bi ɲgǎŋghirə ìnnù j̄i b̄i, nlon mə kaa ɲù n̄tsim kaa à burə t̄i n̄toò ya b̄ii aà. ³ Lā Mmà'àmbi a ləə ɲkà'á yí, à ka n̄i m̄nt̄i a nu bù ì kii be ghuu a mbo ɲù mbù'u ìnnù j̄i bì wá. ⁴ Mmà'àmbi a ghìrè b̄i'í n̄aŋsə ñzi a laa mə n̄i ghìrə ɲkii ghɛɛ n̄i mb̄ii a ghìrə ìnnù j̄i mə b̄i'í swonə a mbo bù aà. ⁵ Tā Mmà'àmbi tâ à tsyasə ghuu tâ n̄i ku'usə n̄zi àkòŋnə Nwí bo bì àt̄aŋənt̄i Kristo.

Ajàŋ ȳi mə b̄i'inə tswe n̄i ɲka mfà'a aà

⁶ Bilim bi'í, b̄i'í swonə a mbo bù n̄i ñkum Mmà'àmbi Yesu Kristo mə n̄i ka ntsu'utə bilim bi'inə b̄ii mə à n̄i b̄ibwɛrə kaa ɲki'í n̄i ìnnù j̄ya mə b̄i'í le nd̄i'í mbo bo aa yòŋə aà. ⁷ Bù b̄imbɔŋ n̄i zi tsi'í siginè mə n̄i tswe n̄i ɲka ɲghirə ìnnù juu aà tsi'í ajàn ȳi b̄i'í le si ghìrə aà. Nòò wa mə b̄i'inə le ntswe aa, kaa b̄i'í le ɲki'í b̄ibwɛrə bə. ⁸ Kaa b̄i'í le ɲki'í ayoo tsu a mbo ɲù kwɛrə t̄i twú. B̄i'í le si b̄aŋnə m̄fa'a ɲkii n̄wuginə, m̄fa'a n̄i asi'inə bo b̄i'í a n̄itugə, mə mbə b̄i'í tsuu ló bə abè'è a nu ɲù n̄ib̄ù ghù. ⁹ B̄i'í le si ghìrə ma mùu ajàn kaa ki'í bə aa mə ka b̄i'í le ɲwa'à n̄i àdà'á tswê a mbetə mə tâ n̄i d̄i'ntə yí'í. B̄i'í le si ghìrə ma mùu ajàn aa tâ à bə alènsə a mbo bù mə tâ n̄i ka n̄yonə. ¹⁰ Nòò wa mə b̄i'inə le ntswe aa, b̄i'í le si swonə a mbo bù mə, “N̄u ȳi mə à t̄u m̄fa'a aa, tâ à tsuu kii ki'í.” ¹¹ B̄i'í swonə laà aa nlon mə b̄i'í yu'u mə b̄ibwɛrə bi tswe a tit̄i bù kaa ki'í n̄i ànnù tsu fa'à n̄tsyatə ɲka ɲghaa n̄i n̄m̄tsu myaa a n̄i ìnnù bə. ¹² N̄i ñkum Mmà'àmbi Yesu Kristo, b̄i'í swonə a mbo bə ma bú, ɲwa'asə n̄i waa mə tâ bo ka mfa'a ifà'á waa n̄i mbɔɔnə, ɲka mfa'a tâ ki kwɛrə ayoo ȳi mə bo ka ki'í aà. ¹³ Lā, a mbo bù, bilim bi'í, n̄i tsuu ló kaa a ɲghirə ànnù ȳi mə a ku'unə aa bə. ¹⁴ Mbə ɲù yí m̄ɔ'ɔ a tswe ghu a tit̄i bù mə kaa à si n̄toò yù mə b̄i'í too fàa a m̄um àŋwà'ànə yulà aa yu'unə. Mbə a bə maa ajàn, n̄i lènsə yí, n̄tsuu

nî ànnù a nghìrə bu bo lǒ tswe, ta tâ àtù yi â dirə. ¹⁵ Lâ tâ nì tsuu yi lògə tsǒ ñgàṅkìbàâ ghùù bē. Tâ nì baṅnè ñwà'àsè yi tsô ñdîm ghùù.

Mìghàà mi nlwì'isê

¹⁶ Tâ Mmà'àmbi mbɔɔnə yumbɔɔn ə fa mbɔɔnə a mbo bù a ṅgòṅ bìnòò bitsim, a ni bìmânjì bitsimè. Tâ Mmà'àmbi tâ à tswe a mbo bù bitsimè.

¹⁷ Tsi'í nì àbô ya mèmɔɔn, a ṅwà'ànè mè ñṅwa'anə ma mulà mìghàà ntsà'àtə nî ghuu. A nî àjàṅ mə mə san ñṅwà'ànè tsim aà, ñki mbə ajàṅ mə mə ṅwà'ànè aà. ¹⁸ Tâ ìbɔṅ Mmà'àmbí Yesu Kristo tâ ì tswe a mbo bù bitsimè.

Aṅwà'ànè Paul yi ntsyàmbi a mbo TIMOTI

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YU

A aṅwà'ànè yú aa a le ḡwà'ànə Paul a mbo Timoti. Timoti à le mbə múṅgwà'à yí mə à le mbə Krisən nlo a Lystra. Ndè yí à le mbə nù baYuda lá taà yí a bāṅnè mbə ḡu baGrikia (ḡfà'à 16.1-3). Timoti à le mbii Nwí, ñnansə ntswe ní àbiiintii nlòḡinè aa a múṅkhə nloṅ mə maà yí bô ndè yí bo le mbə bāṅgyè bi abiiintii aà (2 Tim. 1.5). Paul à le ntsyà ñlogə yi a Lystra wa noə mə à le ḡḡhèe akòrè nìtəə ní afà'á yi yi ntsyàmbi, ḡḡetə yi bo yu tiḡè mfa'a ḡkarə (1.3) à lòḡè yi ní mú yí “yí ànnù níḡkoṅ a múm àbiiintii” (1.2).

Paul à le mà'atə Timoti a Efeso ḡka ḡḡhèe a Macedonia aa nìèè Timoti mə tá à tswe ḡhu ḡka nlentə ḡḡhotə baEfeso yá. Paul a tiḡè ḡḡwa'anə ḡwà'ànə ji baa ḡhu mbo ndi'itə ní yi ḡhu a ní ifà'á yi a ḡḡhotə. Bi twon ḡwà'ànə ma jú ji baa mə à le ḡwà'ànə a mbo Timoti bo bi yí mə à le ḡki ḡwa'anə a mbo Titus aa ní “ḡwà'ànə bīpasto” ñloṅ mə i ḡhàà ñloṅ aa atufà'à bīpasto, ñnansə swonə ní mbuu bē bii mbə bi ləè waa ní bīpasto aà.

A ḡwà'ànə a ntsyàmbi aa a ḡwà'àsə yi nloṅ ḡḡḡndi'innū mbwe'esə, mə tá à swonə bi kentə (1.3). Bè ma bú le si dī'í ní mə njoo jii mə bi yə fàa a atu nsyə aa i tswe ní ìbī. Mbə ḡu a yweenə aa tsi'í ajāṅ yí mə mbə a tswé ní mitsyè mii mə mi le ntswe alò'òsə, bo bi ajāṅə mə mbə a ka nyon bīnòṅsə bī m'ò, kaa wa'a ní mbuu miji mi m'ò jí, kaa ḡkí'í kè ñy'ò (4.1-5).

Paul à le ḡwà'ànə ḡhu mbo a ajāṅ mə à ka ki ts'ò bitsyàsə aà (3.1-13) bo ajāṅ mə bi taṅtə innū ḡḡhotə múm ḡḡhòtə aà. Ndi'itə Timoti ḡkii ndiintə nii mə tá à bə ḡḡàṅàfà'a yí ñsiginè, ndi'í ní ànnù yí a ku'unə aa, tá àkòrè nizi yi tá à laa, tá à bə fiḡè a mbo bə a ní ànnù tsim (4.11-16).

Bi yatə aṅwà'ànə yú aa laà:

1. Nji'innū aṅwà'ànə yuà 1.1-2.
2. Adi'itə ñloṅ ḡḡhotə bo bi bitsyàsə 1.3—3.16
3. Adi'itə a mbo Timoti nloṅ àfà'á yi 4.1-6.21

Atsà'atə Paul a mbo Timoti

¹ Aṅwà'ànə yú a lo aa a mbo mə Paul yí mə mə ní ḡḡḡntoə Kristo Yesu ñyonə ní ndi'í Nwí ḡḡḡnywèensə yí'inə ní yí Kisto Yesu yí mə bī'inə bə aà. ² ḡḡhèe ní a mbo Timoti, mú ḡhà yí ànnù níḡkoṅ a múm àbiiintii. Tá Nwīḡḡonə Tá ní Kristo Yesu Mmà'ambí yí'inə fa ìbòṅ Nwí, ní ḡko mīlīḡnə Nwí, ní mbəonə Nwí a mbo wò.

Paul a wa'asə Timoti ñloṅ bə bii mə bi dī'í innū mbwe'esə aà

³ Ajāṅə mə mə le si ḡḡhèe a Macedonia aa mə le mbu'utə mbo a mbo wò mə tá à tswe a Efeso tá swonə a mbo bə bī m'ò mə tá bi tsuu annù Nwí yi dāṅ i ki dī'í. ⁴ Swonə a mbo bo mə tá bo tsuu lòḡè noə wàà i ḡḡhènsə a ní ḡjyàlà'à bo bi a ḡka nsəṅtə mīwàà mī ḡḡwè'è bə mii kaa nduú waa si lwí'í aa, ñloṅ mə ma jyaà ànnù i ḡḡhèrə aa mə tá bə ka ḡwa'atə bə ànnù jii i zī a atu bo bo swūḡnə ḡhu, mbaṅnə mmà'atə annù yí mə Nwīḡḡonə a mīrìsə yí'inə ḡhu, mə tá bī'inə aa nzi a múm àbiiintii aà. ⁵ Nji'í ànnù yí

mə mə swon̄ annù ma yú aa à ni mə tá bí'inè ka ñkɔŋnə bí'inè ni bí'inè nî àkòŋnè yíi mə a lò aa a múm ñtíi yí làà bə ñtíi yíi mə i sa'a nî bə aa, yíi i laa, nî àbíintíi annù ññkɔŋə. ⁶ Bə bí mɔ'ɔ bi má'atè mē ma juù ñnnù, ñtigə ñjɪŋə, ŋghɛɛ ŋkuu ni mighàà mi swùŋnè mi adàŋə dāŋə, ⁷ ñlɔɔ ni mə bo bə ŋgǎŋndì'i nòŋsə ti ghə mə bo zì ànnù yíi mə bo swon̄ aa atú yaa a laa ghu, ti ghə mə atú yaa a ki nlaa nî ànnù ya yíi mə bo dì'i nî tìi aà.

⁸ Bí'inè zi mə nòŋsə à bòn̄ aa, mə mbə ñù à ka mfa'a ni ghu a ni mǎnjí yíi à tswe nî mfà'a ni ghù aà. ⁹ Nlon̄ mə bí'inè zi ma yú à làà, mə kaa bi lɛ ŋkí'i nòŋsə ghìrə aa a mbo bə bíi mə ànnù yaa a tsinə, bi lɛ mbàŋnə ñghìrə aa a mbo ñgǎŋwo nòŋsə bo bí ñgǎŋatíi atu, bo bí a mbo bíti bɔ'ò Nwí, ni ŋgǎŋghìrə ñnnù jí bi, ni a mbo bə bíi mə kaa bi sì laa, bə bíi mə bí bəgítè Nwí aa, ni a mbo bə bíi bí zwiṭə bítaà byaa aa, bo bí bə bíi mə bí zwiṭə bímaà byaa, ni bə bíi mə bí kee bə, ¹⁰ bo bí a mbo ñgǎŋatsùùrə, bo bí a mbo m̀bàŋnə ñlògə m̀bàŋnə, ni ñgǎŋyèrə bə, nî ñgǎŋntswèè ìbǎŋnənnù, ni ŋgǎŋkàà àbǎŋnənnù, bo bí a mbo bə bíi mə bí ghìrə ñnnù jí mɔ'ɔ jíi mə kaa i sǐ ku'unè nî ànnù Nwí yi annù ññkɔŋ aà, ¹¹ kaa ŋkí'i yòŋə ni ñìgha'a ni ntoo yí ñsìgìnè ya nlon̄ Nwí yíi mə bí'inè gha'asə aa, ñtoo ya mə à ññə a n̄tə̀rìnə̀bo mə aà.

Paul à fà m̀bì'ikə nlon̄ ŋko m̀lìŋnə̀ Nwí

¹² Mə fa m̀bì'ikə a mbo Kristo Yesu Mmà'àmbí yí'inè yíi a fa m̀ida'a a mbo mə nlon̄ mə à lɛ nyə gha mə ku'unè mə mbə mə fa'à a mbo yu nî ñtíi ghà tsim, a tso'ò gha a mum àfà'a yu aà. ¹³ Ka mə à lɛ mbə a mbíi mə bəgítè nî Nwí, ñtso'ɔ nî àkòrə Kristo ñkíi mbəgítè níi aa, lá à lɛ ŋko m̀lìŋnə̀ ghà, ñlon̄ mə mə lɛ si ghìrə aa ni bù'ù, kaa mburə ti a Nwí bíi. ¹⁴ Ìbǔŋ Mmà'àmbí yí'inè i lɛ naŋsə nswi'inə̀ nlon̄ ŋgaà yà, nî àbíintíi, ni àkòŋnè yíi mə a tswe a nu Kristo Yesu aà.

¹⁵ Nìghàà nùlà ni tə̀, ñku'unə̀ a mbii tsi'í n̄tsimè: Mə Kristo Yesu à lɛ mfè'è fàa mbi aa a nyweensə ŋgǎŋghìrə̀ ñnnù jí bi, mə bə ñtsyàmbíi a títíi bo. ¹⁶ Lá ñjì'í ànnù yíi mə Kristo à lɛ ŋko m̀lìŋnə̀ ghà ghu aa i bə mə, tsi'í tsó ñtsyàmbíi ñgǎŋghìrə̀ ñnnù jí bi, tá Yesu Kristo tá à dì'i annù n̄tswántíi yí ya mə a kɔ'ɔ n̄tsirə̀ aa a nu mə tá à bə alènsə̀, a mbo bə bya bíi mə bí ka ññ m̄ntíi myaa ghu nu ta tswe nî ñtswéntíi yíi i lwí'i ññkɔŋ aà. ¹⁷ Tá ñìgha'a nî àghu'usè, tá tswe a mbo Mfò ñgù'u ŋgu'u, ti kwô, yíi bí si yə aa, mə à ni Nwíŋgòn̄ yú yigè aa, nlwí'í ññkɔŋə̀. Amen.

¹⁸ Timoti, mú ghà, mə ññ ñdì'i yulà a múm n̄tə̀rìnə̀bo wò, yíi mə i yòŋə ni ñìghàà níi ñgǎŋntoò Nwí à lɛ nswon̄ a mbíi aà, nya mə ni lɛ n̄tso'ɔ gho aà, tá ni ghìrə̀ mə tá ò ka naŋsə̀ nto n̄tsò yí s̄ìgìnè wa ni nu. ¹⁹ Naŋsə̀ n̄tswa àbíintíi, nî àlàà ntíi; bə bí mɔ'ɔ, n̄tsya a ñj̄m ajàŋ mə bo tùù mē àlaa ntíi aa, bə bí mɔ'ɔ bi mē'è mē àbíintíi yaa a ghèè ñkɔŋə̀ a ŋkí. ²⁰ A títíi bə ma bú Hymenaeus ni Alexander bo tswe ghu, bo bíi mə mə fà mə a mbo Satan mə tá bo yəgə̀ nzi mə kaa a s̄i ku'unè a mbəgítè Nwí.

2

Ajàŋə̀ bon̄ ŋghòtə̀ tsà'atè Nwí aà

¹ Annù yí wè yíi mə a tswe ghu aa a bə mə mə dì'itə̀ ghuu mə nàa mbu'u mbo a mbo Nwí ñtsa'atə̀ nî Nwí, ñwa'atə̀ nî bə bí mɔ'ɔ, ñkíi mfa nî m̀bì'ikə a atu bə bítsimè, ² a atu bífò, bo bí bə bí wè bítsim, mə mbə bí'inè ka mbo ñe'esə̀ n̄tswe, ñkí n̄tswe nî m̀bɔɔnə̀ a múm ñtswéntíi bí'inè, a ŋka mbo'ɔ Nwí ñkíi mbo'ɔtə̀ nî bə a nî ñgòn̄ bímǎnjí bí'inè bí tsimè ³ Ma yú ànnù a bon̄ ñkù'unè a nsi mi'í Nwí, ñgǎŋyweènə̀ yí'inè ⁴ yíi mə a kɔŋ mə tá ñgòn̄

bè bitsim yweenə, nzi annu nɛ̃kɔŋ nlonə Nwĩ, ⁵ nlon mə Nwĩngɔŋ à naa tsi'ĩ yĩ mò'ò, nù yĩ mə à tɛ̃ a titi bè bo bì Nwĩ a kí mbə aa tsi'ĩ yĩ mò'ò, nù ma wa a bə aa Kristo Yesu, ⁶ yĩ mə à le mfa ibii nú yi a ni mitsu'unə mi atu mi bê bitsimə. Nòò Nwĩ à leè ñku'u a ghirə a fe'è ñlaa nĩ nsi nĩ ñsí. ⁷ Aá ñji'ĩ ànnu yĩ mə Kristo à le ntso'ɔ gha ghu mə mə ka nswoŋə annu yi, ñki mbə ñgàntoò Kristo, mbə ndi'innu a mbo bitizi Nwĩ, a múm àbiinti nĩ ànnu nɛ̃kɔŋə. (Wa mə swon aa tsi'ĩ ànnu, kaa mə si aa innu tswɛɛ.)

Annù yüi mə a ku'unə a mbô mbâñnə bo banygè mə bàa ñghirə a múm ñghòtə aà

⁸ Ma múu ajàn, mə lòɔ mə, a nĩ ñgɔŋ idigə tsim, tá mbâñnə ka ntsa'atə Nwĩ, ñɛɛ nĩ mbô myaa mii mi laa, a ndəŋ, ntsuu ntɔŋ ki lwisə, ñki ntsuu ki yòŋə.

⁹ A ñki ñghɛɛ ghu, tá banygè ka ñwe'ɛ nú jyaa tá ì ku'utə, a ni mánji mitsyè, kaa ñki'ĩ itú jyaa ka mba'á, ñkii ntsuu njoo jii bi nanse nĩ àtì gold aa ki we'ɛ, kə bê mbum njoo atinduu jii bi twonə ni pearl aa, ntsuu itsə'ə atinduu ki we'ɛ, a ndi'ĩ ajàn mə bo bɔŋ a nyə aà, ¹⁰ mbanə ñka ñghirə nàa innu jì siginə, jii ì ku'unə a mbo banygè bii bi bii mə bo bo'ɔ Nwĩ aà. ¹¹ A ku'unə mə tá manygè à ka nyəgə innu tsi'ĩ àtsi tsi, ñka yu'unə a ni bímánji bitsimə. ¹² Kaa mə sɛ̃ gha bii mə tá manygè à ka ndi'ĩ annu, kə ñki ntswe nĩ àdà'á a atú mbâñnə, tá à ka tswɛ tsi'ĩ àtsi tsi. ¹³ Nlon mə bi le mfòò ñnanse aa Adam ti Eva. ¹⁴ Kaa bi le ñki'ĩ aa Adam bwe'esə. Bi le mbâñnə mbwe'esə aa manygè wa a tigə ñwo nɔŋsə Nwĩ. ¹⁵ Lá manygè à ka yĩ yweenə tsya aa a ñjim ñjwe bɔò, mə mbə a ghɛɛ nĩ mbii nĩ àbiinti, bo bì àkòŋnə, ñki nlaa, ñghirə nĩ innu aa a ni mánji yĩ à kù'unə aà.

3

Ifà'á bilii bi ndânwĩ a múm ñghòtə

¹ Nighàà nùlà ni tɛ̃, ñku'unə a mbii: Mbə nù a ka nyə'ətə a mbə ñdĩ ñdânwĩ, bɔŋ a yə'ətə aa ñka mfà'á ifà'á yĩ siginə. ² Lá tá ñdĩ ñdânwĩ à bə ñu yĩ mə mbə bi wa'á ifirə yi ka mfa, tá à ki mbə ñu manygè mò'ò, mbə atsikə ñu, mbə ñu yĩ a tsyèsə nii, mbə ñu yĩ mə kaa à si nduu nú yi swi'ĩ, mbə ñu yĩ mə a kwɛrə bigi, ñki mbə ñu yĩ mə mbə a di'ĩ ànnu, ³ kaa ki'ĩ nĩ mɛ̃lù'ù nò mbaanə, kaa ki'ĩ nĩ fikòrə tó mbanə mbɔnə, kaa ki'ĩ nĩ àyòŋ kɔ'ò, kaa ki'ĩ ñkabə si'ĩ ki ñkɔŋə. ⁴ Tá à bə ñu yĩ mə a sa'a ndá yĩ ì siginə, ñghirə ni mə tá bɔò bi ka nyu'unə ñkii mbo'otə nĩ bə a idigə tsimə, ⁵ nlon mə mbə ñu a tsuu nsa'á ñdâ yĩ zi bɔŋ mbə a tigə ñlentə ñghotə Nwĩ aa mə akə aa ɛ? ⁶ Tá à tsuu ñu yĩ mə à ghèsə mbii Kristo tsi'ĩ bii aa bə, bɔŋ à ka ki ñee ibè'è ji ni kintərə, ì tigə wó a njo tsó Devil. ⁷ A ñghɛɛ nĩ mbii, tá à bə ñu yĩ mə bəɛɛ beentə nii tsi'ĩ siginə, tá tá bì wa'á lò ñka ñghaantə nii tá à wo a ñkərə Devil.

Bikwetə a múm ñghòtə

⁸ A ki mbə ajànə mə bikwetə bi ñghotə bi tswɛ nĩ mbə bə bii bə bo'ɔ waa, kaa ñki'ĩ nĩ mighàà mi mbaa ghàà, ntsee bɛ̃nono kii bə, kaa ñki'ĩ nĩ njoo ñkòbə ghotə. ⁹ Tá bo nanse ntswa annu nɛ̃kɔŋ ya yĩ mə bi di'ĩ mə a fe'è ñlaa aa, nlonə àbiinti aa nĩ àlaa nti. ¹⁰ Bi tswɛ nĩ mfoo nywe'etə waa, bɛɛ mə bo di'ĩ mə kaa bo sɛ̃ nĩ àlò'ò tswé, bi ma'atə bo tigə mfa'a a múm ñghòtə tsi'ĩ tsó bikwetə. ¹¹ A ku'unə mə tá banygè byaa ki mbə bê bii mə bə bo'ɔ, kaa ñki'ĩ nĩ ñgi'ĩ nĩ ñkùm bê tá, lá mbanə mbə itsikə bê, mfa'a nĩ ñgɔŋ innu tsim nĩ ñti waa tsimə.

¹² A ku'unə mə tã ñkwetə ñghòtə a bə ñũ mànɣyê mò'ô, ñka ntswa ndã yĩ bo bì bɔ̀ bi sigìnè, ¹³ Nlon mə bĩkwetə bii bi fà'a ifà'á waa sigìnè aa, bo təə ñĩ àbwarə yĩ sigìnè, ñki ntswe ni àtànɔ̀ntii a mùm àbiiintii yaa a nu Kristo Yesu.

Annù yĩ lèəntə yĩ wè yã

¹⁴ Mè ka zĩ a mbèe wò a ni mù àtii noò, lâ mə ñwà'ànə aɣwà'ànə yũ a mbo wò aa a ndi'itə wò, ¹⁵ tà mbèe mə tɛ'ɛ ntigə a nzĩ, ò zĩ àjànə mə a ku'unə mə tã ò ka ñghirə innù a mùm ñgwè'ɛ Nwĩ aà; ma yũ à ni ñghotə Nwĩ wa yii mə à tswè ntii aa, mbə ntə'ə ñda, ñki mbə ñgò'ò àtsənda yĩ ñtinsə, mə ì tswa annũ ñĩkonə aà. ¹⁶ Kaa à si annnù mə mbə bi ligitə bē, mə, ànnũ àjànə mə bĩ'inə ñgha'asə Nwĩ, yii mə à lèəntə a mi'i bə aa, à ñĩ ànnù yĩ wè, ànnù ma ya a bə mə lɛ, A lɛ nzĩ a ni mārə ñù mīsòñ Azwĩ Nwĩ a di'ì mə ànnũ yi lɛ ntsinə baangel bi yê yi, bi swonə ànnũ yi a itoo itoo, bə fàa mbi bi ññ ñtii waa ghu nu, Nwĩngòn a logè yi ñkò'ò ñghɛɛ ni ghu a aburə ni ñgha'à.

4

Bidì'ì binnù bi mbwe'esə

¹ Lã Azwĩ Nwĩ a swonə a laa mə à ka yĩ ki bə a noò ñjĩm tã bə bí mɔ'ò ma'atə àbiiintii ya ntigə nyu'u nàa innũ izwĩ jii i bwe'esə bē bo bì innù jii mə bĩdemon di'ì aà. ² Ngàñabagilè jii mə mĩntii myaa mi kwò mē tsi'ĩ tsò bi tɔ̀ ñi mɔ'ò aa, baa yĩ tigə ki sèènsə ñĩ innù ma jũ. ³ Bə ma bú bi di'ì ni mə kaa a si ku'unə a nyɔ'ò, kaa wa'à ki ñku'unə a ñji m̃buu mijji mi mɔ'ò. Lã a m̃buu mijji ma jũ aa a lɛ naɣsə Nwĩ mə tã bə bii mə bi bii Nwĩ aa, ñki bə bē bii mə bi zĩ mə annù ññkonə aa, tã bì ka ñji mfa ñĩ m̃b'i'ikə a mbo Nwĩ. ⁴ Wa ñgòn ñjòò tsim jii mə Nwĩ à lɛ naɣsə aa i bɔ̀ñə, tã bì tsuu ayoò tsu ki tuu mə mbə bi kwɛrə mfa m̃b'i'ikə, ⁵ ñlon mə maa àjàn, bi ghìrə mē mijji mya mi laa ntsya a ñjĩm ñìghàà ni Nwĩ bo àtsà'atə Nwĩ.

Ngànàfà'a Kristo Yesu yĩ ñsigìnə

⁶ O bə fa ndi'ì mà jũ a mbo bĩlĩm bĩ'inə bya, bɔ̀nə ò ka bə ñgànàfà'a Kristo Yesu yĩ ñsigìnə ñlon mə bi ko'ò nòò ni m̃ghàà mi ntoò Kristo yii bĩ'inə bii aa, bo bì innù jĩ sigìnə jya jii bĩ'inə di'ì, ò kii ñyonə aà. ⁷ Lã tsuu ni annũ tsu a ñghirə bu bì itirə ñjyàl'à jii mə Nwĩ à si ghu tswé aa lɔ̀ tswè. M̃rìsə ibii nú gho a ñka m̃bɔ'ò Nwĩ. ⁸ Ñka m̃rèsə ñjyánu, a bɔ̀ntə a ni m̃ánjĩ yĩ mò'ô, lâ ñka m̃rìsə gho a ni ànnũ m̃bɔ'ò Nwĩ a bɔ̀nə a ni b̃im̃ánjĩ bitsim ñlon mə a tswè ñĩ ñkà'a ñlon ntswèntii yii ì lwĩ'ì ññkonə aa, tsĩtsòñ bo bì a ni nòò ñlwĩ'ì ñjĩmè. ⁹ Ñìghàà ma nú ni təə ñku'unə a mbii tsi'ĩ ñt̃simè. ¹⁰ Bĩ'inə naɣsə ñgaansə ni m̃it̃ĩ m̃ĩ'inə, ññwugə ñĩ nú yĩ'inə aa a ntswe ñĩ ñt̃swèntii ma yũ mə Nwĩ à kà'à aà ñlon mə bĩ'inə bɛ, ñtɛ'ɛ itũ jĩ'inə a nu Nwĩ yii mə à tswè ntii aa, mbə yu wa yii mə à ni ñgànnywèensə bə bì tsim aà, ñnaɣsə bə aa ñgànnywèensə bə bii mə bi ññ m̃ĩntii myaa a nu yu aà.

¹¹ Yə mə o swonə innù ma jũ ñkii ndi'ì ñĩ waa ghu.

¹² Tsuu lɔ̀ mà'atə mə bə ka ntsa'a nòò ñlon mə ò ni m̃ũñkhə aa bē. B̃ànə mbə figè à mbo bə bii mə bi bii Nwĩ aa, a ni ñìghàà ni ntsũ no, ni àkòrè nizĩ yo, ñĩ àkòñnə, ñĩ àbiiintii, ni àjànə mə innù jo i laa aà. ¹³ Mbɔ̀nə tã mə

zi, lógè noò ñka ntwon ànwà'ànè Nwí a mbo bè, ñdi'itè ñkii ñdi'i nî waa ghu. ¹⁴ Ka mfà'à ni màtèñnè mya mîi mē Azwí Nwí a le mfa a mbo wò a ajàñ mē ñgãñntoo Nwí le ñkè'ènè, wa noò mē ñghòtè bìlîi bi ndânwí ya bi le nswon innù a mbo wò ñki nɔñsə mbó myaa a atu wò aà. ¹⁵ Ka ñghìrè ma jû innù nanşə mfa ibîi nû gho ghu, tâ bē bîtsim yə a ajàñ mē o ghèè nî mbîi aà. ¹⁶ Ka ntsyèsè nî ibîi nû gho, bo bì nî innù jîi o di'ì aà. Nanşə ntswa ñkwo ghu, ñlon mē ò bē ki ghìrè maa ajàñ bon ò ka yweensə ibîi nû gho i kii yweensə bē bîi mē bi yu'u annù yîi o swonə aà.

5

Ajàñ yîi mē Timoti à tswè nî ñka ñdi'itè bìlîi aà

¹ Tsùu a nû ñdi'ì ki tsə'ə bē, bāñnə ñka ñdi'itè nii tsi'ì tsó ajàñə mē o ghàà a mbo taà ghò; ka nləntə bɔɔjɔñ tsi'ì tsó bìlîm bô, ² ñlɔgə bìlîi bi bāñgyè tsi'ì tsó bìndé bô; lógə bɔɔ ñgɔò tsi'ì tso bîjàantè bô, ñsi'ì nlaa bu bo.

³ Ka mbo'otə bikwi'i bi bāñgyè bîi à nanşə mbə bikwi'i aà. ⁴ Mbə ñkwi'i màñgyè a tswè ni bɔɔ bi kè bɔɔ bi bɔɔ bi, a ku'unè mē tâ bɔɔ bya foo ñdi'ì annù ya mē bo yəgə a ñka ñghìrə a múm ànnù Nwí aa a ñgwè'ε bo, tá kwi'inə ibɔñ a mbo bîtaà byaa bo bîmaà byaa nlon mē Nwĩngɔñ a beentə ajàñə annù ma yú. ⁵ Màñgyè yîi mē à nanşə mbə ñkwi'i bi ma'atè yi a tswè yu yu aa, à nanşə nte'ε amòontè yi a nu Nwí, ñghèε nî mbîi ñyè'ə ni a mbo Nwí, ñtsa'atə nî Nwí nî tugə ñ àsi'inè ⁶ ñghèε nî ñkwí'ì yîi mē a jî mbi aa, à tè'è mē ñkwo, ka mē à burə ntswe ntîi aà. ⁷ Fa ñdi'ì mà yú a mbo bo, tá tâ bo wa'à nî ànnù yî ghàantè yî tsu a nu bo tswè. ⁸ Mbē ñù à tsuu ñgãñgwè'ε jyaa ki lèntə, ñnanşə ntsuu yî ñgwè'ε ki lèntə, bəə bon à mè'è mē aa abîintîi ya, ñtigə mbu mbi'ì ntsya ñú yîi kaa à sî Nwí bîi.

⁹ Nwà'ànè tsi'ì ñkùm ñkwi'i yîi mē kaa à burə ti ilòò mighum mi nto'o tsiyátè, yîi mē à le ñki yɔ'ɔ aa tsi'ì a ñumbāñnè yî mfuùrè. ¹⁰ Tá à ki mbə ñú yîi mē bē nanşə nzi yi nlon innù jî siginè jîi mē a ghìrè aa, tsi'ì tsó ànnù ñko'o bɔɔ siginè, ànnù ñkwèrə bìgîi, a ajàñ mē à lèε ñsi'ì mîkòrè mi bē bi Nwí, ñkwetə bē bîi mē bi tswè a ñgí'ì, ñki nanşə mfa ibîinú yi a ñka ñghìrə innù jî siginè a ni bîmānjî bitsimè.

¹¹ Tsùu ghò ñkùm ñkwi'i yîi mē à burə a ni múñgɔò aa ló ñwà'ànè, ñlon mē innù jîi mē ñjyānū yî i yè'ətè aa, i ka ghìrə mē tâ à lɔɔ mē yu bú yɔ'ɔ, mmà'atə a ñka mfà'à a mbo Kristo. ¹² Maa ajàñ tâ bo tigə ñkuu a njo, a mbo Kristo, ñlon mē bô wò mē akàà yi mbîi yîi mē bo le ñwà'rè bo bo aà. ¹³ A te'ε ntsuu bə la bə, bon bo yəgè mē a ñka ghènsə nòò, ñkuu ni mîla'a mfè'è, kaa wa'a aa tsi'ì ñghènsə nòò bē, bo kî mē ñyègə fiswon, ñniñə nî àbô yaa nî àfà'à badāñ, ñghaa nî innù jîi mē kaa bo sî nî ñghaa tswè, ¹⁴ Tsó mē a bə laà aa, màa swon mē tâ bikwí'ì bîi mē bi burə ni bɔɔñgɔò aa, tâ bo bu nyɔ'ɔ, ñjwe bɔɔ, ñka nlentə ndá jyaa siginè, ñtsuu ló fa abwarə mē tâ ñgãñkibàà wa à ka mbəgite yi'inè. ¹⁵ Nlon mē bí mɔ'ɔ bi tè'è mē mfa'a nyonè Satan. ¹⁶ Tsîtsɔñ, mbə màñgyè yîi mē à bîi Kristo mbə a tswè ni bə a ñgwè'ε yu mē bi ni bikwi'i, a ku'unè mē tâ à ka ñkwetə waa; tâ bì tsuu ñghotə ni àbè'è si'ì si'ì ló bē'èsè. Tá tâ ñghòtə zi ajàñə mē mbə i kwetə bikwí'ì bya mē à nanşə mbə bikwi'i aà.

Annù yîi mē a bon mē bàa ñghìrə a nu bìlîi bi ndânwí aà

¹⁷ A bon mē tâ bì nanşə ñka mbo'otə bìlîi bi ndânwí bîi bi fà'a siginè a ntsyàsə bē aa, ñki nnanşə ntsɔ'ɔ nî ñfà'à waa, nanşə mbə bya bîi bi nwùgə nû yàà a nswonə annù Nwí bo bì a ñdi'ì aà. ¹⁸ Nlon mē ànwà'ànè Nwí a

swonj mə, “Tsùu ntsũ mbònj kwerə a noò yĩ mə i nwùgè misanə aà.” Nkɪ mbu nswonj mə, “Wa ngànàfà'á à tswe nì ñkwere ñkabè àfà'á yĩ.” ¹⁹ Tsùu gho ló bii annù yĩ mə bi nɪnə a nú ndi ndânwĩ tĩ ghě mə biyəfə bi baa kè bi tarə bi diintə. ²⁰ I ghɛɛ ni bə bya mə bi tɪnɛnə a ngɪrə innù jĩ bi aa, ka ngàantə waa a nsi bə bɪtsimə tá tá àbùgè bə yə ñka mbɔ'otə.

²¹ A nsi mi'i Nwĩ ni Kristo Yesu, ni baangel bii mə bi tso'ɔ waa laa, mə swònə a mbo wò ñkwantə mə tá ò ka nləə ma juù ndi'i, nɪlentə nĩ innù a ni mánjĩ yĩ à tsinə aà. Tsuu ló ghɪrə annù tsu a ndi'i mə o sa'a isa'a nɪmè. ²² Tsùu wànɣsə i ki nònɣsə mbó mo a atu bə, ntsuu kii ló nɪn abó yo a nĩ àfànsənnù ñú dənə. Ləə mbɪnnù yò tá i laa. ²³ Tsuu tsi'i ñkɪ bú ki nno, ka mbɔɔ no mɪlu'u a múnstɪrə ñlon nɪbùm no nya mə ni gha'a mfa ngi'i aà ñki nlon ajənə mə o ghòntə ñghɔntə aà. ²⁴ Ifansənnù bə bĩ mɔ'ɔ i nanɣsə mfɛ'ɛ n̄təə bi yə, ndi'i ni mə ñjò i tswe a abaa bo, lá ìbi bə bĩ mɔ'ɔ bi tigè ñyə aa bə a nɪmè. ²⁵ A ki mbə ajənə mə innù jĩ siginè jĩ mɔ'ɔ i kii mfɛ'ɛ n̄təə bi yə. I laa bə tɛ'ɛ tsuu fɛ'ɛ təə bəə bonj kaa mbə i wa'à tsi'i a adigə lò'òsə tswé.

6

Annù nlonj ibù'ù

¹ A bɔn mə tá ìbù'u tsim i zi mə a ku'unə a ñka mbɔ'otə bitaà byaa a nĩ innù tsim, tá tá ñù tsu à tsuu ló bəgɪtə ikum Nwĩ kě annù Nwĩ ya mə bĩ'inə dɪ'i aà. ² Ìbù'ù jii mə bitaà byaa bi nĩ ñgǎnmbii Kristo aa tsee waa ki tsa'a nlonj mə bo bo tigə aa bɔɔ bi ma aà; mbaɣnə ñka mfa'a ifà'á waa ni mánjĩ yĩ à kù'ùsə mbònj aa, nlonj mə bo fà'á aa a mbo bə bii mə bi bii Kristo bo kɪ ñkonə waa aà.

Annù ndi'i ibanɣnənnù bo bi àfù'ù

Ka ndi'i ñkii nswonə aa tsi'i innù juà. ³ Mbə ñù à ka ndi'i annù yĩ kaa a sɪ ku'unə ni ñghàà ni annù ñɪnkonj nya mə à ni ni Mmà'àmbi Yesu Kristo aà, kè innù jya jii mə i sɪ boòntə a nĩ ndi'i nlonə annù mbɔ'ɔ Nwĩ, ⁴ ñù ma wa a ñee nú yĩ ñki nluu nĩ ànnù kɪntərə, kaa wa'á aa annù tsu zĩ. Annù ñee nu a tswe ghu nu aa tsó ñghòò, a kónə ànnù nswùɣnə bo bi a ñka yónə bo bi bə nĩ ñji'i mighàà. Ajən ma yú a zĩ nĩ àghè'ənə bo bi àyátə, ñghɪrə bə bəgɪtə nĩ bə bi Nwĩ ñkii ñwa'atə nĩ ñmòntə jĩ bĩ, ⁵ ñki ntswe aa tsi'i a ñka nyónə ñkii nswuɣnə bo bi bə bii minti myaa bi'i si'i, kaa annù ñikonj kaa a wa'á a nti bo tswé, bo wa'atə ni mə annù mbɔ'ɔ Nwĩ a bə aa mánjĩ m̄fù'ù ñkabə. ⁶ Lá ñka mbɔ'ɔ Nwĩ a zĩ nĩ àbèè yĩ wè, mə mbə bĩ'inə bii mə àyoo yĩ bĩ'inə tswe ni yu aa a ku'unə. ⁷ Nlonj mə kaa bĩ'inə lɛ wa'à nĩ ayoo tsu fàa mbi fè'è, kaa mbə bĩ'inə wa'á ayoo tsu fàa mbi ki nlogə a noò yĩ bĩ'inə kwo aà. ⁸ Maa ajən mbə bĩ'inə tswe ni mɪjɪ bo bi ìtsè'è jĩ wè'è bĩ'inə ka ndoritə. ⁹ Bə bii mə bi yè'ətə a mbə ngǎnkabə aa, ñkwà'ànə i yə waa, bo wó ni a múm itaa jĩ ghà'atə, ñyè'ətə jii mə à ni jĩ àjintə aa i swuɣnə nĩ waa mma'a, nləənsə nĩ waa, nta nĩ ñgi'i a nu bo. ¹⁰ Annù ñkónj ñkabə à nĩ ngàn yĩ ìbĩ tsim i too ghu aà. Aà ànnù ñyè'ətə ñkabə si'i mə a ghɪrə m̄ə mə tá bə bi mɔ'ɔ mme'e abiiinti yaa, nniñ ìla'a jĩ ghà'atə a múm nti bo.

Adi'itə mbo Timoti

¹¹ Lá a ngɪɛ nĩ wò, ñù yĩ mə o bɔ'ɔ nĩ Nwĩ aa, ka ñkhə innù ma jù tsimə; ñnanɣsə nte'ɛ atú yo a nĩ ànnù ñka ngɪrə innù jii i tsinə aà, ànnù a

ɲka mbo'ɔ Nwĩ, àbìintii, nĩ àkòɲnè, ànnũ ɲka ntswâ òtĩ, bo bì ànnũ ɲka mbo'ɔ. ¹² Ka nto ntsò abìintii yĩ sigìnè wâ, ntswa ntswêntii tì mè yĩ mē Nwĩ à lē fa a mbo wò fyâ noò mē ò lē ntəə mbii a nsi mi'i b̄yɛfə b̄i ghà'atè aà. ¹³ A nsi mi'i Nwĩ yĩ a fa ntswêntii a mbó òjòè tsim, ni a nsi mi'i Kristo Yesu yĩ à lē nan̄sə swon̄ə annũ n̄ɲkon̄ a nsi Pontius Pilate, wa noò mē à lē si tso'otə isa'à yi aa, ¹⁴ mē swon̄ə a mbo wò ɲkwantə mē tâ ò ləə ndi'i Nwĩ jya tâ ò laa, nĩ m̄anjĩ yĩ mē mbə ɲù a wa'à firè, nywe'e a njwi yĩ Mmà'àmbi Yesu Kristo à ka yĩ zĩ aà. ¹⁵ A ka yĩ f̄'ε tsi'i a noò yĩ à kù'ù aa, a ajàn mē a ləə Nwĩɲon̄, yĩ mē b̄'inè gha'asə aà, a bə tsi'i yù mbə Mbu'utəmbi, mbə mfò b̄ifò, nĩ Mmà'àmbi bì m̄mà'àmbi. ¹⁶ A ni tsi'i yù yĩ à tswe n̄ɲkon̄, òtwe a m̄m̄ ɲkà'à yĩ mē kaa mbə ɲù a wa'à ghu koòntè, mbə yu yĩ mē kaa ɲù à lèè ɲwa'à yə, kaa mbə wa'à k̄i nyə. Tā à tswe n̄i àghu'usə ni m̄idà'à a mbu'utə bə n̄ɲkon̄è. Amen.

¹⁷ A ɲgh̄ε a mbo bə b̄ii bi tswe n̄i ɲkabə f̄aa mbi aa, nan̄sə kwantə waa mē bì tsuu n̄u jyaa k̄i ɲee, òtsee at̄u yaa a n̄i àf̄u'ù yĩ mē a tsȳ tsȳ aa k̄i t̄'ε, mbaɲnə n̄t̄'ε at̄u yaa a nu Nwĩ yĩ mē a fa njòè tsim t̄i l̄ɲè a mbo bə mē b̄aa n̄ji ni n̄idorə aà. ¹⁸ Mē tâ bo ka ɲgh̄irə ib̄on̄ tâ àf̄u'ù yaa bə ɲgh̄irə ònn̄u j̄i sigìnè, ɲka ɲwan̄sə mfa kaa wa'à ḡitè n̄i àbo, ¹⁹ maa ajàn tâ bo ka nləə af̄u'ù yĩ à ni atsənd̄a yaa ȳi sigìnè yĩ bo b̄o a ni nòò yĩ a zĩ aà, t̄a zi ajàn yĩ mē mbə bo tswâ òtswêntii ya yĩ à ni ȳi ànnũ n̄iɲkon̄è aà.

²⁰ Wò, Timoti, nan̄sə nləə annũ ya ȳi bi lē mfa a mbo wò aà. Ka ɲkhə m̄ighaa mya m̄ii mē bə b̄ii mē bi si Nwĩ b̄o'ɔ bi ghàà, òligitə ni n̄ighàà ni Nwĩ ghu, mbwe'esə ntwon̄ə ni m̄itsyè aà. ²¹ Nlon̄ mē bə b̄i m̄o'ɔ lèè m̄m̄oòntə mē bo tswe n̄i mu, ajàn ma ya a gh̄irə bo f̄anè m̄anjĩ àbìintii wa aà.

Tā òb̄on̄ Nwĩ tswe a mbo bù.

Aṅwà'ànè Paul yî àyòntè a mbo TIMOTI

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YU

A aṅwà'ànè yû aa a le ḡwà'ànə Paul mbo Timoti a noò yîi mə à le ntswe a atsaṅ a Roma aà (1.8,16; 2.9) nzi ni mə kaa yu aa wa'a wa atsaṅ fè'è, ḡki nzi ni mə noò yîi mə bi ka zwitə yi ghu aa à kù'ù mē (4.6). A tigè ḡwà'ànə nswon ni a mbo Timoti mú yi (2.1-2) innū ntii yi, tsǒ mə ḡḡ dî'i niwô ni a mbo mú yi aà. Nswonə ghu mbo mə bə bitsim bi ma'atə yi (1.15; 4.10,14,15). Ka mə yu yə ḡgi'i nlon ntoo yî nsiḡinè ya aa (2.9) yu zi yu wa yîi yu nîḡ ntii yi ghu nu aà, à ka yî tso'ɔ ifà'á yi (1.12; 4.17 2.11-13; 4.6-8).

Ma mùu ajàn Paul ḡwà'ànə ndi'itè nî Timoti nswon ni mə bə bitsim bii mə bi swonə nî ntoo yî nsiḡinè ya, ḡghirə nî ànnù yîi mə a tsinè aa bi ka ki tso'ɔ akòrə yaa. Nswon mə tâ à ka ntaṅntii mum àfa'a yu (2.3; 4.5), ndi'i nî ànnù ya yîi mə à le yəgə a mbo yu aa a mbo bə bî mɔ'ɔ (2.2), ḡka nstsyəsə nii nlon ḡḡḡndi'inū mbwe'esè (4.3) bo bə bii bi ka yî ki tigə tuu nî Nwî (3.1-9). La tâ Timoti a yə mə yu ni ḡḡḡfà'á yîi mə à kù'ùnə, bi beentè, a naṅsè ntswa ni nìghàà ni Nwî nya mə ni yweensə bə aa, nsi'i yi nlaa nî àkòrè nizî yi bo bi bə (2.15,22), nnaṅsə nlii a ajàn mē ntswəntii yî Paul i bə aa, ḡka ḡḡ'esè (3.9-11,14-17).

Bi yatə aṅwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'innū aṅwà'ànè yuà 1.1-2.
2. Ajàn mə Paul ḡha'asə Nwî, ḡkii mfa'a nî àdi'itè aa 1.3—2.13
3. Adi'itè bo bi àwà'àsè 2.14-4.5
4. Paul a ḡhaa annù nlon ḡḡaà yî 4.6-18
5. Innū jii mə Paul à le nswonə a nlwî'isə aà 4.19-22

Atsà'atè Paul a mbo Timoti

¹ Aṅwà'ànè yû a lo aa a mbo mə Paul, ḡḡḡntoò Kristo Yesu nî ḡkòḡə Nwî yîi mə à le ntwonə ḡha mə mə ka nswon annù a àjàḡə mə à le ḡkà'á mə yu ka fa ntswəntii a mbo bə a mum Kristo Yesu aa, ² ḡḡḡ ni a mbo Timoti mú ḡhà yîi mə mə kòḡə aa. Tâ Taà Nwî bo bi Kristo Yesu, Mmà'àmbi yî'inè, tâ à fa ibɔḡ yi nî ḡko mìlìḡnə bo bi mbɔɔnə a mbo wò.

Ajàḡ mə Paul à le mfa mbi'ikə a mbo Nwî ḡki ndiintə abiiintii Timoti aà

³ Mə fa mbi'ikə a mbo Nwìḡḡon yîi mə mə fà'á ghu mbo nî àlaa ntii aa, tsi'i tsǒ mə bitaà le si ḡkii mfa'a aa, a noò yîi mə mə wa'atə noo a ḡḡa ḡḡa a nitugə ni a asinə a mûm àtsà'atè Nwî aà. ⁴ Ajàn yîi mə mə yi ḡwa'atə mìlàà mo aa, mə yə'ətə mə mə yə ḡhò tǎ tâ ntii ḡha i luu ni nìdorè. ⁵ Abiiintii yi annù nîḡkon ya a zî ni atu mə, mbə abiiintii ya mə a le mfòò ntswe a nu maà ḡhò Lois, mə a ki ntswe a nú ndè ḡhò Eunice tsitsòḡə aa, mə zi a laa mə a ki ntswe a nu wò.

⁶ Mə tigè mbu ḡwa'atə ni a mbo wò mə ò ku'usə mbiiinsə mitəḡnə mi Nwî mya mə mi tswe a nu wò nyon a ajàn mə mə le nnòḡsə mbô ma a atu wò aà. ⁷ Nlon mə kaa Nwî à le ḡki'i aa Azwî atsiḡinə mibè a mbo bii'inè fà, à le mbàḡnə mfa aa Azwî mîda'a ni yî akòḡnə, ni yî ntswá ibiinu. ⁸ Tsuu ki bo'ɔ a ḡka nswon annù nlon Mmà'àmbi yî'inè, kə nlon ḡḡaà yà, ḡḡḡatsaṅ yî bə. Bāḡnə nyə mə ò tswe ni àbwarə a ḡkii nyê ḡḡi'i nlon ntoo yî nsiḡinè ya ni mîdà'á mi Nwî, ⁹ yu wa yîi mə à le nyweensə yi'inè ntwonə yi'inè mə

tâ àkòrè nìzì yì'inè ghu nsi tâ à tsinè ñki laa aa, kaa ñki'ì twon nlonə aa bə ìfà'á yì'inè yì tsu bə, mbanə nlon aa bə àtanə yì yumbon, bo bì ìbòn Nwí wa yì mə à le mfa a mbo bí'inè a mum Kristo Yesu a ngu'u ngu'u aà. ¹⁰ Tsítsòn à fè'èsè mə ìbònə yì wa i yentə nyon a ajənə mə Ngənyèensé yì'inè Kristo Yesu à zì mē aà, yu wa yì mə à bwèsè mē niwo, n̄tigə nzi n̄ n̄tswènt̄i, n̄ ànnu ti kwo a m̄m̄ ñkà'à, n̄tsya a n̄j̄m̄ n̄too yì n̄sigìnè ya aà. ¹¹ Nwí à le n̄tsɔ'ɔ gha mə mē bə ngəntoo ñka n̄swonə ñkii ndi'i n̄ n̄too yì n̄sigìnè ma yú. ¹² A bə ñji'ì ànnu yì mə mə yə ngi'ì fàa ajən laa, lá kaa mē si atu ñrè ñlon mə mē zi ñú yì mē n̄j̄ n̄ti gha ghu nu aà. Mə ki nzi a laa mə à zì ajən yì mə mbə yu be annu ya mə à le n̄n̄j̄ a m̄m̄ n̄tərinəbo mē aa, i ghεε ywe'e wa Njwí.

¹³ Ka nyonə m̄anj̄i m̄ighàà m̄i tsinè mya mə ò le nyu'u a mbo mē a m̄m̄ àb̄iint̄i n̄ àkòrè ya yì mə a tswe a mum Kristo Yesu aà. ¹⁴ Ka mbε annu n̄j̄kon yì sigìnè ya yì mə Azwi Nwí yì a tswe a m̄m̄ nu bí'inè aa, a n̄j̄ a m̄m̄ n̄tərinəbo wò aà.

¹⁵ O zi mə bə bitsim̄ b̄ii mə bi tswe a mbù'u Asia aa, bi mà'atè mē ghá tsi'ì bitsim̄, Phygelus ni Hermogenes bi k̄i mē m̄ma'atə. ¹⁶ Tā Nw̄ngon̄ à ko m̄il̄n̄n̄ ñgwè'è Onesiphorus ñlon mə a gha'asə nḡhirə n̄ti gha i fwetè aà. Kaa à le ñki'ì atu ñka ñdirə nlon atsan yì bi koo gha ghu aà. ¹⁷ Lá nòò yì mə à le n̄zi ñku'u a ala'a baRoma aa à le n̄nan̄sə n̄lɔɔ gha tsi'ì n̄ti n̄yə ghá. ¹⁸ Tā Mmà'àmbi á gh̄irə tā à yi nyə ñkom̄l̄n̄ Mmà'àmbi wa njwí n̄tsɔ'ɔtə m̄isa'à. O ki n̄nan̄sə nzi mbuu m̄ifà'à m̄i à le si fà'à a ala'a Ephesus aà.

2

Sogyè Yesu Kristo yì nyù'unè

¹ Wò, m̄i ghà, t̄insə a n̄ ìbòn wa yì bí'inè tswe ghu a mum Kristo Yesu aà. ² Inn̄u jya tsim̄ mə ò le yu'u mē swonə a nsi b̄iyəfə bí ghà'atè aa, n̄j̄ a m̄m̄ n̄tərinəbo bə b̄ii mə ò zi, m̄bii mə mbə bi k̄i ñka ndi'i a mbo bí m̄ɔ'ɔ aà. ³ Yə mə ò ki n̄tswe n̄ àbwarə a mbii ngi'ì tsi'ì tsɔ̄ n̄sogyè Kristo Yesu yì n̄sigìnè. ⁴ Kaa mbə n̄sogyè a wa'á adigə ìfà'à tswé m̄bu ñka n̄j̄ n̄i àbò yi a ni ànnu badənè dənə, ñlon mə à zi mə àtu annu yì yu tswe ghu aa, à n̄i ñka gh̄irə ànnu ya yì mə ñú yì mə à lògə yi a afà'à a lòò aa. ⁵ A ki mbə nḡin̄ nḡin̄ mə kaa mbə bi k̄i'ì ngù'u ñú n̄ikhè yarè ti ghè mə à m̄an̄sə n̄ikhè nya nyon a n̄j̄m̄ n̄n̄sə ⁶ A ki mbə ñú ñligə m̄insòò wa yì mə a fà'à n̄ti aa mə mbə a j̄i m̄j̄i m̄i mə bi foo n̄m̄u'ù a n̄soo aà. ⁷ Ka nan̄sə ñwa'atə atu ni inn̄u juà mə mə swonə aà. Nlon mə Mmà'àmbi à ka gh̄irə tā ò nan̄sə nzi inn̄u tsim̄ tā àtu yo laa ghu.

⁸ Ka ñwa'atə Yesu Kristo mə à le nyweenə ni n̄wo aà, m̄bə ñú àtsə David, a ajən yì mə mē le si swonə a m̄m̄ n̄too yì n̄sigìnè yà ya aa, ⁹ n̄too yì n̄sigìnè ya mə mə yə ngi'ì ghu bi koò ghà n̄i m̄ika'a tsi'ì tso nḡan̄fànè aà. Lá kaa bi s̄i n̄ighàà ni Nwí b̄an̄n̄ ñkoo. ¹⁰ Tsɔ̄ mə a bə laa, mə kwere nḡon̄ inn̄u tsim̄ n̄i àtan̄ent̄i nlon ñkwi atu bə b̄ii mə Nwí à tsɔ'ɔ aa mə mbə bo yì ñki nyweenə, ñkwere n̄igha'à ni n̄i ni lwi'ì n̄j̄konə aà.

¹¹ N̄ighàà nulà ni təə ñkù'unè a mb̄i:

Mbə bí'inè kwo bí'inè n̄bo,

bon̄ bí'inè àa yì ki tswe b̄it̄i bí'inè n̄bò.

¹² Mbə bí'inè tan̄ n̄ti,

bon̄ bí'inè àa yì k̄i ki bu'utə mbi bí'inè n̄bò.

Mbə bí'inè tuu yi,

boŋ àa yí kii tuu yi'inè.

¹³ Mbə bí'inè tsuu ŋkà'á yi'inè bú ki lèè a ajàŋ mə bí'i nè le mbii yi aa, bəə boŋ àa ghèè ní mbíi i ki lèè ŋkà'á yi, nlon mə kaa mbə a kí'i íbii nú yi tuu aà.

Tâ à bə ŋgàŋàfà'à yíi bí beentə aà

¹⁴ Ka ŋwa'atə innu ma jú a mbo bo, nswon a mbo bo a nsí Mmà'àmbi mə tâ bo ka ŋkhə a annu ŋka nswunə nlon mighàà mə kaa à si ní íbòŋ yí tsu zi, mbanə nta ní bə ŋgi'i a nu bə bíi mə bí yu'u aà. ¹⁵ Ka ŋgaansə mitii mo a nzí ní íbii nu gho a nsi Nwí tsi'í tsó ŋu yíi mə a beentə, tsi'í tsó ŋgàŋàfà'à yíi kaa à si ní ànnu ndirə àtu tswé. Ntswa ní nighàà ní annu nŋkon nya a ní mánjii yíi à kù'unə aà. ¹⁶ Ka ŋkhə mighàà mí ajəŋtə mii mə kaa mí si annu mbə'ə Nwí swon aa nlon mə mbuu mighàà ma jya i bəŋnə nifurə ní bə mə bí ka ŋkhə Nwí ŋghentə ní ghəntə. ¹⁷ Mbuu mighàà ma jya mí bə aa tsi'í tsó àbwè yíi mə a kurə njanu aà. Bə bíi mə bí kùu mə a ní àjàŋə annu ma yú àa Hymenaeus bo Philetus, ¹⁸ mə bə mà'atə mə a mánjii ànnu nŋkon wa, nta ní ŋgi'i a ní àbíintii bə bí Kristo bí mə'ə a jàŋ mə bo bəŋnə nŋgə nswonə nàa mə ànnu ajàŋ mə bí'inè àa yí yweenə ní nìwo aa à tsi'í tsó. ¹⁹ Lá àtsənda Nwí yí tii ya a tə, ntswe ní àwen yùlā mə, “Mmà'àmbi à zi bə bíi mə à ní bí aà.” ŋki mbə mə, “Nú ntsim yíi mə a twon ikum Mmà'àmbi aa tâ à ma'atə a ŋka ŋghirə íbii.”

²⁰ A ní nda yí ŋwè, kaa njoo jii bí niŋ njoo ghu aa kaa bí si aa tsi'í ní àtí gold kə àtí silver ghirə. Bí banə ŋkə'ə jii mə'ə ní àtí ŋki mbə'ə jii mə'ə ní àbò. Jii mə'ə bí fa'à ní ju ní àba'atə, jii mə'ə kaa bí wa'à ní ju ba'atə. ²¹ Mbə ŋu tsu a si'i nú yí i laa a ní innu ti aba'atə boŋ à ka tigə bə ayoo yíi mə mbə bí ká mfa'a ní yu ní àba'atə, tâ bí yarə nlèè mə mbə mbəŋ nda wa a fa'à ní yu, ntaŋtə tâ à tswə a mfà'á ífà'á yí siginè.

²² Tâ bu bí bə bíi mə bí twon ikum Mmà'àmbi a ní nti yíi i laa, tâ bú bo ka ŋkhə innu jii mə njanu bəŋŋwa'a i yè'ətə aà, nte'ə atú yuu bə ní innu jii i tsinə aà, ní àbíintii, ní àkəŋnə bə mbə'ə. ²³ Tsuu ní ànnu tsu tswə ní ajəŋtə aswunə ti mitsyè nlon mə 0 zi mə a zii aa ní àyòŋə aà. ²⁴ Kaa mbə ŋgàŋàfà'á Mmà'àmbi a wa'à ŋu àyən bə. A bəŋnə ntswe aa ní ŋka ŋghirə innu jii siginè a mbo ŋu ntsim, mbə ndi'innu yí nsiginè, ntswa ní nti yí, ²⁵ ntsisə ní bə bíi mə bí ligitə ní ànnu yi aa ní àbənə. Nò tsu Nwí à ka yí ghirə tâ bo bəŋkə waa mbu nzí nízi annu nŋkonə. ²⁶ Maa ajàŋ tâ bo tigə ŋkhə ŋkirə Devil, yíi mə a ti bə aa le à t'è'è ŋko waa mə tâ bo ka ŋghirə annu yíi mə à kəŋə aà.

3

Njwi ji nlwí'i nŋim

¹ A bəŋ mə tâ 0 zi mə nòò nlwí'í mbi à ka yí ki kù'u aa, tâ à bə ŋgù'ú mbi yíi mə í dirə si'i.

² Bə ka yí tigə kəŋə aa bə mibii mí nú myaa, i kəŋə ní ŋkabə, i tərè ní àdàŋə dāŋə, i ŋee ní nú, i bəgitə ní bə, i tii ní atu a mbo bitaa byaa bo bimaà byaa, kaa wa'à ní miyà fá, ka wa'à ní innu jii mə Nwí à lòò aa ghirə; ³ kaa wa'à ní bə lèntə tsó bə a ŋkəŋə waa. Kaa wa'à bíi ní mənšé isa'à bo bí bə bí mə'ə, nta ní ŋgi'i a ikum bə, mbə ŋgəŋjii mbi, ntsə'ə, mbaa ní innu jii siginè, ⁴ mfee ní itú bə, mbu'unə ŋghirə ní innu, mfo'o ní kintərə, ŋkəŋə ní innu jii njyá nú jyaa i yè'ətə aa ntsyà Nwí, ⁵ ŋkirə tsó bo bíi ànnu

Nwĩ la mbàṅnè òtuu nĩ àdà'á ya mē a tswe ghu aà. Ka ṅkhē ijàn bē ma jyá.

⁶ Ijàn bē ma jya ji mō'ó i bāṅkè ṅkuu ni a ndùgè bē, ntswa ni bāṅgyè bii bi bōrē aa nswùṅè ñyōṅtē ni bu a mbēe bo, tsi'í bāṅgyè bii mē m̄buu ibi ibēṅ ibēṅ i luu a nu bo, bo yē'ètē ni ibi tsi'í ibēṅ ibēṅ aà. ⁷ Bāṅgyè ma bù bi yēgè nì ìnnù tsim̄ jii mē bi dī'í a mbo bo aa, la kaa wa'á bāṅnè ñzi nĩ ànnù Nwĩ yii mē à ni ànnù n̄ṅkoṅ aa. ⁸ Tsó àjàṅ mē Jannes bo Jambres le ntuu ànnù Moses aa, àá àjàṅ yii mē ijàn bē ma bú kii ntuu nĩ ànnù n̄ṅkoṅ ya, nloṅ mē bo ni bē bii mē àtú ya a būrè mē, àbiiintii yaa a k̄i m̄bē yí mbwe'esè aà. ⁹ Lá kaa bo ka wa'á ghèè nĩ m̄bii nĩ ànnù ma yú tâ àgha'a a sa'atē, nloṅ mē àj̄ṅtē yaa ya a ka fē'ε bē b̄itsim̄ yē a ajàn mē bi le ṅki yē a yí bē bú bi baa aà.

Idi'itē ji nlwĩ'í ñj̄m

¹⁰ Lá wò Timoti, ò n̄ṅsè mē ñyēgē innù jya jii mē k̄i si dī'í aa, àkòrē n̄itē ya, ñji'í n̄tswēntii yà, àbiiintii ya, àt̄āṅentii ya, àkòṅnē ya, ajaṅ mē mē le si tswa ntii gha a ni nòò ṅgi'í aa, ¹¹ àjàṅ mē bi le si tso'ó nĩ àkòrē ya aa, ṅgi'í j̄á ì tsim̄, ànnù yii mē a le mfē'è a nu mē a ala'a Antioch aa, a ala'a Iconium, bo bi a ala'a Lystra, àjàṅ mē mē le mbii mbuu b̄im̄anj̄i bii mē bi le si tso'ó akòrē ya ghu aà; lá Mmà'ambi à le fi'isē gha a nĩ innù ma j̄ú tsi'í tsim̄. ¹² A nĩ ànnù n̄ikoṅ mē bē b̄itsim̄ bii mē bi l̄ò a ṅka bō'ó Nwĩ a m̄m̄ n̄tswēntii yà bo bi Kristo Yesu aa, bi tswe n̄i ṅka ntsō'ó akòrē yaa; ¹³ tâ ṅḡāṅghirē innù j̄i bi, bo bi ṅḡāṅmbwe'esè, tâ ibi waa ì ka ghēe tsi'í n̄i m̄bii tâ bo bwe'esè nĩ bē b̄i mō'ó ṅkii mbwe'esè ni m̄bii mi n̄u myaa. ¹⁴ Lá a ni yòò ṅgaa, ghèè nĩ m̄bii a nĩ innù jya mē ò le nyēgē ṅki n̄ṅsē mbii aà, ñzi nĩ bē bii mē ò le nyēgē a mbo bo aa, ¹⁵ bo bi àjàṅ yii mē, ñloginē a m̄ṅkhē, ò le nzi n̄ghàà ni Nwĩ nya n̄i bi ṅwa'anē a m̄m̄ àṅwà'anē Nwĩ yí làà aà, n̄i mē ni dī'itē nĩ gho, tâ ò tseyē a ajàn yii mē m̄bē ò yweenē n̄tsya a n̄j̄m̄ àbiiintii a nu Kristo Yesu aà. ¹⁶ N̄ghàà ni Nwĩ ni tsim̄ ni lo aa a mbo Nwĩ, a fē'ə n̄i Azwĩ yi, bi logè ñdī'í nĩ ànnù n̄ṅkoṅ ghu a mbo bē, nsa'a ni bē ñloṅ innù jii kaa ì si ku'unè, n̄tsisē n̄i ñfansēnnù, ṅki m̄m̄risē n̄i bē a ṅka ṅghirē innù jii ì tsinē aa, ¹⁷ mē tâ ṅù yii mē a fà'a a mbo Nwĩ aa, tâ à zi innù m̄ṅsē, ṅki ntswe n̄i ṅj̄òò tsim̄ jii mē m̄bē a k̄a ṅghirē innù tsim̄ jii ì bōṅ aà.

4

Paul à swòṅ a mbo Timoti mē à ka mfa'a ifà'á yi nĩ ñt̄ii yi tsim̄

¹ Timoti, mē swòṅ a mbo wò ṅkwantē ni a nsi mi'í Nwĩ ni Kristo Yesu yii mē à ka yí sa'a bē b̄it̄ii bo bi b̄iku bi bē, nĩ àjàṅ yii mē à le mfē'è f̄aa mbi bo bi ànnù n̄ifō yi aa, mē ² tâ ò ka nswōṅ ntoo ya ṅka ntswa'atē, a noò yii mē à kù'unè, bo a noò yii kaa à si ku'unè, ṅka ṅghirē tâ bē yē mbii, ṅghaantē nĩ waa, ṅkii ndi'itē nĩ waa, n̄tsuu l̄ó k̄i b̄orikē a ntswā ñt̄ii ajàn mē ò dī'í nĩ n̄too yá. ³ Wa nòò a z̄i mē kaa bē ka wa'á bù ṅka ṅkwērē innù yí siḡinē ya mē b̄i'ínē dī'í aa, lá ñt̄ōṅnē jyaa ì ka bāṅnē k̄i tsugitē tâ bo ka ṅkoṅ ṅghòtē b̄id̄i'í binnù bii mē baa k̄i swōṅ bē ànnù yii bo kòṅ aà; ⁴ ì bāṅnē m̄m̄'atē a ṅka nyu'utē ànnù n̄ṅkoṅ ì bāṅnē ì ghēe kuu a m̄m̄ n̄jyàlà'á. ⁵ Lá ṅghēe ni wò, tswe n̄i àlaa atu a ṅgōṅ b̄inòò bi tsim̄, m̄bii n̄i ṅgi'í, mfa'a n̄i ñfà'á evangelio wa, ta tâ àtu afà'á yo tâ à luu.

⁶ Nloṅ mē a ṅghēe a ni mē, nòò à kù'ù mē mē bi fa gha m̄m̄'á Nwĩ ghu, nòò ñlò ghà f̄aa atu n̄syē à z̄i mē. ⁷ Wa mē tò mē fik̄ōrē fi siḡinē fyá, mē

mànşə mə nikhè nyâ, mè lèè àbīintī yâ. ⁸ Tsītsòŋ, wa bi tàŋtè mə atsè'ətu nifó bē bī ànnù yaa a tsinè aa, yī mə Mmà'àmbī, yu wa yī mə a tso'otə misa'a a ni mánjī yī à tsinè aa, à ka yī tso'otə ifà'à gha ghu wa Njwī. Kaa wa'ă aa tsi'ī ì gha mè mè bē, à ka yī kī tso'otə yī bē bī mə bi kòŋə,ŋkī mbe nī noò wa yī à ka yī fè'ε zī ghu aà.

Nìghàà nū mə Paul à le nanşə mfa tsi'ī a mbo Timoti

⁹ Gaansə mitī mo ŋwàŋşə nzī nyə ghâ ¹⁰ ñlon mə Demas yī mə à tìgə ŋkòŋ bə yulà mbi aa, à mè'è mə gha ŋghèè yi a ala'a Thessalonika; Crescens à ghèè mə a Galatia, Titus a ghèè a ala'a Dalmatia. ¹¹ A tìgə ntswe tsi'ī bī'ī Lukas. O ti zī ò lɔgè a Mark bú yu zī, ñlon mə à zī àjàŋ mə mbə yu nanşə mfa'a mbo mè. ¹² Wa mè tòo Tychicus a ala'a Ephesus. ¹³ O ti zī, ò lɔgè akutè ya mə mè le mmà'àtə a mbo Carpus a ala'a Troas, bo bi ŋwà'ànə jyá; ñtsuu ŋwà'ànə jyá mə bi ŋwa'anə nī ŋgù à lǎ lǎ'ìnə. ¹⁴ Alexander ŋù ñtwī àlàà wa à kī nanşə nləənsə ghâ, wâ Mmà'àmbi à ka yī tu yi ni mighìrìnə mi innú mi. ¹⁵ Kī ŋka ntsyèsə bu yu, ñlon mə a burə nto ntoo yi'ìnə yu tsi'ī nī mītī.

¹⁶ Ajàŋ yī mə mè kī kò'otə a ŋgò'ò kòrə ŋghaa ghu a ŋgaa yī ntsyàmbī aa, kaa ŋù tsù à kī wa'à gha dīntè; bə bītsim kī mè'e a ghâ. Tá Nwī à tsuu ma yaa annù tsò ànnù yī bī yaa yī mɔ'otə ì lɔgè. ¹⁷ Lá Mmà'àmbi à kī tə bī'iyu, mfa mīda'a a mbo mè mə nansə nswon ntoo ya ghu ì luu, mə mbə bītīzī Nwī bītsim bī yu'ù. Maa ajàŋ à kī fī'isə a gha a ntsū nnààngwyè. ¹⁸ Mmà'àmbi àa fī'isə gha a nī ŋgòŋ ìbī tsim, ì yweensə gha mə tá mè kuu a mûm ànnù nifó yi yi aburə. Tá nìghà'à nī wè tswe ghu mbo, ñlwī'ī nīŋkòŋə. Amen.

Atsà'àtə ñlwī'isə

¹⁹ Tsà'àtə Prisca bo Aquila, bo bi ŋgwè'è Onesiphorus. ²⁰ Erastus à kī bu ntswe yi fu a ala'a Korinto; mè le mmà'àtə Trophimus a Miletus ni nìghòò. ²¹ Nanşə ŋgaansə mitī mo nzī mbəŋ tá noò mǎfə'ə à ku'u. Wa Eubulus a tsà'àtə noò. Pudens ni Linus, ni Claudia bo bi bīlīm bī'ìnə bītsim kī ntsa'atə noò. ²² Tá Mmà'àmbi a tswe bo bi àzwī yo, tá ìbòŋ Nwī ì tswe bu yu.

Aṅwà'ànè Paul a mbo TITUS

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅṅwà'ànə Paul a mbo Titus, mûṅgwà'à yīi mə à le si kwetə nīi nī ìfà'a nswonḡə ntoo yī ñsigìnə wá. Titus à le mbə ṅù baGrikia mə Pual à le ṅghirə a bīi Kristo, a lɔḡə yi tsǒ mu yī (1.4) bo yu tigə ṅkarə mfa'a (Gal. 2.3). Paul à le mà'atə Titus a kīṅkī Crete mə tâ à ka nlentə ṅghotə jīi mə i le ntswe ghu aà.

Ṽnnù jī ghà'atə i le tswe a nī ṅghotə jīi i le ntswe a Crete aa mə Paul à le nlɔɔ mə tâ Titus à ghirə. A le tswe nī ñtsò'òtə bītsyàsə, ñtaṅtə ñnnù ṅghotə, ṅkīi ntsisə nī bɔɔ bi Krito ghu. Annù ajirə bo bì ibuure ñnnù jī ghà'atə i le ntswe a Crete. Paul a tigə naṅsə swonḡ mə tâ à lentə tsi'ī bə bīi mə àkòrə nizī yaa a ku'unə aa nlèè ni bītsyàsə bi ṅghotə. Nzi a ajàṅ mə yu tswa bə bītsim, bìlīi bo bì bônkhə. Yu tsǒ figə (2.7), à le ntswe nī ṅka mbe nī à yīi akòrə nitəə, ñdi'ī nī ànnù Nwī tsi'ī sigìnə, ṅwa'asə nī ṅgāṅndī'innù mbwe'esə bo bì ṅgāṅtəitū, bə bīi mə bi swùṅnə ni ñnnù jīi i yàtə bə aà.

Ka mə bə le si bù'ù nī ñnnù a Crete aa, a wa'atə ni a mbo Titus mə ìbɔṅ Nwī nī ṅko mīlīnə yī lèè ṅghirə a yweensə waa bīi bi lèè ṅkī mbə tsǒ bə ma bú aa, ñtsya a ṅjīm Yesu Kristo ñsi'ī waa nī Azwī yī Làà yīi mə à le swī'ī a nu bo aà (3.3-8). Ma mùu ajàṅ tâ Titus aa ṅgaansə mītī mi a swonḡ ntoo yī ñsigìnə ya nlonḡ mə ìbɔṅ Nwī i zi aa a nyweensə bə bītsimə (2.11).

Bì yatə aṅwà'ànè yū aa laà:

1. Nji'innù aṅwà'ànè yuà 1.1-4
2. Bītsyàsə a ṅghotə 1.5-16
3. Ajàṅ yīi mə a ku'unə mə bə ka ntswe tsǒ ṅgwè'è a ṅghotə aà 2.1-15
4. Adī'itə bo bì àwà'àsə 3.1-11
5. Ṽnnù jīi mə Paul à le nswonḡ a nlwī'isə aà 3.12-15

¹ Aṅwà'ànè yuà a lo aa a mbo Paul yīi mə à ni ṅgàṅfà'a Nwī, ṅkī mbə ṅgāṅtoò Yesu Kristo aà. Yesu à le ntoo gha mə tâ mə ghɛɛ ṅka ṅkwetə bə bīi mə Nwī à tsò'ò nī bi aa, mə tâ bo bīi yi tâ àbīintīi yaa a ka ṅkwe, ṅkī ṅka ṅghirə ni mə tâ bo zi annù nīkonḡ yīi mə a tswe a mûm ànnù Nwī aà.

² Mīṅgāṅ mī annù nīṅkonḡ mà mû mī tswe aa nī ñtswəntīi yīi mə i tswe nīṅkonḡ yī yīi mə bī'inə be aà. Nwīṅḡonḡ yīi mə kaa à si abāṅṅənnù tswɛɛ aa, à lèè ṅka'a ntswəntīi ma yū a mbo bī'inə m̀bɔṅ tâ m̀bi lɔḡinə. ³ Nòò à lèè ṅku'u aa, a ghirə ntoo mà yū i fe'è nī ñsi nlaa. A le mfa ntoo mà yū a mbo mə, ñswonḡ mə mə tigə ñlaansə, yu wa yīi Nwīṅḡonḡ ṅgāṅywèensə yī'inə aà.

⁴ Mə ṅwà'ànə aṅwà'ànè yuà aa a mbo Titus yīi mə à ni mû ghà yī ànnù nīṅkonḡ a mûm àbīintīi yīi mə bī'iyu tswe nī yū aà.

Tā Nwīṅḡonḡ Tà bo bì Kristo Yesu ṅgāṅyweensə yī'inə ghirə ìbɔṅ a nu wò ṅkī nīṅ m̀bɔɔnə a nu wò.

Afà'à yīi mə Titus à le mfa'à a Crete aà

⁵ Mə le mmà'atə gho a ala'a Crete aa mə tâ ò maṅsə ntaṅtə ìbùḡə ñnnù jīi mə i le mburə aa ṅkī ntsò'ò bìlīi bi ndānwī ni mīkurə mītsim. Wa'atə ñnnù jīi mə mə le nswonḡ mə tâ ò ghirə aà. ⁶ A ku'unə mə tâ ñdīindānwī à bə ṅù yīi mə kaa à sī nī àlò'ò tswé; à tswe nī ñtswe nī māṅgyè tsi'ī yī

m̄fùùrè tâ bɔ̀ò bi ki mbə bē b̄ii mə bi niŋ m̄ntīi myaa a nu Kristo, n̄tsuu ki tsə'ə kè ki t̄i n̄i àt̄u. ⁷ Nlon̄ mə ifà'a Nw̄i i tswe aa a mbo n̄dīi n̄d̄anw̄i aa, a bɔ̀ŋ mə bɔ̀ŋ à laa n̄tswe t̄i àlò'ò. Tā n̄dīi n̄d̄anw̄i à tsuu nu ki ŋee, n̄tsuu ntɔ̀ŋ i ki w̄ansə lw̄isè, n̄tsuu milù'ù ki no baanə, n̄tsuu fikòrè i ki to, n̄tsuu ŋkabə si'i i ki furə. ⁸ N̄dīi n̄d̄anw̄i à tswe n̄i ŋka ŋkwɛrə biḡīi a nda yu, i k̄ii kòŋè n̄i ànnù ȳi mə a ku'unə. A kòŋè n̄īnnù j̄i siḡinə, i yə ni mə àkòrè ni z̄i ȳi a ku'unə. Tā ìnnù ji i laa a nsi mi'i Nw̄i, ŋki ŋka nsa'a n̄i ìb̄ii n̄u ȳi. ⁹ A tswe n̄i n̄ansə n̄tsw̄a n̄too ȳi n̄siḡinè ya mə i kù'unə mbii aa, n̄tswa t̄a i t̄insə, mbə tsi'i wa aj̄an̄ mə bi lɛ n̄dīi ghu mbo aà. Ma mùu aj̄an̄ bɔ̀ŋ à ka z̄i n̄dīi ànnù Nw̄i ȳi mə a bɔ̀ŋ a mbo bə ta k̄ii ki kweentə ni a mbo bə b̄ii mə bi l̄iḡitè aa, i wa'asè n̄i waa ghu.

¹⁰ Bə b̄i ghà'atè b̄i n̄ansə tswe ghu, i bu ki swon̄ aa bə baYuda b̄ii bi b̄ii kr̄isto n̄tīi ni mə b̄i ka ŋɛtə bē aa, b̄ii mə bi Ligə tsi'i ligə mə mbə bi wa'à tsisə aa, m̄bwe'esə n̄i bə b̄i mɔ̀'ɔ, ŋghaa ni m̄ighàà mi d̄an̄è d̄an̄è. ¹¹ A ku'unə mə t̄a b̄i tsu'unə waa, nlon̄ mə bo niŋə n̄i àbùùrè a m̄um ŋgwè'è j̄i ghà'atè, n̄dīi n̄i ìnnù j̄ii mə kaa bo si n̄i ŋka n̄dīi tswé, ŋghirə mà mùu aj̄an̄ n̄lon̄ aa mə bi furitə ŋkabə nyòŋè. ¹² N̄u àla'à wàà ȳi mɔ̀'ɔ ȳi mə à ni ŋḡan̄toò nw̄i waa, à lɛ n̄swon̄ə mə, “BaCreta b̄itsim à n̄i ŋḡan̄swon̄əbaŋn̄ennù, m̄bə nnaà m̄itsə'ə j̄ii m̄ntīi myaa mi fii aa, bo j̄i tsi'i j̄i kaa wa'à fà'à.” ¹³ Ma yu ànnù mə à swon̄ nlon̄ ŋgaà yàà aa, à ni tsi'i ànnù n̄ikon̄è. A n̄i n̄ji'i ànnù ȳi mə ò tswe n̄i ŋwenə waa tsi'i mbə ànnù t̄a t̄a bo tswe n̄i àb̄iint̄i ȳi mə a ku'unə aà; ¹⁴ t̄a wa'à ka n̄niŋə m̄ntīi myaa n̄i n̄jyàlà'à j̄ii mə baYuda sa'a aa, kè ni n̄dīi bi bē b̄ii mə bi tuu n̄i ànnù n̄iŋkon̄ə aà. ¹⁵ Ìnnù tsim i laa ŋkù'unə a mbo bə b̄ii mə ìnnù jyaa i ki nlaà; lá a mbo bə b̄ii mə ìnnù jyaa i si laa, kaa bo wa'à n̄tīi waa a nu Kristo ki n̄niŋ aa, kaa ànnù ȳi tsu a si a mbo bo laà n̄lon̄ mə ìbi t̄a mə ŋgi'i n̄i m̄ntīi myaa bo m̄mòòntə jyaa. ¹⁶ Bo swon̄ə ni mə bo zi Nw̄i, la m̄ighir̄inè mi ìnnù myaa mi b̄an̄nè n̄tuu ni mə kaa b̄o si Nw̄i z̄i. Bo fumsə n̄i àzw̄i bē, n̄tīi n̄i àt̄u a mbo Nw̄i, kaa wa'à kù'unə mə mbə bo ghirè ànnù ȳi siḡinè ȳi tsu.

2

Annù Nw̄i yi annù n̄ikon̄è

¹ Lá a ŋgh̄ɛɛ ni wò, ka n̄dīi naa annù Nw̄i ȳi mə a ku'unə nyon̄ a n̄dīi aà. ² N̄i ka n̄dīi'itə bil̄ii b̄ii mə bi tswe a tit̄i b̄u aa t̄a bo tsuu milù'ù i ki no i baanə, ŋghirə ni mə t̄a bə ka b̄o'ɔtə n̄i waa, ŋka n̄tsyesə n̄i waa, ŋki ŋkaa n̄tswa n̄i ìb̄iin̄u waa; t̄a àb̄iint̄i yaa n̄i àkòŋnè yaa bo b̄i à àt̄an̄ent̄i yaa t̄a àt̄insə. ³ N̄i ki n̄tswe n̄i n̄dīi'itə bil̄ii bi b̄an̄gyɛ buu mə t̄a àkòrè ni z̄i yaa t̄a bə tsi'i ts̄o ȳi b̄an̄gyè b̄ii mə ìnnù jyaa i tsinə bo k̄ii m̄ba'atə n̄iwaa aà. Tā bo tsuu bē a n̄jim i ki ghàà, i tsuu ìb̄u'ù a mbo m̄lù'ù i k̄ii bə. Tā bo ka n̄dīi n̄i ànnù ȳi mə a ku'unə aà. ⁴ Bo bə ki d̄i'ì n̄i ànnù ȳi mə a ku'unə aa bɔ̀ŋ bo aa ki m̄r̄isè ni b̄an̄gyè b̄ii mə bo burə ka ki kuu ni a m̄um n̄iyɔ̀'ò kùu aa mə t̄a bi ka kɔ̀ŋ bilòò byaa ni b̄oò byaa, ⁵ ŋka n̄tsyesə n̄i waa, kaa wa'à tsùùrè, ŋghirə n̄i ìnnù j̄ii mə m̄an̄gye n̄iyɔ̀'ò à tswe n̄i ŋka ŋghirə a nda aà, ŋghirə n̄i ìnnù j̄i siḡinè, n̄yu'unə ni bilòò byaa, t̄a t̄a bə tsuu afirə n̄ighàà ni Nw̄i l̄o ki fa.

⁶ A ŋḡin̄ ŋḡin̄, n̄i ki n̄tswe n̄i ŋka n̄dīi'itə n̄i b̄oò ŋgwa'a buu mə t̄a bi ka n̄isyesə n̄i waa. ⁷ A ni ìnnù tsim, ò tswe ni mbə àlensè ȳi siḡinè a ni m̄ighir̄inè mi ìnnù mò. Ŋka n̄ansə n̄dīi n̄i ànnù Nw̄i ȳi mə a ku'unə aa a aj̄an̄ mə mbə bə b̄o'ɔtə aà. ⁸ Ta n̄ighàà n̄i mə ni fè'ɛ a ts̄u wò aa t̄a ni bə

nî sigìnè, nîi mæ mbæ ñu wa'a ñkà ñligitè, tã tá itu ñgàñkîbàà jî'inè ì dirè ajàñ yîi mæ kaa mbæ bi wa'a nî ànnù yî bi a nswon a ñgaa bî'inè tswé.

⁹ A ku'unè mæ tá ìbù'ù ì ka nyu'unè bîtaà byaa, ñka mfa'a ni a mbo bo ni mânjî yîi mæ bo ka ki doritè ni innnù tsim aà. Tá bo tsuu mighàà a mbo ki kwi'itè, i tsa'a ni waa. ¹⁰ Ntsuu nî waa kii yèrè. Tá bo ka mbanñè ndî'ì ni mæ bo nî ìbù'ù jî sigìnè, ñghirè nî innù tsim nî ñtîi waa tsim, ma mùu ajàñ, ñghirè ni mæ tá bè yè mæ ànnù Nwî Ñgànyweensè yî'inè, ya mæ bî'inè dî'ì aa a nanşè mbòñè.

¹¹ Nlon mæ Nwî à fi'isè mè ìbòñ yi fàa mbi aa mæ yu yweensè bê bi tsim ghu. ¹² Ìbòñ ma ghú i mirisè nî yî'inè mæ tá bî'inè ka ntuu innù jîi kaa sî jî Nwî bæ aa, bo bî innù jî bi jîi mæ mbi yè'ètè aa, ñka ntsyèsè mæ tá àkòrè nîzî yî'inè a múm mbi yù tá à tsinè, mbæ yî Nwî. ¹³ Mbe nî m̀b̀c̀c̀nè ya yîi mæ bî'inè yu'utè, a ajàñ yîi mæ Nwî yî'inè yî ñwè ni Ñgànyweensè yî'inè Yesu Kristo à ka yî zî a mum nigha'à ni aà. ¹⁴ Kristo à le mfa ibiinu yi a atu bî'inè mæ yu tsu'u atú yî'inè a mum ñgõñ innù jî bi tsim, ta ghirè tá bî'inè laa ñku'unè ni bè bi, bii mæ bi yè'ètè a ñka ñghirè innù jî sigìnè.

¹⁵ Ka ndî'ì nî innù majú a mbo bæ ñka ndi'itè ñkii ñwenè nî waa nî àdà'a tsim yîi mæ Kristo à fa a mbo wò aa. Tsuu bii tá ñu ñbò yî tsù tá à ka ntsa'a nõ.

3

Akòrè nîzî b̀c̀c̀ bi Kristo

¹ Wa'atè a mbo bo b̀isim mæ tá bo ka nyu'unè bisa'a bi ala'a bo bi bità bi ala'à. Bè bo ka nyu'unè nî waa bi ká ñdoritè a ñka ñghirè innù jîi mæ i ku'unè aa b̀nòò b̀tsimè. ² Tá bî tsuu innù jî bi a ñgaa ñu tsù i ki swonè. Ñka ñkhè nî àyòñè, mbanñè ñka mb̀c̀nè, ñkii nsanñè a mbo bè b̀tsim. ³ Nlon mæ tsi'ì bî'inè, à le mbæ a mbii aa, bî'inè bê ñjñtè bê, ñtîi nî àtú, mfanè mânjî, mbæ ìbù'ù a mbó m̀buu innù jî ghà'atè jîi mæ ñjyànú yî'inè i yè'ètè ñkii ñkõñè aà. Bî'inè le tswe ni àbî'intîi, bo bi àghè'ènè; bè bàà nî yî'inè, bî'inè kii m̀baa nî waa. ⁴ La nõò wa mæ ìbòñ bo bi àkòñnè Nwîngõñ Ñgànywèensè yî'inè i leè m̀f̀'̀e aa, ⁵ à le nyweensè yî'inè. Kaa à le ñwa'à yî'inè yweensè aa nlon innù jî tsinè jî tsu jîi mæ bî'inè le ghirè aa bê. A le nyweensè yî'inè ñlon aa bê ñko m̀l̀ñnè yî, ñsi'i yî'inè, ñkwatè ñjwe yî'inè, m̀fa ntswèntîi yî m̀fi a mbo bî'inè ntsya aa a ñjîm Azwî yî Làà ⁶ yîi à le nswî'ì a nu bî'inè a nanşè ñgha'a ntsya a ñjîm Yesu Kristo, Ñgànywèensè yî'inè aà. ⁷ A le ñghirè ma mùu jàñ aa tã tsyá a ñjîm ìbòñ yi ñghirè tá innù jî'inè tsinè ghu nsi mi'i, tá bî'inè tigè b̀j̀b̀indá bi i yî tigè tswe nî ñtwèntîi yîi mæ i lwî'ì ññkõñ, ya yîi mæ bî'inè bæ aà. ⁸ Nìghàà ma nù ni swonè aa tsi'ì ànnù ññkõñè.

Mè lòò mæ tá nî kwee f̀mfaa a nî innù ma jù tá tá bè bii mæ bi ñj m̀ntîi myaa a nu Nwî aa tá bi fa m̀b̀hî mî nù myaa a ñka ñghirè innù jî sigìnè. Ìnnù ma jù i ku'unè ñki mbõñ a mbo bè b̀tsim. ⁹ Là ka ntsyèsè ghò ntsuu i ki kuu a nî innù nswùñnè jîi mæ mbæ wa'a ghuu kwetè bæ aà, bo bi ñ annù a ñka nsõñ miwaa mi ñgwè'è bè, ntsuu ki tonè, ntsuu kii yòñè ñlon innù nõñsè, ñlon mæ kaa ma yù a ni annu danè danè kaa a si ñu tsù kwetè. ¹⁰ Mbæ ñu a tswe a titîi bù mæ a zî nî ñyàtè, nî wa'asè yi a ñgaa yî m̀f̀ùùrè kè jî baa, a tuu yu'utè, nî tsùu nî ànnù bu bo bú tswe. ¹¹ Nî zi mæ àjàñè ñu ma yù à f̀ànè mè, ñki mbæ ñu yî m̀b̀i; à ñj mæ isa'a a nu yu yumbõñè.

Idi'itè Paul jî ñlwî'ìñjîm

¹² Βεε mə too Artemas kǎ Tychicus a mbo wò ò wânsè òzi ntsi'i gha a Nicopolis, nlon mə mə kà'a mə mə ka tswe ghu a noò mǎ'è. ¹³ Yə mə mə ò kwètə Zenas yǐ mə à ni òganǎntə mǐsa'a aa bo Apollos tâ bo ghεε wa nǐghaà; òyə mə bo tswe ni òjoo tǐm jǐi mə bo lòò aà. ¹⁴ Yə mə bǎ bǐ'inè yəgə a ŋka mfa ìbǐinû waa a ŋghìrə ìnnù jǐ sigìnè tǎ ki kwètə bə nǐ òjoo jǐi mə bo lòò aa, a ka kù'unè mə tâ bo tsuu noò wàà ki bwesə a dǎnè dǎnè.

¹⁵ Bə bǐtsǐm bǐi mə bi tswe bǐ'ibo aa, bi too àtsà'atə a mbo wò. Tsà'atə bə bǐi bi kòhè yi'i aa nlon mə bǐ'i ki mbii Kristo aà. Tâ ìbòŋ Nwǐ ì lwi'i a mbo bù bǐtsǐmə.

Aṅwà'ànè Paul a mbo FILEMON Aṅwà'ànè yïi Paul a le ntoo a mbo Filemon aà

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅṅwà'ànə Paul a mbo Filemon, yïi mə à le mbə Krisèn yï n̄t̄insə, ṅghòtə i boontə ghu nda aà. Ṅghotə ya ghu nda, Affia ni Arkipus, bo le ṅki ntswe n̄i n̄t̄woṅə àṅwà'ànə ma yū. Paul à le ṅṅwà'ànə àṅwà'ànə ma yū aa a atsaṅə. Bi twoṅə Filemon, a bò'ò ni BaKolosi, BaEfeso, ni BaFilipi aa n̄i “Ṅṅwà'ànə Atsaṅə” n̄loṅ mə Paul à le ṅṅwà'ànə aa wa noò mə à le ntswe a atsaṅ aà.

Onesimus, àbù'u Filemon, à le mfè'è ṅkhə ṅghèè yi a Roma, n̄tsi'i Paul ghu a atsaṅ, a swòṅ n̄too yï n̄sigìnə ya ghu mbo, a bəṅkə nt̄i yi mbii Kristo, n̄tigə ntswe bo Paul, ṅkwetə nii. Nòṅsə baRoma à le ndi'i mə mbə Filemon à le tse zwitə abù'ù yi Onesimus n̄loṅ mə à le mfè'è ṅkhə, ṅki nyərə ṅkabè yï aà (18). Paul à le ntigə n̄lɔɔ a mbũ mb̄insə Onesimus fu a mbo taà yï, Filemon, n̄tigə ṅṅwa'anə àṅwà'ànə yū ghu mbo, n̄lètə nii mə tâ à kwərə n̄i n̄t̄i yi tsim tsó n̄d̄im yï, ts̄itsòṅ mə à t̄igə mu Kristo aà.

Aṅwà'ànə ma yū a di'i nt̄ii Paul tsó ṅgàṅàfà'á Mmà'àmbi atsaṅə, ṅkii ndi'i n̄i adà'a n̄too yï n̄sigìnə a ṅkwensə ṅû. Onesimus à le mbəṅkə ntigə ṅû yï mfii, ntigə mfa'a sigìnə (11).

Bi yatə àṅwà'ànə yū aa laà:

1. N̄ji'innũ aṅwà'ànə yuà 1-3
2. Ajàṅ mə Paul à le mbeentə Filimon aà 4-7
3. Ajàṅ mə Paul à le si tsà'àsə Filemon n̄loṅ Onesimus aà 8-22
4. Innũ j̄ii mə Paul à le nswoṅə a n̄lwĩ'isə aà 23-25

Atsà'atə

¹ Aṅwà'ànə yū a lo aa a mbo mə Paul, ṅgàṅàtsāṅ Kristo Yesu bo bi a mbo Timoti, n̄d̄im yï'inə, ṅghɛɛ ni a mbo Filemon, n̄sũkà'á yï'inə yï n̄sigìnə, ṅù àkòrə yï'inə a adigə afà'a, ² bo bi a mbo Affia, n̄jàantə yï'inə, ni a mbo Arkipus, ṅù àkòrə yï'inə fàa mum fikòrə, bo bi a mbo ṅghòtə ya mə i bòontə a nda wò aà.

³ Tā ìbòṅ Nwĩ ni m̄bɔɔnə yïi mə i lò a mbo Nw̄iṅgòṅ Taà yï'inə ni a mbo Mmà'àmbi Yesu Kristo aa tâ tswe a mbo bù.

Ajàṅ mə Paul a tsà'atə Nwĩ ṅwa'atə n̄i Filemon ghu aà

⁴ Mə fa mbi'ikə a mbo Nw̄iṅgòṅ a ṅgòṅ b̄inòò bi tsim a ajàṅ yïi mə mə tsà'atə n̄i Nwĩ ṅwa'atə n̄i ghuu ghu aa, ⁵ n̄loṅ mə mə yu'u akòṅnə bo bi àb̄iint̄ii yïi ò tswe ni yu a nu Mmà'àmbi Yesu bo bi b̄è bi Nwĩ bi tsimə. ⁶ Mə kii ntsa'atə Nwĩ mə ajàṅ yïi mə o swoṅ annũ n̄loṅ àb̄iint̄ii yo a mbo b̄è aa, tâ à gh̄irə b̄è nan̄sə nzi innũ j̄i sigìnə tsim j̄ii à ni j̄i'inə a mum Kristo aà. ⁷ Wa nt̄ii gha i n̄oṅ n̄i m̄bɔɔnə ṅki n̄luu ni n̄idore, nyoṅə a n̄j̄imə akòṅnə yo mba n̄d̄im ghà, n̄loṅ mə m̄int̄ii mi b̄è bi Nwĩ bi tsim mi tsya a n̄j̄im wò m̄fwetə.

Paul à bu'ù m̄bo a mbo Filemon n̄loṅ ṅgaa abù'ù yi Onesimus

⁸ Nlon ma yâ ànnù mbè mè tse tãñ nti tsi'í tsó ndîm ghò a mum Kristo a nswon a mbo wò mè tâ ò ghìrè annù yîi mè a ku'unè a nghìrè aà. ⁹ Lá, ñlon ajàn yîi mè mè kòñè gho aa, mè bànè m̀bu'u aa mbó. Mè ghìrè ma mùu ajàn ka mè à ni mè Paul aa, nù yîi mè a ghàà ni tsusè atú Kristo Yesu, mè à tìgè ñki mbè ngàñàtsan tsìtsòn m̀bi'i ñkwítú yi aà. ¹⁰ Mè bu'u mbo a mbo wò a atu Onesimus, yîi mè à ki ntigè mú ghà a mum Kristo a ndâ àtsanè aà. ¹¹ A le mbè nî noò yî m̀'ò aa kaa a wa'à nî àfà'à a mbo wò tswé, la tsìtsòn, à nàñsè tswe nî ifà'à a mbo wò ñki ntswe ni ghu a mbo mè. ¹² Mè tsyàsè nii fu a mbo wò, ñnàñsè ntsyasè aa ñti ghá. ¹³ Bon mè laa ndoritè a nlèè yu a mbo mè mè mbè a ká m̀fa'a a mbo mè nî ñkwitu gho fàa noò mè mè tswe a ndâtsan nlon ntoo yî ñsigìnè yú aa, ¹⁴ lá mè bànè ñkòñtè mè kaa mbè mè ki'i annù tsu ghìrè tì betè gho ñlon mè kaa mè si nî gho laa gáansè gaansè, a bon mè tâ ò ghìrè bè ni kòñè yò.

¹⁵ Nòò tsù àà ànnù yîi mè à le mmà'atè gho ñkhè yi a ni mú àti noò aa, mè mbè a bú m̀bì fu a mbo wò, bú yu tswé ñlwi'i nñkonè. ¹⁶ La tsìtsòn, kaa à sî aa tsi'í àbù'ù bè, à tsyàtè àbù'ù, àa ndîm gho yîi mè ò kòñè yi a mum Kristo. Wa mè nàñsè ñkòñè yi, lá mè wà'atè mè ò bànè ñkòñè yi ntsyatè ghá, tsó mè à ni ndîm ghò ñùmìsòn ñki mbu mbè ndîm ghò a mum Kristo aà. ¹⁷ Mbè a bè yîi mè ò lògè a gha tsi'í tsó nù yîi sî fà'à abo m̀'ò, ò kwèrè yi tsi'í tsó ajànè mbè ò ki ñkwèrè gha aa. ¹⁸ Mbè a bè yîi mè à le mfànsè annù tsu a mbo wò, kè ñki ntswa gho ni àyòò tsu, ò niñè a nsi ikum mè. ¹⁹ Wa mè Paul mè nàñsè ñjwa'anè yulà aa tsi'í ni àbò yá, wa mè ka twu. Lá wa'atè sigìnè mè ìbìinù gho wòmbon i tswé ñti a mum Kristo aa nlon ngaà yà. ²⁰ Tsó mè a bè laa, ndîm ghà, ghìrè annù yulà a nu mè nî ikùm Mmà'àmbì yì'inè. Tsi'í tsó ndîm ghà a mum Kristo, ghìrè ñti gha fwetè.

²¹ Mè ñwà'ànè laa nlon mè mè nàñsè nzi ajañè mè o yu'unè aà. La mè zi mè ò ka ghìrè tsyàtè ajañè mè mè swòñè aà.

²² Ki nghèè nî m̀bì ñtanjè ntja'àndá bìgì a mbo mè, ñlon mè mè bìi mè Nwìngòn à ka yu'u niyè'è nuu i fa gha fu a mbo bù.

Atsà'atè nlwì'isè

²³ Wa Epaphras, yîi bì'iyu tswe a atsan m̀bi'i ñkwitu Kristo Yesu aa, a tsà'atè ghò, ²⁴ Mark, ni Aristarcus, ni Demas, ni Lukas, ñgãñkòrè jya a mùm àfà'à, kii ntsa'atè nî ghò. ²⁵ Tâ ìbõñ Mmà'àmbì Yesu Kristo tswe bo bì àzwì yuu. Amen.

Anwà'anè a mbo BaHEBER

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

Kaa bi sî nŭ yïi mə à le nŭwà'anə anwà'anə BaHeber aa zî. Lâ a laa mə nŭgàn à le nŭwà'anə aa a mbo bîKrisèn bii mə bi le mbə baHeber ntswe a idigə idigə aà. A le nŭwà'anə aa a ndi'itə waa yïi mə bi le si yə nî nŭgi'i aà (13.22; 10.3-11.39) mə tâ bo tsuu abiiintii yaa ló mmà'atə i tuu Nwî (4.11; 6.1-8; 10.23,29,35). A le nŭki lɔɔ a nsa'a abèe annŭ abiiintii bîKrisèn mə nŭgànənnu Nwî baYuda le si to ni bîmânji bî ghà'atə aà. Nlɔɔ nî nŭghirə bə zi mə ntooyi nŭsiginə ma yŭ à nî annu nŭnkoŋə.

A nî àkàà yi mbii ya mə Nwî à le ntsyá a nŭjîm Moses nŭwarə bo bi bə bi aa, à le nswon mə tâ bi ka nlogə nî nnàà nŭwa mmà'à nii ghu tá tá yŭ ka nli'inə nî ibi waa. Nàà ya yïi mə bi le nzwitə aa, i kwo aa a atu nŭ wa yïi mə à le nŭghirə ibi aa, bi tigə nŭsi'itə ibi nŭ wa nlò'òsə. Nŭgànma'a Nwî i le si mfà'à nî ifà'à ma ghŭ aa a mbo Nwî bo bə bi. Ma ghŭ ifà'à bi nanse nŭwà'anə mfigitə aa a nî anwà'anə Leviticus, a mum Mikàà yî Nlwen. Nwî a swonə ni mə tâ bə bi bi laa manse tsó mə yu ki nlaa manse mbə aà (Lev. 11.44,45; 19.2; 20.7). Anwà'anə baHeber a kwatə nî ndi'i ma yŭ nswonə ni mə Yesu yïi mə, tsítsɔŋ, à ni yu yïi mə à tigə Nŭgànma'a Nwî yî'inə yî nŭwə aa, à zî mə nŭweensə yî'inə, ntsya a nŭjîm abiiintii; a ku'unə mə tâ bî'inə ki nlaa manse "nlon mə nŭ yïi mə àkòrə nizî yi a sî laa manse aa kaa à ka yî wa'ă Mmà'ambi yə" (12.14).

Ma mùu ajàn anwà'anə baHeber a ghaà aa nlon annŭ nŭgha'asə Nwî a mbii mbon tá Yesu Kristo à zi bo ajàn mə a le ntigə ntswe nloginə a noò wa mə Yesu à le nzi nî àkàà yî fii ya aà. A nî innu tsim, Kristo à tsyatə bə bîtsim. A ni Mu Nwî yïi mə à lwî'i nŭnkoŋə aà, mə à le nyəgə ayu'unə a nŭjîm nŭgi'i aà, ntsyatə Moses, bo bi nŭgànntoo Nwî tsim a mŭm Nlwen Mikàà, nŭki ntsyatə baangel. Nwî à le ntsərə mə Kristo à ni Nŭgànma'a Nwî yî nŭwə yïi à lwî'i nŭnkoŋ, ntsyatə nŭgànma'a Nwî ji Nlwen Mikàà. A nŭjîm Kristo Nwî a yweensə nŭ yïi mə à bii Yesu aa nŭgàà mò'ɔ, mfi'isə yi a mum ibi, ni a mum nìbɔ'ɔ bo bi a ntsŭ nìwô. Ifà'à yïi mə nŭgànma'a Nwî i le si fà'à aa i le si di'i aa yïi mə Kristo, tsó Nŭgànma'a Nwî yî nŭwə, à ka yî kuu ghu aà. A le nzi nî àkàà yî fii, yïi mə bi warə nî àləə nŭ yi, a tsyatə a yi mbii ya mə Moses à le nzi ni yu aà. Ntigə nŭkuu a mŭm Adigə yî Nlàà Manse nî àləə yi, nŭsi'itə ibi bə ghu nŭgàà mò'ò.

Anwà'anə ma yŭ à ghaà annu ajàn mə Kristo à ki mbə nŭmìsɔŋ aa ntsyatə nŭwà'anə jî mò'ò (2.9,10, 14-18; 4.15; 5.7-9; 12.3; 13.1). Ka mə Kristo à le mbə Nwî, ntswe ni mərə yi ntsim aa (1.3,8) à le nŭki mbə nŭmìsɔŋ nŭtigə mbə tsó bɔɔ bi maà bi tá nanse zi a nŭkwetə waa (2.14-18).

Nŭgàn nŭwà'anə anwà'anə ma yŭ à swonə ni mə bə bii bi yòntə ni a mbèe Nwî a nŭgha'asə yu aa tâ bî tswe nî abiiintii, nlon mə "abiiintii a bə tuu bə bon kaa mbə nŭ tsu a wa'à ghirə tá Nwî à doritə" (11.6). Ka mə bə bii mə bi bii Nwî bi yə nŭgi'i aa, a logə noò nŭghaa nlonə bə bii mə bi le nŭjîm mŭntii myaa a nu Nwî aà (11.1-40), nŭtigə ndi'itə nî bə bi Nwî mə bi ka nŭyonə Kristo, nte'ε mi'i myaa ghu nu, nŭtanŭtii, nŭtsuu ló kaa (12.1-3) tá yî tswe nî nŭkà'a ya yïi mə Nwî à kà'a nlon nŭgaa yàà aà (10.35,36; 6.10).

Bi yatə anwà'anə yŭ aa laà:

1. Kristo à ni yu yïi mæ à dî'i Nwî maŋsə aà 1.1-3
2. Kristo à tsyatə baangel 1.4—2.18
3. Kristo à tsyatə Moses bo Joshua 3.1—4.13
4. Kristo à tsyatə ngǎŋmà'a Nwi tsim 4.14—7.28
5. Akàà ya yïi Kristo à zi ni yu aa, a tsyatə yi mbïi yâ 8.1—9.28
6. Amà'anwî Kristo a tsyatə à yi ngǎŋmà'a Nwî ji mbïi 10.1-11
7. Abïintii a tsyatə innu tsim 11.1—12.25
8. Adî'itè bo bì innu nlwî'isê 13.1-25

Ajàŋ mæ Nwî a ghàà a mbo bì'inè ntsya a jïm Mû yïi aà

¹ A le mbə a mbïi Nwî a ghaà ni a mbo bità bi bitaà bi'inè a ŋгаа jï ghà'atè bo bì ni bimânji bì ghà'atè ntsya aa a njïm ngǎŋtoò ji; ² Lâ fàa ngù'u a nlwî'isə Nwî à ghàà mē a mbo bì'inè ntsya aa a njïm Mû yï. A le nnaŋsə ngòŋ njoò tsim faa mbi ntsya aa a jïm Mû yï ma ghú yïi mæ à le ntsò'ò nləə nî n̄jindâ yï mæ tâ à tswe a atú njoò ji tsimè.

³ Mû yï ma ghú a dî'i nigha'a ni Nwî a ajàŋ yïi mæ a ŋwèènə aa, ŋkii ndi'i aa tsi'i mārè Nwî. A ki mbə yu yïi mæ a ləə mbi yũ ntsim tsi'i ni nighàà ni n̄ii mæ ni tswe ni m̄idà'ə aà. Nòò yïi mæ à le nz̄i n̄i ànnũ ns̄i'ï ìbi bē bi tsimè aa, à le ntigə ntswe a mbèè n̄ikwɛɛ Nwî yïi mæ à tswe n̄i àdà'a tsim aa n̄i m̄à'ə a ndəŋə.

Adà'ə yïi mæ Mu Nwî à tswe ni yu aà

⁴ Nwî à le ŋghirə mæ tâ àdà'a Mû yï tâ à tsyatə yï baangel tsi'i ajàŋ yïi ìkùm wa mæ à le mfa a mbo Mû yï i le ŋkò'ɔnə ntsyatə myaa aà.

⁵ Kaa Nwî le ŋwa'a a noò tsu a mbo angel yï tsu swon mæ,
 “O ni Mû ghà,
 sii, mè ni Taà ghò.”
 Kaa Nwî à le ŋwa'ə k̄i n̄swonə a mbo angel yï tsu mæ,
 “Mè ka bə Taà yï
 ta à ki mbə Mû ghà.”

⁶ Nòò yïi mæ Nwî à le ntswe n̄i n̄too mû yï yï n̄tsyambïi ma ghú fàa mbi aa, à le mbu n̄swon mæ,
 “Baangel bitsim tâ bì ka mmii n̄ii.”

⁷ A le mbu n̄swon nlon baangel bi mæ,
 “Bo bya mæ bo fà'a a mbo yu Nwî aa, bo bə aa tsi'i tsǒ f̄ifèrè,
 ŋki ŋghirə mæ ngǎŋfà'a ji ma jù tâ ì bə tsi'i tsǒ ìlwǎ m̄ɔ'ɔ.”

⁸ Ngheɛ n̄i mbïi m̄baŋnə nswon a mbo mú yï mæ,
 “Oò Nwî Tá ànnu nif̄ò yo tâ à lwi'i tsi'i n̄iŋkonè!
 O sa'a bē bo aa ni m̄ânji yïi mæ à tsinè aà.

⁹ O kòŋə ànnu yïi mæ a tsinè aa, m̄baa annu yïi mæ a s̄i tsinè aà.
 A ni n̄ji'ï ànnu yïi Nw̄iŋgòŋ, tsi'i Nw̄iŋgòŋ ghò, à tsò'ò mē gho,
 ŋŋentə a ndəŋ, mfa n̄idorə a mbo wò ntsyatə ngǎŋakòrê jò aà.”

¹⁰ A le ŋki nswon mæ,
 “Tsi'i wò, Mmà'àmbi, ò le nlòḡinə a mbïi, n̄naŋsə njoò tsim a atu nsye,
 ìlogə aa tsi'i m̄bò mo nnaŋsə aburə ghu.

¹¹ Njoo mà jù tsim ì ka yï bwɛ, lâ wò wòmbon ò ka yï lw̄i'ï n̄iŋkonè; njoò mà jù

tsi'i tsim ì ka yï lw̄ɛn sà'akè tsi'i tsò ìtsè'è

¹² O ka yï kərə njoo mà jù tsi'i tsǒ akutè

tâ bì kwensə tsi'í tsǒ àtsə'è.
La wòmboŋ kaa ò si kwensə,
ŋki nlwi'i nîŋkoŋè, kaa ilòò jo i wa'à mè.”

¹³ Nwĩ à leè òswon aa a mbo ghuu angel mə,
“Tswe fàa a mbèè àbo mè yí mà'à,
nywe'e a noò yíi mə mè ka nòŋsə ngàŋkibàà jò a nsye
tâ ò tetə mikòrè mo ghu aa ε?”

¹⁴ Baangel baŋnə ntigə mbə aa bì wò aa ε? Tigə bo bə aa izwĩ jii mə i
fà'à a mbo Nwĩ; Nwĩ a toò nì waa bo ghèè òkwetə nî bē bii mə bo tswe nì
nìjì ilòŋ aa ε?

2

Ntoo yì òwè òlòŋ annù nyweenə

¹ Tsǒ mə a bə ma mù ajàŋ aa, bì'inè naŋsə nte'ε atú yì'inè a nî ànnù
ya mə bì'inè le nyu'u aa, mə tâ bì'inè tsee lǒ mà'àtè i tigə ki tsinə ghèè nì
mànji yí dànè. ² Mbə a bə mə ntoo ya mə baangel le nzi òkè'ənə aa, i le
ntinsə, mbə ajàŋ yii mə, nù ntsim yii mə kaa à le ŋwa'à nî ànnù yii mə
ntoo ya i le si swon aa ghìrè, kè nti nî àtu aa, bi le niŋ njo yii mə i kù'ùnə
aa ghu nu, ³ bəə boŋ mbə bì'inè kwàŋ aa mə akə mə mbə bì'inə me'e ntoò
nywèensə bə yí òwè ma yú aa ε? A ntoo mà yú aa a le mfòò òswon tsi'í
Mmà'àmbi, bə bii mə bi le nyu'u ghu mbo aa, bi kii ntigə ndiintə a mbo
bì'inè mə nî ànnù. ⁴ Nwĩ à le ŋkii ndiintə nî ntoo mà yú yii ŋgaa nî ilènsə,
nî ònnùsyambo, bo bì ònnù jì yeyerə tsi'i ibəŋ bəŋ, a bò'ò nì mètəŋnè mī
Azwĩ Nwĩ, mii mə Nwĩ yumbon à le si yàtə tsi'í ajàŋ yii mə yu kəŋ aà.

⁵ Kaa Nwĩ à le ŋwa'ǎ mbi, ya yii mə bì'inə swonə nì mə i ka yí zì aa, a
mbo baŋgəl fa mə tâ bì ka nsa'a. ⁶ Nlòŋ mə a tswe a adigə yí mò'ò a mùm
àŋwà'ànə Nwĩ mə,

“Nù à bə aa àkə mə mbə ò ká ŋwa'atə nî ànnù yi,
kè tsi'í mu nù mə o lèntə nî ànnù yi aa ε?

⁷ A nì mù atii noò ò le ŋghìrè yi a sigitè ntsyatə baŋgəl,
la ò ŋentə yi, mfa nigha'a nì wè bo bì òkùm nìbò'ò ghu mbo tsǒ mǒ

⁸ mfa jòò tsim i nòŋ ghu nji'i mikòrè mə tâ à ka mbu'utə.”

Tsǒ mə à le mfa njoò tsim ghu mbo mə à ka mbu'utə aa, kaa àyoò tsu a le
wa'à ghu tswè mə kaa à le ŋwa'à nî òkǎ nsa'a tswè. La tsǒ mə a bə tsitsòŋ
aa, bì'inè yə mə kaa à burə tǐ njoò tsim ka nsa'a.

⁹ La bì'inè yə Yesu yii mə Nwĩ à le ŋghìrè a nì mù atii noò a sigitè ntsya
baangel, nyə ŋgi'i ŋkwo a atu bə bítim a njiim òbòŋ Nwĩ aa, Nwĩ a tigə
òŋentə yi, mfa nigha'a bo bì òkùm nìbò'ò ghu mbo tsǒ mǒ, òlòŋ ŋgi'i ya
yii mə à le nyə aà.

¹⁰ Nlòŋ mə a le ŋkù'ùnə mə tâ Nwĩ yii mə à le naŋsə njoò tsim, i kī
òtswe aa ghu mbo aa, tâ à ghìrə Kristo, yu wa yii mə bə tsyà ghu njiim
mboŋ yweenə aa, tâ à boŋ màŋsə ntsya njiim ŋgi'i yii mə à le yə a ŋghìrə
mə tâ bə bii ghà'àtə bì tswe nì nigha'a aà. ¹¹ Yesu ma wa mə a ghìrə nì
mə tâ bə laa màŋsə aa, yu bo bì bə bya bii mə a ghìrə bi laa aa, bo fε'ε aa
a ŋgwè'è yí mǒfùurè. A nî òji'í ànnù yii mə kaa à si atu òrè a ntwonə waa
nì bə bii maà bi aà. ¹² Ntigə nswon nì a mbo Nwĩ,
“Mə ka ki swonə nî ànnù yo a mbo bə bii maà bá,
mə ka ki gha'asə nì gho a titii òghòtə bə bə.”

13 A le ŋki mbu nswon a adigə yī mɔ'ɔ mə,
 “Mè ka lèè ntiì gha ghu nú.”

Ŋki mbu ŋkù'ùsə ñswon mə,

“Mè ghulà bi'i bì bɔɔ bya bii mə Nwĩ à fa a mbo mè aà.”

14 Tsɔ mə bɔɔ mà bya a ni bè bii mə bi tsewe ni nɔyãnu bô àlèə aa, Yesu yumbɔŋ à le ŋki ntigə nlogə marè nú wàà, mə yu tigə kwo tã ta ŋgi'i a nu yu wa yii mə à tsewe nĩ àdà'à niwo aa, yu ma ghú a bə aa Devil, 15 i kètè mĩŋkìrè a nu bè bìtsim bii mə annũ mbo'ɔ nìwo a le niŋ waa a ndábù'ù a ni nòò ntsim yii mə bo le ntswe bitì aà. 16 Ma mùu ajàn, tsi'ĩ annu nĩŋkonè, kaa à si aa ànnu baanɔl lentə, a lèntè aa bê ànnu bê bii mə bi lo a ŋgwè'e Abraham aà. 17 Nlon ma yú ànnu, à le ntswe nĩ mbə tsi'ĩ tsɔ bɔɔ bi mà bi nĩ ìnnu tsim, mə yu tigə bə ŋgànma'a Nwĩ yī ñwè yii mə a ko milĩŋnè bè ñkii mfa'a nĩ ntiì yi tsim a mbo Nwĩ, a ŋghìrə mə tá Nwĩ à si'itə ibi bê. 18 Nlon mə, tsɔ mə yumbɔŋ à le nyə ŋgi'i a ajànə mə Devil à le ŋkwà'ànè yi aa, à zī àjàŋ yii mə mbə yu a ka ñkwetə bê bìtsim bii mə Devil a kwà'ànè waa aà.

3

Yesu à tsyàtə Moses

1 Ma mùu ajàn mbá bɔɔ bi mà ba bii bi laa mənɔsə aa, bii mə Nwĩ à twon ghuu bitsim aa, ni nanɔsə ŋwa'atə Yesu yii mə à ni ŋgànɔò Nwĩ yumbɔŋ, ŋki mbə ŋgànma'a Nwĩ yī ñwè, a múm ànnu Nwĩ yii mə bi'inè bii aà. 2 A le si fà'a a mbo Nwĩ yii mə à le ntsɔ'ɔ yi aa tsi'ĩ nĩ ntiì yi tsim, tsi'ĩ ajàn yii mə Moses à le ñkii mfa'a nĩ ntiì yi tsim a nda Nwĩ aà. 3 Lâ Yesu ma ghú à tsewe nĩ ñgha'a ni ñgha'atə ntsya nii mə Moses à tsewe ni nu aà, tsi'ĩ tsɔ mə nù yii mə à ghurə nda aa, à tsewe nĩ ñgha'a ntsyàtə nda ya aà. 4 A laa mə a ndá ntsim aa a bɔɔ ñú, la Nwĩ à ni yu yii mə à bɔɔ nɔò ìtsim aà. 5 Moses à le si fà'a ìfà'a tsim a nda Nwĩ tsi'ĩ nĩ ntiì yi tsim aa tsi'ĩ tsɔ ñgànàfà'à, a mbə àyəfə nĩ ìnnu jii mə bi ka yī tigə swonə a nɔim aà, 6 Lâ ñghɛɛ a ni Kristo, bi le nlèè yi a bāŋnè ntswe a atu ndá Nwĩ mfa'a nĩ ntiì yi tsim aa tsi'ĩ tsɔ mú yī. Bi'inè bə aa ndá Nwĩ a ajàn yii mə mbə bi'inè ləə abiiintii yī'inè tá à tii, ñkii ntərə nĩ ànnu yii mə bi'inè bə aà.

Afwetə a mbo bè bi Nwĩ

7 Tsɔ mə a bə mùu ajàn aa, a ajànə mə Azwĩ Nwĩ a swonə ni mə,
 “Sii, mbə nĩ tì yu'u nji Nwĩ,

8 nĩ tseè mĩntii muu ki kii tsɔ wa njwi mə nĩ le si tii atu a mbo Nwĩ
 ntigə ŋkwa'anə nii wa nta'a miwèè,

9 wa adigə yii mə bitaà buu bi le ŋkwà'ànè gha ghu
 ntigə nyə innu jii mə mè le si ghìrè a atú ìlòò mighum mi nìkwà aà.

10 Ma mùu ajàn ntɔŋ gha i le ntigə nlwi a nu nìwàà ni bə ma bya,
 mè swon mə, ‘Bo fànè mánji ghà a mĩntii bo a ŋgòn bìnòò bitsim;
 kaa bo lèè wa'á bĩmànji bǎ zī.’

11 Mè le ntigə nlwisə ntɔŋ a nu bo, ñkaa nswon mə, ‘Kaa bo ka yī wa'á a
 múm áfwetə ya ya kuù.’ ”

12 Bɔɔ bi mà, nĩ ka ntsyəsə ghuu, mbì'ì nù yī mɔ'ɔ titii bù a tswé nĩ ntiì
 yī bi, kaa wa'á ntiì yi a nu mè niŋ, ŋghìrə nĩ mə tá nĩ ma'atə Nwĩŋgòn yii
 mə à tsewe ntiì aà. 13 Nĩ banə ñka ndi'itə nĩ ghuu bu ni bù a njwĩ tsim, a
 ni nòò ntsim yii mə bi twonə ni “sii aà” mə tá ìbi tsuu lô bwe'esə ñú nìbù

ghùù yí tsù i ghìrè tá n̄t̄t̄i yí t̄i. ¹⁴ Nlɔŋ mə mbə b̄i'ìnè bì Kristo tswé n̄i ànnù yí fùùrè aa, tsi'í ajàŋ mə b̄i'ìnè lwi'i a m̄m àb̄iint̄i ya ȳi mə b̄i'ìnè le ntswe ni yu nloginə a mb̄i aa nghèè man̄sə, ¹⁵ tsi'í a ajàŋ ȳi mə bi tè'è m̄ m̄foo nswon̄ə aa, mə,

“S̄i, mbə n̄i yu'u n̄j̄ Nw̄i,

n̄i tsee m̄int̄i muu l̄o ki k̄i,

tsó wa njwi mə n̄i le si t̄i atu a mbo Nw̄i aà.”

¹⁶ Bè ma bú mə bi le nyu'u ŋka nt̄i atu aa, à le mbə aa bì wò aa ε? A le ŋwa'á aa bè bya b̄itsim̄ b̄i mə Moses à le mfi'isə waa a ala'a Egipto aa bè aa ε? ¹⁷ Bè b̄i mə bi le nghìrè n̄t̄on̄ê yí i lw̄i a atú ìlòò m̄ghum mi n̄kwà, à le mbə aa bì wò le? A le ŋwa'á aa bo bya mə bo le nghìrə ìbi, ntigə ŋkwokə wa atu nta'a miwèè aa bè aa ε? ¹⁸ Baa à le ŋkàà aa a mbo bì wò mə kaa bo ka ȳi wa'á wa m̄m àdigə afwet̄ə yu kuu aa ε? Tigə bi le ŋkà'á aa a mbo bo bè bya b̄i mə bi le nt̄i atu aa ε? ¹⁹ Ma mùu ajàŋ b̄i'ìnè yə mə kaa bo le ŋwa'á ghu kuu aa nlon̄ mə kaa bo le ŋwa'á n̄i àb̄iint̄i tswé aà.

4

¹ Ts̄its̄on̄ a ajàŋ ȳi mə ŋkà'a ya a ŋkuu a m̄m àm̄int̄è ì bùrə aa, a ku'unə mə tá b̄i'ìnè ka mbo'ò mb̄i'ì n̄ù n̄bù ghùù yí tsù, a yí wa'á ti kuu ghu tswé. ² Nlon̄ mə n̄too ȳi n̄siginè ya ì le nzi a mbo b̄i'ìnè aa tsi'í ajàŋ mə ì le ŋki nzi a mbo bo aà; lá n̄too ȳi mə bi le nyu'u aa, kaa ì le wa'á waa kwetè, nlon̄ mə kaa bo le nyu'u aa kaa wa'á kwerə n̄i àb̄iint̄i. ³ Nlon̄ mə b̄i'ìnè b̄i b̄i'ìnè kwerə n̄too mà ya mb̄i aa, b̄i'ìnè kuu maa a m̄m àm̄int̄è, a ajàŋ ȳi mə à le nswon̄ nlon̄ bo bya mə bi le ŋwa'á b̄i aà,

“A ajàŋ ȳi mə m̄ le ŋkàà a m̄m àlwint̄on̄è ya aa,

‘kaa bo ka ȳi wa'á a m̄m àm̄int̄è ya ya kuù.’ ”

Aà ànnù ȳi à le nswon̄ə ka mə à le man̄sə afà'á yí a noò ȳi mə à le nan̄sə mbi yù aà.

⁴ Nlon̄ mə à laa nghàà a adigə yí m̄'ò nlon̄ njwi ji s̄ambaa l̄alà, “Nw̄i à le mfà'a afà'á yí man̄sə, à t̄i mə t̄i bè a n̄i n̄wi ji s̄ambaa, a m̄int̄è.” ⁵ A laa ŋki mbu nswon̄ a adigə yí m̄'ò nlon̄ tsi'í ànnù ma yù mə, “Kaa bo ka ȳi wa'á a m̄m àm̄int̄è ya kuù.”

⁶ Mbə ȳi mə a tswé ts̄it̄on̄ mə à ni tsi'í m̄b̄umt̄è b̄è b̄i m̄'ò mə baa ȳi kuu maa a m̄m àm̄int̄è, tá bè bya mə bi le mfòò ŋkwerə n̄too ȳi n̄siginè ya kaa tá bì wa'á ghu b̄an̄nè ŋkuu nlon̄ə at̄i atú ya aa, ⁷ Nw̄i a bú n̄ləə njwi ȳi m̄'ò nswon̄ mə, “S̄i,” n̄swon̄ ntsya aa a n̄j̄m m̄fò David a noò ȳi àgha'a nan̄sə m̄ n̄sa'atə aa, a m̄m n̄ghàà nuà mə bi fòò m̄ n̄swon̄ aà, “S̄i, mbə ni ti yu'u n̄j̄ Nw̄i, n̄i tsuù m̄int̄i muu ki k̄i.”

⁸ Nlon̄ mə, Joshua à le mbaa bè fa am̄int̄è ya a mbo bo bon̄ kaa Nw̄i à s̄i bú ŋka nghaa nlon̄ njwi ȳi dàn̄è a n̄j̄m. ⁹ Mbə ȳi mə a bè ma la aa, n̄j̄w̄i n̄m̄int̄è ì tswé ghu a mbo bè bi Nw̄i tsi'í tsó ya mə Nw̄i à le m̄m̄int̄è ghu n̄i n̄j̄w̄i ji s̄ambaa aà; ¹⁰ nlon̄ mə n̄ù n̄tsim̄ ȳi mə a kuu a m̄m àm̄int̄è Nw̄i aa, a m̄int̄è a ni à ȳi an̄uginè tsó mə Nw̄i à le m̄m̄int̄è a ni à yí aà.

¹¹ A ku'unə mə tá b̄i'ìnè gaansə mit̄i m̄'ìnè a ŋkuu a ma aa m̄m à m̄int̄è, n̄tsyesè mb̄i'ì n̄ù yí m̄'ò a wò n̄tsya a n̄j̄m t̄i b̄i bo bì m̄buu at̄i atu bamb̄i ma yá.

Nìghàà ni Nw̄i

¹² Nìghàà ni Nwĩ ni tswé n̄t̄i ñkii mfa'a, n̄tsə'ə n̄tsya munwi m̀bà'a m̀bèè tsim, yii mə a sò ñkuu nywe'e a n̄i àdìgè yii mə n̄tii bo Azwĩ boontə ghu aa, ñywe'e a adigə yii mə m̀k̀r̀n̄è mi nu bo n̄imfɔɔ boontə ghu aa, ñki nzi im̀ò̀nt̄è bo b̄i innù j̄ii mə m̀int̄ii mi b̄è yè'ət̄è aà. ¹³ Kaa àyoò tsu yii mə Nwĩ à le n̄n̄an̄sə aa kaa mbə wa'à ghu n̄si l̄ènt̄è. L̄a m̀ban̄n̄ə ñ̄a'an̄ə, nyentə a mi'i yu wa yii b̄i'in̄è ka ȳi fa akwi'i n̄ighàà ghu mbo aà.

Yesu ñgànmà'a Nwĩ ȳi ñwè.

¹⁴ Mbə yii mə b̄i'in̄è tswe ni ñgànmà'a Nwĩ ȳi ñwè yii mə à kò'ònə aa, yii mə à l̄è n̄tsya ñkuu ñghɛɛ a aburə, mbə Yesu Kristo, yii mə à ni Mu Nwĩ aa, a ku'unə mə t̄a b̄i'in̄è tswa annù ya yii mə b̄i'in̄è b̄ii t̄s̄i'ĩ t̄s̄ò b̄è b̄i Kristo aa t̄a à t̄ii. ¹⁵ Nlon̄ mə kaa b̄i'in̄è s̄i aa ni ñgànmà'a Nwĩ ȳi ñwè yii mə kaa mbə wa'à m̀l̄l̄n̄n̄è ȳi'in̄è ko aa tswé, a m̀l̄l̄n̄n̄è ȳi'in̄è, b̄i'in̄è b̄ii mə b̄i'in̄è ni ib̄orəkə ñjoo aà. B̄i'in̄è ban̄n̄ə n̄tswe aa ni ñgànmà'a Nwĩ ȳi ñwè yii mə ñgànm̄n̄an̄ à le ñkwà'àn̄è ȳi a ni b̄im̄an̄j̄i bitsim a ajàn mə a kii ñkwa'an̄ə n̄i ȳi'in̄è aà, l̄a kaa a wa'a wò. ¹⁶ N̄i swun̄t̄ə ghuu ñghirə t̄a b̄i'in̄è koontə a n̄si àb̄èr̄ə m̀b̄ōn̄è ni n̄id̄or̄ə n̄tsuu ki b̄o'ɔ, t̄a kw̄er̄ə ñko m̀l̄l̄n̄n̄è bo b̄i ib̄on̄ yii mə ì ka ki kw̄et̄ə ȳi'in̄è a noò ñḡi'i aà.

5

¹ Bi t̄s̄o'ɔ n̄i ñgànmà'a Nwĩ ȳi ñwè n̄tsim̄è aa a tit̄ii b̄è bi, mə t̄a à ka ñkw̄er̄ə n̄i innù j̄yaa ñghɛɛ ni ju a mbo Nwĩ, ñkii mfa n̄i ñjoo bo b̄i ñjoo mmà'a Nwĩ ñlon̄ ib̄i waa. ² Mbə yii mə yumbon̄ à ni ab̄orikə ayoo, ñkii mfansə n̄i innù a ni b̄im̄an̄j̄i b̄i ghà'àt̄è aa, a b̄on̄ə a mbo b̄è b̄ii mə kaa b̄i s̄i annù zi ñkii mfansə n̄i innù ni b̄im̄an̄j̄i b̄i ghà'àt̄è aà. ³ Mbə yii mə a bə ma mùu ajàn aa, à tswe ni ñka mfa njoo mmà'anwĩ ñlon̄ yii ib̄i mb̄on̄ kii fa nlon̄ ib̄i ab̄ugè b̄è.

⁴ A mb̄i ñghèè ghu, kaa n̄u à si ib̄iin̄u ȳi ñ̄ent̄ə n̄ts̄o'ɔ ni ñgànmà'a Nwĩ ȳi ñwè. A ki mbə t̄s̄i'ĩ Nwĩ yii mə a t̄s̄o'ɔ n̄i ñ̄u ni ñgànmà'a Nwĩ ȳi ñwè, a ajàn yii mə à le n̄ts̄o'ɔ Aaron aà.

⁵ Aa t̄s̄i'ĩ ñḡiñ ñḡiñ a ajàn yii mə kaa Kristo à le ñwa'a ib̄iin̄u ȳi ñ̄ent̄ə mə t̄a b̄i ghirə ȳi ni ñgànmà'a Nwĩ ȳi ñwè. L̄a Nwĩ a b̄an̄n̄ə ñswon̄ ghu mbo mə,

“O ni Mù ghà;
s̄ii, mə t̄igè m̄è mbə Taà ghò.”

⁶ Nwĩ a k̄i mbu nswon̄ a adigə ȳi m̄o'ɔ mə,

“O n̄i ñgànmà'a Nwĩ ì lw̄i'ĩ n̄iñkon̄ə,
a ñk̄an̄ ñgànmà'a Nwĩ Melkizedek.”

⁷ A m̄um̄ n̄tswènt̄ii yu f̄aà n̄syɛ, Yesu à le si tsà'àt̄è n̄i Nwĩ, m̀bet̄ə n̄i innù ghu mbo t̄s̄i'ĩ ni m̀t̄i'ĩ ñyè'ə m̀l̄l̄à sigè, a mbo yu wa yii mə à le n̄tswe ni m̀d̄à'à mə mbə a yweensè ȳi a mbo n̄iwo aà. Nw̄iñḡon̄ a yu'u n̄iyè'è ni, nyon̄ə aa a ajàn yii mə à le si b̄o'ɔ n̄ii aà. ⁸ Ka mə à le mbə Mu Nwĩ aa, a yègè àyu'unè n̄tsya aa a n̄j̄im̄ ñḡi'i yii à le nyè aà. ⁹ Nòò yii mə bi le ñghirè a b̄on̄ man̄sə aa, a b̄on̄ ntigə ñ̄u yii mə a fa n̄i ñlon̄ yii mə ì lw̄i'ĩ n̄iñkon̄ aa, a mbo b̄è b̄ii mə bi yu'unə n̄ii aà. ¹⁰ Maa ajàn, Nwĩ a t̄igè n̄ts̄o'ɔ ȳi n̄i ñgànmà'a Nwĩ ȳi ñwè a ñk̄an̄ ñgànmà'a Nwĩ Melkizedek.

Awà'àsè ñlon̄ mmà'àt̄è àb̄iint̄ii

¹¹ Innù j̄i ghà'àt̄è ì tswe ghu a nswon̄ a mbo bù ñlon̄ə ma yú ànnù, la a tsyanè a mbo b̄i'ĩ a n̄t̄o'ɔt̄ə a mbo bù ñlon̄ mə a tsyanə a mbo bù a w̄an̄sə

nyөгô ànnù nzi aà. ¹² Ka mө boŋ nì tìgө aa bìdì'ìbinnù tsìtsòŋ aa, nì burө ka kì lòò nì ñù mө tâ à bu ndì'ì ghuu nì ìnnù ntsyàmbiì a mum nìghàà nì Nwì. Boŋ nì laa ntìgө ntsaa nì miji mì tsàà, lá nì burө ka kì lòò aa tsi'ì nìbì. ¹³ Nù ntsim yìi mө a nөŋ nìbii aa, à burө aa mu yì mбөрө, kaa mburө ti annù yìi nìghàà nì Nwì nì dì'ì nlonө ìnnù jì tsinө aa zì. ¹⁴ Lá a miji mì tsàà laa a jì bө bii bì kwè mө nìtigө bìi, bii mө bì yègө mө, a nì ntswëntì yàà, nzi kwensө a titì annù yì sigìnө bo bì yì bì aà.

6

¹ Tsö mө a bө ma mùu ajàŋ aa, bì'inө ma'atө ìnnù ntsyàmbiì mbii jii mө bì'inө le nyөгө nlonө ntoö Kristo aa, ñghε nì mbii ñkwe ntìgө bìi a mùm Azwì. Kaa wa'à bù ka ndì'ì nì ìnnù jì ntsyàmbiì tsö màmà'atө ñka ñghirө ìnnù jì bì jii mө i zì nì nìwo aa bo bì ànnù nniŋ mìntì mì'inө a nu Nwì, ² kě annù a ñka mmurө bè a ñki, bo bì a ñka nnòŋsө mbo a atu bè, ànnù nlonө annù nyweenө nì nìwo, kě annù nniŋ isa'a yìi mө i lwi'ì nñkөŋ aa a nu bè. ³ Lá bì'inө ka dì'ì ìnnù ma jù mө mbө Nwì à bii!

⁴ Nlonө mө kaa mbө bi wa'à bù ñghirө tâ bè bii mө bi leè mfoo nyө ñkà'à Nwì, ñywe'etө mitөŋnө mü mө mi lö a aburө aa, ñkwerө Azwì Nwì, ⁵ ñywe'etө ajàŋ yìi mө nìghàà nì Nwì nì boŋ mbө aa, nywe'etө mida'a mì ñgù'u yì mfi yìi mө i zì aa, kaa mbө bi wa'à bù ñghirө mө tâ bo bөŋkө mìntì myaa ma'atө ibì waa mbii fu a mbo Nwì. ⁶ Mbө bo bu ntuu Nwì, nìtigө mbu ñka ñkweentө aa Mu Nwì yaa ñgaa, ndirisө nì àtù yi, bөө boŋ kaa mbө bi wa'à bù ñghirө mө tâ bo bөŋkө mìntì mya mbii fu a mbo Nwì. ⁷ Nlonө mө ñsyө yìi mө mbөŋ i loo ntsutө nì a ñgaa ñgaa, ñghirө ñjoo i kwì ghu, mө bè bii mө bi bè nlonө ñgaa yàà ka ñji aa, i kwerө mбөөнө a mbo Nwì. ⁸ Lá mbө ñsyө ya i tswe, a ka ñk'ö naa bì kèrө kèrө ghu bo bìnègө, boŋ kaa bi si annù tsu kwetө, a tìgө mbө aa mө Nwì à niŋ ndòò ghu atu ñki ntìgө nlwi'isө ntòò.

⁹ Ka mө bì'ì ghàà ma mùu ajàŋ aa, a ñghèε nì ñgàà yùù, a njoo nìbòŋ, bì'ì nanşө nzi mө nì tswe nì ìnnù jii i boŋ ntsyàtө, mbө jii mө i ka ghìrө tâ nì yweenө aà. ¹⁰ Kaa Nwì à sì ñù yìi mө a jìtө ñkòbө bө, kaa mbө a wa'ä afà'à yìi mө nì fà'à a mbo bè bi Nwì aa l'ìnө, bo bì ajàŋ mө nì kii ñkөŋө nì waa, nzi nywe'e tsìtsòŋ aà. ¹¹ Bì'ì yè'ètө mө tâ nì ghεε nì mbii tsi'ì maa ajàŋ ñka mfa'a ìnnù tsim nì mìntì muu mitsim, tá a yi ti bө a njiŋ nì kwerө àyoo yìi mө nì be aà. ¹² Kaa bì'ì si lòò mө tâ nì ka mбөрөкө, nì ka ñje'esө bө bii mө bi niŋ mìntì myaa a nu Nwì ñki ntswe nì àtànөntì aa, tá yì kwerө ayoo ya yìi mө Nwì à kà'à aà.

Ñkà'a Nwì yìi mө a lwensө aà

¹³ Nòò wa yìi mө Nwì à le ñka ñghirө ñkà'à yì bo Abraham aa, kaa à le ñwa'à nì ñù yì dàn yìi mө à le ñk'ö'önө ntsya yi aa tswé mө mbө yu kaà ghu ñkumө, à le ntìgө nlogө aa àtu ibìnnù yi ñkaa ghu ¹⁴ ñswөŋ mө, "Tsi'ì ànnù nñkөŋө, mө ka yì niŋ mбөөнө a nu wò i ghìrө tâ ñgwè'è yò i gha'a." ¹⁵ Tsö mө Abraham à le ntswa ntì yi ñka nyu'utө aa, à le ñkwerө ñkà'a yà. ¹⁶ Nù yi ntswe nì ñkàà ànnù aa, a kaà aa nì ñkum ñù yìi mө à dìrìsө ntsyàtө yi, ma mùu ajàŋ àkàà ya a tswaa ànnù ya kaa bi wa'à bù ñka nligitө. ¹⁷ Ma mùu ajàŋ, Nwì à le ñka nloc nanşө ndì'ì tâ à laa a mbo bè bii mө à le ñkà'à a mbo bo aa, mө kaa ñkà'à yì kaa i si kwensө aa, à le ntìgө nlogө ñkum yi ñkaa ghu. ¹⁸ Ma la a bө mө ìnnù tswe ghu ji baa mө kaa mbө i wa'à kwensө, ndì'ì nì mө kaa mbө Nwì a wa'ä abanşөnnù swөŋө. Nlonө ma juà

innù ji baa, bǐ'inè bǐi mē bǐ'ině khè ñlæntə ni a nu Nwǐ tâ bǐ'inè tswe nǐ àtànəntii ŋka mbe nǐ ànnù yǐi mē bi ka'a a mbo bǐ'inè aà. ¹⁹ Innù ma jû mē bǐ'inè be aa i tigə mbə alaŋsə ŋgò'ò yǐi mē bǐ'inè təə ghu ntii aà. Annù ma yû mē bǐ'ině be aa a ghirə ni mē tâ bǐ'inè tigə ŋkuu ŋghɛɛ wa adigə mmà'a Nwǐ yǐi mē a laa màŋsə, tsi'ǐ wa a nǐm àtsə'ə ya mē a le si yàtə ndàmà'a Nwǐ, ²⁰ tsi'ǐ wa adigə yǐi mē Yesu à tsyà mē mbǐi yi'inè ŋghɛɛ ghu aà, ni tsùsə àtù yi'inè, ŋki mbə ŋgàŋmà'a Nwǐ yǐi ŋwè yǐi mē à lwǐ'i nǐkon a ŋkǎŋ Melkizedek.

7

Ŋgàŋmà'a Nwǐ Melkizedek

¹ Melkizedek ma ghû à le mbə mfò Salem ŋki mbə ŋgàŋmà'a Nwǐŋgòŋ Akò'òntsirə. Nòò yǐi mē à le mbòò Abraham a kwɛɛ ni ntsò yǐi mē à le ntsyà, ñzwitə bǐfò bya bi nǐkwà aa, à le nniŋ mbòonə ghu nù; ² Abraham a yàtə ñjoo jyà tsim idigə ji nighum, ntigə mfa adigə yǐi fùurə ghu mbô. Nji'ǐ ikúm Melkizedek yǐi ntsyambǐi i bə aa mē mfò innù jii i tsinə aa, yǐi mē i yòŋtə, tsi'ǐ tsò mfò Salem aa, i bə mē, mfò mbòonə. ³ Kaa à si ni tà kə ñdè, kə nǐ ŋkǎŋ ŋgwè'è tswé. Kaa à si nǐ ñlògìnə kə ñlwǐ'i ntswəntii yǐi tswé, mfinə a Mu Nwǐ, mbə ŋgàŋmà'a Nwǐ yǐi mē à lwǐ'i nǐŋkon aà.

⁴ Naŋsə yə mbuù ñù yǐi ŋwè yǐi mē Melkizedek à bə aà! Abraham, tàtsə yi'inè à le mfà abwenə ñjoo jya yǐi fùurə atu nighum ghu mbô, ñjoo jya mē à le ŋkwɛɛ a adigə ntsò aà. ⁵ Ŋgwè'è Levi yǐi mē à ni ŋgwè'è ŋgǎŋmà'a Nwǐ aa, bo tswe ni ñdǐ'i a mum nòŋsə Nwǐ mē bo ka ŋkwɛɛ nǐ àtǐi ayoo yǐi fùurə atu nighum a mbo bə bi maà byaa ka mē bo bitsim lo aa a ŋgwè'è Abraham aà. ⁶ La ñù ghuà mē à le ŋwa'a aa a ŋgwè'è bo lo aa, à le ŋkwɛɛ atǐi ayoo yǐi fùurə a atu nighum a mbo Abraham, ntigə niŋ mbòonə a nu yu wa yǐi mē à le ntswe nǐ ŋkà'a ya aa. ⁷ Kaa à si annù yǐi mē mbə bi kà ñligitə bə mē a mbòonə a nu ñù yǐi ŋkəgə aa a niŋə nǐ ñù yǐi ŋwè.

⁸ Faà bǐ'inè yə mē a atǐi ayoo yǐi fùurə a atu nighum aa a kwɛɛ bə bǐi mē bi kwo aà, lâ a ŋghɛɛ ni Melkizedek, a le ŋkwɛɛ ñù yǐi mē àŋwà'ànə Nwǐ a swon mē à tswe nǐkonə. ⁹ Maa ajàŋ mbə bi tse swon mē, Levi yumbon yǐi mē à le si kwɛɛ itǐi ñjoo mà jû aa, à le ŋki mfa, ntsya aa a nǐm Abraham, ¹⁰ Nlon mē Levi à le mburə a ato'o Abraham wa noò wa mē Melkizedek à le mbòò yi aà.

¹¹ A le mbaa bə mē ifà'a ŋgǎŋmà'a Nwǐ jii mē i le nlò a ŋgwè'è Levi (ñlon mē bə le ŋkwɛɛ nòŋsə ntsya aa a nǐm bo) i le mbòŋ màŋsə, bəə bon ŋgàŋmà'a Nwǐ à le mbù mfe'è bə a ŋgwè'è Melkizedek, kaa wa'à bə a ŋgwè'è Aaron fè'è aa é? ¹² Nlon mē Nwǐ à bə kwensə mbuu ŋgǎŋmà'a Nwǐ bəə bon nòŋsə à ka kii kwensə. ¹³ Nlon mē ñù yǐi mē bi swon innù ma jû ñlon ŋgaa yǐi aa, à fè'è aa a ŋgwè'è yǐi mē ñù à le è ŋwa'à ghu fè'è ŋka mfa'a adigə nǐkentə ni mɔ'ɔ ni mà'a Nwǐ. ¹⁴ A laa mē Mmà'àmbi yi'inè à le mfè'è aa a ŋgwè'è Judas, la nlon ŋgwè'è Judas, kaa Moses à le ŋwa'à annù tsu swon nlon annù ŋgǎŋmà'a Nwǐ.

¹⁵ Ma yû a tigə ñnaŋsə mfe'è nlaa mē mbə ŋgàŋmà'a Nwǐ, a biinə mbə tsò Melkizedek, ¹⁶ yǐi mē à tigə mbə ŋgàŋmà'a Nwǐ, kaa wa'à yòŋə aa bə nòŋsə yǐi mē bi le si lèè ñyonə naa ŋgwè'è yǐi mē ñù à le mfè'è ghu aa, bi le ntigə nyonə bə mǐdà'à mǐi mē mi tswe nǐ ntswəntii yǐi mē ka mbə bi wa'à bwesə aà. ¹⁷ Nlon mē a tswe a mǐm àŋwà'ànə Nwǐ ñlon yi mē, “Ò ni ŋgàŋmà'a Nwǐ ñlwǐ'i nǐkonə,

a ñkǎŋ ñgǎŋmà'a Nwĩ Melkizedek”

¹⁸ Bi le ntigə mma'atə ndi'i yĩ mbĩi ya ñlon mə kaa ì le ñwa'à nĩ àdà'à tswé, kaa wa'à nĩ àfà'à ki mbu ntswe aà. ¹⁹ (Ñlon mə kaa nòŋsè kaa à le si wa'à ghìrè tá àyoò tsu a bɔŋ mǎŋsè); ma yũ a zi nĩ ànnu yĩ mə bĩ'inè bɛ, a bɔŋ ñtsyàtə yĩ nòŋsè yĩ mbĩi wá, bĩ'inè tsyá ghu nyon̄tə ni a mbèɛ Nwĩ.

²⁰ A ñghèɛ ghu, kaa Nwĩ à le ñwa'à yi nĩ ñgǎŋmà'a Nwĩ ləè aa ti ghə mə à kàá. Bi le si ləè nĩ ñgǎŋmà'a Nwĩ ji mbĩi aa tsi'i tì àkàá, ²¹ la bi le ñlèè ghulà aa nĩ àkàá,

“Mmà'àmbi à kàà mē
kaa à ka wa'ǎ ntiì yi bú ñkwensə,
'O ni ñgǎŋmà'a Nwĩ ñlwi'i nĩkon̄è.' ”

²² Ma yũ a ghìrè mə tá Yesu tá à bə ñũ yĩ mə a ghìrè mə tá àkàá Nwĩ yĩ mə a bon̄tə ntsya aa, tá à bə yĩ ànnu nĩŋkon̄.

²³ Ngǎŋmà'a Nwĩ ji mbĩi jya ì le ñgha'atə aa ñlon mə ñwo ni le ñghìrè mə tá bo tsee tswe lwi'i nĩŋkon̄ tsó ñgǎŋmà'a Nwĩ; ²⁴ La annu ajàn mə Kristo à ni ñgǎŋmà'a Nwĩ aa, a lwi'i nĩŋkon̄ ñlon mə yumbɔŋ à ki ñlwi'i nĩŋkon̄ aà. ²⁵ Maa ajàn à zì ajàn yĩ mə mbə yu ká ñyweensə bē bii mə bi tsyá ghu nu nyon̄tə ni a mbèɛ Nwĩ a ñgòn bìnòò bĩtsim, ñlon mə ñgòn bìnòò bi tsim à tswé ntsà'atə nĩ Nwĩ a atu bo aà.

²⁶ A le ñkù'unè mə tá bĩ'inè tswé nĩ ajànə ñgǎŋmà'a Nwĩ ma ghú, yĩ mə à làa mǎŋsè, kaa wa'à nĩ àlò'ò yĩ tsu tswé, kaa wa'à nĩ ìbi yĩ tsu tswé, kaa wa'à bo bi ñgǎŋghìrè ñnnu jì bi tswé, bi ñentə yi a ñdɔŋ, aburə. ²⁷ Kaa à sì bú ntswe nĩ ñka mmà'a Nwĩ a ñjwĩ tsimè, ntsya nĩ mbĩi mma'a ñlon yĩ ìbi, mbɔŋ tigə bú mà'à ñlon yĩ bē, a ajàn yĩ mə ñgǎŋmà'a Nwĩ ji mbĩi ì le si ghìrè aà; à le ghìrè ma yũ ànnu aa ñgàà yĩ m̄fùurè a mbo bə bĩtsim, wa noò mə à le mfa ìb̄inú yi tsi'i tsó àyoò mmà'anwĩ aà. ²⁸ Tsi'i annu nĩŋkon̄ nòŋsè Moses a ləè bē bii mə bi bɔrə aa tso ñgǎŋmà'a Nwĩ jì wè, la ñghaà nĩ àkàá nya, mə ni le ntigə nyon̄ə aa bə a ñjĩm nòŋsè aa, ni tso'ɔ Mu Nwĩ yĩ mə bi ghìrè mē a bɔŋ mǎŋsə ñgaa yĩ mò'ɔ aà.

8

Yesu ñgǎŋmà'a Nwĩ yĩ'inè yĩ ñwè

¹ Annu yĩ mə bĩ'i swon̄ aa, a bə aa mə, bĩ'inè tswé nĩ ñgǎŋmà'a Nwĩ yĩ ñwè, yĩ mə à tswé a aburə, a abô mà'à, a mbèè àlèŋə nif̄ Nwĩ Ako'òntsirə.

² A fà'à tsó ñgǎŋmà'a Nwĩ wa nĩ Adigè yĩ làa mǎŋsə, tsi'i ñtàn annu nĩkon̄ wa, wa yĩ mə à le ñghùrə Mmà'àmbi, kaa wa'à bə ñumisɔŋ ghurè aà.

³ Bi tso'ɔ ñgǎŋmà'a Nwĩ ntsim aa mə tá à ka mfa njoo mmà'anwĩ ñkii ntɔɔ nĩ njoo a ñikentə ni mò'ɔ ni mmà'a Nwĩ, maa ajàn a tigè ñku'unə mə tá ñgǎŋmà'a Nwĩ ghulà tá à ki ntswe nĩ àyoò yĩ mə yu ka kii fa. ⁴ Yesu à le mbaa tswe aa fàa nsye bɔŋ kaa mbə a wa'ǎ ñgǎŋmà'a Nwĩ bē, ñlon mə ñgǎŋmà'a Nwĩ jya ì le si fa njoo mmà'a Nwĩ jya ñyon̄ə aa Nòŋsè. ⁵ Ntàn wa mə bo le si fà'à ghu aa, ì le mbə aa àfìgìnè kè àliləŋə ntàn mmà'a Nwĩ wa aburə, ñlon mə nòò yĩ mə Moses à le ntswe nĩ ñghùrè ñtàn wa aa, Nwĩ à le ndi'itə yi nswon̄ mə, “Yə mə ò nǎŋsə ñghùrè ñyon̄ tsi'i fìgè wa mə mē le ndi'ì a mbo wò wa atu nta'a aà.” ⁶ Lâ tsĩtsɔŋ Yesu a fà'à aa àfà'a ñgǎŋmà'a Nwĩ yĩ mə ì bɔŋ ntsyàtə yi mbĩi wa, ñlon mə àkàá yĩ mə à zi ni yu ñlon̄ ma yũ ànnu aa, a bɔŋ ntsyà yi mbĩi yá, tsó mə ñká'a yĩ mə ì tswé nĩ àkàá ma yu ì ki mbɔŋ ntsya yĩ mbĩi yá. ⁷ Akàá yi mbĩi ya a le mbaa

tuu nî àlò'ò tswe bonj kaa bi sǐ yǐi mə a ywe'e ji baa bù ñwarə. ⁸ Lâ Nwǐ à le mbàñnè ñfirə bê bi nswonj mə:

“Njwi jí mɔ'ɔ i zǐ, a swonj Mmà'ambí,
mə mə ka wàrə akàà yǐ fii bi'i bì ñji'í ñdâ Israel,
nî ñji'í ñdâ Yuda;

⁹ kaa a ka wa'à bə aa tsǒ àkàà ya mə mə le ñwàrə bi'i bitaa bya aa,
wa a njwi mə mə le ntswa waa nî àbo,
a ntsyasə waa tâ bo fɛ'ɛ a ala'a Egipto aà;
ñlonj mə kaa bo le ñwa'à nî mbǐi ghɛɛ a ñlèə àkàà ya mə bi'i bo le ñwàrə
aà.

Mə tigə ñme'e waa, a swonj Mmà'ambí.

¹⁰ Aà àkàà yǐi mə mə ka wàrə bi'i ñji'í ñdâ Israel aa á yuà mə:

Mmà'ambi a bú ñswonj mə:

Njwi mà jya i bə zǐ,

bonj mə ka ñij bǐnòñsə ba a atu bo,

i kii ñwà'ànə a mum mǐntii bo

mə ka tigə bə Nwǐngòñ wàà, tâ bo bə bê bá.

¹¹ Kaa ñu mɔ'ɔ a wa'à bù ñka ndi'i nî ñú nì bə wàà yǐ mɔ'ɔ
kə ñu nì bə a ka ndi'i ni mumaà yǐ yǐ mbàñnè ñswonjə ni mə,

‘Yə mə ɔ zi a Nwǐ’
ñlonj mə bo bitsim ka yǐ zi gha,

i lògìnə ni bì kəgə i kɔ'ɔ ywe'e ni bǐi mə bi kɔ'ɔ ntsirə aà.

¹² Nlonj mə mə ka tigə ko mǐlǐñnə wàà nî ìbǐ waa,

kaa wa'ǎ nî ìbǐ waa bú ñka ñwa'atə.”

¹³ Mbə a ka ñghaa annu ñlonj akàà yǐ fii, bəə bonj a bə aa mə nòò àkàà
yǐ lwèn ya à lɛɛ ñtsya, maa ajàn, àyoo yǐi mə nòò yǐ à lɛɛ ñtsya a kǐ ñlwen
aa, a tigə ntswe aa nì mbwê.

9

Ñghà'asə Nwǐ a nsye bo aburə

¹ Akàà yǐ mbǐi ya a le ntswe ni bǐnòñsə ñlonj annu ñgha'asə Nwǐ ñki
ntswe nî àdìgə yǐi mə mbə bi ká ñgha'asə Nwǐ ghu fàa nsye aà. ² Bi le
ñghurə ntàn ñkwasə nî àtsə'ə, bi le si twonjə nî kwàsə yǐ àbèè aa nî Adìgə
yǐ laa. Ma mùu adìgə, ñjoo juà i le ntswe ghu, àyoo nte'ɛ lâm wa, nî àtətə
bo bì Abaa Nwǐ yâ. ³ A ñjǐm àtsə'ə ya aa a le tswe kwàsə yǐ mum yǐi mə bi
le si twonjə ni Adìgə yǐ làa manjə aà, ⁴ ghu aa a le ntswe, ñikəntə ni mɔ'ɔ
ni gold ni ntɔɔ ñjoo jí lùmtə, ñkòm àkàà ya yǐi mə bi le ñghirə ñjǐm àbèè
ntsǐm ni gold aà; ghu mum aa a le ntswe sòtə gold yǐi mə mana wa à le
ntswe ghu aa bo àti Aron ya mə a le ntotə aa, nî ìbà'a ñgò'ò jya ji baa mə
bi le ñwà'ànə akàà ya ghu aà. ⁵ Bikerum bya bi baa mə bi le si dǐ'í ni mə
Nwǐ à tswe wa adìgə aa, bi le ntswe ntsirə akusə ya mə bi twonjə nî àdìgə
ñko mǐlǐñnə Nwǐ aà. Lâ tsitsòñ kaa mbə bi'inə wa'à bù ñka nte nî ñjoo mà
jú ñtɔ'otə.

⁶ Nòò yǐi mə bi le ntanjə idìgə ma mùu ajàn aa, ñgǎñmà'a Nwǐ i le si tigə
ñkuu wa mùm àdìgə abɛɛ ntàn ya a ñгаа ñгаа, a mfà'a àfà'a ntàn wá.

⁷ Lâ a mum kwàsə wa mə à ywe'e bi baa aa, à le si kuu tsi'í ñgàñmà'a Nwǐ
yǐ ñwè a ñгаа yǐ mǐfùurə a atú àlòò, kaa wa'à kǐ ñkuu tsi'í tì ghə à lògə
àlèə a ñkuu mmà'a Nwǐ ghu, ñlonj ñгаа yǐ bo bì yǐ bə bǐi bi le ñghirə ìbǐ a
mbu'u aà. ⁸ A ñjǐm ìnnu ma jú, Azwǐ Nwǐ a nanjə ñdǐ'í ni mə mǎñjǐ ñkuu

ngghèè wa mûm ntàn kaa à le mburə ti ŋa'anə, mə mbə bə kuu ngghèè wa Adigə yî nənşə nlaa, mə mbə ntàn yî lwèn wa i burə ntəə ghu. ⁹ (Ntàn ma ghú i bə aa àlènsə yîi mə a dî'i nî ànnù yîi mə a tswe tsitsòŋ aà.) Nyon a ajàn yîi mə bi tantə ma mùu ajàn aa, kaa njoo jîi mə bə fa mma'a nî Nwî ghu aa, kaa i sî bə ajàn yîi mə mbə i ghìrè tá ntiî ŋù yîi mə à zi a nggha'asə Nwî ghu aa, tá i nənşə nlaa. ¹⁰ Innù ma jû i le ntswe nlon aa bə bìnòŋsə nlon annù mijî, bo bi mîlù'ù, kə innù a ŋka nsi'i njoo, ma juù innù, bi le bə'èsə bə ghu nywe'e noò yîi mə Nwî à le ŋkwensə innù tsim i tigè jî fii aà.

¹¹ Nòò wa mə Kristo à le nzî tsi'î tsó ngànma'a Nwî yî ñwè, nlon innù jî sigìnə jya mə i zî mē aa, à le ntsyà aa a ni ntàn yîi mə i le ŋkə'ónə, ŋki nənşə mbəŋə (kaa bi wa'ă aa nî mbo ghùrè, ma la a bə mə kaa à le wa'ă ayoo yîi mə bi nənşə aa bə) ¹² ntigə ŋkuu a ngaa yî mfuùrè wa mûm Adigə yî làà manşə, kaa wa'ă aa àləə mbi kə yî bə bi kau logè, mbanə nlogè aa àləə nù yî, ma mùu ajàn, ntsu'u atu bə ghu nŋkonə. ¹³ Mbə a bə mə àləə mbi kə yî kau yîi mə bi le si mītə ni a nu bə bii mə kaa bi le ŋwa'à laa, ŋkii ŋkumə nî waa nî àbu mu nàà, a le si ghìrè ni mə tá ibiinu bə i laa, ¹⁴ bəə bəŋ àləə nu Kristo yîi mə à le mfa ibiinu yî yîi mə kaa i le ŋwa'à nî àlò'ò tswe, ntsya aa a njîm Azwî yî yîi mə a lwi'i nŋkon aa, mbə a wa'à nənşə nsi'i mînti mî'inè mîi mi sa'a yî'inè aa bo bi mîfà'à mîi mə mi zî aa bə nî nìwo aa, ntigə ghìrə mə tá bî'inè ka mfa'a ni a mbo Nwîngòŋ yîi mə à tswe ntîi aa é?

¹⁵ Ma la bə mə Kristo à ni ñù yîi mə a zî nî àkàà yî fii ya a titi Nwî bo bi bə bya mə à twòŋ mē, ŋka'a mə bo ka yî tswe nî ntswènti yîi mə i lwi'i nŋkon tsó mə Kristo à le è ŋkwo, nìwò ni ni tigè ntsu'u atú yaa a nî ibi wa mə bo le ngghìrè wa mûm àkàà yî mbi ya aà. ¹⁶ Mbə bi ka ngghaa annù nlon ndi'i nìwò ñù, bəŋ bi tswe nî mfoo ndi'i mə ñù wa yîi mə à le mfa ndi'i ya aa à kwò. ¹⁷ Bi yòŋə ndi'i nìwò ñù aa tsi'î a noò yîi mə à kwò mē, nlon mə kaa mbə bi wa'à kà nyon ndi'i nìwo a noò yîi mə ñù wa mə à dî'i aa, à bürə ntiî. ¹⁸ Aa ànnù yîi mə tsi'î àkàà yî mbi ya bi le si lògè aa àləə ngghàrè ghu, mbəŋ tá à təə. ¹⁹ Nòò wa mə Moses à le ŋkè'ènə ndi'i jya mə i le ntswe wa mûm àŋwà'ànə nòŋsə i tsim a mbo bə bîtsim aa, à le nlogè aləə bə bi kau, bo yî mbi, a bə'ò ŋkî, ŋki nlogè àsisî yî bagitə yîi mə bi ghìrə ni nñòŋ mbi aa bo bi hyssop mmitə aləə ya a nî àŋwà'ànə ya bo bi a nu bə bîtsim, ²⁰ nswonə ni mə, “Àləə yù aa yî akàà ya mə Nwî à le ngghàrè bu bo aà.” ²¹ A le ŋki mmitə aləə ya fya a nî ntàn bo bi a nî njoo jya mə bi le si mii Nwî ghu aà. ²² Tsi'î annù nŋkon, a njîm nòŋsə, bi lògè aa àləə nsi'î nî njòò tsim ghu mə tá i laa, bəə mə bi yî ŋki ntuu aləə saansə aa kaa bi wa'ă innù jî bi lî'inè.

Nìwo ni Kristo ni sî'itə ibî

²³ Maa ajàn a le ntigə ŋku'unə mə tá bi sî'itə a figè njoo jya jîi mə i le ntswe a aburə aa tá tá i laa manşə. Là njoo aburə jya jumbəŋ i bāŋnə nìwò aa àyoo mmà'anwî yîi mə a bəŋ ntsyàtə.

²⁴ Nlon mə Kristo kaa le ŋwa'à kuu ngghèè a mûm ntàn mmà'a Nwî yîi bi nənşə nî mbo, a bə bə figè ntàn mmà'anwî yî ànnù nŋkon wa aa bə; à le mbāŋnə ŋkuu ngghèè aa tsi'î a aburə yumbəŋ, mə yu tigè təə ni a nsi mi'i Nwî tsitsòŋ ni tsùsə atú yî'inè. ²⁵ Kaa à le ŋwa'à kî ntswe nî ŋka mfà ibiinu yî a mmà'a Nwî ghu aa a ngaa ngaa tsó mə ngànma'a Nwî yî ñwè wa à le si kuu wa ntàn mmà'a Nwî, wa Adigə yî làà manşə, ilòò lòò, ŋkii ŋkuu nî àləə yîi kaa à le ŋwa'ă yî yu ngànma'a Nwî wa bə aà. ²⁶ A le mbaa bə

aa ma mùu ajàn bəə boŋ Kristo à le ntswe nî ñka nyə ngi'i a ngaa ngaa, nloginə a noò yïi mə Nwĩ à le nanşə mbi aà. Lâ tsó mə a bə laà aa, à le mfè'è ñzi aa tsi'i ñgàà yï mfuùrè, fàa noò ñlwi'injim mə yu mà'à Nwĩ nî ìbìnú yi i s'i ibi bə. ²⁷ Tsó mə bə tswe nì ñkwò aa tsi'i ñgàà yï mfuùrè a ti bə a njim tâ bì tso'otə misa'à myaa aa, ²⁸ a ngĩŋ ngĩŋ Kristo yïi bì le mfa yi aa ñgàà yï mfuùrè mə tâ à be'e ibi bə bì ghà'àtə aa, à ka tigə yï bú fè'è a nî ñgaa jii i ywe'e ji baà, kaa wa'à bù mfè'è nzi aa nlon bə ànnú ibi, àa yï fè'è aa a nyweensə bə bii mə bi yu'utə nii tsi'i nì mĩntii myaa mĩtsim aà.

10

¹ Nlon mə nòŋsə a di'i aa bə ìliləŋ innú jĩ siginè jya jii mə i tswe nì ñzi aa, kaa ñki'i nanşə ñdi'i aa innú jya mə i zĩ aa, kaa mbə ñjoo mmà'anwĩ jya mə bi tòò a atú àlòò atú àlòò ñkwatə aa, kaa mbə ki'i bə bya mə bi yòŋtə a mbèe Nwĩ aa ghìrə tâ bì boŋ mmànşə. ² A le mbaa bə maa ajàn boŋ bi leè ñwa'à kentə a ñka ntòò aa ε? Mbə a bə mə ñgãŋmà'a Nwĩ jya bi leè nte'è nsi'i waa bi laa a ngaa yï mfuùrè, boŋ kaa ànnú yï bi yï tsu a si ngi'i a ntii bo bu mfa nlon ibi. ³ Lâ a nî mbuu mmà'anwĩ ma ghú, bi bəŋnè ñwa'atə aa innú jĩ bi nî àlòò nî àlòò. ⁴ Nlon mə kaa mbə àləə nu mbòŋ bo bì yï mbi a wa'ă ibi bə si'itè ñlò'osə.

⁵ A bə ñji'i ànnú yïi mə, nòò yïi mə Kristo, à le nzi fàa mbi aa à le nswon mə,

“Njoo jii mə bi mà'à nòo ghu bo bì jii bi fa ni a mbo wò aa, kaa ò si lòò, lâ, ò nanşə m̀b̀inu mfa a mbo mə.

⁶ Kaa ò si doritə nlon njoo jii mə bi tòò m̀ma'a nî gho ghu bo bì jii mə bi tòò ñlon innú jĩ bi aà.

⁷ Mè tigə ñswon mə, ‘Wa mə zĩ mə a ng̀hìrə ànnú yïi mə o lòò aa mbă Nwĩŋgòŋ’.

A nî àjàŋ mə bi ñwa'anə mbi'i ngaa yà a mum nìbù'ù ni àŋwà'ànə nya aà.”

⁸ A le mfòò ñswon mə, “Kaa ò si kòŋè kaa ñki'i kii ñdoritə ñlon njoo jii mə bi mà'à nî gho ghu bo bì ñjoo jii mə bi fa a mbo wò, bo bì ñjoo jii bi tòò m̀ma'a nòo ghu aa, ni jii bi tòò ñlon innú jĩ bi.” (Bi fa ma jú ñyonə aa nòŋsə.) ⁹ A le ñkù'ùsə mə, “Wa mə zĩ mə a ng̀hìrə ànnú yïi mə o lòò aà.” A le mbwəsə annú yi ntsyambii aa mə yu ləə yïi mə a yonə aà.

¹⁰ Nlon ñkòŋè Nwĩ ma ya, bi s'i mə y'i'ìnè b'i'ìnè laa, ntsya a njim ajàn yïi mə bi le ñlògə ìb̀inu Yesu Kristo m̀fa m̀ma'a Nwĩ ghu ngaa yï mfuùrè aà.

¹¹ Ngãŋmà'a Nwĩ ntsim a təə ngòŋ m̀tugə minjwi m̀tsim a adigə afà'a yu, ñtə nî ñjoo m̀ma'anwĩ jii mə kaa mbə ki'i innú jĩ bi s'i'itə aa ñkwatə nî ñgàà. ¹² Lâ Kristo à le mmà'à Nwĩŋgòŋ m̀bi'i innú jĩ bi nî àyoo mmà'anwĩ yï fùùrè, ñtswe a nsye a mbèè ñkwèe Nwĩ nî mà'à ¹³ ñyu'utə ni mə tâ bì ghìrə ngãŋkibàà ji tá i tigə mbə atətə m̀korə yi. ¹⁴ Nlon mə à lògə mə ayoo mmà'anwĩ yï fùùrè ñsi'i bə ghu mə bì laa mbòŋ m̀anşə ñĩŋkòŋè. ¹⁵ Azwĩ Nwĩ a kî mbə àyəfə a mbo b'i'ìnè a nî innú jii à le nswon aà. A le mfòò ñswon mə,

¹⁶ “A nî àkàà yïi mə ka wàrə bi'ibo aa a yulà mə mbə ñjwi mà jya i tsya, a swon M̀m̀à'ambì:

Mè ka ñĩŋ b̀inòŋsə ba a ntii bo, i kii ñwà'ànə a atu bo.”

¹⁷ A bú ñku'usə mə,

“Kaa mɛ ka wa'ǎ innù jǐ bì jyaa bo bì ìnnù jǐi mɛ bo lɛ mfànsɛ aa bù ñwa'atɛ”

¹⁸ Bì laa bɛ lǐ'ìnɛ ma juù ìnnù bɛɛ boŋ kaa ñji'ì ànnù a ŋka ntɔɔ njoo mmà'anwǐ mbi'ì ìnnù jǐ bì kaa ì sɛ bù mbɛ. ¹⁹ Bìlím bâ tsɔ mɛ bì'ìnɛ nanʂɛ mbii mɛ, bì'ìnɛ ka yǐ kuu wa múm Adigɛ yǐ nanʂɛ laa ñtsya aa a ñjím àlɛə Yesu aa ²⁰ à lɛ ŋŋa'a mǎnji yǐ mǎfi yǐi mɛ à tswe ntɛi aa ntsya a ñjím àtsɛ'ə nyatɛ ya, la a bɛ mɛ, ñtsya a ñjím ñjyǎnú yǐ. ²¹ Tsɔ mɛ bì'ìnɛ tswe ni ñgǎŋmà'a Nwǐ yǐ ñkò'ònnɛ yǐi mɛ a lɛntɛ ndá Nwǐ aa, ²² tá bì'ìnɛ yonʂɛ ñkòòntɛ nǐ ñtiì annù ññkon, nluu nǐ àbǐintii, ni mǎntii mǐi mɛ bì lɛɛ ñsi'ì ìnnù jǐ bì ghu aa, bo bì mǐbǐi mǐ nu mǐi mɛ bì lɛɛ ñsi'ì nǐ ñkǐ yǐ làà. ²³ Tá bì'ìnɛ tɛ'ɛ akòrɛ yǐ'ìnɛ tá à tinsɛ a nǐ ànnù yǐi mɛ bì'ìnɛ bii mɛ bì'ìnɛ bɛ aa, nlon mɛ bì'ìnɛ zi mɛ Nwǐŋgòŋ à ka lɛə ŋkà'á yǐ. ²⁴ Tá bì'ìnɛ zi ajǎŋ yǐi mɛ mbɛ bì'ìnɛ ka ndiintɛ yǐ'ìnɛ bì'ìnɛ ni bì'ìnɛ a ŋka ñkòŋnɛ bo bì a ŋka ŋghirɛ ìnnù jǐ siginɛ. ²⁵ Tá bì'ìnɛ tsuu kǐ bɔrikɛ a ŋka ŋghotɛ ntswe tsi'ì tso mɛ bɛ bì mɔ'ɔ ghirɛ aà. Tá bì'ìnɛ baŋnɛ ŋka ŋku'usɛ ndiintɛ nǐ yǐ'ìnɛ bì'ìnɛ ni bì'ìnɛ tsitsɔŋ ghulà mɛ Njwǐ Mmà'àmbi ya ì kù'ù ñzi aà. ²⁶ Nlon mɛ kaa àyoo ma'anwǐ yǐ dǎŋ kaa a sɛ bù mbɛ a nsǐ'itɛ ìbi ghu mɛ mbɛ bì'ìnɛ zǐ ànnù yǐi mɛ a ku'unɛ a ŋghirɛ aa, mbù ŋka ŋghɛɛ nǐ mbǐi a ŋghirɛ ìnnù jǐ bì. ²⁷ Ma mùu ajǎŋ a tigɛ mbaŋnɛ mbɛ aa bɛ mɛ tá bì'ìnɛ ka mbo'ɔ nǐ ànnù ntso'otɛ mǐsa'a ya mɛ a ka yǐ zǐ aa bo bì mɔ'ɔ yǐ swèrɛ ñswerɛ wa yǐi mɛ ì ka yǐ tɔɔ ŋgǎŋkibàa Mmà'à mbi aà. ²⁸ Nù yǐi mɛ à lɛ ŋwò nɔŋsɛ Moses aa, bìyɛfɛ bì baa kɛ bi tarɛ bɛ fɛ'ɛ tɛə swon ajǎŋ mɛ bo yɛ aa boŋ bì zwitɛ yǐ, kaa ŋkǐ'ì mǐlǐŋnɛ kò. ²⁹ Nǐ wa'atɛ mɛ a ka yǐ tigɛ bɛ aa mɛ akɛ a mbo nù yǐi mɛ à tsà'a a Mu Nwǐ aa ɛ? Mɛ à lògɛ alɛə ya yǐi mɛ Nwǐ à lɛ ŋwàrɛ akàà ghu, ñsi'ì ìbǐ yǐ ghu mɛ tá à laa nǐ àyoo àdǎŋɛ àdǎŋɛ aa ɛ? A bègɛtɛ aa Azwǐ ìbòŋ Nwǐ yá. Yǐi ŋgǐ'ì ì ka yǐ swèrɛ tsyàtɛ. ³⁰ Nlon mɛ bì'ìnɛ zi yu wa yǐi mɛ à swòŋ mɛ, “Ñkwǐ'ìnɛ ànnù à nǐ ànnù yá mɛ ka kwi'ìnɛ.” Ñkǐ mbu nswon mɛ, “Mmà'àmbi à ka yǐ tso'otɛ mǐsa'a mǐ bɛ bì.” ³¹ A nǐ ànnù yǐ swèrɛ ñswerɛ a wò a múm mbo Nwǐ yǐi mɛ à tswe ntɛi aà.

³² Wa'atɛ nǐ a noò wa yǐi mɛ à lɛɛ ñtsya aà, noò wa mɛ nǐ lɛ ŋkwɛrɛ ŋkà'à Kristo aa, ŋgǐ'ì yǐ ñtɛi ì lɛ ŋkuu a nu bù, lá nǐ tswá ñtɛi ghuu ntsya ŋgǐ'ì yá. ³³ Bì lɛ sǐ bègɛtɛ nǐ ghuu ŋkǐi ndi nǐ ŋgǐ'ì a nu bù a idigɛ mǐtaa, a nǐ bǐnòò bì mɔ'ɔ a bǎŋnɛ ñghɛɛ bu ŋghɛɛ mbii ŋgǐ'ì bu bì bɛ bì mɔ'ɔ bǐi mɛ bì lɛ sǐ yɛ mbuu ŋgǐ'ì mà wa aà. ³⁴ Nǐ lɛ mbii a nyɛ ŋgǐ'ì bú bì ŋgǎŋatsaŋ; noò yǐi mɛ bì lɛ ŋkwɛrɛ ŋgòŋ njoo juu tsim aa nǐ lɛ mbeentɛ ma ya nǐ ñidorɛ nlon mɛ nǐ lɛ nzi mɛ njoo jǐ wɛ jǐi mɛ ì tsya ma jya, jǐi mɛ ì lwi'ì ñikon aa ì ka yǐ tswe a mbo bù. ³⁵ Tsɔ mɛ a bɛ laa, tá nǐ tsuu ataŋɛntii yuu lɔ mà'atɛ bɛ, nlon mɛ a tswe nǐ mǐtɛŋnɛ mǐ wɛ. ³⁶ Nlon mɛ nǐ ñtswe nǐ tswe nǐ ñtswǎntii ghuu tá kǐ ghirɛ annù yǐi mɛ Nwǐ a lòò aa tá kwɛrɛ ayoo yǐi mɛ à kà'a a mbo bù aà.

³⁷ “Nlon mɛ a tǐgɛ tsi'ì mù àtɛi noò

tá yu wa yǐi mɛ à tswe nǐ ñzǐ aa, tá à zi. Kaa à ka wa'à bù ñtigɛtɛ.

³⁸ Lá nù yǐi mɛ ànnù yǐ a tsinɛ aa, à ka tswe ntɛi a ñjím àbǐintii,

lá mbɛ a swunʂɛ akòrɛ yǐ mbii nǐ ñjím,

bɛə boŋ kaa mɛ ka wa'à bì'iyu doritɛ.”

³⁹ Lá kaa bì'ìnɛ sǐ bɛ bii mɛ bì'ìnɛ swunʂɛ akòrɛ yǐ'ìnɛ mbwɛ aa bɛ. Bì'ìnɛ baŋnɛ mbɛ aa bii mɛ bì'ìnɛ tswe nǐ àbǐintii a nyweenɛ.

11

Abiinti

¹ Abiinti à ni nànsə nzi annù tâ à laa nlon njoo jii mə b'i'inhè be aà, a mbii njoo jii mə kaa b'i'inhè si yə aà. ² Nlon mə a le nghirə abiinti mə tâ Nwĩngòŋ à beentə bitsyàbimbii bi ngu'u. ³ B'i'inhè tsya aa a njimə àbiinti nzi mə Nwĩ à le nnaŋsə mbi yù aa ni nìghàà ni. Ma la a bə mə njoo jii mə b'i'inhè yə aa, bi le nnaŋsə aa ni njoo jii mə b'i'inhè si yə aà.

⁴ A le nghirə abiinti mə tâ Abel à ma'a Nwĩ nì àyoo mà'anwĩ yii mə a le mbòŋ ntsya yì Kain aà. Nwĩngòŋ a tigè mbeentə yi mə à ni nù yii mə ànnù yi a tsinê. Nwĩngòŋ à le mbə ayefə yi nlon mə à le nkwerə jii njoo mà'anwĩ jya aà, ka mə à le nkwo aa, à burə ka ki ghàà a njim àbiinti yi. ⁵ A le nghirə abiinti mə bì lɔgə Enoch nkò'ɔ nghɛɛ ni ghu mə tâ tsuu niwo lɔ yə. Bi le nlòò yi kaa nkì'ì yə nlon mə Nwĩ à le nlògè yi aà. Mbòŋ tâ bì ka nlɔgə yi aa bi le mbeentə mə à ni nù yii mə à ghirə Nwĩ a doritè. ⁶ Abiinti a bə tuu bə boŋ kaa mbə nù tsù a wa'à ghirè tâ Nwĩ à doritè, nlon mə nù ntsim yii mə a yòŋtè nkooŋtə ni a mbèɛ Nwĩ aa, à tswe ni mbii mə Nwĩngòŋ à tswe ghu ntii nkii ntəŋə ni bə bii mə bi naŋsə nlɔɔ nii aà. ⁷ A le nghirə abiinti mə tâ Noah à bii ajàŋ yii mə bi le nwà'àsè yi nlon innù jii mə à le mburə ti yə aa, nɔgə noò nkɔɔ aban yii à le nkoo ghu bo bì nkwe'è yì nyweenè aà. Ma mùu ajàŋ à le nghirè bi nŋ isa'a a nù mbi a tigè mbə njàndà bə bii mə ànnù yaa a tsinè ntsyà a njim àbiinti aà. ⁸ A le nghirə abiinti mə tâ Abraham à yu'unə wa noò mə Nwĩ à le ntwoŋə yi mə tâ à ghɛɛ nkwerə abwenənsyɛ yii mə Nwĩ à le nkà'à mə yu ka fa ghu mbo aà; à le mfè'è nkà nghɛɛ ka mə kaa à le nkì'ì adigə yii mə yu ghèè ghu aa zì aà. ⁹ A le nghirə abiinti mə tâ à tigə ntswe wa nì àbwènə nsyɛ ya mə Nwĩ à le nkà'à aa tsi'ì tsó nŋì, nle ni a ni mɔntàŋ tsó Isaac ni Yakob, bii mə à le nkì mbə bə bii mə bi le nkì nkà'a abwenə nsyɛ mà yù a mbo bo aà. ¹⁰ Nlon mə à le si lòò njò'ò àla'a ya yii mə i tswe nì itsənda, nù yii mə a ghurè aa, ni nù yii mə à nànsə aa, a bə Nwĩ yumbòŋ. ¹¹ A le nghirə ajàŋ yii mə Abraham à le ntswe nì àbiinti mə Sarah à le tswe ni mu ka mə à le mbə àfirè, le boŋ ilòò ji i kì mē ntsya aà. A le mbii aa nlon mə à le nzi mə nù yii mə à le nkà'à aa, a lèè nkà'á yì aà. ¹² A tigè mbə ajàŋ yii mə a ni nù yì mfuurè yii à ti bə aa a tigè aa a nkwo aa, bi le njwe ngwè'è ghu i gha'a mbə tsi'ì tsó mɔnjòŋ mii mə mi tswe a aburə kè tsi'ì tsó àwan yii mə a tswe a aghəŋə nkì miyaa a ajàŋ mə kaa mbə bi wa'à səŋə aà.

¹³ Bə ma bù bitsim bi le nkwoke a mùm àbiinti. Bo le nkwoke a mùm àbiinti ti kwere àyoo yii mə bi le nkà'à a mbo bo aa, lâ mbanə nyə njoo mà jya i tswé a sà'a agha'à, lâ mbii mə bo tɛ'ɛ mbə aa bɔgì, mbə batoo faa atu nsyè. ¹⁴ Nlon mə bə bii mə bi ghàà ma mùu ajàŋ aa, bo ghirə a laa mə bo lòò aa ala'a yii mə à nì àyaa aà. ¹⁵ Bo le baa kì lèè atú yaa kì wa'atə aa àbwènə nsyɛ ya mə bo le mmà'atè aa boŋ bo le nlòò abwarə mbù mbii fu. ¹⁶ Lâ bo le mbanə nte'ɛ atú yaa bə nì àla'a yii mə a boŋ ntsyàtə ma yà, mbə ala'a yii a tswe a aburə aà. A bə ànnù yii mə kaa Nwĩngòŋ à si atu dirè mə mbə bi twoŋə yi mə à ni Nwĩ wàà nlon mə à nànsə njò'ò àla'a yì nìsìgì nìlè a mbo bo.

¹⁷ A le nghirə àbiinti mə tâ Abraham à lɔgə mù yì Isaac mə yu tòò mmà'à Nwĩ ghu, wà noò mə Nwĩ à le nkwa'ànè yi aà. Nwĩ à le nlèè nkà'à bo Abraham lâ a kì mbu mbii a ntòò njoŋ mù yì yì mò'otə a mmà'a Nwĩ ghu. ¹⁸ Nwĩ à le nswon ghu mbo mə, “Mè ka tsyà aa a njim Isaac i fa

ngwè'è yû mæ mè kà'à aa a mbo wò." ¹⁹ Abraham à le mbii mæ Nwĩngòŋ mbæ a yweensè bè ni nìwô ka mæ bi kwô kwò aà. Lâ a ni mânjĩ yĩ mɔ'ɔ mbæ bi swon mæ à le ŋki mbu ŋkwerè yi fu a ntsũ nìwô.

²⁰ A le ghìrè abiiintii mæ tâ Isaac à niŋ mbɔɔnə a nu Jakob bo Esau ñlon innù jii mæ i le mburè ti zĩ aà. ²¹ A le ghìrè abiiintii mæ tâ Jakob à niŋ mbɔɔnə a nu bɔɔ bi Joseph wa noò mæ à le si kwo aa, ntigè ntujnə ntswa atĩ yi mmii Nwĩ. ²² A le ghìrè abiiintii mæ tâ Joseph à ghaa annù ajàn mæ baIsrael ka yĩ fè'ε a ala'a Egipto a noò yii mæ à le si kwo aa, ŋki mfa ndi'i ajàn yii mæ bi ka yĩ twinə yi aà.

²³ A le nghìrè abiiintii mæ tâ ta bi Moses bo Ndè yĩ tâ bi lɔ'ɔsə yi ni bisàn bi tarə a noò yii mæ bi le njwe yi aà. Bo le nyə mæ, a ŋkirə, mu wa à le mbæ mbòŋ mú, kaa ŋki'ĩ nòŋsə ñfò wa bù mbɔ'ɔ. ²⁴ A le nghìrè abiiintii mæ tâ Moses à tuu yi mæ tâ bi tsuu yi ni mú Mfò Pharoah yĩ mànɣyè ki twonə a noò yii mæ à le ŋkwe aà. ²⁵ A le mbànŋnè ntsɔ'ɔ mæ yu ka kii bii ŋgi'ĩ yii mæ bi le si di a nu bè bi Nwĩ aà, ntsyatə a nyu'u ibòŋ yii mæ ibi zĩ ni ghu, i bê ibòŋ yii i tsyá tsyà aà. ²⁶ A le mbeentə mæ a bɔŋtə a nyə ŋgi'ĩ bo bi àdirə atu nlon Ayo'ò Nwĩ à nĩ àfù'ù yii a tsyatə njoo àtìndùu a ala'a Egipto nlon mæ à le nte'ε mi'ĩ mi a ni mètəŋnè mii mæ mi ka yĩ zĩ aà.

²⁷ A le nghìrè abiiintii mæ Moses à ma'atə ala'a Egipto kaa ŋki'ĩ alwintɔŋ Mfò wa bɔ'ò; ñlon mæ à le ntswe nĩ àtəŋəntii ŋghεε nĩ mbĩ tsi'ĩ tsò ñu yii à le si yə nĩ Nwĩngòŋ yii mæ kaa bi si yə aà. ²⁸ A le nghìrè abiiintii mæ tâ à lɔginə annù Passa, ñswon mæ tâ bi tswerisə aləə ya a ni mintsù mi nda mæ tâ Angel nìwo wa tâ à tsuu bitsyà bi mbii bi bɔɔ bi baIsrael bi mbànŋnè lɔ zwiətə.

²⁹ A le nghìrè abiiintii mæ tâ baIsrael tâ bi too Ŋkĩ miyaa yĩ bagitə wa tsi'ĩ tsɔ bi too aa nĩ ñsyε yĩ ñyoorə. Nòò yii mæ baEgipto le nywiŋtə mæ bi kii too aa, ŋki wa i sigə ŋkonşə waa.

³⁰ A le nghìrè abiiintii mæ tâ iwùgə ala'a Jericho jya tâ i wokə a noò yii mæ baIsrael le mben ŋkarisə ala'a ya ñjwi ji sàmbaa.

³¹ A le nghìrè abiiintii mæ tâ bi tsuu akwàrə Rahab bo bi bè bii mæ bi le ntii atu a mbo Nwĩ aa zwiətə, nlon mæ à le ŋkwerə bĩswèrə bi baIsrael nĩ mbɔɔnə aà.

³² Mâ bu ŋghèè nĩ mbĩ ŋka nsəŋtə aa ε? Kaa Nòò à si tswé a mbo mè a ŋghàà ànnù nlon Gideon, Barak, Samson, Jephah, David, Samuel, bo bi ŋgànntoo Nwĩ. ³³ Nlonə abiiintii bo le mmà'a ntsò bo bi itoo itoo ntsya waa. Bo le nghìrə annù yii mæ a tsinə aa, ŋki ŋkwerə annù yii mæ Nwĩ à kà'à aà. Bo le ŋkutə mintsù mi naàngwyè, ³⁴ mbwetə mĩmɔ'ɔ mĩ tii, ŋki ŋkhə kaa bi wa'à waa ni munwĩ ntsò zwiətə. Bo le mbæ iborəkə njòè lá ntigə mbəŋ mbə bitii bi bê ntigə mbə tsi'ĩ ŋgànma'á ntsò jĩ tii, ŋgha'a ntsũ ntsó itoò. ³⁵ Ntsya a ñjímə abiiintii bi le nyweensə bilim bi bāŋgyè bii mæ bi le ŋkwokə aa mfa a mbo bo. Bĩ mɔ'ɔ bi le si yə ŋgi'ĩ bi ghə bi mà'atə waa bo tuu tã i kwo a múm ŋgi'ĩ i yĩ tigə bú yweenə i tswe nĩ ntswèntii yii mæ i bõŋ ntsyatə aà. ³⁶ Bi le si wyè nĩ bĩ mɔ'ɔ, ŋghɔɔ ni bĩ mɔ'ɔ, ŋkoo bi mɔ'ɔ nĩ àtsan, ñlògè ŋghεε ni bu a ndàtsanə. ³⁷ Bi le ntumntə bĩ mɔ'ɔ nĩ ŋgò'ò, ŋkwye bĩ mɔ'ɔ itii baa, ñzwitə bĩ mɔ'ɔ nĩ munwĩ ntsò. Bĩ mɔ'ɔ bi karə ŋwe'ε nĩ ŋgùu mbinjèrè bo bi jĩ mbindɔŋə. Mbə ŋgànām̄fumə, bi tso'ò nĩ àkòrə yaa, ñdi nĩ ŋgi'ĩ a nu bo. ³⁸ Kaa mbi yù i le ŋwa'á a mbo bo ku'ùnə. Bo tigə ŋghaa ntsinə ŋkarə ni a nta'a miwèè mi wèè tsi'ĩ tsɔ bè bii bi ŋkhə ntsò. Nle ni a itu mĩnta'a bo bĩ a múm ibù'u ŋgoo bo bi mĩmborə a nsyè.

³⁹ Ma buù bɛ bi lɛ mbeentə waa mə bi lɛ nluu nɪ àbɪintɪ, la kaa bo lɛ ŋwa'á ìnnù jɪi mə Nwɪ à lɛ ŋkà'á a mbo bo aa kwɛrɛ ⁴⁰ nlon mə Nwɪ à lɛ ntaŋtə atañtə yɪi mə a bu mbòŋ ntsya ma ya aa a mbo bɪ'inè, mə bo ka yɪ kɪi kɔ'ɔ luu tsi'i bɪ'inè nìbò bitsimè.

12

Nwɪŋgòŋ Taà yɪ'inè

¹ Tsi'i tsó mə bɪ'inè tswe ni ònòò bɪyɛfə bi karisè yɪ'inè aa, á bɪ'inè ma'atə ŋgòŋ ìnnù tsim jɪi mə mbə i kinè mánjɪ a mbo bɪ'inè aa, bo bi ŋgòŋ ìnnù jɪi bi ìtsim jɪi mə i lìgìnè ntiŋnə ni a nu bɪ'inè aa, ŋgaansə mitɪ mi'inè, ntaŋ nti, ŋka ŋkhə nikhè nɪi mə ni tswe a mbɪi bɪ'inè aa. ² Tá bɪ'inè tɛ'ɛ mi'fɪ mɪ'inè a nu Yesu yɪi mə àbɪintɪ yɪ'inè a lɛ nlògìnè ghu nu ŋki nlwi'isə ghu nu aa. A lɛ mbɪi ŋgɪ'i ŋkwo a ati bàŋnè bàŋnè kaa ŋki'ì nì àdìrə atu yɪi mə àti bàŋnè bàŋnè a lɛ si zì ni yu aa bɔ'ɔ. Nlon mə à lɛ nzi nidorə nì wè nɪi mə ni lɛ si yu'utə nii aa. Tsítsòŋ à tìgə ntswe a mbɛè nìkwɛ Nwɪ yɪi mə à ŋaŋnə a aburə aa nɪ mà'á.

³ Naŋsə ŋwa'atə nɪ mbuu ŋgɪ'i yɪi mə à lɛ nyə aa, nɪ mbuu kɪbàà yɪi mə ŋgáŋghirə ìnnù jɪi bi i lɛ si baa nii ghu aa, maa ajàŋ, tá nì tsuu ló kaa, i swùŋtə akòrə yuu i bìi nɪ nɪm bə. ⁴ A ajàŋ mə bu bi ìnnù jɪi bi i to aa, kaa nì burə tì to ŋghèè nywe'e a adigə yɪi mə mbə nì saansə àlèè yuu ghu. ⁵ Nì lɪ'inè mɛ a adì'itə ya yɪi mə Nwɪŋgòŋ a fa ni a mbo bù tsó bɔò bi nswonə nɪ mə,

“Mú ghà tsuu ki tsa'a ajàŋ mə Mmà'àmbi a mɪrɪsè nɪ gho aa bə.

Tsuu ló ki swùŋtə akòrə yo i bìi nɪ nɪm mə mbə a ka ntsisə nɪ ghó.

⁶ Nlon mə Nwɪŋgòŋ a tsisə aa bə bìi mə à kòŋə aa,

ŋkɪi nnìŋə nɪ ŋgɪ'i aa a nu bə bìi mə à lògə mə à ni bɔò bi aa.”

⁷ Nì tswa nti ghuu a nɪ àjàŋ yɪi mə Nwɪ a mɪrɪsə ghuu aa, a lèntə nɪ ghuu aa tsi'i tsó bɔò bi. Ŋgɪ'i yɪi mə ni yə aa i dɪ'ì aa mə Nwɪŋgòŋ a mɪrɪsə ghuu aa tsi'i tsó bɔò bi. Kè mu yɪ tsù à tswe ghu yɪi mə taà yɪ à si mɪrɪsə aa ɛ?

⁸ Mbə bi tsuu ghuu ki mɪrɪsə tsi'i tsó àjàŋ mə bi kɪi mmɪrɪsə bɔò bɪ mɔ'ɔ aa, bəə bɔŋ kaa nì sɪ bɔò bi naŋsə mbə; bɔŋ nì bə aa bɔò bi tɪ tà. ⁹ Mbə bità bìi mə bi jwe yɪ'inè fàa mbi aa, mbə bi ka mmɪrɪsə yɪ'inè, bɪ'inè kɪi mbɔ'ɔtə nɪ waa, bəə bɔŋ kaa mbə bɪ'inè wa'á ibɪi nù yɪ'inè sigɪsə a mbo Taà yɪ'inè a múm Azwɪ tá i tswe nti aa ɛ? ¹⁰ Bità bí fàa nsye bi mɪrɪsə yɪ'inè a ni mú àtɪi noò aa nɪ ŋkòŋə yàà, lá Nwɪŋgòŋ a mɪrɪsə nɪ yɪ'inè ŋghirə aa ibòŋ a nu bɪ'inè, mə tá bɪ'inè ki nlaa maŋsə tsi'i tsó yu. ¹¹ A nɪ ŋgòŋ ìnnù tsim jɪi mə Nwɪ a tsisə nɪ yɪ'inè aa, bɪ'inè logè maa noò tsi'i tsó ànnù yɪi bi ŋka nɔŋnə, kaa wa'á bàŋnè ŋka ndoritə, lá a tɪ bə a nɪm bə bìi mə bi mɪrɪsə waa aa, bi koonè mɪntà mɪi mə mi zì nɪ mbɔɔnè ŋghirə bo ghirə nɪ ìnnù jɪi i tsinə aa.

Idi'itə bo bi ŋwà'àsè

¹² Ka ŋentə nì mbò muu mɪi mə mi kàà mɛ aa a ndəŋə, ŋki ntɪnsə nì ni mɪkù'ùtə muu mɪi mə mi tsìgìnə aa. ¹³ Nì ghirə tá mánjɪ yɪi mə ni təə ghu aa tá à tsinè, tá idìgè jɪi mə i kwokə a mika'a bù aa tá i tsuu ló fàakè, tá i bàŋnə nti tɪi. ¹⁴ Nì ywe'etə a ŋka ntswe nì mbɔɔnə bu bi bə bitsimè; ŋkɪi ntəə nɪ àkòrə nizi yuu tá à laa maŋsə nlon mə nù yɪi mə àkòrə nizi yɪi a sɪ laa maŋsə aa kaa à ka yɪ wa'á Mmà'àmbi yə. ¹⁵ Nì ka ntsyesə ghuu, nyə mə tá nù tsù à tsuu ló tswe tɪ kwɛrɛ ibòŋ Nwɪ wá. Tá nù ni bù à tsuu ló bə tsi'i tsó àtɪi nɪlwɪ tsegə yɪi mə a fa ŋgɪ'i, ŋghirə i bəŋ ntigə nɪ'i yɪi mbə lɪ'i

bè bî ghà'atè aà. ¹⁶ Tâ nù nì bù ghùù yî mò'ò tâ tsuu lõ bə nù àtsùùrè kè tsó nù yîi mə à si Nwî bɔ'ɔ aa tsi'í tsó Esau yîi mə à le fèe abwarè yi tsó òdî mu, ñkwèrə mijî mi ñgaà mò'ò ghu aà. ¹⁷ Nì zi mə à le mbə a n̄im aa a bú ñka n̄lɔɔ mə yu tswe n̄i m̄bɔɔnə taà yî, lá bi le mfurə yi n̄lɔɔ mə kaa m̄anjî yîi mə mbə a kwensə ànnù yîi mə à le ñghìrè aa kaa à le ñkî'ì bē ka mə à le si yè'è nì m̄lāà a mi'ì yu aà.

¹⁸ Kaa nì s̄i z̄i aa tsi'í tsó baIsrael le n̄zi, a mbèε n̄ta'a yîi mə mbə bi wa'a m̄òntə, i khî nì mò'ò; a múm m̄fii ìdìgè, bo bì ìdìgè buurè bùùrè, n̄i àfisè yî t̄i, ¹⁹ bo bì ñjî n̄tàn, n̄i ñjî nù. Nòò yîi mə bè bya le nyu'u n̄jî ya aa, bo le mbɔ'ɔ ntigè mbu'u n̄i m̄bo nswon nì mə kaa bo si bù ñkɔɔ a nyu'u tâ bì swon ntoo yî mò'ò a mbo bo. ²⁰ Nlɔɔ mə ñd̄i'ì j̄ii mə bi le mfa a mbo bo i swonè nì mə, “Mbə a t̄'ε mbə tsi'í n̄àà mə ì m̄òntə n̄ta'a wa aa, bi tumntè ñzwitə!” i le n̄t̄i si'ì. ²¹ Ìdìgè i le nswèrè si'ì si'ì, Moses a tigè ñswon mə, “Mə tsiḡinè nì n̄bɔ'ò.”

²² Lá nì bañnə n̄zi aa a N̄ta'a Sion, bo bì a n̄jò'ò àla'a Nw̄ingòn yîi mə à tswe n̄t̄i aa, Yerusalem yîi mə à tswe a aburə aa, nì b̄iangel a ñkam nì ñkàmè b̄ii bi ghotə n̄tswe n̄luu nì n̄dorə aà. ²³ Nì zi aa a n̄i ñghòtə yîi mə à nì yî bɔɔ bi Nwî bi n̄tsyamb̄i b̄ii mə bi ñwa'anə m̄ikúm myaa a aburə aà. Nì z̄i aa a mbo Nw̄ingòn yîi mə a sa'a nù n̄tsim aa, bo bì a mbô ìzw̄i bē b̄ii mə bi ghìrè innù j̄ii i tsinə, m̄bə bē b̄ii bi kwi ñkɔ'ɔ n̄luu aà. ²⁴ Nì z̄i aa a mbo Yesu yîi mə à zi n̄i àkàà yî fii ya aa, a n̄i àləə yîi mə bi mitə a ghaà n̄zi n̄i ìbòn yîi i tsyatə yi aləə Abel aà.

²⁵ Tâ nì ka n̄tsyəsə ghūu n̄tsuu lõ tuu n̄jî nù wa mə a ghàà aa bē. Bè b̄ii mə bi le ntuu n̄jî nù wa mə à le si ghàà ñwa'asə n̄i waa f̄aa nsyε aa kaa bi le ñkî'ì àjàn yîi mə mbə bi kh̄i z̄i. Mbə bi'inè yî ñtigè ñkhə aa mə akə mə mbə bi'inè tuu n̄jî nù wa yîi mə a ghàà ñlɔ a aburə aa ε? ²⁶ N̄jî Nw̄i ya, i le n̄tsigè nsyê n̄tsim maa noò. La ts̄itsòn à kà'à mē mə, “Mè ka kù'ùsə bú tsigè mb̄i, kaa wa'a tsi'í n̄syε yuyu tsigè, mə ka k̄ii tsigè aburə ghu b̄ò'ò.” ²⁷ N̄ighàà nya mə à swon mə, “Mè ka kù'ùsə bú tsigè aa,” nì nan̄sə n̄d̄i'ì nì mə ñjoo j̄ii mə bi le n̄nan̄sə aa, bi ka tsigè l̄ò'òsə tâ j̄ii mə mbə bi wa'a bù n̄tsigè aa tâ ì tigè n̄tswe. ²⁸ Tâ b̄i'inè ka mfa m̄bi'ikə a mbo Nw̄i ñlɔɔ mə ànnù n̄ifò ya yîi mə b̄i'inè kwèrə aa, kaa mbə bi wa'a bù n̄tsigətə. Tâ b̄i'inè ka mfa m̄bi'ikə ñk̄ii ñgha'asə Nw̄i nì m̄anjî yîi mə à bɔɔ ghu mbo aa, ñghu'usə n̄ii ñk̄ii mbɔ'ɔ, ²⁹ ñlɔɔ mə Nw̄ingòn yî'inè à laa mbə mò'ò yîi mə i tòò njoo aà.

13

¹ Nì ghìrè tâ àkòñnə yuu tsó bɔɔ bi ma tâ à ka ñghεε n̄i m̄b̄i. ² Nì k̄ii ñka ñwa'atə a ñkwèrə b̄iḡi a m̄ila'a bù, ñlɔɔ mə bè b̄i mò'ò bi leε ñkwèrə baangəl a m̄ila'a bo t̄i z̄i. ³ Nì ka ñwa'atə bē b̄ii mə bi tswe a atsan̄ aa, tsó a tswé bú bo ghu; ñk̄ii ñwa'atə n̄i bē b̄ii mə bi ð̄ ñḡi'ì a nu bo aa ñlɔɔ mə mbə a k̄i m̄bə bu.

⁴ Tâ bè bì tsim tswa annù n̄yɔ'ɔ nì àghu'usè, n̄tsuu n̄i ñs̄in̄ a kuu n̄yɔ'ɔ k̄i z̄i; ñlɔɔ mə Nw̄i à ka ȳi n̄in̄ isa'a a nu ñḡan̄atsùùrè bo bì ñḡan̄ajirè.

⁵ Nì tsuu annù ñkabə i lògə t̄'ε a m̄b̄i, nì ka m̄b̄i nì mə njoo j̄ii mə nì tswe nì ju aa i ku'unə a mbo bù; ñlɔɔ mə Nw̄i à laa nswon mə, “Kaa mbə m̄ə wa'a ghūu m̄è'è kaa ñwa'a ghūu k̄i ñləə tâ nì tswe tsi'í t̄i àyòò” ⁶ Mbə yîi mə a bə maa ajàn aa, m̄bə b̄i'inè tigè nswon n̄i àt̄an̄ənt̄i mə, “M̄m̄à'ambi à n̄i ñḡan̄kwetə ghà,

kaa mɛ ka wa'á ká mbo'ɔ;
mbɛ ɲù misòŋ a ghirè àkə a nu mɛ aa ɛ?"

⁷ Nì ka ɲwa'atə bítɣàsə buu, bya bii mɛ bi lɛ nswon ɲighàà ni Nwí a mbo bù a mbii mbii aà; nì wa'atə a ajàn mɛ ntswéntii yàà ì lɛ mbɛ aa, ɲka ɲɛ'esə nì àbiiintii yaa. ⁸ Kaa Yesu Kristo à si kwensə, àa tsi'í ɲgɣɣ ɲgɣɣ a ajàn mɛ à kì bə a yoo aa mɛ à bə sii, ì lɔ kii bə a yoo, ì lwí'í nɲɲkonè.

⁹ Nì tsee mà'atə tâ bə ka mbwe'esə ghu nì ìnnù mbuu mbuu jii fii jii mɛ ì sɪ ku'unə aà. A baɲnə ɲku'unə aa mɛ tâ mɛntii muu ka ɲkwɛrə mitii a nì ìbòŋ Nwí kaa ɲki'í bə a nì miji bə. Nlon mɛ ajànə mɛ bə yònə bìnòŋsə nlon miji aa kaa a burə tì waa nì ànnù tsu kwetə bə. ¹⁰ Bì'inə tswe nì m̀buu nìkentə nì mɔ'ɔ nì mà'a Nwí yí mɔ'ɔ; ɲgǎŋmà'a Nwí jii mɛ ì fà'à wa mùm ntàn yí lwèn wa yii nì tswe ghu aa kaa ì sɪ nì àdà'à tswé a ɲjì àyoo yii mɛ bi tɔɔ ghu aà. ¹¹ ɲgǎŋmà'a Nwí yí ɲwè wa a kuu aa tsi'í nì àləə naà ya mɛ bi wa mma'a nì Nwí ghu nlon ibi bə aa wa adigə yí Nàŋsə Nlaa, m̀baɲnə mbè'è nì mbà ya mfè'è wa baligə ntɔɔ nì a abɛɛ. ¹² A kì mbɛ ɲgɣɣ ɲgɣɣ a ajàn yii mɛ bi lɛ nlogè Yesu m̀fè'è nì ghu a mum baligə a yê ɲgɣ'í bi zwitə yí mɛ tâ à ghirə bə bi laa maŋsə ntsya a ɲjì m̀ləə yi. ¹³ Maa ajàn a ku'unə mɛ tâ bì'inə fè'è a mùm baligə ɲghɛɛ ntsi'í yi tǎ kii kwɛrə mbəgìtə ya yii mɛ bi lɛ mbəgìtə yi ghu aà. ¹⁴ Nlon mɛ kaa bì'inə sɪ nì ɲjò'ò àla'a yii mɛ a lwí'í nɲɲkonə aa faà tswé, m̀baɲnə nlogè aa ya mɛ a ka yí zì aà.

¹⁵ A ku'unə mɛ tâ bì'inə tigə ntsya aa a nu Kristo, mfa nì àyoo mmà'a Nwí yii mɛ à nì agha'asə aa, a ɲgòŋ bìnò bítɣim, a mbo Nwí, mbə agha'asə yii mɛ a fè'è a ghoŋ ntsú bə bii mɛ bi swon nì annù ɲkùm yi aà. ¹⁶ Nì tsuu lì'inə a ɲka ɲghirə ìbòŋ bo bì a ɲka nyatə ɲjoo jii mɛ nì tswe nì ju aa, nlon mɛ ɲjoo mmà'anwí ma jù ì bònə nì Nwí.

¹⁷ Nì ka nyu'unə bítɣàsə buu ɲki ɲka nyonə nì ìnnù jii mɛ bo swon aà; nlon mɛ bi bɛ nì ànnù ntii yuu, ɲki ntswe nì ajàn yii mɛ bi ka yí fa akwí'í a nsi mi'í Nwí nlon ɲgaa yùu aà. A bə ɲjì'í ànnù yii mɛ a ku'unə mɛ boŋ nì ghirə bo fà'à nì àfà'á yaa nì nìdorə, nlon mɛ bo bə kì fà'à bə nì àjəŋnə boŋ kaa a ka wa'á ghuu kwetə.

¹⁸ Nì ka ntsa'atə nì Nwí ɲwa'atə nì yí'í, nlon mɛ bì'í zì mɛ ntii yí'í ì laa a nì ànnù yii mɛ bì'í fà'a aà. Bì'í lòò mɛ bì'í kì ghirə ìnnù tsim jii mɛ ì tsinə bə bɔ'ɔtə aà. ¹⁹ Mə bu'u mbo a mbo bù tsi'í nìtii mɛ nì bə kì naŋsə tsà'atə Nwí boŋ à ka ghirə mɛ wəŋsə mbù mbii fu a mbo bù.

²⁰ Tâ Nwíŋgòŋ m̀bɔɔnə yii mɛ à lɛ ɲghirə Mmà'àmbi yí'inə Yeso a bù m̀biiinə a niwo aa, yu wa mɛ à nì ɲgǎŋmbɛmbi yí ɲwè aa, nì àləə yi yii mɛ bi lɛ ɲwàrə àkàà yii mɛ a lwí'í nɲɲkonə ghu aa, ²¹ tâ à fa ɲjoo jii siginə tsim jii mɛ nì lòò aa, ta tâ nì ka ɲghirə ìnnù jii mɛ Nwí a lòò aà. Tâ à ghɛɛ nì mbii ǹtigə fà'à nì ìnnù jii mɛ a kònə aa a nu bù ntsya aa a ɲjì Yesu Kristo, yii mɛ nìgha'a ǹtsim ka tigə zì ghu mbo ì lwí'í nɲɲkonə aà. Amen.

²² Mə bu'u nì mbo a mbo bù mbà bilim bā, mɛ tâ nì kwɛrə ɲighàà nì adì'itə nù siginə, ka mɛ mɛ ɲwà'anə nì ghu'utə aà. ²³ Mə lòò mɛ tâ nì zì mɛ bi fì'sə mɛ mumaà yí'inə Timoti a ndátsaŋ. Mə yu'utə aà yi, à bə wəŋsə zì boŋ bì'iyu ka tigə zì bitsim a mbèɛ bù. ²⁴ Nì tsa'atə bítɣàsə buu bitsim bo bì bə bi Nwí bitsimə. Bilim bì'inə bii mɛ bi tswe a Itali aa bi toò àtsà'atə a mbo bù bitsimə. ²⁵ Tâ ìbòŋ Nwí tâ ì tswe a mbo bù bi tsimə. Amen.

Aṅwà'ànè JEMS

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YU

A aṅwà'ànè yú aa a le ṅwà'ànə Jems muma bi Yesu a mbo bi Krisèn bii mə bi le njà'à waa bi tswé a itoo itoo aà. Jems à le ṅki mbə ntsyàsə a ṅhotə a Yerusalem.

Jems à ṅwà'ànə ndi'itə nî bə bi Nwî ni innù jî ghà'atə, lâ mâ ànnù yîi mə à ghàa ghu aa à nî àbîinti. Nswonə ni mə bi yə abîinti ṅú aa a ni ifà'á yi bo bi mighirìnə mi innú mi. Kaa àbîinti yîi mə ṅú a swonə tsi'í nî ntsù aa kaa à si abîinti yîi mə a yweensə ṅú aa bə. Tá bə bii mə bi bii Nwî aa tá bi kii ṅghirə nî ànnu yîi mə ṅghàa ni Nwî ni swonə aà, kaa wa'a kà ṅyu'u tsi'í yù'ù, kaa wa'à ni nu ka mfa'a (1.22-25). Jems a bú ṅghaa annù ṅlon mitsyè (1.5-8), ṅù yîi mə a bon mitsyè aa tá à betə a mbo Nwî nî abîinti. Ndi'itə nî bə bi Nwî mə tá bo ka nzi ntswá àləə yaa (3.1-12), ṅtsuu mi'ò mi bilim byaa ki tɔ'ɔtə, (4.11-12) ṅtsuu kii ki kàà, tá ṅṅə ṅù tá à bə ṅṅə (5.12). Tá bə bii mə bi bii Nwî aa tá bo ka ntswa nî nti waa ṅkii ntsa'atə nî Nwî a noə ṅgi'í. Bɛɛ bo ti ghò, bo kâ mbii nî ifänsənnù jyaa bo ni bo, ṅka ntsa'atə nî Nwî (5.13-18) ṅlon mə Nwî a yu'u atsà'atə Nwî ṅù yîi mə à tswé nî abîinti aà.

Jems à naṅsə ṅwà'ànə aa innù jii mə mbə i kwetə bə bi Nwî a múm ṅtswənti yàà, ṅkwetə nî waa mə bi ka ṅkhə Satan, bo bi ànnù ṅkɔṅ njoo mbi jù, mbaṅnə ṅka nyonṅə a mbɛɛ Nwî tá bə bîsubika'á bi tsɔ Abraham (4.1-8).

Bi yatə aṅwà'ànə yú aa laa:

1. Nji'innù aṅwà'ànə yuà 1.1
2. Abîinti ni mitsyè 1.2-8
3. Annù ṅgàṅəfumə bo bi ṅgəṅkabə 1.9-11
4. Annù nywe'etə ṅù bo bi àkwà'ànə 1.12-18
5. ṅka nyu'u ṅghàa ni Nwî ṅkii ṅghirə 1.19-27
6. Awà'àsə ṅlon annù a ṅka nte'ɛ nàndənə a titi bə 2.1-13
7. Abîinti bo àfà'á 2.14-26
8. Krisèn bo àləə yi 3.1-18
9. Krisèn bo bi ṅjoo mbí 4.1—5.6
10. Idi'itə jî mɔ'ó 5.7-20

¹ A ni mə Jems, ṅgàṅəfà'a Nwî ni yî Mmà'àmbi Yesu Kristo, mə tsà'atə ṅgwè'è baIsrael nighúm ntsobaà yîi mə i ja'anə ntswetə a idigə tsim faa mbi aà.

Abîinti ni mitsyè

² Bilim bá, nî ka naṅsə ndoritə a nòò yîi mə mbuu ikwà'ànə tsim i tsi'í ghuu aà; ³ ṅlon mə ni bə tswa nti ghu i tsi'í àkwà'ànə yîi mə a ywe'etə nî abîinti yuu aa, bon nî ka tigə tswé nî àtəṅənti. ⁴ Nî yə mə àtəṅənti yuu a ghɛɛ nî mbii a múm ṅgi'í tá nî tsuu ló kaa, tá nî kwe ṅkɔ'ɔ ntəə ṅku'unə, kaa wa'à ni àlò'ò tswé. ⁵ Lá mbə ṅù nìbù a ti bon mitsyè, a ku'unə mə tá à tsa'atə Nwî ṅlɔɔ ghu mbó, bon à ka fa ghu mbó, ṅlon mə Nwî a fa njoo a mbo bə bîsim nî àbòṅənti, kaa wa'à liṅə bə. ⁶ Lá bɛɛ a ti tsà'atə Nwî a nṅ nti yî ghu nú, ntsé ki jṅkə bə. ṅù ntsim yîi mə a jṅkə aa, à bə aa

tsõ akànjè ñkì miyaa yïi mæ fífèrè a tii ñghæ mbù mbii ni yu aà. ⁷⁻⁸ Ajànjè ñù ma ya mæ a lóo ni mîntii mi mbaa, ñjñkè nî jñkè nî ìnnù ji tsim aa, tâ à tsuu ló wa'atè mæ mbè yu kwèrè àyoò tsu a mbo mmà'àmbí Nwí.

Ñgànjèfúmè bo bì ñgǎñkabè

⁹ Ndim yi'inè yïi mæ à ni ñù tikùm aa à tswe nì ñka ndoritè a ajànjè yïi mæ Nwí à ñèntè yi a ndèj aà; ¹⁰ tâ ñdim yï'inè yïi mæ à ni ñgàñkabè aa tâ kii ñka ndoritè a noò yïi mæ Nwí à sîgîsè yi a nsyè aà, ñlonj mæ ñgǎñkabè i ka yï wànsè tsyà waa aa tsi'í tsõ ìbwí'i ñgèè aà. ¹¹ Nòò a ki nta ntii aa, a tóò ñgèè i yorè; ìbwí'i ji i wókè a nsyè, ñbònj ni ni mè. A ki mbè ñgíj ñgíj ajànjè yïi mæ ñgàñkabè à ka yï tsyà yi, a noò yïi mæ a karè mfa'a nî mífà'à mi aà.

Akwà'ànè

¹² Nìdorè ni tswe a mbo ñù yïi mæ à lwí'i nî àbiiintii a noò yïi mæ ìkwà'ànè i zì ghu mbo aà ñlonj mæ à bè tsyà m̀buu ìkwà'ànè ma jù bèè bonj à ka kwèrè miyàrinè mi ñgù'ù mi, tâ à bè ntswentii ya yïi mæ Nwí à kà'a a mbo bè bii mæ bi kònjè yi aà. ¹³ Mbè mbuu ìkwà'ànè ma jù i yi ti zì a mbo ñù a tsuu ló swonj mæ, “Ìkwà'ànè jù i lo aa a mbo Nwí.” Nlonj mæ kaa mbè bi wa'à Nwí nî ìnnù jì bi kwa'ànè. Kaa yumbonj a wa'à nii ñù kii ñkwa'anè nî ànnù yí bî. ¹⁴ Là bi kwà'ànè ñù aa wá noò mæ ìnnù jii mæ a yè'ètè aa i swùntè mē yi ñko yi tsõ m̀taa. ¹⁵ Ìnnù jya mæ a yè'ètè aa i tigè ghìrè a tswè ni ju tsõ mu ntigè njwe ifánsènnù. Bèè mæ ifánsènnù jya i yi ñkò'ò nluu, i jwe ñiwó.

¹⁶ Tâ bì tsuu ghuu ló bwe'esè mbà bõo bi maà bá. ¹⁷ M̀tènjnè m̀i sigìnè m̀tsim bo bì ñjóò jii mæ i bonj m̀nsè aa, tsi'í tsim i lò aa aburè nsigè. I lò aa a mbo Nwíngonj yïi mæ à nànsè m̀ñkà'a m̀ii mæ mi tswe a aburè aa, mbè yu yïi mæ kaa à si kwensè, kè mbèñkè tso alilèj aà. ¹⁸ A nî ñkònjè yï, à le nnañsè yi'inè, ñtsya aa a ñjím ñìghàà nii à nî ànnù ññkonj aà, mæ tâ bii'inè bè b̀tsyà bi mbii a titii ñgònj njòò tsim jii mæ à le nnañsè aà.

Ñka nyu'u ñkii ñghìrè

¹⁹ Bõo bi maà bá nì ka ñwa'atè annù yuà! A ku'unè mæ tâ ñù ñtsim tâ à ka ñwanşè nyu'u ànnù, ñtsee ki wànsè ghàa, ñki tsee ki wànsè lwisè nî ñtònjè. ²⁰ Nù yïi mæ a lwisè ntøj aa kaa a si annù yí tsinè yïi mæ Nwí a lòò aa ghìrè. ²¹ Mamùu ajànjè a ku'unè mæ nì me'e ñgònj ìnnù nsij tsim bo bì àbii'intii tsimè. Mfa ibiinnù ghuu a mbo Nwí, mbii ñìghàà nii mæ a bè a múm ñtii bù aà, à ni ñìghàà ma nú nii mbè ni nyweensè ghuu aà.

²² Nì tsuu atu ibii nú ghuu ki bwe'esè a ñka nyu'utè ñìghàà ni Nwí tsi'í yù'ùtè. A ku'unè mæ tâ nì ka mfa'a ni nu. ²³ Nù yïi a yu'utè ñìghàà ni Nwí tsi'í yù'ùtè kaa ñki'í ni nu fa'à aa, à bè aa tsi'í tsõ ñù yïi mæ à lèntè nsí yi nî ñkè'è, ñyè ibii nú yi. ²⁴ A nañsè nlii ibii nú yi wa aa, a lô ñghæ yi. Fìbàntè ti tsyá a li'ínè ñkirè yi yá. ²⁵ Là ñù yïi mæ a nañsè nlii b̀nòñsè bya bii mæ bi bonj m̀nsè, ñketè ni m̀ñkirè mi atsanj a nu bè aa, à bè tē'è átú yï ni b̀nòñsè ma bú, kaa wa'à yu'utè tsi'í yu'utè m̀bu nli'ínè, là m̀banjè nlèè ni b̀nòñsè bya, ñghìrè nî ìnnù jii mæ bi swonj aa, bonj Nwí à ka ñnj m̀bõonè nî ìnnù tsim jii mæ a ghìrè aà.

²⁶ Mbè ñù à tswe a titii bù yïi mæ à wà'atè mæ yu tinsè amùm ànnù Nwí là kaa wa'à ajànjè yïi mæ mbè yu tswá àlèè yi zi, bonj ànnù Nwí yi ya à ni tsi'í ànnù adànjè d̀anjè. A kii m̀bwe'esè aa ibiinnù yï. ²⁷ Annù yïi mæ Taà Nwíngonj a lògè tsi'í tsõ ànnù Nwí yïi mæ a nañsè kù'unè, kaa wa'à nî àlò'ò

tswê aa, a nî nka nlon̄tə bɔɔ bitɪ nɪ bɪkwɪ'ɪ bɪ bāŋgyè a mùm n̄gi'ɪ bo. N̄ki mbə a nka mbê ìbiinú gho tâ m̄bi tsuu lɔ s̄iŋ, i ta n̄gi'ɪ a nu wò.

2

N̄wà'àsè nlon̄ə annū nte'ε bìnàndènè

¹ Bìlīm bā tsi'ɪ tsɔ̄ n̄gāŋmbii Mmà'ambɪ yɪ'inè Yesu Kristo, yɪi à nɪ Mfò n̄gha'a aa, a ku'unə mə tâ nɪ tsuu bē itu itu kɪ lèntè, n̄yɔŋə bē n̄kɪrə yàà. ² Kè b̄i'inè logə mə n̄gāŋkabə yɪi mə à wè'ε karə yɪi mə bɪ nan̄sə n̄i àt̄i gold bo b̄i itsə'ə at̄indùù, à z̄i n̄kuu a mùm n̄ghòtə bù, n̄gāŋafum a k̄i n̄zi n̄kuu ghu nɪ b̄ikùrè bɪ atsə'è bɪ. ³ Mbə n̄i gha'asə n̄ú wa yɪi mə à wè'ε itsə'è j̄i siginè aa, nswon̄ ghu mbo mə, “Tswé faa n̄i àlən̄ yɪ àkò'ònè falà.” Mban̄nə nswon̄ a mbo n̄gāŋafumə wa mə, “Ghɛɛ ntəə filɪ, kè jwè'ènə a n̄syɛ a mbèè m̄kòrə mə,” ⁴ bəə bon̄ nɪ tɛ'ε bìnàndènè a t̄it̄i bù, n̄lèntə n̄i ànnù n̄yɔŋ n̄i àjàŋ mə ìnnù j̄i bɪ i tintə n̄i ghuu aà.

⁵ Yu'utè n̄i m̄bā bilīm bā, wa Nwɪ à tsò'ɔ n̄gāŋəfumə fàa mbi, n̄ghirə mə tâ bo n̄iŋ m̄int̄i mya a nu Yesu Kristo, ì ban̄nə mbə n̄gāŋafù'u ànnù n̄iŋkon̄, i yɪ n̄ji annù n̄ifò yɪi mə à kà'a a mbo bē b̄i mə bɪ kòŋə n̄ii aà. ⁶ Lā n̄i tsa'a n̄i n̄gāŋəfumə aa, bē b̄i mə bɪ n̄iŋə n̄i ghu a n̄syɛ, n̄k̄i nswon̄ə n̄i ghuu n̄ghɛɛ n̄i bù a nda misa'a aa à n̄i aa b̄iwò aa ε? A s̄i n̄gāŋkabə bə aa ε? ⁷ A n̄i tsi'ɪ bò mə bɪ ghàà n̄i ìnnù j̄i bɪ nlon̄ ikum yɪ siginè wa mə bɪ fa a mbo bù aà.

⁸ La m̄bə ò ka nan̄sə n̄lèə m̄fò n̄òŋsè Nwɪ wa yɪi mə à tswé mùm àŋwà'ànè mə, “Ka n̄kòŋə nd̄im ghò tsi'ɪ tsɔ̄ o kòŋə ìb̄i nù gho aa,” bon̄ ò gh̄irə siginè. ⁹ Lā m̄bə ò ka n̄lèntə n̄i bē n̄yɔŋə n̄i bē n̄k̄irə yàà bəə bon̄ ò wò mə annù, n̄òŋsə a k̄i n̄tswa gho tsi'ɪ tsɔ̄ n̄ú yɪi mə kaa à s̄i n̄òŋsè ləə aà. ¹⁰ Mbə n̄ú a ka n̄lèə bìnòŋsè b̄itsim bɛɛ mə a gh̄irə n̄ghèè n̄wɔ yɪ m̄fùùrè a n̄i m̄n̄j̄irə annù bon̄ à k̄i m̄ə n̄wɔ bìnòŋsè bya tsi'ɪ b̄itsimè. ¹¹ Nlon̄ mə n̄ú wa yɪi mə à lɛ nswon̄ mə, “Tsuu annū m̄aghàbə gh̄irə aa,” à lɛ n̄k̄i nswon̄ mə, “Tsuu zwitə.” Ma mùu ajàŋ, ò bə tsuu annū m̄aghàbə gh̄irə, lā ì ban̄nə zwitə n̄ú bon̄ ò wɔ n̄òŋsè. ¹² Tā n̄ìghàà nuu bo b̄i m̄ìgh̄ir̄inè m̄i ìnnù muu tâ m̄i bə tsi'ɪ tsɔ̄ m̄i bē b̄i mə bɪ ka yɪ sa'a waa n̄i n̄òŋsè wa yɪi mə à kètə m̄iŋk̄irè m̄i atsaŋ a nu bə aa. ¹³ Nlon̄ mə kaa Nwɪ à ka yɪ wa'à m̄il̄n̄nè n̄ú yɪi mə kaa à s̄i m̄il̄n̄nè ko aa k̄i n̄ko a noò n̄sa'a m̄isa'à. N̄ko m̄il̄n̄nè ì kayi t̄syatə nt̄sɔ'ɔtə m̄isa'à.

Abiint̄i bo b̄i n̄ka mfà'â

¹⁴ Bɔɔ bɪ maà, m̄bə n̄ú a swon̄ mə yu tswé n̄i àb̄iint̄i, kaa wa'à n̄i ìnnù j̄i siginè ban̄nè gh̄irə, a kwetè yɪ aa n̄i àkə aa ε? Kaa àjàŋə abiint̄i ma ȳu kaa mbə a wa'à yɪ yweensè. ¹⁵ Mbə mumaà yɪ'inè yɪ m̄bāŋnè kè yɪ m̄āŋgyè a bon̄ə itsə'è a n̄wɛ'ε kaa wa'à n̄i m̄j̄i m̄l̄i mə ku'unə a n̄ji a n̄jwi n̄jwi aa tswé, ¹⁶ bɛɛ n̄ú n̄ibò a swon̄ a mbo bo mə, “Tā Nwɪ à n̄iŋ m̄bɔɔnə a nu bù! N̄i ghɛɛ tâ n̄ú juu ka n̄loontə n̄k̄i n̄ji ywurè!” bon̄ a ka kwetə waa aa n̄i àkə mə mbə n̄i tsuu n̄joo jya mə ì kwetə waa tâ bo tswé nt̄i aa, ì fa aa ε? ¹⁷ A n̄i ajàŋ yɪi mə a k̄i mbə aà, mə mbə ò tswé n̄i àb̄iint̄i yɪi mə a s̄i gh̄irə ò fa'a n̄i ìnnù j̄i siginè aà. Ajàŋə abiint̄i ma ȳu à n̄i àkwo ayòò.

¹⁸ Lā m̄bə n̄ú yɪ m̄ò'ɔ à tse swon̄ mə, “O tswé n̄i àb̄iint̄i, m̄ə bāŋnè m̄fa'a n̄i ìnnù j̄i siginè.” Mbə a swon̄ ma mùu ajàŋ bon̄ mə ka kwɪ'i ghu mbo mə, “D̄i'ɪ abiint̄i yo ya a mbo m̄ə, mə mbə ò tsuu ìnnù j̄i siginè k̄i gh̄irè, bon̄ mə ka ban̄nə ì d̄i'ɪ abiint̄i ya a n̄i ìnnù j̄i siginè j̄i mə mə gh̄irə aà.” ¹⁹ O b̄i mə Nwɪŋgòn̄ à n̄i aa tsi'ɪ yɪ m̄ò'ɔtə aa ε? A bon̄ə! Lā, tsi'ɪ ìzwɪ j̄i bɪ ì k̄i

mbii maa ajàṅṅè, ṅkii ntsiginè ghu nsí. ²⁰ Itirè bê, ni lòo nzi mæ àbiintii yï mæ a si innù jï siginè fa'a aa, à ni àkwo ayoo aa ε?

²¹ A ṅghèè ni ta bi bitaà yï'inè, Abraham, tigè Nwĩ à le nlògè yi tso nù yï mæ mìnù mi mi tsinè ñyonè aa nĩ ànnù yï siginè yï mæ à le ṅghirè aà. A le nlògè mu yï, Isaac, ṅghèè mà'à Nwĩ ghu a nĩkentè ni mò'ò. ²² A laa mæ Abraham à le mbii Nwĩ aa ṅkii mfa'a, àbiintii yi bo àfà'á yi a ghèè nĩ àbo mò'ò. Afà'á yi a ghirè mæ tâ àbiintii yi ya tâ luu. ²³ Ma mùu ajàṅṅ ànnù yï mæ àṅwà'ànè Nwĩ a le nswon aa a fè'è mboontè mæ, "Abraham à le nniṅ ntii yï a nu Nwĩ, ma ya a ghirè mæ tâ Nwĩ à lógè yi ni nù yï mæ innù ji i tsinè aà." Nwĩ a tigè nlògè Abraham nĩ ñsúka'á yï. ²⁴ Yê ni, Nwĩ a lògè nù tsó nù yï mæ mìnù mi mitsinè, ntsya aa a njĩm innù jï siginè jii mæ a ghirè aà, kaa wa'à yonè aa tsi'i a njĩmè àbiintii yi yu yu.

²⁵ A le ṅki mbè tsi'i ṅgĩṅ ṅgĩṅ ni Rahab, àkwàrè mángyè wá. Nwĩ à le nlògè yï tsó nù yï mæ innù ji i tsinè, ntsya aa a njĩm innù jii mæ à le ṅghirè aà, à le ṅkwèrè bìtswèrè bi baIsrael bya a nda yu, ṅki mbu ṅghirè bi tsyá ni mánjĩ yï dàn ṅkhè waa.

²⁶ Ma mùu ajàṅṅ tsó mæ mbè àzwĩ a tsuu a nu nù tswe, a bê àkwo nù aa, àbiintii yï mæ a si fà'à a ki mbè aa àkwo ayoo.

3

A ku'unè mæ tâ bè ka ntswa alèè yaa

¹ Bìlĩm bà, kaa si bõṅ mæ tâ bù bí ghà'àtè bè ṅgãṅdì'innù, ṅlonṅ mæ isa'a yï'inè tsó ṅgãṅdì'innù i ka yï tĩnsè tsyàtè yï bê bí mò'ò.

² Bì'inè bitsim, bì'inè gha'a fansè nĩ innù. Là mbè nù yï mò'ò a tswe ghu yï mæ à si nii ifansè innù ghirè a nĩ innù jii mæ a swonè aa, bonṅ innù ji i bonṅ mánjè, a kĩ ñzi a ajàṅṅ yï mæ mbè yu tswá ibiĩnú yi tsimè.

³ Bì'inè niṅè nĩ àtsanè a ntsũ lèṅṅ ṅghirè ni mæ tâ à ka nyu'unè nĩ yï'inè. Maa ajàṅṅ bì'inè zi ajàṅṅ yï mæ mbè bì'inè ghirè a ghèè nĩ mbèè yï mæ bì'inè kōṅ aa. ⁴ Kè tâ bì'inè wa'atè annù ñlonṅ abanè ṅkì. Ka mæ a fanṅ fanṅ a kii ñtii tsi'i afisè yï tii aa, bi tsisè aa tsi'i nĩ mũntsiré àtsisè, ñswunè àbanṅ a zĩ àjàṅṅ yï mæ mbè yu tsisè a ghèè àjàṅṅ yï mæ à kōṅ aà. ⁵ A kĩ mbè ṅgĩṅ ṅgĩṅ a nĩ àlèè yï mæ a tswe a ntsũ mbì'inè aà. Ka mæ a kè'è ṅkè'è aa, mbè tsi ki kwèè ntii yi a nĩ innù jï wè jï wè jii mæ mbè a ghirè aà.

Wa'atè ajàṅṅ yï mæ mbè tsi'i ñsàà mò'ò i tòò ma mù'ù ñta'a aà. ⁶ Alèè a bè aa tsi'i tsó mò'ò. A bure mbè aa mbì yï mæ i lùu nĩ innù ji bì, ñtswe ni àdà'à a mùm nu bì'inè, ñseensè nĩ innù jï bi, i ghèè nĩ ìlàà a mùm nù bì'inè tsi'i tsimè. Ntòò nĩ ñtswèntii yï'inè tsi'i tsim nĩ ñsàà mò'ò yï mæ i lò aa tsi'i a mò'ò Satan ñzi. ⁷ Nùmìsòṅ à zĩ àjàṅṅ yï mæ mbè yu mirèsè ṅgòṅ ñnaa tsim jii mæ tswé a nta'a kè a mùm ṅkì aà, kè a bè bè nàà mĩtsè'è, kè bè bìsiṅ, kè ibèṅ naà tsó nò, kè nàa ṅkì, bi lèè ṅki ya'a mmirisè ⁸ là kaa nù màsòṅ kaa a wa'à àjàṅṅ yï mæ mbè yu mirisè alèè aa bànṅè ñzi. Alèè a nĩ àyoo yï bì yï mæ a ligè tsi'i ligè, ñstsyane a ntsisè, ñluu nĩ ñl'i yï mbi yï mæ mbè i zwiṅè nù aà. ⁹ Bì'inè lògè ṅgha'asè nĩ ma'àmbi Taà yï'inè Nwĩṅgòṅ ghu. ṅkii mbu nlògè mbègìtè nĩ bìlĩm bì'inè bii mæ Nwĩ à le nnaṅsè waa bi finè yi aa ghu. ¹⁰ Mìghàà mi ṅgha'asè Nwĩ bo bi mbègìtè mi fè'è aa tsi'i a ntsù yï fùùrè! Bìlĩm bà, kaa a si kù'ùnè ma mùu ajàṅṅ. ¹¹ Kaa mbè nanèbirè yï mæ ṅkì yï lèè i fè'è ghu aa, kaa mbè a wa'à kè mbu ka mfi'isè ṅkì yï lwĩ. ¹² Bìlĩm bà, kaa mbè àtĩ kòò a wa'a mbànṅ sa'a bê, kaa àtĩ lamsi kaa mbè wa'à ìkòò koonè bê. Kaa ñlì nù mæ ṅkì yï lwĩ i fè'è ghu aa, kaa mbè ni wa'à ṅkì yï nò ki mfi'isè.

Mìtsyè mii mə mi lò nî bə aburə aà

¹³ Nù tsu à tswe a titii bù yii mə à tsyèsə ñkii nanşə nyu'u nî ìnnù i laa ghu atu aa ε? Tá à ghìrə tá à fε'ε bì yə tá àlaa, ñtsya aa a njim àkòrə nizì yì yì sigìnə, a ti ghìrə nî ìnnù jì sigìnə a ká sigisə nî ìbii nú yì a nsye à nì a ndi'ì mìtsyè mi ghu. ¹⁴ Lá mbə ò tswe nî àghè'ènə a múm ñtii wò, nî àlwintòŋ, ñka nloò tsi'í àyoò ànnù, ò tsuu ñtii gho ki kwèè, ntuu nî ànnù nñkonə. ¹⁵ Mbuu mìtsyè ma wa kaa i sè aa aburə lô. A nì mìtsyè mî fàa mbí, kaa Azwí Nwí kaa a wa'à ghu tswé, mi banə lò aa a mbô izwí jì bí. ¹⁶ Adigə yii mə àghè'ènə tswe ghu nù a loò bē ànnù yii mə a ka kwetə yì aa, ìbuurə annù i kə ntswe ghu, a kî ñluu nî mbuu ìnnù jì bi jì ghà'atə.

¹⁷ Lá mìtsyè mya mii mə mi lo a aburə aa, mi tsyámbee mfoo nlaa, ñzi nî mbəonə, mbəonə, nyu'utə nî ànnu yii bə swon aa, ñko nì miiñnə, ñkoonə nì miantàa mi ìnnù jì sigìnə. Kaa nù yii mə à tswe nì ma muu mìtsyè aa kaa à si jñkə, kaa ki'ì nì bə kii mbwe'esə bə. ¹⁸ Ìnnù jì tsìŋə i laa mbə mijì mii mə bi fù'ù nî ñjoo ñgwè'è jii mə bə bii mə bi zì nì mbəonə bi bə nì mbəonə aà.

4

Ñghìrə àkà'à bu bì mbí

¹ Ntsò bo bì fikòrə fii fì tswe a titii bù, lò aa fə ε? A si njoo jì bi jii mə miantii muu mi yè'ətə, kaa wa'a bii mə tá nì ñe'esə ntswe aa mə ghìrə mə nì ka nto aa ε? ² Nì lòò njoo, bεε nì yì ntsuu nì ju tswe aa, nì tigə ñtanə a nzwitə bə. Ntii ghuu i yè'ətə njoo, lá tsó mə kaa mbə nì wa'à nì ju tswe aa, nì tigə ñyòŋə bù nì bù, ñkii ntigə ntonə bù nì bù. Kaa nì si nì njoo jya tswe aa, nlon mə kaa nì si Nwí betə nì mə tá à fa a mbo bù aà. ³ Lá nì yì nte'ε mbetə betə aa, kaa nì wa'à kwere aa nlon mə nì betə nì mánjì yii à sè ku'unə aà. Nì betə njoo aa mə nì lògə ki fà'à nî ìnnù jii mə i ghìrə nú juu i ka mbəonə aà.

⁴ Bú bē bii mə nì bə tsó mánjyè ñyò'ò yii mə a jì mághabə aa, nì sè zi mə nì bə ki kóŋ mbi yù bon nì bàà aa Nwí a ε? Ma mùu ajan a bə mə nù ntsim yii mə à nì nsúkà'a mbi aa, à nì ñgàŋkibàa Nwí. ⁵ Nì tsuu ló lògə mə àŋwà'ànə Nwí a tswεε annù mə swon mə, “Azwí ya mə Nwí à le nnìŋ a ntii bí'inə aa a yè'ətə nì ñjoo tsi'í mbə ànnù.” ⁶ Lá mbəonə yii mə Nwí a fa nì a mbo bí'inə aa, i ghìrə nì mə bí'inə banə ntinsə ñtsyá ázwí àyè'ətə ma yú. Ajāŋ mə àŋwà'ànə Nwí a swon aa mə, “Nwíŋgòŋ a tuu ñgāŋŋee nu, ñniŋə nî mbəonə a nu bə bii mə bi banə ñsigisə nî ìbiiñú waa a nsye aà.”

⁷ Lá, nì sigisə mbii nú yùù mfa a mbo Nwí, ñka ntuu nî ànnù Satan bon à ka ki ñkhə nî ghuu. ⁸ Nì ka nyonə nì a mbèε Nwí tá à ki kaa nyonə nì a mbèε bù. Nì si'ì mbô muu mbá, bu ñgāŋghìrə ìnnù jì bí. Nì ghìrə tá miantii muu mi laa mbá bu bii mə nì tswe nì miantii mi mbaà. ⁹ Nì ka njəŋə, ntigə mbo'ò, ñkii nyə'ə; tá ñwyé nuu banə mbəŋ ntigə ñiyè'è, ñghìrə tá ñidorə nuu nì bəŋ ntigə ajəŋə. ¹⁰ Nì sigisə mibii mi nú muu a nsye a nsi Mmà'àmbi, bon à ka ñentə ghuu a ndəŋə.

Ñwà'àsə nlon annù ñka nsya muswébo a nu ndim ghò muKristo

¹¹ Nì tsuu ghuu bù nì bù ki firə mbá bilim bá. Nù yii mə a firə mu Kristo, ñkii nsa'a nii aa, a ligitə aa nòŋsə ñkii nsa'a nî nòŋsə wá. Mbə ò ka nsa'a nî nòŋsə bəə bon kaa ò sè nù yii mə a yu'unə nòŋsə aa bə, ò banə mbə aa ñgāŋsa'a mīsa'a. ¹² Nwíŋgòŋ à nì tsi'í yùyu yii mə a fa nî nòŋsə ñkii

nsa'a aà. A ni tsi'i yù mē mbē a yweensè ηû ηki nzwitē yi. O lògē ibii nū gho aa nī wò a ηka ntsò'otē isa'a ndīm ghò aa ε?

Nywà'àsə nlon annū ηkwεε ntii

¹³ Nanşə nyu'utə nì mbâ bu bii mē ni swonə ni mē, “A ka ghìrə bə sii, kè à ka lǒ bə a yoo tâ bǐ'i ghεε fii njò'ò àlà'à lii, òghεε ntswe ghu a atú àlòò, i tanə mitaa ghu, i nanşə i iswe nì àbǐi ghu aà.” ¹⁴ Kaa nì sǐ ajàn mē ntswèntii yùù i ka lǒ bə a yoo aa zǐ. Nì bə aa tsi'i tsǒ mbà'à tìtugə yǐi mē i yi mfè'è i bú ηwi'ikə mbwəkə yi aà. ¹⁵ Mbə nì bājnə nswonə aa bə mē, “Mbə Mmà'ambi a beentə bon bǐ'i ka tswe bitii, i ghìrə lálà, kǎ i kii ghìrə lili.” ¹⁶ Lâ tsítsòŋ nì ηee nī nū juu, ηkii ηkwεε nī nìgò nuu, kaa a wa'à kù'unə.

¹⁷ A nlwǐ'isə, ηù yǐi mē à sǐ annù yǐ sigìnə yǐi mē à zi mē a ku'unə a nghìrə aa, ghìrə aa, à ghìrə bǐ.

5

Nywà'àsə ηgǎŋkabə

¹ Ngǎŋkabə, yu'utə nǐ annù yǐi mē mē swonə ni a mbo bù aà. Nì ka mbo'o, ηkii nyə'ə nī tii nlon ηgi'i yǐi mē i zǐ a nu bù aà. ² Afù'ù yuu a bwè mē, nşəkə i jǐ ìtsə'è juu. ³ Ntsəbè i kò mē gold ghùù a bò'ò ni silva ghùù. Ntsəbè ma yu i ka bə ayəfə nī ìnnù jǐi mē ni ghìrə aa, i kii tigə kurə nī nǐyǎnù yùù tsi'i tsǒ mǒ'ò. Nì ghòtə nǐjoo jǐ ghà'àtə nìləə nī nǐjwi julà mē nī nǐjwi nlwǐ'i nǐmè aà. ⁴ Kaa nì burə tǐ ηkabə bə bii mē bi fa'a a mùm mǐnsòò bù aa tú. Yu'u nì ajàn mē bo ghàantə aà. Niyə'è nì bə bii bi fù'ù mǐjǐ muu a mùm nşòò aa nì ghèè mē ηku'u a tònə Mmà'ambi Mbu'utəmbi. ⁵ Ntswèntii yùù i luu nì nǐjoo jǐi mē i ghìrə nū yùù i bonə aà, wa nì nanşə mē nǐi mbǐ. Nì jǐ mē mfanəkə mfè'ε ntigə mbə tsǒ nàà jǐi i yu'utə nī nǐjwi yǐi mē bi ka wà waa ghu aà. ⁶ Nì sà'à mē mǐsa'a mǐ bə bii ìnnù jyaa i tsinə aa, nǐnǐ ηgi'i a nu bo, nzwitə nī bə tǐ nǐjǐi, kaa bo wa'à waa kwè'è.

Ntswâ ntii bo ηka ntsà'àtə Nwǐ

⁷ Nì ka ntswa mǐntii muu mbâ bilǐm mbâ, nǐywe'e a nǐjwi yǐi mē Mmà'ambi à ka yǐ bú zǐ aà. Nì yə ajàn yǐi mē ngànligə mǐnsòò a tswa ntii yi nyu'utə nī mē tâ nşyε ghìrə mǐjǐ kò'ò aà. Ntswa nī ntii yi mbe nī noò ntsú mbəŋə bo bi noò ntsyâbèè tǎ fù'ù mǐjǐ myâ. ⁸ A ku'unə mē tâ nì ka ηkii ntswa mǐntii muu. Nì tswa abǐintii yu tâ à tǐnsə nlon mē noò nǐzi Mmà'ambi yi'inə à kòontə mē aà.

⁹ Nì tsuu ghuu nì bù nì bù ki ghàantə mbâ bilǐm bâ, tǎ tâ Nwǐngòŋ à tsuu isa'a a nu bù lǒ nǐŋə. Wa ηgàn nsa'a mǐsa'a wa à kòontə mē, wa à tēə a ntsúndâ.

¹⁰ Bilǐm mbâ, nì ka ηwa'atə ηgǎŋtoo Nwǐ jya jǐi mē i le sǐ ghàà nì ìkǔm Mmà'ambi aà. Nì lògə waa tsi'i tsǒ àlensè bə bii mē bi tswa ntii waa a noò ηgi'i aà. ¹¹ Bǐ'inə yə mē Nwǐ à le nǐnǐ mbəonə a nu bo aa ajàn yǐi mē bi le ntswe nì àtǎŋəntii aà. Nì yu'u nī ànnù nlonə àtǎŋəntii Hiob. Nì ki nzi ajànə àfù'ù yǐi mē à le tǐ bə nì a nǐm Nwǐ à fa ghu mbo aà. Tsi'i annù nǐŋkonə, Mmà'ambi a yu'u niyə'è nì bə, ηko nì mǐlǐŋnə bə bi.

¹² A mbǔ ηghèè ghu bilǐm bâ, ma ànnù à nì mē, nì tsuu ki kàà. Nì tsuu aburə, kǎ nşyε, kǎ ayòò tsu ki lògə kàà ghu. Nì ghìrə tâ ìŋə ghùù à bə ìŋə, tâ ηganə ghùù à ki mbə ηgan tǎ tâ Nwǐ à tsuu isa'a a nu bú lǒ nǐŋə.

Ntsà'àtə Nwǐ nì abǐintii

¹³ Nù tsù a titii bù à tswe a múm ñgi'i aa ε? A ku'unə mə tá à ka ntsa'atə Nwí. Nù tsù a titii bù a doritə aa ε? A ku'unə mə tá à ka nyəə ikòò ñgha'asə nî Nwí ghu. ¹⁴ Nù tsù à tswe a titii bù yii mə a ghòò aa ε? Tá à too ñkè a mbo bìlii bi ndánwí tá bì zi ntsà'atə Nwí ghu atu, ñyɔ'ɔ yi ni mighurə ni Ʒkǔm Mma'ambí. ¹⁵ Atsà'atə ma yû mə bi tsa'atə nî àbiiintii a ka ghurə ñû ñighòò wa. Tá Mma'ambí à bu mfa ntswêntii yí fu ghu mbô, bæ a be yii mə à fənsə annù boŋ Nwi à ka lí'inə ibí yi. ¹⁶ Ma múu ajàn nì ka mbii ifənsənnù juu bu ni bù, ñka ntsa'atə nî Nwí a atu bù ni bù. Tá tá mighòò muu mî ka mfwetə. Atsà'atə Nwí ñû yii mə ànnú yi a tsinə aa a tswe nì mîdàdà' à mí wè.

¹⁷ Elijah à lə mbaa ñki mbə ñûmìsòŋ tsǒ bí'inə. A lə ntsà'atə Nwí tsi'í nì ñtíi yi ntsim mə tá mbəŋ tsuu loo. Kaa mbəŋ i wa'à kì ñloo a ala'a a atú ñlòò ji tarə nì àtíi. ¹⁸ Ʒlòò majya i jyà mē a bú ntsà'atə Nwí fu, mbəŋ i swi'inə a aburə ñghirə miji bú ñkɔ'ɔ fu a nsyé.

¹⁹ Bìlím mbá, mbə ñû yí mɔ'ɔ a titii bù a fà'à mánjì ànnù nínkoŋ bæ ñû mò'ɔ a bú ñswuŋtə yi mbii ni ghu fu, ²⁰ tá nì zi mə ñû yii mə à ghirə ñgànghirə ñnnù jì bi a ma'atə ñnnù jì bì ji jya aa, à yweensə ñtíi yi a ntsú ñiwó, ñghirə bi lí'inə ifənsənnù jì ghà'atə.

Aṅwà'ànè PETA yi ntsyàm̀bii

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YU

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅwà'ànə Peta ṅgàṅtoò Yesu Kristo. Peta à le mbə̀ ñd̄ñ ñd̄anwĩ yĩ mə̀ à le mbə̀ “ayəfə̀ n̄ ṅgĩ'i ya mə̀ Kristo à le nyə̀ aà” (5.1). A le ṅwà'ànə aa a noò yĩ mə̀ à le ntswe a Roma bo Mark aà (5.13). A le ṅwà'ànə aa a mbo bɔɔ bi Kristo bii mə̀ bi le njà'à waa bi tswé mbù'u itoo jii mə̀ baRoma le si bu'utə̀ a Asia yĩ Nkè'ətə̀ aà (1.1). Peta à le ṅwà'ànə aṅwà'ànə ma yū aa a nlə'ətə̀ m̄ntii mi bìKrisèn bii mə̀ bi le si yə̀ ṅgĩ'i a itoo jii bə̀ le njà'à waa bi tswé ghu aà. Bi le si tso'ɔ̀ n̄ àkoré̀ yaa nlon aa àb̄iintii yaa; ma mùu ajàṅ Peta a tigè̀ ñd̄iintə̀ n̄ waa mə̀ tâ bo tsuu lǒ kaa i wò. A le ṅki ṅwà'ànə aa a ndi'itə̀ bìl̄ii bi nd̄anwĩ tsǒ yu, (5.1-4) ñdi'i ni mə̀ à le lǒgə̀ ifà'a wa mə̀ Mmà'ambi à le mfa ghu mbo mə̀ à ka nje'ε bɔɔ bi mb̄injèrə̀ bi aa (Jɔn 21.15-18) n̄ ñt̄ii yi tsimə̀.

İnnù jii mə̀ Peta à ṅwà'ànə aa i d̄i'i ni mə̀ à le nanşə̀ ntswe bo Kristo, a k̄i ṅwà'ànə aa innù jii mə̀ yumbɔṅ à le nywe'etə̀, nlon mə̀ à le ṅki nanşə̀ nyə̀ ṅgĩ'i, ñyi ki ṅkwo ghu mum a ṅgha'asə̀ Nwĩ ni ñiwó ni tsi'i wa ajàṅ mə̀ Yesu à le ṅkè'ənə̀ ghu mbo wa noò mə̀ à le mfa ifà'a ghu mbo mə̀ à ka nje'ε mb̄injèrə̀ ji aa (Jɔn 21.19).

Peta a swonə̀ ni mə̀ tâ bo tsuu ki jəṅnə̀ a n̄ ṅgĩ'i yĩ bo yə̀ aà. Tâ bo tsuu i ki wa'a ni mə̀ aa annũ akə̀ le (4.12), nlon mə̀ mbuu ikwà'ànə̀ jya jii i tsi'i n̄ waa laa, i ywe'etə̀ aà àb̄iintii yaa yĩ mə̀ à ni ayoo at̄indùù, i gh̄irə̀ tâ à ku'usə̀ ṅkwe, tâ bũ gh̄irə̀ baa ṅgha'asə̀ Nwĩ (1.6-7). Nswonə̀ ni mə̀ wa Kristo à le nyə̀ ṅgĩ'i aa mə̀ yu d̄i'i alənsə̀ a mbo bo mə̀ tâ bo tigə̀ nyonə̀ n̄ ìbù'ù mikòrə̀ ji (2.21) ṅka ndoritə̀ mə̀ bo tswé̀ n̄ àbwarə̀ a nyə̀ ṅgĩ'i yĩ mə̀ Kristo à le yə̀ aà (4.13). Tâ bo ka niṅ innù tsim jii mə̀ i yə̀ n̄ waa aa, bo bì jii mə̀ i tsi'ə̀ waa aa, a mbo Nwĩ yii mə̀ a ləntə̀ ni waa laa (4.19; 5.7). Nù a bə̀ yə̀ ṅgĩ'i boṅ à kə̀ntə̀ ṅghirə̀ ìb̄i (4.1). Bo bə̀ bɔɔ yətə̀ ṅgĩ'i boṅ Nwĩ à ka gh̄irə̀ ìb̄on a nu bo tâ bo bu nt̄ii fu (5.10). Tsǒ mə̀ bo yə̀ ṅgĩ'i laa aa, bo ka yĩ kii kuu a m̄m̀ ñgha'a ni Kristo (4.13-14).

Peta à le nanşə̀ d̄i'i a mbo bìKrisèn a b̄e bii mə̀ bo ni bu aà: Bo ni aa bə̀ bi Nwĩ, àtoo yii mə̀ a laa manşə̀ aa, ṅki mbə̀ ṅḡəṅmà'a Nwĩ. N̄ki nswonə̀ ñji'i ànnù yii mə̀ bo tswe ghu fàa mbi aà: Nwĩ à tso'ɔ̀ waa nlə̀ fàa mbi aa mə̀ tâ bo ṅka ṅgha'asə̀ nii, ṅkè'ənə̀ n̄ ñnũtsyámbo jii mə̀ a gh̄irə̀ aà (2.9), ṅkii ṅghirə̀ n̄ ìb̄on (3.9,13), ñlwi'i a m̄m̀ àkòṅnə̀, nlon mə̀ àkə̀ṅnə̀ a kusə̀ innù j̄i bi j̄i ghà'atə̀ aà (4.8). Tâ bo tswe fàa mbi tsǒ bə̀ bi Nwĩ, nyə̀ ni mə̀ bo laa manşə̀ tsǒ Nwĩ yumbɔṅ (1.15,16) ñzi ni mə̀ bo bə̀ aa bìḡii, mbə̀ batoo ghu (2.11), nlon mə̀ ala'à yaa a tswe aa a aburə̀ aà.

Bi yatə̀ aṅwà'ànə̀ yū aa laa:

1. Nji'innũ aṅwà'ànə̀ yuà 1.1-2
2. Awa'atə̀ nlon annũ ajàṅ mə̀ Nwĩ a yweensə̀ b̄e aà 1.3-12
3. Adi'itə̀ nlon annũ ntswə̀nt̄ii yii ì laa aà 1.13—2.10
4. Ajàṅ mə̀ bìKrisèn tswè n̄ ntswe a noò yii ṅgĩ'i ì yə̀ waa aà 2.11—4.19
5. Ajàṅ mə̀ bìKrisèn bi sigisə̀ mib̄iminũ myaa a nsyə̀ mfà'a aà 5.1-11
6. İnnù jii mə̀ Peta à le nswonə̀ a nlwĩ'isə̀ aà 3.12-15

Atsà'atè Peta a mbô ñghòtê

¹ Anwà'ànè yû a lo aa a mbo Peta yî mē à ni ngàntoo Yesu Kristo aa, ñghèe a ni a mbo bɔɔ bi Kristo bii mē bi ja'a waa a itoo itoo bo tswé tsó batoo a ala'a Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia, bo bi Bithynia aà. ² A bē bē bii mē Nwīngòŋ Tà à tsò'ɔ waa, nyarē nlèè nî bi a nzi yu, Azwī Nwī a si'î bi laa, mē tâ bo ka nyu'unē Kristo tâ bi ki nyantē alèè yi a nu bo. Tâ ìbòŋ Nwī nî m̀bɔɔnê Nwī ì tswe a nu bù nluu.

Ñkà'a yîi ì tswen ñtîi, bo bε aà

³ Bì'inè ka ñgha'asē Nwīngòŋ, Ta bi Mmà'àmbi yî'inè Yesu Kristo. Ntsya a ñjîm ñko m̀lìŋnè yî yî ñwè bi bù mē ñjwe yi'inè bì'inè tigè m̀bε nî ñtswèntîi yî mfii, a ñjîm àjàŋ yîi mē Kristo à le nyweenē ni nìwo aà. Ma yû a tigè ñghirē mē tâ bì'inè ka m̀bε nî ñkà'â Nwī kaa wa'à kaa kè ñjînkè; ⁴ m̀bε nî a ñkwērē njoo jii mē kaa mbē ki'î bi'î, kaa bi ki'î ñgi'î ghu ta, kaa ji wa'à kîi ñkwî'inè, jii bi lèè a aburē a mbo bù aà, ⁵ bù bii Nwī a bε ni m̀idà'â mi ntsya a ñjîm àbîintîi yuu mē ànnũ ajàŋə à ka yweensē ghuu aa, tâ à yi mfè'è bi nanşə nyə wa noè ñlwî'î ñjîmè.

⁶ Nî ka ndoritē nloŋ ma yû ka mē a ni mú àtîi noè nî ka yə ñgi'î nloŋ mbuu ikwà'ànè jii i ka ki tsi'î ghuu, ⁷ a nywe'etē a nyə mē àbîintîi yuu àa yî annũ ñŋkoŋ le. Tsi'î àtîi gold yîi mē mbē bi tâ ñgi'î ghuu aa, bi yweètē a ni m̀ɔ'ɔ, baa kii ywe'etē abîintîi yuu yîi a baŋnē ntansē ntsya gold aa ni m̀ɔ'ɔ, tà bεε mē a tsya, bi fa àghu'usè ni ñgha'a nî àghum a mbo Nwī, wa njwi yîi mē bi ka yî dî'î Yesu tâ à laa aà. ⁸ Ka mē nî bùrē tî yi yə aa, nî kəŋə yi, ka mē nî si nii yə aa nî ñniŋ ntîi ghuu ghu nu ñkii ndoritē nî mbuu nidorē yî wè yîi mē kaa mbē ntsù wa'à swonè. ⁹ Ni nanşə ndoritē aa nloŋ mē nî kwèré ìlòŋə ghuu nyon aa ñjîm àbîintîi yuu.

¹⁰ Ngàntoo Nwī jii mē i le ñkè'ènē mē ìbòŋ Nwī yîi mē à ni ghuu i zî aa, bo le si nanşə nloɔ mbetē nî ñnnù nloŋ annũ nyweenē ma yû; ¹¹ bo le si betē nî ñû yîi mē, kè noè yîi mē Azwī Kristo a le ndî'î a m̀ntîi bo mē à ka yî yə ñgi'î i yî ki tswe ni ñgha'a nîi ni yon ghu aà. ¹² Bi le ñghirè a laa a mbo bo mē kaa bo le ñki'î aa a mbo atu m̀bîinú yaa fa'à, bo le si bāŋnè mfa'a aa a mbo bù. Bi le nzi nî ñtoo yî ñsigìnè ya aa a m̀bbo bù ntsya a ñjîm Azwī Nwī yîi mē a lo a aburē nsigə aa, a bē ñnnù jii mē baangel bi le si yè'ètè a nzi tâ à laa.

Bì'inè ka nzi akòrè nizî tâ à ku'unə a mbo Nwīngòŋə

¹³ Tâ nî tanşə m̀ntîi muu, ntswe nî àlaa atu, nnanşə nte'ε atú yuu tsîm a nî ìbòŋ Nwī yîi mē ñ bε aa, mē i ka yî zî wa noè yîi mē Yesu Kristo à ka yî bu fè'ε zî aà. ¹⁴ Tsó bɔɔ bi ayu'unè, ni tsuu mà'atè ìbîinú ghuu tâ ñnnù jii mē ìbîinú ghuu i yè'ètè aa tâ i ka ntsyasē nî ghuu tsi'î tsó ajàŋ mē nî le ntswe ni b̀bù'ù a mbii aà. ¹⁵ Lá tâ nî ki nlaa a nî ñgòŋ ñnnù tsîm jii mē ni ghìrè aà, tsi'î tsó mē yu wa yîi mē à le ntwoŋə ghuu à làa aà. ¹⁶ A ajàŋ mē anwà'ànè Nwī a swon aà, mē, “Nî laa tsi'î tsó ajàŋ mē mē ki nlaa aà.” ¹⁷ Tsó mē ni twon nî Nwī ni Taà ghùù a noè yîi mē ni tsà'atè Nwī aà, a bē yu wa yîi mē a lèntē ñnnù bē kaa ñki'î nî ñjîm ñù bii, nyon aa bē ni m̀ghìrìnè mi ñnnù myaa aa, tâ nî ka nzi akòrè nizî yuu ni nìbɔ'ɔ, a ni noè ñtsîm yîi mē nî tswe a itoo dāŋə aà. ¹⁸ Nî zi mē bi le ntsu'u atú yuu a ni ñnnũ adāŋə dāŋə jii mē nî le nlogè a nu b̀itaà buu aa, kaa à le ñki'î aa nî njoo jii mē ji bi'î tsi'î tsó àtîi silba kè gold aa bē. ¹⁹ Bi le mbāŋnè ntsu'u atú yuu aa nî àlèè t̀ndùù Kristo ya, tsi'î tsó yî mú m̀bînjèrè tì àlò'ò kè àbà.

20 Nwĩngòŋ à le ntso'ɔ yi nləə mboŋ tâ bì nan̄sə mbi yù. Lá bì kii ñdi'i yi a nĩ n̄jwi nlwĩ'ĩnj̄m jũ mbi'i n̄gaà yù. 21 Ntsya ghu nj̄m, n̄ lèê ñt̄i ghu a nu Nwĩ, yii mə à le nyweense yi n̄ n̄wo, mfa n̄gha'a ghu mbo mə tâ àb̄iint̄i yuu, n̄ m̄b̄é yù, tâ ì t̄swe a mum Nwĩ.

22 Tsi'ĩ tsǒ aj̄an̄ mə n̄ s̄i'ĩ m̄ê m̄nt̄i muu mi laa, n̄yoŋə a aj̄an̄ə mə ni yu'unə annù n̄n̄koŋ aa, ŋki n̄tswe n̄ àkòŋnə annù n̄n̄koŋ a nu bìl̄m buu aa, tâ n̄ nan̄sə n̄tswe n̄ àkòŋnə a nu bù ni bù yii mə a f̄e'ε aa m̄m̄ ñt̄i bù. 23 Bì bù m̄ê n̄jwe ghuu n̄ tigə b̄è bì f̄i, kaa ŋki'i aa n̄ ayoo ŋgwè'è yii mə mbə a bwè aa b̄é, m̄ban̄nə mbə aa a n̄ àyoo ŋgwè'è yii mə kaa mbə a ki'i bwè aà, n̄tsya aa a nj̄m n̄ghàà ni Nwĩ n̄i ni t̄swe n̄t̄i ŋki nlwi'i n̄n̄koŋ aà. 24 Nlon̄ mə,

“Njȳn̄ú ñts̄im ì bə aa tsi'ĩ tsǒ ñgèè,
n̄gha'a ni ni ts̄im ni k̄ m̄bə aa tsi'ĩ tsǒ ìbwĩ'i ñgèè.
Ñgèè ya ì yi m̄b̄orə aa, ìbwĩ'i ñgèè jya ì wokè yi.

25 Lá n̄ghàà ni Mmà'àmbi ni lwĩ'ĩ n̄n̄koŋə.”

N̄ghàà ma nya a b̄é ñtoo ȳi ñsiḡn̄ə ya mə bì le n̄swon̄ə a mbo bù aà.

2

Ñgò'ò ya yii ì t̄swe n̄t̄i aa bo bì àtoo yii a laa m̄ansə aà

1 Tsǒ mə a bə laa, tâ n̄ me'e ŋgòŋ ñnn̄ú abi'i n̄t̄i ts̄im bo bì ñnn̄ú mbwe'es̄ ts̄im, n̄ àbagilè ni àghè'èñè bo bì ñgòŋ ñnn̄ú nt̄a ñgi'i a n̄ ìk̄um b̄é ts̄im. 2 Tâ n̄ bə tsi'ĩ tsǒ b̄oo bì b̄orə ŋka nyè'etè n̄b̄i ni Azwĩ n̄i kaa bì si f̄orinè aa tâ n̄ kwetə ghuu n̄ ŋkwe ŋkɔ'ɔ nyweenə, 3 ñlon̄ mə n̄ ywè'etè mə ab̄on̄ent̄i Mmà'àmbi aà.

4 N̄i zi ghu mb̄o, a mbo ŋgò'ò ya mə ì t̄swe n̄t̄i, mə b̄é le n̄tuu, lá Nwĩngòŋ a b̄an̄nè ñt̄so'ɔ ni ȳi àt̄indùu a mbo yu aà. 5 Tâ n̄ ki mbə tsi'ĩ tsǒ ŋgò'ò j̄i mə ì t̄swe n̄t̄i bì b̄oo n̄i ghuu n̄ ñd̄a Azwĩ mə tâ n̄ t̄swe a n̄ àtu if̄a'a mmà'a Nwĩ yii a laa m̄ansə aa t̄a ki fa n̄i n̄joo mmà'anwĩ azwĩ j̄i mə Nwĩngòŋ a beentə n̄tsya nj̄m Yesu Kristo aà. 6 Nlon̄ mə a t̄swe a m̄m̄ àŋwà'anə Nwĩ mə,

“Mè tsò'ò mə ŋgò'ò àt̄indùu ȳi àŋanè
yii mə mə b̄oo a ni ŋgò'ò n̄bbuu ni nd̄a Zion,
t̄a t̄a ñu ñts̄im yii à n̄iŋ n̄t̄i ȳi ghu nu aa
t̄a à tsuu n̄i àd̄ir̄etu t̄swe.”

7 A mbo bù b̄i mə n̄i b̄i aa à ni ŋgò'ò àt̄indùu, lá à mbo b̄é b̄i mə kaa bì s̄i b̄i aa,

“Ñgò'ò ya mə bì b̄oo bì nda le n̄tuu aa,
ì bù m̄ê ñtigə mbə ŋgò'ò n̄bbuu ni nd̄a”

8 ŋki mbə,

“ñgò'ɔ mə ì ka gh̄irə tâ b̄é kwantə ghu,
m̄bə al̄ansə ŋgò'ò mə ì ka gh̄irə waa mə bo wo.”

Bo kwantə aa nlon̄ mə kaa bo si n̄ghàà ni Nwĩ yu'unə aà. A b̄é àj̄an̄ mə Nwĩ à le n̄t̄e'ε nt̄so'ɔ nləə aà.

9 Lá n̄i n̄i ñgwè'è yii mə Nwĩ à tsò'ɔ, mbə ŋḡan̄mà'a Nwĩ, Nwĩ yii à ni Mf̄o aa, mbə atoo yii mə a laa m̄ansə, mbə b̄é bì Nwĩ yumb̄on̄, mə tâ n̄i ka ŋke'enə ñnn̄ú at̄sȳambo j̄i mə a gh̄irè. Mbə yu wa yii mə à le n̄t̄won̄ə ghuu mfi'isə a m̄m̄ ñt̄ugə, n̄zi ni bù a m̄m̄ ñkà'à yii mə ì t̄sya mbo aà.

10 A le mbə a noò ȳi mò'ɔ aa kaa n̄i wa'á b̄é bì tsu b̄é, lá ts̄its̄on̄ ni ni b̄é bì

nii mē ni ləontə a mum mǎntii bù, mbə ntsòndòrə ayoo wa yii mē kaa à si nii bwε, mē ni azwǐ yǐ bònè kaa ŋkǐ'ì nii ghaà, yii mē a nsi mi'i Nwǐ, à nǐ àyoo àtǐndùù aà. ⁵ Aá àjàŋ yii mē bàŋgyè bǐi mē bi le nlaa maŋsə, mbε nǐ ìnnù jǐi mē Nwǐŋgòŋ à le ŋkà'á a mbo bo, bi le si dǐ'ì nǐbòŋê nyaa a nǐm àjàŋə mē bo le si bònə nyu'unə ni bǐlòò byaa aà. ⁶ Tsi'ǐ tsǒ àjàŋ mē Sarah à le si yu'unə ndoò yǐ Abraham, òtwoŋə nii a ni taà aà. Nǐ zi mē nǐ laa ntigə mbə bɔ̀ò bi tsitsòŋə, mē mbə nǐ ka ŋghirə annù yii mē a tsinə aa, ntsuu ki mà'atə mē tâ ànnù tsu ka mbosə ghuu.

⁷ Tsi'ǐ maa àjàŋ a bɔŋ mē tâ bù bǐlòò ka nǐlentə bàŋgyé buu ni mǎnǐ yii à kù'unə aà, ñkǐi m̀bɔ'otə nǐ waa nzi ni mē bo laa mbɔrə ntsya ghuu, ŋkǐ nzi ni mē Nwǐ à fá ìbòŋê yi wa mē à ni ntswèntii aa a mbo bú bo bǐtsimè. Nǐ ka ŋghirə ma mùu àjàŋ tâ ànnù tsu tsuu atsà'atə Nwǐ yuu lǒ kǐŋə.

Nyê ñgǐ'ì nlon mǐghirènə mi innù mǐ sigìnə

⁸ A nlwǐ'isə, tâ bù bǐtsim nǐ boonse ghuu ntswe nǐ àzwǐ yǐ fùùrè, ñka ŋko nǐ mǐlǐŋnè ghùù bu ni bù, ntswe nǐ àkòŋnə bǐlim, nǐ n̄tǐi yǐ bònè, ñsigisə ni m̀bǐi mǐ nù muu a nsyε a nǐ ìmòòntə juu. ⁹ Nǐ tsuu annù yǐ bǐ a atú ànnù yǐ bǐ i kwi'inə, ntsuu mbègìtə a atú mbègìtə kwi'inə. Nǐ baŋnə ŋka ŋkwi'inə bə nǐ m̀bɔ̀ɔnə, nlon mē Nwǐŋgòŋ à le ntwoŋə ghuu aa mē nǐ ka nniŋ mbɔ̀ɔnə a ni bə tá tâ yù kǐi niŋə nǐ m̀bɔ̀ɔnə a nu bù. ¹⁰ Nlon mē, “Nù yii mē a kòŋə ntswèntii aa,

i kǐi yə mitugə mǐ njwi mǐ sigìnə aa,
tâ à ka ntswa aləə yi n̄tsuu innù jǐ bǐ ki swonə,
ntsuu innù kǐi ki tswεε.

¹¹ Tâ à bəŋkə yi, mma'atə innù jǐ bǐ,

ŋka ŋghirə innù jǐi mē i tsinə aa;
ñka n̄lɔ̀ mbɔ̀ɔnə nǐ n̄tǐi yi tsim n̄lwi'i ghu.

¹² Nlon mē Mmà'àmbi a ləŋtə bə bǐi mē annù yaa a tsinə aa,
nyu'u ni n̄yè'ə nyaa;

m̄fure nǐ n̄si yi a nu bə bǐi bi ghirə innù jǐ bǐ aà.”

¹³ Nù yii mē mbə a ləənsə ghuu aa à nǐ wò, mē mbə nǐ ka naŋsə ŋkɔŋə a ŋghirə innù jǐ sigìnə aa ε? ¹⁴ Lâ nǐ laa tε'ε bə ki yə ŋgǐ'ì nlon ŋkwitu annù yii mē a tsinə aa, bɔŋ nǐ ka yǐ kwεrə mbɔ̀ɔnə. Nǐ tsuu a waa ki bɔ'ɔ, n̄tsuu kǐi ki tsigìnə. ¹⁵ Lâ a m̄m̄ n̄tǐi bù nǐ ka bɔ'ɔ nǐ Kristo tsi'ǐ tsǒ Mmà'àmbi, nǐ ka ntaŋtə nù yùù a ŋgòŋ b̄inòò bǐtsim a mfâ àkwi'i a mbo ñù n̄tsim yii mē a lòò mē yu betə ghuu nǐ ànnù nlon annù ya yii mē ni bε a mum mǎntii bù aà. Nǐ ti fa akwi'i ya, nǐ kâ m̀bɔ̀nə m̀bɔ'otə nǐ waa. ¹⁶ Nǐ ghirə tâ n̄tǐi ghuu laa tà bε bǐ ti bègìtə ghuu, bə bya bǐi bǐ swonə innù jǐ bǐ mbi'i akòrè n̄zi yuu yǐ sigìnə tsǒ ŋgǎŋyǒŋ Kristo aa, bo b̄aŋnə n̄tswe nǐ àd̄irətú. ¹⁷ Nlon mē a bɔŋtə a nyê ñgǐ'ì nlon annù yii a tsinə aa, mē mbə a bə ŋkòŋê Nwǐ, n̄tsyatə ŋghirə ìbǐ.

¹⁸ Nlon mē Kristo à le mbaa ŋkǐ ŋkwo mbi'i innù jǐ bǐ ŋgàà yǐ m̄fùùrè, yu wa yii mē innù jǐ i tsinə aa, a kwo a atu bə bǐi kaa innù jya i sǐ tsinə aa, mē mbə yu zǐ nǐ bǐ'inə a mbo Nwǐ. Bi zwitə yi a nǐ n̄jyǎnu a b̄aŋnə n̄tswe nǐ n̄tsèntii a m̄m̄ àzwǐ. ¹⁹ A m̄m̄ àzwǐ à le ŋghèè n̄swonə annù Nwǐ a mbo ìzwǐ jǐi i le ntswe a atsaŋ aa, ²⁰ mbə ìzwǐ jǐi mē kaa i le ki'ì nǐ Nwǐ yu'unə, wa noò yii mē Nwǐ à le ntswa n̄tǐi yi nyu'utə, wa ŋgù'u Noa, wa noò yii mē Noa à le si kɔ̀ aban ya, mē mbùmtə bə, mbə bə bi nifwaa, bi le nyweensə waa, ntsya a n̄j̄m ŋkǐ aà. ²¹ Annù mmurə bə a ŋkǐ, yii mē à ni finə annù ma yù aa, a yweensə ghuu tsitsòŋə, kaa ŋkǐ'ì aa àyoo yii a fi'i

nsiŋ a ibiinu bê, m̄baŋnə mbə aa n̄yè'è a mbo Nwĩ ñlonə alàa ntii, ntsya a n̄j̄m ànnũ nyweenə n̄wo Kristo ²² ȳi mə à kò'ò m̄ê ñghɛɛ a aburə, ntigə ntswe a mbèè nikwɛɛ Nwĩ n̄i mà'a bo bì baangel ni ñgãŋsa'a aburə bo bì idà'a tsim j̄i i tswe a n̄ji'i mikòrə yu aà.

4

Kwensə a m̄m̄ n̄tswént̄i b̄è b̄i b̄i Kristo aà

¹ Tsó mə Kristo à lɛ nyə ŋḡi'i a m̄m̄ ñjyãnu aa, tâ n̄i kii ŋwa'atə n̄i ma ȳu ànnũ tâ à ka mfa m̄it̄i a mbo bù nlonə mə ñu ȳi mə à yè mə ŋḡi'i a m̄m̄ ñjyãnu aa, à mà'atə mə innũ j̄i b̄i. ² Ma m̄uu aj̄aŋ kaa a wa'a bù ñka ntswe n̄i àbùgè noò ȳi mə à tswe a m̄m̄ ñjyanu aa ñyè'ètə n̄i bê innũ j̄i mə ñum̄isòŋ a lòò aà, m̄baŋnə ñka nyə'ətə bê innũ j̄i mə Nwĩŋgòŋ a lòò aà. ³ N̄i ma'atə innũ jya mə n̄i lɛ si gh̄irè a mb̄i aa, a bê innũ j̄i mə b̄it̄iz̄i Nwĩ lɛ si gh̄irè aà, n̄tswe n̄i n̄tswént̄i yàa a m̄m̄ ìbuurə innũ, bo bì innũ j̄i mə ñjyãnu i yè'ètə aa, mbə innũ nno mbaanə, mbə innũ atsùurè, ànnũ ntii a n̄ji, bo bì ànnũ mm̄ii mikobə ȳi mə a fwe aà. Wa noò wa mə n̄i lɛ ntswe a m̄m̄ innũ ma j̄u aa à kù'ù m̄ê! ⁴ A gha'a waa ts̄itsòŋ a aj̄aŋ ȳi mə kaa n̄i si bù m̄boonsə bu bo a ñgh̄irə innũ naà j̄i mə b̄é t̄i ghu kaa wa'a n̄i ìb̄i n̄u waa tswâ aa, n̄tigə mbəḡitə n̄i gh̄uu. ⁵ Lâ tâ bo zi mə bo ka ȳi fa akwi'i ñighàà ñlonə ñgaà yàa a n̄si mi'i yu wa ȳi mə à t̄aŋtə mə yu ka ȳi sa'a bê b̄it̄i bo bì b̄ikú aà. ⁶ A n̄i ñji'ï ànnũ ȳi mə bi lɛ ñki nswon̄ ntoo ȳi ñsiḡinè ya, ñswon̄ ñki nswon̄ a mbo b̄iku aà, ñlonə mə, ka mə bi lɛ nsa'a waa a m̄m̄ ñjyãnu tsi'ï tsó b̄è aa, tâ bo tigə ntswe a m̄m̄ àzw̄i tsi'ï tsó Nwĩ.

B̄i'inè aa mfa'a ni m̄it̄əŋnè mi Nwĩ siḡinè

⁷ Wa noò m̄m̄ê ñjoò tsim à tigə a abó. A ku'ùnə mə tâ n̄i tswe n̄i àlàa atu, ntsuu ki tsa'a t̄a zi aj̄aŋə mə mbə n̄i ká n̄tsa'atə Nwĩ. ⁸ Ànnũ ȳi wè ȳi mə a tswe gh̄uu aa a bə mə, tâ n̄i tswe n̄i àkòŋnè ti m̄è a nu bù ni bù, ñlonə mə àkòŋnè a kusə innũ j̄i bi j̄i gh̄à'atə. ⁹ N̄i ka ñkwɛrə biḡi a m̄ila'a bù, ti ka nnurikə gh̄uu bu ni bù. ¹⁰ N̄i lɔgə m̄it̄əŋnə mya m̄i mə Nwĩ à fa a mbo bù a atu ni atu aa, ñka mfa'a ni mu a ñkwɛtə bù ni bù tsi'ï tsó b̄è b̄i mə bi nan̄sə nləŋtə n̄i ñjoo j̄i mə Nwĩ à fa a mbo bo tsi'ï mbuu mbuu n̄i ìbòŋ yi aà. ¹¹ N̄u ȳi mə a swon̄ annũ Nwĩ aa, tâ à ka nswon̄ annũ ȳi mə à kwèrə a mbo Nwĩ aà. N̄u ȳi mə a fà'a aa tâ à ka mfa'a ni m̄it̄i m̄i mə Nwĩŋgòŋ a fa aà. Tâ a n̄i ñgòŋ innũ tsim, tâ ñigha'aa ghɛɛ a mbo Nwĩŋgòŋ n̄tsya a n̄j̄m Yesu Kristo ȳi mə ñigha'a n̄i tsim bo bì m̄idà'a mi tsim, à ni mi nlw̄i'i n̄iŋkonə aà. Amen.

Annũ nyə ŋḡi'i tsó mu Kristo

¹² B̄il̄im bà, tâ ànnũ tsuu gh̄uu ki tsyã a ni mbuu ìkwà'ànè j̄i t̄i j̄i i kuu a nu bù aa tsi'ï tsó à n̄i ànnũ ȳi fii mə a fè'è a nu bù. ¹³ N̄i baŋnə ñka ndoritə doritə tsó aj̄aŋə mə n̄i tswe ni àbwarə a m̄m̄ ñḡi'i Kristo aa mə mbə n̄i ȳi ñki ntswe ni ñidorə ñka ndoritə wa noò mə à ka ȳi z̄i a m̄m̄ ñigha'a yu aà. ¹⁴ Mbə bi ka mbəḡitə gh̄uu ñlonə ìkum Kristo, bon̄ mboc̄onə i tswe a nu bù ñlonə mə àzw̄i ñigha'a ya mə ni Azw̄i Nwĩŋgòŋ aa a tswe a nu bù. ¹⁵ Lâ tâ ñu ñibù gh̄uù à tsuu ŋḡi'i l̄ó ki yə ñlonə mə à ni ñu ñzw̄itə b̄è, kè ñyèrə, kè ñḡaŋàfànè, kè ñu ȳi mə a niŋ abó yi n̄i innũ badàŋ. ¹⁶ Mbə ñu ñibù a baŋnə ñka nyə ŋḡi'i aa ñlonə mə à ni Krisèn aa, a tsuu atu ki d̄irè. A b̄aŋnè ñka ñgha'asə Nwĩ ñlonə mə yu bii ìkum Kristo aà. ¹⁷ Nlonə mə noò à kù'ù m̄ê mə ànnũ ntsò'otə m̄isa'a tâ à lɔginə, ñlɔginə aa a ni ñḡaŋgwè'è

Nwĩ. Mbə a baɲnə ɲka nloginə aa a nu bi'inə bon ɲlwi'i bə bya mə bi tɛ'è wa'à nì waa ntoò Nwĩ yì ɲsiginè ya yu'unə aa i ka bə mə akə aa ε? ¹⁸ Tsó ajàn mə àɲwà'ànə Nwĩ a swon aa:

“Mbə a tɲyanə a mbo bə bii mə ànnù ya a tsinə aa a nyweenə

bəə bon bitìbo'ò Nwĩ nì ɲgǎɲghìrə innù jì bi i ka tswe fə aa ε?”

¹⁹ A ku'unə mə bə bii mə bi yə ɲgi'i nì ɲkòɲê Nwĩ aa, tâ bì ka ɲghìrə annù yìi mə a ku'unə aà, mbaɲnə mfà mîntì myaa a mbo yu wa yìi mə à le ɲka'a waa, nləə nì ɲkà'á yì aà.

5

Mbinjèrə Nwĩ

¹ Mə bu'u mbo a mbo bìlìi bi ndânwĩ bìi bi tswe a titìi bù, tsó ɲdîi ɲdânwĩ yì m'ò atitìi bù, yìi mə à nì àyəfə nì ɲgi'i ya mə Kristo à le nyə aa, i yì kii tswe nì ɲìgha'a nì wa noò mə à ka yì zì aà. ² Nì ka mbe mbinjèrə Nwĩ jya mə à ləə a mbo bù mə nì ka nlentə aa nì àbòɲəntìi, ɲtsuu kì lèntə aa tsó bì gaansə ghuu. Nì ka mfa'a ifà'á ghuu nì ɲìdorə, ntsee kì fà'à ɲlon aa bə ɲkabə yìi bi tu ghuu ghu aà; ma la a bə ànnù ɲdìrətù! Tà à baɲnə mbə aa nlon mə nì naɲsə ɲkəɲ a mfà'a a mbo Nwĩ aà. ³ Nì tsee waa kì sa'a nì nìtsə'è, nì baɲnə ntswe tsó fìgè a mbo bo. ⁴ Tà Ntsèèmbi yì àkò'ò ɲtsìrə wa a yì nzi bon à ka yàrə ɲgù'ù yùù nì àtsə'ətu nifò yì ɲweenə yìi mə kaa a si kwĩ'ìnə aà.

⁵ A ɲgìɲ ɲgìɲ, bù bə bì kəgə, nì ka nyu'unə bìlìi; ɲwɛ'ɛ annù ɲsigisə nu a nsyɛ a nu bù nì bù tsó àtsə'è tsi'ì bù bìtsimə, ɲlon mə,

“Nwĩ a tuu nì ànnù bə bii bi ɲee nú yàà aa

mbaɲnə ɲghìrə nì ibòɲ a nu bə bii bi sigisə mibìi mi nú myaa a nsyɛ aà.”

⁶ Nì ka ɲsigisə mibìi mi nú muu lá a nsi mi'i Nwĩ yìi mə à tswe nì àdà'á aa, tâ nòò a yì ɲkù'ù a ɲentə ghuu a ndəɲ. ⁷ Nì logə innù tsim jii mə i tsyá nì ghuu aa mfa gho mbó ɲlon mə àa yu yìi mə a lèntə annù yuu aà.

⁸ Nì tswe nì àlāa atu, ɲka ntswe nìkìrə. ɲgàɲkìbàà ghùù, Devil, a karə ɲkəənsə nì ghuu, mbo'okə tsó nààɲgwè, ɲlɔɔ nì ɲù mə yu ko mmì. ⁹ Nì təə ntii a mùm àbiiintii yuu, ɲka nto nii, nzi mə ɲgi'i yìi mə nì yə aa, bɔɔ bì maà buu a idigə tsim fàa mbi bì kii nyə. ¹⁰ Nòò yìi mə nì bòò mē ɲyətə ɲgi'i ma yù aa, bon Nwĩɲgòɲ yìi mə a ghìrə ibòɲ tsim à nu bə aa, yu yìi mə à twòɲə ghuu mə nì yì ɲkuu a mum ɲìgha'a nì Kristo nya mə nì si mè aa, à ka bú naɲsə ghuu tsi'ì yumbɔɲ, i ghìrə tâ nì təə ntii, i kii fa mitii a mbo bù tâ nì təə ntwiɲ mĩɲgàɲê muu a nsyɛ. ¹¹ Tà m̀dà'á mi lwi'i ghu mbo nĩɲkòɲ. Amen.

Atsà'atə yi ɲlwi'i ɲjìm

¹² A gha aa a kwetə Silas, yìi mə m̀ zì mə à nì mu Kristo yìi mə a fà'á a mbo Kristo nì ɲtìi yì tsim aa, mə ta m̀ ɲwa'anə m̀ntsi'è àɲwà'ànə yù a mbo bù. M̀ bu'u mbo a mbo bù, ɲkɛ'enə nì mə, wa à nì ibòɲ Nwĩ yì annù nĩɲkòɲ wa i ghuà; nì tswa, ɲtəə ntii ghu.

¹³ ɲghòtə yìi i tswe a ala'a Babylon*, yìi mə Nwĩ à kì ntso'ò tsó à tsò'ò ghuu aa, i tsà'atə ghuu. Mù ghà Mark a kii ntsa'atə ghuu. ¹⁴ Nì ka ntsa'atə ghuu bu nì bù, ɲnɔɲə nì m̀ghègè muu a ɲjìmê àkòɲnə. Tà m̀bɔɔnə i tswe a nu bù bì tsim bìi mə nì bìi Kristo aà.

4:18 Prov. 11.31 5:5 Prov. 3.34 * 5:13 Bə m̀dòntə nì mə Babylon à nì ɲkùm yìi mə Peta à le ntswè a nu Roma aà.

Aṅwà'ànè PITA yi ayòṅtè

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANÈ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅwà'ànè Peta, yīi mē à swon mē yumbon, Simon Peta, à nī “ṅgàṅàfà' à bo bì ṅgàṅntoò Yesu Kristo” (1.1), mbē ṅū yīi mē à le ntswe bo bì Yesu “wa atu nta'a yīi mē i laa mǎṅsè” òyè nigha' à ni a ajàṅ mē à le mbəṅkə ṅkirê yī aà (1.16-18). Kaa Peta à sī swon a fè'ε i bē bīi mē a ṅwà'ànè a mbo bo aà. Tsō mē à swon mē aṅwà'ànè yulà a nī à yi ayòṅtè yīi yu ṅwà'ànè aa (3.1), mbē a bē mē à yīi mē à le mfòò ṅṅwa'anè aa, a nī “Aṅwà'ànè Peta yi ntsyambīi,” bēə bon à ki ṅwà'ànè yulà aṅwà'ànè aa a mbo bìKrisèn bīi bi tswe a mbu'u Asia yī Nkè'ètè aà.

Peta à swon mē yu ṅwà'ànè aa a ṅwa'atè innū jīi Nwī ni Mmà'àmbi nī ṅgǎṅtoò Nwī leē nswonə aà (3.1,2), a bē innū jīi mē bo tè'è mē nzi (1.12). A ku'ùnè mē yū tsigitè waa tā bo ghεε nī mbīi ṅka ṅwa'atè, nlon mē Mmà'àmbi à dī'i mē a mbo yu mē nòò ṅkwō yī à kù'ù mē aà (1.14).^{*} Ma mùu ajàṅ Peta a lòò òyè mē tā bo lwi'i wa mùm ànnū nṅkonə ya mē bo dī'i a nī ntoo yī nsiḡinè ya aà. Aṅwà'ànè yulà a tigè nnaṅsə wa'asə nī waa nlon bidī'i bi innū mbwe'esè bīi mē bi ka zi ṅkuu a tīti bo aà (2.1).

Peta à ghàa nswon ajàṅ yīi mē ṅgǎṅndī'innū mbwe'esè ma jū i bē aà. I ka ṅe'esə kuu a tīti bo i ki ndī'i nī ibanənnū nlonə Nwī, i ki tuu nī Mmà'àmbi yīi mē à le nyuu waa aà (2.1). Bē ma bú à nī ṅgǎṅmbù'u innū jī bi ṅkīi mbəḡitè nī bǎburə bīi bi ṅwèènè aa, nṅərə, nluu nī ànnū ajirè, ṅghirə nī innū atsùùrè, mma'atè mǎnji yīi mē à tsinə aa nyonə nī mǎnji Balam yīi mē à le si mfà' à nlon aa bē ṅkabə aà, (2.11-15), ntswetə nī bē ni innū jya jīi mē nyanū jya i yè'ètè aà (2.18). Bē ma bú bī m'c bi ka yī ki wyè nī ànnū Nwī i betə ni mē Yesu wa mē à le nswon mē yu ka yī bú bīi aa à fè le? (3.3,4).

Peta le ntigè ṅwa'asə nī bōo bi Kristo nswonə ni mē tā bo ka ntsyesə nī waa nlon mē bē bī ghà'atè ka yī fǎnsə innu, i tigè ghirè nī innū jīi mē i ka ghirə tā mbi tigè mbəḡitè nī ntoo yī nsiḡinè Mmà'àmbi ya ghu (2.2).

Ma mùu ajàṅ, a tigè ndī'itè nī bōo bi Kristo mē tā bo tsuu annū ṅgǎṅndī'innū mbwe'esè jya ki yu'utə, nlon mē Nwī à fà mē mitsyè a mbo bo ṅghirə bo zī yi, ṅkī mfa njoo tsim jīi mē bo lòò a mùm ntswèntīi yàa a ṅka ṅghirə innū jīi mē Nwī a lòò aà. Tā bo yə mē bo gaansə mitīi myaa a ṅghirə innū jīi mē i tsinə aa (1.3-11), ṅkwe ni a mùm ibonə Nwī, ṅku'usə nzi nī ànnu Mmà'àmbi (3.18) tā yi wa' à nī àlò'c a nsi mi'i Nwī wa njwī nlwī'ī mbi tswé (3.14). Nwī à ka yī nnaṅsə ta ṅgi'i a nū ṅgǎṅghirə innū jī bi bo bì ṅgǎṅndī'innū mbwe'esè, ni bē bitsim bīi mē bi si Nwī bō'c kaa ṅwa' à ni bǎburə kè bē bīi bi tswe nī àdà' à a atu bo kīi mbō'otə aà (2.2,3,9,10; 3.7). Nwī à ka yī niṅ ṅgi'i a nu bo ma bú aa tsi'ī a ajàṅ yīi mē à le niṅ ṅgi'i a nu baanḡel bya bo bē bitsim bīi mē bi le ntīi atu ghu mbo, ṅghirə ibi a mbīi aà (2.4,5). Tā bē bya mē bi wyé nī ànnū Kristo, a ajàṅ mē à le ṅkà' à mē yu ka yī bú bīi aa, tā bo zi mē Njwī Mmà'àmbi ya i ka yī zī (3.10). Tā bìKrisèn ka mbε, ṅghirə nī innū jīi mē Mmà'àmbi a lòò aa tā tā Njwī mē ya i waṅsə nzi (3.12).

* : Nji'innū Aṅwà'ànè: Mbē Peta à tse ki swon aa nlonə Jon 21.18-19.

Bi yatê aṅwà'ànè yû aa laa:

1. Nji'innü aṅwà'ànè yuà 1.1-2
2. Annü yii mē Nwī à twonj bîKrisèn mē baa ṅghirē aà 1.3-21
3. ṅgāṅndi'innü mbwe'esè 2.1-22
4. Ajāṅ mē Kristo à ka yī bū zī a noò ñlwī'ī mbi aà 3.1-18

¹ Aṅwà'ànè yû a lo aa a mbo mē Simon Peta, ṅgāṅfà'ā bo bi ṅgāṅntoò Yesu Kristo, ṅghεε ni a mbo bē bii mē Nwī à ki mfa abiintii yī atindüü a mbo bo tsi'ī tsô à yi'i a ṅjīm annü yī àtsinē Nwīṅgōṅ ni ṅgāṅnywèense yī'inè Yesu Kristo aà: ² Tā ìbōṅ Nwī ni mbōōnē yī ṅwè tā ì tswε a mbo bù ṅgha'atē ṅghεε a ajāṅ mē ni zi annü ñlon ṅgaa Nwī ni Yesu Mmà'àmbi yī'inè.

Ajāṅ mē Nwīṅgōṅ a twonj nī bē ṅyarē nī waa aà

³ Mìdà'ā mi Kristo mii Nwī à fa ghu mbo aa mi fā mē yī'inè ni ṅgōṅ ṅjoo tsim jii mē ñtswēntii yī'inè i lòò aa, bo bi a ṅka mbō'ō Nwīṅgōṅ, ñtsya a ṅjīm ajāṅ mē bī'inè zi annü mbi'i ṅgaa yī, yu wa yii mē à le ntwonj yī'inè a mum ñgha'a yu bo bi a mûm ìbōṅē yi aà. ⁴ Ma mùu mânji, a fā ṅkà'ā yī yī ṅwè bo yī atindüü ya, mē mbē bī'inè tsyā ghu ṅkhē ṅjoo mbi jii bē yè'ètē i tā ni ṅgi'i a nu bo aa, mbaṅnē ntigē ntswe nī àbwarē a mum mārē Nwī.

⁵ Nlon ma yû ànnü, ni ka ṅgaanse mitii muu, a ṅkù'usē ànnü ṅghirē ìnnü jī siginē a atū àbiintii, a atu ṅghirē ìnnü jī siginē, tā ni ku'usē ànnü nzi Nwī, ⁶ a atū ànnü nzi Nwī, ni ku'usē ànnü ntswā ìbiinu, a atu ànnü ntswā ìbiinu, ni ku'usē atāṅentii, a atu àtāṅentii, ni ku'usē ànnü ṅka mbō'ō Nwī, ⁷ a atu ànnü a ṅka mbō'ō Nwī, ni ku'usē ànnü ṅka ṅkōṅ bilim buu, a atu ànnü ṅka ṅkōṅ bilim buu, ni ku'usē akōṅnē. ⁸ Nlon mē mbē ni ka ṅghirē ma jū ìnnü ma mùu ajāṅ ṅghεε nī mbīi bēē bonj ni ka ki fā'a siginē i kii koonē ni mīntā a mûm ànnü a ajāṅ mē ni zi Yesu Kristo Mmà'àmbi yī'inè aà. ⁹ Nlon mē ṅù yii mē ma jū ìnnü i bonj ghu mbo aa, à nī m'fè'èñè, kaa a ki'ì ni mbīi yē, bonj à leē ṅki nli'inè mē bi le mbaa nsī'ī yi a nī ìnnü jī bī ji jī lwènè.

¹⁰ Tsō mē a bē laa, bilim bâ, tā ni ka ṅgaanse mitii muu, a naṅsē mbii ajāṅ mē Nwīṅgōṅ à twōṅ ghuu ṅki ntsō'ō ghuu aa, ñlon mē ni bē ki ṅhērē ma mùu ajāṅ bonj kaa mbē ni wa'ā wò. ¹¹ Ma mùu ajāṅ bonj bi ka naṅsē ṅṅa'a mânji yii à tsyāmbō aa a mbo bù a ṅkuu a mûm ànnü nifō ti mē Mmà'àmbi ni ṅgāṅnyweense yī'inè Yesu Kristo.

¹² Tsō mē a bē laa, mē ka ṅhèè nī mbīi a ṅka ṅwa'atē bù nī ìnnü ma jū, ka mē ni tε'ε nzi, ṅki ñtinsē a mûm ànnü ṅñkonj yii mē ni tswε ni yu aà. ¹³ Mē wà'atē mē a ku'unē mē, ajāṅ yii mē mē bürē ntswe fāa mum ṅhulā ìbiinu aa, tā mē ka ntsigite ghuu, ṅwa'atē nī ma jū ìnnü a mbo bù. ¹⁴ Tsō mē mē zi a laa mē noò yii mē ka m'atē yulā ṅjyānu aa à tīgē a abo aa, a ajāṅ mē Mmà'àmbi yī'inè Yesu Kristo à di'ì mē a mbo mē aà. ¹⁵ Mē kii nlcō a nyē mē, noò yii mē mē m'atē mē ghuu aa, tā ni zi ajāṅ mē mbē ni bū ṅka ṅwa'atē ma jū ìnnü a ṅgōṅ bìnòò bi tsimē.

Ajāṅ mē bī'ī le mbē ayafē ni ñgha'a ni Kristo aà

¹⁶ Kaa bī'ī le ṅki'ì lògè aa nyalà'ā jii mē a wa'atē mītsyē mi bē aa a ntsō'ōtē mīdà'ā mi Mmà'àmbi yī'inè Yesu Kristo bo bi ajāṅ mē à le nzi aà. Bī'ī bumbōṅ, bī'ī le nyē ñgha'ā ni ni mīdà'ā mi. ¹⁷ Nlon mē noò wa yii à le ṅkwerē ñgha'a bo bi àghu'usē a mbo Nwīṅgōṅ Tā aa, ṅji ya i kī nzi ghu mbo, a ni ñgha'a ni nifō ṅswōṅ ni mē, “Aā Mú ṅhā ṅhuà, yii mē mē kōṅjē

yi, ŋki nan̄sə ndoritə nlon ɲgaà yì.” ¹⁸ Bì'ì bimbəŋ lɛ nyu'u ɲjì ma yû a ajàn mə i lɛ ɲghàà a aburə aà. Nlon mə bì'ibo lɛ ntswe wa atu nta'a mə i laa mànsə aà. ¹⁹ Ma mùu ajàn bì'ì nan̄sə mbù m̀beentə ntoo ya yìi mə ɲgǎŋntoo Nwí i lɛ nswonə aà. A ka bə annù yì sigìnə a mbo bù a nte'ɛ atú yuu a ni ma yû ànnù, tsi'ì tsó ɲkà'à yìi mə i ta a nî àdìgè yì fii aa, i ywe'e a noò yìi mə abèè a ka fu'u, ta tâ fɪnjòn fɪ atútugə tâ fɪ fɛ'ɛ a mum m̀ntii bù. ²⁰ A ni annù ntsyà m̀bii, a ku'unə tâ nì zi tâ à laa mə, kaa annù yìi mə ɲgǎŋntoo Nwí i swonə a múm àɲwà'ànə Nwí aa, kaa à s̀i aa annù am̀òntə ɲù bə. ²¹ Nlon mə kaa ànnù tsu yìi mə ɲgǎŋntoo Nwí i swonə aa, lɛɛ ɲkì'i aa a nî innù jii mə bə m̀òntə nswonə ló. I b̀an̄nə nlo aa a mbo bə bii mə Azwí Nwí a tintə a waa, bo kwɛrə a mbo Nwí nswonə.

2

Bìdì'ì bi annù bi mbwe'esə

¹ Tsó mə ɲgǎŋntoo Nwí m̀bwe'esə i lɛ mfɛ'ɛ a titii bə bya aa, tsi'ì maa ajàn bìdì'ì bi annù mbwe'esə ka kii fɛ'è a titii bù. Bo ka kii ɲɲe'esə zì nî innù jii i ka ta ɲgi'i a nu bù, i ki d̀i'ì nî iban̄nənnù nlon Nwí i kii tuu a Ta wa yìi mə à lɛ nyuu waa. Ajàn yìi mə bo ghìrə maa ajàn aa, tâ à ghìrə mə tâ bi wan̄sə nta ɲgi'i a nu bo. ² Bè bì ghà'àtə ka yì yòn b̀i m̀an̄jì bi ibuure innù jyaa jì swèrə nswèrə jya, tâ bì tigə mbəgìtə ni m̀an̄jì ànnù n̄ɲkon wá. ³ Ajàn mə bo k̄ŋ ɲghotə ɲjoo aa, bìdì'ì binnù bi mbwe'esə ma bú ka yì fù'ù waa a nu bù, ajàn yìi mə bi ka yì ki swonə mighàà mi mbwe'esə a mbo bù. Lá bi tantə mə a ɲù n̄sa'a waa n̄loginə a ɲgu'u, kaa ɲù yìi mə à ka ta ɲgi'i a nu bo aa, kaa a wa'à k̄i m̀bwii.

⁴ Kaa Nwí à lɛ ɲkì'i baangel bii bi lɛ mf̀ansənnù aa linə m̀ban̄nə ntii waa mma'a a múm àtsùmə m̀'ɔ, ɲkoo waa a nî àtsan a múm m̀fii idìgè bo yu'utə n̄ ɲjwí n̄tsò'òtə m̀isa'a yá. ⁵ Kaa Nwí à lɛ ɲkì'i atu mbi yì m̀bii linə, à lɛ m̀ban̄nə ɲghìrə ɲkì miyaa i bwesə m̀bi bì tì b̀'ò Nwí ya, a b̀an̄nə ɲyweensə aa tsi'ì a Noa yìi mə à lɛ si swonə annù yìi mə a tsinə, bo bì bə bí m̀'ɔ bi s̀ambaà. ⁶ Nwí à lɛ mbəŋ ɲjò'ò ala'à Sodom bo Gomora a nî àbù ajàn yìi mə à lɛ niŋ isa'a a nu bo mburə n̄sigə waa mbwesə aa mə tâ bo bə alənsə a mbo bìtì b̀'ò Nwí. ⁷ Lá à lɛ yweensə a Lot yìi mə n̄t̄i yì i lɛ si bì'i nlon ibuurennù ɲgǎŋab̀i'ì ntii, bə bì tì b̀'ò n̄ŋsə bya ⁸ (nlon mə innù jii mə ɲù ma ghù mə innù jì i lɛ n̄tsinə aa à lɛ si yu'u ajàn à lɛ n̄tswe a titii bo aa, i lɛ si ghìrə mə tâ n̄t̄i yì yìi i lɛ n̄tsinə aa ka n̄tsə'ə a atú ɲjwí a atú ɲjwí nlon mighìrənə mi innù myaa mi tib̀'ò n̄ŋsə.) ⁹ Ajàn muu a d̀i'ì ni mə Mmà'àmbi à zì ajàn yìi mə mbə yu yweensə bə bii mə bi b̀'ò Nwí a n̄ ikwà'ànə jii i tsi'ì waa laa, ɲkì nzi ajàn mə mbə yu niŋ ɲjò a nu bə bii mə innù jyaa i s̀i tsinə aa, n̄lə waa ghu mum i yì nywe'e wa ɲjwí n̄tsò'òtə m̀isa'a; ¹⁰ n̄nan̄sə niŋ aa a nu bə bya mə bi yònə innù nsin jii mə ɲjyànù yaa i yè'ètə aa, m̀ban̄nə n̄tsa'a n̄i bə bii tswé n̄i àdà'à a atu bo aa.

Bìdì'ì binnù bi mbwe'esə ma bú bo nan̄sə ɲkwɛɛ ni m̀ntii myaa kaa wa'à b̀'òtə ni a ɲka mbəgìtə n̄i baburə bya mə ɲwèenə aà. ¹¹ Tsi'ì baangel bii mə bo tii, ɲkì n̄tswe ni m̀idà'à n̄tsya ɲgǎŋd̀i'innù mbwe'esə ma jù aa kaa mbə bi k̄'i innù jì bi a mbəgìtə bo ghu a ns̄i Mmà'àmbi swonə. ¹² Lá bə ma bú mə bi bə tsi'ì tsó nàà m̀tsə'ə mə bi jwe mə mbə bi ghèsə ɲko nzwitə aa, ɲghìrə n̄i innù tì m̀itsyè aa, bo burə m̀ma'a ni mighàà mi mbəgìtə a n̄i innù jii mə kaa itú jyaa s̀i ghu laa. Baa ghèsə tswa waa, i kii tsə ɲgi'i a nu bo. ¹³ Bi ka yì tu waa a n̄i ɲgi'i tsi'ì tsó ajàn mə bo kii ɲghìrə bə bí m̀'ɔ bi yə n̄i ɲgi'i aà. Bo jì mb̄i yàà a si'inə, ɲghìrə bə innù jii mə i so'otə

a atu bo. Bo zĩ m̀boonse bubo a noò yĩ m̀e ni ji a m̀m̀m̀ ñghotə aa, mbə ilo'c jĩ bi, ñdirisə nĩ àtù bə. ¹⁴ Bo kii ñkəŋə aa tsi'ĩ ànnũ nte'è mi'ĩ myaa a nu bàngyè bi ajirè, kaa mbə bo ki'ĩ innũ jĩ bi yurè. Bo tswètə ni bə bii m̀e bi burə ti kwi aa, ñghirə ni m̀e tá bo wo. Bo mirisè m̀intiĩ myaa a ñka ñkotə njoò. Ndòò Nwĩ ì tswə a atu bo. ¹⁵ Bo mà'atè m̀e m̀anjĩ yĩ m̀e à tsinə aa, ntigə mbwə m̀anjĩ wàà, bo yòn m̀e m̀anjĩ yĩ m̀e Balam mu Boer à le nyònə, yu wa yĩ m̀e à le ñkǝŋ m̀e yu tswə nĩ àbũ a m̀m̀m̀ innũ jĩ bi aà. ¹⁶ Bi le ñghàantè yi nlon ibĩ yi. Jákási yĩ à le ñghàà nĩ ñjĩ ñù, ñkiŋ annũ yĩ m̀e ñgàŋntoò Nwĩ wa yĩ à le ñghəə yu burə baanə tsi'ĩ bàanə ghirə aà. ¹⁷ Bə ma bú bi bə aa tsi'ĩ tsǝ binaŋəbirè bii m̀e bi yòòŋkə m̀e, ñki mbə tsi'ĩ tsǝ mbà'a yĩ m̀e àfisə a tii ñghəe ni yu. Nwĩ à lèè m̀e adigə a mbo bo wa a m̀m̀m̀ àtaa yĩ fiĩ ya m̀e a tso ntso aà. ¹⁸ Bo ghàà mighàà mi kĩ ntərə mi ajĩntə, ñlogə nĩ innũ atsùurè jii m̀e njanya jya a i yè'ətə aa, ntswetə nĩ bə ghu ñko, bə bii m̀e bi ghensə ñloginə ñkhə mfè'è a titi bə bii m̀e bi tswə a m̀m̀m̀ ifansənnũ aa. ¹⁹ Bo ka'a ni m̀e bo ka kètə m̀iŋkìrə a nu bo, lá bo bimbəŋ bi burə ka kwərə waa ni m̀iŋkìrə mi aghubə; nlon m̀e annũ yĩ m̀e kaa mbə ñù a wa'a ibiinũ yi ghu mbo kwərə aa, a tigə ñghirə yi aa a nĩ àbù'ù yi. ²⁰ Nlon m̀e àjàŋ yĩ m̀e bo le ñkhə annũ nsin mbi jù, nyon a ñjim ajàŋ m̀e bo le nzi Mmà'a mbi yi'inè m̀e ni Ñgànyweensə yi'inè Yesu Kristo aa, mbə bo bú ñghəe nnin ibiinũ waa ghu ñkwərə, i kii ntigə ntii ntsyà nĩ waa aa, ma la a bə m̀e àtii nlwĩ'ĩ ñjim ma yũ a bú m̀e m̀bi'ĩ ntsya yi ntsyambii ya a mbo bo. ²¹ Nlon m̀e a le mbaa mbòntə a mbo bo m̀e boŋ kaa bo le ñki'ĩ a m̀anjĩ yĩ ntsinə wa zĩ. Ntsyatə ajàŋə m̀e mbə bo zi ñki mbu mbəŋkə waa mma'atə ndi'ĩ jĩ làà jya m̀e bi le mfa a mbo bo aà. ²² A fè'è a nu bo làà aa nlon aa ajàŋ m̀e ñghàà nĩ nānaa ni annũ ñiŋkoŋ nya ni swon m̀e, “Mbu ya ì bú m̀e ñghəe ñji afikə yi ya fu.”*

3

Annũ ajàŋ yĩ m̀e Yesu à ka yĩ bú bii aà

¹ Bii m̀e bii m̀e m̀e kòŋə aa, àà àŋwà'ànə yĩ i ywe'e ji baa a yuà m̀e m̀e ñwà'ànə a mbo bú. A m̀m̀m̀ ñwà'ànə ma jú m̀e lòò aa ñwà'atə a mbo bú, i kii tsigìtə m̀intiĩ muu bo bi imòòntə juu m̀e ni ka ñwà'atə nĩ innũ jii i ku'unə aà. ² M̀e ñwà'ànə aa m̀e tá nĩ wa'atə mighàà mya m̀e ñgàŋntoo Nwĩ jii i laa m̀ansə ji annũ ñiŋkoŋ jĩ ñgu'u le nswonə aa, bo bi ndi'ĩ Mmà'àmbi Ñgànyweensə yi'inə yĩ m̀e ñgàŋntoò ji bi le mfa a mbo bú aà.

³ Annũ yi ntsyambii yĩ m̀e m̀e lòò m̀e ni zi aa a bə m̀e, àa yĩ bə wa ngù'ù m̀bi yĩ nlwĩ'ĩ ñjimə aa tá bə bĩ m̀e'c fè'è ñka ñwyə nĩ ànnũ Nwĩ, ñghirə bə innũ jii njanya yàà i yè'ətə aa ⁴ m̀betə ni m̀e, “Yesu wa m̀e à le ñkà'a m̀e yu ka yĩ bú bii aa à fè'è? M̀e ñloginə a nsi bitaà bii bii bi leè ñkwokə aa, ñloginə a noò yĩ bi le nnaŋsə mbi yù aa, kaa annũ tsu kaa a bürə ti kwensə aà!” ⁵ Bo tuù ñwà'atə m̀e a ñgu'u, Nwĩ a le ñghàà aa ghàà àbùrə a fè'è, ñki mbu ñghàà ñsyə i fè'è a m̀m̀m̀ ñkĩ, a lògə aa ñki naŋsə nsyè ghu; ⁶ àà ñkĩ ma ghú m̀e i le mbu ñko'c nlwensə nsyè yĩ ì le ntswe maa ngù'ù aa mbwesə. ⁷ A ki bə aa tsi'ĩ ñghàà ni ma nú m̀e ni ləə aburə bó ñsyè yĩ m̀e tswə tsitsòŋə aa m̀e tá m̀e'c yi ntòò, ñləə nyu'utə aà ñjwĩ ntsò'òtə m̀isa'a, ñjwi ya m̀e bi ka yĩ tsə ñgi'ĩ a nú ñgàŋtibò'ò Nwĩ.

* 2:22 Prov. 26.11 “Kwinjám wa m̀e bi si'ĩ aa, à bú m̀e ñghəe mbiŋkə yi wa a m̀m̀m̀ àtsitsa'a.”

⁸ Lâ bilîm bâ, nî tsee mâ ànnù ghuà lõ li'inè, mæ a mbo Nwĩ, ñjwi yĩ m̄fùùrè ì bə aa tsi'ĩ tsǒ ìlòò ntsù'ù, ìlòò ntsù'ù ì kî mbə aa tsi'ĩ tso ñjwi yĩ m̄fùùrè ⁹ Kaa à sî bə aa mæ Mmà'àmbi a wè'ènə a nlèê ñkà'á yĩ, tsi'ĩ tsǒ bə bí mɔ'ɔ bi m̀òòntə aa. A bə̀nè ñtswa aa ntii yì ñlon mæ kaa à sî lòò mæ ñù yĩ m̄fùùrè à yì mbwɛ, a lòò aa bə mæ tá bə b̀tsim bə̀nkə m̄intii myaa, ma'atə ibi waa.

¹⁰ Lâ ñjwĩ m̄mà'àmbi ya ì ka yĩ zĩ aa tsǒ ñyèrê. A ka yĩ bə maa ñjwi aa, tá àbùrè à ju'u nî ñjĩ yĩ ñt̄ii ñghɛɛ mbwɛ, tá ñjoo jii ì tswɛ a aburə aa tsi'ĩ tsǒ m̄ñjòn nî sàñ nî ñnòò, tá ì kî ñkhi ntso, tá ñsyɛ n̄ ñjoo tsim jii mæ ì tswɛ ghu aa tá mɔ'ɔ tɔɔ tá ì khi tsimè.

¹¹ Tsǒ mæ ñjoo tsim ì ka yĩ bwɛ ma mùu ajàn aa, bí'inè tigə ntswe n̄ mbə aa ajànə mbuu bə ghuu aa ɛ? A bə̀n mæ tá m̄ghir̄inè mi innù muu laa, tá n̄ ka mɔ'ɔ n̄ Nwĩ, ¹² tá tigə bɛ ì kii gh̄irè n̄ mæ tá ñjwĩ Nwĩ ya tá ì wə̀nsə nzi, là'a ñjwi ya mæ àbùrè a ka yĩ khi ì tso, tá ñjoo tsim jii ì tswɛ a aburə aa tá mɔ'ɔ ì tɔɔ tá ì sañə. ¹³ Lâ a ajànə mæ Nwĩ à kà'a aa, bí'inè yu'utə n̄ àbùrè yĩ fii bo bi ñsyɛ yĩ m̄fii yii mæ ì ka yĩ luu n̄ innu jii ì tsinə aà.

¹⁴ Maa ajàn, a bilîm ba b̄ii mæ mè kònə aa, tsǒ mæ n̄ bɛ innù ma jù aa, n̄ ka ñgaansə m̄it̄ii muu mæ tá n̄ yì ntsee n̄ àbà kè àlò'ò a nsi Nwĩ tswɛ, m̄bañə yì ñtswe bə n̄ m̄bɔɔnə bu bo. ¹⁵ N̄ yè m̄è ñji'ĩ ànnù yii mæ Mmà'àmbi à sî wə̀nsə nzi aa, ì bə aa abwarə mæ a fa a mbo bù mæ n̄ yì nyweenə. Aà ajàn yii mæ mumaà yì'inè Paul, yii bí'inè kònə aa, à lɛ ñk̄i ñwa'anə, a mbo bù, a nyonə a ñj̄im m̄itsyè m̄ii mæ Nwĩ à lɛ mfa ghu mbo aà. ¹⁶ A ñwa'ànè ñlon ma jù innù, a n̄ ñwà'ànè ji tsim. Ìnnù j̄i mɔ'ɔ ì tswé ma mùu a múm ñwà'ànè, jii mæ ì tsyanə a nzi tá ì laa, bə bí mɔ'ɔ b̄ii mæ kaa bi s̄i n̄ m̄itsyè tswé kaa mburə ti ñk̄i ñkwe aa, bi logè ñtwɛɛ a n̄ wàa m̄anj̄i, tsi'ĩ ajànə mæ bo kii ñtwɛɛ n̄ id̄igə ñwà'ànè Nwĩ j̄i mɔ'ɔ aà. Ñghirə ma mùu ajàn, ñtsə aa ñgi'ĩ a nu bo b̄imbə̀nè.

¹⁷ Lâ a mbo bù b̄ɔɔ b̄imaà, n̄ fòò m̄è ñszi innù ma jù. Mæ tigə nswon a mbo bù aa mæ tá n̄ tsyɛsə ghuu, tá bə ma bú mæ bi t̄ii atu a mbo Nwĩ aa, tá bi tsee ghuu gaansə tá n̄ yon ifansənnù bə b̄ii mæ bi s̄i n̄n̄sè ləə aa, mbwɛ m̄anj̄i wa yii n̄ t̄ə ghu àkòrè yuu a t̄insə aà. ¹⁸ N̄ bañə ñka ñkwe a múm ibòn Nwĩ bo bi ànnù ajàn mæ n̄ kù'ùsè ñzi n̄ Mmà'àmbi yii mæ à n̄ Ñgànywèensé yì'inè Yesu Kristo aà. Tá ñgha'a tá n̄ tswɛ ghu mbo, ñloḡinə ts̄its̄òn ñghɛɛ nywe'e a nlw̄i'ĩ m̄bi. Amen.

Anwà'anè JON yi ntsyambii

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YU

A anwà'anè yû aa a le ηwà'anə Jon, ηgàntoò Kristo yïi mə à le ηki ηwà'anə Ntoo yï Nsigìnə Jon aà. Ka mə kaa Jon à si bê bii mə yu ηwà'a a mbo bo aa swonə aa, mbə bi tse swonə mə à ηwà'anə a mbo bo bi Kristo bii mə bi tswe a idigə idigə aà. Nlɔɔ aa nswɔŋ ntoo ya yïi bo le yu'u a nlɔgìnə aà. Nwĩ à nĩ ηkà'à, ma mùu ajàn tá bè bii mə à ni boò bi aa tá bi tswe nĩ ànnù yĩ mɔ'ɔ bo bi Tà ηka nzi nĩ àkòrè nizĩ yaa a mùm ηkà'à (1.5-7).

Ma mùu noò ηgǎŋndi'innũ mbwe'esè le ηkuu a titii boò bi Kristo ndi'i nĩ ibǎŋnənnù nlon nlon Nwĩ. A bê innù jii mə Paul ni Peta le si ηkii nto a nĩ ηwà'anə jii mə bo le ηwà'anə a mbo ηghòtə aà. Jon à le ηwà'anə aa a ηwà'asə boò bi Kristo nlon ηgǎŋndi'innũ mbwe'esè jii mə i le ntswe a mùm ηghotə aà. A le ηki nlɔɔ a ghìrə tá boò bi Kristo zi mə bo tswe nĩ ntswəntii a ajàn mə Kristo à yweensə a waa aà (5.11-13).

Annù yïi mə ηgǎŋndi'innũ mbwe'esè ma jû le si di'i aa, a bə à yïi mə bi le si tigə ntwonə a noò ηjĩm nĩ ànnũ biGnostics aà. Annù jii mə bè ma bú le si di'i aa kaa a le ηwà'à boòntə a nĩ ànnù yïi mə ntoo yï nsigìnə i swonə nlon Kristo aà. Nǎŋndi'innũ mbwe'esè ma jû i le si di'i ni mə kwensə à tswe a titii njoo jii mə bi yə aa nĩ àzwĩ. Nswonə ni mə njyǎnu bo bi njoo tsim jii mə i tswe a mbi aa, i tswe ni ibi, Azwĩ a bɔŋ, nlaa, kaa wa'à nĩ ibi tswé. Ma la a bə mə Nwĩ nĩ Azwĩ bo bi Kristo bi boŋ ηki nlaa; ηùmìsɔŋ mə à ni njyǎnu aa, bo bi njoo tsim faà mbi i bi'i. Tsɔ mə njyǎnu à nĩ àyoo yïi mə a tswe ni ibi aa, kə nù a ká ηghìrə innù jii sigìnə kə jii bi boŋ ma ya a si annù tsu kwensə, nlon mə bi ghìrə aa a njyǎnu aà. Ma yû a le mfa abwarə a mbo bo mə bi tigə ntsuure nĩ mibimínú myaa, ηghìrə nĩ innù jii mə njyǎnú i yè'ètə aà.

Bidi'i binnù ma bú le si di'i ni mə nũ a yweenə aa a ajàn mə à fε'ε a mùm njyǎnú ntsya aa a njĩm ajànə mitsyè yĩ mɔ'ò mə a ghìrə nù a nanşə nzi nĩ innù aà. "Gnostics" à ni nighàà mə ni lo ni "gnosis" mə à ni nighàà ni baGriki, nji'i yĩ i bə "nzi ànnù." A mbo biGnostics, kaa nù à si aa a njĩm àbiintii a nu Kristo yweenə. BiGnostics le si swonə ni mə tsɔ mə ntsyǎnu i tswe ni ibi aa, kaa Kristo à le ηwà'à fàa atu nsyε aa tsɔ ηùmìsɔŋ zĩ. Ma mùu ajàn bi mɔ'ɔ swonə ni mə Kristo kaa à le ηwà'à aa nĩ njyǎnú tswé, à le ntswe aa ni finə njyǎnú, à le si kirə aa tsɔ à tswe ni njyǎnú. Bii mɔ'ɔ swonə ni mə Kristo yïi mə à ni Nwĩ bô Azwĩ aa, à le nsiğə ηkuu a nu Yesu yïi mə à ni nù aa wa noò mə bi le mmurə yi ηki aà, la nyĩ m̀bu mmà'atè yi mfe'ε mbɔŋ tá bi zwitə yi.

Jon à le ntigə ηwà'anə nanşə ndi'itə nĩ biKrisèn nswonə ni mə wa Kristo, Mu Nwĩ, à le nzi a mùm njyǎnú. Bè bya bii mə bi tuu ni mə kaa à le ηwà'ǎ mùm njyǎnu zĩ aa à ni ηgǎŋnto Kristo jya mə i le ntswe nĩ mfe'ε aà (2.18-23; 4.1-4). Nswonə ni mə Kristo à le mbə Nwĩ ηki mbə nù. Nù yïi mə a tuu Mu aa a kii ntuu aa Tà. (2.22; 4.2,15; 5.1,5). Paul a kii nswonə ni mə nù yïi mə Nwĩ à ywèensə mē yi, a tigə mbə mu Nwĩ aa, à tswe ni n̄lɔ a nyu'u nĩ Nwĩ, n̄lɔə nĩ n̄ɔŋsə Nwĩ (2.3-6). Nù yïi mə kaa à si n̄ɔŋsə ləə aa a ghìrə aa

ibî, kaa wa'ă mu Nwî bê, kaa ŋwa'ă yi ki nzi, ma ghuù nù à bàŋnə mbə aa mu devil (3.4-10).

Nswon ni mə nù à bə wǒ annù, i ghìrə ibi, i bǔ bii ifǎnsənnù ji bon Nwî à ka li'ìnə, i sǐ'itə ibî yi (1.9). Kristo a kii mbu'u nî mbo a mbo Nwî ñlon ŋgaà yàà (2.1-2). Nswon ni mə tá bɔɔ Nwî tsuu mbi yù ki kòŋə (2.15-17) mbəŋnə ŋka ŋkəŋə nî Nwî, ŋkii kəŋə nî bilim byaa (3.11-18; 4.7-21).

Jon a swon ni mə kaa bɔɔ bi Kristo si bù ñlɔɔ ni bē bi dən (tsǒ bǐGnostics) mə bi ka ndi'i waa nî ànnù yǐi mə a ni annù nīkon aà, ñlon mə Azwǐ yǐ Làa a di'i waa (2.20-27) bo zi innù nīŋkonə. A ku'ùnə mə tá bo zi mə nù yǐi mə tswe ni Kristo aa à tswe ni ntswəntǐi (5.11-13).

Bi yatə aŋwà'ànə yù aa laà:

1. Nji'innù aŋwà'ànə yuà 1.1-4
2. Nkà'à bô mfi idigè 1.5—2.29
3. Bɔɔ bi Nwî ni bɔɔ bi devil 3.1-24
4. Annù nīŋkon bo afǎnsənnù 4.1-6
5. Bɔɔ bi Kristo tswe ni ŋkǔŋ Nwî ni bilim byaa 4.7-21
6. Abiintǐi yǐi mə a ghìrə bɔɔ bi Nwî tsyà nì mbi aà 5.1-21

Nìghàà ni ntswəntǐi

¹ Bi'i ŋwà'ànə a mbo bù ñlon aa Nìghàà ni ntswəntǐi nya mə ni le ntswe nloginə a bè'ənə aà. Bi'i le nyu'u annù ñlon Nìghàà ma nú. Bi'i kè mē nyə ni mi'i mi'i, bi'i yə mē, mbô mi'i mi kī m̄m̄ɔntə. ² Nòò yǐi mə Ntswəntǐi ma yù ì le mfè'è bi yənə aa, bi'i le mbə bīyəfə, ma mùu ajən, bi'i tigə ŋghaa annù ñlon ntswəntǐi ma ya, ŋkii ntigə nswonə nî ànnù ñlon ntswəntǐi yǐi ì lwǐ'i nīŋkon, yǐi ì le ntswe bo Tà, a ghìrə ŋghìrə bi'i zi aa, a mbo bi'i. ³ Annù yǐi mə bi'i yə ŋki nyu'u aa, bi'i kii nswonə aa yu a mbo bù, mə mbə nì kī ntswé nī ànnù yǐ mɔ'ɔ bi'inə, a bē ànnù nīŋkon mə ntswe nī ànnù yǐ mɔ'ɔ yǐi mə bi'inə tswe ni yu aa bi'inə tswe aa bi'inə bi Tà ni Mú yǐ Yesu Kristo. ⁴ Bi'i ŋwà'ànə ma jú innù a mbo bù aa, ta tá nidorə ni'inə kɔ'ɔ nluu.

Nwǐŋgɔŋ à nī ŋkà'à

⁵ Aà n̄toɔ ya mə bi'i yu'u ghu mbo ŋkii nswonə ni a mbo bù aa ì yulà mə, Nwǐŋgɔŋ à nī ŋkà'à, kaa m̄fi idigè ì wa'à ghu nu burə ntswe tswe. ⁶ Mbə bi'inə ka nswonə ni mə bi'inə tswe nì ànnù yǐ fùurə bi'inə n̄bò mbu ŋka ntəə ni a m̄m̄ m̄fi idigè bon bi'inə tswɛɛ aa innù, kaa ŋki'ì nī ntswəntǐi yǐ'inə tswé nyonə aa ànnù nīŋkonə. ⁷ Bi'inə bə bàŋnə ki təə a m̄m̄ ŋkà'à, tsi'ǐ tsǒ ajənə mə yumbonə à tswe a m̄m̄ ŋkà'à aa, bon bi'inə aa tswe nī ànnù yǐ mɔ'ɔ bi'inə nì bi'inə, tá àləə Mú yǐ Yesu tá à si'i ŋgɔŋ ibi yǐ'inə ì tsimə.

⁸ Mbə bi'inə ka nswonə ni mə bi'inə s̄i nī ibi tswé, bon bi'inə bwe'esə aa m̄b̄i m̄i nú mi'inə, kaa annù nīŋkon a wa'ă a nu bi'inə tswé. ⁹ Lā mbə bi'inə ka mbii ifǎnsənnù ji'inə, bon ajənə a ləə ŋkà'à yǐ, ŋghìrə annù yǐi a tsinə aa, à ka li'inə ifǎnsənnù ji'inə, i sǐ'i ŋgɔŋ innù ji'inə ì tsim̄ j̄i ì s̄i tsinə aà. ¹⁰ Mbə bi'inə swon mə kaa bi'inə s̄i innù j̄i bi ghìrə bon bi'inə twonə aà yi nī ŋgàŋabāŋnənnù, kaa nìghàà ni nī wa'ă a nu bi'inə tswé.

2

Kristo à ni nù ŋkwètə yǐ'inə

¹ Bɔɔ ba bi kègə, mə ŋwà'ànə julà innù a mbo bù aa mə tá nì tsuu ibi ki ghìrə. Lā mbə nù n̄bù a ghìrə ibi, bon bi'inə tswe nì nù yǐi mə a bu'u mbo

a nsi Tà ñlon atú yi'inè, mbə Yesu Kristo, yu wa yï mə annú yi a tsìnə aà. ² Bi tsyà aa ghu nu nsí'itè nî innú jî bî ji'inè, kaa wa'ă aa tsi'î ji'inè si'itè, ñkii si'itè ni jî bē bîtsim fàa mbî. ³ Mánjî yï mə mbə bî'inè zi mə bî'inè zi yi aa, à ni mə bî'inè ka nləə ndi'î ji. ⁴ Nù yï mə a swonə ni mə “mè zi yi,” lá ñkaa ki'î nî ndi'î ji ləə aa, à nî ñgàñàbǎñnənnù, kaa ànnù nîñkonə a wa'à ghu nu tswé. ⁵ Nlon mə à ni tsi'î ànnù nîñkonə mə àkòñnè Nwî a ni lunə a tswe aa a mbo nù yï mə a lèè nighàà ni. Mbə bî'inè kî ntsya aa tsi'î a nñim àjàñ yulà nzi mə bî'inè tswe ghu múm nú. ⁶ Nù yï à swonə mə yu lwi'i ghu nu laa bonə a yonə ibù'ù mikòrə ji a ajàñ mə à lə si təə aà.

Ndi'î yï mfi yá

⁷ Bîlîm ba bii mə mə kǎñ aa, kaa mə si aa ndi'î yï mfi yï tsù ñwa'anə, à bǎñnə mbə aa tsi'î ndi'î yï ñlwèn ya mə nî lə ntswe ni yu a nlògìnə aà, ndi'î yï ñlwèn ma yú a bə nighàà ni Nwî nya mə nî lə nyu'u aà.

⁸ Lá mbə mə tse kii swonə mə mə ñwà'ànə aa ndi'î yï mfi yï mə bi yə nî ànnù nîñkonə yi a nu Kristo ñkii nyə ni a nu bù, ñlon mə itugə wa i tsyà ñghɛɛ nii, ñkà'a annù nîkonə wa i tigə nta. ⁹ Nù yï mə à swonə mə yu tswe maa a múm ñkà'à mburə ki baa ndîm yï aa, à bürə ntswe aa tsi'î wa múm itugə. ¹⁰ Nù yï mə a kǎñ ndîm yï aa à tswe aa a múm ñkà'à, kaa nji'î ànnù yï mə mbə a kwântə ñwo aa kaa wa'à bē. ¹¹ Lá nù yï mə a baa ndîm yï aa à tswe aa a múm mfi idigè ñki mburə ki zî aa tsi'î a múm mfi idigè, kaa ñki'î adigə yï mə yu ghèè ghu aa zî ñlon mə itugə wa i kin mi'î mi.

¹² Mə ñwà'ànə a mbo bù bɔɔ bî kəgə aa nlon mə bi li'inə ifǎnsənnù ju aa nlon ñkwi atú yi. ¹³ Mə ñwà'ànə a mbo bù bîtà aa nlon mə nî zi a yi, yu wa yï mə à lə ntswe a nlògìnə aà. Mə ñwà'ànə a mbo bù bɔɔjɔñ ñlon mə nî tsyà mə ngàñmbu'u innù jî bî wa aa. Mə ñwà'ànə a m bo bú bônkhə aa nlon mə nî zi a Ta aà. ¹⁴ Mə ñwà'ànə a mbo bù bîtà aa nlon mə nî zi a yu wa yï mə à lə ntswe a nlògìnə aà. Mə ñwà'ànə a mbo bù bɔɔjɔñ aa nlon mə nî tswe ni mîttî, nighàà ni Nwî ni kî ñlwi'i a múm nu bù, nî kî mə ntsya ngàñmbu'u innù jî bi wa aa.

¹⁵ Nî tsuu mbi yù kǎ njoo mbi jù ki kǎñ. Nù à bə kǎñ mbi yù, bonə kaa ànnù ñkǎñ Tà a sî ghu nu tswé. ¹⁶ Nlon mə njoò tsim jii i tswe fàa mbi aa, tsǒ njoo jii mə njyá nu i lwà'à ghu aa, nî jii mi'i lwà'à ghu aa, bo bî njoo mbi tsim jii mə bǎ ññee nú yàà ghu aa, kaa à si aa a mbo Tà lô. I bǎñnə ñlo aa a mbô mbî. ¹⁷ Mbi yú tsyà nii aà tsyà. Njoo jya mə bǎ lwà'à ghu aa i ghèè bo yu. Lá nù yï mə a ghîrə innù jii mə Nwîngòñ a lòò aa, a tswe ñlwi'i nîñkonə.

Ngàñkibàa Kristo

¹⁸ Bɔɔ bā, wa nòò ñlwî'î mbî à kà mē aa ñku'u, nî lə mbaa nyu'u mə ngàñnto Kristo wa à kà mē aa nzi. Wa ngàñnto Kristo jî ghà'àtə i zî mē, a bē àjàñ mə bî'inè zi mə àa nòò ñlwî'î mbî aà. ¹⁹ Bo lə mfè'è aà a titî bî'inè, lá kaa bo lə ñwa'à bî'inè bî mɔ'ɔ bē. Nlon mə bo lə mbaa tswe aa bî'inè nìbò bonə bo lə ñghèè nî mbîi ntswe bi'inè nìbò. Lá bo lə mfè'è waa, tǎ ghîrə tǎ à laa mə kaa bo bi tsim sî aa bî'inè bî mɔ'ɔ bē.

²⁰ Lá yu wa yï mə à làa mǎnsə aa à yò'ò mē ghuu. Bù bi tsim nî kî nzi annù nîñkonə. ²¹ Kaa mə si a mbo bù ñwa'anə aa nlon mə kaa nî sî annù nîñkonə zî, lá mə ñwà'ànə aa nlon mə nî zi, ñki nzi mə kaa abǎñnənnù kaa a sî a nî ànnù nîñkonə lò. ²² Maa ñghè ñgàñàbǎñnənnù àa nù wa mə a tuu ni mə kaa Yesu à sî Ayɔ'ò Nwî wa bē aa ε? Wa làa ngàñnto Kristo wa à

à lwĩ'i aa a múm n̄wô. ¹⁵ N̄u ȳi a bàa mu maà ȳi aa, à b̄e aa n̄u n̄zwĩt̄e n̄u. N̄i zi m̄e kaa n̄u ȳi a zwit̄e n̄u aa, kaa à s̄i n̄i n̄tsw̄ent̄t̄i ya m̄e ì lwĩ'i n̄n̄kon̄e aa tsw̄e.

¹⁶ Aá àjàn̄ ȳi m̄e b̄i'in̄e zi ayoo ȳi m̄e àk̄òḅn̄e à ni yu aa, á yuà m̄e: Kristo à le mfa n̄tsw̄ent̄t̄i ȳi a atu b̄i'in̄e; ma mùu ajàn̄ b̄i'in̄e k̄i n̄tswe n̄i n̄ka mfa n̄tsw̄ent̄t̄i ȳi'in̄e a atu b̄o bi maà b̄i'in̄e! ¹⁷ Là m̄b̄e n̄u a tswe n̄i n̄joo mbi jù, n̄ȳe mu maà ȳi ȳi m̄e à f̄um̄e aa, kaa wa'à m̄il̄n̄n̄e yi ko, b̄e b̄on̄ m̄b̄e a tiḡe n̄d̄i'i m̄e àk̄òḅn̄e Nwĩ a tswe a múm n̄t̄i yu aa m̄e ak̄e aa ε? ¹⁸ B̄o b̄a b̄i'in̄e tsee a ak̄òḅn̄e aa b̄e n̄i n̄ts̄u k̄e ni n̄gh̄àà k̄i d̄i'i, lá m̄baḅn̄e n̄ka d̄i'i a ak̄òḅn̄e ya ȳi m̄e a ni ȳi ann̄u n̄n̄kon̄e aa b̄e a ni m̄ìgh̄ir̄in̄e m̄i inn̄u m̄i'in̄e.

¹⁹ Ma mùu ajàn̄, b̄i'in̄e ka zi m̄e b̄i'in̄e tswe a múm ann̄u n̄n̄kon̄e; tá m̄int̄t̄i m̄i'in̄e tiḡe n̄tswe n̄i m̄b̄oḅn̄e a n̄si m̄i'i Nwĩ, ²⁰ k̄e a t̄e'ε m̄b̄e n̄òe ȳi m̄int̄t̄i m̄i'in̄e sa'a n̄i ȳi'in̄e aà, n̄lon̄ m̄e b̄i'in̄e zi m̄e Nwĩ à tsȳat̄e n̄t̄i ȳi'in̄e n̄k̄i n̄zi inn̄u ts̄im̄e aà. ²¹ B̄o b̄a, m̄b̄e m̄int̄t̄i m̄i'in̄e tsee ȳi'in̄e k̄i sa'a b̄on̄ kaa b̄i'in̄e ka wa'à k̄a m̄b̄o'c̄o a n̄tswe a n̄si m̄i'i Nwĩ; ²² b̄i'in̄e k̄i n̄kw̄er̄e n̄i n̄joo ts̄im̄ j̄i b̄i'in̄e bet̄e ghu m̄bo aa, n̄lon̄ m̄e b̄i'in̄e l̄e n̄d̄i'i j̄i n̄k̄i n̄gh̄ir̄e n̄i inn̄u j̄i m̄e ì gh̄ir̄e a dorit̄e aà. ²³ A b̄e n̄d̄i'í ȳi ȳa ì yuà, m̄e tá b̄i'in̄e n̄n̄ m̄int̄t̄i m̄i'in̄e a n̄i ìk̄um̄ Mú ȳi Yesu Kristo, n̄k̄i n̄ka n̄k̄òḅn̄e b̄i'in̄e ni b̄i'in̄e a ajàn̄ m̄e Kristo à le n̄d̄i'i aà. ²⁴ B̄e b̄i'in̄e b̄i'i bi l̄e n̄d̄i'i Nwĩ aa, bi lwĩ'i ghu nu ts̄o m̄e Nwĩ à k̄i n̄lwĩ'i a mum bo aà. Ann̄u ȳi m̄e a gh̄ir̄e m̄e b̄i'in̄e zi m̄e à lwĩ'i a múm n̄t̄i b̄i'in̄e aa, à n̄i Azwĩ ȳi ya m̄e à fa a m̄bo b̄i'in̄e aà.

4

Azwĩ ann̄u n̄n̄kon̄e bo b̄i' àzwĩ m̄bwe'es̄e

¹ Ìk̄à'á j̄ȳá, n̄i tsuu ìzwĩ ts̄im̄ ì k̄i b̄i'i, m̄baḅn̄e n̄ka nywe'et̄e n̄i ìzwĩ a n̄zi m̄e ì lo aa a m̄bo Nwĩ aa ε; n̄lon̄ m̄e n̄ḡañ̄ntoo Nwĩ m̄bwe'es̄e j̄i gh̄à'at̄e ì f̄e'è m̄e a m̄b̄i. ² M̄b̄e n̄i zi Azwĩ Nwĩ aa lalà, àzwĩ ts̄im̄ ȳi m̄e a b̄i'i m̄e Yesu Kristo à le n̄f̄e'ε a m̄bi a múm n̄jȳá nu aa, a lo aa a m̄bo Nwĩ, ³ àzwĩ ts̄im̄ ȳi m̄e kaa a s̄i b̄i'i n̄i n̄si m̄e Yesu à le n̄f̄e'ε a m̄bi a múm n̄jȳá nu aa, kaa a s̄i aa a m̄bo Nwĩ lô. Ma ȳu àzwĩ a baḅn̄e m̄b̄e aa àzwĩ n̄ḡañ̄to Kristo, ȳi m̄e n̄i le nyu'u m̄e à ka ȳi f̄e'ε, ȳi m̄e à t̄e'è m̄e n̄tswe a m̄bi ts̄its̄on̄e aà.

⁴ B̄o b̄a, n̄i lò aa a m̄bo Nwĩ, n̄i k̄i m̄e n̄tsya waa; n̄lon̄ m̄e yu wa ȳi m̄e à tswe a mum bù aa, à tsȳat̄e yu wa ȳi m̄e à tswe a múm m̄bi aà. ⁵ Bo lo aa f̄aa m̄b̄i, maa ajàn̄ inn̄u j̄i m̄e bo swon̄e aa ì b̄e inn̄u m̄b̄i, m̄bi ì k̄i nyu'ut̄e. ⁶ Là b̄i'in̄e lo aa a m̄bo Nwĩ. N̄u n̄ts̄im̄ ȳi m̄e à zi Nwĩ aa, a yu'ut̄e n̄i ann̄u ȳi m̄e b̄i'in̄e swon̄e aà, lá yu wa ȳi m̄e kaa à s̄i a m̄bo Nwĩ lò aa, kaa à s̄i ann̄u ȳi b̄i'in̄e swon̄e aa yu'ut̄e. Aa m̄anj̄i ȳi m̄e b̄i'in̄e tsȳa ghu n̄zi n̄i àzwĩ ann̄u n̄n̄kon̄e bo b̄i' àzwĩ m̄bwe'es̄e aà.

Nw̄ìḅḅ̄n̄e à n̄i àk̄òḅn̄e

⁷ Ìk̄à'á j̄á, b̄i'in̄e aa n̄k̄òḅn̄e ȳi'in̄e b̄i'in̄e ni b̄i'in̄e; n̄lon̄ m̄e ak̄òḅn̄e a lo aa m̄bo Nwĩ, n̄u n̄ts̄im̄ ȳi m̄e à k̄on̄ b̄e aa, a jwe Nwĩ, a k̄i n̄zi Nwĩ. ⁸ N̄u ȳi m̄e à s̄i b̄e k̄on̄e aa, kaa à s̄i Nwĩ z̄i; n̄lon̄ m̄e Nwĩ à laa m̄b̄e ak̄òḅn̄e. ⁹ Nwĩ à le n̄tsȳa aa lalà n̄d̄i'i ak̄òḅn̄e yi a m̄b̄o b̄i'in̄e, m̄e Nwĩ à le n̄too a n̄jon̄ Mú ȳi a f̄e'è f̄aa m̄bi, m̄e m̄b̄e b̄i'in̄e tsya ghu nu n̄tswe n̄i n̄tsw̄ent̄t̄i. ¹⁰ Aá àk̄òḅn̄e yuà, kaa a s̄i b̄e aa m̄e b̄i'in̄e le n̄k̄òḅn̄e Nwĩ, a baḅn̄e m̄b̄e aa m̄e, à le n̄k̄òḅn̄e ȳi'in̄e n̄too a Mú ȳi m̄e tá à b̄e m̄anj̄i ȳi m̄e bi ka tsȳa ghu ì s̄i'it̄e ìb̄i' ȳi'in̄e.

¹¹ Ìk̄à'á j̄á, m̄b̄e a b̄e m̄e Nwĩ à le n̄k̄òḅn̄e ȳi'in̄e ma mùu ajàn̄, b̄on̄ a ku'un̄e m̄e tá b̄i'in̄e aa n̄k̄òḅn̄e ȳi'in̄e b̄i'in̄e ni b̄i'in̄e. ¹² Kaa n̄u ts̄u à s̄i

ghu tswê yïi mæ à lɛɛ̀ n̄yɛ Nwĩ; bĩ'inè bə ki kòŋnè yi'inè bi'inè ni bĩ'inè boŋ Nwĩŋɔ̀ŋ à lwĩ'i a nu bĩ'inè, àkòŋnè yi a kĩ n̄luu a nu bĩ'inè.

¹³ Bĩ'inè ka tsyà aa laà i zi mæ bĩ'inè lwĩ'i a mum Nwĩ a kĩ n̄lwĩ'i a mum bĩ'inè, n̄loŋ mæ à fà mæ Azwĩ yi a mbo bĩ'inè aa. ¹⁴ Bi'inè yè mɛ̀, ñki mbə biyɛfə, mæ Tà à tòò mæ a Mú yĩ, mæ tá à bə N̄gàŋyweènsə̀ m̄bi. ¹⁵ N̄ù n̄tsim yïi mæ à b̄ii n̄i n̄si n̄i n̄si mæ Yesu à ni Mu Nwĩ aa, Nwĩ à lwĩ'i ghu n̄u a kĩ n̄lwĩ'i a nu Nwĩ. ¹⁶ Ma mùu ajàn bĩ'inè zi ñki mbii akòŋnè yïi Nwĩ à tswe ni yu a nu bĩ'inè aa. Nwĩŋɔ̀ŋ à n̄i àkòŋnè, ñu yïi mæ à lwĩ'i a mum àkòŋnè aa à ki n̄lwĩ'i aa a mum Nwĩ, Nwĩ a kĩ n̄lwĩ'i ghu n̄u. ¹⁷ Nwĩ à ghìrè akòŋnè yi a luu a nu bĩ'inè aa mæ tá bĩ'inè yi wa' à ni n̄bò'ò wa n̄jwĩ n̄tsò'òtə̀ m̄isa'a tswé, n̄loŋ mæ ajàn yïi mæ à bə aa, àà ajàn yïi mæ bĩ'inè ki mbə fàa a múm m̄bi aa. ¹⁸ Kaa n̄bò'ò s̄i a múm àkòŋnè tswé, n̄loŋ mæ àkòŋnè yïi mæ a luu aa, a fi'i n̄bò'ò. Ayoo yïi mæ a z̄i ni n̄bò'ò aa à n̄i n̄jò, ñu yïi mæ à ki n̄tswe ni n̄bò'ò aa kaa à s̄i n̄i àkòŋnè yïi mæ a luu aa tswé.

¹⁹ Bĩ'inè kòŋnè aa n̄loŋ mæ à lɛɛ̀ m̄foo ñkòŋnè yi'inè. ²⁰ N̄ù tsù à bə swon mæ, “Mè kòŋnè Nwĩ” i b̄an̄nə̀ ki bàa a nd̄im yĩ boŋ à n̄i ñgàŋabaŋnə̀nn̄u; n̄loŋ mæ ñu yïi mæ à s̄i a nd̄im yĩ yïi mæ a yə̀ kəŋ aa, kaa mbə a wa'ă Nwĩ yïi mæ kaa à lɛɛ̀ ñwa' à yə̀ aa kòŋnè. ²¹ Aà n̄di'i yïi mæ bĩ'inè kwɛrə a mbo Kristo aa i yulà, mæ ñu yïi mæ a kòŋnè Nwĩ aa, tá à k̄ii ñka ñkəŋə̀ nd̄im yĩ.

5

Ajàn yïi mæ bĩ'inè tsyà mæ mbi aa

¹ N̄ù n̄tsim yïi mæ à b̄ii mæ Yesu à ni Ayò'ò Nwĩ wa aa a jwĩ Nwĩ, ñu n̄tsim yïi mæ a kòŋnè ta aa, a k̄ii ñkəŋə̀ ni mú yĩ. ² Bĩ'inè tsyà aa l̄alà n̄zi ni mæ bĩ'inè kòŋnè n̄i b̄oò bi Nwĩ, mæ bĩ'inè kòŋnè Nwĩ ñk̄ii nyu'unə̀ n̄i n̄di'í ji. ³ N̄loŋ mæ aa akòŋnè Nwĩ a yulà, mæ bĩ'inè ka n̄lə̀ə n̄i n̄di'í ji. Kaa n̄di'í ji a wa'ă abè'è mæ à bè'èsə̀ yi'inè ghu b̄e. ⁴ N̄loŋ mæ ñu n̄tsim yïi mæ a jwĩ Nwĩ aa a tsyà m̄bi; ayoo yïi mæ bĩ'inè l̄ògè n̄tsya n̄i m̄bi ghu aa à yuà, àb̄iint̄i yi'inè. ⁵ N̄ù yïi mæ mbə a tsyà m̄bi aa à n̄i wò aa ε? A s̄i ñu yïi mæ à b̄ii mæ Yesu à ni Mu Nwĩ aa bə aa ε?

Ayɛfə n̄loŋ Yesu Kristo

⁶ Aa yu wa yïi mæ à lɛ n̄zi n̄i ñk̄i bo bi àlə̀ə aa à ghulà, Yesu Kristo, kaa wa'a aa tsi'í n̄i ñk̄i yuyu z̄i, l̄a n̄zi n̄i ñk̄i bo bi àlə̀ə. ⁷ Azwĩ Nwĩ a k̄i mbə àyɛfə, n̄loŋ mæ Azwĩ Nwĩ aa ànn̄u n̄ñkəŋə̀. ⁸ Biyɛfə ni bi tarə̀, Azwĩ, ñk̄i, bo bi àlə̀ə; biyɛfə ma bú bi tarə̀ bi swonə̀ n̄i ànn̄u yĩ f̄uùrə̀. ⁹ Mbə bĩ'inè ka mbii n̄i ànn̄u yïi mæ b̄ə swon aa, boŋ ànn̄u yïi mæ Nwĩ swon aa a tsyatə̀; n̄loŋ mæ ànn̄u yïi mæ Nwĩ a swon aa a ȳulà, mæ yumbəŋ à n̄i àyɛfə n̄loŋə̀ Mú yĩ. ¹⁰ N̄ù yïi mæ à n̄ñ n̄ti yĩ a nu Mu Nwĩ aa, à b̄ii ànn̄u yïi mæ Nwĩ a swonə̀ aa, ñu yïi mæ kaa s̄i ànn̄u yïi mæ Nwĩ a swon b̄ii aa, à l̄ògè Nwĩ aa a ni ñgàŋabaŋnə̀nn̄u, n̄loŋ mæ kaa s̄i ànn̄u yïi mæ Nwĩ à swon tsó àyɛfə n̄loŋə̀ Mú yĩ aa b̄ii aa. ¹¹ Ànn̄u yïi mæ Nwĩ à swon n̄loŋ ñgaa Mú yĩ aa a bə mæ, Nwĩ à f̄a n̄tswə̀nt̄i yïi mæ i lwĩ'i n̄ñkəŋ aa a mbo bĩ'inè. N̄tswə̀nt̄i ma ȳu i tswe aa a nu Mú yĩ. ¹² N̄ù yïi mæ à tswe ni Mu aa, à tswe ni n̄tswə̀nt̄i; ñu yïi mæ kaa à s̄i ni Mu Nwĩ tswé aa, kaa à s̄i n̄i n̄tswə̀nt̄i tswé.

N̄tswə̀nt̄i yïi mæ i tswe n̄ñkəŋ aa

¹³ Mæ ñwà'anə̀ juà ìnn̄u a mbo bú b̄ii mæ n̄i n̄ñ m̄int̄i muu a ni ìk̄um Mu Nwĩ aa mæ tá n̄i zi mæ n̄i tswe ni n̄tswə̀nt̄i yïi mæ i lwĩ'i n̄ñkəŋə̀ aa. ¹⁴ Ayoo yïi mæ a ghìrə̀ mæ tá bĩ'inè n̄aŋsə̀ n̄ñ n̄ti yi'inè ghu nu aa à ni mæ, bĩ'inè bə ki bətə̀ ànn̄u tsu ghu mbo yïi mæ a yòŋə̀ a n̄i ànn̄u yïi mæ a lòò aa

boŋ a yu'u. ¹⁵ Bĩ'inè bə kii zi mə a yu'u nĩ ìnnù tsim jii mə bĩ'ině betə aa, boŋ bĩ'inè zi mə bĩ'inè kwèrè mē ìnnù jii mə bĩ'inè betə yi ghu aà. ¹⁶ Mbə ñù a yə mumaà yĩ a ka ñghirə ibi yĩ mə kaa mbə i wa'à ni ñwo zĩ aa, boŋ à ka betə, ta tâ Nwĩ à fa ntswéntì ghu mbó. A ghìrè ma mùu ajàŋ aa tsi'ĩ a mbo bə bii mə bi ghìrê ibi yĩ mə kaa mbə i wa'à ni ñwo zĩ aà. İbi yĩ mɔ'ɔ i tswe ghu yĩ mə i zĩ ni ñwô; kaa mē si swon aa mə tâ ñù à tsa'atə Nwĩ a nĩ àjàŋə ibi mà yâ. ¹⁷ İnnù tsim jii i sè tsinè aa à nĩ ìbĩ, lâ ìbi yĩ mɔ'ɔ à ni yĩ mə kaa i sè ni ñwo zĩ.

¹⁸ Bĩ'inè zi mə ñù ñtsim yĩ mə a jwě Nwĩ ñjwě yi aa kaa à si ibi ghìrè. Nlon mə yu wa yĩ mə a lɛ njwe Nwĩ aa, a bɛ nii, kaa ñgàŋmbù'ù ìnnù a wa'à nii mɔ̀ntə.

¹⁹ Bĩ'inè zi mə a yi'inè aa a jwe Nwĩ, ñgàŋmbù'ù ìnnù wa a bāŋnè ñtswe ni m̀dà'̀à a atú m̀bi yũ ntsim.

²⁰ Bĩ'inè kĩ nzi mə Mu Nwĩ à zĩ mē ñghirə àtú yi'inè a laa, a nzi Nwĩŋgòŋ ànnù ñŋkoŋ; bĩ'inè kĩ ñtswe a mum yu wa yĩ mə à ni ànnù ñŋkoŋ, tsi'ĩ a mum Mú yĩ Yesu Kristo. Aa yu mbə Nwĩŋgòŋ ànnù ñŋkoŋ ñkĩ mbə ntswéntì yĩ mə i lwĩ'i ñŋkoŋ aà. ²¹ Bɔ̀ bā, nĩ ka ntsu'utə ghūu nlonə annũ mmii m̀kobè.

Aḡwà'ànè JON yi ayòḡtè

NJI'INNŪ AḡWÀ'ANƏ YU

A aḡwà'ànè yû aa a le ḡḡwà'ànə Jon ḡḡaḡntoò Kristo, mə twoḡə nii ni “Ndîî ñdânwî” aa, ḡḡḡe ni a mbo “ñdè yîi mə Nwî à tsò'ò” bo bì bɔ̀ò bì.

A le ḡḡwà'ànè aa a nswəḡ mə àkòḡḡè à ñî mâ ànnù yîi mə à tswe a tîḡî bè a múm ḡḡhòḡé bɔ̀ɔ̀ bì Kristo aà. Bè bìi mə bì tswe ñî àkòḡḡè aa bì yu'unə ndî'i Nwî ḡḡkîi ḡḡkəḡḡə waa bo ni bo (5,6). Jon à le ḡḡkî ḡḡwà'ànə aa a ḡḡwà'àsə bè ñləḡ ḡḡḡḡndî'innŭ mbwe'esè ḡîi mə i le si dî'i ñî ìbaḡḡənnù ñləḡ Kristo aà. Ma buù bè ḡḡkî mbə aa ḡḡḡḡnto Kristo jya mə bì twoḡə ni bìGnostics aà. Bì swəḡè ni mə kaa Kristo à le ḡḡwà' à aa a múm ḡḡyānù zî. (Yə annù yîi mə bì swəḡ ḡləḡ bìGnostics a ni Nji'innŭ Mîḡhàà, bo ni Nji'innŭ 1 Jon aà.) Jon à le ntigə nswəḡ mə tâ ḡù tsù à tsuu ḡḡḡḡndî'innŭ mbwe'esè ma ḡû a nda yu lɔ̀ kwəḡə, ñtsuu waa burə tsà'atə tsà'atə tǎ wa'ǎ ìbî waa lô m̀be'e (9,10).

Bì yatə aḡwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'innŭ aḡwà'ànè yuà 1-3
2. Àkòḡḡè a ni mâ ànnù a tîḡî bìKrisèn 4-6
3. Awà'àsə ñləḡ ḡḡḡḡndî'innŭ mbwe'esè 7-11
4. Ìnnù ḡîi mə Jon à le nswəḡ a ñlwî'isə aà 12-13

Atsà'atə

¹ Aḡwà'ànè yû a lo aa a mbo mə ñdîî ñdânwî, ḡḡḡe ni a mbo wɔ̀ Ndè yîi mə Nwî à tsò'ɔ̀ aa bo bì a mbo bɔ̀ò bo bìi mə mə kɔ̀ḡ tsi'î annù ñḡḡkəḡ aa, kaa a ḡḡuu aa a sî tsi'î mə kɔ̀ḡ, a kòḡ bì'i bì bè bìtsîm bìi bì zi annù ñḡḡkəḡ aà, ² ñləḡ mə annù ñḡḡkəḡ ma ya a lwi'i a múm ñtîi bì'i i kîi tswe bì'i bo ñḡḡkəḡ aà.

³ Tǎ ìbòḡ, ñî ḡḡkò m̀lìḡḡḡè, ñî m̀bɔ̀ɔ̀nə yîi mə i lɔ̀ a mbo Nwîḡḡòḡ Tà, bo bì a mbo Yesu Kristo Mú Tà aa, ì ka tswe a mbo bì'inè a múm annù ñḡḡkəḡ ñî àkòḡḡè.

Annù ñḡḡkəḡ bo bì àkòḡḡè

⁴ Mè le ñaḡsə ñdoritə a nyə mə bɔ̀ò bo bì mɔ̀'ɔ̀ bì yòḡə annù ñḡḡkəḡ ya, tsi'î wa aḡḡḡ mə Taà à le ndî'i a mbo bì'inè aà. ⁵ Tsîtsòḡ, mə bu'u ñî m̀bo a mbo wɔ̀ ndè, mə bì'inə aa ḡḡkəḡḡè bì'inè ni bì'inè; kaa mə si aa ndî'i yî m̀fii ḡḡwà'ànè, mə kwatə ya yîi mə leè m̀foo mfa a mbo bì'inè a mbîi aà. ⁶ Àkòḡḡè a bè aa mə, bì'inè ka nyu'u ndî'i Nwî; àa ñdî'i ya mə ñî le m̀fòò ñu'u a ñlòḡḡḡè, ì bè aa mə ñî ka ntswe a múm àkòḡḡè.

⁷ Wa ḡḡḡḡmbwe'esè ḡî ḡhà'atə i fè'è mə a mbi, mbə bê bìi mə kaa bì sî bìi mə Yesu Krito à le m̀fè'è a mbi aa ñî ḡḡyānu ḡù m̀sòḡḡè; wa àḡḡḡ ḡù ma yû à bè aa ḡù m̀bwe'esè ḡḡkî mbə ḡḡḡḡnto Kristo wâ. ⁸ ñî ka ntsyesə ḡḡu ta tsùu lɔ̀ bwe annù yîi ñî fà'à m̀ ḡtswe ni yu aà, tǎ yî bāḡḡə kwəḡə m̀tsɔ̀'ɔ̀nə m̀i afà'à a ni lunə. ⁹ ñî zi mə ḡù yîi mə à ḡḡḡe ñî m̀bîi kaa wa'à ñî ìnnù jya mə Kristo à le ndî'i aa yòḡè aa kaa à sî ni Nwî tswé. ḡù yîi mə à lwi'i a m̀m ìnnù jya ḡîi mə Kristo à le ndî'i aa, ma waà ḡù à tswe ñî Nwîḡḡòḡ Tà bo Mú yî. ¹⁰ Maa aḡḡḡ mbə ḡù tsù a zi a mbo bù ḡḡkaa wa'a

aa ma yû ànnù ka ndi'i nì tsee lǒ bii tâ à kuu a nda bù, kě bii tsà'atè yi;
¹¹ ñlonᵑ mə ᵑù yǐi mə à tsà'atə yi aa a tigə mboonsə aa yi mə tâ bo yu ka
 ᵑghirə innù jǐ bi jya mə a ghìrə aà.

Nìghàà ni nlwǐ'i ñjìm

¹² Mè tswe nì ìnnù jǐ ghà'atè a nswon a mbo bù, la kaa mè aa wa'à
 ᵑwà'ànə a ni paper ni ìnk, mè wà'atə mə bon mè yǐ mbàᵑnè ñzi nyə ghuu
 bǐ'ìnè ghaànè nǐ ñtsù. Ma mùu ajàn tâ ñìdorè ni'ìnè tâ ñì luu.

¹³ Bɔɔ bi mumaà ghùù yǐ màᵑgyè wa yǐi mə Nwǐ à tsò'ò aa, bi too àtsà'atè
 a mbo bù.

Aṅwà'ànè JON yïi a ywe'e ji tarə aà

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yū aa a le ṅṅwà'ànə Jon ndīi ndânwĩ yïi mə à le ṅki ṅwa'anə 2 Jon aà. A le ṅṅwà'ànə aa a mbô ñsûkà'â yĩ Gaius. A le ṅṅwà'ànə a ntsisə innù jïi mə i le mfè'è ñlon ṅṅṅswon ntoo yĩ ñsigìnè jïi i le si təə ṅkarə ndi'i nî ànnù Nwĩ a ṅghotə jïi mə i le ntswe a idigə idigə aà. Bè tsi'ĩ tsó ma bú, bìKrisèn le ntswe nî ṅkwèrə waa a mila'a bo, i kii ki kwetə a waa (6-8). La Diotrophes, ñtsyàsə yïi mə à le ntswe maa ṅghotə aa, à le ntuu ṅkwèrə waa, mfi'isə nî bìKrisèn bii mə bi kwèrə nî waa laa a ṅghotə. Ma yū a ghirə mə tâ Jon à ṅwa'anə a mbo ñsûkà'â yĩ Gaius mə tâ à ka ṅkwetə ṅṅṅtooo Nwĩ ma jū jïi mə i fà'à ñlon aa ṅkwĩtu Kristo aà (9-11). Jon a swon mə yumbon yu ka zi lèntə annù Diotrophes yïi mə a tuu ada'á yi, mfa nî ṅgi'i a mûm ghòtə aà (10).

Aṅwà'ànè ma yū a di'i ni mə a bɔṅ ṅki mbə annù yĩ tìnsə a ṅkwetə bè bii mə bi ghèe ntoò Nwĩ aà. A ku'unə mə bāṅghotə bìtsim ka ṅkwetə a nsèènsə ntoo yĩ ñsigìnè. Nù yïi mə a fa njoo ṅkwetə nî ṅṅṅtooo ghu aa, bo kii mfa'a aa bo bì ṅṅṅntoo mà jyâ, mbə aa ṅṅṅakòrə jyaa (7-8).

Bi yatə aṅwà'ànè yū aa laà:

1. Nji'innù aṅwà'ànè yuà 1-4
2. Jon a beentə Gaius 5-8
3. Jon à fà àfirə Diotrophes 9-10
4. Jon à beentə Demetrius 11-12
5. Innù jïi mə Jon à le nswon a nlwĩ'isə aà 13-15

Atsà'atè

¹ Aṅwà'ànè yū a lo aa a mbo mə ñdīi ndânwĩ, ṅghèe ni a mbo ñsûkà'â ghà, Gaius yïi mə mə kòṅ tsi'ĩ annù nīṅkoṅə aà.

² Nsûkà'â ghà, mə tsà'atè Nwĩ mə tâ innù tsim i ka ṅghèe i sigìnə a mbo wò tâ ò ki ṅka ntinsə; ñlon mə mə zi mə ñtìi gho i tswé ñtìi. ³ Mə kii nāṅsə doritə a nyu'u a mbo bìlīm bì'inè bí mɔ'ɔ bii mə bi kii zi nswon ajàn yïi mə o nāṅsə ntswe nî ñtswèntìi yò i yonə nì mājji Nwĩ yĩ ànnù nīṅkòṅ a ajàn yïi mə o gaansə mitīi mo nyonə nî ànnù nīṅkoṅə aà. ⁴ Kaa annù tsu sè ghu tswé mə mbə a ghirə mə tswe nì ñidorə ntsyàtə nii mə mə tswe ni nu a nyu'u mə bɔɔ ba yonə annù nīṅkoṅə aà.

Jon à bīintə Gaius

⁵ Nsûkà'â ghà, wa o nāṅsə mfa'a nî ñtìi ghò tsim a ajàn yïi mə o fà'a a mbo bìlīm bì'inè, ka mə bo bə aa bìgìi aà. ⁶ Aa bo bii mə bi ke'ənə àkòṅnə yïi mə ò di'i a mbo bo aa a nsí ṅghotə. A ku'unə mə tâ ò ghèe nî mbii ṅkwetə waa, mfa njoo jïi mə bo lòò a ṅghèe nì mbii nî àkòrə nitəə yaa a ni mājji yïi mə à kù'unə a mûm àfà'à Nwĩ aà. ⁷ Nlon mə bi ghèe a nighaa mà nū aa a nlon ikum Kristo, kaa wa'à bii mə mbə bo kwèrə ayoò tsu a mbo bìtìbii Nwĩ. ⁸ Maa ajàn, a ku'unə mə tâ bì'inè ka ṅkwetə ijàn bə ma bú tá kii bə bə bí mɔ'ɔ a titīi bo ma mùu mûm àfà'a annù nīṅkoṅə aà.

Diotrophes bo Demetrius

⁹ Mè ηwà'ànè mæ annù yî mò'ò a mbô ηghòtê; lâ Dotrephes, yîi mæ a kòηè aa tsi'î ηka ntøø a mbîi, ñlòò naa mæ bì ka ηkwerè aa tsi'î a mbo yu aa, a tsa'a annù yîi mæ mè ηwà'ànè aà. ¹⁰ Ma mùu ajàn, nòò yîi mæ mè aa zî aa, mè aa fi'isè innù ma jú mæ a ghìrè aà, ñtswεε ñî ìbǎñnønnù ηkii ηghaa ñî ìbì atu mæ. Kaa ma juù innù mæ à ghìrè aa kaa i wa'à ghu mbo kù'ù, a kii ntuu ñî ηkwerè bìlîm bi'inè a nda yu, ηkii ηkiηø ñî bè bìi mæ bi lòò ηkwerè ñî waa a nda bo aa, mfi'isè ñî waa a mùm ηghòtê.

¹¹ Ìkà'á já, ñî tsuu innù jî bì kî ηè'èsè, mbañnø ηka ηηe'esè bê ìnnù jî sigìnè. Nù yîi mæ a ghìrè innù jî sigìnè aa, à lò aa a mbo Nwî; nù yîi mæ a ghìrè ìbì aa, kaa à lεè ηkî'ì a Nwî yê. ¹² Lâ ηghεε ñî ηgaa Demetrius, bè bìtsìm bì beentø annù yî, annù ñîηkøη yîi mæ a ghìrè aa a kî mfe'ε nlaa; bì'î bìmbøη, bì'î kî mbeentø annù yî ñløη mæ ñî zi mæ ànnù yîi mæ bì'î swøη aa à ñî ànnù ñîηkøηè.

Atsà'àtø ñlwî'isê

¹³ Mè kî tswe ñî ìnnù jî ghà'àtè a ηwà'ànè a mbo wò, la kaa wa'à kòη mæ mè ηwà'ànè ñî ηkòηøηwà'ànè. ¹⁴ Mæ yè'ètè a ηwàñsø ñzî yø ghô tá tá sì ghaa innù jî ghà'àtè ñî ñsi ñî ñsî.

¹⁵ Tâ Nwî à bōrisø ghô. Ìkà'á jî'ò tsìm i tsà'àtè noò. Kî ntsà'àtø ìkà'á jî'ò tsìm fyaa yî mò'ò yî mò'ô.

⁵ Mə lòò mə mə wa'atə a mbo bù, ka mə nì zi innù ma jû tsim ñlwi'i ghu mum aa, mə Mmà'àmbi yïi mə à le nyweense bē a ala'a Egipto aa, à tì mē ti bə a n̄im aa, a kī m̄bu mbwesə bē a tit̄i bo b̄ii mə kaa bi le ŋwa'a nt̄i waa ghu nu nījə. ⁶ Baangel bya b̄ii mə kaa bi le ŋki'i ibwarə jyaa tswa, mbaŋnə mmà'atə adigə yïi mə a le ŋkù'ùnə a mbo bo a naŋsə ntswe ghu aa, à kòo waa n̄i àtsaŋə ti mē, a múm àtaa yï f̄i ya, i yï ywe'e wa njw̄i n̄tsò'òtə m̄isa'a yï ŋwè yá. ⁷ Tsó àjàŋə mə Sodom bo Gomorrah n̄i itoo j̄ii mə i le ntswe ŋkarisə waa, bo le n̄lòḡinè ŋka ŋghirə innù ajirə, n̄niŋ n̄u yàa a n̄i innù n̄lwà'a j̄ii mə kaa mbə ŋù m̄isòŋ a wa'à ghirə aa, Nw̄i à le niŋ njo a nu bo a ajàŋə mə à le ntòò waa ni m̄o'ɔ ti mē, a ŋwà'àsə bə ghu.

⁸ A ki mbə ŋḡiŋḡiŋ mə bə ma bù yə innù j̄i m̄o'ɔ a njèè, j̄ii mə i ghirə mə tâ bo ka ŋwo n̄i innù ni m̄ib̄h̄i mi n̄u myaa, n̄tsa'a ni àdà'a Mmà'àmbi, m̄bèḡitə n̄i b̄aburə bya b̄ii mə bi tswə ni n̄igha'a n̄i ŋgwèènə aà. ⁹ A le mfòò tsi'í àtu baangel Michael, nòò yï à le si to bo Devil, ŋyɔŋə bo yu nlon aku Mose aa, kaa à le ŋwa'à ada'a n̄i àtù yi logè a n̄iŋ njò ghu nu a ni m̄ighàa mi m̄bèḡitə, à le m̄baŋnè n̄swon mə, "Tá Mmà'àmbi à wenə ghó." ¹⁰ Là bə ma bù b̄aŋnè m̄bèḡitə n̄i innù tsim j̄ii mə kaa àtù yaa à si ghu laa aà, innù j̄ii mə bo zi n̄i àtù yaa tsi'í tsó n̄aa ŋgèè j̄ii i si ni m̄itsyè tswé aa, ma jû a bē innù j̄ii i ta ŋgi'i a a nu bo aà. ¹¹ Ŋgi'i yï n̄swèrə i tswə a nu bo! Nlon mə bo yòŋə aa a m̄an̄j̄i Cain, m̄me'e ib̄in̄u waa nlon annù njoo, ŋghirə afansənnù tsi'í tsó ajàŋə mə Balam à le ŋghirə ŋkwo a múm àt̄itu Korah aà. ¹² Bə ma bù à n̄i ìlò'ò j̄i b̄i n̄ta n̄i ŋgi'i a n̄i m̄ij̄i mi akòŋnè muu a ajàŋ mə bo yï m̄boonsə n̄i ghuu a noò yï ni j̄i a múm ŋghòtə aa, n̄ji kaa wa'à n̄i àtu burə ndirə n̄i dirə. Bo ləŋtə aa tsi'í ànnù yaa, bo bə aa tsi'í tsó m̄bà'à yïi mə àfisə a tii ŋghɛɛ ni yu la kaa i wa'à n̄i m̄bèŋ z̄i. Bo bə aa tsi'í tsó it̄i j̄ii mə kaa i si m̄intà koonə a noò ŋkòònə m̄intà a noò n̄tsyâbèè, m̄bə tsi'í tsó it̄i j̄ii mə bi dwu ni m̄iŋḡan̄ i burə ŋkwo m̄mɛ. ¹³ Bo bə aa tsi'í tsó ìkàŋnə ŋki m̄iyaa m̄itsə'ə j̄ii mə àfisə a tii ŋghɛɛ ntii m̄b̄i, innù jyaa jya mə bi ghirə ti n̄dirətu aa, i tigə ŋkò'ɔ m̄fɛ'ɛ tsi'í tsó ìjwò'ò. Bo bə aa tsi'í tsó m̄iŋj̄on̄ m̄i mi tsin̄ə ŋkarə, Nw̄i a ləè àdìgè ya mə a f̄ii ŋghèè ñlwi'isə aa a mbo bo n̄iŋkon̄ə.

¹⁴ Aa bə ma bù mə Enoch, yïi mə à le yòŋə a n̄j̄im Adam m̄iwaa mi nto'o, à le nswon̄ m̄boŋ tâ à fɛ'ɛ n̄lòḡinə a ŋgu'u m̄bi'i ŋgàa yàa mə, "Yê n̄i Mmà'àmbi, à ka yï z̄i n̄i n̄nòò bē bi n̄tsù'u n̄tsù'ù b̄ii mə bi laa aà. ¹⁵ A z̄i aa a nsa'a ŋù n̄tsim, i niŋ njo a nu ŋù n̄tsim yïi mə a ghirə innù ti b̄o'ò Nw̄i, bo bi ŋù n̄tsim yïi mə a ghàa m̄ighàa m̄i swèrə n̄swerə m̄ii mə ŋḡaŋghirə innù j̄i bi, bi tì b̄o'ò Nw̄i bi ghàa n̄lon ŋgàa yï aà." ¹⁶ Bə ma bù à ni bə b̄ii bi nwurikə aa tsi'í nwurikə a ŋgòŋ b̄inòò bitsimè. M̄firə ni bə b̄i m̄o'ɔ, ŋyɔŋə n̄i innù j̄ii n̄jyān̄u jyaa yè'ètə aa, ŋghaa ni m̄ighàa mi k̄intèrə si'i si'i, ñlè'ə n̄i bə mə bi tswə n̄i innù j̄ii mə bo lòò aà.

¹⁷ Là, bù, bil̄m ba b̄ii mə m̄è kòŋə aa, tâ n̄i wa'atə annù ya mə ŋḡaŋntoo Mmà'àmbi yï'í Yesu Kristo le nswon̄ a m̄b̄ii aà. ¹⁸ Bo le nswon̄ mə, "A ka yï bə wa njw̄i ñlwi'ín̄j̄im tâ bə yi ntigə ŋwye bē, bə b̄ii mə bi ka yï ki yòŋ innù ti b̄o'ò Nw̄i j̄ii mə n̄jyān̄u yàa i yè'ètə aà." ¹⁹ Aa bə bya mə bi z̄i n̄i ànnù ayàtə a tit̄i bə aa, mbə bē bi m̄bi bù b̄ii Azw̄i Nw̄i a boŋə a mbo bo aà. ²⁰ Là, ŋghɛɛ ni bù, bil̄m ba b̄ii mə m̄è kòŋ aa, ta n̄i ka m̄b̄o n̄i ghuu, ŋkwe ŋkò'ɔ a múm àb̄iint̄i ya yïi mə a naŋsə n̄laa m̄aŋsə aà. Ka n̄tsà'atə n̄i Nw̄i a múm Azw̄i Nw̄i. ²¹ N̄i ləè ib̄in̄u ghuu a múm àkòŋnè Nw̄i, ŋka nyu'utə n̄i ŋko m̄il̄iŋnè Mmà'àmbi yï'inè Yesu Kristo, mə à ka yï fa n̄tswènt̄i yïi i lw̄i'i n̄iŋkon̄ aa a mbo b̄i'inè. ²² N̄i ka ŋko m̄il̄iŋnè bə b̄ii

mə bi līgìtè aà. ²³ Nì ka nyweensə bí mɔ'ɔ a ajàŋə ni swùŋè nî waa mfi'isə ni a mum mɔ'ɔ; òdì'i nî ñko m̀l̀ŋnè ni ǹbɔ'ò a mbo bè bi mɔ'ò, lâ tâ ni baa itsè'ê jyaa jya j̄i mə bi sɪŋ ni ìnnũ n̄jyãnu j̄i bi yè'ètè aà.

Atsà'atè Nwî a agha'asè

²⁴ Tsìtsòŋ a mbo yu wa ȳi mə mbə a tswâ ghuu mə nì wa'à wò, mə yu z̄i ni bù t̄i àl'ò, ni ǹdɔrə, a mum ǹgha'à ni n̄i ni ñwèènè aa, ²⁵ a mbo Nw̄ŋgòŋ ȳuyigè, N̄gànywèènsə yi'inè, n̄tsya a n̄j̄m Yesu Kristo Mmà'àmbi yi'inè, tâ ǹgha'a n̄i wè, ni ǹfò n̄i wè, ni m̀t̄i, ni m̀dà'a, tâ m̀ tswè ghu mbo ǹlogìnə a ŋgu'u, ñki n̄tswe ghu mbo tsìtsòŋ, ñlwi'i n̄ŋkonè. Amen.

Aṅwà'ànə INNŪ NLWĪ'INJĪM

NJI'INNŪ AṅWÀ'ANƏ YU

A aṅwà'ànə yû aa a le ṅwà'ànə Jɔn, ṅgàṅntoo Kristo, mu Zebedee. Jɔn à le ntswe aa a kɪŋkɪ Patmos tsɔ ṅgàṅatsaṅ nloṅ mə à le si swonə nɪ n̄too yɪ n̄sigìnə n̄loṅ Yesu Kristo aà (1.9). Aa noò yɪi mə à le nyu'u innù jii mə i tswə fàa múm aṅwà'ànə ṅwà'anə aà. A le ṅwà'ànə aa a mbo ṅghotə jii mə i le ntswe a mbù'u Asia aà (1.4,11), ni a mbo bìKrisèn bitsim bìi mə bi le si tso'c n̄ àkòrə yaa a n̄ idigə jii mə baRoma le si bu'utə aà.

Kaisa à le nlògìnə ṅka ntsɔ'c n̄ àkòrə bìKrisèn bìi mə bi le ntuu a mmii yi aà. A le si twonə nii yumbon ni "Augustus", "Ṅgàṅywèensə bə," n̄twonə n̄twonə nii ni "Nwĩ." A le ṅghirə bi bɔɔ m̄ṅkobə mi a n̄ mbù'u idigə jii mə à le si bu'utə aa tsi'ĩ tsim, n̄swon ni mə tâ bə bitsim ka ntɔɔ n̄ njoo mmà'à nii ghu, a ndi'i mə bo yu'unə nii. La bɔɔ bi Kristo le ntuu a mmii m̄ṅkobə ma mú, n̄loṅ mə bo le mbii mə bo tswə n̄ Nwĩ aa tsi'ĩ yɪ mɔ'otə, ṅkɪ ntswe aa tsi'ĩ n̄ Mmà'àmbi yɪ mɔ'otə. Ma mùu ajàṅ bi le si tigə n̄swatə n̄ waa niṅə ni a atsaṅ, ṅkwərə n̄ njoo jyaa, n̄di n̄ ṅgi'i a nu bo tsi'ĩ a mbuu mbuù. Jɔn a tigə ṅwà'anə aṅwà'ànə yû a n̄l'ətə m̄ntii myaa i kii d̄intə waa. Nswonə ni a mbo bo mə Kristo à ni Mmà'àmbi, Nwĩ a bə 'Mbu'utə mbĩ yɪi mə à ka yɪ gha'a ibi bo bì idà'à, ni m̄idà'à m̄itsim a n̄syə kə aburə, i ta ṅgi'i a nu bo. Nswonə ni mə tâ bɔɔ bi Kristo bì taṅntii, mbii ṅgi'i ṅghɛc nlwĩ'isə, n̄loṅ mə Mmà'àmbi à ka wàṅsə zĩ i yàrə ṅgu'u yàa.

Jɔn à swɔṅ mə aṅwà'ànə yû à n̄ innù jii mə Yesu Kristo à le mfi'isə ndi'i, a bə innù jii mə Nwĩ à le mfa ghu mbo mə tâ à di'i a mbô ṅgàṅfà'á ji, a bə innù jii mə "i ka wàṅsə fè'è." (1.1). Nwĩ à le ntoo aa angel yɪ mə tâ à di'i innù ma jû ghu mbô (1.1; 22.16). Ma mùu ajàṅ aṅwà'ànə ma yû à n̄ n̄toò Nwĩ (1.3; 22.7,10,18,19). A bə ànnù yɪi mə Nwĩ a wa'asə ni bə bìi mə bi fi'itə kə ṅkɪ ṅku'usə annù ghu aà (22.18,19). Ka mə Jɔn à swɔṅ mə aṅwà'ànə yû a di'i innù jii mə i ka wàṅsə fè'è aa, a ghàà n̄swonə aa innù jii i ka yɪ fè'è, innù jii ghà'atə, a noò n̄j̄m, a noò yɪi mbi yù i ka yɪ lwĩ'i tâ Mmà'àmbi a tigə mbu'utə mbĩ n̄tsimə aà. A bə n̄ji'ĩ ànnù yɪi mə ikùmə aṅwà'ànə ma yû à n̄ "Innũ Nlwĩ'inj̄im" aà.

'Mbuu aṅwà'ànə ma yû, à ni aṅwà'ànə yɪi mə (a bə tsɔ) bi fùrə innù jii mə bi le mbòntə, i tswé a alò'òsə aa, n̄di'i a mbo bə. Nkùm yi a ni n̄ghàà n̄ baEglisi, i bə aa "Revelation", i yɪ n̄ghàà ni baGrikia i bə "apocalypse," n̄ji'ĩ yɪ i bə "m̄fùrə", kə "n̄di'ĩ". Ka mə à n̄ innù jii mə bi di'i mə bi yə aa, innù jii mə bi ṅwà'ànə aa bo bì m̄anj̄i yɪi mə bi ṅwà'anə ghu aa, a k̄i mburə aa ki tswə tsi'ĩ a atu yu. Bi lògə aa ilènsə n̄di'i n̄ innù jii mɔ'c ghu, jii mɔ'c i tswə n̄ il̄lənə, bi yé n̄ innù jii i swerə n̄tsyànə aà. Ma yû a burə ka ki lòò ni mə bì tɔ'otə innù jii ghà'atə ghu. Bə bə tɛ'ɛ ki tɔ'otə bə mə akə bon a ku'unə mə tâ bì zi mə, aṅwà'ànə ma yû a le ṅkwetə bìKrisèn bìi mə bi le si yə ṅgi'i aà. Bi le ṅwà'ànə a mbii mbii aa a mbo bo, a ṅghirə mə tâ bo ka m̄ɛ n̄ ànnù yɪi mə Mmà'à à le ṅkà'à a mbo bo aà (2.11,17,26,27; 3.5,11,12,21). Jɔn à le nswonə a laa mə innù jii mə i tswə fàa n̄ aṅwà'ànə aa i ka wàṅsə fè'è, ṅghirə mə bi ka nyu'utə n̄ 'Mmà'à mbĩ. Ka mə Kristo kaa à burə t̄i b̄i aa, kaa a s̄i ghirə mə tâ bə bi bì li'inə mə noò n̄z̄i yɪ à tigə a abô.

Kristo à ni yu yĩ mē àṅwà'ànē ma yū a lōgē nte'ε mbĩ, ñdĩ'i ṅū yĩ mē à ni ghu aà. A ni Mú 'Mbĩnjèrè wa, "fi tsi'ĩ tsǒ bi leè ṅwa" (5.6), lá mbē Akamāntsò yĩ mē à kǒ'ǒ lēṅē ṅghēē ni mmà'a ntsyà i ki tigē bu'utē, ikǔm yi i bē "Nìghàà ni Nwĩ" mbē " 'Mfǒ bífǒ," ni "Mmà'àmbi bimmà'àmbi" (19.11-16).

Bi yatē àṅwà'ànē yū aa laà:

1. Nji'innū àṅwà'ànē yuà 1.1-8
2. Njèè tēè tēè yĩ ñlògìnè, ni ṅṅwà'ànē ṅghotē jya ji sàmbaà 1.9—3.22
3. Nìbu'u ni àṅwà'ànē nya ni ìwenē ale jya ji sàmbaà 4.1—8.1
4. Ntàn jya ji sàmbaà 8.2—11.19
5. Ndēfǒ wa ni ñnàà mìtsē'ē jya ji baà 12.1-13.18
6. Njèè tēè tēè jĩ mǒ'ǒ 14.1—15.8
7. Fkanj alwintōṅē Nwĩ jya ji sàmbaà 16.1-21
8. Ajàn mē Babylon à le ṅwò aa, bo bi àjàṅ mē bi le ṅgha'a naà mìtsē'ē ya, ni ṅgàṅntōò mbwe'esē wa, ni Devil aà 17.1—20.10
9. Ntsò'òtē mìsa'à nòò ñlwĩ'injìim 20.11-15
10. Abùrē yĩ fii, ni nsyē yĩ mfi, ni Yerusalem yĩ mfi wá 21.11—22.5
12. Innū jii mē Jǒn à le nswōṅ a nlwĩ'isē aà 22.6-21

Mìghàà mi ñlògìnè

¹ Àṅwà'ànē yū a swōṅ aà innū jĩ lèèntē jii mē Yesu Kristo à le mfi'isē ñdĩ'i, a bē innū jii mē Nwĩ à le mfa ghu mbo mē tá à dī'i a mbō ṅgǎṅfà'á jĩ, a bē innū jii mē i tswe ni wǎṅsē mfē'è aà. Kristo à le ntoo angel yĩ a yĩ ñdĩ'i innū ma jū a mbo ṅgàṅfà'á yĩ Jǒn. ² Jǒn, tsǒ ayēfē, à le nswōṅ ṅgòṅ innū tsim jii à le nyē aà, innū ma jū i swōṅ aa annū ñlōṅ ñìghàà ni Nwĩ bo bi ànnū ñìṅkōṅ ya yĩ Yesu Kristo à le si kē'èñē aà. ³ Mbōōnē a mbo ṅū yĩ mē a twōṅ ñìghàà ni Nwĩ ma nū a mbo bē aà, mbōōnē i kī ntswe a mbo bē bii bi yu'u ntoo ma yū ṅghirē ñi ànnū yĩ mē ni swōṅ aa nloṅ mē nòò à tìgē a abō.

Jǒn a tsà'àtē ṅghotē jya ji sàmbaà a ala'a Asia

⁴ Aa mē Jǒn mē mē too àṅwà'ànē yū a mbō ṅghòtē jya ji sàmbaà a ala'a Asia:

Èbōṅ Nwĩ i tswe a mbo bù ñi mbōōnē ya mē i lò a mbo yu wa yĩ mē à tswe, yĩ à le ntswe, mē à ka yĩ kii bú zĩ aa, nlo a mbo izwĩ jya ji sàmbaà jii i tswe a nsi àbèrē Nwĩ aa, ⁵ ṅki nlo aa mbo Yesu Kristo yĩ à ni ayēfē yi annū ñìṅkōṅ, tsi'ĩ yu wa yĩ à le ntsya mbĩ ñyweenē ni ñìwo, ñtìgē nsa'a ni bífǒ bi tsim fàa mbi aà.

Tsǒ mē Yesu kòṅṅē yi'inè, à leè ṅki ṅketē mīṅkìrē mi innū jĩ bī jì'inē a nu bi'inè ñi àlèè nū yi, ⁶ ṅghirē bī'inè tigē bìsa'a bi ala'a bī'inè ñìbò mbē ṅgǎṅmà'a Nwĩ jii mē i fà'a a mbo Nwĩṅgòṅ Taà yĩ aa, tá ñìgha'a tswe ghu mbo bo àdà'a mbu'utē bē ñlwi'i ñìṅkōṅ. Amen.

⁷ Nì zĩ àkè, wá à ka yĩ zĩ aa a mūm mbà'à, tá mi'i mì tsim yē yi, tá bē bi tsim bii bi le nsò yi aa bi yē yi; tá ṅgwè'è mu ṅṅ ntsim fàa nsyē i tigē nyē'ē ndèrē ñi àkii yaa nloṅ annū yĩ bi le ṅghirē ghu nu aà. A bē lá. Amen.

⁸ Mmà'àmbi Nwĩṅgòṅ à swōṅ mē, "Mē ni Alpha ṅki mbē Omega," mē tswe, mē le ntswe, i yĩ kii bú zĩ, mbē Mbu'utēmbi.

Ajàṅ Jǒn à le nyē Kristo a ñi ṅjèè tēè tēè aà

⁹ Aa mē, mumaà ghùù Jǒn, yĩ, a mum Yesu, mē yē ṅgi'i tsǒ bù ṅki ntswe a mūm ànnū ñifǒ Nwĩ tsǒ bù aa, ṅkii mbii ñi ṅgi'i ñi àtànṅtìi aà. Bi le

nlògè gha nghèè ìlè a kînkî Patmos ñlon mæ mè le si swonə nighàà ni Nwĩ bo bì ànnù nîŋkon ya yĩ Yesu à le ñkè'ènè aà. ¹⁰ Mè le ntswe a mûm Azwĩ wa njwĩ Mmà'àmbi, nyu'u ñjĩ a njĩm mè i ghaà nîti ñtonə tsi'ĩ tsó ñtànè. ¹¹ Nswon mæ, “Ñwà'ànə annù yĩ mæ ò yə aa a mûm àñwà'ànè, ñtoo a mbô ñghòtə jya ji sàmbaa, a mbo Efeso, ni Smyrna, ni Pergamum ni Thyatira, ni Sardis ni Philadelphia, ni Laodicea.”

¹² Mè le ñkarikə a gha mæ mæ yə ñú wa mæ à le si ghàà a mbo mè aa, mè kàrè mè gha aa nyə itetè bîlâm jii bi le nnaŋsə ni gold aa ji sàmbaa, ¹³ nyə ñú yĩ mɔ'ɔ a təə wa a titii itetè bîlâm mbə tsó Mu Nù, ñwɛ'ɛ àdanə atsə'ə, ñki ñwɛ'ɛ ikò gold a ibii yu; ¹⁴ àtú yi bo bì ñnɔŋtú ji fu'u buu tsó ñkikurə mághum, Kè ibàrəburə; mi'ĩ mi kɛ tsi'ĩ tsó ñlwà mɔ'ɔ, ¹⁵ mikòrə mi bə tsó àbwɛɛ yĩ bi nàŋsə mè ñtɔɔ nsĩ'ĩ a ni ñikèntə ni aláà a bāŋ, ñjĩ yĩ i jwu'ù tsó mîŋkî mî ghà'àtə; ¹⁶ mînjòn mi sàmbaa le ntswe ghu mûm àbo yĩ mà'à, munwi ñtsò yĩ a itsə'ə mbèè tsimè aa a fɛ'è ghu ntsù; ñsĩ yi i tá tsó nòò ñti àsi'ìnè.

¹⁷ Mè yə mè yi aa, ñwo ghu mikòrə tsó akwo ñú. A nŋsə àbô yi yĩ mà'à a nu mè, ñswon mæ, “Tsee ki bɔ'ɔ, mè ni ñtsyàmbii ñki mbə ñlwĩ'ínjìm, ¹⁸ mbə mè yĩ mè tswe ñti aà; mè le ñkwo, lá yê, mè tswe ñti i yĩ lwĩ'ĩ nîkonə, mæ ki ntswe ni bîkey bi niwo bo bì bii mæ bi ña'a ntsúbù'u ala'a bîku bi bə. ¹⁹ Tsîtsòn, ñwà'ànə innù jii o yə aa, jii i tswe ghu aa, bo bì jii i ka bɔŋ zĩ aà. ²⁰ A nghèè a nî ànnù yĩ mæ a tswe alò'òsə ñlon mînjòn mû mi sàmbaa mii ò yə a mûm àbo mè yĩ mà'à aa, ni itetè lám gold jya ji sàmbaa, mîjòn mû mi sàmbaa bə aa baangel bi ñghotə jya ji sàmbaa, itetè lám gold jya ji sàmbaa, i bāŋnè mbə aa ñghòtə jya ji sàmbaa.

2

Ntoo yii ì le nghèè a mbô ñghòtə a ala'a Ephesus aà

¹ “Ñwà'ànə a mbo angel ñghòtə bəEphesus mæ:

“Aa annù yii mæ yu wa yii mæ à tũgítə mînjòn mya mi sàmbaa a mûm abo yo yĩ mà'à, ñkarə ni a titii itetè bîlâm bi gold jya ji sàmbaa mæ a swonə aa a yuà mæ.

² “Mè zĩ ñfà'á ghuu, àjàŋə mæ ni nwùgə nú yùù, ni àjàŋə ni bii ñgi'ĩ nî àtànəntii aa, bo bì àjàŋə kaa ni si kŋŋ nyə bə bii mæ bi ghìrə ibi aa, lá ni bāŋnè mè ñywe'etə ijàn bə jya mæ i twon ibînú waa ni ñgāŋntoo Kristo, kaa ñki'ĩ bu bə aa, nyə mæ bo ni ñgāŋmbwe'esə. ³ Mè zi mæ ñ bii ñgi'ĩ nî àtànəntii, ñkii nte'ɛ ñkŋŋə nî ñyê waa aa ñlon ñkwitú ikúm ghá; kaa ni burə tì kî ñkaa. ⁴ Lá mæ fa ñfirê ghuu mæ ni mè'è mæ akòŋnə ya yii mæ ni le ntswe ni yu a mbii aà. ⁵ Tá ni tigə ñwa'atə lá àjàŋ yii mæ ni le mbə mbɔŋ wò aa, mbu mbəŋkə ghuu ñka mfa'a nî ñfà'á yii ni le ñka mfa'a a mbii aà. A tsuu la bə bɔŋ mè aa zĩ a mbo bù, i lògə itetè bîlâm juu jya lò'òsə mæ mbə ni tsuu ghuu bəŋkə. ⁶ Lá mè zi mæ ni ghìrə yuà ànnù a ku'ùnə: Ni bàa mifà'á mi baNikolatan mii mè ki mbàà aà. ⁷ Nù yii à tswe nî ñtŋnə aa tá à yu'u annù yii mæ Azwĩ Nwĩ a swonə a mbô ñghòtə jyá aà. A mbo ñú yii mæ à mà'a ntsyà aa, mè aa fa adà'a mæ tá à ji mîntà mii mi lò nî àtí ntswèntii ya yii mæ a tswe a mûm paradiso Nwĩ aà.

Ntoo yii ì le nghèè a mbo Smyrna aà

⁸ “A mbo angel ñghòtə Smyrna, ñwà'ànə mæ,

“Aâ ànnũ yĩi mē a lo a mbo yu wa yĩi mē à nĩ ntsyàm̃bĩi ñkĩ mbē nlwĩ'ĩnjĩm aà, m̃bē yu wa yĩi mē à lē ñkwo ñkĩ mbu mb̃i fu ntswe nt̃i aà a yulà:

⁹ “Mē zĩ ñgĩ'i jii mē i kuu a nu bù aa, ñkĩ nzi annũ afumê yuu (lâ nĩ nĩ ñgãñafu'ù). Mē ki nzi ajàn yĩi mē bē bya mē bi swoñə nĩ mē bo nĩ bàYuda kaa wa'a bu bē aa bi ta ñgĩ'i a ikum bù aà, lâ bo bañə mbē aa ñgãñdãñghòtê Satan. ¹⁰ Nĩ tsuu ki b̃'c ñgĩ'i yĩi i zĩ a ñkuu a nu bù aa bē. Wa Devil à ka mà'a ghuu bĩ m̃'c a ndãtsañə, mē tâ bi ywe'etē ghuu, ajàn mē nàa yē ñgĩ'i ghu a atũ ñjwi ji ñighum. Mbē tē'e mbē bē mē nàa yē ñgĩ'i i kwo, nĩ ghēē nĩ mb̃i ñka mfa'a a mbo mē nĩ ñt̃i ghuu tsim̃ boñ mē aa fa atsè'etu nif̃ ntswēnt̃i a mbo bù. ¹¹ Nũ yĩi mē à tswe nĩ ñt̃oñnē aa tâ à yu'u annũ yĩi mē Azwĩ Nwĩ a swoñə a mb̃o ñghòtē jya aà. Nũ yĩi mē à mà'a ntsyà aa kaa ñwo ñi mē mi ywe'e mi mbaa kaa mē aa yĩ wa'a yi lənsè.

Ñtoō yĩi mē i ghēē a mbo Pergamum aà

¹² “A mbo Angel ñghòtē Pergamum, ñwà'ànē mē,
“Aâ ànnũ yĩi mē a lo a mbo ñu wa yĩi mē à tswe nĩ munwĩ ñtsò m̃bēē ñtsim̃ wa yĩi a tsə'ə aà: ¹³ Wa mē zi adigē yĩi mē nĩ tswe ghu aà, wa adigē mē abèrē Satan a tēə ghu aà, nĩ tswa ikũm gha ñkwo ghu, kaa nĩ lē ñkĩ'ĩ k̃ ñtuu ab̃iint̃i yuu a nu mē, ñk̃'c ñku'u wa ñjwi Antipas, àyēfē ghà, mē à lē si fà'a a mbo mē nĩ ñt̃i yi tsim̃, mē bi lē nzwitē a tit̃i bù, wa adigē mē Satan a tswe ghu aà.

¹⁴ “Lâ mē fa ifirē ghuu nloñ b̃c bi innũ bĩ m̃'c. Nĩ tswe nĩ bē bĩ m̃'c a tit̃i bù mē bi bii annũ Balam, mē à lē ndi'i a mbo Balak mē tâ à ghēē ntaansē ayoo a mâñjĩ, ñkij̃ balsarael ghu aa, ñghirē mē tâ bo ji m̃ij̃ m̃i mē bi t̃c mà'a nĩ m̃ñkobē ghu, ñkij̃ ñghirē nĩ annũ ajirē aà. ¹⁵ Nĩ ki mbù ntswe nĩ bē bĩ m̃'c bii bi bii annũ yĩi mē baNicolatan bi d̃i'ĩ aà. ¹⁶ Tâ nĩ bēñkē ghuu. A tsuu la bē, boñ mē aa ghēsē zĩ a mbo bù, i to waa nĩ munwĩ ñtsò yĩi mē a fē'e a ntsũ mē aà.

¹⁷ “Nũ yĩi mē à tswe nĩ ñt̃oñnē aa tâ à yu'u annũ yĩi mē Azwĩ Nwĩ a swoñə a mb̃o ñghòtē jyá aà. A mbo ñu yĩi mē à mà'a ntsyà aa, mē aa fa a mana yĩ ñl̃'òsē wa yĩ mò'c ghu mbo, i k̃i fa ñgò'ò yĩ ñfũ'ù ghu mbo, yĩi mē bi ñwa'anē ikum yĩ fii ghu, yĩi mē kaa mbē ñu dãn a wa'a twoñ, ntsyatē ñu wa mē à kwèrē aà.

Ñtoō yĩi i lē ñghēē a mbo baThyatira aà

¹⁸ “Ñwà'ànē a mbo angel Thyatira mē:
“Aâ ànnũ yĩi mē a lo a mbo Mu Nwĩ, yu wa yĩi mē à tswe nĩ mi'ĩ mi mi khi ts̃ nlwà m̃'c aa, nĩ m̃kòrē mi mi khitē ts̃ abwēē. ¹⁹ Mē zĩ ifà'â ghuu, ñzi akòñnē yuu nĩ ab̃iint̃i yuu, ñkĩ nzi ajàñə mē nĩ fà'a a mbo mē ñkij̃ mbii nĩ ñgĩ'i nĩ àt̃añont̃i aa, ñkĩ nzi mē ifà'â ghuu yĩi mē nĩ fà'a a ñjĩm aa i tsya yĩ mb̃i.

²⁰ “Lâ mē firē ghuu nloñə annũ yũlâ, mē nĩ mà'atē a Jezebel, m̃angyē wa mē a twoñ ibii nũ yi mē yu nĩ ñgãñntoō Nwĩ m̃angyē aa, mē à ka ndi'i nĩ innũ, ñkij̃ mbwe'esē nĩ ñgãñfà'â ja mē bi ka ñjirē, ñkij̃ ñji nĩ m̃ij̃ m̃i bi t̃c mmà'a nĩ m̃ñkobē ghu. ²¹ Mē fà mē noō ghu mbo mē tâ à bēñkē yi ghu, la a tuu m̃bēñkē mmà'atē annũ ajirē yi yá. ²² Yē nĩ, mē aa mà'a yi a ikuu ñghò, i mà'a bē bya mē bo bo jirē aa, a m̃m̃ ñgĩ'i yĩ ñt̃i. Mē mbē bi tsuu waa bēñkē mmà'atē ibi wa mē bo ghirē aà. ²³ Mē aa ghòc b̃c bi zwitē. Tâ ñghòtē jyá tsim̃ i tigē nzi mē mē laa mbē yu

wa yĩi mē a lōo imòòntè bē bo bì mǎntii mi bē aà. Mē ka kii fa a mbo ñù nì bù ghùù a ajàṅə mē ifà'á yi i dì'ì aà. ²⁴ A mbô àbùgê yuu yĩi mē nì tswe a ala'a Thyatira aa, mē kaa nì sǎ annù yĩi mē a dì'ì aa bii aa, mbē bu bya bii mē kaa nì burə tì innù jya jii mē bi twonə nì innù jì tsòtè a mum Satan yəgə aa, mē aa swonə a mbo bù mē, kaa mē aa wa'à ghuu nì àbè'è yi dàṅ bú mbe'esə. ²⁵ Lâ tâ nì tswa tsi'ì ànnù yĩi mē nì tswe nì yu aa ñkwo nì yu nywe'e a noò yĩi mē aa yĩ zǐ aà.

²⁶ “A mbo ñù yĩi mē à mà'a ntsyà, ñki nləə mifà'á ma ñghèè ñywe'e a nlwĩ'isè aa, mē aa fa mǐda'a ghu mbo mē à aa mbu'utə itoo itoò.

²⁷ ‘Aa yĩ tigə bu'utə waa nì àtǐ atii,

i kii tigə sentə nì waa tsi'ì tsǒ bantòò bi aboo.’

Tsi'ì tsǒ ajàṅ mē mē lē ñki ñkwere mǐda'a a mbo Taà ghà aà. ²⁸ Mē aa kii fa fĩjòn fĩ atitugə fya a mbo bo. ²⁹ Ñù yĩi mē à tswe nì itòṅnə aa, tâ à yu'u innù jya mē Azwĩ Nwĩ a swonə a mbô ñghotə jyá aà.

3

Aṅwà'ànə yĩi mē a ghèè a mbô ñghotə a Sardis aà

¹ “A mbo Angel ñghotə Sardis ṅwà'ànə mē:

“Aà ànnù yĩi mē a lo a mbo yu wa yĩi mē à tswe nì Izwĩ Nwĩ jya jì sàmbaa, nì mǎnjòn mya mi sàmbaa aà, à swonə mē, Mē zǐ ifà'á ghuu, nì bii ikum mē nì tswe bǐtǐ, lâ mbaṅnə ñkwokə. ² Bìnnə nì, ñniṅ mǐtǐ a nì àyoo ya yĩi a burə a mbo bù, mē a kii ntigə tsi'ì a ñkwo aa, ñlon mē mē yə mē kaa ifà'á ghuu sǎ a nsi mǐ'i Nwĩṅgòn ghà Kaa i sǐ bòn mǎṅsə. ³ A nì wa'atə annù ya mē nì lē ñkwere ñki nyu'u aa, nǎṅsə nləə ma ya mbəṅkə nì ghuu. Nì bə tsuu bìnnə bon màa zǐ a mbo bù tsi'ì tsǒ ñyèrə kaa nì wa'á abàṅtə noò yĩi mē mē aa zǐ ghu a mbo bù aa zǐ. ⁴ Lâ nì burə kii tswe nì mǐkùm mǐ mbùmtə bē bí mǎ'ò a ala'a Sardis; a bə bē bii mē kaa bi burə tǐ itsə'è jyaa siṅə. Bo aa yĩ tigə karə bi'ibo nì itsə'è jì fù'ù ñlon mē bo ku'unə aà. ⁵ Ñù yĩi mē à mà'a ntsyà aa, baa yĩ tigə wɛ'ɛ itsə'è jì fù'ù ghu nu maa ajàṅ, kaa tâ mē wa'á ikùm yi a mùm àṅwà'ànə ntswèntǐ ya tsigitə. Mē aa yĩ tigə beentə ikùm yi a nsi Taà bo bì baangel bi. ⁶ Ñù yĩi mē à tswe nì itòṅnə aa, tâ à yu'u innù jii mē Azwĩ ya a swonə a mbô ñghotə jyá aà.

Aṅwà'ànə yĩi a lē ñghèè a mbô ñghotə a Philadelphia aà

⁷ “A mbo Angel ñghotə Philadelphia, ṅwà'ànə mē,

“Aà ànnù yĩi mē a lo a mbo yu wa yĩi mē à làa mǎṅsə ñki mbə annù nǐkonə aa, yu wa yĩi mē à tswe nì àkwà'anda David, mē a yi ṅa'a kaa ñù dàṅ a wa'à bù ñtsetə, bɛɛ a yi ntsetə kaa ñù dàṅ a wa'à bù ṅa'a aa, à swonə mē, ⁸ Mē zǐ ifà'á ghuu, yê nì, wa mē ṅa'à mē ntsũnda nte'ɛ a mbo bù, kaa ñù dàṅ à sǐ nì mǐdà'à mē mbə a tsetə ghu tswe. Mē zi mē kaa mǐdà'à muu sǐ gha'atə. Lâ nì bǎṅnə mē ñləə ñghàà na kaa ñki'ì ikùm gha tuu. ⁹ Yê nì, màa ghìrə ṅgǎṅndāṅghotə Satan jya, mē bo swonə nì mē bo nì baYuda, kaa ñki'ì bu bə aa, mbaṅnə mbə bē ṅgǎṅabaṅnənnù aa, yê, mē aa ghìrə tâ bo zi nswètə mǐku'utə myaa a mǐkòrə bù, ñyogə mē mē kònə ghuu. ¹⁰ Tsǒ mē nì ləə ñghàà na, a ajàṅ mē mē lē swonə a mbo bù mē nì bii ṅgǐ'ì nì àtaṅəntǐ aa, mē bɛ ghuu a nì ṅgǐ'ì ya yĩi mē i zǐ fàa mbi a ñkwà'ànə bē bǐtsim bii bi tswe fàa atu nsye aà. ¹¹ Wa mē aa ghèsə zǐ, nì tswa annù yĩi nì tswe mē nì yu aa ñkwo nì yu ta tâ ñù tsù à tsuu atsə'ətu nifǒ yuu lǒ twɛɛ kwere. ¹² Ñù yĩi mē à mà'a ntsyà aa, mē

aa ghirè yi a nĩ òtò'è ònda a múm òdámà'a Nwĩ Nwĩngòŋ ghà tá à tige ntswe ghu kaa i yĩ wa'à ghu bú mfe'ε. Mè aa ñwà'ànè ikum Nwĩngòŋ ghà bo bì ìkúm ñjò'ò àla'a Nwĩngòŋ ghà ghu nú. A bē Yerusalem yĩ fii, yĩ mē a lō a aburē a mbo Nwĩngòŋ ghà ñsigē aà; i kii ñwà'ànè ikúm gha yĩ fii ghu nú. ¹³ Nù yĩ mē à tswē nĩ ìtòŋnè aa tá à yu'u annù yĩ mē Azwĩ swonē a mbō ñghòtē jya aà.

Ntoò yĩ ì le ñghèè a mbō ñghòtē a ala'a Laodicea aà

¹⁴ “A mbo Angel ñghòtē Laodicea ñwà'ànè mē,

“Aà annù yĩ mē a lo a mbo yu wa yĩ mē à ni Amen, mbē yu yĩ mē a fà'à nĩ òtò yi tsim, ñki mbē ayəfə annù ññkon, mbē yu yĩ mē njòò tsim jii mē Nwĩngòŋ à le nnaŋsə ntsya aa ghu nu aa, swonē ni mē, ¹⁵ Mē zĩ ifà'à ghuu, kaa ñi si fwe kaa ñki'ì kii ñloo, a ghirè mbaa mbòŋtē mē bon ni fwe kē ñkii nloo. ¹⁶ Tsó mē ni jwàmtē jwàmtē, kaa ñki'ì lòò, kaa ñki'ì kii mfwē aa, mē aa twù ghuu a ntsù mē i mē'è. ¹⁷ Nlon mē ni swonē ni mē Mē ñi ñgàŋàfù'ù, mē kwè mē ñghēε ñi mbi, kaa mē si ayòò tsu bon, lā kaa wa'à bàŋnè ñzi mē ò laa mbē, ñi tì àyoo, mē bi ko ñi mliŋnè ghò, m̄f̄um, mfə'ə, ntswe nswèrè ñswèrè. ¹⁸ Mē tige ñdi'itē nòò mē toò yu a atii gold yĩ mē bi tōò ñi m'ò, ns'i a laa a mbo mē, tã bē ñgàŋkabē, ñki nyuu itsè'è jì fù'ù a mbo mē, m̄b̄oontē nswèrè ñswèrè yò ya ghu, tá atú yo wa'à kà ñdirē; ñki yu afū mi'i nyò'otē mi'ì mo ghu mē mbē ò yē ìdìgè le. ¹⁹ Bē bii mē mē kòŋə aa, mē ghàantē ñi waa ñkii ntsisə ñi waa. Tsó mē a bē laa, gaansə m̄it̄i mo, mbəŋkə ghò. ²⁰ Yē, wa mē tē a ntsūnda ñkwèntē. Mbē ñi tsù à yu'u ñi yà ñŋa'a ntsūnda, bon mē aa ku zĩ tsi'i yi, i jì bi'iyu, tá à ki ñi bi'iyu. ²¹ Nù yĩ mē à mà'a ntsya aa, mē aa fa ada'a ghu mbo mē tá à tswē bi'iyu a abèrè ñifō mē, tsi'ì tsó ajàŋə mē mē le mà'à ntsya, ñtìgə ntswe bi'ì Taà ghà a ñi abèrè ñifō yu aà. ²² Nù yĩ mē à tswē ñi ìtòŋnè aa, tá à yu'u annù yĩ mē Azwĩ a swonē a mbō ñghòtē aà.”

4

Ajàŋə mē bi gha'asə Nwĩ a aburə aà

¹ Ma ya a ghè mē ki tsyã, mē yə ntsù aburə i ña'anè ñtəə, mē yu'ù ñi ya mē i le nte'ε mfoo ñghàà a mbo mē a mbi aa, i ghaà a mbo mē ñkoo tsi'ì tsó ñtàn, ñswon mē, “Kò'ò ñzi faà aa, tá mē di'ì innù jii i ka fē'è a noò yĩ yùlā a tsyà mē aa a mbo wò.” ² Azwĩ Nwĩ a burè ñkuu a nu mē, mē yē abèrè a aburə, ñi yĩ m'ò a ñaŋnè ghu! ³ Ns'i yi i tseŋkè tsi'ì tsó ñgò'ò atindùù jii bi twonē ni jasper bo carnelian aà, kùrìsè yĩ mē à le si kire tsi'ì tsó emerald aa a karisə abèrè yá. ⁴ Ibèrè jì m'ò mighum mi mbaa ñtsò jì ñkwà i le ntəə ñkarisə abèrè ya, b̄lii b̄i wè mighum mi mbaa ñtsò ñkwà k̄i ñstwetə ghu, ñwε'ε itsè'è jì fù'ù, ñso itsè'ətu ñifō itii gold a atu bo. ⁵ Mbən ñwà'àkè, ñkumə bo bì ñi i ghaà mfe'ekə wa ñi abèrè ya, m̄ŋkà'à mi sàmbaa mi kh̄i wa ns'i abèrè. Ma mú bē aa ñz̄wĩ Nwĩ jya jì sàmbaa. ⁶ Wa ns'i abèrè ya, àyoo yi m'ò a tswē tsó ñk̄i miyaa yĩ i kire tso ñkè'è, ñjεŋkə tsi'ì tsó ñgò'ò crystal.

A ñkarisə abèrè ya mbèε tsim, njoo jì m'ò jii i tswē nt̄i aa jì ñkwà i tē ghu, mi'ì luu a nu bo, ntswe a ñim ñki ntswe a ns'i. ⁷ Ayoo ya yĩ ntsyamb̄i a kire tsó nààngwyè, yĩ ayòŋntē a kire tsi'ì tsó mbòŋ, jii i ywe'e jì tarə aa, ñs'i yi i finè yĩ ñi m̄s̄òŋè, jii i ywe'e jì ñkwà, i bē tsó maghoo yĩ a dàrè. ⁸ Njoo jì swèrə ma jya jì ñkwà i tswē ñi m̄bà mi nto'o mi nto'o. Mi'ì mi

luu ghu ñkarisə a mum bo bì a abεε. Bo yəè nĩ ìkòò ñkaa ñki'ì kentè nĩ àsĩ'ìnè nĩ ìtugè, ñswoŋə ni mə,

“Nlāa mǎŋsə, ñlāa mǎŋsə! Mmà'ambĩ Nwĩŋgòŋ Mbu'utəmbĩ, yu wa yĩi à le ntswe, ñtswe tsĩtsòŋ, i yĩ kii bũ tswə a noò yĩi a zĩ aà.”

⁹ Njoo jĩ swèrè jya jĩ mə i tswə ntĩi aa i yəè nĩ mĩkòò ñgha'asə ñkii ñghu'usə, ñkii mfa nĩ mbi'ikə a mbo yu wa yĩi mə à ñaŋnə wa abèrè mə à tswə nlwĩ'ĩ ñŋkoŋə aà. Bo yi ti yəə laa, ¹⁰ bìlii bya mĩghum mi mbaa ñtsò ji ñikwà bo wó a nsyε mmii yi yu wa yĩi mə à ñaŋnə wa abèrè aa, mə à tswə nlwĩ'ĩ ñŋkoŋə aà. Bo ma'à ìtsè'ətu nifɔ̄ jya jya wa a nsi abèrè ñswoŋə ni mə, ¹¹ “Mmà'ambĩ Nwĩŋgòŋ yĩ'ĩ wa ò kù'ùnə mə mbə ò kwērə ñgha'a bo bì àghu'usə, ni mĩdà'à, ñlòŋ mə ò le nnaŋsə njoo tsim, ñki ñghirə mə tâ ì tswə ntĩi aa nĩ ñkòŋə yò.”

5

Nìbù'ù ni aŋwà'ànə nya bo Mu mbĩ ñjèrè wá

¹ Mə yə nìbù'ù ni aŋwà'ànə nĩ mɔ'ɔ a múm àbo yu wa yĩi mə à le ñaŋnə wa abèrè aa yĩ mà'à. Bi ñwà'ànə a mum ñki ñwa'anə a abεε. Bi kwērə nĩ ìwenə ale ji sàmbaa. ² Mə yə ñtĩi angel a tɔŋnə nĩ ñjĩ yĩ ñtĩi mibetə ni mə, “Nù yĩi mə à kù'ùnə mə mbə a ke'etè ìwen ale jù ji sàmbaa i ña'a nìbu'u ni aŋwà'ànə nù à ni wò aa ε?” ³ Kaa ñù tsù à le ñki'ì ghu tswé, a aburə kə a atu nsyε, kə a múm ñsyε mə mbə a ña'a nìbù'ù ni aŋwà'ànə nya nìlentə mumə. ⁴ Mə naŋsə ñyè'ə ñlòŋ mə kaa bi le ñki'ì ñù yĩi mə mbə a ña'a nìbù'ù ni aŋwà'ànə nya nìlentə mum aa yê. ⁵ Ndii wa yĩ mɔ'ɔ a swoŋ a mbo mə mà noò mə, “Tsee ki yè'è, yê, wa yu wa yĩi mə à ni Naàŋgwyè àtsə baYuda, mibə ntigə ñgigə David aa, à mà'à mé ñtsya mə mbə a ña'a nìbù'ù ni aŋwà'ànə nya bo bì ìwen ale jya ji sàmbaa.”

⁶ Mə yə Mú Mbĩnjèrè a təə a titi àbèrè ya bo bì ñjoo jĩ wè jĩ swèrè jya ji ñikwà, bo bì a titi bìlii bya, a fi tsi'ĩ tsó bi leè ñwa, ñtswe ni mĩndɔŋ mi sàmbaa, bo bì mi'ì mi sàmbaa, mi di'ì nĩ ìzwĩ Nwĩ jya ji sàmbaa mə à tòo a mbó ñsyé ñtsimə aà. ⁷ A lô ñghεε ñkwērə nìbu'u ni aŋwà'ànə nya a abó mà'a yu wa yĩi mə à le ñaŋnə wa abèrè aà. ⁸ A kwèrè mé nìbu'u ni aŋwà'ànə nya, ñjoo jĩ wè jĩ swèrè jya ji ñikwà, bo bìlii bya mĩghum mi mbaa ñtsò ñikwà, bi wó a nsi Mú Mbĩnjèrè wa, ñù a tugitè ñlòŋ, ñù à tugitè ñlòŋ nĩ àŋààntè, ñki ntswe nĩ ìkhĩ gold i luu nĩ njoo jĩ tòò jĩ lùmtè, i di'ì aa àtsà'atè Nwĩ bê bi Nwĩ bì tsimə. ⁹ Bo tigè ñyèə nĩ ìkòò yĩ fii nswoŋə ni mə,

“Wa ò kù'ùnə mə mbə ò kwērə nìbù'ù nĩ aŋwà'ànə nya ña'a ìwenə alé ji jyá. Nlòŋ mə bi leè ñwa gho,

ò tsu'ù àtu bê bitsim nĩ àlèè yo, bìi mə bi lo nĩ ìtsé tsim, ñghaa ni mĩghàà mi tsim, bo bì bè bì tsim a itoo itoo, nìèə a mbo Nwĩ;

¹⁰ ò ghìrè mé bo tigè bìsa'a bi ala'a bubo, mibə ñgǎŋmà'a Nwĩ jĩi mə i fà'a a mbo Nwĩŋgòŋ Taà yi'inè aa, tâ bò yi ntigə nsa'a atu nsyé.”

¹¹ Mə ghèə ki yə nyu'u ñjĩ baangel bí ghà'à ñgha'a, mə bi səŋ bi ku'ũ ñkam nĩ ñkam, bo bì ñtsù'ù nĩ ñtsù'ù bi karisə àbèrè ya, nĩ ñjoo jĩ swèrè jya ni bìlii bya. ¹² Ntɔŋnə nswoŋə ni mə, “Wa Mu Mbĩnjèrè wa yĩi bi le ñwà yi aa, à kù'ùnə a ñkwērə mĩdà'à bo bì àfù'ù, ni mĩtsyé, bo bì mĩtĩ, nĩ àghu'usə ni ñgha'a bo bì mibɔɔnə.” ¹³ Mə yu'u njoo tsim jĩi mə i le ntswe a aburə bo bì a atu nsyε, ni a múm ñsyε, ni a ñki miyaa, ni bè bì tsim bìi bi le ntswe ghu aa, bi swoŋə ni mə, “A mbo yu wa yĩi à ñaŋnə wa abèrè aa, bo bì a mbo Mú Mbĩnjèrè wa, tâ mibɔɔnə, nĩ àghu'usə, ni ñgha'a ni mĩtĩ tâ mĩ

tswe a mbo bo ñlwi'i nĩjkonè." ¹⁴ Njoo jĩ wè jĩ swèrè jya ji ñikwà i swonj mæ "Amen!" Bilii bya bi wô a nsye mmii Nwĩ.

6

Iwen ale jyâ

¹ Mè yè Mú Mbĩnjèrè wa a ke'è àwenè ale ya yĩ ntsyambĩi a titii jya ji sãmbaa, mè yu'u àyoo ya yĩ mæ a tswe ntii aa yĩ m'ò'ò a titii jya ji ñikwà, a tɔɔnè nĩtĩi, nju'u tsó mbèŋ, ñswonj mæ, "Zi!" ² Mè lentè ñyè a ləŋə yĩ fù'ù, nù a k'ò'ò ghu atu, ñtswe nĩ ñkerè a abo yu, bi fá àtsè'ətu nifò ghu mbo, a fè'è tsó yu wa yĩ mæ a mà'à ñtsya aà, ñghɛɛ a mmà'a ñtsò i tsyã.

³ Mú Mbĩnjèrè wa a bú ñke'ɛ iwenè ale jya yĩ a ywe'e ji baa, mè yu'u àyoo ntswèntii ya yĩ a ywe'e ji baa, a swonj mæ, "Zi!" ⁴ Mè yè ləŋə yĩ m'ò'ò yĩ a ghè'ə mæ bòò, a fè'è, bi fá àdà'à a mbo nù yĩ mæ à k'ò'ò ghu atu bi fa a ndòò munwĩ ñtsò ghu mbo, mfa ada'a ghu mbo mæ tâ à kwèrə mbɔɔnə fàa atu nsye, tâ bè tīgə ntsɔbɪnə waa bo ni bo.

⁵ A kè'è mæ awenè ale ya yĩ a ywe'e ji tarə aa, mè yu'u ayoo ya yĩ a tswentii yĩ a ywe'e ji tarə aa, a swonj mæ, "Zi!" Mè lèntè ñyè ləŋə yĩ mfiĩ tsĩŋ, nù yĩ mæ à k'ò'ò ghu atu aa a tswé ni figè a abo yu, ⁶ Mè yu'u àyoo yĩ m'ò'ò a ghaà tsó ñjĩ a titii ñjoo jya mæ i tswe ntii aa, nswonjə ni mæ, "Ñkə'è àbaa ansaŋ yĩ mfiùùrè a atú ìfà'a njwi yĩ mfiùùrè, ñkə'ə abaa misaŋ ji tarə a atú ìfà'a njwi yĩ mfiùùrè. Lâ, ni tsuu ŋgĩ'i nĩ àtĩ mĩlù'ù kè nĩ àtĩ mĩghurè ló ta."

⁷ A kè'è mæ awenè ale ya yĩ a ywe'e ji ñikwà aa, mè yu'u ñjĩ ñjoo jya jĩ i tswe ntii jĩ i ywe'e ji ñikwà aa, i swonj mæ, "Zi!" ⁸ Mè lentè ñyè ləŋə ñkĩrè yĩ i bə tsó àkwĩ'ĩnè fĩŋə, nù yĩ à k'ò'ò ghu atu, ñkũm yi i bə Nìwô, Ala'a biku bi bə a yonjə ghu njĩm. Bi yátè mbi ìtĩi ji ñikwà, mfa ada'a a mbo bo mæ tâ bo zwitə atii yĩ fùùrè ni munwĩ ñtsò, bo bi ñjĩ yĩ ñtĩi, ni ñighòò ni ñkwõŋ bè, bo bi nàà mi tsə'ə fàa atu nsyè.

⁹ A kè'è mæ awenè ale ya yĩ a ywe'e ji ntaà aa, mè yè biku bi bə bii mæ bi lɛ nzwitə waa nlonj ñighàà ni Nwĩ bo bi ànnù yĩ mæ bi lɛ si swonjə nlonj ñighàà ni Nwĩ aa, ¹⁰ bo tɔɔnè ñyè'ə nswonjə ni mæ, "Mmà'àmbi Mbu'utəmbi, yĩ à laa mmàŋsè mbə annù nĩjkonè, òo yu'utə i ywe'e aa a noò àkè, i bõŋ sa'a batu nsye, i niŋ ŋgĩ'i a nu bo, ñlonj mæ bi lɛ nzwitə a yi'i aa ɛ?" ¹¹ Bi lɛ ntīgə mfa atsè'ə yĩ fù'ù a mbo bo ni atu ni atu, ñswonj mæ tâ bo bɔɔ mmĩintə a ni mú àtĩi noò tâ ñdùu ŋgàŋakorè jyaa a mùm àfà'à, ni bilĩm byaa bii bi tswe nĩ ñzwitə tsó bo aa, tâ i ku'u.

¹² A kè'è mæ awenè ale ya yĩ a ywe'e ji nto'o aa, mè lèntè ñyè nsye i tsigìnè ni mĩtĩi, nòò bəŋkè mfiĩ tsó mĩkwĩ'ĩ, sàŋ yĩ à luu aa a tīgè mbəŋ mbə tsi'ĩ tsó àlèè. ¹³ Mĩnjòŋ mii mi tswe a aburə aa mi wòkè a nsye tsi'ĩ tsó ajàŋə mæ mĩntà mi ikòò mi wòkə a nsye tì bəŋ a noò yĩ mæ àfĩsè yĩ tì a tsigə ati ya aà. ¹⁴ Abùrè a bwèkè yi tsi'ĩ tsó nìbù'ù ni aŋwà'ànè nii bi kərə nì'ò'sè. Mĩnta'a mĩ tsĩm bo bi bĩkĩŋki bi tsĩm bi l'ò'sè a adigə yĩ mi bi lɛ ntswe ghu aà. ¹⁵ Bifò bĩ fàa nsye ni bè bĩ wè, ni bità bi ntso, ni ŋgàŋkabə, ni ŋgàŋmĩtĩi, bo bi bè bi tsĩm, ibù'ù bo bè bii bi s'ĩ ibù'ù bə, bi tīgè ñlèontə a mum ibù'ù ŋgoo, bo bi a nji'i ŋgò'ò mĩnta'a mya, ¹⁶ ñtswonjə nĩ ñgò'ò jya bo bi mĩnta'a mya nswonjə ni mæ, "Wó a nu b'ĩ, ñkĩntə a yi'i fàa nsi nù ghũ mæ à ñàŋnə fàa nĩ àbèrè aà, bo bi a nĩ àlwi ntɔŋə Mú Mbĩnjèrè, ¹⁷ ñlonj mæ ñjwĩ àlwintɔŋ yĩ ñwè yàà ya i zĩ mæ. Nù yĩ mæ mbə a təə a nsi bo aa, à nĩ wò aa ɛ?"

7

BaIsrael bya 144,000 mæ bi lɛ ntswe nĩ àwenə Nwĩ aà

¹ Ma ya a ghəə ki tsyǎ mə yə baangel bi nikwà, bi təə ni mibuu mi atu nsye mù mi nikwà, ñkinə nĩ fĩfərə yĩ mə à tswe nĩ mbèe mbi ji nikwà aa, mə tâ à tsuu fàa atu nsye tsyà, ñtsuu atu ñkĩ miyaa tsyà, kə bə a nĩ itĩ jĩ tsu fàa mbi tsyà. ² Mə bú ñyə angel yĩ mò'ɔ a lô a mbi nsà'a nòò ñtswe nĩ àwenə Nwĩngòŋ yĩ mə à tswe ntĩ aa, ñtəŋnə ntwonə baangel bya bi nikwà mə bi fà mə midà'a mə bi ta ŋgĩ'i a nĩ àtu nsye bo bi a ñkĩ miyaa aa, ³ ñswonə ni a mbo bo mə, “Nĩ tsuu ŋgĩ'i a nĩ àtu nsye, ni ñkĩ miyaa, bo bi a nĩ itĩ ta, nywe'e noò yĩ mə, bi ñiŋ mə awenə a niŋenə ni nsi ŋgǎŋfà'á Nwĩ yĩ'inè.” ⁴ Bi swonə a mbo mə mə bə bĩ mə bi tswe nĩ ñniŋə àwenə Nwĩ a nsi bo aa bi bə aa ntsù'u ŋgkhi yĩ fùùrè ni mighum mi nikwà ñtsò ji nikwà. Bi lɛ nniŋ awenə a nu bə a ŋgwè'ɛ Israel ntsimè. ⁵ A atsə Yuda tâ bi niŋ awenə Nwĩ ya a nu bə ntsù'ù ñighúm ñtsò baà, a atsə Reuben ñtsù'ù ñighúm ñtsò baà, a atsə Gad, ñtsù'ù ñighúm ñtsò baà, ⁶ a atsə Asher, ñtsù'ù ñighúm ñtsò baà, a atsə Naphtali, ñtsù'ù ñighúm ñtsò baà, a atsə Manassey, ñtsù'ù ñighúm ñtsò baà, ⁷ a atsə Simeon, ñtsù'ù ñighúm ñtsò baà, a atsə Levi, ñtsù'ù ñighúm ñtsò baà, a atsə Issachar, ñtsù'ù ñighúm ñtsò baà, ⁸ a atsə Zebulum, ñtsù'ù ñighúm ñtsò baà, a atsə Joseph, ñtsù'ù ñighúm ñtsò baà, ñtigə ñkĩ nniŋ a atsə Benjamin, ñtsù'ù ñighúm ñtsò baà.

⁹ Ma yũ a ghè mə ki tsyǎ, mə lĩ ñyə mã mbəm ñnòò yĩ mə kaa mbə bi wa'à səŋ, i lô a nĩ itoo i tsim, bo bi a nĩ itsə itsim, nĩ ŋgwè'ɛ bə itsim, bo bi a ni mighàa mi ila'a mitsim, i təə a nsĩ àbərə ya, bo bi a nsi Mũ Mbĩnjərə wá, ñwe'ɛ itsə'è jĩ fù'ù, ñtugitə ijaŋ mighə a mbo bo, ¹⁰ ñtəŋnə tsi'ĩ niti ñswonə ni mə, “Annũ nyweensə bə a tswe aa a mbo Nwĩngòŋ yĩ'inè mə à ñaŋnə fàa abərə aa, bo bi a mbo Mũ Mbĩnjərə wá.” ¹¹ Baangel bya tsi'ĩ bitim lɛ ñkĩ ntəə ñkarisə abərə ya bo bi bilii bya, ni ñjoo jya mə i tswe ntĩ aa ji nikwà, bo bi tsim lɛ ŋwò a nsye àkũu kuu, wa ansi abərə ya mmii Nwĩ, ¹² ñswonə ni mə,

“Amen!

Mbɔɔnə, ni ñigha'a,

ni mĩtsyè, nĩ mfá mbi'ikə,

nĩ àghu'usè,

ni midà'á, ni mĩtĩ,

tá mi tswe a mbo Nwĩngòŋ yĩ'inè,

ñlwi'i nĩŋkonə. Amen.”

¹³ Ndi wa yĩ mò'ɔ a tigə ñghaa a mbo mə, mbetə gha mə, “Bə bú mə bi we'ɛ itsə'è jĩ fù'ù aa à ni bĩwò aa ɛ? Bo lo aa fə aa ɛ?”

¹⁴ Mə kwi'i ghu mbo mə, “Taà, ò zĩ.”

A swonə a mbo mə mə, “Aa bə bya mə bi fè'è mə a mùm ñgĩ'i yĩ niti ya aa. Bo sĩ'ĩ mə itsə'è jya, ñghirə i tigə mfu'u nĩ àləə Mũ Mbĩnjərə wá.

¹⁵ Aa ñji'ĩ ànnũ yĩ mə bo təə a nsi abərə Nwĩ

mfa'a ghu mbo nĩ àsĩ'inè nĩ itugə, a mùm ñdámà'a Nwĩ aà.

Yu wa yĩ mə à ñaŋnə wa abərə aa à ka tsirə waa nĩ ñtǎŋ yi wá.

¹⁶ Kaa ñji i ka yĩ wa'à waa bú ñka nyanə, kaa ñji ñkĩ wa'a waa kii nyanə.

Kaa tâ ñnòò bo bi ñlòò idigə wa'à waa kii ntɔɔ.

¹⁷ Nlon mə Mũ Mbĩnjərə wa mə à tswe a titi abərə ya aa, àa bə ntsèembi wàà

i ki tsyàsə nĩ waa a idigə bĩ nanəbirə ñkĩ ntswènti,

tâ Nwĩ à yε'ε mìlàà mìtsìm a mi'i bo."

8

Iwen jii i ywe'e ji sàmbaa àà

¹ Nòò yii mē Mû Mbínjèrè wa à le ñkè'ε awen ya mē a le nywe'e ji sàmbaa aa, ìdigè le nsi'i a aburè mē swee, a nî àtìi noò, kaa ayòò tsu a wa'à ghàà. ² Mè tìgè ñyè baangel bya bi sàmbaa mē bi tēè a nsi mi'i Nwĩ aa, bi fâ ntàn ji sàmbaa a mbo bo.

³ Angel yí mò'ò à le mbù ñzi ntēè a mbèε ñikèntè ni mò'ò ni mà'anwĩ, ñtugitè akanjè ntòò ñjoo mmà'a Nwĩ yí gold; bi fâ ñjoo mmà'anwĩ jì lùmtè jì ghà'atè mē tâ à fa a bò'ò ìtsà'atènwĩ jii bē bi Nwĩ bitsìm le si tsà'atè aa, wa atu ñikèntè ni mò'ò ni mmà'anwĩ nî gold nya mē ni le ntswe wa nsi abèrè aà. ⁴ Fìli fì ñjoo jì lùmtè jya bo bì ìtsà'atènwĩ jya le si tìgè nlo wa mbo angel wa ñkò'ò ni a nsi mi'i Nwĩ. ⁵ Angel wa à le ntìgè nlogè akanjè ntòò ñjoo mmà'anwĩ ya, ñlwensè ni mò'ò yii i le nlò wa ñikèntè ni mò'ò, mma'a a nsyè. A mà'à mē aa, m̀bèñ kâ ñkumè, ñjì i ghaà, m̀bèñ wa'àkè, ñsyè i tsigìnè.

Ajàn yii mē bi le ntōj ntān ji mbii ji ñikwà àà

⁶ Baangel bya bi sàmbaa mē bi le ntugitè ntān jya ji sàmbaa, bi le ntañtè nū yàà a ntōjè.

⁷ Angel yí ñtsyàm̀bii à le ntōj yii ntān, bi ma'à m̀iwèè ni mò'ò yii bi le m̀fòrè a bò'ò àlèè aa, a atu nsyè i sigè ntōò àtìi nsyè yii a ywe'e ji tarè aa bo bì àtìi iti yii a ywe'e ji tarè, ñkì ntōò ñgèè yí m̀fwé ñtsimè.

⁸ Angel yii à ywè'è bi baa aa a tìgè ntōj yii ntān, bi ma'à àyoo yí mò'ò yii mē a le mbè tsò nta'a yí wè yii i khi aa, a m̀m̀m̀ ñkì miyaa; ⁹ àtìi ñkì yii a ywe'e ji tarè aa, a b̀ñkè ñtìgè tsò alèè, àtìi ñjòò ñtsim jii mē le ntswe ntii maa ñkì miyaa nywe'e ji tarè aa i kwokè; bi tâ ñgì'i nî àtìi ibān jii a ywe'e ji tarè aa tsi'ì tsim jii i le ntswe ghu aà.

¹⁰ Angel yii à le nywe'e bi tarè aa à le ñkì ntōj yii ntān. F̀ñjòn fì wè fii fì le si khi m̀banjè tsò ñkà'à aa, fì le nlò a aburè ñwo nî àtìi m̀ñkì yii mē a ywe'e mi ntarè aa, bo bì b̀ñanjèbirè. ¹¹ ñkum f̀ñjòn fya à ni M̀ilwĩ'itsegè. Àtìi m̀ñkì mya yii a ywe'e ji tarè aa, le m̀bèñ ntìgè nlwì tsegè, bē bì ghà'atè bii bi le nno aa bi le ñkwokè nlonj àjàn mē ñkì wa i le si lwì aà.

¹² Angel yii à ywe'e bi ñikwà aa a tōj yii ntān, bi tìgè ntsè ñgì'i a nî àtìi noò yii a ywe'e ji tarè aa, nî àtìi sanj yii a ywe'e ji tarè aa, nî àtìi m̀jòn yii a le nywe'e ji tarè aà. Ma mùa àjàn àtìi ñkà'à yaa yii a le nywe'e ji tarè aa a le m̀bèñ ntìgè mfii; àtìi ñjwì yii a le nywe'e ji tarè aa kaa wa'à bù m̀fu'u; kaa àtìi itugè yii mē a le nywe'e ji tarè aa kaa a wa'à nî ñkà'à kì ñtswe.

¹³ Mè bú ñghèè ki yè, nu'u àbu'ùmbèrè yí mò'ò yii à le si dàrè ni a ndèj tsi'ì yùyu aa, a yè'è nî ñjì yí ñtìi, nswonjè ni mē, "Womèè! Womèè! Womèè a nî ñgì'i yí ntii yii i ka bú kuu a nu bē bii bi tswe fàa atu nsyè aa, a noò yii mē abùgè baangel bú bi tarè ka tōj i jyaa ntān aà!"

9

Ntān yii i ywe'e ji ntaà àà

¹ Angel yii à le nywe'e bi ntaà aa a tōj yii ntān, mē yè f̀ñjòn fii fì le nlò a aburè ñwo a nsyè aa, bi fâ key yii mē à le si ña'a ntsù ataa yí tsò ñtso ya aa ghu mbò. ² À le ña'a ntsù ataa yí tsò ñtso ya, f̀lì fì fè'è wa ntsù ataa,

mbə tsi'ĩ tsǒ fii mə fĩ fè'ε a nĩ nta'a yĩi bi tɔɔ a ntii àlòò aa, nghirə nìnòò bo bi ìdigə tsim fii. ³ Ngwèèné le ntigə mfe'ε wa ni fili, nsigə nluu a nsye, bi fá àdà'á yii mə a le mbə tsi'ĩ tsǒ à yi bāngaa bí bi bii bi tswe a atu nsye aa a mbo bo; ⁴ nswonə a mbo bo mə, tá bo tsuu ngi'i a nĩ ñgèè kě àyoo ayən, kè nĩ àtì yĩ tsu lǒ tsə. Lâ mənə nənə ntsə ngi'i aa tsi'ĩ a nu bə bii mə kaa àwenə Nwĩ ya sà a nitsenə nsi bo tswé aà. ⁵ Bi le mmà'atə mə tá ñgwèèné jya nne ni bo a atu bisən bi ntaà, lâ ntsee waa lǒ bānə zwitə, ñgi'i yii mə bi le sà di ni bo aa, i le mfinə yĩ ñu yii mə àngaa yĩ bi a loo yi aà.

⁶ Aa yĩ bə maa noò aa, tá bə ka nloo ni niwo kaa wa'à yê; bo ka yĩ ki yè'ətə ni a ñkwo, tá niwo bānə ñka ñkhə nĩ waa.

⁷ Ngwèèné jya le mbə aa tsi'ĩ tsǒ biləñə bii mə bi tantə a nghèè ni bù a ntsò aà. Bi le ñwε'ε njoo jĩ mɔ'ɔ jii i le mbə tsi'ĩ tsǒ itsə'ətu nifò gold aa atu bo; minsĩ myaa bānə mbə tsǒ mĩ bə, ⁸ inon jyaa i bə tsǒ inon bāngyè, minsōn myaa bə tsǒ mĩ takurè; ⁹ àyoo yii a le mbə tsǒ ñgùù ntsò yii mə bi ghirə nĩ àtì aa a tswe a nigǒ bo, mibā myaa mi ju'u tsi'ĩ tsǒ bikaligə bí ghà'atə bii biləñə swunə ñghèè ni bu a adigə ntsò aà. ¹⁰ Mìnkuù myaa mi le mbə tsi'ĩ tsǒ mìnkuù mi bāngaa bí bí ñki ntswe nĩ mfèè nta nĩ bə ghu tsǒ bāngaa bí bí. Adà'á yaa a nlənsə bə ghu ni bisən bi ntaà a ntswe aa wa mìnkuù bo. ¹¹ Mfò yii à le ntswe atu bo aa, à le mbə angel yii mə à le mfè'è aa wa nĩ àtaa yĩ tsò ntso ya aà; ìkũm yi ni nighàà ni baHeber i bə Abadon, baGrikia twonə nii ni Apollyon.*

¹² Ngĩ'ĩ yĩ ntii yĩ ntii yĩ ntsyambii i tsyà mē; lâ, yê nĩ, wa jĩ ji baa i burə ki yonə.

Ntàn yii i ywe'e ji nto'o aa bô ñgi'ĩ yii ntii yii i ywe'e ji baa aà

¹³ Angel yii à ywe'e bi nto'o aa a tōn yii ntàn, mə yu'u ñji i lô ni mìnɔn mya mi nkwà mii mi le ntswe wa mibuu mi niktə ni mɔ'ɔ ni mmà'anwĩ nĩ gold, mə ni ntswe a nsi mi'i Nwĩ aa, ¹⁴ nswonə ni a mbo angel wa yii mə à le nywe'e bi nto'o, ntugitə ntàn ya aa mə, "Fèè baangel bya bi nkwà mə bi kwere wa mbèè ñki miyaa Euphrates yĩ wè wa aà." ¹⁵ Maa ajàn bi le mfèè baangel bya bi nkwà, bii mə bi le ñkwere nyu'utə nĩ noò ma wa, nĩ ñjwi mà ya, ni sən ma wa, nĩ àlòò ma ya, a nzwitə mbèè bə yii i le nywe'e ji tarə aà. ¹⁶ Mə le nyu'u ndùù bisogyè bya mə bi le ñkɔ'ɔ biləñə bi ntsò bya aà, i le mbə ntsù'ù ji nighum ngaa ntsù'ù ji nighum ngàà ji baà. ¹⁷ Aà àjàn yii mə mə le nyə biləñə bya wa ni ñjèè tə tə aa a yuà: Bə bii bi le ñkɔ'ɔ biləñə bya aa le ñwε'ε ngùù ntsò a nigǒ bo i bānə tso mɔ'ɔ, mfi tsǒ saphire, mbanə tsǒ sulphur. Itu biləñə jya i le mbə tso ji bitakurè, mɔ'ɔ bo bi fili, ni sulphur fe'è ni a ntsù bo. ¹⁸ Ngĩ'ĩ juà ji tarə, mɔ'ɔ, fili ni sulphur wa mə à le sà fè'è wa ntsù biləñə bya aa le nzwitə mbèè bə yii i le nywe'e ji tarə aà. ¹⁹ Adà'á biləñə bya a le ntswe aa a ntsù bo, ni a mìnkuù bo; mìnkuù myaa le mbə aa tsǒ no jii i tswe nĩ itu aà, bo tigə nlogə nlənsə nĩ bə ghu.

²⁰ Abùgə bə bya bii mə ngi'i mà jũ le ñwa'à zwitə aa kaa le ñwa'à mĩntii myaa bəñkə ñkentə nghirə innũ jĩ bi jii bo le sà ghirə aà, kə ñkentə mmii bidemon bo bi mìnkobə mii bi le nənə ni gold, ni silva, ni abwε ni ngò'ɔ, kə nĩ àtì, mii kaa mi sà idigə yə, kaa wa'à nĩ innũ yu'ù, kaa wa'à tə aà; ²¹ kaa bo le ñwa'à kə ñkentə a ñka nzwitə bə, kə annù bisòrè, kə annù ajirè kə iyèrə waa.

* 9:11 ñji'ĩ yĩ i bə aa mə, yu wa yii mə ta ngi'ĩ aà

10

Angèl yĩ mɔ'ɔ bo mũntsirê nìbù'ù nĩ àṅwà'ànè

¹ Mè le mbù nyè angel yĩ ñwè yĩ mɔ'ɔ a lô a aburè nsigè nĩ a nsyè, ñwè'è mbà'á a nu yu, kùrisè a karisè átú yi; ñsĩ yi i tá tsò ñnòò, mìkà'á mi bè tsò ñtə'ə, ñkhi tsò mɔ'ɔ. ² A le ntugitə a mũntsirê nìbù'ù nĩ àṅwà'ànè nĩ bə ṅa'a aa a abo yu. Nte'è akòrê yi yĩ mà'á a atu ñkì miyaa, ñte'è a yĩ ñkwàbè a atu nsyè, ³ ñtəṅnə nĩ ñjĩ yĩ i le mbə tsò takurè a nwurə aà. A təṅnə mē ñghaa aa, m̀bèṅ i kùm ñgaa ji sàmbaa ñkwi'i. ⁴ Mbèṅ yá i kùm mē ṅgaa ji sàmbaa aa, m̀è ghèè mə mə ṅwà'ànə annù ya a nsyè, ñyu'u ñjĩ i lô a aburè nswon mə, “Lò'òsə annù ya mə mbèṅ ya i kùm ṅgaa ji sàmbaa nswonə aà, ñtsee a nsyè ló ṅwà'ànè!”

⁵ Angel wa mə m̀è le nyè a təə a atu ñkì miyaa bo a atu nsyè aa, a ñentè àbô yi yĩ mà'á a aburə, ⁶ ñkaa nĩ ñkùm yu wa yĩ mə à lwĩ'i ññkəṅ, yĩ mə à le nnaṅsə aburə bo bì ñjòò tsim jii i tswe ghu, ñnaṅsə nsyè bo bì ñjòò tsim jii i tswe ghu, ñkì naṅsə ñkì miyaa bo bì ñjòò tsim jii i tswe ghu aa, nswon mə, “Wa bi ka wa'á noò bú ñghensə! ⁷ Nòò yĩ mə angel wa mə à ywè'e bi sambaa à ka təṅ yĩ ntəṅ ya aa, tá Nwĩ à maṅsə ñghirə annù yĩ mə à le ñkà'á, ñləə a aló'òsə, tsi'ĩ a ajəṅ yĩ à le nswon a mbo ṅgàṅafà'á ji, ñgəṅntoò ji aà.”

⁸ Njĩ yá mə m̀è le nyu'u i ghaà ñlo a aburə aa, i bú ñghaa a mbo m̀è ñswon mə, “Ghèè ñkwèrə nìbu'u nĩ àṅwà'ànè nya mə bì ṅa'a nĩ tswè a abo angel wa mə à təə a atu ñkì miyaa, bo bì a atu nsyè aà.”

⁹ Mè tigè ñghèè ṅswon a mbo angel wa mə tá à fa mũntsirê nìbù'ù nĩ àṅwà'ànə nya a mbo m̀è; a swon a mbo m̀è mə, “Kò ñkurê! A ka ki lwĩ a to'o wò, lá i ki lii a ntsũ wò tsò Nwũ.” ¹⁰ Mè ghèè ñkwèrə mũntsirê nìbù'ù nĩ àṅwà'ànə nya ñkurə; a lii a ntsũ m̀è tsò nwu, lá m̀è kùrè mē ñmĩ aa, a ka ñlwi a ato'o m̀è. ¹¹ Bì tigè ñswonə a mbo m̀è mə, “O ka bú ki kè'ènə annù yĩ mə Nwĩ à kà'a nlon ṅgwè'è bè, nĩ itoo itoo, m̀ighàà mi itoo itoo, nĩ bìfò bi tsim aà.”

11

Annù bìyəfə bya bi baà

¹ Bì fà figè a mbo m̀è a bə tsi'ĩ tsò àtì yĩ tswĩ'ĩ, ñswon a mbo m̀è mə, “Bìñə mfigè ndàmà'anwĩ ya, bo bì ñikèntè nĩ mɔ'ɔ nĩ mmà'anwĩ nya, ñsəṅ bē bìi mə bì gha'asə Nwĩ ghu aà. ² Lá tsuù ghó ñsàṅ ndàmà'anwĩ ya abeè figè. Mà'atè ma ya a abeè, ñlon mə bi fà mē a mbó itoo itoo bo ka yĩ tigè ki ñntə ñjò'ò àla'a ya mə i làa m̀aṅsə aa a ñjĩm bìsəṅ m̀ighum mi ñkwà ñtsò baà. ³ Mè aa fa m̀ida'a a mbo bìyəfə ba bya bi baa, tá bo tigè nyu'u ntoo ñkè'ènə nĩ ànnù yĩ a ka ki fè'è aa a ñjĩm njwi ntsù'ù yĩ fùurè nĩ ñkhi ji baa nĩ m̀ighum mi nto'o, ñwè'è m̀kwĩ'i.”

⁴ Bìyəfə bú bi baa àa itì olive jya ji baa bo bì itetè lám jya ji baa, mə i təə a nsi M̀mà'ambĩ àtu nsyè yù aà. ⁵ Nù tsù à bə lòò ñləənsə waa boṅ mɔ'ɔ ka swĩ'ìnə a ntsũ bo i tòò yi. Nù yĩ mə a lòò ñləənsə waa aa tá à zi mə bì ka zwitə yi ma mùu ajəṅ. ⁶ Bo tswe ñ m̀idà'á a ntswá àbùrè mə tá m̀bèṅ tsuu loo a ñ m̀itugə mi njwi m̀i bo kè'ènə ntoò yàà ya aà. Bo ki ntswe ñ m̀idà'á a ñghirə mə tá ñkì i bəṅkə ntigè aləə, bo bì a mmà'a m̀buu m̀ighòò mi ñkwon bə m̀i ghà'atè a atu nsyè a nĩ ñdùu ṅgaa yĩ bo kəṅə aà.

⁷ Bo bə ki m̀aṅsə a nswonə annũ Nwĩ ya ñ ñsi ñsi boṅ nàà m̀itə'ə ya mə i lò wa m̀fèṅ àtaa yĩ tsò ñtso ya ñkɔ'ɔ aa, i ka mà'á waa nĩ ñtsò, i zwitə waa, ⁸ tá ñkù jyaa tigè ñnəṅtə a m̀fəṅnə ñjò'ò àla'a yĩ ñwè ya, wa

adigə mə bi le ŋkwèentə mà'àmbĩ wàà ghu mə bi naa ikúm yi ni Sodom kè Egypt aà. ⁹ A njĩm njwi ji tarə nì àtĩi, tâ ñgwè'è bè, nì bè bĩi mə bi lo a itsə itsə bo bì bĩi mə bi ghàà mighàà mi itu itu bo bì bè bĩi mə bi lokə a itoo itoo, tâ bì tɛ'ɛ mi'ĩ myaa a nĩ ikú jyaa, ñki ntuu mə kaa mbə bi wa'à waa a nisyè twinjə. ¹⁰ Bè bĩi bi tswe a atu nsye aa, baa yĩ tigə doritə nlon ŋgaa yàà, i kii ki ji dorə, i kwenə nĩ ñjoo, nlon mə ŋgǎntoo ma jũ bi baa, bi le si nanjə mbə ŋgi'ĩ a mbo bè bĩi mə bi tswe a atu nsye aà.

¹¹ Lâ ñjwi bú ñghəə ki tsyà ji tarə nĩ àtĩi, àzwĩ ntswéntĩ a ló a mbo Nwĩ ñkuu a nu bo, bo biinè ntəə nĩ mĩkòrə myaa, nĩbo'ɔ nĩ wè tswa bè bĩi mə bi le si lĩ waa aà. ¹² Bo tigə ñyu'u njĩ i ló a aburə ntəŋnə nswonə a mbo bo mə, “Kɔ'ɔ nzĩ nĩ faà!” Mbà'à logə waa tsi'ĩ a nsĩ ñgǎnkibàà jyaa bo kɔ'ɔ ñghèè a aburə, bo təə nlii. ¹³ Tsi'ĩ maà noò, ñsyè i tsiginə tsi'ĩ nĩ mĩtĩ, àtĩ yĩ a ywe'e ji ñghum a nĩ ñjò'ò àla'a ya a wó. Bi zwi'tə bə ntsù'ù ji sàmbaa wá noò mə ñsyè i le si tsiginə aà. Nĩbo'ɔ nĩ wè tswá àbùgə bə bo gha'asə Nwĩ aburə.

¹⁴ Ŋgi'ĩ jĩi i ywe'e ji baa, i tsyà mə, yə nĩ, jĩi i ywe'e ji tarə i tigə tsi'ĩ a abó.

Ntəŋ yĩi i ywè'e ji sàmbaa aà

¹⁵ Angel wa yĩi à ywe'e bi sàmbaa, a tŋŋ ntəŋ, ñjĩ nnòò i fe'ɛ a aburə ntəŋnə nswonə nĩ mə, “Annũ nifɔ nsye yù a bəŋkə mə ñtigə annũ nifɔ Mmà'àmbĩ yĩ'inə, bo bì à yĩ Kristo yĩ, yĩi à ka yĩ tigə mbu'utə i lwĩ'ĩ nĩŋkonjə.” ¹⁶ Bĩli bya mighum mi mbaa ñtsò nĩkwà, bya bĩi bi le ntswe a itu ibərə bo a nsi Nwĩ aa, bo wó a nsye àkùu kuu, mĩmii Nwĩ, ¹⁷ ñswonə nĩ mə,

“Mbi'ikə a mbo wò, Mmà'àmbĩ Nwĩŋgòŋ Mbu'utəmbĩ, yĩi mə ò tswe tsĩtsòŋ, mbə yĩi ò le ntswe a mbĩi,
nlon mə ò kwèrə mə mĩda'á mo mĩ wè mya nìògìnə ñka mbu'utə mbĩ aà.

¹⁸ Itoo i le ntigə nluu nĩ àlwintəŋ, nòò àlwintəŋ ghò wa à kù'ù mə,
bo bì nòò yĩi mə bi tswe nĩ ñsa'a bĩku bi bə ghu aà,
ñki mbə noò yĩi mə bi tswe nĩ ñtsò'ɔ ifà'a ŋgǎnfà'á jo, nĩ ñgǎntoò jo, nĩ bə bo bì tsim,
nĩ bè bĩi bi bo'ɔ ikúm ghó aà, bè bĩ kəgə kə bè bĩ wè.
Nòò à kù'ù mə mə baa ta ŋgi'ĩ a nu bè bĩi mə bi le si ta ŋgi'ĩ a nĩ àtu nsye yù aà.”

¹⁹ Nďámà'anwĩ a aburə i le ŋa'anə ntəə, bi yə nĩ ñkòm àkàà ya i təə wa mĩm nďámà'a yu, mbəŋ i ŋwa'ákə, ñjĩ i ghaà, mbəŋ i kumə, ñsyè i tsiginə, mĩwèè mi mbəŋ mĩ wè mi wó.

12

Màŋgyè wa bô ñďəfò wá

¹ Mə yə àlènsə yĩ wè a fe'è a mbà'à àburə, màŋgyè a fe'è ghu, ŋwe'ɛ nĩnòò tsi'ĩ tsò itsə'ə ji, sàŋ a tswé ghu njĩ'i mĩkòrə, a we'è àtsə'ətu nifò nĩ mĩnjòŋ ghu ñghum ñtsò baa. ² A le ntsigə mu, àjàŋ yĩi mə mu wa à le si yanə bo bì ŋgi'ĩ yĩi mə à le si yə wa a njwe mu wa aa i ghìrə a yə'ə. ³ Alènsə yĩ mɔ'ɔ a bú ñku'usə mfe'ɛ a aburə, mə ghəə ki yə mamù'ù ñďəfò yĩi a ghè'è boò ntswe nĩ itu ji sàmbaa nĩ mĩndəŋ mi ñghum, ñki ntswe nĩ itsə'ətu nifò jĩ kəgə ji sàmbaa wa nĩ itu ji jyá. ⁴ Ŋkùú yi i swuŋ mĩnjòŋ mĩ mĩ tswe a aburə aa atĩi yĩ fùurə a tĩtĩ ji tarə, mma'a a atu nsyè. Nďəfò wa

a tœ a nsi mǎngyè wa mœ à tsìgœ mu wa aa, m̀betœ ni mœ yu mĩ mũ yĩ wa a noò yĩ à jwe.

⁵ A jwe múmbáñnè yĩ à le ntswe ní mbù'ùtâ itoo itoo ní ñgwànè àtì. Lâ bi ghênsè ñlogœ mũ yĩ wa ñkɔ'ɔ ñghœ ni ghu a mbo Nwĩ, wa abèrœ yu. ⁶ Mǎngyè wa a khê ñghœ a nta'a miwèè mi wèè, a adigœ yĩ Nwĩ à le ntanjtœ adigœ ghu mbo, mœ tâ bì tìgœ ñko'o yi ghu, a ñjĩm m̀tugœ mi ñjwi ñtsù'ù yĩ fuùrè ní ñkhì ji baa ní m̀ghum mi nto'o.

⁷ Ntsò i fè'è a aburœ, Michael bo bì baangel bi bi ma'à ní a ndêfò wa ní ñtsò. Ndêfò wa bo bii baangel bi kii m̀ma'a ní Michael ní ñtsò. ⁸ Lâ bi le ñgha'a a ndêfò wa, kaa abwarœ yĩ tsù a wa'a a mbo bo a aburœ bú ñtswe. ⁹ Bi le ntigœ mfi'isœ mamù'ù ñdêfò wa mmà'a a nsyè, ñdêfò ma ghù a bœ aa àlwènœ no ya, mœ bi twnœ ni Devil ñkii ntwonœ ni Satan aà, mœ à ní ñgàñmbwè'èsê m̀bì ñtsim aà, bi fi'isœ yi mma'a a atu nsyœ bo bì baangel bi. ¹⁰ Mœ yu'u ñji i twnœ a aburœ nswonœ ni mœ, “Annũ nyweensœ bè ní m̀dà'à mi Nwĩ, ní ànnù nífò Nwĩ yi'inè bo bì àdà'a Mũ yĩ Kristo â yĩ mœ tsĩtsòñè. Nlon mœ ñu wa mœ à kì si tœ ní a nsi mi'i Nwĩ ñniñœ ní ñnnù a nu b̀lĩm b̀i'inè a asi'inè bo bì ñtugœ aa, bi fi'isœ mœ yi a aburœ mma'a a nsyè. ¹¹ Bi le ñgha'a yi aa ní àlœ Mũ Mbĩnjèrœ wa, bo bì ní ñghàà ní ntoo ya yĩ mœ bo le si swonœ aa, bo bì àjàñ mœ kaa bo le ñwa'ă ibĩnũ waa liñè lâ m̀banjœ ndoritœ mœ mbœ bi fâ ñtwèntiĩ yàà ñkwo aà. ¹² Tìgœ ndoritœ mbã aburœ ní bù bii ní tswe ghu aà! Lâ ñgi'i a nu wò, m̀bâ ñsyœ, ní ñkĩ miyaa. Nlon mœ Devil à sìgœ mœ ñzi a mbo wò ní àlwintœ yĩ wè. Nlon mœ à zi mœ, noò yĩ à ghù'ùtœ aà.”

¹³ Ndêfò wa à yè mœ a ajànœ mœ bi fi'isœ mœ yi mma'a a nsyœ aa, m̀fem ñtsù yi, m̀furœ ní mǎngyè wa mœ à le ñjwe múmbáñnè wa aà. ¹⁴ Lâ bi fa m̀bà mi maghoo yĩ ñwè mi mbaa, mǎngyè wa a darœ ní mu, ñkhœ no ya, ñghœ a nta'a miwèè miwèè, a adigœ yĩ mœ bi le ntswe ní ñka ñko'ò yi ghu, a ñjĩm ñlòò ji tarœ ní àtì. ¹⁵ No ya i tìgœ ñswi'i ñkì a ntsù yu tsi'ĩ tsò ñkĩ miyaa, i jwu'ù ñyonœ ní a ñkonœ mǎngyè wá. ¹⁶ Lâ ñsyœ i le nzi a ñkwetœ mǎngyè wa, ñña'a ntsù yi, m̀mi ñkì miyaa wa mœ ñdêfò wa à le si swi'ĩ a ntsù yu aà. ¹⁷ Ndêfò wa à le ntigœ nlwisœ ntœ a nu mǎngyè wa, ñlo ñghèè yi, ñtigœ mma'a ní ñtsò a ní àbùgœ ñgwè'è mǎngyè wá, a nu bo bii mœ bi lœ ñdi'i Nwĩ ñkii nswonœ ní ànnù a ñгаа Yesu. [¹⁸ A le ntigœ ñghœ ntœ yi a ní àwànœ a mbèè ñkĩ miyaa.]

13

Nnàà m̀tsœ'œ jya ji baà

¹ Mœ yœ nàà m̀tsœ'œ i fè'è ní a múm ñkĩ miyaa, ñtswe ní m̀ndœñ mi ñghum ní ñtu ji sàmbaa, ñtsè'œtu nífò ji kègœ ji ñghum i tswè a atu m̀ndœñ mi mya, ñkũm mbègìtè i tswè wa ní ñtù ji jyâ. ² Nàà m̀tsœ'œ ya mœ mœ le nyœ aa i le mbœ tsi'ĩ tsò takurè, m̀kòrœ mi bœ tsò m̀ bu'umbèè, ñtsù yi bœ tsi'ĩ tsò yĩ naàngyè. Ndêfò wa a fa m̀dà'à mi bo bì àbèrœ yi bo bì àdà'à yi yĩ wè a mbo nàà yâ. ³ Atù yĩ yĩ m̀'ɔ a tswè ní àla'a yĩ a finœ tsò a zwitœ naà yâ, a ti bœ aa bon àlà'à ya mœ a le mbœ zwitœ yi aa a yòò mœ. Annù a gha'a bè b̀tsim a atu nsyœ, bi tìgœ ñyonœ naà yâ. ⁴ Bè le mmii ndêfò wa nlon mœ à le mfa ada'à yi ya a mbo nàà ya aà. Bo le ñkì ntigœ mmii ní naà m̀tsœ'œ ya nswonœ ni mœ, “Ñu yĩ mœ à bœ tsi'ĩ tsò nàà m̀tsœ'œ yù aa à ní wò aa œ? Kè m̀bœ bô wò kì ñto aa œ?”

⁵ Bi le mfa ñtsù a mbo nàà ya mœ à ka mfi'isœ mighàà mi k̀ntèrè bo mighàà mi mbègìtè. Bi fâ àdà'à ghu mbo mœ tâ à ghìrœ ànnù yĩ à k̀ñœ aa

a njĩm bìsàn mighum mi níkwà òtsò baà. ⁶ Ì le ñja'a ntsù yi mbəgite Nwĩ ghu, mbəgite nĩ ìkũm yi, nĩ àdìgè yĩ mə à tswe ghu aa, mə a la bə mə, bo bì bə bìtsim bìi mə bi tswe a aburə aa. ⁷ Bi le ñki mfa ada'a ghu mbo mə tá à ma'a bə bi Nwĩ nĩ òtsò ñgha'a waa. Bi le mfa ada'à ma yú ghu mbo a atú ìtsə tsim, bo bì a atu ñgwè'è bə bìtsim, ni mighàà mi tsim nĩ ìtoò tsimè. ⁸ Bə bìtsim bìi bi tswe fàa atu nsye aa ka tìgə mmii nii, là'à bə bya mə, ñloginə a ñlògìnə mbi ka bi lèè ñki'ì mikũm myaa wa mùm àñwà'ànə ntswèntii Mú Mbĩnjèrè wa mə bi le ñwà aa ñwà'ànə aà.

⁹ Nù yĩ à tswe nĩ àtòñnə aa tá à yu'u:

¹⁰ Nù yĩ mə bi tswe nĩ òtswá yi nĩ àbù'u ntsò aa,
baa tswa yi nĩ àbù'u ntsò ì ghèè ni ghu;
ñù òtsim yĩ bə tswe nĩ òzwitə yi ni munwĩ òtsò aa,
baa yĩ kii zwitə yi ni munwĩ òtsò.

Ma yú a lòò nĩ ànnù mbii ñgi'ì bo bì àbĩintii a mbo bə bi Nwĩ

¹¹ Mə bú ñyə naà mìtsə'ə yĩ mò'ò ì fè'è a nsye, òtswe ni mändon mi mbaa tsi'ì tsó mú mbĩjèrè, ñghaa tsi'ì tsó ñdèfò. ¹² Ì le ntigə ñlogə ada'a naà mìtsə'ə yĩ mbĩi ya tsim mbu'utə nĩ mbi ghu ghu nsí. Nghirə ni mə tá òsye bo bì bə bìi bi tswe ghu aa tá baa mmii naà yĩ mbĩi ya mə àlà'à ya yĩ mə a le mbə zwitə yi aa, á yòò mə aà. ¹³ Ì ghirè nĩ ìlènsə innù jì wè, ñghirə mò'ò ì lô ni aburə nsigə ni a nsi bə. ¹⁴ Nyon a njĩm ìlènsə innù jya mə bi le mmà'atə mə à ka mfa'a a nsi naà mìtsə'ə ya aa, ì tìgə mbwe'esə nĩ bə bìi bi le ntswe fàa nsye aa, ñswon a mbo bo mə tá bo nanşə fĩnkobə fĩ naà mìtsə'ə ya mə bi le ñlənsə ni munwĩ òtsò ì kī mburə ki tswe ntii aà. ¹⁵ Bi le ñki ma'atə mə tá à zwi mfə'ə a nu fĩnkobə fĩ naà mìtsə'ə yĩ mbĩi ya a ñghirə mə fĩ ka ñghaa tá ki ghirə tá bì zwitə bə bya bìi mə bi tuu mmii fĩnkobə fĩ naà mìtsə'ə fya aà. ¹⁶ Fì le ntigə ñki ñghirə bə bìtsim, bì kəgə bo bì bì wè, bìi ni ñgāñkabə bo bì ñgāñəfum, bìi mə à ni bə atu bo bo bì ìbù'ù, mə tá bì wenə waa a abò mà'à kə a nijenə ni nsí, ¹⁷ tá ghirə mə kaa mbə ñù à wa'á ayoo yuu, kə ñki mfee ayoo tì ghə à tswe nĩ à wen mà ya, mə à ni ìkum naà mìtsə'ə wa kə numba ìkũm yĩ aà. ¹⁸ Ma yú a lòò nĩ mìtsyè. A bon mə tá ñù yĩ a yu'u nĩ ànnù àtú yi a laà ghu aa, tá à lòò numba naà mìtsə'ə mà ghú. Wa à ni numbà ñùmìsòñə. Numbà yĩ à ni ñkhì ji nto'o ni mighum mi nto'o òtsò òto'o.

14

Mú Mbĩnjèrè wa bo bə bi

¹ Mə bú ñghəə ki yə, ñyə a Mú Mbĩnjèrè wa a təə a atu nta'a Zion, bə ntsù'u ñkhì yĩ fùùrè ni mighum mi níkwà òtsò ji níkwà tswé bo bo, bìi mə bi le ñwà'ànə ìkum Mú Mbĩ njèrè wa nĩ yĩ Taà yĩ a nijenə nsi bo aà. ² Mə yu'ù ñjì ñù ì lo a aburə ñghaa njwù'ù tsó mĩnkì mĩ ghà'atə, kə mbəñ yĩ ì kùmə nĩ tii aà. Njì ya mə mə le nyu'u aa, ì le mbə aa tsó bə bu'u mĩlon mi àñàantə mĩ ghà'atə, ³ bo yəə nĩ ìkòò yĩ fii fya nsí àbèrè, ni a nsi njoo jya mə ì tswe ntii ji níkwà aa ni a nsi bìlii byá. A le ñki nzi tsi'ì bə ma bya ntsù'u ñkhì yĩ fùùrè ni mighum mi níkwà òtsò ji níkwà mə Nwĩ à le ntsu'u atú yaa fàa mbi aa, ñzi a nyəgə ìkòò wá. ⁴ Bə ma bya àa mbāñnə jii mə ì le ñlèè mibii mi nú myaa mi laa kaa ñwa'à sìn nĩ ànnù ajirə bo bì bāngyè aà. Kaa bo lèè ñwa'à māngyè zì. Aa bo ma bú mə bo yònə Mú Mbĩnjèrè wa ìdìgə tsim jii a ghèè ghu aà. Bə ma bú àa bìi mə Nwĩ à tsù'u atú yaa a titii bə faa mbi ñlogə waa tsó miji mi mbii mii bi fu'u mfa a mbo yu bo

Mú Mbĩnjèrè wa aà. ⁵ Kaa àbaɲnənnù a lɛɛ ñwa'ǎ a ntsũ bo fɛ'è, kaa bo wa'a nĩ àlò'ò tswê.

Baangel bya bi tarè

⁶ Mè bú ñyè angel yĩ mò'ò a darè nĩ a ndəŋ a nji'ĩ nìkàŋ ñkɛ'ɛnə nĩ ñkìì yĩ sigìnè yĩ i lwi'i nĩŋkəŋ aa a mbo bè bĩtsim bĩi mə bi lɛ ntswe a atu nsyɛ aa, a mbo ɪtoò tsim, nĩ ɪtsə, nĩ mìghàà mi tsim, nĩ ñgwè'è bè bĩtsim; ⁷ ñswonə nĩ ñjĩ yĩ ñtì mə, “Nì ka mbo'ò Nwĩ ñkìi mfa nĩ ñìgha'a ghu mbo, ñlon mə nòò ñtsò'òtə mǐsa'a yĩ à zĩ mē; nì ka mmii yu wa mə à lɛ nnaŋsə aburə bô nsyɛ, nĩ ñkĩ mĩyaa, nĩ bì naŋəbirè aà.”

⁸ Angel yĩ mò'ò, yĩ à ywe'e bi baa, a yón, ñswonə nĩ mə, “À wò mē, Babylon ñjò'ò àla'a yĩ ñwè ya a wò mē. A lɛ ñghìrè ñgwè'è mu ñù ñtsim i baanè mìlù'ù mĩ tì mĩ annũ atsùurə yi yá.”

⁹ Angel yĩ mò'ò, yĩ mə à ywe'e bi tarè aa, a yonə waa, ñswonə nĩ ñjĩ yĩ ñtì mə, “Ñù tsù yĩ mə à mĩ naà mĩtsə'ə ya, kə fĩŋkobè fi fya aa, kə mə à bĩ ñkwɛrə awenə yi ya a nĩjənə nĩ nsi yu kə a abo yu aa, ¹⁰ yumbon, àa kii no mìlù'ù mi alwintonə Nwĩ mya, mə Nwĩ à ñìŋ mē tsi'ĩ tì fɔrə wa mùm ñdôn alwintonə yu aa, tâ bì tigə ndi ñgi'ĩ ghu nu nĩ mò'ò, bo sulphur a nsi baangel bi Nwĩ bĩi mə bi laa aa bo bì a nsi Mú Mbĩnjèrè wá. ¹¹ Fĩlĩ fĩ mò'ò fĩ kò'ò wa adigə mə bi dī'ĩ waa ghu aa ñgòn bìnòò bi tsim. Bo ma bú mə bo lɛ mmii naà mĩtsə'ə ya bo fĩŋkobè fi fya aa, bo bì ñù ñtsim yĩ à kwèrə awenə ikumè yi ya aa, kaa bo si nĩ àfwetè tswê, a asi'inè kə ñtugè.”

¹² Ma yú a lòò nĩ ànnũ mbii ñgi'ĩ a mbo bè bi Nwĩ, là'à bè bya bĩi mə bi ləə ndi'ĩ Nwĩ, ñkì nniŋ mĩntì myaa a nu Yesu aà.

¹³ Mè bú ñyu'u ñjĩ yĩ mò'ò i lô a aburə ñswonə nĩ mə, “Ñwà'ànə yuà ànnù, m̀bɔɔnə a mbo bè bĩi mə bi kwo a mùm m̀bo Mmà'àmbi, ñlògìnə tsĩtsòŋ aà.” Azwĩ a kwi'ĩ mə, “M̀bɔɔnə tsi'ĩ annũ nĩŋkəŋə, tá tá bo tigə ñka m̀ntə a nĩ ànwùgìnə yaa, ñlon mə m̀ghìrìnə mi innũ myaa yonə waa aà!”

Nòò ñtsò'òtə mǐsa'a a njwĩ ñlwĩ'ĩ ñjĩm

¹⁴ Mè ghəə bú ki yə, nyə mbà'à yĩ m̀fù'ù, ñù yĩ mò'ò a tswê ghu tsi'ĩ tsó Mu ñù, àtsə'ətu nifò gold a tswê ghu atu, munwĩ ñsyə m̀sàn yĩ ñtsə'ə a kĩ ntswe ghu abô. ¹⁵ Angel yĩ mò'ò a fɛ'è a mùm ñdàmà'anwĩ, ñswonə nĩ a mbo ñù wa mə à lɛ ntswe wa mùm m̀bà'à aa nĩ ñjĩ yĩ ñtì mə, “Lògə a munwĩ ñsyə m̀sàn ghò wa ñka nsyə ghu, ñlon mə nòò ñsyə m̀sàn à kù'ù mē, ñlon mə m̀jĩ m̀i bi tswe nĩ m̀fù'ù fàa atu nsyɛ aa, mi nàŋsə mē ñtìi.” ¹⁶ Yu wa yĩ mə à lɛ ntswe wa mùm m̀bà'à aa a tigə ñghusə munwĩ yĩ wa a atu nsyɛ, mfu'u m̀jĩ myá.

¹⁷ Angel yĩ mò'ò a bú m̀fɛ'ɛ wa mùm ñdàmà'anwĩ ya a aburə, ñkì ntugitə munwĩ ñsyə m̀sàn yĩ ñtsə'ə. ¹⁸ Angel yĩ mò'ò a fɛ'è wa adigə ñikentə nĩ mò'ò nĩ m̀mà'anwĩ, ñtswe nĩ àdà'à a ñlèntə mò'ò ñikentə nĩ mò'ò nĩ m̀mà'anwĩ aa, ñswonə nĩ ñjĩ yĩ ñtì a mbo angel wa mə à lɛ ntugitə munwĩ ñsyə m̀sàn wa mə à lɛ ntsə'ə aa mə, “Lògə a munwĩ ñsyə m̀sàn ghò yĩ ñtsə'ə wa ñsyə ajuŋə m̀ntà mi ati mìlù'ù m̀i mĩ tswe a atu nsyɛ aa ghu, ñlon mə m̀ntà myá bən mē.” ¹⁹ Angel wa a tigə ñghusə munwĩ yĩ wa a atu nsyɛ, ñghotə m̀ntà mi ati mìlù'ù mya ghu ntigə ñkwetə fyá ñìgho nĩ wè nĩ nniŋ mìlù'ù mi alwintonə Nwĩ; ²⁰ bi tigə ñniŋ nĩ mìlù'ù mya, a abɛɛ a ñjĩm ñkyá ñjò'ò àla'a yá. Aləə a tigə ñkonə m̀fɛ'ɛ wá ñìgho, ññɛnə ñkò'ò nywe'e tsó àtsanə ntəŋ ləŋə, nsa'a mbə tso b̀kilo metre ñkhì jì baa nĩ m̀ghum mi bù'u ntsò jì nto'o.

15

Baangel bya mæ bi le ntugitæ mighòò mi ñkwõŋ bè mĩ lwĩ'isè mya

¹ Mè tigè nyè alènsè annù yĩ wè a aburè, baangel bi sàmbaa bi tugitè mighòò mi ñkwõŋ bè mi sàmbaa, ma mú a bè mĩ nlwĩ'ĩ ñjĩm ñlon mæ ma mú le ñghirè mæ tá àlwintõŋ Nwĩ tá à kentè.

² Mè tigè nyè ñkĩ miyaa ñkè'è, mɔ'ɔ i forènè ghu, mæ yè bè bya mæ bi le mà'à ñtsya naà mĩtsè'ə ya, ni fĩŋkobè fi fya, a bè naà ya mæ ñkũm yi ni bè numba aa, bi tæ wa mbeè ñkĩ miyaa ñkè'è ñtugitè milon mi àŋ ñàantè mæ Nwĩ à fa a mbo bo. ³ Bo le si yèè ñĩ ñkòò Moses ñgàŋàfà'a Nwĩ, ñkĩ nyèè ñĩ ñkòò Mũ Mbĩnjèrè wa, ñswonè ni mæ,

“Innũ jii mæ wò Mmà'àmbi Nwĩŋgõŋ Mbu'utèmbi o ghìrè aa,
à ni ñnnũ jĩ wè,

mèbè ñnnũtsyámbo,

mèbè ñnnũ jĩ tsìnè,

mèbè ñnnũ ñĩŋkonè ñgõŋ bìnòò bì tsìmè,

mba Mfò ñgù'u ñgu'u!

⁴ Mmà'àmbi, ñù yĩ mæ kaa mèbè wa'à gho ka mbo'ɔ,
ñgha'asè ñĩ ñkũm gho aa, à ñĩ wò aa è?

A ni tsi'ĩ wò mæ ò laa mmànjsè.

Itòò tsìm i ka yĩ zĩ ki gha'asè nòò

ñlon mæ ñtsìnè ñnnũ jo bi ghìrè mè i fe'è ñlaa aà.”

⁵ Ma ya ghè mè ki tsyá, mè yè ñdámà'anwĩ, là'a Adigè yĩ nànsè ñlaa ya a múm ñtãŋ ñghotè, a ña'anè a aburè. ⁶ Baangel bi sàmbaa bi fe'è wa múm ñtãŋghotè, ñwe'è ñtsè'è jĩ fù'ù jii tsèèŋkè, ñwe'è mikò mi gold a migõ bo, ñtugitè mighòò mi ñkwõŋ bè mi sàmbaa a mbo bo. ⁷ Ayoo ya mæ a tswè ñtĩ aa yĩ fùùrè a ti tĩ jya ji ñikwà, a fa ñkanè gold ji sàmbaa, jii i le ñluu ñĩ àlwintõŋ Nwĩ yĩ mæ à tswèntĩ ñlwĩ'ĩ ñĩŋkonè aa, a mbo baangel bya bi sàmbaa. ⁸ Adigè yĩ nànsè ñlaa ya a le ñtigè ñluu ni fĩli fii fi le si fe'è a mum ñigha'a ni Nwĩ bo bì a mum mĩdà'a yu. Kaa ñù a wa'à àjàŋè mæ mèbè yu kuu wa múm Adigè yĩ nànsè ñlaa ya zĩ, ñywe'e a noò yĩ mæ mighòò mi ñkwõŋ bè mya mi sàmbaa, a mbo baangel bya bi sàmbaa mi mè.

16

Ikãŋ alwĩntõŋ Nwĩ jyá

¹ Mè yu'u ñjĩ ñù i lô a ndámà'anwĩ, a tõŋnè ñghaa ñĩ tĩ ñswonè ni a mbo baangel bya bi sàmbaa mæ, “Fè'è ñghèè ñĩ ñswĩ'ĩ ñkanè àlwintõŋ Nwĩ jya ji sàmbaa a atú ñsyè.”

² Angel yĩ ñtyámbee à le ñghèè ñswĩ'ĩ yĩ akanè ya a atu ñsyè, ñlà'a ñtsɔ'ɔ jĩ bì jĩ swèrè ñswerè i fe'è a nu bè bii mæ bi le ñtswe ñĩ àwenè naà mĩtsè'ə ya a nu bo ñkĩ mmii fĩŋkobè fi fya, aà.

³ Angel yĩ mæ à ywè'e bi baa a ghèè ñswĩ'ĩ yĩ akanè ya a ñĩ ñkĩ miyaa yĩ wè i bønè ñtigè mbanè ñĩ àlèè ñù yĩ à kwo aà, ñjòò tsìm jii i le ñtswe ñtĩ wa ñkĩ miyaa yĩ wè aa i kwokè.

⁴ Angel yĩ mæ à ywè'e bi tarè aa, a ghèè ñswĩ'ĩ yĩ akanè ya a mĩŋkĩ mi miyaa bo bì a ni bĩnanèbirè bi bønè ñtigè alèè. ⁵ Mè yu'u angel wa yĩ mæ Nwĩŋgõŋ à lèè mæ àa ñlentè ñkĩ aa a swonè mæ,

“Wa ñjò jii mæ o ñĩŋè a nu bo aa i ku'unè,

wò wa mæ ò tswè, mæ ò le ñkĩ ñtswe aa,

mèbè yu wa yĩ mæ à làa mmànjsè aà.

6 Nlon mæ bɛ lɛ nsaansɛ alɛə bɛ bi Nwĩ bo bi à yi ngǎntoo Nwĩ, ò kɪ mɛ nɪfa alɛə a mbo bo mɛ tã bo no. Aã ñgi'i yĩ ì kù'unɛ a mbo bo aã."

7 Mɛ yu'u ñji ì lô a nɪkentɛ ni mɔ'ɔ ni mà'anwĩ ñyɛ'ə nswonɛ ni mɛ "Ɔnɛ Mmà'ambĩ Nwĩngɔn Mbu'utɛmbĩ, wa ñjò jya ku'unɛ a annu ñnɛkonɛ."

8 Angel yĩ à ywɛ'e bi nɪkwà a ghɛ'è ñswi'i yĩ akan ya a ntsu ñnɔ̀ò, Nwĩ a ma'atɛ mɛ tã nòò à tɔɔ bɛ ni mɔ'ɔ. 9 Nòò à lɛ ntigɛ nloo ni mǎnjĩ yĩ à swɛrɛ aã, ñtɔɔ bɛ, bo tigɛ mbɛgɛtɛ ikum Nwĩ mɛ à tswe ni mɪdà'à a atũ ìghòò ma jũ aã, ñkaa ñki'ì mĩntiĩ myaa bɛnkɛ ñgha'asɛ Nwĩ.

10 Angel yĩ mɛ à ywɛ'e bi ntaà, a ghɛ'è ñswi'i yĩ akan ya a ñ àbɛrɛ naà mɪtsɛ'ə ya, ala'a yi ya yĩ à lɛ si bu'utɛ aa a bɛn a tigɛ ntswe a múm mĩfĩ ìdìgɛ. Bɛ tigɛ ñtsaa ñ ìlɛə jyaa nlon ñgi'i ya mɛ bo lɛ si yɛ aã. 11 Nkĩ ntigɛ mbɛgɛtɛ ñ Nwĩngɔn a aburɛ nlonɛ nyanɛ bo bi ìlà'a ntsɔ'ɔ jya, lâ kaa ñki'ì ìbi yĩ bo lɛ si ghɛrɛ aa mà'atɛ.

12 Angel yĩ mɛ à ywɛ'e bi nto'o aa a ghɛ'è ñswi'i yĩ akan ya a ñ ñkĩ Euphrates yĩ wɛ aã. Nkĩ ì tigɛ ñyoo ghu tsim, a ntantɛ mǎnjĩ a mbo bɪfò bĩ mɛ bi lô a mbĩ ñsa'a nòò aã. 13 Mɛ yɛ ìzwĩ jĩ swɛrɛ jĩ tarɛ, ì kirɛ tsò mɪnjɔɔ, mi fɛ'è ni a ntsũ ndɛfò wa bo bi a ntsũ naà mɪtsɛ'ə ya, ni a ntsũ ngǎntoo mbwɛ'esɛ. 14 Ma jũ a bɛ ìzwĩ demon jya mɛ ì ghɛrɛ innu jĩ yɛyɛrɛ aã. ìzwĩ ma jũ ì fɛ'è ñghɛɛ a mbo bɪfò bĩ fãa mbi bɪtsim mɛ bi ghotɛ waa tã bo tantɛ ntsò, ñyi mà'à wa ñjwi yĩ ñwɛ Nwĩngɔn mbu'utɛmbĩ. 15 ("Yɛ, wa mɛ zĩ tsi'ì tsò ñyɛrɛ, mɛɔɔnɛ a mbo ñu yĩ mɛ à tswe nɪkɛrɛ, ñtswe ñ ìtsɛ'ə jĩ aa, ta tã à wa'à ghɛrɛ ñka ñkarɛ nswɛrɛ ñswɛrɛ ñdirɛ ñ àtũ yi.")

16 ìzwĩ jya ì tigɛ ñghotɛ bɪfò bya wa adigɛ mɛ bi twonɛ a ni ñghàà ni baHeber ni Armageddon aã.

17 Angel yĩ mɛ à ywɛ'e bi sãmbaa aa, a ghɛ'è ñswi'i yĩ akan ya a mfɛ'ə, mɛ yu'ù ñji yĩ ñtĩ ì fɛ'è a ndãmà'anwĩ, a ñ àbɛrɛ ya nswonɛ ni mɛ, "Wa bi ghɛrɛ mɛ!" 18 Mbɛn ì lɛ si tigɛ ñwa'akɛ, ñji ì koò, mbɛn ì kumɛ, ñsyɛ ì tsigɛnɛ a ni mǎnjĩ yĩ kaa bi lɛ ñki'ì yɛ, ñlogɛnɛ a ajãnɛ mɛ bɛ lɛ ntswe fãa atu nsyɛ aã, ñsyɛ ì lɛ ntsigɛnɛ a ni mǎnjĩ yĩ ñtĩ. 19 Njò'ò àla'a yĩ ñwɛ ya ì yãtɛ ìtĩ jĩ tarɛ. Njò'ò ìla'a itoo ì wokɛ. Nwĩ a wa'atɛ ñjò'ò àla'a yĩ ñwɛ, Babylon, ñghɛrɛ mɛ tã à kyɛsɛ ndɔn mɪlù'ù mi alwintɔn yĩ yĩ ñswɛrɛ ñswɛrɛ yã. 20 Bɪkɪnki bi tsim bi ghɛ'è mbwɛkɛ, mɪnta'a mi wɛ mi tsim kɪ mbwɛkɛ. 21 Mɪwɛɛ mi mbɛn mɪ wɛ mɪ dirɛ ñdirɛ, mbɛ tsò bɪkilò mɪghum mi ntaà, mi lô a aburɛ ñwo nyigɛ bɛ, bo tigɛ mbɛgɛtɛ Nwĩ ñlonɛ aghòò mɪwɛɛ ma yã. Aghòò ma ya a lɛ mburɛ nswɛrɛ aã swɛrɛ.

17

Ntĩ àkwàrɛ yã

1 Angel wa yĩ mɔ'ɔ a titi baangel bya bi sãmbaa mɛ bi lɛ ntugɛtɛ ikan jya jĩ sãmbaa aa, a zĩ a mbɛɛ mɛ ñswonɛ mɛ, "Zĩ! Mɛ aa di'ì njo yĩ mɛ ì ka kuu a nũ ñtĩ àkwàrɛ ya mɛ à tswe a atu mɪnki mɪ ghà'atɛ aã, 2 là'a akwàrɛ ya mɛ bɪfò bi mbi bù jĩ akwàrɛ bo bo aã. Bɛ bi mbi bù bi bàànɛ mɛ ni mɪlù'ù mi akwàrɛ ma yã." 3 A tigɛ ñlogɛ a gha a múm Azwĩ, bĩ'ì yu ghɛ'è a nta'a mɪwɛɛ mɪwɛɛ, mɛ yɛ mǎngyɛ a kɔ'ɔ a atu naà mɪtsɛ'ə ì ghɛ'è boò, ñluu ni mɪkùm mi mbɛgɛtɛ Nwĩ a nu yu. Ntswe ni itu jĩ sãmbaa ni mɪndɔn mi nɪghumɛ. 4 Mǎngyɛ wa à lɛ ñwɛ'ɛ ìtsɛ'ə jĩ bàgɛtɛ jĩ atɪndùù bo jĩ ghɛ'è boò, ñwɛ'ɛ nũ yĩ ñ ñjoo jĩ bi nanɛ ñ àtĩ gold, ñ ñgò'ò atɪndùù, ñ ñjoo atɪndùù. A lɛ ntugɛtɛ ndɔn gold a abo yu, ì luu ñ ñnu jĩ swɛrɛ bo

bì ìfifwe innũ jĩ i lo wa nĩ ànnũ njĩ àkwàrè yu. ⁵ Bì ñwà'anè ìkùm yĩ i le ntswe nĩ ñjĩ'ĩ ànnũ alò'òsè aa ghu nijenè ni nsi mæ, "Babylon yĩ ñwè, ñdè bì ìkwàrè bo bì yĩ innũ jĩ swèrè fàa nsyê." ⁶ Mè yê mângyè wa a baanè nĩ àlæ bê bi Nwĩ, bo bì nĩ àlæ bê bii mæ bi le nzwitè nlon mæ bi le si swonø annũ Yesu aà. Nòò yĩ mæ mè le nyè mângyè waa, ànnũ nanjsè ñtsya ghá. ⁷ Lâ angel wa a betè gha mæ, "Annũ a tsya a gho aa a ya aa ε? Wa mè ka swonø annũ alò'òsè yĩ mæ a tswe nlonø mângyè ghú, mæ nàà mìtsè'è yù mæ ì tswe nĩ ìtu jì sàmbaa ni mìnɔŋ mi nighum ì bè'è aà. ⁸ Wa nàà mìtsè'è yù mæ ò yè aa, ì le ntswe ntĩ a noò mò'ò. La kaa ì si ntĩ bú ñtswe. Ì ka fè'è wa múm àtaa yĩ tsò ñtso ya, ì ghèè tá bì ta ŋgĩ'ĩ ghu nu. Bè bii bi tswe fàa a atu nsyè, bii mæ kaa bi le ŋkĩ'ĩ mikúm myaa wa múm àñwà'ànè ntswèntĩ ñwa'ànè, a noò mæ Nwĩ à le nnanjsè mbi aa, ànnũ aa yĩ tsyà waa a nyè nàà mìtsè'è yù, mæ ì le ntswe ntĩ, kaa ŋkĩ'ĩ ntĩ bú ñtswe, mæ ì ka yĩ bàñnè bú zĩ aà.

⁹ "Ma yù a lòò nĩ àmòòntè yĩ mæ a tswe nĩ mìtsyè. Ìtu jya jì sàmbaa à laa mbè mĩnta'a mii mæ mângyè ghú à tswe ghu, ¹⁰ ŋkĩ mbè bifò bi sàmbaa bii mæ bì bi ntaà wò mê. Yĩ m̀fùùrè à tswe mē ghu, yĩ m̀fùùrè aa bõŋ kī zĩ. A bē zĩ boŋ à ka tswe aa tsi'ĩ a ni mú àtĩ noò. ¹¹ A ŋghèè a ni nàà mìtsè'è ya, mæ ì le ntswe ntĩ a noò mò'ò, lâ kaa ñwa'a ntĩ bú ñtswe aa, à bē aa m̀fò yĩ à ywe'e bi nifwaa aà, à bē aa yĩ mò'ò a tĩtĩ bya bi sàmbaa, a ghèè nii aa mæ bì ta ŋgĩ'ĩ ghu nũ.

¹² "Mìnɔŋ mya mi nighum mæ ò ghìrè nyè aa, àa bifò bi nighum, bii kaa bi burè tí mĩda'a mi nifò kwèrè. Bo ka yĩ kwèrè mĩda'a mi nifò a ŋgaa yĩ m̀fùùrè bo bì nàà mìtsè'è yá a ni nòò yĩ m̀fùùrè. ¹³ Ma bú bi tswe nĩ àmòòntè yĩ fùùrè, ì kii fa mĩda'á myaa bo bì adà'á yaa a mbo nàà mìtsè'è yá. ¹⁴ Bo bo ka yĩ mà'a Mú Mbĩnjèrè wa nĩ ñtsò tá Mú mbĩnjèrè wa bo bì bè bii mæ bi tswe bo bo aa, bi twonø waa, ntsò'ò waa, bi yonè nii nĩ ntĩ waa tsimè aa, tá à bo bè bi ma bú gha'a waa, ñlon mæ à laa mbè Mmà'àmbi bì mmà'àmbi, mbè Mfò bifò."

¹⁵ Angel wa a swon a mbo mè mæ, "Mĩŋkĩ mya mæ ò ghìrè nyè àkwàrè ya a tswè ghu aa, àa bè, mbè nnòò bē, mbè itoo itoo, ŋkĩ mbè mighàà mi ìla'á. ¹⁶ Mìnɔŋ mya mi nighum mæ ò ghìrè nyè aa, bo bì nàà mìtsè'è ya ka yĩ bàa akwàrè ya, ì kwèrè njoò tsim jii mæ à tswe ni ju aa, ì tigè mà'atè yi nswèrè ñswèrè, ì kurè nnyánũ yĩ, ì tòò yi ni mò'ò bwesè. ¹⁷ Nlon mæ Nwĩngòŋ à ñiŋ mæ a múm ntĩ bo mæ tá bo ghìrè annũ yĩ mæ à tànɔtè aa, a ajànø mæ bo ka tswe nĩ àmòòntè yĩ mò'ò, ì fa mĩda'a mi nifò nyaa a mbo nàà mìtsè'è ya, ì ywe'e a noò yĩ bi ka yĩ lwensè nighàà ni Nwĩ aà. ¹⁸ Mângyè wa mæ ò ghìrè nyè aa, àa ñjò'ò àla'a yĩ ñwè ya, mæ ì tswe ni mĩdà'á a atu bifò bì fàa atu nsyè aà."

18

Ajàŋø mæ Babylon à wò aà

¹ Ma yù a ghè mæ kī tsyá, mè yè angel yĩ mò'ò a lô a aburè nsigè, ñtswe nĩ adà'á yĩ wè, ñwèèñè yĩ ì ke'è ñsyè ñtsim. ² A tɔŋnè ñghaa nĩ ñjĩ yĩ ntĩ ñswon mæ,

"A wò Mè! Babylon, ñjò'ò àla'a yĩ ñwè ya à wò mē!

A tìgè mē mbè aa ndùgè bìdemons,

àdìgè alèèntè izwĩ jĩ bì ìtsim

mbè idìgè alèèntè bìsiŋ bìtsim bii bè baa aà.

³ Nlon mæ itoò tsim nõ mē milù'ù mĩ tĩ mĩ nghirə innũ atsùurê mi mya mbaanə.

Bifò bi tsim fàa nsye bi kĩ nghirə innũ mǎghàbè bo bo.

Nǎǎntan mītàà fàa atu nsye i kĩ mē mfu'u ŋkabə yĩ ñwè nĩ àfù'u annũ njĩ àkwàrê yi yá."

⁴ Mè bũ ñyu'u njĩ yĩ mɔ'ɔ i ghaà a aburə nswonə ni mæ, "Fè'è nĩ ghuu bê bâ, nĩ ma'atə yi mfe'ε ghuu;

tá wa'à lò nghirə ibĩ yi wa yĩ tsu,

tá Nwĩ à wa'à lò ñki ñij njó yĩ ya a nu bù;

⁵ Nlon mæ bi tantè mæ ibĩ waa i sa'à ñkɔ'ɔ nywe'e a aburə,

Nwĩ a kĩ ñwa'atə ibĩ yi tsim.

⁶ Nĩ kwĩ'inə annũ yĩ à lε si ghirə,

ñte'ε ñkwĩ'inə ibĩ yi ŋgaa ji baà.

Ñij milù'ù ghu ndôñè, mĩ mĩ tĩ ntsyatə mĩ mæ à lε si fa aa, ñgàà ji baà.

⁷ Tsó mæ à lε si ŋee nĩ nũ ñkĩ njĩ nĩ mbi ntərə aa,

kĩ nanşə mfa ŋgĩ'ĩ bô àjəñnè ghu mbo tsi'ĩ maa ajàñè.

Nlon mæ à lε si swonə a mûm ñtĩ yu mæ, 'Mè bè aa m̀fò mǎngyè, ñǎǎnə a abərə mè!

Kaa m̀ s̄ ñkwĩ'i bê, kaa m̀ aa yĩ wa'à kĩ ñkĩ njəñnə,'

⁸ maa ajàñ, ñgĩ'ĩ i ka yĩ kuu ghu nu a atú ñjwi yĩ m̀fùurè,

m̀bè ñghòò nĩ nzwitə bè, nĩ àjəñnè, nĩ ñjĩ yĩ ñtĩ,

tá bĩ kĩ ntɔɔ yi a mɔ'ɔ;

ñlon mæ Mmà'ambĩ Nwĩngòñ yĩ à tsərə mæ isa'à yi aa à tswe nĩ m̀idà'à."

⁹ Bifò bi nsye bù bya bĩ mæ bi lε si ghirə annũ mǎghàbè bo bo ñkĩ njĩ nĩ mbi bo bo aa, ka yĩ kĩ yè'ə lèrè nĩ àkĩ yaa, a noò yĩ baa yĩ yə tá bĩ tɔɔ yi tá fĩli tigə ñkɔ'ɔ aà; ¹⁰ baa yĩ tigə tə a asa'a agha'a i bɔ'ɔ nĩ ñgĩ'ĩ yĩ ya, i swonə ni mæ,

"Wemèè! Wemèè! Wò ñjò'ò àla'a yĩ ñwè,

wò ñjò'ò àla'a Babylon yĩ ñwè!

Tsi'ĩ a nĩ mú àtĩ noò, bi ghènsè mē ññij njoo a nu wò!"

¹¹ Nǎǎmĩtaa jĩ fàa nsye yè'ə nĩ Babylon ñjəñnə, ñlon mæ kaa mbê ñu à wa'à ayoo mĩtaa ghu bú ñghε nyuu; ¹² kaa mbə ñu waa bù ñyuu, gold, kè silva, ñgò'ɔ atìndùù, kě njoo atìndùù, ìtsè'ə atìndùù jĩ fù'ù jĩ sigìnè jĩ bi nanşə nĩ linen, ìtsè'ə atìndùù jĩ bagitə, ìtsè'ə silk nĩ ìtsè'ə jĩ i ghè'è boò aà, m̀buu itĩ tsim jĩ mæ i tswe nĩ àyà'à yĩ sigìnè aa, ñjoo tsim jĩ mæ bi nanşə nĩ m̀sòñ mĩ nsəə aa, ñjoo tsim jĩ bi nanşə nĩ ìtĩ itìndùù aa, njoo jĩ mæ bi nanşə nĩ àtĩ bronze, iron, nĩ marble, ¹³ ñjoo jĩ i lùmè ñso'otə tso, cinnamon, ñjoo aghò'ò, ñjoo jĩ lùmtè, mæ, frankinsense, m̀lù'ù, m̀ghurə, abaa yĩ bi nanşə ñghò'ò, m̀sàn, b̄ñkɔ'ò ñjĩm, nĩ m̀binjèrè, b̄lənə bo b̄ikaligə, nĩ ìbù'ù, bè b̄i bi tswe ñtĩ aà. ¹⁴ Nǎǎmĩtaa jya i swonə mæ, "Njoo jya tsim jĩ mæ ñtĩ ghu i lε si yè'ətə aa i khè mē gho ñghèè yi, àfù'ù yo tsim bo bĩ njoo jĩ sigìnè tsim jĩ mæ o tswònə noo ghu mum aa i ghèè mē ñtso, kaa o ka yĩ wa'à bù ñyè!"

¹⁵ Bè b̄i mæ bi lε si tanə mĩtaa nĩ ñjoo mà jú aa, ñtswe nĩ àb̄i yĩ ghà'atè ghu aa, ka tigə tə a asà'a agha'a, i bɔ'ɔ nĩ ñgĩ'ĩ ya mæ i kuu ghu nu aa, i tigə yè'ə nĩ tĩ ñjəñnə i swonə ni mæ,

¹⁶ "Wemèè! Wemèè! Njò'ò àla'a yĩ ñwè ya

mæ bi lε ñwe'ε nĩ ìtsè'ə atìndùù jĩ fù'ù jĩ sigìnè jĩ bi nanşə nĩ linen, bo b̄i jĩ bagitə nĩ jĩ ghè'è boò

bi tsi'ĩ nĩ gold, nĩ ñgò'ò atìndùù nĩ m̀bũm njoo atìndùù aà!

17 Tsi'ĩ a ni mũ àtĩi noò bi ghènsè mē mbwesə afù'ù mà yũ tsìmè.”

Itu ngǎntiì ìban, bè bì tsìm bii bi kuu abanə ŋkì aa, ñgǎntiì ìban, bo bì bè bì tsìm bii bi fà'á a múm ñkì aa, bi le ntigə ntəə a asá'a agha'a, ¹⁸ ñyə'ə ní àjàn yĩ mə bo le nyə filì fya fì kò'ò a ní ñjò'ò àla'a ya mə a le si khi aa, mə,

“A ni yuu ñjò'ò àla'a yĩ mə ì leè mbə tsi'ĩ tsǒ ñjò'ò àla'a yĩ ñwè yulà aa ε!”

¹⁹ Bo le ntigə ŋkumə ní àtũ yaa ní àbìrè, a ajàn yĩ mə bo le si yè'è ñjəŋə, ñnanşə nyə'ə nswonə ni mə,

“Wèè ŋgì'ì, Wèè ŋgì'ì ñjò'ò àla'a yĩ ñwè yũ

Bè bii bi le ntswe ní ìban a múm ñkì ghu aa, le ntigə ngǎnkabə jĩ wè ñlonə afù'ù yì yá!

Tsi'ĩ a atu mũ àtĩi noò, a bwè mē!

²⁰ Ka ndoritè ñì ñlonə mə a wò mē aa mbă aburə,

bè bi Nwĩ ni ngǎntoo Kristo, ní ñgǎntoo Nwĩ,

ñlonə mə Nwĩ à ñìŋ mə njo a nu Babylon ñlonə ñni mə à le ngħìrè a nu bù aà!”

²¹ Angel yĩ mò'ò yĩ à le ntswe ni mǐdà'á aa a bwèè ñgò'ò yĩ ì le mbə tsǒ ñgò'ò àbaa yĩ ñwè aa, mǐma'a a múm ñkì mǐyaa yĩ wè aa, ñswonə mə,

“Aá ajàn yĩ mə bi ka kii mà'a ñjò'ò àla'á Babylon tsi'ĩ ní mǐtsə'è, kaa tá ñù tsù à yì ŋwa'á yì bú ñyə.

²² Kaa bi ka yĩ wa'á bù ñyu'u ñjĩ mǐlòn, kě ñjĩ ngǎŋnyəè ìkòò, kě ñjĩ mǐbàn mǐ tòn, kè ñjĩ ñtàn,

kaa bi ka yĩ wa'a a mum wò bú ñyu'u;

kaa bi ka yĩ wa'á ñũ àbofà'á

a mum wò bú ñyə,

kaa wa'á ñjĩ ñgò'ò àbaa

a mum wò bú ñyu'u;

²³ kaa tá ñkà'á lām

ì wa'á a mum wò bú ñta;

kaa wa'á ñjĩ ñdoo ñìyò'ò kè yĩ múŋgen

a mum wò bú ñyu'u;

ñlonə mə ngǎŋmítàà jo jĩ wè jya le mbə aa bè bí wè bii mə bi le ntswe a atu nsyε aà,

ò le bwe'esè ìtoò tsìm ní ñni bísòrè jo jya aà.

²⁴ Aləə nu ngǎntoo Nwĩ, bo bì àləə nu bê bi Nwĩ,

bo bì à yì bê bì tsìm bii bi leè ñzwitə fàa nsyε aa,

bi le nyə a ñjò'ò àla'á Babylon.”

19

Baburə doritə ajànə mə àla'a Babylon a wo aà

¹ Ma yũ a ghə mə kì tsyá, mə yu'u àyoo yĩ mò'ò a ghaà ní tì tsi'ĩ tso ñjĩ mǐmbém ñnòò a aburə, a tɔŋnè ñswonə ni mə,

“Alleluia, ànnũ nyweensə bè, ní ñìgha'a, ní mǐtì mǐ tswe aa a mbo Nwĩŋgòn yì'ìnè,

² ñlonə me ñjò jì ì ku'unə a annù ñìŋkon.

A ñìŋ mə njo a nú ñtì àkwàrè ya mə kì bùùrə a atu nsyε yù ní ñòŋkədàn yì waa

A kwĩ'ìnè mē àjànə mə à le nsaansə aləə ngǎŋafà'á jì aa ghu nú.”

³ Bo ku'ùsè mǐbu ntɔŋnə nswonə ni mə,

“Alleluia! Fìlì fìlì fì fè'è ghu aa, fì kò'ò ní ñdən, ñlwi'ì ñìŋkonè.”

⁴ Bìlìi bya m̀ghum mi mbaa òtsò jì nìkwà bo bì òjoo jya m̀e i tswe ntìi aa jì nìkwà, i wò a nsye, mmii Nwĩ m̀e à òàṅnə wa abèrè aa, òswonə ni m̀e, “Amen. Alleluia!”

Ǹyɔ'ɔ ni M̀ú Mb̀inj̀èr̀è nyà

⁵ Ǹjĩ i lò wa abèrè, òzi nswonə ni m̀e,

“Ka ṅgha'asə nĩ Nwĩṅgòṅ yì'inè m̀bã bu ṅgãṅfà'á jì tsim, bù bii nĩ bɔ'ɔ nii, bè bí kègə bo bì bĩ wè.”

⁶ M̀è bũ ònyu'u ayoo ỳi m̀e a bə tsi'ĩ tsò òjĩ m̀ambè m̀ ònòò, i koò tsi'ĩ tsò m̀ijwù'ùnè m̀i ṅkì, ṅkii ṅkoo tsi'ĩ tsò m̀bèṅ ỳi ṅwè i kùmè, òswonə ni m̀e, “Alleluia! Ǹlon m̀e M̀mà'àmbi Nwĩṅgòṅ yì'inè, M̀bu'utèmbi a sa'a m̀bi aà.

⁷ A bĩ'inè ka ndorìtə ṅṅentə nii m̀fa ni òṅgha'a ghu mbò, òlon m̀e ònyɔ'ɔ ni M̀ú Mb̀inj̀èr̀è wa nĩ zĩ m̀è.

Bì kì m̀è òntantə a m̀unḡèn ỳi.

⁸ Bì fà m̀e òtsè'è jì fù'ù jì sigìnè j̀i i laa ṅjèṅkè aa m̀e tã à wɛ'ɛ” (òtsè'è jì fù'ù jì sigìnè ma jù, àà òtsinə innũ j̀i bè bi Nwĩ ḡhìrè aà).

⁹ Angel wa a swon a m̀bo m̀è m̀e, “Ǹwà'ànə annù yulà: M̀bɔɔnə a m̀bo bè bii m̀e bi twonə waa m̀e tã bo ỳi ṅjì ònyɔ'ɔ ni M̀ú Mb̀inj̀èr̀è wa aà.” A bù ṅku'usə nswon a m̀bo m̀è m̀e, “Wa aa tsi'á à annù òṅṅkon ỳi m̀e a swon Nwĩ aà.” ¹⁰ M̀è wò a nsye ghu m̀ikòrè m̀e m̀e m̀i ỳi, lá a swon a m̀bo m̀è m̀e, “Tsuu annù ma ỳi ló ḡhìrè! Wa m̀è bè aa ṅù àkòrè ḡhò a m̀um àfà'á, bo bì ṅù àkòrè b̀ilim bo b̀itsim bii m̀e bi tswa annù òṅṅkon ya ỳi m̀e Yesu à le ṅḡhìrè a laa aà. M̀i bə Nwĩ.” Ǹlon m̀e annù òṅṅkon ya ỳi m̀e Yesu à le nswon a laa, àà àzwĩ ntoonwĩ.

Yu wa ỳi à kɔ'ɔ ləṅə ỳi m̀fù'ù wa aà

¹¹ M̀è yə àbùrè ṅa'anè. M̀è lĩ ònyə a ləṅə ỳi m̀fù'ù, ṅù ỳi m̀e à kò'ɔ ghu atu aa, bi twonə nii ni Yu ỳi m̀e fà'á nĩ òtìi ỳi tsim a m̀bo Nwĩ. A lèntə innù ṅkii m̀ma'a ni m̀intsò ni m̀anjì ỳi à tsinə aà. ¹² M̀i'ĩ m̀i m̀i khĩ tsi'ĩ tsò òlwà m̀ɔ'ɔ, òtsè'ətu nifò jì kègə j̀i ḡhà'atè i tswè ghu atu, bí ṅwa'ànè òkùm ghu, ỳi m̀e kaa ṅù dàn à s̀i zi ntsyàtə ỳi. ¹³ A wɛ'è òtsè'è j̀i m̀e bi murə a nĩ àlèè, òkùm ỳi bi twonə nii ghu i bə Ǹḡghàà ni Nwĩ. ¹⁴ Ǹtsũntso aburə i wɛ'ekè òtsè'è jì fù'ù jì sigìnè, j̀i m̀e i fu'u tsi'ĩ fù'ù òjèṅkə aa, ṅkɔ'ɔ b̀iləṅə bí fù'ù òyonə nii. ¹⁵ Munwĩ òtsò ỳi òtsè'è a fɛ'è ghu ntsù, mbə ỳi m̀e a wã itoo ḡhò aà, yumbon, à ka ỳi kì sa'a waa nĩ ṅḡwànè àtìi. Aa ỳi tigə òṅṅ m̀ilù'ù m̀i alwintonə ni m̀i àfii m̀i'ĩ m̀i Nwĩṅgòṅ M̀bu'utèmbi myà. ¹⁶ Bì ṅwa'ànè òkùm ỳi m̀ɔ'ɔ a nĩ àtsè'ə yu bo bì a nìtù'u yu, m̀e, M̀fò b̀ifò, nĩ M̀mà'àmbi bì m̀mà'àmbi.

¹⁷ M̀è yə angel a təə a ntsù noò, òtəṅnə ntwonə ni b̀isij bi tsim bii bi le si dàrə ndəṅ a ṅjì'ĩ nìkàṅ aa, òswon a m̀bo bo m̀e, “Zi ṅḡhotə nì, ṅka m̀bɛ ni òkòò ỳi wè wa m̀e M̀mà'àmbi à kà'a aà. ¹⁸ A ṅkurə ṅjyãnú b̀ifò, ni ṅjyãnú b̀itə bi ntsò, ṅjyãnu bè bì wè, ṅjyãnu b̀iləṅə bo bì ỳi b̀ikɔ'ɔ bi ləṅə, nĩ ṅjyãnú bè b̀itsim, ỳi ibù'ù ni ỳi bè bii bi si ibù'ù bə, ỳi bè bí wè bo bì ỳi bè bí kègə.” ¹⁹ M̀è yə nàà m̀itsə'ə ya nì b̀ifò bí fàa nsye, ni m̀intsù m̀i ntsò myaa, bi ḡhotə m̀e bi m̀a'a a yu wa ỳi à kò'ɔ ləṅə wa aa, bo bì ỳi ntsũntso nĩ ntsò. ²⁰ Bì le ntswa nàà m̀itsə'ə ya nĩ àbù'u ntsò bo bì ṅḡṅntoò m̀bwe'esè wa m̀e à le ṅḡhìrè innù j̀i ỳyɛrə ghu nsi, mbwe'esè bè bii m̀e bi le ntswe nĩ àwenə nàà m̀itsə'ə ya, ṅkì ṅgha'asə f̀ṅkobè fi fya aà. Bì le m̀mà'á waa bi baa a atù òtìi wa a m̀um àtsùmə m̀ɔ'ɔ ya m̀e a khi ni sulphur aà. ²¹ Bì le ntigə ṅwa abugə bè ni munwĩ òtsò yu wa ỳi à le ṅkɔ'ɔ

lɔŋɔ yĩ m̄fù'ù wa aà. A bɛ munwĩ ñtsò wa mɛ à lɛ si fɛ'è ghu ntsù aà. Bìsɪŋ bɪ tsìm lɛ ŋkurə nɔjãnú jyaa jya mbè'e ito'o.

20

Ilòò jya ntsù'ù yĩ fùùrè

¹ Mè yɛ angel a lô a aburə nsigə, ñtugitə bĩkey bɪ ataa yĩ tsò ñtso ya, bo bɪ mamù'ù atsaŋə ŋkòò bè. ² A baŋnè a ndêfò wa, yu wa yĩ mɛ à nɪ alwen no ya aa, mbè Devil bo Satan aa, ŋkwerə yi a nĩ ilòò ntsù'ù yĩ fùùrè, ³ m̄ma'a yĩ fya a m̄m̄m̄ àtaa, ntsetə ntsù yĩ, ñsɪŋ atú yĩ nĩ àwenə a lɛ mɛ tá à tsuu itoo itoo bũ kɪ bwe'esə, nywe'e a noò yĩ mɛ ilòò jya, ñtsù'ù yĩ fùùrè i ka yĩ tsyà aà. Bɛɛ mɛ i tsya bəə boŋ baa mà'atè yi a nɪ mú àtɪi noò.

⁴ Mè yɛ ibèrè, bè b̄i mɛ bɪ fa ada'a a mbo bo mɛ bɪ ka nsa'a bē aa, bɪ tswetə ghu. Mè k̄i m̄bu nyə bē b̄i mɛ bɪ lɛ ŋkwɛkə itú jyaa, ñlɔŋ aɔŋ mɛ bɪ lɛ si swɔŋ annù ñlɔŋ Yeso ŋkɪ nɔŋ ñghàà nɪ Nwĩ aa, bo bɪ bē b̄i bɪ lɛ ntuu mmii nàà m̄tsə'ə ya nɪ fɪŋkobè fi fya aa, kaa ŋk̄i'ì nĩ àwenə yi ya a nɪjɛnə nɪ nsi bo kè a mbo bo tswé aà. Bo lɛ nyweenə nɪ ñwo, ñtigə mbu'utə mbi bo bɪ Kristo a nĩ iloo ntsù'ù yĩ fùùrè. ⁵ Kaa abùgè biku bɪ bē a lɛ ŋwa'à nɪ ñwo yweenə, ñywe'e a noò yĩ mɛ ilòò jya ñtsù'ù yĩ fùùrè i lɛ ntsyà aà. Aa ñwàà nɪ nyweenə ñwo n̄ ntsyà m̄b̄i. ⁶ Mbɔɔnə yĩ ñwè a mbo ñù yĩ mɛ à ywèenə nɪ ñwo a tit̄i ñwàà nɪ bē nɪ ntsyamb̄i aà. Aa kɪ laa m̄ansè. Kaa ñwo n̄i mɛ m̄i ywe'e m̄i mbaa aa kaa m̄i s̄i n̄i àdà'à a nu ma buù bē tswé. Ma buù bē ka yĩ bə ŋgãŋm̄'anwĩ a mbo Nwĩ bo bɪ a mbo Kristo, i tigə bu'utə mbi bo bo, a ñj̄m̄ ilòò ntsù'ù yĩ fùùrè.

⁷ Nòò yĩ mɛ ilòò jyà ñtsù'ù yĩ fùùrè ka yĩ tsyà aa, tá bɪ fi'isə Satan wa atsaŋ yu, ⁸ tá à fɛ'ɛ mbwe'esə itoo jya mɛ i tswe a nɪ m̄buu m̄i atu nsyɛ mù m̄i ñkwà aa, là'a Gog nɪ Magog, i ghotə waa, ñdùú waa i gha'a ntsyá awàŋə ŋkɪ miyaa yĩ wè, tá bo bo taŋtə ntsò. ⁹ Bo tigə m̄benə a sogyè, ntsyá idigə j̄i ghà'atè fàa a atu nsyɛ, ŋghɛɛ ŋkarisə a baligə wa yĩ mɛ bē bɪ Nwĩ bya bɪ tswe ghu aa bo bɪ ñjò'ò àla'a ya mɛ Nwĩ à kɔŋə aà. Là, mɔ'ɔ i lô a aburə nsigə ntɔɔ waa, ¹⁰ bɪ tswá Devil wa mɛ à bwè'esə waa laa, m̄ma'a wa a m̄m̄m̄m̄m̄ m̄ɔ'ɔ sulphur, wa adigə yĩ mɛ nàà m̄tsə'ə ya bo bɪ ñgãŋntoò m̄bwe'esə wa tswe ghu aà. Tá bo tigə nyə ŋgĩ'i ghu nĩ às̄i'ìnè bo bɪ ñitugə nlwĩ'ĩ ñĩŋkoŋə.

¹¹ Mè bú nyə mamù'ù àbèrè yĩ fù'ù, ñù a ŋaŋnè ghu, ñsyɛ bô m̄bà'à àbùrè khè ñlɔ ghu nsi ŋghèè waa. Kaa àdigə ntswé àyaa a wa'à bē. ¹² Mè yɛ biku bya, b̄i wè bo bɪ b̄i kègə, bɪ təəntè wa ns̄i àbèrè, bɪ ŋa'akè ñwà'ànè. Mè bú nyə bɪ ŋa'à àŋwà'ànè yĩ m̄ɔ'ɔ, ma ya a bē àŋwà'ànə ntswènt̄i. Bɪ tigə ñsa'a nɪ m̄isa'a m̄i biku bɪ bē, ñyɔŋə n̄i ñn̄n̄ j̄i mɛ bɪ lɛ ŋghìrè bɪ ŋwa'ànè wa a m̄m̄m̄m̄m̄m̄ ñwà'ànè jya aà. ¹³ Ŋk̄i miyaa yĩ wè i fi'isè bē b̄i mɛ bɪ lɛ ŋkwokə ghu mum aa, ñwo bo bɪ àla'a biku bɪ bē k̄i m̄fi'isè bē b̄i mɛ bɪ lɛ ŋkwo ntswe a mum bo aa, bɪ sa'à waa a n̄i ñn̄n̄ j̄i bɪ lɛ ŋghìrè aà. ¹⁴ Bɪ sà'à m̄, ñtigə m̄ma'a ñwo bo bɪ Ala'a biku bɪ bē wa a mum àtsùmə m̄ɔ'ɔ. Ma yú a bə ñwo n̄i mɛ n̄i ywe'e m̄i mbaa aà, là'a ataa m̄ɔ'ɔ yā; ¹⁵ ñù yĩ mɛ kaa bɪ lɛ ŋwa'á ikùm yi wa m̄m̄m̄m̄m̄m̄ àŋwà'ànə ntswènt̄i yə aa, bɪ ma'à wa m̄m̄m̄m̄m̄m̄ m̄ɔ'ɔ.

21

Abùrè yĩ fi bô ñsyɛ yĩ m̄f̄i

¹ Mè tigè nyə a aburə yĩ fii bo bì ñsyε yĩ m̄fii; ñlonj mə à le ti bə aa bonj àbùrè yi mb̄i bo ñsyε yĩ mb̄i ya ì tsyà m̄, kaa ñkì miyaa yĩ wè kaa ì wa'à kì mbu mbə. ² Mè tigè nyə ñjò'ò àla'a yĩ ñlàà ya mə à nì a Yerusalem yĩ m̄fii aa, a ló a aburə a mbo Nwĩ ñsigə, mbə tsi'ĩ tsó m̄ngèn yĩ mə bì nàñsə m̄ ñwε'ε itsə'è niyo'ɔ ji a tigè ñghεε n̄i a ntsi'ĩ ñdoò yĩ aà. ³ Mè yu'ù ñjì ñù ì ghaà n̄i t̄i, ñlo aa wa abèrè, ñswonə ni mə, “Yê n̄i, wâ ñto'ò Nwĩ ì z̄i m̄ ñtigə ntswe a t̄i bə. Nwĩ à ka tigə k̄i tswe bo bo, tâ bo tigə mbə b̄i, tâ Nwĩ yumbonj tâ à tswe bo bo; ⁴ Nwĩ à ka yè'è milàà mi tsim a mi'ĩ bo, kaa tâ ñwo wa'à bù mbə, kaa tâ àjəñnə, kè ñyà'è, kè ñyù'ù ñyàñə, kaa tâ ì wa'à bù mbə, ñlonj mə ñnnù jya mə ì le ntswe a n̄i m̄bi yĩ mb̄i ya aa ì tsyà m̄ aà.”

⁵ Yu wa mə à le ñaṅnə wa abèrè aa a swonj mə, “Yê n̄i, mə ghìrə njòò tsim tsitsòñ ì tigè j̄i fii.” A le ñkì mbu nswonj a mbo mə mə, “Ñwà'ànə yulà ànnù ñlonj àa tsi'ĩ ànnù ññkonj, yĩ mə mbə bə yu'u mb̄i aà.” ⁶ A bù ñswonə a mbo mə mə, “Wa mə ghìrè mə ñnnù tsimè! Mè ni Alpha ñkì mbə Omega, mbə ñlògìnə ñkì mbə nlwĩ'isə. A mbo ñù yĩ mə ñjì ñk̄i yanə nii aa, mə ka fa ñkì wa mə ì ló ni nanəbirè wa mə ñk̄i ntswènt̄i fè'è ghu aa, tâ à no tsi'ĩ t̄i t̄i. ⁷ Nù yĩ mə à mà'a ntsyà aa, a ka tswe n̄i njoo mà j̄i mə mə kà'a aa, tâ mə bə Nwĩ yĩ, tâ à bə mú ghà. ⁸ Lá a ñghεε ni bə b̄i bi bo'ɔ aa, bə b̄i bi s̄i Nwĩ bii aa, kè ñgàñatsùurè, n̄i ñgàñzwitə bə, n̄i ñgàñajirè, ni bisòrè, ñgàñmii m̄ñkobə bo bì ñgàñabañnənnù bitsim, bo aa yĩ tswe aa wa múm àtsùm mə a khi ni m̄'ɔ bo sulphur, mbə ñwo n̄i ni ywe'e mi mbaà.”

Yerusalem yĩ m̄fii wá

⁹ Angel wa yĩ m̄'ɔ a tit̄i baangel bya bi s̄amba mə bi le ntugitə ikanj jya ji s̄amba mə ì le nluu n̄i ñjò ji nlwĩ'ĩ ñjìm jya ji s̄amba aa, a ghaà a mbo mə ñswonj mə, “Z̄i tâ mə di'ĩ m̄ngèn, ñgwε Mú Mb̄injèrè wa a mbo wò.” ¹⁰ A tigè ñlògə gha a múm Azwĩ, ñghεε ni mə a atu nta'a yĩ wè, ñdi'ĩ Yerusalem, ñjò'ò àla'a yĩ ñlàà ya a mbo mə, a fè'è a aburə a mbèε Nwĩ, ñsigə nzi ni a nsyε, ¹¹ ññweenə ni ñgha'a ni Nwĩ, ññwèenə yĩ ì bə tsó ñgò'ɔ àt̄indùù yĩ ì tsyànə a nyə aa, tsó jasper, njεεñkə tsó crystal. ¹² Nkya yĩ ì le nt̄i ñk̄i nsa'a aa, ì le ñkarisə Yerusalem wá, ñkya wa ì tswé n̄i m̄ntsù mi ibù'ù ñghúm ñtsò baa, baangel ñghúm ñtsò baa tswé wa m̄ntsù mi ibù'ù. Bi le ñwà'ànə m̄kum mi ñgwè'enda bo bi Israel bya ñghúm ñtsò ji baa, wa ni m̄ntsù mi ibù'ù. ¹³ M̄ntsù mi ibù'ù le ntswe a m̄bi nsà'a nòò mi ntarə, ntswe a m̄bi àtu mi ntarə, ntswe a m̄bi nt̄i mi ntarə, ñk̄i ntswe a m̄bi ntso nòò mi ntarə. ¹⁴ Nkya ñjò'ò àla'a wa ì le ntswe n̄i ñgò'ò àtsənda ñghím ñtsò baà, bi ñwà'ànə m̄kum mi ñgàñntoo Mú Mb̄injèrè jya ñghúm ñtsò baa ghu.

¹⁵ Angel wa mə à le ñghàà a mbo mə aa, à le tugitə figè yĩ bi le nanşə ni gold aa, a m̄figə ñjò'ò àla'a ya, bo bì m̄ntsù mi ibù'ù mya, n̄i ñkya wa ghu. ¹⁶ Mbèε ñjò'ò àla'a jya ji ñkwà ì le ñkù'unə, nsà'at̄i yĩ bó mbwà yĩ ku'unə, a figè ñjò'ò àla'a ya, n̄i àt̄i yi yá, ì bə bikilo metre 2,400, nsà'at̄i yĩ, mbwà yĩ, n̄i ññenə yĩ le mbə tsi'ĩ ñḡiñ ñḡiñ. ¹⁷ Angel wa à le ñk̄i m̄figə ñkya ñjò'ò ala'a wá, ì bə bì metres 66, ñyonə aa ni figè yĩ bə bitsim figè n̄i njoo ghu aà.

¹⁸ Bi le ñghùrə ñkya wa aa ni jasper, àla'à ya a b̄añnə ñnanşə mbə tsi'ĩ gold, nta tsó ñkè'è yĩ ì laa aà. ¹⁹ Bi le ntsè'e ñgò'ò atsəñkya jya n̄i ñgò'ò at̄indùù, ñgò'ò yĩ mb̄i ì le mbə jasper, yĩ ñyòñtə bə sapphire, yĩ ì ywè'e ji tarə aa bə agate, yĩ mə ì ywe'e ji ñkwà aa bə emerald, ²⁰ yĩ ì ywè'e ji ntaà

aa bə onyx, yĩ ì ywè'e ji nto'o aa bə carnelian, yĩ ì ywè'e ji sàmbaa aa ì bə chrysolite, yĩ ì ywè'e ji nifwaa aa bə beryl, yĩ ì ywè'e ji bù'ù aa bə topaz, yĩ ì ywè'e ji nìghum aa bə chrysoprase, yĩ ì ywè'e nìghúm òtsò mò'ò aa ì bə jacinth, yĩ ì ywè'e nìghúm òtsò baa aa ì bə amethyst. ²¹ Mìntsù mi ìbù'ù mya nìghúm òtsò baa lè ñkì mbə njoo ìtìndùu òtsò baà; bi ghìrè òtsùbù'ù wa yĩ mò'ò yĩ mò'ò aa nì mbùm njoo atìndùu yì fùurè. Mfànǎ njò'ò àla'a ya ì nanǎ mbə gold, ntanə tsǒ ñkè'è.

²² Kaa mè lè ñwa'a ndàmà'anwĩ wa njò'ò àla'a yê, ñlon mə ndàmà'anwĩ yĩ ì lè mbə Mmà'àmbi Nwĩngòṅ Mbu'utəmbi bo Mú Mbìnjèrè wá. ²³ Kaa ñjò'ò àla'a ya wa'à nì nìndò, kè san mə tâ à ka nta ghu lóò, ñlon mə nìgha'a nì Nwĩ nì ta ghu tsǒ ñkà'à. Mú Mbìnjèrè wa a bə lám ñjò'ò àla'a yá. ²⁴ Itoo fàa mbi ka yĩ tìgə karə aa wa múm ñkà'a yu. Tâ bífò bi tsim fàa nsyé tâ bi zi nì nìgha'a nyaa ghu. ²⁵ Kaa baa yĩ wa'à mìntsù mi ìbù'ù mya a si'inə ka ntsetə; kaa ìtugə ka yĩ wa'à ghu ka mfi. ²⁶ Bi ka yĩ lògə nìgha'a nì itoo jì fàa mbi bo bi àfù'ù yaa ì zì nì yu wa a múm ñjò'ò àla'a. ²⁷ Kaa ayoo nsìṅ yì tsù kaa a ka yĩ wa'à ghu kuù, kè bə ñù yĩ mə a ghìrə innù jì swèrè, kè ñù yĩ mə a tswɛɛ ìbǎṅnənnù aa. A ka yĩ kuu tsì'ì bə bii mə bi ñwa'anə mikúm myaa wa múm àṅwà'anə ntswèntì Mú Mbìnjèrè yá aà.

22

¹ Angel wa a gheè nì mbii ndì'i ñkì miyaa ñkì ntswèntì wa a mbo mè, ì jèṅkè tsì'ì tsǒ crystal, ñlo wa abərə Nwĩ bo bi yĩ Mú Mbìnjèrè wa ² ñkoṅə nsigə wa a tìtì mfànǎ njò'ò àla'a, wa aghəṅə ñkì miyaa a mbèè tsim, àtì ntswèntì a təə ghu, òtswe nì mbuu mìntà mi nìghúm òtsò baà. Ñkoonə nì mìntà mi mya a atu sàṅə a atu sàṅə. Ìyəṅ ati ma ya ì lè nstwe aa a ñghùrə itoo itoo ghu.

³ Kaa mbə bi wa'à ayoo tsu yĩ mə ndòò Nwĩ ì tswé ghu maa múm njò'ò àla'a yê. Lâ tâ àbərə Nwĩ bo yĩ Mú Mbìnjèrè wa, tâ à banə ntəə ghu. Tâ ñgǎṅfà'á jì ka mmii nì. ⁴ Bo ka yĩ kì yə nsì yì tâ bi kì ñwa'anə ikúm yì a nìjənə nì nsi bo. ⁵ Kaa ìtugə ì ka yĩ wa'à bù mbə, kaa tâ bo wa'à nì waa ñkà'à lám kə ñkà'à nìndò bù ñka nlóò, ñlon mə Mmà'àmbi Nwĩngòṅ àa yĩ bə ñkà'à waa. Tâ bo tìgə mbu'utə mbi bo bo ñlwi'ì nìṅkoṅə.

Ajàṅə mə Yesu à ka yĩ zì aà

⁶ Angel wa a swon a mbo mè mə, “Wa annù yula mə mè swonə aa à nì ànnù nìṅkoṅ ñkù'ùnə a mbii aà.” Wa Mmà'àmbi Nwĩngòṅ mə a fa Azwĩ yì a mbò ñgǎṅntoo jì jya aa, à tòò mē angel mə tâ à zi ndì'i annù yĩ a tswé nì ñghənsə mfè'è aa a mbò ñgǎṅfà'á yì. ⁷ Yesu a swon mə, “Yê nì, wa mə zì tsì'ì tsìtsòṅə!” Mbɔɔnə a mbo ñù yĩ mə a lèè innù jii mə àṅwà'anə yùlā a swonə mə ì ka yì fè'è aà.

⁸ Aa mè Jon yĩ mə mə yù'u ñkì nyə innù ma jù aà. Nòò wa mə mə yu'u ñkì nyə innù ma jù aa, mè lè ñwò a mikòrə angel wa mə à lè ndì'i innù ma jù a mbo mè aa mə mə mii yì, ⁹ lâ a swon a mbo mè mə, “Tsuu ajàṅə annù ma yù lǒ ghìrè! Wa mè bə aa ñù àkòrə ghò a múm àfà'a bo bi ñù àkòrə bìlím bo, ñgǎṅntoo Nwĩ, bo bi bə bii mə bi lèè innù jii mə àṅwà'anə yulā a swon aà. Mii bə Nwĩ.”

¹⁰ A bù ñswon a mbo mè mə, “Tsùu ntoo yĩ mə àṅwà'anə ma yù a swonə ñlon innù jii mə ka yì fè'è aa a alò'òsè lǒ lèè ñlon mə wa nòò à tìgə a abò. ¹¹ Tâ ñù ñghìrè innù jì bi tâ à ghɛɛ nì mbii a ñka ñghìrè innù jì bi, tâ ñù yĩ mə a ghìrə innù nsìṅə aa tâ à ghɛɛ nì mbii ñka ñghìrə innù nsìṅə. Tâ

ñù yĩi mē a ghìrē innũ jĩi i tsinē aa, tã à ghεε nĩ mbĩi ñka ñghìrē innũ jĩi i tsinē aà. Tã ñù yĩi mē à làa aa, tã à kì ntswe nlaa.”

¹² Yesu a swōj mē, “Wa mē zĩ tsi'ĩ tsĩtsòñè! Ntugitē mĩtsò'ònè mĩ afà'à, i zĩ i tso'ò afà'à ñũ ñtsim i yòñè a nĩ ànnũ yĩi à lε mfà'à aà. ¹³ Wa mē nĩ Alpha ñki mbē Omega, mbē ntsyà mbĩi ñki mbē njirē njĩm, mbē nloginē ñki mbē nlwĩ'ĩsê.

¹⁴ “Mbōōnē a mbo bē bĩi bi s'ĩ mē its'è'ê jyaa i laa, ñlonj mē mbē bo jĩ fĩntà fĩ ati fĩ ntswēntĩi fya, ñki ntsya nĩ mĩntsu mĩ ibu'u mya, ñkuu wa njò'ò àla'à. ¹⁵ Bulà bē ka yi tēē a abεε kaa wa'à ghu kuù, mĩbu jya, nĩ bisòrē, nĩ ñgàñajirē jya, nĩ ñgãñzwitē bē, nĩ ñgãñmmii bĩnwĩ bi adàñè àdàñè, nĩ ñù ñtsim yĩi mē à kōñ ñghìrē innũ mbwe'esè aà.

¹⁶ “Wa mē Yesu, mē tōo angel ghà a mbo bù, nĩ ntoo yulà a mbo ñghotē jyá. Wa mē laa mbē ntigē ñgìgè bo bĩ nañēbirē David wá, mbē fĩnjòñ fĩ tĩtugē fĩi fĩ ta aà.” ¹⁷ Azwĩ ya nĩ Mũngèn wa swōj mē, “Zĩ.” Tã ñù yĩi mē à yu'ù aa, tã à swōj mē, “Zĩ.” Tã ñù yĩi mē ñjĩ ñkĩ i yanē nii aa tã à zi, tã ñù yĩi mē a yè'ètē aa, tã à kwērē ñkĩ ntswēntĩi tĩ tũ.

¹⁸ Mē wà'àsè a ñũ ñtsim yĩi mē a yu'u ntoo yĩi mē i fè'è fàa a mĩm àñwà'ànè yulà yĩi mē a swōj nĩ innũ jĩi mē i ka yĩ fè'è aà. Mbē ñù tsù à ku'usē annũ ghu bonj Nwĩngòñ à ka yĩ kii kù'ùsē nĩi ñighòò nĩ ñkwōñ bē nya mē bi ñwa'anē fàa mĩm àñwà'ànè aà. ¹⁹ Mbē ñù tsù a fi'itē ñighàà nĩ tsu fàa mĩm àñwà'ànē ntoo yù yĩi mē a swōj nĩ innũ jĩi mē i ka yĩ fè'è aa, bonj Nwĩngòñ à ka yĩ kii kwērē a yĩi atii fĩntà fĩ ati fĩ ntswēntĩi fya mē a tswe wa mĩm ñjò'ò àla'a yĩ ñlàà mañsē ya aa, mē bi ñwa'anē fàa mĩm àñwà'ànè aà.

²⁰ Yu wa yĩi mē à swōj innũ ma jũ aa, à swōj mē, “A laa mē mē zĩ tsi'ĩ tsĩtsòñè.” Amen. Zĩ a Mmà'àmbĩ Yesu.

²¹ Tã ìbōñ Mmà'àmbĩ Yesu tã ì tswe a mbo bē bi Nwĩ bi tsimè. Amen.